

પ્રસ્તાવના

આ પ્રતિક્રમણ જે છે, તે ષમાવશ્યકરૂપ છે, તેમાં પ્રથમ સામાયિક, બીજો ચતુર્વિંશતિસ્તવ, ત્રીજું વંદનક, ચોથું પ્રતિક્રમણ, પાંચમો કાયોત્સર્ગ, અને બહું પ્રત્યાખ્યાન, એ ઠ પ્રકારની આવશ્યકક્રિયાલક્ષણનું કારિતાકરણ છે, તે વિશેષે કરી ગૃહસ્થાશ્રમીનો ધર્મ છે, તિહાં સંધ્યાકાલને વિષે જીનપૂજનાનંતર શ્રાવક જેઠે, તે સાધુની પાસેં અથવા પેપથશાલાને વિષે જઈને પ્રતિક્રમણ કરે, એ પ્રતિક્રમણ શબ્દ, આવશ્યકવિશેષવાચી છે, તો પણ આર્હિં સામાન્યતાયેં કરી ષડ્વિધ આવશ્યક ક્રિયાને વિષે રૂઢ છે, તે ઠ આવશ્યકમધ્યેં પહેલું સામાયિક જે છે, તે આર્ત્તરોગધ્યાનપરિહારરૂપ ધર્મધ્યાનકરણેં કરી શત્રુ, મિત્ર, પાષાણ તથા કાંચનાદિકને વિષે સમજાવરૂપ છે, મારેં પ્રારંભમાં કહ્યું છે, બીજો ચતુર્વિંશતિસ્તવ, એટલે ચોવીશ તીર્થકરના નામકીર્તનપૂર્વક ગુણકીર્તન તેનું કાયોત્સર્ગને વિષે મનમાં અનુધ્યાન હોય છે, મારેં તેને બીજું કહ્યું છે, ત્રીજું વંદનક એટલે બાંદવાયોગ્ય એવા ધર્માચાર્યને પચીશ આવશ્યકેં વિશુદ્ધ, વત્રીશ દોષ રહિતનમસ્કાર કરવો, તે પણ યુક્તજ છે, ચોથું પ્રતિક્રમણ તે શુજયોગયકી અશુજયોગને વિષે ગમન કરનારને ફરી પાલું શુજયોગમાંજ ક્રમણ કરવું, તેને પ્રતિક્રમણ કહિયેં, એટલે મોક્ષફલ આપનારા એવા શુજયોગને વિષે નિઃશંક થવું તેને પ્રતિક્રમણ કહિયેં. તિહાં મિથ્યાત્વ થવાથી તથા અસંયમ થવાથી તથા કષાય થવાથી અશુજયોગ થાય, તે અશુજયોગના વિઘ્નેદને મારેં જે નિંદાદારેં કરીને અશુજયોગ નિવૃત્તિરૂપ પન્નિક્રમણું કરવું, તે અતીત કાલ વિષયિક પન્નિક્રમણું જાણવું, તથા સંવરદારેં કરીને વર્તમાન કાલ વિષયિક પન્નિક્રમણું જાણવું અને અનાગતકાલ વિષયિક પન્નિક્રમણું પણ સંવરદારેં કરીને છે. માટે તેમાં પણ દોષ નથી. એ રીતેં ત્રિકાલ વિષયિક પ્રતિક્રમણ સિદ્ધ થાય છે. એ પ્રતિક્રમણ વિધિકોઽસ્થાનકેં રૂઢી, કોઽસ્થાનકેં ષમાવશ્યક ક્રિયામાં ઘટમાન છે. તે પ્રતિક્રમણ, પાંચ પ્રકારેં છે. તેમાં એક દૈવસિક, બીજું રાત્રિક, ત્રીજુ પાદિક, ચોથું ચાતુર્માસિક અને પાંચમું સાંવત્સરિક છે, તે પાંચ પ્રકારના પ્રતિક્રમણનો વિધિ યથાવકાશ

यापुस्तकमां दाखल कस्यो ठे, परंतु विशेषविधि, जिज्ञासुजनोयें प्रतिक्रमण तुगर्जादिक, अन्य ग्रंथोथकी जाणी लेवो.

हवे ए प्रतिक्रमण रूप जे षडावश्यक ठे, ते दिवस दिवस प्रत्ये उच्चय कालने विषे श्रावकें करवुं. अने वली चक्रकप्राणीयें तो अन्यासने अर्थे पण करवुं. परंतु एवी रीतनी आशंकाउं करवी नहिं के “जेणें कोइ पण व्रत अंगीकार कस्युं नथी एवा चक्रक जीवने व्रतना अति चारोना असंजव ठे, तेम ठतां पण तेनी शुद्धिरूप प्रतिक्रमण करवुं, तेने अनुचित ठे ? अथवा तेने ते प्रतिक्रमणना पाठनो उच्चार करवो ए योग्य नथी, तथा जेने व्रतोना अतिचारो लागता नथी, एवा चक्रकजीवो जो अतिचार बिना पण पाठनो उच्चार करे, अथवा प्रतिक्रमण पण करे, तो तेने साधुना पंच महाव्रतोना अतिचारनो उच्चार करवानो पण प्रसंग आशे ? ” एवी एवी शंकाउं करवी नहिं, कारण के जेज कोइ चक्रक जीवने जैनमार्गमां प्रवेश कराववाने अर्थे दीक्षा विधिल्ल करावीयें ठैयें, तेनी पेटें चक्रक जीवने प्रतिक्रमण कस्युं पण युक्तज ठे. जो पण ते चक्रक जीवें कोइ व्रत अंगीकार कस्युं नथी तो पण तेवा जीवने ते व्रत करवानुं अश्रद्धादिक पणुं तो पूर्वे जेज, तेथी तेने ते व्रतोना अतिचारोना उच्चार करवा थकी अश्रद्धान विपरीत प्ररूपणादिक विषयनुं प्रतिक्रमण करवुं, तेतो तेणें अंगीकरेलुं ज ठे. ते विषे आज पुस्तकना (१५५) मा पेचमां “ पडिसिद्धाणं करणे ” इत्यादि वंदितासूत्रनी अमृतालीशमी गाथानो अर्थ जोइ लेवो, अने ते शर्तेज श्रावकनी अगीयार प्रतिमा तथा साधुनी बार प्रतिमा जेणें अंगीकार करेली नथी, एवा साधु मुनिराज पण प्रतिक्रमण करतां “ इगार अहिं उवासगपडिमाहिं बारसहिं जिरकुपडिमाहिं ” एवी रीतनो पाठ जणे ठे, परंतु ते प्रतिमा ते साधुयें कांइ अंगीकार करेली होती नथी, तेथी तेना अतिचारोना असंजव ठतां पण तेनो पाठ जणे ठे. तेम चक्रकने पण व्रतना अतिचारनो असंजव ठतां पण तेनो पाठ जणवामां असंबंधपणुं कहे नथी, कारण के जगवानें पण एक व्रतना अंशने अंगीकार करनार श्रावकथीमांकीने संपूर्ण बार व्रत पर्यंतने अंगीकार करनारा श्रावकोने वास्ते एकज प्रकारनुं प्रतिक्रमण कहेलुं ठे, परंतु प्रत्येक व्रतवादाने

‘जो मे राश्यो’ तथा सबस्सवि राश्य कही पन्नास होय तो वांदणां बे देवां. पढी अपुछिउं खामवो. खामीने वांदणां बे देवां अने पञ्चस्काण करवुं. त्यार पढी कालना देव वांदवा. पाठली वखतें पम्हिलेहण करे, ते श्रियावही, पम्हिकमी पढी गमणागमणें आलोउं ? कही, श्रियासमिति, जाषासमिति, एषणासमिति, आदानजंमनिकेवणासमिति, पारिष्ठापनिका समिति, मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति. ए पांच समिति, त्रण गुप्ति, ए आठ प्रवचन मातातणी पोसह सामायिक लीधे खंरुण विराधना थइ होय, ते सविमन, वचन कायायें करी मिठा मि डुक्कडं. इष्ठा मि० इष्ठाका० पम्हिलेहण करुं ? इष्ठा मि० इष्ठाका० पोसहशाला प्रमाजुं ? एम कही मुहपत्ति, कटासणुं, चरवलो पडिलेहवां. पढी इष्ठा मि० इष्ठाकारि जगवन् ! पसाय करी पम्हिलेहणा पम्हिलेहावोजी. इष्ठा मि० इष्ठाका० उपधि मुहपत्ति पम्हिलेहवी. इष्ठा मि० इष्ठाका० सद्याय करुं ? एम कही एक नवकार गणीने मन्हजिणाणं नी सद्याय कहेवी. जो जम्या होय तो वांदणां देइ पञ्चस्काण करे. अने जो जम्या न होय तो खमासमण देइ पञ्चस्काण करे. पढी इष्ठा मि० इष्ठाका० उपधि संदिसाहुं, इष्ठा मि० इष्ठाका० उपधि पम्हिलेहुं ? एम कही जेटलां वख होय, तेटलां पम्हिलेहे, पढी देव वांदी प्रतिक्रमण करे अने पढी पोसह पारी नवकार गणी सागरचंदो कहे.

प्रजातना पोसह लीधेलाने रात्रें पोसह लेवानो विधि. प्रजातनो पोसह लेवानो विधि ठे, ते प्रमाणें खमासमण देइ श्रियावहियाथी यावत् बहु वेल करशुं, त्यां सुधी कहेवुं. पण पोसहना पञ्चस्काणमां फेर ठे, ते शेष दिवसमां अहोरत्तं पद कहेवुं. पढी खमासमण देइ श्रियावहि पम्हिकमी इष्ठा मि० इष्ठाका० ठंडिल पम्हिलेहुं ? एम कही मांरुलां चोवीश करे.

सांजे नवीन पोसह लेवानो विधि. उपवासादि जघन्य एकासणुं कखुं होय तो तेणे लेवाय. खमासमण देइ श्रियावही पम्हिकमी पम्हिलेहण करे, खमासमण देइ श्रियावहिथी यावत् बहु वेल करशुं त्यां सुधी. पढी इष्ठा मि० इष्ठाका० पम्हिलेहण करुं ? एम कही इष्ठा मि० इष्ठाका० पोसहशाला प्रमाजुं ? कही मुहपत्ति पम्हिलेहवी. इष्ठा मि० इष्ठाकारि जगवन् ! पसाय करी पम्हिलेहणा पम्हिलेहावो जी. एम कही इष्ठा मि० इष्ठाका० उपधि मुहपत्ति पम्हिलेहुं ? कही मुहपत्ति पम्हिलेहवी. पढी इष्ठा मि० इष्ठाका० स

खाय करं ? कहे अने सखाय करे, खाधेलुं होय तो, वांदणां बे देइ पच्च
 खाण करे, खाधेलुं न होय तो खमासण देइ पच्चखाण पारे. पठी इत्तामि०
 इत्ताका० उपधि संदिसाहुं. इत्तामि इत्ताका० उपधि पडिलेहुं ? कही पठी
 देववंदना करी मांडलां करे प्रतिक्रमण करे. पठी एक पहोर रात्रि आशरे
 जाय, त्यां सुधी निद्रा लीये नहीं. पठी खमासमण देइ इत्ताका० बहुपडि
 पुन्ना पोरिसी कही खमासमण देई इरियावहिया पडिक्रमी यावत् लोग
 स्त कही इत्तामि० इत्ताका० बहुपडिपुन्ना पोरिसी राइअ संथारए ठाउं ?
 कही पठी इत्तामि० इत्ताका० चैत्यवंदन करं ? एम कही चउकसायनुं चैत्यवं
 दन यावत् जयवीयराय सुधी करे. पठी इत्तामि० इत्ताका० संथारा विधि
 जणवा मुहपत्ति पम्हिलेहुं ? एम कही मुहपत्ति पम्हिलेहवी. संथारा पोरिसी
 जणाववी. जागे त्यां सुधी सखाय ध्यान करे. पोसहमां एकासणादिक
 कखुं होय तो अवसरें पच्चखाण पारी पोसहशालार्थी आवस्सइ कही
 ने निजगृहें ईर्या शोधतो खमासमण दइ, इरियावहि पडिक्रमी खमा०
 गमणागमणं आलोइ, काजो पूंजी यथासंजवें अतिधिसंविज्ञाग व्रत
 फरसीने निश्चल आसने बेसी हाथ, मुख, पग वगैरे पम्हिलेही नवकार सं
 जाली प्राशुक आहार जमे. अथवा पोसहशालायें प्रथम प्रेरित नि
 जपुत्रादिकें आण्णो आहार करे, पण साधुनी पेरें गोचरी करे नहीं. त
 था कारण विना मोदक, खादिष्ट, लविंगादिक तांबुल न लीये. ते पठी
 निसिहि कही पोसहशालायें आवी खमा० इरिया० पम्हिक्रमी, चैत्यवंदन
 करे ॥ इति श्री पौषधपारवानोविधिःसंपूर्णः ॥ १ ॥

अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ उ औ अं अः
 क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण
 त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श

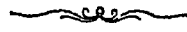
ष स ह ऋ ॠ

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ ०

क का कि की कु कू के कै को कौ कं कः
 ख खा खि खी खु खू खे खै खो खौ खं खः
 ग गा गि गी गु गू गे गै गो गौ गं गः
 घ घा घि घी घु घू घे घै घो घौ घं घः
 ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः
 च चा चि ची चु चू चे चै चो चौ चं चः
 ळ ळा ळि ळी ळु ळू ळे ळै ळो ळौ ळं ळः
 ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः
 ङ ङा ङि ङी ङु ङू ङे ङै ङो ङौ ङं ङः
 ञ ञा ञि ञी ञु ञू ञे ञै ञो ञौ ञं ञः
 ट टा टि टी टु टू टे टै टो टौ टं टः
 ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठै ठो ठौ ठं ठः
 ड डा डि डी डु डू डे डै डो डौ डं डः
 ण णा णि णी णु णू णे णै णो णौ णं णः
 त ता ति ती तु तू ते तै तो तौ तं तः
 थ था थि थी थु थू थे थै थो थौ थं थः
 द दा दि दी दु दू दे दै दो दौ दं दः

ध धा धि धी धु धू धे धै धो धौ धं धः
 न ना नि नी नु नू ने नै नो नौ नं नः
 प पा पि पी पु पू पे पै पो पौ पं पः
 फ फा फि फी फु फू फे फै फो फौ फं फः
 ब बा बि बी बु बू बे बै बो बौ बं बः
 ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः
 म मा मि मी मु मू मे मै मो मौ मं मः
 य या यि यी यु यू ये यै यो यौ यं यः
 र रा रि री रु रू रे रै रो रौ रं रः
 ल ला लि ली लु लू ले लै लो लौ लं लः
 व वा वि वी वु वू वे वै वो वौ वं वः
 श शा शि शी शु शू शे शै शो शौ शं शः
 ष षा षि षी षु षू षे षै षो षौ षं षः
 स सा सि सी सु सू से सै सो सौ सं सः
 ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः
 क का कि की कु कू के कै को कौ कं कः
 ख खा कि की कु कू के कै को कौ कं कः
 ग गा गि गी गु गू गे गै गो गौ गं गः

અસ્ય ગ્રંથસ્યાનુક્રમણિકા.

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૧	શ્રી નવકાર માંગલિકરૂપ અર્થસહિત, તેની (અનુક્રમણિકા.)	
૧	શ્રી નમો અરિહંતાણં એ શબ્દના અર્થ અનેક પ્રકારે દર્શાવ્યા છે.	૧
૨	નમો સિદ્ધાણં એ શબ્દના અર્થ.	૪
૩	નમો આયરિયાણં એ શબ્દના અર્થ.	૫
૪	નમો ઉવશ્ચાયાણં એ શબ્દના અર્થ.	૬
૫	નમો લોએ સવસાદૂણં એ શબ્દના અર્થ.	૭
૬	શ્રી અરિહંતાદિક પંચ પરમેષ્ઠીને અનુક્રમે નમસ્કાર કરવાના હેતુ.	૧૧
૭	એસો પંચણમુકારો ઇત્યાદિક શબ્દોના અર્થ.	૧૨
૮	હવશ મંગલને કોઈએક હોશ મંગલ કહે છે, તેનું સમાધાન.	૧૩
	એ શ્રી અરિહંતાનાં આઠ પ્રાતિહાર્ય તથા ચાર મૂલાતિશય કહ્યા છે.	૧૩
૧૦	શ્રી સિદ્ધ પરમાત્માના આઠ ગુણનું વર્ણન કહ્યું છે. ૧૭
૧૧	શ્રી આચાર્ય પ્રહુના ઠત્રીશ ગુણ સવિસ્તર વર્ણવ્યા છે. ૧૭
૧૨	શ્રી ઉપધ્યાયજીના પચ્ચીશ ગુણ દર્શાવ્યા છે. ૨૩
૧૩	શ્રી સાધુ મુનિરાજના સત્તાવીશ ગુણનાં નામ કહ્યાં છે. ૨૩
૨	ગુરુસ્થાપના પંચિંદિય અર્થસહિત. એમાં પ્રસંગે પંચેંદ્રિયના ત્રેવી	
	શ વિષય અને વશેં વાવન વિકારનો વિવરો દેખાડ્યો છે. ૨૪
૩	સ્વાસમણ અથવા પ્રણિપાત અર્થસહિત.	... ૨૭
૪	સુગુરુને શાતાસુખપૃઢા. ઇત્થકારિનો પાઠ. અર્થસહિત. ૨૭
૫	ઈરિયાવહિયં સૂત્ર વિસ્તારિત અર્થસહિત એમાં અઢાર લાલ, ચોવી	
	શ હજાર, એકશો ને વીશ મિઠામિ ડુક્કડંનો વિવરો દર્શાવ્યો છે. ૨૭
૬	તસ્સ ઉત્તરીકરણેણં અર્થસહિત.	૩૬
૭	અન્નઢ ઉસસિણં અર્થસહિત. એમાં બાર આગારનાં નામ તથા	
	કાઉસ્સગના ડંગણીશ દોષનાં નામ પણ કહ્યાં છે. ૩૭
૮	લોગસ્સ અર્થસહિત. એમાં પ્રસંગેશ્રી ક્ષણાદિક ચોવીશ તીર્થકરનાં માતા,	
	પિતાતથાનગરીઆદિકનાં નામ કહ્યાં તથા તીર્થકરોનાં નામ પામવાના હેતુ.	૪૨

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૯	કરેમિ જંતે, ૯ સામાયિકનાં પચ્ચસ્કાણનો પાઠ અર્થસહિત. ૫૪
૧૦	સામાયિક પારવાનો, સામશ્યવયજુત્તો ૯ પાઠ અર્થસહિત. ૫૫
૧૧	સવલોષ અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત. ૫૭
૧૨	જગર્ચિતામણિ ચૈત્યવંદન અર્થસહિત. ૫૭
૧૩	જં કિંચિ અર્થસહિત. ૬૦
૧૪	નમુત્તુણં અથવા શકસ્તવ અર્થસહિત. ૯માં શ્લોકાદિક સાત જયનાં નામ શ્લ્યાદિક ઘણી વાતો પ્રસંગે આવેલી છે. ૬૧
૧૫	જાવંતિ ચેશ્યાણં અર્થસહિત. ૭૩
૧૬	જાવંત કેવિ સાહૂ અર્થસહિત. ૭૩
૧૭	ઝપસર્ગહર સ્તવન અર્થસહિત તથા ૯ની ઉત્પત્તિ પણ દર્શાવી છે. ૭૪
૧૮	જયવીયરાય જગગુરુ અર્થસહિત. ૭૭
૧૯	અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત. ૮૧
૨૦	પુસ્કરવરદીવદ્ધે અર્થસહિત. ૮૩
૨૧	સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં અર્થસહિત. ૮૭
૨૨	વેયાવચ્ચગરાણં અર્થસહિત. ૯૦
૨૩	નમોઽર્હતસિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુજ્ઞઃ અર્થસહિત. ૯૧
૨૪	સંસારદાવાની સ્તુતિ અર્થસહિત. ૯૧
૨૫	કલ્યાણકંદની સ્તુતિ અર્થસહિત. ૯૫
૨૬	સ્નાતસ્યાની સ્તુતિ અર્થસહિત. ૯૭
૨૭	સુગુરુને વાંદણાંનો અધિકાર, ઘણાજ વિસ્તારિત અર્થસહિત. ૧૦૦
૨૮	અતિચારની આઠ ગાથા અર્થસહિત. ૯માં બાર પ્રકારના તપનો અધિકાર છે, તથા તેની સાથે "સયણાસણ પાણે" ૯ ગાથા જે મુનિરાજ કાઝસ્સગ્ગમાં ચિંતવે છે, તે પણ અર્થસહિત છે. ૧૦૬
૨૯	દેવસિઅં આલોહં અર્થસહિત. ૧૧૫
૩૦	સાત લાખ પૃથિવીકાયનો પાઠ. ૧૧૭
૩૧	અઢાર પાપસ્થાનક અર્થસહિત. ૧૧૭
૩૨	દેવસિઅ પઢિક્કમણે ઠાહં. ૯નો અર્થ આગલ સવસ્સવિ દેવસિઅં નામા આરુત્તીશમા સૂત્રાંની અંતર્ગત આવશે. ૧૧૯

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
३३	श्रावक पक्किमणसूत्र अथवा वंदितासूत्र अर्थसहित एमां श्राव कवे पक्किमवाना एकशो चोवीश अतिचारो नो विवरो कस्यो ठे.	११ए
३४	अपुच्छिजहं गुरुखामणां अर्थसहित. १५५
३५	आयरिय उवझाए अर्थ सहित. १५ए
३६	नमोस्तु वर्द्धमानाय अर्थसहित. १६०
३७	विशाल लोचन अर्थसहित. १६१
३८	सवस्सवि देवसियं अर्थसहित. १६३
३९	श्रुतदेवता तथा क्षेत्रदेवतानी स्तुति अर्थसहित. १६३
४०	कमलदलनी स्तुति अर्थसहित. १६४
४१	जुवनदेवतानी स्तुति तथा ज्ञानादिगुणयुतानां अर्थसहित. १६५
४२	अट्ठाञ्जेसु मुनिवंदन अर्थसहित. १६६
४३	वरकनक अथवा सप्ततिशतजिन स्तुति अर्थसहित. १६६
४४	सकल तीर्थ वंदूं कर जोरु. तीर्थवंदना. १६७
४५	लघुशांतिस्तव अर्थसहित तथा एनी उत्पत्ति पण देखाकी ठे. १६८
४६	चउकसाय पक्किमल्लुहुरणु अर्थसहित. १७७
४७	पोसहुं पच्चकाण, करेमि जंते पोसहं ए अर्थसहित. १७८
४८	पोसह पारवानी गाथा, सागरचंदो कामो अर्थसहित. १७ए
४९	जरहेसरनी सज्जाय अर्थसहित, जरहेसर बाहुबली. १८०
५०	मन्हजिणाणंनी सवाय अर्थसहित. १८६
५१	संधारा पोरिसी अर्थसहित. १८७
५२	ज्ञानपंचमी स्तुति, श्रीनेमिः पंचरूप अर्थसहित. १९४
५३	सकलार्हत अर्थसहित. १९७
५४	श्रावक पाद्धिकादि संक्षेपातिचार. २१०
५५	श्रावक पाद्धिकादि विस्तारातिचार. २१७
५६	नवस्मरण मध्ये प्रथम पंचपरमेष्ठि नमस्कार, संक्षेप अर्थसहित.	२२६
५७	उवसग्गहरं द्वितीय स्मरणनो अर्थ चम्मोतेरमां पेचमा दखायो ठे.	२२७
५८	संतिकरस्तोत्रनामक तृतीयस्मरण अर्थसहित. २२७
५९	तिजयपहुत्त नामक चतुर्थस्मरण अर्थसहित. २३५

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
६०	नमिऊण नामक पंचमस्मरण अर्थसहित. १४३
६१	अजितशांतिस्तव नामक षष्ठस्मरण अर्थसहित. १५५
६२	जक्तामर नामक सप्तम स्मरण अर्थसहित. १७३
६३	कल्याणमंदिर स्तोत्र नामक अष्टम स्मरण अर्थसहित. ३११
६४	बृहद्वांति स्तव नामक नवम स्मरण अर्थसहित. ३३७
६५	पञ्चस्काण संबंधि किंचित् विचार दर्शाव्या ठे. ३४९
६६	नमुक्कार सहिअंनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३५१
६७	नमुक्कार सहिअं मुठिसहियंनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३५४
६८	पोरिसि साहू पोरिसिनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३५४
६९	पुरिमह अवहनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३५६
७०	विगइ निविगइनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३५७
७१	बेआसणां तथा एकासणांनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३५८
७२	आयंबिदनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३६१
७३	चउविहार उपवासनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३६२
७४	तिविहार उपवासनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३६३
७५	चउठ ठठ जत्तादिकनुं पञ्चस्काण. ३६४
७६	ठ जद्धविगयना त्रीश निवियाता तेनां नाम दर्शाव्यां ठे. ३६४
७७	पाणहारनुं पञ्चस्काण. ३६५
७८	गंठ सहिअं आदि अजिग्रहोनुं पञ्चस्काण. ३६६
७९	चौद नियम धरनारने देसावगासिकनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३६६
८०	चौद नियमनी गाथा, सचित्तदवविगई अर्थसहित. ३६६
८१	पाणहार दिवस चरिमंनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३६७
८२	रातें चउविहार करवो, तेनुं पञ्चस्काण अर्थसहित. ३६८
८३	रातें तिविहार करवो, तेनुं पञ्चस्काण. ३६८
८४	रातें डुविहार करवो, तेनुं पञ्चस्काण. ३६८
८५	पञ्चस्काणना आगारनी गाथाळ. ३६८
८६	ठ प्रकारें पञ्चस्काणनी शुद्धि करवी, तेनो पाठ अर्थसहित. ३६८
८७	साधुजीने चौद प्रकारना दाननी निमंत्रणानो पाठ अर्थसहित. ३६९

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૬૬	પચ્ચસ્કાણ પારવાનો વિધિ.	૩૭૦
૬૭	સામાયિક લેવાનો વિધિ.	૩૭૦
૬૮	સામાયિક પારવાનો વિધિ.	૩૭૧
૬૯	પક્ષિલેહણ કરવાનો વિધિ.	૩૭૧
૭૦	દેવ વાંદવાનો વિધિ.	૩૭૧
૭૧	દેવસિ પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૧
૭૨	રાઝ પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૩
૭૩	પક્ષિ પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૪
૭૪	ચતુર્માસી પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૬
૭૫	સાંવત્સરી પ્રતિક્રમણ વિધિ.	૩૭૬
૭૬	પોસહ પારવાનો વિધિ. આ ગ્રંથની પ્રસ્તાવનાના પૃષ્ઠ.	બઢામાં.
૭૭	ઠ આવશ્યકનાં નામ તથા તેનો સંદેષે અર્થ. ...	૩૭૬
૧૦૦	ઠ આવશ્યકે સાત નયનું પ્રથમ દ્વાર.	૩૭૭
૧૦૧	ઠ આવશ્યકે કાલાદિક પાંચ કારણનું બીજું દ્વાર.	૩૭૭
૧૦૨	ઠ આવશ્યકે ઉત્પાદ, વ્યય અને ધ્રુવનું ત્રીજું દ્વાર.	૩૭૭
૧૦૩	ઠ આવશ્યકે હેય, ફેય અને ઉપાદેયનું ચોથું દ્વાર.	૩૭૭
૧૦૪	ઠ આવશ્યકે ષટ્કવ્યના વ્યવહારનું પાંચમું દ્વાર.	૩૭૮
૧૦૫	ઠ આવશ્યક માંહેલું કયું કયું આવશ્યક નવતત્ત્વમાંહેલા કયા કયા તત્ત્વમાં છે ? તે કહેવાનું ઠંઠું દ્વાર.	૩૭૮
૧૦૬	ઠ આવશ્યકે સત્તત્ત્વંગી વિચારવાનું સાતમું દ્વાર.	૩૭૮
૧૦૭	ઠ આવશ્યકે ચાર નિક્ષેપા તથા ક્ષેત્ર અને કાલનું આઠમું દ્વાર.	૩૭૯
૧૦૮	પોસહમાં ચોવીશ મંત્રલ કરવાં, તેનાં નામ.	૩૮૨

॥ અથ દેવવંદનાદિ જાણ્યત્રયાનુક્રમણિકા ॥

૧૦૯ તત્ર પ્રથમ ચૈત્યવંદન જાણ્યસ્યાનુક્રમણિકા પ્રારંભ્યતે.

૧ ચૈત્યવંદનનો વિધિ ચોવીશ દ્વારે સચવાય છે, તેનાં નામ. ૩૮૪

૨ પ્રથમ નિસિદ્ધી આદિક દશ ત્રિકના દ્વારનું સવિસ્તર

જેદ પ્રતિજેદ સહિત સ્વરૂપ, તથા ૯ દશ ત્રિકમાંહેલોકયો

કયો જેદ ક્યાં ક્યાં કરવો ? इत्यादि.

૩૮૭

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૩	ત્રીજું પાંચ પ્રકારના અજિગમનું સ્વરૂપ તેનું દ્વાર	... ૩૯૬
૪	ત્રીજું બે દિશિનું દ્વાર, તથા ચોથું ત્રણ અવગ્રહનું દ્વાર. ૩૯૭ તથા ૩૯૬	
૫	પાંચમું ત્રણ પ્રકારેં ચૈત્યવંદન કરવાનું દ્વાર. ૩૯૮
૬	ઢળું પ્રણિપાત દ્વાર તથા સાતમું નમસ્કાર દ્વાર. ૩૯૯
૭	દેવ વંદનાધિકારેં જે નવકારપ્રમુખ નવ સૂત્રાં આવે છે, તેમના હલવા જારી અક્ષરોની સંખ્યાનું આઠમું દ્વાર, તથા પદસંખ્યાનું નવમું દ્વાર અને સંપદાનું દશમું દ્વાર કહ્યું છે. ૪૦૦	
૮	અગીયારમું પાંચ દંત્રકનું દ્વાર અને બારમું પાંચ દંત્રકને વિષે દેવ વાંદવાના બાર અધિકાર આવે છે, તેનું દ્વાર. ૪૧૨
૯	તેરમું ચાર વાંદવા યોગ્યનું દ્વાર, ૪૧૬
૧૦	ચૌદમું સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવોને સ્મરવા યોગ્યનું દ્વાર. ૪૧૬
૧૧	પંદરમું નામ સ્થાપનાદિક ચાર જિનનું દ્વાર. ૪૧૯
૧૨	શોલમું ચાર યોયોનું દ્વાર. ૪૧૯
૧૩	સતરમું દેવ વાંદવાના આઠ નિમિત્તોનું દ્વાર. ૪૨૦
૧૪	અઠારમું દેવ વાંદવાના બાર હેતુનું દ્વાર. ૪૨૧
૧૫	ઉગ્ગણીશમું અન્નજીવસસિષ્ણાદિક શોલ આગારનું દ્વાર. ૪૨૨
૧૬	વીશમું કાઝસ્સગ્ગના ઉગ્ગણીશ દોષનું દ્વાર. ૪૨૨
૧૭	શમું કાઝસ્સગ્ગના પ્રમાણનું દ્વાર. ૪૨૪
૧૮	શ્રીવીતરાગનું સ્તવન કેવે પ્રકારેં કરવું ? તેનું દ્વાર. ૪૨૪	
૧૯	ત્રેવીશમું એક દિવસમાં ચૈત્યવંદન કેટલી વાર કરવું? તેનું દ્વાર. ૪૨૫	
૨૦	ચોવીશમું સર્વબોલ સફલ કરવામાટે દશથી માંડીને ચોરાશી પર્યંત આશાતનાર્જના પરિહાર કરવાનું દ્વાર. ૪૨૬
૨૧	દેવ વાંદવાનો વિધિ કહ્યો છે. ૪૨૬
૨૨	રાસચયુરુવંદન જાણ્યાનુક્રમણિકા.	
૨૩	રાતેં રા. વંદનાદિ કહીને વાંદણાં દેવાનું કારણ. ૩૨
૨૪	પચ્ચસ્કાણનાં પાંચ નામ કહ્યાં છે.
૨૫	૮ પ્રકારેં પચ્ચસ્ત્રવીશ દ્વારનાં નામ કહ્યાં છે.
૨૬	સાધુજીને ચૌદ પ્રવં પાંચ નામનું દ્વાર કહ્યું છે.	૪

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
५	बीजुं वंदन कर्म उपर द्रव्य जावथी पांच दृष्टांतनुं छार.	४३५
६	त्रीजुं पासढादिक पांच अवंदनिकनां नामनुं छार.	४३७
७	चोथुं आचार्यादिक पांच वांदवा योग्य ठे, तेनानामनुं छार.	४४१
८	पांचमुं चार जण पासें वांदणां न देवराववां, तेनुं छार.	४४३
९	ठहुं चार जण पासें प्रायः वांदणां देवराववां, तेनुं छार.	४४३
१०	सातमुं पांच स्थानकें वादणां न देवां, तेनुं छार.	४४३
११	आठमुं चार स्थानकें वांदणां देवानुं छार.	४४४
१२	नवमुं आठ कारणें वांदणां देवां, तेनुं छार.	४४४
१३	दशमुं वांदणां देतां पच्चीश आवश्यक सचवाय, तेनुं छार.	४४५
१४	अगीयारमुं मुहपत्तिनी पच्चीश पन्निखेहणानुं छार.	४४७
१५	वारमुं शरीरनी पच्चीश पन्निखेहणानुं छार.	४४८
१६	तेरमुं वांदणांमां वत्रीश दोष त्यागवा तेना नामनुं छार.	४५०
१७	चौदमुं वांदणां देतां ठ गुण उपजे, तेना नामनुं छार.	४५४
१८	पन्नरमुं वांदणांमां गुरुनी स्थापना केम करवी? तत्स्वरूप छार.	४५४
१९	शोलमुं बे प्रकारना अवग्रहनुं छार.	४५६
२०	सत्तरमुं वांदणांना सूत्रांना अक्षरनी संख्यानुं छार, तथा अक्षरमुं पदनी संख्यानुं छार. ए बे छार, सार्थें कव्हां ठे.	४५७
२१	उंगणीशमुं वांदणांना दायकनां ठ स्थानकोनुं छार.	४५८
२२	वीशमुं वांदणांनां ठ स्थानकमां ठ गुरुवचन होय तेनुं छार.	४५९
२३	एकवीशमुं तेत्रीश आशातना न लगारवी, तेनां नामोनुं छार.	४५९
२४	बावीशमुं प्रजातें अने सांजे ए बे वंदनक विधिनुं छार.	४६३
१११	॥ तृतीय पञ्चस्काण जाण्यस्यानुक्रमणिका ॥	
१	पञ्चस्काणना मूल नवछारनां नाम तथा ए शब्दनो अर्थ.	४६६
२	पहेलुं उत्तर गुण पञ्चस्काणना दश जेदनुं छार.	४६७
३	बीजुं पञ्चस्काण करवाना पाठ रूप चार प्रकारना विधिनुं छार.	४७१
४	त्रीजुं चार प्रकारना आहारना स्वरूपनुं छार.	४७६
५	चोथुं नवकारसी प्रमुखना आगारोनी संख्या यथार्थ.	४८०
६	पांचमुं ठ जड्य तथा चार अजड्य मली दश विगडनुं छार,	

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૧	જેદ પ્રતિજેદ સહિત એમાં નિવિયાતાદિકનાં સ્વરૂપ કહેલાં છે.	૪૯૧
૭	ઠઠું ઠ જદ્ય વિગયના ત્રીશ નીવિયાતા કરાય છે તેનું દ્વાર. એમાં નિવિયાતાનો અધિકાર સવિસ્તર વર્ણવેલો છે.	૪૯૨
૮	સાતમું પચ્ચસ્કાણના મૂલગુણ ઉત્તર ગુણરૂપ બે જાંગા તથા ડંગણ પચ્ચાસ આદિક બીજા પણ જાંગા કહેવાનું દ્વાર.	૫૦૧
૯	આઠમું પચ્ચસ્કાણ ઠ શુદ્ધિયેં સફલ થાય, તેના નામનું દ્વાર.	૫૦૬
૧૦	નવમું પચ્ચસ્કાણ નું ફલ શ્વલોક તથા પરલોક આશ્રયી બે પ્રકારેં થાય, તેનું દૃષ્ટાંતસહિત કથનનુંદ્વાર.	૫૦૮

॥ ચૈત્યવંદન વાવીશની અનુક્રમણિકા. ॥

૧	વિમલકેવલ જ્ઞાનકમલા, સિદ્ધાચલજીનું.	૫૧૨
૨	શ્રીશત્રુંજય સિદ્ધક્ષેત્ર, સિદ્ધાચલજીનું.	૫૧૨
૩	આજ દેવ અરિહંત નમું, પંચતીર્થી ચૈત્યવંદન.	૫૧૨
૪	પદ્મપ્રજ્ઞને વાસુપૂજ્ય દોય રાતા કહીયેં. ચોવીશજિનવર્ણનું.	૫૧૨
૫	પ્રથમ તીર્થંકર તણા હૂઆ, ચોવીશ જિન સમકિત જવગણતીનું.	૫૧૩
૬	ગણધર ચોરાશી કહ્યા, ચૌદશેં બાવન ગણધરનું.	૫૧૩
૭	બાર ગુણ અરિહંત દેવ, પંચ પરમેષ્ઠીનું.	૫૧૩
૮	શ્રી સીમંધર વીતરાગ, સીમંધર જિનનું.	૫૧૩
૯	સીમંધર પરમાત્મા, સીમંધરજિનનું.	૫૧૪
૧૦	શ્રી સીમંધર જગધણી, સીમંધરજિનનું.	૫૧૪
૧૧	પહેલે પદ અરિહંત નમું, વીશસ્થાનકતપનું.	૫૧૪
૧૨	ચોવીશ પંદર પીસ્તાલીશનું, વીશસ્થાનકના કાઠસ્સગનું.	૫૧૫
૧૩	રોહિણી તપ આરાધીયેં, રોહિણીતપનું.	૫૧૫
૧૪	સીમંધર પ્રમુખ નમું, વિચરતાજિનનું.	૫૧૫
૧૫	હુવિધ ધર્મ જિણેં ઉપદિશ્યો, બીજતિથિનું.	૫૧૬
૧૬	ત્રિગઢે બેઠા વીરજિન, જ્ઞાનપંચમીનું.	૫૧૬
૧૭	માહાશુદિ આઠમને, દિને, અષ્ટમીનું.....	૫૧૬
૧૮	શાસન નાયક વીરજી, એકાદશીનું.	૫૧૭

अनुक्रमणिका.

(९)

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१९	शांति नमि मल्ली मेष ठे, चोवीश तीर्थकरनी राशितुं. ५१७
२०	परमेश्वर परमात्मा, परमात्माजीतुं. ५१८
२१	निजरूपें जिननाथ के, जिनपूजानुं. ५१८
२२	अरिहंत नमो जगवंत नमो, चंदकेवलीना रासमांथी. ५१८

॥ अथ ठंदादिकोनी अनुक्रमणिका ॥

१	सेवो पास संखेसरो मन्नशुद्धें, शंखेश्वरजीनो. ५१८
२	कढ्याणकेलिसदनाय नमो नमस्ते, पार्श्वजिनस्तोत्र. ५१९
३	सेवो वीरने चित्तमां नित्य धारो, श्रीमहावीरजीनो. ५१९
४	वीरजिनेसर केरो शिष्य, गौतमाष्टक ठंद ५२१
५	वांढित पूरे विविध परें, नवकारनो ठंद. ५२१
६	आदिनाथ आदें जिनवर वंदी, शोल सतीनोठंद. ५२३
७	सिद्धार्थ जूपति सोढे, ए प्रजातें कहेवानां चार मंगल. ५२४
८	शिवं शुद्धबुद्धं परं विश्वनाथं, वीतरागाष्टक. ५२५

॥ अथ स्तुतियोनी अनुक्रमणिका ॥

१	सीमंधर जिनवर सुखकर साहेब देव. श्रीसीमंधरजिननी. ५२५
२	श्रीसीमंधर देव सुहंकर. ५२५
३	आदिजिनवर राया, जास सोवन्नकाया, आदिजिननी..	५२६
४	ऋषज चंद्रानन वंदन कीजें, शाश्वत जिननी. ५२६
५	जिनशासन वंढित, पूरण देव रसाल, सिद्धचक्रजीनी. ५२७
६	अरिहंत नमो वलि सिद्ध नमो, सिद्धचक्रजीनी ५२७
७	दिन सकल मनोहर बीज दिवस सुशेष, बीजतिथिनी. ५२७
८	आवण शुदि दिन पंचमीए पंचमीनी. ५२८
९	मंगल आठ करी जस आगल, अष्टमीनी. ५२८
१०	एकादशी अति रूअमी गोविंद पूठे नेम, एकादशीनी. ५२९
११	पूठे गौतम वीर जिणंदा, वीश स्थानकना तपनी. ५२९
१२	सत्तरजेदी जिनपूजा रचीने. पर्युषणी. ५३०
१३	नक्षत्र रोहिणी जे दिन आवे, रोहिणी तपनी. ५३०

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
	॥ अथ स्तवनोना समुदायनी अनुक्रमणिका ॥	
१	पुष्कलवद् विजयें जयो रे, सीमंधरजिननुं.	५३१
२	सुणो चंदाजी सीमंधर परमात्मा पासें जाजो, सीमंधर जिननुं.	५३१
३	शत्रुंजे ऋषज समोसखा, तीर्थमालानुं.	५३२
४	आंखनीयें रे में आज शत्रुंजय दीठो रे, सिद्धाचलजीनुं.	५३३
५	विमलाचल नित्य वंदीयें , सिद्धाचलजीनुं.	५३३
६	सिद्धगिरि ध्यावो जविका, सिद्धाचलजीनुं.	५३३
७	समेत शिखर जिन वंदीयें, समेतशिखरजीनुं.	५३४
८	जइ पूजो ढाल समेतशिखर गिरि उपर. समेतशिखरजीनुं.	५३४
९	राजुल उन्नी मालिये, जंपे जोमी हाथ, नेमनाथजीनुं ..	५३५
१०	चउ अठ दस दोय वंदीयें जी, अष्टापदजीनुं	५३५
११	आदिजिणेंसर पूजतां दुःख मेटो रे, आबुजीनुं.	५३६
१२	आवो आवोने राज, श्रीअर्बुदगिरि जइयें, अर्बुदगिरिनुं.	५३७
१३	श्रीराणकपुर रलियामणुं रे ढाल, राणकपुरजीनुं.	५३७
१४	समरि शारदा माय, सिद्धचक्रजीनुं स्तवन.	५३८
१५	साहिब सांजलो रे, संजव अरज हमारी, संजवजिननुं. ..	५३८
१६	सहजानंदी शीतल सुखजोगी तो, शंखेश्वरजीनुं.	५३९
१७	अंतरजामी सुण अलवेसर, शंखेश्वर जीनुं.	५४०
१८	सजनी मोरी, पासजिणेंसर पूजो रे, श्रीपार्श्वनाथजीनुं.	५४०
१९	जय जिनवर जग हितकारी रे, दीवादीनुं.	५४१
२०	सेवधी संचउ घेरियां अलबेले सांइ श्रीवीर जन्मकुंढलीनुं ..	५४१
२१	सिद्धनी शोजा रे शी कहुं, सिद्ध जगवाननुं.	५४२
२२	गिरुआ रे गुण तुम तणा, महावीर स्वामीनुं. .	५४२
२३	सांजल रे तुं प्राणीया, समकितनुं स्तवन सात ढालनुं.	५४३
२४	सकल सिद्धि दायक सदा, आराधनानुं पुण्यप्रकाशनुं स्तवन.	५४६
२५	सुतसिद्धारथ चूपनो रे, ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ठ ढालनुं.	५५२
२६	आदिजिणंद अरिहंतजी प्रजु अमने रे, आदिजिननुं,	५५६
२७	अवसर पामीने रे कीजें नव आंबीलनी उली, सिद्धचक्रजीनुं. ५५७	

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१०	सुविधिनाथनी पूजा सार, सुविधिजिन पूजानुं स्तवन.	५५७
११	तीरथ अष्टापद नित्यनमियें, अष्टापदजीनुं.	५५८
१२	श्रावण वरसे रे स्वामी, श्रीनेमराजुलनुं चोमासुं.	५५९
१३	एक वार वृद्धदेश आवजो जिणंदजी, समवसरणनुं.	५५९
१४	मनहुं ते महारं मोकले, महारा वालाजी रे, सीमंधरजिननुं.	५६०
१५	काया पामी अति कूनी, युगमंधरजिननुं.	५६१
१६	जइने रहेजो महारा वालाजी रे, नेमिजिननुं.	५६१
१७	धन धन रे दीवाली मारे आजनी रे. जिनप्रभुनी आंगीना दर्शननुं.	५६२
१८	प्रणमी शारद मायशासन वीर सुहंकरं जी, वीज तिथिनुं स्तवन.	५६२
१९	पंचमी तप तमें करो रे प्राणी, पंचमीनुं.	५६३
२०	हारे महारे ठामधर्मेना साढा पचवीश देश जो, अष्टमीनुं.	५६३
२१	जगपतिनायक नेमिजिणंद, एकादशीनुं चार ढालनुं.	५६५
२२	मारगदेशक मोहनो रे, दीवालीनुं.	५६८
२३	जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति, सिद्धचक्रजीनुं चार ढालनुं.	५६८
२४	हारे महारे वासुपूज्यनो नंदन मधवा नाम जो, रोहिणीतपनुं.	५७०
२५	पामी सुगुरु पसाय रे, शत्रुंजय धणी, आदिजिनविनति.	५७३
२६	श्रीगौतमस्वामीनो रास.	५७५
२७	रमती कमती अमुन साहेली, दीवालीनुं.	५७०
२८	माता त्रिशला नंद कुमार जगतनो दीवो रे, आमलक्रीडानुं.	५७०
२९	सुणो सखि सज्जन नां विसरे, नेमनाथजीनुं.	५७१
३०	शामलीया लाल तोरणथी रथ फेख्यो कारण कहोने, नेमिजिननुं.	५७२
३१	आवो गिरि सिद्धाचल जइयें, सिद्धाचलजीनुं.	५७२
३२	श्रीसिद्धाचलमंरण स्वामी रे, सिद्धाचल जीनुं.	५७३

॥ अथ सच्चाईनी अनुक्रमणिका ॥

१	जनकसुता हुं नाम धरावुं सीताजीनी.	५७४
२	समरी श्रुत देवी शारदा, आंबिल तपमां आहार खेवाना विधिनी.	५७४
३	चेतन अब कहु चेतियें, चेतन शिखामणनी.	५७५
४	हो सुण आतमा मत पर मोहपिंजरमांहे. आत्मबोधनी.	५७५

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
५	सांजल सयणां साची सुणावुं, सांजल सयणानी.	५८६
६	जोवनीयांनी मोजां फोजां जाय नगरां देती रे, जोवन अधिरनी.	५८६
७	निंदा म करजो कोझनी पारकी रे, निंदावारकनी.	५८६
८	धोबीडा तुं धोजे मननुं धोतीशुं रे, धोबीरानी.	५८७
९	ढंढण्णूषिजीने वंदना हुं वारी लाव, ढंढण्णूषिनी.	५८७
१०	सिरिजंबू रे, विनयजक्ति शिरनामीने, मुहपत्तिना पन्नास बोलनी.	५८८
११	काया रे वाकी कारमी सीचंतारे शुके, काया उपरनी.	५८९
१२	नरजव नयर सोहामणुं वणजारा रे, वणजारानी.	५८९
१३	सुन सोदागर बे दिलकी वात हमारी, सोदागरनी.	५९०
१४	आपस्वजावमां रे, अधू सदा मगनमें रहेनां, आपस्वजावनी.	५९०
१५	शोल सतीनां वीजें नाम. शोल सतीयोनी.	५९१
१६	आतमरामें रे मुनि रमे, आतमशिक्षानी.	५९१
१७	अरिहंत पहेले स्थानक गणीयें, वीश स्थानकना तपनी.	५९१
१८	ए तो नारी रे वारी ठे दुर्गति तणी, शीयलनी.	५९२
१९	जय जय आरती शांति तुमारी, शांतिजिन आरती.	५९३
२०	अप्सरा करती आरती, जिनआगें ॥ आदिजिन आरति.	५९३
२१	जल जरी संपुटपत्रमां, श्रीजिन नव अंगपूजाना दोहा.	५९४
२२	आरती कीजें पास कुमरकी, श्रीपार्श्वनाथनी आरति.	५९४
२३	चारो मंगल चार आज महारे. ए चारो मंगल चार.	५९५
२४	सिद्धारथसुत वंदियें, पांचकारणनुं स्तवन, विनयविजयजीकृत.	५९५
२५	श्रीशुद्धगुरुचरणे, सामायिकना वत्रीशदोषनी सवाय.	५९६

॥ अथ संधिसूत्राणि ॥

॥ सिद्धो वर्णसमाम्नायः । तत्र चतुर्दशादौ स्वराः । दश समानाः । तेषां द्वावन्त्योन्यस्य सवर्णौ । पूर्वो ह्रस्वः । परो दीर्घः । खरोऽवर्णवर्जो नामी । एकारा दीनि संध्यक्षराणि । कादीनि व्यंजनानि । ते वर्गाः पंच पंच । वर्गाणां प्रथम द्वितीयौ शषसाश्च घोषाः । घोषवन्तोऽन्ये । अनुनासिकाङ्गणनमाः । अन्त स्था यरलवाः । ऊक्षाणः । शषसहाः । अः इति विसर्जनीयः । अं इत्यनुस्वारः । पूर्वपरयोरर्थोपलब्धौ पदम् । अस्वरं व्यंजनम् । परं वर्णं नयेत् । अनतिक्रमयन् विश्लेषयेत् । लाकोपचाराङ्गहणसिद्धिः । इति संधिसूत्रेषु प्रथमश्चरणः ॥ १ ॥

श्रीगोमीपार्श्वनाथाय नमः ॥

॥ अथ ॥

श्रीपंचप्रतिक्रमणादिसूत्राणि सार्थानि प्रारंभः

॥ तत्र ॥

॥ अथ नवकारमांगलिकरूपम् ॥

॥ नमो अरिहंताणं ॥ १ ॥ नमो सिद्धाणं ॥ २ ॥ नमो
आयशियाणं ॥ ३ ॥ नमो उवज्जायाणं ॥ ४ ॥ नमो
लोए सव्व साहूणं ॥ ५ ॥ एसो पंच नमुक्कारो ॥ ६ ॥
सव्वपावप्पणासणो ॥ ७ ॥ मंगलाणं च सव्वेसिं ॥ ८ ॥
पढमं हवइ मंगलं ॥ ९ ॥ इति नमस्काराः ॥ १ ॥

अर्थः—हवे प्रथम सर्वमांगलिकनुं मूल, श्रीजिनशासननो सार, अग्नी-
यार अंग अने चौद पूर्वनो उच्चार, सदैव शाश्वत एवो श्रीपंच परमेष्ठिने नम-
स्काररूप महामंत्र श्रीनवकार ठे, तेनो प्रारंभ करीयें ठैयें. त्यां प्रथम श्रीअ-
रिहंतपदनुं मंगल वर्णवीयें ठैयें. (नमो अरिहंताणं के०) नमोऽरिहद्भ्यः
एटले (अरि के०) रागादिक वैरी प्रत्यें (हंताणं के०) हणनार एवा, बार
गुणें करी सहित समवसरणने विषे विराजमान विहरमान तीर्थकर जे श्री-
अरिहंत, ते प्रत्यें (नमो के०) नमस्कार थाउं. एनो सविस्तर अर्थ कहे ठे.

इहां नमः ए नैपातिक पद ठे. ते द्रव्य तथा जावना संकोचने अर्थें ठे.
कहेलुं ठे के “नेवाश्यं पयं दवं जावसंकोयण पयडो” माटे नमः ए पदव-
डें कर, चरण अने मस्तकें करी सुप्रणिधानरूप नमस्कार थाउं. एटले
कर, शिर अने पादादिकुं जे हलन, चलन, ते द्रव्यसंकोच जाणवो. अने
वीशुद्ध माननो नियोग ते जावसंकोच जाणवो. एटले द्रव्य अने जावथी
नमस्कार थाउं, एस कलुं. एवो नमस्कार कोने थाउं? तो के अरिहंता
दिक प्रजुडने नमस्कार थाउं. अहिंयां जूदा जूदा त्रण पाठ ठे. एक एमो

અરહંતાણં, બીજો એમો અરિહંતાણં, ત્રીજો એમો અરુહંતાણં, એ ત્રણે પાતના જિન્ન જિન્ન અર્થો કહે છે.

પ્રથમ (એમો અરહંતાણં કેળ) નમોઽર્હંત્યઃ જે અતિશય પૂજાને અર્હંતિ એટલે યોગ્ય છે તે અરહંત કહિયેં. અર્થાત્ અમરવર નિર્મિત એવા અશોકાદિ આઠ મહાપ્રાતિહાર્યરૂપ પૂજાને જે યોગ્ય છે, તેને અરહંત કહિયેં. એ વિષે આતું વચન છે:—“અરહંતિ વંદણ નમં, સણાઽઅરહંતિ પૂઅસકારં ॥ સિદ્ધિગ મણં ચ અરહા, અરહંતા તેણ વુચ્ચંતિ ॥૧૧॥” એ માટે તેડને નમસ્કાર થાઉં.

તથા અરિહનનાત્ અરહંત એટલે સંસારરૂપ ગહનવનને વિષે અનેક ડુઃખોને પમાફનાર એવા મોહાદિક શત્રુને હણવાથકી અરહંત કહીયેં. તથા રજોહનનાત્ અરહંત એટલે જેમ વાદલાં, સૂર્યમંફલને ઢાંકી મૂકે છે, તેમ આત્માના જ્ઞાનાદિક ગુણને ઢાંકી મૂકે, એવાં ચાર ઘાતિકર્મરૂપ રજ, તરૂપ શત્રુને હણવાથકી અરહંત કહિયેં. તથા રહસ્યાજાવત્ અરહંત એટલે દૂર થયું છે નિરવશેષ જ્ઞાનાવરણાદિ કર્મનુ પારતંત્ર્ય જેને વિષે અને ન હણાય એવું અદ્ભુત કેવલ જ્ઞાન અને દર્શન, તેણે કરી નિરંતર પ્રત્યક્ષપણે કરી જાણનારા એવા જગવાનને રહસ્યનો અજાવ છે એટલે જેનાથી કાંઈ ઢાતું નથી માટે અરહંત કહિયેં, આ અરહંત પદના ત્રણે અર્થ, પૃષોદરા-દિની પેઠે સિદ્ધ થાય છે. એ માટે તેડને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા (અ કેળ) અવિદ્યમાન છે (રહ કેળ) એકાંત રૂપ દેશ અને (અંત કેળ) મધ્યજાગ ગિરિ ગુફાદિકનો જેને એટલે સમસ્ત વસ્તુસમૂહ ગતપ્રછન્નપણાને અજાવેં કરી અરહંતોર કહીયેં, અર્થાત્ સર્વવિદિતપણું છે જેને એવા અરહંતોર જગવાન તેડને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા (અ કેળ) અવિદ્યમાન છે એટલે નથી (રહ કેળ) રથ જે સ્યં-દન તે સકલ પરિગ્રહ ઉપલક્ષણચૂત જેને અને (અંત કેળ) વિનાશ એટલે વિનાશના કરનારા જે જરાદિ ઉપલક્ષણચૂત તે જેમને અવિદ્યમાન છે માટે અરહંત એટલે અરહંત કહિયેં, એવા અરહંત પ્રચુડને નમસ્કાર થાઉં;

અથવા અરહંત્યઃ એટલે પ્રકૃષ્ટ રાગાદિહેતુચૂત એવા મનોહ અને અ-મનોહ જે વિષય તેના સંપર્કથકી પણ વીતરાગાદિક જે પોતાનો સ્વસ્વજાવ છે, તેને ઢાંકતા નથી, તેમાટે અરહંત કહિયેં. એવા અરહંત પ્રચુડને નમ-સ્કાર થાઉં. યતઃ “થુઽ વંદણ મરહંતા, અમરિંદ નરિંદ પૂયમરહંતા ।

सासय सुहमरहंता, अरहंता हुंतु मे सरणं ॥१॥” ए प्रथम पाठनो अर्थ थयो.
हवे (एमो अरिहंताणं के०) नमोऽरिहृद्भ्यः ए बीजा पाठनो अर्थ
करे ठे. त्यां (अरि के०) आठ कर्मरूप शत्रुने (हंताणं के०) हणनारा
एवा श्रीअरिहंत प्रत्ये नमस्कार थाउं. ए विषे आठुं वाक्य ठे “अठविहं
पिअ कम्मं, अरिभूयं होइ सयलजीवाणं ॥ तं कम्ममरिहंता, अरिहंता
तेण वुञ्चति ॥ १ ॥” ए गाथानो जावार्थः—आठ प्रकारनां जे कर्म ठे, ते
सर्व जीवोने अरिभूत एटले वैरीरूप ठे, एवा कर्मरूप वैरीने हणनार ठे,
माटे अरिहंत कहेवाय ठे. ते प्रत्ये नमस्कार थाउं.

तथा अरिहंतना सहायथी मोक्षरूप नगरने पमाय ठे. माटे सार्थवा
हनी उपमा, तथा एमना आश्रयथकी जवसमुद्रनो पार पमाय ठे, माटे
निर्यामकनी उपमा, तथा प्राण, भूत, जीव अने सत्व, ए चार प्रकारना
जीवोने माहण माहण एवो शब्द कहे, माटे सर्व जीवो उपर कृपा ठे,
तेथी नीर्वाणरूप वनप्रत्ये पहुँचाडे ठे, माटे महागोपनी उपमा, ए त्रण
उपमा सार्थक ठे, ते श्री अरिहंतनेज ठाजे ठे, एवा श्रीअरिहंतने ए
सर्व जीवलोकने विषे लोयुत्तम जावे करी तेमज नमस्कार थाउं.

तथा राग, द्वेष, परिसह, उपसर्ग, एटलाने जे नमावे एटले पांचे इंद्रि-
यना त्रेवीश विषय, चार कषाय, बावीश परिसह तथा आत्मोद्धित अने प-
रकृत एवी बे प्रकारनी वेदना अने अनुलोम तथा प्रतिलोम, एवा वे प्र-
कारना. उपसर्ग, इत्यादिक शत्रुने हणनार तेमाटे अरिहंत कहियें, ते प्र-
त्ये नमस्कार थाउं. एवा अरिहंतने मन, वचन अने कायानी एकाग्रतापणे
नमस्कार करतो थको जीव, जवनां सहस्रोथकी मूकाय, जाव सहित नम
स्कार करतो थको बोधिना लाजने पामे, ए बीजा पाठनो अर्थ थयो.

हवे (एमो अरुहंताणं के०) नमोऽरुहृद्भ्यः ए बीजा पदनो अर्थ कहे
ठे, तिहां अरुहृद्भ्यः अहीं (रुह बीजतंतुसंताने) ए धातुनुं रुह पद ठे एटले
दीणकर्मबीजपणाथकी जेमने फरी संसारमध्यें, (रुहंत के०) उपजनुं
(अ के०) नथी एटले अरुहंत कहियें, अर्थात् बीजनुं विस्तारपणुं नथी.
हवे कोइ पण जव करवो नथी माटे अरुहंत कहियें, उक्तं च “दग्धे बी
जे यथात्यंतं, प्रादुर्भवति नांकुरः ॥ कर्मबीजे तथा दग्धे, न रोहति जवां
कुरः ॥ १ ॥” अर्थः—जेम कोइ बीज ठे, ते अत्यंतपणे अग्नियें करी बढ्युं

होय, तेने बाव्यां थकां तेनो अंकूरो प्रगट न थाय, तेम अहीयां पण कर्मरूप बीजें करी फरी संसारमध्ये अवताररूप अंकूरो जगे ठे, ते कर्मरूप बीजने बाव्या थकी संसाररूप अंकूरो प्रगट न थाय, नवा जव न करे माटे अरुहंत कहीयें, एवा अरुहंतने नमस्कार थाउं.

एवा लक्षणोवाला जगवानने नमस्कार करवानो हेतु शुं? त्यां कहे ठे. महाजयंकर जे आ जवरूप गहनवन, तेने विषे भ्रमण करवाने वीक पा-मेला एवा जीवोने अनुपम आनंदरूप जे परमपद तद्रूप जे नगर, तेना मार्गने देखामवापणानुं परमोपकारीपणुं ठे जेने विषे तेमाटे तेने नमस्कार करवो योग्यज ठे. अहीयां नमः शब्दना योग्यी व्याकरणरीतिथी चतुर्थी विज्ञप्ति जोश्यें, ते ठेकाणें जे षष्ठी ठे ते प्राकृतसूत्रथकी प्राकृतशैली ना वश थकी ठे, तेमां षष्ठीनुं बहुवचन ठे, ते अद्वैतव्यवहेदें करी अर्हद्ध हुत्वनाख्यापनने माटे ठे. तथा विषय बहु पणायें करीने नमस्कार करना रने फलातिशय झापनने माटे ठे, ए श्रीअरिहंतने चंद्रमंजुली पेरें अतवणें ध्यायियें. ए जावसंगल करतां पंच परमेष्ठिपदमां प्रथम अरिहंत पदनुं मंगल वर्णव्युं ॥ ए पहेली संपदा एक पदनी थइ, संपदा एटले ज्यां अर्थसमाप्तिनो अधिकार होय, ते संपदा जाणवी, तथा ज्यां विशामो लइयें, ते विशामाना स्थानकने संपदा कहियें, एम सर्वत्र जाणवुं ॥ १॥

हवे बीजुं सिद्धपदनुं मंगल वर्णवे ठे, (एमोसिद्धाणं के०) नमः सिद्धेभ्यः अहीयां (सिद् के०) वरु एटले चिरकालनो बांधेलो एवो जे अष्टकर्मरूप काष्ठनो जारो, तेने जाज्वलमान शुक्लध्यानरूप अग्नियें करी जेणे (ध्मातं के०) धम्यो ठे बाव्यो ठे जस्म कीधो ठे, तेने निरुक्तिना विधि प्रमाणें सिद्ध कहीयें, एवा सर्व सिद्धने महारो (एमो के०) नमस्कार होजो, अथवा षिधु धातु, गतिने अर्थें ठे, ए वचनथी अपुनरावृत्तियें एटले पावुं न अवाय एवी रीतें मोक्षनगरी प्रत्यें गया, ते सिद्ध कहेवाय, अथवा निष्ठितार्थ थया ते सिद्धा अथवा शिक्षा करनार शास्त्रक थक थया, ते सिद्ध अथवा शासनने प्रवर्त्तावनार थईने सिद्धरूप मांगव्य पणा प्रत्यें अनुजव्या, ते सिद्ध कहीयें. अथवा नित्य अपर्यवसित अनंत स्थितिने पामवा पणा थकी सिद्ध कहीयें. अथवा जेनाथी गुणोनुं समूहपणुं जव्य जीवोने उपलब्ध थाय ठे माटे सिद्ध कहियें, ए विषे आ वचन प्र-

માણ છે, “ધ્માતં સિતં ચેન પુરાણકર્મ્મ, યોવા ગતો નિર્વૃત્તિસૌધમૂર્ધ્નિ ॥ શ્લોકો-
તોઽનુશાસ્તા પરિનિષ્ઠિતાર્થો,યઃસોઽસ્તુ સિદ્ધઃ કૃતમંગલો મે ॥૧૥” એ શ્લોકો-
કમાં ઉપર જેટલાં સિદ્ધનાં લક્ષણો કહ્યાં, તેટલાંનો સમુચ્ચય, વર્ણનરૂપે છે.

એ સિદ્ધ પરમાત્માને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. એ વિ-
નાશ રહિત એવો અનંત ચતુષ્કાંટલે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર તથા વીર્ય, એ
ગુણો જેઝેને પ્રગટ થયા તે જ્ઞાનદર્શન સુખવીર્યાદિક ગુણ યુક્તપણે કરી
સ્વવિષય પ્રમોદપ્રકર્ષ ઉત્પાદન કરી આનંદ ઉત્પાદન કરવાને લીધે જીવ્ય
જીવોને અત્યંત ઉપકારહેતુપણું છે માટે તે સિદ્ધને નમસ્કાર કરવા
યોગ્ય છે. એ શ્રીસિદ્ધ જગવાનને ઊગતા સૂર્યની પેરેં રક્તવર્ણે ધ્યાયિયે. એવા
સિદ્ધને નમસ્કાર કરતાં પંચ પરમેષ્ઠિ મંગલમાં બીજું મંગલ જાણવું. એ
બીજું પદ અને બીજી સંપદા થઈ ॥ ૨ ॥

હવે આચાર્યપદનું ત્રીજું મંગલ કહે છે. (એમો આચરિયાણં કેળ) નમ
આચાર્યેન્યઃ આ એટલે મર્યાદાયેં તદ્વિષય વિનયરૂપેં કરી ચર્ચતે એટલે
સેવિયેં અર્થાત્ જિનશાસનના અર્થની ઉપદેશકતાયેં કરીને, તે ઉપદેશક-
તાની આકાંક્ષા કરનારા જીવો જેને સેવે છે, તેને આચાર્ય કહીયે. તેને
(એમો કેળ) નમસ્કાર થાઉં. ઉક્તં ચ “સુત્તઞ્ચ વિજ્ઞલસ્કણ, જુત્તો ગઢસ્સ
મેઢિ જૂઝંઞ ॥ ગણતન્તિ વિપ્પમુક્કો, અઠં વાણ્ઞ આચરિઉં ॥ ૧ ॥

અથવા જ્ઞાનાચારાદિક પાંચ પ્રકારનો આચાર, અથવા આ એટલે મ-
ર્યાદાયેં ચાર એટલે વિહાર તે આચાર, એવા આચારને પાલવામાં પોતેં સાધુ
એટલે જલા ચતુર છે તથા પ્રકર્ષેં કરી બીજાને તે આચાર પલાવવાનો ઉ-
પદેશ કહેવાથકી તથા ઉત્કૃષ્ટપણે બીજા સાધુ પ્રમુખને તે આચાર દેખા-
વવાથકી આચાર્ય કહીયે. ઉક્તંચ ॥ “પંચવિહં આચારં, આચરમાણા ત-
હા પયાસંતા ॥ આચારં દંસંતા, આચરિયા તેણ વુચ્ચંતિ” ॥ ૧ ॥

અથવા (આ કેળ) ઈષત્ એટલે અપરિપૂર્ણ જે (ચાર કેળ) હેરિક
એટલે શિષ્ય તે આચાર તે ચારકલ્પ કહીયે. એટલે યુક્તાયુક્ત વિજાગ નિ-
રૂપણ કરવામાં અનિપુણ એવા વિનેય જે શિષ્ય તેને વિષે (સાધુ કેળ) જ-
લા યથાર્થ શાસ્ત્રાર્થ ઉપદેશકપણેં કરીને તે આચાર્ય કહેવાય છે.

એવા આચાર્યને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. આચારનો
ઉપદેશ કરવાથકી પરોપકારીપણું જેમને પ્રાપ્ત થયું છે તથા ઠગ્રીશ ઠગ્રીશી

ગુણે કરી સુશોજિત, યુગપ્રધાન, સર્વજનમનોરંજક, જગજ્ઞીવમાં જીવ્ય જીવને જિનવાણીનો ઉપદેશ આપી પ્રતિબોધિને કોઈને સમ્યક્પણું પમાડે છે, કોઈને દેશવિરતિપણું પમાડે છે, કોઈને સર્વવિરતિપણું પમાડે છે તથા કોઈએક ઉપદેશ સાંજલીને જડકપરિણામી થાય છે. એવા ઉપકારના કરનાર, શાંત મુદ્રાના ધારક, દાણમાત્ર પણ કષાયેં પ્રસિત ન હોય માટે તે પ્રસુર્ણ, નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે.

વલી તે આચાર્ય નિત્યેં પ્રમાદ રહિત થકા અપ્રમત્ત ધર્મના કથક છે. વલી રાજકથા, દેશકથા, સ્ત્રીકથા, જત્તકથા સમ્યક્ત્વઢિલણીયા અને ઠઠી ચારિત્રઢિલણીયા, એવી વિકથાના વર્જક છે. વલી અમલ અમાયી છે. તથા સારણા, વારણા, ચોયણા, અને પન્નિચોયણાદિકેં કરી શિષ્યાદિકને પ્રવચનનો અન્યાસ કરાવનારા છે અને સાધુજનને ક્રિયા ધરાવતા થકા છે. વલી જેમ સૂર્ય અસ્ત થયાં ગ્રહને વિષે ઘટપટાદિક પદાર્થ ન દેખાય; પઢી દીપકથકી સર્વ પદાર્થ દૃષ્ટિગોચર આવે, તેમ અહિંયાં કેવલજ્ઞાન જાસ્કાર સમાન શ્રીતીર્થકરદેવ મુક્તિ ગયા થકાં ત્રણ જીવનના પદાર્થના કથક દીપકસમાન એવા શ્રીઆચાર્ય છે, એવા શ્રીઆચાર્યને, જે જીવ્ય પ્રાણી નિરંતર નમસ્કાર કરે, તે પ્રાણી ધન્ય જાણવા, તેમને જીવનો દાય તુરત થાય. વલી તે આચાર્ય પ્રસુર્ણેં કૃપા કરીને જે હિતનાં વચન કહ્યાં હોય, તે વચનોને હૃદયથી અણમૂકતો થકો રહે, તે પ્રાણી વિશેષેં શુદ્ધિ સહિત જલો આચારવંત થાય. એ શ્રીઆચાર્યને સુવર્ણવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એવા આચાર્યને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ટિમંગલમાં ત્રીજું મંગલ જાણવું ॥ એ ત્રીજું પદ અને ત્રીજી સંપદા થઈ ॥ ૩ ॥

હવે ઉપાધ્યાયપદનું: ચોથું મંગલ વર્ણવે છે. (એમો ઉવપ્પાયાણં કેળ)

સ્વપુ ઉપાધ્યાયેજ્ય: (ઉપ કેળ) સમીપ રહ્યા તથા આવ્યા એવા જે સાધુ નિત્યેં તે પ્રત્યેં જે (અપ્પાય કેળ) અધ્યાય ઇટલે સિદ્ધાંતનું અધ્યયન દેવાય, તથા જેની સમીપેં આવી અધીયતે નામ જણાય છે, તે ઉપાધ્યાય થક થઈ તે જણી (એમો કેળ) નમસ્કાર થાઉં.

પણા પ્રત્યેં જેના ઉપ સમીપમાં આધિક્યેન ગમ્યતે ઇટલે અધિકપણાયેં જવાય સ્થિતિને પાક સ્મરણે એવા ધાતુના અર્થમાં સ્મરણ કરાય છે. સૂત્રથકી જીવ્ય જીવોને પાકી તે ઉપાધ્યાય કહિયેં. એ વિષે આવું પ્રમાણ છે. “વાર

સંગો જિણ્ણકાઁ સઘાઁ કહિઁ બુદ્ધિં ॥ તં ઉવઁસંતિ જમ્હા, ઉવઘાયા તે
 ણ બુઁચંતિ ॥ ૧ ॥ અર્થ:-દ્વાદશાંગી, શ્રીવીતરાગે અર્થથી જાણી અને ગણ
 થરે સૂત્રથી ગુંથી, તેનો સઘાય કરવો, એ રીતે બુદ્ધિ એટલે પંક્તિ કહ્યું તે
 જે કારણ માટે તે દ્વાદશાંગીને ઉપદેશે, તે કારણ માટે તે ઉપાધ્યાય કહિયે.

અથવા “ઉત્તિ ઉવઁગ કરણે, જન્તિ જ્ઞાણસ્સ હોઁ તિદેસે ॥ એણ હુંતિ
 ઉજ્ઞા એસો અન્નોવિ પજ્ઞાઁ ॥ ૧ ॥ અર્થ:-ઉકાર જે છે, તે ઉપયોગ કર
 વાને અર્થ છે, તેથી (ઉ કે) ઉવ થયો અને ઉવ પઠી જજ્ઞો છે, તે જકાર-
 વળે ધ્યાનનો નિર્દેશ કહ્યો છે. એમ ઉ અને જ એ બે અક્ષર થકી ઉવજ્ઞાય
 પદ થાય છે. એ પર્યાયાર્થ છે.

વલી પણ પર્યાય ફેર નામ કહે છે. “ઉત્તિ ઉવઁગકરણે, પત્તિ અ પાવ
 પરિવજ્ઞાણે હોઁ ॥ જન્તિ અ જાણસ્સ કણ, ઉત્તિ અ ઉસક્કણા કમ્મે ॥ ૧ ॥”
 અર્થ:-ઉ વર્ણ તે ઉપયોગને અર્થ છે અને પ વર્ણ તે પાપનું સમસ્ત પ્રકારે
 વર્જનું તેને અર્થ છે, અને જ વર્ણ તે ધ્યાન કરવાને અર્થ છે, પુનઃ ઉ વર્ણ તે
 કર્મથકી ઉત્સરવાને અર્થ છે. એ રીતે ચાર અક્ષર મળ્યા થકાં ઉપાજ્ઞાઁ
 થાય છે, તે પણ પર્યાયાંતરે ઉપાધ્યાયનું જ નામ જાણવું.

અથવા ઉપાધાન એટલે ઉપાધિ અથવા સન્નિધિ તે પાસે વસવું; તે ઉ
 પાધિયે કરીને અથવા ઉપાધિને વિષે આય એટલે લાજ છે શ્રુતનો જેઁથ
 કી અથવા ઉપાધિ એટલે વિશેષણાદિકના પ્રસ્તાવથી શોઝન ઉપાધિનો
 આય એટલે લાજ છે જેઁથી તે ઉપાધ્યાય કહિયે.

અથવા ઉપાધિ તેજ સન્નિધિ અને આય એટલે દ્રષ્ટફલ એટલે જેને વિ
 શે દૈવજનિતપણે જે આય એટલે દ્રષ્ટફલો તેહના સમૂહનું એક હેતુ પૂર્ણ
 છે, એ હેતુમાટે તેને ઉપાધ્યાય કહીયે.

અથવા આધિ જે મનની પીઠા, તેનો આય એટલે લાજ તેને અધ્યાય
 કહિયે. અથવા અધિ એટલે ટૂંકી બુદ્ધિ અર્થાત્ કુબુદ્ધિ તેનો આય એટલે
 લાજ તે અધ્યાય કહિયે. અથવા ધ્યૈધાતુ ચિંતાને અર્થ છે. એ ધાતુનો પ્રયો
 ગ તથા નજનો અર્થ, કુત્સિત એટલે खराब એવો થાય છે, એ બે મલી હ
 ધ્યાન એવો અર્થ સિદ્ધ થાય છે, એને અધ્યાય પણ કહે છે. એ ઉપરલા અ-
 ધ્યાય અથવા આધ્યાય તથા એ બન્ને જેઁણ કરી ઉપહત એટલે હણાયેલા
 છે, તેને એક ઉપાધ્યાય કહિયે.

અથા શ્રી ઉપાધ્યાય પચ્ચીશ ગુણે કરી શોજિત, દ્વાદશાંગીના પારંગામિ, દ્વાદશાંગીના ધારક, સૂત્ર અને અર્થના વિસ્તાર કરવાને રસિક, અથા ઉપાધ્યાયને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું? ત્યાં કહે છે. સંપ્રદાય થકી આવેલાં જે જિનવચન, તેનું અધ્યાપન ઇટલે જણાવવું કરાવે છે, એણે કરી જવ્ય જીવોની ઉપર ઉપકારીપણું હોવાથી નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. એ શ્રીઉપાધ્યાયજીને મરકત મણિની પેરેં નીલવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એ શ્રીઉપાધ્યાય જીને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ઠિમંગલમાં ઉપાધ્યાયપદનું ચોથું મંગલ જાણવું. એ ચોથું પદ અને ચોથી સંપદા થઈ ॥ ૪ ॥

હવે સાધુપદનું પાંચમું મંગલ વર્ણવે છે. (અમોલોપસવસાહુણં કેળ) નમો નમઃલોકે સર્વસાધુન્યઃ અઢીઢીપ પ્રમાણ લોકમાંહેલા સર્વસાધુને નમસ્કાર થાડ.

ત્યાં જે જ્ઞાનાદિક શક્તિયેં કરી મોક્ષને સાધે, તેને સાધુ કહિયેં, અથવા સર્વ પ્રાણીમાત્રને વિષે સમપણું ધ્યાવે, તેને નિરુક્તિન્યાયેં કરી સાધુ કહિયેં. એ વિષે આ વચન પ્રમાણ છે:—“નિર્વાણ સાહુણં જોણ, જમ્હા સાહંતિ સાહુણો ॥ સમા ય સવજૂણસુ, તમ્હા તે જાવસાહુણો ॥૧॥” અર્થ:—નિર્વાણ જે મોક્ષ તેના સાધવાના જે યોગ, તે પ્રત્યેં જે કારણ માટેં સાધે, તે માટેં તે સાધુ કહીયેં. વહી સર્વજૂત જે ચોરાશી લાખ જીવાયોનિ તેથી ઉપના જે જીવ, તે સર્વસાથેં સમતાપણું જે ધરે છે. તે કારણમાટે તેને જાવસાધુ કહિયેં, અથવા સંયમના સલાહ જે સત્તર જેદ, તે પ્રત્યેં જે ધારે, તે સાધુ કહીયેં. ઉક્તં ચ ॥ “કિં પિહસિ સાહુણં, તવં ચ નિયમં ચ સંયમગુણં વા ॥ તો વંદસિ સાહુણં, અયં મે પુહિઠ સાહુ ॥ ૧ ॥” અર્થ:—અરે પ્રાણી! સાધુ તે પોતાના ગુણેં કરીનેજ સાધુ હોય, તેમાટે તુ સાધુજાણી શું દેખે છે? ઇટલે શું તપશ્ચર્યાનો ગુણ દેખે છે? અથવા સંયમના ગુણ દેખે છે? તે ગુણ દેખીને તેવાર પઠી તુ શુ સાધુ પ્રત્યેં વાંદીશ? એમ હું તુજને પૂઠું હું, માટેં સાધુને ગુણેંજ સાધુ દેખીને વંદના કરવી. ઉક્તં ચ ॥ વિસય સુહનિયત્તાણં, વિસુરુચારિત્તનિયમજુત્તાણં તચ્ચ ગુણસાહ્યાણં, સાહુણં કિચ્ચજ્ઞાયણં નમો ॥ ૧ ॥” અર્થ:—સાધુ કેહવા છે? તો કે શબ્દાદિક પાંચ પ્રકારના વિષય તેનાં જે સુખ, તેથી નિવૃત્ત્યા છે, ઇટલે વેગલા થયા છે. તથા વિ. સુરુ નિર્મલ ચારિત્ર અને વિવિધ પ્રકારના જે નિયમ, તેણેં કરી યુક્ત છે, વહી (તચ્ચ કેળ) તથ્ય ઇટલે સાચા જે ગુણ તેના સાધક છે? કૃતકૃત્ય

પણુ થાવાને અર્થે એટલે મોક્ષ પામવાનાં જે કાર્ય, તેહિજ સાધવાને જ-
યમવંત પણુ છે, જેમને એવા સાધુને નમસ્કાર થાઉં.

વલી સાધુ કેહેવા છે? “અસહાઈ સહાયત્તં, કરેતિ મે સંજમં કરંત
સ્ત ॥ એણં કારણેણં, એમામિ હં સવસાહૂણં ॥ ૧ ॥” અર્થ— જેનો કોઈ,
સલાહ ન હોય, તેના સાધુ સલાહ્યા છે. એટલે જેને કોઈનું સહાય તથા,
તેનું સહાય સાધુ કરે, નિઃકારણબંધુસમાન ઉપકારી એવા સાધુ તે (મે-
કેઈ) મુજ પ્રત્યે અનાદિનું અસંયમપણું ટાલી સંયમપણું કર્તા છે. એટલે
ઈંદ્રિયનો નિગ્રહ કરાવે ઇત્યાદિક કારણે કરી “સવસાહૂણં અહં નમામિ”
એટલે સર્વ સાધુ પ્રત્યે હું નમસ્કાર કરું.

અથવા સંયમકારી જનોને સહાયતા ધારણ કરે, તેને સાધુ કહિયે.
નિરુક્તિયકીજ “નિરુક્તં પદચંજનં” એટલે સામાયિકાદિ વિશેષણે સહિત એવા
સમતાવંત સાધુ સર્વ, તે અપ્રમત્તાદિક, પુલાકાદિક, જિનકલ્પિક, પ્રતિ
માકલ્પિક, યથાલંદકલ્પિક, પરિહારવિશુદ્ધિકલ્પિક, સ્થવિરકલ્પિક, સ્થિ-
તકલ્પિક, સ્થિતાસ્થિતકલ્પિક, તથા કલ્પાતીત જ્ઞેદોવાલા પ્રત્યેકબુદ્ધ,
સ્વયંબુદ્ધ, બુદ્ધબોધિત જ્ઞેદોવાલા અને જારતાદિક જ્ઞેદોવાલા અથવા
સુખમદુઃખમાદિક વિશેષિત સાધુ તે સર્વ સાધુઈ જાણવા. અહીંયાં સર્વ
ગુણવંતને અવિશેષે કરી નમસ્કાર કરવા પણાના પ્રતિપાદનને અર્થે સર્વ
શબ્દનું ગ્રહણ કહ્યું છે. એવી રીતે અર્હત પ્રમુખ પદોને વિષે પણ જાણી લેવું.
અહીંયાં પાંચમા પદને વિષે સર્વ પદની પૂર્તિ કરવી, એ માટે પણ સર્વ પદ
મેલ્યું છે, એટલે ન્યાયના સામાન્ય પણાથકી પાંચે પદે સર્વ, શબ્દ સૂચવ્યો.

અથવા સર્વ જીવોને હિતના કરનારા તે સાર્વ, તેહીજ સાધુ અથવા
સાર્વ શબ્દે અર્હર્મ અંગીકાર કરનાર સાધુઈ જાણવા, પણ સાર્વ શબ્દે
બૌદ્ધાદિકના સાધુઈ ગ્રહણ કરવા નહિ, તે સાર્વ સાધુ અથવા સર્વ શુદ્ધ
યોગોને સાધે, તે સાર્વ સાધુ, અથવા સાર્વ એટલે અરિહંત તે પ્રત્યે સાધે,
એટલે તેઈની આજ્ઞાના કરવા થકી આરાધે, પ્રતિષ્ઠાપના કરે, ડુર્નયનાં
નિરાકરણ થકી તે સાર્વસાધુ કહિયે.

અથવા શ્રવ્ય એટલે શ્રવણ કરવા યોગ્ય જે વાક્યો, તેને વિષે સાધુ,
અથવા સવ્ય એટલે દક્ષિણ તે પોતાને અનુકૂલ જે કાર્ય તેને વિષે સાધુ
એટલે નિપુણ, તે શ્રવ્યસાધુ કહિયે, અથવા સવ્યસાધુ પણ સવ શબ્દવડે

જાણી લેવા, સર્વ શબ્દનું દેશ તથા સર્વતાને વિષે દર્શન છે માટે અપરિશેષ સર્વથકી ઉપદર્શનને માટે લોક શબ્દ કહ્યો છે.

અહીંયાં લોકશબ્દે મનુષ્યલોક સાર્કઋદ્યદ્વીપસમુદ્રવર્તી, ઊર્ધ્વ નવ શત યોજન પ્રમાણ, અધઃ નીચે સહસ્ર યોજન પ્રમાણ તથા વલી કોણેક લબ્ધિવંત સાધુ મેરુચૂલિકા પર્યંત પણ તપસ્યા કરતા થકા હોય. એમ લોકને વિષે જિહાં જિહાં સાધુ હોય, તે સર્વ સાધુને મહારો નમસ્કાર થાઉં. એ સાધુને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. મોક્ષમાર્ગને વિષે સહાયતા કરનાર હોવાથી ઉપકારી પણાને લીધે નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. સ્તવના, પ્રશંસા, ગુણવર્ણન કરવા યોગ્ય છે.

જેમ ત્રમર, વૃક્ષના સુગંધી ફૂલ ઉપર બેસે, તેનો થોનો એક પરાગ લેઈ બીજે ફૂલે જાય, એમ અનેક ફૂલે જમી જમીને પોતાના આત્માને સંતુષ્ટ કરે, પણ ફૂલને બાધા ન ઉપજાવે, તેમ સાધુ પણ અનેક ઘર જમી જમીને વહેંતાલીશ દોષ રહિત આહર શુદ્ધ ગવેષી પોતાનું પિંડપોષણ કરે. પાંચેંદ્રિયને પોતાને વશ રાખે, પાંચેંદ્રિયના વિષયને ઝીંપે, ષટ્કાયજીવની રક્ષા પોતે કરે, બીજા પાસેં કરાવે, વલી સત્તર જેદ સહિત સંયમને આરાધે, સર્વજીવ ઉપર દયાના પરિણામ રાખે, અઢાર હજાર શીલાંગ રથના ધોરી, અચલ અરુઘ્ન આચારરૂપ જેનું ચારિત્ર છે, એવા મહંત મુનીશ્વરને જયણાયુક્ત વંદીને પોતાનું જન્મ પવિત્ર કરીયેં. વલી નવ પ્રકારેં બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ પાલે, બાર પ્રકારેં તપ કરવાને શૂરા, આત્માર્થી તથા વલી આદેશ, ઉપદેશ થકી ન્યારા છે, જેને જનમેલનની ફેહા નથી, વંદન પૂજનની વાંઘા નથી, એવા મુનિનું દર્શન તો જો પુણ્યોન્નમ હોય તોજ પામીયેં, એ શ્રી સાધુને આષાઢના મેઘની પેરેં શ્યામવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એ પાંચમા પદરૂપ સાધુમંગલ વચ્ચાણું, એટલે પાંચમા પદની પાંચમી સંપદા થઈ ॥ ૫ ॥ જાત્રમંગલ અનેક પ્રકારેં છે, તેમાં એ પંચ પરમેષ્ટીનું પ્રથમ મંગલ જાણું.

આશંકા:—એ પંચ પરમેષ્ટીને જે નમસ્કાર કરવો, તે સંદેષેં કરવો, કિંવા વિસ્તારેં કરવો ? તેમાં જો સંદેષેં નમસ્કાર કરાય છે એમ કહેશો, તો સિદ્ધ અને સાધુનું પ્રત્યેં નમસ્કાર કરવોજ યુક્ત છે. કેમ કે ? એ બેહુને નમન કરવાથી અરિહંત આચાર્ય અને ઉપાધ્યાયનું પણ ગ્રહણ થયુંજ, કારણ કે એ અર્હદાદિક ત્રણ જે છે તે પણ સાધુપણું ઢોરતા નથી, તે માટે.

अने जो तमें कहेसो के विस्तारें नमस्कार कराय ठे ? तो त्थारें रुषजा-
दिक चोवीशे तीर्थकरोने व्यक्तिसमुच्चारण थकी एटले जूड जूड नाम
लेइने नमस्कार करवो जोइयें.

समाधानः—अरिहंतने नमस्कार करवाथकी जे फल पामीयें, ते साधुने
नमस्कार करवाथकी फल न पामीयें, जेम मनुष्यमात्रने नमस्कार करवा
थकी राजादिकना नमस्कारनुं फल न पामीयें, ते माटे विशेषथकी प्रथम
श्रीअरिहंतनेज नमस्कार करवो युक्त ठे.

आशंकाः—जे सर्वथी मुख्य होय, तेनुं प्रथम ग्रहण करुं ए योग्य ठे,
तो तमें अहीयां पंच परमेष्ठीने नमस्कार करतां प्रथम श्रीअरिहंतने नम
स्कार कीथो, परंतु जो प्रधान न्याय अंगीकार करीयें, तो अहीयां पंच पर
मेष्ठीमां सर्वथा कृतकृत्य पणे करी सिद्धने प्रधान पाणुं ठे माटे सिद्ध मुख्य
ठे, तेथी प्रथम सिद्धने नमस्कार करीने पढी अरिहंतादिकने अनुपूर्वीयें
नमस्कार करवो युक्त ठे.

समाधानः—सिद्धने पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकी जाणीयें ठेयें. वली
अरिहंत, तीर्थ प्रवर्तन करे, उपदेश आपीने घणा जीवोने उपकार करे अने
सिद्ध पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकीज चारित्र आदरी कर्मरहित थइ
सिद्धपाणुं पामे, माटे श्रीअरिहंतनेज प्रथम नमस्कार करवो योग्य ठे.

आशंकाः—जो एम उपकारीपाणुं चिंतवी नमस्कार करीयें, तो आचा
र्यादिकने पण प्रथम नमस्कार करवो युक्त थारो? केम के कोइ एक समयें
एनाथी पण अर्हदादिकनुं जाणपाणुं थाय ठे, माटें आचार्यादिक पण म-
होटा उपकारी ठे, तेथी तेमने प्रथम नमस्कार करवो युक्त ठे.

समाधानः—आचार्यने उपदेश देवानुं सामर्थ्य, श्रीअरिहंतना उपदेश्या
थकीज होय ठे, परंतु आचार्यादिक स्वतंत्रथका उपदेश थकी अर्थज्ञाप-
कपाणुं पन्निवृत्ता नथी, एटला माटे अरिहंतज परमार्थ करी सर्व अर्थ
ज्ञापक ठे तेथी, प्रथम नमस्कार करवा योग्य ठे. वली आचार्यादिक तो
अरिहंतनी पर्वदारूप ठे. माटे आचार्यादिकोने प्रथम नमस्कार करी पढी
श्रीअरिहंतने नमस्कार करवो, ए योग्य न कहेवाय, ए विषे आम कहुं
ठेः—“पुढाणुपुढि न कमो नेवय पढाणुपुढि एस जवे ॥ सिद्धाईआ पढमा,
बीआ ए साहुणो आइ ॥१॥” अरिहंता उवएसेणं, सिद्धाणं जंति तेण अरि

હાઈ ॥ એવિ કોઈ પરિસાએ, પળમિત્તા પળમઈ રત્નોત્તિ ॥ ૨ ॥” પૂર્વે જેટલા પ્રશ્ન ઉત્તર કહ્યા, તેનો સંબંધ એ ગાથાઈ મધ્યે છે, તેમાટે લોકમાં પણ પર્ષદાને પ્રણામ કરીને પઠી રાજાને કોઈ પ્રણામ ન કરે, તો અહીં આચાર્યાદિક તો સર્વ પર્ષદા રૂપ છે અને શ્રીઅરિહંત તે રાજા રૂપ છે માટે પ્રથમ રાજાને પ્રણામ કહ્યા પઠી પર્ષદાને પ્રણામ કરાય છે. એ રીતે શ્રીઅરિહંતને નમસ્કાર કહ્યા પઠી આચાર્યાદિકને નમસ્કાર કરવો યુક્ત છે, એમ સિદ્ધ થયું, એટલે પાંત્રીશ અક્ષરે શ્રીનવકાર પાંચ પદરૂપ મૂલ મંત્ર કહ્યો. હવે આગલે ચાર પદની ચૂલિકામાંહે એ મૂલમંત્રનો પ્રજાવ કહે છે.

(એસોપંચણમુક્કારો કેળ) એષપંચ નમસ્કારાઃ (એસો કેળ) એ જે અરિહંતાદિકસંબંધી (પંચ ણમુક્કારો કેળ) પાંચ નમસ્કાર છે. એટલે નમસ્કાર પંચક છે, તે કેહવો છે? તોકે (સવપાવપ્પણાસણો કેળ) સર્વપાપપ્રણાશનઃ (સવપાવ કેળ) જ્ઞાનાવરણાદિક સર્વ પાપ તેનો (પ્પણાસણો કેળ) પ્પણાસ એટલે વિનાશનો કરનાર છે. અહીં ઢઠા અને સાતમા, એ બે પદની ઢઠી અને સાતમી, એ બે સંપદા થઈ. વઢી તે નમસ્કારપંચક કેહવો છે? તો કે (મંગલાણંચસવેસિંપઢમંહવશ્મંગલં કેળ) મંગલાનાં ચ સર્વેષાં પ્રથમં જવતિ મંગલં એટલે સર્વ મંગલોમાં (પઢમં કેળ) પ્રથમ એટલે મુખ્ય, મંગલં કેળ) મંગલ માંગલિક એટલે કલ્યાણકારક (હવશ્ કેળ) છે.

એટલે મંગલ બે પ્રકારનું છે. એક દ્રવ્યમંગલ, તે લૌકિક મંગલ, અને બીજું જાવમંગલ તે લોકોત્તર મંગલ જાણવું. તેમાં દધિ, અક્ષત, કેસર, ચંદન-દૂર્વાદિક, તે લૌકિક મંગલ છે. એ મંગલ અનેકાંતિક તથા અનાત્યંતિક જાણવું. તે પણ એક નામમંગલ, બીજું સ્થાપનામંગલ, અને ત્રીજું દ્રવ્યમંગલ. એ ત્રણ મંગલથી વાંઠિતાર્થ સિદ્ધિ ન થાય, અને અથકી વિપરીત એકાંત મંગલ તથા આત્યંતિક મંગલ, તે જાવમંગલ જાણવું. એ મંગલ, વિશેષે ઇહિ તાર્થસિદ્ધિનું કારક છે, માટે પૂજનીય છે, પ્રધાન છે, તે જપ, તપ તથા નિયમ પ્રમુખજેદ જિન્નપણે કરી અનેક પ્રકારનું છે. તેમાં પણ અતિ ઉત્કૃષ્ટ મંગલ, એ પંચ પરમેષ્ઠિનમસ્કારરૂપ છે, માટે એ વિશેષે કરી ગ્રહણ કરવું. એ અથકી મોદ્દરૂપ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. પરમેષ્ઠીને મંગલપણે, લોકોત્તમ પણે, શરણયોગ્યપણે ગ્રહવાય છે. ઉક્તં ચ ॥ અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાદૂ મંગલં, કેવલિપણ્તો ધમ્મો મંગલં ॥ ઇતિ ॥ એ ચૂલિકાનાં ચાર

पदमां तेत्रीश अक्षर ठे, आठमां अने नवमा, ए बे पदनी मलीने एकज आठमी शंपदा थइ. माटे एमां विश्रामनां स्थानकरूप संपदा आठ ठे. अने पद नव ठे तथा बधा मली लघु अक्षर एकशठ ठे अने गुरु अक्षर सात ठे, सर्व अक्षर अरुशठ ठे. इति मंगलम् ॥

हवे ए चूलिकामध्ये केटला एक (हवइ मंगलं) ने स्थानकें (होइ मंगलं) कहीने बत्रीशज अक्षर माने ठे, परंतु एना मूल तेत्रीश अक्षर ठे. यदुक्तं श्रीमहानिशीथसिद्धांतें “ तद्देव इकारस पय परिष्ठिन्नति आलावग ति-त्तीस अक्षर परिमाणं ॥ एसो पंच एमुकारो, सबपावप्पणासणो मंगलाणं च सबेसिं, पढमं हवइ मंगलंति चूलं. तेणेव कमेण ठठ सत्तमठम दिण्णेषुआ यं बिबोहिं अहिं जिज्जा” तथा प्रवचनसारोद्धारेऽप्युक्तं “पंच परमिठिमंते, पए पए सत्त संपया कमसो ॥ पज्जंत सत्तरंस्कर, परिमाणा अठमी जणिया ॥ १ ॥” गाथा (७९) मी. यद्यपि हवइ मंगलने स्थानकें होइ मंगलं एवो पाठ कहेवाथकी अर्थविज्ञेद कांइ नथी, तथापि हवइ मंगलं एवोज पाठ कहेवो. केस के नमस्कारावलिकाग्रंथमध्ये कहु ठे के, कोइ कार्यविशेष उपने थके जेवारें चूलिकानुंज ध्यान करियें, तेवारें बत्रीश दलनुं कमल रची एकेको अक्षर, एकेकी पांखनीयेंस्थापवो अने तेत्रीशमो अक्षर, मध्यकर्णिकायें स्थापीने ध्यान करवुं. माटे जो होइ मंगलं एवो पाठ कहियें, तो चूलिकामां बत्रीशज अक्षर थाय, ते बत्रीश अक्षरें बत्रीश पांखनीज पूराय, तेवारें मध्यनी कर्णिका खाली रही जाय. इत्यादिक अनेक, सिद्धांत युक्ति ठे, ते मध्यस्थपणे विचारवुं.

हवे ए पंच परमेष्ठीने नमस्कार करीने एमना एकशो ने आठ गुणरूप मंत्रनो जाप करीयें, ते गुणो आ प्रमाणें ठे:—“बारस गुण अरिहंता, सिद्धा अठेव सूरि ठत्तीसं ॥ उवजाया पणवीसं, साहू सगवीस अठसयं, ॥१॥ अर्थ:—अरिहंतना बार गुण, सिद्धना आठ गुण आचार्यना ठत्रीश गुण, उपाध्यायना पच्चीश गुण अने साधुना सत्तावीश गुण, ए सर्व मली (अठसयं के०) एकसोने आठ गुण थाय. ते आवी रीतें:—

तिहां श्रीअरिहंत प्रजुनां आठ प्रातिहार्य, तथा चार मूलातिशय, मलीने बार गुणो जाणवा. तेमध्ये प्रथम आठ प्रातिहार्य कहे ठे.

उक्तं च:—“किंकिद्धि कुसुमबुद्धि, देवश्रुणि चामरासणां च ॥ जावलय

ઝેરિ ઠત્તં, જયતિ જિણ પામિહેરાઈ ॥૧૧॥” અર્થ:-જગવંતને સહચારિ હોય માટે પ્રાતિહાર્ય કહીયે, અથવા ઇંદ્રના આદેશકારી જે દેવ તેડુંનું જે કર્મ, તેને પ્રાતિહાર્ય કહીયે. તે આઠે પ્રાતિહાર્ય, દેવતાનાં કરેલાં જાણવાં. તિહાં પ-હેલું ૧ (કિંકિલ્લિ કેળ) અશોકવૃક્ષ, તે જ્યાં શ્રીજગવંત વિચરે, સમોસરે, તિહાં મહાવિસ્તીર્ણ, કુંસુમસમૂહલુબ્ધઞ્ચમરનિકરે શીતલ, સઘાય, મનોહર, વિસ્તીર્ણશાલાવાલો, જગવાનનું જેટલું દેહમાન હોય તેથી બારગુણો, અશોકવૃક્ષ, દેવતા કરે, તેની નીચેં બેસીને ધર્મદેશના જગવાન આપે.

૨ (કુસુમવૃષ્ટિ કેળ) ફૂલની વૃષ્ટિ ઇટલે જલ તથા સ્થલને વિષે ઉત્પન્ન થયેલાં ફૂલો જેવાં કે શ્વેત, રક્ત પીત, નીલ તથા શ્યામ, એ પાંચ વર્ણોનાં વિકશ્વર સરસ સુગંધમય, નીચી બીટેં અને ઝંચે મુલેં એવાં સચિત્ત ફૂલો ની વૃષ્ટિ સમવસરણની વૃષ્ટિવિને વિષે ચોફેર એક યોજનમધ્યેં ગોઠણ પ્રમાણ દેવતાઠ કરે છે, અહીંયાં ફૂલવિષે મતાંતર છે, તે કહે છે:-કોઈ એક તો અચિત્ત ફૂલ કહે છે તથા કોઈ એક તો કિહાં એક ફૂલ ઉપર જાલી બંધ કહે છે. વલી કોઈ એક તો ક્યાં એક ક્યારારૂપ છે, ઇટલે જ્યાં સાધુ, મનુષ્ય અને દેવતા બેસે છે, ત્યાં પુષ્પવૃષ્ટિ નથી અને શેષ ચોફેર સ્થાનકેં છે, એમ મતાંતર છે. પરંતુ તે મધ્યેં અચિત્ત ફૂલના કથક તો ડુર્મતિજિન વચનના ઉઘાપક એવા ઢૂંઢક લોકો જાણવા, અને શેષ બે મતાંતરનો પણ નિષેધ છે, કેમ કે સમવસરણમાં સર્વત્ર ફૂલની વૃષ્ટિ તો હોયજ છે, પણ તે ફૂલોને જે બાધા નથી ઉપજતી તેનું કારણ તો અર્ચિત્ય શક્તિના ધણી એવા શ્રીજગવંતનું માહાત્મ્ય જાણવું. એમ શ્રીઆવશ્યક ચૂર્ણીમધ્યેં કહ્યું છે. તેની શ્રીઆવશ્યક નિર્યુક્તિની વૃત્તિ, શ્રીમલયગિરિમહારાજની કરેલી છે, તેમાં સાલ દીધી છે, માટે પુષ્પવૃષ્ટિ સમવસરણમધ્યેં સર્વત્ર દેવતાઠ કરે છે.

૩ (દેવજ્જુણિ કેળ) દિવ્યધ્વનિ: ઇટલે જગવાન જેવારેં દૂધ સાકરથી પણ મીઠાશવાલા અત્યંત મધુર સ્વરવડે સરસ અમૃતરસસમાન સમસ્ત લોકને પ્રમોદની દેવા વાલી એવી વાણીયેં ધર્મદેશના દીધે છે. તેવારેં દેવ તાઠ તે જગવંતના સ્વરને પોતાના ધ્વનિવડે અલંકાર પૂરે છે. યદ્યપિ મધુર માં મધુર પદાર્થથી પણ પ્રજુની વાણી મધ્યેં રસ ઘણો છે, તોપણ જીવ્ય જીવના હિતને અર્થે પ્રજુજી જે દેશના આપે છે, તે માલવકોશ રાગેં કરી-નેજ આપે છે, અને તે માલવકોશ રાગેં જેવારેં દેશના આલાપે, તેવારેં પર-

મેશ્વરની બન્ને બાજુએ રહેલા દેવતા, તે મનોહર વેણુવીણાદિકના શબ્દ કરીને તે વાણીને વિશેષે મનોહર કરે, એટલે જેમ કોઈ સુસ્વરે ગાયન કરતો હોય, તેની પાસે વીણાદિકને શબ્દે ધ્વનિ પૂરીએ, તેમ અહીંયાં દેવતા કરે, તેને દિવ્યધ્વનિનામા પ્રાતિહાર્ય કહિયે.

૪ (ચામર કેળ) ચામર એટલે કેલિના સ્તંભને વિષે જેમ તંતુના નિકર લાગા હોય તેની પેરે મનોહર જેના દંડને વિષે અનેક રત્નના સમૂહ લાગેલા હોય તે રત્નના કિરણે કરી જાણીએ, ઇંદ્રધનુષ્યને વિસ્તારતો હોય નહીં? એવા રહે કરી જમિત સુવર્ણની માંડી સહિત શ્વેત ચામરો સમવસરણમાં જગવંતને દેવતાઝંથકી વિંજાય છે.

૫ (આસણાંચ કેળ) આસનાનિ ચ એટલે આસન જે સિંહાસન તે અનેક રત્નની ચૂનીએ કરી બિરાજમાન સુવર્ણમય મેરુના શૃંગની પેરે ઝંચું અને કર્મરૂપ વૈરીના સમૂહને જાણીએ બીરાવતું હોય નહીં? એમ સાક્ષાત્ સિંહરૂપે શોભાયમાન એવું સુવર્ણમય સિંહાસન દેવતાઝં કરે, તેની ઉપર બેસીને જગવાન્, દેશનાં આપે,

(જાવલય કેળ) જામંરુલ નામા પ્રાતિહાર્ય, તે શ્રી જગવંતની પૂંઠને વિષે શરદ્ ઋતુ સંબંધિ સૂર્યના કિરણની પેરે જોતાં દોહિલું એવું અત્યંત દેદીપ્યમાન શ્રીવીતરાગના મસ્તકને પાઢલે જાગે જામંરુલની પેરે જામંરુલ હોય એટલે (જા કેળ) કાંતિ તેનું મંરુલ એટલે માંરુલું કરે, તેને જામંરુલ કહીએ. જામંરુલ ન હોય તો પ્રજુના મુખની સન્મુખ જોવાય નહીં.

૬ (જેરિ કેળ જેરી, ઢક્કા, ડુંડુજિ, એ એકાર્થ છે જેણે પોતાના જાંકાર શબ્દે કરીને વિશ્વનું વિવર જણું છે, એવા જેરી, ઢક્કા શબ્દાયમાન કરે છે. એટલે હે જનો, તમે પ્રમાદને ઠાંકિને શ્રીજિનેશ્વરપ્રત્યે સેવો, એ જિનેશ્વર તે મુક્તિ નગરીએ પહોંચારવાને સાર્થવાહ સમાન છે. એ રીતે જેરીનો શબ્દ ત્રણ જગતનાં લોકને કહે છે. એમ હું જાણું બું, એવી ડુંડુજિ એટલે આકાશને વિષે ક્રોમો ગમે દેવતાનાં વાજિત્રો દિવ્યનુજાવે વાજે છે.

૭ (ઠત્ત કેળ) ઠત્ત, ઠત્તનામા પ્રાતિહાર્ય તે ત્રણ જગનને વિષે પરમેશ્વર પણાનું જણાવનાર, શરત્ કાલના ચંદ્રમા તથા મચકુંદની પેરે ઝજ્જલ, એવી મોતીની માલાએ કરી બિરાજમાન, એવા ત્રણ ઠત્ત પ્રજુને મસ્તકે ઠત્ત તિઠત્ત પ્રત્યે ધરે સમવસરણની નિશ્રાયે ચાર જોડી ચામર, અને બાર ઠત્તો

હોય છે, એ આઠ પ્રાતિહાર્ય કહ્યાં. ઉક્તં ચ ॥ અશોકવૃક્ષઃસુરપુષ્પવૃષ્ટિ, દિ-
વ્યધ્વનિશ્ચામરમોસનં ચ ॥ જામંમલં ડુંડુજિરાતપત્રં, સત્પ્રાતિહાર્યાણી જિને-
શ્વરાણાં ॥ ૧ ॥ એ આઠ પ્રાતિહાર્ય તે શ્રીઅરિહંતના આઠ ગુણો કહેવાય છે,
તેમજ ચાર મૂલ અતિશય છે, તે આ પ્રમાણે:-પહેલો અપાયાપગમાતિ-
શય, બીજો જ્ઞાનાતિશય, ત્રીજો પૂજાતિશય તથા ચોથો વચનાતિશય. તત્ર
પ્રથમ અપાયાપગમાતિશય, તે બે પ્રકારે છે:-એક સ્વાશ્રયી ને બીજો પરા-
શ્રયી, તેમાં સ્વાશ્રયી બે પ્રકારે છે:-અપાય કહેતાં ઉપદ્રવ તે દ્રવ્ય અને
જાવ એ બે પ્રકારે છે:-તેમાં દ્રવ્યથી જેમને સર્વ રોગો અપગમ ઇટલે ક્ષય
થઈ ગયા છે અને જાવથી અંતરાયાદિક અઢાર દોષથી રહિત થયા છે તે
આ. પ્રમાણે:- ૧ દાનાંતરાય, ૨ લાજાંતરાય, ૩ વીર્યાંતરાય, ૪ જોગાંત-
રાય, ૫ ઉપજોગાંતરાય, ૬ હાસ્ય, ૭ રતિ, ૮ અરતિ, ૯ જય, ૧૦ શોક,
૧૧ જુગુપ્સા, ઇટલે નિંદા, ૧૨ કામ, ૧૩ મિથ્યાત્વ, ૧૪ અજ્ઞાન ૧૫
નિદ્રા, ૧૬ અવિરતિ, ૧૭ રાગ, ૧૮ દ્વેષ. એ અઢાર દોષો શ્રી વીતરાગના
ક્ષય થઈ ગયા છે. એ સ્વાશ્રયી અપાયાપગમાતિશય કહ્યો. હવે પર આશ્રયી
અપાયાપગમાતિશય આ પ્રમાણે:-જ્યાં જગવંત વિહાર કરે, ત્યાં આસમંતાત
જાગે સવાશો યોજન સુધીમાં ગ્રા યેં કરી રોગ, વૈર, ઝંદર પ્રમુખનો ઉપદ્રવ-
મારી, મરકી, અતિવૃષ્ટિ, અનાવૃષ્ટિ, ડુર્નિક્ક, પોતાના સૈન્યનો જય તથા
પરના સૈન્યનો જય. ઇટલા વાનાં થાય નહીં, એ પર આશ્રયી જાણવો.

બીજો જ્ઞાનાતિશય તે આવી રીતે જાણવો. જગવાનું કેવલજ્ઞાને કરી
લોકાલોકનું સ્વરૂપ સર્વ પ્રકારે જાણે છે. સર્વ પ્રકારે દેખે છે; કોઈ પ્રકારે
કોઈ જગવાનથી અજ્ઞાત રહેતું નથી તેથી જગવાનું જ્ઞાનાતિશયવંત જાણવા.

ત્રીજો પૂજાતિશય તે આ પ્રમાણે:-જગવંતને રાજા, બલદેવ વાસુદેવ ચ
ક્રવર્તી, જવનપતિદેવ, વ્યંતરદેવ, જ્યોતિષ્કદેવ તથા વૈમાનિકદેવતા
પ્રમુખ જગન્નયવાસી જવ્ય જીવો પૂજા કરવાની અજિલાષા કરે છે. અર્થાત્
શ્રીતીર્થકર સર્વપૂજ્ય છે, માટે એ ત્રીજો પૂજાતિશય જાણવો.

ચોથો વચનાતિશય આમ જાણવો:-જગવંતની વાણી સંસ્કારાદિકગુણે
કરી સહિત હોય છે. માટે મનુષ્ય, તિર્થંચ તથા દેવતાંને અનુયાયી હોય,
તે એવી રીતે સંસ્કારને પામે છે કે, સર્વ જવ્ય જીવો પોતપોતાની જાણના
અનુસારે તેનો અર્થ સમજી જાય છે. જેમ એક જિહ્વા, પોતાની ત્રણ સ્ત્રી સ

हित एकदा प्रस्तावे वनमां जतो हतो, तेने मार्गमां एक स्त्रीयें कहुं के मु-
जने हरण हणीने आणी आपो, बीजीयें कहुं के मने अत्यंत तृषा लागी ठे
मार्टे पाणी लावी आपो अने वली बीजीयें कहुं के मने गीतगान करी
संजलावो. ए त्रणेने जिहें कहुं के, (सरो नथी) एम एक उत्तर कह्यो. तयारें
पहेली समजी के, सरो एटले बाण नथी. बीजी समजी के, सरो एटले स-
रोवर नथी. बीजी समजी के, सरो एटले मधुरस्वर नथी. एम एक उत्त-
रथी त्रणे स्त्रीयो समजी गइ, ए दृष्टांतें प्रजुनो वचनातिशय पण जाणवो.
ए जिनेंझनी बाणीना पांत्रीश गुणो ठे, ते विस्तारना जयथी लख्या नथी. ए
चार अतिशय, आठ प्रातिहार्य साथें मेलवतां श्रीतीर्थकरना बार गुणो थया.

हवे सिद्धना आठ गुणो विवरीने कहे ठे:-गाथा “ नाणं च दंसणं
चेव अवावाहं तहेव सम्मत्तं ॥ अस्सकयिष्ठि अरूवी, अगुरु लहु वीरियं
हवइ” अर्थ:-प्रथम (नाणं च के०) ज्ञानावरणीय कर्म दाय थइ जवाने
लीधे ज्ञाननी उत्पत्ति थयाथी तेना प्रजावें लोकालोकना स्वरूपने विशेष
प्रकारें जाणे ठे. बीजो (दंसणंचेव के०) दर्शनावरणीय कर्मनो दाय थइ
जवाथी केवल दर्शननी उत्पत्ति थवाने लीधे तेना योगें लोकालोक स्-
रूप जली प्रकारें देखे ठे, बीजो (अवावाहं के०) सर्व प्रकारनी बाधा पी-
माथकी रहित, एटले वेदनीय कर्म दाय थइ जवाथी नैरुपाधिक अनंत
सुखनी उत्पत्ति थाय ठे. ते सुख आबुं ठे के:-व्यवहारीयानां सुख, राजा
नां सुख, बलदेवनां सुख, वासुदेवनां सुख, चक्रवर्त्तीनां सुख, असंख्याता
जवनपति, व्यंतर तथा ज्योतिष्क देवोनां सुख, बार देवलोकना देवतानां
सुख, नव त्रैवेयकना देवतानां सुख, पांच अनुत्तर विमानवासी देव, ए स-
र्वनां सुख तेथकी अनंतगणुं अधिक सुख, सिद्धना जीवोने ठे. ते सुखनो
अनुत्तव सिद्ध विना बीजा कोइने पण थइ शके नही. जेम मूगो साकर
खाय, तेनो खाद पोतें जाणे पण बीजाने कही शके नहीं, तेम सिद्धना
सुखने केवलज्ञानी जाणे ठे, पण ते सुख वचनातीत ठे, मार्टें मुखथी
कही शके नहीं. चोथो (तहेव सम्मत्तं के०) तेमज मोहनीय कर्मनो दाय
थइ जवाने लीधे द्वायिक सम्यक्त्वनी उत्पत्ति थाय ठे, ते सिद्धने विषे
यथावस्थित होय ठे. पांचमो (अस्सकयिष्ठि के०) आयुः कर्मनो दाय थ
याथी अक्षयस्थिति थाय ठे. सिद्धना जीवने पर्यायवडे. सादि अनंत

स्थिति ठे, माटें अक्षयस्थिति कहेवाय ठे. ठणो (अरूवी के०) रूपयकी रहित ठे. उपलक्षणथी वर्ण, गंध, रस तथा फरसयकी पण रहित जाणियें. एटले सिद्ध पांच वर्णमांना एके वर्ण कहेवाय नहीं; वे गंधमां कोइ गंधनो सिद्धमां संजव नथी; पांच रसमां एके रस सिद्धनेविषे न होय अने आठ स्पर्शमांनो एके स्पर्श सिद्धने न होय. एटले नामकर्मना दाययकी एज्जनों तादात्म्यसंबंध सिद्धनेविषे नहिं होवानेदीधे ए अरूपी गुण कह्यो ठे. सातमो (अगुरुलहु के०) गोत्रकर्मनो दाय यइ जवाथी सिद्ध ज्ञारी पण नथी, तेम हलका पण नथी एटले (अगुरु के०) सिद्ध नेउंच गोत्र न होय तथा (अलहु के०) सिद्धने नीच गोत्र न होय एटले सिद्ध, कार्मिक सन्मान तथा सत्कार रहित होय ठे, अर्थात् विषयता संबंधें करी स्वाभाविक पूजा सत्कारें करी रहित ठे अने आठमो (वीरिय के०) अंतराय कर्मनो दाय यवायकी वीर्यांतरायना दायने दीधे सिद्धने स्वाभाविक आत्मानुं अनंत बल होय ठे, ते बल एवुं के लोकने अलोकमां तथा अलोकने लोकमां करी नाखे पण सिद्ध ते बलने फोरवे नहिं, फोरवुं पण नथी अने फोरवशे पण नहीं. कृतकृत्य थया ठे माटें ताहश वीर्यने फोरवे नहीं. ए आठ, सिद्धना गुण थया.

हवे आचार्यना ठत्रीश गुणो आवी रीतें:—“पंचिंदियसंवरणो, तह नवविह बंजचेर गुत्तिधरो ॥ चउविह कसाय मुक्को, इअ अठारस गुणेहिं संजुत्तो ॥ १ ॥ पंच महवयजुत्तो, पंचविहायार पालण समज्जो ॥ पंच स मिउं तिगुत्तो, ठत्तीस गुणो गुरु मज्ज ॥ २ ॥” अर्थ:—(पंचिंदियसंवरणो के०) स्पर्शनेंद्रिय प्रमुख पांच इंद्रियो, तेज्जना स्पर्शादिक मुख्य पांच विषयो तथा ते विषयोना अवांतर त्रेवीश जेदो थाय, तेमां जे पोताने अनुकूल प्रीतिकारी होय, तेज्जनी उपर राग न धरे अने जे प्रतिकूल अप्रीति प्रमुखी होय, तेज्जनी उपर द्वेष न करे, ते माटे पंचेंद्रियना संवरयुक्त एम श्रीतो. एम प्रत्येक इंद्रियना विषयनेविषे राग तथा द्वेषना अज्ञावें रहे. चोथणें पांचे इंद्रियना विषयोविषे करतां, पांच गुणो थया. (तह के०) करी सहि चउविहबंजचेर के०) नव प्रकारनी ब्रह्मचर्यनी (गुत्तिधरो के०) ते एवी रीतें ५ करनार, तेमां प्रथम, गाय प्रमुख पशु, नपुंसक तथा स्त्री अनुसारें तेनो नवा स्थानकने विषे रहे. बीजुं, स्त्रीनी कथा, वार्त्ता, प्रीतियुक्त

सरागपणे करे नही. त्रीजुं, जे आसनें स्त्री बेठी होय ते ठेकाणें वे घडी पर्यंत ब्रह्मचारी पुरुष बेसे नही, अने जे आसनने विषे पुरुष बेठो होय, तिहां स्त्री त्रण प्रहर सुधी बेसे नही, चोथुं, स्त्रीना अंगोपांग, राग सहित निरखे नही; पांचमुं, जीतप्रमुखने आंतरे स्त्री पुरुष वस्त्रे सूतां होय अथवा कामविषे वातो करतां होय, त्यां बेसी न रहे. ठंठुं पूर्वावस्थामां स्त्रीनी साथें कामक्रीडा कीधी होय, तेनुं स्मरण न करे. सातमुं, सरस स्निग्ध आहार न दिये. आठमुं नीरस आहार पण अति मात्रायें वजन उपरांत न दिये, नवमुं शरीरनी शोचा विचूषा न करे. ए नव प्रकारें ब्रह्मचर्य मन, वचन, कायारूप त्रिकरण शुद्धपणें पाळे. ए नव गुणो अने प्रथम कहेला पांच मली चौद गुणो थया. क्रोधादिक चार कषाय ते चारित्र्यना घातक परिणामविशेष जाणवा. ए चार कषायथकी मुक्त एटले मूकाणा ठे, एठना जेदोनुं विस्तारें करी विवरण कखुं नथी. ए चार गुण मली अठार गुण थया. (इअ अठारस गुणेहिं संजुतो के०) ए अठार गुणो करी संयुक्त जाणवा ॥ १ ॥ हवे बीजा अठार कहे ठे:-(पंचमह-व्यजुतो के०) पांच महाव्रतें करी युक्त. तेमां प्रथम “सवाळ पाणाइ-वांयाळ वेरमाण ” एटले मन, वचन अने कायायें करी ठ निकायना जीवोने पोतें हणे नही, बीजानी पासें हणावे नही, तथा हणनाराने अनुमोदन दिये नही, तिहां पृथिवी, हरमजी, वानी, हरियाळ प्रमुख खर-ले वाटे नही, वटावे नही, पोताने अर्थें वाळ्युं होय ते लीये नही; तथा पाणी पोताने अर्थें उन्हुं कखुं होय ते लीये नही, बीजाने लेवरावे नही तथा कोइ लेतो होय ते प्रत्यें रूजो जाणे नही, लेनारनी साथें वसे नही, दिवसनं आणेलुं पाणी, रात्रें तथा विहाणे वावरे नही, अग्निस्वंधी दीवो, फानस तथा अगर जखेवो इत्यादिक करे नही, करावे नही, अनेरायें कीधुं आदरे नही, आदरनारनी साथें वसे नही तथा मोरपीठी अने लूगमा प्रमुखें वायरो करे नही, करावे नही, करतो होय, तेने वारी राखे, वायरो करवो आदरे, तेनी साथें वसे नही. वनस्पति, नील, फूल तथा जामुआं उपर चाळे नही तथा धान्यप्रमुख साधुने अर्थें रांध्युं होय, ते बोहोरे नही. तथा आंबानो रस घोळो होय, खरबूजा प्रमुख मोट्यां होय, तेने व्होरे नही. तथा त्रसकायनी विराधना थाय, माटे रात्रें चाळे

નહી. ગૃહસ્થને ઘેર તથા ઉપાશરે અણપમિલેહ્યાં વસ્ત્ર રાખે. રૂપથકી પ્રથમ મહાવ્રત કહ્યું.

૧ “સવાઈ મુસાવાયાઈ વેરમણ” ક્રોધ, લોજ, જય તથા હાસ્યાદિક બિચારી, ડ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને જાવ સંબંધે મન, વચન તથા કાયાયે કરી પોતે જૂંતું બોલે નહી, બીજાને જૂંતું બોલાવે નહી તથા જૂંતું બોલનારને અનુમોદે નહીં, ઇટલે સ્વજાવે તથા કાર્યે ઉપને તથા પોતાનો શિથિલાચાર ઢાંકવાને અર્થે તથા આદેશાદિકની વાત કરતાં તથા ગૃહસ્થનું મન રાખવાને અર્થે જૂંતું કદાપિ બોલે નહીં. એ બીજું મહાવ્રત કહ્યું.

૨ “સવાઈ અદિન્નાદાણાઈ વેરમણ” પારકું અદત્ત, પોતે તૃણમાત્ર પાચી લીયે નહી, પરને લેવરાવે નહી, તથા લેતાને અનુમોદે નહીં. ઇટલે નીંતા કર અદત્ત, ગુરુઅદત્ત, સ્વામિઅદત્ત તથા જીવઅદત્ત. એ ચાર પ્રકારનાં રિયદત્ત છે, તિહાં પોતાને અર્થે રાંધેલો આહાર લીયે તથા અસુજતાં વસ્ત્ર, પાંચને પ્રમુખ લીયે, તેને તીર્થકર અદત્ત સહિત ગુરુઅદત્ત એ બે અદત્ત લાગે, અમાં ગૃહસ્થે અણઆપ્યું તથા મન પાંચે આપ્યું લીયે, તેને સ્વામિઅદત્ત સહિત તીર્થકર અદત્ત લાગે, અને પાસુકરણમાં પાણી પ્રમુખ સજીવ વસ્તુ વહોવી ત્યાં જીવ અદત્તસહિત તીર્થકરઅદત્ત લાગે. તે લીયે નહી, લેવરાવે નહી તથા લેતાને અનુમોદે નહી, એ ત્રીજું મહાવ્રત કહ્યું.

૪ “સવાઈ મેદુણાઈ વેરમણ” અઢાર જેદેં બ્રહ્મચર્ય પાલે. તે આ પ્રમાણે:—ઔદારિક કામી તે મનુષ્ય તથા તિર્યચની સ્ત્રી સંબંધી તેને મન, વચન તથા કાયાયે કરી સેવના કરે નહી, પરને કરાવે નહી તથા કરતાને અનુમોદન ન દિયે. એમજ નવ જેદ વૈક્રિયના તે દેવતાઈની સ્ત્રીવિષે જાણી લેવા. એ અઢાર જેદેં બ્રહ્મચર્ય પાલે ઇટલે કોઈ પ્રકારની સ્ત્રી જાતિની સોથે આલાપ, સંલાપ તથા અતિપરિચય ન કરે. કેમ કે એમ કસ્યાથી વ્રતનો જંગ થાય છે. અને બીજો કોઈ દેખે તો જિનશાસનની હેલના કરે અને ઘણો દેષી હોય તો ગામમાં બકવાદ કરે, તેથી નિંદા થાય. એ ચોથું મહાવ્રત કહ્યું.

૫ “સવાઈ પરિગ્ગહાઈ વેરમણ.” નવ વિધ પરિગ્રહ તથા ધાતુમાત્ર મૂર્છા રૂપે રાખે નહીં, ધર્મ સહાયક ઉપકરણોથી અધિક ઉપકરણો રાખે નહી, બીજાને રાખાવે નહી, અને રાખતાને અનુમોદન દિયે નહીં. જે સાધુ હોય, તે ઔધિક ચૌદ ઉપકરણ તથા ઔપગ્રહિક જે સંચારો, ઉત્તરપદ્ધ, કાંનો, પ્રમુખ

ठे ते खप प्रमाणें राखे. परंतु गृहस्थने घरे गांठफी बांधीने तो सर्वथा राखेज नही अने जो गृहस्थने घेर राखे तो तेने पांच महाव्रत मांहेबुं एक पण माहाव्रत ठे एम न जाणवुं. अने तेने जावसाधु पण न कह्हीयें, जो कह्हीयें तो मिथ्यात्व लागे. ए पांचमुं महाव्रत कह्हुं. सर्व मली त्रेवीश गुणो थया.

हवे (पंचविहायारपालणसमन्वो के०) पांच प्रकारना आचार पालवाने समर्थ होय. तेमां प्रथम ज्ञानाचार एटले ज्ञान पोतें जणे, परने जणावे, पोतें लखे, बीजानी पासेंथी लखावे, पोतें ज्ञानना जंमारा करे, परनी पासें करावे अने जे ज्ञाननुं पठन प्रमुख सारो उपयोग करतो होय, तेनी उपर राग धरे. एम 'काळे विणए' इत्यादि गाथा वडे कह्हुं ठे, ते जाणी लेवुं. बीजो दर्शनाचार. ते पोतें सम्यक्त्व पाले, बीजाने सम्यक्त्व पमाडे अने सम्यक्त्वथी परतो होय तेने हेतुयुक्तिना वचनें करी स्थिर करे, ए 'निस्संक्रिय निक्कंस्क्रिय' इत्यादिक बे गाथायें करी जाणवुं. त्रीजो चारित्राचार. ते पोतें चारित्र पाले, बीजाने चारित्र पलावे, जे कोइ शुद्ध चारित्रने पालतो होय तेने अनुमोदे, ते 'पणिहाण जोगजुत्तो' इत्यादिक बे गाथायें करी समजवो. चोथो तपआचार. ते पोते बार जेदें तप करे, बीजाने तप करावे, जे कोइ बार जेदना तपने करतो होय तेने अनुमोदे, ते 'अणसणमूणोअरिया' ए गाथावडे जाणवुं. अने पांचमो वीर्याचार, ते पंचाचारने विषे शक्ति फोरवे, पम्किमणुं पम्किलेहण, धर्मानुष्ठानने विषे बलवीर्य गोपवे नही. ते 'अणगुहिअ बलवीरिउ' ए गाथा थकी समजी लेवुं. ए पांच आचाररूप पांच गुणो मली अठावीश थया.

(पंच समिउ के०) पांच समितियो एटले ईर्यासमिति, ज्ञाषासमिति, एषणासमिति, आदान निक्षेपणसमिति, तथा पारिष्ठापनिकासमिति. तिहां, ईर्यासमिति ते धोंसरा प्रमाण दृष्टियें जोतो चाळे, संधिदिशायें उपयोग राखे, 'ज्ञाषासमिति' ते सर्वथा सावद्य वचन न बोळे, निरवद्य वचनज बोळे, जो धर्मोपदेश प्रमुख न आप्ते, तो अंतरायकर्म उपार्जन करे, माटे मुखें मुहपत्ती राखी क्रोधादिक रहित वचन बोळे. 'एषणासमिति' ते आधाकर्मादिक बहें ताळीश दोष रहित आहार करतां अंगालीक दोष प्रमुख मांरुलाना पांच दोष टाळे. 'आदाननिक्षेपणसमिति' ते दृष्टियें जोइ पूंजीने मात्रा प्रमुख दीये तथा मूके. 'पारिष्ठावणियासमिति' ते लघु नीती तथा बरी नीतिने द

છિયેં જોડ પૂંજીને “અણુજાણહ જસુગ્ગહા” એ પદ કહીને પરઠવે, પઠી ત્રણ વાર વોસિરે કહે, માત્રે પ્રમુખે ત્રિજેલી જૂમિ ઉપરે પરઠવે, તો પંચેંડિયની ઘાતનો કરનાર જાણવો. એ પાંચ મલી તેત્રીશ ગુણો થયા. (તિગુત્તો કેળ) ત્રણ ગુતિયો ઇટલે દેશથી અથવા સર્વથી જે યોગની નિવૃત્તિ તેને ગુતિ કહિયેં. તે ત્રણ પ્રકારેં ઠે:-મનોગુતિ, વચનગુતિ તથા કાયગુતિ. તેમાં વલી મનોગુતિ ત્રણ પ્રકારેં ઠે:- અસત્કલ્પનાવિયોગની, સમતાજાવિની, તથા આત્મારામતા. તેમાં આર્ત તથા રૌદ્રધ્યાનને અનુયાયી તે શત્રુ તથા રોગાદિક માઠી વસ્તુની અપેક્ષાએં હિંસાદિક આરંજ સંબંધી જે મનોયોગની નિવૃત્તિ તે અસત્કલ્પનાવિયોગની મનોગુતિ કહિયેં. એ ગુતિ, પ્રસન્નચંદ્રાદિક સાધુની પઠેં અશુચ્ચ ધ્યાન તથા અશુચ્ચ જાવનાથી મનને નિવૃત્તાવવાને પ્રસ્તાવે થાય ઠે. બીજી સિદ્ધાંતને અનુસારેં ધર્મધ્યાનને અનુયાયિ જાવનાયેં કરી સહિત પરલોક સાધક એવી સમતા પરિણામરૂપ જે મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે સમતાજાવિની મનોગુતિ કહિયેં. એ ગુતિનો અવકાશ શુચ્ચ જાવના તથા શુચ્ચધ્યાનના અગ્નિમુખ કાલેં હોય. ત્રીજી શૈલેશીકરણકાલેં સકલ મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે આત્મારામતા મનોગુતિ જાણવી. હવે બીજી વચનગુતિ બે જોડેં ઠે:-એક મૌનાવલંબિની અને બીજી વાગ્નિયમિની. તેમાં પહેલી એ જે સંજ્ઞા, હાંકારો, ધ્વજા, પાષાણ તથા કાષ્ઠું ફેંકવું, નેત્રપલ્લવી તથા કરપલ્લવી પ્રમુખને ઠાંમવે કરી મૌન કરવું, અથવા સકલ જાણાયો ગવું, રૂંધવું, તે મૌનાવલંબિની જાણગુતિ કહિયેં. એ ગુતિ, ધ્યાન તથા પૂજાના કાલેં હોય ઠે. બીજી જાણવું, જાણાવું. પૂઠવું, પ્રશ્નનો ઉત્તર દેવો, ધર્મોપદેશ દેવો, પરાવર્તના પ્રમુખને કાલેં યત્નાપૂર્વક તથા શાસ્ત્રને અનુસારેં મુખેં વચ્ચાદિક દેશને બોલતાં જે સાવચયોગની નિવૃત્તિ, તે વાગ્નિયમિની જાણગુતિ કહિયેં. ત્રીજી કાયગુતિ તે બે જોડેં ઠે:-એક ચેષ્ઠાનિવૃત્તિ રૂપ તથા બીજી યથાસૂત્રચેષ્ઠાનિયમિની. તેમાં પ્રથમ કાયોત્સર્ગાવસ્થાએં કાયયોગની સ્થિરતા અથવા સકલકાયયોગનું રૂંધવું તે ચેષ્ઠાનિવૃત્તિરૂપ કાયગુતિ કહિયેં. બીજી શાસ્ત્રના અનુસારેં સૂવું, બેસવું, મૂકવું, લેવું, જવું, આવવું, ઝડવું, રહેવું. શ્લેષાદિક ઠામેં કાયાયેં કરી પોતાને ઠંડેં પ્રવૃત્તતી ચેષ્ઠાથી નિવૃત્તે, તેને યથાસૂત્રચેષ્ઠાનિયમિની કાયગુતિ કહિયેં. જ્યાં ગુતિને કાલેં જે શુદ્ધોપયોગ તે જાણગુતિ કહિયેં, એ ત્રણ ગુતિયો અને પ્રથમના તેત્રીશ મલી

(षष्ठीसगुणोगुरु मञ्जुके०) षष्ठीश गुणें करी सहित गुरु मुज प्रत्यें थाउं.

हवे श्री उपाध्यायजीना पञ्चीश गुणो कहे ठेः—अग्नीयार अंग तथा बार उपांग, ए त्रेवीशने जणे तथा जणावे अने चरणसित्तिरी, तथा करणसित्तिरी ए बेहुने शुरू रीतें पावे, ए सर्व मली पञ्चीश गुणो जाणवा.

हवे साधुना सत्यावीश गुणो कहे ठेः—“ब्रव्य ढक्काय रस्का, पंचिंदिय लोह निग्गहो खंती ॥ जावविसोही पन्निवे, हणाय करणे विसुद्धीय ॥१॥ संजम जोए जुत्तो, अकुसल मण वयण काय संरोहो ॥ सीयाइ पीमसहणं, मरणं उवसग्गसहणं च” ॥ २ ॥ अर्थः—६ (ब्रव्य के०) पांच महाव्रत तथा ढहुं रात्रिजोजनविरमण, ए ढ व्रत पावे; १२ (ढक्कायरस्का के०) पोताना आत्मानी पतें ढक्कायनी रक्ता करे; १० (पंचिंदियलोहनिग्गहो के०) पांच इंद्रियो तथा ढठो लोच तेनो निग्रह करे, १ए (खंति के०) क्षमा करे, २० (जावविसोही के०) जाववीशुद्धि ते चित्तनी निर्मलता करे, २१ (पन्निवेहणायकरणेविसुद्धीय के०) बाह्य उपकरणादिकनुं पन्निवेहण विशुद्धियें उपयोग सहित करे, २२ (संजमजोएजुत्तो के०) संयमना योग, तेणें करी सहित, एटवे संयमने अनुकूल एवा समिति गुह्यादिरूप योगने आदरे, अविवेक, विकथा, निद्रादिक प्रमाद योगने ढांडे, एटवे २५ (अकुसलमणवयणकायसंरोहो के०) माठे ठामें मन, वचन तथा काय प्रवर्त्तता होय, तेउने रोकी राखे, २६ (सीयाइपीमसहणं के०) शीतादिक बावीश परिसहनी पीमाने सहन करे, २७ (मरणंउवसग्गसहणंच के०) मरणांत उपसर्ग सहे पण धर्म मूके नही. ए साधुना सत्यावीश गुणो जाणवा. ए सर्व, पांच परमेष्ठीना मलीने एकशो ने आठ गुणो थया.

हवे श्री नवकारनो महिमा कहे ठेः—गाथा “नवकार इक्क अस्कर, पावं फेडेइ सत्त अयराणं ॥ पन्नासं च पण्णं, सागर पणसय संमग्गेणं ॥ १ ॥ जो गुणइ लक्क मेगं, पूणइ विहीइ जिण नमुक्कारं ॥ तिठयरनाम गोअं, सो बंधइ नड्डि संदेहो ॥ २ ॥ अठेवय अठसया, अठसहस्सं च अठ कोनीउं ॥ जो गुणइ जत्तिजुत्तो, सो पावइ सासयं ठाणं ॥ ३ ॥ ए श्री नवकारने जावसहित विधियें जपतां श्री गुरुदत्त आम्राय आस्थान विशेषें करी इह लोकें अने परलोकें समस्त बांढित फलनी सिद्धि थाय. ॥ इति श्री नवकारनो बालावबोधः संपूर्णः ॥

हवे जेम साधुनें एक अहोरात्रसां सात बार चैत्यवंदन करवुं कहुं ठे, तेम श्रावकने पण सम्यक्त्वनी शुद्धिने अर्थे नित्ये प्रत्य जघन्यथी त्रण वा र, पांच बार अने उत्कृष्टथी सात बार चैत्यवंदन करवुं कहुं ठे. तेम वली गुणवंतनी जक्तिने अर्थे गुरुने वांढणां देवां तथा सर्व ज्ञानादि पंचाचार विशुद्धिने अर्थे सांज तथा सवार मली बेहु कालें त्रस स्थावर प्राणीयें करी रहित एवा प्रेक्षित प्रमार्जित स्थानकने विषे गुरुसाक्षिक ठ आवश्य करूप प्रतिक्रमण करवुं, कारण के गुरुसाक्षिक अनुष्ठान, अत्यंत दृढ थाय ठे, माटें गुरुसाक्षिक प्रतिक्रमण करवुं. तिहां ए सर्व क्रिया करवी. अने जो गुरुनो अज्ञाव होय तो स्थापनाचार्यनी स्थापना मांकीने ते स्थापना आगल सर्व क्रिया करवी. कारण के आ, दुःखमकाल पांचमो आरो ते मांहे स्थापनानो आधार ठे, एम श्रीजिनशासनने विषे दीपक समान श्री-जिनजडगणिद्विमाश्रमण तेमणें कहुं ठे के, गुरुनो उपदेश तेना उपदर्शनने निमित्तें जेम जिनने विरहें श्रीजिनेश्वरनी प्रतिमानी सेवना ठे, तेम गुरुना विरहें गुरुनी स्थापना करवी, जेम राजाने अज्ञावें प्रधान राजकाज चलावे ठे, तेम गुरुने अज्ञावें स्थापनाचार्यनी गुरुनी पेरें सेवा करवी. ए विनयनुं कारण ठे, माटें ते गुरुस्थापनानो पाठ कहे ठे.

॥ अथ पंचिंदिय ॥

॥ पंचिंदिय संवरणो, तह नव विह बंजचेर
गुत्तिधरो चउविह कसाय मुक्को, इअ अठारस
गुणेहिं संजुत्तो ॥ १ ॥ पंचमहद्वय जुत्तो, पंचवि-
हायार पालण समढो ॥ पंचसमिउं तिगुत्तो,
ठत्तीस गुणो गुरु मज्जा ॥ ५ ॥ इति ॥ ५ ॥

अर्थः—(पंचिंदिय के०) पंचिंदियना शब्दादिक त्रेवीश विषय अने वशें वावन विकारप्रत्ये (संवरणो के०) संवरणहार एटले रोकनार (तह के०) तथा (नवविह के०) नवविध एटले नव प्रकारें (बंजचेर के०) ब्रह्मचर्य एटले शीलव्रतनी (गुत्तिधरो के०) गुत्तिना धरनार, एटले शीलनी नव वारुना पालनार, (चउविह के०) चतुर्विध एटले, चार प्रकारना (कसाय के०) क्रोधादिक कषायथकी (मुक्को के०) मुक्त ठे,

ઘટલે મૂકાણા છે (ઇઅ કેળ) એ ત્રણ, ગુરુવિશેષણમાંહે રહ્યા જે (અઘા-
રસગુણેહિં કેળ) અઢારે ગુણ, તેણેં કરી (સંજુત્તો કેળ) સંયુત ઘટલે સં-
હિત ॥ ૧ ॥ (પંચમહાવ્યજુત્તો કેળ) પ્રાણાતિપાતાદિક પંચાશ્રવના ત્રિવિ-
ધ ત્રિવિધ ત્યાગરૂપ પાંચ મહાવ્રતેં કરી યુક્ત સહિત, (પંચવિહારપાલ-
ણસમઢો કેળ) જ્ઞાનાદિક પંચવિધ આચાર પાલવાને સમર્થ સાવધાન (પં-
ચસમિઢ કેળ) ઈર્ષ્યાદિક પાંચ સમિતિયેં કરી સમિત ઘટલે યુક્ત, (તિયુત્તો
કેળ) મનોગુપ્ત્યાદિક ત્રણ ગુતિયેં કરી ગુત, ઘટલે ગોપ્યો છે, પાપ થકી
આત્મા જેણેં એ સાત, ગુરુના વિશેષણોમાંહે રહ્યા જે (ઢત્તીસ ગુણો કેળ)
ઢત્તીશ ગુણ, તેણેં કરી સંપન્ન તે (ગુરુ કેળ) ગુરુ છે, ઘટલે સ્વામી છે,
(મઘ કેળ) મહારો. એ ગુરુશબ્દનો નિરુક્તિથી અર્થ કહે છે. જેમ કે:-
(ગુ કેળ) અજ્ઞાન પાપ તેને (રુ કેળ) રૂઢે, તેને ગુરુ કહિયેં. એનો વિ-
સ્તારેં અર્થ, ડપર પંચપરમેષ્ટીના અર્થના વિવરણપ્રસંગેં યથાનુક્રમેં એજ બે
ગાથાઢના વર્ણનરૂપેં કસ્યો છે, માટેં અહીં ફરી વિસ્તાસ્યો નથી, સંકેપેંજ
અર્થ કસ્યો છે. એમાં ગાથા બે છે, પદ આઠ છે, ગુરુ ઘટલે બેવમા એવા
જારે અક્કર દશ છે, લઘુ ઘટલે બેવમા વર્ણ નહીં એવા અક્કર સિત્તેર છે.
સર્વ મલી એ સૂત્રાંના અક્કર ઇંશી છે. ઇતિ ગુરુસ્થાપનાયુગલગાથાર્થઃ ॥ ૧ ॥

આ સૂત્રને વિષે પંચેંદ્રિયના ત્રેવીશ વિષયના બશેં બાવન વિકાર કહ્યા
છે, જેણેં કરી જીવને કર્મબંધ થાય છે, તે જોડો વિવરીને દેલાડે છે.

૧૧ પ્રથમ કણેંદ્રિયના બાર વિકાર થાય છે. તે આવી રીતેં કે:-એ ઇં
દ્રિયના એક સચિત્ત શબ્દ, વીજો અચિત્ત શબ્દ અને ત્રીજો મિશ્રશબ્દ, એ
ત્રણ વિષય છે, તે અનુક્રમેં મયુર, કોકિલ પ્રમુખના સચિત્ત શબ્દ તથા મૃ-
દંગતાલ પ્રમુખના અચિત્તશબ્દ તથા પુરુષ અને સ્ત્રી મધ્યેં વચ્ચાદિક મિશ્ર
જેરી નફેરી પ્રમુખના મિશ્રશબ્દ, એ ત્રણ શુદ્ધ અને ત્રણ અશુદ્ધ મલી ઢ
થાય. તે ઢ રાગેં અને ઢ દેષેં મલી બાર શ્રોત્રેંદ્રિયના વિકાર થાય.

૬૦ વીજા ચક્ષુરિંદ્રિયના સાઠ વિકાર થાય છે, તે આવી રીતેં કે, એ
ઇંદ્રિયના પાંચ વર્ણરૂપ પાંચ વિષય છે, તેમાં રત્નાદિકના પાંચ શુદ્ધ અને
કેશાદિકના પાંચ અશુદ્ધ મલી દશ જોડ થાય, તે સચેત રત્નાદિકના અને
અચેત ગુલી પ્રમુખના તથા મિશ્ર તે સ્ત્રી, પુરુષ પ્રમુખના એ ત્રણ જોડેં ત્રિગુણા
કરતાં ત્રીશ જોડ થાય, તે રાગેં અને દેષેં બમણા કરતાં સાઠ જોડ થાય.

૧૨ ત્રીજા ગ્રાણેંદ્રિયના બાર વિકાર થાય છે. તે આવી રીતે કે, એ ઇન્દ્રિયના એક સુરજિગંધ અને બીજો દુરજિગંધ, એવા બે વિષય છે, તે વહી સચિત્ત ષુષ્પાદિકનો શુદ્ધ ગંધ છે, અને લક્ષણાદિક સચિત્તનો અશુદ્ધગંધ છે, તેમજ અચિત્ત કસ્તૂરી પ્રમુખનો શુદ્ધ ગંધ છે અને અચિત્ત વિદ્યાદિકનો અશુદ્ધ ગંધ છે તથા મિશ્ર તે પદ્મિનીસ્ત્રીપ્રમુખનો શુદ્ધ ગંધ અને શંખિની સ્ત્રી પ્રમુખનો અશુદ્ધ ગંધ, એમ શુદ્ધાશુદ્ધ એ બે ગંધને સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રે ગુણતાં ૪ જોડ થાય, તેને રાગ અને દ્રેષે ગુણતાં બાર જોડ થાય.

૧૩ ચોથા રસેન્દ્રિયના બહોતેર વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એન્દ્રિયના વિષય પાંચ છે તથાપિ અહીં ૪ રસના જોડ લક્ષને વિકાર કરિયે, તેવારે ૪ રસ શુદ્ધ અને ૪ રસ અશુદ્ધ મલી બાર થાય. તેને વહી સચિત્ત, અચિત્ત ને મિશ્ર, એવા ત્રણ જોડે ગુણતાં ૪ત્રીશ થાય. તે ૪ત્રીશને રાગે અને દ્રેષે બમણા કરતાં બહોતેર જોડે રસેન્દ્રિયના વિકાર થાય છે.

૧૪ સ્પર્શેન્દ્રિયના ઠણું વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એ ઇન્દ્રિયનો એક હલવો સ્પર્શ, તે અર્કતુલ્ય, બીજો ગુરુસ્પર્શ તે વજ્રાદિક, ત્રીજા મૃદુ સ્પર્શ તે હાંસરં પ્રમુખ, ચોથો સ્વરસ્પર્શ તે કર્વતધાર તથા ગોજિવ્હા પ્રમુખ, પાંચમો શીતસ્પર્શ તે હિમપ્રમુખ, ષષ્ઠો ઉષ્ણ સ્પર્શ તે અગ્નિપ્રમુખ, સાતમો સ્નિગ્ધસ્પર્શ તે ધૃતાદિક, આઠમો લૂઘો સ્પર્શ તે રક્તમાદિકનો. એવા આઠ સ્પર્શરૂપ આઠ વિષય છે, તે પુષ્પાદિક સચિત્ત અને માલ્લણ પ્રમુખ અચિત્ત તથા સ્ત્રી પુરુષ મિશ્ર, એમ સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રના જોડે ત્રણ ગુણ કરતાં આઠ ત્રિક ચોવીશ થાય, તે ચોવીશ સારા અને ચોવીશ નર સા ગણતાં અમૃતાલીશ થાય, તેને વહી રાગ અને દ્રેષે ગુણતાં ઠણું થાય. એ રીતે શ્રોત્રેન્દ્રિયના બાર, ચક્ષુરેન્દ્રિયના શાઠ, નાસિકાના બાર, જિવ્હાના બહોતેર અને સ્પર્શેન્દ્રિયના ઠણું, મલી વિકારના જોડ બશે ને બાવન થાય છે.

એ રીતે નવકારપૂર્વક ગુરુસ્થાપના કરીને હવે ઇરિયાવહી પન્નિક્કમ્યાવિના ચૈત્યવંદન, સજ્જાય, સામાયિક, પોસહ, પન્નિક્કમણું, કાંઈ પણ કીધું સૂજે નહીં. ઉક્તં ચ શ્રીઆગમે “ઇરિયાવહિઆય અપન્નિકંતાય ન કપ્પઇ કિપિ ચેશ્યવંદણ સઘાઆવસ્સયાઙ્કાઠ” તે જાણી પ્રથમ ઇરિયાવહિ સૂત્ર વચાણીયેં ઠેયે. તે ઇરિયાવહિને ધુરેં સમાસમણ આપીયેં, તે આવી રીતે:-

॥ अथ खमासमण अथवा प्रणिपात ॥

॥ इहामि खमासमणो वंदितुं जावणिजा ए
निसीहिआए मन्त्रएण वंदामि ॥ इति ॥ १ ॥

अर्थ—(खमासमणो के०) हे क्षमाश्रमण ! एटले क्षमादिक दश विध यतिधर्मेने विषे प्रधान सावधान एवा हे क्षमासहित श्रमण तपस्वी ऋषीश्वर साधुजी ! एवा आमंत्रणें करी गुरुने बोलावीने कहियें के, तमारा चरणकमल प्रत्ये (जावणिजाए के०) यापनीयया एटले शक्तिसहित एवी जे (निसीहिआए के०) नैषेधिक्या एटले आपणी तनु जे शरीर, तेणें करी (वंदितुं के०) वंदितुं एटले वांदवाने (इहामि के०) हुं वांहुं हुं, इहुं हुं. एटहुं उजा ठांज कहियें. पलेवी, संभासा, बे जानु, ललाट, नावो हाथ अने जूमिका प्रमार्जी बे जानु, बे हाथ, अने पांचमुं ललाट, ए पांचांगें करी जूमि फरसतो थको (मन्त्रएण वंदामि) एवुं कहे, एटले (मस्तकेन वंदामि के०) मस्तकें करी तमोने हुं वांहुं हुं, एम कहे. ए सूत्र मां त्रण गुरु, अने पच्चीश लघु, मदी अष्टावीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

फरी उजो थइ बे हाथ जोमीने नीचें मुजव समाचारी कहे.

॥ अथ सुगुरुने शातासुखपृष्ठा ॥

इहकार, सुहराइ, सुहदेवसि, सुखतप, शरीरनिरा
बाध, सुख संजम जात्रा, निर्वहो ठो जी, स्वामी शाता
ठेजी, ज्ञात पाणीनो लाज देजोजी ॥ इति ॥ ४ ॥

अर्थ—(इहकार के०) इहा करुं हुं. (सुहराइ के०) सुखें रात्रि, (सुह देवसि के०) सुखें दिवस, (सुखतप के०) सुखें तपश्चर्यामां (शरीरनि राबाध के०) शरीरसंबंधी निराबाधपणामां एटले रोगरहितपणामां (सुखसंजमजात्रा के०) सुखें संयमयात्रामां (निर्वहोठोजी के०) प्रवर्त्तो ठो जी, स्वामी जी शाता ठे जी ॥ ४ ॥ एवी सुखशाता पृष्ठीने पढी एमज उजो थको बे हाथ जोमी इरियावहियंनो पाठ कहे. ते लखीयें ठैयें.

॥ अथ इरियावहियं ॥

॥ इहकारेण संदिसह जगवन् इरियावहियं पम्किमामि इहं ॥

અર્થ:- (શ્વાકારેણ કેળ) શ્વાકારિ પૂર્વક ઇટલે તમારી શ્વા પૂર્વક પળ મહારા વચનને બલાત્કારે તથા દાક્ષિણ્યપણે નહીં, પરંતુ તમારી શ્વા હોય તો (જગવન્ કેળ) હે જ્ઞાનવંત ! મહાજાગ્ય, પૂજ્ય, (સંદિસહ કેળ) આદેશ આપો આજ્ઞા કરો, તો (ઇરિયાવહિયં કેળ) ચાલવાનો માર્ગ તથા સાધુ શ્રાવકનો માર્ગ, જે સર્વવિરતિ દેશવિરતિરૂપ તેને વિષે થઈ હોય, જે જીવબાધાદિક સપાપક્રિયા તથા અતિચારરૂપ મલિનતા તે પાપ થકી નિવર્તવાનો જે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર છે, તે પ્રમાણે હું (પન્નિક્કમામિ કેળ) પ્રતિક્રમું, નિવર્તું, પાઠો વહું, તેવારેં ગુરુ કહે કે (પન્નિક્કમહ કેળ) ઇટલે નિવર્તો, પાપ ટાલો. તેવારેં શિષ્ય કહે કે, (શ્વં કેળ) પ્રમાણ છે. ઇટલે જેમ તમે આજ્ઞા દીધી, તેમજ હું તમારો આદેશ અંગીકાર કરું હું, મસ્તકેં ચઢાવું હું. એ આદેશ માગવાના સૂત્રામાં ત્રણ ગુરુ અક્કર અને ત્રેવીશ લઘુ અક્કર છે, સર્વ મલી ત્રીશ અક્કરો છે ॥

શ્વામિ પઢિક્કમિહં ॥ ૧ ॥ ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ ॥ ૨ ॥

અર્થ:- હું પળ ઇટલુંજ (શ્વામિ કેળ) અજિલણામિ ઇટલે વાંહું હું, જે (ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ કેળ) ઇર્યાપથિક્યા વિરાધનયા ઇટલે ગમન છે પ્રધાન જેમાં એવો જે માર્ગ, તેને ઇરિયાપથ કહિયેં અને તે માર્ગને વિષે થતી એવી જે જંતુહંતી વિરાધના તેને ઇર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં. અથવા ઇર્યાપથિક તે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર ઇટલે ધ્યાન મૌનાદિક જે જિહ્વતું વ્રત, તેને વિષે થયેલી જે આચારાતિક્રમરૂપ વ્રતને બાધા તેને ઇર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં તેનેજ સપાપ ક્રિયા કહિયેં. તે થકી (પન્નિક્કમિહં કેળ) પ્રતિક્રમિતું ઇટલે પ્રતિક્રમવાને નિવર્તવાને હું વાંહું હું, શ્વં હું. અહીંયાં પન્નિક્કમવાને અત્યંત હજમાલ થયો, એ સંબંધે પહેલા બે પદની અન્યુપગમ નામે પ્રથમ સંપદા થઈ. જે આલોચના લક્ષણ રૂપ કાર્યનું અંગીકાર કરવું, તે અન્યુપગમ સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ અક્કર ઠ, તથા ગુરુ બે મલી આઠ અક્કર છે. અને બીજી ઇરિયાવહિયાદિક બે પદની નિમિત્તસંપદા કહી તે અંગીકારકૃત વસ્તુને ઉપજવાનાં કારણ રૂપ છે. માટે એનું નિમિત્ત એવું નામ છે. એમાં પળ બે પદ છે, અને લઘુઅક્કર બાર બેાશ ॥

હવે તે વિરાધનારૂપ સપાપક્રિયા શું કહ્યાથી થાય? તે કહે છે.

॥ गमणागमणे ॥ ३ ॥

अर्थः—(गमणागमणे के०) गमनागमने एटले पोताना स्थानकथकी परस्थानकें जवुं, तेने गमन कहियें अने परस्थानकथकी पोताने स्थानकें आववुं, तेने आगमन कहियें. तेने विषे जे जीवोनी विराधना थइ होय. अहीं विशेष न कहुं माटें ए सामान्यप्रकारें प्रायश्चित्त उपजाववा रूप एक पदनी त्रीजी उंघ ते सामान्य हेतु संपदा जाणवी. केम के जीवहिंसा उ पजाववानुं सामान्यहेतु ते गमनागमन ठे; एमां लघु अक्षर ठ ठे ॥ ३ ॥

हवे त्यां परस्थानकें जतां अने स्वस्थानकें आववाने
विषे विराधना केम थाय ? ते कहे ठे.

पाणकमणे, बीयकमणे, हरियकमणे, उंसा उतिंग
पणग दग मट्टी मकडा संताणा संकमणे ॥ ४ ॥

अर्थः—(पाणकमणे के०) प्राण्याक्रमणे एटले बेंद्रिय, तेंद्रिय अने चौ रिंद्रिय, जीवोने प्राणी कहियें. ते जीवोने आक्रमण एटले पगें करी चांपवाथकी तथा (बीयकमणे के०) बीजाक्रमणे बीज एटले शालि, गोधूम, यव, शरशवादिक सर्वजातिनां धान्य प्रमुख जे वाव्यां ठतां उगी आवे, ते बीज जाणवां तेने आक्रमण एटले पगे करी चांपवाथी तथा (हरियकमणे के०) हरिताक्रमणे, हरित एटले नीलवर्णवाली एवी जे मूलस्कंधादिक दश प्रकारनी वनस्पति, तेने आक्रमण एटले पगें करी चांपवाथकी. एमां पाढलां वे पदें करी सर्व बीज अने सर्व वनस्पतिने विषे जीव पणुं कहुं जे माटे, जीवनां लक्षण, सर्व एठमां संपूर्ण दीठामां आवे ठे, ते आ प्रमाणेंः—मनुष्यना शरीरनी पेटें वनस्पतिनुं शरीर पण बाल, कोमल, तरुण तथा वृद्धताप्रमुखें करी सहित दीठामां आवे ठे. तथा जेम हाथ तथा पगादिक अवयवोयें करी मनुष्यनो देह वृद्धिने पामे ठे, तेम शाखादिक अवयवोयें करी वृद्धनी वृद्धि पण थाय ठे. तथा जेम मनुष्यादिक प्राणीयोमां जाग्रत तथा निद्रा अवस्था दीठामां आवे ठे. तेम पुआर तथा आमली प्रमुख वृद्ध, चंद्रविकासिक तथा सूर्यविकासिकादिक कमल, अने अंबानी पुष्पादिकमां निद्रा तथा जाग्रतादिक अवस्था दीठामां आवे ठे. तथा लोच, हर्ष, लज्जा, जय, मैथुन, क्रोध, मान, माया, लोच, आहार,

ઉઘસંજ્ઞા, શ્લ્યાદિક સર્વ વિકાર, વૃદ્ધોને પણ મનુષ્યની પેઠે થતા દીઠામાં આવે છે. જેમ કે, શ્વેત આક્રમાનું વૃદ્ધ તથા બીલ પલાશાદિક વૃદ્ધ, જૂમિગત નિધાનને પોતાના મૂલની જરૂં કરી વીંટી લિયે છે, તે લોચનો જાવ જાણવો, વર્ષાકાલને વિષે મેઘની ગર્જના સાંજલીને શીતલ વાયુના ફરસે કરી અંકૂર ઉત્પન્ન થાય છે, તે હર્ષનો જાવ જાણવો. લજ્જાલુ વેલી, મનુષ્યના હાથ વગેરે અંગના સ્પર્શથી સંકોંચાઈ જાય છે; એ લજ્જા તથા જયનો જાવ કહેવાય. અશોકવૃદ્ધ, બકુલવૃદ્ધ તથા તિલકવૃદ્ધાદિક નવયૌવનસ્વરૂપ સાલંકાર કામિનીના પગની પાનિના પ્રહારે કરી, તેના મુખનો તાંબૂલરસ ઠાંટવાથી, તેના કરેલા સલ્લેહાલિંગન વડે તથા તેના કરેલા હાવજાવ કટાક્ષવિક્ષેપે કરી તત્કાલ ફલતા દીસે છે; એ મૈથુનસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. કોકનદ વૃદ્ધનો કંદ, મનુષ્યનો પગ લાગ્યાથી હુંકારા મૂકે છે; એ ક્રોધનો જાવ જાણવો. રુદંતી વેલ, અહો હું બતાં આ લોકો ડુઃખી કાં થાય છે ? એવા અહંકારે કરી નિરંતર અશ્રુપાત કરે છે. કેમ કે, તેના યોગથી સુવર્ણની સિદ્ધિ થાય છે; માટે એ માનનો જાવ જાણવો. પ્રાયઃ ઘણું કરીને બધી વેલીયો પોત પોતાનાં ફલોને પાંદડાંયેં કરી ઢાંકી લિયે છે, એ માયાનો જાવ જાણવો. તથા જૂમિકા જલાદિક આહારના યોગે વૃદ્ધોની વૃદ્ધિ થાય છે; અને તે વિના દિવસેં દિવસેં કુમલાઈ જાય છે. મનુષ્યની પેઠે નાગરવેલિ પ્રમુખને તિલવટી ગોમય તથા ડુગ્ધાદિકના દોહલા ઉપજે છે. તે પરિપૂર્ણ થયા પછી પત્ર, ફલ, ફૂલ, તથા રસની વૃદ્ધિ થાય છે; એ પણ આહારસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. વૃદ્ધને પાંદૂ. ગાંઠ. ઉદરવૃદ્ધિ, સોજો તથા ડુર્બલપણું પ્રમુખ રોગેં કરી ફૂલ, ફલ, પાન, ત્વચાને વિકાર દીસે છે. તથા સર્વ વનસ્પતિના આડાં પોત પોતાના નિયતજ હોય છે; ઇષ્ટ તથા અનિષ્ટ આહારની પ્રાપ્તિયેં કરી વૃદ્ધો પુષ્ટ તથા અપુષ્ટ થાય છે; વેલીયો માર્ગને મૂકીને વૃદ્ધની ઉપરજ ચહે છે; એ ઉઘસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. શ્લ્યાદિક યુક્તિયેં કરી શ્રી આચારાંગના પહેલા શ્રુતસ્કંધના પહેલા અધ્યયનમાં સવિસ્તર જીવપણું સ્થાપ્યું છે. અહીં કોઈ પૂઠે કે, જો વનસ્પતિ જીવરૂપ હોય તો ઉદન તથા જેદન પ્રમુખ કરતાં કાં રુદન કરતી નથી ? અથવા નાશી જતી નથી ? એનો ઉત્તર એ છે કે, મનુષ્યની પેઠે વનસ્પતિને મુલ, પગ, તથા હાથ પ્રમુખ અવયવોનો અજાવ છે અને સ્થાવર કર્મ-

ना उदयथी नासवाने वनतुं नथी, तो पण तेउने अव्यक्त वेदना होयज ठे. जेस कोइ एक आंधलो, वहेरो, वोवमो, तुंगो, पांगलो अने विषम वा युना विकारें करी थंजाणो थको सर्व अंगोपांगना व्यापार रहित एवो पुरुष होय, तेने कोइ तामनप्रमुख करे, तो तेथी ते सहन थाय नही पण मुखादिकना अजावें रोइ तथा नाशी शके नही तथापि तेने वेदना तो थायज ठे. माटे कोइ महोटा अवश्य प्रयोजन विना वनस्पतिनी विराधना करवी नही. (उसा के०) अवश्याय एटले ठार, एथी आकाशथकी जे सूक्ष्म अप्काय पडे, तेनुं ग्रहण करवुं. ए सूक्ष्म अप्कायनी विराधना आ करी पापहेतु ठे; एम जणावे ठे. उक्तं च श्री आगमे “ एगंमि उदगविंदुमि, जे जीवा जिणवरोहिं पणत्ता ॥ ते जइ सरिसिव मिता, जंबूदीवे न मायंति ॥ १ ॥ ” तथा (उत्तिंग के०) गर्दजाकार जीवो, जूमिने विपे वृत्ताकार घर करीने रहे, अर्थात् जूमिने विपे गोळ विवरना करनार जेतुं बुझ्या एवुं नाम होय ठे, ते जाणवा. अथवा उत्तिंग शब्दें करी कीमीयोनां नागरां पण जाणवां. (पणग के०) पनक एटले पांचवर्णा नीळ फूल जाणवां. (दगमट्टि के०) दकमृत्तिका एटले जे सचित्त जूमिकायें सचित्त पाणीने योगें करी कादव थाय, अर्थात् पाणी अने माटी. ए वे जेला मळेला कादव कीचरु जाणवा अथवा दग एटले पाणी अने मट्टि एटले माटी एस वझे पदना अर्थ जूदा जूदा पण जाणवा. (मकना के०) मर्कट एटले कोलीयावमाना (संताणा के०) संतान एटले जाल ए कोलीयावमाना जालने मर्कटसंतान कहियें. ए सर्व पांच अथवा ठ जातिना जीवोने (संकमणे के०) संक्रमण एटले पगे करी पीड्याथकी अथवा चांप्याथकी, पगादिकें करी मसलवाथकी, मथन करवाथकी, तामन, तर्जान करवा थकी जे कांइ विराधना थइ होय, ए विशेषपणे बीजादि आक्रमण रूप चार पदनी इत्तर एटले विशेषहेतु नामें चोथी संपदा जाणवी. एसां लघुअक्षर वत्रीश अने गुरु अक्षर ठ ठे, सर्व मली आरुत्रीश अक्षरो जाणवा ॥ ४ ॥

हवे घणुं शुं कहेवुं परंतु एकजपदें करी सर्व जीवोनी

विराधना कहियें ठैयें.

जे मे जीवा विराहिया ॥ ५ ॥

जर्थः—(जेमेजीवाविराहिया के०) ये मया जीवा विराधिताः एटले

जे कोइ जीवो में विराध्या होय, दुःखमांहे पाड्या होय, एमां जीव विराध्या एम सामान्यें कहुं पण एकेंद्रिय, बेंद्रिय, इत्यादिक विस्तारें न कहुं माटें ए सकलजीवना परितापरूप एक पदनी पांचमी संग्रहसंपदा जाणवी. एमां सर्व लघु अक्षर आठ ठे ॥ ५ ॥

हवे ते कया जीव में विराध्या एटले दुःखीया कीधा ? ते कहे ठे.

॥ एगिंदिया, बेइंदिया, तेइंदिया, चउरिंदिया, पंचिंदिया ॥ ६ ॥

अर्थः—(एगिंदिया के०) एकेंद्रियाः एटले जेने शरीररूप एकज इंद्रिय होय ते पृथ्वी, पाणी, अग्नि, वायु अने वनस्पतिरूप पांच प्रकारना स्थावर जीवने एकेंद्रिय जाति कहियें, ते वही पांचे स्थावरना पण एके काना अनेक जेद ठे, ते जीवस्वरूप कुलकथकी जाणवा. हवे त्रसजीव कहे ठे. (बेइंदिया के०) द्वींद्रियाः एटले जेने शरीर अने मुख ए बे इंद्रियोज होय, एवा कृमि, शंख, शीप जलो, गंमोला, अलसीयां प्रमुख जेने पग न होय तेने बेंद्रिय जीव कहियें. (तेइंदिया के०) त्रींद्रियाः एटले जेने शरीर, मुख तथा नासिका, ए त्रणज इंद्रियो होय, एवा गद हिया, कुंथुआ, जू, लीख, मांकर, कीमी, मकोरा प्रमुख जेने आठंधिका पग होय अथवा जेम मुखार्थें शिंग होय ते सर्व त्रेंद्रिय जीव जाणवा. (चउरिंदिया के०) चतुरिंदियाः एटले जेम शरीर, मुख, नासिका अने आंख, ए चार इंद्रिय होय एवा माखी, कुती, मछर, मांस, विंठी, कोलीयावमा, चांचर, त्रमरी, टीर प्रमुख जे जे उरुनारा जीव होय, जेने ठ अथवा आठ पग होय तथा मस्तकें शिंग होय, ते सर्व चतुरिंदिय जीव जाणवा. (पंचिंदिया के०) पंचेंद्रियाः एटले जेम शरीर, मुख, नासिका, आंख अने कान. ए पांचे इंद्रिय होय एवा जलचर ते मत्स्य कछपादिक तथा स्थलचर ते सिंहव्याघ्रादिक अने खेचर ते हंस मयूरादिक, पक्षीयो ए तिर्यच जाणवा. तथा मनुष्य, देव अने नारकी, ए सर्व पंचेंद्रिय जीव कहियें. ए पांच बोल मध्यें सर्व संसारी जीव आवी गया, एमां एकेंद्रिय, बेंद्रिय, एम जीवनां नाम कहां, तेथी ए एकेंद्रियादिक, जीव जेद देखारुवारूप पांच पदनी जीवसंपदा ठही जाणवी. एमां सर्व मली एकवीश लघु अक्षर ठे. ॥ ६ ॥

हवे ए जीवोने केवी केवी रीतें विराध्या ? तेनो प्रकार कहे ठे.

अजिहया, वत्तिया, लेसिया, संघाइया, संघट्टिया, परि
याविया, किलामिया, उदविया, ठाणाउं ठाणं संकामि
या, जीवियाउं ववरोविया, तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ ७ ॥

अर्थः—(अजिहया के०) अजिहताः तिहां अजि एटले सामा आव-
ताने पगें करी हता एटले हण्णा, अथवा उपाहीने परहा पटकाव्या एट
ले परहा नाख्या, तेने अजिहता कहियें तथा (वत्तिया के०) वर्त्तिताः ए-
टले पूंजीने एकठा कीधा एक ढगले कीधा, अथवा धूळें करी किंवा कर्द
में ढांक्या, तेने वर्त्तिता कहियें. तथा (लेसिया के०) श्लेषिताः एटले जू-
मियें घइया तथा जीतादिकें लगाड्या अथवा लगारेक मसळ्या तेने ले-
सिया कहियें. (संघाइया के०) संघातिताः एटले मांहोमांहे शरीरने मे-
लववे करी पिंकीचूत कीधा, एकठा मेलव्या तेने संघातिता कहियें, तथा
(संघट्टिया के०) संघट्टिताः एटले थोमो स्पर्श करवे करी डुहव्या, (प-
रियाविया के०) परितापिताः एटले समस्त प्रकारें ताप्या, पीड्या, परि-
ताप उपजाव्यो, (किलामिया के०) क्लामिताः एटले गाढी किलामणा-
ग्लानि उपजावीने निस्तेज कीधा, निटोल कीधा, माख्या नहिं पण मृत
प्राय कीधा, (उदविया के०) अवडाविताः एटले उत्रासित त्रास पमाड्या
अर्थात् शेष जीव रह्यो पण हावी चावी न शके, एवा कीधा, तथा (ठा-
णाउं ठाणं संकामीया के०) स्थानात् स्थानं संक्रामिताः एटले (ठाणाउं
के०) एक स्थानकथकी उपाहीने (ठाणं के०) बीजे स्थानकें (संकामि
या के०) संक्रमव्या (जीवियाउं ववरोविया के०) जीविताण्यवरोपिताः मा-
रिताः एटले (जीवियाउं) जीवितव्य थकी (ववरोविया के०) चूकाव्या
जूदा कीधा, अथवा माख्या. ए अजिहया इत्यादिकें करी जे एकेंद्रियादिक
जीवोनी विराधना थइ होय (तस्स के०) ते संबंधी जे अतिचार लाग्या,
तेने (डुक्कडं के०) डुष्कृत एटले पाप कहियें, ते डुष्कृत (मि के०) मे-
एटले महारुं मन, वचन, कायायें करी (मिहामि के०) मिथ्या, एटले नि-
ष्फल थाउं. हवे वली एवां पाप न करुं. इति जावः ॥ एसां अजिहया इ-
त्यादिक विराधनानां नाम दीधां, माटे ए जीवादिक जेदने परितापना

વિરાધના રૂપ અગ્નીઆર પદની વિરાધના નામેં સાતમી સંપદા થઈ. એમાં લઘુ અક્ષર એકાવન, ગુરુ અક્ષર ઠ છે, સર્વાક્ષર સત્તાવન છે, હવે મિઠ્ઠા મિડુક્કનં એ પદનો અક્ષરાર્થ સમાસેં કરી કહે છે. જેમ કે:- “મિઠ્ઠા મદવ ઠત્તે, ઠચ્ચિય દોસાણ ઠાયણે હોઈ ॥ મિત્તિય મેરાઈઠ્ઠિઝં, ડુત્તિ ડુગંઠામિ અપ્પાણં ॥૧॥ કત્તિય કરુમે પાવં, રુત્તિય રુવેમિ તં ડવસમેણં ॥ એસો મિઠ્ઠા ડુક્કનં, પયસ્કરઢો સમાસેણં ॥ ૨ ॥” અર્થ:- (મિઠ્ઠામદવઠત્તે કેળ) મિકાર જે છે તે મૃદુ સુકુમાલ અહંકાર રહિત પણાને અર્થેં છે, (ઠચ્ચિયદોસાણઠાયણે હોઈ કેળ) ઠકાર જે છે તે, દોષના ઠાંકવાને અર્થેં છે. (મિત્તિયમેરાઈઠ્ઠિઝં કેળ) મિકાર જે છે, તે મર્યાદામાં રહેવાને અર્થેં છે. (ડુત્તિડુગંઠામિઅપ્પાણં કેળ) ડુકાર જે છે, તે પાપકારિ આત્માને ડુગંઠવાને માટે છે ॥૧॥ (કત્તિયકરુમે પાવં કેળ) કકાર જે છે, તે મેં જે પાપ કીધું તેને (રુત્તિયરુવેમિતંડવસમેણં કેળ) રુકારેં કરી દહું હું. વાલું હું. ડપશમાલું હું, (એસોમિઠ્ઠાડુક્કનં કેળ) એ મિઠ્ઠા મિડુક્કનંનો (પયસ્કરઢોસમાસેણં કેળ) પદાક્ષરાર્થ, સમાસેં કરીને કહ્યો.

એ ઈરિયાવહિને સમ્યક્ પ્રકારેં મન, વચન અને કાયાયેં કરી ત્રિકરણશુદ્ધે પન્નિક્કમતાં મિઠ્ઠામિ ડુક્કનંના દેનારને ક્ષણેકમાં મૃગાવતીની પેરેં સર્વ કર્મોનો ક્ષય થાય. તિહાં સર્વ મલી પાંચશે ને ત્રેશઠ જાતિના જીવો છે, તેની સાથેં મિઠ્ઠામિડુક્કનં દશ્યેં, તેવારેં અઢાર લાખ, ચોવીશ હજાર, એકશો ને વીશ, એટલા મિઠ્ઠામિડુક્કનં દેવાય, તે આવી રીતેં:-તિહાં પ્રથમ પાંચશોને ત્રેશઠ સ્થાનકેં જીવ ડપજે છે, તે સ્થાનકોનું વિવરણ કરે છે:-

પૃથ્વીકાય, અપ્પકાય, તેજકાય તથા વાઙકાય. એ ચાર સ્થાવરને સૂક્ષ્મ તથા બાદર કરતાં આઠ જેદ થાય. અને પાંચમા વનસ્પતિકાયના ત્રણ જેદ છે:-એક સૂક્ષ્મ નિગોદરૂપ તથા બે પ્રકારની બાદર, એક પ્રત્યેક ને બીજી સાધારણ, એ પાંચ સ્થાવરના મલીને અગ્યાર જેદ થયા, તથા બેંદ્રિય, તેંદ્રિય નેં ચઢરિંદ્રિય, એ ત્રણે વિકલેંદ્રિય કહેવાય છે. એ સંમૂર્ઠિમજ હોય છે. એ ત્રણ પહેલા અગ્યારની સાથેં મેલવીયેં એટલે ચૌદ જેદ થાય; તે ચઢદ પર્યાસા તથા ચઢદ અપર્યાસા મલી અઠાવીશ જેદ થાય. હવે પંચેંદ્રિય તિર્યંચના દશ જેદ કહે છે:-તેમાં સર્વ પ્રકારના મત્સ્યાદિક જલચરનો એક જેદ, સ્થલચરના ત્રણ જેદ, તેમાં એક ઘોઠા પ્રમુખ ચતુષ્પાદ, આશીવિષ પ્રમુખ ડર:પરિસર્પ, અને ગોહપ્રમુખ જુજપરિસર્પ એ સ્થલચરના ત્રણ

जेद अने चार प्रकारना खेचरनो एक जेद, ए सर्व मली पांच गर्जज अने पांच संमूर्द्धिम मली दश जेद थाय. ए दशने पर्यासा तथा अपर्यासा गणीयें त्थारें वीश जेद थाय. ए वीशमां पहेला अछावीश मेलवीयें, त्थारें अमृतालीश थाय. ए तिर्यचना जेद जाणवा. हवे नारकीना जेद कहे ठे. रत्नप्रज्ञा, शर्कराप्रज्ञा, बालुकप्रज्ञा, पंकप्रज्ञा, धूमप्रज्ञा, तमप्रज्ञा तथा तम तमप्रज्ञा, ए सात नरकना नारकी पर्यासा तथा अपर्यासा मली चौद जेद थाय; तेमां पाठला अमृतालीश मेलवियें, त्थारें बाशठ थाय. हवे मनुष्यना जेद आ प्रमाणें:-पांच जरत, पांच ऐरवत, तथा पांच महाविदेह, ए कर्मचूमिना पंदर जेद; पांच हेमवंत, पांच हिरण्यवंत, पांच हरिवर्ष, पांच रम्यक, पांच देवकुरु तथा पांच उत्तरकुरु, ए अकर्मचूमिना त्रीश जेद अने ठपन्न अंतर छीपो कहेवाय ठे. ए ठपन्ननी साथें पेला कर्म चूमिना पंदर तथा अकर्मचूमिना त्रीश मेलवियें, त्थारें एकशो एक जेद मनुष्य जातिना थाय. एमां गर्जज मनुष्यना पर्यासा तथा अपर्यासा मली वशें ने वे जेद थाय. अने तेनी साथें एकशो ने एक अपर्यासा संमूर्द्धिम मनुष्यना जेद मेलवीयें, त्थारें त्रणशें ने त्रन जेद थाय. अने बाशठ प्रथम तिर्यचना कह्या, ते सर्व एकठा कस्याथी त्रणशें ने पांशठ जेद थाय.

हवे देवताना एकशो ने अछाणुं जेद कहियें ठैए:-प्रथम परमाधामी ना पंदर, दश जुवनपति, आठ व्यंतर, आठ वाणव्यंतर, दश ज्योतिषी, तेमां पांच चर ने पांच स्थिर जाणवा. त्रण किद्विषिया, दश तिर्यकूजृजक, पांच जरत तथा पांच ऐरवत, ए दश क्षेत्रना दश वैताद्व्यने विषे “अन्ने पाणे सयणे, वढे लेण्यपुप्फफलपुवा ॥ बहुफल अविवत्ति जुआ, जंजगा दसविहा हुंतीति जंजकाः ॥ १ ॥” नव लोकांतिक, बार देवलोकना, नव भैवेयकना, पांच अनुत्तर वैमानिकना, ए सर्व मलीने नवाणुं थया. ते पर्यासा तथा अपर्यासा, ए वे जेदें करतां एकशो ने अछाणुं जेद थाय. तेने पाठला त्रणशो ने पांशठमां जेद्वीयें त्थारें पांचशो ने त्रेशठ सर्व जी वोनां उत्पत्तिस्थानक थाय. तेने ‘अजिहया’ इत्यादिक दश पदवडे दश गुणा करियें, त्थारें पांच हजार वशें ने त्रीश थाय; ते वली राग ने छेषथी बमणा करियें, त्थारें अग्यार हजार वशें ने शाठ थाय; ते मन, वचन ने कायायें करी त्रण गुणा करियें, त्थारें तेत्रीश हजार, सातशें ने एंशी था-

य. ते करवा, कराववा तथा अनुमोदनशी त्रण गुणा करियें, त्यारें एक लाख, एक हजार, त्रणशें ने चाव्दीश आय. ते अतीत, अनागत तथा वर्त्तमानकालें करी त्रण गुणा करियें, त्यारें त्रण लाख चार हजार ने वीश आय. ते अरिहंतनी साखें, सिद्धनी साखें, साधुनी साखें, देवनी साखें, गुरुनी साखें, तथा आत्मानी साखें, ए ठनी साखें ठ गुणा करियें, त्यारें अठार लाख, चोवीश हजार, एक शो ने वीश, मिळामिडुकन आय. एवी रीतें जीवने खमत खामणां कीजें. ए इरियावही पक्कमततां शुच ध्यानें करी अनेक घोर पाप विलय आय ॥ ५ ॥

हवे ए आलोया पक्कम्या जे अतिचार, तेनुं उत्तरीकरण एटले वली विशेष शुद्धि करवाने अर्थें काउस्सग करवाने वां ठतो थको तस्सउत्तरीनो पाठ कहे, ते आवी रीतें:-

॥ अथ तस्स उत्तरी ॥

तस्स उत्तरीकरणेणं, पायचित्तकरणेणं,
विसोहीकरणेणं, विसद्धीकरणेणं, पावाणं क
म्माणं निग्घायणंछाए, ठामि काउस्सगं॥एण॥

अर्थ:-हवे एवी रीतें आलोवतां, पक्कमततां पण जे कांइ पापसहि त आत्मा रह्यो होय, (तस्स के०) तेनीज वली विशेष शुद्धिने अर्थें जे कांइ आगल करवुं, तेने (उत्तरीकरणेणं के०) उत्तरीकरण एटले विशेषें करी वली उपर शुद्ध करवुं तेने उत्तरीकरण कहियें, ते आगल तो हवे काउस्सग करवुं ठे, माटे कायोत्सर्ग करवे करीने विशुद्धि करुं तुं, एटले जे अतिचारनुं आलोयण प्रमुख पूर्वे कीधुं ठे, तेनी वली विशेषशुद्धिने अर्थें कायोत्सर्ग करुं तुं, वली ते कायोत्सर्ग तो (पायचित्तकरणेणं के०) शुद्ध प्रायश्चित्त करवे करीने होय, एटले गुरुपासें पाप आलोवीयें, पठी गुरुयें दीधुं एवुं जे आलोयणानुं तप, तेने प्रायश्चित्त कहियें. प्रायः घणुं चित्त ए टले मन अथवा जीव तेने शोधे ठे, तेने प्रायश्चित्त कहियें अथवा जे पापने ठेदे, तेने प्रायश्चित्त कहियें. ते काउस्सगने करवे करी पाप ठेदाय, आत्मा पाप रहित आय. वली ते प्रायश्चित्त पण (विसोहीकरणेणं के०) विशेषें

शोधवुं तेने विशोधीकरण कहियें एटले आत्मानो पापरूप अंतर मल जे अतिचार, तेना टालवाथी एटले निर्मलता करवे करीने विशोधी होय वली ते विशोधीकरण पण विशल्य होय, तो थाय, त्यां कहे ठे. (विसह्वी करणेणं के०) गयां ठे मायादि त्रण शल्य जेनाथी तेने विशल्य कहियें. एटले एक मायाशल्य, बीजुं नियाणशल्य, अने त्रीजुं मिथ्यात्वशल्य, ए अंत रंग त्रण शल्यने टालवा थकी थाय. ए उत्तरीकरणादिक चार हेतुयें करी एटले ए चार निमित्तें करीने शुं करवुं ठे? तो के (पावाणं कम्माणं के०) संसार हेतु जे ज्ञानावरणीयादिक पापकर्मों ठे, तेउने (निग्घायणहाए के०) निर्घातनार्थाय एटले उहेदन करवाने अर्थें (काउस्सगं के०) कायव्यापार त्यागरूप कायोत्सर्ग प्रत्यें (गमि के०) तिष्ठुं तुं, कायाने एक ठामें करुं तुं, केम के जे स्थानकें कायानो व्यापार करवो कह्यो होय, तो ते स्थानकें जीव शुं नहिं करे? अर्थात् सर्व कांइ करे. ए माटे कायाना व्यापारने ठांरुं तुं. एमां तस्स उत्तरीकरणेणं इत्यादिक पक्किसवाना शब्दो कहा. माटे ए ठ पदनी आठमी पक्किसण नामें संपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर उंगणचाळीश गुरु अक्षर दश; सर्वाक्षर उंगणपच्चाश ठे, ए वे सूत्रोना गद्यपाठ ठे गाथा बंध नथी माटे ए वेहु सूत्रोमां संपदा आठ, पद बत्तीश, गुरु अक्षर चोवीश, लघु अक्षर एकशो ने पंचोतेर, सर्व मली एकशो ने नवाणुं अक्षरो ठे:— हवे ए आगल एक ठामें काउस्सगं करुं ए पदें करी एवी प्रतिज्ञा करी के, कायानो व्यापार न करुं, तो हवे बीजो शरीरनो कोइ पण व्यापार कख्याथी प्रतिज्ञानो जंग थाय, तेमाटे काउस्सगमां नीचें कहेला आगार मोकलां राख्यां ठे, ए आगारें करी काउस्सगनो जंग न थाय ते कहे ठे.

॥ अथ अन्नतुससिएणं ॥

अन्नतुससिएणं, नीससिएणं, खासिएणं, ठीएणं, जंजा इएणं, उहुएणं, वायनिसग्गेणं, जमलिए, पित्तमुत्ताए ॥१॥

अर्थ:—(अन्नतु के०) अन्यत्र ते बीजे ठामें एटले हवे जे उह्वासादिक आगारो कहेसो, ते आगार वर्जीने बीजे स्थानकें कायानो व्यापार करवानो नियम करुं तुं. हवे ते आगारोनां नाम कहे ठे, (उससिएणं के०) उह्वासितात् एटले मुखें तथा नासिकायें करी उंचो श्वास लक्ष्यें. तेने उ

श्वास कहियें. ते टालीने अन्यत्र बीजो कायव्यापार करवानो नियम ठे
अर्थात् उंचो श्वास देतां महारो काउस्सग जंग न थाय. एम आगल
पण सर्व पदे जाणी लेवु. (नीससिएणं के०) निःश्वासितात् एटले जे मुखें
तथा नासिकायें करी नीचो श्वास मूकीयें: तेने निःश्वास कहियें, ते नीचो
श्वास मूकतां महारो काउस्सग न जांगे, ए बे आगार, अशक्यपरिहार
जणी मोकला कीधा, (खासिएणं के०) कासितात् एटले खांसी उधरस
आवे थके (ढीएणं के०) ठिकितात् एटले ठीक आवे थके (जंजाइएणं
के०) जंजितात् एटले बगासुं आवे थके एटले जेवारें खांसी, ठीक अने
बगासुं आवे, तेवारें जीवरक्षा जणी मुखें हाथ देतां महारो काउस्सग न
जांगे. (उडुएणं के०) उद्गारितात् एटले उर्गकार आवे थके (वायनि
सगोणं के०) वातनिसर्गात् एटले वायसंचय ते अधोछारें जे वायु निकले
तेने वातनिसर्ग कहियें, ए जेवारें उद्गार तथा वातप्रवर्तन करे तेवारें
जीव रक्षा जणी मुखछारें हाथ देतां मुहपत्ति प्रमुख देवानी जयणा करतां
काउस्सग न जांजे, (जमखिए के०) देहत्रमे: एटले त्रमरी, चक्री, फेर
अकस्मात् आवे, तेने जमखि कहियें. (पित्तमुढाए के०) पित्तमूर्धाया: ए
टले पित्तने प्रकोपें करी मूर्धा आवे, तेने पित्तमूर्धा कहियें. ए त्रमरी अने
मूर्धा आवे थके जो नीचें न बेसे तो उच्चो थको पडे, तेथी आत्मविराधना
तथा संयमविराधना थाय, तेमाटे त्रमरी, मूर्धा आव्याथी तिहांबेसवुं पडे
तेथी महारो काउस्सग जंग न थाय. अहीं सुधी एकेका आगारनां नाम
दीधां, माटे ए नव पदनी प्रथम एकवचनांत आगारसंपदा थइ. एमां लघु
अक्षर आनत्रीश, अने गुरु अक्षर ठ ठे, सर्व मली चुम्मालीश अक्षर ठे

सुहुमेहिं अंगसंचालेहिं, सुहुमेहिं खेदसं
चालेहिं, सुहुमेहिं दिठिसंचालेहिं ॥ १ ॥

अर्थ:—(सुहुमेहिंअंगसंचालेहिं के) सूक्ष्मेज्योऽङ्गसंचारेज्यः एटले
सूक्ष्म जे अंगनो संचार ते हालवुं करे, शीतादिक वेदनायें करी रोमो
त्कंप उपजे तेथी शरीरनो संचार थाय, (सुहुमेहिंखेलसंचालेहिं के०)
सूक्ष्मेज्यः श्लेष्मसंचारेज्यः एटले शरीरमांहे जे सूक्ष्म श्लेष्मनो संचार
थाय, मुखना थूंकनुं चालवुं तथा कफनुं गलवुं थाय, (सुहुमेहिं दिठिसंचा

लेहिं के०) सूक्ष्मेज्यो दृष्टिसंचारेज्यः एटले सूक्ष्म जे दृष्टिनो संचार मिषो न्मिषादिकें चक्षुने हलाववायकी थाय. अहीं सुहुमेहिं प्रमुख पदमाहे बहु आगारनां नाम दीधां माटे ए त्रण पदनी बहुवचनांत आगार नामें संपदा जाणवी. एसां लघु उगणत्रीश अने गुरु एक, मली त्रीश अक्षरो ठे.

एवमाइएहिं आगारेहिं अजगो, अ-
विराहिउं, हुज्ज मे काउस्सगो ॥ ३ ॥

अर्थ:- (एवमाइएहिंआगारेहिं के०) एवमादिकैः आगारैः एटले एव मादिक जे पूर्वोक्त बार आगार कहां, ते आदें देखेने अंहिं आदि शब्द थकी बीजां पण चार (आगारेहिं के०) आगार लेवां, तेनां नाम कहे ठे. एक तो बीजली अथवा दीपकादिकनी उजेहि एटले अग्निना अजवा लानो प्रकाश आपणा शरीर उपर पडे, तो उंढण वस्त्रादिक लेवुं पडे अथवा बीजे स्थानकें जवुं पडे, तेथी महारो काउस्सग न जांजे. बीजो मा-जार् तथा उंदरादिक प्रमुख, आगल जतां आवतां होय. दोरता होय, तथा मुख आगल पंचेंद्रियजीवनुं ठेदन, जेदन थतुं देखे. तो बीजे स्थान कें जवुं पडे, तेथी काउस्सग न जांजे. त्रीजो अकस्मात् चोरनी धाम आ-वी पडे, अथवा राजादिकना जयथी बीजे स्थानकें जवुं पडे आघा पाठा थवुं पडे तेथी काउस्सग न जांजे, तथा चोथो अग्नि लागे अथवा घरनी जीत खरुहमती पकती जाणीयें तथा पोताने अने पर जे साधु आदिक तेने सर्पादिक दंश मारे, अथवा सिंहादिकना उपद्रव थता जाणे, इत्यादिक अनेरा पण जिहां विद्वंब करतां घणीज धर्मनी हानि थती देखीयें तो तिहां आणपूगो काउस्सग पारतां थकां पण काउस्सग न जागे, ए चार आगार अपवादमागें जाणवा, पण उत्सगें न जाणवा. एनी सार्थे पूर्वोक्त बार आगार मेलवीयें तेवारें शोल आगार थाय, ए सर्व शोल आगारोयें करीने काउस्सग पारतां थोमीशी विराधना थतां पण ए व्यापार करतां महारो काउस्सग (अजगो के०) अजगः एटले सर्वथा अखंमि (अविरा-हिउं के०) अविराधितः एटले थोमोशो देशथी पण न विराध्यो, अर्थात् देशथी पण अविराधित एवो अखंमि संपूर्ण (काउस्सगो के०) कायो त्सर्ग ते (मे के०) महारे (हुज्ज के०) होजो, एसां एवमाइ इत्यादिक

आगार कक्षां, माटें ए ठ पदनी त्रीजी आगंतुक आगारसंपदा जाणवी.
एमां लघु एकवीश, अने गुरु चार, मली पच्चीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

हवे ए काउस्सग्नो वखत आंके ठे, एटले एवो कायो
त्सर्ग केटली वार सुधी होय? ते कहे ठे:-

जाव अरिहंताणं, जगवंताणं, नमुक्कारेणं, न पारेमि ॥ ४ ॥

अर्थ:- (जावअरिहंताणंजगवंताणंनमुक्कारेणं के०) यावदर्हतां जगवतां
नमस्कारेण एटले (जाव के०) ज्यां लगें (अरिहंताणं जगवंताणं के०) श्री
अरिहंत जगवंत पूज्य तेने (नमुक्कारेणं के०) नमस्कार सहित एटले नमो
अरिहंताणं एवो उच्चार करी (न पारेमि के०) न पारयामि, नहिं पारुं एट
ले कायोत्सर्गना पार प्रत्यें न पामुं, समाप्त न करुं, त्यां सुधी जाणवुं. एमां जाव
अरिहंताणं इत्यादिक पदमां काउस्सग्ननुं मान कळुं. तेथी ए चार पदनी का-
योत्सर्गने अवधिमर्यादारूप कायोत्सर्गावधि नामें चोथी संपदा जाणवी. एमां
लघु अक्षर वीश, अने गुरु अक्षर एक, सर्व मली एकवीश अक्षरो ठे ॥३॥
तावकायं, ठाणेणं, मोणेणं, जाणेणं, अप्पाणं वोसिरामि ॥ ५ ॥

अर्थ:- (तावकायं के०) तावत्कायं एटले (ताव के०) त्यां लगें (का
यं के०) महारी कायाने शरीरने (ठाणेणं के०) स्थानेन एटले एक स्थान
कें स्थिरपणे उजुं राखीने (मोणेणं के०) मौनेन एटले वचनने रुंधवे
करीने (जाणेणं के०) ध्यानेन एटले ध्यान ते धर्मने विषे मननुं
स्थिरपणुं अर्थात् नवकारादिकने विषे एकाग्रध्यान तेणें करीने (अप्पा
णंवोसिरामि के०) आत्मानं व्युत्सृजामि एटले (अप्पाणं के०) पोतानी
काया ते प्रत्यें (वोसिरामि के०) वोसिरावुं बुं, एटले हुं तजुं बुं. अर्थात्
काउस्सग्न रहित पणाथकी अने सावध व्यापारपणा थकी कायाने वो-
सिरावुं बु, एमां तावकायं इत्यादिकमां शरीर स्थिर राखवानुं कळुं, माटें
ए ठ पदनी पांचमी स्वरूपसंपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर उगणीश,
अने गुरु अक्षर एक, सर्व मली वीश अक्षरो ठे. तथा ए काउस्सग्नने
सूत्रें अन्नह्र उससिएणंथी मांमीने अप्पाणंवोसिरामि लगें बधी मली
संपदा पांच ठे, ढवीश पद ठे, लघु अक्षर एकशो सत्तावीश ठे, अने गुरु अ-
क्षर तेर ठे, सर्वाक्षर एकशो चाळीश ठे ॥ ५ ॥ ६ ॥ हवे ए काउस्स

ग्गमां उंगणीश दोष टालवा तेनां नाम, लक्षण सहित कहियें ठैयें. (१) घोमानी पेरें एक पगे शरीरनो जार आपी, बीजो पग वांको करी रहे, (२) वायरे हलावेली वेलमीनी पेरें दाणें दाणें अरहुं परहुं मोले, कण्ठा करे, (३) थांजाने अथवा जीतने आधारें अमक्यो थको काउस्सगें रहे, (४) उपरले माळे मस्तक अमावी रहे, (५) जेम नीलमी वस्त्र रहितथकी आगले विजागें हाथज आमो आपे, तेम काउस्सग करतो वे हाथने आगल आणी राखे, (६) नवपरणीत वधूनी पेरें नीचु माथुं करे, (७) बेमी घाट्यानी पेरें पग पढोला करे अथवा बे पग मेलवी जेला करे, पण जिनमुद्रामां जेटळुं आंतरं कछुं ठे, तेटळुं न करे. (८) नाजि थकी चार अंगुल नीचें अने जानुथकी चार अंगुल उपर, चोलपट पहे रहुं कछुं ठे तेम न करे, परंतु नाजि उपर अने जानु हेठल वस्त्र पहेरी काउस्सग करे (९) सांस मशकादिकना जयथकी चोलपट्टादिकें करी हृदय ढांकीने काउस्सग करे, (१०) गामांनी उंधनी पेरें पगनी बे पानी मेलवीने आगल बे पग विस्तारी काउस्सग करे, अथवा बे पगना बे अंगुठा मेलवीने पाठला पानीना जाग तरफ बेहु पग विस्तारे. (११) संयति महासतीनी पेरें बेहु स्कंध उपरें वस्त्र उढे जे जणी काउस्सगमां दक्षिणस्कंध उघामो कीधो जोड्यें, ते न करे, माटें ए दोष. (१२) घोमना चोकमानी पेरें रजोहरण, आगल आहुं आपी काउस्सग करे, (१३) वायसनी पेरें आंखना मोला कीकी अरहां परहां फेरवे, (१४) कोठनी पेरें पहेरवानां वस्त्रनो एकठोपिंन करी बेहु पगनी वचालें चांपे, (१५) झूतावे शनी परें मस्तक कंपावे, (१६) मूंगानी पेरें हुं हुं करे, (१७) नवकार लोगस्सनी संख्या करवाने अर्थें जमुह ते पापण अथवा आंगुली हलावे, ते जमुहंगली दोष जाणवो. (१८) मदिरा पीधेलानी पेरें बरु बरु करतो काउस्सग करे, (१९) अपेक्षा विना अरहुं परहुं जोतो वान रनी पेरें होठ बे हलावतो काउस्सग करे. ए काउस्सगना उंगणीश दोष मध्यें आठमो, नवमो, तथा अगीयारमो ए त्रण दोष महासती साध्वीने न लागे, केम के तेनुं वस्त्रावृत शरीर होय तेमाटे. पण एटळुं विशेष जे साध्वी प्रतिक्रमणादि क्रिया करे तो मस्तक उघाहुं राखे, अने वधू दोष जेदीयें, तेवारें चार दोषआविकाने न लागे, शेष पंदर दोष

લાગે. એ સર્વ દોષ ટાલીને કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તથા શ્રીસિદ્ધાંતમાં તો સર્વક્રિયા સાધુ આશ્રયી કહી છે. તેમાટે નાગ્ગિચી ચાર અંગુલ નીચે ચો લપટો પહેરવાનું રાખે તથા બે કોણીયે ચોલપટો ઝાલી રાખે, કંદોરા ન વાંધે. ઇત્યાદિક સર્વ સાધુ આશ્રયી છે. એ કાયોત્સર્ગને વિષે “ચંદેસુ નિમ્મ લયરા” લગે, લોગસ્સના પચ્ચીશ પદ ચિંતવિયે, અને કાઝસ્સગ્ગ પૂરો થયા પછી “નમો અરિહંતાણં” કહીને કાઝસ્સગ્ગ પારીયે ॥ ઇતિ ॥ ૬ ॥

હવે એ કાઝસ્સગ્ગ પાસ્યા પછી તો “સિદ્ધાસિદ્ધં” પર્યંત સંપૂર્ણ લોગસ્સનો પાઠ પ્રગટ કહેવો જોઈયે, માટે તે કહે છે.

॥ અથ લોગસ્સ ॥

લોગસ્સ ઝજ્ઞોચ્ચગરે, ધમ્મ તિહયરે જિણે ॥

અરિહંતે કિત્તિસ્સં, ચઝવીસંપિ કેવલી ॥૧॥

અર્થ:-અહિં (અરિહંતે કેળ) અર્હતઃ એટલે કર્મરૂપશત્રુને હણવા થકી નિર્દોષપણું પ્રાપ્ત થયું છે જેમને એવા અરિહંતને (કિત્તિસ્સં કેળ) કીર્તયિષ્યે, એટલે નામોચ્ચારણપૂર્વક હું સ્તુતિ કરીશ. હવે તે અરિહંત તો રાજાદિક અવસ્થાને વિષે દ્રવ્ય અરિહંત પણ હોય છે, તે માટે જાવાર્હત્વ પ્રતિપાદનને માટે (કેવલી કેળ) કેવલિનઃ એટલે ઉત્પન્ન થયું છે કેવલ જ્ઞાન જેમને, એવાનું કીર્તન કરીશ. અર્થાત્ જાવાર્હતનું કીર્તન કરીશ. આ કેવલ જ્ઞાનના પદે કરીને પ્રજ્ઞનો જ્ઞાનાતિશય સૂચવ્યો. હવે તે તીર્થ કરોની સંખ્યા કહે છે. (ચઝવીસંપિ કેળ) ચતુર્વિંશતિમપિ એટલે શૂષ્ણાદિક ચોવીશ પરમેશ્વરનું તો નામોચ્ચારણપૂર્વક કીર્તન કરીશ અને અપિ શબ્દથકી અન્ય તીર્થકરો જે મહાવિદેહાદિક ક્ષેત્રોને વિષે છે, તેનું પણ કીર્તન કરીશ. તે કેહવા છે ? તો કે, (લોગસ્સઝજ્ઞોચ્ચગરે કેળ) લોકસ્ય યથોત્કરાન્ એટલે પંચાસ્તિકાયાત્મકલોકને કેવલજ્ઞાનરૂપ પ્રદીપ્તકરીને યથોત્કરણશીલ છે, એવાનું કીર્તન કરીશ. હવે જે અનુપકારી હોય તેને કોઈ સેવે નહીં, માટે એમના ઉપકારી પણાના પ્રદર્શનને અર્થે કહે છે. (ધમ્મતિહયરે કેળ) ધર્મતીર્થકરાન્ એટલે ધર્મ તે ઉક્તસ્વરૂપ અને તીર્થ એટલે જેનાથી તરાય છે તે તીર્થ કહિયે, એવો ધર્મ પ્રધાન જે તીર્થ તેને ધર્મતીર્થ કહિયે, તે ધર્મતીર્થ કરવાનું શીલ છે જેમનું તેમનું કીર્તન.

करीश. अहीयां तीर्थकरान् एवो पाठ न कह्यो अने धर्मतीर्थकरान् एवो पाठ कह्यो ठे, ते एटला माटें के नद्यादि शाक्यादि संबंधी जे अव्यतीर्थ अधर्म प्रधान ठे, तेनो परिहार करवानुं ठे शील जेमनुं तेमने धर्मतीर्थकर कहियें. तेमनुं हुं कीर्त्तन करीश. अर्थात् देव, मनुष्य, असुरयुक्त एवी पर्व दामांहे सर्व जाषा परिणामि एवी वाणीयें करी धर्मतीर्थने प्रवर्त्तावनारा एवा प्रजुळ ठे, तेमने हुं स्तवीश. आ पदें करीने प्रजुनो पूजातीशय तथा वचनातिशय सूचव्यो. हवे चोथो अपायापगमातिशय कहे ठे. (जिणे के०) जिनान् एटले रागद्वेषादिकने जीतनारा, तेमनुं कीर्त्तन करीश ॥ १ ॥ ए श्लोकमां लघु ठवीश, अने गुरु ठ, सर्व मली वत्रीश अक्षरो ठे.

हवे कीर्त्तन करतो ठतो आगली त्रण गाथायें चोवीशे तीर्थकरोनां नाम कहे ठे.

उसजमजियं च वंदे, संजवमजिणंदणं च सुमइं च ॥

पउमप्पहं सुपासं, जिणं च चंदप्पहं वंदे ॥ २ ॥

अर्थ:-“रूपजमजितं च वंदे, संजवमजिनंदनं च सुमतिं च ॥ पद्मप्रज्ञं सुपार्श्वं, जिनं चंद्रप्रज्ञं वंदे” (उसजं के०) श्रीरूपजदेवप्रत्ये (अजियंवंदे के०) श्री अजितनाथ प्रत्ये हुं वांडुं बुं. (च के०) वली (संजवं के०) संजवनाथ प्रत्ये, (अजिणंदणं के०) अजिनंदननाथ प्रत्ये, (च के०) वली (सुमइं के०) सुमतिनाथ प्रत्ये, (च के०) वली (पउमप्पहं के०) पद्मप्रज्ञस्वामी प्रत्ये, (सुपासं के०) सुपार्श्वनाथप्रत्ये, (जिणं के०) कर्म शत्रुने जीतनार एवा, (च के०) वली (चंदप्पहं के०) श्रीचंद्रप्रज्ञप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांडुं बुं ॥ २ ॥ ए गाथामां लघु अक्षर साकत्रीश, अने गुरु अक्षर वे, सर्व मली उगणचालीश अक्षरो ठे.

सुविहिं च पुप्फदंतं, सीअल सिज्जंस वासुपुज्जं च ॥

विमलमणंतं च जिणं, धम्मं संतिं च वंदामि ॥ ३ ॥

अर्थ:- (सुविहिं के०) श्रीसुविधिनाथप्रत्ये, (च के०) वली एमनुं बीजुं नाम (पुप्फदंतं के०) पुष्पदंत ठे ते प्रत्ये, (सीअल के०) श्रीशीतलनाथ प्रत्ये, (सिज्जंस के०) श्रीश्रेयांसनाथप्रत्ये, (वासुपुज्जं के०) श्रीवासुपूज्य स्वामी, ए त्रण तीर्थकर प्रत्ये, (च के०) वली (विमलं के०) श्रीविमल

નાથ પ્રત્યે, (અણેતં કેળ) શ્રીઅનંતનાથપ્રત્યે, (ચ કેળ) વલી (જિણ કેળ) કર્મશત્રુપ્રત્યે, જીપનાર એવા (ધમ્મં કેળ) શ્રીધર્મનાથ તે પ્રત્યે, (ચ કેળ) વલી (સંતિં કેળ) શ્રીશાંતિનાથપ્રત્યે, (વંદામિ કેળ) વાંડું હું ॥૩॥
 એ ગાથામાં વત્રીશ લઘુ, અને ચાર ગુરુ, મલી ઠત્રીશ અદ્ધરો છે.

કુંથું અરં ચ મલ્હિં, વંદે મુણિસુવ્રયં નમિજિણં ચ ॥

વંદામિ રિઠ્ઠનેમિં, પાસં તહ વઘ્માણં ચ ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (કુંથું કેળ) શ્રીકુંથુનાથપ્રત્યે, (અરં કેળ) શ્રીઅરનાથ પ્રત્યે, (ચ કેળ) વલી (મલ્હિં કેળ) શ્રીમલ્હિનાથ પ્રત્યે, (વંદે કેળ) વાંડું હું. (મુણીસુવ્રયં કેળ) શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામી પ્રત્યે, (નમિજિણં કેળ) શ્રીનમિ-
 જિન પ્રત્યે, (ચ કેળ) વલી (વંદામિ કેળ) વાંડું હું. (રિઠ્ઠનેમિં કેળ) શ્રી અરિઠ્ઠનેમિ પ્રત્યે, (પાસં કેળ) શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રત્યે, (તહ કેળ) તથા
 (વઘ્માણં કેળ) શ્રીવઘ્માણસ્વામી પ્રત્યે, હું વાંડું હું. આ શ્લોકમાં જે ઠેલ્લો ચકાર છે, તે પાદપૂર્ણાર્થ છે ॥ ૪ ॥ આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ, અને ગુરુ ચાર, મલી પાંત્રીશ અદ્ધરો છે. એમ ત્રણ ગાથાએ કરીને શ્રીરૂપજા-
 દિક ચોવીશ તીર્થકરને વંદના કરી, હવે પૂર્વોક્ત “ ઉસજ્ઞ મજિયં ચ ”
 इत्यादि त्रये गाथाउक्तो समुदायार्थ तो सुगम છે, પરંતુ પદના અર્થનું વિજંજન કરાય છે, તે વે પ્રકારે છે, એક સામાન્યથકી અને વીજું વિ-
 શેષથકી. તેમાં સામાન્યથકી તો જે અર્થ સર્વે તીર્થકરોમાં પામીયે. જેમ કે (ઉસજ્ઞ કેળ) રૂપજં એટલે (રૂપતિ કેળ) ગઢતિ અર્થાત્ જે પરમ-
 પદપ્રત્યે (ગઢતિ કેળ) જાય છે, તેને રૂપજ કહિયે. તથા ‘ઉદ્ધત્વાદૌ’ એણે કરી ઉત્તર કરે છે, તે (ઉસહઃ કેળ) વૃષજઃ આ રીતે પણ અર્થ કરિયે તો વર્ષતિ એટલે સીંચે છે, દેશનારૂપજલે કરીને ડુઃખાગ્નિયે કરી જ્વલિત એવા જગતને તે રૂપજ, એ અર્થ સર્વ તીર્થકરોમાં વ્યાપ્ત છે. અને જે વિશે-
 પાર્થ છે તે એકજ તીર્થકરના નામનું નિમિત્ત છે, તે વિશેષાર્થ કહે છે,

૧ પહેલા શ્રીરૂપજ દેવને હું વાંડું હું, તે જગવાનના વેદુ જરુને વિષે વૃષજનું લાંઠન હતું માટે વૃષજ નામ દીધું. તથા સર્વ તીર્થકરોની માતા પ્રથમ સ્વપ્નમાં હસ્તી દેખે, અને એમની જનનીયે પ્રથમ સ્વપ્નમાં વૃષજ દીઠો, માટે વૃષજ કહિયે તથા ધર્મની આદિના કરનાર માટે વીજું આદિનાથ નામ કહિ

૧. એવી રીતે સર્વ તીર્થકરોના પ્રથમ સામાન્યાર્થ અને બીજા વિશેષાર્થ નામો જાણવાં. એમની વિનીતા નગરી, નાઝિરાજા પિતા, શ્રીમરુદેવી માતા, પાંચે ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર, ચોરાશી લક્ષપૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વૃષજ લાંબન.

૨ બીજા શ્રીઅજિતનાથને હું વાંડું હું, અજિત ઇટલે પરિસહાદિકેં કરી નિર્જિત તથા જંગવાનનાં માતા, પિતા પ્રથમ કોઈ વારેં ઘૂતરમણ કરતાં હતાં, તેવારેં રાણી વાજી હારી જતી હતી, અને રાજાની જીત થતી હતી, અને જંગવાન, ગર્જેં આવ્યા પછી જંગવાનની માતા જીતવા લાગી અને રાજા હારવા લાગ્યો. એવો ગર્જનો મહિમા જાણીને અજિતનાથ નામ દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, જિતશત્રુ રાજા પિતા, વિજયા રાણી માતા, સાત્રા ચારશેં ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર, વહોંતેર લક્ષ પૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, હસ્તી લાંબન.

૩ ત્રીજા શ્રીસંજવનાથને હું વાંડું હું, ઇટલે પ્રકર્ષેં કરીને ચોત્રીશ અતિશયના ગુણો જેને વિપે તે માટે સંજવ કહિયેં, અથવા જે, એ પ્રજુની સ્તુતિ કરે છે, તેને (સં કે૦) સુખ (જવ કે૦) થાય છે, તેમાટે સંજવ કહિયેં, તથા જંગવાન ગર્જગત થયે થકે અધિક સસ્ય ઇટલે ધાન્યનો સંજવ થયો માટે સંજવ કહિયેં, ઇટલે દેશમાં દૌર્ઝિદ્ય હતું, તે જંગવાન ગર્જેં આવ્યાથી અણચિંતવ્યો મેહ વૂઠો, ધાન્યનાં વહાણો આવ્યાં, અણચિંતવ્યો પૃથિવીમાં ધાન્યનો સંજવ થયો, તેથી સંજવ નામ દીધું, એમની શ્રાવસ્તી નગરી, જિતારિરાજા પિતા, સેના રાણી માતા, ચારશેં ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, શાઠ લાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, અશ્વ લાંબન.

૪ ચોથા શ્રીઅજિનંદન પ્રજુને હું વાંડું હું. ઇટલે (ચ કે૦) વલી દેવેંડ્રા દિકોયેં જેમનું અજિનંદન થાય છે, તેથી અજિનંદન તથા પ્રજુ ગર્જેં આવ્યા તિહાંથી આરંજીને પ્રતિક્ષણ શક્રાજિનંદન છે, ઇટલે ગર્જેં આવ્યા પછી ઇંદ્ર મહારાજ આવી સ્તવી સ્તવીને જતા. અર્થાત્ ઇંદ્રે અજિનંદ્યા, પ્રશંસ્યા તે માટે અજિનંદન નામ, માત પિતાયેં દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, સંવર-રાજા પિતા, સિદ્ધાર્થ રાણી માતા, સાત્રાત્રણશેં ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, પચ્ચાશ લાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વાનર લાંબન.

૫. પાંચમા શ્રી સુમતિનાથને હું વાંડું હું. (ચ કે૦) વલી શોજન છે મતિ જેમની તથા પ્રજુ ગર્જેં આવ્યાથી તેમની જનનીની સુનિશ્ચિત વલી મતિ થઈ છે, તે આવી રીતે કે, એક વણિકની વે સ્ત્રીયો હતી, તેમાં ન્હાનીને

પુત્ર હતો અને મહોટી વંધ્યા હતી, અને તે ઢોકરાનું પ્રતિપાલન બન્ને માતાઈ કરતી હતી, એમ કરતાં તે વણિકે અકસ્માત્ કાલ કસ્યો, તેવારે મહોટી સ્ત્રી ધનની લાલચે કહેવા લાગી જે પુત્ર મહારો છે, અને જેનો પુત્ર, તેનું ધન થાય. એવી ચાલ છે માટે ધન પણ મહારું છે, તેમજ ન્હાનીનો તો દીકરો હતોજ તેથી તેણે કહ્યું કે પુત્ર મહારો છે અને ધન પણ મહારું છે. એ રીતે બન્ને શોક્યોની વઢવામ થઈ, તે વઢતી વઢતી દરબારમાં ગઈ, ત્યાં રાજાથી પણ ચૂકાદો ન થયો, તેવારે ગર્જના માહાત્મ્યથી રાણીને ચૂકાદો કરવાની જાણી બુદ્ધિ उत्पन्न થઈ. તેથી યુક્તિ કરીને રાણીયે કહ્યું જે, બન્ને શોક્યો મલીને ધન અર્જો અર્જ વેંચી લ્યો, તથા ઢોકરાના પણ બે જાગ કરી અર્જો અર્જ વેંચી લ્યો, તે સાંજલી ન્હાની સ્ત્રી જે સગી માતા હતી, તે બોલી કે મહારે દ્રવ્ય જોશું નથી અને ઢોકરાના કાંઈ બે જાગ થાય નહીં મહારે પુત્રનો તથા ધનનો સ્વપ્ન નથી, એનેજ સોંપો, એનો છે તે મહારોજ છે, એવું સાંજલી રાણી બોલી કે એ પુત્ર ન્હાની સ્ત્રીનો છે, કેમ કે પુત્રનું મૃત્યુ થાય ત્યાં સુધી પણ મહોટી સ્ત્રીથી ના કહેવાણી નહીં અને ન્હાની સ્ત્રીનો પુત્ર છે તેથી તેણે મારવાની મનાઈ કરી, માટે એને પુત્ર અને ધન બેહુ સ્વાધીન કરો અને મહોટી સ્ત્રીને ધરથી બાહર કાઢો. એવી ન્યાય કરવાની બુદ્ધિ ડપની માટે સુમતિનામ દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, મેઘરથ રાજા પિતા, સુમંગલા રાણી માતા, ત્રણશે ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, ચાલીશ લાખ પૂર્વનું આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, કૌંચ લાંબન.

૬ ઠઠા શ્રીપદ્મપ્રજ્ઞને હું વાંડું હું. પદ્મપ્રજ્ઞ એટલે નિઃકંપતાને અંગીકાર કરીને પદ્મના સમૂહ સરસ્વી છે, પ્રજ્ઞા એટલે કાંતિ જેમની તેથી પદ્મપ્રજ્ઞ કહિયે, તથા ગર્જે આવ્યા પઢી એમની માતાને પદ્મ એટલે કમલની શય્યા જે શયન કરવાનો દોહોલો ડપન્યો, તે દેવતાયે પૂર્ણકસ્યો, તેના મહિમાથી પદ્મપ્રજ્ઞ નામ દીધું. તથા પદ્મ સરસ્વતી રક્તવર્ણે જગવાનનું શરીર હતું, માટે પદ્મપ્રજ્ઞ કહિયે. એમની કોશંવી નગરી, ધરરાજા પિતા, સુસીમા રાણી માતા, અઢીશે ધનુષ્ય શરીર, ત્રીશ લાખ પૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, પદ્મ લાંબન.

૭ સાતમા શ્રીસુપાર્શ્વનાથને હું વાંડું હું. સુપાર્શ્વ એટલે રૂઝાં છે પાર્શ્વ જેમને તથા જગવાન ગર્જગત થયે ઠટે તેમની જનની પણ સુપાર્શ્વ થઈ. એટલે રાણીનાં બેહુ પાસાં રોગેં કરી કોઢીયાં હતાં, તે સુવર્ણવર્ણે ઘણાં

सुकुमाल यथा, माटे सुपार्श्वनाम दीधुं, एमनी वाराणसी नगरी, सुप्रतिष्ठ राजा पिता, पृथ्वीराणी माता, वशे धनुष्य प्रमाण शरीर, वीश लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, स्वस्तिक लांढन.

७ आठमा श्रीचंद्रप्रजने हुं वांछुं हुं. वली चंद्रना सरखी जेनी प्रजा ठे चंद्रसमान वर्ण ठे, तथा परमेश्वर गर्जगत थये ठते एमनी माताने चंद्रपान करवानो दोहोलो उपन्यो, ते प्रधाने बुद्धियें करी पूर्ण कस्यो, एवो प्रजाव जाणी चंद्रप्रज एवं नाम दीधुं. एमनी चंद्रपुरी नगरी, महसेन राजा पिता, लक्ष्मणा राणी माता, एकशो पचास धनुष्यप्रमाण शरीर, दश लाख पूर्व आयु, श्वेतवर्ण देह, चंद्र लांढन.

८ नवमा श्रीसुविधिनाथने हुं वांछुं हुं. एटले शोजन ठे विधि जेनो अर्थान् सर्वस्थले ठे कौशल्य जेमनुं, ते सुविधि कहियें, तथा जगवान् गर्जगत ठतेज तेमनां माता, पिता, जला विधियें करी धर्ममां प्रवर्त्या. एवो गर्जनो प्रजाव जाणी सुविधिनाथ नाम दीधुं. वली मचकुंदना फूलनी कली सरखा उज्ज्वल प्रज्जना दांत हता, माटे वीजुं पुष्पदंत एवं नाम दीधुं. एमनी काकंदी नगरी, सुग्रीवराजा पिता, रामा राणी माता, एकशो धनुष्य प्रमाण शरीर, वे लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, मगरमत्स्य लांढन,

१० दशमा श्रीशीतलनाथने हुं वांछुं हुं, समस्त जीवोना संतापने हरण करे ठे, माटे शीतलनाथ तथा जगवानना पिताने पित्तदाहरोग हतो, ते जगवान् गर्जे आव्या पढी राजाना शरीर उपर राणीयें हाथ फेरव्यो, तेथी रोग उपशांत थयो, शरीरें शीतलता थइ, ते माटे शीतलनाथ नाम दीधुं. एमनुं जदिलपुर नगर, दृढरथ राजा पिता, नंदा राणी माता, नेवुं धनुष्य प्रमाण शरीर, एक लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, श्रीवत्सलांढन.

११ अगियारमा श्रीश्रेयांसजिनने हुं वांछुं हुं. सर्वजगतने श्रेय एटले हितना करनार माटे तथा सकल जवनने अत्यंत प्रशंसा करवापणुं ठे. जेमनुं ते माटे श्रेयांस कहियें, ते पृषोदरादिकनी पेठें सिद्ध थाय ठे. तथा राजाना घरमां परंपरागत देव अधिष्ठित शय्यानी पूजा थती हती, ते शय्यायें जे बेसे, अथवा सुवे, तेने उपद्रव उपजे, ते जगवंत गर्जे आव्या पढी माताने ते शय्या उपर सूवानो दोहोलो उपन्यो तेवारें विचाखुं जे देव गुरुनी प्रतिमानी पूजा थाय, परंतु शय्यानी पूजा तो क्यांहिं सांजली,

नथी, एम चिंतवी शय्यानी रक्षा करनारें मनाइ कख्या ठतां पण प्रभुनी माता, ते शय्या उपर सूतां, तेवारें गर्जना प्रजावथी अधिष्ठित देव शय्या मूकी जतो रह्यो. पठी राजा प्रमुखें ते शय्या वपराशमां दीधि. एरीतें माताने श्रेय थयुं, माटें श्रेयांस नाम दीधुं एमनुं सिंहपुर नगर, विष्णुराजा पिता, विष्णा राणी माता, एंशी धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, षडंगी लांठन.

११ बारमां श्रीवासुपूज्य स्वामीने हुं वांडुं हुं. वसु जे देवताविशेष ते मने पूजवा योग्य माटें वासुपूज्य कहियें, अथवा जगवंत गर्जे आव्या पठी वसु जे हिरण्य तेणें करी इंद्र महाराजें आवी राजकुलने पूजता हता माटें वासुपूज्य, अथवा वसुपूज्य राजाना पुत्र माटें वासुपूज्य नाम दीधुं ठे, एमनी चंपा नगरी, वसुपूज्य राजा पिता, जया राणी माता, सीतेर धनुष्य प्रमाण शरीर, बहोतेर लाख वर्षायु, रक्तवर्ण देह, महिष लांठन.

१२ तेरमा श्रीविमलनाथने हुं वांडुं हुं. जेने निर्मलज्ञानादिक ठे, तेमाटें विमल कहियें अथवा कर्ममलरहित माटें विमल कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्याथी तेमना नगरमां कोइ स्त्री जर्तार, देहरे आवी उतख्यां, तेमांथी स्त्री पाणीपीवाने अन्यस्थानकें गइ एटलामां, एक व्यंतरी देवी त्यां रहेती हती तेणें ते पुरुषनुं सुंदर रूप दीतुं, तेथी तेने कामक्रीमा करवानी अजि लाषा थइ, त्यारें तेनी स्त्रीना जेवुं पोतानुं रूप विकूवीं, ते व्यंतरी तेनी पासें आवी बेठी, एटलामां पोतानी खरी स्त्री पण आवी, तेवारें वन्ने स्त्रीने समान देखीने पुरुषें कछुं जे एमां महारी स्त्री कोण ठे? तेवारें पहेलीयें कछुं के हुं तहारी स्त्री हुं, अने बीजीयें कछुं के हुं तहारी स्त्री हुं, एम वढतां वढतां सर्व राजा पासें आव्यां, तेवारें राजा तथा प्रधान पण बेहु स्त्रीयोने सरखा रूपवादी देखी निवेडो करी शक्या नहीं, परंतु राणीयें पहेला पुरुषने एक बाजू उजो राख्यो अने बेहु स्त्रीयोने तेनाथी केटलेक दूर उज्जी राखीने बोली के जे स्त्री पोताना सत्यवचनना प्रजावथी जर्तारनें स्पर्श करे, तेनो ए जरतार जाणवो, ते सांजली व्यंतरीयें देव शक्तिना प्रजावें पोतानो हाथ लांबो करी जर्तारने स्पर्श कख्यो, तेवोज राणीयें तेनो हाथ पकमीने कछुं, के तुं तो व्यंतरी ठो, माटें तहारे ठेकाणें जती रहे. एवा जूदा जूदा चार न्याय करवाथी. राणी विमलमतीवाली

कहेवाणी तथा प्रभु गर्जे आव्याथी मातानुं शरीर पण निर्मल थयुं, एवो गर्जनो प्रभाव जाणी विमलनाथ नाम दीधुं, एमनुं कापिलपुर नगर, कृत वर्माराजा पिता, श्यामा राणी माता, शाठ धनुष्य प्रमाण शरीर, शाठ लाख वर्षायु, सुवर्ण देह, सुअर लांढन.

१४ चौदमा श्रीअनंतनाथ प्रभुने हुं वांडुं हुं. कर्मना अनंत अंश जेणें जीत्या ठे अथवा जेने ज्ञान, दर्शन पण अनंतुं ठे, माटें अनंतनाम सार्थक ठे. तथा गाममां आगल ताप आवता हता ते प्रभु गर्जे आव्या पठी, एमनी मातायें अनंत गांठना दोरा करी बांध्या, तेथी ताप निवृत्त थयो तथा स्वप्नमध्यें जेनो अंत नहिं एवी महोटी रत्ननी माला दीठी, एवो गर्जनो प्रभाव जाणी अनंतनाथ नाम दीधुं, एमनी अयोध्या नगरी, सिंहसेन राजा पिता, सुयशा राणी माता, पच्चास धनुष्य प्रमाण शरीर, त्रीश लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, सिंचाणानुं लांढन.

१५ पंदरमा श्रीधर्मनाथ जिनने हुं वांडुं हुं, दुर्गेतियें पमता प्राणीने धरीराखे, माटें धर्मनाथ, तथा प्रभु गर्जेमां आव्याथी प्रभुनां माता पिता रूमी रीतें दानादि धर्मपरायण थयां एवो गर्जनो महिमा जाणी धर्मनाथ नाम दीधुं. एमनुं रत्नपुर नगर, जानुराजा पिता, सुव्रता राणी माता, पिस्ताढी श धनुष्य प्रमाण शरीर, दश लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, वज्रनुं लांढन.

१६ शोलमा श्रीशांतिनाथने हुं वांडुं हुं. स्वयमेव शांतिना करनारा अथवा शांतिना योगथी अथवा शांतिरूप होवथी शांतिनाथ तथा ते देशमां मरकीनो उपद्रव घणो हतो, ते प्रभु गर्जे आव्या पठी राणीयें अमृतनां बांटा नाख्या, तेथी मरकीनी शांति थइ. तेना प्रभावथी शांतिनाथ नाम दीधुं. एमनुं गजपुर नगर, विश्वसेन राजा पिता, अचिरा राणी माता, चाढीश धनुष्य प्रमाण शरीर, एक लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, मृग लांढन.

१७ सत्तरमा श्रीकुंथुनाथने हुं वांडुं हुं. कु कहेतां पृथिवी तेने विषे स्थित माटे कुंथु तथा जगवान् गर्जेमां आवे ठते, तेमनी मातायें रत्नमय कुंथु जेनो राशि पृथ्वीमां दीठो अथवा परमेश्वर जन्म्या पठी कुंथुआ प्रमुख न्हाना महोटा जीवोनी जयणा देशमां प्रवर्त्ती, माटें कुंथुनाथ नाम दीधुं. एमनुं हस्तिनापुर नगर, शूरराजा पिता, श्रीराणी माता, पांत्रीश धनुष्य प्रमाण शरीर, पंचाणुं हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, ढाग लांढन.

१० अठारमा श्रीअरनाथने हुं वांडुं तुं. अरिहंत जेवा सर्वोत्तम पुरुष जे कुलने विषे उपजे, अने जेनाथी कुलनी वृद्धि थाय, ते पुरुषने वृद्ध पुरुषो अर एवुं नाम कहे ठे. तथा जगवान् गर्जमां आवे थके तेमनी मातायें स्वप्नामां सर्व रत्नमय अर एटले आरो तथा शुभ दीठो माटें अरनाथ नाम दीधुं, एमनुं गज पुर नगर, सुदर्शनराजा पिता, देवी राणी माता, त्रीश धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नंदावर्त लांठन.

११ उंगणीशमा श्रीमद्विनाथने हुं वांडुं तुं. परिसहरूप मद्ध तेनो जय करवाथकी मद्धि कहियें. तथा जगवान् गर्जे आव्या पठी माताने एक कृतुमां सर्व कृतुनां सुरजि फूलनी शय्यायें सुवानो दोहलो उपन्यो, ते देवातायें पूर्ण कस्यो, माटें मद्धिनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी, कुंजराजा पिता, प्रजावती राणी माता, पच्चीश धनुष्य प्रमाण शरीर, पच्चावन्न हजार वर्षायु, नीलवर्ण देह, कुंज लांठन.

१० वीशमा श्रीमुनिसुव्रत स्वामीने हुं वांडुं तुं. जे जगतनी त्रिकाला वस्थाने जाणे ते मुनि कहियें. वल्ली जेने शोजन व्रत ठे तेने सुव्रत कहियें. तथा जगवान् गर्जे आव्या पठी एमनी जननीयें मुनि सरखा शोजन श्रावकनां व्रत पाढ्यां, एवो महिमा जाणी मुनिसुव्रत नाम दीधुं, एमनुं राजग्रह नगर, सुमित्र राजा पिता, पद्मराणी माता, वीश धनुष्य प्रमाण शरीर, त्रीश हजार वर्षायु, कृष्णवर्ण देह, काचबानुं लांठन.

११ एकवीशमा श्रीनमिजिनेश्वरने हुं वांडुं तुं. परिसह उपसर्गादिकने जे ऐं नमाव्या ठे माटें नमि कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्या पठी सीमागिया राजा जगवंतना पिताना शत्रु हता, तेचढी आव्या, गामने विंटी दीधुं, राजा आकुल व्याकुल थयो, निमित्तियाने पूढ्युं, तेवारें निमित्तियायें कहुं के राणी सगर्जा ठे, तेने गढने कोशीशें चढावी वैरीयोने दर्शन करावो, राजायें तेमज राणीने किद्धा उपर चढावीने शत्रुउने वांकी नजरें जोवराव्या, तेवारें वैरीयोथी राणीनुं तेज खमायुं नही, तेथी सर्व वैरी मान मूकी जगवंतनी माताने नमस्कार करीने कहेवा लाग्या जे अमोने सौम्यदृष्टियें करी जूठ, राणीयें सौम्यदृष्टियें जोइ माथे हाथ राख्यो. पठी सर्व राजाउ राणीने पगे लागी आझा मागी पोत पोताने नगरें गया, ए रीतें सर्वराजा नम्या, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी नमिनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी

विजयराजा पिता, विप्रा राणी माता, पन्नर धनुष्य प्रमाण शरीर, दश हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नीलोत्पलनुं लांठन.

३२ वावीशमा श्रीअरिष्टनेमि प्रजुने हुं वांछुं हुं. रिष्ट एटले पाप तेना ना शने विपे चक्रधारी सरखाहता माटें अरिष्टनेमि, तथा प्रजु गजें आव्या पढी प्रजुनी मातायें स्वप्नमां रिष्टरत्ननी रेल दीठी. वली आकाशने विपे अरिष्ट रत्नमय नेमि एटले चक्रधारा उल्लवती स्वप्नमां दीठी, माटें अरिष्टनेमि नाम दीधुं, बीजुं नाम श्रीनेमिनाथ. एमनुं सौरीपुरी नगर, समुद्रविजय राजा पिता, शिवादेवी राणी माता, दश धनुष्य प्रमाण शरीर, एक हजार वर्षायु, श्यामवर्ण देह, शंखनुं लांठन.

३३ त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथने हुं वांछुं हुं. जे समस्त जावोने स्पृशति एटले जाणे ठे माटें पार्श्वनाथ तथा एमनो वैयावृत्त्यकर जे पार्श्वनामा यद्वा तेना नाथ माटें पार्श्वनाथ अथवा प्रजु गजें आव्या पढी अंधारी रात्रें पोतानीपासैं सर्प जतो (पासइ के०) दीठो, ते सर्पना जवाना मार्गनी वचमां राजानो हाथ देखी राणीयें उंचो कीधो, तेथी राजा जागी उठ्यो ने बोढ्यो के शा माटे हाथ उंचो कीधो? राणीयें कह्युं के में सर्प जतो दीठो माटे तमारो हाथ उंचो कीधो. राजा बोढ्यो, तमें जूतुं बोलो ठो. पढी सेवकने तेनी दीपक मंगावीने जोयुं, तो सर्प दीठो, तेवारें विस्मय पामी राजायें विचाखुं जे में न दीतुं, अने राणीयें दीतुं, ए निश्चै गर्जनो प्रज्ञाव ठे, एम जाणी श्रीपार्श्व नाथ नाम दीधुं. एमनी वाराणसी नगरी, अश्वसेन राजा पिता, वामा राणी माता, नव हाथनुं शरीर, एकशो वर्षायु, नीलवर्ण देह, सर्पनुं लांठन.

३४ चोवीशमा श्रीवर्द्धमानस्वामीने हुं वांछुं हुं. जन्मथकी मांकीने ज्ञानादिकें वृद्धि पाम्या तेथी वर्द्धमान तथा प्रमु गजें आव्या पढी मातापिता धन धान्यादिकना जंमार तथा देश, नगर, द्विपद, चतुष्पद, इत्यादि सर्व प्रकारनी रुद्धियें करी वृद्धि पाम्यां तथा सर्व राजाउं पण आज्ञामां वर्त्तवा लाग्या. एवो गर्जनो प्रज्ञाव जाणी वर्द्धमान नाम दीधुं तथा जगवंतें जन्म-तांज मेरु पर्वत रुवा पगने अंगुठे कंपाव्यो, वली देवता साथें आमल क्रीडा करतां जगवंत आगल देवता हास्यो, नाशीने इंद्र पासैं गयो, जगवंत जींत्या. एम जगवंतनुं अनंत बल जाणीने श्रीमहावीर एवुं बीजुं नाम इंद्र

મહારાજે દીધું. એમનું દ્વત્રિયકુંડ નગર, સિક્કાર્થ રાજા પિતા, ત્રિશલા રાણી માતા, સાત હાથનું શરીર, વહોતેર વર્ષાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, સિંહ લાંબન. એ રીતે કીર્તન કરીને ચિત્તની શુદ્ધિને માટે પ્રણિધાન કહે છે.

एवं मए अजिथुआ, विहुयरयमला पहीण जरमर
णा ॥ चजवीसंपि जिणवरा, तिहयरा मे पसीयंतु ॥५॥

અર્થ:- (એવં કેળ) એ પ્રકારે (મએ કેળ) મહારે જીવેં જે (અજિથુ આ કેળ) અજિસ્તુતા ઇટલે નામપૂર્વક સ્તવ્યા તે ચોવીશે પરમેશ્વર કહેવા છે ? તો કે વિહુય કેળ) વિદ્યુત ઇટલે ટાલ્યા છે (રયમલા કેળ) કર્મ રૂપ રજ અને કર્મરૂપ મલ જેણે ઇટલે જે કર્મ ઇરિયાવહિ ક્રિયાયેં કરી વંધાય અથવા નવાં વંધાતાં જે ઢીલાં કર્મ, તેને રજ કહિયેં અને જે પૂર્વ વંધ ચીરકાલનું સંચિત નિકાચિત ગાઢ કર્મ અથવા સાંપરાયિક ક્રિયાયેં કરી વંધાય, તેને મલ કહિયેં, એ વેહુ પ્રકારના કર્મને જેણે ટાલ્યાં છે, વહી કહેવા છે ? તો કે (પહીણ કેળ) પ્રહીણ ઇટલે અતિશયેં કરીને હ્રય કહ્યા છે (જરમરણા કેળ) જરા અને મરણ જેણે ઇટલે જે સમય સમય આયુષ્ય ઘટે, તેને જરા કહિયેં અને સર્વથા આયુ ઘટીને પ્રાણનો વિયોગ થાય, તેને મરણ કહિયેં. એવા જરા અને મરણ, એ વેહુ જેણે હ્રય કહ્યાં છે એવા જે (ચજવીસંપિ કેળ) ચતુર્વિંશતિરપિ ઇટલે પૂર્વોક્ત એ ચોવીશે જિનવર સાંપ્રત કાલેં થયા અને અપિ શબ્દથકી વીજા પણ તીર્થ-કર પૂર્વવત્ લેવા. (જિણવરા કેળ) શ્રુતધરાદિક જિનોથકી પ્રધાન શ્રેષ્ઠ એવા જિનવર (તિહયરા કેળ) તીર્થકરા ઇટલે તીર્થકરો તે (મે કેળ) મહારા ઉપર (પસીયંતુ કેળ) પ્રસીદંતુ ઇટલે પ્રસન્ન થાઝ, અર્થાત્ પ્રસાદ (કૃપા) કરવાને તત્પર થાઝ. યદ્યપિ શ્રીવીતરાગ છે, તેથી સ્તુતિ કરનાર ઉપર પ્રસન્ન થતા નથી, તેમજ નિંદા કરનાર ઉપર અપ્રસન્ન પણ થતા નથી તથાપિ સ્તુતિ કરનારને સ્તુતિનું ફલ મલે છે, અને નિંદા કરનારને નિંદાનું ફલ મલે છે. જેમ ચિંતામણિ, મંત્રાદિકોયેં કરી શુજની વાંઘા કરનારને શુજ ફલ મલે છે અને અશુજની વાંઘા કરનારને અશુજ ફલ મલે છે, યદ્યપિ જે નથીજ પ્રસન્ન થતા તે શી રીતે પ્રસન્ન થશે ? માટે વૃથા પ્રલાપેં કરી જ્ઞાતિનો અતિશય થતો નથી; તથાપિ એમ કહે ઠતે પણ દોષ નથી, કારણ કે હીણ

હે તે જેમ પ્રસન્ન થતા નથી તેમ તેમની સ્તુતિ પણ વૃથા થતી નથી
 ॥ કે તેને સર્વ જાવની વિશુદ્ધિ છે ॥ ૫ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ચાલીશ,
 અને ગુરુ એક, મલી એકતાલીશ અદ્ધરો છે.

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા ॥

આરુગ્ગ બોહિલાજં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ ॥ ૬ ॥

અર્થ:- (કિત્તિય કેળ) કીર્તિત છે, એટલે નામવીશેષે કરી જેને ઇંદ્રા-
 દિક કીર્તે છે, સ્તવે છે. (વંદિય કેળ) જે વંદિત છે એટલે ઇંદ્રાદિક જેને
 વિશુદ્ધ મન, વચન અને કાયાયે કરી વાંદે છે. પંચાંગ પ્રણામ કરે છે.
 (મહિયા કેળ) જે મહિત છે એટલે ઇંદ્રાદિક જેને પ્રધાન પુષ્પાદિકે કરી
 અર્ચે છે, પૂજે છે, એવા (જે કેળ) જે તીર્થકર (એ કેળ) એ સુતીર્થ જ્ઞાન-
 દષ્ટિવંત તે પ્રત્યક્ષ (લોગસ્સઉત્તમા કેળ) લોકને વિષે ઉત્તમ પ્રધાન એવા
 (સિદ્ધા કેળ) શ્રી સિદ્ધ જગવંત થયા એટલે નિષ્ઠિતાર્થ થયા. એવા હે
 ઉત્તમ સિદ્ધ જગવંત ! તમે મુક્તને (આરુગ્ગ કેળ) દ્રવ્ય આરોગ્યતા તથા
 જાવ આરોગ્યતા, ત્યાં દ્રવ્ય આરોગ્યતા તે રોગરહિતપણું અને જાવ આરો-
 ગ્યતા તે સિદ્ધપણું જાણવું. તે સિદ્ધપણું (બોહિલાજં કેળ) શ્રી જિન ધર્મ
 ની પ્રાપ્તિનો લાજ થાય, તેવારે પમાય છે માટે શ્રી જિનધર્મની પ્રાપ્તિનો
 લાજ થવાને અર્થે (ઉત્તમં કેળ) ઉત્કૃષ્ટ અત્યંત ઝંચી એવી (સમાહિવરં
 કેળ) પ્રધાન સમાધિ તે જ્ઞાનાદિકરત્રય તેને વિષે એકતા પરમસ્થિરતા
 તે પ્રત્યે (દિંતુ કેળ) ઘો, આપો એટલે સમાધિ અનેક પ્રકારે તારતમ્ય-
 તાયે અધિક ન્યૂન છે માટે અત્યુત્કૃષ્ટ સમાધિ ઘો ॥ ૬ ॥ આ ગાથામધ્યે
 લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ ૭, સર્વ મલી ૭ત્રીશ અદ્ધરો છે.

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આશ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા ॥ સા

ગરવર ગંજીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિ મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:- (ચંદેસુ કેળ) ચંદ્રસમુદાયથી (નિમ્મલયરા કેળ) નિર્મલ તર
 એટલે અત્યંત નિર્મલ (આશ્ચેસુ કેળ) આદિત્ય એટલે સૂર્ય સમુદાય તે
 થકી પણ (અહિયં કેળ) અધિક (પયાસયરા કેળ) પ્રકાશના કરનાર
 (સાગરવર કેળ) પ્રધાન હેલો સ્વયંચૂરમણ નામા સમુદ્ર તેની પરે (ગંજીરા
 કેળ) ગુણે કરી ગંજીર છે. એવા જે (સિદ્ધા કેળ) અષ્ટકર્મ રહિત સિદ્ધ

તે (સિદ્ધિ કેળ) સિદ્ધિ ઇટલે મુક્તિ તે (મમ કેળ) મુજને (દિસંતુ કેળ) થો, આપો ॥ ૬ ॥ આ ગાથામાં લઘુ તેત્રીશ, અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી સા. રૂત્રીશ અક્ષરો છે, અને એ ચઢવિસાઢને વિષે પ્રથમનો એક શ્લોક અને પઢવાડેની ઠ ગાથા મલી સાત ગાથાઈ છે, પદ અઠાવીશ છે, તેમાં લઘુ અક્ષર વશે ડંગણત્રીશ, તથા ગુરુ અક્ષર સત્યાવીશ, મલી સર્વાક્ષર વશે ને ઢપ્પન્ન છે. તથા સઢલોણના ચાર અક્ષર એની સાથે મેલવીયે, તેવારે વશે ને સાઠ અક્ષરો થાય. ઇતિ નામસ્તવસૂત્રાર્થઃ ॥ ૭ ॥

॥ અથ કરેમિ જંતે, અથવા સામાયિકનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ કરેમિ જંતે સામાઈયં, સાવજ્ઞં જોગં પચ્ચસ્કામિ,
જાવ નિયમં પજ્ઞુવાસામિ, હવિહં, તિવિહેણં,
મણેણં, વાયાણ, કાણં, ન કરેમિ. ન કારવે
મિ, તસ્સ જંતે, પઢિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહા
મિ, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૯ ॥

અર્થઃ—(જંતે કેળ) હે જદંત, જયાંત, જવાંત, પૂજ્ય, ઇટલે સુખકારકકલ્યાણ કારકપણાથકી જદંત કહિયે તથા સાત પ્રકારના જયનો અંત કરવાથકી જયાંત કહીયે તથા ચાતુર્ગતિકરૂપ સંસારનો હેદ કરવાથકી જવાંત કહિયે તથા પૂજવા યોગ્ય માટે પૂજ્ય કહિયે. એવી રીતે ગુરુનું આમંત્રણ કરીને સર્વ કાર્ય કરવાં. હવે કહે છે કે, તમારા સમીપ વર્તમાન કાલ આશ્રયી (સામાઈયં કેળ) સામાયિકપ્રત્યે ઇટલે (સમ કેળ) જ્ઞાનાદિક ગુણ તેનો (આય કેળ) લાજ છે જેને વિષે અથવા (સમ કેળ) રાગદ્વેષરહિત એવો જે જીવ, તેને સમ્યગ્ જ્ઞાનાદિક ગુણનો છે (આય કેળ) લાજ જેને વિષે તે રૂપ જે વ્રત, તે સામાયિક વ્રત કહિયે અથવા સમતા પરિણામરૂપ પ્રશમસુખ તરૂપ સામાયિક પ્રત્યે (કરેમિ કેળ) હું કરું ઇટલે સમતા પરિણામ આણું! વલી અનાગત કાલ આશ્રયી તો (સાવજ્ઞં કેળ) સાવચું. એમાં અવધ ઇટલે પાપં, તેણે કરી સ ઇટલે સહિત એવા જે (જોગં કેળ) યોગ ઇટલે મન, વચન અને કાયાના વ્યાપાર, અર્થાત્ પાપસહિત જે મન, વચન કાયાના યોગ, તે પ્રત્યે (પચ્ચસ્કામિ કેળ) હું પચ્ચસ્કું હું, નિષેધું હું. ઇટલે

त्याहुं हुं. ते क्यां सुधि? तो के (जाव के०) ज्यां सुधी (नियमं के०) सामायिक व्रतना नियम प्रत्ये (पज्जुवासामि के०) हुं पर्युपासु एटले सेवुं, अर्थात् ज्यां सुधी सामायिकनो काल, जघन्यतो एक मुहूर्त्त प्रमाण ठे, तेने विषे हुं पर्युपासु एटले रहुं, त्यां सुधि (डुविहं के०) करवा कराववा रूप ए बे प्रकारनो जे सावद्य व्यापार, ते प्रत्ये (तिविहेणं के०) त्रिविधे करी एटले त्रण प्रकारे करी. ते त्रण प्रकारनां नाम कहे ठे. एक (मणेणं के०) मने करी, बीजो (वायाए के०) वचने करी, त्रीजो (काएणं के०) शरीरे करीने, (नकरेमि के०) नहीं हुं पोते करुं, (नकारवेमि के०) हुं बीजा पासे न करावुं, (तस्स के०) ते अतीतकाल संबंधी जे सावद्य व्यापार रूप पाप, ते प्रत्ये (जंते के०) हे जगवंत ! आपनी समीप (पक्कि मामि के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं. एटले ते पापथकी हुं निवर्त्तुं हुं मिहामि डुक्क देजं हुं. (निंदामि के०) आत्मा साखे हुं निंहुं हुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखे हुं गर्हुं हुं, एटले विशेषे निंहुं हुं (अप्पाणं के०) पूर्वकालसंबंधी दुष्ट क्रियाकारक एवो जे महारो आत्मा, तेने ते दुष्ट क्रियाथकी (वोसिरामि के०) वोसिरावुं हुं, एटले विशेषे करीने तजुं हुं, अहीयां साधु जावनियमने स्थानके जावजीवं बोले ठे. अने डुविहंने स्था नके तिविहं बोले ठे. अने “सवं करतंपि अन्नं न समणुजाणामि” एवा बे पाठ अधिक बोले ठे, अने श्रावकने तो एक मुहूर्त्तनुं सामायिक ठे, तेमां पण पुत्र, स्त्री, वाणोतर प्रमुख जे सावद्यव्यापार करे ठे, ते व्यापारने पोते अण करतो ठतो पण तेनुं अनुमोदन ठे. ए मन, वचन अने कायाये करी करुं नहीं, करावुं नहीं, ए ठ बोल आश्रयी श्रावकने (१३७४१२७९२००) एटला जांगा उपजे, ते ग्रंथांतरथकी जाणवा ॥ इति सामायिकसूत्रार्थः ॥ १ ॥ इति ॥ ए ॥

॥ अथ सामायिक पारवानुं ॥

सामाइअ वयजुत्तो, जाव मणे होइ नियमसंजुत्तो ॥

विन्नइ असुहं कम्मं, सामाइअ जत्तिआवारा ॥ १ ॥

सामाइअंमि उ कए, समणोइव सावळ हवइ ज

म्हा ॥ एएण कारणेणं, बहुसो सामाइअं कुज्जा ॥ २ ॥

સામાયિકવિધિં લીધું વિધિં પારિઙ્, વિધિ કરતાં
જે કોઈ અવિધિ હુઝ હોય, તે સવિ હુ મન વચન
કાયાયેં કરી મિઢામિ છકડં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—(જાવ કેળ) જ્યાં સુધી (મળે કેળ) મન, ઇટલે જીવ તે
(નિયમસંજુતો કેળ) સાવઘ વ્યાપારના નિયમ ઇટલે પચ્ચસ્કાણને વિષે
સંયુક્ત (હોઈ કેળ) હોય, ઇટલે સમ્યક્ પ્રકારેં જોડેલો હોય. વલી
(સામાઈઅવયજુતો કેળ) સામાઈક વ્રતને વિષે સંયુક્ત હોય, ત્યાં સુધી એ
જીવ, (અસુહંકમ્મં કેળ) અશુજ કર્મને (ઊન્નઈ કેળ) ઢેદે, (જત્તિ
આવારા કેળ) જેટલી વાર (સામાઈઅ કેળ) સામાયિક કરે, તેટલી
વાર અશુજ કર્મપ્રત્યેં ઢેદે. અથવા જ્યાં સુધી સાવઘ વ્યાપારને વિષે મ-
નમાંહે નિયમ સંયુક્ત હોય, તેટલી વાર સામાયિક વ્રતનો ધણી કહેવાય તે
જેટલી વાર સામાયિક વ્રત લીયે, તેટલી વાર અશુજ કર્મને ઢેદે ॥ ૧ ॥
(ઝ કેળ) તુ ઇટલે વલી (જમ્હા કેળ) જેમાટેં (સામાઈઅ મિકાઈ કેળ)
(સામાયિક કરતી વખત (સાવઝ કેળ) શ્રાવક જે ઢે, તે (સમણોશ્વ
કેળ) શ્રમણ ઇટલે સાધુ સમાન (હવઈ કેળ) હોય, (ઇણકારણેં
કેળ) એ કારણેં (બહુસો કેળ) ઘણી વાર, (સામાઈઅ કેળ) સામા
યિકપ્રત્યેં જે તત્વના જાણ હોય, તે (કુજ્ઞા કેળ) કરે ॥ ૨ ॥

અહીંયાં કેટલાઈક એમ કહે ઢે કે સામાયિક, દિન પ્રત્યેં ઝજય કાલજ ક-
રિયેં, પણ અધિક ન કરિયેં, તેને નિષેધે ઢે, જે જાણી “સામાઈઅમિઝકાઈ” એ
ગાથા શ્રી જડ્ઝાહુસ્વામી ચૌદ પૂર્વધરપ્રણીત આવશ્યકનિર્યુક્તિમાંહેલી ઢે,
એમાં સામાયિક કરતાં શ્રાવક, મનેં, વચનેં અને કાયાયેં કરી કરે નહીં,
કરાવે નહીં, તે જાણી સાધુ સમાન તો હોય, પણ સાધુ નિટોલ નહીં કહેવાય.
અને શ્રાવકને અનુમતિ મોકલી ઢે, તથા શ્રાવકેં દેશથકી પોસહ લીધો હોય
અને સામાયિક ઠતે પણ આધાકર્મી આહાર ગૃહસ્થને મોકલો મૂક્યો ઢે, જે
જાણી શ્રીનિશીથચૂર્ણીમધ્યેં એમ કહ્યું ઢે, જે “જંચ ઝદિઠ કઠ્ઠ, તં કરુ
સામાઈઝ વિઝું જઈય” અને સાધુ તો આધાકર્મી આહાર કોઈ પણ રીતેં
લીયે નહીં, તે જાણી સાધુ નિટોલ ન કહેવાય, તો પણ સામાયિકને વિષે
રહેલા શ્રાવકને સાધુ સરખો કહિયેં. એ કારણમાટેં “બહુસો સામાઈઅ

कुजा" एटले घणां सामायिक लेवां. एम कहुं, जेवारें वखत मले, तेवारें सामायिक लेवो, उक्तं च "जाहे खणिज ताहे, सामाश्र्यं करेइ" तथा श्री आवश्यकचूर्णी, श्रावकने प्रज्ञतिवृत्त्यादिक घणा ग्रंथोमध्ये वारं वार सामायिक लेवो, एम कहुं ठे. "सामाश्र्य पोसह सं विअस्स जीवस्स जाइ जो कालो ॥ सो सफलो बोधवो, सेसो संसारफलहेऊ ॥१॥" अर्थ:-सामायिक तथा पौषध लीधे थके जीवनो जे काल जाय, ते सफल जाणवो. अने शेष काल जे ठे, ते संसार उपार्जन करवानुं कारण जाणवो ॥ १ ॥ १० ॥

॥ अथ सबलोए ॥

सबलोए, अरिहंत० ॥ करेमि० ॥ वंदण० ॥ १ ॥ इति ॥ ११ ॥

अर्थ:-त्रण जवननां चैत्य वांदवा निमित्तें काउस्सग्ग करवा वांढतो सबलोए कहे. त्यां सर्वलोक शब्दें अधोलोक, ऊर्ध्वलोक अने तिर्यग्ग लोक, ए त्रण लोकमांहे जे (अरिहंतचेइआणं के०) श्रीअरिहंतनां चैत्य, प्रतिमारूप ठे, एटले आठ क्रोर, सत्तावन लाख, बशें ने व्याशी शा श्वता प्रासाद ठे. तेमां पंदरशें क्रोर, बहेंतालीश क्रोर, अछावन लाख, ठत्रीश हजार अने एंशी, एटलां जिनबिंब ठे, तेने (वंदणवत्तिआए के०) वांदवादिक निमित्तें (करेमिकाउस्सग्ग के०) हुं काउस्सग्ग करुं हुं ॥११॥

॥ अथ जगर्चितामणि चैत्यवंदन ॥

इहाकारेण संदिसह जगवन चैत्यवंदन करुं ॥

इत्थं ॥ जग चिंतामणि जगनाह, जगगुरु जगरस्क

ण ॥ जगबंधव जगसत्त्ववाह, जगजाव विअस्कण ॥

अछावय संठविय, रूव कम्मठ विणासण ॥ च

उवीसंपि जिणवरा, जयंतु अप्पन्निहयसासण ॥१॥

अर्थ:-हवे श्रीवीतराग देव केहवा ठे? तो के (जग के०) ज्ञव्यजीव, तेमना मनोवांठित अर्थ पूरवा माटे (चिंतामणि के०) चिंतामणिरत्न समान ठे. एटले चिंतामणि जेम मनोवांढा पूर्ण करे ठे, तेम प्रभु पण आश्रित ज्ञव्य प्राणियोनां सर्व वांठित पूर्ण करे ठे, वली (जग के०)निकट ज्ञव्य जीवोना जे (नाह के०) नाथ ठे, केम के? जे जीव, धर्म पाम्या नथी

તેને ધર્મને વિષે જોડે છે અને જે જીવ, ધર્મ પામ્યા છે, તેના ધર્મની રક્ષા કરે છે, માટે નાથ છે. વલી (જગ કેળ) સમસ્તલોકમાંહે હિતોપદેશ દેવાથકી (ગુરુ કેળ) મહોટા છે, વલી (જગ કેળ) ષડ્જીવનિકાયના જે (રક્ષણ કેળ) રક્ષક છે, પ્રતિપાલક છે, વલી (જગ કેળ) સમાન બોધવંતના તથા સકલ જંતુના જે (વંધવ કેળ) મહોટા વિવેકવંત જાણી પેરે જાઈ છે. વલી (જગ કેળ) મોક્ષાન્નિલાષી સાધુ પ્રમુખના, જે (સદ્વાહ કેળ) સાર્થવાહ છે, મહોટા વ્યાપારી છે, શા થકી ? કે જે સંસારરૂપ કાંતારથકી પાર પમાનીને અનંત લાજનું સ્થાનક, એવું જે મોક્ષરૂપ નગર તે પ્રત્યે પહોંચાડે છે. વલી (જગ કેળ) ષડ્ઙ્ગ તથા જીવાદિક નવ પદાર્થના (જાવ કેળ) રહસ્ય તેને દર્શાવવાને વિષે જે (વિચરક્ષણ કેળ) વિચરણ છે, કાઢ્યા છે, અનંત જ્ઞાનપણામાટે વિચરણ છે. વલી (અઘાવય કેળ) અષ્ટાપદ પર્વતની ઉપર ઝરતેશ્વરે (સંઠવિય કેળ) સંસ્થાપિત કર્યાં છે (રૂબ કેળ) રૂપ ઇટલે વિંબ જેનાં, વલી (કમ્મઠવિણાસણ કેળ) જ્ઞાના વરણીયાદિક આઠ કર્મનો કીધો છે વિનાશ જેણે, એવા તે (ચઢવીસંપિજિણ વરા કેળ) ચોવીસ જિનવર તે અપિ ઇટલે નિશ્ચે (જયંતુ કેળ) જયવંતા વત્તો, સર્વે ઉપરે વત્તો. (અપ્પમિહ્યસાસણ કેળ) અપ્રતિહતશાસન ઇટલે કોદ્દશી ઢાળાય, રોકાય નહીં એવું જેનું શાસન છે અર્થાત્ શિક્ષાવચન રૂપ ઉપદેશ છે ॥૧॥

કમ્મઝૂમિહિં કમ્મઝૂમિહિં ॥ પઠમ સંઘયણિ ॥ ઝકોસય સત્તરિ સય ॥ જિણવરાણ વિહરંત લબ્બઙ્ગ ॥ નવ કોઢીહિં કેવલિણ ॥ કોઢિ સહસ્સ નવ સાહુ ગમ્મઙ્ગ ॥ સંપઙ્ગ જિણવર વીસ મુણિ ॥ બિહું કોઢિહિં વરનાણ ॥ સમણહ કોમિ સહસ ડુઅ ॥ થુણિજિઅ નિઅ વિહાણિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:- કમ્મઝૂમિહિં કેળ) અસિ, મષી, અને કૃષિ રૂપ કર્મ જિહાં વત્તે છે, ઇટલે અસિ, મષી અને કૃષિ, એ ત્રણ. તેમાં તરવાર પ્રમુખ શસ્ત્રની જ્યાં પ્રવૃત્તિ હોય, તેને અસિ કહિયે અને લિખિત પ્રમુખ જ્ઞાન જ્યાં હોય, તેને મષી કહિયે તથા ક્ષેત્ર, વાની પ્રમુખે જ્યાં આજીવિકા હોય તેને કૃષિ કહિયે. એ ત્રણે કરી જિહાં આજીવિકા ચાલે છે, તેને કર્મઝૂમિકા કહિયે.

(कम्मजूमिहिं के०) ते कर्मजूमिनां जरतादिक पन्नर क्षेत्रनेविषे (उक्को-
सय के०) उत्कृष्टपदे (जिणवराण के०) जिनवरो एटले जे तीर्थकरो
ठे, (पढमसंघयणि के०) प्रथम संघयण जे वज्जकषणनाराच तेना धणी
एवा (सत्तरिसय के०) सत्ततिशत एटले एकशो ने सित्तेरनो समुदाय,
(विहरंतलप्रइ के०) विचरतो लाजे. ते श्रीअजितनाथनी वारें एटला
लाजे, वली (नवकोमी हिंकेवलिण के०) केवलज्ञानी जगवाननी नव
कोटि होय, तथा (कोमिसहस्सनव के०) नव सहस्रकोटि (साहु के०)
साधु (गम्मइ के०) जिनागमथकी जाणियें अने (संपइ के०) संप्रति
एटले वर्त्तमानकालें (जिणवरवीस के०) श्रीसीमंधरस्वामी प्रमुख वीश
जिनवर विचरता पामियें, तथा (मुणिविहुंकोमिहिं के०) बे क्रोर मुनि,
(वरणाण के०) प्रधान केवलज्ञानना धरनार, एवा केवलज्ञानी वली
(कोमिसहस्सडुअ के०) द्विसहस्र कोटि (समणह के०) श्रमण एट-
ले साधु विचरे ठे, ते सर्वने (शुणिजिअ के०) शुणीयें, स्तवियें, (निच्च
विहाणि के०) नित्य प्रज्ञातें सूर्योदयें निरंतर स्तवीयें ॥ १ ॥

जयउ सामी जयउ सामी ॥ रिसह सत्तुंजि ॥ उज्झित
पहु नेमि जिण ॥ जयउ वीर सच्चउरि मंण ॥ जरु
अठहिं मुणि सुवय ॥ मुहरि पास डह डरिअ खंण ॥
अवरविदेहिं तिब्बयरा ॥ चिहुंदिसि विदिसि जिं केवा ॥
तीआणागय संपइअ, वंदूं जिण सबेवि ॥ ३ ॥

अर्थ:-हवे श्री (सत्तुंजि के०) शत्रुंजय तीर्थ उपरें (सामीरिसह के०)
श्री ऋषजस्वामी (जयउ के०) जयवंता वत्तों. वली (उज्झित के०) श्री गिर
नारजी उपर (पहु के०) प्रभु एटले सामर्थ्यवाला एवा (सामी नेमिजिण
के०) स्वामी श्री नेमिजिनेश्वर ते (जयउ के०) जयवंता वत्तों, वली (वीर
के०) महावीर स्वामी ते (सच्चउरीमंण के०) सत्यपुरी एटले साचोर
नगर तेना मंण एटले आरूपणरूप ते जयवंता वत्तों. वली (जरुअठहिं-
मुणिसुवय के०) श्रीजरूच नगरने विषे श्री मुनिसुवत नाथ अने (मुहरि
के०) मुहरिगामना नायक, (पास के०) श्रीपार्श्वनाथ, ए जिन पंचक

केहुं ठे? तो के (डुहडुरियखंमण के०) दुःख अने डुरित जे पाप तेनुं खंमन एटले विनाश करनां ठे, (अवर के०) अपर एटले बीजा (विदे हिं के०) पांच महाविदेहने विषे जे (तिष्ठयरा के०) तीर्थकर ठे, (चिहुं दिसिविदिसि के०) पूर्वादि चार दिशि अने अग्निकोणादि चार विदिशि, ए आठने विषे (जिकेवि के०) जे कोइ पण (तीआणागयसंपइअ के०) अ तीतकाल, अनागतकाल अने संप्रति जे वर्तमानकाल, ए त्रण कालसंबंधी (जिणसवेवि के०) सर्वे जिनेश्वर ते प्रत्ये पण (वंडु के०) हुं वांदू बुं ॥ ३ ॥

हवे निरंतर स्मरणने अर्थे शाश्वता जिनप्रासादनी संख्या कहे ठे.

॥ सत्ताणवइ सहस्सा, लखा ठप्पन्न अठ को
डीउं ॥ वत्तीस बासिआइं ॥ पाठांतरं ॥ वत्ती
सय बासिआइं, तिअ लोए चेइए वंदे ॥ ४ ॥

अर्थः—(अठकोमीउं के०) आठ क्रोर, (लखाठप्पन्न के०) ठप्पन लाख, (सत्ताणवइसहस्सा के०) सत्ताणुं सहस्र, (वत्तीसबासिआइं के०) वत्तीशशें ने ब्याशी, एटला (तिअलोए के०) त्रण लोकने विषे (चेइए के०) चैत्य एटले जिनप्रासाद ठे, ते सर्वप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांदू बुं ॥ ४ ॥

हवे पूर्वोक्त शाश्वता प्रासादोने विषे एकंदर प्रतिमानी संख्या कहे ठे.

॥ पनरस कोमि सयाइं, कोमी बायाल लस्क
अम्वन्ना ॥ ठत्तीस सहस असिई ॥ पाठांतरं ॥
असिआइं, सासयबिबाइं पणमामि ॥ ५ ॥

अर्थः—(पनरसकोमिसयाइं के०) पन्नरशें कोमी एटले पंदर अब्ज, वली (कोमीबायाल के०) बहेंतालीश क्रोर, (लस्कअम्वन्ना के०) अठ्ठा वन लाख, (ठत्तीससहसअसिई के०) ठत्तीश हजार अने उपर एंशी, (१५४५८३६०००) एटला पूर्वोक्त जिनप्रासादने विषे (सासयबिबाइं के०) शाश्वतां जिनबिंब ठे, ते सर्व प्रत्ये (पणमामि के०) हुं प्रणमुं हुं ॥ ५ ॥

॥ अथ जं किंचि ॥

॥ जं किंचि नाम तिचं, सग्गे पायालि माणुसे लोए ॥
जाइं जिणबिबाइं, ताइं सब्बाइं वंदामि ॥ ६ ॥ इति ॥ ११ ॥

अर्थः—(सग्रे के०) खगे एटले ऊर्ध्वलोकने विषे, (पायावि के०) पाताले एटले अधोलोकने विषे, (माणसे लोए के०) मानुष्ये लोके एटले तीर्त्वालोकने विषे, (जाइजिणबिंबाई के०) जे जिन तीर्थकरनां बिंब ठे, (ताइ सवाइ के०) ते सर्व जिनबिंब प्रत्ये किं बहुना धणुं शुं कहिये? (जंकिं चि के०) जे कांइ त्रण लोकने विषे परमेश्वरनां (नामातिहं के०) नामरूप तीर्थो ठे, ते प्रत्ये पण (वंदामि के०) हुं वांउं हुं ॥ १ ॥ इति ॥ ११ ॥

एम चैत्यवंदन कहा पढी, पंचांग प्रणाम करी बेशीने बेहु जानु जूमि यें लगामी हाथें एकेक अंगुली मांहोमांहे करी मोमाने आकारें बे हाथ करीने पेट उपर बे हाथनी कोणी राखीयें, तेने योगमुद्रा कहियें, ए समस्त ठकुराई प्रमुख लक्षणें करी सहित ठे, एवी योगमुद्रा साचवतो “नमुहुणं अरिहंताणं” इत्यादिक शक्रस्तव दंरुक कहे. इंद्र, जेवारें परमेश्वरने स्तवे, तेवारें ए नमुहुणंनो पाठ कहेतो थकोज स्तवे ठे, एवी स्थिति ठे, तेमाटे एने शक्रस्तव कहियें ठैयें. तेनो पाठ कहे ठे, अहीयां केटलाएक एवुं कहे ठे के नमुहुणं कहेतां थकां मावो जानु उंचो करियें, अने जमणो जानु जूमियें लगामीयें, ते युक्त नथी. केम के श्रीमहानिशीथना तृतीयाध्ययनमां कह्युं ठे के, “जिणपग्गिमाविणवस्सिय, नयणेण विरइय वरुमंजलिणा ॥ जूमिनिहि उजय जाणुणा, सक्कळउं पढियवो ॥ १ ॥” इति॥ अने श्रीकट्ठपसूत्र मध्ये इंद्रआश्री श्रीमहावीरने अधिकारें “वामजाणु अच्चेइ दाहिणजाणु धरणितलसिकट्टइ” एवो पाठ ठे, तिहां इंद्र ठाकुर ठे ते जणी चतुरंग प्रणाम करे, एवुं कारण कह्युं ठे, तथा श्रीज्ञाताधर्मकथां गमध्ये धर्मरुचि महात्मायें आराधनाने अवसरें बेठां थकांज नमुहुणं कह्युं ठे. तिहां ते धर्मरुचि महात्माने नागश्रीनुं आपेलुं विषमय करुवुं तुंबरुं परठवतां घणी विराधना दीठामां आवी तेथी ते तुंबमानो तेमणें पोतेंज आहार कखो तेनुं विष परिणमतां थकां शरीरनी शक्ति मंद थइ, तेमाटे पर्यकासनें बेठां थकांज नमुहुणंनो पाठ कह्यो ठे, ए कारण जाणुं.

॥ अथ नमुहुणं वा शक्रस्तव ॥

॥ नमुहुणं अरिहंताणं जगवंताणं ॥ १ ॥

प्रर्थः—(नमुहुणं के०) नमोस्तु एटले नमस्कार हो. अहीं नमः पदवडे

નમસ્કાર, અહુ ઇટલે અસ્તુ જવતુ એ પદવડે હો, તથા ણં કાર જે છે, તે વાક્યાલંકારને અર્થે છે, જેમ અલંકારેં કરી સ્ત્રી શોષે, તેમ ણંકારેં કરી વાક્ય શોષે છે, તે નમસ્કાર કોને હો? તો કે (અરિહંતાણં કે૦) શ્રી અરી હંતને હો. અહીં જૂદા જૂદા ત્રણ પાઠ છે, એક તો ઇંદ્રાદિક દેવોની કરેલી પૂજાને યોગ્ય તેને અરહંત કહિયેં, બીજો કર્મરૂપ વૈરીને હાણ્યા, માટેં અરિહંત કહિયેં, ત્રીજો ફરી સંસારમાં અવતરવું નથી માટેં અરુહંત કહિયેં, તેને નમસ્કાર થાઉં. હવે તે શ્રી અરિહંતજી તો નામાદિક જેદેં કરી અનેક પ્રકારેં છે, માટેં અહીં જાવઅરિહંતને નમસ્કાર કરવાને અર્થે આગલ, પદ કહે છે. (જગવંતાણં કે૦) જગવદ્જ્યઃ ઇટલે જગવંતને હો. એ જગ શબ્દ, તે ઠ પ્રકારેં છે. એક સમસ્ત ઠકુરાઈ, બીજું રૂપ, ત્રીજું યશ, ચોથી લક્ષ્મી, પાંચમો ધર્મ, અને ઠઠો પ્રયત્ન, એ ઠ વાનાં અરિહંતમાં ઉત્કૃષ્ટ છે. તિહાં જાક્તિ નમ્રતાયેં કરીને દેવોયેં શુજાનુબંધી માહાપ્રાતિહાર્ય કરણ લક્ષણ, તેને સમગ્ર ऐश्वर्य કહિયેં. તથા સકલ સ્વસ્વપ્રજાવિનિર્મિત અંગુષ્ઠરૂપ અંગાર નિર્દર્શનાતિશયેં કરી જે સિદ્ધ, તેને રૂપ કહિયેં, તથા રાગ, દ્રેષ, પરિસહ, ઉપસર્ગ સહનરૂપ પરાક્રમથકી ઉત્પન્ન થયું જે ત્રૈલોક્યાનંદકાલ પ્રતિષ્ઠ, તેને યશ કહિયેં, તથા ધાતિકર્મના ઉહેદરૂપ પરાક્રમેં કરી પ્રાપ્ત થયું જે કેવલ લોકોત્તરનિરતિશય સુખ, તેની સંપત્તિયેં કરી યુક્ત તેને ઉત્કૃષ્ટલક્ષ્મી કહિયેં, તથા સમ્યગ્દર્શનાદિ રૂપ અને દાન, શીલ તપોજ્ઞા ધનામય, તેને ધર્મ કહિયેં, તથા પરમ વીર્યેં કરી ઉત્પન્ન થયું જે એક રાત્રિ ક્યાદિક મહાપ્રતિમા જાવહેતુ, તેને પ્રયત્ન કહિયેં, એ ઠ પ્રકારનું છે જગ જૈમને, તે જગવાન્ કહિયેં, તેમને નમસ્કાર થાઉં. એવા જગવંત તે વિવેકી પુરુષોને સ્તવવા યોગ્ય છે, માટેં એ બે પદની પ્રથમ સ્તોતવ્ય સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ તેર અને ગુરુ એક, સર્વ મહી ચૌદ અક્ષરો છે ॥ ૧ ॥

હવે સ્તવવા યોગ્યનો સામાન્ય હેતુ કહેવા માટેં કહે છે.

॥ આશ્ગરાણં, તિહયરાણં, સયંસંબુદ્ધાણં ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—વહી તે શ્રી અરિહંત કેહેવા છે? એ પ્રકારેં આગલ પણ હવે પઠીના સર્વ પદોને વિષે કહેવું. (આશ્ગરાણં કે૦) આદિકરેજ્યઃ ઇટલે સર્વ તીર્થકર પોત પોતાના તીર્થે દ્વાદશાંગીની આદિના કરનાર છે, તેમાટેં આદિકર કહિયેં. યદ્યપિ એ દ્વાદશાંગી, નિરંતર છે તથાપિ તેમાં અર્થની અપેક્ષાયેં તો નિત્ય

હે પરંતુ શબ્દની અપેક્ષાએં તો સ્વસ્તીર્થમાં શ્રુતધર્માદિકનું કરવું અવિરુદ્ધ
 છે. હવે એ પણ કૈવલ્યપ્રાપ્ત્યનંતર અપવર્ગવાદીએં તે અતીર્થકરજ કહેવાય
 છે? તો ત્યાં કહે છે કે, (તિલ્લયરાણં કેળ) તીર્થકરેજ્યઃ જેણેં કરી સંસારસમુદ્ર
 તરાય છે તે તીર્થ એટલે પ્રવચન તથા તેના અવ્યતિરેક સંબંધથી સંઘ
 પણ તીર્થ કહિયેં, વલી ગણધર પણ તીર્થ કહિયેં, એટલે પ્રવચનકથકપણા
 થકી તથા ચતુર્વિધ શ્રીસંઘરૂપ તીર્થના કરવાથી તથા પ્રથમ ગણધર
 રૂપ તીર્થના કરવાથી, તીર્થકર કહિયેં. હવે એ તીર્થકરપણું પણ શ્રીઅ
 રિહંતને અન્યઉપદેશપૂર્વકપણે નથી, એટલા માટે આગલ પદ કહે છે.
 (સયંસંબુદ્ધાણં કેળ) સયંસંબુદ્ધેજ્યઃ (સયં કેળ) પોતાની મેલેં (સં કેળ)
 સમ્યક્ પ્રકારેં (બુદ્ધાણં કેળ) તત્ત્વના જાણ થયા એટલે પરોપદેશ વિના પો
 તાની મેલેં જવ્ય સામગ્રીના પરિપાકથી બોધ પામેલા જાણવા. યદ્યપિ
 જ્ઞવાંતરને વિષે તથાવિધ ગુરુ સંનિધાન થકી અવબોધિત છે. તથાપિ તી
 ર્થકર જન્મને વિષે પરોપદેશની અપેક્ષા નથીજ. અને જો પણ તીર્થકર જ-
 ન્મને વિષે લોકાંતિક દેવતાના વચનથી “જયંતિં પવતેહિ” એ લ-
 ક્ષણવાલી દીક્ષાને પામે છે, તો પણ જેમ રાજા હોય તે જાટ પ્રમુખ
 સ્તુતિ કરનારાંના વચનમાં રહેતો હતો પણ સ્વતંત્રતાને ત્યાગ ન કરતો થ-
 કો પોતાનું કાર્ય કરે છે, તેમ તે તીર્થકરો પણ પોતાની સ્વતંત્રતાએં પ્રવ-
 જ્યા ગ્રહણ કરે છે, તેમાટે સયંસંબુદ્ધાણં કહિયેં. એમાં સ્તવવા યોગ્યના સામાન્ય
 હેતુ કહ્યા, માટેં એ ત્રણ પદની ંધ એટલે સામાન્યહેતુ નામેં બીજી સંપદા
 જાણવી. એમાં લઘુ ચૌદ, અને ગુરુ બે, સર્વ મલી શોભ અદારો છે ॥ ૨ ॥
 હવે એ બીજી સંપદાના અર્થને વિશેષેં દીપાવવા માટે ત્રીજી વિશેષહેતુ
 સંપદામાં પૂર્વોક્ત સયંસંબુદ્ધપણું તો કોઈ સામાન્ય જનને પણ હોય
 છે, પરંતુ જગવંત તેવા પુરુષ નથી, જગવંત તો સર્વ પુરુષમાંહે ઉ
 ત્તમ છે. તેમાટેં આગલ પુરુષોત્તમપણું દેશ્વારવાને પદ કહે છે.

પુરિસુત્તમાણં, પુરિસસીદ્ધાણં, પુરિસવરપું
 ડરીઆણં, પુરિસવરગંધદ્વીણં ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—(પુરિસુત્તમાણં કેળ) પુરુષોત્તમેજ્યઃ પુરુષોને વિષે ઉત્તમ પ્રધાન
 એટલે ધૈર્ય, ગાંઝીર્ય, ઔદાર્ય પરોપકાર, ક્ષત્યાદિક ગુણેં કરી ઉત્તમ છે પ-

રંતુ બીજા જીવની પેરેં કુર, ક્ષપણ. મલીન બુદ્ધિના ધણી નથી, અહીં પુરિ-
 ષ્ટલે શરીર તેને વિષે જે શયન કરે, તે પુરુષ જાણવો. તે શરીરને વિષે વાસ
 કરનારા ને સત્વ તેમને વિષે સહજ જ્ઞવ્યત્વાદિક જાવથકી શ્રેષ્ઠ માટેં પુ-
 રુષોત્તમ જાણવા. તથા સર્વાર્થ વિના સર્વ સંસારી જીવોને પરમાર્થ કર
 વાનું છે વ્યસન જેને તથા ઉચિતક્રિયારૂપ દાનેં કરી યુક્ત છે માટેં પુરુષો
 ત્તમ કહિયેં. હવે એ પુરુષોત્તમપણનેજ સિંહાદિક ઉપમાયેં કરી સમર્થતો
 થકો આગલ કહે છે. (પુરિસસીહાણં કેળ) પુરુષસિંહેજ્યઃ ઇટલે પુરુષ-
 માંહે સિંહસમાન છે, અર્થાત્ જેમ સિંહ, શૌર્યાદિકગુણેં કરી યુક્ત હોય
 છે, તેમ જગવંત પણ કર્મરૂપ શત્રુને શૂરતાયેં કરી છેદનારા છે, કુરતાયેં
 કરી ક્રોધાદિકને ઉછેદનારા છે, સહનતાયેં કરી રાગાદિકને ઉછેદ નારા
 છે. વીર્યયોગેં કરી તપશ્ચર્યામાં પ્રવર્તનારા છે તથા અવજ્ઞા પરીસહ ઉપ-
 સર્ગને વિષે એમને જય નથી, ઇન્દ્રિયવર્ગને વિષે રોદ નથી તથા શ્રદ્ધાયેં
 કરી સંયમ માર્ગને વિષે નિઃપ્રકંપતા છે. અથવા જગવંત ૧ બૌદ્ધ, ૨ નૈયા-
 યિક, ૩ સાંખ્ય, ૪ વૈશેષિક, ૫ જૈમિનીય, અને ૬ મીમાંસક, એ પરવાદી
 રૂપ હસ્તીયોનું મથન કરનારા છે તેમાટે પુરુષસિંહ કહિયેં. (પુરિસવરપુંફરી
 યાણં કેળ) પુરુષવરપુંફરીકેજ્યઃ ઇટલે પુરુષોને વિષે વર પ્રધાન પુંફરીક
 કમલ સમાન છે, ઇટલે પુંફરીક કમલ, જેમ કચરાથી ઉત્પન્ન થાય છે,
 જલમાં વૃદ્ધિ પામે છે, અને તે બન્નેનો ત્યાગ કરી ઉપર વર્તે છે, પ્રકૃતિયેં
 કરી સુંદર હોય છે, યુવનલક્ષ્મીનો નિવાસ છે, ચત્તુ પ્રમુખને આનંદનું ઘર
 છે, ઉત્તમગુણના યોગેં કરી વિશિષ્ટ તિર્યંચ, મનુષ્ય અને દેવોયેં કરી સેવન
 કરાય છે, તેને સુખનું હેતુ થાય છે. તેમ શ્રીઅરિહંત જગવંત પણ, કામ
 રૂપ જે કચરો ઇટલે માતાનું રુધિર અને પિતાનું વીર્ય, તે થકી ઉત્પન્ન
 થયા, દિવ્યજોગરૂપ જલેં કરી વૃદ્ધિ પામ્યા. પઠી બેદુનો ત્યાગ કરી વર્તે
 છે, પોતે સુંદર છે, કેવલ જ્ઞાનાદિક ગુણના યોગેં કરી જ્ઞવ્યજીવો સેવે છે.
 તેને મોદસુખના હેતુ થાય છે, (પુરિસવરગંધહઢીણં કેળ) પુરુષવરગંધહ-
 સ્તિજ્યઃ પુરુષોને વિષે વર પ્રધાન ગંધહસ્તી સમાન છે ઇટલે જેમ ગંધહસ્તી
 ના ગંધેં કરી તે દેશમાં વિચરનારા બીજા કુદ્ર હાથીયો નાશી જાય છે, તેની
 પેટે જગવાનના વિહારરૂપ પવનના ગંધથકી પરચક્ર, હુર્જિદ, મારી પ્રમુખ
 ઉપદ્રવરૂપ જે ગજ છે, તે જાગી જાય છે, માટેં પુરુષવરગંધહસ્તી કહિયેં.

એમ સિંહ, પુંમરિક અને ગંધહસ્તી, એ ત્રણ ઉપમા થકી પુરુષોત્તમ કહિયે, એમાં પુરુષમાંહે ઉત્તમ કહ્યા, માટે એ ચાર પદની પૂર્વોક્ત સામાન્ય હેતુ સંપદા થકી ઇત્વર ઇટલે વિશેષહેતુનામેં ત્રીજી સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ બે, સર્વ મલી વત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૩ ॥

હવે ચોથી ઉપયોગ સંપદામાં જે પૂર્વે જગવાનને પુરુષોત્તમજ કહ્યા, પરંતુ તે કેવલ પુરુષોત્તમજ નથી, ત્યારેં કેહવા છે? તે કહે છે.

॥ લોગુત્તમાણં, લોગનાહાણં, લોગહિઆણં,
લોગપર્શ્વાણં, લોગપજ્ઞોઅગરાણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(લોગુત્તમાણં કેળ) લોકોત્તમેજ્ય: સર્વ લોકને વિષે ઉત્તમ છે. અહીં લોકશબ્દેં કરીને સર્વ જીવ્ય લોક જ ગ્રહણ કરવા, તે જીવ્ય લોકોને કલ્યાણના કરનાર છે, એ માટેં લોકોત્તમ કહિયે. હવે જે લોકમાં ઉત્તમ હોય, તે તો નાથ કહેવાય, તે આગલે પદેં દેખાડે છે. (લોગનાહાણં કેળ) લોકનાથેજ્ય: ઇટલે લોકના નાથ છે. અહીં લોકશબ્દેં કરીને આસન્ન સિદ્ધિ જીવ લેવા, (આસન્ન કેળ) નજીક છે સિદ્ધિ જેને એવા જીવ્ય જીવોના નાથ છે ઇટલે તેને યોગદેમના કરનાર છે. કેમ કે? અલબ્ધધર્મીને ધર્મ નેવિષે જોમ્વો, તેને યોગ કહિયે, અને લબ્ધધર્મીને જેમ કુશલ વત્તેં, તેમ કરવું, તેને દેમ કહિયે. અર્થાત્ જે ધર્મ પામ્યા નથી તેને પમાડે છે અને જે ધર્મ પામ્યા છે તેની રક્ષા કરે છે, એ રીતેં યોગ અને દેમ, એ બેહુ વાનાં પ્રજુ કરે છે માટેં લોકના નાથ કહિયે. તિહાં તાત્વિક નાથપણું કેવા પ્રકારેં થાય, તે કહે છે. (લોગહિઆણં કેળ) લોકહિતેજ્ય: લોકને હિતના કરનાર છે. અહીં લોકશબ્દેં સર્વસંવ્યવહારી પ્રાણિવર્ગ લેવો, તેને સમ્યગ્દર્શન પ્રરૂપણ, રક્ષણરૂપ યોગેં કરી હિતના કરનાર છે, અથવા ષમ્વિધ જીવનિકા યની રક્ષાદિકને કરવે કરી તે હિતકારક છે. માટેં લોકને હિતના કરનાર કહિયે. હવે એ નાથપણું અને હિતપણું તે યથાવસ્થિત સમસ્તવસ્તુસમૂહપ્રદીપન થકીજ હોય, તેમાટેં આગલ પદ કહે છે. (લોગપર્શ્વાણં કેળ) લોકપ્રદીપેજ્ય: અહીં લોકશબ્દેં સંઙ્ઘી પંચેન્દ્રિય જીવ, જેને ધર્મની આસ્થા છે તે લેવા. તે મને દેશનાદિક કરવે કરીને અજ્ઞાનમિથ્યાસ્વરૂપ અંધકાર ટાલવા માટેં પ્રદીપ સમાન છે. અહીં સંઙ્ઘી જીવોને વિષે પ્રદીપપણાની ઉપપત્તિ છે, પરંતુ

અસંઙ્ગીને વિષે નથી. કેમ કે અંધપ્રત્યે પ્રદીપપણું વૃથા છે તે માટે. તથા (લોગપલ્લોયગરાણં કેળ) લોકપ્રદ્યોતકરેજ્યઃ અહીં લોકશબ્દે વિશિષ્ટ ચૌદ પૂર્વને જાણનારા લોક ગ્રહણ કરવા તે ગણધર ચૌદ પૂર્વધર જાણવા. તેમના હૃદયને વિષે દ્વાદશાંગીરચનારૂપ બોધના પ્રકાશ કરવાપણાની ઉપ પત્તિ છે એટલે તેને સૂર્ય સમાન છે, અર્થાત્ પ્રજ્વળતા “ઉપન્નેશ્વા, વિગમેશ્વા, ધ્રુવે શ્વા,” એટલી ત્રિપદીને વચને કરીજ ગણધરને એવી બુદ્ધિ ઉત્પન્ન થાય છે કે જેથી તે નવાં અગીયાર અંગ અને ચૌદ પૂર્વની તે વચ્ચે રચનાં કરે છે, માટે લોકપ્રદ્યોતકર કહિયે. એમાં લોગુત્તમાણં શ્યાદિકેં કરી લોકમાં ઉત્તમ કહ્યા માટે સામાન્યસ્તવનાનો જે ઉપયોગ તેનો હેતુ કહ્યો તેથી એ ઉપયોગસંપદા ચોથી જાણવી. એમાં લઘુ સત્તાવીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મલી ઊગણત્રીશ અદ્દારો છે ॥ ૪ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત સંપદાને વિશેષ હેતુરૂપ પાંચમી ઉપયોગહેતુસંપદા

કહે છે, પૂર્વોક્ત લોકપ્રદ્યોતકર એવા વિશેષણયુક્ત તો સૂર્ય, હરિ,

હર, બ્રહ્માદિક પણ તત્તીર્થિકમતેં કરીને હોય છે, ત્યારે તે

પ્રજ્વળમાં વિશેષ શું ? તે આગલના પદેં કરી કહે છે.

॥ અજયદયાણં, ચક્ષુદયાણં, મગ્ગદયા

ણં, સરણદયાણં, બોહિદયાણં ॥ ૫ ॥

અર્થઃ—(અજયદયાણં કેળ) અજયદેજ્યઃ એટલે શ્વ લોક, પરલોકાદિક સાત જય રહિત એવું જે અજયપદ, તેના દાતાર અથવા સર્વ પ્રાણીનાં જે જય, તેના પરિહારવાલી એવી દયા અનુકંપા છે જેને અથવા જે અપકારી પ્રાણાપહરણરસિક ઉપસર્ગકારક એવા જીવોને પણ જય ન આપે માટે અજયદ કહિયે. એ પ્રમાણે સર્વ પ્રાણીને અજય દેનારા, એવા હરિ, હર, બ્રહ્મા દિક ન હોય. હવે એ પ્રજ્વળ કેવલ અપકારીને અથવા તે અપકારીથી અને રા વીજા જીવોને અનર્થપરિહારમાત્રજ કરે છે, એટલુંજ નહીં પણ અર્થ પ્રાપ્તિ પણ કરે છે, તદ્દર્શનાર્થ કહે છે. (ચક્ષુદયાણં કેળ) ચક્ષુદેજ્યઃ સમ્યક્ કુર્મજ્ઞાનરૂપ લોચનના દાતાર તથા ચક્ષુશબ્દે વિશિષ્ટ આત્મધર્મરૂપ તત્વાવબોધ વસ્તુત્વદર્શને ધર્મકલ્પદ્રુમની વીજગૂત એવી શ્રદ્ધારૂપ કલ્યાણચક્ષુ તે જગવાન્ધકી પ્રાપ્ત થાય છે, તથા અજ્ઞાનાંધ જીવને શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચક્ષુ

આપે છે. કહેલું છે, કે ચક્રુષ્મંત તો તેજ નર જાણવા કે જે શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચક્રુયેં કરીને સમ્યક્કરીતે હેય ઉપાદેય જાવને જાણે, માટે શ્રુતચક્રુને દેનારા તે ચક્રુર્દ કહિયેં, એ રીતે ચક્રુ આપી, તેથી તે પ્રજનું શ્રુતચક્રુર્દત્વ ઉપકારીપણું કહ્યું. હવે નિર્વાણમાર્ગદત્વ ઉપકારીપણું કહે છે, (મગ્ગદયાણં કેળ) સમ્યગ્દર્શનાદિક રત્નત્રયરૂપ જે મોક્ષનો માર્ગ છે, તેના દાતાર; જેમ કોઈ એક અટવીમાં ચૂલા પહેલા વડેમાર્ણું ધન, ચોર લોકો-યેં લુંટીને તેને ઉન્માર્ગેં પાડ્યો હોય. પછી તેને કોઈ સત્પુરુષ વચ્ચે, ધન પ્રમુખ આપી ચોરો માર્ગેં દેખાતી, તેના સ્થાનકેં પહોંચાડે, તેમ આ સંસાર રૂપ અટવીને વિષે જીવિક જીવરૂપ સાર્થના ધર્મધનરૂપ સંબલને મહામોહાદિકની ધામેં લુંટી મિથ્યાત્વાદિક પાટા બાંધીને કર્મસ્થિતિરૂપ કુમાર્ગ અટવીમાં નાખ્યા, તેને પરોપકારી એવા જગવંત તે મિથ્યાત્વાદિક પાટા કાપી, ધર્મસંબલ આપી, રત્નત્રયીરૂપ શુદ્ધ માર્ગેં ચલાવી શાશ્વતસ્થાન પ્રત્યેં પહોંચાડે છે. હવે તેવા માર્ગપ્રત્યેં પહોંચાડે, તે પરમોપકારી કહેવાય? તે માટે પરમોપકારીપણું દેખાડવાને કહે છે. (સરણદયાણં કેળ) શરણ દેન્યઃ એટલે જન્મ, જરા અને મરણપ્રત્યેં પમાનનાર એવો કર્મરૂપ જૂપ, તે થકી બીક પામનારા જીવને શરણના દાતાર છે, અર્થાત્ જેમ વૈરીના જયથકી બીક પામેલા પુરુષને કોઈ ઉત્તમ પુરુષ શરણ રાખે. તેમ ડુર્ગતિના જય થકી બીક પામનાર પુરુષને જગવંત શરણ રાખે. અહીં શરણશબ્દેં કરી જ-યાર્ત્તત્રાણ એટલે સંસારરૂપ ડુર્માર્ગને વિષે પ્રાપ્ત થયેલા અને અત્યંત પ્રબલ રાગાદિકેં કરી પીમા પામેલા એવા જનોને તત્ત્વચિંતનરૂપ અધ્યવસાય જેણેં કરી મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય તેના દાતાર. હવે તે શરણદ પાણાનેજ આપીને પછી શા-નો લાજ આપે છે? માટે આગલ કહે છે. (બોધિદયાણં કેળ) બોધિદેન્યઃ એટલે બોધિ તે જિનધર્મપ્રાપ્તિ તેને દેનારા તે બોધિદ કહિયેં. એમાં પૂર્વેં કહી જે ઉપયોગ સંપદા તેના અર્થને અજયદયાણં ઇત્યાદિક હેતુ સંપ્રાપ્તેં કરી દીપાવ્યું માટે એ પાંચમી તકેતુ સંપદા અથવા ઉપયોગહેતુસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ પચીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મહી સત્તાવીશ અક્ષરો છે ॥ ૫ ॥

એમ અજયદાન, ચક્રુર્દાન, માર્ગદાન, શરણદાન અને બોધિદાન. એ સર્વને જગવંતના ધર્મની પ્રાપ્તિયેં કરી પામ્યો, એ માટે પ્રજનું ધર્મદત્વ આગલ કહે છે. તથા સ્તોતવ્ય સંપદાને વિષેજ વિશેષેં કરી ઉપયોગ સંપદા પણ કહે છે.

ધમ્મદયાણં, ધમ્મદેસિયાણં, ધમ્મનાયગાણં
ધમ્મસારહીણં, ધમ્મવરચાતુરંતચક્કવટ્ટીણં ॥ ૬ ॥

અર્થ:- (ધમ્મદયાણં કે) ધર્મદેજ્યઃ યથાયોગ્ય સાધુ શ્રાવક સંબંધી ધર્મના દાતાર છે. જ્યાં ધર્મ ઇટલે ચારિત્રધર્મ ગ્રહણ કરવો, તે બે જોડે છે. તેમાં સર્વસાવધયોગવિરતિલક્ષણ, તે સાધુનો ધર્મ અને દેશવિરતિલક્ષણ તે શ્રાવકનો ધર્મ, એ પણ જગવાનથકીજ પ્રાપ્ત થાય છે યદ્યપિ ધર્મના અન્ય હેતુનો સદ્જાવ છે સ્વરો, તથાપિ તેનું પ્રધાનત્વ જગવાનને વિષેજ છે. કેમ કે એની દેશના અન્યથા હોય નહીં, માટે ધર્મદ કહિયે. હવે ધર્મદાયકપણું તો ધર્મના ઉપદેશકી હોય, તેમાટેજ આગલ પદ કહે છે કે, (ધમ્મદેસિયાણં કે) ધર્મદેશકેજ્યઃ પૂર્વોક્ત જેને જેવો ધર્મ યોગ્ય હોય, તેને તેવો સાધુ શ્રાવક સંબંધી ધર્મ તેના દેશક ઇટલે ઉપદેશના કરનાર છે. માટે ધર્મદેશક કહિયે. (ધમ્મનાયગાણં કે) ધર્મનાયકેજ્યઃ ઇટલે ધર્મના નાયક અર્થાત્ ધર્મને વશ કરવાથકી તથા તે ધર્મનું ફલ જે અરિહંત પદવી છે, તેને જોગવા થકી અથવા કોઈ ધર્મનો વ્યાધાત કરે, તો કરવા ન દીધે માટે ધર્મનાયક કહિયે, તથા (ધમ્મસારહીણં કે) ધર્મસારથિજ્યઃ ધર્મના સારથિ છે, કેમ કે જેમ સારથિ રથસ્થની તથા રથિકની અને અશ્વોની રક્ષા કરે છે, તેમ શ્રી અરિહંત પણ ચારિત્રધર્મનાં જે અંગ તેમનું રક્ષણ તથા ઉપદેશ કરે, જીવ્યજીવરૂપ રથસમૂહ તેને કુમારોં ચાલવા ન આપે, કુમારોં જાતા ને પાઠા વાલે, એક મોક્ષમાર્ગને વિષેજ ચલાવે માટે ધર્મસારથિ કહિયે; તથા (ધમ્મવરચાતુરંતચક્કવટ્ટીણં કે) ધર્મવરચાતુરંતચક્કવર્તિજ્યઃ ધર્મ તેજ પ્રધાન શ્રેષ્ઠ છે ચાર ગતિરૂપ સંસારના અંતનું કરનાર ઇટલે મિથ્યાત્વાદિક જાવશત્રુ તેમને ઉદ્દેદ કરવાનું કારણ તટ્ટૂપ ધર્મચક્રે કરીને જે વર્તે છે, વિચરે છે અર્થાત્ ઉત્કૃષ્ટધર્મ તેજ ચારગતિના અંત કરવારૂપ ચક્ર તેણે કરી સહિત વર્તે છે, તે ધર્મવરચાતુરંતચક્કવર્તી કહિયે. એમાં પૂર્વોક્ત ઉપયોગહેતુ સંપદાના ગુણ દીપાવવા નિમિત્તે કારણ સહિત સ્તવવા યોગ્યનું સ્વરૂપ કહ્યું. માટે એ બઠી સવિશેષોપયોગહેતુ સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ ઝગણત્રીશ, અને ગુરુ સાત સર્વ મહી બત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૬ ॥

હવે યથાર્થસ્વરૂપ પ્રકટાર્થ દેખાવવા રૂપ સાતમી સંપદા કહે છે.

અપ્પમિહયવરનાણધરાણં, વિઅટ્ઠબ્બમાણં ॥ ૭ ॥

અર્થ:-હવે તે ધમ્મદયાણં ઇત્યાદિ પ્રકૃષ્ટ વિશેષણસમૂહ તો જ્ઞાના દિક યોગથકી હોય, ત્યાં જ્ઞાનાતિશયત્વ કહે છે. (અપ્પમિહય કેળ) અપ્રતિહત એટલે દ્વાયિકપણાથકી કોઈથી હણાય રોકાય નહીં એવું જે (વર કેળ)પ્રધાન (નાણ કેળ) જ્ઞાન તે વિશેષોપયોગ અને (દંસણ કેળ) દર્શન તે સામાન્યોપયોગ તેહના (ધરાણં કેળ) ધરનાર છે, તેને અપ્પમિહયવરનાણંદંસણધરાણં કહિયેં. હવે એવી જ્ઞાનસંપત્તિમાન્ તો કોઈ એક ઢઢ્ઠસ્થ પણ હોય, પરંતુ તે મિથ્યા ઉપદેશકપણાથકી ઉપકારી ન હોય મારેં નિઢ્ઠદ્વપણું પ્રતિપાદન કરતો થકો કહે છે. તથા અપ્રતિહતજ્ઞાનપણું કેમ ઉપન્યું ? તે પણ કહે છે. (વિઅટ્ઠબ્બમાણં કેળ) વ્યાવૃત્તઢઢ્ઠજ્યઃ અહીં (વિઅટ્ઠ કેળ) નિવૃત્ત્યું છે જેથકી (ઢબ્બમાણં કેળ) ઢઢ્ઠસ્થપણું એટલે કપટપણું શઠપણું અથવા આવરણપણું, તે જ્ઞાનાવરણ, દર્શનાવરણ, મોહનીય અને અંતરાય, એ ચાર ઘનઘાતિકર્મ જેથકી ક્ષય થઈ ગયાં છે તેને વ્યાવૃત્તઢઢ્ઠા કહીયેં. એમાં અપ્રતિહતવરનાણંદંસણધરત્વેં કરી તથા વ્યાવૃત્તઢઢ્ઠતાયેં કરીને પ્રથમ સ્તોતવ્ય સંપદાને વિષેજ સાતમી સ્વરૂપહેતુ સંપદા કહી. એમાં લઘુ વીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મલી બાવીશ અક્કરો છે ॥ ૭ ॥

હવેએ“ત્રાંતિમાત્રમસદવિદ્યા”એવાં વચનથી અરિહંતપ્રજ્ઞને કલ્પિતઅવિદ્યાવાદીયો પરમાર્થેં કરી અજિના દિક કહે છે. તન્નિરાસાર્થ તથા પૂર્વોક્તવ્યાવૃત્તઢઢ્ઠસ્થપણું રાગા દિકના જયથી થાયજ છે. મારેં તે આઠમી સંપદાયેં કહે છે.

જિણાણં જાવયાણં, તિન્નાણં તારયાણં,

બુદ્ધાણં બોદયાણં, મુત્તાણં મોઅગાણં ॥ ૮ ॥

અર્થ:- (જિણાણં જાવયાણં કેળ) જિનેજ્યો જાપકેજ્યઃ એટલે (જિણાણં કેળ) રાગાદિક વૈરીનું જીતવાપણું છે મારેં જિન કહિયેં, અર્થાત્ એ પ્રજ્ઞને વિષે રાગાદિક શત્રુનું અસ્તિત્વ નથી. તથા (જાવયાણં કેળ) જાપકેજ્યઃ એટલે જીવ્ય જીવોને પણ સદુપદેશેં કરી રાગાદિક શત્રુથકી મૂકાવનાર છે, મારેં જાપક કહીયેં. અહીં એવા જાપક પણ કાલ કરણવાદીયોયેં જાવથકી અતીર્ણ કહેવાય છે તેના નિરાસાર્થ કહે છે. (તિન્નાણંતારયાણં કેળ) તીર્ણેજ્યસ્તારકેજ્યઃ એટલે પોતેં સંસારસમુદ્રથકિ તસ્યા, અને

જવ્યજીવોપ્રત્યે સંસારસમુદ્રથકી તારનાર છે. અર્થાત્ સમ્યક્જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રરૂપ નાવેં કરીને પોતે જવાર્ણવથી તર્યા છે તથા અન્ય જીવોને તારે છે માટે સંસારપારંગતને કાલાવર્તનપણું ઘટતું નથી માટે તે તિર્ણ અને તારક જાણવા. અહિં તેવાને પણ જ્ઞાનવાદી એવા મૈમાંસિકજેદવાલા પુરુષો, અબુઝ કહે છે? તેના નિરાકરણાર્થ કહે છે. (બુઝાણં કે૦) બુઝેજ્યઃ પોતે તત્ત્વના જાણ થયા. (બોહ્યાણં કે૦) બોધકેજ્યઃ એટલે જવ્ય જીવોને સ્વપરસ્વરૂપનો બોધ કરાવનાર, (મુક્તાણં કે૦) મુક્તેજ્યઃ એટલે પોતે ચાતુર્ગતિકવિપાક વિચિત્ર કર્મથકી મૂકાણા તથા (મોઝગાણં કે૦) બીજા જવ્ય પ્રાણીને કર્મથકી મૂકાવનારા છે, એ જિનત્વ જાપકત્વ, તીર્ણત્વ તારકત્વ, બુઝત્વ બોધકત્વ, મુક્તત્વ મોચકત્વ, એણે કરી સ્વપરહિત સિદ્ધિ છે તેથી પોતાને તુલ્ય પરને ફલના આપનાર કહ્યા. તે માટે એ સ્વતુલ્ય ફલકારી એવી ચાર પદની આઠમીનિજસમફલદ નામે સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ પચ્ચીશ, અને ગુરુ ત્રણ, સર્વે મલી અઘ્ઠાવીશ અઢારો છે ॥ ૬ ॥ હવે શ્રી અરિહંત મોક્ષે ગયા, તે અવસ્થા આશ્રયીને નવમી સંપદા કહે છે.

સવન્નૂણં, સવદરિસિણં, સિવ મયલ મરુઝ મણંત મ
સ્કય મઘાવાહ મપુણરાવિત્તિ સિદ્ધિગઙ્ગા નામધેયં,
ઠાણં સંપત્તાણં, નમો જિણાણં જિઝ્ઞયાણં ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(સવન્નૂણં કે૦) સર્વજ્ઞેજ્યઃ એટલે સૂક્ષ્મ વાદર એવા સર્વ જગત્સંબંધી જાવ તેના જ્ઞાત જાણ એટલે સર્વ જાનાતિ ઇતિ સર્વજ્ઞઃ સર્વને જાણે તેને સર્વજ્ઞ કહીયે, (સવદરિસિણં કે૦) સર્વ દર્શિજ્યઃ એટલે સર્વ સૂક્ષ્મ, વાદર, જગતના જાવ તેને પ્રત્યક્ષની પેરેં देखे, અહીંયાં સર્વપદાર્થ સામાન્ય અને વિશેષરૂપ છે, તો પણ પ્રથમસમયે વિશેષરૂપ જાણે માટે સર્વજ્ઞ અને તેવારે બીજે સમયે સર્વપદાર્થ સામાન્યપણે देखे, માટે સર્વદર્શી જાણવા. તેના ગુણ આશંકા કરે કે પ્રથમ સમયે જ્ઞાનોપયોગ અને બીજે સમયે જ્ઞાનોપયોગ કહો હો, તેવારે જ્ઞાનસમયે દર્શનનો અજાવ અને દર્શનનો જ્ઞાનનો અજાવ થવાનો પ્રસંગ આવશે? તેને કહીયે કે, સર્વજ્ઞ કે. જેને સર્વદા નિરંતર જ્ઞાન દર્શનની લાભિ થતાં પણ સ્વજાવથી એકસમયે સ્વ ઉપયોગનો અસંજવ છે, ક્ષાયોપશમિક જાવેં પણ એમજ

દેખાય છે, કેમ કે ચાર જ્ઞાનના ધણીને પણ એક સમય એક જ્ઞાનનો ઉપયોગ હોય, તેવારે બીજા ત્રણ જ્ઞાનનો અજાવ ન હોય. અહીંયાં ઘણી વક્તવ્યતા છે, પરંતુ ગ્રંથગૌરવના જયથી નથી લેખતા. હવે એ પ્રકારના સર્વ વિશેષણોયે કરી યુક્ત મુક્ત છે. તો પણ મુક્તવાદીઝયે નિયતસ્થાનસ્થ, તે કહેવાતા નથી ત્યાં કહે છે. (સિવ કેળ) શિવ એટલે સર્વોપદ્રવરહિત છે, માટે શિવ કહિયે. (મયલ કેળ) અચલ એટલે સ્વાત્માવિક પ્રાયોગિક ચલનક્રિયા રહિત છે માટે અચલ સ્થિર અને અકંપિત કહિયે. (મરુય કેળ) અરુજ એટલે વ્યાધિવેદનથી રહિત તથા તેના બંધનરૂપ શરીર અને મન નો અજાવ છે માટે અરુજ રોગરહિત કહિયે. (મણંત કેળ) અનંત એટલે અનંત જ્ઞાનાદિક ચતુષ્ટયે કરી યુક્ત છે માટે અનંત કહિયે. (અસ્કય કેળ) અદ્ય એટલે સર્વકાલ વિનાશનો અજાવ છે નિરંતર નિશ્ચલ છે માટે અદ્ય કહિયે. (મવાવાહ કેળ) અવ્યાવાધ એટલે અકર્મત્વ છે માટે સમસ્ત પ્રકારે વાધારહિત છે (મપુણરાવિત્તિ કેળ) અપુનરાવર્તિ અપુન: એટલે નથી વલ્લી આવૃત્તિ એટલે પાહું આવડું જેથી અર્થાત્ જે ગતિથી ફરી સંસારને વિષે અવતાર લેવો નથી, એવી (સિદ્ધિગદ્ કેળ) સિદ્ધિગતિ છે, (ના મધેયં કેળ) નામ જેનું એ શિવમયલથી માંકીને સાત વિશેષણસહિત એડું (ઠાળં કેળ) સ્થાનકપ્રત્યે (સંપત્તાળં કેળ) સંપ્રાપ્તેજ્ય: એટલે પામ્યા છે, અર્થાત્ મોક્ષનગર પ્રત્યે પામ્યા છે, એવા અરિહંત જણી (ણમો કેળ) નમસ્કાર થાડ. અહીંયાં વીજી વાર ણમો પદ આવ્યું તે પદે પદે નમસ્કાર જણાવવાને અર્થે છે. તથા અહિં સ્તુતિ કરી છે, માટે પુનરુક્તિ દોષ પણ નથી કારણ કે, સદ્વાય, ધ્યાન, તપ, કાચોત્સર્ગ, ઉપદેશ, સ્તુતિ અને ઉત્તમના ગુણનાં વચ્ચાણ, એટલે સ્થાનકે પુનરુક્તિનો દોષ કહ્યો નથી. વલ્લી તે શ્રીઅરિહંત કેહવા છે? તો કે (જિણાળં કેળ) અંતરંગરાગાદિક રિપુવર્ગ પ્રત્યે જીપનાર તથા (જિયજયાળં કેળ) શ્વલોકાદિક સાત જયપ્રત્યે જીપ નાર છે, તે સાત જયનાં નામ કહે છે. મનુષ્યને મનુષ્યનું જય, તે પ્રથમ શ્વલોકજય જાણવું. મનુષ્યને દેવતાદિકપુ જય, તે બીજું પરલોકજય જાણવું. રહે કોઈ મહારું કાંઈ લીધે? તે ત્રીજું આદાનજય જાણવું, રહે મહારી આજીવિકા હાણય? તે ચોથું આજીવિકાજય જાણવું. જીત પ્રમુખ પરવાનો શબ્દ સાંજલ્લી બીક પામે, તે પાંચમું અકસ્માત્ જય જાણવું. રહે ને

મુજને મરણ આવે ? તે ઢહું મરણજય જાણું. અપયશ પામવાથકી વીક રાખે, એ સાતમું અપયશજય જાણું. એ સવન્નૂણં ઇત્યાદિક વાક્ય મોક્ષમાં છે, તેહવું સ્વરૂપ કહ્યું મારે એ ત્રણ પદની મોક્ષસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ એકાવન્ન અને ગુરુ સાત, સર્વ મલી અઘાવન્ન અદારો છે ॥ એ ॥

એ શ્રી શક્તસ્તવમાંહે અનેક વિધામંત્ર ગોપવ્યા છે, તે ગુરુ આમ્નાયેં જાણીયેં, એ નમુહુણેં કરીને જગવંતને જન્મ કલ્યાણાદિકને વિષે ઇંદ્ર સ્તવે છે માટે એને શક્તસ્તવ કહિયેં. એમાં સર્વ મલી સંપદાનવ છે, પદ તેત્રીશ છે, વશેં ચોત્રીશ લઘુ, અને અઘાવીશ ગુરુ, સર્વ મલી વશેં ને વાશઠ અદારો છે. એ સમ વસણેં બેઠા વિહરમાન તીર્થકર દેવ જે જાવજિન છે, તેને સ્તવવારૂપ પ્રથમ અધિકાર કહ્યો. એટલો શક્તસ્તવ શ્રીગણધર દેવનો કરેલો જાણવો.

હવે દ્રવ્યઅરિહંત જે શ્રી તીર્થકર દેવનાં દલિયાં, તે પણ વંદનીય છે. જેમ શ્રીજરતેશ્વરેં શ્રીમહાવીરના જીવને મરીચિના જવેં વાંધો, તે જાણી તે દ્રવ્યઅરિહંત કહિયેં. એવા ત્રિકાલવર્તી દ્રવ્ય અરિહંત જે હોય, તેમને વાંદવાને અર્થેં પૂર્વાચાર્યકૃત ગાથા કહે છે.

॥ જેઅ અઈઆ સિદ્ધા, જે અ જવિસ્સંતિ ણાગ
એ કાલે ॥ સંપદઅ કદ્દમાણા, સઘે તિવિદેણ
વંદામિ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:-(જેઅ કેળ) એ એટલે જે જિન, (અઈઆ કેળ) અતીતા: એટલે આતીત કાલને વિષે થયા, એવા (સિદ્ધા કેળ) સિદ્ધા: સિદ્ધ જગવંત એટલે જે અતીત કાલને વિષે તીર્થકર પદવી પાલી મોક્ષે પહોતા (અણાગ એકાલે કેળ) અનાગત કાલને વિષે (જે કેળ) એ એટલે જે જિન, (જવિસ્સંતિ કેળ) જવિષ્યંતિ એટલે થાશે સિદ્ધપર્યાય પામશે, (અ કેળ) વલી (સંપદઅ કેળ) સાંપ્રતિક એટલે સાંપ્રત વર્તમાન કાલને વિષે (વદ્દમાણા કેળ) વર્તમાના: સાંપ્રતકાલેં વર્તમાન ચોવીશીયેં શ્રીરૂપજપ્રમુખ ચોવીશ તીર્થકર થયા અથવા મહાવિદેહ દેવ ત્રને વિષે વિહરમાન જે શ્રીસીમંધર પ્રમુખ વીશ તીર્થકર જયવંતા છે, તેને વર્તમાન કહિયેં. તે (સઘે કેળ) સર્વ જિનપ્રત્યેં (તિવિદેણ કેળ) ત્રિવિધેન ત્રિવિધેં કરી એટલે મન, વચન અને કાયાની એકાગ્રતાયેં કરી (વંદામિ કેળ) હું વાંડું હું ॥ દ્રવ્ય અરિહંત જો નરકાદિ ગતિમાં હોય તો પણ

તે જાવઅરિહંતની પેરેં વાંદવા યોગ્ય છે, અહિં નામજિન અને જાવજિન
પણ દ્રવ્યમાં સ્થાપન કરી વાંદવા. આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ, ગુરુ ચાર,
સર્વ મલી પાંત્રીશ અક્કરો છે. તે પૂર્વલા સાથેં મેલવતાં લઘુ (૩૬૫)
અને ગુરુ (૩૨) મલી (૩૬૭) અક્કરો થાય ॥ ૧૦ ॥ ૧૩ ॥

॥ અથ જાવંતિ ચેઙ્ઞાઈ ॥

॥ જાવંતિ ચેઙ્ઞાઈ, ઉઘે અ અહે અ તિરિઅ લોઅ અ ॥

સવાઈ તાઈ વંદે, હહ સંતો તઢ સંતાઈ ॥ ૧ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:- (ઉઘે કેળ) ઊર્ધ્વલોકને વિષે (અ કેળ) વલી (અહે કેળ)
અધોલોકને વિષે (અ કેળ) વલી (તિરિઅલોઅ કેળ) તિર્થાલોકને વિષે
(જાવંતિ કેળ) જેટલાં (ચેઙ્ઞાઈ કેળ) ચૈત્યાનિ ઇટલે જિનપ્રતિમા છે. (તાઈ
સવાઈ કેળ) તાનિસર્વાણિ ઇટલે તે સર્વ પ્રત્યેં (વંદે કેળ) હું વાંડું હું, તે કેહવો
થકો હું વાંડું હું? તો કે (હહસંતો કેળ) અહીંયા રહ્યો થકો. અને કહેવી તે
જિનપ્રતિમાઈ છે? તો કે, (તઢ કેળ) તિહાં ત્રણ લોકમાંહે (સંતાઈ કેળ)
ઠતી બિરાજમાન રહી છે, ઇટલે ઊર્ધ્વલોકેં વૈમાનિક માંહે (૭૪૯૭૦૩૨)
ઇટલાં ચૈત્યોને વિષે (૧૫૩૯૪૪૭૬૦) જિનપ્રતિમા છે, તથા જ્યોતિષી
મધ્યેં અસંખ્યાતા પ્રાસાદ અને અસંખ્યાતાં બિંબ છે તથા અધોલોકેં જવન
પતિમધ્યેં (૭૭૩૦૦૦૦૦) પ્રાસાદ છે. તિહાં (૧૩૦૯૬૦૦૦૦૦૦)
બિંબ છે. તેમજ વ્યંતરમાં અસંખ્યાતા પ્રાસાદ અને અસંખ્યાતાં બિંબ છે.
તથા તિર્યચલોકમાં (૩૩૫૯) પ્રાસાદ. તિહાં (૩૯૧૩૩૦) ઇટલાં શા-
શ્વતાં જિનબિંબ છે અને અશાશ્વતાં કાંહિં ગણિત નથી, તે હું અહીંયાં
હું અને તે ચૈત્ય તિહાં છે તેને અહીંયાંથકી હું વાંડું હું. આ ગાથામાં ચાર
પદ છે, ચાર સંપદા છે, લઘુ બત્રીશ અને ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી પાંત્રીશ
અક્કરો છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૪ ॥

॥ અથ જાવંત કેવિ સાહૂ ॥

જાવંત કેવિ સાહૂ, જરહેરવયમહાવિદેહે અ ॥ સર્વેસિં

તેસિં પણઝં, તિવિદેણ તિદંઋવિરયાણં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:- (જરહ કેળ) પાંચ જરત, (એરવય કેળ) પાંચ એરવત, (અ કેળ)
વલી (મહાવિદેહે કેળ) પાંચ મહાવિદેહ, એ પંદર ક્ષેત્રને વિષે (જાવંત કેળ)

જેટલા (કેવિ કેળ) કોઈ પણ (સાધુ કેળ) સાધુ છે, (તેસિંસવોસિં કેળ) તે સર્વ સાધુ, સાધ્વી ઝાળી મહારો (પણં કેળ) નમસ્કાર થાઉં. તે સાધુ કેહવા છે? તો કે (તિવિદેણ કેળ) ત્રિવિધ ઇટલે મન, વચન, અને કાયાયે કરીને (તિદંત કેળ) અશુદ્ધ મન, વચન કાયારૂપ ત્રણ દંતથી (વિરયાણં કેળ) નિવર્ત્યા છે. ઇટલે જે જીવનું, મન, કુધ્યાને વર્તે, તે મનોદંત, સાવધ વચન બોલે તે વચનદંત, અને કાયા કુબ્યાપારે પ્રવર્તવે, તેને કાયદંત કહિયે. એ ત્રણ દંત જાણવા ॥ એમાં ચાર પદ, ચાર સંપદા, લઘુ સામગ્રીશ અને ગુરુ એક, સર્વ અક્ષર આમગ્રીશ છે. પૂર્વલી ગાથાના મેલ-વર્તાં ઊગણોતેર લઘુ, ચાર ગુરુ, સર્વ અક્ષર તહોતેર છે ॥ ૧ ॥ ૧૫ ॥

॥ અથ ઉપસર્ગહર સ્તવન ॥

ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કમ્મઘણમુક્કં ॥

વિસહરવિસનિન્નાસં, મંગલકદ્ધાણઆવાસં ॥૧૥॥

અર્થ:-જેના શાસનનું (ઉવસગ્ગહરં કેળ) હુ;લસંકટાદિક ઉપસર્ગનો હરનાર એવો, (પાસં કેળ) પાર્શ્વનામેં થક છે સેવક જેનો એવા શ્રી (પાસં કેળ) પાર્શ્વનાથ સ્વામીપ્રત્યે (વંદામિ કેળ) હું વાંડું તું. અથવા રાગ, દ્વેષ અને મોહ એ ત્રણના કરેલા જે જન્મ, જરા અને મરણરૂપ ઉપસર્ગ, તે પ્રત્યે પ્રજુ પોતે હરનાર છે. એવા (પાસં કેળ) પ્રાશં ઇટલે પ્રશન્દે કરી ગઈ છે આશં શંદે કરી આશા વાંઢા જેથકી એવા શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રત્યે હું વાંડું તું. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહેવા છે? તો કે, (કમ્મઘણમુક્કં કેળ) કર્મના ઘન ઇટલે સમૂહ તેથકી મુક્ત છે, રહિત છે, અથવા શુદ્ધચેત નરૂપ ચંદ્રમાને ઢાંકનાર એવો કર્મરૂપ ઘન ઇટલે મેઘ તેથકી મુક્ત છે, રહિત છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહેવા છે? તો કે, (વિસહરકેળ) વિષધર જે દ્રવ્યથી તિર્યંચસર્પ, તે સંવંધી જે (વિસ કેળ) વિષ, ઇટલે દૃષ્ટિવિષ, આશીવિષ, લાલવિષાદિક તે પ્રત્યે (નિન્નાસં કેળ) નિર્નાશ ઇટલે અતિ શયે કરીને નાશના કરનાર છે. અથવા જાવથી વિષધર તે મિથ્યાત્વી જીવ સંવંધી જે વિષ, તે મિથ્યાદૃષ્ટિપણું જે અનાદિ અનંત કાલનું મહામોહ રૂપે સર્જનું વિષ, તે જાવથી સર્વ આત્મપ્રદેશે વ્યાપ્યું છે એવું જે મિથ્યાત્વરૂપ વંપ, તેના અતિશયે કરી નાશના કરનાર છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહેવા

हे ? तो के (मंगल के०) दुःखनो विलय, उपद्रवनिवृत्ति तेने मंगल कहियें तथा (कल्याण के०) सुखनी वृद्धि तेना (आवासं के०) आवास हे. आ गाथासां लघु बत्रीश, अने गुरु पांच, मदीं साकत्रीश अक्षरो हे ॥१॥

हवे मंत्रगर्जित ऐवुं जे आ स्तवन, तेनो महिमा कहे हे.

विसहरफुलिंगमंतं, कंठे धारेइ जो सया मणुजं ॥

तस्स गह रोग मारी, डुछजरा जंति उवसामं ॥ २ ॥

अर्थ:- (जो के०) जे (मणुज के०) मनुष्य, श्री पार्श्वनाथना नाम गर्जित एवो (विसहरफुलिंगमंतं के०) विषधरस्फुलिंगनामा अठार अक्षरनो मंत्र जे एहीज स्तोत्रमांथी निकले हे, ते मंत्रप्रत्ये (सया के०) सदा सदैव निरंतर (कंठे के०) कंठने विषे (धारेइ के०) धरे, सरे, (तस्स के०) तेहना (गह के०) सूर्यादिक ग्रह, (रोग के०) कफ कुष्ठजलोदरादिक रोग, (मारी के०) मर्हीं उपद्रव, (डुछजरा के०) डुष्ट दुर्जन एवा शत्रु तथा एकांतरिया प्रमुख ज्वर, ते (उवसामं के०) उपशमनावप्रत्ये एटले नाशप्रत्ये (जंति के०) पामे. आ गाथासां बत्रीश लघु अने वे गुरु, मदीं साकत्रीश अक्षरो हे ॥ २ ॥

॥चिछउ दूरे मंतो, तुज्ज पणामोवि बहुफलो दोइ ॥

नर तिरिएसुवि जीवा, पावंति न डुस्कदोगच्चं ॥ ३ ॥

अर्थ:-अथवा हे नाथ ! ए ताहारो जे (मंतो के०) विषधर स्फुलिंग नामें जे मंत्र, ते तो (दूरे के०) दूर एटले वेगलो (चिछउ के०) तिष्ठतु एटले रहो. पण (तुज्ज के०) तहारो (पणामोवि के०) प्रणाम एटले नमस्कार करवो, ते पण (बहुफलो के०) बहुफल एटले घणां एवा सौभाग्य, आ रोग्य, धन, धान्य, कलत्र, पुत्र, द्विपद, चतुःपद, चक्रवर्ती अने इंद्रादिकनी पदवीना फलनो आपनार (दोइ के०) हे, तेहीज कहियें भैयें. इह लोकना फलनुं तो शुं कहेवुं ? पण तमोने नमस्कार करनार जे सम्यग्गृह्ण जीव हे, ते प्रायें: वैमानिकदेवोमांउत्पन्न थाय हे. अने कदाचित् पूर्वब्रह्मायुं उतां जवपरंपरायें करीने जीव, (नरतिरिएसुवि के०) नर एटले मनुष्यने विपें अथवा तिर्यचने विषे उत्पन्न थाय हे, तो पण त्यां तेने शारीरीक

तथा मानसिक दुःख अने दारिद्र प्राप्त न थाय, केम के जो मनुष्यमां उपजे, तो रोगादिकें रहित थाय अने समस्त हितायें करी संपत्तिमान् थाय. माटे तेने शारीरिक अने मानसिक दुःखप्राप्त न थाय. तथा कृद्धि समृद्धि वान् होय माटे दरिद्रीपणें न होय अने तिर्यचमां उपजे, तो पण कनक, रत्न, चिंतामणि, कल्पद्रुम, पट्पतुरंगम, जयकुंजरादिने विपे उपजे, तिहां पूजा पामे. अथवा ते मनुष्य पण केह्वो ? तो के तिरिण एटले पशु समान एवा बाल गोपाल कृषीवलादिक तेने विपे पण कदाचित् कर्मना वशथकी उपजे, कोण उपजे ? तो के तुमप्रत्ये प्रणामनां करनार एवा (जीवा के०) जीवो, तो तिहां पण (दुःखदोगच्चं के०) दुःख अने दारिद्रप्रत्ये (नपावन्ति के०) न पामे. आ गाथांमां लघु तेत्रीश, अने गुरु चार, सर्व मल्ली साम्त्रीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

॥ तुह सम्मत्ते लखे चिंतामणिकप्पपायवप्पहिण ॥

पावन्ति अविग्घेणं, जीवा अयरामरं ठाणं ॥ ४ ॥

अर्थः—(चिंतामणि के०) चिंतामणिरत्नथकी अने (कप्पपायवप्प हिण के०) कल्पपादप एटले कल्पवृक्षथकी अधिक ऐवो (तुह के०) त मारा (सम्मत्ते के०) सम्यक्त्व दर्शनने (लखे के०) पामे ठते, (अविग्घेणं के०) विघ्नरहितपणे (जीवा के०) जन्म जीवो, (अयरामरं के०) अजर एटले ज्यां जरा नथी अने अमर एटले ज्यां मरण नथी, एवुं (ठाणं के०) स्थान, तेप्रत्ये (पावन्ति के०) पामे ठे, पण तमारुं सम्यग् दर्शन माम्याविना कोइ जीव, मोक्षप्रत्ये पामे नहीं. आ गाथांमां लघु उगणत्रीश, अने गुरु ठ, सर्व मल्ली पांत्रीश अक्षरो ठे ॥ ४ ॥

॥ इअ संथुजं महायस, जत्तिप्ररनिप्ररेण हिअएण ॥ ता देव दिज्ज बोहिं, जवे जवे पास जिणचंद ॥ ५ ॥ इति ॥ १६ ॥

अर्थः—(महायस के०) हे महायशः ! एटले हे त्रैलोक्यव्यापकयशः ! (जत्तिप्रर के०) जक्तिने समूहें करी (निप्ररेण के०) पूर्णजरें एटले जक्तिना समुदायें करी परिपूर्ण जखुं एवुं, (हिअएण के०) हृदय एटले चित्त तेवा चित्तें करी में सेवकें (इअ के०) ए प्रकारें तुजने (संथुजं के०) संस्तुत एट

ले स्तव्यो. (ता के०) ते कारण माटें (देव के०) हे देव ! निज स्वरूप रूपवनने विषे क्रीडाना करनार एवा (पासजिणचंद के०) हे पार्श्वजिनचंद्र ! एटले समीप रखा जे श्रुतधरादिक जिन, तेने विषे चंद्रमा समान एवा हे श्रीपार्श्वनाथ ! तमें मुज जणी (जवेजवे के०) जन्म जन्मने विषे एटले ज्यां सुधी हुं मुक्तिप्रत्ये नहीं पामुं, त्यां सुधी (बोहिं के०) बोधि एटले जिनधर्मनी प्राप्ति ते प्रत्ये (दिज्ञा के०) दीयो, एटले आपो. किं बहुना एटले शुं घणुं कहुं ? आ गाथामां लघु चोत्रीश, अने गुरु चार, सर्व अक्षर आक्षत्रीश ठे ॥ ५॥ सर्व मली पांचे गाथामध्ये पद वीश, संपदा वीश, गुरु एकवीश, लघु एकशो चोशठ, सर्वाक्षर एकशो पंच्याशी ठे ॥

हवे आ उवसग्गहरं स्तोत्र शा माटें अने क्यारें थयुं ? तेनुं कारण लखे ठे. वराहमिहिरनो जीव मरी व्यंतर देवता थयो, तेणें संघमां मरकी विकुर्वी, संघें श्रीजडवाहु गुरुने वीनव्या, तेवारें गुरुयें ए महामंत्रमय उवसग्गहर स्तोत्र करी आप्युं, एना जणवा गणवा तथा सांजलवा थकी मरकी उपशम पामी, पढी लोक निरंतर उवसग्गहरं जणवा लाग्या, तेवारें धरणीं अने प्रत्यक्ष आववुं पकतुं हतुं, माटें धरणीं अने गुरुने विनति करी के हे जगवन् ! सर्वलोक उवसग्गहरं स्तोत्र जणे ठे, तिहां निरंतर मुजने आववुं पडे ठे. माटें प्रसन्न थइ ठही अने सातमी गाथा जंकारी मूको अने बाकीनी पांच गाथायें श्रीसंघनी आर्ति जांजीसुं. एवुं सांजली गुरुयें बे गाथा जंकारी मूकी बाकी आ पांच गाथाज राखी, ते आज सुधी प्रवर्त्ते ठे.

ए स्तवन कख्या पढी साम सामी आंगुली मेढी मोतीयें जरेली शीपना संपुटना आकारें बे हाथ जोडी ललाटदेशें लगानीयें, तेने मुक्ताशुक्तिमुद्रा कहियें. केटलाएक आचार्य कहे ठे के, बे हाथ जोडी ललाटें न लगानीयें, एम वे मत ठे. पढी ए मुद्रायें जयवीरराय कहियें, तेनो पाठ लखे ठे ॥१६॥

॥ अथ जयवीरराय ॥

जय वीरराय जगगुरु, होउ ममं तुह पजावउं जयवं ॥

जवनिवेउं मग्गा, एउसारिआ इठफलसिद्धी ॥ १ ॥

अर्थ:—(वीरराय के०) हे श्रीवीतराग ! (जगगुरु के०) हे जगन्नय गुरो ! तुमें (जय के०) जयवंता वत्तो. ए वीतरागादिक आमंत्रण, ते त्रिलो

કનાથ એવા જગવાનને બુદ્ધિના સન્નિધાપનાર્થ છે. (તુહપજાવડ કે૦) તમારા પ્રજાવથકી ઇટલે તમારા સામર્થ્યથકી (મમં કે૦) મહારે (હોડ કે૦) થાઉં, (જયવં કે૦) હે જગવન્ ! એ જે સંબોધન છે, તે જત્તયતિશયના જ્ઞાપનને માટે છે. હવે તે શું થાઉં! ત્યાં કહે છે. એક તો (જવનિવેડ કે૦) જવ નિવેંદ થાઉં, ઇટલે અત્યંત દુઃખદાયક બંદીખાના સમાન એવો જે જવ સંસાર તેથી ઉદાસપણું થાઉં, ઇટલે હું સંસારમાંહેથી નિકલું, ચારિત્રધર્મને આદરું, એવો જે જાવ તેને જવનિવેંદ કહિયેં, તે મહારે થાઉં. કહેલું છે કે જવથકી અનિર્વિણ (જેને નિવેંદ નથી) તે મોક્ષને યોગ્ય નથી. અને બીજું (મગ્ગાણુસારિયા કે૦) માર્ગાનુસારિણું થાઉં. ઇટલે કદાગ્રહને ત્યાગ કરી તહારા માર્ગને અનુસારેં ચાલવું, તેવા માર્ગાનુસારી પુરુષ સંબંધી ગુણો, તેની પ્રાપ્તિ થાઉં. ત્રીજું (ઇષ્ઠફલસિદ્ધી કે૦) ઇષ્ઠ ઇટલે વાંઙિતફલ તેની સિદ્ધિ થાઉં. ઇટલે શુદ્ધ આત્મધર્મ છે, તે સાધુ અથવા શ્રાવકને ઇષ્ઠ છે માટે તેને વિષે સદા ઉપયોગની પૂર્ણતા તેની સિદ્ધતા તે મહારે થાઉં. આં ગાથામાં લઘુ ટત્રીશ અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી ચાલીશ અક્ષરો છે ॥ ૧ ॥

॥ લોગવિરુદ્ધચાઉં, ગુરુજણપૂજા પરત્વકરણં ચ ॥

સુદ ગુરુ જોગો તવ્ય,ણ સેવણા આજવ મલ્લમા ॥૧॥

અર્થ:- તથા ચોથો (લોગવિરુદ્ધચાઉં કે૦) લોક વિરુદ્ધનો ત્યાગ થાઉં, ઇટલે જે કાર્ય જિનાગમથી વિરુદ્ધ હોય અને સાધુ શ્રાવક જે કાર્યને નિષેધે, નિંદે, તથા જે કાર્યથી ધર્મની હેલના થાય, એવાં કર્તવ્ય જે પરનિંદા, ચોરી, પરસ્ત્રીગમનાદિક, તે સર્વ લોકવિરુદ્ધ કાર્ય કહિયેં તેનો ત્યાગ થાઉં. તથા પાંચમો (ગુરુજણ કે૦) માતાપિતાદિક તથા ધર્મના દાતા જે સદ્ગુરુ શ્રીયાદિક મહોટાની (પૂજા કે૦) પૂજા જક્તિ કરવી થાઉં. યદ્યપિ ગુરુપદેં કરીને આચાર્યનુંજ ગ્રહણ થાય, તથાપિ અહિં માતાપિતાદિકનું પણ ગ્રહણ કરવું, ઠતું (પરત્વકરણંચ કે૦) પરાર્થ ઇટલે પર સંબંધી જે અર્થ તેનું કરણ ઇટલે કરવું ઇટલે પરોપકાર કરવો, તે મહારે થાઉં અથવા (પરાર્થ કે૦) મોક્ષ તેનું (કરણ કે૦) સાધન જે જ્ઞાનાદિ રત્નત્રય તે મહારે થાઉં. એ પ્રમાણે પરહિતાર્થાદિક કરણ આ જીવલોકનું સારજૂત પુરુષાર્થનું ચિન્હ થયે ઠતે લૌકિકને વિષે લોકોત્તર ધર્માધિકારી થાય છે. તે કહે છે.

સાતમો (સુદ્ગુરુ કેળ) શુદ્ધગુરુ જે શુદ્ધપ્રરૂપક કાલાનુસારે શુદ્ધક્રિયાના રૂપ કરનારા ગુરુ તેનો (જોગો કેળ) યોગ ઇટલે સમાગમ મહારે થાઈ, આઠમો (તદ્વચન કેળ) તદ્વચન ઇટલે તેહીજ સદગુરુના વચનની અથવા જિનવચનની (સેવણા કેળ) સેવા ઇટલે આરાધના થાઈ. તે ક્યાં સુધી થાઈ ? તો કે મારે જ્યાં સુધી (આજ્ઞવં કેળ) સંસાર છે, ત્યાં સુધી થાઈ. તે સેવના કેવી રીતે થાઈ ? તો કે (અર્ચના કેળ) અર્ચના પરિપૂર્ણ જેથી પરગુણમાં ચિત્ત પ્રવેશ કરે નહીં. સદા નિજ ગુણમાં જ ચિત્ત વર્તે, અથવા એ આઠ વાનાં જ્યાંસુધી હું સંસારમાં રહું, ત્યાં સુધી મુકને થાઈ. કિંબદ્ધના. એ ગાથામાં લઘુ પાંત્રીશ, ગુરુ ચાર, સર્વાક્ષર ઝંગણ ચાલીશ છે ॥ ૨ ॥ એ બે ગાથા શ્રીગણધરજીની કરેલી છે, એમાં પ્રણિધાન મનની સમાધિની યાચના કરી, તે પ્રાર્થે: કરીને નિઃસંગાઝિલાષરૂપત્વ છે. એ બે ગાથામાં પદ આઠ છે, સંપદા આઠ છે. એકોત્તર લઘુ અને આઠ ગુરુ સર્વ મલી ઝંગણાંશી અક્ષરો છે. બેહુ જાવંતના મેલવતાં (૧૫૨) થાય.

હવે આગલી ત્રણ ગાથા પૂર્વાચાર્યકૃત છે માટે મુખ આગલ બે હાથ જોડી દેવ વાંદવાની સમાપ્તિયે કહે, તે કહે છે.

વારિજ્ઞાં જહ્વિ નિઝા, એ બંધણં વીઞ્ચરાય તુહ સમણ ॥

તહવિ મમ હુજા સેવા, જવે જવે તુમ્હ ચલણાણં ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(વીઞ્ચરાય કેળ) હે શ્રીવીતરાગ ! (તુહ કેળ) તમારા (સમણ કેળ) સિદ્ધાંત તેને વિષે (જહ્વિ કેળ) યથાપિ ઇટલે જો પણ (નિઝા બંધણં કેળ) નિયાણાનું વાંધવું ઇટલે અમુક રાજ્યાદિકની પદવી હું પામું ? એવા નિદાનની વાંઠાનું કરવું, તેને (વારિજ્ઞાં કેળ) વાણું છે, નિષેધ્યું છે. (તહવિ કેળ) તથાપિ ઇટલે તો પણ હું ઇટલું માગું હું જે (તુમ્હચલણાણં કેળ) તમારા ચરણોની (સેવા કેળ) ઝક્તિ, તે (મમ કેળ) મહારે (જવેજવે કેળ) જન્મ જન્મને વિષે (હુજા કેળ) હોજો ॥ ૩ ॥ આ ગાથામાં લઘુ આઠપાંત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી એકતાલીશ અક્ષરો છે ॥

॥ હુક્કરુ, કમ્મકરુ સમાહિમરણં ચ બોહિલાજો અ ॥

સંપજાં મહ એઞ્, તુહ નાહ પણામકરણે ॥ ૪ ॥

અર્થ:-૧૬૬ (દુઃખસ્કંધ કે) શારીરિક અને માનસિક ઇટલે શરીર સંબંધી દુઃખ અને મનનાં દુઃખ તેનો ક્ષય તથા બીજો (કમ્મસ્કંધ કે) અષ્ટ કર્મનો ક્ષય, ઇટલે મોહનીયાદિક અશુચકર્મનો ક્ષય, ત્રીજો (સમાહિમરણ કે) સમાધિમરણ, (ચ કે) વહી ચોથો (બોહિલાત્તો અ કે) બોધિબીજનો લાજ, તે જિનધર્મની પ્રાપ્તિનું થાવું. ઇટલે ક્રિયાસહિત સમ્યગ્ જ્ઞાનદર્શનનો લાજ. અકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે. (૧૬૭ કે) ૧૬ ચાર બોલ, (૧૬૮ કે) માહારે (સંપજ્ઞાં કે) સંપદ્યતાં ઇટલે થાઈ. પણ શું કરીને થાઈ ? તો કે (તુહનાહ કે) તુમ નાથ પ્રત્યે ઇટલે હે નાથ ! તુજ પ્રત્યે (પણામકરણે કે) પ્રણામ કરવે કરીને ઇટલા વાનાં મુઝને થાઈ આ ગાથામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ પાંચ, સર્વાક્ષર ડંગણચાલીશ છે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:-હવે જિનશાસનને માંગલિક જાણી સંસ્કૃત શ્લોકે કરી આશીર્વાદ આપે છે. (જૈનં શાસનં કે) જૈન એવું શાસન તે શ્રી જિન તીર્થંકર સંબંધીયું શાસન ઇટલે આદેશ. (જયતિ કે) જયવંતું વર્તે છે, તે કેહેવું છે ? તો કે (સર્વ મંગલમાંગલ્યં કે) સર્વ મંગલમાહે માંગલિક છે, ઇટલે જૈનશાસન વિના બીજી કોઈ માંગલિક વસ્તુ નથી અને દર્પણ, રૂપું, પુત્રમુખ, ગાયમુખાદિકનું જોવું, તથા દધિ, ગોલ, પુષ્પ, ચંદન, અક્ષત, દૂર્વાદિકને જે લોક માંગલિક કહે છે, તે સર્વ જૂઠી કલ્પના જાણવી. કારણ કે તે ऐहिक મંગલ છે, ને જૈનશાસન પારલૌકિક મંગલ છે. વહી તે જૈનશાસન કેહેવું છે ? તો કે (સર્વ કલ્યાણકારણં કે) સર્વકલ્યાણનું સંપૂર્ણ કારણ ઇટલે સુખવૃદ્ધિનું કારણ છે. વહી (સર્વધર્માણાં કે) સર્વ ધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કે) પ્રધાન છે મુખ્ય છે. ૧૬ શ્લોકમાં ત્રણ અને લઘુ ડંગણત્રીશ, મલી બત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૫ ॥

આમાં જીવદયાની મુખ્યતા છે તે જાણી, ૧૬ પાઠલી બે ગાથા અને ૧૬ શ્લોક મલી ત્રણ થઈ. તેમાં બાર પદ, બાર સંપદા, લઘુ ૧૬ શ્લોક ૧૬ અને ગુરુ ૧૬ ગાથા, સર્વ મલી ૧૬ શ્લોક ૧૬ શ્લોક ૧૬ અને ૧૬ જયવીરયાની સર્વ મલી પાંચ ગાથા થઈને પદ ૧૬, સંપદા ૧૬, લઘુ (૧૬૬) ગુરુ ડંગણીશ, સર્વ મલી (૧૬૬) અક્ષરો છે. ૧૬ શ્લોક સૂત્ર, અર્થ, સંપદા, પદ, અક્ષર

શુદ્ધનો ઉચ્ચાર કરતાં દેવ વાંદવામાં ધ્યાનને બહેં જીવ તીર્થંકરગોત્ર મેઘર
થરાજાની પરેં ઉપાર્જાન કરે ॥ ઇતિ જયવીરરાય સૂત્રાર્થઃ ॥ ઇતિ ॥ ૧૭ ॥

હવે પંચાંગ પ્રણામ કરી ઊઝો થઈ પગે જિનમુદ્રા અને હાથે યોગમુ
દ્રા સાચવતો થકો ચૈત્યસ્તવ દંરુક કહે, તે લખે હે ॥

॥ અથ અરિહંત ચેદ્વ્યાણં ॥

અરિહંત ચેદ્વ્યાણં, કરેમિ કાઝસ્સગ્ગં ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(અરિહંતચેદ્વ્યાણં કેળ) અરિહંતચૈત્યાનાં એટલે અહીં અરિહંત
શબ્દે જાવઅરિહંત લેવા, તેમની ચૈત્ય શબ્દે, ચિત્તને સમાધિની કરનાર પ્રતિમા
સમજવી, તે પ્રતિમાને વંદનાદિને અર્થે (કરેમિકાઝસ્સગ્ગં કેળ) કરોમિકાયો
ત્સર્ગ એટલે હું કાયોત્સર્ગ કરું હું. એ સંબંધ, એટલે એક સ્થાનકેં રહી મૌન કર
વું, ધ્યાન ધરવું, એટલાં વાનાં વિના બીજી ક્રિયાનો ત્યાગ કરવો, તેને કાઝસ્સ
ગ્ગ કહિયેં. એ બે પદેં કરી અરિહંતનાં ચૈત્ય વાંદવા નિમિત્તેં કાઝસ્સગ્ગ કરીશ.
માટેં અરિહંત વાંદવાની અંગિકારરૂપ પ્રથમ અચ્ચુપગમ એટલે અંગીકાર સંપ
દા જાણવી. એમાં પદ બે, લઘુ તેર, અને ગુરુ બે, સર્વ મલી પંદર અક્કરો હે ॥ ૧ ॥

॥ વંદણવત્તિઆએ, પૂઅણવત્તિઆએ, સક્કાર
વત્તિઆએ, સમ્માણવત્તિઆએ, બોદિલાજ
વત્તિઆએ, નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—હવે શ્રી તીર્થંકરની પ્રતિમાને વંદન આદિક જે જે નિમિત્તેં કા
ઝસ્સગ્ગ કરવો, તે નિમિત્ત કહે હે. (વંદણવત્તિઆએ કેળ) વંદનપ્રત્યયં
એટલે પ્રશસ્ત મન, વચન અને કાયાની પ્રવૃત્તિ ત્રિધા શુદ્ધિયેં પ્રણામનું
કરવું તેથી જે નિર્જારારૂપ ફલ થાય હે, તે ફલને નિમિત્તેં અર્થાત્
પરમેશ્વરનાં ચૈત્ય વાંદતાં જે પુણ્ય થાય, તે પુણ્ય, કાઝસ્સગ્ગ કરતાં મુજને
હોજો. અહીં પ્રાકૃત જાણી વત્તિઆએ એવો શબ્દ થયો હે. એમ કાઝસ્સગ્ગ
કરતાં મુજને ફલ હોજો. ઇત્યાદિ જાવ, આગલે પાંચે પદેં જાણવો. (પૂઅ
ણવત્તિઆએ કેળ) પૂજનપ્રત્યયં એટલે ગંધ, કર્પૂર કસ્તૂરી, ફલ, ફૂલ, ચંદ
નાદિકેં પૂજાનું કરવું, તે થકી જે નિર્જારારૂપ ફલ થાય હે. તે ફલને અ-
ર્થેં કાઝસ્સગ્ગ કરું હું. (સક્કારવત્તિઆએ કેળ) સત્કારપ્રત્યયં એટલે સ-
ત્કાર તે જલોં વસ્ત્ર, આજરણાદિકેં કરી પૂજવું, તેથી જે નિર્જારારૂપ

फल थाय ठे, ते फलने अर्थें काउस्सग करुं हुं. (सम्माणवत्तिआए के०) सन्मानप्रत्ययं सन्मान एटले स्तवन, स्तोत्र प्रमुखें करी प्रचुना गुणग्राम कहे वा थकी जे निर्झाररूप फल थाय ठे, ते फलने अर्थें (काउस्सग के०) कायोत्सर्गप्रत्ये (करेमि के०) हुं करुं हुं. अहीयां कोइ कदेशे के श्री अरिहंतनी प्रतिमाने वंदन, पूजा, सत्कार अने सन्मानना फलनी प्रार्थना शा वास्ते करो ठे ? तेनी आशंका टालवाने हवे आगल पद कहे ठे. (बोहिलाजवत्तिआए के०) बोधिलाजप्रत्ययं एटले परजवें श्रीजिनधर्मनी प्राप्तिने अर्थें प्रार्थना करीयें ठेयें. वली कोइ कदेशे के श्रीजिनधर्मनी प्रार्थना पण शा वास्ते करो ठे ? तेमाटें आगल पद कहे ठे के, (निरुवसगवत्तिआए के०) निरुपसर्गप्रत्ययं एटले जन्म, जरा अने मरणादिक उपसर्गथी रहित एवुं जे मोक्षरूप स्थानक, ते स्थानकने निरुपसर्ग कहियें, ते पामवाने अर्थें काउस्सग करुं हुं. एमां वंदणवत्तिआए इत्यादिकमां श्रीअरिहंतनां चैत्यवंदनादिक करतां जे फल होय, ते फल, ए काउस्सगथी होजो, ए निमित्त कहां. तेमाटें ए ठ पदनी बीजी निमित्तसंपदा जाणवी. एमां पद ठ ठे, लघु उत्रीश अने गुरु नव, सर्व मली पीस्तालीश अक्षरो ठे ॥ २ ॥

हवे ए काउस्सग जे ठे, ते श्रद्धादिकें करी रहित कस्यो थको फलने न आपे, परंतु श्रद्धादिकें करी सहित कस्यो थको इष्टफलने आपनार थाय ठे, माटे जेणें करी काउस्सग सफल थाय, तेनी त्रीजी संपदा कहे ठे.

॥ स-हाए, मेहाए, धीईए, धारणाए, अणुप्पेहाए, वड्ढमाणीए, ठामि काउस्सगं ॥ ३ ॥ इति ॥ १८ ॥ अन्नठ० ॥

अर्थः—(सद्धाए के०) श्रद्धया ते ए काउस्सग श्रद्धायें करी एटले पोतानी आस्ताथी करुं, पण कोइनी जोरावरीथी नहीं, (मेहाए के०) मेधया एटले मेधायें करी ते हेय उपादेय परिज्ञानरूप निर्मल बुद्धियें करी एटले सारा मागनां फल जाणीने करुं पण मूर्खपणे नहीं. (धीईए के०) धृत्या एटले धृतियें करी अर्थात् चित्तनी स्थिरतायें करी मनने स्वस्थपणे करी करुं; पण राग, द्वेष, चपलतायें करी नहीं करुं. (धारणाए के०) धारणया एटले धारणायें करी अर्थात् श्रीजिनेश्वरना गुण धारतो थको अणविसारतो थको करुं, पण शून्यपणे नहीं करुं. (अणुप्पेहाए

કે૦) અનુપ્રેક્ષાયેં કરી એટલે શ્રીજિનેશ્વરના ગુણને વારં વાર ચિંતવતો થકો કરું, શ્રીજિનગુણાર્થ વિચારતો થકો કરું, પણ વિકલ પણે નહીં કરું, (વદ્ધમાણીએ કે૦) વદ્ધમાનયા એટલે વૃદ્ધિને પામતી એવી શ્રદ્ધા, મેધા-ધૃતિ, ધારણા અને અનુપ્રેક્ષા, એ પાંચે બોલ તેણેં કરી સહિત થકો (કા-ઝસ્સગ્ગં કે૦) કાયોત્સર્ગ પ્રત્યેં (ઝામિ કે૦) હું કરું હું ॥ ૩ ॥ એમાં સદ્ગુણે ઇત્યાદિકમાં શ્રદ્ધાદિક પાંચ બોલ વૃદ્ધિવંતા થવાના હેતુ કહ્યા, માટેં એ સાત બોલની ત્રીજી હેતુસંપદા જાણવી. એમાં પદ સાત, લઘુ ચો-વીશ અને ગુરુ પાંચ, મલી ઝંગણત્રીશ અક્ષરો છે. અહીં સુધી વદ્ધાં મલી પન્નર પદ થયાં, ત્રણ સંપદા થઈ, તથા ત્રહોંતેર લઘુ અને શોલ ગુરુ, મલી નેવ્યાશી અક્ષરો થયા. તથા એને છેડે અન્નઢઢસસિણં ઇત્યાદિક કાઝસ્સગ્ગ દંમક સંપૂર્ણ કહિયેં. તેનો અર્થ, પ્રથમ લખાઈ ગયો છે, એ બેહુ મલીને આઠ સંપદા, ત્રેતાલીશ પદ, લઘુ અક્ષર બશો, ગુરુ ઝંગણત્રીશ, સર્વ મલી વશેને ઝંગણત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

હવે જેણેં કરી સકલ પદાર્થ જાણિયેં એવો પ્રદીપ સમાન જે શ્રીસિદ્ધાંત તેને, સં-સ્તવવો જોઈયેં, તેમધ્યેં પહેલી ગાથાયેં તેના પ્રરૂપક શ્રીતીર્થંકર દેવને સ્તવે છે.

અથ પુસ્કરવરદીવદ્ધે લિખ્યતે ॥

॥ પુસ્કરવર દીવદ્ધે, ધાયઈસંડે અ જંબુદીવે અ ॥

ઝરહેરવયવિદેહે, ધમ્માઈગરે નમંસામિ ॥ ૧ ॥

અર્થ:- (પુસ્કરવરદીવદ્ધે કે૦) પુસ્કરવર નામા ત્રીજો દીપ તેનો અર્થ એટલે પુસ્કરવરદીપાર્દ્ધને વિષે બે બે, તથા (અ કે૦) વલી (ધાયઈસંડે કે૦) ધાતકિલંક નામા બીજો દીપ એ દીપમાં ધાતુની વૃદ્ધના સંકર એટલે વન તે ઘણાં છે માટેં દીપનું પણ તેહીજ નામ જાણવું, તેને વિષે પણ બે બે, તથા (જંબુદીવેઅ કે૦) જંબુદીપને વિષે એક, એક, એ રીતેં અઢી દીપ સંબંધી (ઝરહ કે૦) પાંચ ઝરત ક્ષેત્ર છે, તેને વિષે, વલી (ઇરવય કે૦) પાંચ ઇરવત ક્ષેત્ર છે, તેને વિષે, વલિ (વિદેહે કે૦) પાંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર છે, તેને વિષે, (ધમ્માઈગરે કે૦) ધર્મની આદિના કરનાર એવા જે શ્રી સીમંધરસ્વામી પ્રમુખ વિહરમાન જગવંત છે તે સર્વ પ્રત્યેં (નમંસા

મિ કે૦) હું નમસ્કાર કરું હું ॥ ૧ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વાક્ષર સારત્રીશ છે. એ વિહરમાન જિનને વાંદીને હવે સિદ્ધાંતને સ્તવે છે.

॥ તમતિમિરપમ્લવિઠ્ઠં, સણસ્સ સુરગણનરિંદમહિચ્ચ

સ્સ ॥ સીમાધરસ્સ વંદે, પપ્પોહિચ્ચ મોહજાલસ્સ ॥ ૨ ॥

અર્થ:- (સીમાધરસ્સ કે૦) સીમા એટલે જીવને ધર્મની મર્યાદાને વિષે ધરી રાખે, પણ કુમાર્ગે વર્તવા ન આપે, એવો જે સિદ્ધાંત, તે પ્રત્યે (વંદે કે૦) હું વાંડુ હું, તે સિદ્ધાંતરૂપ શ્રુતજ્ઞાન કેહવું છે? તો કે (તમ કે૦) અજ્ઞાનરૂપ જે (તિમિર કે૦) અંધકાર, તેના (પમ્લ કે૦) સમૂહ, તે પ્રત્યે (વિઠ્ઠંસણસ્સ કે૦) વિઠ્ઠંસ એટલે વિનાશનો કરનાર છે. અર્થાત્ અજ્ઞાનરૂપ અંધકારના સમૂહપ્રત્યે નાશનો કરનાર છે, અથવા (તમ કે૦) બદ્ધ સ્પષ્ટ અને નિઠ્ઠત કર્મનાં પડલ જે સમૂહ અને (તિમિર કે૦) નિકાચિત કર્મનાં (પમ્લ કે૦) સમૂહ તે પ્રત્યે વિનાશનો કરનાર છે. વલી તે સિદ્ધાંત કેહવો છે? તો કે (સુરગણ કે૦) દેવસમૂહના તથા (નર કે૦) મનુષ્યના જે (ઇંદ કે૦) ઇંદ્રો તેણે (મહિચ્ચસ્સ કે૦) અચ્ચો છે, પૂજ્યો છે, વલી તે સિદ્ધાંત કેહવો છે? તો કે (પપ્પોહિચ્ચ કે૦) પ્રસ્ફોટિત એટલે અત્યંતપણે કરીને ત્રોતી છે અર્થાત્ ફોતી નાંચી છે (મોહજાલસ્સ કે૦) અવિવેકિ જનોની અજ્ઞાનરૂપ મોહજાલ એટલે મિથ્યાત્વજાલ જેણે એવો છે, અહીં શ્રુતજ્ઞાનને સીમાધર કહ્યો છે, તેનું કારણ એ છે, કે સીમા એટલે મર્યાદા તેમર્યાદાને વિષે સર્વ પદાર્થપ્રત્યે ધરી રાખ્યા છે સ્થાપી રાખ્યા છે, માર્ટે એવા સિદ્ધાંતને હું વાંડુ હું. એ ગાથામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ ૭, સર્વ મલી ચાલીશ અક્કરો છે ॥ ૨ ॥

હવે વલી પણ એ શ્રીસિદ્ધાંતના ગુણોપદર્શનપૂર્વક સિદ્ધાંતમાં પ્રમાદ ન કરવો, એવો વિષય દેખાડે છે ॥

॥ વસંતતિલકાહંદ ॥

॥ જાઈ જરામરણસોગપણાસણસ્સ, કહ્લાણપુસ્કલ

વિસાલસુહાવહસ્સ ॥ કો દેવદાણવનરિંદગણચ્ચિચ્ચ

સ્સ, ધમ્મસ્સ સારમુવલ્લપ્પ કરે પમાયં ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (ધમ્મસ્સ કે૦) ધર્મસ્ય એટલે શ્રુતધર્મ જે શ્રીસિદ્ધાંત તેનો (સારં કે૦) સામર્થ્ય એટલે શ્રુતજ્ઞાન જાણવાની શક્તિ અથવા શ્રુતજ્ઞાનનો

(સારં કે૦) મહિમા તેને જાણી, તેના રહસ્ય પામવાની શક્તિ, તે પ્રત્યે (ઉવલપ્પ કે૦) ઉપલબ્ધ્ય એટલે પામીને (કો કે૦) કોણ જીવ વિવેકી પુરુષ, (પમાયં કે૦) પ્રમાદ એટલે આલસ પ્રત્યે (કરે કે૦) કરે, અર્થાત્ જાણ એવો કોઈ પણ પુરુષ, પ્રમાદ, ન કરે. વલી તે શ્રુતધર્મ કેહવો છે? તો કે (જાર્ઝરામરણસોગ કે૦) જાતિ એટલે જન્મ, તથા જરા, મરણે અને શોક, તે પ્રત્યે (પણાસણસસ કે૦) પ્રનાશનસ્ય એટલે અતિશયે કરીને નાશનો કરનાર છે. અહીં મરણ પામીને ફરી સંસાર મધ્યે ઉપજવું તેને જન્મ કહીયે, તથા જરા તે વૃદ્ધાવસ્થાની પ્રાપ્તિ, તથા મરણ તે પ્રાણનાશ, તથા પરવસ્તુનો વિયોગ થાય, તેવારે મનમાંહે છેદ, ડુઃખ ધરવું અને શુદ્ધ આત્મધર્મથી ઉદાસપણું રાખવું, તેને શોક કહીયે. વલી તે શ્રુતધર્મ કેહવો છે? તો કે (કલ્યાણ કે૦) કલ્યાણ એટલે આરોગ્ય તેને અણતિ નામ કહેનાર તે કલ્યાણ કહીયે. તે કલ્યાણનો કારક, તે પણ અદ્ય નહી, પરંતુ (પુસ્કલ કે૦) પુષ્કલ એટલે સંપૂર્ણ (વિસાલ કે૦) વિસ્તીર્ણ એવું જે મોક્ષસંબંધી (સુહ કે૦) સુખ, તેનો (આવહસસ કે૦) કરનાર છે, એટલે આપનાર છે, વલી, તે શ્રુતધર્મ કેહવો છે? તો કે (દેવ કે૦) વૈમાનિક અને જ્યોતિષી દેવતા સંબંધી તથા (દાણવ કે૦) જવનપતિ અને વ્યંતર દેવતાસંબંધી તથા (નર કે૦) મનુષ્યસંબંધી જે (ઇંદ કે૦) ઇંદ્રો તેના (ગણ કે૦) સમૂહ તેણે (અશ્વિયસસ કે૦) અચ્યો છે પૂજ્યો છે, સ્તવ્યો છે, એવો જે શ્રીસિદ્ધાંત, તેને વિષે પ્રમાદ કરતો જીવ, માસતુસાની પેરે જ્ઞાનાવરણીય કર્મ બાંધે, મારે પ્રમાદ અપ્રમાદનાં ફલ જાણીને સિદ્ધાંતને વિષે પ્રમાદ ન કરવો. તેવા પ્રમાદી મૂર્ખ જ્ઞાન રહિત જીવનાં આઠ લક્ષણો કહ્યાં છે તે કહે છે. પ્રથમ લક્ષણ એ જે ચિંતારહિત હોય, બીજું ઘણું ઝોજ ન કરે, ત્રીજું મનમાં લજ્જા પામે નહીં, ચોથું રાત્રિદિવસ સુખે સુઈ રહે, પાંચમું કાર્યાકાર્ય વિચારવાને બહેરો હોય, ઠંડું માન, અપમાનને વિષે સમાન હોય, સાતમું પ્રાયે: રોગરહિત હોય, આઠમું શરીરેં કરી દૃઢ સ્થૂલ વલવંત હોય, એ આઠ ગુણેં કરી મૂર્ખ સુખે જીવે છે, પણ તે મૂર્ખ એમ ચિંતવે નહીં જે અનેક શાસ્ત્ર સુજાણિત સિદ્ધાંતરૂપ અમૃતરસેં કરી કાનને ઉત્સવ કરતાં જેના દિવસ જાય છે, એવા પંખિતનું જન્મ, તથા જીવિતવ્ય સફલ અને સુકૃતાર્થ છે. એવા પંખિતેં કરી પૃથિવી શોષે છે. અને બીજા પશુસમાન વિ-

નયવિવેક રહિત, પુરુષ તો પૃથ્વીને વિષે ચારચૂત છે, તે શા કામના જાણવા ?
 इत्यर्थः॥३॥आ काव्यमां लघु सुकृतादीश, गुरु नव, सर्व षण्पन्न अक्षरो ठे॥३॥

॥ શાર્દૂલવિક્રીન્નિત હંદ ॥

સિદ્ધે જો પયર્ડ ણમો જિણમણ, નંદી સયા સંજમે ॥ દેવં
 नाग सुवन्न किन्नरगण, स्सप्लूय जावच्चिए ॥ लोगो जह
 पइछिउं जगमिणं, तेलुक्क मच्चासुरं ॥ धम्मो वड्ड सा
 सउं विजयउं, धम्मुत्तरं वड्ड ॥ ४ ॥ सुअस्स जगव
 उं ॥ करेमि काउस्सगं वंदाएवत्तिआए ॥ इति ॥ १ ॥

अर्थः—(जो के०) हे ज्ञानवंतलोको ! तमें जुर् (सिद्धे के०) सिद्धाय
 एटले फलना अव्यञ्जिचारपणायें प्रतिष्ठित तथा नय निक्षेप प्रमाणादिकें
 करीने जे सिद्ध एटले निष्पन्न करेलो છે, અથવા જે કુતર્કરહિત સ્યાદ્યા
 દરૂપ, છે વલી જેને આરાધીને જવ્ય જીવ મોક્ષફલ પ્રત્યે પામે છે. एवो
 (जिणमण के०) जिनमताय एटले जिनमत अर्थात् श्रीतीर्थकर देवनो प्रका
 शेलो जे सिद्धાંત, છે તેને (પયર્ડ કે०) પ્રયત્નઃ એટલે આદર સહિત થકો હું,
 (णमो के०) नमस्कार करुं हूं. ते जिनमतना प्रसादथकी महारे (संजय
 के०) संयम एटले चारित्र, तेने વિષે (સયા કે०) સદા નિરંતર, (નંદી
 કે०) समृद्धि वृद्धि थाउं, ते संयम केहवो ठे ? तो के (देवं के०) वैमा
 निक देवो, (नाग के०) नागेंद्रादि ते पातालवासी जवनपति देवो, (सु-
 वन्न के०) सुपर्ण जे गरुडो तथा ज्योतिषी देवो, (किन्नर के०) व्यंतर
 देवो, ए चार प्रकारना देव, तेना (गण के०) समूहने जे (स्सयप्लूजाव
 के०) सद्भूतजावें एटले सत्यजावें करी (अच्चिए के०) अर्च्यो, पूज्यो
 ठे. वली (जह के०) जे जिनमतने विषे (लोगो के०) त्रिकाल ज्ञान,
 (पइछिउं के०) प्रतिष्ठयु ठे, कछुं ठे. वली जे सिद्धांतने विषे (तेलुक्क के०)
 अधोलोक, ऊर्ध्वलोक अने तीर्होंलोक, ए त्रण लोक मध्यें (मच्च के०)
 मृत्यु एटले मनुष्य, (असुरं के०) जवनपति प्रमुख सर्व देवता अने उप

લક્ષણથી નારકી, તિર્યંચ પણ લેવા. એ પ્રકારનું (જગમિણં કેળ) આ જગત્ ક્ષેપ્યેં પ્રતિષ્ઠયું છે. એટલે એ સર્વ લોકનું જ્ઞાન જે શાસ્ત્રમાં સ્થાપ્યું છે. અર્થાત્ આ સર્વ જગત્, જે સિદ્ધાંતના બદલેં કરી જણાય છે, એવો (ધમ્મો કેળ) સિદ્ધાંતરૂપ શ્રુતધર્મ, તે (વઢુહ કેળ) વૃદ્ધિં યાતુ, વૃદ્ધિને પામો. તે શ્રુતધર્મ નિત્ય પળા માટે અર્થ આશ્રયી સદૈવ (સાસરં કેળ) શાશ્વતો છે તથા (વિજયં કેળ) પરવાદીયોને જીંપવા થકી વિશેષપણે કરી જય વંતો છે, વલી (ધમ્મ કેળ) ચારિત્ર ધર્મનું (ઉત્તરં કેળ) પ્રધાનપણું જેમ થાય, તેમ તે શ્રુતધર્મ, (વઢુહ કેળ) વૃદ્ધિને પામો. એમાં ફરીને જે (વઢુહ) એ પદ છે, તે જ્ઞાનવૃદ્ધિ કરવી, એમ દેખાતુવા માટે છે ॥ ૪ ॥

(સુઅસ્સજગવંતં કેળ) હે જગવંત ! તે શ્રુતસિદ્ધાંતને આરાધવા જાણી અથવા એવા શ્રુતસિદ્ધાંતરૂપ જગવંત તેને આરાધવા જાણી અથવા (જગવંતં કેળ) મહિમાવંત જે સિદ્ધાંત તેને આરાધવાને નિમિત્તે (કરેમિ કાહસ્સ ગ્ગં કેળ) હું કાહસ્સગ કરું હું, પઠી વંદણવત્તિઆએ ઇત્યાદિક પાઠ જાણી ને કાયોત્સર્ગ કરે, તેનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥ ઇતિ શ્રુતસ્તવસૂત્રાર્થઃ ॥ એ કાવ્યમાં લઘુ એકશઠ, ગુરુ પંદર, સર્વાક્ષર બૌંતેર છે, “સુઅસ્સ જગવંતં” એટલે સુધી ગણતાં લઘુ સઠશઠ, ગુરુ શોલ, સર્વ મલી ત્ર્યાશી અક્ષરો છે. એ ચારે ગાથાંતના મલી લઘુ એકશો ત્ર્યાશી, ગુરુ તેત્રીશ મલી સર્વ અક્ષર વશો ને શોલ છે. એમાં બે ગાથા તથા કાવ્ય પણ વે છે ॥ ઇતિ ॥ ૧૧ ॥ હવે સર્વ ક્રિયાના પરંપરાફલજૂતજેસિદ્ધ, તેને નમસ્કાર કરવામાટે કહે છે.

॥ અથ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં ॥

॥ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં, પારગયાણં પરંપરગયાણં ॥

લોઅગ્ગ મુવગયાણં, નમો સયા સઘસિદ્ધાણં ॥ ૧ ॥

(અર્થઃ—સિદ્ધાણં કેળ) સર્વ અર્થ સિદ્ધ કર્યો છે જેણે, તેને સિદ્ધ કહિયેં. હવે તે સામાન્યથી કર્મસિદ્ધ, વિજ્ઞાનસિદ્ધ, વિદ્યાસિદ્ધ, એ પણ સિદ્ધ કહેવાય છે ? ત્યાં કહે છે કે, (બુદ્ધાણં કેળ) બુદ્ધેજ્યઃ એટલે જ્ઞાનવડે તત્ત્વના જાણ અર્થાત્ સમસ્ત જગત્ત્રયના સ્વરૂપને જેણે જાણ્યા છે. વલી (પારગયાણં કેળ) પારગતેજ્યઃ એટલે સંસારસમુદ્રના પારપ્રત્યેં પામ્યા છે, અથવા સર્વ કાર્યનો પાર એટલે અંત, તે પ્રત્યેં પામ્યા છે માટે સિદ્ધ

કહિયેં. (પરંપરાગયાણં કે૦) પરંપરાગતેજ્યઃ એટલે પરંપરાયેં કરીને અર્થાત્ મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનકથી માંમીને અનુક્રમેં ચણદમા અયોગી ગુણઠાણા સુધી ચમીને મોદપ્રત્યેં પહોતા અથવા કર્મના ક્ષયોપશમાદિકથી પ્રથમ શુદ્ધ સમ્યક્દર્શન, પઠી સમ્યક્જ્ઞાન, પઠી સમ્યક્ચારિત્ર પામી ક્ષપકશ્રેણિ કરી એવી પરંપરાયેં કરી અનુક્રમેં મોદેં પહોતા. (લોચ્ચગ્ગમુવગયાણં કે૦) લોકાગ્રમુપગતેજ્યઃ એટલે લોકાગ્રને વિષે ઉપગત એટલે પહોતા સિદ્ધકેંત્રપ્રત્યેં પામ્યા, એવા (સર્વસિદ્ધાણં કે૦)સર્વસિદ્ધેજ્યઃ એટલે તીર્થ, અતીર્થાદિક જ્ઞેદેં પંદર પ્રકારના જે સર્વ સિદ્ધ, તે પ્રત્યેં (સયા કે૦) સદા નિરંતર (નમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં. આ ગાથામાં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ પાંચ, સર્વ મલી પાંત્રીશ અક્કરો છે ॥ ૧ ॥

હવે દુકમા નિકટ ઉપકારી માટેં વર્તમાન તીર્થંકર શાસનના નાયક શ્રી મહાવીર સ્વામી છે, તેની સ્તુતિ જણે છે.

જો દેવાણવિ દેવો, જં દેવા પંજલી નમંસંતિ ॥

તં દેવદેવમહિંઅં, સિરસા વંદે મહાવીરં ॥ ૨ ॥

અર્થઃ(જોદેવાણવિદેવો કે૦) યોદેવાનામપિ દેવઃએટલે જે દેવોના પણ દેવ છે,તે દેવાધિદેવ કહિયેં.વલી (જં કે૦) જેમને (દેવા કે૦) વૈમાનિક પ્રમુખ ચાર નિકાયના દેવતાઉં,તે (પંજલી કે૦)હાથ જોની મસ્તકેં ચઢાવીને (નમંસંતિ કે૦) નમસ્કાર કરે છે. વલી (દેવદેવ કે૦) દેવતાઉંનો દેવ જે ઇંદ્ર, તેણેં (મહિંઅં કે૦) પુષ્પાદિકેં કરી પૂજ્યા છે. (તં કે૦) તે (મહાવીરં કે૦) શ્રીમહાવીરસ્વામીપ્રત્યેં (સિરસા કે૦) મસ્તકેં કરીને (વંદે કે૦) હું વાંઉં હું. આ ગાથામાં સર્વ મલી ચોત્રીશ લઘુ અક્કરોજ છે ॥ ૨ ॥

હવે નમસ્કારનું ફલ દેખાવવાને આગલ ગાથા કહે છે.

ઈક્કોવિ નમુક્કારો, જિણવરવસહસ્સ વધ્ધમાણસ્સ ॥

સંસારસાગરાઉં, તારેઈ નરં વ નારિં વા ॥ ૩ ॥

અર્થઃ-(જિણવર કે૦) સામાન્ય કેવલીયોને વિષે એટલે શ્રુતજ્ઞાની અવધિજ્ઞાની પ્રમુખ તે જિન કહિયેં,તે મધ્યેં વર એટલે પ્રધાન એવા કેવલજ્ઞાની જગવાન્ તેને જિનવર કહિયેં, તે કેવલીયોને વિષે (વસહસ્સ કે૦)વૃષ્ણ જ સરસા છે, એટલે તીર્થંકર નામ કર્મના ઉદયથકી પ્રધાન છે. ત્યાં શંકા

બીજી ગાથા શ્રીઅષ્ટાપદ પ્રમુખ તીર્થને નમસ્કાર કરવા જાણી કહે છે.

ચત્તારિ અઠ દસ દો, અ વંદિઆ જિણવરા ચઢવીસં ॥

પરમઠનિઠિઅઠા, સિદ્ધા સિદ્ધ મમ દિસંતુ ॥ ૫ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:-અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર જરત ચક્રવર્તીયેં કરાવેલો એવો જે ચતુર્મુખ પ્રાસાદ તેને વિષે જેનાં પ્રતિબિંબ બિરાજ્યાં છે, ત્યાં દક્ષિણ દિશિને વિષે સંજવાદિક (ચત્તારિ કેળ) ચાર અને પશ્ચિમદિશિને વિષે સુપાર્શ્વજિનાદિક (અઠ કેળ) આઠ તથા ઉત્તરદિશિને વિષે ધર્મજિનાદિક (દસ કેળ) દશ તથા પૂર્વદિશિને વિષે રૂષજિનાદિક (દોઅ કેળ) બે, એ સર્વે એકઠા મેલ વીયેં, તેવારેં (જિણવરા ચઢવીસં કેળ) ચોવીશ તીર્થકરો વર્તમાન ચોવી શીના થાય. તે કેહવા છે?તો કે (વંદિઆ કેળ) વંદિત છે, એટલે જેને ઇંદ્રાદિક વાંદે છે. માટેં વંદિત છે, મલી (પરમઠ કેળ) પરમાર્થેં કરી, પણ કલ્પનામાત્રેં નહીં, એટલે સત્યાર્થ પળે કરી જે (નિઠિઅઠા કેળ) નિઠિતાર્થ થયા છે, એટલે (નિઠિત કેળ) સ્થિર અચલ કહ્યું છે (અર્થ કેળ) સર્વ પ્રયોજન જેણેં અર્થાત્ જે કૃતકૃત્ય થયા છે તથા (સિદ્ધા કેળ) સિદ્ધ થયા છે, એટલે પૂર્ણફલને પામ્યા છે, એવા રૂષજાદિક ચોવીશે. જિનવર તે (મમ કેળ) મુક્તને (સિદ્ધિ કેળ) સિદ્ધિ એટલે મોક્ષ, તે પ્રત્યેં (દિસંતુ કેળ) દ્યો આપો ॥૫॥ એ ગાથામાં લઘુ ઝગણત્રીશ, ગુરુ આઠ, મલી સામત્રીશ અદ્ધારો છે. એ ગાથા જે પ્રકારેં શ્રીગૌતમ સ્વામીયેં અષ્ટાપદ પર્વતની ઉપર જડ્ઝને દેવની વંદના કરતાં કરતાં કરી છે, તે પ્રકારેંજ નિબંધન થયેલી છે. એ સિદ્ધસ્ત વમાં વધી મલીને પાંચ ગાથા છે, વીશ પદ છે, વીશ સંપદા છે, લઘુ એકશો ને એકાવન અને ગુરુ પચ્ચીશ, મલી એકશો ને બહોતેર અદ્ધારો છે ॥ ૨૦ ॥

હવે સવહ ઉચિયકરણ એમ પરમેશ્વરેં કહ્યું છે.તેમાટેં ઉચિત કરવા જાણી શ્રીવીતરાગના વૈયાવચ્ચગર એવા જે સમ્યગ્દષ્ટિ દેવતા, તેના પ્રત્યયને અર્થેં કાઠસ્સગ્ગ કરવા સારુ આવી રીતેં કહેવું, તે કહે છે ॥

॥ અથ વેઆવચ્ચગરાણં ॥

વેઆવચ્ચગરાણં, સંતિગરાણં, સમ્મદિઠિસમાદિગરાણં

॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૨૧ ॥ કરેમિ કાઠસ્સગ્ગં અન્નહ ॥

અર્થ:-શ્રીજિનશાસનનું (વેઆવચ્ચગરાણં કેળ) વૈયાવચ્ચ એટલે સાર

नमोऽर्हत् तथा संसारदावानी स्तुति अर्थसहित. ९१

संजाल चिंताना करनार सान्निध्यकारी एवा जे गोमुख यद्वा, अने चक्रे श्वरी प्रमुख, (संतिगराणं के०) सर्वसंघने शांतिना करनार, कुडोपडवने उपशमना करनार, (सम्महिठिसमाहिगराणं के०) सम्यक्दृष्टि जीवोने स माधि एटले चित्तनी एकाग्रताना करनार, एवा देवो आश्रयीने ॥१॥ (करे मि काउस्सगं के०) हुं कायोत्सर्ग करुं तुं. अहीं वंदणवत्तिआए इत्यादिक पाठ न कहियें, जे जणी ते यद्वादिक देवो अविरति पणे ठे, माटें वांदवा पूजवा योग्य नथी तेशी 'अन्नञ्ज उस्सीएणं' इत्यादिकज कहियें. अहींयां देवतानो काउस्सग करतां मिथ्यात्व लागे ठे, ए रीतें केटलाएक कहे ठे, ते जूतुं कहे ठे, केम के? श्रीहरिजडसूरिकृत ललितविस्तरानी वृत्ति तथा श्रीहेमाचार्यकृत योगशास्त्रवृत्ति तथा आवश्यकचूर्णी मध्यें देवतानो काउस्सग करवो प्रगटज कह्यो ठे, तथा श्रीवयरस्वामीयें गोष्ठामाहिह्व निन्हवने अर्थें तथा सुजडा आविकायें चंपानगरीनी पोख उधारवाने अवसरें तथा मनोरमा आविकायें, सुदर्शन श्रेष्ठीने शूलिनुं संकट पडे थके देवताना काउस्सग कीधा ठे. एम घणे स्थलें सांजलियें ठैयें, माटें सम्यक्दृष्टि जीवोने देवतानो काउस्सग करवाथकी कांई पण दूषण नथी. आ सूत्रमध्ये अठार लघु, अने चार गुरु, मली बावीश अक्षरो ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ३१ ॥

॥ अथ परमेष्ठिनमस्कार ॥

नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुज्यः ॥ १ ॥ इति ॥ ३२ ॥

अर्थः—अरिहंत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु, ए पांच परमेष्ठिने महारो नमस्कार हो. ए सूत्र चौद पूर्व मांहेलुं ठे एवो प्रघोष ठे. तेजणी स्त्री जणवा न पामे ॥ १ ॥ इति ॥ ३२ ॥

॥ अथ संसारदावानी स्तुति ॥

॥ इन्द्रवज्राब्द ॥

संसारदावानलदाहनीरं, संमोहधूलीहरणे समीरम् ॥ माया

रसादारणसारसीरं, नमामि वीरं गिरिसारधीरम् ॥ १ ॥

अर्थः—(वीरं के०) श्रीवीर जगवान् प्रत्ये (नमामि के०) हुं नमस्कार करुं तुं. ते श्रीवीर केहवा ठे? तो के (संसार के०) चातुर्गतिकने विषे

સંસરવું એટલે જમવું તેને સંસાર કહિયે. તે સંસારરૂપ (દાવાનલ કેળ) વનનો અગ્નિ તેનો (દાહ કેળ) તાપ, તે તાપને ઝલવવાને (નીરં કેળ) પાણી સમાન છે. વહી કેહવા છે ? તો કે (સંમોહધૂલી કેળ) મોહ એટલે અજ્ઞાન તણૂપ ધૂલી એટલે રજ તેને (હરણે કેળ) હરણ કરવાને (સમીરં કેળ) પવન સમાન છે. તથા (માયારસા કેળ) કપટરૂપ જે રસા એટલે પૃથ્વી તેને (દારણ કેળ) વિદારવાને ઝલેફવાને (સાર કેળ) પ્રધાન અત્યંત તીક્ષ્ણ એવા (સીરં કેળ) હલ સમાન છે. વહી કેહવા છે ? તો કે (ગિરિસાર કેળ) મેરુની પેરેં (ધીરં કેળ) જે ધીર છે, અચલ છે, એટલે પોતાના સ્વરૂપને વિષે અચલ છે, એવા વીર જગવાન છે. આ શ્લોકમાં સર્વ અદ્ધર ચુસ્માલીશ છે, તેમાં જારે અદ્ધર કોઈ પણ નથી. ॥ ૧ ॥

॥ વસંતતિલકા હંદ ॥

॥ જાવાવનામસુરદાનવમાનવેન, ચૂલાવિલોલક-
મલાવલિમાલિતાનિ ॥ સંપૂરિતાગ્નિનતલોકસમી-
હિતાનિ, કામં નમામિ જિનરાજપદાનિ તાનિ ॥૭॥

અર્થ:- (તાનિ કેળ) તે પ્રસિદ્ધ (જિનરાજપદાનિ કેળ) જિનરાજનાં ચરણ, તે પ્રત્યેં (કામં કેળ) યથેષ્ઠપણે (નમામિ કેળ) હું નમું હું. નમ સ્કાર કરું હું, તે શ્રીજિનરાજનાં ચરણ કેહવાં છે ? તો કે (જ્ઞા કેળ) જાવેં કરીને (અવનામ કેળ) નમ્યા એવા જે (સુરદાનવમાનવ કેળ) સુર તે વૈમાનિક અને જ્યૌતિષિક દેવતા, તથા દાનવ તે પાતાલવાસી જવન પતિ તથા વ્યંતર દેવતા અને માનવ તે મનુષ્ય, તેના જે (હન કેળ) સ્વામી ઠાકુર તેના (ચૂલા કેળ) મસ્તકને વિષે જે મુકુટ તેની ઉપર રહેલી એવી જે (વિલોલ કેળ) દેદીપ્યમાન (કમલાવલિ કેળ) કમલની શ્રેણિયો તેણેં, (માલિતાનિ કેળ) પૂજિત કસ્યાં છે, એટલે પૂજ્યાં છે. વહી તે શ્રીજિ નરાજનાં ચરણ કેહવાં છે ? તો કે (સંપૂરિત કેળ) સમ્યક્ પ્રકારેં પૂસ્યાં છે (અગ્નિનતલોક કેળ) ત્રિકરણશુદ્ધિયેં કરી નમનાર એવા જે જક્તલોકો જવ્ય જીવો તેનાં (સમીહિતાનિ કેળ) મનોવાંઙિત જેણેં એવાં છે. આ શ્લોકમાં અદ્ધર ઠપ્પન છે, જારે અદ્ધર કોઈ પણ નથી ॥ ૨ ॥

॥ મંદાકાંતાઘંડ ॥

બોધાગાધં સુપદપદવીનીરપૂરાગ્નિરામં, જીવાર્હિસાવિરલ
લહરીસંગમાગાહદેહમ્ ॥ ચૂલાવેલં ગુરુગમમણીસંકુલં
દૂરપારં, સારં વીરાગમજલનિધિં સાદરં સાધુ સેવે ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (વીર કે) શ્રીવીરજિન સંબંધી જે (આગમ કે) સિદ્ધાંત
તેરૂપ (જલનિધિ કે) સમુદ્ર તે પ્રત્યે, (સાદરં કે) આદર સહિત
(સાધુ કે) સમ્યક્ પ્રકારે (સેવે કે) હું સેવું હું, તે શ્રીવીરાગમજલ
નિધિ કેહવો છે? એવી રીતે સર્વવિશેષણોની સાથે કહેવું, (બોધાગાધં
કે) બોધ જે જ્ઞાન તેણે કરીને અગાધ ઇટલે ગંજીર છે, અથવા અગાધ
ઇટલે અર્થે કરીને ગંજીર એવો બોધ ઇટલે યથાર્થજ્ઞાન છે જેને વિષે, એવો
છે. વલી (સુપદ કે) “ધમ્મોમંગલમુક્કિઠં” इत्यादि सुंदर पदोंनी (પદ-
વી કે) શ્રેણીરચના તે રૂપ (નીરપૂર કે) પાણીનો પૂર જે સમૂહ, તેણે
કરીને (અગ્નિરામં કે) શોભાયમાન છે, મનોહર છે. વલી કેહવો છે? તો
કે (જિવાર્હિસા કે) જીવદયારૂપ ઇટલે ષટ્કાય જીવોની રક્ષારૂપ
(અવિરલ કે) અંતરરહિત એવી (લહરી કે) લહેરીયો ઇટલે તરંગો
તેના (સંગમ કે) પરસ્પર મલવે કરીને (અગાહ કે) અગાધ ઇટલે
અપાર છે દેહસ્વરૂપ જેનું, ઇટલે ભેદન જોડન કરી નહીં શકાય એવો અને
અગાધ મહાગંજીર (દેહં કે) દેહ ઇટલે શરીર છે જેનું, એવો વલી (ચૂલા
કે) શ્રી સિદ્ધાંતોની જે ચૂલિકાઝ છે, તે ચૂલિકારૂપિણી (વેલં કે)
વેલો છે જે સમુદ્રને વિષે, વલી જે (ગુરુ કે) મહોટા એવા જે (ગમ
કે) સરખા પાઠ તે રૂપ (મણી કે) રત્ન તેણે કરી (સંકુલં કે)
સંકીર્ણ છે જરેલો છે, વલી (દૂર કે) અત્યંત દૂર છે (પારં કે) પાર
જેનો ઇટલે જેનો કાંઠો ઘણો દૂર છે, કેમ કે? સમુદ્રની પેરે સિદ્ધાંતનો પાર
પામવો મહાદુર્લભ છે, ઇટલે સંપૂર્ણ શ્રુતજ્ઞાની અથવા કેવજ્ઞાની વિના
વીજાથી જેનો પાર પમાય નહીં, એવો (સારં કે) પ્રધાન છે, પૂજ્ય છે.
માટે આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર અનુશઠ છે, જારે અક્ષર કોઈ નથી ॥ ૩ ॥

॥ स्रग्धरा ङद ॥

आमूलालोलधूलीबहुलपरिमलालीढलोलालिमाला, ऊं-
कारारावसारामलदलकमलागारजूमिनिवासे ॥ ढायासंज्ञा-
रसारे वरकमलकरे तारहाराजिरामे, वाणीसंदोहदेहे नव
विरहवरं देहि मे देवि सारं ॥ ४ ॥ इति ॥ ५३ ॥

अर्थ:- (देवि के०) हे श्रुतदेवि! (मे के०) मुजने (सारं के०) प्रधान
एवो (नवविरह के०) संसारनो जे विरह तेने मोक्ष कहियें, तेनो (वरं
के०) वरदान एटले मोक्षसंबंधि वरदान, तेने (देहि के०) दे, आप.
अहीं पांच संबोधनयुक्त एवी देवी ठे, माटें ते पांच संबोधन कहियें ठैयें. प्रथम
(आमूल के०) मूल लगें (आलोल के०) चपल ते मोलतुं एवुं, वली
(धूली के०) मकरंद सुगंधना कणीया तेना (बहुल के०) घणा (परि-
मल के०) सुगंध, तेने विषे (आलीढ के०) आसक्त मग्न एवा जे (लो-
ल के०) चपल (अलि के०) झमराळ तेनी (माला के०) श्रेणी तेना
(ऊंकार के०) गुंजार तेना (आराव के०) शब्द तेणें करीने जे (सार के०)
प्रधान ठे एवुं, वली (अमल के०) निर्मल एवां (दल के०) पांदरां
तेणें करीने सहित एवुं (कमल के०) जे कमल तेनी उपर, (आगार
के०) जुवन ठे एटले घर ठे जेनुं, तेना मध्यज्ञागनी (जूमि के०) जूमिने
विषे शयन चैन करवानी अतिरमणीय शय्या ठे तेने विषे (निवासे
के०) निवास ठे एटले वसतुं ठे जेनुं ए प्रथम पदें करी प्रथम संबोधन
जाणवुं. हवे वली (ढाया के०) कांति तेनो जे (संज्ञार के०) समूह ते
समूहें करी (सारे के०) प्रधान ठे माटें हे ढायासंज्ञारसारें! ए बीजा
पदें करी बीजुं संबोधन जाणवुं. वली (वरकमल के०) प्रधान कमल ठे
जेना (करे के०) हाथने विषे तेना संबोधने हे वरकमलकरे! ए त्रीजुं संबो-
धन जाणवुं, वली (तार के०) देदीप्यमान एवा (हार के०) हारें क-
रीने (अजिरामे के०) सुंदर ठे हृदय जेनुं अथवा (तार के०) नेत्रनी
कीकी ठे (हार के०) सुरनरने हरावनारी जेनी तेणें करी (अजिरामे के०)
सुंदर ठे. अहीं हे तारहाराजिरामे! ए चोथें पदें करी चोथुं संबोधन जाणवुं.
हवे (वाणी के०) द्वादशांगीरूप वाणी तेनो (संदोह के०) समूह

તેજીજ ઠે (દેહે કેળ) શરીર જેનું, અહીં હે વાણીસંદોહદેહે ! એ પાંચમા પદનું પાંચમું સંબોધન જાણવું. આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર ચોરાશી ઠે. જારે અક્ષર કોઈ નથી ॥ સર્વ ચારે ગાથાનાં મલી પદ શોભ ઠે, સંપદા શોભ ઠે, સર્વ મલી બશે ને બાવન અક્ષરો ઠે, એમાં કોઈ જારે અક્ષર નથી ॥૩૩॥

॥ અથ કલ્હાણકંદની સ્તુતિપ્રારંભઃ ॥

॥ તિહાં શ્રી જિનપંચકને વાંદવાની પહેલી થુઈ કહે ઠે ॥

કલ્હાણકંદં પઢમં જિણંદં, સંતિં તણં નેમિજિણં મુણિંદં ॥

પાસં પયાસં સુગુણિકઠાણં, જત્તીઈ વંદે સિરિવરુમાણં ॥૧॥

અર્થઃ—(કલ્હાણકંદં કેળ) કલ્હાણ એટલે સુખવૃદ્ધિ તેના કંદં એટલે મૂલ ઠે એવા, (પઢમંજિણંદં કેળ) પ્રથમ જિનેંદ્ર જે શ્રીરુષ્ણદેવ તેપ્રત્યે તથા બીજા (સંતિં કેળ) શ્રીશાંતિનાથ તે પ્રત્યે (તણં કેળ) તેવાર પઠી ત્રીજા (મુણિંદં કેળ) મુનિઝને વિષે ઇંદ્ર સમાન એવા જે શ્રી (નેમિજિણં કેળ) નેમિ જિનેશ્વર તેપ્રત્યે, વલી ત્રણ ઝુવનને વિષે (પયાસં કેળ) પ્રકાશના કરનાર, એવાજે (પાસં કેળ) શ્રી પાર્શ્વનાથ તેપ્રત્યે, વલી ચોથા (સુગુણ કેળ) જ્ઞાનાદિ, દયાદિ અને દામાદિ, શ્યાદિક અનેક ગુણ તેને સુગુણ સમૂહ કહિયે, તેનું (ઇક્ઠાણં કેળ) એક અદ્વિતીય સ્થાનક એવા, (સિરિવરુમાણં કેળ) શ્રીવરુમાણ જગવાન્ તે પ્રત્યે (જત્તીઈ કેળ) જત્તિયે કરીને (વંદે કેળ) હું વાંઉં હું. આ કાવ્યમાં લઘુ ચાલીશ, ગુરુ ચાર, મલી ચુમ્માલીશ અક્ષરો ઠે. એ જિનપંચકને વાંદવારૂપ પ્રથમ થુઈ થઈ ॥ ૧ ॥

હવે સર્વ તીર્થકરોને વાંદવાની બીજી થુઈ કહે ઠે.

અપારસંસારસમુદ્ધપારં, સત્તા સિવં દિંતુ સુશ્કસારં ॥ સવે

જિણંદા સુરવિંદવંદા, કલ્હાણવલ્લીણ વિસાલકંદા ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સવેજિણંદા કેળ) સર્વે જિનેંદ્ર જે ઠે, તે મુજને (સિવં કેળ) શિવ જે મોદા, તેને (દિંતુ કેળ) ઘો, આપો. તે સમસ્ત જિનેંદ્ર કેહવા ઠે ? તો કે (અપારસંસારસમુદ્ધપારં કેળ) નથી જેનો પાર એટલે ઠેનો એવો જે સંસારરૂપ સમુદ્ર તેના પારપ્રત્યે અંતપ્રત્યે (પત્તા કેળ) પ્રાપ્તા એટલે પામ્યા ઠે. વલી તે સર્વજિનેંદ્ર કેહવા ઠે ? તો કે (સુરવિંદ કેળ) દેવતાઝ-

નાં વુંદ ઇટલે સમૂહ. તેને જે (વંદા કેળ) વાંદવા યોગ્ય છે. વલી તે સર્વે જિનેંદ્ર કેહવા છે ? તો કે (કલ્યાણવહ્ની કેળ) કલ્યાણરૂપ વેલીના (વિસાલકંદા કેળ) વિસ્તીર્ણ મહોટા કંદ છે મૂલ છે, વલી તે શિવ કહેવું છે ? તો કે (સુશ્કસારં કેળ) શુચિ ઇટલે પવિત્ર જે વસ્તુ છે, તેનું એક સાર છે, અર્થાત્ જાણિયેં એક સારજ કાઢેલો હોય નહીં ? એવું છે આ કાવ્યમાં લઘુ આરુત્રીશ તથા ગુરુ ઠ, મલી ચુમ્માલીશ અક્કરો છે ॥ ૨ ॥

હવે જ્ઞાનવર્ણનપૂર્વક જિનમત નમનરૂપ ત્રીજી શુદ્ધ કહે છે.

નિવાણમગ્ગે વરજાણકપ્પં, પણાસિયાસેસકુવાહ્દપ્પં ॥

મયં જિણાણં સરણં બુહાણં, નમામિ નિચ્ચં તિજગપ્પહાણં ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (જિણાણં કેળ) જિનાનાં ઇટલે જિન જે છે તેમના (મયં કેળ) મત ઇટલે શ્રી જિનમતપ્રત્યે (નિચ્ચં કેળ) નિત્ય ઇટલે સદા નિરંતર (નમામિ કેળ) હું નમું તું. તે શ્રી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (નિવાણમગ્ગે કેળ) નિર્વાણ જે મોક્ષ, તેના માર્ગને વિષે ઇટલે મોક્ષનગરનો જ્ઞાનાદિરત્નત્રયરૂપ જે માર્ગ છે તે માર્ગને વિષે પહોંચાવવાને (વર કેળ) પ્રધાન એવું (જાણ કેળ) યાન ઇટલે રથ તેની (કપ્પં કેળ) કલ્પ ઇટલે સમાન છે. વલી તે જિનમત કેહવું છે ? તો કે (પણાસિય કેળ) અતિશયપણે કરીને નાશ કહ્યો છે (અસેસ કેળ) સંપૂર્ણ (કુવાહ કેળ) કુવાદીયો ઇટલે પાશંમીયો નો (દપ્પં કેળ) દર્પ ઇટલે અહંકાર જેણે, ઇટલે કુવાદીયો જે અન્યદર્શીયો તેના અહંકારને જેણે સંપૂર્ણ નાશ કહ્યો છે. એવું જિનમત છે. વલી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (બુહાણં કેળ) બુધાનાં ઇટલે જે પંક્તિતો છે, તેને (સરણં કેળ) શરણ છે, આધારચૂત છે, જેમ પક્ષીને આકાશ આધારચૂત છે, તેની પેરેં જાણવું. વલી તે શ્રી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (તિજગ કેળ) ત્રણ જગતને વિષે (પ્પહાણં કેળ) પ્રધાન છે. એમાં લઘુ આરુત્રીશ અને ગુરુ ઠ, સર્વ મલી ચુમ્માલીશ અક્કરો છે ॥ ૩ ॥

હવે શાસનના અધિષ્ઠાત્રિક દેવ, દેવીના વર્ણનની ચોથી શુદ્ધ કહે છે.

कुंदिङ्गोस्कीरतुसारवन्ना, सरोजहृद्वा कमले
निसन्ना ॥ वाएसिरी पुण्यवग्गहृद्वा, सुहाय
सा अम्ह सया पसन्ना ॥ ४ ॥ इति ॥ १४ ॥

अर्थः—(सा के०) ते (वाएसिरी के०) वागीश्वरी एटले श्रुतदेवी सर-
स्वाति (अम्ह के०) अमने (सया के०) सदा निरंतर, (सुहाय के०) सु-
खाय एटले सुखने माटे थाळ. इति शेषः ॥ हवे ते वागीश्वरी केहवी ठे?
तो के (कुंद के०) मचकुंद जातिनां फूल, (इङ्ग के०) चंद्रमा, (गोस्कीर
के०) गायनुं दुध तथा (तुसार के०) हिम, ए चारनी पेरे उज्ज्वल ठे,
(वन्ना के०) वर्ण जेनो, वली ते वागीश्वरी केहवी ठे? तो के (सरोज
हृद्वा के०) सरोजहस्ता ठे. तिहां (सरोज के०) कमल तेणें करी सहित
ठे (हृद्वा के०) हाथ जेनो एटले हाथमां कमल धारण कछुं ठे. वली ते
वागीश्वरी केहवी ठे? तो के (कमले के०) कमलमां (निसन्ना के०) बेस
वुं ठे, रहेवुं ठे जेनुं एवी ठे. वली ते वागीश्वरी केहवी ठे? तो के पुण्य
वग्गहृद्वा ठे. तिहां (पुण्य के०) पुस्तकनो जे (वग्ग के०) वर्ग एटले
समूह, ते (हृद्वा के०) जेना हाथने विपे ठे. वली ते श्रुतदेवी केहवी ठे?
तो के (पसन्ना के०) प्रशस्ता एटले श्रीसंघनी जक्ति विद्यादानादिक कर-
वाथकि, प्रशस्त ठे उत्तम ठे ॥ ४ ॥ आ गाथामां लघु पांत्रीश तथा गुरु
नव, सर्वाक्षर चुम्मालीश ठे, ए चारे गाथामां पद शोल, संपदा शोल, लघु
एकशो एकाधुन्न, गुरु पच्चीश, सर्वाक्षर एकशो ठेंतेर ठे ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ स्नातस्यानी स्तुतिप्रारंभः ॥

॥ तत्र प्रथमं वर्द्धमानस्तुतिः ॥

स्नातस्याप्रतिमस्य मेरुशिखरे शच्या विज्ञोः शै
शवे, रूपालोकनविस्मयाहतरसत्रांत्या अमम्वदु
षा ॥ उन्मृष्टं नयनप्रज्ञाधवलितं क्षीरोदकाशंकया,
वक्त्रं यस्य पुनः पुनः सजयति श्रीवर्द्धमानो जिनः॥१॥

अर्थः—(शच्या के०) इन्द्राणी जे तेणें (मेरुशिखरे के०) मेरु पर्वतना
शिखरने विपे (स्नातस्य के०) नवराव्या अने (अप्रतिमस्य के०) निरुपम

એવા (વિજોઃ કે૦) વીરજગવાન્ તેના (શૈશવે કે૦) વાલકપણાને વિષે
 (રૂપાલોકનવિસ્મયાહૃતરસત્રાંત્યા કે૦) રૂપનું આલોકન જે જોવું, તે થકી
 ઉપન્યો એવો જે વિસ્મય કહેતાં આશ્ચર્ય તડૂપ આહૃત ઇટલે જોગવ્યો
 એવો જે રસ કહેતાં પોરો, તેની જે ત્રાંતિ તેણે કરી (ત્રમચ્છુષા કે૦) ત્ર-
 મતી નામ અરહી પરહી યાતી ઢે ચહુ જેની એવી ઇંદ્રાણીયેં (નયનપ્રજા
 ધવલિતં કે૦) નેત્રની પ્રજા જે કાંતિ તેણે કરી ધવલિત ઇટલે ઉજ્જ્વલ
 કચું એવું (યસ્ય કે૦) જે પ્રચુનું (વક્ત્રં કે૦) મુખ, તે (દ્વીરોદક કે૦)
 દ્વીરસાગરનું જલ, તેની (આશંકયા કે૦) આશંકાયેં કરીને (ઉન્મૃદ્ધં કે૦)
 લૂબ્ધું ઢે, એવા (શ્રીવર્દ્ધમાનોજિનઃ કે૦) શ્રીવર્દ્ધમાનજિન જે શ્રીવીર જગવા
 ન્ (સઃ કે૦) તે (પુનઃપુનઃ કે૦) વારં વાર (જયતિ કે૦) ઉત્કૃષ્ટા વર્તે ઢે ॥ ૨૧ ॥

॥ અથ દ્વિતીયા સર્વજિનસ્તુતિઃ ॥

હંસાંસાહતપદ્મરેણુકપિશદ્ધીરાણવાંજોઞૃતૈઃ, કુંજૈ
 રપ્સરસાં પયોધરજરપ્રસ્પર્દ્ધિજિઃ કાંચનૈઃ ॥ યેષાં
 મંદરરત્નશૈલશિખરે જન્માન્નિષેકઃ કૃતઃ, સર્વૈઃ સ
 ર્વસુરાસુરેશ્વરગણૈસ્તેષાં નતોઽહં કમાન્ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સર્વૈઃ કે૦) સર્વ એવા (સર્વસુરાસુરેશ્વરગણૈઃ કે૦) સર્વ નામ સમગ્ર
 સુર, અસુર તેના ઈશ્વર જે ઇંદ્ર, તેના ગણ જે સમૂહ, તેમણે (હંસાંસાહતપ
 દ્મરેણુકપિશદ્ધીરાણવાંજોઞૃતૈઃ કે૦) હંસ જે રાંજહંસો તેની અંસ જે પાંખો
 તેણે કરી હૃત નામ ઉમાત્રી એવી પદ્મરેણુ જે કમલની રજ, તેણે કરી કપિશ
 નામ રાતું પીઠું થયું એવું દ્ધીરાંજ જે દ્ધીરસમુદ્રનું જલ તેણે કરી ઞૃતૈઃનામ
 જન્મા એવા અને (અપ્સરસાંપયોધરજરપ્રસ્પર્દ્ધિજિઃ કે૦) અપ્સરાઝના પયોધર
 જે સ્તન તેમનો જર જે સમૂહ તેની સાથે પ્રસ્પર્દ્ધિજિઃ ઇટલે અતિસ્પર્દ્ધાના ક
 રનાર એવા (કાંચનૈઃ કે૦) કાંચનના (કુંજૈઃ કે૦) કલશોયેં કરીને (મંદર
 રત્નશૈલશિખરે કે૦) મંદરરત્ન જે મેરુનામા શૈલ જે પર્વત, તેના શિખરે
 નામ શિખરને વિષે (યેષાં કે૦) જે જિનોનો (જન્માન્નિષેકઃ કે૦) જન્મ-
 નિષેક, તે (કૃતઃ કે૦) કરેલો ઢે, (તેષાં કે૦) તે સર્વ જિનોનાં (કા
 માન્ કે૦) ચરણ કમલ પ્રત્યેં (નતોઽહં કે૦) હું નમેલો હું ॥ ૨ ॥

॥ अथ तृतीया द्वादशांगस्तुतिः ॥

अर्हद्वक्रप्रसूतं गणधररचितं द्वादशाङ्गं विशालं, चित्रं
बह्वर्थयुक्तं मुनिगणवृषजैर्धारितं बुद्धिमद्भिः ॥ मोक्ष-
प्रद्वारभूतं व्रतचरणफलं ज्ञेयज्ञावप्रदीपं जक्त्यानि-
त्यं प्रपद्ये श्रुतमहमखिलं सर्वलोकैकसारम् ॥ ३ ॥

अर्थः—(अर्हद्वक्रप्रसूतं के०) अर्हत् जे अरिहंत तेनुं वक्र जे वदन ते
थकी प्रसूतं नाम प्रगट थयुं, अने (गणधररचितं के०) गणधर कहेतां गणध
रोयें रचितं नाम रचना कखुं अने (चित्रं के०) आश्चर्यकारि तथा (बह्वर्थ
युक्तं के०) बह्वर्थ ते घणा अर्थो तेणें करी युक्त नाम सहित तथा (बुद्धिमद्भिः
के०) बुद्धिमंत एवा (मुनिगणवृषजैः के०) मुनिगण एटले साधुर्जनो स-
मुदाय तेना वृषजएटले नायकोयें (धारितं के०) धारण कखुं एवुं अने
(मोक्षप्रद्वारभूतं के०) मोक्षरूपगृह तेनुं अग्रद्वार केहतां मुख्यद्वार
समान तथा (व्रतचरणफलं के०) व्रत अने चरण, जे चारित्र तेनुं फल
हे जेमां एवुं, अने (ज्ञेयज्ञावप्रदीपं के०) ज्ञेयज्ञाव ते जाणवा योग्य
ज्ञाव तेने विषे प्रदीप नाम दीपक समान एवुं अने (सर्वलोकैकसारं के०) सर्व
लोकने विषे एकसारं कहेतां अद्वितीयसारभूत एवुं (अखिलं के०) समग्र
(विशालं के०) विशाल एवुं (द्वादशांगं के०) द्वादशांगरूप (श्रुतं के०)
सिद्धांत तेने (जक्त्या के०) जक्तियें करीने (नित्यं के०) निरंतर (अहं
के०) हुं (प्रपद्ये के०) अंगीकार करुं हुं ॥ ३ ॥

॥ अथ कार्यसिद्धिप्राप्त्यर्थं चतुर्थं सर्वानुभूतिनामा यद्वास्तुतिः ॥

निष्पंकव्योमनीलद्युतिमलसदृशं बालचंचाप्रदंष्ट्रं, मत्तं
घंटारवेण प्रसूतमदजलं पूरयंतं समंतात् ॥ आरूढो दिव्य
नागं विचरति गगने कामदः कामरूपी, यद्वाः सर्वानुभूतिं
दिशतु मम सदा सर्वकार्येषु सिद्धिम् ॥ ४ ॥ इति ॥ १५ ॥

अर्थः—(निष्पंकव्योमनीलद्युतिं के०) निष्पंक एटले वादले रहित एवुं

વ્યોમ જે આકાશ, તેની યુતિ જે કાંતિ તેના સરસ્વી નીલ ઇટલે શ્યામ જે કાંતિ જેની ઇવો, તથા (અલસદશં કેળ) અલસ ઇટલે મદધૂર્ણિત જે નેત્ર જેના તથા (બાલચંદ્રાજદંટ્ર કેળ) બાલચંદ્ર ઇટલે બાલચંદ્રમાની આજા જે કાંતિ તેના સરસ્વી દંટ્રા ઇટલે કાઠો જે જેની ઇવા (મત્તં કેળ) મદો ન્મત્ત, અને (ઘંટારવેળકેળ) ઘંટાના રવેળ નામ શબ્દની સાથે (પ્રસૂતમ દજલં કેળ) પ્રસૂત નામ પ્રસરતું ઇવું જે મદજલં ઇટલે મદવારિ તેપ્રત્યે (સમંતાત્ કેળ) સર્વ જગાયેં (પૂરયંતં કેળ) પૂરાવતો ઇવો (દિવ્યનાગં કેળ) દિવ્યરૂપ નાગ જે હસ્તી તે પ્રત્યે (આરૂઢઃ કેળ) વેઠો ઇવો ઠતો (કા મરૂપી કેળ) સ્વેઢાચારી તથા (કામદઃ કેળ) કામ જે મનોરથ તેને દેનારો ઇવો (સર્વાનુજૂતિઃ કેળ) સર્વાનુજૂતિનામા (યદ્ઃ કેળ) યદ્ઃ જે, તે (ગગને કેળ) આકાશને વિષે (વિચરતિ કેળ) વિચરે જે. તે (મમ કેળ) મુઝને (સદા કેળ) નિરંતર, (સર્વકાર્યેષુ કેળ) સમગ્રકાર્યોને વિષે (સિદ્ધિ કેળ) સિદ્ધિને (દિશતુ કેળ) આપો ॥ ૪ ॥ ઇતિ ॥ ૨૫ ॥

॥ અથ ગુરુવાંદણાં પ્રારંભઃ ॥

હવે ગુરુવંદન વખાણિયેં ઠેયેં. તે જઘન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ ઇવા ત્રણ પ્રકારેં જે. તિહાં પ્રણામમાત્ર જે ફેટા વંદન, તે જઘન્યવંદન કહિયેં, અને જે સ્વાસમણ આપી વિધિયેં કરી વાંદીયેં, તે યોજ વંદનને મધ્યમવંદન કહિયેં, તથા ઉત્કૃષ્ટ તો દ્વાદશાવર્ત વંદન ગુણવંત ગુરુને પગે આપીયેં. તે આવી રીતેં. ત્યાં ગુરુને વાંદણાં દેતાં ડંધો, મુહપત્તી, એ બે ઉપકરણ સાધુને જોઈયેં, અને શ્રાવકને મુહપત્તી, તથા ચરવલો એ બે જોઈયેં. એ મુહપત્તી અને રજો હરણ લેવાના અક્ષર, સાધુને તથા શ્રાવકને સાધારણપણે શ્રીઅનુયોગ દ્વાર સૂત્રની વૃત્તિમધ્યેં પ્રકટજ જે તથા કેવલ શ્રાવક આશ્રયી પણ આવી રીતેં અક્ષર કહ્યા જે, “સામાશ્ય કરુસ્સ સમણોવાસગસ્સ ચઙ્ગવિ હે ધમ્મોવગરણે પન્નત્તે. તં જહા ઠવણાયરિઅત્તિ મુહપત્તીઅત્તી જવમાલિય ત્તિ દંરુપાઝપુઠ્ઠણગંચત્તિ” એ આલાવો શ્રીઅનુયોગદ્વારની ચૂર્ણીમધ્યેં જે, તથા વલ્લી જો “મુહપત્તિયં અપન્નિલેહિત્તા વંદણં દેઈ ગોયમા તસ્સ ગુરુઅં પાયઞ્ઞિતં હવિજ્ઞા” એ આલાવો વ્યવહારચૂર્ણીમધ્યેં જે. તથા “ગંતુ પોસ હ સાલાણ, ઠાવિતુ ઠવણાયરિયં ॥ મુહપત્તિઅં પમજ્ઞંતો, સીહો ગિણ્હં પોસહં ॥ ૧ ॥” એ શ્લોક વિવાહચૂલિકાપ્રથેં સિંહશ્રાવકને પોસહ લે

वाने अधिकारें ठे, तथा “पावरणं मुत्तूणं, गिएहीता मुहपतिअं ॥ वढ काय विसुद्धीए, करेइ पोसहाइयं ॥ १ ॥ ए श्लोक श्री व्यवहारचूर्णीमध्ये ठे. इत्यादिक वचनथकी ए बे उपकरण टाळी बीजां कटपक, कांबली प्रमुख साधुने तेमज पढेमी प्रमुख श्रावकने कांहि पण राखवुं न सूजे. तथा ठेहेहे वांदणां दीधां न सूजे अने साधवीने तथा श्राविकाने वख होय ते थकां वांदणां देवानो व्यवहार ठे, त्यां प्रथम खमासमाण देइ, आदेशमागी, मुहपत्ती पम्बिलेही, शरीरनी पच्चीश पम्बिलेहणा करी, ए मुहपत्तीनी पच्चीश पम्बिलेहणा तथा शरीरनी पच्चीश पम्बिलेहणानी गाथा अर्थ सुधां आ पम्बिलेहणां आगल आवशे; मूलगे जांगे पोतानां पगने चरवले करी पूंजवा.

हवे वांदणां देतां जे पच्चीश आवश्यक साचववां जोश्यें, ते विगतें करी कहे ठे. गुरुथी चार दिशायें उंठ उंठ हाथ प्रमाण साधु श्रावकनी अपेक्षायें अवग्रह राखवो एटले पोताना देहप्रमाण ते अवग्रहनुं क्षेत्र जाणवुं, अने साधवी तथा श्राविकानी अपेक्षायें तेर हाथनो अवग्रह जाणवो, ते मध्ये कोइ कार्यने अर्थ आचार्यनी अनुज्ञा मागीने अवग्रहमांहे प्रवेश करवो, ते आवी रीतें के:- अवग्रह बाहिर रह्यो शिष्य, पणह चढावेला धनुष्यनी पें नम्रकाय उतो बे हाथ जोमी मुखें मुहपत्ती आपी, “ इहामि खमासमाणो वंदितं जावणिज्जाए निसीहिआए” एटवुं कहेतो पोतें गुरुने वांदवानी इहा जणावे. पढी लगारेक नीचो नमीने “अणुजाणह मे मिउगहं” कहे, ए नीचुं नमवारूप प्रथम आवश्यक जाणवुं, पढी वली शिष्य मुखथकी निसीहि कहे तो रजोहरणें करी आगली जूमि पूंजतो प्रमार्जतो अवग्रहमांहे प्रवेश करे. ए अवग्रहमांहे प्रवेश करवारूप बीजुं आवश्यक जाणवुं. पढी संकासादिक पम्बिलेहतो अधुगनो बेशीने गुरुना चरण समीपें रजोहरण मूकी, माबे हाथे मुहपत्ती लेइ ते मुहपत्तीयें करी माबा कर्णथी आरंजीने दक्षिण, कर्ण पर्यंत लळाट पूंजी प्रमार्जी वली तेणें करीज माबो जानु पूंजी तिहां मुहपत्ती मूकी ‘अहोकाय’ इत्यादिक कहेतो त्रण आवर्त करे, ते आवी रीतें के:- बेहु बाहु लांबा करी, पसारी, कूर्पें साथल अणस्पर्शतो गुरुना चरण उपरें संलग्न, बेहु हाथनी दशे आंगुली लगामतो मुखें (अ) अक्षर कहे, पढी तेमज दश आंगुली पोताने लळाटें लगामतो (हो) अक्षर कहे, ए बेहु अक्षरें एक आवर्त थाय. तेमज वली (का) अने (यं) ए बेहु अक्ष-

रने उच्चारवे बीजो आवर्त्त थाय. तेमज वली (का) अने (य) एवे अक्षरें
 त्रीजो आवर्त्त थाय. पठी संफासं शब्द कहेतो गुरुने पगें मस्तक लगाडे.
 वली बेहु हाथ कमलकोशने आकारें जोमी, माथे चमावी “खमणिज्जो जे
 किलामो अप्पकिलंताणं बहुसुजेण जे दिवसो वझ्कंतो” एवो पाठ कहे. पठी
 बेहु हाथ मस्तकथी उतारी जत्ता जे इत्यादि कहेतो वली पण त्रण आवर्त्त
 करे, तिहां पूर्वली पेरें दश आंगुली सामसामी करी, गुरुने पगें हाथ लगा-
 रतो पहेलुं (ज) अक्षर मंदस्वरें कहे, बीजुं हाथ उपागतो (ता) अक्षर
 मध्यमस्वरें कहे, त्रीजुं (जे) अक्षर ललाटें हाथ फरसतो उंचेस्वरें कहे. ए
 त्रण स्थानकें त्रण अक्षर उच्चारतां प्रथम आवर्त्त थाय. तेवी रीतेंज वली
 (ज) (व) (णि) ए त्रण अक्षर त्रिविधसादें करी त्रण स्थानकें उच्चारतां
 बीजो आवर्त्त थाय. तेमज वली (ज्ञ) (च) (जे) ए त्रण अक्षर पूर्व रीतें
 उच्चारतां त्रीजो आवर्त्त थाय. एवं ठ आवर्त्त थया. पठी बे हाथ अने म-
 स्तक गुरुने पगें लगामी “ खामेमि खमासमणो देवसियं वझ्कमं” कहे
 पठी उजो थइ रजोहरणें करी पाठली भूमि प्रमार्जतो मुखथकी “आवसि-
 आए कहेतो थको अवग्रहथी बाहेर नीकले. ए अवग्रहमध्येंथी बाहेर
 नीकलवा रूप आवश्यक जाणवुं. पठी उजो रही बे हाथे योगमुद्रा पगे
 जिनमुद्रा साचवतो “पक्किमामि खमासमणाणं” इत्यादिक संपूर्ण ठेहना
 पर्यंत सूत्रनो उच्चार करे, एमज वली बीजुं वांदणुं पूर्वली रीतेंज करे,
 पण एटलुं विशेष जे बीजे वांदणें “आवसिआए” ए पद न कहे, एटले
 अवग्रहथी बाहेर नीकलवुं नही, स्थानकेंज उजो रही “पक्किमामि
 खमासमणाणं” इत्यादिक सूत्रनो उच्चार करे. ए वांदणां देतां मनोगुप्ति
 एटले मनमांहे एक ध्यानपणुं करवुं. वचनगुप्ति एटले बे वांदणांनी वचमां
 बीजुं कांही बोलवुं नही, कायगुप्ति एटले शरीर आवुं पावुं हलाववुं नही.
 ए त्रण गुप्तिरूप त्रण आवश्यक जाणवां. तथा “खमणिज्जो जे किलामो”
 इत्यादिक कहेतां जे, मस्तकें बे हाथ चमावीयें ठैयें, तेने यथायात आव-
 श्यक कहियें. जे जणी जन्मसमयें जेम बालक बे हाथ मस्तकें चमावीनेज
 जन्मे ठे, तेम ए पण ठे, ते जणी यथाजात एवुं नाम जाणवुं.

हवे ए पच्चीश आवश्यकनो शरवालो मेलवे ठे. बेहु वांदणे थइ बे वार
 नीचुं नमवारूप बे, बेहु वांदणांना वार आवर्त्त, गुरुचरणें चार वेखत

मस्तक नमारुतुं ते रूप चार, बे वार अवग्रहमां पेसतां नीचुं नमवा रूप बे, एकवार अवग्रहथी बाहेर नीकलवा रूप एक बीजे वांदणें अवग्रहथी नीकलवुं नथी माटें एकज कळुं. त्रण गुप्ति अने एक यथा जात, एवं प-
च्चीश. आवश्यक ते अवश्य करवा माटें आवश्यक एवुं नाम कहेलुं ठे.
ए गुरुवंदन संबंधि विशेष बोल आश्रयी विचार, गुरुवंदन जाण्य, तथा
प्रवचनसारोद्धारादि ग्रंथमां ठपाइ गयाथी अर्हीयां विस्तार कस्यो नथी.

हवे वांदवाने उजमाल थयेलो एवो शिष्य, विधिपूर्वक मुहपत्ती पन्नि-
लेही वली पोतानुं शरीर पन्निलेही लगारेक काय नमावतो बे हाथे उंचो,
चरवलादिक ग्रहण कस्यां ठे जेणें एवो अवग्रहथी बाहिर रह्यो थको मुखें
मुहपत्ती देइ आ प्रमाणें वांदणांना सूत्रनो पाठ कहे, ते कहे ठे.

इच्छामि खमासमणो, वंदितुं, जावणिज्जाए निसीद्दिआए ॥ १ ॥

अर्थ:- (खमासमणो के०) हे क्षमादिक गुणें प्रधान ! अर्हीया क्षमा
ते सहन कहियें तथा श्राम्यति एटले संसारना विषयने विषे जे खिन्न ठे
अथवा तपश्चर्या करे ठे, तेने श्रमण कहियें, एटले सहनशील जे श्रमण
तेने क्षमाश्रमण कहीयें, आहिं क्षमा शब्दना ग्रहणें करीने मार्दव, आर्यवा-
दिकगुणोनी पण सूचना करीठे. वली क्षमा शब्दें करी तेमने वंदनयोग्यत्व
सूचन कळुं ठे, एवा हे क्षमाश्रमण ! तमोने (जावणिज्जाए के०) याप
नीयया एटले जेणें करी कालक्षेप करीयें कालगमावियें तेने यापनीया
कहियें, ते शक्तियें करी सहित एवी (निसीद्दिआए के०) नैषेधिक्या ए
टले प्राणातिपातादिकथी निवृत्तिरूप प्रयोजन ठे जेमां, तेने निषेधिकी
तनु एटले शरीर कहियें. अर्थात् जीवहिंसादिक निवृत्तिरूप प्रयोजनवाळुं
शरीर जाणवुं. आ ठेकाणें नैषेधिक्या ते विशेष्य ठे अने यापनीयया ते वि-
शेषण ठे. एटले पोतानी शक्तियें करी सहित एवुं निषेधिकी जे शरीर, तेवा
शरीरें करी तुमने (वंदितुं के०) वांदवाने (इच्छामि के०) अजिलाषामि
एटले हुं इहं तुं, वांतुं तुं. ए पदें करीने बलाजियोगनो त्याग करवानी सू-
चना करी, एटले हे श्रमणगुणयुक्त ! हुं शक्तिसमन्वित ठतो प्रतिषेध करी
ठे पापक्रिया जेणें एवो थको तमोने वांदवाने इहं तुं. ए प्रथम शिष्यनुं
वचन सांजलीने ते वखतें जो गुरु कोइ कार्यमां विक्षेपचितवंत होय

તો 'તિવિદેણ' એવો શબ્દ કહે એટલે મન, વચન અને કાયા, એમ ત્રિવિધે કરી સંકેપેજ વાંદો. એવા અર્થવાલું ગુરુનું વચન સાંજલી શિષ્ય પણ સંકેપેજ વાંદે અને જો ગુરુનું ચિત્ત, કોઈ કાર્યાદિકમાં વિદેષ ન હોય તો 'તં-દેણ, એવો શબ્દ કહે એટલે મહારે નિરાબાધ છે સુખશાતા છે, માર્ટે જેમ તમારો તંદ એટલે અગ્નિપ્રાય હોય, ઇઠા હોય તેમ વાંદો. એ પ્રથમ ગુરુવચન જાણવું. એ પાંચ પદનું પ્રથમ સ્થાનક થયું ॥ ૧ ॥

પઠી શિષ્ય તિહાંજ રહ્યો થકો, લગારેક નીચો નમીને નીચે પ્રમાણે પાઠ કહે.

અણુજાણહ, મે, મિઝગ્ગહં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—ગુરુ પાસેથી ચારે દિશાયેં (મિઝગ્ગહં કેળ) મિત અવગ્રહ એટલે માન કરેલો એવો જે સ્વદેહપ્રમાણ અવગ્રહ એટલે સામાન્ય હાથ પ્રમાણ ક્ષેત્ર, તેમાંહે પ્રવેશ કરવાની (મે કેળ) મુજને (અણુજાણહ કેળ) અનુજ્ઞા આપો એટલે આજ્ઞા આપો, એ બીજું શિષ્યનું વચન સાંજલીને ગુરુ કહે. (અણુજાણમિ કેળ) હું આજ્ઞા આપુ હું. એ બીજું ગુરુનું વચન જાણવું. એ ત્રણ પદનું બીજું સ્થાનક થયું ॥ ૨ ॥

હવે બાર પદનું ત્રીજું સ્થાનક કહે છે.

નિસીહિ. અહો, કાયં, કાયસંફાસં, ચમણિજ્ઞો, જે કિલા-

મો, અપ્પકિલંતાણં, બહુસુજેણ, જે દિવસો, વઝ્કંતો ॥ ૩ ॥

અર્થ:—પઠી શિષ્ય નિસીહિ કહેતો થકો એટલે (નિસીહિ કેળ) એક ગુરુ વાંદણાં વિના નિષેધ્યો છે અન્યક્રિયારૂપ વ્યાપારજેણે એવો ઠતો મિત અવગ્રહમાંહે વિધિપૂર્વક પ્રવેશ કરીને બેસીને સંકાસાં પૂંજી રજોહરણ પગ ઉપર મૂકી અને મુહપત્તી સાધુ કાબા ઢીચણ ઉપરેં મૂકે તથા શ્રાવક ચર-વલા ઉપર મૂકે, તે મૂકીને બે હાથ પોતાતા લલાટેં લગામી ગુરુનાં ચરણ પ્રત્યે સ્પર્શવાને અર્થે આવી રીતનો પાઠ કહે, તે કહે છે. (અહોકાયં કેળ) અધઃકાયં એટલે અધઃ પ્રદેશનો ઠેહલો જાગ, તેને પગ કહિયેં. અર્થાત્ હેઠી કાય તે ગુરુના પગલક્ષણ જાણવી. તે તમારા પગપ્રત્યે (કાય કેળ) મહારા હાથ અને લલાટેં કરી રૂમી રીતેં (સંફાસં કેળ) સ્પર્શવું છે તેની આજ્ઞા આપો. તે ગુરુની આજ્ઞા પામીને ગુરુનાં ચરણ પ્રત્યે પોતાને હાથે તથા મસ્તકેં કરી રૂમી રીતેં સ્પર્શે, પઠી ઝંચો થઈ

मस्तकें बे हाथचमावी गुरुनी संमुख दृष्टि राखी, “खमणिज्ज्ञो ज्ञे”
 श्रुत्यादिक पद कहे, ते आवी रीतें के, हे जगवंत! तमारां चरण स्पर्शतां
 जे कांइ आपने (किलामो के०) क्लम एटले जे कांइ ग्लानि उपजावी
 होय, खेद उपजाव्यो होय, एटले महारे जीवें जे कांइ तमारे शरीरें
 पीमा उपजावी होय, ते पीमारूप जे खेद, तेने (ज्ञे के०) जवझिः एटले
 तमोर्यें (खमणिज्ज्ञो के०) खमवायोग्य ठे. एटलुं कहीने पढी वली पण
 शिष्य, दिवस संबंधि केम कुशलनुं स्वरूप गुरुने पूठे, ते आवी रीतेंः—
 (बहुसुजेण के०) बहुसुजेन एटले बहु सुजे करीने केमकुशलें करीने
 अर्थात् घणा समाधिजावें करीने (ज्ञे के०) जवतां एटले तमारो (दिव
 सो के०) दिवस, निरावाघपणे (वश्कंतो के०) व्यतिक्रांत थयो, एटले
 वित्यो; तमें केहवा ठो? तो के (अप्पकिलंताणं के०) अल्प ठे क्हांत
 एटले ग्लानिपणुं जेमने एवा, अर्थात् अल्पवेदनावाला एवा तमें ठो.
 अहीं रात्रिना अनुष्ठानने विषे ‘राश्टं वश्कंतो’ अने पाक्षिकना दिवसने
 विषे ‘परको वश्कंतो’ तथा चउमासीना दिवसने विषे ‘चउम्मासिउं वश्कंतो’
 तेमज संवत्सरीना दिवसने विषे ‘संवहरो वश्कंतो’ एवा पाठ कहेवा. ए
 त्रीजुं शिष्यनुं वचन थयुं. ए सांजलीने गुरु कहे के, तहत्ति एटले तथेति अर्थात्
 जेम तमें पूठ्युं तेमज अमारो दिवस समाधिमांहेज गयो ठे ॥ इति जावः ॥
 ए त्रीजुं गुरुनुं वचन जाणवुं. ए बार पदनुं त्रीजुं स्थानक थयुं ॥ ३ ॥

ए रीतें शरीरसंबंधि सुखशाता गुरुने पूठीने हवे वली शिष्य तप निय-
 मादिक संयमसंबंधि वार्त्ता गुरुने पूठवाने अर्थें गुरुना पगने विषे पोतानुं
 ललाट फरसतो आवर्त्त करतो, आवी रीतें पाठ कहे ते कहे ठे.

जत्ता, ज्ञे ॥ ४ ॥

अर्थः—हे करुणासमुद्र! (जत्ता के०) तप; नियम, संयम, स्वाध्याय
 रूप यात्रा, ते (ज्ञे के०) जवतां एटले तमारे अव्याबाध पणें वर्त्तें ठे?
 ए चोथुं शिष्यनुं वचन थयुं, ते सांजलीने गुरु कहे के, (तुप्रंपि वट्ठए के०)
 तुज्यमपि वर्त्तते एटले जेम मुज्जे वर्त्तें ठे, तेम तने पण तर्त्तें ठे? ए गुरुनुं
 पण चोथुं वचन जाणवुं. ए बे पदनुं चोथुं स्थानक थयुं ॥ ४ ॥

जवणिच्चं, च, ज्ञे ॥ ५ ॥

अर्थः—(च के०) वली नियममां राखवा योग्य पदार्थ संबंधि वार्त्ता, शिष्य पूठे ठे. (जवणिज्जं के०) यापनीयं एटले इंद्रिय अने नोइंद्रियोना उपशमादिक प्रकारें करी निराबाध शरीर, (जे के०) जवतां एटले तमारुं ठे ? अर्शात् इंद्रिय अने नोइंद्रियोयें पीकित नहीं एवुं तमारुं शरीर ठे ? ए पांचमुं शिष्यनुं वचन सांजलीने गुरु कहे, (एवं के०) एमज ठे. गुरुनुं पण पांचमुं वचन जाणवुं. ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक थयुं ॥ ५ ॥

खामेमि, खमासमणो, देवसियं, वइक्कम्मं ॥ ६ ॥

अर्थः—वली शिष्य, रजोहरण उपर हाथ तथा मस्तक मूकीने कहे के, (खमासमणो के०) हे क्षमाश्रमण ! (देवसियं के०) दिवस संबंधि, (वइक्कम्मं के०) व्यतिक्रम एटले अवश्यकरणीय विराधनारूप महारो अपराध, ते प्रत्ये (खामेमि के०) हुं खामुं हुं. ए ठहुं शिष्यनुं वचन सां जलीने गुरु कहे के, (अहमवि खामेमि के०) अहमपि क्षमयामि एटले में पण सारणावारणादिक करवाने वीषे, जे प्रमाद किधो होय, ते हुं पण तने खमावुं हुं. ए गुरुनुं पण ठहुं वचन थयुं, एटले ठ शिष्यनां वचन प्रश्नरूपें अने ठ गुरुनां वचन उत्तररूपें कहां, ए चार पदनुं ठहुं स्थानक थयुं ॥ ६ ॥ ए ठए स्थानकना मलीने उंगणत्रीश पद थयां ॥

पढी शिष्य, पगे जिनमुद्रा अने हाथे योगमुद्रा साचवतो उजो रही वली पाठली वातनेज विशेष पणे पूठतो नीचें प्रमाणें कहे.

आवसिआए, पन्निक्कमामि, खमासमणाणं, दवसिआए, आसायणाए, तित्तीसन्नयराए, जं किंचि, मिन्हाए, मणइक्क डाए, वयइक्कडाए, कायइक्कडाए, कोहाए, माणाए, माया ए, लोहाए, सब्बकाविआए, सब्बमिन्डोवयाराए, सब्बधम्मा इक्कमणाए, आसायणाए, जो, मे, अइआरो, कजं, त स्स, खमासमणो, पडिक्कमामि, निंदामि, गरिहामि अ प्पाणं वोसिरामि ॥ ७ ॥ इति ॥ २६ ॥ अर्हीयां बीजी वारने वांदणें 'आवसिआए' ए पद न कहेवुं ॥

अर्थः—हवे शिष्य, रजोहरणें करी पाठली चूमिका पूंजी मितअवग्रहशी बाहेर नीकलतो 'आवसियाए पक्कमामि' कहेतो थको निकले एटले (आवसिआए के०) अवश्य कर्त्तव्य जे चरणसित्तरी अने करणसित्तरी रूप क्रिया पक्किलेहण प्रमुख व्यापार, ते सेवतां पालतां, जे अतिचार लाग्यो होय, मातुं आचखु होय, ते थकी (पक्कमामि के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निवर्तुं हुं. (खमासमणाणं के०) क्षमाश्रमण संबंधिनी (देवसिआए के०) दिवसने विषे थइ, एवी जे (आसायणाए के०) आशातना खंमना, ते आशातनायें करीने. ते केवी आशातनायें करीने? तो के (तित्तीसन्नयराए के०) तेत्तीश आशातनामांहेली अनेरी कोइ एक पण आशातनायें करीने. वली केवी आशातनायें करीने? तो के (जंकिंचिमिछाए के०) जे कांइ कूंतु आलंबन लइने मिथ्याज्ञाव वरताव्यो होय, ते किंचित् मिथ्याज्ञावरूप आशातनायें करीने. वली बीजी पण केहवी आशातनायें करीने? एरीतें आगल पदें पदें कहेतां जवुं, (मण्डुक्रमाए के०) मनःसंबंधी जे दुष्कृत एटले पाप, ते रूप आशातनायें करीने, अर्थात् प्रद्वेष मनें करी तथा (वयदुक्रमाए के०) वचनसंबंधी दुष्कृत ते असज्य पुरुषादिक वचनें करी जे दुष्कृत एटले पाप, ते रूप आशातनायें करी, (कायदुक्रमाए के०) कायासंबंधि ते आसन, गमन स्थानादिक जे दुष्कृत एटले पाप ते रूप आशातनायें करी, (कोहाए के०) क्रोधज्ञाव ते विनयत्रंशादिक जे दुष्कृत एटले पाप ते रूप आशातनायें करी, (माणाए के०) मानरूप आशातनायें करी, (मायाए के०) माया एटले कपट ते रूप आशातनायें करी, (लोहाए के०) लोचरूप आशातनायें करी, (सव्कालिआए के०) सर्वकाल ते अतीत, अनागत अने वर्त्तमानकालने विषे गुरुनां अविनयादिक जे थयां, ते रूप आशातनायें करी. अहिंयां कोइ पूढे, जे अनागत काल नी शी आशातना थइ? तेने कहियें जे अनागत कालें कदापि कोइ समयें गुरुने आमंत्रणें कोइ एक प्रकारें अनिष्ट अविनयादिक थइ जाय, एवुं चिंतव्युं होय, तत्संबंधि अनागत कालनी आशातना जाणवी. (सव्मिडोवयाराए के०) सर्व मिथ्याउपचाररूप एटले सर्व कूरु, कपट, क्रियारूप आशातनायें करीने (सव्धम्माम्माइक्कमणाए के०) सर्व धर्म ते आठ प्रवचनमाता रूप अथवा सर्वधर्मनी जे करणी, तेने अतिक्रमवा उल्लंघवारूप आशातनायें करीने.

ए पूर्वोक्त प्रकारनी सर्व (आसायणाए के०) आशातनायें करी, (जो के०) जे, (मे के०) महारे जीवें, (अइआरो के०) अतिचार दोष, (कउ के०) कस्यो होय. सेव्यो होय, (तस्स के०) ते अतिचार प्रत्ये (खमा समणो के०) हे क्षमाश्रमण ? तमारी समीपें (पम्किमामि के०) हुं प्रति क्रमुं हुं. मिहामि डुक्क देउं हुं. फरी तेम हुं नहिं करुं, (निंदामि के०) डुष्ट कर्मकारी आत्माने हुं निंडुं हुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं हुं, एटखे विशेषें निंडुं हुं (अप्पाणं के०) डुष्ट पापिष्ट आत्मा प्रत्ये (वोसिरामि के०) हु वोसिरावुं हुं, एटखे ठोरावुं हुं. अर्थात् आशातना करवी. ते कालसंबंधि पाप सहित आत्माने हुं त्यागुं हुं. ए प्रथम वांदणुं थयुं. तेमज बीजुं वांदणुं पण एबीज रीतें जाणवुं, परंतु तेमां एटखुं विशेष जे तिहां अवग्रहथी नी कलवुं नथी, माटें त्यां आवसियाए एवो पाठ न कहेवो ॥ ७ ॥ ए वां दणांना सूत्रमध्यें पच्चीश आवश्यक, अछावन पद, तथा पच्चीश गुरु अने बशे ने एक लघु, सर्व मल्ली बशें ने ढविश अक्षरो ठे. इति गुरुवंदनसू त्रार्थः ॥ ए रीतें सर्व बोल साचवतो जे गुरुने जावसहित वांदणां आ- पे, तेनां अनेक जवनां संच्यां कर्म, क्षय थइ जाय, परंतु जाव विना अद्वय फल होय. जेम श्रीकृष्ण, जावसहित साधुने वांदतां क्षायिक स म्यक्त्व पाम्या. तथा सातमी नरक योग्य शिथिल आयुःकर्म उपाज्ज्ञान कखुं हतुं, ते संक्रमण करणें करी टाढीने त्रीजी पृथिवी योग्य कीधुं, अने वीराशालवीने ड्रव्यथी वांदणां देतां मात्र पोताना स्वामीनी अनुवर्तना टाढी, पण बीजुं कांइ फल थयुं नहीं ॥ इति सुगुरुवांदणां ॥ १६ ॥

॥ अथ अतिचारनी आठ गाथा ॥

नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ॥

आयरणं आयारो, इअ एसो पंचहा जणिउ ॥ १ ॥

अर्थः—(नाणंमि के०) ज्ञानने विषे, (दंसणंमि के०) दर्शनने विषे (अ के०) वली (चरणंमि के०) चारित्रने विषे, वली (तवंमि के०) तपने विषे, (तहय के०) तथा (विरियंमि के०) वीर्यने विषे, (आयरणं के०) जे आचरण एटखे व्यापार, तेने (आयारो के०) आचार कहियें. अथवा ए ज्ञानादिक पांचनुं जे आचरण एटखे व्यापार, तेने आचार क

હિયેં, જેમ જ્ઞાન આશ્રયી જ્ઞાનાચાર, એ રીતે સર્વને વિષે કેહવું. (ઇચ્છા કેળ) એ પ્રકારે (એસો કેળ) એ પ્રત્યક્ષ, (પંચહા કેળ) પંચધા એટલે પાંચ પ્રકારે આચાર, તે (જણિલ કેળ) શ્રીતીર્થકરે કહ્યો છે ॥ ૧ ॥

હવે ત્યાં પ્રથમ જ્ઞાનાચાર કહે છે.

કાલે વિણે વહુમાણે, ઉવહાણે તદ અનિહ્વણે ॥

વંજણ અઢ તહુજણ, અઠવિહો નાણમાયારો ॥ ૨ ॥

અર્થ:—પ્રથમ (કાલે કેળ) જે કાલે, જે અવસરે, જે જણવાનું હોય, તે કાલે તેજ અવસરે તેજ જણવું, તેને કાલ કહિયેં. બીજો (વિણે કેળ) જ્ઞાનીનું અચ્યુત્ત્વાન વંદનાદિક યોગ્ય સાચવવું તેને વિનય કહિયેં, ત્રીજો (વહુમાણે કેળ) જ્ઞાની તથા જ્ઞાનને વિષે અંતરંગ પ્રેમ કરવો, તેને વહુમાણ કહિયેં. ચોથો (ઉવહાણે કેળ) નવકારાદિક સૂત્રોના તપોવિશેષ ઉપધાન યોગ્યનું વહેવું, તેને ઉપધાન કહિયેં. (તહય કેળ) તથા પાંચમું (અનિહ્વણે કેળ) જણાવનાર જે વિદ્યાગુરુ, તેને ડલવવો નહીં વિસારવો નહિં, તેને અનિહ્વણ કહિયેં. ષઠો (વંજણ કેળ) સૂત્ર અદ્ધાર, શુરૂ જણવો યોગ્ય ન જણવું, શુરૂચાર કરવો, તેને વંજણ કહિયેં. સાતમો (અઢ કેળ) અર્થ શુરૂ જણવો, આઠમો (તહુજણ કેળ) સૂત્ર અને અર્થ, એ વહુ શુરૂ જણવાં, એ (અઠવિહો કેળ) આઠ પ્રકારે (નાણમાયારો કેળ) જ્ઞાનાચાર જાણવો. એ આઠ પ્રકારે જ્ઞાનના આચાર જેમ કહ્યા છે, તેમજ કરિયેં, તેને જ્ઞાનાચાર કહિયેં, અને તેથી વિપરીત કરિયેં, તો અતિચાર લાગે ॥ ૨ ॥

હવે દર્શનાચાર કહે છે.

નિસ્સંકિચ નિકંચિચ, નિચિતિગિહા અમૂઢ દિઠીચ ॥

ઉવવૂહ ધિરીકરણે, વહલ પ્પજાવણે, અઠ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—પ્રથમ શ્રીવીતરાગના વચનમાં શંકા ન કરવી. એકાંતે સત્ય માનવું તે (નિસ્સંકિચ કેળ) નિઃશંકિત પુરુષનું લક્ષણ જાણવું, બીજો સ્યાદ્ધા-દરૂપ શ્રીજિનમત વિના બીજા અન્યમતની આકાંક્ષા એટલે વાંઠા ન કરવી, લગારેક તપ ક્રમાદિક ગુણ દેખી, પરદર્શનનો અજિલાષ કરવો નહીં,

ते (निकंखिअ के०) निःकांदित पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, त्रीजो धर्मना फलमां संदेह न आणवो, एटले श्रीजिनधर्मने विषे क्रिया अनुष्ठानादिक ना फलने विषे संदेह करवो नहिं. अथवा साधु, साधवीनां मलमलिन शरीर तथा वस्त्र देखी, दुगंहा करवी नहीं, निंदा करवी नहीं, ग्लानि करवी नहीं, ते (निव्रित्तिगिह्वा के०) निर्विजुगुप्स पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. चोथुं अज्ञानी, मिथ्यात्वीनां क्रिया, कष्ट, कांश् करामत चमत्कार देखीने तेनी उपर व्यामोहित न थावुं, तथा ए लोकोमां पण कांश्क ठे? एवो पण मनमां विचार न करवो. तथा श्री जिनशासनने विषे नवतत्त्व समाचारी प्रमुखमां मुंजावुं नहिं, तेमां प्रवीण होवुं, ते (अमूढदिठीअ के०) अमूढदृष्टि पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, पांचमुं सम्यक्त्वधारी गुणवंतना अटप गुणनी पण अद्धा पूर्वक प्रशंसा करवी, मुखें करी प्रकाशवी, ते (उववूह के०) उपबृंहक पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. ठहुं श्रीजिनधर्मथकी परमता प्राणीने सहाय आपीने धर्ममां स्थिर करवो, अथवा जे जीव, श्रीजिनधर्म नथी पाम्या, ते जीवने हितोपदेशादिकनुं सहाय आपीने श्रीजिनधर्मने विषे स्थापवो, स्थिर करवो, ते (थिरीकरणे के०) स्थिरीकार पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, सातमो साधर्मिकनी विशेष जक्ति करवी तथा सर्व जीवने विषे करुणा, मैत्री जावना करवी, ते (वल्ल के०) वात्सल्यपुरुषनुं लक्षण जाणवुं. आठमो जे रीतें अन्य दर्शनी लोक पण जैनशासननी अनुमोदना करे, मिथ्यात्व मत मूकीने जैनमतने आदरे, तेम करवुं, एटले एवां कार्य करवां, के जे थकी जैनशासन दीपे, घणां लोक बोधबीज पामे, ते (प्पजावणे के०) प्राज्ञाविक पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, ए (अठ के०) आठ लक्षण दर्शनाचार नां जाणवां. आहिं लक्षण शब्दें आचार ग्रहण करवो. एवी रीतें प्रवर्त्तवुं, तेने दर्शनाचार कहियें, एथी विपरीत प्रवर्त्ते, तो अतिचार लागे ॥ ३ ॥

हवे चारित्राचार कहे ठे.

पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिर्हिं तिहिं गुत्तीहिं ॥

एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायवो ॥ ४ ॥

अर्थ:- (पणिहाणजोग के०) प्रणिधान एटले स्थिरयोग, संयम व्यापार, तेणें करी एटले एकाग्र सावधान पणें करी मन, वचन, तथा कायाना

योग सर्व चारित्र पालवाने विषे (जुत्तो के०) युक्त होय एवो, (एसचरित्तारो के०) ए चारित्राचार, ते (पंचहिं समिर्हिं के०) पांच समिति तेणें करी, तथा (तिहिंशुत्तीहिं के०) त्रण गुप्ति तेणें करी (अष्टविहो के०) अष्टविध एटले आठ प्रकारें (होइ के०) ठे, ते (नायवो के०) जाणवो. ते अष्ट विध जे पांच समिति अने त्रण गुप्तिनां नाम आगल नवकारना अर्थमां श्री आचार्यनां विशेषणमां आव्यां ठे, माटें अहीं नथी लख्यां. ए आठ बोळें प्रवर्तवुं, तेने चारित्राचार कहियें, अने ए पांच समिति अने त्रण गुप्ति न पाळे, तो चारित्राचारना अतिचार लागे, तेमाटें साधुने निरंतर अने श्रावकने सामायिक पोसह लीधे ए पांच समिति अने त्रण गुप्ति अवश्य पालवी ॥४॥

हवे तपाचार कहे ठे.

बारसविहंमिवि तवे, सप्रितर बाहिरे कुसलदिठे ॥

अगिलाइ अणाजीवि, नायवो सो तवायारो ॥ ५ ॥

अर्थ:- (सो के०) ते (तवायारो के०) तपाचार, ते (बारस विहंमि वि तवे के०) बार प्रकारना तपने विषे अपि एटले निश्चें (नायवो के०) जाणवो. ते तपाचार केहवो ठे ? तो के (अगिलाइ के०) ग्लानि जाव एटले दुगंधाजाव रहित ठे एटले तप करतां दुगंधा करीने तेनो जंग करे नहीं, वली (अणाजीवी के०) अशनादिक आजीविकायें करी रहित ठे, एटले हुं जो तप करूं, तो तपस्वी कहेवाउं ? पेट जराइ चाखे ? मने लोको तपस्वी जाणी धन प्रमुखवडे महारी जक्ति करे ? एवी बुद्धिची तप न करवुं, वली ते द्वादशविध तप केहवुं ठे ? तो के (सप्रितरबाहिरे के०) ठ जेद अज्यंतर, अने ठ जेद बाह्य सहित ठे. वली केहवुं ठे ? तो के (कुसल के०) तीर्थकरोयें (दिठे के०) उपदिष्टयुं ठे, प्रकाश्युं ठे, एवा तपमां प्रवर्तवुं, तेने तपाचार कहियें, एथी विपरीत प्रवर्तें, तो अतिचार लागे ॥ ५ ॥

हवे ए तपाचारमां बाह्य तपना ठ जेद विवरीने कहे ठे.

अणसण मूणोयरिया, वित्ती संखेवणं रसच्चाउं ॥

कायकिलेसो संली, एयाय बवो तवो होइ ॥ ६ ॥

अर्थ:- पहेलुं (अणसणं के०) अशनादिक चार आहारनो त्याग थोका

काल लगे करवो अथवा जावजीव पर्यंत करवो, ते अनशन तप जाणवुं. बीजुं (जणोयरियाके०) जनोदरिका एटले वस्त्र, पात्र, उंठां करवां, अथवा नूख करतां पांच सात कोलिया उंठा जमवां तथा कषायनी न्यूनता करवी, तेने जनोदरिका तप कहियें. त्रीजुं (वित्तीसंखेवणं के०) डव्यादिक चार प्रकारना अजिग्रहें करीने जे वृत्ति एटले आजीविका तेनो संक्षेप करवो, तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. जेम के साधु होय, ते डव्यादिक चारथी संक्षेप करे, त्यां बहोरवा जतां साधु घरनी संख्या करे, जेम के पांच, सात अथवा एटलेज घेरथी जो सूजतो आहार मले, तो लेवो, न मले तो उपवास करवो. अने श्रावकें तो सवारनुं पच्चस्काण करतां दश, पंदर, किंवा जेटलां डव्य मोकलां राख्यां होय, तेमांथी वली बे त्रण डव्य उंठां करवां. एवा प्रकारना अजिग्रह करे, तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. चोथुं (रसच्चाउं के०) विगयादिक रसनो त्याग करवो, एटले ठ विगयमांथी एक बे विगयनो त्याग करवो, तथा दीवोतरा प्रमुखनो जे नियम लेवो, तेने रसत्याग तप कहियें. पांचमुं (कायकिलेसो के०) कायोत्सर्ग करवो. बीरासन, पद्मासन, तथा उत्कटासनादिक आसन करवां. जेम तेम कायाने पीरुवी, टाढ तापनी आतापना लेवी, लोच कराववो, उघाडे पगें चालवुं, जूमि उपर शयन करवुं इत्यादिक प्रकारें करीने शरीरने कष्ट देवुं, तेने कायक्लेश तप कहियें. ठहुं (संलीणयाय के०) विषय कषायने उदीरवा नहीं, जे उदय आव्या तेने निःफल करवा, अशुच योगनुं निवारवुं, शुच योगमां प्रवर्तवुं; स्त्री, पशु, नपुंसक रहित स्थानक सेववुं, कुकमीनी पेरें हाथ, पग, प्रमुख अंगोपांग संवरी राखवा, तेने संलीनता तप कहियें. ए ठ प्रकारें (बद्योतवो के०) बाह्य तप (होइ के०) ठे ॥ ६ ॥

हवे प्रथम कहेला अज्यंतर तपना ठ जेद विवरीने कहे ठे.

पायडित्तं विणउं, वेयावच्चं तदेव सच्चाउं ॥

जाणं उस्सग्गो विअ, अज्झितरउं तवो होई ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम (पायडित्तं के०) दोष लागे थके गुरु गीतार्थनी आगल सरल मन वडे पापरूप अपराध प्रकासे, पढी ते अपराधनो निवारण

કરવાને અર્થે ગુરુ જે આલોચનાદિક એટલે પ્રાયશ્ચિત્તાદિક આપે, તે રૂઢી રીતે કરે, તેને પ્રાયશ્ચિત્તતપ કહિયે.

વીજું (વિણઁ કેળ) જ્ઞાનાદિક સાત પ્રકારનો વિનય કરવો, તે વિનયતપ, અથવા વલી આઠ પ્રકારે ગુરુનો વિનય કરવો, તે કહે છે, એક ગુરુને દેહી ડાહ્યા થવું, વીજું ગુરુને આવતા દેહી સામે જવું, ત્રીજું ગુરુને દેહી હાથ જોમી મસ્તકે ચઢાવવા, ચોથું ગુરુને વેસવાને આસન આપવું, પાંચમું પોતે આસને વેસવાનું મૂકી દેવું, ઠંડું જ્યાં સુધી ગુરુ ડાહ્યા હોય, ત્યાં સુધી ડાહ્યા રહેવું, સાતમું ગુરુને વાંદણાં દેવાં, ગુરુની પર્યુપાસના એટલે સેવા કરવી, વિસામણ કરવા, તથા આઠમું ગુરુ જાય, તેવારે તેની પાઠલ વોલાવવા જવું. એ આઠ પ્રકારે પણ વિનયતપ કહિયે.

ત્રીજું (વેઆવચ્ચં કેળ) વૈયાવૃત્ત્ય તપ કરવું, તે આહારાદિક આળી આપવા, કેળ પગાદિક ચાંપવા પ્રમુખ આચાર્યાદિક દશ પુરુષોની ઋક્તિ કરવી, એટલે આચાર્ય, ગ્લાન, વાલ, વૃદ્ધ, તપસ્વી, નવદીક્ષિત સાધુ, સાધર્મી, કુલ, તે જે એક આચાર્યનાં સંતાન તેને કુલ કહિયે, તથા ગઢ, તે જે ઘણા આચાર્યનાં સંતાન એકઠાં થયેલાં હોય, તેને ગઢ કહિયે, તથા સંઘ, તે સાધુ, સાધવી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા તટ્ટૂપ તે સંઘ. એ દશનું જે વૈયાવૃત્ત્ય કરવું, તેને વૈયાવચ્ચ તપ કહિયે. (તહેવ કેળ) તેમજ વલી.

ચોથું (સજ્ઞાઁ કેળ) વાંચનાદિક પાંચ પ્રકારનો સ્વાધ્યાય કરવો, તેને સ્વાધ્યાયતપ કહિયે. ત્યાં એક વાંચના એટલે જાણવું, બીજી પૃથ્થના તે સંશય ટાલવાને પૂઠવું, ત્રીજી પરાવર્તના એટલે વિસરી ગયેલું સંજારવું. ચોથી અનુપ્રેક્ષા એટલે તત્ત્વચિંતવના કરવી, પાંચમી ધર્મકથા એટલે તીર્થકરાદિક ગુણિજનની કથા કરવી. એ પાંચ જ્ઞેદ, સજ્ઞાયતપના જાણવા.

પાંચમું (જાણ કેળ) ધ્યાનતપ તે આર્ત રૌદ્રધ્યાનનું નિવારવું અને ધર્મ તથા શુદ્ધ, એ વે શુભધ્યાનનું ધ્યાવવું, એ બે પ્રકારે ધ્યાનતપ જાણવું.

ઠંડું (ડસ્સગ્ગો કેળ) પરવસ્તુનો ત્યાગ કરવો, કર્મના દ્વય નિમિત્તે કાયોત્સર્ગ કરવો, તેને કાયોત્સર્ગતપ કહિયે. (અપિ કેળ) નિશ્ચે, એ ઠ જ્ઞેદ (અપ્રિતર ટવો કેળ) અચ્યંતર તપ (હોદ કેળ) છે ॥ ૭ ॥

अणिगूहिअ बल विरिउं, पम्किमइ जो जहुत्तमाउत्तो ॥

जुंजइ अ जहा थामं, नायबो वीरिआयारो ॥ ८ ॥ इति ॥ १७ ॥

अर्थः—(अणिगूहिअ के०) अनिगूहित ठे, अण्ढांकेलुं ठे एटले प्र गट ठे, (बलविरिउं के०) बल वीर्य जेनुं, वली (जो के०) जे (जहुत्त के०) यथोक्त एटले जेम श्रीतीर्थकर देवें कलुं ठे, तेमज (पम्किमइ के०) पराक्रम करे ठे, एटले उद्यम करे ठे. अर्थात् शरीरनुं बल अने मननुं वीर्य, ए बेहुने अणगोपवतो थको मनमां उत्साह धरतो थको, वचनें धर्मव्यापार करतो ठतो, खेदने अणपामतो थको, धर्मने विषे उद्यम करे ठे. वली जे (आउत्तो के०) उपयुक्त थको, एटले सावधान थको, (जहाथामं के०) पोताना बलने अनुसारें पोतानीशक्ति प्रमाणें (जुंजइ के०) जोडे, लागे, एटले प्रवर्त्ते, ते शानेविषे प्रवर्त्ते? तो के धर्मकार्यने विषे प्रवर्त्ते. ते (वीरिआयारो के०) वीर्याचार, (नायबो के०) जाणवो. ए त्रण प्रकारें वीर्याचार कह्यो ॥ ८ ॥ इति ॥ १७ ॥ हवे आ नीचें लखेदी गाथा मुनिराज, काउस्सग्गमां चिंतवे, ते लखियें ठैयें.

सयणासणन्नपाणे, चेइय जइ सिख काय उच्चारे ॥ समिई जावण गुत्ती, वितहायरणे अईयारो ॥ १ ॥ अर्थः—(सयण के०) सुवाना संथा रिया प्रमुख, (आसण के०) बेसवाना आसन, बाजोठ प्रमुख, (अन्नपाणे के०) अशन, पान, खादिम, स्वादिम, (चेइय के०) चैत्य, न, (जइ के०) यति, तेसाधुजक्ति अन्युत्तानादिक, (सिख के०) शय वसति, उपाश्रय, (काय के०) लघुनीति, ते पीशाब, (उच्चारे के०) वनीनीति ते थंमिल परठववानो विधि, (समिई के०) ईर्यादिक पांच मिति, (जावण के०) अनित्यादिक बार जावना तथा पंच महाव्रत पच्चीश जावना, (गुत्ती के०) त्रण गुप्ति ए सर्व बोल, (वितह के०) वितथपणें एटले असत्यपणें विपरीत पणें (आयरणे के०) आचरवा थव अंगीकार करवाथकी (अईयारो के०) अतिचार होय, एटले ज्ञानादि आत्मगुण भविन आय ॥ इति गाथार्थः ॥ १ ॥ इति ॥ १७ ॥

॥ अथ देवसिञ्चं आलोचं लिख्यते ॥

इष्ठाकारेण संदिसह जगवन् देवसिञ्चं आलोचं ॥ इत्थं आ
लोएमि जो मे देवसिञ्चं अइयारो कउं काईउं वाईउं माण
सिञ्चं उस्सुत्तो उम्मग्गो अकप्पो अकरणिज्जो इज्जाउं इविचि
तिञ्चं अणायारो अणिठिअव्वो असावगपाजग्गो नाणे दं-
सणे चरित्ताचरित्ते सुए सामाइए तिण्हं गुत्तीणं चउण्हं
कसायाणं पंचएहमणुवयाणं तिण्हं गुणवयाणं चउण्हं सि-
क्कावयाणं बारसविहस्स सावगधम्मस्स जं खंडिञ्चं जं
विराहिञ्चं तस्स मिहामि इक्कम् ॥ १ ॥ इति ॥ १८ ॥

अर्थः—(जगवन् के०) हे जगवन् ! (इष्ठाकारेण के०) पोतानी इष्टायें
करी पण कोइना बलात्कारें नहीं, (संदिसह के०) मुजने आदेश आपो.
(देवसिञ्चं के०) दिवससंबंधि जे अतिचार उपन्या, ते प्रत्ये (आलोएमि
के०) आ एटले मर्यादायें करी अथवा समस्तपणे करी लोएमि एटले हुं
प्रकाशुं हुं. अहिंयां रात्रि होय, तो राहसंबंधि अतिचार प्रकाशुं हुं. एम
कहेवुं. ए रीतें शिष्य कहे तेवारें गुरु कहे के आलोह, एटले आलोचो
प्रकाशो. पढी शिष्य कहे, (इत्थं के०) हुं पण इत्थुं हुं, तमारं वचन अं-
गीकार करुं हुं. (आलोएमि के०) हुं आलोचं हुं, एटले मर्यादायें करी
संपूर्णजावें करी हुं प्रकाशुं हुं. (जो के०) जे (मे के०) महारे जीवें,
(देवसिञ्चं के०) दिवस संबंधियो (अइयारो के०) अतिचार दोष(कउं
के०) कीधो होय, एटले लगाड्यो होय, ते अतिचार, अनेक प्रकारें ठे.
माटें तेना प्रकारो कहे ठे. (काईउं के०) कायासंबंधी (वाईउं के०)
वचन संबंधि (माणसिञ्चं के०) मनःसंबंधी एटले काया, वचन अने मनः
संबंधियो अतिचार ठे. तेमां प्रथम काया अने वचन संबंधि अतिचारनुं
स्वरूप कहे ठे. (उस्सुत्तो के०) उत्सूत्र एटले जिनागमथी विरुद्ध बोलवुं
ते हेतुथी उत्पन्न थयुं तथा (उम्मग्गो के०) उन्मार्ग ते कायोपशमिक
जावरूप मार्ग, ते प्रत्ये अतिक्रमि उलंघीने औदयिक जावें करी एटले
मिथ्यात्व कषायादिक जावें करी कीधो आप्यो जे, उन्मार्ग, ते उन्मार्गना

યોગેં કરી નીપન્યો જે (અકપ્પો કે૦) અકલ્પઃ એટલે કલ્પ જેવિધિ તે ચરણકરણવ્યાપાર, તેથી અ એટલે રહિત તે અકલ્પ કહિયેં, તે અકલ્પ પાળના હેતુથી ઉત્પન્ન થયો જે (અકરણિજ્ઞો કે૦) અકરણીય એટલે જે કરવાયોગ્ય નહીં, એવા કાર્યને કરવે કરી, એમ અહીંયાં હેતુહેતુમજાવ છે, તે આવી રીતેં કે, જે માટેં ઉત્સૂત્ર, તે માટેંજ ઉન્માર્ગ; અને જેમાટેં ઉન્માર્ગ, તેમાટેંજ અકલ્પ, જેમાટેં અકલ્પ, તેમાટેંજ અકરણીય કહિયેં. એટલે કાચ અને વચનસંબંધિ અતિચારનું સ્વરૂપ કહ્યું. હવે મનઃસંબંધિ અતિચારનું સ્વરૂપ કહે છે. (ડુલ્લાઈ કે૦) ડુધ્યાન તે ચિત્તને એકાગ્રપણે આર્ત્ત રૌદ્રધ્યાનનું ધ્યાવવું. તે જેમાટેં ડુધ્યાન, તેમાટેંજ (ડુવિચિંતિત કે૦) ડુવિચિંતિત એટલે જે ચલ ચિત્તપણે કરી ડુષ્ટ અશુભકાર્યનેજ મનમાં ચિંતવવું, જેમાટેં તે ડુવિચિંતિત, તે માટેંજ (અણાચારો કે૦) અનાચાર કહિયેં. એટલે જેથી વ્રતાદિકનો સર્વથા જંગ થાય, જેમાટેં તે અનાચાર, તેમાટેંજ (અણિઠિયવો કે૦) અનેષ્ટિતવ્યઃ એટલે જે ઇચ્છવા વાંઠવા યોગ્ય નથી, જેમાટે તે અનેષ્ટિતવ્ય, તેમાટેજ (અસાવગપા-ઉગ્ગો કે૦) નથી શ્રાવકને પ્રયોગ્ય એટલે શ્રાવકને યોગ્ય નથી, ઇતિમનઃ સંબંધિ અતિચાર. હવે એ સર્વ અતિચાર, શેને વિષે લગાડ્યા હોય? તે કહે છે,

(નાણે કે૦) નિજપર સત્તારૂપ વસ્તુનું યથાર્થ જાણપણારૂપ જે જ્ઞાન તેને વિષે, (દંસણે કે૦) દેવાદિક ત્રણ તત્ત્વનું સાચું શ્રદ્ધાનરૂપ જે દર્શન, તેને વિષે, (ચરિત્તાચરિત્તે કે૦) કાંઈએક વિરતિરૂપ, કાંઈએક અવિરતિરૂપ એવું જે દેશવિરતિરૂપ શ્રાવકનું ચારિત્ર, તેને વિષે, અથવા જ્ઞાનાદિક નિજગુણમાંહે દેશ થકી જે સ્થિરતા, તે રૂપ જે ચારિત્રાચારિત્ર તેને વિષે. એહીજ વલી કહે છે. (સુએ કે૦) શ્રુતસિદ્ધાંતને વિષે અકાલેં સ્વાધ્યાય શ્યાદિક અતિચાર લગાડ્યો હોય, (સામાણે કે૦) સમ્યક્ત્વરૂપ સામાયિકને વિષે જિનવચનને વિષે શંકાદિક અતિચાર લગાડ્યો હોય. એ ચારિત્રાચારિત્રસંબંધિ અતિચાર, પ્રતિજેદેં કરી કહે છે. (તિન્હુગુત્તીણં કે૦) મનોગુત્તિ, વચનગુત્તિ અને કાચ ગુત્તિ. એ ત્રણ ગુત્તિને અણપાલવે કરી, (ચણહંકસાયાણં કે૦) ક્રોધ માન, માયા અને લોભ, એવા ચાર કષાયને કરવે કરી (પંચણહમણુવયાણં કે૦) એક સ્થુલપ્રાણાતિપાતવિરમણ, ત્રીજું સ્થૂલમૃષાવાદવિરમણ, ત્રીજું સ્થુલઅદત્તાદાનવિરમણ, ચોથું સ્થુલમૈથુનવિરમણ, પાંચમું સ્થુલપરિગ્રહવિરમણ, એ પાંચ અણુવ્રતમાંહેથી

अथ सातलाख तथा अठारपापस्थानक अर्थसहित. ११७

तथा (तिण्हंगुणवयाणं के०) एकदिशि परिमाणव्रत, बीजुं उपजोगपरि-
जोगपरिमाणव्रत, त्रीजुं अनर्थदंरुविरमणव्रत, ए त्रण गुणव्रतमांहेथी तथा
(चउण्हंसिस्कावयाणं के०) एक सामायिकव्रत, बीजुं देशावकाशिक
व्रत, त्रीजुं पोषधोपवासव्रत, चोथुं अतिथिसंविज्ञागव्रत, ए चार शिक्षाव-
तमांहेथी, घणुं शुं कहियें ? परंतु (बारसविहस्स के०) ए पूर्वोक्त द्वा-
दशविध एटले बार प्रकारना व्रतरूप (सावगधम्मस्स के०) श्रावक संबं-
धी जे धर्म ते मांहेथी महारे जीवें (जंखंमियं के०) जे खंरुथुं, एटलेदेश
थकी जंग कीधो, (जंविराहियं के०) जे विराधुं एटले सर्वथकी जंग
कीधो, (तस्स के०) तेहुं (डुक्कं के०) डुष्कृत एटले पाप, ते (मि
के०) मने जे लागुं ते (मिन्ना के०) मिथ्या थारुं, एटले निष्फल
थारुं ॥ १ ॥ एसां लघु अक्षर एकशो जंगणचात्तीश अने गुरु अक्षर जं-
गणत्रीश, सर्व मली एकशो ने अरुशठ अक्षरो ठे ॥ इति ॥ १७ ॥

॥ अथ सात लाख ॥

सात लाख पथिवीकाय, सात लाख अप्पकाय, सात लाख
तेजकाय, सात लाख वाजकाय, दशलाख प्रत्येक वनस्पति
काय, चउद लाख साधारण वनस्पतिकाय, बे लाख बैंजि
य, बे लाख तेंजिय, बे लाख, चौरिंजिय, चार लाख देवता,
चार लाख नारकी, चार लाख तिर्यंच पंचेंजिय, चौद ला-
ख मनुष्य, एंवकारें चोराशी लाख जीवायोनिमांहे म-
हारे जीवें जे कोइ जीव हण्यो होय, हणाव्यो होय, हणतां
प्रत्ये अनुमोद्यो होय, ते सर्वे मनं, वचनं, कायार्थं करी तस्स
मिन्नामि डुक्कं ॥ १ ॥ इति ॥ १८ ॥ एनो अर्थ सुगम ठे ॥

॥ अथ अठार पापस्थानक ॥

पहेले प्राणातिपात, बीजे मृषावाद, त्रीजे अदत्तादान,
चोथे मैथुन, पांचमे परिग्रह, ठेठे क्रोध, सातमे मान,

આઠમે માયા, નવમે લોજ, દશમે રાગ, ઇગિયારમે દ્રેષ, બારમે કલહ, તેરમે અજ્યાખ્યાન, ચૌદમે પૈશુન્ય, પત્તરમે રતિ અરતિ, શોલમે પરપરિવાદ, સત્તરમે માયા મૃષાવાદ, અઠારમે મિથ્યાત્વશલ્ય. એ અઠાર પાપસ્થાનકમાં હિ મહારે જીવે જે કોઈ સેવ્યું હોય, સેવરાવ્યું હોય, સેવતાપ્રત્યે અનુમોદ્યું હોય, તે સર્વે મને, વચને, કાયાયે કરી તસ્સ મિહામિ હ્રક્કમં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:—પરજીવના પ્રાણનો નાશ ચિંતવવો તે પ્રથમ પ્રાણાતિપાત. જૂઠું બોલવાના પરિણામ, તે બીજું મૃષાવાદ. પારકી વસ્તુ ધણીના દીધા વિના ચોરી લેવાની રુચિ, તે ત્રીજું અદત્તાદાન. વિષયસુખની વાંઠારૂપ પરિણામ તે ચોથું મૈથુન નવ પ્રકારેં બાહ્ય અને ચૌદ પ્રકારેં અજ્યંતર પરિગ્રહની વાંઠા, તે પાંચમો પરિગ્રહ. કોઈની ઉપર આકરા તીવ્ર પરીણામેં ક્રોધ કરવો, તે ષષ્ઠો ક્રોધ. આઠ પ્રકારેં મદ કરવો, તે સાતમું માન. કપટસહિત લોકને દેખાવવા રૂપ ધર્મકરણી કરવી, તે આઠમી માયા. ધન શરીર, કુટુંબ, પરિવારરૂપ સંપદાને ઇકઠી કરવાની તથા રાખવાની ઘણી વાંઠા, તે નવમો લોજ. પૌજલિક પરવસ્તુ ઉપર રાગ ધરવો, તે દશમો રાગ. પોતાને અણગમતી વસ્તુ ઉપર અરુચિજાવ, તે અગિયારમો દ્રેષ. કોઈ પણ કારણેં ક્લેશ કરવાની રુચિ, તે બારમો કલહ. પરજીવને અણ દીતું અણ સાંજલ્યું આલ દેવું, તે તેરમું અજ્યાખ્યાન. પારકી ચામી કરવી, તે ચૌદમું પૈશુન્ય. સુખ દુઃખ આવે હર્ષ શોક ધરવો, તે પંદરમું રતિ અરતિનામાં પાપસ્થાનક કહિયેં. ગુણી કિંવા નિર્ગુણી જીવની નિંદા કરવી, તે શોલમો પરપરિવાદ કહિયેં. અંતરમાં ચાલવાત હોય અને બાહેર મુલથકી મીતું બોલવું, ઇત્યાદિક અનેક પ્રકાર મનોગુ. પરીને લોકોને ઠગવાના પરિણામ, તે સત્તરમો માયા મૃષાવાદ. (ચળવે) મિથ્યાત્વ સેવવારૂપ પરિણામ, તે અઠારમું મિથ્યાત્વ શલ્ય યને કરવે ક જાણવું. એ અઠાર પ્રકારેં જે જીવને ચિત્તમાં પાપરૂપ મણ, બીજું સ્થૂત ક જાણવું. તેને જાવપાપ કહિયેં અને તે જાવની ચિકાશે કરી સ્થુલમૈથુન ત્રિયાય, તેને જાવપાપ કહિયેં અને તે જાવની ચિકાશે કરી

जे जीवने सत्तायें कर्मनां दळीयां लागे, तेने द्रव्यपाप कहियें, ते द्रव्यपापनां दळीयां सत्तायें बंधाणां, ते आगल जावपणे तिर्यच तथा नारकीना जव पामीने व्याशी प्रकारें जोगवाय ॥ १ ॥ इति ॥ ३० ॥

॥ अथ देवसिअपम्किमणे गळं ॥

सवस्सवि, देवसिअ, उच्चित्तिअ, उप्पासिअ, उच्चि
ठिअ, तस्स मिहामि उक्कमं ॥ १ ॥ इति ॥ ३१ ॥

अर्थः—आ सूत्रनो अर्थ, आगल सवस्सवि नामा सामुत्तीशमुं सूत्र आवरो, तेना अंतर्गत आवी जावो, माटें आवीं नथी लख्यो ॥ १ ॥ ३१ ॥

॥ अथ श्रावकपम्किमणसूत्र अथवा वंदितासूत्र ॥

वंदित्तु सब सिद्धे, धम्मायरिए अ सबसाहू अ ॥ ५
हामि पम्किमिळं, सावगधम्माइआरस्स ॥ १ ॥

अर्थः—(सब के०) सर्व सर्वज्ञ एटले सर्व वस्तुने जाणे, सर्वना हित वांढक एवा तीर्थकर तेमने, तथा (सिद्धे के०)सिद्ध जे अष्ट कर्मना कय थकी पूर्ण थयां ठे अर्थ प्रयोजन जेमनां तेमनें, तथा (धम्मायरिए के०) धर्माचार्य जे श्रुतचारित्ररूप धर्म, तेना आचारने विषे श्रेष्ठ तथा धर्मेना दातार, तेमनें, तथा (अ के०) च शब्द थकी उपाध्याय जे सिद्धांतना जणावनार ते पण लेवा, तेमने तथा (सबसाहू के०) सर्व साधु ते स्थविरकट्टिपकादिक जिनकट्टपी प्रमुख अनेक प्रकारना साधु मोक्षना साधनार तेमने, (अ के०) अकार समुच्चयार्थवाचक ठे. एटले ए पांच पद जे ठे, तेमने (वंदित्तु के०) वांदीने नमस्कार करीने एटले ए पांचेने सर्व विघ्नोपशांतिने माटें वंदन करीने, (सावगधम्माइआरस्स के०) श्रावकधर्मेने विषे जे अतिचार लाग्यो होय, तेथकी एटले एकशो ने चोवीश अतीचारथकी (पम्किमिळं के०) प्रतिक्रमवाने निवृत्तवाने (इहामि के०) हुं इहुं हुं, वांहुं, हुं. अहिं अतिचार शब्दनो अर्थ आवी रीतें ठे, के जे आत्माना गुणने मळिन करे, तेने अतिचार कहियें ॥ १ ॥

हवे सामान्यप्रकारें सधलाव्रतना अतिचार पम्किमवाने अर्थें कहे ठे.

जो मे वयाइआरो, नाणे तह दंसणे चरित्ते अ ॥

सुहुमो अ बायरो वा, तंनिंदे तं च गरिहामि ॥ ५ ॥

અર્થ:—(વયાધ્યારો કે૦) બાર વ્રતના અતિચાર પંચોતેર છે, કેમ કે? અગીયાર વ્રતના તો પ્રત્યેકે પાંચ પાંચ અતિચાર છે. અને એક સાતમા વ્રતમધ્યે કર્માદાનના પંદર અતિચાર અંતરજૂત આવે છે, અને પાંચ મૂલ સાતમા વ્રતના અતિચાર મેલવતાં વીશ થાય. એ રીતે સર્વ મલ્લી પશ્ચિતેર અતિચાર થાય, (તહ કે૦) તથા (નાણે કે૦) જ્ઞાનના આઠ અતિચાર, તે ‘કાલે વિણે’ ઇત્યાદિક આઠ પ્રકારે જ્ઞાનાચાર, તેને વિપરીતપણે આચરવા થકી હોય, (દંસણે કે૦) દર્શન સમ્યક્ત્વના તેર અતિચાર છે. તેમાં શંકાદિક પાંચને સેવવાથકી પાંચ અતિચાર તથા ‘નિસ્સંકિય નિઠ્ઠંકિય’ ઇત્યાદિક આઠ પ્રકારે દર્શનાચારને અણસેવવા થકી આઠ અતિચાર, સર્વ મલ્લી તેર અતિચાર થાય તથા (ચરિત્તે કે૦) ચારિત્રાચારના આઠ અતિચાર, તે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિને અણપાલવાથકી અથવા વિપરીતપણે પાલવાથકી થાય, (અ કે૦) ચ શબ્દ થકી તપાચારના બાર અતિચાર, તે ‘અનશન જાણોદરી’ ઇત્યાદિક બાર પ્રકારનો તપાચાર તેને વિપરીત પણે આચરવાથકી હોય. વીર્યાચારના ત્રણ અતિચાર, તે ઢતી સામથ્યે મન, વચન અને કાયાયે કરી ધર્મને વિષે ઉદ્યમ અણકરવાથકી હોય, અને સંલેષણા મરણાંત આરાધનાના ઇહ લોક પરલોકની વાંઠા ઇત્યાદિક પાંચ અતિચાર છે. એ સર્વ મલ્લી એકશો ચોવીશ અતિચારમધ્યેથી (સુદુમોકે૦) સૂક્ષ્મ તે જે જાણવામાં નહિં આવે, તે જાણવો. (અ કે૦) વલ્લી (વા કે૦) અથવા (બાયરો કે૦) બાદર જે પ્રગટ જાણવામાં આવે, તે જાણવો. એ સૂક્ષ્મ અથવા બાદર અતિચારમાંહેલો (જો કે૦) જે અતિચાર, (મે કે૦) મહારે હુઝં હોય, (તં કે૦) તે અતિચારપ્રત્યે (નિંદે કે૦) આત્મસાચે હું નિંહું હું. હવે વલ્લી નહિં કરું. (ચ કે૦) વલ્લી (તં કે૦) તે અતિચારપ્રત્યે (ગરિહામિ કે૦) ગુરુસમક્ક હું ગર્હું હું, ઇટલે નિંહું હું ॥ ૧ ॥

હવે જે જે વ્રત છે, તે તે વ્રતના અતિચાર પણ પ્રાયઃ પરિગ્રહથકી ઉપજે છે, તેમાટે પ્રથમ સામાન્યપણે પરિગ્રહ આશ્રયીને પન્નિક્રમવાને કહે છે.

હવિહે પરિગ્ગહંમિ, સાવજો બહુવિહે અ આરંજે ॥

કારાવણે અ કરણે, પન્નિક્રમે દેસિઅં સવં ॥ ૩ ॥

अर्थः—(दुविहे के०) वे प्रकारना (परिग्रहंमि के०) परिग्रह ठे, तिहां एक द्विपद चतुष्पदरूप सचित्त परिग्रह, अने बीजो ड्रव्य तथा आचूषणादिक ते अचित्तपरिग्रह जाणवो. तथा एक बाह्यपरिग्रह ते धनधान्यादिक नवविध जाणवो. अने बीजो अज्यंतरपरिग्रह ते कषाय, नोकषाय, मिथ्यात्वरूप चौद प्रकारनो परिग्रह ठे. तेनी उत्पत्तिनुं कारण, (सावज्जे के०) पापसहित एवा (अ के०) वली (बहुविहे के०) बहुविध कृषि प्रमुख अनेक प्रकारना जे (आरंजे के०) आरंज, तेने (करणे के०) पोतें करवाथकी (कारावणे के०) अनेरापासें कराववाथकी (अ के०) बीजा आरंज करनाराने अनुमोदवाथकी जे महारे अतिचार लाग्यो होय, (देसियं सव्वं के०) ते सर्व दिवससंबंधी अतिचारप्रत्ये (पक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, एटले ते अतिचारथकी हुं निवर्त्तुं हुं ॥ ३ ॥

हवे प्रथम ज्ञानाचारना अतिचार आलोवे ठे.

जं बध्मिंदिएहिं, चउहिं कसाएहिं अप्पसत्तेहिं ॥

रागेण व दोसेण व, तं निदे तं च गरिहामि ॥४॥

अर्थः—(इंदिएहिं के०) स्पर्शनादिक पांच इंद्रिय मोकळां राख्यां तेणें करीने तथा (चउहिं कसाएहिं के०) क्रोधादिक चारकषायें करी, (अप्पसत्तेहिं के०) अप्रशस्त एटले मातोमिथ्यात्वादिक औदयिक जाव तेना उदयें करी (रागेण के०) रागें करी, (व के०) अथवा (दोसेण व के०) द्वेषे करी, आहिं व पादपूर्णार्थ ठे, (जं के०) जे ज्ञानातिचार रूप अशुच कर्मने (बद्धं के०) बांध्युं होय, उपाज्जुं होय, (तं के०) ते ज्ञानातिचाररूप अशुच कर्मप्रत्ये (निदे के०) आत्मानी साखें हुं निंडुं हुं, (चके०) वली (तं के०) तेप्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं हुं, निंडुं हुं ॥ ४ ॥

हवे सम्यग्दर्शनना तथा चहुर्दर्शनना अतिचार आलोवे ठे.

आगमणे निग्गमणे, ठाणे, चंकमणे अणाजोगे ॥

अज्जिउंगे अ निउंगे, पक्कमे देसियं सव्वं ॥ ५ ॥

अर्थः—(अणाजोगे के०) अनुपयोगथकी (अज्जिउंगे के०) राजानां आदेश तथा घणा लोकना आग्रहथकी. इत्यादिक अज्जियोग आगारथकी (अ के०) वली (निउंगे के०) पराधीन आजीविका चलावता

જેનું દાસપણું કરીયેં, તેની આજ્ઞાથકી તથા મંત્રી, શ્રેષ્ઠી, તેની આજ્ઞા થકી, મિથ્યાદૃષ્ટિ સંબંધિ રથ, યાત્રા પ્રમુખ જોવાને અર્થે કૌતૂક જોવાને અર્થે ઇટલે મીથ્યાત્વીનાં દેવ, દેહરાં પ્રમુખને વિષે ઉત્સવાદિક જોવાને (આગમણેનિગમણે કેળ) આગમન, નિર્ગમન કરવું ઇટલે જાવું તથા આવવું તથા (ઠાણે કેળ) મિથ્યાત્વીને સ્થાનકેં ઝાંઝાં રહેતાં, (ચંકમણે કેળ) તિહાંજ અરહાં પરહાં ફરતાં, જે અતિચારરૂપ પાપ બાંધ્યું, તે (પન્નિકમેદેસિયં સંઘં કેળ) તે સર્વ દિવસ સંબંધિયા અતિચાર લાગ્યા હોય, તેથી પન્નિકમું હું, નિવર્તું હું, અહીંયાં પ્રાકૃત શૈલીના વશથકી વકારનો લોપ થાય છે, તેમાટે, 'દેસિયં સંઘં' પાઠ કહ્યો છે, પરંતુ 'દેવસિયં સંઘં' પાઠ કહ્યો નથી. વલી આ ઠેકાણે પ્રજાતેં 'રાશ્યં' એવો પાઠ કહિયેં, અને પન્નિકમું 'પન્નિકમં' એવો પાઠ કહિયેં, તથા ચઝમાસિયેં 'ચઝમ્માસિયં' એવો પાઠ કહિયેં, તથા સંઘઠરિયેં 'સંઘઠરિયં' એવો પાઠ કહિયેં ॥ ૫ ॥

હવે સમ્યક્ત્વના અતિચાર આલોભે છે.

સંકા કંઘ વિગિઠ્ઠા, પસંસ તહ સંથવો કુલિંગીસુ ॥

સમ્મત્તસ્સ ઇચ્ચારે, પન્નિકમે દેસિયં સંઘં ॥ ૬ ॥

અર્થ:-પ્રથમ જીવાદિક નવ તત્ત્વનેવિષે જીવ છે, કિંવા નથી? તથા જિનજાણિત વચનનેવિષે એ સાચું હશે, કે કેમ હશે? એવો સંદેહ કરવો તેને (સંકા કેળ) સંકા જાણવી, વીજું અદ્યપ્પ સ્વદ્યપ્પ ક્કમાદિક, અહિંસાદિક ગુણ, પરદર્શનીમાં દેખીને તે ઉપર અજિલાષ ઉપજે, તે (કંઘ કેળ) કાંદ્યા કહિયેં, ત્રીજું દાનાદિક ધર્મે કસ્યાનું ફલ હશે, કે નહિં હોય? રહે ફોક ટ પ્રયાસ કરવો પમતો હોય? એવો સંદેહ ધરવો, અથવા સાધુ, સાધવીનાં શરીર, વસ્ત્ર મલિન દેખી ડુગંઠા કરે. તે (વિગિઠ્ઠા કેળ) વિઠ્ઠાજ્ઞાગુપ્પા કહિયેં. ચોથો (કુલિંગીસુ કેળ) કુલિંગિમિથ્યાત્વીને વિષે (પસંસ કેળ) પ્રશંસા કરે, તે પ્રશંસા કહિયેં, (તહ કેળ) તથા પાંચમો કુલિંગી મિથ્યાત્વીને વિષે સંસ્તવ, પરિચય કરે, તે (સંથવો કેળ) સંસ્તવ કહિયેં.

એ દર્શનમોહનીય કર્મના ક્કાયોપશમાદિક પળા થકી ઉત્પન્ન થયો જે જિનપ્રણીત તત્ત્વશ્રદ્ધાનરૂપ આત્માનો શુદ્ધપરિણામ, તેને (સમ્મત્તસ્સ કેળ) સમ્યક્ત્વ કહિયેં, તેના એ પાંચ (ઇચ્ચારે કેળ) અતિચાર જાણવા.

ते आश्रयीने जे (देसियं के०) दिवससंबंधी पाप बांध्युं ते, (सवंधं के०) सर्व (पन्तिकमे के०) हुं पन्तिकमुं हुं ॥ ६ ॥

हवे चारित्राचारना अतिचार आलोवे ठे.

ढक्कायसमारंजे, पयणे अ पयावणे अ जे दोसा ॥

अत्तछा य परछा, उजयछा चेव तं निंदे ॥ ७ ॥

अर्थ:-चारित्रना अतिचार प्रतिक्रमवानी आदिमां ढक्काय समारंज आश्रयी दोषने निंदियें ठैयें. (अत्तछा के०) आत्माने अर्थें एटले पोनाना जोगने अर्थें अथवा आत्मारथ एटले मुऊने आम कल्याथी पुण्य थशे ? एवी जोली बुझियें साधुने आपवाने अर्थें. (य के०) वली (परछा के०) प्राहूणादिक परने अर्थें अने (उजयछा के०) निज पर ए बेहुने अर्थें अशनादिक आहारने (पयणे के०) पचवते एटले पोतें रांधते (अ के०) वली (पयावणे के०) पचावते एटले बीजा पासें रांधावते (अ के०) अ शब्द थकी बीजा रांधता होय तेनें अनुमोदन देते, एम (ढक्काय के०) पृथिवी, पाणी, अग्नि, वायु, वनस्पति अने त्रस, ए ढक्कायजीवोना (समारंजे के०) समारंज, परिताप, उपद्रव हुवे ठते अथवा ढक्कायने विषे अयत्तायें प्रव र्तवाथकी, (जे के०) जे कर्मबंधरूप (दोसा के०) दोष लाग्या होय, (चेव के०) एव शब्दें निश्चें च शब्दें पर उपर छेष करवाथकी जे अतिचार दोष लाग्यो होय, (तं के०) ते प्रत्यें (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ ७ ॥

त्यां सामान्यप्रकारें चारित्रातिचार प्रतिक्रमवाने अर्थें बार व तना अतिचार कहे ठे.

पंचएहमणुवयाणं, गुणवयाणं च तिहमइयारे ॥

सिस्काणं च चउन्हं, पडिक्कमे देसियं सवंधं ॥ ८ ॥

अर्थ:- (पंचएहमणुवयाणं के०) स्थूल प्राणातिपातादिक एवां पांच अणुव्रत, तेने विषे, (च के०) वली (तिहं के०) दिशिपरिमाण आदिक त्रण (गुणवयाणं के०) गुणव्रत, तेने विषे तथा (चउन्हं सिस्काणं के०) सामायिक आदें देइने चार शिक्काव्रत, विषे, (च के०) वली तप, संक्षेपणादिकने विषे जे (अइयारे के०) अतिहार लाग्यो होय, ते अतिचार आश्रयी, (पन्तिकमे के०) हुं पन्तिकमुं हुं. निंडुं हुं, (देसियंसवंधं के०) दिवससंबंधी

સર્વ અતિચારપ્રત્યે અહીં પાંચ અણુવ્રત તે પાંચ મૂલગુણ કહિયે, અને તે પાંચને વિશેષ ગુણ કરનારા દિશિપ્રમાણપ્રમુખ ત્રણ ગુણવ્રત જાણવાં; વલી ચાર શિક્ષાવ્રત, તે થોડા કાલનાં માનવાલાં જાણવાં. તે જેમ શિષ્યને વિદ્યા જાણાવીને અન્યાસ કરાવવા યોગ્ય છે, તેમ એ સામાયિકાદિક ચાર શિક્ષાવ્રતનેવિષે પણ સદા ઉદ્યમ કરાવવા યોગ્ય છે ॥ ૬ ॥

હવે પ્રથમ સ્થૂલપ્રાણાતિપાતવિરમણનામા અણુવ્રત કહે છે.

પદમે અણુઘ્યંમિ, થૂલગ પાણાઙ્વાય વિરઈઞ્ ॥

આયરિઅમપ્પસહે, ઇહ પમાયપ્પસંગેણં ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(પમાય કેળ) પાંચ પ્રકારના પ્રમાદ તેને વિષે, (પ્પસંગેણં કેળ) અત્યંતપણે પ્રસંગ ઇટલે પ્રવર્તવું, તેને પ્રમાદપ્રસંગ કહિયે, તેણે કરીને તથા આકુટ્યાદિકે કરીને (અપ્પસહે કેળ) અપ્રશસ્ત અશુભ માઠા એવાં અજ્ઞાનમિથ્યાત્વ કષાયાદિક ઔદયિકજાવ હુણે છે, (થૂલગ કેળ) સ્થૂલ બાદર મોટકો જે જાવું, આવવું, ફરવું, ઇત્યાદિક લક્ષણે કરી પ્રગટ જણાય છે, તથા સંકલ્પ નિરપરાંધિ નિરપેક્ષ, બેંદ્રિય, તેંદ્રિય ચતુરિંદ્રિય, પંચેંદ્રિય, ત્રસ જીવ તે સંબંધી (પાણ કેળ) આયુ, ઇંદ્રિય, પ્રાણ, તેનાં (અઙ્વાય કેળ) અતિપાત ઇટલે વિનાશ તેની (વિરઈઞ્ કેળ) વિરતિ નિવૃત્તિ. તેયકી (આયરિઅ કેળ) જે અતિક્રમવું ઉઘ્ઘવું તે (ઇહ કેળ) અહીંયાં પદમેઅણુઘ્યંમિ કેળ) પ્રથમ અણુવ્રતને વિષે અતિચાર જાણવો. અથવા સ્થૂલપ્રાણાતિપાતનિવૃત્તિ પ્રત્યે આશ્રયીને જે જે દોષ (આયરિઅ કેળ) આચર્યો સેવ્યો હોય, આગલી ગાથામાં પઢિક્કમિશ ॥ ૭ ॥

હવે પ્રથમ વ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

વહ બંધ ઠવિ હેણ, અઙ્ગારે ત્તપાણવુહેણ ॥

પદમવયસ્સ ઇચ્ચારે, પન્નિકમે દેસિયં સવં ॥ ૧૦ ॥

અર્થઃ—કષાયના વશયકી દ્વિપદાદિક જીવને લાકડી પ્રમુખે નિર્દયતા ચેં કરી, એક (વહ કેળ) વધવું, હણવું, તારવું, પ્રહાર દેવો, ઘાયલ કરવો, વીજો (બંધ કેળ) દોરનાદિકે કરી બાંધવું, ત્રીજો (ઠવિ કેળ) બલદ સમારવા, શરીરના કાન અને નાસિકાદિક અવયવોને (હેણકેળ) ઘેદવા, ચોથો થોડોજાર ઉપાર્જવાની શક્તિવાલા એવા પોઠીયા ગારુલા વૃષજાદિકોની ઉપર લોજના

वश थकी (अङ्गारे के०) अतिचारनुं आरोपण करवुं. एटले तेनी उपर घणो जार नाखवो, पांचमो (जत्तपाणवुछेए के०) जात पाणीनो व्युछेद करवो, अंतराय करवो, ए (पढमवयस्सङ्गारे के०) प्रथम व्रतना पांच अतिचार, ते आश्रयीने जे मुने अतिचार लाग्यो होय, (सवदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधि अतिचार प्रत्ये, (पम्किमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंहुं हुं. आ ठेकाणें कोइ शंका करे के, प्राणातिपातविरमणव्रतवालाने वधादिकनो अतिचार लागे नहीं, कारण के प्राणातिपात शब्दें करी वधादिक ग्रहण आय नहीं, तेथी वधादिक करे तो पण तेने प्राणातिपात विरमणव्रतनो अतिचार लागे नहीं ? त्यां कहे ठे के, मुख्यतायें करीने तो प्राणातिपातनुंज पञ्चस्काण कखुं ठे, परंतु वधादिकनुं प्रत्याख्यान कखुं नथी, तो पण परमार्थें ते वधादिकनुंज प्रत्याख्यान जाणवुं, कारण के ते वधादिकने प्राणातिपातनुं हेतुत्व ठे, ते हेतुमाटें ते वधादिक करवा थकी प्राणातिपातव्रतजंग आय, तेथी ते प्राणातिपातविरमणव्रतवालाने वधादिकनुं पञ्चस्काण योग्य ठे १० ॥

हवे बीजुं अणुव्रत कहे ठे.

वीए अणुव्रयंमि, परिथूलग अलिअवयणविरिञ्ज ॥

आयरिअमअसत्ते, इत्त पमायप्पसंगेणं ॥ ११ ॥

अर्थः—एक कन्यालीक ते कन्याआश्रयी जूतुं बोलवुं, सुलक्षणीने अपलक्षणी कहेवुं अने अपलक्षणीने सुलक्षणी कहेवुं, एमां छिपद संबंधी जे जूतुं बोलवुं, ते सर्व जाणी लेवुं. बीजुं गोवालिक ते गौआश्रयी जूतुं बोलवुं, एटले थोमा दूधवालीने घणा दूधवाली कहेवी अने घणा दूधवालीने थोमा दूधवाली कहेवी. एमां कोइ पण चतुष्पदसंबंधी जे जूतुं बोलवुं ते सर्व लेवुं. त्रीजुं जूम्यालीक ते जूमिआश्रयी जूठ ते पारकी जूमिने पोतानी जूमि कहेवी. तथा द्रव्यादिकसंबंधी जे जूतुं बोलवुं. ते सर्व एमां आवेठे, चोथो न्यासापहार ते पारकी थापणवस्तु राखीने जूतुं बोलवुं, जे में तो नथी राखी. पांचमुं मत्सरने लीधे अथवा लांच लेइने मोटकी कूमी सादी जरवी तथा कूमा करहानुं काढवुं, विश्वासघात करवो, ए सर्व एमां आवुं. इत्यादिक जेमां राजा दंडे, लोक जंडे, एवो (परिथूलग के०) अतिशयें

करी मोटको (अलियवयण के०) अलीक वचन मृषावाद तेनी (विरश्च के०) विरति ते थकी(आयरिअं के०)जे अतिक्रमवुं, उद्धंघवुं ते(वीएअणुव-यंमि के०) बीजा अणुव्रतने विषे अतिचार थाय, ते अतिचार, शुं होवाथी थाय ? तो के (इह के०) एहीज व्रतने विषे (पमायप्पसंगेणं के०)प्रमाद ने प्रसंगें करी(अप्पसब्बे के०)अप्रशस्त अशुभ जाव हुए ठते थाय, अथवा मोटका मृषावादनी विरतिप्रत्ये आश्रयीने(आयरियं के०)जे दोषआचर्यो होय, एटले आ व्रतमध्ये जे दोष लगाड्योहोय, तेआगलीगाथायें पम्किमीश.

अहीं कोइ कहेशे के अदत्तादानविरमणव्रतमां न्यासापहारनी वात आवशे, तेवारें अहीं लखवाथी पुनरुक्ति थाय ठे. त्यां कहे ठे के, प्रधानत्वे करी तो न्यासापहार ते वचननुं खोटु बोलवापणुंज ठे. तेथी ए मृषा वादपणुंज थाय ठे. तेमाटें अहीं मृषावाद आश्रयी लखुं ठे.

तथा वली न्यासापहार अने जूठी साक्षीपणुं, ए पूर्वोक्त द्विपदादिक अलीकना अंतर्जावमां आवी जाय ठे, तो पण लोकने विषे ए वेहुनुं अत्यंत ग्रहण करेलापणुं ठे, माटें अहीं ए वेनुं जूडुं ग्रहण कखुं ठे ॥ ११ ॥

सहसा रहस्स दारे, मोसुवएसे अ कूडलेहे अ ॥

बीअ वयस्स इअारे, पम्किमे देसियं सव्वं ॥ १२ ॥

अर्थः—(सहसा के०) सहसात्कारें अणविचारुं कोइने माथे जूठुं आ ल देवुं एटले कोइना उपर आ चोर ठे, इत्यादिक कहीने कलंक चढावुं. ते प्रथम सहसाज्याख्यान अतिचार तथा कोइने एकांतें ठानी वात करतां देखीने कहे के, तमें अमुक अमुक राजविरुद्ध विचार करो ठो ? बोलो ठो ! ते बीजो (रहस्स के०) रहस्याज्याख्यान अतिचार जाणवो. तथा पोतानी स्त्रीयें आपणा उपर विश्वास आणीने कांइ ठानी वात आपण ने कही होय, ते वात बीजा आगल प्रगट करे, एटले ते सावुं वचन होय तोपण परने पीडाकारी थवाथी जूठुं जाणवुं, ते बीजो (दारे के०) खदारमंत्रजेद अतिचार जाणवो, तथा अणजाण्णां औषध मंत्रादिक बतावे अथवा कोइने कष्टमां पारुवाने अर्थे कूमी बुद्धि आपे, ते चोथो(मो-सुवएसे के०) मृषा उपदेश अतिचार कहियें, तथा (अ के०) वलीकूमा का गल लखवा, खोटां खत करवां, तथा खरा अक्षर जांजी खोटा अक्षर लखवा,

बीजानी महोर मुद्रा जांजवी. इत्यादिक मषीजेद सर्व एमां आवे ठे, ते पांचमो (कूढलेहे के०) कूट लेख अतिचार कहियें. (अ के०) अकारपादपूर्णार्थ ठे. ए पांच, बीअवयस्सइयारे के०) बीजा व्रतना अतिचार, ते आश्रयीजे मुने अतिचार लाग्यो होय, ते (सर्वदेसियं के०) सर्व दिवस संबंधी अतिचारप्रत्ये (पम्किमे के०) हुं पम्किमुं हुं, निंडुं हुं ॥ १२ ॥
हवे त्रीजुं अणुव्रत कहे ठे.

तइए अणुव्रयंमि, थूलगपरदवहरणविरईउं ॥

आयरिअमप्पसत्ते, इत्त पमायप्पसंगेणं ॥ १३ ॥

अर्थः—जेथकी राजानो दंरु पामीयें, एवुं खातर खंणी उंठनी ठोनी, ताळां, परकुंची, पनी जमी वस्तु धणी जाणी राखवी, रखाववी, मागें जाताने लूं-टवो, इत्यादिक (थूलग के०) मोटको, (परदवहरण के०) परनुं ड्रव्य ते धन हरवानी (विरईउं के०) विरतिथकी (आयरिअ के०) अतिक्रमवु उलंघवु ते (तइएअणुव्रयंमि के०) त्रीजा अणुव्रतने विषे अतिचार थाय, ते अतिचार शुं होये थके थाय ? तो के (इत्त के०) एहीज तृतीयव्रतने विषे (पमाय-प्पसंगेणं के०) प्रमादना प्रसंगें करीने (अप्पसत्ते के०) अप्रशस्त अशु-चजाव हुए ठते थाय ॥ १३ ॥ ते अतिचारोने आगळी गाथायें प्रगट कहे ठे.

त्रीजा अणुव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

तेनाहम्पपज्जे, तप्पमिरूवे विरुद्धगमाणे अ ॥

कूडतुलकूढमाणे, पम्किमे देसियं सबं ॥ १४ ॥

अर्थः—(तेन के०) चोर तेनी (आहम् के०) आहत एटले हरण करेली अर्थात् चोरेली वस्तु, तेने लेवी एटले चोरनी आणेले कीशर कस्तूरी आदिक बहुमूल्य वस्तु तेने सोंधी जाणी लीये, ते प्रथम स्तेनाहृत अतिचार जाणवो. बीजो (प्पज्जे के०) चोरने खरचादिक संबल सहाय आपवुं, स खाइ मेलवी आपवो, चोरीनी प्रेरणा करवी, ते बीजो प्रयोगातिचार जाणवो. तथा त्रीजुं (तप्पमिरूवे के०) तत्प्रतिरूप वस्तु करीने वेचवी एटले खोटी वस्तुने खरी वस्तुने रूपें करी, खरीने जावें वेचवी तथा वस्तुमां जेल सं-जेल करवो, एटले खरा मोंतीमां खोटां मोती सोनामां त्रांबु, केशरमां क सुंवो, कस्तूरीमां मेल, धृतमां तेल, गहूना लोटमां जुवारनो लोट, गोळमां

રાણ, અર્ધ જૂનાં વસ્ત્રને નિલરાવી, રંગાવી, તેને નવાં કરી વેચવાં અથવા કારમી માઠી ઇવી જે સિંદૂર, કપૂર, અફિણાદિક વસ્તુ હોય તેને ચારાને મૂલ્યે વેચવી. સૂત્ર, કપાસાદિકને પાણીયેં ઝીંજવીને વેચવા. લવિંગ, જાયફલાદિક માંહે દૂધનું પોતું દેવું, શ્યાદિક તત્પ્રતિરૂપ અતિચાર જાણવો, તથા ચોથું (વિરુદ્ધગમણે કેળ) વિરુદ્ધગમન તે ઢાળચોરી પ્રમુલ્હ રાજવિરુદ્ધ આચરવું, જેથી રાજા દંભ લીધે, વંદીલાને નાણે, તે વિરુદ્ધગમન અતિચાર જાણવો. પાંચમો (કૂમતુલકૂમમાણે કેળ) કૂનાં તોલાં, અને કૂનાં માપાં રાણે, ઇટલે અધિકાં ડેઠાં કાટલાં, ઘાટ તથા તોલાં ત્રાજુઆં, પાલી, માણા, ગજા દિકનું રાણવું, ત્યાં અધિકેં લેવું અને ડેઠે દેવું, એ કૂમતોલ કૂમમાન અતિચાર જાણવો. અહીં ચકાર સમુચ્ચાર્યેં છે. એ ત્રીજા વ્રતના પાંચ અતિચાર, તે આશ્રયી જે મુને અતિચાર લાગ્યો હોય, (સંવેદેસિયં કેળ) તે સર્વ દિવસસંવંધી અતિચાર પ્રત્યેં (પન્નિકમે કેળ) હું પન્નિકમું હું, નિંહું હું ॥૧૪॥

હવે ચોથું અણુવ્રત કહે છે.

ચડહે અણુવ્યમિ, નિચ્ચં પરદારગમણવિરઈહં ॥

આયરિઅમપ્પસહે, હ્થ પમાયપ્પસંગેણં ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:- (નિચ્ચં કેળ) નિત્ય સદૈવ નિરંતર, (પરદાર કેળ) પરની તે વી જાની દાર ઇટલે સ્ત્રી તેની સાથેં, (ગમણ કેળ) ગમન કરવાની ઇટલે કામજોગ જોગવવાની (વિરઈહં કેળ) વિરતિ, તે થકી (આયરિય કેળ) જે અતિક્રમવું, ડેલંઘવું તે (ચડહેઅણુવ્યમિ કેળ) ચોથા અણુવ્રતને વિષે અતિચાર જાણવો, તે અતિચાર શું હુણે છે થાય ? (હ્થ કેળ) ઇહીજ પરસ્ત્રીગમનત્યાગરૂપ ચોથા અણુવ્રતને વિષે (પમાયપ્પસંગેણં કેળ) પ્રમાદને પ્રસંગેં કરી, (અપ્પસહે કેળ) અપ્રશસ્ત અશુભજાવ હુણે છે થાય, અથવા પરસ્ત્રી સેવવાનો વ્રતીપ્રત્યેં જે (આયરિઅં કેળ) અતિચાર આચર્યો હોય, સેવ્યો હોય, તે આગલી ગાથામાં નામ લઈને પન્નિકમીશ ॥ ૧૫॥

॥ ચોથા અણુવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

અપરિગ્ગહિઆ હ્ત્તર, અપાંગ વીવાહ તિવ્વઅણુરાગે ॥

ચડહ વયસ્સ હ્ચારે, પન્નિકમે દેસિયં સવં ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:- પ્રથમ (અપરિગ્ગહિયા કેળ) અપરિગ્રહીતા ઇટલે જેને વીજા કોઈ

यें ग्रहण करेली न होय, परणेली न होय, ते कुमारिका, अथवा जेनो धणी मृत्यु पाम्यो होय, तेविधवा, तेनी साथें मैथुन सेववुं. तेमज आविका पण कुंआरा अथवा रांडेला पुरुषनी वांढा करे, तो तेने पण अतिचार लागे. बी जो (इत्तर के०) इत्तर ते कोइएक पुरुषें वेश्यादिकने स्त्रीने स्थानकें राखेली होय, तेनी साथें मैथुन सेववुं, तेमज स्त्री पोतानी शोक्यनो दिवस होय तेनुं निवारण करी जत्तारने सेवे, तेने बीजो अतिचार लागे. त्रीजुं (अणंग के०) कामक्रीडा, ते जेम के:-परस्त्रीनी साथें हास्य, कुतूहल करवां, तथा तेनुं कुच मर्दन, मुखचुंबन, उष्ट्रदशन आलिंगनादिक करवुं, कंदर्पनां चोराशी आसन सेववां, पुरुषचिह्न टाळी साथळें अंगुष्ठादिकें करी मैथुन सेववुं, ते त्रीजो अतिचार. चोथो (वीवाह के०) विवाहकरण ते पोतानां ठोरु टाळीने यश लेवाने अर्थें परना विवाह, सगाइ, लग्न करवां, कराववां, कन्यादान देवुं देवराववुं, नातुं जोरवुं. पाचमुं (तिव्वअणुरागे के०) कामजोगने विषे तीव्र अनुराग करवो, अत्यंत अजिजापनुं, करवुं कामजोगने अर्थें दूध, दहिं, घृतादिक, बंग, त्रांबुं, फलाद प्रमुख धातु तथा अनेक औषधीपाक माजूम रसादिक काम दीपाववानी वस्तु खावी, वापरवी. ए पांच, (चउडव यस्सइयारे के०) चोथा व्रतना अतिचार, ते आश्रयी जे महारे अतिचार लाग्यो होय, (संवंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधी अतिचार प्रत्ये (पक्कमे के०) हुं प्रतिकमुं हुं, निंहुं हुं ॥ १६ ॥

हवे पांचमुं अणुव्रत कहे ठे.

इत्तो अणुव्वए पं, चमंमि आयरिअ मप्पसहंमि ॥

परिमाणपरिहेए, इह पमायप्पसंगेणं ॥ १७ ॥

अर्थ:- (इत्तो के०) ए चोथा व्रत कह्या उपरांत स्थूलपरिग्रहपरिमाणनामें पांचमुं अणुव्रत कहियें ठैयें. (इह के०) ए परिग्रहपरिमाण व्रतने विषे (पमायप्पसंगेणं के०) प्रमादने प्रसंगें करीने, (अप्पसहंमि के०) अप्रशस्त अशुजजाव थये ठेते, (परिमाणपरिहेए के०) परिग्रहना परिमाण प्रत्ये परिहेद करे ठेते एटले उल्लंघन करवायकी (पंचमं मिअणुव्वए के०) धनधान्यादिक नवविध परिग्रहना परिमाणरूप पांच

મા અણુવ્રતને વિષે, જે અતિચાર (આયરિઅં કેળ) આચર્યો હોય, ઇટલે લગાડ્યો હોય, તે આગલી ગાથામાં પત્રિક્કમીશ ॥ ૧૬ ॥

ધણ ધનનિલિત વહૂ, રૂપ્પ સુવન્ને અ કુવિઅ પરિમાણે ॥

હપણ ચનપ્પયંમિ, પલિક્કમે દેસિયં સવ્વં ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—પ્રથમ (ધણ કેળ) ચાર પ્રકારનાં ધન છે, તેમાં એક ગણવા રૂપ ધન, તે પૂગી, નાલીદર પ્રમુખ જે ગણીને વેચાય તે. બીજું ધરિમ ઇટલે તોલવારૂપ ધન, તે ગોલ, ધાંર, પ્રમુખ તોલીને વેચાય, તે જાણવું. ત્રીજું ગજેં તથા પાલીયેં કરી માપીને વેચાય, તે માપવારૂપ ધન તે કાપર, જમીન, તેલ, દૂધ, ઘૃત, પ્રમુખ. ચોથું પરીક્ષા કરીને જે લેવાય, વેચાય, તે રૂપું, નાણું, ધન, રત્નાદિક, માણિક્ય મોતી પ્રમુખ જાણવાં. એ ચાર પ્રકારેં ધન અને (ધન કેળ) ધાન્ય તે ગોધૂમ, ચોલા અમદ પ્રમુખ જાણવા. એ બેહુના કરેલા પરિમાણથી ઉલ્લંઘવું ઇટલે નિયમ ઉપરાંત થયું જાણીને જ્યાં સુધી આગલું વેચાય નહીં, ત્યાં સુધી બીજાને ઘેર રચાવે અથવા સંચકાર આપી મૂકે, કોઠા અથવા મૂકાનું પરિમાણ કીધું હોય તો તે ન્હાના ને બદલે મહોટા બંધાવે, તે પ્રથમ ધનધાન્યપરિમાણાતિક્રમ અતિચાર જાણ વો. બીજો (શિલ્ત કેળ) ક્ષેત્ર, તે હલેં સેમી ચૂમિ, તે ક્ષેત્ર, તે ત્રણ પ્રકારનું છે. એક અરહટ્ટને પાણીયેં નીપજે, તે સેતુક્ષેત્ર, બીજું વરસાદને પાણીયેં નીપજે, તે કેતુ ક્ષેત્ર, ત્રીજું જે બેહુના પાણીયેંથી નીપજે, તે ઉત્તરક્ષેત્ર જાણવું. એ ત્રણ પ્રકારનાં ક્ષેત્ર જાણવાં. તથા (વહૂ કેળ) વાસ્તુ તે ઘર, હાટ, વચારપ્રમુખની ચૂમિ, તે પણ ત્રણ પ્રકારેં છે. એક તો જે જમીન ચોદીને નીચેં જોયરાદિક કરિયેં, તે ચાતચૂમિ, બીજી માલિયાદિક જે ઝંચાં ચમાવીયેં, તે ઝંચિત ચૂમિ, ત્રીજી જ્યાં ચણવું, ચણવું, બેહુ વાનાં કરીયેં, ઇટલે જોયરું પણ કરિયેં અને ઉપર માલ પણ ચણાવિયેં. તથા ગ્રામ નગરાદિક પણ એમાં આવે, તે ચાતોચિત ચૂમિ જાણવી. એ બેહુના પરિમાણથી ઉલ્લંઘવું, તે આવી રીતેં કે:—એક ક્ષેત્ર મોકલું હોય અને બીજું લેવાવે, તેવારેં નિયમ જંગના જયથી પૂર્વલા ક્ષેત્રની વામ જાંગીનેં વન્નેનું એક ક્ષેત્ર કરી મૂકે; તથા ઘર, હાટ, વચાર, પ્રમુખ અધિકા થતાં દેહીને વચમાંની જીંત તથા મોજ પાનીને એક કરી મૂકે, એ ક્ષેત્ર વાસ્તુપરિમાણાતિક્રમ બીજો અતિચાર જાણવો, ત્રીજું

(રુપ્પ કેળ) રૂપું, (સુવન્ને કેળ) સોનું, એ બેહુના પરિમાણથી જલ્લંઘનું ઇટલે રૂપું, સોનું, અધિક થતું દેહીને જાર્યાદિકના નામ ઉપર કરી મૂકે, તે રુપ્પ સુવન્નપરિમાણાતિક્રમ નામા ત્રીજો અતિચાર જાણવો. (અ કેળ) વલી (કુવિઅપરિમાણે કેળ) કુપિત તે થાલ કવોલાં પ્રમુખ ઇટલે સોનું, રૂપું ટાલીને બાકી સમસ્ત ધાતુના ત્રાંબના, થાલી, કલશીયા, વાટકા, ચરૂ, ટાટલા પાટલા પ્રમુખ સમસ્ત ઘરવચરી જે હોય છે, તે સર્વને નિયમ ઉપરાંત અધિક થતાં દેહીને જાંગી નચાવી મહોટાં કરીને સંખ્યાયેં તેટલાંજ રાખે, તે કુવિઅપરિમાણાતિક્રમ ચોથો અતિચાર જાણવો. પાંચમો (દુપ્પ કેળ) દ્વિપદ તે ગામી, દાસ, દાસી, રાંધણી, વાણોતર પ્રમુખ અને (ચતુષ્પદ મિ કેળ) ચતુષ્પદ તે ગાય, ઘોડા, જૈશ પ્રમુખ જાણવાં. એ બેહુના પરિમાણથી જલ્લંઘનું, ઇટલે નિયમ ઉપરાંત થતા જાણી ગર્જગ્રહણ ઘણું મહોટું કરાવે, તથા વેચે, તે પાંચમો દ્વિપદચતુષ્પદપરિમાણાતિક્રમ અતિચાર જાણવો. એ પાંચમા વ્રતના પાંચ અતિચાર તે આશ્રયી જે મહારે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય, (સંવંદેસિયં કેળ) તે સર્વ દિવસસંબંધી અતિચાર પ્રત્યેં (પન્નિકમે કેળ) હું પન્નિકમું હું, નિંહું હું ॥ ૧૭ ॥

હવે ત્રણ ગુણવ્રતમાં પ્રથમ દિકૂપરિમાણવ્રત કહે છે.

ગમણસ્સ ડ પરિમાણે, દિસાસુ ડહં અહે અ તિરિઅં

ચ ॥ વુહિ સઙ અંતરઘા, પઢમંમિ ગુણવ્રત નિંદે ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:- (દિસાસુ કેળ) ઝર્ધ્વદિશિ, અધોદિશિ અને પૂર્વ, પશ્ચિમ, દક્ષિણ, ઉત્તર, એ ચાર દિશિ તથા ચાર વિદિશિ, એ આઠને તીર્થી દિશિ કહિયેં, તેને વિષે (ગમણસ્સ કેળ) જાવાના (પરિમાણે કેળ) પરિમાણ ઇટલે સો યોજન અથવા તેથી ન્યૂનાધિક પર્યંત જાવાનું પરિમાણ કરેલું હોય, એ રૂપ પ્રથમ ગુણવ્રતને વિષે (ડ કેળ) તુ શબ્દથકી જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે આ ગલ નિંદિયેં ટેયેં. પ્રથમ (ડહં કેળ) ઝર્ધ્વ તે ડંચી દિશિના પરિમાણપ્રત્યેં જલ્લંઘનું, વીજું (અહેઅ કેળ) અધો ઇટલે નીચી દિશિના પરિમાણ પ્રત્યેં ડહંઘનું, વલી ત્રીજું (તિરિઅં કેળ) તીર્થીદિશિના પરિમાણપ્રત્યેં અતિક્રમનું, ડહંઘનું અથવા નિયમજંગના જયને લીધે વાણોતર પ્રમુખને મોકલવો, ચોથું (વુહિ કેળ) કેત્રની વુહિ ઇટલે સર્વ દિશીયોના પરિમાણ તે સો, કિંવા વસો યોજન પર્યંત જાવાના સરખા કરેલા છે, પછી કોઈ કાર્ય પહે. તેવારેં

एक दिशियें कार्यविशेषें पञ्चास योजन वधारवा, बीजी दिशियें पञ्चास योजन घटामवा, ते चोथो क्षेत्रवृद्धिनामा अतिचार जाणवो. पांचमो (स इ अंतरद्धा के०) स्मृत्यंतर्द्धा ते मार्गमांहे स्मृतिनो त्रंश थाय एटले संदेह कारी एक विचार उपजे के, शुं आ दिशि महारे सो योजने मोकली राखेदी ठे? के पञ्चास योजन मोकली राखेदी ठे? एवी शंका ठते पञ्चास योजन उपरांत जावुं, ते पांचमो अतिचार. अने सो योजन उपरांत जावुं ते अनाचार व्रतजंग जाणवो. ए पांचमो स्मृत्यंतर्द्धानामें अतिचार. (पढ-मंमिशुण वए के०) प्रथम गुणव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेलो जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ १९ ॥

हवे बीजुं उपजोग परिजोग परिमाण गुणव्रत कहे ठे.

मज्झमि अ मंसमि अ, पुप्फे अ फले अ गंध मल्ले अ ॥

उवजोगपरीजोगे, बीजमि गुणवए निंदे ॥ २० ॥

अर्थः—जे वस्तु उप एटले एकवार सेवाय तथा मुखादिकमां शरीरमां प्रवेश कराय एवी वस्तु, जेम के खान, पान, फूल, विलेपन प्रमुख जे वस्तु तेनो जोग ते उपजोग. तथा परि एटले बाहिरथी वारं वार सेवियें, ते परिजोग वस्तु. ते वस्त्र, आचरण, जवन, स्त्री प्रमुख जाणवां. उपजोग परिजोग परिमाणनामा बीजुं गुणव्रत वे प्रकारें ठे. एक जोजनथकी, बीजुं कर्मथकी, तेना वीश अतिचारने प्रथम सामान्यपणे निंदियें ठैयें.

(मज्झमिअ के०) मदिरा, (मंसमिअ के०) मांस, बे चकारथकी बीजा पण अजदय डव्य ग्रहण करवां. जेवां के मधु, माखण, अनंतकाय प्रमुख (पुप्फे के०) केरमां, मज्जादिकनां फूल, (अके०) चशब्दथकी कुंशुआ; दिक त्रस जीवें करीने सहित एवा नागरवेदीनां पान प्रमुख जाणवां. तथा (फलेअ के०)वली जांबू, बीलां, पीलूमां, पीचु, बोर, पाकां करमदां- ए फल सर्व अजदय वस्तु ठे, श्रावकने खावा पीवा योग्य नथी. ए वस्तु खाधामां वपराय ठे, ते कही, एटले अंतर्जोगवस्तु सूचवी. हवे बाहिर ना जोगमां आवे ते वस्तु कहे ठे. (गंध के०) बरास, अतर, अबीर-कपूर, अगर, तगर, धूपादिक जाणवां. (मल्लेअ के०) फूलादिकनी माला, ते केतकी चंपकादिकनां फूलनी जाणवी. तथा च शब्दथकी अन्य सर्व

जोग्य वस्तु, जेवी के:-सचित्तद्रव्य विगयादिक वस्तु पण लेवी. ए सर्व वस्तु, करेलाप्रमाणथकी विपरीतपणें अनुचितपणे आसेवन करते थके एटले जोगवते थके (उवजोगपरीजोगे के०) उपजोगपरिजोगनामें (बी-अंमि गुणवए के०) बीजा गुणवतने विषे जे अतिचार लाग्यो होय, ते सर्व प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंहुं हुं ॥ १० ॥

हवे विशेषथी ए व्रतना जोग उपजोग आश्रयी पांच अने कर्म आश्रयी पंदर, मलीने बीश अतिचार ठे, ते पन्निक्मियें ठैयें. प्रायः श्रावक सचित्त वस्तुनो तो त्यागीज होय, माटें तेनी अपेक्षायें करी प्रथम जोजन आश्रयी अतिचारपंक पन्निक्मियें ठैयें.

सच्चित्ते पडिवद्दे, अपोल डुप्पोलियं च आहारे ॥

तुजोसहि जखणया, पडिक्मे देसियं सव ॥१॥

अर्थ:- (सच्चित्ते के०) सर्व समस्त सचित्तनो त्याग करीने अथवा सचित्तनुं परिमाण कछुं होय, तेथी उपरांत प्रमादने वशें सचित्त वस्तुनो आहार करवो, ते प्रथम सचित्ताहारनामें अतिचार जाणवो. बीजो (पन्नि वरू के०) सचित्त प्रतिवद्ध ते सचित्तनी साथें बांधेली वस्तु एटले जोरें लागेलो गुंदर, ठलिया सहित रायण अने गोदली सहित आंबां, तेनुं मुखमां घालवुं, जेम वृद्धमांथी उखेलीने गुंदरने अचित्तनी बुद्धियें वापरे. अथवा आंवाने गोदली सहित अने रायणने ठलिया सहित मुखमां घाले, ते सचित्तप्रतिवद्धनामें बीजो अतिचार जाणवो, तथा त्रीजो (अपोल के०) अपकाहार एटले जेने अग्निनो संस्कार कीधो न होय, एवी सचित्त मिश्रित काची वस्तु, जेवी के:-तुरतनो पीशेलो लोट, अणचाढ्यो लोट इत्यादिक अपोल जाणवी. ए विषे सिद्धांतमां कछुं ठे के, अणचाढ्यो लोट, श्रावण अने जादरवा महीनामां पांच दिवस मिश्र रहे, पढी अचित्त थाय. आश्विनमासें चार दिवस मिश्र रहे. कार्तिक, मार्गशीर्ष अने पौष, ए त्रण मासें त्रण दिवस मिश्र रहे, तथा माहा अने फाट्युनें पांच प्रहर मिश्र रहे. चैत्रें, वैशाखें चार प्रहर मिश्र रहे. ज्येष्ठ तथा आषाढें त्रण प्रहर मिश्र रहे, इत्यादिक मिश्र रहे, पढी अचित्त थाय. ते काचो लोट, तेने पीशेलो जाणीने अचित्त बुद्धियें लीये. इत्यादिक सचित्त शंकित वस्तुनुं जखण क

રવું, તે અપકૌષધિજઘ્ણનામેં ત્રીજો અતિચાર જાણવો. ચોથો (દુષ્પોષિ યંચ કેળ) દુઃપકાહાર તે કાંઈક કાચા અને કાંઈક પાકા એવા ઝંલા, ઝં બી, પોંક, પાપમી પ્રમુખ વસ્તુ, તેનો (આહારે કેળ) આહાર કરવો જઘ્ણ કરવું, તે દુઃપકૌષધિજઘ્ણનામેં ચોથો અતિચાર જાણવો. પાંચમો (તુઘોસહિજસ્કણયા કેળ) તુઘૌષધિજઘ્ણ તે મગ પ્રમુખની કોમલ ફલી તથા બોરે પ્રમુખ તુઘ અસાર વસ્તુ જે ઘણી ખાધાથી પળ તૃપ્તિ ન થાય, એ વી જે ઔષધિ ફુલીફલીરૂપ તેને અચિત્ત કરી વાપરે, તો તેને તુઘૌષધિ જઘ્ણનામેં પાંચમો અતિચાર લાગે, જેને સચિત્ત વસ્તુ ખાવાનો નિયમ હોય તેને એ પાંચ અતિચાર(સંજવે. એ વીજા ગુણવ્રતના ઝોજન વિષયિક પાંચ અતિચાર, તે આશ્રયી જે મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, (સંવંદેસિયં કેળ)તે સર્વ દિવસ સંબંધી અતિચાર પ્રત્યે (પન્નિક્રમે કેળ) હું પ્રતિક્રમું હું, નિંહું હું.

હવે જે ગૃહસ્થ આજીવિકાના હેતુયે કુવ્યાપાર કરે, તેને પણ ઝોગોપ ઝોગજ કહિયે. તે ઇંગાલાદિક પાંચ કર્મ, દંતાદિક પાંચ વાણિજ્ય, અને યંત્રાદિક પાંચ સામાન્ય, એવં પંદર કર્માદાન છે. તે અત્યંત ઘણા કર્મો ઉપાર્જન કરવાનાં કારણ છે, તેમાટે એને શ્રાવકેં જાણવાં, પણ આચરવાં નહીં. તે પન્નર કર્માદાન આશ્રયીને પંદર અતિચાર બે ગાથાયેં કરી કહે છે.

ઇંગાલી વણ સાડી, જાડી ફોડી સુવજાણ કર્મ ॥

વાણિજ્ઞં ચેવ ય દં, ત લક્ષ રસ કેસ વિસ વિસયં ॥૭૬॥

અર્થ:-પ્રથમ કાષ્ઠ બાલી અંગારા કરી વેચવા તથા સોનાર,કુંજાર, લોહાર જામુંજા, કંસારાદિકનાં અગ્નિસંબંધિ જે કર્મ, તે(ઇંગાલી કેળ) અંગારકર્મ.

બીજું વનસ્પતિનું નિપજાવવું, ઢેદવું, જેદવું, ઢેયાં અળ ઢેયાં આખાં વન વેચવાં.પાન,ફલ,ફૂલ,લીલાં તૃણ, કાષ્ઠ અને કંદ વેચવાં. વાસી, વનસ્વં ક રવા, આજીવિકાહેતુયે કળ દલાવે. પીસાવે, તે બીજું (વણ કેળ) વનકર્મ.

ત્રીજું ગાનાં પ્રમુખ બનાવી બનાવીને વેચે, તથા ગાનાંના અવયવ ધોંસરી ધોંસરા સમોલ પ્રમુખ, ઘનાવીને વેચે, વેચાવે, તે (સામી કેળ) શકટકર્મ.

ચોથું ગાનાં, બલદ, ઝંટ, જૈષ, સર, વેસર, ઘોઝા, ઘર, હાટ, પ્રમુખ રાસીને જાહે આપવાનું આજીવિકાનિમિત્તેં કરે, તે (જામી કેળ) જાટિક કર્મ.

પાંચમું જવ, ચણા, ગોધૂમ મગ, અરુદ, પ્રમુખ ધાન્યનો સાથવો કરવો,

તથા તેની ઢાલ કરવી, તથા શાલિ પ્રમુખના ચોખા કરવા, તથા પૃથિવી કાય પ્રમુખનો ફોર, તોરુ કરવો ઇટલે કૂવા, વાપી, તલાવ પ્રમુખ ખણવા, ખણાવવા, ઊંરુ લોકોનું, તથા શિલાટનું કામ કરવું, હલ દંતાલીયેં કરી જૂમિ ચેરવી, ખાણ ખણાવવી, ટાંકું ખણાવવું, કૃષી કરવી, ઇત્યાદિક જેટલો પૃથિવીનો આરંજ, તે સર્વ (ફોની કેળ) સ્ફોટિક કર્મ જાણવું. (કમ્મ કેળ) એ પાંચ સામાન્ય કર્મ, તે પ્રત્યે શ્રાવક (સુવજ્ઞાણ કેળ) અત્યંતપણે વર્જે.

હવે પાંચ કુવાણિજ્ય કહે છે. (ચ કેળ) વલી (એવ કેળ) નિશ્ચે અથવા ચેવય એ શબ્દ પાદપૂર્ણાર્થ છે. ત્યાં પ્રથમ દાંત, નચ, ચર્મ, શિંગના દિકના વ્યાપાર ઇટલે હાથીદાંત, ચમરીગાયના વાલનાં ચમર, મત્સ્યાદિકના નચ, શંચ, કોના, ચીરુ, પોશ્સા, કસ્તૂરી, મુક્તાફલ, તથા વાઘ, ચિતરા અને મૃગાદિકનાં ચર્મ, હિંગ, હાંસરૂ પ્રમુખ રોમ, ઇત્યાદિક ત્રસ જીવોના અંગોનું વાણિજ્ય જેમાં આવે છે, તેને જો આગરે જઈ વહોરે, તો તેમાં ઘણો દોષ લાગે, એ સર્વને (દંત કેળ) દંતકુવાણિજ્ય કહિયે.

વીજું લાચ, ધાવનીનાં ફૂલ, કસુંબો, હરતાલ, મણશિલ, ગુલી, મહુનાં, ટંકણદારાદિકનો વ્યાપાર, જેથકી બાહિરના જીવોનું મૃત્યુ થાય, તે સર્વ (લચક કેળ) લાચ કુવાણિજ્ય જાણવું.

ત્રીજું વિગય મહાવિગય ઇટલે ઘૃત, તેલ, ગોલ, મધ, દૂધ, દહીં પ્રમુખનો વ્યાપાર, તે સર્વ (રસ કેળ) રસ કુવાણિજ્ય જાણવું.

ચોથું દ્વિપદ તે મોર, સૂના, તથા મનુષ્ય પ્રમુખના વ્યાપાર અને ચતુષ્પદ તે ગાય, જૈષ, વલદ, ઘોના, ઢાલી પ્રમુખનો વ્યાપાર તે સર્વ, (કેસ કેળ) કેસકુવાણિજ્ય જાણવું.

પાંચમું અફીણ, સોમલ, શિંગીયો વત્સનાગ, સાબૂ, હરતાલ, જાંગ, પોસ્ત, ઇત્યાદિક તથા હૂરી, કટારી, ધનુષ્ય, બાણ, ચઙ્ગ, કૂહાનાદિક શસ્ત્ર, અને સન્નાહ પાચર પ્રમુખ જેના બલેં કરી સંગ્રામમધ્યે ઘણા જીવોનો સંહાર થાય, તથા હલ, કોદાલ, ઇત્યાદિક સર્વ કુવસ્તુનો જે વ્યાપાર, તે (વીસ વિસયં કેળ) વિસ કેતાં વિષ તથા શસ્ત્રાદિકનો વિસય ઇટલે વિષય છે જેને વિષે તે વિસવિસય કહિયે. એ વિસવિસય, (વાણિજ્ઞ કેળ) વાણિજ્ય જાણવું. એ પાંચ કુવાણિજ્યને શ્રાવકેં વર્જવાં ॥ ૨૨ ॥

एवं खुजंतपिह्वण, कम्मं निह्वंणं च दवदाणं ॥

सर दह तलाय सोसं, असई पोसं च वज्जिज्जा ॥ १३ ॥

अर्थः—हवे पांच सामान्य कर्म कहे ठे. (एवं के०) एम (खु के०) निश्चै शिला, लोढी, उखल, मूशल, घंटी, चरखो, रेंटीया प्रमुख अनेक जातिनां यंत्र करीने वेचे, ते सर्व यंत्रकर्म. तथा पिह्वण ते शेलमी, तिल, सरशव, एरंकादिकने पीलवानां यंत्र, जेम के कोहलुं, घाणी प्रमुख, ते सर्वथी लागे जे कर्म, तेने प्रथम (जंतपिह्वण के०) यंत्रपीलन कर्म कहियें, बीजुं बालकनां कान, नाक, वींधवा, स्त्रीफूल विध्वंस करवो, नपुंसक करवो, उंटादिकने आंकवो, घोरा बलदनां नाक वींधाववां, आंक पडा ववा. समराववा, कर्ण, कंबल, पूठनां ठेदाववां. तेमज झजारे गाम लइने आकरा कर करवा, कोटवालपणुं करवुं, इत्यादिक जेटलां निर्दयपणानां काम ठे, तेसर्व, (निह्वंणं के०) निर्लंठन कर्म जाणवुं. (च के०) वल्ली

त्रीजुं धर्मनी बुद्धियें अथवा मोकली चूमिने विषे सुखथी संग्राम थाय अथवा स्वजावें अथवा तृणादिक वाढ्या पढी नवा अंकूरा उगे, तो गायो चरे. इत्यादिक हेतुथी वन अने फासी प्रमुखने जे (दव के०) अग्निनुं (दाणं के०) दान एटले आपवुं, अर्थात् दव लगारवो, तथा कोइने अग्निनुं देवुं, तेने दवदानकर्म कहियें.

चोथुं सरोवर खण्णा विना जे जगामां जल रहे, तेवा गामने (सर के०) सर कहियें तथा (दह के०) डह अने (तलाय के०) तलाव, ए सरोवर, डह, तलाव, तथा कूवा, वापी, इत्यादिक पाणीनां स्थानकोनुं (सोसं के०) शोषण करवुं, ए जलाशयना पाणी उलठाववाथी अनेक जलचर पंचेंद्रिय जीवनी हिंसा थाय, तथा नील फूल वगेरें घणा जीवोनो विनाश थाय, तेने सरदहतलावसोसणकर्म कहियें.

पांचमुं (च के०) वल्ली (असईपोसं के०) असतीपोषणकर्म, ते असती कहियें कुतरां, बिह्वानां, मोर. कूकनां सूवा, मेनां, सींचाणा, सूना, सालही प्रमुख हिंसक जीवोनुं पोषण करवुं, ते असतीपोषणकर्म कहियें. अथवा असती एटले कुसती, कुशीखिणी व्यजिचारिणी स्त्रीनुं पोषण करवुं. ते पण असतीपोषणकर्म कहियें, अथवा दुष्ट पुत्रादिक, दुष्ट

દાસ, દાસીનું ઝરણ પોષણ કરવું તથા કસાઇ, માઢી, વાઘરી, તેલીની સાથે વ્યાપાર કરવો, ઇત્યાદિક જે અધર્મી જીવોનું પોષણ કરવું, તે સર્વ, અસતીપોષણકર્મ કહિયે. (કમ્મં કે૦) એ પાંચ સામાન્ય કર્મ કહ્યાં, અહિં એવંચુ શબ્દ તે ગાથાના અંત સુધીના દરેક પદમાં લેવું. જેમ કે:-એવં એટલે એ પ્રકારનાં સ્વર કર્મો જે જે ગુણપાલનાદિક છે, તેને ચુ એટલે નિશ્ચયે કરી શ્રાવકે (વજ્ઞિજ્ઞા કે૦) વર્જીવાં, એ પંદરે અતિચારમાંહેલો જે મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે સર્વપ્રત્યે હું નિંહું હું ॥ ૨૩ ॥

હવે અનર્થદંડવિરમણનામા ત્રીજું ગુણવ્રત કહે છે. જેથકી નિરર્થક આત્મા દંડાય, પાપ લાગે, તેને અનર્થદંડ કહિયે. તે ચાર પ્રકારે છે. તે માં પ્રથમ તો જે આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન ધ્યાવવું, તે અપધ્યાનાચરિત અનર્થ દંડ કહિયે, એટલે વેઠાં વેઠાં મનમાં ચિંતવના કરવી, જે વૈરીને બાંધું, મારી નાખું અને રાજા થાહું, તો વૈરીનાં ગામ વાલી નાખું? વિદ્યાધર થાહું, તો સ્વેચ્છાએ જ્યાં જાવે ત્યાં જાહું? મનમાનતી સ્ત્રીની સાથે વિલાસ કરું? ઇત્યાદિક જે માતું ધ્યાન કરવું, તે અપધ્યાનાચરિત અનર્થદંડ કહિયે.

બીજો પ્રમાદાચરિતઅનર્થદંડ. તે પાપ વિકથા કરવી, દૂધ, દહીં, ઠાશ, ઘૂત, તેલ, ઇત્યાદિક વસ્તુને ઢાંકવાનું આલસ કરવું, તે બીજો જ્ઞેદ.

ત્રીજો હિંસપ્રદાનઅનર્થદંડ, તે ઘંટી, ડાઘલ, મુશલ, ચાકૂ, હુરી પ્રમુખ પાપ અધિકરણ કોઇને આપવાં, તે હિંસપ્રદાનઅનર્થદંડનો ત્રીજો જ્ઞેદ.

ચોથો પાપકર્મોપદેશ અનર્થદંડ, તે ન્હાહું, અગ્નિ જલાવો, વસ્ત્ર ધોવો, સેતી કરો, કરાવો, વાઢમાને સમરાવો, અમુકને કૂટો, મારો, બાંધો, ઇત્યાદિક ઉપદેશ દેવા, તે ચોથો જ્ઞેદ. એ ચાર પ્રકારના અનર્થદંડથકી નિવૃત્તવું, તેને અનર્થદંડવિરમણનામે ત્રીજું ગુણવ્રત કહિયે. તિહાં પોતાને તથા જ્ઞાતી, ગોત્રી પ્રમુખને અર્થે પાપ કરવું, તે વ્યવહારદૃષ્ટિએ અર્થ દંડ છે, મારે અર્હીયાં તેનો ત્યાગ નથી ॥ ૨૩ ॥ હવે તે ત્રીજા ગુણવ્રત આશ્રયી જે અતિચાર લાગ્યા, તે ત્રણ ગાથાએ કરી પન્નિકમિયે ઠેયે.

સહગિ મુસલ જંતગ, તણ કઠે મંત મૂલ જેસજે ॥

દિન્ને દવાવિણ વા, પન્નિકમે દેસિયં સઘં ॥ ૨૪ ॥

અર્થ:- (સહ કે૦) શસ્ત્ર, (અગિ કે૦) અગ્નિ, (મુસલ કે૦) મુશ

ल, (जंतग के०) यंत्रक ते घंटी प्रमुख, (तण के०) सावरणी प्रमुख,
 (कठे के०) काष्ठ लाकरी अरहट्टनी लाती प्रमुख, (मंत के०) मंत्र ते
 साप खीलवा प्रमुखना, जाणवा, (मूल के०) नागदमणी प्रमुख जडी
 बूटी, तथा गर्जशातन पातन प्रमुख जाणवा. (जेसज्जे के०) जैषज्य ते
 बे आदि वस्तुना मेलापथी जे वस्तु उपजे एटले गोली, चूर्ण, तंत्रविद्या
 इत्यादिक उपद्रवकारी वस्तु जाणवी. इत्यादिक वस्तु दाक्षिणता टाढी बी
 जाने (दिने के०) देवाथकी, एटले आपवाथकी, (दवाबिए के०) परपासैं
 अपाववाथकी (वा के०) अथवा बीजा आपनारने अनुमोदवाथकी, जे
 अतिचार लाग्या होय, (सबंदेसियं के०) ते सर्व दिवस संबंधि अतिचार
 प्रत्ये, (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निहुं हुं ॥ १४ ॥

न्हाणू वट्टण वन्नग, विलेवणे सदरूवरसगंधे ॥

वढासण आचरणे, पम्किमे देसियं सबं ॥ १५ ॥

अर्थः—(न्हाण के०) स्नान ते अज्यंगन करी तेल चोपडीने नाहियें
 त्यां अजयणायें जीवाकुल झूमिकायें स्नान करे, अथवा अणगल पाणीयें स्ना
 न करे, (उवट्टण के०) उवट्टणुं ते उद्धर्तन जे पींठी प्रमुखें करी शरीरनुं
 उवट्टण करे, मेल उतारे, (वन्नग के०) वर्णक वस्तु, ते अवीर, गुलाल, अ-
 लतादिक, (विलेवणे के०) केसर, चंदन, कुंकुमादिक वगैरेनुं विलेपन जा
 णवुं. (सद के०) वंश बीणादिकना शब्द कौतुकें सांचलवा, तथा प्रहर-
 रात्रि उपरांत उंचे शब्दें बोलवुं, (रूव के०) स्त्री प्रमुखना रूप जोवां,
 वेश्यादिकनां नाटक जोवां, (रस के०) मधुर, आम्लादिक रस, (गंधे के०)
 वास, एटले सुगंध, ते कर्पूर, कस्तूरी प्रमुखना जाणवा, (वढ के०) वस्त्र,
 (आसण के०) बेसवानां आसन तेने संबंधें शय्या पण जाणवी. तथा
 आसन एटले कामशास्त्र, कोक, वात्स्यायनादिक शिख्या होय अनेकविध
 विषयजोग संबंधी चोराशी आसन जाणवां, (आचरणे के०) आचरण ते
 जूषण, मुकुट, कुंडल, कंकण, मुद्रिकादिक तथा द्यूतक्रीडा, मद्यपान,
 जल क्रीडा, हींचवुं, इत्यादिक दुष्ट वानां करवां, जोवां, एम अनेक उप-
 जोग परि जोग वस्तुजं आश्रयी अथलाथी अणउपयोगथी जे कोइ म-
 हारे अतिचार लाग्यो होय, (सबंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधी अति-

ચારપ્રત્યે (પઢિક્ક મે કેળ) હું પઢિક્કમું હું, નિંહું હું. આ ઠેકાણે શબ્દાદિક પાંચ વિષય ગ્રહણ કહ્યા છે. માટે તજ્ઞાતીય મધ્યાદિ પાંચ પ્રકારના પ્રમાદનું પણ ગ્રહણ કરવું ॥ ૧૫ ॥

હવે એ વ્રતના પાંચ અતિચાર પ્રતિક્રમણને માટે કહે છે.

કંદપ્પે કુકુદ્દ, મોહરિ અહિગરણ ઝોગ અશરિત્તે ॥

દંડમિ અણઠાણ, તદ્દઅમિ ગુણવણ નિંદે ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:—(કંદપ્પે કેળ) કંદર્પ, તે કામઝોગની કથાનું કરવું, તથા એવું હાસ્ય કારી વચન બોલવું, જે થકી કામવિકાર જાગે. તે પ્રથમ અતિચાર જાણવો, તથા (કુકુદ્દ કેળ) કૌકુચ, તેજુકુટી, નેત્ર, નાક, મુખ, હાથ પાદાદિકની એવી ચેષ્ટા કરે, કે જેથકી લોકોને અત્યંત હાસ્ય ઉત્પન્ન થાય, એટલે જાંમની પેરે શરીરાદિકની કુચેષ્ટાએ કરીને લોકોને અત્યંત હાસ્ય ઉપજાવવું, કોડના ચાલા પામવા. તે બીજો અતિચાર, તથા (મોહરિ કેળ) મુખરીપણું, તે વિચાર રહિત વાચાલપણે ગણું બનબન કરવું મકાર ચકારાદિક અઘટિત વચન બોલવાં, તે ત્રીજો અતિચાર જાણવો, તથા (અહિગરણ કેળ) શસ્ત્ર, અગ્નિ, મુશલ, નીસા, લોહું, ઘંટી પ્રમુખ અધિકરણ, સજ્જ કરી રાખવાં, કોઈ માગવા આવે તેને આપવાં, તેમજ અગ્નિ પ્રમુખ અધિકરણની પ્રથમ પ્રવૃત્તિ ચલાવવી, તે ચોથો અતિચાર જાણવો. તથા (ઝોગઅશરિત્તે કેળ) ઉપઝોગ પરિઝોગની વસ્તુ તે અતિરિક્ત એટલે પોતાના સ્વપ કરતાં પણ અધિક રાખવી એટલે ઝોગવસ્તુ જે તેલ, કંકોની, સ્વયલ, પાણી પ્રમુખ છે, તે અધિક રાખે, જે દેહીને બીજાને ન્હાવા પ્રમુખની વાંઠા ઉપજે, તેથી ઝોગાદિક વસ્તુનો દોષ લાગે અને ઉપઝોગ વસ્તુ, તે જો એક ઘરનો સ્વપ હોય તો પણ બે ચાર ઘર પ્રમુખ સ્વપ વિના સામટાં કરાવે, તેથી ઉપઝોગ વસ્તુનો અધિક દોષ લાગે. તે પાંચમો અતિચાર (દંડમિઅણઠાણ કેળ) એ અનર્થદંડવિરમણ નામે (તદ્દઅમિ ગુણવણ કેળ) ત્રીજા ગુણવ્રતને વિષે પૂર્વોક્ત જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે પ્રત્યે (નિંદે કેળ) હું નિંહું હું ॥ ૧૬ ॥ ઇતિ ગુણવ્રતપ્રતિક્રમણ ॥

હવે ચાર શિક્ષાવ્રત કહે છે. ત્યાં પ્રથમ સામાયિક નામક શિક્ષાવ્રત કહે છે.

તિવિદે હુપ્પણિહાણે, અણવઠાણે તદ્દા સઙ્ગિહૂણે ॥

સામાઙ્ગ્ય વિતહ કણ, પઢમે સિસ્કાવણ નિંદે ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(તિવિદે કે) ત્રિવિધે ઇટલે ત્રણ પ્રકારે (હુપ્પણિહાણે કે) ડુઃપ્રણિધાન તે ડુષ્ટવ્યાપાર ઇટલે સાવચ વ્યાપાર છે, તેના ત્રણ અતિચાર જાણવા. તેમધ્યે પ્રથમ ઘર, હાટ પ્રમુખ સંબંધી જે સાવચ વ્યાપારનું મનમાં ચિંતવન કરવું, તે પ્રથમ મનોડુઃપ્રણિધાન અતિચાર જાણવો. તથા કર્કશ ઇટલે કઠોર, સાવચજાણાયે કરી બોલવું, તે બીજો વચનડુઃપ્રણિધાન નામે અતિચાર જાણવો. તથા અણ ઉપયોગથી પાપવ્યાપારમાં કાયાને, પ્રવર્ત્તા વવી, દેખવા, પૂંજવા વિના બેસવું, સૂવું, જીંતવું ઊઠિંગણ કરવું, ઇત્યાદિક વિપરીતપણે જે કાયાને પ્રવર્ત્તાવવી તે કાયડુઃપ્રણિધાનનામા ત્રીજો અતિચાર જાણવો. તથા (અણવઠાણે કે) અનવસ્થાન, તે સામાયિકનું જઘન્ય બે ઘડી કાલમાન છે તેટલો કાલ પૂર્ણ કસ્યા વિના સામાયિક પારવો, તથા આદરરહિતપણે સામાયિક પારવો, તથા આદરરહિતપણે સામાયિક કરવો, તે ચોથો અનવસ્થાનઅતિચાર જાણવો. (તદ્દા કે) તથા (સઙ્ગિહૂણે કે) સ્મૃતિવિહીન ઇટલે નીડાદિ પ્રમાદથી સામાયિક મેં કીધો કે નથી કીધો? એવું ઉપયોગનું શૂન્યપણું તે પાંચમો અતિચાર. ૬ રીતે (સામાઙ્ગ્ય કે) સામાયિક પ્રત્યે (વિતહકણ કે) વિતથ ઇટલે જૂઠો, કૃતે નામ કીધે થકે (પઢમેસિસ્કાવણ કે) પ્રથમ સામાયિકનામા શિક્ષાવ્રતને વિષે પૂર્વોક્ત પાંચ અતિચાર માંહેલો જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે પ્રત્યે (નિંદે કે) હું નિંદું હું ॥ ૧૭ ॥

આશંકા:—સામાયિક લેણે પઢી સર્વથા મનનો સંવર તો કરી શકીયે નહીં, અને મનના કુવ્યાપારે એક તો કુવ્યાપારનું પાપ લાગે, અને બીજું સામાયિકનો જંગ થાય છે, તેથી તેનું ફરી પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું જોઈયે, તેમાટે અવિધિદોષને લીધે સામાયિક કરવાને બદલે નહીંજ કરવો તેજ જાણું છે?

સમાધાન:—સામાયિક તો અવશ્ય કરવો, કેમ કે સામાયિક લેવાય છે, તે હુવિહં તિવિદેણ એ જાંગે લેવાય છે, એ જાંગામાં મન, વચન અને કાયા એ ત્રણે કરી સાવચ વ્યાપાર કરું નહીં, તથા કરાવું નહીં, એ ઠ નિયમ આવે છે, તો તે ઠ મધ્યે કોણારે કદાપિ એક નિયમ જંગ થાય તો પણ

पांच तो अखंक्ति रहे ठे. अने मनना कुव्यापारनुं पाप अद्व होय ठे, ते पापथी तो 'मिन्ना मि दुक्कडं' देवाथी बूटीयें ठैयें. माटें एवां अद्व कारण थी जो सामायिक करवानो चालज बंध करीयें, तो आ कालमां चारित्रीयो कोइ पण नथी. एवुंज थइ जाय, तेमाटें सामायिक अवश्य लेवो अने ते सामायिक लेइने पढी जेम बने तेम शुद्ध पालवानो खप करवो, कारण के हमणां ना कालनी दीक्षा अने सामायिक प्रमुख जे ठे, ते सर्व अन्यास मात्रें ठे. माटें अन्यास करतां थकां कोइ वखतें शुद्ध चारित्रनो लाज पण थरो.

तेथी सामायिकनो अत्यंतजाव एटले निर्मूलपणुं करवुं योग्य नथी, केम के सर्वविरति सामायिकने विषे पण तेमज थाय ठे, तेमां पण गुप्त्यादि जंगमां मिथ्या दुष्कृत प्रायश्चित्त कहेलुं ठे, तेथी सामायिक न करवो ते योग्य नथी. वली पण सातिचार जे अनुष्ठान ठे, ते पण अन्यास करतां कालें करीने निरतिचार अनुष्ठान थाय ठे, एम पूर्वाचार्यो कहे ठे. वली कहेलुं ठे के, अन्यास जे ठे. ते मनुष्यादिकना महोटा जन्ममां पढवाडे चालनारो थाय ठे, माटें शुद्ध ठे. तथा बाह्य लोको पण कहे ठे. के अन्यास जे ठे, ते कर्मना कुशलपणाने करे ठे. माटें निरंतर सामायिक करवो तेज योग्य ठे. जेम ग्रहण करवाना पात्रमां एक वखत पडेलो उदकबिंदु महत्ताने पामतो नथी, तेम मनना सदोषपणायें करी सामायिक करवो, ए पण अत्यंत दोषनी महत्ताने पामतो नथी कारण के तेनी मिन्नामि दुक्कडंथी शुद्धि ठे, माटे अविधि करवाने बदले सामायिक नज करवो, एवुं बो लवुं ते असूयावचनज ठे. कहेलुं ठे, के "अविहिकया वरमकयं, उस्सूअ वयणं जणंति समणुज्जं ॥ पायञ्चित्तं जम्हा, अकए लहुअं कए गुरुअं ॥ १ ॥ माटें धर्मानुष्ठान निरंतर करवुं अने करनारें सर्व शक्तियें करी विधिमां यत्न राखवो. एज श्रद्धालुनुं लक्षण ठे. वली कृषी, वाणिज्य, सेवादिक, जोजन, शयन, आसन, गमन, तथा वचनादिक ते सर्व पण अव्य, क्षेत्र, कालादिक विधियें करीने पूर्ण फलवालां थाय ठे. अन्यथा थतां नथी, माटें समस्त पुण्यक्रियाना प्रांतमां अविधि आशातना निमित्त मिथ्यादुष्कृत देवुं किंबहुना. ह्वे बीजा देशावकाशिक शिक्षाव्रतना अतिचार कहे ठे.

आणवणे पेसवणे, सहे रूवे अ पुग्गलखेवे ॥

देसावगासिअंमि, बीए सिक्कावए निंदे ॥ १८ ॥

અર્થ:-(પ્રથમજે જૂમિનાં પરિમાણ કીધાં છે, તે જૂમિની ઉપરાંત બાહિર ની જૂમિથી કોઈ જનાર માણસની હસ્તક વસ્તુ પદાર્થને (આણવણે કેળ) આનયન, ઇટલે આણાવવું, મગાવવું તે, આનયનનામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો. તથા પરિમાણ ઉપરાંતની જૂમિને વિષે દાસ પ્રમુખને મોકલવો, ક્રય વિક્રયનો આદેશ દેવો, તે બીજો (પેસવણે કેળ) પ્રેષવણનામા અતિચાર જાણવો, તથા કોઈ કાર્ય ઉપને થકે નીમેલી જૂમિકાથી બાહિર રહ્યો જે મનુષ્ય, તેને ઘોંઘારાદિક શબ્દે કરી પોતાપણું જાણાવવું, તે ત્રીજો (સદે કેળ) શબ્દાનુપાતિ નામા અતિચાર જાણવો. તથા ઝંચો થઈ પોતાનું રૂપ દેવાનીને બોલ્યા વિના પણ જેને બોલાવવું હોય, તેની દૃષ્ટિયે પડે, તેના દર્શનથકી તેના સમીપમાં જાય, તે ચોથો (રૂવેચ કેળ) રૂપાનુપાતિનામા અતિચાર જાણવો. તથા નીમેલી જૂમિકાથી બાહિર રહેલા પુરુષને કાંકરાદિક નાચી પોતાપણું જાણાવવું, તે પાંચમો (પુગ્ગલચેવે કેળ) પુગ્ગલો ત્કેપ નામા અતિચાર જાણવો. ઇ પાંચ અતિચારમાંહેથી (દેસાવગાસિ અંમિ કેળ) દેશાવકાશિકનામે (બીંસિસ્કાવણે કેળ) બીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે પ્રત્યે (નિંદે કેળ) હું નિંદું હું. અહીંયાં ઇ વ્રતને વિષે દેશથકી અવકાશ છે, ઇટલે જે વ્રતને વિષે ઉપજોગ પરિજોગ વસ્તુની ઢૂટ છે. તેને દેશાવકાશિક કહિયે, તથા ઘણાથી થોરુ કરવું, તેને પણ દેશાવકાશિક કહિયે ॥ ૨૭ ॥

હવે ત્રીજા પૌષધોપવાસ શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

સંથારુચ્ચારવિહી પમાય તદ્દ ચેવ જોચ્ચણાજો ॥

પોસહ વિહિ વિવરીણ, તદ્દે સિસ્કાવણે નિંદે ॥૨૮॥

અર્થ:-સંથાર કેળ) શય્યાસંથાર, (ઝચ્ચાર કેળ) વમીનીતિ અને લઘુનીતિનાં ઠંમિલ, ઇનો (વિહી કેળ) વિધિ જે પ્રકાર, તેને વિષે (પમાય કેળ) જે પ્રમાદ કરવો, તે અતિચારચઝક જાણવું, તે અતિચારચઝકને વિવરીને કહે છે. ત્યાં શય્યા સંથારાને ન પહિલેહે અથવા પ્રતિલેખન કરે, તો કાંઈક કરે, કાંઈક ન કરે, તે પ્રથમ અપ્પમિલેહિઅ ડુપ્પમિલેહિઅ સથાસંથારે નામા અતિચાર જાણવો, તથા શય્યા સંથારાને ન પ્રમાર્જવું, અને પ્રમાર્જવું તો કાંઈક પ્રમાર્જવું, કાંઈક ન પ્રમાર્જવું, તે બીજો અપ્પ

मधिअडुप्पमधियसद्यासंधारे नामा अतिचार जाणवो, तथा वढीनीति अने लघुनीति, परठववानी जे जूमि, ते जूमिने न पडिलेहवी, अथवा पडिलेहवी, तो कांश्क पडिलेहवी अने कांश्क न पडिलेहवी, ते त्रीजो अप्पडिलेहिअ डुप्पडिलेहिअ उच्चारपासहवणजूमि नामा अतिचार जाणवो. तेमज ते जूमिने न प्रमार्जवी, अथवा प्रमार्जवी तो कांश्क प्रमार्जवी कांश्क न प्रमार्जवी, ते चोथो अप्पमधिअ डुप्पमधिअ उच्चारपासहवणजूमिनामा अतिचार जाणवो. ए चारे अतिचार ते शय्या संधारो तथा लघुनीति, वढीनीतिनां ठंडिलने दृष्टियें करी जूवे नहीं, तेमज च रवला तथा दंडासणादिकें करी पूंजे, प्रमार्जे नहीं अथवा शून्यचित्तें जू ए, अने पूंजे ते संबंधी ए अतिचारचतुष्क कळुं. (तहचेव के०) तथैव ए टळे तेमज वली निश्चें (जोअणाजोए के०) जोजननो आजोय एटळे आ जोग करवो चिंतवन करवुं, अर्थात् पोसह दीधा पढी जोजनादिकनी चिंता करे, एटळे क्यारें पोसह पूर्ण थशे क्यारें पारणुं करशुं ? अथवा पारणे अमुक जोजन करशुं ? एवी चिंतवणा करवी, ते पांचमो जोअणाजोए नामा अतिचार जाणवो. ए पांच अतिचारोयें करीने (पोसहविहिविवरीए के०) पोसहव्रतनो विधि जे प्रकार ते विपरीत करे थके, (तइएसिक्कावए के०) पौषधोपवासनामा त्रीजा शिक्काव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेलो जे अतिचार लाग्यो होय, तेने (निंदे के०) हुं निंहुं तुं ॥ २९ ॥

हवे चोथा अतिशिसंविज्ञाग शिक्काव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

सच्चित्ते निस्किवणे, पिहिणे ववएस मड्डरे चेव ॥

कालाइक्रम दाणे, चउढे सिक्कावए निंदे ॥ ३० ॥

अर्थ:- (सच्चित्ते के०) साधुने देवा योग्य जे जत्तादिक तेने पृथिव्यादिक जेसचित्त, ते सचित्तनी उपर पूर्वोक्त प्राशुक निदोषवस्तुनुं (निस्किवणे के०) नाक्षेपुं मूकवुं ते सचित्तनिक्षेपण नामा प्रथम अतिचार जाणवो. तथा प्राशुक निदोष देवा योग्यवस्तुने सचित्त ते कंद, पत्र, पुष्पादि पदार्थें करी (पिहिणे के०) ढांकवी, ते सचित्तपिहिण नामा बीजो अतिचार जाणवो, तथा ववएस के०) व्यपदेश करवो एटळे पोतानी वस्तुने अण देवानी बुद्धियें पारकी करीने कहेवी, तथा देवानी बुद्धियें पारकी वस्तुने पोतानी करीने

कहेवी, एवी रीतें व्यपदेश करवो ते व्यपदेशनामा त्रीजो अतिचार जाणवो. तथा (मठरे के०) मत्सर एटले कोप जावें दान आपवुं तथा पारकुं साकं दान न जोइ शकवुं परनी ईर्ष्या करतां मान धरतां मुनिने दान आपवुं, ते मत्सरनामाचोथो अतिचार जाणवो. तथा (चेव के०) निश्चै (कालाङ्क मदाणे के०) मुनिराजनी गोचरीनो काल अतिक्रमि उद्धंधीने मुनिरा जने तेडे, अने मनमां जाणे जे साधु हमणां वहोरशे पण नहीं अने महा रो नियम जंग पण आशे नहीं ! ते पांचमो कालातिक्रमदान नामें अतिचार जाणवो. ए अतिथिसंविजागनामें (चउठेसिस्कावए के०) चोथा शि द्वाव्रतने विषे अद्वय देवानी बुद्धियें तथा अणदेवानी बुद्धियें करीने ए मांहेला जे अतिचार लाग्या होय, तेप्रत्यें (निंदे के०) हुं निंडुं तुं ॥ ३० ॥

हवे रागादिकें करी दान दीधुं तेना प्रतिक्रमणने माटें कहे ठे.

सुहिएसु अ इहिएसु अ, जा मे अस्संजएसु अणुकंपा ॥

रागेण व दोसेण व, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ३१ ॥

अर्थः—(सुहिएसु के०) सुष्ठु नाम रूमी रीतें हित ठे ज्ञानादित्रय एट ले सम्यक् ज्ञान, दर्शन अने चारित्र्यनुं जेमने ते सुहित कहियें, ते सुहित एवा, (अ के०) वली (इहिएसु के०) दुःखित ते रोगें करीने पीडीत तपें करीने दुर्बल, तुब, जीर्ण, उपाधियें करीने दुःखिया एवा, (अस्संजएसु के०) अहीं (अ के०) नथी (खं के०) पोताने ठंदें (यत के०) यत्न एटले उद्यम करवो विचरवुं जेने एटले पोतानी खेछायें विचरनारा नहीं, परंतु गुरुनी अज्ञाने विषे विचरनारा एवा सुसाधु, ते उपर (रागेण के०) पुत्रा दिकने रागें करी एटले आ महारो पुत्र तथा चाइ प्रमुख ठे, एवा रागें करी दान दीधुं, पण गुणवंतनी बुद्धियें दान न दीधुं, (व के०) अथवा (दोसे ण के०) द्वेष ते आ ठेकाणें साधुनिंदारूप जाणवो. ते जेम के, आ साधुने ज्ञातिना लोकोयें काढेलो ठे, चूख्यो ठे, ए बापडाने आपणे आहार पाणी न आपीयें, तो बीजो कोण आपे? नहिं आपशुं तो ए चूखें मरशे? एवी निंदा रूप जे द्वेष, तेवा द्वेषें करी एटले दुगंढाजावनी बुद्धियें करी (मे के०) महा रे जीवें (जा के०) जे (अणुकंपा के०) अशनादिक प्रमुख दानें करी दया जक्ति कीधी होय, (सं के०) तेप्रत्यें (निंदे के०) आत्मसाखें हुं निंडुं तुं,

(च के०) वल्ली ते प्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुसाखें हुं गर्हुं बुं, विशेषें निंडुं बुं. अथवा बीजो अर्थ आवी रीतें ठे:- (सुहिणसु के०) वस्त्र पात्रादिकें करी सुखीया अने (दुहिणसु के०) रोगप्रमुखें करी दुःखिया एवा (अ-संजणसु के०) असंयत एटले (अ के०) नथी जेने (सं के०) सम्यक् एटले रूको एवो, (यत के०) यत्त जे उद्यम करवो, एटले जे रूको उद्यम नथी करता, परंतु जीवहिंसादिक कर्मपाशमां परुवा संबंधी उद्यमना करवावाला, जैनाज्ञास,वैश्विकंबक एवा असंयती,पासढा, उसन्नादिक तेने. तथा त्रीजो अर्थ, ते असंयत षड्विधजीव वधकोने अथवा अन्यदर्शनी कुलिं गी तेने रागें करीने, जेम के, एक गामना वासी ठे अथवा महारा जाइ प्रमुख ठे, आपणी उलखाणना ठे, इत्यादिक जे रागचावें करी दान दीधुं तथा जिनशासनना प्रत्यनीक ठे, छेपी ठे, निर्लज्ज जंमक ठे, इत्यादिक छेष उपन्यो तो पण घरे आव्या, माटें दान आप्युं, इत्यादिक जावें जे महारे जीवें अनुकंपा, दया कीधी होय, तेने हुं निंडुं बुं ॥ ३१ ॥

अहीं गुणवंत साधुने दान दीधुं ते निंदवुं नहीं, परंतु पूर्वोक्त राग छे-षनी निंदा करवी तथा पासढादिक अने कुलिंगी प्रमुखने गुणवंतनी बुद्धियें दान दीधुं होय, ते निंदवुं, पण जे सहेज अनुकंपायें दान दीधुं होय, ते तो अनुकंपाज कहेवाय, ते दाननें जगवंतें निषेधुं नथी, अहीं रागछेपनी निंदा जाणवी. पण दान दीधुं तेनी निंदा जाणवी नहीं ॥

हवे सुसाधुने दान न दीधु, ते आलोवे ठे.

साहूसु संविज्ञागो, न कउं तव चरण करण जुत्तेसु ॥
संते फासुअ दाणे, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ३२ ॥

अर्थ:- (तव के०) तपें करीने, (चरण के०) चरणसित्तरियें करीने (करण के०) करण सित्तरियें करीने, (जुत्तेसु के०) सहित एवो, (सा-हूसु के०) सुसाधु तेने विषे (फासुअदाणे के०) देवा योग्य प्राशुक निर्दोष एवं अशनादिक दान, (संते के०) ठेते महारे जीवें जो (संवि-ज्ञागो के०) संविज्ञाग, (नकउं के०) न कीधो होय, तेथी जे अतिचा-र हुउं होय, (तं के०) ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं आत्मसाखें निंडुं बुं, (च के०) वल्ली (तं के०) ते प्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुनी साखें गर्हुं

હું. આ ઠેકાણે તપઃ પદનું જૂઠું ઉપાદાન કહ્યું છે. તેણે કરીને જે તપ છે, તે નીકાચિત કર્મોને પણ કાય કરનારું છે, એવું પ્રાધાન્ય સૂચન કહ્યું છે. એ ત્રણ ગાથાએ કરી ચોથું શિક્ષાવ્રત થયું ॥ ૩૨ ॥

હવે સંલેષણના પાંચ અતિચાર પરિહાર કરતા ઠતા કહે છે.

इह लोए परलोए, जीविअ मरणे अ आसंसपउगे ॥

પંચવિહો અહઆરો, મા મજાં હુજા મરણંતે ॥ ૩૩ ॥

અર્થઃ—(इहलोए के०) इह लोकने विषे एटले आ धर्मना प्रचावें शे-
ठ, गाथापति, सेनापति, राजा, मंत्री प्रमुख कृद्दिमंत मनुष्य थवानो
(आसंसपउगे के०) आशंसा जे अजिलाष तेनो प्रयोग जे मननो व्यापार,
ते इहलोकाशंसप्रयोग नामा प्रथम अतिचार जाणवो. अहीं आशंसाप्रयोगं
ए पद,दरेक पदना प्रारंजसां प्रयोजवुं. (परलोए के०) आ धर्मना प्रचावें पर
लोकनी आशंसा जे देव, देवेंद्र थवानो अजिलाष, तेनो प्रयोग जे मननो
व्यापार करवो, ते परलोकाशंसप्रयोगनामा वीजो अतिचार, (जीविअ के०)
अनशनने दीधे सन्मान सत्कार देखी घणा काल पर्यंत जीववानी आशंसा जे
वांढा, तेनो प्रयोग जे मननो व्यापार, ते त्रीजो जीविआशंसप्रयोग अतिचार
जाणवो. (मरणे के०) कर्कश क्षेत्रने विषे अनशन लइने कोइ पूजा, अर्चा
न करता होय तेणें करी अथवा क्षुधादिकें करी पीड्यां थकां शीघ्र मरण
नी आशंसा जे वांढा, तेनो प्रयोग जे मननो व्यापार, ते मरणाशंसप्रयोग
नामा चोथो अतिचार जाणवो. (अ के०) चशब्दथकी आ धर्मने प्रचा
वें आवते जवें रूपा शब्द, रूप, रसादिक जे कामजोग છે, તેની આશંસા
જે વાંઢા તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે પાંચમો કામજોગાશંસપ્રયોગ
નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ વાંઢાનું જે કરવું, તે સંલેષણ સંબંધી એ
(પંચવિહો કે૦) પંચવિધ, (અહ્યારો કે૦) અતિચાર (મરણંતે કે૦)
મરણને અંતે એટલે જ્યાં સુધી ચરમ શ્વાસ હોય, ત્યાં પર્યંત (મઘં કે૦)
મહારે (મા કે૦) ન (હુઘ કે૦) થાઈ, એટલે એ પંચવિધ અતિચાર; તે
જે અંતે મુજને મ હોજો ॥ ૩૩ ॥

हवे प्रायें: सर्व अतिचार, मन, वचन अने कायाना कुव्या
पारें होय ठे, तेनुं प्रतिक्रमण कहे ठे.

काएण काइअस्स, पक्कमे वाइअस्स वायाए ॥

मणसा माणसिअस्स, सबस्स वयाइआरस्स ॥ ३४ ॥

अर्थ:- (काइअस्स के०) कायिकस्य एतत्वे वधादिकारी एवा शरीरें
करी करेला जे अतिचार, ते अतिचारने (काएण के०) कायोत्सर्गादिक
तप अनुष्ठानादिक जे कायाना शुच व्यापार, तेणें करी युक्त एवा शरीरें करी
ने, तथा (वाइअस्स के०) वाचिकस्य, एतत्वे सहसाच्याख्यानदानादि रूप
वाणीयें करीने कस्यो एवो जे वचनसंबंधी अतिचार तेने, (वायाए के०)
वचनें करीने मिठाडुकरु देवुं, जिनस्तवन करवुं, इत्यादिक जे शुच वचन
नो व्यापार, तेणें करीने, तथा (माणसिअस्स के०) मानसिकस्य एतत्वे
देवतत्त्वादिकने विषे मनें करी शंकादिकने करवे करी कस्यो एवा जे अति
चार तेने (मणसा के०) मनें करीने एतत्वे अनित्य जावनादिक जे मन
ना शुचव्यापार तेणें करीने तथा “हा! में डुष्ट काम कळुं” इत्यादिक आ
त्मनिंदायें करीने एम (सबस्सवयाइआरस्स के०) सर्व व्रतना अतिचा
रप्रत्ये त्रिकरण शुद्ध करीने (पक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निवर्तुं हुं.
अहीं ‘सबस्सवयाइआरस्स’ ए पदें करीने सामान्यें करी त्रण योगनुं
प्रतिक्रमण कळुं ॥ ३४ ॥

हवे एनेज विशेषें करी कहे ठे.

वंदण वय सिक्का गा, रवेसु सन्ना कसाय दंडेसु ॥

गुत्तीसु अ समिईसु अ, जो अइआरो अ तं निंदे ॥ ३५ ॥

अर्थ:- एक (वंदण के०) वंदन ते वे प्रकारें ठे. तेमां एक देववंदन, बीजुं
गुरुवंदन ठे. बीजुं (वय के०) श्रावकनां स्थूलप्राणातिपात विरमणादिक व्रत
बार प्रकारें ठे, त्रीजी (सिक्का के०) शिक्का वे जेदें ठे. त्यां श्रावकने सामा
यिक सूत्रार्थनुं ग्रहण, तेने ग्रहणशिक्का कहियें. ते जघन्यें नवकारथी सांकीने
अष्ट प्रवचन, गुरु पासेंथी जणे अने उत्कृष्टो दशवैकालिकसूत्रना पांचमा
उज्जीवणिया अध्ययन पर्यंत सूत्र अने अर्थ बेहु जणे, ग्रहे, धारे, शीखे
त्यां लगे प्रथम ग्रहणशिक्का जाणवी. अने जे अर्थ सहित नमुक्कार सहित

પ્રમુખ દિનકૃત્ય એવી શ્રાવક સંબંધી ક્રિયાઅનુષ્ઠાનની જે સમાચારી છે, એટલે પહેલો નવકાર કહેતો થકોજ ઊઠે, પઠી પોતાનું સ્વરૂપ વિચારે જે હું શ્રાવક હું, કેટલાં વ્રત મુજને છે? इत्यादिक શ્રાદ્ધદિનકૃત્ય પ્રકરણ તથા શ્રાદ્ધવિધિમાંહે જે સમાચારી કહી છે, તે સર્વ જાણે, આચરે આસેવે, તે બીજી આસેવનાશિક્ષા કહિયે. ચોથો (ગારવેસુ કેળ) ઋદ્ધિગારવ, રસગારવ અને શાતાગારવ, એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ છે. તેમાં જે પોતાની પાસેં ધન, તથા કુટુંબ પરિવાર ઘણો દેખીને મનને વિષે અહંકાર આણે, તેને ઋદ્ધિગારવ કહિયે. અને જે સરસ અન્ન પાણી પ્રમુખને વિષે લોહુપી થાય, તે રસગારવ કહિયે. તથા જે સુકુમાલ વસ્ત્ર, શય્યા, ઘર પ્રમુખને મોઢેં બાંધ્યો થકો તેને મૂકી શકે નહીં, તેને શાતાગારવ કહિયે. એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ કહ્યાં, તેનું સેવન કરવાથી તથા પાંચમો (સન્ના કેળ) આહાર, જય, મૈથુન અને પરિગ્રહ, એ ચાર સંજ્ઞાઈ. બીજી ક્રોધ, માન, માયા, લોજ, લોક, ડંધ, એ ઠ સંજ્ઞાઈ. તે એકેંદ્રિયાદિક સર્વ જીવોને હોય છે, તથા ઠછો (કસાય કેળ) ક્રોધાદિક ચાર કષાય, તથા સાતમો (દંડેસુ કેળ) ધર્મધનથી જેણે કરી આત્મા દંભાય, તે દંભ, અશુચ મનાદિક ત્રણ જોડે છે. આઠમો (ગુત્તીસુચ કેળ) મનાદિક ત્રણ ગુત્તિ, નવમો (સમિર્સુ કેળ) ઈર્ષ્યાદિક પાંચ સમિતિ (અ કેળ) ચશબ્દથકી દર્શનપન્થિમા પ્રમુખ શ્રાવકની અગીયાર પન્થિમા. એ પૂર્વોક્ત નવ બોલ મધ્યેં જે બોલ નિષેધ કરવા યોગ્ય છે, તેના કરવા થકી અને જે બોલ કરવા યોગ્ય છે તેના ન કરવાથકી (જો કેળ) જે અશ્યા રો કેળ) અતિચાર, (અ કેળ) અથવા દોષસમુચ્ચય જે મને લાગ્યો હોય, (તં કેળ) તેપ્રત્યે (નિંદે કેળ) હું નિંડું હું ॥ ૩૫ ॥

હવે સમ્યગ્દર્શનને માટે કહે છે.

સમ્મદિઠી જીવો, જશ્વિ હુ પાવં સમાયરશ્ કિંચિ ॥

અપ્પો સિ હોશ્ બંધો, જેણ ન નિંદંધસં કુણશ્ ॥૩૬॥

અર્થ:—(જશ્વિ કેળ) જો પણ (સમ્મદિઠીજીવો કેળ) સમ્યગ્દૃષ્ટિ એટલે યથાવસ્થિત સ્વરૂપનો જાણ એવો જીવ, તે (કિંચિ કેળ) કિંચિત્ થોડું (પાવં કેળ) કૃષી પ્રમુખ આરંજરૂપ પાપ, તે પ્રત્યેં નિર્વાહ ચલાવવાને, અર્થેં (સમાયરશ્ કેળ) સમાચરે છે, એટલે કરે છે, (હુ કેળ) તો પણ (સિ કેળ)

ते श्रावक सम्यग्दृष्टि जीवने (अप्पो के०) अल्प ते पूर्व गुणस्थाननी अपे
क्षाये करीथोमो (बंधो के०) कर्मनो बंध, (होइ के०) होय, (जेण के०) जे का
रण माटे जाणीयेँ ठैयेँ केँ, सम्यग्दृष्टि जे श्रावक ठे ते, (निरुंधसं के०) निर्द
यपणे हिंसादिक व्यापार. (नकुणइ के०) न करे, अने करे, तो पण शंका
राखीने करे, वली मनमां विचारे के धिक्कार पमो आ गृहस्थाश्रमने के जेने
विषे केटला पाप करवां पडे ठे ? एवी बीक राखीने करे पण निर्दय परि
णाम राखीने न करे, तेथी तेने पाप थोऽं लागे ठे ॥ ३६ ॥

अहीं कोइ आशंका करे के, जेम थोऽं पण विष खाधुं थकुं प्राण ह
रण करे ठे, तेम थोऽं पण पाप करवाथकी दुर्गतिनी प्राप्ति न थाय
शुं ? आ आशंकानो उत्तर आगली गाथायेँ आपे ठे.

तंपि हु सपक्कमणं, सप्परिआवं सउत्तरगुणं च ॥

खिप्पं उवसामेई, वाहि व सुसिक्खिउं विज्जो ॥ ३७ ॥

अर्थः—(सपक्कमणं के)प्रतिक्रमण जे षणावश्यक तेणें करी सहि
त थको एटले प्रतिक्रमणने करवे करी, (च के०) वली (सप्परिआवं के०)
परिताप सहित थको एटले पश्चात्ताप करवे करी, वली (सउत्तरगुणं के०)
उत्तर गुणें सहित थको एटले गुरुयेँ दीधुं जे प्रायश्चित्त तप, ते तप करवे
करी युक्त एवो श्रावक, (हु के०) निश्चें (तंपि के०) ते अल्पकर्मना बंध
प्रत्येँ पण (खिप्पं के०) क्षिप्र एटले शीघ्र उतावलो (उवसामेई के०) उ
पशमावे ठे, टाळे ठे, कोनी पेटें ? तोके (व के०) जेम (सुसिक्खिउं के०)
जलो शीखेलो एवो (विज्जो के०) वैद्य, ते (वाहि के०) व्याधि प्रत्येँ सा
ध्यरोग प्रत्येँ तुरत उपशमावे ठे, तेम ए पण जाणवुं ॥ ३७ ॥

हवे वली बीजो दृष्टांत कहे ठे,

जहा विसं कुष्ठगयं, मंत मूल विसारया ॥

विद्या हणंति मंतेहिं, तो तं हवइ निविसं ॥ ३८ ॥

अर्थः—(जहा के०) यथा जेम, (मंतमूलविसारया के०) मंत्र मूलना
विशारद, एटले जाण, माह्या एवा जे (विज्जा के०) वैद्यो, ते (कुष्ठगयं
के०) कोष्ठगत एटले शरीरमां व्यापेधुं एवुं जे (विसं के०) सर्पादिकनुं विष,
तेप्रत्येँ (मंतेहिं के०)मंत्रोयेँ करीने (हणंति के०) हणे ठे, एटले दूर करे

ઠે, (તો કેળ) તે વારેં (તં કે) તે શરીર, (નિવિસં કેળ) નિર્વિષ ઇટલે વિપરહિત (હવઈ કેળ) હોય ઠે. જો પણ વિષાર્ત પુરુષ, અહિમણિ મંત્રાદાર ઔષધિ નો પ્રજાવ જાણતો નથી તો પણ અહિમણિ મંત્રાદાર ઔષધિનો પ્રજાવ અર્ચિત્ય ઠે, તેથી તેનું વિષાર્તત્વ નિવૃત્ત થાય ઠે, તેમ અહિં પણ શ્રાવક ને ગુરુવાક્યાનુસારેં તદદારશ્રવણથી લાજ થાય ઠે ॥ ૩૬ ॥

एवं अष्टविहं कम्मं, रागदोससमच्चिञ्चं ॥ आलो

अंतो अ निंदंतो, खिप्पं हणइ सुसावउं ॥ ३७ ॥

અર્થ:- (એવં કેળ) એ પૂર્વોક્ત દૃષ્ટાંતેં (આલોઅંતો કેળ) ગુરુ સમીપેં આલોવતો ઇટલે પોતાનાં પાપ પ્રકાશ કરતો ઠતો, (અ કેળ) વલી (નિંદંતો કેળ) નિંદતો થકો ઇટલે સાચા મનથી 'મિઠામિહુક્કનં' દેતો થકો (સુસાવઉં કેળ) જલો શ્રાવક જે ઠે, તે (રાગદોસ કેળ) રાગ, દ્વેપેં કરીને (સમચ્ચિજ્ઞં કેળ) સમાર્જિત કરેલું ઇટલે ઉપાર્જેલું વાંધેલું એવું જે (અષ્ટવિહંકમ્મં કેળ) અષ્ટવિધ કર્મ, તે પ્રત્યેં (ખિપ્પં કેળ) ક્ષિપ્ર ઇટલે શીઘ્ર, (હણઇ કેળ) હણે ઠે, ફેડે ઠે ॥ ૩૭ ॥

वली एहीज वातने सविशेष कहे ठे.

कयपावोवि मणुस्सो; आलोइय निंदिअ गुरुसगासे ॥

होइ अइरेग लहुउं, उंहरिअ जरु व जारवहो ॥ ४० ॥

અર્થ:- (કયપાવોવિ કેળ) પાપનો કરનાર એવો પણ (મણુસ્સો કેળ) મનુષ્ય, અહીં મનુષ્ય શબ્દના ગ્રહણેં કરીને પ્રતિક્રમણ જેઠે, તે કૃતપાપ મનુષ્યનેજ કરવું યોગ્ય ઠે. તે (ગુરુસગાસે કેળ) ગુરુની સમીપેં અહિં ગુરુસગાસે એ પદેં કરીને પૂર્વોક્ત આલોચણા. ગુરુ ગીતાર્થાદિકની સમીપમાંજ કરવી, એવી સૂચના કરી અને જો કદાચિત્ સ્વતઃજ આલોચણા કરી હોય તો શુ ક્લિનો અજ્ઞાવ થાય ઠે. એમ પણ સૂચન કહ્યું ઠે, મારેં ગુરુ સમીપને વિષે (આલોચ્ય કેળ) આલોવતો થકો ઇટલે કરેલા પાપપ્રત્યેં પ્રકાશ કરતો થકો (નિંદિઅ કેળ) પાપની નિંદા કરતો થકો ઇટલે મિઠાહુક્કનં દેતો થકો (અઈરેગ કેળ) અતિરેક ઇટલે અત્યંત પાપથકી (લહુઉં કેળ) લહુ ઇટલે હલવો (હોઇ કેળ) થાય, (વ કેળ) જેમ (જારવહો કેળ) જારનો વ

હેનાર વહીતરું કરનાર પુરુષ, (જરુ કેળ) જાર પ્રત્યે (જહરિઅ કેળ) ઉતારી ને હલવો થાય છે, તેમ એ પણ કર્મરૂપ જારેં કરીને હલવો થાય છે॥૪૦॥

હવે બહુ આરંજરક્ત એવા શ્રાવકને પણ આવશ્યકેં કરી તે પાપરૂપ દુઃખનો અંત થાય છે, તે દેખાડે છે.

આવસ્સણ એણ, સાવર્જજશ્વિ બહુરર્જ હોઈ ॥

ડુસ્કાણમંત, કિરિઅં કાહી અચિરેણ કાલેણ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ:- જશ્વિ કેળ) જો પણ, (બહુરર્જ કેળ) બહુ એટલે ઘણો નવો કર્મબંધરૂપ રજવાલો એટલે આરંજ પરિગ્રહેં કરી ઘણા પાપેં સહિત એવો (સાવર્જ કેળ) શ્રાવક (હોઈ કેળ) હોય, તો પણ (એણ કેળ) એતેન એટલે એ પન્નિક્કમણાદિક (આવસ્સણ કેળ) આવશ્યકેન એટલે આવશ્યકેં કરીને. આહીં કોઈ શંકા કરશે જે આવશ્યકશબ્દેં કરી દંતધાવના દિક પણ આવશ્યક છે, તે લેશું? તો ત્યાં કહે છે કે, આ ગાથામાં એતેન એ શબ્દનું જે ગ્રહણ કશું છે, તે દ્રવ્યાવશ્યક નિષેધાર્થ છે તથા જાવાવશ્યક પ્રતિપાદનાર્થ છે મારેં તેવા જાવાવશ્યકેં કરી (ડુસ્કાણ કેળ) શારીરિક, માનસિક દુઃખોની (અંતકિરિઅં કેળ) અંતક્રિયા એટલે વિનાશ ક્રિયાને (કાહી કેળ) કરશે. (અચિરેણકાલેણ કેળ) થોડા કાલમાં હેં તે પાપોનો વિનાશ કરશે ॥ ૪૧ ॥

હવે પન્નિક્કમણું કરતાં જે અતિચાર આલોવવાને વિસર્જન થયા હોય એટલે જે અતિચારો, વિસ્મૃત થયા હોય, તે આલોવે છે.

આલોઅણા બહુવિહા, નય સંજરિઆ પઢિક્કમણકાલે ॥

મૂલગુણ ઉત્તરગુણે, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૪૨ ॥

અર્થ:- (આલોઅણા કેળ) આલોચના એટલે ગુરુ આગલ પાપ, પ્રમાદ, આલોવવાની પ્રકાશ કરવાની રીતિ તે, (બહુવિહા કેળ) ઘણા પ્રકારની છે. તે (પન્નિક્કમણકાલે કેળ) તેના પ્રતિક્રમણ કાલનેં વિષે એટલે પન્નિક્કમણ કરવાના અવસરેં (નયસંજરિઆ કેળ) ન સાંજરી હોય, તે ન સાંજરવાચકી (મૂલગુણ કેળ) સમ્યક્ત્વ પૂર્વક પાંચઅણુવ્રત, તેને વિષે તથા (ઉત્તરગુણે કેળ) ત્રણ ગુણવ્રત અને ચાર શિક્ષાવ્રત, તેને વિષે જે

अतिचार लाग्यो होय, (तं के०) तेप्रत्ये (निंदे के०) हुं आत्मसाखें निंहुं
हुं. (च के०) वली (तं के०) ते प्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुसाखें हुं
गहुं हुं, निंहुं हुं ॥ ४१ ॥ ए वहेतालीश गाथार्ड वेठां थकांज कहेवी.

पढी उजो थतो 'तस्स धम्मस्स केवलीपन्नत्तस्स' एम कहेतो उजो
थई वे हाथ जोमीने आगली मंगलगर्जित आठ गाथार्ड कहे, ते कहे ठे.

तस्स धम्मस्स केवलिपन्नत्तस्स ॥ अणुठिउमि

आरा, द्दणाए विरउमि विराहणाए ॥ तिविहेण

पडिक्कंतो, वंदामि जिणे चउवीसं ॥ ४३ ॥

अर्थ:—(तस्स के०) ते गुरुपार्श्वने विषे प्रतिपन्न एवो अने (केवलि
पन्नत्तस्स के०) केवलिजापित एवो (धम्मस्स के०) श्रावकधर्मनी (आ
राहणाए के) आराधनानें माटें (अणुठिउमि के०) हुं सारी रीतें
पालन करवाने उद्यो हुं, (विराहणाए के०) ते धर्मनी विराधनाथकी
(विरउमि के०) हुं विरल्यो हुं, एटले निवत्यो हुं, (तिविहेण के०) त्रिविधें
करी एटले मन, वचन अने कायायें करी (पडिक्कंतो के०) प्रतिक्रान्त
थको एटले अतिचार पापथकी निवत्यो थको (चउवीसंजिणे के०)
चोवीश जिनप्रत्ये (वंदामि के०) हुं वांडुं हुं ॥ ४३ ॥

एवी रीतें जावजिनने नमस्कार करीने हवे सम्यकत्वनी शुद्धिनेअथें
त्रिलोकगत स्थापना अरिहंत वांदवाने गाथा कहे ठे.

जावंति चेइआइं, उहे अ अहे अ तिरिअ लोए अ ॥

सवाइं ताइं वंदे, इह संतो तढ संताइं ॥ ४४ ॥

अर्थ:—(उहे के०) ऊर्ध्वलोकनेविषे (अके०) वली (अहे के०)
अधोलोकने विषे (अ के०) वली (तिरिअलोए के०) तिर्थांलोकने विषे
(जावंति के०) जेटलां (चेइआइं के०) चैल एटले जिनविंव ठे. (ताइं स
वाइं के०) ते सर्वप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांडुं हुं. शुं करतो थको वांडुं
हुं? तो के हुं (इह के०) अहिंयां (संतो के०) रह्यो थको अने (तढ
के०) त्यां ते त्रण लोकने विषे (संताइं के०) रहां ठे जे जिनविंव, ते सर्व
प्रत्ये हुं वांडुं हुं ॥ ४४ ॥

हवे सर्व साधुने वंदन करवाने अर्थें कहे ठे.

• जावंत केवि साहू, जरहेरवयमहाविदेहेअ॥ सवे
सिं तेसिं पणउं, तिविहेण तिदंडविरयाणं॥४५॥

अर्थ:- (जरह के०) पांच जरतक्षेत्रने विषे, (एरवय के०) पांच ऐर
वतक्षेत्रने विषे, (महाविदेहे के०) पांच महाविदेहक्षेत्रने विषे, (अ-
के०) चशब्दथकी अकर्मज्ञमिक्षेत्रादिकने विषे, (जावंत के०) जेटला
(केवि के०) कोइ पण जिनकट्टिपक स्थविरकट्टिपक प्रमुख जघन्य बे ह
जार कोमी अने उत्कृष्टा नव हजार कोमी (साहू के०) साधुं ठे, (ति
सिंसवेसिं के०) ते सर्व साधुप्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधें करी एटले
मन, वचन अने कायायें करीने (पणउं के०) हुं प्रणमुं हुं, ते सर्व साधु
केहेवा ठे? तो के, (तिदंड के०) त्रण दंडथकी एटले अशुज मन, वचन
अने कायाना व्यापारथकी (विरयाणं के०) विराम पामेला ठे ॥ ४५ ॥

हवे एवी रीतें चैत्यने तथा यतिने वंदन कथां ठे जेणें एवो ठतो जवि
प्यकालनेविषे पण शुजजावनी प्रार्थना करतो ठतो कहे, ते लखे ठे.

चिरसंचियपावपणासणीइ, जवसयसहस्समहणीए ॥

चउवीस जिणविणिग्गय कहाइ, वोलंतु मे दिअहा॥४६॥

अर्थ:- (चिरसंचियपाव के०) चिरसंचित पापप्रत्ये एटले घणा का
लना संचायेलां एवां जे पापो, तेप्रत्ये (पणासणीइ के०) प्रनाशनी कर
नारी एटले विनाशनी करनारी एवी, (जवसयसहस्स के०) शतसहस्रजव
प्रत्ये एटले संसारना लक्ष जव जे करवां, तेप्रत्ये, (महणीए के०) मथन
करनारी एटले हणनारी एवी, (चउवीसजिण के०) चोवीशजिनो थकी
एटले चोवीश तीर्थकरोथकी (विणिग्गय के०) विनिर्गत एटले नीकली
जे (कहाइ के०) जिनगुणोत्कीर्त्तनरूप कथा, ते कथा करवे करीने
(मे के०) महारा (दिअहा के०) दिवसो, (वोलंतु के०) व्रजंतु एटले
वोखो, जाउं. ए प्रार्थना करी ठे ॥ ४६ ॥

हवे मंगलपूर्वक जन्मांतरने विषे पण सम्यग्दृष्टि देवोपासैथी
बोधबीज पामवानी प्रार्थना करे ठे.

मम मंगलमरिहंता, सिद्धा साधू सुअं च धम्मो अ ॥

सम्मदिही देवा, दिंतु समाहिं च बोहिं च ॥ ४७ ॥

अर्थः—(अरिहंता के०) एक श्रीअरिहंत देव, (सिद्धा के०) बीजा सिद्ध
जगवान्, (च के०) वली (साधू के०) त्रीजा साधु मुनिराज, (सुअं
के०) चोथो श्रुतधर्म, ते अंगोपांगादिक आगम, (अ के०) वली (ध-
म्मो के०) चारित्रात्मक धर्म पण देवो. ए श्रुतधर्म अने चारित्रधर्म, एम
वे प्रकारें केवलीयें प्ररूप्यो जे धर्म ते. ए चार वानां (मम के०) महारे
(मंगलं के०) मांगलिक ठे, अ शब्दथकी ए चारे वानां लोकने विषे उत्तम
ठे, शरणभूत ठे, वली पण एम प्रार्थना करीयें ठैयें जे, (सम्मदिहीदेवा
के०) सम्यग्दृष्टि जिनजक्त देवताउं जे ठे ते मुऊने (समाहिं के०) समा
धिप्रत्यें एटले शुजकार्यने विषे जे चित्तनी स्थिरता, तेप्रत्यें (च के०)
वली (बोहिं के०) बोधिप्रत्यें एटले परजवें श्रीजिनधर्मनी प्राप्ति तेप्रत्यें
(दिंतु के०) द्यो, आपो. (च के०) बीजो च ठे, ते पादपूर्णार्थ ठे ॥

अहीं आशंका करे ठे के; आ गाथांमां धर्मशब्दना ग्रहण करवाथकी
श्रुतशब्दनुं ग्रहण अयुंज, कारण के श्रुतनुं धर्मातर्गतत्व ठे? त्यां कहे ठे.
श्रुतशब्दनुं जे पृथक् ग्रहण कखुं ठे तेनुं कारण ए ठे जे, समुदित एवां ज्ञानक्रि
यायें करीनेज मोक्ष थाय ठे, तेनुं सूचन करवाने अर्थें जूडुं ग्रहण कखुं ठे,

अहीं वली बीजी पण आशंका करे ठे के, ते देवो समाधिदानने विषे
समर्थ ठे, किंवा नथी? जो कहेसो के समर्थ नथी, तो प्रार्थना करवी व्य-
र्थ ठे? अने जो कहेसो के समर्थ ठे, तो दूरजव्य तथा अजव्यने केम
नथी आपता? अने कदापि एम मानसो के योग्यनेज आपे ठे, पण
अयोग्यने आपवा असमर्थ ठे? त्थारें तो योग्यताज प्रमाण ठे, माटें
अजागल स्तनसदृश एवा देवोनी प्रार्थनायें करीने शुं ?

समाधानः—अमारे सर्वत्र योग्यताज प्रमाण ठे; परंतु अमें नियतवा
दीयोनी पेटें एकांतवादी नथी. कारण के अमें जिनमतानुयायी ठैयें माटें
सर्वनयसमूहात्मक स्याद्वादमुद्रा, ते अनजिज्ञेदि सामग्रीने विशेषें उत्पन्न

કરનારી છે, એવું વચન છે એ હેતુમાટે જેમ ઘટસિદ્ધિને વિષે મૃત્તિકાની યોગ્યતા છે સ્ત્રી તો પણ કુંજાર, ચક્ર, ચીવર, દંડાદિક, એ સર્વ તેનાં સહકારી કારણ છે, એમ અહીં પણ જીવની યોગ્યતા તો છે, તથાપિ પૂર્વોક્ત દૃષ્ટાંતની પેઠે વિદ્વાનોનું નિરાકરણ કરીને તે દેવો પણ સમાધિ બોધિદાનને વિષે સમર્થ હોય છે, માટે તે દેવોની બોધિદાનને વિષે પ્રાર્થના કરવી નિર્રથક નથી ॥૪૭॥

હવે કોઈ આશંકા કરે કે જેણે વ્રત સ્વીકાર્યા છે તેને પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય છે, પરંતુ આવ્રતીને તો વ્રતના અજાવેં કરીને તેના અતિચારનો પણ અજાવ છે, માટે પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય નથી, તે વાતનો નિષેધ કરવાને કહે છે કે, આ પ્રતિક્રમણ જે છે, તે કેવલ અતિચારોને વિષેજ નથી પરંતુ ચાર સ્થાનકને વિષે પણ છે, માટે તે ચારે સ્થાનકને વિષે પ્રતિક્રમણ થાય છે, તેના ઉપદર્શનને માટે ગાથા કહે છે.

પન્નિસિદ્ધાણં કરણે, કિચ્છાણમકરણે પન્નિક્રમણં ॥

અસદ્દહણે અ તદ્વા, વિવરીય પરૂવણાએ અ ॥૪૮॥

અર્થ:- એક (પન્નિસિદ્ધાણં કેળ). જે પ્રતિષેધવા યોગ્ય નિષેધવા યોગ્ય તે સમ્યક્ત્વ અણુવ્રતાદિનાં માલીન્યહેતુ એવાં શંકાવધાદિ તથા અઢાર પાપ સ્થાનકાદિક જે અતિચારસેવનાદિકરૂપ અશુભકારી છે, તે અશુભ કાર્યને (કરણે કેળ) કરવે કરી, તથા બીજો (કિચ્છાણં કેળ) કરવા યોગ્ય એવાં જે દેવપૂજાદિક ષટ્કર્મ તથા સામાયિકાદિક ષઠાવશ્યક વિનયદાનાદિક અરિહંતનાં જ્ઞાતિપ્રમુખ જે શુભકાર્ય છે, તે શુભકાર્યને (અકરણે કેળ) આણકરવાચકી (અ કેળ) વલી ત્રીજો (અસદ્દહણે કેળ) અશ્રદ્ધધાનને વિષે ઇટલે નિગોદાદિક સૂક્ષ્મવિચારને અણસદ્દહણે કરીને (અ કેળ) વલી (તદ્વા કેળ) તથા ચોથો (વિવરીયપરૂવણાએ કેળ) જિનાગમચકી વિપરીત ઇટલે ડલટી પ્રરૂપણા કરવે કરીને ઇટલે ઉત્સૂત્ર પ્રરૂપણા કરવે કરીને, આ જે વિપરીત પ્રરૂપણા છે, તે ચતુરંત એવું અત્યંત જવન્નમણ, તેની કારણજૂત છે. તે વિપરીતપ્રરૂપણા તો અનાજોગાદિકે કરે હોય પણ પ્રતિક્રમણ કરાય છે. ત્યાં શંકા કરે છે કે, વિપરીત પ્રરૂપણા જે છે, તે તો સૂત્ર કથન કરતો હોય, તેને થવાનો સંજવ છે, પરંતુ અન્યને તો નથી, માટે શું ધર્મકથનનો અધિકાર આવકને છે, ? તો ત્યાં કહે છે

કે, શ્રાવકને ધર્મકથનનો અધિકાર છે, કારણ કે ગીતાર્થથી અધિગત છે સૂત્ર જેને તેવા તથા ગુરુને આધીન છે વચન જેને, તેવા શ્રાવકને શા માટે સૂત્રકથનનો અધિકાર ન હોય ? ત્યારેવાદી કહે છે કે, એ જે અધિકાર છે, તેમાં પ્રમાણ શું ? તો ત્યાં પ્રમાણ કહે છે કે:—“પઢેશ્ સુણેશ્ ગુણેશ્, જિણસ્સ ધમ્મં પરિકહેશ્” इत्यादि वचन છે, તથા ચૂર્ણીમાં પણ લખ્યું છે જે “સો જિણદાસ સાવડમિ ચડદસીસુ ઉવવાસં કરેશ્ પુઠ્યં ચ વાણેશ્” इत्यादि માટે શ્રાવકને અધિકાર છેજ, તેથી એ ચાર પ્રકારે કરીને જે પાપલાગ્યું હોય, અતિચાર ટુડ હોય, તે પાપને દૂર કરવાને અર્થે (પત્તિ ક્રમણં કે) પ્રતિક્રમણ છે, મિત્તામિ ડુક્કમ છે ॥ ૪૭ ॥

હવે અનાદિ સંસારસાગરાવર્તાતર્ગત જે સત્ત્વો છે, તેમને અન્યોઽન્ય વૈરનો સંજવ છે, માટે તેને સ્ખમાવવાને કહે છે.

સ્ખામેમિ સઘ્વજીવે, સઘ્વે જીવા સ્ખમંતુ મે ॥

મિત્તિ મે સઘ્વજૂણસુ, વેરં મઘં ન કેણેશ્ ॥ ૪૮ ॥

અર્થ:—(સઘ્વજીવે કે) સર્વ જીવો પ્રત્યે (સ્ખામેમિ કે) હું સ્ખમાવું હું ઇટલે અનંતજીવોને વિષે પણ અજ્ઞાનમોહાવૃત્તત્વે કરીને જીવોને જે પીડા કીધી હોય, તે સ્ખમાવું હું, અને (સઘ્વેજીવા કે) તે સર્વ જીવો પણ (મે કે) મહારા અપરાધપ્રત્યે, (સ્ખમંતુ કે) સ્ખમો, માફ કરો, એ ક્ષમનક્ષમાપનમાં કારણ કહે છે કે, (સઘ્વજૂણસુ કે) સર્વ જૂતોને વિષે (મે કે) મહારે (મિત્તિ કે) મૈત્રીજાવ છે, (કેણેશ્ કે) કોઈ જીવની સાથે (મઘં કે) મહારે (વેરં કે) વૈરજાવ (ન કે) નથી ॥ ૪૮ ॥

હવે પ્રતિક્રમણ અધ્યયનને ઉપસંહાર કરતો ઠતો છેહી

મંગલપ્રદર્શનાર્થ ગાથા કહે છે.

એવમહં આલોકેશ્ચ, નિંદિશ્ચ ગરહિશ્ચ ડુગંઢિશ્ચ સમ્મં ॥

તિવિહેણ પઢિકંતો, વંદામિ જિણે ચડ્ઢીસં ॥ ૫૦ ॥ इति ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:—(એવં કે) એમ (આલોકેશ્ચ કે) પાપ આલોચ્યું પ્રકાશ કીધું (નિંદિશ્ચ કે) આત્મસાક્ષે નિંધું, (ગરહિય કે) ગર્હ્યું (ડુગંઢિશ્ચ કે) ડુગંઢ્યું અત્યંત ધોડું જાણ્યું, તે માટે (સમ્મં કે) સમ્યક્ પ્રકારે એ સમ્યક્ પદ સર્વ પદોની સાથે પૂર્વમાં યોજવું, (તિવિહેણ કે) ત્રિવિધે કરી

एटले मन, वचन अने कायायें करीने (पम्किंतो के०) अतिचारादिक पापथकी प्रतिक्रांत थको पाठो फरतो थको एटले पापने पम्किमतो थको एवो जे (अहं के०) हुं, ते (चउवीसंजिणे के०) चोवीश जिनप्रत्यें (वंदा मि के०) वांडुं लुं. आ प्रकारें अद्वपरुचि जीवोना बोधने माटें आवंदि तासूत्रनो अर्थ, संदेपें करी कह्यो ठे. विस्तारार्थ तो बृहदृत्तिथकी तथा चूर्णीथकी जाणवो ॥ ५० ॥ इति ॥ ३१ ॥

हवे वढी तेमज वे वांदणां देइने गुरुने अपराध खमाववाने आवी रीतें कहे, ते कहे ठे—

॥ अथ अष्टुठिउं हं गुरुखामणां ॥

॥ इडाकारेण संदिसह जगवन् अष्टुठिउमि अङ्गितर देवसिअं खामेउं ॥ इहं ॥ खामेमि देवसिअं जं किंचि अपत्तिअं परपत्तिअं जत्ते पाणे विणए वेआवच्चे आलावे संलावे उच्चासणे समासणे अंत रजासाए उवरिजासाए जं किंचि मज्झ विणयपरिही णं सुहुमं वा बायरं वा तुप्पे जाणह अहं न याणा मि तस्स मिज्जामि उक्कमं ॥ १ ॥ इति ॥ ३३ ॥

अर्थः—(जगवन् के०) हे जगवन् ! (इडाकारेण के०) तमारी पोतानी इहायें करी, (संदिसह के०) मुजने आदेश आपो, (अङ्गितरदेवसिअं के०) दिवसमांहे कीधा होय जे अपराध, तेप्रत्यें (खामेउं के०) खमाववाने (अष्टुठिउमि के०) हुं अष्टुठित एटले जन्वो लुं, अर्थात् आपना सन्मुख हुं उजो थयो लुं. तेवारें गुरु कहे, खामेह एटले खमावो. एवं सजुरुहुं वचन तेने बहु मानतो ठतो शिष्य उजो रह्यो थकोज इहं एवो पाठ कहे एटले (इहं के०) एहीज हुं इहुं लुं, वांडुं लुं. (खामेमि के०) हुं खामुं लुं. शा प्रत्यें खामुं लुं ? तो के (देवसिअं के०) दिवससंबंधि अपराध प्रत्यें खामुं लुं, पढी विधिवत् धरणीतलस्पृष्ट एवा पंचांगें प्रणाम करी मुखें मुहपत्ती देइ आवी रीतें जणें, ते कहे ठे.

(जंकिचि के०) जे कांइ सामान्यथी (अपत्तिअं के०) अप्रीतिकं एटले अप्रीतिजाव उपजाव्यो होय, (परपत्तिअं के०) पराप्रीतिकं पर प्रकृष्ट एटले

વિશેષથી અપ્રીતિજાવ, અધ્યાહારથી આપને વિષે ઉપજાવ્યો હોય, શાને વિષે ઉપજાવ્યો હોય ? તે કહે છે. (જત્તે કેળ) અશન, શ્વાદિમ, શ્વાદિમને વિષે, (પાણે કેળ) પાણીને વિષે, (વિણે કેળ) ગુરુ આવ્યા દેહીને સાહમા ઝઘવા વાંદવાદિક આસન પ્રમુખ આપવું, શ્વેતદિક વિનય કરવો, તેને વિષે (વેઆ વચ્ચે કેળ) ગુરુની પાદસેવા, ઔષધપથ્યાદિક આણી આપવાં શ્વેતદિક વૈયા વૃત્ત્યને વિષે, (આલાવે કેળ) એક વાર બોલાવવાને વિષે, (સંલાવે કેળ) વારં વાર બોલાવવાને વિષે, (ઝઘાસણે કેળ) ગુરુથી ઝંચે આસને બેસવાને વિષે, (સમાસણે કેળ) ગુરુની પાસેં સરખું આસન કરી તેની ઉપર બેસવા નેવિષે, (અંતરજાસાણે કેળ) અંતરજાણાને વિષે, ઇટલે ગુરુ વાત કરતા હોય, તેની વચ્ચે વાત કરવી, તેને અંતરજાણા કહિયેં તેને વિષે. (ઝવરિજા સાણે કેળ) ઉપરિજાણાને વિષે ઇટલે ગુરુ વાત કરી રહ્યા પછી તેહીજ વાત પોતાની સ્ફુરતી દેખાવવાને અર્થે વિશેષપણે કરવી, તેને ઉપરિજાણા કહિયેં, તેને વિષે, (જંકિંચિ કેળ) જે કાંઈ (મઘ કેળ) મહારે (વિણય પરહીણે કેળ) વિનય જક્તિ પરિહીણપણું ઇટલે રહિતપણું થયું હોય, તે વિનયજક્તિરહિતપણું કેવું થયું હોય ? તો કે (સુદુમં કેળ) સૂદુમ ઇટલે ન્હાનું જે થોડે પ્રાયશ્ચિત્તે શુદ્ધ થાય તે, (વા કેળ) અથવા (બાયરં કેળ) વાદર તે જે ઘણા પ્રાયશ્ચિત્તે કરી શુદ્ધ થાય, એવું વિનયહીન પણું તે સર્વ હે નાથ ! (તુપ્પેજાણહ કેળ) સકલ જગતના જાવ જાણવાથકી તુમેં જાણો છો. અને (અહંનયાણામિ કેળ) હું મૂઢપણામાટેં જાણતો નથી (તસ્સ કેળ) તે અપ્રીતિપ્રમુખ અતિચારનું લાગ્યું જે (ડુક્રમં કેળ) ડુઃકૃત ઇટલે પાપ, તે (મિ કેળ) મહારં (મિહ્યા કેળ) મિથ્યા થાઈ. ઇટલે ફોક થાઈ. અહીં વીજો વા છે તે પાદપૂર્ણાર્થ છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ગુરુશ્રાવણસૂત્રાર્થઃ ॥ ૩૩ ॥ એ શ્રાવણનાં સૂત્રને વિષે ધુરથકી ગુરુ પંદર અને લઘુ એક શો અગીયાર, મલી એકશો ને ઠવીશ અઢારો છે. એ વિધિપૂર્વક અપ રાધ શ્રાવણતાં ચંદ્રરૌડાચાર્યાદિક અનેક જીવોને કેવલજ્ઞાન ઉપન્યું છે.

॥ અથ આયરિય ઉવચાણ ॥

આયરિય ઉવચાણ, સીસે સાહમ્મિએ કુલગણે અ ॥

જે મે કેહ કસાયા, સવે તિવિદેણ શ્રામેમિ ॥ ૧ ॥

अर्थः—पंचाचारसंपन्न अथवा उत्रीश गुणें विराजमान, अर्थदानना दातार, तेने (आयरिय के०) आचार्य कहियें. तथा समीप रखा अने आव्या जे शिष्यादिक तेने सूत्रना जणावनार अथवा पच्चीश गुणें विराज मान तेने (उवच्चाए के०) उपाध्याय कहियें, तथा ग्रहणशिद्धा अने आसेवनाशिद्धाने योग्य होय तेने (सीसे के०) शिष्य कहियें, तथा श्रद्धा अने प्ररूपणादिक गुणें करीने जे आपणा सरखा होय, एवा सरखा धर्मना पालनार, तेने (साहम्मिए के०) साधर्मिक कहियें, तथा जे एक आचार्यनो शिष्य संतान परिवार, तेने (कुल के०) कुल कहियें, तथा घणा आचार्यना शिष्यसंतान परिवार, तेने (गणे के०) गण एटले समुदाय कहियें. (अ के०) ए अ ते वली वली कहेवाने अर्थें ठे. ए सर्वनी उपर (मे के०) महारे जीवें (जे के०) जे (कइके०) कोइ पण (कसाया के०) क्रोधादिक कषाय कीधा होय, ए कारणें (सबे के०) सर्व ते आचार्या दिकप्रत्यें (तिविहेण के०) त्रिविधें करी एटले मन, वचन अने कायायें करी (खामेमि के०) हुं खामुं हुं ॥ १ ॥ आ गाथामां लघु वत्रीश, गुरु जण, सर्व अक्षर पांत्रीश ठे.

सवस्स समणसंघस्स, जगवउं अंजलिं करिय सीसे ॥

सवं खमावइत्ता, खमामि सवस्स अहयंपि ॥ २ ॥

अर्थः—(सीसे के०) मस्तकनी उपर (अंजलिं के०) वे हाथप्रत्यें (करिय के०) करीने एटले स्थापीने नम्रीजूत थइने (सवस्ससमणसंघ स्सजगवउं के०) सर्व श्रमणसंघरूप जगवंतना कीधा जे अपराध, (सवं के०) ते सर्व अपराधप्रत्यें (खमावइत्ता के०) खमावीने, वली एम कहे, के (सवस्स के०) ते सर्वना करेला अपराध प्रत्यें (अहयंपि के०) हुं पण (खमामि के०) खमुं हुं, एटले सम्यक् प्रकारें सहन करुं हुं ॥ २ ॥ आ गाथामां लघु एकत्रीश अने गुरु सात, मली सर्वाक्षर आनत्रीश ठे ॥

सवस्स जीवरासिस्स, जावउं धम्म निहिय नियचित्तों ॥

सवं खमावइत्ता, खमामि सवस्स अहयंपि ॥ ३ ॥ ३४ ॥

अर्थः—(जावउं के०) जावथी (सवस्सजीवरासिस्स के०) एकेंद्रिया दिक सर्व जीवनो राशि एटले समूह तेनो कीधो जे में अपराध, ते (सवं

के०) सर्व अपराधप्रत्ये (खमावश्ता के०) खमावीने, वली एम कहे
के ते सर्व जीवोनी उपर समजाव ते रूप (धम्म के०) धर्म, तेने विपे
(निहिय के०) निधित कखुं ठे एटले स्थाप्युं ठे जावथकी आरोपण
कखुं ठे, (नियचित्तो के०) निजचित्त एटले पोतानुं मन जेणें एहवो
(अहयंपि के०) हुं पण (सबस्स के०) सर्व जीव राशिना कीधा जे अप
राध ते अपराधप्रत्ये (खमामि के०) हुं खमुं हुं ॥ ३ ॥ आ गाथामां लघु
अष्टावीश अने गुरु नव, सर्वाकर साम्त्रीश ठे ॥ इति खामणां ॥ ३४ ॥

॥ अथ नमोस्तु वर्द्धमानाय ॥

इत्तामो अणुसठिं ॥ नमो खमासमणाणं ॥ नमोऽहे-

त्तु ॥ नमोऽस्तु वर्द्धमानाय, स्पर्द्धमानाय कर्मणा ॥

तज्जायावाप्तमोक्षाय, परोक्षाय कुतीर्थिनाम् ॥ १ ॥

अर्थः—(वर्द्धमानाय के०) श्रीवर्द्धमान स्वामी जणी, (नमोस्तु के०)
नमस्कार थाउं, ते श्रीवर्द्धमान स्वामी केहवा ठे ? तो के (कर्मणा के०)
कर्मोनी साथें (स्पर्द्धमानाय के०) स्पर्द्धाना करनार ठे, एटले ईर्ष्याना
करनार ठे, केम के ? कर्मोना वैरी ठे, माटें तेनी साथें ईर्ष्याना करनार ठे.
वली केहवा ठे तो के (तज्जाया के०) ते कर्मनो जय करीने (अवाप्त
के०) पास्या ठे (मोक्षाय के०) मोक्ष प्रत्ये एवा ठे, वली केहवा ठे ?
तो के (कुतीर्थिनां के०) कुतीर्थीयो जे मिथ्यादृष्टि जीवो, तेउने (परो
क्षाय के०) परोक्ष ठे, एटले दृष्टिथी दूर ठे. अर्थात् मिथ्यादृष्टि जीव
होय, ते प्रभुनुं स्वरूप जाणी न शके ॥ इति ज्ञावः ॥ १ ॥

येषां विकचारविंदराज्या, ज्यायः क्रमकमलावलिं दधत्या

सदशैरिति संगतं प्रशस्यं, कथितं संतु शिवाय ते जिनेन्द्राः॥१॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनेन्द्राः के०) जिनेन्द्र तीर्थकर, (शिवाय के०)
शिव एटले परम कल्याण, तेने अर्थें (संतु के०) थाउं. ते जिनेन्द्र केहवा
ठे ? तो के (येषां के०) जे जिनेन्द्रोनी (ज्यायः के०) प्रधान प्रशंसनीय
एवी (क्रमकमलावलिं के०) चरणकमलनी आवलि एटले श्रेणीप्रत्ये
(दधत्या के०) धरती हुइ एटले पोतानी उपर स्थापित हुइ, अर्थात् वि
हारसमयें प्रभुना चरणकमलनी नीचें सुवर्णमय नव कमल जे देवताउं रचे

हे, ते रूप (विकच के०) विकस्वर प्रफुल्लित (अरविंद के०) अरविंदनामें
जे कमल तेनी (राज्या के०) राजी एटले श्रेणीयें करीने, (सहशैः के०)
सरखानी साथें (संगतं के०) मलबुं, ते (प्रशस्यं के०) अति रूखुं प्र
शंसा करवा योग्य ठे. (इति के०) ए प्रकारें (कथितं के०) कहुं ठे.
जेम के सरखे सरखां मखे ते शोभे, माटें ते सुवर्णमय नवकमल अने
प्रभुनां चरण, ए बेहु कमलो मलवार्थी अत्यंत शोभा थई ॥ २ ॥

कषायतापार्दितजंतुनिर्वृतिं, करोति यो जैनमुखां
बुदोजतः ॥ स शुक्रमासोद्भववृष्टिसंनिजो, दधातु
तुष्टिं मयि विस्तरो गिराम् ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

अर्थः—(स के०) ते (गिरां के०) सिद्धांतरूपवाणीनो (विस्तरः के०) विस्तार
ते, (मयि के०) महारे विषे (तुष्टिं के०) तुष्टिप्रत्ये संतोषप्रत्ये (दधातु
के०) करो, ते वाणीनो विस्तार केहवो ठे ? तो के (यो के०) जे वाणीनो वि
स्तार, (कषाय के०) कषायरूप (ताप के०) तापें करीने (आर्दित
के०) पीडित एवा (जंतु के०) प्राणीयो तेने (निर्वृतिं के०) शांति स
माधिप्रत्ये (करोति के०) करे ठे. वली (यो के०) जे (जैनमुख के०)
जिनराजना मुखरूप (अंबुद के०) मेघ तेथकी (उज्जतः के०) उपज्यो ठे. वली
(यो के०) जे (शुक्रमास के०) ज्येष्ठमासथकी (उद्भव के०) उपन्यो एवो
जे (वृष्टि के०) वर्षाद तेनी (संनिजो के०) सरखो ठे ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

॥ अथ विशाललोचन ॥

विशाललोचनदलं, प्रोद्यदंतांशुकेसरम् ॥
प्रातर्वीरजिनेन्द्रस्य, मुखपद्मं पुनातु वः ॥ १ ॥

अर्थः—(वः के०) तुमने (प्रातः के०) प्रजातसमये (वीरजिनेन्द्र
स्य के०) श्रीवीरजिनेन्द्र संबंधी (मुखपद्मं के०) मुखकमल ठे, ते (पुना
तु के०) पवित्र करो, ते मुखकमल केहवुं ठे ? तो के (विशाल के०) वि
स्तीर्ण (लोचन के०) नेत्ररूप (दलं के०) पत्र ठे जेने विषे वली केहवुं
ठे ? तो के (प्रोद्यत् के०) अत्यंत जलहलता एवा (दंतांशु के०) दांत
नां किरणरूप (केसरं के०) केसर सुगंधना कणीया ठे जेने विषे ॥ १ ॥

येषामज्जिषेककर्म कृत्वा, मत्ता हर्षजरात् सुखं सुरेंद्राः ॥ त
 णमपि गणयन्तिनैव नाकं, प्रातःसंतु शिवाय ते जिनेन्द्राः ॥ १॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनेन्द्राः के०) श्रीजिनेन्द्रो जे तीर्थं करो, ते (प्रात
 के०) प्रजात समयें (शिवाय के०) शिवने एटले निरुपद्रवने अर्थें (संतु
 के०) थाउं. ते जिनेन्द्रो केहवा ठे? तो के (येषां के०) जे जिनेन्द्रोना (अजि
 षेककर्म के०) स्नानकर्म कार्यप्रत्यें (कृत्वा के०) करीने (हर्षजरात्
 के०) हर्षना जर एटले समूहयकी (मत्ता के०) माता थका मग्न थका
 (सुरेंद्राः के०) देवेंद्रो जे ठे, ते (नाकं के०) देवलोक संवंधी जे (सुखं
 के०) सुख तेने (तृणमपि के०) तृणतुल्य पण (नैव के०) नहींज
 (गणयन्ति के०) गणें ठे. अर्थात् जिनेन्द्रना अजिषेक सुखने पामीने देवता
 उं स्वर्गसुखने तृणसमान पण नथी मानता ॥ २ ॥

कलंकनिर्मुक्तममुक्तपूर्णतं, कुतर्कराहुग्रसनं स
 दोदयम् ॥ अपूर्वचंद्रं जिनचंद्रजाषितं, दिनाग
 मे नौमि बुधैर्नमस्कृतम् ॥ ३ ॥ इति ॥ ३६ ॥

अर्थः—(जिनचंद्रजाषितं के०) जिनचंद्र संवंधि जाषित जे आगम ते
 प्रत्यें (दिनागमे के०) प्रजातसमयें (नौमि के०) हुं स्तुवं हुं. ते जिन
 चंद्रजाषित केहवुं ठे? तो के (कलंकनिर्मुक्तं के०) कलंक रहित एवं अ
 ने (अमुक्तपूर्णतं के०) नथी मूकाणी पूर्णता जेनी अने वली (कुतर्क
 राहुग्रसनं के०) कुतर्क करनारा एवा जे परदर्शनीरूप राहु तेने ग्रसन
 हार एटले जहाण करनार एवं ठे, तथा (सदोदयं के०) सदा निरंतर उदय
 एटले उगेलो एवो एक (अपूर्वचंद्रं के०) अपूर्व चंद्रसदृश ठे, एटले जि-
 नागमरूपचंद्रमानी तुल्य वीजो कोइ चंद्रमा नथी, वली ते जिनचंद्रजा
 षित केहवुं ठे? तो के (बुधैर्नमस्कृतं के०) बुधोयें एटले पंक्तियोयें क-
 ख्यो ठे नमस्कार जेने, एवं ठे ॥ ३॥ इति स्तुतिसूत्रार्थः ॥ ३६ ॥

॥ अथ सवस्सवि देवसियं लिख्यते ॥

सवस्सवि देवसिअ, उच्चिंतिअ, उप्पासिअ,
 उच्चिठिअ इत्ताकारेण संदिसह जगवन् इहं
 तस्स मिहामि उक्कमं ॥ १ ॥ इति ॥ ३७ ॥

सबस्सवि तथा श्रुतदेवता स्तुति अर्थसहित. १६३

अर्थः—(सबस्सविदेवसिअ के०) सर्वे पण दिवस संबंधी अतिचार ते (दुच्चित्तिअ के०) दुच्चित्तित जे परद्वेषादिक दुष्ट कार्य तेने चिंतववाथकी थयो, वली केहवो ते दिवस संबंधी अतिचार? तो के (दुप्पासिअ के०) दुर्जाषित जे उपयोग रहित अनिष्ट दुष्टादिक जाषा तेवी जाषा बोलवा थकी थयो, वली केहवो ते दिवस संबंधी अतिचार? तो के (दुच्चिद्धिअ के०) दुश्चेष्टित जे उपयोग रहित हालवा चालवाथकी तथा कामासना दिक एवी कायनी दुष्ट चेष्टारूप प्रवृत्ति, ते प्रवृत्ति करवाथकी थयो, तेनुं मिथ्यादुःकृत देवाने (जगवन् के०) हे जगवन्! (इडाकारेण के०) पो तानी इडायें करी (संदिसह के०) मुऊने आझा करो अहिंयां गुरु आझा आपे पढी शिष्य कहे. (इहं के०) हुं एहीज इहु हुं. (तस्समिडामि दुक्कडं) ए पदोनो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥ १ ॥ इति ॥ ३७ ॥

॥ अथ श्रुतदेवतास्तुतिः ॥

सुअदेवयाए करेमि काउस्सग्गं० ॥ सुअदेव
या जगवई, नाणावरणीय कम्म संघायं ॥ तेसिं
खवेउ सययं, जेसिं सुयसायरे जत्ती ॥ १ ॥

अर्थः—(सययं के०) सततं एटले सदा निरंतर, (जेसिं के०) जे जव्य पुरुषोनी (सुयसायरे के०) श्रुतिसागरने विषे (जत्तिके०) जक्ति ठे, एटले अंतर प्रीति ठे (तेसिं के०) ते पुरुषो संबंधी (नाणावरणीय कम्म के०) ज्ञानावरणीयकर्मना (संघायं के०) संघात एटले समूह ते प्रत्ये (सुअदेवया के०) श्रुतदेवता, वली (जगवई के०) जगवती जे सर स्वती ठे, ते (खवेउ के०) खपावो एटले क्षय करो ॥ १ ॥ ए श्रुतदेवता श्रुतसिद्धांतनी अधिष्ठायिका जे सरस्वती, तेने आराधवा निमित्त काउ स्सग्ग करवो. एमां वंदणवत्तीआए ए पाठ न कहियें, अन्नन्न उस्सिएणं ए पाठज कहियें. ए गाथा श्रीपादिक सूत्र सिद्धांतने बेहडे ठे, तेजणी काउस्सग्ग करतां मिथ्यात्वनी शंका न करवी. आ गाथामां लघु बन्नीश, अने गुरु बे; मली सर्वाक्षर अरुन्नीश ठे ॥

॥ અથ ક્ષેત્રદેવતાની સ્તુતિ ॥

જીસે ચિત્તે સાહૂ, દંસણ નાણેહિં ચરણ સહિણિં ॥

સાહંતિ મુક્કમગ્ગં, સા દેવી હરજ હરિયાં ॥૧॥ ઇતિ ॥૩૬॥

અર્થ:- (ચરણસહિણિં કેળ) ચારિત્ર સહિત ઇવો (દંસણનાણેહિં કેળ) દર્શન અને જ્ઞાન તેણે કરીને (જીસે કેળ) જે દેવીના (ચિત્તે કેળ) કેત્રને વિષે (સાહૂ કેળ) સાધુ મુનિરાજ, (મુક્કમગ્ગં કેળ) મોક્ષના માર્ગ પ્રત્યે (સાહંતિ કેળ) સાધે છે, (સા કેળ) તે, (દેવી કેળ) દેવી, (હરિયાં કેળ) હુરિતપ્રત્યે ઇટલે પાપપ્રત્યે (હરજ કેળ) હરો, દૂર કરો ॥ ૧ ॥ એ ક્ષેત્ર દેવતાનો કાઠસ્સગ્ગ શ્રીવચરસ્વામીયેં કીધો સાંજલીયેં થેયેં, અને શ્રીજદ્ર વાહુ સ્વામીયેં પણ કરવો કહ્યો છે, તે જણી એમાં મિથ્યાત્વ નહીં, એમ સમજવું. આ ગાથામાં લઘુ તેત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વાદાર ઠત્રીશ છે. વેહુ ગાથાના લઘુ ઝંગણોતેર, અને ગુરુ પાંચ, મલી સર્વાદાર ચમ્મોતેર છે ॥ ઇતિ ॥ ૩૬ ॥

॥ અથ કમલદલસ્તુતિ: ॥

કમલદલવિપુલનયના, કમલમુખી કમલગ

ર્જસમગૌરી ॥ કમલે સ્થિતા જગવતી, દદા

તુ શ્રુતદેવતા સિદ્ધિમ્ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:- (જગવતી કેળ) ઠકુરાઈ પ્રમુખ ગુણની ધરનારી એવી જે (શ્રુત દેવતા કેળ) સિદ્ધાંતની અધિષ્ઠાયિકા શ્રુતદેવી છે, તે અમને (સિદ્ધિ કેળ) ધર્મની સિદ્ધિપ્રત્યે (દદાતુ કેળ) દિયો આપો, તે શ્રુતદેવી કેહવી છે ? તો કે (કમલદલ કેળ) કમલની પાંખની સમાન (વિપુલ કેળ) વિશાલ છે (નયના કેળ) નેત્ર જેહનાં એવી છે. વલી કેહવી ? તો કે (કમલમુખી કેળ) કમલમુખી છે, અર્થાત્ કમલ સરખું સુગંધીયુક્ત વાટલું એવું સુશોજિત મુખ છે જેહનું, વલી કેહવી છે ? તો કે (કમલગર્જસમગૌરી કેળ) કમલના ગર્જની પેરેં ગૌર વર્ણ છે, ઇટલે કમલના મધ્યજાગમાં જે ગર્જ છે, તેના સરખો ગૌરવર્ણ છે, જેનો એવી છે, વલી કેહવી છે ? તો કે (કમલે કેળ) કમલને વિષે (સ્થિતા કેળ) રહી છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૭ ॥

॥ अथ जुवनदेवतादिस्तुतिः ॥

जुवणदेवयाए करेमि काउस्सगं ॥ यस्याः क्षेत्रं
समाश्रित्य, साधुजिः साध्यते क्रियाः ॥ सा द्वे
त्रदेवता नित्यं, जूयान्नः सुखदायिनी ॥ १ ॥

अर्थः—(नः के०) अमने (सा के०) ते (क्षेत्रदेवता के०) क्षेत्र
देवी, (नित्यं के०) निरंतर, (सुखदायिनी के०) सुखनी देवावाली (जूया
त् के०) होय, ते क्षेत्रदेवी केहवी ठे ? तो के (यस्याः के०) जेना (क्षेत्र
त्रं के०) क्षेत्रप्रत्ये (समाश्रित्य के०) समाश्रयीने एटले अंगीकार करीने
(साधुजिः के०) (साधुर्ज्ये (क्रियाः के०) तपःसंयमरूप धर्मक्रियाउं (सा
ध्यते के०) सधाय ठे, अर्थात् कराय ठे ॥ १ ॥

ज्ञानादिगुणयुतानां, नित्यं स्वाध्यायसंयमरतानाम् ॥ विदधा
तु जुवनदेवी, शिवं सदा सर्वसाधूनाम् ॥ २ ॥ इति ॥ ४० ॥

अर्थः—(जुवनदेवी के०) जुवननिवासिनी देवी ठे ते, (सर्वसाधूनां
के०) सर्व साधुर्जने (शिवं के०) शिव एटले परम कल्याण, ते प्रत्ये
(सदा के०) निरंतर, (विदधातु के०) करो, ते सर्व साधु केहवा ठे ? तो
के (ज्ञानादिगुण के०) ज्ञानादिक गुणें करीने (युतानां के०) युक्त ठे स
हित ठे. वली ते सर्वसाधु केहवा ठे ? तो के (नित्यं के०) निरंतर जे (स्वा
ध्यायसंयमरतानां के०) वांचनादिक पांच प्रकारनो स्वाध्याय अने आश्र
वनिरोध रूप सत्तर प्रकारनो संयम, तेने विषे रत ठे, एटले आसक्त ठे, मग्न
ठे. ए जुवनदेवतानो काउस्सग श्री जडबाहुस्वामीयें आवश्यकमां करवो
कह्यो ठे, ते माटें एमां मिथ्यात्व समजवुं नहीं ॥ २ ॥ इति ॥ ४० ॥

॥ अथ अष्टाङ्गेषु मुनिवन्दन ॥

अष्टाङ्गेषु दीवसमुद्देशु, पनरससु कम्मजूमीसु ॥
जावंत केवि साहू, रयहरण गुह पडिग्गहधारा
॥ १ ॥ पंचमहवयधारा, अठारस सहस्स सीलंग
धारा ॥ अक्कयायारचरित्ता, ते सबे सिरसा मण
सा मण्णएण वंदामि ॥ २ ॥ इति ॥ ४१ ॥

अर्थः—(अह्वाइजेसुदीवसमुद्देसु के०) अढी छीप बे समुद्र संबंधी जे (पनरससुकम्मजूमीसु के०) पंदर कर्मजूमीक्षेत्रने विषे, (जावंत के०) जेटला (केवि के०) कोइ पण (साहू के०) साधु, (रयहरणगुहपफिंगा हधारा के०) रजोहरण ते उधो अने गुहो ते पात्रानी जोलीनी उपरतुं उ पकरण अने पतद्ग्रह ते पात्रुं इत्यादिक धर्मोपकरणना (धारा के०) धारण करनारा ठे ॥१॥ एटले सुधी साधुनो वेषमात्र जणाव्यो परंतु ते वेष तो गु ण विना अप्रमाण कह्यो ठे, माटें हवे गुण कही देखाडे ठे. वली ते साधु के हवा ठे ? तो के (पंचमहव्यधारा के०) पाच महाव्रतना धरणहार ठे, व ली केहवा ठे ? तो के (अष्टारससहस्ससीलंगधारा के०) अष्टादश सहस्र शील नां चारित्रनां अंग जे अंश ठे तेना धरनार, वली केहवा ठे ? तो के (अस्क यायारचरित्ता के०) अद्भुत संपूर्ण आचाररूप चारित्र तेना धरणहार ठे. (ते सबे के०) ते सर्वप्रत्ये (सिरसा के०) ललाटें करीने (मणसा के०) मनैं क रीने (मह्मण के०) मस्तकें करीने (वंदामि के०) हुं वांछुं हुं. अथवामह्म ण वंदामि ए वचनें पंचांग प्रणामें करी वांछुं हु ॥१॥ इति सर्वसाधु नमस्कार सूत्रार्थः॥आ वेहु गाथामां लघु वहोतेर, गुरु तेर, सर्वाक्षर पंच्याशी ठे ॥४१॥

॥ अथ वरकनक ॥ अथवा सप्ततिशतजिनस्तुतिः ॥

वरकनकशंखविडुम, मरकतघनसन्निजं विगतमोहम् ॥

सप्ततिशतं जिनानां, सर्वामरपूजितं वंदे ॥ १ ॥ ४२ ॥

अर्थः—(जिनानां के०) जिनेन्द्रो संबंधी (सप्ततिशतं के०) सप्ततिशत प्रत्ये एटले एकशो सितेर जिनेन्द्रोप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांछुं हुं. ते जिन सप्ततिशत केहवुं ठे ? तो के (वर के०) प्रधान एवुं (कनक के०) सुवर्ण, शंख के०) शंख, (विडुम के०) प्रवालां, (मरकत के०) नीलमणि, (घन के०) सजल मेघ, तेना (सन्निजं के०) सरखुं ठे, एटले पांचव णों ठे जेना एवुं ठे. वली ते सप्ततिशत केहवुं ठे ? तो के (विगतमोहं के०) मोहादिक रहित ठे. वली केहवुं ठे ? तो के (सर्वामरपूजितं के०) सर्व अमर एटले देवता पूजे ठे जेने एवुं ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ४२ ॥

॥ अथ तीर्थ वंदना ॥

॥ सकल तीर्थ वंदूं कर जोड्य, जिनवरनामें मंगल कोड्य ॥ पहेले स्वर्गे

लाख बत्रीश, जिनवर चैत्य नमुं निशि दीस ॥ १ ॥ बीजे लाख अष्टावीश
कह्यां, बीजे बार लाख सह्यां ॥ चोथे स्वर्गे अरु लाख धार, पांचमे वंदूं
लाखज चार ॥ २ ॥ ठठे स्वर्गे सहस पच्चास, सातमे चालिंश सहस
प्रासाद ॥ आठमे स्वर्गे ठ हज्जार, नव दशमे वंदूं शत चार ॥ ३ ॥ अग्या
र बारमे त्रणशें सार, नवग्रैवेयकें त्रणशें अठार ॥ पांच अनुत्तर सर्वे मल्ली,
लाख चोराशी अधिकां वल्ली ॥ ४ ॥ सहस सत्ताणुं त्रैविंश सार, जिनवर
जुवन तणो अधिकार ॥ लांबां शो योजन विस्तार, पचास उंचां बहोतेर
धार ॥ ५ ॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण, सत्ता सहित एक चैत्यें जाण ॥
शो कोरु बावन कोरु संचाल, लाख चोराणुं सहस चौआल ॥ ६ ॥
सातशें उपर साठ विशाल, सवी बिंब प्रणमुं त्रण काल ॥ सात कोरु ने
बहोतेर लाख, जुवनपतिमां देवल जांख ॥ ७ ॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण,
एक एक चैत्यें संख्या जाण ॥ तेरशें कोरु नेव्याशी कोरु, शाठ लाख वंदूं
कर जोरु ॥ ८ ॥ बत्रीशें ने उंगणशाठ, तीर्था लोकमां चैत्यनो पाठ ॥
त्रण लाख एकाणुं हजार, त्रणशें वीश ते बिंब जुहार ॥ ९ ॥ व्यंतर ज्यो
तिषीमां वलि जेह, शाश्वता जिन वंदूं तेह ॥ ऋषज चंद्रानन वारिषेण,
वर्द्धमान नामें गुणसेण ॥ १० ॥ समेतशिखर वंदूं जिन वीश, अष्टापद वंदूं
चोवीश ॥ विमलाचल ने गढ गिरनार, आबु ऊपर जिनवर जुहार ॥ ११ ॥
शंखेश्वर केसरियो सार, तारंगें श्री अजित जुहार ॥ अंतरिक वरकाणो
पास, जीरावलो ने थंजण पास ॥ १२ ॥ गाम नगर पुर पाटण जेह, जि
नवरचैत्य नमुं गुणगेह ॥ विहरमान वंदूं जिन वीश, सिद्ध अनंत नमुं निश
दीस ॥ १३ ॥ अढी छीपमां जे अणगार, अठार सहस शीलांगना धारा ॥
पंच महाव्रत समितिसार, पाळे पलावे पंचाचार ॥ १४ ॥ बाह्य अर्ज्यंतर
तप उजमाल, ते मुनि वंदूं गुण मणिमाल ॥ नित नित जठी कीर्त्ति करुं,
जीव कहे जवसायर तरुं ॥ १५ ॥ इति ॥ ४३ ॥

॥ अथ लघुशान्तिस्तवप्रारंभः ॥

बृहज्जडीय प्रसिद्धप्रज्ञावी श्रीमानदेव सूरि, ते नामुल नगरमां चोमासुं
रह्या हुता, ते समयें, शाकंजरी नगरमां श्रीसंघ, शाकिनीजनित मरकीना
उपद्रवें पीकित थयो, तेवारें त्यांना संघें मल्लीने विनतिपत्र लखी तेमां रोग
स्वरूप निवेदन करी श्रीमानदेव सूरि पासें मनुष्य मोकड्यां, पढी पद्मा,

જયા, વિજયા અને અપરાજિતા, એ ચાર દેવીયોનું છે સાન્નિધ્ય જેમને એવા તથા નિરતિશય કરુણાયેં કરીને જેમનું અંતઃકરણ કોમલ છે, એવા શ્રીમા નદેવસૂરિ, તેજયેં સર્વેત્ર સકલ શ્રીસંઘને સર્વોપદ્રવ શાંતિને અર્થે આ સ્તોત્રની રચના કરીને સંઘને આપ્યું. પઠી તે શાકંજરી નગરસ્થ સંઘના કેટલા એક જનોયેં તો પ્રતિદિવસ એ સ્તોત્રનું પોતેં અધ્યયન કહ્યું, તથા કેટલા એકોયેં તો અન્યપાસેં અધ્યયન કરાવીને સાંજલવા માંડ્યું. તથા એ સ્તોત્રે અન્નિમંત્રિત જલને ઠંડાવ્યું, તેણેં કરી શ્રીસંઘનો શાકિનીજનિત મરકીનો ઉપદ્રવ શાંતિને પામ્યો. ત્યાંથી એ સ્તોત્ર સર્વસ્થલેં શાંતિકારક થયું, તે પઠી પ્રાયઃ પ્રતિદિવસ એ લઘુશાંતિસ્તોત્ર પ્રતિક્રમણાનંતર જણાય છે, એવો સંપ્રદાય છે. આ સ્તોત્ર કયે ઠેકાણેં શા વાસ્તે નિર્મિત કહ્યું? તે વિષે એજ ગઢના ગુરુયેં એક શ્લોક રચેલો છે, તે લખીયેં ઠેયેં ॥ શ્લોક ॥ નામૂલ નામનગરસ્થિતમેઘકાલેઃ, શાકંજરીપુરસમાગતસંઘવાચા ॥ શાંતિસ્તવઃ પ્રવ લમારિજયાપહારી, યૈર્નિર્મેમે સુવિહિતક્રમમાર્ગદીપૈઃ ॥ ૧ ॥

હવે એ સ્તોત્રનો અર્થસહિત પ્રારંજ કરિયેં ઠેયેં.

શાંતિં શાંતિનિશાંતં, શાંતં શાંતાશિવં નમસ્કૃત્ય ॥

સ્તોતુઃશાંતિનિમિત્તં, મંત્રપદૈઃ શાંતયે સ્તૌમિ ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—હું (શાંતિં કે०) શ્રીશાંતિજિનપ્રત્યે (નમસ્કૃત્ય કે०) નમસ્કાર કરીને, તેજ શ્રીશાંતિજિનના (મંત્રપદૈઃ કે०) મંત્રોનાં પદોયેં કરીને અર્થાત્ અક્ષરગર્જિત જે મંત્રનાં પદ, તેણેં કરીને (સ્તૌમિ કે०) સ્તુતિ કરું, તે શા માટે સ્તુતિ કરું હું? તો કે (શાંતયે કે०) ડુઃખ, ડુરિત, ઉપસર્ગ, તેની નિવૃત્તિને માટે સ્તુતિ કરું હું, હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહવા છે? તો કે (શાંતિ કે०) ડુઃખઉપસર્ગનીવૃત્તિરૂપ, અથવા કષાયોદયાપગમ લક્ષણ, તેના (નિશાંતં કે०) ઘર છે, વા સ્થાનકરૂપ છે, વલી (શાંતં કે०) ઉપશમોપેત છે, ઇટલે રાગદ્વેષરહિત છે. વલી (શાંતાઽશિવં કે०) શાંત ઇટલે ઉપશમને પામ્યા છે અશિવ ઇટલે અકલ્યાણકારક અરિષ્ટ ઉપદ્રવો જેથકી એવા શ્રીશાંતિજિન છે. વલી કેહવા છે? તો કે (સ્તોતુઃ કે०) સ્તુતિ કરનારના (શાંતિનિમિત્તં કે०) અરિષ્ટોપદ્રવનિવારણ રૂપ જે શાંતિ, તેના નિમિત્તં ઇટલે ઉત્પાદનદેતુ છે ॥ ૧ ॥

ઉમિતિ નિશ્ચિતવચસે, નમો નમો જગવતેઽર્હતે પૂજામ્ ॥
શાંતિજિનાય જયવતે, યશસ્વિને સ્વામિને દમિનામ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ:-(શાંતિજિનાય કે) શ્રીશાંતિજિન, તેમને (નમોનમ, કે) ન મસ્કાર થાઉં. આંહીં નમોનમ, એ દ્વિરુક્તિ જે છે, તે અત્યાદર જણાવવાને અર્થે અથવા સસંત્રમ ધ્યાનપાત્રને અર્થે છે. હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહવા છે? તો કે (ઉમિતિનિશ્ચિતવચસે કે) અવતિ ઇટલે રક્ષણ કરે છે, તેને ઊં કહીયેં, અને ઊં ઇટલે પરંજ્યોતિ, ઇતિ કેતાં એ પ્રકારે નિશ્ચિત ઇટલે નિર્ધાર કર્યું છે વચ, ઇટલે વાંચક પદ જેમનું એવા છે, અથવા ઊં એવા વચને કરીને આચ્ચેય ઇટલે કહેવા યોગ્ય છે વાચ્યવાચકજાવ જેમનો એવા છે. વલી કેહવા છે? તો કે (જગવતે કે) સમગ્ર એશ્વર્ય છે જેમને તેમને જ જગવાનું કહીયેં, વલી જે (પૂજાં કે) પૂજાને (અર્હત કે) યોગ્ય છે અર્થાત્ સુરાસુરનરેદ્રાદિકેં કરેલી પૂજાને યોગ્ય એવા છે. વલી (જયવતે કે) જેમને રાગાદિક પરાજય કરી શક્તા નથી માટે જયવાનું જયયુક્ત છે. વલી (યશસ્વિને કે) પ્રસિદ્ધ પ્રશસ્ત યશ જે જેમનું એવા છે. વલી (દામિનાં કે) ઇંદ્રિયોને દમન કર્યાં છે, વશ કર્યાં છે જેણે એ જે મુનિમહારાજ. તેમના (સ્વામિને કે) સ્વામી ઇટલે નાથ એવા છે ॥ ૨ ॥

સકલાતિશેષકમદા, સંપત્તિસમન્વિતાય શસ્યાય ॥

ત્રૈલોક્યપૂજિતાય ચ, નમોનમઃ શાંતિદેવાય ॥ ૩ ॥

અર્થ:-(શાંતિદેવાય કે) શોભમા તીર્થંકર શ્રી શાંતિનાથજી તેમને (નમોનમ, કે) નમસ્કાર થાઉં. તે કેહવા છે? તો કે (સકલ કે) સમસ્ત(અતિશેષક કે) ચોત્રીશ અતિશય, તે રૂપ (મહાસંપત્તિ કે) મહોટી સંપદા તેણે કરીને (સમન્વિતાય કે) સહિત, તથા (શસ્યાય કે) પ્રશંસવા યોગ્ય એવા (ચ કે) વલી (ત્રૈલોક્ય કે) સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ રૂપ ત્રણ લોક, તેણે (પૂજિતાય કે) પૂજિત એવા છે ॥ ૩ ॥

સર્વામરસસમૂહ, સ્વામિકસંપૂજિતાય નિજિતાય ॥

જુવનજનપાલનોદયત, તમાય સતતં નમસ્તસ્મૈ ॥૪॥

અર્થ:-(તસ્મૈ કે) તે શ્રીશાંતિજિન મહારાજ તેમને (સતતં કે)

निरंतर, (नम, के०) नमस्कार थाउं, ते केहवा ठे? तो के (सर्वाभरसस-
मूह के०) समस्त चार निकायना देवताना समूह सहित, तेहना (स्वा-
मिक के०) स्वामी जे चोशठ इंडो ठे, तेमणें (संपूजिताय के०) सम्य-
क् प्रकारें पूजित एवा ठे. वली (निजिताय के०) नथी जींत्या देवादिको
यें अर्थात् कोइयें पोताने वश करेलां नथी एवा तथा (जुवन के०) ब्रह्म
जुवनना (जन के०) लोको तेमनुं (पालन के०) पालन करवुं, तेहने
वीषे (उद्यततमाय के०) अत्यंत सावधान एवा ठे ॥ ४ ॥

सर्वदुरितौघनाशन, कराय सर्वाऽशिवप्रशमनाय ॥

दुष्टग्रहचुतपिशाच, शाकिनीनां प्रमथनाय ॥ ५ ॥

अर्थः—वली केहवा ठे? तो के (सर्व के०) समस्त जे (दुरित के०)
पाप तेहनो (उघ के०) समूह. तेहना (नाशनकराय के०) नाश करनार
ठे. वली ते केहवा ठे? तो के (सर्वाशिव के०) सर्व जे अशिव एटले उ-
पद्रव तेहना (प्रशमनाय के०) प्रकर्षें करी एटले अतिशयपणे समावण-
हार ठे, वली केहवा ठे? तो के (दुष्टग्रह के०) छुट आकरा एवा जे मं-
गल, शनिश्चर, राहु, केतु, इत्यादिक असुखनां करनार ग्रह तथा (जूत के०)
वृद्धादिकने विषे वसनार, (पिशाच के०) राक्षसादिक, तथा (शाकिनी
नां के०) शाकिनी ते मंत्राधिष्ठित स्त्री, ए सर्वना उपद्रवो तेमने (प्रथम
नाय के०) प्रकर्षें करी मथन एटले नाशना करनार ठे, मटारनार ठे अ-
र्थात् श्रीशांतीजिनेश्वरना स्मरण करनारना पूर्वोक्त सर्व उपद्रवो, नाश
ने पामे ठे, माटें तेने नमस्कार थाय ठे ॥ ५ ॥

यस्येति नाममंत्र, प्रधानवाक्योपयोगक्रततोषा ॥

विजयाकुरुतेजनहित, मितिच नुता नमत तं शांतिं॥६॥

अर्थः—हे जव्य जनो ! तमें (तं के०) ते (शांतिं के०) श्रीशांतिजिनप्रत्यें
(नमत के०) प्रणाम करो, ते कया शांतिजिन ? तो के (यस्य के०) जे शां-
तिजिननो (इति के०) ए पूर्वोक्त प्रकारें करीने (नाममंत्र के०) नामरूप
जे महामंत्र तेणें करीने (प्रधानवाक्य के०) प्रकृष्ट सर्वोत्तम पवित्र एवुं
जे वचन तेनो (उपयोग के०) उपयोग एटले नामोच्चारणमात्र स्मरण

तेणें करीने (कृत के०) कस्यो ठे चित्तने विषे (तोषा के०) संतोष जेणें एवी (विजया के०) विजयानामें जे देवी ठे, ते श्री शांतिजिनना नाम स्मरण करनारा एवा जे (जन के०) जन एटले मनुष्य, तेनुं (हितं के०) हित जे तेने (कुरुते के०) करे ठे, (च के०) वखी ते विजया देवी केहवी ठे ? तो के (इति के०) ए पूर्वे कस्यो एवो जे प्रकार ते प्रकारें करीने (नुता के०) नमेखी ठे, स्तुति करेखी ठे, श्रीशांतिनाथने एवी ठे ॥ ६ ॥

जवतु नमस्ते जगवति, विजये सुजये परापरैरजिते ॥

अपराजिते जगत्यां, जयतीति जयावहे जवति ॥ ७ ॥

अर्थः—(जगवति के०) अहीं जग शब्द जे ठे, ते ज्ञान, माहात्म्य, यशो, रूप जे वीर्य, तेनो प्रयत्नेबालक्षण ग्रहण करवो, ते जेने विद्यमान होय, तेने जगवती कहियें. तेना आमंत्रणें हे जगवति एवी (विजये के०) सह न न करी शके एवा ईर्ष्यावाला पुरुषोनुं पराजव करवापणुं ठे जेना विषे तेना संबोधने हे विजया देवि ! तथा (सुजये के०) जेना प्रतापनी वृद्धिने शत्रुर्जयें पराजव कस्यो नथी, तेना संबोधने हे सुजयादेवि ! अथवा सुजय एटले शोचन ठे जयपणुं जेने अथवा सु एटले अतिशयें करीने ठे जय जेनो एवी तेना संबोधने हे सुजयानामा देवि ! तथा (परापरैरजिते के०) पर एटले उत्कृष्ट एवा अपर एटले अन्य देवो तेमणें नजिता एटले नथी पराजव कस्यो जेनो तेवा संबोधने हे परापरैरजिते देवि ! अर्थात् हे अजितादेवि ! तथा (अपराजिते के०) कोइ स्थानकें पराजवने न पामेखी एवा आमंत्रणे हे अपराजिता देवि ! तमो (जगत्यां के०) पृथि वीने विषे (जयति-के०) जयवंतां वत्तो, (इति के०) एम स्तुति करे ठे (जयावहे के०) स्तुति करनार जक्तजनने जयनी आवहन करनारी थाय ठे, तेने संबोधने हे जयावहा देवि ! तथा (जवति के०) स्त्रीलिंगें जवत् शब्दना संबोधने हे जवति ! ए प्रकारनी पूर्वोक्त एक विजया, बीजी जया, त्रीजी अजिता, चौथी अपराजिता, एवी चार देवियो, (ते के०) तमोने (नम, के०) नमस्कार (जवतु के०) थारु ॥ ७ ॥

सर्वस्यापि च संघस्य, जजकल्याणमंगलप्रददे ॥

साधूनां च सदा शिव, सुतुष्टिपुष्टिप्रदे जीयाः ॥ ८ ॥

अर्थः—(सर्वस्यापिच के०) चतुर्विध एवा सर्व पण, च पादपूर्णार्थं ठे. (संघस्य के०) संघने (जड के०) सौख्य, (कल्याणके०) निरुपद्रवपणं, (मंगल के०) दुरितोपशान्ति, इत्यादिकने (प्रददे के०) प्रकर्षे करी आपनार एवी, अर्थात् एतादृशगुणयुक्त एवी हे देवि ! (च के०) वली (साधूनां के०) मोक्षने जे साधे ते साधु कहियें एटले मुनियो, तेमने (सदा के०) सर्वदा (शिव के०) निरुपद्रवत्व, (सुतुष्टि के०) शोचन चित्तनी शान्ति, (पुष्टि के०) धर्मनी वृद्धि, तेने (प्रदे के०) देनारी एवी हे देवि ! तुं (जीयाः के०) जयवन्ती हो, अर्थात् सर्वोत्कर्षण जगत्मां वर्त्तो ॥ ७ ॥

जव्यानां कृतसिद्धे. निर्वृत्तिनिर्वाणजननि सत्त्वानाम् ॥

अजयप्रदाननिरते, नमोऽस्तु स्वस्तिप्रदे तुज्यम् ॥ ८ ॥

अर्थः—(जव्यानां के०) जव्य जीवोने (कृतसिद्धे के०) करी ठे सिद्धि जेणें एटले सर्वकार्योनी निर्विघ्नपणे समाप्ति करी ठे जेणें एवी, वली (सत्त्वानां के०) जव्य जीवोने (निर्वृत्ति के०) चित्तसमाधि तथा (निर्वाण के०) मोक्ष एटले परमानंद एम निर्वृत्ति, निर्वाणने (जननि के०) उत्पन्न कर नारी माटें निर्वृत्तिनिर्वाणजननि एवा संबोधनवाली, उक्तं च “सम्महि-
ठी देवा, दिंतु समाहिं च बोहिं च” तथा (अजय के०) निर्जयपणं तेने (प्रदान के०) प्रकर्षे करीने देवाने (निरते के०) तत्पर ठे. तथा स्वस्तिप्रदे के०) कल्याणने प्रकर्षे करी देवावाली एवी अर्थात् ए पूर्वोक्त सर्वगुणयुक्त एवा संबोधनवाली हे देवि ! (तुज्यं के०) तुजने (नमोऽस्तु के०) नमस्कार हो ॥ ८ ॥

जक्तानां जंतूनां, शुजावहे नित्यमुद्यते देवि ॥

सम्यग्दृष्टीनां धृति, रतिमतिबुद्धिप्रदानाय ॥ १० ॥

अर्थः—(जक्तानां के०) पोतानी सेवाना करनार जक्तिमंत एवां (जंतूनां के०) जे जीव ठे, तेमने (शुजावहे के०) शुज एटले श्रेयपणाने आ एटले सर्व प्रकारें वहा एटले वहन करनारी पमारुनारी ठे माटें शुजकारि का कहियें, तथा वली (सम्यग्दृष्टीनां के०) सम्यग्दृष्टि जीवोने (धृति के०) संतोष, (रति के०) प्रीति, (मति के०) अप्राप्तविषयनी बुद्धि, ए

एटले त्रिविष्यकालने जाणनारी बुद्धि, (बुद्धि के०) सांप्रतदर्शिनी एटले वर्तमानकालना विषयनी जाणनारी एवी बुद्धि, ते प्रत्ये (प्रदानाय के०) अतिशयपणे देवाने माटे (नित्यं के०) सदैव निरंतर, (उद्यते के०) सावधान उद्यमवंत, एवा सर्व संबोधनयुक्त (देवि के०) हे देवि ! तमें ठो ॥ १० ॥

जिनशासननिरतानां, शांतिनतानां च जगति जनतानाम् ॥

श्रीसंपत्कीर्तियशो, वर्द्धनि जयदेवि विजयस्व ॥ ११ ॥

अर्थ—(जिनशासन के०) श्रीवीतरागना शासनने विषे (निरतानां के०) रक्त ते रागवंत तत्पर एवा अने (च के०) वढी केहवा ? तो के (शांति नतानां के०) श्रीशांतिनाथप्रत्ये नमस्कार करनारा, प्रणाम करनारा एवा (जगति के०) जगतने विषे (जनतानां के०) जनसमुदायो जे ठे, तेमने (श्री के०) लक्ष्मी, ते सुवर्णादि तथा (संपत् के०) रुद्धिविस्तार, (कीर्ति के०) ख्याति, ते एक दिग्व्यापि, (यश के०) यश ते सर्व दिग्व्यापी एटले सर्वत्र प्रसिद्धि तेनी (वर्द्धनि के०) वधारनार एवी (जयदेवि के०) हे जया नामा देवि ! तमें (विजयस्व के०) सर्वोत्कर्षे करी वत्तो ॥ ११ ॥

सखिलानलविषविषधर, दुष्टग्रहराजरोगराण

जयतः ॥ राक्षसरिपुगणमारी, चौरैतिश्वापदादि

ज्यः ॥ १२ ॥ अथ रक्ष रक्ष सुशिवं, कुरु कुरु

शांतिं च कुरु कुरु सदेति ॥ तुष्टिं कुरु कुरु पुष्टिं.

कुरु कुरु स्वस्ति च कुरु कुरु त्वं ॥ १३ ॥

अर्थ—(सखिल के०) जल ते समुद्रादिकनां, (अनल के०) अग्नि ते उत्पातरूप, (विष के०) विष ते अफीणादिक, (विषधर के०) सर्प (दुष्टग्रह के०) दुष्ट ग्रह एटले चालवामां अशुभ एवा शनिश्चर, राहु, केतु आदिक दुष्टस्वभाववाला ग्रह, (राज के०) दुष्टस्वभाव वाला दंष्टादि क करनारा अर्थग्रहण करनारा एवा राजा, (रोग के०) दुष्टज्वर, जगंदर, महोदरादिक रोग अने (रण के०) संग्राम, ए सर्वना (जयतः के०) जय थकी (रक्ष रक्ष के०) रक्षण कर, रक्षण कर. वली (राक्षस के०) राक्षस ते व्यंतरविशेष, (रिपुगण के०) शत्रुना समूह, (मारी के०) मरकीनो उप-

द्रव (चोर के०) चोर ते तस्कर, (ईति के०) सात ईतिना जय, (श्वा-
पद के०) मदोन्मत्त हस्ती, सिंहादि प्रमुख दुष्ट जीवो, (आदिभ्यः के०)
आदिशब्दयुक्ती शाकिनी, डाकिनी, झूत, वेतालादिक पण ग्रहण करवा- ते
सर्वना जययुक्ती रक्षण कर, रक्षण कर. आहीं रक्ष रक्ष ए क्रियापद हे ते
आवता श्लोकमांथी ग्रहण करेहुं ठे, कारण के बेहु श्लोकनो संबंध एकत्र
हे ॥ १२ ॥ (अथ के०) एटला यकी अनंतर हे विजयामाता ! (त्वं के०)
तुं (सु के०) अतिशयें करीने अथवा सुष्ठु एवुं (शिवं के०) निरुपद्रवपणुं
तेने (कुरुकुरु के०) कर कर, (च के०) वली (शांतिं के०) शांति ते पूर्वे
उत्पन्न रोगनी निवृत्तिरूप तेने (सदा के०) निरंतर (कुरु कुरु के०) कर
कर, (इति के०) ए प्रकारें वली (तुष्टिं कुरुकुरु के०) संतोषपणाने कर कर
तथा (पुष्टिं कुरु कुरु के०) पुष्टि जे वृद्धि अथवा शरीरनुं नीरोगपणुं ते प्र-
त्ये कर कर, तथा (स्वस्ति कुरु कुरु के०) कल्याणपणाप्रत्ये कर कर, आ
मां कुरु कुरु शब्द जे ठे, ते अत्यादर ख्यापनने अर्थें ठे, तथा मंत्रपदमां
सर्वत्र द्विरुच्चार देखाय ठे, एवो संप्रदाय पण ठे ॥ १३ ॥

जगवति गुणवति शिव शांति, तुष्टि पुष्टिस्वस्तीह
कुरु कुरु जनानाम् ॥ उमिति नमोनमो ह्रीं, ह्रीं
ह्रूं ह्रूं यः ह्रूं ह्रूं फुट फुट स्वाहा ॥ १४ ॥

अर्थ—(जगवति के०) हे जगवति ! एटले समग्र ऐश्वर्यादि गुणयुक्त
तथा (गुणवति के०) हे गुणवति ! गुण एटले औदार्य, धैर्य, गांजीर्य,
शौर्यादिक सकल गुणोयें करी शोभायमान एवी हे देवि ! तुं (इह के०)
आ पृथ्वीने विषे (जनानां के०) समस्त लोकोने (शिव के०) निरुपद्रव
कल्याण, (शांति के०) मरक्यादि रोगनी उपशांति, (तुष्टि के०) मनःसं-
तोष (पुष्टि के०) शरीरादिकनी वृद्धि, दृढपणुं. (स्वस्ति के०) हेम ते
कल्याण. तेने (इह के०) आ जगतने विषे (कुरुकुरु के०) कर, कर, हवे
मंत्राक्षरें करीने विजया देवीने स्तवे ठे. (उमिति के०) ज्योतिःस्वरूपिणी
एवी हे देवि ! तुने (नमोनमः के०) नमस्कार थाउं, तथा (ह्रीं ह्रीं ह्रूं
ह्रूं यः ह्रूं ह्रूं फुट फुट स्वाहा के०) ए प्रकारना मंत्रस्वरूपिणी एवी हे
देवि ! तुने नमस्कार थाउं. आहीं फुटफुट ए जे शब्द लख्या ठे, ते विघ्न

त्रासार्थ मंत्राक्षर प्रयोग ठे. अने आ ह्रां ह्रीं इत्यादि अक्षरो जे लख्या
ठे ते शांतिनो मूलमंत्र जाणवो ॥ १४ ॥

एवं यन्नामाक्षर, पुरस्सरं संस्तुता जया देवी ॥ कुरुते शांतिं नम
तां (पाठांतरे कुरुते शांतिनिमित्तं) नमोनमःशांतये तस्मै ॥ १५ ॥

अर्थः—(तस्मै के०) ते शांतिनाथने (नमोनमः के०) पुनः पुनः न
मस्कार थाउं. ते कया शांतिनाथने नमस्कार थाउं? तो के (एवं के०)
ए पूर्वोक्त प्रकारें (यन्नामाक्षरपुरस्सरं के०) जेना नामाक्षरमंत्रपूर्वक (सं-
स्तुता के०) स्तुति करेली एवी (जया के०) जयानामा (देवी के०)
देवी ते (शांतिं के०) श्रीशांतिनाथ प्रत्ये (नमतां के०) नमस्कार कर
नारा एवा जयजीवोने (शांतिं के०) सर्वारिष्टनुंजे प्रशमन, तेने (कुरुते के०)
करे ठे, पाठांतरे (कुरुतेशांतिनिमित्तं के०) शांति जे सर्वोपद्रवनिवृत्तिरूप
तेनुं निमित्त एटवे हेतु, तेने कुरुते एटवे उत्पन्न करे ठे ॥ १५ ॥

इति पूर्वसूरिदर्शित, मंत्रपदविदग्धितः स्तवः शांतेः ॥ स

लिलादिजयविनाशी, शांत्यादिकरश्च जक्तिमताम् ॥ १६ ॥

अर्थः—(शांतेः के०) ए श्रीशांतिनाथजीनो (स्तवः के०) स्तव, ते (ज-
क्तिमतां के०) जक्तिमान् प्राणीयो जे ठे, तेमने (सलिलादिजय के०)
समुद्रोप द्रवादिजय, आहिं आदिशब्दयकी अग्नि, विष सर्प, दुष्टगज,
सिंह, संग्राम, शत्रु, चोर, शाकिनी, झूत, प्रेत, पिशाच, रोग, शोकादिक
एवा जयनो (विनाशी के०) विनाश करनारो, (च के०) वली (शांत्यादि
करः के०) शांत्यादि ते शांति, सुख, सौभाग्य, रुद्धि, वृद्धि, कल्याण अने
जय, ए सर्वने करनारो जवतुके० थाउं. वली ते स्तव केहवो ठे? तो के (इति
के०) आप्रकारें (पूर्वसूरिदर्शित के०) पूर्वाचार्यें दर्शित नाम उपदिष्ट
करेलां एवां (मंत्रपद के०) मंत्रनां पद एटवे मंत्राक्षर बीज, तेणें (वि-
दग्धितः के०) विरचित एवो ठे. आ श्लोकनो तथा आवता बीजा श्लोकनो
संबंध साथें ठे ॥ १६ ॥

यश्चैनं पठति सदा, शृणोति जावयति वा यथा

योगम् ॥ स हि शांतिपदं यायात् (पाठांतरे शि

वशांतिपदं यायात्) सूरिश्रीमानदेवश्च ॥ १७ ॥

અર્થ:—(ચ કેળ) વહી ય: કેળ) જે પુરુષ, (યથાયોગં કેળ) યોગ ને ન ઉહ્નંધન કરીને ઇટલે યોગ પ્રત્યે યથા કાર્યનો ઉદ્દેશ કરીને (સદા કેળ) સર્વદા (પઠતિ કેળ) પોતે પાઠ કરે છે, (એનં કેળ) એ સ્તોત્રને (શ્રુણો તિ કેળ) અન્યપાસેથી શ્રવણ કરે છે, (વા કેળ) અથવા (જાવયતિ કેળ) મનમધ્યે જાવના કરે છે, ઇટલે મનમાં સ્મરણ કરે છે, તો (હિ કેળ) નિશ્ચે (સ: કેળ) તે પુરુષ, (શાંતિપદં કેળ) શાંતિનું સ્થાનક ઇટલે રોગ, ઉપસર્ગ, વ્યાધિ, દુ:ખ, દૌર્મનપણું તેથી રહિતત્વ, તેને (યાયાત્ કેળ) પામે (ચ કેળ) વહી (સૂરિશ્રીમાનદેવ: કેળ) “ શ્રીમાનદેવસૂરિ ” પણ શાંતિપદને પામે. આ પદે કરીને સ્તોત્રકર્તાયે પોતાના નામની પણ સૂચના કરી છે. પાઠાંતરે (શિવશાંતિપદંયાયાત્ કેળ) શિવ જે કલ્યાણ, શાંતિ જે સર્વોપદ્રવાદિનિવૃત્તિ, તેનું પદ જે સ્થાનક તેને યાયાત્ ઇટલે પામે ॥ ૧૭ ॥

ઉપસર્ગા: ક્ષયં યાંતિ, હિંચંતે વિઘ્નવલ્લય: ॥

મન: પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—(જિનેશ્વરે કેળ) જિનેશ્વર એવા જગવાન્ તે (પૂજ્યમાને કેળ) પૂજે ઠતે, (ઉપસર્ગા: કેળ) દેવાદિકૃત ઉપસર્ગો જે છે તે, (ક્ષયં કેળ) ક્ષય પ્રત્યે (યાંતી કેળ) પામે છે. અને (વિઘ્નવલ્લય: કેળ) વિઘ્નની વહીયો જે છે તે, (હિંચંતે કેળ) હેદાય છે. (મન: કેળ) મન જે છે તે, (પ્રસન્નતાં કેળ) પ્રસન્નતાને (એતિ કેળ) પામે છે ॥ ૧૮ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ ॥

પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:—(જૈનંશાસનં કેળ) જિનતીર્થંકર સંબંધિ જે શાસન ઇટલે આ દેશ તે, (જયતિ કેળ) જયવંતું વર્તે છે. તે શાસન કેહવું છે? તો કે (સર્વમંગલમાંગલ્યં કેળ) સર્વમંગલમાંહે માંગલિક છે, વહી કેહવું છે? તો કે (સર્વકલ્યાણકારણં કેળ) સર્વ કલ્યાણ ઇટલે સુખવૃદ્ધિ, તેનું કારણ છે, વહી (સર્વધર્માણાં કેળ) સર્વધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કેળ) પ્રધાન છે, ઇટલે મુખ્ય છે ॥ ૧૯ ॥ ઇતિ લઘુશાંતિસ્તવ: સંપૂર્ણ: ॥ ૪૪ ॥

॥ अथ चउक्कसाय ॥

चउक्कसाय पन्निमल्लुत्तूरणु, डुज्जय मयण बाण मुसुमूरणु ॥

सरसपिअंगु वन्नु गयगामिउ, जयउ पासु जुवणत्तय सामिउ ॥ १ ॥

अर्थ:- (जुवणत्तयसामिउ के०) त्रण जुवनना स्वामी, (पासु के०) श्रीपार्श्वनाथ ठे. ते (जयउ के०) जयवंता वत्तो. ते श्रीपार्श्वनाथ केहवा ठे? तो के, (चउक्कसाय के०) क्रोधादिक चार कषायरूप जे (पन्निमल्लु के०) प्रतिमल्ल एटले वैरी, तेना (डुल्लूरणु के०) डुल्लेदनार ठे, एटले टालनार ठे, वली केहवा ठे? तो के (डुज्जय के०) डुर्जय एटले दुःखें जींत्यो जाय एवो (मयण के०) मदन एटले कंदर्प ते संबंधी जे (बाण के०) बाण, एटले तीक्ष्ण बाण, तेना (मुसुमूरणु के०) जाजनार ठे, एटले उन्मूलन करनार ठे. वली केहवा ठे? तो के (सरस के०) रसैं करीने सहित एटले स्निग्ध, नीलो एवो (पिअंगु के०) प्रियंगु ते रायणनो वृद्ध, ते समान (वन्नु के०) शरीरनो वर्ण ठे जेनो, वली केहवा ठे? तो के (गयगामिउ के०) गजनी पेरें गमनना करनार ठे, अर्थात् हस्तीनी जेवी गति ठे ॥ १ ॥

जसु तणु कंति कमप्प सिणिउ, सोहइ फणम
णि किरणा लिउ ॥ नं नवजलहर तडिल्लय
लंठिउ, सो जिणु पासु पयउ वंठिउ ॥ २ ॥ इति ॥ ४५ ॥

अर्थ:- (सो के०) ते (जिणुपासु के०) श्रीपार्श्वजिन ते, (वंठिउ के०) महारां वांठित प्रत्ये (पयउ के०) आपो. हवे ते श्रीपार्श्वजिन केहवा ठे? तो के (जसु के०) जेना (तणु के०) शरीरनी (कंति के०) कान्ति एटले द्युति तेनो (कमप्प के०) कलाप एटले समूह ते (सोहइ के०) शोभे ठे. ते कान्तिसमूह केहवो ठे? तो के (सिणिउ के०) स्निग्ध ठे, एटले चीकाश सहित ठे, वली ते कान्तिसमूह केहवो ठे? तो के (फणि के०) नागेंद्रनि फण ते संबंधी जे (मणि के०) मणिरत्न तेना (किरण के०) किरणों करी (आलिउ के०) व्याप्त ठे, एटले सहित ठे, वली ते कान्तिसमूह केवी रीतें अने केवो शोभे ठे? तो के (तडित् के०) विजली, तेनी (लय के०) लतायें करी (लंठिउ के०) लांठित

ઘટલે સહિત ઇવો જે (નવજલહર કેળ) નવો મેઘ તે (નં કેળ) જેમ શોજે છે, તેમ તે કાંતિસમૂહ શોજે છે ॥ ૨ ॥ ઇતિ ચતુકશાય ॥ ૪૫ ॥

॥ અથ પોસહનું પચ્ચસ્કાણ ॥

કરેમિ જંતે પોસહં, આહારપોસહં, દેસહં સઘહં ॥ સરીર સક્કારપોસહં સઘહં ॥ બંજચેર પોસહં સઘહં ॥ અઘાવાર પોસહં સઘહં ॥ ચહિદે પોસહં ઠામિ ॥ જાવ દિવસં, અ હોરત્તં, પજ્જુવાસામિ ॥ હવિહં તિવિદેહં મણેણં વાયાએ કા ણં ન કરેમિ ન કારવેમિ તસ્સ જંતે પઠ્ઠિક્કમામિ નિંદા મિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૪૬ ॥

અર્થ:—(જંતે કેળ) હે જગવન્ ! હે કલ્યાણકારક ! અગીયારમા પૌષધવ્રત ને અથવા જે ધર્મની પોષ નામ પુષ્ટિપ્રત્યે ધરે, તેને પોષધ કહિયે, તે (પોસ હં કેળ) પોષધ પ્રત્યે (કરેમિ કેળ) હું કરું છું. ઘટલે અષ્ટમી. ચતુર્દશી પ્રમુખ દિવસોને વિષે જે પોષધનો નિયમ કરવો, તે ચાર પ્રકારે છે, તેહીજ વહી વિશેષણે કહિયે થૈયે. પ્રથમ (આહારપોસહં કેળ) અશનાદિક આહાર નિષેધ પોષધ પહેલો જોદ, તે વહી બે પ્રકારે છે. એક તો (દેસહં કેળ) દેશથકી નિષેધ, તે ત્રિવિધ આહારત્યાગરૂપ તિવિહાર તથા વિગયત્યાગ, આયંબિલ, એકાસણ પચ્ચસ્કાણથી કરવો તે દેશથકી આહાર ત્યાગ પોસહ કહિયે અને બીજો (સઘહં કેળ) સર્વથકી ચારે આહારનો ત્યાગ કરવો, તે સર્વથકી આહારત્યાગ પોસહ કહિયે. એ પ્રથમ આહાર ત્યાગ પોસહના બે જોદ કહ્યા. હવે બીજો (સરીરસક્કારપોસહં કેળ) શરીરસંબંધિ સ્નાન, ઝવટણ, વિલેપનાદિક તથા વસ્ત્રાચરણાદિકે શોજાનો નિયમ તથા નચ, કેશ, રોમનું સમારવું. તેલ ચોપવું, પીંઠીનું કરવું, શ્લ્યાદિક શરીર સત્કારનિષેધ નામે એ બીજો પોસહ છે, તે (સઘહં કેળ) સર્વથકી જાણવો. ત્રીજો (બંજચેરપોસહં કેળ) બ્રહ્મચર્યપોષધ તે (સઘહં કેળ) સર્વથકી જાણવો. ઘટલે સર્વથકી બ્રહ્મચર્યની પુષ્ટિ કરે, સર્વ પ્રકારે સ્ત્રીસેવન ન કરે. ચોથું (અઘાવારપોસહં કેળ) અવ્યાપારની પુષ્ટિરૂપ તે (સઘહં કેળ) સર્વથી જાણવો. ઘટલે કૃષી, સેવા, વાણિજ્ય, પશુપાલન, ગૃહકર્મ પ્રમુખના જે

व्यापार, तेनो सर्वथा निषेध करे, (चउविहेपोसहं के०) ए चार प्रकारना पोषधने विषे (ठामि के०) हुं तिष्ठुं, रहुं, अंगीकार करुं हुं, (जाव के०) ज्यां सुधी (अहोरत्तं के०) दिवस अने रात्रि मढी आठ पहोरें पोषधप्रत्ये अथवा (जावदिवसं के०) ज्यां सुधि दिवस प्रत्ये क्रमण ठे त्यां सुधि चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये, अथवा (जावरत्तं के०) ज्यांसुधि रात्रिप्रत्ये क्रमण ठे त्यांसुधी चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये (पङ्गुवासामि के०) हुं पर्युपासुं, सेवुं, त्यां सुधि अने थोमोक दिवस होय तेवारें रात्रिपोसह जो लीये तो “जावदिवसं रत्तं पङ्गुवासामि” एवो पाठ कहे, ज्यां सुधि थोमो दिवस होय, त्यांथी लेइने आखी रात्रि सुधी पोसह निरतिचार पावुं, (दुविहंतिविहेणं के०) दुविध, त्रिविधें करी इत्यादिनो अर्थ सुगम ठे ॥१॥इति ॥४६॥

॥ अथ पोसह पारवानी गाथा ॥

सागरचंदो कामो, चंदवर्मिसो सुदंसणो धन्नो ॥

जेसिं पोसह पन्निमा, अखंमिआ जीवियंतेवि ॥१॥

अर्थः—(जीवियंतेवि के०) जीवितनो अंत थाते थके पण एटले आ युनो विनाश थाते थके पण, (जेसिं के०) जेहनी (पोसहपन्निमा के०) पोषधप्रतिमा, (अखंमिआ के०) अखंमि रह्नी, संपूर्ण रह्नी, ते श्रावक (धन्नो के०) धन्य ठे, ते श्रावकोनां नाम कहे ठे. (सागरचंदो के०) एक सागरचंद्र कुमार, बीजो (कामो के०) कामजी, त्रीजो (चंदवर्मिसो के०) चंडावतंस राजा चोथो (सुदंसणो के०) सुदर्शन शेठ ॥ १ ॥

धन्ना सलाहणिच्चा, सुलसा आणंद कामदेवाय ॥

जेसिं पसंसइ जयवं, दढवयं तं महाविरो ॥ २ ॥

पोसह विधिं लीधउं, विधिं पारिउं, विधि करतां

जे कांइ अविधि हुउं हुइ, ते सवि हुं मन, वचन,

कायार्थें करी मिह्ना मि डकणं ॥ इति ॥ ४७ ॥

अर्थः—एक (सुलसा के०) सुलसाश्राविका, बीजा (आणंद के०) आनंद श्रावक (य के०) वली त्रीजा (कामदेवा के०) कामदेव श्रावक, ए त्रणे (धन्ना के०.) धन्य ठे (सलाहणिच्चा के०) श्लाघनीय ठे एटले श्लाघा

करवा योग्य ठे. (तं के०) ते प्रत्यक्ष पण (जेसिं के०) जेहना (ददवयं के०) ददवत प्रत्ये (जयवं के०) जगवान् (महावीरो के०) श्रीमहा वीर खामी, पोतें श्रीमुखें (पसंसइ के०) प्रशंसे ठे, वखाण करे ठे, माटें ते धन्य कृतपुण्य जाणवा ॥ २ ॥ पोषध व्रत विधियें लीधुं होय, विधियें पाखुं होय, विधि करतां जे कांइ अविधि हुज होय, ते सर्व, मन, वचन अने कायायें करी मित्रामि दुक्कमं इति ॥ ४३ ॥

॥ अथ जरहेसरनी सज्जाय प्रारंजः ॥

जरहेसर बाहुबली, अजय कुमारो अ ठंढणकुमारो ॥

सिरिउं अणियाउत्तो, अइमुत्तो नागदत्तो अ ॥ १ ॥

अर्थः—एक (जरहेसर के०) श्रीजरतेश्वर, प्रथम चक्रवर्ती श्रीकृष्णदेव ना पुत्र, वीजा (बाहुबली के०) बाहुबली ते पण श्रीकृष्णदेवना पुत्र, जरतेश्वर करतां पण अधिक बलवंत जाणवा, वीजा (अजयकुमारो के०) अजयकुमार, श्रेणिकराजाना पुत्र, (च के०) वली चोथा (ठंढणकुमारो के०) ठंढणकुमार, ते श्रीकृष्णजीना पुत्र. पांचमा (सिरिउं के०) श्रीक, ते श्रीशू क्षिज्जजीना न्हाना जाई, ठछा (अणियाउत्तो के०) अनिकापुत्र आचार्य, जे गंगा नदी उतरतां केवलज्ञान पाम्या, सातमा (अइमुत्तो के०) अति मुक्त कुमार, जेणें ठ वर्षनी अवस्थामां श्रीवीरपासेंथी दीक्षा लीधी, (च के०) वली आठमा (नागदत्तो के०) नागदत्त, श्रेष्ठी पुत्र, अदत्ता दानना त्यागी जाणवा ॥ १ ॥

मेअज्ज थूलिज्जदो, वयररिसी नंदिसेण सीहगिरी ॥

कयवन्नो अ सुकोसल, पुंमरिउं केसि करकंमु ॥ २ ॥

अर्थः—नवमा (मेअज्ज के०) मेतार्यमुनि, जेने माथे सुवर्णकारें आळां चांबमां वीट्यां, दशमा (थूलिज्जदो के०) श्रीथूलिज्जदमुनि, जेणें कोश्या-वेश्याने घरे चोमासुं कीधुं, अने अखंम शील राख्युं, तथा वेश्याने आ विका कीधी, अगीयारमा (वयररिसी के०) वज्ररुषि एटळे वज्रस्वामी, बारमा (नंदिसेण के०) नंदिषेणजी, जेणें वेश्याने घरे रहीने बार वर्षपर्यंत प्रतिदिवस दश दश जण प्रतिबोध्या, तेरमा (सीहगिरी के०) श्रीसिंहगि रिजी महाराज, ते श्रीवज्रस्वामीना गुरु, चउदमा (कयवन्नो के०) कृतवर्ण

कुंमार, श्रेष्ठपुत्र, (च के०) वली पंदरमा(सुकोसल के०) सुकोशलमुनि, जे मनुं शरीर, वाघणीयें जङ्गल कीधुं, शोलमा (पुंरिउ के०) श्रीपुंरिउकी श्रीप्रथम तीर्थकरना प्रथम गणधर, वली जे चैत्री पूनमने दिवसें पांचको मी मुनि संघातें सिद्धगिरिनी उपर सिद्धनगरीमां पड़ोता, सत्तरमा (केसि के०) केशीकुमार, ते परदेशी राजाना गुरु, अठारमा (करकंरु के०) करकंरु, प्रत्येकबुद्ध मुनि, जे जर्जरीचूत वृषज प्रत्ये जोड़ने साधु थया ॥ २ ॥

हल्ल विहल्ल सुदंसण, साल माहासाल सालिजदो

अ ॥ जदो दसन्नजदो, पसन्नचंदो अ जसजदो ॥ ३ ॥

अर्थः—उंगणीशमा (हल्ल के०) हल्लकुमार, वीशमा (विहल्ल के०) विहल्लकुमार, ए बेहु पण श्रेणिकराजाना पुत्र जाणवा. एकवीशमा (सुदंसण के०) सुदर्शन शेठ, जेना शीलने प्रजावें शूलिमांथी सिंहासन थयुं, बावीशमा (साल के०) साल मुनी, त्रेवीशमा (माहासाल के०) माहासाल मुनि, ए बे श्रीगौतमस्वामीजीयें प्रतिबोद्धा, चोवीशमा (सालिजदोअ के०) सालिजद प्रसिद्धजोगी, श्रेष्ठपुत्र, पच्चीशमा (जदो के०) जडबाहु स्वामी चतुर्दश पूर्वना जाण, ढवीशमा (दसन्नजदो के०) दशार्णजद, ते रिद्धिगार वें, जे श्रीवीरने बांदवा आव्या, त्यां संयम लीधो, सत्तावीशमा (पसन्नचंदो अ के०) प्रसन्नचंद राजर्षि, जेणें रौद्रध्यानथी सातमी नरकनां दलीयां मेलव्यां, तेने शुक्लध्यानथी विखेरीने केवलज्ञान प्रगट कीधुं, अठावीशमा (जसजदो के०) श्रीयशोजदसूरि, ते श्रीजडबाहुस्वामीना गुरु जाणवा ॥ ३ ॥

जंबुपहु वंकचूलो, गयसुकुमालो अवंतिसुकुमालो ॥

धन्नो इलाइपुत्तो, चिलाइपुत्तो अ बाहुमुणी ॥ ४ ॥

अर्थः—उंगणीशमा (जंबुपहु के०) जंबुप्रभुस्वामी. जे अष्टवधू अने नवाणुं क्रोर डव्य, त्यागीने चरम केवली थया, त्रीशमा (वंकचूलो के०) वंकचूलराजकुमार, जे कर्मना वशअकी चोरना स्वामी थया, पठी साधुयें दीधेलां व्रत पालीने देवलोकें गया. एकत्रीशमा (गयसुकुमालो के०) गजसुकुमार, श्रीकृष्णजीना न्हाना जाई, सोमलनो करेलो अग्निनो उपसर्ग सहन करी ने जे दीक्षाने दिवसेंज मोर्के गया, बत्रीशमा (अवंतिसुकुमालो के०) अवंतिसुकुमार, जेनुं शीयालिणीयें शरीर जङ्गल कीधुं, तोपण चारित्र धर्म

श्री न चल्या, जे नलिनी गुह्यविमानें पहोता, तेत्रीशमा (धन्नो के०) धन्नो, ते शालिज्जनो बनेवी, चोत्रीशमा (श्लाघपुत्तो के०) एलाचीपुत्र, जे नाट क करतां थकां केवलज्ञान पाम्या, पांत्रीशमा (चिलाघपुत्तो के०) चिलाति पुत्र, जेनुं शरीर, कीदीयोयें चालणीप्राय कीधुं, तो पण उपशम, विवेक अने संवरना अर्थविचारथकी न चूक्या, जे अतिशय ज्ञान पामी स्वर्गगामी थया, (च के०) वली ठत्रीशमा (बाहुमुणी के०) युगबाहु मुनि ॥ ४ ॥

अज्जगिरि अज्जरक्खिअ, अज्जसुहब्बी उदायगो मण गो ॥ कालयसूरि संबो, पज्जुन्नो मूलदेवो अ ॥ ५ ॥

अर्थः—सारुत्रीशमा (अज्जगिरि के०) आर्यमाहागिरिजी, श्रीधूलिज्जद स्वामीना शिष्य, आरुत्रीशमा (अज्जरक्खिअ के०) आर्यरक्षित महाराजा, उगणचालीशमा (अज्जसुहब्बी के०) आर्यसुहस्ती सूरि, धूलिज्जदजी जेना गुरु होता, चालिशमा (उदायगो के०) उदायिराजा, ते श्रीजगवतीसूत्रें प्रसिद्धे. एकतालीशमा (मणगो के०) मनकपुत्र, जेने अर्थें श्रीदशवैकालिक सूत्र नीपन्युं, बहेंतालीशमा (कालयसूरिके०) श्रीकालिकाचार्यश्रीपन्नवणासूत्रना कर्ता, निगोदस्वरूपना वक्ता, त्रेंतालीशमा (संबो के०) सांब कुमार, अंबवतीना पुत्र, चुम्मालीशमा (पज्जुन्नो के०) प्रद्युम्न कुमार, रुक्मिणीना पुत्र, पीस्तालीशमा (मूलदेवोअ के०) मूलदेवराजा, जेणें तपस्वी साधुने निर्दोष अरुददीधा ॥ ५ ॥

पज्जवो विन्दुकुमारो, अदकुमारो दढप्पहारी अ ॥

सिज्जंस कूरगड्ढअ, सिज्जंजव मेहकुमारोअ ॥ ६ ॥

अर्थः—हेंतालीशमा (पज्जवो के०) प्रजवस्वामीजी, जेने श्रीजंबुस्वामीयें प्रतिबोध्या, सुमतालीशमा (विन्दुकुमारो के०) विष्णुकुमार, जेणें श्रीसंघने कारणें लाख योजननुं रूप विकूवर्थु, अरुतालीशमा (अदकुमारो के०) आर्द्रकुमार, जे पूर्वजवें संयम विराधवाथकी अनार्यदेशमां उपन्या, अने अजयकुमारें मोकलेली जिनप्रतिमा देखीने जेने पूर्वजव सांजस्यो, साधु थया, उगणपच्चाशमा (दढप्पहारी के०) दढप्रहारी चोर, चार हत्याना करनार, मुनि अशने मोर्कें गया, (चके०) वली पच्चाशमा (सिज्जंस के०)

श्रेयांसकुमार, जेणें श्रीऋषभदेवप्रत्यें इंदुरसतुं दान दीधुं, एकावनमा (कूरगमुअ के०) कूरगमु साधु, जेणें गुरुतुं द्युत जेथूंक ते सहित खीच की खातां केवलज्ञान उपाज्युं, बावनमा (सिद्धांजव के०) सिद्धांजव आचार्य. जेणें पूर्वथकी श्रीदशवैकालिक सूत्र उरुखुं, त्रेपनमा (मेहकुमारोअ के०) मेघकुमार श्रेणिकराजाना पुत्र, जेनें श्रीवीरप्रभुजीयें हाथीनो पूर्वलो जव संजलावीने संयममां स्थिर कीधो ॥ ६ ॥

एमाइ महासत्ता, दिंतु सुहं गुणगणेहिं संजुत्ता ॥

जेसिं नामगहणे, पावपबंधा विलय जंति ॥ ७ ॥

अर्थः—(एमाइ के०) इत्यादिक बीजा पण खंधकुमार, खंदकमुनि, कपिलमुनि, हिरकेशी मुनि, संयतमुनि, दमदंतमुनीश्वर, दमसारमुनीश्वर प्रमुख (महासत्ता के०) महासत्त्वना धरनारा एटले महोटा पराक्रमी केटलाएक ते जवेंज मोढें गया, केटलाएक आगल मोढें जाशे, तेसर्वे मुज्जणी (सुहं के०) शिवसुखप्रत्यें (दिंतु के०) द्यो, आपो, ते महासत्त्वा केहवा ठे ? तो के (गुणगणेहिं के०) ज्ञानादिक गुणोना गणें करी एटले समूहें करिने (संजुत्ता के०) संयुक्त ठे, वली केहवा ठे ? तो के (जेसिं के०) जेना (नामगहणे के०) नामग्रहण करवाथकी (पावपबंधा के०) पापना प्रबंध एटले समूह जे ठे, ते (विलय के०) विनाश प्रत्यें (जंति के०) पामे ठे एवा ठे ॥ ७ ॥

सुलसा चंदनबाळा, मणोरमा मयणरेहा दमयंती ॥

नमयासुंदरी सीया, नंदा जहा सुजहा य ॥ ८ ॥

अर्थः—एक (सुलसा के०) सुलसा श्री वीरस्वामीनी मुख्य आविका, बीजी (चंदनबाळा के०) चंदनबालिका श्रीवीरस्वामीनी प्रथम साधवी, त्रीजी (मणोरमा के०) मनोरमा सुदर्शनशेठनी चार्या, चोथी (मयणरेहा के०) मदनरेखा, नमिराजर्षिनी माता, पांचमी (दमयंती के०) दमयंती नलराजानी राणी, जेतुं मस्तक दीवानी पेरें प्रकाशकारी थातुं हतुं, षष्ठी (नमयासुंदरी के०) नर्मदासुंदरी, सातमी (सीया के०) सीता सती, आठमी (नंदा के०) नंदा ते अजयकुमारनी माता, तथा नवमी वज्रस्वा-

મીની માતા પણ નંદા જાણવી, દશમી (જદા કેળ) જદા શેઠાણી, શા લિજદની માતા, (ચ કેળ) વલી અગીયારમી એવંતિસકુમારની માતા પણ જદા જાણવી. બારમી (સુજદા કેળ) સુજદા જેણે કાચે તાંતણે ચારણી બાંધી, કૂવામાંથી જલ કાઢી ચંપાનગરીની પોલ ઉઘામી, તથા તેરમી શ્રી કૃષ્ણજીની ઊરમાન જગિની, તેનું નામ પણ સુજદાજ જાણવું ॥ ૬ ॥

રાયમઈ રિસિદત્તા, પડમાવડ અંજણા સિરિ દેવી ॥

જિઠ સુજિઠ મિગાવડ, પંચાવડ ચિલ્લણા દેવી ॥ ૭ ॥

અર્થ:—ચૌદમી (રાયમઈ કેળ) રાજિમતી જેણે ગિરિગુફામાંહે સંયમ થકી પરુતા એવા રથનેમિ પ્રત્યે સુજાપિત વચને સ્થિર કીધો. પંદરમી (રિસિદત્તા કેળ) રુષિદત્તા સતી, શોલમી (પડમાવડ કેળ) પદ્માવતી કરકં રુજીની માતા, સત્તરમી (અંજણા કેળ) અંજના સુંદરી, હનુમંતવીરની માતા, અઠારમી (સિરિદેવી કેળ) શ્રીદેવી, અતિમુક્તકુમારની માતા, ઊગણીશમી (જિઠ કેળ) જ્યેષ્ઠા, વીશમી (સુજિઠ કેળ) સુજ્યેષ્ઠા, એકવીશમી (મિગાવડ કેળ) મૃગાવતી, બાવીશમી (પંચાવડ કેળ) પંચાવતી ત્રેવીશમી (ચિલ્લણાદેવી કેળ) ચેલણા રાણી, એ પાંચે ચેલા રાજાની પુત્રીયો જાણવી ॥ ૭ ॥

બંજી સુંદરી રુપિણિ, રેવડ કુંતી સિવા જયંતી ય ॥

દેવડ દોવડ ધારણી, કલાવડ પુપ્ફચૂલા ય ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—ચોવીશમી (બંજી કેળ) બ્રાહ્મી, જરતની જગિની, પચ્ચીશમી (સુંદરી, કેળ) સુંદરી, તે બાહુબલની જગિની, ષઠીશમી (રુપિણિ કેળ) રુક્મિણી, જેણે વજ્રસ્વામીની પાસે કુમારિકાપણામાં દીક્ષા લીધી, સત્તાવીશમી (રેવડ કેળ) રેવતી શ્રાવિકા, જેણે જગવાનને કોલાપાક વહોરાવ્યો, અઠાવીશમી (કુંતી કેળ) કુંતી, પાંચવોની માતા, ઊગણત્રીશમી (સિવા-કેળ) શિવા, તે ચેમારાજાની પુત્રી, ત્રીશમી (જયંતી ય કેળ) જયંતી શ્રીવીરસ્વામીની શ્રાવિકા. “જંતે કિં સવે જદા સિજ્ઞંતિ?” શ્લોકાદિક પ્રશ્નની કરવાવાલી, એકત્રીશમી (દેવડ કેળ) દેવકી, શ્રીકૃષ્ણજીની માતા, બત્રીશમી (દોવડ કેળ) ડૌપદી, પાંચવજાર્યા, તેત્રીશમી (ધારણી કેળ) ધારણી, તે ચંદનબાલાની માતા, ચોત્રીશમી મેઘકુમારની માતા પણ

धारणी नामें जाणवी. पांत्रीशमी जंबुकुमारनी माता पण धारणी जाणवी. ठत्रीशमी (कलावई के०) कलावती, शीलने प्रजावें जेना कापेला हाथ वली नवपल्लव थया, (च के०) वली सारुत्रीशमी (पुष्पचूला के०) पुष्पचूलानामा साधवी, अनिकापुत्र आचार्यनी जक्तिना उद्धासथी जेणें केवल ज्ञान पाम्युं, जे वर्षाद वरसते आहार लावी ॥ १० ॥

पडमावई य गोरी, गंधारी लक्ष्मणा सुसीमा य ॥

जंबुवइ सच्चजामा, रुपिणि कन्हठ महिसीउं ॥ ११ ॥

अर्थ:-आरुत्रीशमी (पडमावइ के०) पद्मावती, उगणचाढीशमी (गोरी के०) गौरी, चाढीशमी (गंधारी के०) गांधारी, एकताढीशमी (लक्ष्मणा के०) लक्ष्मणा, बहेताढीशमी (सुसीमा के०) सुसीमा, (च के०) वली त्रेंताढीशमी (जंबुवइ के०) जांबुवती, चुस्माढीशमी (सच्चजामा के०) सत्यजामा, पीस्ताढीशमी (रुपिणि के०) रुक्मिणी ए (कन्हठ के०) श्रीकृष्णनी आव, (महिसीउं के०) अग्रमहिषीयो ठे, एटले पटराणीयो ठे, अहिंचकार पादपूर्णार्थ ठे ॥ ११ ॥

जस्का य जस्कदिन्ना, जूआ तह चेव जूअदिन्ना य ॥

सेणा वेणा, रेणा, जयणीउं थूलिजहस्स ॥ १२ ॥

अर्थ:-तेंताढीशमी (जस्का के०) यक्षा, (च के०) वली सुस्ताढी शमी (जस्कदिन्ना के०) यक्षदिन्ना, अस्ताढीशमी (जूआ के०) जूता (तह के०) तथा (चेव के०) वली निश्चें, उगणपच्चासमी (जूअदिन्ना के०) जूतदिन्ना, (च के०) वली पच्चासमी (सेणा के०) सेना, एकावन्नमी (वेणा के०) वेणा, बावन्नमी (रेणा के०) रेणा, ए सात (जयणीउं के०) जगिनीयो, (थूलिजहस्स के०) श्रीस्थूलिजज्जनीनी जाणवी ॥ १२ ॥

इच्चाइ महासइउं, जयंति अकलंकसीलकलिआउं ॥ अज्जावि

वज्जइ जासिं, जस पमहो तिहुअणे सयले ॥ १३ ॥ ४८ ॥

अर्थ:- (इच्चाइ के०) इत्यादिक बीजी पण कमलावती, लीलावती, मानवती, मृगांकलेखा, चंद्रलेखा, मयणासुंदरी, कौशल्या प्रमुख (महा सइउं के०) जे महोटी सतीयो ते सर्वे. (जयंति के०) जयवंती ठे,

एटले सर्व स्त्रीयोमां प्रधान थाती हवी. केहवी थाती हवी? तो के (अकलंकसीलकलिआळ के०) निर्मल शील गुणें करीने सहित होती हवी, वली (जासिं के०) जेनो (जसपमहो के०) जशनो ढोल, (तिहु अणोसयले के०) सकल त्रिचुवननेविषे (अद्यवि के०) आज पण (वज्झइ के०) वाजे ठे ॥ १३ ॥ इति सता सतीयोनी सद्यायं सूत्रार्थः ॥ ४८ ॥

॥ अथ मन्हजिणाणं सद्याय ॥

मन्ह जिणाणं आणं, मिळं परिहरह धर सम्मत्तं ॥

ठविह आवसयंमी, उज्जुत्तो होइ पइदिवसं ॥ १ ॥

अर्थः—(जिणाणं के०) श्रीजिनेश्वरनी (आणं के०) आझा तेने (मन्ह के०) मानवी, तथा (मीळं के०) मिथ्यात्वनो (परिहर के०) परिहार करवो, एटले त्याग करवो, अने (सम्मत्तं के०) समक्त्वने (धर के०) धरवो एटले धारण करवो. (ठविह के०) षड्विध एटले सामायि कादिक ठ प्रकारना (आवसयंमि के०) आवश्यकने विषे (पइदिवसं के०) प्रतिदिवस (उज्जुत्तो के०) उद्युक्तो एटले उद्यमवंत (होइ के०) होय एटले हो ॥ १ ॥

पवेसु पोसहवयं, दाणं सीलं तवो अ जावो अ ॥

सद्यायनमुक्कारो, परोवयारो अ जयणा अ ॥ २ ॥

अर्थः—चतुर्दशी आदिक (पवेसु के०) पर्वोना दिवसोने विषे (पोस हवयं के०) पौषधन्नत करवुं, अने (दाणं के०) सुपात्रने दान देवुं, (सीलं के०) शील पालवुं, (तवो के०) तप करवुं, (अ के०) वली (जावो के०) अनित्यादि जावनाउं जाववी (अके०) वली सद्याय के०) वाचना पृष्ठनादि पांच प्रकारनो स्वाध्याय करवो, (नमुक्कारो के०) नमस्कारनो पाठ करवो. (परोवयारो के०) परोपकार करवो, (अ के०) वली (जयणाअ के०) जयणा राखवी एटले यत्नायें प्रवर्तवुं ॥ २ ॥

जिणपूआ जिणथुणिणं, गुरुथुअ साहम्मिआण वबल्लं ॥

ववहारस्स य सुधी, रहजुत्ता तिबजुत्ता य ॥ ३ ॥

अर्थः—(जिणपूआ के०) श्रीजिनेश्वर जगवाननी पूजा जक्ति करवी,
(जिणशुणिणं के०) श्रीजिनेश्वरनी स्तुति करवी, (गुरुशुअ के०) गुरुनी स्तुति करवी अने (साहम्मिआण वड्डहं के०) साधर्मियोनी वात्सल्यता करवी, ए (ववहारस्सय सुद्धि के०) व्यवहारनी शुद्धि ते (रहजुत्ता के०) रथयात्रा अने (तिहजुत्ता य के०) तीर्थयात्रा सहित करवी ॥ ३ ॥

उवसम विवेक संवर, जासा समिई ठजीवकरुणा य ॥

धम्मिअ जण संसग्गो, करणदमो चरिण परिणामो ॥ ४ ॥

अर्थः—(उवसम के०) उपशम एटले क्कमा धारण करवी, तथा (विवेक के०) विवेक अने (संवर के०) संवर जाव राखवो (जासा समिई के०) जासा समिति अने (ठजीव करुणाय के०) पृथिव्यादिक ठ प्रकारनो जे जीव निकाय तेमना उपर करुणा, एटले दया राखवी, रक्षा करवी तथा (धम्मिअ जण संसग्गो के०) धार्मिक जनोनी साथें संसर्ग करवो, तथा (करण के०) रसनादिक पांच इंद्रियो तेने (दमो के०) दमवुं दमन करवुं, अने (चरिण परिणामो के०) चारित्रना परिणाम राखवा ॥ ४ ॥

संघोवरि बहुमाणो, पुब्बय लिहणं पजावणा तिहे ॥

सट्ठाण किच्च मेअं, निच्चं सुगुरु वएसेणं ॥ ५ ॥

इति श्रावकदिनकृत्य सच्चाय ॥ ४ए ॥

अर्थः—(संघोवरि के०) चतुर्विध श्रीसंघनी उपर (बहुमाणो के०) बहुमान राखवुं, एटले श्रीसंघवुं बहुमान करवुं, तथा (पुब्बयलिहणं के०) पुस्तक लिखाववुं अने (पजावणातिहे के०) तीर्थमां प्रजावना करवी. (सट्ठाण के०) श्रावक जनोना (निच्चं के०) नित्य करवा योग्य (किच्च के०) कृत्य ते (मेअं के०) एयं एटले ए ठे ते (सुगुरुवए सेणं के०) सुगुरुना उपदेशें करी जाणी लेवा ॥ ५ ॥ इति ॥ ४ए ॥

॥ अथ संथारापोरिसि लिख्यते ॥

निसिद्दी, निसिद्दी, निसिद्दी, नमो खमासमणाणं गोय
माईणं महामुणीणं ॥ आटलो पाठ तथा नवकार त
था करेमि जंते सामाइयं ए सर्व पाठ त्रण वार कही

ने पढी ॥ अणुजाणह जिठिजा, ठिजा ॥ अणुजा
णह परम गुरु ॥ गुरु गुण रयणेहिं मंन्निअ सरीरा ॥
बहुपन्निपुन्ना पोरिसि, राइअ संथारए ठामि ॥ १ ॥

अर्थः—हवे अर्थ विज्ञाषायें करी संथारानो विधि लखीयें ठैयें. अर्हीयां साधु तथा श्रावक, पन्निक्कमणां करीने पढी स्वाध्याय करे, एटले जणवुं, गणवुं करे, पढी पोरिसी थये ठते आचार्य समीपें आवे, तिहां खमासमण दइने कहे. इष्ठाकारेण संदिसह जगवन् “बहु पन्निपुष्ठा पोरिसि, राइअ संथारए ठामि” एनो अर्थ लखीयें ठैयें. (जगवन् के०) हे जगवन् ! संपूर्ण ऐश्वर्यादिक गुणें युक्त ! तमें (इष्ठाकारेण के०) पोतानी इष्ठायें करी. मुजने (संदिसह के०) आदेश आपो. (बहुपन्निपुष्ठापोरिसि के०) घणी प्रतिपूर्ण एवी पोरिसि थइ माटे (राइअ के०) रात्रि संबंधी (संथारए के०) संथारा प्रत्यें (ठामि के०) हुं करूं ? गुरु आदेश आपे, पढी इरियावहियं पूर्वक चैत्यवंदन करे, पढी शरीरचिंता लघुशंकादिक कार्य सर्व करे, पढी यत्नायें करी संथारो करे. पढी नाबो पग, संथारानी साथें राखीने मुखवस्त्रिका नुं प्रतिवेखन करे एटले मुहपत्ती पन्निवेहे, पढी त्रण वार निसिही जणे; (निसिही के०) पाप व्यापारनो निषेध करीने, (महामुणीणं के०) महोटा मुनीश्वर एवा (गोयमार्इणं के०) श्रीगौतमादिक. (खमामसणाणं के०) क्षमाश्रमण जे ठे, ते प्रत्यें (एमो के०) नमस्कार करे, पढी (जिठिजा के) हे ज्येष्ठार्या ! एटले हे वृद्धसाधुजं ? तमें मुजने (अणुजाणह के०) आज्ञा आपो, ए प्रकारें कहेतो थको, संथारानी उपर रह्यो थको, नमस्कारपूर्वक सामायिक पाठ त्रण वार जणे, पढी आवी रीतें कहे, ते कहे ठे. (गुरुगुणरयणेहिं के०) प्रतिरूपादिक आचार्यना गुरुगुण एटले महोटा जे गुण, ते रूप रत्नोयें करी (मंन्निअसरीरा के०) मंन्नि ठे, शोजित ठे शरीर जेनां एवा (परमगुरु के०) उत्कृष्ट गुरुजं तेमने संबोधन दइ, बोला वीयें, के हे परमगुरु ! तमे मुजने (अणुजाणह के०) आदेश आपो. प्रतिपूर्ण एटले घणी एवी पोरिसि थइ माटें रात्रिसंथारकनी उपर हुं तिष्ठूं ? एटले विश्राम करूं ? निद्रा मुकाजं ! अर्हीयां सुधी गद्यपाठ तथा एक गाथा मां संथारानी आज्ञानुं स्वरूप कह्युं ॥ १ ॥

हवे वली आगल बे गाथायें करी संधारानी आझा प्रमुखतुं
स्वरूप कहियें ठैयें.

अणुजाणह संधारं, बाहुवहाणेण वामपासेणं ॥
कुकुडिपाय पसारण, अंतरंत पमज्जए जूमिं ॥ १ ॥
संकोइअ संडासा, उवटंते य कायपहिलेहा ॥
दवाई उवजंगं, जसास निरुंजणा लोए ॥ ३ ॥

अर्थ:—(संधारं के०)संधारानी, हे जगवन! तमें मुजने (अणुजाणहके०)
आझा आपो, पढी गुरु आझा आपे, तेवारें (बाहुवहाणेण के०)
बाहु अने हाथने उपधानें करी एटले उंशीके करी (वामपासेण के०)
हावे पासें सूवे, ते पण शी रीरें सूवे? तो के (कुकुडि के०) कुकमीनी
पेरें आकाशने विषे (पायपसारण के०) पग पसारीने सूवे, जो ए रीतें
(अंतरंत के०)असमर्थ थकां नहीं रहि शकाय, तो शुं करे? ते कहियें ठैयें
जूमिं के०) जूमि प्रत्यें (पमज्जए के०) प्रमाजी,पूंजीने तिहां पग स्थापे ॥१॥

ज्यारें पग संकोचवो होय, त्यारें (संडासा के०) साथल संधी प्रत्यें
पूंजीने (संकोइअ के०) संकोचे, अने ज्यारें पासुं फेरवतुं होय, त्यारें
(काय के०) शरीरत्यें (पमिलेहा के०) प्रतिलेखीने एटले शरीरने
प्रमाजी पूंजीने, (उवटंते के०) उट्त्तें, एटले पासुं फेरवे. ए सूवानो प्रकार
कह्यो. हवे (च के०) वली जागवानो प्रकार कहियें ठैयें, ज्यारें लघुशंका
दिकने अर्थें उठे, तेवारें (दवाईउवजंगं के०) द्रव्यादिकना उपयोग करे एटले
ते विचार करे, जे द्रव्यथकी हुं कोण हुं? साधु हुं के गृहस्थ हुं? अने क्षेत्र
थकी एम विचारे के हुं उपर हुं, के नीचें हुं? के कोइ अन्य स्थानकें हुं?
कालथकी शुं विचारे? तो के हमणां रात्रि ठे, के दिवस ठे? जो रात्रि
ठे, तो केटली रात्रि बाकी हशे? इत्यादि कालथी विचार करे, उपयोग
आपे अने जावथी तो आम विचारे के महारे लघुशंकादिकनी बाधा ठे,
किंवा नथी? एवा चार प्रकारें उपयोग देतां, विचार करतां जो नीजान
जाय, तो (जसासनिरुंजण के०) उड्ढास, निःश्वास प्रत्यें रुंधीने एटले
नासिका दबावीने निद्रा दूर करे ते निद्रा दूर थाय पढी (आलोए के०)

आलोक प्रत्ये जूए एटले बाहेर निकलवानां द्वार प्रत्ये देखे, त्यां जइ लघुशंकादिक करीने पढी धर्मध्यानमां प्रवर्ते ॥ ३ ॥

जइ मे हुज्ज पमाउं, इमस्स देहस्सिमाइ रयणीए ॥

आहारमुवहिदेहं, सबं तिविहेण वोसिरिअं ॥ ४ ॥

अर्थः—हवे सुइ रहेवाशी प्रथम शुं करवुं ? ते कहियेँ ठैयेँ. (इमाइरइ णीए के०) एह रात्रिने विषे (जइ के०) जो (मे के०) महारे (इमस्सदे हस्स के०) आ देहसंबंधी (पमाउं के०) प्रमाद एटले मरवुं, (हुव के०) थाय तो (आहारं के०) अशनादिक चार प्रकारना आहार प्रत्ये (उवहि के०) उपधि जे वस्त्र, पात्रादिक तेप्रत्ये, तथा (देहं के०) शरीर प्रत्ये अथवा (उवहिदेहं के०) शरीर संबंधि उपधि प्रत्ये, (सबं के०) बीजा पण सर्वप्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधेँ करी एटले मन, वचन अने कायायेँ करी (वोसिरिअं के०) हुं वोसिरावुं हुं, त्यांगुं हुं ॥ ४ ॥

चत्तारि मंगलं, अरिहंता मंगलं, सिद्धा मंगलं,

साहू मंगलं, केवल्लिपस्सत्तो धम्मो मंगलं ॥ ५ ॥

चत्तारि लोगुत्तमा, अरिहंता लोगुत्तमा, सिद्धालोगु

त्तमा, साहू लोगुत्तमा, केवल्लिपस्सत्तो धम्मो लोगु

त्तमो ॥ ६ ॥ चत्तारि सरणं पवज्जामि, अरिहंते सरणं

पवज्जामि, सिद्धे सरणं पवज्जामि, साहु सरणं पव

ज्जामि, केवल्लिपस्सत्तं धम्मं सरणं पवज्जामि ॥ ७ ॥

अर्थः—(चत्तारि के०) चार (मंगलं के०) मांगलिक ठे तेमां एक तो अरिहंता के०) जेणें रागादिक अंतरंग वैरीने हण्णा ते श्रीअरिहंत (मंगलं के०) मांगलिक ठे बीजा (सिद्धा के०) अष्ट कर्मोनों क्षय करीने जेसिद्धिपदने पाम्या ठे, ते सिद्ध. (मंगलं के०) मांगलिक ठे, बीजा (साहु के०) सम्यक्ज्ञान क्रियायेँ करी शिवसुखना साधक जे साधु, ते (मंगलं के०) मांगलिक ठे, चोथो (केवल्लि के०) श्रीकेवलीजगवर्ते (पस्सत्तो के०) प्ररूप्यो एवो जे श्रुतचारित्ररूप (धम्मो के०) धर्म, ते (मंगलं के०) मांगलिक ठे ॥ ५ ॥ (चत्तारि के०) चार (लोगुत्तमा के०) लोकमांहे उत्तम ठे, एक (अरि

हंता के०) श्री अरिहंत ठे, ते (लोगुत्तमा के०) लोकमां उत्तम ठे, वीजा (सिद्धा के०) सिद्ध जे ठे ते (लोगुत्तमा के०) लोकमां उत्तम ठे, त्रीजा (साहु के०) साधु ठे, ते (लोगुत्तमा ते०) लोकमां उत्तम ठे, चोथो (केवली के) श्रीकेवलियें (पणत्तो के०) प्ररूप्यो जे (धम्मो के) धर्म, ते (लोगुत्तमो के०) लोकमां उत्तम ठे ॥ ६ ॥ (चत्तारि के०) चार (सरणं के) शरण प्रत्यें (पवज्जामि के०) हुं पणिवज्जुं हुं. अंगी कार करुं हुं. एक तो (अरिहंते सरणं के०) श्रीअरिहंत शरण प्रत्यें हुं (पवज्जामि के०) अंगीकार करुं हुं. बीजुं (सिद्धेसरणं के०) श्री-सिद्धशरण प्रत्यें हुं (पवज्जामि के०) अंगीकार करुं हुं, त्रीजुं (साहुं सरणं के०) साधुशरण प्रत्यें हुं (पवज्जामि के०) अंगीकार करुं हुं चोथुं (केवलि के) श्रीकेवलियें (पणत्तं के०) प्ररूप्यो जांख्यो एवो जे (धम्मं के०) धर्म तेनो (सरणं के०) शरणप्रत्यें हुं (पवज्जामि के०) अंगीकार करुं हुं ॥ ७ ॥

पाणाश्वायमलियं, चोरिक्कं मेहुणं दविणमुहं ॥

कोहं माणं मायं, लोचं पिज्जं तहा दोसं ॥ ८ ॥

कलहं अप्रस्काणं, पेसुन्नं रइ अरइ समाजत्तं ॥

परपरिवायं माया, मोसं मिच्चत्तसल्लं च ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (पाणाश्वाय के०) प्राणातिपात ते जीवहिंसा, बीजुं (अलियं के०) अलिक वचन एटले मृषावाद, त्रीजुं (चोरिक्कं के०) चोरी, एटले अदत्तादान, चोथुं (मेहुणं के०) मैथुन एटले स्त्रीप्रमुखनो जोग, पांचमुं (दविणमुहं के०) पुज्जलद्रव्यने विषे मूर्खा, एटले परिग्रह, ठठो (कोहं के०) क्रोध, सातमो (माणं के०) मान एटले अहंकार, आठमो (मायं के०) माया ते कपट, नवमो (लोहं के०) लोच, दशमो (पिज्जं के०) प्रेम ते राग, (तहा के०) तथा अगियारमो (दोसं के०) दोष ते द्वेष ॥ ८ ॥ बारमो (कलहं के) द्वेष, तेरमो (अप्रस्काणं के०) अज्याख्यान, एटले परनेआल देवुं, चोदमुं (पेसुन्नं के०) पैशून्य एटले चुगली चान्नी करवी, पंदरमुं (रइअर इके०) पुज्जल पदार्थोंने विषे रति तथा

खुशी पण एमां ग्रहण करवी अने अरति ते शुभकार्येने विषे दिवगीरी, तेणें करीने (समाजत्तं के०) सहित, शोलमो (परपरिवायं के०) परनो परिवाद एटले निंदा, सत्तरमो (मायामोसं के०) मायामृषा एटले कपट सहित जूठ बोलवुं, अठारमुं (मिहत्तसह्वं के०) मिथ्यात्वनुं शब्द एटले श्री जिनमतथी विपरीत मतनी श्रद्धा, तेने मिथ्यात्वशब्द कहियें. अहीं चकार जे ठे, ते समुच्चयार्थवाची ठे. ए अठार पाप स्थानकनां नाम कहां ॥ ए ॥

हवे आगलनी गाथामां एनो त्याग कहियें छैयें.

वोसिरिसु इमाइं मु, एक मग्ग संसग्ग विग्घ जूआइं ॥

डुग्गइ निबंधणाइं अठारस पावठाणाइं ॥ १० ॥

अर्थ:- (इमाइं के०) ए प्रत्यक्ष, (अठारसपावठाणाइं के०) अठार पापस्थानक जे ठे, ते प्रत्ये रे जीव ! तुं (वोसिरिसु के०) वोसिराव एटले त्याग कर. ते अठार पापस्थानक केहवां ठे? तो के (मुक्कमग्ग के०) मोक्षमार्गने विषे (संसग्ग के०) संसर्ग करता एटले गमन (करता एवा जीवोने (विग्घजूआइं के०) विघ्नभूत ठे, एटले अंतरायनां करनार ठे. वली ते पापस्थानक केहवां ठे? तो के (डुग्गइ के०) दुर्गति जे नरकनिगोदा दिकनी गति तेना (निबंधणाइं के०) कारण ठे ॥ १० ॥

एगो हं नब्बि मे कोई नाहमन्नस्स कस्सई ॥

एवं अदीणमणसो, अप्पाणमणुसासई ॥ ११ ॥

अर्थ:- (अहं के०) हुं (एगो के०) एक हुं, (मे के०) महारो (कोई के०) कोई (नब्बि के०) नथी, अने (अन्नस्सकस्सई के०) अन्य कोइनो (अहं के०) हुं (न के०) नथी, (एवं के०) एम, (अदीणमणसो के०) अदीनमनथको एटले सावधानचित्त थयो थको (अप्पाण के०) आत्माप्रत्ये (अणुसासई के०) शीखामण आपे ॥ ११ ॥

एगो मे सासउं अप्पा, नाणदंसणसंजउं ॥

सेसा मे बाहिरा जावा, सवे संजोगलक्खणा ॥ १२ ॥

अर्थ:- (नाणदंसण के०) ज्ञान दर्शनें करी (संजउं के०) संयुत एटले सहित एवो (सासउं के०) शाश्वतो सदा, नित्य एवो (एगो के०)

रागादिक प्रजावथी रहित एकज, (मे के०) महारो (अण्पा के०) आत्मा ठे, (सेसा के०) शेष थाकता रखा जे (संजोगलक्षण के०) अव्ययकी तन, धन, कुटुंबादि संयोग मिलापरूप अने जावथकी विषय कषा यादिरूप संयोग मिलाप, एवा (जावा के०) जाव जे ठे ते (सबे के०) सर्वे (मे के०) महारा स्वरूपथकी (बाहिरा के०) बाह्य ठे, एटले न्यारा ठे ॥ ११ ॥

संजोगमूला जीवेण, पत्ता डुखपरंपरा ॥ तम्हा

संजोगसंबंधं, सबं तिविहेण वोसिरियं ॥ ३ ॥

अर्थः—तन, धन, कुटुंब समत्वादि रूपनो (संयोग के०) संयोग एटले मिलाप, तेहीज (मूला के०) मूलकारण ठे जेनुं एवी (डुखपरंपरा के०) दुःख नी श्रेणी ते (जीवेण के०) जीवें (पत्ता के०) पामी (तम्हा के०) ते कारण माटें (संजोगसंबंधं के०) पूर्वोक्त जे संयोग संबंध ठे, ते (सबं के०) सर्व प्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधें करी (वोसिरियं के०) हुं वोसिरावुं हुं अथवा त्यागुं हुं, एम कहेवुं ॥ १३ ॥

अरिहंतो मह देवो, जावजीवं सुसाहुणो गुरुणो ॥

जिणपन्नत्तं तत्तं, इय सम्मत्तं मए गहियं ॥ १४ ॥

अर्थः—(अरिहंतो के०) श्रीअरिहंत अने सिद्ध जगवंत, ते (मह के०) महारा (देवो के०) देव ठे. (जावजीवं के०) ज्यां सुधी जीवु त्यां सुधी (सुसाहुणो के०) सुसाधु, जे जिनमतने विषे सावधान सम्यक् ज्ञानक्रियावान् एवा आचार्य उपाध्याय अने मुनि, ते महारा (गुरुणो के०) गुरु ठे, ज्यां सुधी जीवुं, त्यां सुधी (जिण के०) जिनेश्वर देवोयें (पन्नत्तं के०) प्ररूप्युं ज्ञांख्युं एवुं जे दयामूल तथा विनयमूल तत्त्व, अथवा ज्ञान, दर्शन, चारित्र अने तपोरूप (तत्तं के०) तत्त्व, ते महारो धर्म ठे. जावजीव सुधी (इय के०) ए प्रकारें (सम्मत्तं के०) सम्यक्त्वं (मए के०) महारे जीवें (गहियं के०) ग्रह्युं अंगीकार कीधुं ॥ १४ ॥ इति रात्रिसंस्तारकविधिसूत्रार्थः ॥

खमिअ खमाविअ मइ खमिय, सबह जीवनिका
य ॥ सिद्ध साख आलोयणह, मुज्जह वइर न जा

व ॥१५॥ सवे जीवा कम्मवस, चउदह राज जमंत ॥
ते मे सव खमाविआ, मुज्जवि तेह खमंत ॥ १६ ॥
जं जं मणेण बरुं, जं जं वाएण आसिअं पावं ॥ जं जं
काएण कयं, मिहा मि उक्कडं तस्स ॥१७॥ इति॥५०॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीस्तुति प्रारंभः ॥

॥ श्रीनेमिः पंचरूपत्रिदशपतिकृतप्राज्यजन्मान्निषे
क, श्रृंचत्पंचाक्षमत्तद्विरदमदजिदा पंचवक्रोपमानः॥
निर्मुक्तः पंचदेह्याः परमसुखमयप्रास्तकर्मप्रपंचः,
कल्याणं पंचमीसत्तपसि वितनुतां पंचमज्ञानवान् वः॥१॥

अर्थः—(श्रीनेमिः के०) श्रीनेमिनाथ जगवान्, ते (व के०) तमारा
(पंचमीसत्तपसि के०) पंचमीना सारा तपने विषे (कल्याणं के०) निर्वि
घ्नप्रत्ये (वितनुतां के०) विस्तारो. हवे ते नेमिनाथ जगवान् केहवा ठे ?
तो के (पंचरूप के०) पांच रूपें करीने (त्रिदशपति के०) देवतानो पति एवो
जे इंद्र, तेणें (कृत के०) कस्यो ठे, (प्राज्यजन्मान्निषेकः के०) महोदो अने
उत्तम जन्मान्निषेक जेमनो एवा, वली ते केहवा ठे ? तो के (श्रृंचत् के०)
दीपता एवां (पंचाक्ष के०) पांच इंद्रियो तेरूप (मत्त के०) मदोन्मत्त
एवो (द्विरद के०) हस्ती, तेना (मदजिदा के०) मद जेदेवे करीने (पंचवक्रो
पमानः के०) पंचवक्र जे सिंह तेनुं ठे उपमान जेमने एवा ठे, वली ते
केहवा ठे ? तो के (पंचदेह्याः के०) औदारिकादिक पांच शरीर ते थकी
(निर्मुक्तः के०) मुक्त थया एवा, वली ते केहवा ठे ? तो के (परम के०)
उत्कृष्ट एतले अतींद्रिय एवा (सुखमय के०) सुखें करी सहित, वली ते केहवा
ठे ? तो के (प्रास्त के०) प्रकर्षें करी टाढ्या ठे, (कर्मप्रपंचः के०) कर्मना
प्रपंच एतले विस्तार जेमणें एवा, वली ते केहवा ठे ? तो के (पंचमज्ञान
वान् के०) पांचमुं ज्ञान जे केवलज्ञान तेणें करी युक्त ठे ॥ १ ॥

संप्रीणन् सच्चकोरान् शिवतिलकसमः कौशिकानंदमूर्तिः,
पुण्याब्धिप्रीतिदायी सितरुचिरिव यः स्वीयगोत्रिस्तमांसि॥

सांझाणि ध्वंसमानः सकलकुवलयोद्धासमुच्चैश्चकार, ज्ञानं
पुण्याजिनौघः स तपसि ऋविनां पंचमीवासरस्य ॥ १ ॥

अर्थः—हवे जिनसमुदायने चंद्रनी समानता रूपें स्तवे ठे. (सितरु
चिरिव के०) चंद्रमा सदृश एवो तथा (शिवतिलकसमः के०) शिव
जे मोक्ष तेने विषे तिलकसमान एवो (यः के०) जे (जिनौघः के०)
जिनसमुदाय ठे, ते (ऋविनां के०) ऋव्यजनोना (पंचमीवासरस्य के०)
पंचमीना दिवसना (सतपसि के०) रूपा तपने विषे (ज्ञानं के०) ज्ञान
जे तेने (पुण्यात् के०) पुष्टिने करो. हवे ते जिनसमुदायने चंद्रतुल्यत।
केहवी रीतें ठे? ते सर्व, विशेषणोंयें करीने कहे ठे. जेम चंद्र (सच्चको
रान् के०) उत्तम जे चकोर तेमने (संप्रीणन् के०) रुढे प्रकारें आनंद करे
ठे, तेम ए श्रीजिनसमुदाय पण (सच्चकोरान् के०) सत्पुरुषरूप जे चकोर
तेमने (संप्रीणन् के०) सम्यक् प्रकारें हर्ष करे ठे. वली जेम चंद्र (कौशिक
के०) घूर, तेने (आनंदमूर्तिः के०) आनंददायक ठे मूर्ति जेनी एवो ठे,
तेम ए जिनसमुदाय पण (कौशिक के०) इंद्र तेने (आनंदमूर्तिः के०)
आनंदरूप ठे मूर्ति जेनी एवो ठे. तथा जेम चंद्र, (पुण्याब्धि के०) पु-
ण्यकारक समुद्र तेने (प्रीतिदायी के०) प्रीतिदायिक ठे, तेम जिनौघ पण
(पुण्याब्धि के०) पुण्यरूप जे समुद्र तेने (प्रीतिदायी के०) प्रीतिनो देना
रो ठे, तथा जेम चंद्र (स्त्रीय के०) पोतानां (गोत्रिः के०) किरणोंयें
करी (सांझाणि के०) गाढ एवां (तमांसि के०) अंधकारोने (ध्वंसमानः
के०) ध्वंस एटले नाश करनारो ठे, तेम जिनौघ पण (सांझाणि के०)
गाढ एवां (तमांसि के०) जीवोनां अज्ञान, तेमने (ध्वंसमानः के०)
ध्वंस एटले नाशनो करनारो ठे. तथा जेम चंद्र, (सकलकुवलय के०)
समग्र कुवलय जे चंद्रविकासी एवां कमलो, तेने (उद्धासं के०) वीकसित
पणाने (उच्चैः के०) अत्यंत (चकार के०) करतो हवो, तेम ए जिनौ
घ पण (कुवलय के०) पृथ्वीवलय तेने (उद्धासं के०) हर्षने (चका
र के०) करतो हवो एवो ठे, माटे तेने चंद्रमानी उपमा योग्य ठे ॥ १ ॥

पीत्वा नानाजिघार्थामृतरसमसमं यांति यांस्यंति जग्मु,
जीवा यस्मादनेके विधिवदमरतां प्राज्यनिर्वाणपुर्याम् ॥

यात्वा देवाधिदेवागमदशमसुधाकुंरुमानंदहेतुः स्तत्पं
चम्यास्तपस्युद्यतविशदधियां ज्ञाविनामस्तु नित्यम् ॥३॥

अर्थः—(देवाधिदेव के०) श्री वीतराग देव तेनो (आगम के०) सि
द्धांत ते रूप (दशम के०) दशमो, एवो (सुधाकुंरु के०) अमृतकुंरु
जे ठे (तत् के०) ते (पंचम्याः के०) ज्ञानपंचमीना (तपसि के०) त-
पने विषे (उद्यत के०) उजमाल तथा (विशदधियां के०) निर्मल ठे
बुद्धि जेमनी एवा (ज्ञाविनां के०) ज्ञाविक ज्ञव्य जीवोने (आनंदहेतुः
के०) आनंदनो कारणभूत (नित्यं के०) निरंतर (अस्तु के०) थाऊ.
हवे ते जिनागमरूप दशम सुधाकुंरु केहवो ठे ? तो के (नानाजिधार्था
मृतरसं के०) नाना प्रकारनां ठे नाम जेमनां एवा जे अर्थो, ते रूप अ
मृतरस ठे जेमां एवो ठे तेने (विधिवत् के०) विधिप्रमाणे (पीत्वा के०)
पान करीने (असमं के०) निरुपम एवा सुखने (यास्यंति के०) पामशे,
(यांति के०) पामे ठे, अने (जग्मुः के०) पामता हवा. (यस्मात् के०)
जेनुं पान करवाथकी (अनेके के०) अनेक एवा (जीवाः के०) जीवो
जे ठे ते (प्राज्यं के०) महोटी एवी (निर्वाणपुर्ण्यां के०) मोक्षनगरीने विषे
अमरतां के०) अजरामर पणाने (यात्वा के०) पामीने स्वस्थ थाय ठे ॥३॥

स्वर्णालंकारवद्वग्नमणिकिरणगणध्वस्तनित्यांधकारा, हुंका
रारावदूरीकृतसुकृतजनव्रातविघ्नप्रचारा ॥ देवी श्रीअंबि
काख्या जिनवरचरणांजोजञ्जुंगीसमाना, पंचम्यहस्त
पोथे वितरतु कुशलं धीमतां सावधाना ॥ ४ ॥ ५१ ॥

अर्थः—(श्रीअंबिकाख्या के०) श्रीअंबिका ठे नाम जेनुं एवी (देवी
के०) देवी. ते (सावधाना के०) सावधान एवी ठती (धीमतां के०) बु
द्धिमान् एवा ज्ञविक जीवना (पंचम्यहः के०) पंचमीना दिवसना (त
पोथं के०) तपने माटे (कुशलं के०) कुशल जे ठे तेने (वितरतु के०)
विस्तारो. ते देवी कहेवी ठे ? तो के (स्वर्णालंकार के०) सुवर्णना जे अलंकार
तेने विषे (वद्वग्नमणिकिरणगण के०) वद्वग्या एवा जे मणि तेनां किरण तेना
जे गण, तेणें करी (ध्वस्तनित्यांधकारा के०) टाढ्यो ठे निरंतर अंधकार

जेणें, वली ते देवी केहेवी ठे ? तो के (हुंकार के०) हुंकारनो (आराव के०) शब्द तेणें करी (दूरीकृत के०) दूर कट्या ठे (सुकृतजनत्रात के०) सुकृतनो करनारो एवो जे जनसमूह तेना (विघ्नप्रचारा के०) विघ्नना प्रचार जेणें, वली ते देवी केहेवी ठे, तो के (जिनवरचरणंजोज के०) श्रीवीतरागनां चरणरूप कमल, तेने विषे (जूंगीसमाना के०) त्रमरी समान ठे ॥४॥५॥
हवे पादिकादि प्रतिक्रमण योग्य सूत्रां लखियें ठैयें.

॥ अथ सकलार्हत् प्रारंभः ॥

सकलार्हत्प्रतिष्ठान, मधिष्ठानं शिवश्रियः ॥

जूर्जुवःस्वस्त्रयीशान,मार्हत्यं प्रणिदध्महे॥१॥

अर्थः—(आर्हत्यंके०)अरिहंतनो जे समूह, तेने अमो (प्रणिदध्महे के०) चित्तमांहे ध्यान करीयें ठैयें. हवे ते आर्हत्य केहेवुं ठे ? तो के (सकल के०) समग्रने (अर्हत् के०) पूजवानुं (प्रतिष्ठानं के०) स्थानक ठे, वली ते केहेवुं ठे ? तो के (शिवश्रियः के०) मोक्षरूप लक्ष्मीनुं (अधिष्ठानं के०) स्थानक ठे, वली ते केहेवुं ठे ? तो के (जूः के०) मनुष्यलोक, (जुवः के०) पाताललोक, (स्वःके०) देवलोक, ए (त्रयी के०) त्रण लोक तेनुं (ईशानं के०) स्वामी ठे ॥ १ ॥

नामाकृतिद्रव्यत्रावैः, पुनतस्त्रिजगज्जनम् ॥

क्षेत्रे काले च सर्वस्मि, न्नर्हतः समुपास्महे ॥२॥

अर्थः—(सर्वस्मिन् के०) सर्व एवां (क्षेत्रे के०) सर्व एवां क्षेत्रने विषे, (च के०) वली (काले के०) समस्तकालनेविषे एटले अतीत, अनागत अने वर्तमान कालने विषे, (नाम के०) नामनिक्षेप, ते तीर्थकरनाम कर्मोदय जाणवो तथा (आकृति के०) स्थापनानिक्षेप, ते जिनप्रतिमा जाणवी. (द्रव्य के०) द्रव्यनिक्षेप, ते जिनना जीव जे आगल थारो, ते जाणवा, (त्रावैः के०) त्रावनिक्षेप, ते समवसरणने विषे बिराजमान श्रीसीमंधर स्वामीप्रमुख जाणवा. ए चार निक्षेपायें करी (त्रिजगज्जनम् के०) त्रण जगतना जे जनो तेप्रत्यें (पुनतः के०) पवित्र करनार एवा

(अर्हतः के०) श्रीअरिहंत प्रभुने (समुपास्महे के०) वंदन, सत्कार, सन्मानादिकें करी अमें सेवीयें ठैयें ॥ २ ॥

हवे वर्त्तमान चोवीशजिनने प्रणाम करवा इत्ततो ठतो
प्रथम श्री ऋषजदेवजीने स्तवे ठे.

आदिमं पृथिवीनाथ, मादिमं निःपरिग्रहम् ॥

आदिमं तीर्थनाथं च, ऋषजस्वामिनं स्तुमः ॥३॥

अर्थः—प्रथम (ऋषज के०) जेमनी मातायें स्वप्नमां वृषज दीगो, माटें ऋषज कहियें, अथवा जेमनी दक्षिण जंघाने विषे वृषजनं चिन्ह ठे माटें ऋषज कहियें, एवा (स्वामिनं के०) श्री ऋषज स्वामी तेने (स्तुमः के०) स्तवियें ठैयें. ते केहवा ठे ? तो के (आदिमंपृथिवीनाथं के०) प्रथम पृथिवीना नाथ, अर्थात् सर्वनी आदिमां राजा एवा, तथा वली ते केहवा ठे ? तो के (आदिमं के०) सर्वथी प्रथम एवा (निःपरिग्रहं के०) निःशेष पणायें करीने त्याग कस्यो ठे परिग्रह जेणें एवा अर्थात् अग्रिम साधु ठे. वली ते केहवा ठे ? तो के (आदिमं के०) प्रथम एवा (तीर्थनाथं के०) तीर्थना नाथ अर्थात् आदिम तीर्थकर एवा ठे ॥ ३ ॥

हवे बीजा श्रीअजितनाथने स्तवे ठे.

अर्हतमजितं विश्व, कमलाकरजास्करम् ॥ अ

म्बानकेवलादर्श, संक्रांतजगतं स्तुवे ॥ ४ ॥

अर्थः—(अजितं के०) कर्मोंयें जींती न शकाय माटें अजित अथवा माताना गर्जमां रहे ठते अन्य राजायें एमनां माता पिता जींती न शका यां, ते माटें अजित कहियें. ते बीजा अजितनाथने (स्तुवे के०) हुं स्तुवं हुं. ते अजितनाथ केहवा ठे ? तो के (अर्हतं के०) त्रण लोकने पूजवा यो ग्य एवा तथा वली ते केहवा ठे ? तो के (विश्वकमलाकर के०) विश्व रूप जे कमलाकर सरोवर अर्थात् कमलना आकर एटले समूह ठे जेमां एवुं सरोवर तेहने प्रकाश करवामां (जास्करं के०) सूर्यतुल्य एवा, वली ते केहवा ठे ? तो के (अम्बान के०) निर्मल एवुं (केवल के०) केवल ज्ञान रूप, (आदर्श के०) आरीसो तेने विषे (संक्रांत के०) संक्रमाव्युं ठे, एटले प्रतिबिंबित कखुं ठे (जगतं के०) जगत् जेणें एवा ठे ॥ ४ ॥

હવે ત્રીજા શ્રીસંજવનાથને સ્તવે છે.

વિશ્વજવ્યજનારામ, કુલ્યાતુલ્યા જયંતુ તાઃ ॥

દેશનાસમયે વાચઃ, શ્રીસંજવજગત્પતેઃ ॥ ૫ ॥

અર્થઃ—(તાઃ કેળ) તે ઉત્કૃષ્ટ એવી (દેશનાસમયે કેળ) દેશના ઇટલે ધર્મોપદેશના સમયને વિષે (શ્રીસંજવજગત્પતેઃ કેળ) જેથી શં કેતાં સુખ ઉત્પન્ન થાય તેને સંજવ કહિયે. અથવા જેમનાજન્મના સમયને વિષે ધાન્યના સમુદાય, વિશેષે નિપન્યા, તે માટે સંજવ કહિયે. તેમની (વાચઃકેળ) વાણીયો તે (જયંતુ કેળ) જયવંતી વર્તો, અર્થાત્ ઉત્કૃષ્ટી વર્તો. તે વાણીયો કેહવી છે? તો કે (વિશ્વ કેળ) જગત્ને વિષે અથવા (વિશ્વ કેળ) સમસ્ત (જવ્યજન કેળ) જવ્યજનરૂપ (આરામ કેળ) ઉદ્યાન તેને સીંચવાને (કુલ્યા કેળ) પાણીની નીક તેને (તુલ્યા કેળ) તુલ્ય એવી છે ॥ ૫ ॥

હવે ચતુર્થ શ્રીઅજિનંદન જિનને સ્તવે છે.

અનેકાંતમતાંજોધિ, સમુદ્ધાસનચંદ્રમાઃ ॥

દદ્યાદમંદમાનંદં, જગવાનજિનંદનઃ ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—(જગવાન્ કેળ) ષઠૈશ્વર્યગુણયુક્ત એવા (અજિનંદનઃ કેળ) શ્રીઅજિનંદન નામા જિન જે છે, તે (અમંદં કેળ) ઘણો એવો જે (આનંદં કેળ) હર્ષ તેને (દદ્યાત્ કેળ) આપો, તે અજિનંદન જગવાન્ કેહવા છે? તો કે (અનેકાંતમત કેળ) સ્યાદ્દાદમતરૂપ જે (અંજોધિ કેળ) અપરંપાર અગાધજલવાલો એવો સમુદ્ર, તેના (સમુદ્ધાસન કેળ) રૂઢો ઉદ્ધાસ કરવાને (ચંદ્રમાઃ કેળ) ચંદ્રમા જેવા છે, અર્થાત્ જેમ ચંદ્રમા દેખી સમુદ્ર વૃદ્ધિને પામે છે, તેમ સ્યાદ્દારૂપ સમુદ્ર જે છે, તે જગવંતરૂપચંદ્રમાને જોઈ સમુદ્ધાસ પામે છે ॥ ૬ ॥

હવે પાંચમા શ્રીસુમતીનાથને સ્તવે છે.

દ્યુસત્કિરીટશાણાગ્રો, તેજિતાંઘ્રિનલાવલિઃ ॥ જગ

વાન્ સુમતિસ્વામી, તનોત્વજિમતાનિ વઃ ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(સુમતિસ્વામી કેળ) શ્રીસુમતિસ્વામીનામા (જગવાન્ કેળ) જગવાન્ તે (વઃ કેળ) તમારાં (અજિમતાનિ કેળ) વાંઘિતોને (તનોતુ

કે૦) વિસ્તારો. તે સુમતિનાથ કેહવા છે ? તો કે (દ્યુસત્ કે૦) દેવતા
 ઝ, તેના (કિરીટ કે૦) મુકુટ, તટ્ટપ જે (શાણાગ્ર કે૦) શૃંગના સ્તૂળા
 ઇટલે દેવતાના મુકુટના અગ્રનાગના સ્તૂળા તેણે (ઉત્તેજિત કે૦) અતિશ
 યતેજવંત કીધી છે (અંધ્રિ કે૦) ચરણ તેના (નચ કે૦) નચ તેની
 (આવલિ: કે૦) પંક્તિ જેમની ઇવા છે ॥ ૬ ॥

હવે ઢઠા શ્રીપદ્મપ્રજ્ઞ સ્વામીને વંદન કરે છે.

પદ્મપ્રજ્ઞપ્રજોર્દેહ, જાસ: પુષ્ણંતુ વ: શ્રિયમ્ ॥

અંતરંગારિમથને, કોપાટોપાદિવારુણા: ॥ ૬ ॥

અર્થ:—(પદ્મપ્રજ્ઞપ્રજો: કે૦) સ્વામી ગર્જગત થવાથી જેમની માતાને
 રક્તપદ્મની શય્યામાં સૂવાનો દોહોલો ઉત્પન્ન થયો. તેમાટે પદ્મપ્રજ્ઞ કહિયે.
 તે પ્રજ્ઞની (દેહજાસ: કે૦) શરીરસંબંધી જે કાંતિ છે, તે (વ: કે૦) તમારી
 (શ્રિયં કે૦) કલ્યાણરૂપ લક્ષ્મી જે છે, તે પ્રત્યે (પુષ્ણંતુ કે૦) પોષણ
 કરો. હવે તે શ્રીપદ્મપ્રજ્ઞની શરીરકાંતિ રક્તવર્ણ છે, તે ઉપર કવિ ઉત્પ્રેક્ષા
 કરે છે, કે (અંતરંગારિ કે૦) અંતરંગ શત્રુ જે મોહાદિક તેમને (મથ
 ને કે૦) મથન કરવાને વિષે અર્થાત્ દૂર કરવાને વિષે (કોપાટોપા કે૦)
 કોપ જે ક્રોધ તેનો આટોપ જે પ્રબલપણું તેનાથીજ (ઇવ કે૦) જાણે
 (અરુણા કે૦) રાત્રી થઈ હોય નહિં ? ॥ ૬ ॥

હવે સાતમા શ્રીસુપાર્શ્વજિનને નમન કરે છે.

શ્રીસુપાર્શ્વજિનેંદ્રાય, મહેંદ્રમહિતાંધ્રયે ॥

નમશ્ચતુર્વર્ણસંઘ, ગગનાગ્રોગજાસ્વતે ॥ ૭ ॥

અર્થ:—(શ્રીસુપાર્શ્વ કે૦) શ્રીસુપાર્શ્વનામા (જિનેંદ્રાય કે૦) શ્રીજિનેંદ્ર
 તેને (નમ: કે૦) નમસ્કાર હો, તે સુપાર્શ્વજિન કેહવા છે? તો કે (મહેંદ્ર
 કે૦) મહોટા જે ચોશઠ ઇંદ્રો, તેમણે (મહિત કે૦) પૂજિત છે, (અંધ્રયે
 કે૦) ચરણ જેમનાં ઇવા તથા વહ્ની કેહવા છે? તો કે (ચતુર્વર્ણસંઘ કે૦) ચ
 તુર્વર્ણ જે શ્રીસંઘ ઇટલે સાધુ, સાધવી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા, તે રૂપ
 જે (ગગન કે૦) આકાશ તેનો (આગ્રોગ કે૦) પ્રકાશ તેનો વિસ્તાર
 કરવાને (જાસ્વતે કે૦) સૂર્યસમાન છે ॥ ૭ ॥

हवे आठमा श्रीचंद्रप्रज्ञ स्वामीने स्तवे ठे.

चंद्रप्रज्ञप्रज्ञोश्चंद्र, मरीचिनिचयोज्ज्वला ॥ मूर्ति
मूर्तसितध्यान, निर्मितेव श्रियेऽस्तु व ॥ १० ॥

अर्थः—(चंद्रप्रज्ञप्रज्ञोः के०) चंद्रप्रज्ञनामा प्रज्ञुनी (मूर्तिः के०) मूर्ति एटले शरीर, ते (वः के०) तमोने (श्रिये के०) ज्ञानादि लक्ष्मीने अर्थे (अस्तु के०) थाउं. ते प्रज्ञुनी मूर्ति केहवी ठे? तो के (चंद्र के०) चंद्रमानां (मरीचि के०) किरणो, तेमना (निचय के०) समूह तेथकी पण अधिक (उज्ज्वला के०) उज्ज्वल एटले निर्मल एवी ठे, तथा वली केहवी ठे? तो के (मूर्ति के०) मूर्तिमंत एवुं जे (सितध्यान के०) शुद्धध्यान, तेणें करीनेज (इव के०) जाणें (निर्मिता के०) निर्माण करी होय नहिं? एवी ठे ॥ १० ॥

हवे नवमा श्रीसुविधिजिनने स्तवे ठे.

करामलकवद्विश्वं, कलयन् केवलश्रिया ॥ अर्चि
त्यमाहात्म्यनिधिः, सुविधिर्बोधयेऽस्तु वः ॥ ११ ॥

अर्थः—(सुविधिः के०) श्रीसुविधिनाथ, ते (वः के०) तमोने (बोध ये के०) बोधि जे सम्यक्त्व, तेने अर्थे (अस्तु के०) थाउं. ते श्रीसुविधि नाथ केहवा ठे? तो के (कर के०) हाथ, तेहने विषे रहेहुं एवुं (अमल के०) निर्मल (क के०) पाणी तेहनी (वत् के०) पेटें (विश्व के०) सर्व प्राणीप्रत्ये (केवलश्रिया के०) केवलज्ञानरूप लक्ष्मीयें करी, (कलयन् के०) जाणता एवा तथा (अर्चित्य के०) न चिंतवी शकवा योग्य एहउं जे (माहात्म्य के०) महोटापणुं तेहना (निधिःके०) निधान ठे ॥ ११ ॥

हवे दशमा श्रीशीतल जिननी स्तुति करे ठे.

सत्त्वानां परमानंद, कंदोद्भेदनवांबुदः ॥ स्याद्रा
दामृतनिस्यंदी, शीतलः पातु वोजिनः ॥ १२ ॥

अर्थः—(शीतलः के०) श्रीशीतलनाथनामा (जिनः के०) जिन जे ठे, ते (वः के०) तमोने (पातु के०) रक्षण करो, अर्थात् संसारशी रक्षण करो. ते श्रीशीतलजिन केहवा ठे? तो के (सत्त्वानां के०) प्राणियोने (परम के०) उत्कृष्ट एवो जे (आनंद के०) चित्तप्रसन्नता लक्षण आनंदः

તેહનો (કંદ કેળ) અંકૂર તેનું (ઉદ્ભેદ કેળ) પ્રગટ થવું, તેને વિષે (નવાં
બુદઃ કેળ) નવીન મેઘસદૃશ છે. તથા (સ્થાપ્તાદામૃત કેળ) અનેકાંત શાસન
તે રૂપ જે અમૃત રસ, તેહના (નિસ્યંદી કેળ) ઝરનારા એવા છે ॥ ૧૨ ॥

હવે અગ્યારમા શ્રીશ્રેયાંસ જિનને સ્તવે છે.

ઞવરોગાઽર્તજંતૂના, મગદંકારદર્શનઃ ॥ નિઃશ્રેય

સશ્રીરમણઃ, શ્રેયાંસઃ શ્રેયસેઽસ્તુ વઃ ॥ ૧૩ ॥

અર્થઃ—(શ્રેયાંસઃ કેળ) શ્રેયાંસનામા જિન તે, (વઃ કેળ) તમારા (શ્રે-
યસે કેળ) કલ્યાણને અર્થે (અસ્તુ કેળ) થાઉં. હવે તે શ્રેયાંસ પ્રજુ કેહ
વા છે? તો કે (ઞવરોગ કેળ) સંસારરૂપ રોગ તેણે કરી (આર્તજંતૂનાં
કેળ) આર્ત ઇટલે પીનાયેલા અર્થાત્ જન્મ, જરા અને મરણરૂપ રોગે કરી
પીનાયેલા એવા જંતુજને (અગદંકાર કેળ) વૈદ્યસમાન છે (દર્શનઃ કેળ)
સમ્યક્ત્વ દર્શન જેમનું, અથવા દર્શન ઇટલે દેખવું જેમનું એવા. વલી તે
કેહવા છે? તો કે (નિઃશ્રેયસ કેળ) મોક્ષ તે રૂપ (શ્રી કેળ) લક્ષ્મી
તેના (રમણઃ કેળ) ઝરતાર ઇટલે સ્વામી છે ॥ ૧૩ ॥

હવે બારમા શ્રી વાસુપૂજ્યજિનની સ્તુતિ કરે છે.

વિશ્વોપકારકીભૂત, તીર્થકૃત્કર્મનિર્મિતિઃ ॥

સુરાઽસુરનરૈઃ પૂજ્યો,વાસુપૂજ્યઃ પુનાતુ વઃ॥૧૪॥

અર્થઃ—(વાસુપૂજ્યઃ કેળ) શ્રીવાસુપૂજ્યનામા જિન, તે (વઃ કેળ) ત
મોને (પુનાતુ કેળ) પવિત્ર કરો, ઇટલે તમારાં પાપ ટાલો. તે વાસુપૂજ્ય
કેહવા છે? તો કે (વિશ્વોપકારકીભૂત કેળ) વિશ્વના ઉપકારજૂત એવું
જે (તીર્થકૃત્કર્મ કેળ) તીર્થકરનામકર્મ, તેમની (નિર્મિતિઃ કેળ) નિષ્પ-
ત્તિ કરી છે જેણે, અર્થાત્ પંચકલ્યાણકને વિષે સુખના હેતુ છે, વલી
(સુર કેળ) વૈમાનિક દેવતા, (અસુર કેળ) ઞવનપત્યાદિ દેવતા, તથા
(નરૈઃ કેળ) મનુષ્ય તેમણે (પૂજ્યઃ કેળ) પૂજવા યોગ્ય છે ॥ ૧૪ ॥

હવે તેરમાં શ્રીવિમલજિનને સ્તવે છે,

વિમલસ્વામિનો વાચઃ, કતકદ્વોદસોદરાઃ ॥

જયંતિ ત્રિજગન્નેતો, જલનૈર્મલ્યદેતવઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થઃ—(વિમલસ્વામિનઃ કેળ) શ્રીવિમલસ્વામીની (વાચઃ કેળ) વા-

णीयो जे ठे, ते (जयंति के०) जयवंती वत्ते ठे. ते वाणीयो केहवी ठे ? तो के (कतकद्दोद के०) कतक फलनुं द्दोद जे चूर्ण, तेनी (सोदराः के०) सरखी ठे. अर्थात् जेम कतक फलना चूर्णना योगें पाणी निर्मल थाय ठे तेम, (त्रिजगच्चेतोजलनैर्मल्यहेतवः के०) त्रण जगतनां जे चित्त, ते रूप जे जल तेनुं जे निर्मलपणुं करवुं तेनी हेतु ठे. एटले जेम कत कफलचूर्णें करी मेलसहित पाणी निर्मल थाय ठे, तेम जगवंतनी वाणी यें करी मेलं थयां एवां जे त्रण जगतनां चित्त, ते निर्मल थाय ठे ॥१५॥

हवे चउदमा श्रीअनंतजिनने स्तवे ठे.

स्वयंचूरमणस्पद्भि, करुणारसवारिणा ॥

अनंतजिदनंतां वः, प्रयत्नतु सुखश्रियम् ॥१६॥

अर्थः—(स्वयंचूरमण के०) अंतिमसमुद्र तेनी (स्पद्भि के०) स्प र्द्धा करे अर्थात् ते अंतिम समुद्रथकी पण अधिक एवुं (करुणारसवारिणा के०) करुणारसरूप वारि जे जल, तेणें करी युक्त एवा (अनंत जित् के०) अनंतनाथ परमेश्वर ठे, ते (वः के०) तमोने (अनंतां के०) नथी अंत जेनो एवी (सुखश्रियं के०) मोक्षस्वरूप लक्ष्मी तेने (प्रयत्नतु के०) आपो ॥ १६ ॥

हवे पन्नरमा श्रीधर्मनाथजिनने स्तवे ठे.

कट्पद्मसधर्माण, मिष्टप्राप्तौ शरीरिणाम् ॥

चतुर्धा धर्मदेष्टारं, धर्मनाथमुपास्महे ॥ १७ ॥

अर्थः—(धर्मनाथं के०) धर्मनाथजिन प्रत्यें (उपास्महे के०) उपासना करियें ठैयें, एटले सेवीयें ठैयें. ते धर्मनाथ जिन केहवा ठे ? तो के (शरीरिणां के०) शरीरधारी प्राणीयोने, (मिष्टप्राप्तौ के०) वांछितफलनी प्राप्तिने विषे (कट्पद्मसधर्माणं के०) कट्पद्म समान ठे धर्म जेमनो एवा ठे, वली केहवा ठे ? तो के (चतुर्धाधर्म के०) दान, शील, तप, तथा जाव, ते रूप चार प्रकारनो जे धर्म, तेने (देष्टारं के०) देखावनार एवा ठे ॥१७॥

हवे शोलमा श्रीशांतिनाथजिनने स्तवे ठे.

सुधासोदरवाग्ज्योत्स्ना, निर्मलीकृतदिङ्मुखः ॥

मृगलक्ष्मा तमःशांत्यै, शांतिनाथजिनोऽस्तु वः ॥१८॥

अर्थः—(शांतिनाथजिनः के०) शांतिनाथनामा जिन ते, (वः के०) तमारी एटले जव्यजीवोनी (तमः के०) अज्ञाननी (शांत्यै के०) शांतिने अर्थे (अस्तु के०) थाउं. हवे ते शांतिनाथ केहवा ठे? तो के (सुधा के०) अमृत तेनी (सोदर के०) सरखी एवी (वाक् के०) वाणी ते रूप जे (ज्योत्स्ना के०) चंद्रिका तेणें करी (निर्मलीकृत के०) निर्मल कस्यां ठे (दिङ्मुखः के०) दिग्वासी जनोनां मुख जेमणें एवां ठे, वली (मृगलक्ष्मा के०) मृगनुं ठे लक्ष्म एटले चिन्ह जेमनें एवा ठे ॥१७॥

हवे सत्तरमा श्रीकुंथुनाथजिनने स्तवे ठे.

श्रीकुंथुनाथो जगवान्, सनाथोऽतिशयर्द्धिजिः ॥

सुरासुरनृनाथाना, मेकनाथोऽस्तु वः श्रिये ॥१८॥

अर्थः—(श्रीकुंथुनाथोजगवान् के०) षडैश्वर्यगुणयुक्त एवा श्रीकुंथुनाथ जगवान् ते (वः के०) तमोने (श्रिये के०) कल्याणरूप लक्ष्मीने अर्थे (अस्तु के०) थाउं. ते कुंथुनाथ जगवान् केहवा ठे? तो के (अतिशयर्द्धिजिः के०) चोत्रीश अतिशयरूप जे ऋद्धि तेणें करी (सनाथः के०) सहित ठे. वली ते केहवा ठे? तो के (सुर के०) वैमानिक देवता (असुर के०) जवनपत्यादिक देवता (नृ के०) मनुष्य तेमना (नाथानां के०) स्वामी जे इंद्र अने उपेंद्र जे चक्रवर्त्यादिक तेमना (एकनाथः के०) एकनाथ एवा अर्थात् अद्वितीयपणें नाथ ठे ॥ १८ ॥

हवे अठारमा श्री अरनाथजिनने स्तवे ठे.

अरनाथस्तु जगवाँ, श्वतुर्थारनजोरविः ॥

चतुर्थपुरुषार्थश्री, विदासं वितनोतु वः ॥१९॥

अर्थः—(जगवान् के०) ज्ञानादि बार अर्थयुक्त, अर्थात् जगशब्दना चउद अर्थ थाय ठे. तेमांथी बार अर्थ परमेश्वरने घटे ठे माटें अहिं बार अर्थ लेवा. एवा (अरनाथस्तु के०) अरनाथनामा जिन, ते (वः के०) तमोने (चतुर्थपुरुषार्थ के०) चोथो पुरुषार्थ जे मोक्ष, तेहनी (श्री के०) लक्ष्मी तेनो (विदासं के०) जोगविलासने (वितनोतु के०) विस्तारो. ते अरनाथ जगवान् केहवा ठे? तो के (चतुर्थार के०) चोथो आरो ते रूप (नजः के०) आकाश तेने विषे (रविः के०) सूर्यसमान ठे ॥१९॥

हवे उंगणीशमा श्रीमद्विनायजिनने त्त्वे ठे.
सुराऽसुरनराधीश, मयूरनववारिदम् ॥ कर्महु
न्मूलने हस्ति, मल्लं मल्लिमज्जिष्ठुमः ॥ ११ ॥

अर्थः—(मल्लि के०) श्रीमद्विनायप्रत्ये (अजिष्ठुनः के०) त्त्वना करिये ठैयें. ते श्रीमद्विजिन केहवा ठे ? तो के (सुर के०) वैमानिक देव ता. (असुर के०) जवनपत्तादि तथा (नर के०) मनुष्य. तेहना (अधीश के०) इंद्र, उपेंद्र, चक्रवर्त्यादिक. तेरूप जे (मयूर के०) मार तेह ने उड्वात करवाने (नववारिदं के०) नवीन आषाढना भेषतमान ठे. वली ते केहवा ठे ? तो के (कर्म के०) ज्ञानावरणादिक कर्म तेरूप जे (हु के०) हुक तेहना (उन्मूलने के०) उखेनी नाखवाने विषे घटले दूर करवाने विषे (हस्तिमल्लं के०) ऐरावत हस्ती जेश ठे ॥ ११ ॥

हवे वीशमा श्रीमुनिसुव्रतजिनने त्त्वे ठे.

जगन्महामोहनिजा, प्रत्यूषसमयोपमम् ॥

मुनिसुव्रतनाथस्य, देशनावचनं स्तुमः ॥ १२ ॥

अर्थः—(मुनिसुव्रतनाथस्य के० ॥ मुनिसुव्रतनाथसंबंधी (देशनावचनं के०) धनोपदेशनुं वचन, तेने (स्तुमः के०) स्तवीयें ठैयें. ते देशनावचन केहुं ठे ? तो के (जगन्महामोह के०) जगत्ने विषे रहेला एवा जे प्राणीयो तेनो जे महामोह ते रूप जे (निजाके०) निजा. तेने दूर करवाने (प्रत्यूषसमयोपमं के०) प्रजातकाबनी उपसा ठे जेहने एहुं ठे. अर्थात् जेन प्रजातसां उंधधकी जागीयें ठैयें. तेन प्रजुना उपदेशरूप प्रजातथकी अज्ञानरूप निजानो त्याग करी जागीयें ठैयें ॥ १२ ॥

हवे एकवीशमा श्रीनमिनाथजिनने त्त्वे ठे.

बुवंतो नमतां भूर्भिः, निर्मलीकारकारणम् ॥

वारिह्वा इव नमः पांतु पादनखांशवः ॥ १३ ॥

अर्थ—(नमः के०) श्रीनमिनाथ जे ठे तेमना (पादनखांशवः के०) पाद जे पग तेना जे नख तेनां अंशु जे किरणो ते. तमारं (पांतु के०) रक्ष ण करो. अर्थात् नमिनाथना चरणना नखनां जे किरणो ठे. ते रक्षण करो. ते चरणनखांशु केहवा ठे ? तो के (नमतां के०) नमस्कार करता एवा

जे प्राणीयो तेमना (मूर्ध्नि के०) मस्तकने विषे (बुधंतोः के०) बुधायमान तथा वली केहवा ठे ? तो के (निर्मलीकारकारणं के०) निर्मल एटले पा परहितपणाना कारण एटले हेतुचूत ठे. आहिं वंदन करनार प्राणीनामस्त क उपर जगवंतना पादनखनी कांति पडे ठे तेनी उपर कवि उत्पेक्षा करे ठे के (वारिप्लवाश्च के०) वारि जे जल तेना प्रवाहज जाणीयें होय नाहिं ? ॥ १३ ॥

हवे बावीशमा श्रीअरिष्टनेमि जिनने स्तवे ठे.

यजुवंशसमुद्भुः, कर्मकद्गुताशनः ॥ अरि

ष्टनेमिर्जगवान्. भूयाद्भोऽरिष्टनाशनः ॥ १४ ॥

अर्थः—(अरिष्टनेमिः के०) अरिष्टनेमिनामा (जगवान् के०) जगवान्, ते (वः के०) तमारा (अरिष्टनाशनः के०) अरिष्ट जे उपद्रव, तेने नाश करनार एवा (जूयात् के०) थाउं. ते अरिष्टनेमि केहवा ठे ? तो के (यजुवंश के०) यादववंश तद्रूप जे (समुद्र के०) समुद्र, तेने उद्भास पमाफवाने (इन्द्रः के०) चंद्रमासदृश ठे. वली ते केहवा ठे ? तो के (कर्म के०) कर्म जे ज्ञानावरणादि अष्टविध कर्म, तद्रूप (कद्गु के०) कद्गु जे वनखंरु तेने विषे (दुताशनः के०) अग्निसमान ठे. अर्थात् शु क्लृध्यानानर्द्धे करी सर्व कर्म जस कस्यां ठे जेणें एवा ठे ॥ १४ ॥

हवे त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथ जिनने स्तवे ठे.

कमठे धरणींष्टि च, स्वोचित्तं कर्म कुर्वति ॥ प्रचुस्तु

तुल्यमनोवृत्तिः, पार्श्वनाथः श्रियेऽस्तु वः ॥ १५ ॥

अर्थः—(पार्श्वनाथः के०) श्रीपार्श्वनाथ, ते (वः के०) तमारी (श्रिये के०) ज्ञानादि लक्ष्मी तेने अर्थें (अस्तु के०) थाउं. हवे ते श्रीपार्श्वनाथ केहवा ठे ? तो के (कमठे के०) कमठनामें पूर्वजवनो वैरी एवो जे मेघमाली देवता तेने विषे, (च के०) वली (धरणींष्टि के०) पार्श्वनाथ प्रचुयें बलतो उगाख्यो एवो जे सर्प, ते मरीने धरणींष्टि थयो ते धरणींष्टिने विषे, (तुल्यमनोवृत्तिः के०) तुल्य ठे मननी वृत्ति जेमनी एवा ठे. वली णे कमठ तथा धरणींष्टि केहवा ठे ? तो के (स्वोचित्तं के०) पोताने योग्य एवुं (कर्म के०) कर्म तेने (कुर्वति के०) करे ठे. अर्थात् पोत पोतानुं उचित कर्म करे ठे. जेम के कमठ ठे, ते उपसर्ग करे ठे, अने धर

णींछे, ते उपसर्ग निवारें, पण श्रीपार्श्वनाथ हे ते समदृष्टिवाला हे, पर जावमां वर्तता नथी. वली केहवा हे ? तो के (प्रभुः के०) समर्थ हे ॥१५॥

हवे चोवीशमा श्रीवर्द्धमान स्वामीने स्तवे हे.

श्रीमते वीरनाथाय, सनाथायाद्भुतश्रिया ॥

महानंदसरोराज, मराळायार्हते नमः ॥१६॥

अर्थः—(अर्हते के०) अरिहंत एवा (वीरनाथाय के०) श्रीमहावीर स्वामी तेमने (नमः के०) नमस्कार थाळ. ते अरिहंत केहवा हे ? तो के (श्रीमते के०) केवल ज्ञानरूप हे धन जेने तथा वली केहवा हे ? तो के (अद्भुतश्रिया के०) आठ महाप्रातिहार्य तथा चोत्रीश अतिशयादिक जे अद्भुत लक्ष्मी तेणें करीने (सनाथाय के०) सहित हे. वली केहवा हे ? तो के (महानंद के०) महानंदरूप (सरः के०) सरोवर तेने विषे क्रीडा करवाने (राजमराळाय के०) राजहंस नामा पक्षीनी तुट्य हे ॥ १६ ॥

जयति विजितान्यतेजाः सुरासुराधीश सेवित श्रीमान् ॥

विमलस्त्रासविरहित, त्रिभुवनचूर्णामणिर्जगवान् ॥१७॥

अर्थः—(विजितान्यतेजाः के०) विशेषें करी जीत्युं हे अन्यनुं तेज जे णें अने (सुराऽसुराधीश के०) सुर अने असुर, तेना जे इंद्रो तेमणें (सेवितः के०) सेवेला हे जेमने, तथा वली केहवा हे ? तो के (श्रीमान् के०) केवल ज्ञानरूपलक्ष्मीवंत हे. वली केहवा हे ? तो के (विमलः के०) निर्मल हे, तथा (त्रासविरहितः के०) सप्तत्रयरूप त्रास ते थकी विशेषें करी रहित हे, तथा वली केहवा हे ? तो के (त्रिभुवन के०) त्रण भुवनने विषे (चूर्णामणिः के०) मुकुटसमान हे. एवा (जगवान् के०) षडैश्वर्यगुणयुक्त प्रभु ते, (जयति के०) जयवंता वर्तें हे ॥ १७ ॥

वीरः सर्वसुराऽसुरैर्जमहितो, वीरं बुधाः संश्रिताः,

वीरेणाजिह्वतः स्वकर्मनिचयो, वीराय नित्यं नमः ॥

वीरात्तीर्थमिदं प्रवृत्तमतुलं, वीरस्य घोरं तपो, वीरे

श्रीधृतिर्कीर्तिकांतिनिचयः, श्रीवीर! जडं दिश ॥१८॥

अर्थः—(सर्व के०) समग्र (सुर के०) वैमानिक देवता अने (असुर

કે૦) જવનપત્યાદિક દેવતા, તેમના જે (ઇંદ્ર કે૦) ઇંદ્રો છે, તેમણે(મહિતઃ કે૦) પૂજિત એવા છે, વહી વીર જગવાન્ કેહવા છે? તો કે (વીરઃ કે૦) વીરસ્વામી છે, અર્થાત્ વીર જેમનું નામ છે અને એ પૂર્વોક્ત વિશેષણે યુક્ત જે (વીરંકે૦) વીરસ્વામી તે પ્રત્યે (બુધાઃ કે૦) પંક્તિ, (સંશ્રિતાઃ કે૦) આશ્રય કરી રહેલા છે. તથા (વીરેણ કે૦) વીરસ્વામીયે (સ્વકર્મનિચયઃ કે૦) પોતાના કર્મનો નિચય જે સમુદાય, તે (અજિહતઃ કે૦) સમસ્તપ્રકારે હાણ્યો છે. એવા (વીરાય કે૦) વીરસ્વામીને (નિત્યં કે૦) નિરંતર (નમઃ કે૦) નમસ્કાર થાઉં. તથા (વીરાત્ કે૦) વીરચક્રી (શ્વં કે૦) આ (તીર્થ કે૦) પ્રત્યક્ષ ચતુર્વિધસંઘરૂપ તીર્થ અથવા દ્વાદશાંગીશ્રુતરૂપ તીર્થ, (પ્રવૃત્તં કે૦) પ્રવર્ત્યું છે. તે તીર્થ કેહવું છે? તો કે (અતુલં કે૦) નથી ઉપમા જેને એવું છે, તથા (વીરસ્ય કે૦) વીર જગવાનનું (તપઃ કે૦) તપ, તે (ધોરં કે૦) કાયર પ્રાણીયે આચરવું ઘણું કઠિન છે, તથા (વીરેકે૦) શ્રીવીરસ્વામીને વિષે (શ્રી કે૦) કેવલજ્ઞાનરૂપ લક્ષ્મી, તથા (ધૃતિકે૦) ધૈર્ય, (કીર્ત્તિ કે૦) કીર્ત્તિ તથા (કાંતિ કે૦) અદ્ભુતરૂપ, તેનો (નિચયઃ કે૦) સમૂહ તે વર્તે છે, એવા (શ્રીવીર કે૦) હે શ્રી વીર સ્વામિન્! તમો (જદં કે૦) કલ્યાણ પ્રત્યે (દિશ કે૦) આપો ॥ ૨૬ ॥

હવે સર્વ જિનચૈત્યને નમન કરવાને કહે છે.

અવનિતલગતાનાં કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં, વરજીવનગતા
નાં દિવ્યવૈમાનિકાનામ્ ॥ ૨૭ મનુજકૃતાનાં દેવરાજા
ર્ચિતાનાં, જિનવરજીવનાનાં જાવતોઽહં નમામિ ॥૨૮॥

અર્થઃ—(અવનિતલગતાનાં કે૦) પૃથ્વીના તલને વિષે રહેલાં એવાં (કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં કે૦) કૃત્રિમ ઇટલે કરેલાં અને અકૃત્રિમ ઇટલે નહિં કરેલાં ઇટલે અશાશ્વતાં અને શાશ્વતાં એવાં જે ચૈત્ય, તથા (દિવ્યવૈમાનિકાનાં કે૦) વૈમાનિક દેવો અને જવનપતિ વ્યંતરાદિક દેવો, તેનાં (જીવન કે૦) શ્રેષ્ઠઘર તેને વિષે (ગતાનાં કે૦) રહ્યાં એવાં, તથા (૨૭ કે૦) આ મનુષ્યલોકને વિષે (મનુજકૃતાનાં કે૦) મનુષ્ય જે ઝરતાદિક રાજા પ્રમુખ તેમણે કરાવેલાં એવાં અને જેમને (દેવરાજાર્ચિતાનાં કે૦) દેવતાનાં રાજા જે ઇંદ્ર તેણે અર્ચિત ઇટલે પૂજિત કહ્યા એવા (જિનવર કે૦) સામાન્ય કેવ

ली, तेने विषे प्रधान एवा जे श्रीतीर्थकर, तेमनां (जुवनानां के०) जुवन जे चैत्य एटले जिनप्रतिमाउं ठे, तेमने (जावतः के०) जावथकी (अहं के०) हुं (नमामि के०) नमस्कार करुं हुं ॥ ३९ ॥

सर्वेषां वेधसामाद्य, मादिमं परमेष्ठिनम् ॥ देवा
धिदेवं सर्वज्ञं, श्रीवीरं प्रणिदध्महे ॥ ३० ॥

अर्थः—(सर्वेषां के०) सर्व एवा (वेधसां के०) ज्ञाता पुरुषो ते मध्यं (आद्यं के०) प्रथम मुख्य एवा तथा (आदिमं के०) आदिम (परमेष्ठिनं के०) परमेष्ठिरूप एवा तथा (देवाधिदेवं के०) देवताउना देव जे इंद्र तेना पण देव एवा तथा (सर्वज्ञं के०) सर्व पदार्थने जाणनारा एवा, (श्रीवीरं के०) श्रीवीर जगवान् तेमनुं (प्रणिदध्महे के०) प्रकषें करी ध्यान करीयें ठैयें ॥ ३० ॥

देवोऽनेकज्वार्जितोर्जितमहापापप्रदीपानलो, देवः
सिद्धिवधूविशालहृदयाऽलंकारहारोपमः ॥ देवो
ऽष्टादशदोषसिंधुरघटानिर्जैदपंचाननो, ज्व्यानां
विदधातु वांछितफलं श्रीवीतरागोजिनः ॥ ३१ ॥

अर्थः—(श्री वीतरागः के०) श्रीवीतराग एवा (जिनः के०) जिन ते (ज्व्यानां के०) जव्यजीवोने (वांछितफलं के०) वांछित एवा फनने (विदधातु के०) आपो. ते (देवः के०) वीतराग देव केहवा ठे? तो के (अनेक के०) अनेक एवा (जव के०) जवकोमाकोमीने विषे (अर्जित के०) संचेलां अने (ऊर्जित के०) घणां एवां जे (महापाप के०) महोटां पाप, तेने (प्रदीप के०) प्रकषें करी वालवाने अथ (अनलः के०) अग्निसमान ठे, वली ते केहवा ठे? तो के (देवः के०)देव ठे, एटले प्रकाशयुक्त ठे, तथा वली केहवा ठे? तो के (सिद्धिवधू के०) मोक्षरूप जे स्त्री, ते संबन्धी (विशालहृदय के०) विशाल हृदय तेने विषे (अलंकारहारोपमः के०) अलंकारहारनी उपमा ठे जेमने एवा ठे. वली (देवः के०) देव केहवा ठे? तो के (अष्टादशदोष के०) अठार दोष तखूप जे (सिंधुरघटा के) गजघटा तेहने (निर्जैद के०) जेदवाने (पंचाननः के० के०) केसरी सिंह समान ठे॥३१॥

ख्यातोऽष्टापदपर्वतोगजपदः सम्मेतशैलाभिधः, श्रीमान् रैवतकः प्रसिद्धमहिमा शत्रुंजयो मंडपः ॥ वैचारः कनकाचलोऽर्बुदगिरिः श्रीचित्रकूटादयः, स्तत्र श्रीरुषजादयो जिनवराः कुर्वंतु वो मंगलम् ॥ ३९ ॥ इति ॥ ५९ ॥

अर्थः—(ख्यात के०) प्रख्यातवंत एवो, (अष्टापदपर्वतः के०) अष्टापद पर्वत, तथा (गजपदः के०) गजपद पर्वत, वली (सम्मेतशैलाभिधः के०) सम्मेतशिखरनामा पर्वत, तथा (श्रीमान् के०) लक्ष्मीवंत एवो (रैवतकः के०) रेवताचल ते गिरनार पर्वत, तथा (प्रसिद्धमहिमा के०) प्रसिद्ध ठे महिमा जेनो एवो (शत्रुंजयो मंरुपः के०) श्रीसिद्धगिरिमंरुप पर्वत, वली (वैचारः के०) वैचार पर्वत, तथा (कनकाचलः के०) मेरुपर्वत, तथा (अर्बुदगिरिः के०) आबू पर्वत, तथा (श्रीचित्रकूटादयः के०) श्रीचित्रकूटादिक पर्वतो जे ठे (तत्र के०) तेने विषे (श्रीरुषजादयः के०) श्रीरुषजादिक (जिनवराः के०) जिनवरो ठे, एटले सामान्य केवलीने विषे प्रधान एवा तीर्थकरो ठे, ते (वः के०) तमारुं (मंगलं के०) कल्याण तेने (कुर्वंतु के०) करो ॥ ३९ ॥ इति सकलार्हत्संपूर्णम् ॥ ५९ ॥

॥ अथ श्रीश्रावकपाक्षिकादिसंक्षेपातिचारा लिख्यंते ॥

॥ नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तह्य विरियंमि ॥ आयरणं आयारो, इअ एसो पंचहा जणित्ठं ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्राचार, तपाचार, वीर्याचार. ए पंचविध आचारमांहि अनेरो जे को अतिचार, पद्द दिवसमांहे सूद्ध, बादर, जाणतां, अजाणतां, हुत्तं हुइ, ते सवि हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिढा मि मुक्कं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचार आठ अतिचार ॥ काले विणए बहुमाणे, उवहाणे तह्य निन्हवणे ॥ वंजण अत्त तडुजए, अत्तविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञान का लवेलायें जण्यो, गण्यो विनयहीन, बहुमानहीन, योग उपधानहीन, अनेरा कन्हें जणी, अनेरो गुरु कह्यो. देववंदन वादणें, पक्किकमाणे, सज्जाय कर तां, जणतां, गुणतां, कूमो अद्दर, कान्हा मात्रें, आगलो उठो जण्यो सूत्र

अर्थ बेहू कूमा कब्बा, साधु तणे धर्मे काजो मांमो, अणपन्निहेयां. काजो अण उद्धरिउं, असज्जाइ अणोजामांहि दशवैकालिक प्रमुख सिद्धांत जण्यो गुण्यो. श्रावकतणे धर्मे शिविरावलि, पक्कमणसूत्र, उपदेशमाला प्रमुख कालवेला काजो अणउद्धरियें पढियो ज्ञानद्रव्य जडित, उपेक्षित प्रज्ञा पराध विणासियो, विणसतां उवेखियो, सार संजाल न कीधी तथा ज्ञानो पगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, नोकरवाली सांपना, सांपनी, दस्तरी वही, उलिया प्रत्यें पग लागो, थूंक लागो, थूंकें करी अक्षर मांज्यो, कन्हें ठते आहार निहार कीधो, ज्ञानवंतप्रत्यें ढेष, मत्सर, अंतराय, अवज्ञा कीधी. आपणा जाणवा तणो गर्व चिंतव्यो॥ ज्ञानाचारव्रत विषइउं अने रो जे कोइ अतिचार पद्द० ॥ १ ॥

दंसणाचार आठ अतिचार ॥ निस्संकियनिकंखिय, निवितिगिह्वा अ मूढ दिठ्ठी अ ॥ उवबुह शिरीकरणे, वडलप्पजावणे अठ ॥ ३ ॥ देव गुरु धर्म तणे विषे निःशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो. धर्मसंबधिया फलतणे विषे निस्संदेह बुद्धि धरी नहीं. तपोधन तपोध नी प्रत्यें मलमलिन गात्र देखी दुगंढा कीधी. मिथ्यात्वी तणी पूजाप्रज्ञा वना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं. तथा संधमांहि गुणवंत तणी अनुपबृंह णा कीधी. अस्थिरीकरण, अवात्सल्य, अप्रीति, अजक्ति कीधी. तथा देव द्रव्य, गुरुद्रव्य, साधारणद्रव्य, जडित, उपेक्षित, प्रज्ञापराध विणास्यो. विणसतो उवेख्यो. ठती शक्तियें सार, संजाल न कीधी, तथा साधर्मिकशुं कलहकर्मबंध कीधो. अधोती अष्टपट मुखकोश पाखें देवपूजा कीधी. वा सकूपी, धूपधाणुं, कलश तणो ठबको लागो, देहरा पोसालमांहि मलश्लेष्म लूह्यां. हास्य, केलि, कुतूहल कीधां. जिनचुवनें चोराशी आशातना गुरुप्रत्यें तेत्रीश आशातना. ठवणहारी हाथथकुं पक्युं, पन्निहेहुं विसा खुं. गुरुवचन तहत्ति करी पक्किज्युं नहीं ॥ दंसणाचार व्रत विषइयो अ नेरो जे कोइ अतिचार पद्द० ॥ २ ॥

चारित्राचार आठ अतिचार ॥ पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिईहिं तिहिं गुत्तिहिं ॥ एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायवो ॥४॥ ईर्यासमिति, ज्ञाषासमिति, एषणासमिति, आदानजांनिकेवणासमिति, पारिछा

वणि्यासमिति, मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति ए अष्ट प्रवचन माता तणे धर्मे, सदैव साधु श्रावक तणे धर्मे, सामायिक पोसह लीधे, रूमी पेरे चितव्युं नहीं, खंण, वीराधना कीधी ॥ चारित्राचार व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार पक्ष ॥ ३ ॥

विशेषतः श्रावकतणे धर्मे सम्यक्त्व मूल बारव्रत सम्यक्त्व तणा पांच अतिचार ॥ संका कंखविगिष्ठा ॥ संकाः—श्रीअरिहंत तणां बल, अतिशय, ज्ञान, लक्ष्मी, गांचीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, जिनवचनतणो संदेह कीधो ॥ १ ॥ आकांक्षाः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल, गोगो, आसपाल, पादरदेवता, गोत्रदेवता, देवदेहरानो प्रजाव देखी रोग आवे, इह लोक परलोकार्थे पूज्या, मान्या. बौद्ध, सांख्य, संन्यासी, जरडा, जगत, लिंगीया, योगी, दरवेश, अनेराइ दर्शनीयानुं कष्ट मंत्र, चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्वा विण जूलाव्या. मोह्या, कुशास्त्र शीख्यां, सांजव्यां. श्राद्ध, संवत्सरी, होली, बलेव, माहीपूँनम, अजापम्बो, प्रेतबीज, गौरीत्रीज, विणायगचोथ, नागपंचमी, जिव्हाणा ठठ, शीयलस तमी, ध्रुवअष्टमी, नोली नवमी, अहवदशमी, व्रत इग्यारसी, वत्सवारसी धनतेरसी, अनंत चौदसी, अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायन, नैवेद्य याग, जोग, मान्या. पीपले प्राणी रेड्यां, रेमाव्यां. घर बाहिर, कूइ, तलाव, नदी, डह, कुंड, वाव्य, समुद्रें, पुण्यहेतु स्नान कीधां ॥ २ ॥ विति गिष्ठाः—धर्मसंबंधीयां फलतणो संदेह कीधो. जिनअरिहंत धर्मना आगार, विश्वोपकारसागर, मोक्षमार्गना दातार, इस्या गुण जणी पूज्या नहिं इहलोक परलोक संबंधीया जोगवांठित पूजा कीधी. रोग, आतंक कष्ट आवे खीण वचन याग मान्या. महात्माना ज्ञात, पाणी, मलशोभा तणी निंदा कीधी ॥३॥ प्रीति मांमी ॥४॥ तेहनी दाक्षिण लगें, तेहनो धर्ममान्यो ॥ ५ ॥ श्रीसम्यक्त्व व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अ० प० ॥ ४ ॥

पहेले स्थूल प्राणातिपातविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ वह बंध ठविष्ठेए ॥ छिपद चतुष्पद प्रत्ये रीषवशें गाढो घाय घाव्यो. गाढ बंधन बांध्युं, घणे जारें पीड्यो, निहंठण कर्म कीधुं, चारा पाणी तणी वेलायें सार संजाल न कीधी. लेणे, देणे कुणहने उठ्युं, लंघाव्युं, तेणें जूखें आपण जम्या, शब्दां धान्य रूडी पेरे जोगां नहीं, पाणी गलतां ढोव्युं, जीवाणी

शूकव्युं, गलतां जालक नाखी, गलणुं रूहुं न कीधुं. इंधण, ठाणां, अणशो
ध्यां बाढ्यां. तेमांही साप, खजुरा, विंढी, सरोला, मांकरु, जूवा, गींगोना
साहतां मूआ, डुहव्या, रूडे स्थानकें न मूक्या कीडी, मंकोमी, उदेही, घी
मेल, कातरा; चुडेल, पतंगीया, देरुकां, अलसीयां, इयल प्रमुख जे कोइ
जीव विण्ठा, विणसता उवेख्यां, चांप्या, डुहव्या, हलावतां, चलावतां, पाणी
ठांटतां, अनेराइ काम काज करतां, निध्वंसपणुं कीधु. जीवरक्षा रूडी न की
धी ॥ पहिले स्थूलप्राणातिपातव्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥५॥

वीजे स्थूलमृषावादविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सा रहस्स दा
रेण ॥ सहसात्कारें कुणहप्रत्यें अयुक्त आल दीधुं. खदारामंत्रजेद कीधो. अ
नेराइ कुणहनो मंत्र आलोच मर्म प्रकाश्यो, कुणहने अपाय पामवा कूनी
बुद्धि धरी, कूडो लेख लख्यो, जूठी साख जरी, थापणमोसो कीधो. क-
न्या, ढोर, जूमि संवंधिया लेहणे, देहणे, वाद वढवारु करतां मोटकुं जूहुं
बोल्या ॥ वीजे स्थूलमृषावादव्रत विषयो अनेरो जे कोइ ॥ पद्ददि० ॥६॥

त्रीजे स्थूलअदत्तादान विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहडप्पउगेण॥
घर वाहिर, खेत्र, खले, परायुं अणमोकव्युं लीधुं, वावखुं, चोराइ वस्तु
लीधी, चोर प्रत्यें संवल दीधुं, विरुद्ध राज्यादि कर्म कीधुं. कूनां मान, मापां
कीधां. माता, पिता, पुत्र, मित्र, कलत्र, वंची कुणहने दीधुं. जूदी गांठ
कीधी. नवा जुना सरस नीरस वस्तु तणा जेल संजेल कीधा ॥ त्रीजे अ
दत्तादान व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द० ॥ ७ ॥

चोथे खदारासंतोष परस्त्रीविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिगगहि
या इत्तरण ॥ अपरिगृहीतागमन कीधुं, अनंगक्रीडा कीधी, विवाह कारण
कीधुं, कामजोगतणे विषे अति अजिलाष कीधो, दृष्टिविपर्यास कीधो,
आठम, चउदश तणा नियम लेइ जांग्या. अतिक्रम, व्यतिक्रम, अतिचा
र, अनाचार, सुहणे स्वप्नांतरें हुआ ॥ चोथे मैथुनविरमणव्रत विषयो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसण ॥ ८ ॥

पांचमे स्थूलपरिग्रह परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धण धन्न खिन्त
वहूण ॥ धण धन्ननुं परिमाण उपरुं रखाव्युं. सोनुं, रूपुं, नवविध परिग्रह
प्रमाण लीधुं नही, पढवुं विसाखुं ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषयो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसण ॥ ९ ॥

ठठे दिग्‌विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्सय परिमाणे ॥ उट्ठदि
शें, अहोदिशें, तिर्यग्‌दिशें, जावा आववा तणा नियम लेइ जांग्या. एक
दिशि संक्षेपी, बीजी दिशि वधारी. विस्मृत लगें अधिक जूमि गया. पा,
ठवणी आधी मोकली. वहाण व्यवसाय कीधो, वर्षाकालें गामतरं कीधुं ॥
ठठे दिग्‌विरमण व्रतविषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार पण ॥ १० ॥

सातमे जोगोपजोगव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते पक्खिउळे ॥ सचि-
त्तआहारे, सचित्त प्रतिबद्ध आहारे, अप्पोलसहिज्जस्कणया, दुप्पोलसहि
ज्जस्कणया, तुब्बोसहिज्जस्कणया, सचित्तज्जस्कणया, अपकाहारे, दुःपकाहारे
तुब्बऔषधि कुली आंबली, उला, उंबी, पहाँक, पापनी तणां जद्दण कीधां,
अनंतकाय, अथाणां तणां जद्दण कीधां तथा रींगण, विंगण, पीलु, पीचु,
पंपोटा, महूमां, वडवोर प्रमुख बहुबीज तणां जद्दण कीधां ॥ गाथा ॥
सचित्त दव्व विगइ, वाण्ह तंबोल वव्व कुसुमेसु ॥ वाहण सयण विदेवण,
वज्र दिसी नाण जत्तेसु ॥ १ ॥

ए चउद नियम दिनप्रत्ये लीधा नहीं, लेइ संक्षेप्या नहीं, सचित्तद्रव्य,
विगय, खासमां, वाहन, तंबोल, फोफल, बेसण, शयन, पाणी, अंधोलणें,
फल, फूल, जोजन, आढादनें, जे कोइ नियम लेइ जांग्या. बावीश अज-
द्वय, वत्रीश अनंतकायमांहि आदू, मूला, गाजर, पीरु, पीरालु, कचुरो,
सूरण, खिलोमां, मोरडा, सेलरां, कुली आंबली, वाधरडां, गिरमर, नीली
गलो. वाट्ठोल खाधी. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवसना उ-
दन, मधु, महुडां, विष, हिम, करहा, घोलवडां, अजाण्यां फल, टींबरं,
गुंदां, वोर, अथाणुं, काचुं मीठुं, तिल, खसखस, कोठिवमां खाधां. लगवग
वेलायें वालू कीधां. दिन उग्या विण शीराव्या. जे कोइ अनेरो अतिचार हुठ
होय ॥ तथा कर्मतः इंगालकम्मे, वणकम्मे सामीकम्मे, जामीकम्मे फोडी
कम्मे, ए पांच कर्म ॥ दंतवाणिज्य, लस्कवाणिज्य, रसवाणिज्य, विषवाणि
ज्य, केशवाणिज्य, ए पांच वाणिज्य ॥ जंतपिह्वणकम्मे, निह्वंठणकम्मे, द-
वग्गिदावणया, सरइहतलायसोसणया, असईपोसणया ॥ ए पांच सामान्य,
ए पन्नरकर्मादानमांहि कीधां, कराव्यां, अनुमोद्यां, अनेरां कांइ सावध
कर्म समाचख्यां होय ॥ सातमे जोगोपजोग व्रतविषय्यो अनेरो ॥ पण ॥ ११ ॥

आठमे अनर्थदंमव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुक्षण ॥ अनर्थ दंम जे कहियें, काम काज पाखें मुधा पाप लाग्यां. मुखहास्य, खेल, कुतूहल, अंगकुचेष्टा कीधी, निरर्थक लोकने कर्षण, गामां वाही, ग्रामांतरें कमावानी बुद्धि दीधी. कण, वस्तु, ढोर लेवराव्यां. अनेराइ पापोपदेश दीधा. कोश, कूहामा, रथ, उखल, मूशल, घर घंटी प्रमुख सज्ज करी मेढ्यां. माग्यां आप्यां. अंगोल नाहणें, पगधोयणें, खालें पाणी ढोल्यां. अथवा जीलणां जीढ्यां, जूवटुं रम्या, नाटक पेखणां जोयां, पुरुष स्त्रीनारूप, शृंगार वखाण्या. राजकथा, देशकथा, जक्तकथा, स्त्रीकथा, पराइ तांत कीधी. कर्कश वचन बोल्या, संज्ञेना लगाड्या. शरज, कूकना प्रमुख जूजता जोया. कलह करता जोया, लोक तणी उपार्जना कीधी, सुखकीर्ति देश लइ चिं तवी. लूण, पाणी, माटी, कण, कपाशिया काजविण चांप्या. ते उपरें वेठा, आली वनस्पति चूटी, अंगीठा काष्ठ वणिज कीधां. ठाश पाणी, घी, तेल, गोल, आम्लवेतस, बेरंजा तणां जाजन उघामां महेढ्यां. तेमां हे कीमी, मंकोमी. कुंथुआ, उदेही, घीमेल, घिरोली प्रमुख जे कोइ जीव विणठा. शूरा, सालही, क्रीमाहेतु पांजरे घाड्या ॥ अनेराइ जीवने राग द्वेष लणें एकने रुद्धि परिवार वांढी. एकने मृत्युहाणी वांढी ॥ आठमे अनर्थदंमव्रत विषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार पढ ॥ ११ ॥

नवमे सामायिकव्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे दुप्पणिहाणे ॥ सामायिकमांहि मन आहट दोहट चिंतव्युं, वचन सावद्य बोड्युं. शरीर अणप म्लेच्छुं हलाव्युं. ठती शक्तियें सामायिक लीधो नहीं, उघाडे मुखें बोड्या, सामायिकमांहि उंघ आवी, बीज दीवा तणी उजेही लागी, विकथा कीधी. कण, कपाशिया, माटी, पाणी तणा संघट्ट हुआ. मुहपत्ती संघट्टी, विषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प ॥ १२ ॥

दशमे देशवगाशिक व्रतें पांच अतिचार ॥ आपणवणे पेसवणे ॥ आपण वणप्पजंगे, पेसवणप्पजंगे, सहाणुवाइ, रूवाणुवाइ, बहियापुगलरकेवे ॥ नीमी जूमिकामांहिथी बाहिर अणव्युं. आपण कन्हेथी बाहिर मोकव्युं, शब्द संजलावी, रूप देखाडी, कांकरो नाख्यो. आपणपणुं ठतुं जणाव्युं. पुज लतणो प्रक्षेप कीधो ॥ दशमे देशवगाशिकव्रत विषय्यो अनेरो प ॥ १३ ॥

अग्यारमे पौषधोपवासव्रतें पांच अतिचार ॥ संथारुच्चारुविहि ॥ पो

सह लीधे संधारा तणी जूमि बाहिरलां थंमिलां संदीसे रूमां शोध्यां नहीं. पमिलेह्यां नहीं. थंमिल वावरतां. मात्रुं परठवतां, चिंतवणी न कीधी. 'अणुजाणह जस्सगो' न कह्यो. परठव्यां पूर्वे वार त्रण वोसिरे, वोसिरे न कह्यो. देहरा पोसालमांहे पेसतां, निसरतां, निसहि आवस्सहि कहेवी विसारी. पुढवी, अप्प, तेउ, वाउ, वनस्पति, त्रसकायतणा संघट्ट, परिताप, उपड्रव कीधा. संधारा पोरिसी तणो विधि जणवो विसाख्यो, अविधियें संधाख्या. पारणादिक तणी चिंता निपजावी. कालवेलायें देव न वांधा. पोसह असूरो लीधो, सवारो पाख्यो, पर्वतिथें पोसह लीधो नहीं ॥ अग्यारमे पोषधोपवासव्रतविषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १५ ॥

बारमे अतिथिसंविजागव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते निखिवणे ॥ सचित्त वस्तु हेठां उपर ठतां असूजतुं दान दीधुं. वहोरवा वेला टली रह्यां. मत्सर लगें दान दीधुं. देवातणी बुद्धें पराइ वस्तु धणीने अण कहे दीधी, अथवा आपणी करी दीधी. अणदेवातणी बुद्धें सूजतुं फेकी, असूजतुं कीधुं. गुणवंत आवे जक्ति न साचवी, अनेराइ धर्मक्षेत्र सीदातां ठती शकें उरुख्यां नहीं. दीन, खीनप्रत्यें अनुकंपा दान दीधुं नहीं. देतां वाखुं ॥ बारमे अतिथिसंविजागव्रत विषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १६ ॥

संक्षेपणा तणा पांच अतिचार ॥ इहलोए परलोए ॥ इहलोगासंसप्प उंगे, परलोगासंसप्पउंगे, जीवियासंसप्पउंगे, मरणासंसप्पउंगे, कामजोगासंसप्पउंगे. इहलोकें धर्मतणा प्रजाव लगें राजकृद्धि जोग वांढ्या. परलोकें देव, देवेंद्र चक्रवर्तीतणी पदवी वांढी. सुख आवे जीववा तणी वांढा कीधी. दुःख आवे मरवा तणी वांढा कीधी. काम जोगतणी वांढा कीधी ॥ संक्षेपणाव्रतविषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १७ ॥

तपाचारना बार जेद ॥ ठ बाह्य, ठ अज्यंतर ॥ अणसणमूणोअरिया ॥ अणसण जणी उपवासादिक पर्वतिथि तप न कीधुं. जणोदरी बे चार कवल जणा न उठ्या, ड्रव्य जणी सर्व वस्तु तणो संक्षेप न कीधो. रसत्याग न कीधो. कायक्केश लोचादि कष्ट कस्यां नहीं. संलीणतां अंगोपांग संकोची राख्यां नहीं, पच्चस्काण जांग्यां, पाटलो रुगतो फेड्यो नहीं, गंठसही पच्चस्काण जांग्युं, उपवास, आंबील, नीवि कीधे मुखें सचित्त पाणी घाड्युं, विमन हुउं ॥ बाह्यतपव्रत विषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १८ ॥

अन्यंतर तप पायष्ठितं विणर्तणं॥ सूधुं प्रायष्ठितं पक्खिज्जुं नहीं, आ-
लोयण तणीं सूधी टीप कीधी नहीं, सूधो तप पहाँचाड्यो नहीं, साते जेदें
विनय न कीधो, दश जेदें वैयावच्च न कीधो, पंचविध सज्जाय न कीधो-
कषाय वोसराव्यो नहीं, दुःखद्वय कर्मद्वय निमित्त काउस्सग्ग न कीधो,
शुक्कध्यान, धर्मध्यान, ध्यायां नहीं आर्त्त, रौद्र, ध्यान ध्यायां ॥ अन्यंतर तप
व्रत विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार पक्क दिवसमांहे हुवो ॥ १९ ॥

वीर्याचार त्रण अतिचार ॥ अणगूहिय बलविरियो ॥ मनोवीर्य, धर्म
ध्यान तणे विषे उद्यम न कीधो. पडिक्कमणें देवपूजा धर्मानुष्ठान, दान, शील
तप, जावना, ठती शक्तियें गोपवी, आलसें उद्यम न कीधो, बेठां पक्खि
मणुं कीधुं, रूखां खमासमण न दीधां ॥ वीर्याचार विषइउं अनेरो ॥ २० ॥

पक्सिझाणं करणे ॥ प्रतिषेध, अज्जद्वय, अनंतकाय, महापरिग्रह,
जे कोइ प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह, क्रोध, मान,
माया, लोभ, राग, द्वेष, कलह, अज्याख्यान, पैशुन्य, रति अरति, परपरिवाद,
मायामृषावाद, मिथ्यात्वशब्द. ए अठार पापस्थानकमांहे कीधां, कराव्यां,
अनुमोक्षां हुए, ते सविहुं मन, वचन, कायायें करी मिठामि दुक्कडं ॥ २१ ॥

एवंकारें साधु श्रावकतणें धर्में सम्बत्त्वमूल बार व्रत, एकशो चोवीश
अतिचार पक्कदिवसमांहे सूद्ध, बादर, जाणतां, अजाणतां, हुवो हुइ, ते
सवि हुं मन, वचन, कायायें करी मिठामि दुक्कडं ॥ २२ ॥ इति ॥ ५३ ॥

॥ अथ श्रावकपाक्षिकादिविस्तारातिचार प्रारंभः ॥

॥ नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ॥ आयरणं
आयारो; इअ एसो पंचहा जणियो ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार चारित्रा
चार, तपाचार, वीर्याचार, ए पंचविध आचारमांहे अनेरो जे कोइ अति
चार पक्कदिवसमांहे सूद्ध, बादर, जाणतां, अजाणतां हुउं होय, ते सवि
हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिठामि दुक्कडं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचारें आठ अतिचार ॥ काले विणए बहुमाणे, उवहाणे त
हय निन्दवणे ॥ वंजण अठ तडुजए, अठविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञा
न कालवेखामांहे जणितं गुणितं नहीं, अकालें जण्यो. विनयहीन, बहुमा-
नहीन, योगउपधानहीन, अनेरा कन्हे जणी अनेरो गुरु कह्यो, देव गुरु
वांदणे पक्खिमणे सज्जाय करतां, जणतां गुणतां. कूगो अद्धर कान्हे,

मात्रे अधिक उठो जण्यो. सूत्र कूंहुं कखुं. अर्थ कूंमो कह्यो, तडुजय कूंमां कख्यां. जणीनें विसाख्यां. साधु तणे धर्मकाजें काजो अणउरुख्ये, मांमो अणपनिवेहे, वस्ती अणशोधे, अणपवेसे, असज्जाय, अणोजायमांहे श्रीदश वैकालिक प्रमुख सिद्धांत जण्यो, गुण्यो, श्रावकतणे धर्में थिविरावलि, पन्नि क्रमणां, उपदेशमाला प्रमुख सिद्धांत जण्यो, गुण्यो, कालवेला काजो अण उरुख्ये पढियो. ज्ञानोपगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, नोकरवाली, सांपनां, सांपनी, दस्तरी, वही, उलियाप्रमुख प्रमुख प्रत्यें पग लाग्यो, थूंक लाग्यो थूकें करी अक्षर मांज्यो, उंशीशें धस्यो. कन्हें ठतां आहार निहार कीधो. ज्ञानद्रव्य जडतां उपेक्षा कीधी, प्रज्ञापराधें विणसतो विणाश्यो. विणसतो उवेख्यो, ठती शक्तियें सार संजाल न कीधी. ज्ञानवंत प्रत्यें द्वेष मत्सर चिंतव्यो, अवज्ञा, आशातना कीधी. कोईप्रत्यें जणतां, गुणतां, अंतराय कीधो, आपणा जाणपणातणो गर्व चिंतव्यो, मतिज्ञान, श्रुतज्ञान, अवधिज्ञान, मनःपर्यवज्ञान, केवलज्ञान, ए पंचविध ज्ञानतणी असह्य हणा कीधी. कोइ तोतमो, बोबमो! हस्यो, वितव्यो, अन्यथा प्ररूपणा कीधी ॥ ज्ञानाचारव्रत विषझुं अनेरो जे ॥ पक्ष ॥ १ ॥

दर्शनाचारें आठ अतिचार ॥ निस्संक्रिय निक्कंखिय, निव्वित्तिगिष्ठा अमू ठदिठी अ ॥ उववूहथिरीकरणे, वल्लप्यजावणे अठ ॥ ३ ॥ देव, गुरु, धर्म तणे विषे निःशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो. धर्मसंबंधि या फलतणे विषे निःसंदेहबुद्धि धरी नहिं. साधु, साधवीनां मल मलिन गात्र देखी दुगंढा निपजावी. कुचारित्रिया देखी चारीत्रिया उपर अजा व हुं. मिथ्यत्वी तणी पूजा प्रजावना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं, तथा संघमांहे गुणवंत तणी अनुपबृंहणा कीधी. अस्थिरीकरण, अवात्सल्य, अप्रीति, अजक्ति निपजावी. अबहुमान कीधो. तथा देवद्रव्य, गुरुद्रव्य, ज्ञानद्रव्य, साधारण द्रव्य, जडित, उपेक्षित, प्रज्ञापराधें विणाश्युं विणसतां उवेख्युं, ठती शक्तियें सार, संजाल न कीधी; तथा साधर्मिकसाथें कलह कर्मबंध कीधो. अधोती, अष्टपडमुखकोश पाखें देवपूजा कीधी, बिंबप्रत्यें वास कूंपी, धूपधाणुं कलशतणो ठबको लाग्यो. बिंब हाथयकी पाड्युं. उठ्ठा स, निःश्वास लाग्यो. देहरे, उपाशरे, मलश्लेष्मादिक लूखां. देहरामांहे हास्य, खेल, केलि, कूतूहल, आहार, निहार, कीधा, पान सोपारी निवेदियां

खाधांठवणहारि हाथथकी पाडी. पम्बिह्दुं विसाखुं, जिनजुवनें चोराशी आशातना, गुरु,गुरुणी प्रत्ये तेत्रीश आशातना कीधी होय.गुरुवचन तहन्ति करी पम्बिज्युं नहिं ॥ दर्शनाचार व्रतविषइठं अनेरो जे कोइ अति ॥ २ ॥

चारित्राचारें आठअतिचार ॥ पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिईहिं तिहिं गुत्तीहिं ॥ एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायवो ॥४॥ ईर्यासमिति, ते अणजोये हिंझ्या. जाषासमिति, ते सावद्यवचन बोड्या. एषणासमिति, ते तृण रुगलअन्न, पाणी असूऊतुं लीधुं. आदानजंरुमत्तनिरकेवणा समिति, ते अशन, शयन, उपगरण, मातरुं प्रमुख अणपूंजी जीवाकुलजू मिकायें मूक्युं, लीधुं. पारिष्ठापनिकासमिति, ते मलमूत्र, श्लेष्मादिक अणपूंजी जीवाकुलजूमिकायें परठ्युं. मनोगुति, मनमां आर्त्त, रौद्र ध्यान ध्यायां. वचनगुति, सावद्यवचन बोड्यो. कायगुति, शरीर अणपम्बिह्दुं हलाव्युं. अणपूंजे वेठा. ए अष्ट प्रवचनमाता, ते सदैव साधुतणे धमें अने श्रावकतणे धमें सामायिक पोसह लीधे रूडी पेरे पाड्यां नहिं. खंरुणाविराधना: हुइ ॥ चारित्राचारव्रतविषइठं अनेरो जे कोइ ॥ ३ ॥

विशेषतः श्रावकतणे धमें श्रीसम्यक्त्वमूल बार व्रत सम्यक्त्वतणा पांच अतिचार ॥ संकाकंखविगिहाण संकाः—श्रीअरिहंततणां बल, अतिशय ज्ञानलक्ष्मी, गांजीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, श्रीजिनवचन तणो संदेह कीधो. आकांक्षाः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल, गोगो, आसपाल, पादरदेवता, गोत्रदेवता, ग्रहपूजा, विनायक, हनुमंत, सुग्रीव, बाली, नाह, इत्येवमादिक देश. नगर, ग्राम, गोत्र, नगरी, जूजूवा देवदेहेरांना प्रजाव देखी, रोग आतंक कष्ट आवे, इहलोक परलोकार्थें पूज्या; मान्या. सिद्ध विनायक, जीराजलाने मान्युं, इष्ट्युं, बौद्धसांख्यादिक, संन्यासी जरुता, जगत, लिंगिया, जोगिया, जोगी दरवेश, अनेरा दर्शनियातणो कष्ट, मंत्र, चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्वा विना झूलाव्या; मोह्या. कुशाख शिख्यो; सांजड्यां. श्राद्ध, संवत्सरी, होली, बलेव, माहिपूनेम. अजा परवो, प्रेतबीज, गौरी बीज, विनायक चोथ, नागपंचमी, जिलणा ठठी, शील सातमी, ध्रुव आठमी, नोली नोमी, अहवा दशमी, व्रत इग्यारसी, वत्स बारसी, धन तेरसी, अनंत चउदसी, अने अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायण, नैवेद्य कीधां; नवोदक याग, जोग, उतारणां कीधां, कराव्यां. अनुमोद्यां. पिंपळे

पाणी घाब्यां, घलाव्यां. घर बाहिरें क्षेत्रें खले, कूवें, तलावें, नदीयें, उहें वावें, समुद्रें, कुंरें, पुण्यहेतु स्नान कीधां कराव्यां, अनुमोद्यां, दान दीधा ॥ ग्रहण, शनिश्चर, माहामासें नवरात्रि नाहाया, अजाणनां थाप्यां ॥ अनेराई व्रत व्रतोळां कीधां, कराव्यां ॥ वितिगिढाः—धर्मसंवंधीया फलतणे विषे संदेह कीधो, जिनअरिहंत धर्मना आगार, विश्वोपकारसागर, मोक्षमार्गना दा तार, इस्या गुण जणी न मान्या, न पूज्या. महासती माहात्माना इहलो. क, परलोकसंवंधिया जोगवांढित पूजा कीधी. रोग, आतंक, कष्ट आवे, खिन्न वचन जोग मान्या. महात्माना जात, पाणी, मलशोजा तणी निंदा कीधी. कुचारित्रिया देखी चारित्रिया उपर कुजाव दुर्त. मिथ्यात्वी तणी पूजा, प्रजा वना देखी प्रशंसा कीधी. प्रीति मांमी. दाक्षिण लगें तेहनो धर्म मान्यो, कीधो, श्रीसम्यक्त्वविषइठ अनेरो जे कोइ अतिचारपद्द दिवसमांहि हुवो दुष्ट॥४॥

पहेले स्थूलप्राणातिपात विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ बह बंध ठविष्ठे ए० ॥ द्विपद, चतुष्पदप्रत्यें रीशवशें, गाढो घाव घाट्यो, गाढे बंधनें बांध्यां, अधिक चार घाट्यो, निर्लाठन कर्म कीधां, चारा पाणी तणी वेलायें सार, संजाल न कीधी, लेहणे, देहणे, किणहीप्रत्यें लंघाव्यो, तेणें जूखें आपण जम्या, कन्हें रही मराव्यो, बंधीखाने घलाव्यो, शब्दां धान्य तावडे नाख्यां, दलाव्यां, जरमाव्यां, शोधी न वावस्यां, इंधण, ठाणां, अणशोभ्यां बाट्यां, तेमांहे साप, विंढी, खजूरा, सरवलां, मांकरु, जुआ, गिंगोमा, साहतां मु आ, डुहव्या, रूडे स्थानकें न मूक्या. कीमी, मंकोमीनां इंडां विष्ठोह्यां. लीख फोरी, उदेही, कीमी, मंकोमी, घीमेल, कातरां, चूडेल, पतंगिया, दे रुकां, अलसीयां, इअल, कुंता, डांस, मसा, बगतरा, मांखी, तीरु प्रमुख जीव विणव्या. माला हलावता, चलावतां, पंखी, चरुकलां तथा काग तणां ई मां फोड्यां. अनेरा एकेंद्रियादिक जीव विणाश्या, चांप्या, डुहव्या. कांइ हलावतां, चलावतां, पाणी ठांटतां, अनेरा कांइ काम काज करतां निध्वंस पणुं कीधुं. जीवरक्षा रूडी न कीधी. संखारो शूकव्यो. रूकु गलणुं न की धुं. अणगल पाणी वावखुं. रूमी जयणा न कीधी. अणगल पाणीयें जीव्यां, लूगमां धोयां, खाटला तावडे नाख्यां, जाटक्या. जीवाकूलजूमि लीपी वांशी गार राखी. दलणे, खांणणे, लीपणे, रूमी जयणा न कीधी. आठम

चउदशना नियम जांग्यां, धूणी करावी ॥ पहेले स्थूलप्राणातिपातविरमण
व्रतविषडं अनेरो जे कोइ अतिचार पद्ददिवसमाहे हुबो हुड्ड ॥ ५ ॥

बीजे स्थूलमृषावादविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सारहस्सदारेण ॥
सहसात्कारें कुणही प्रत्यें अजुगतुं आल, अन्याख्यान दीधुं. खदारामंत्र-
जेद कीधो. अनेरा कुणहीनो जंत्र आलोच, मर्म प्रकाश्यो. कुणहीने अ-
नर्थ पारुवा कूडी बुद्धि दीधी, कूमो लेख लख्यो, कूर्मी साख जरी. थाप-
णमोसो कीधो. कन्या, गौ, जूमि संबंधी लेहेणें, देहेणें, व्यवसाय वाद बढवा
रु करता मोटकुं जूतुं बोड्या. हाथ, पग तणी गाल दीधी, करकडा मोड्या.
मर्म वचन बोड्यां ॥ बीजे स्थूलमृषावाद विरमणव्रत विषडं अनेण ॥ ६ ॥

त्रीजे स्थूलअदत्तादानविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहरुप्पणें ॥
घर, बाहिर, खेत, खळे, पराड वस्तु अणमोकली लीधी, वावरी, चोराड
वस्तु वहोरी, चोरधाडप्रत्यें संकेत कीधो. तेने संबल दीधुं. तेहनी वस्तु
लीधी, विरुद्धराज्यातिक्रम कीधो. नवा, पूराणा, सरस, विरस, सजीव, नि
जीव वस्तुना जेल संजेल कीधा. कूडे काटले, तोलें, मानें, मापें, वहोख्यां.
दाणचोरी कीधी. कुणहीने लेखे वरांस्यो, साटे लांच लीधी. कूडो करहो
काढ्यो. विश्वासघात कीधो. परवंचना कीधी. पासंग कूडा कीधा. डांडी
चढावी. लहके, त्रहके कूमां काटलां, मान मापां कीधां. माता, पिता, पुत्र
कलत्र वंची कोशने दीधुं. जुदी गांठ कीधी. थापण उलवी. कुणहीने लेखे
पलेखे जोलव्युं. पकी वस्तु उलवी लीधी ॥ त्रीजे स्थूलअदत्तादानविण ॥ ७ ॥

चोथे खदारासंतोष परस्त्रीगमनविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिगण
हियाइत्तरण ॥ अपरिगृहीतागमन ॥ इत्तर परिगृहीतागमन कीधुं. विध-
वा, वेश्या, परस्त्री, कुलांगना, खदाराशोकतणे विषे दृष्टिविपर्यास कीधो.
सराग वचन बोड्यां. आठम, चउदश, अनेरायें पर्वतिथें नियम जांग्या.
घरघरेणां कीधां. कराव्यां, वर बहू वखाण्यां. कुविकल्प चिंतव्यो. अनंग
क्रीडा कीधी, स्त्रीनां अंगोपांग निरख्यां. पराया विवाह जोड्या. ढिंगला
ढिंगली परणाव्यां. कामजोगतणे विषे तिब्र अजिलाष कीधो. अतिक्रम,
व्यतिक्रम, अतिचार, अनाचार, सुहणे स्वप्नांतरे हुवा. कुखम लाधां, नट-
विट, स्त्रीशुं हांसुं कीधुं ॥ चोथा खदारासंतोषव्रतविषडं अनेरो जे कोइ
अतिचार पद्दण ॥ ८ ॥

पांचमे. स्थूलपरिग्रहपरिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धणधन्नखित्तवन्न ॥ धन. धान्य, खेत्र, वास्तु, रूप्य, सुवर्ण, कुप्य, छिपद, चतुःपद, नवविध परिग्रह तणा नियम उपरांत वृद्धि देखी, मूर्छा लगे संक्षेप न कीधो. माता, पिता, पुत्र, स्त्रीतणे लेखे कीधो. परिग्रह परिमाण लीधुं नहीं. लेखने पढिउं नहीं, पढवुं विसाखुं, अलीधुं मेढ्युं, नियम विसाख्या ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अतिचार पक्ष ॥ ए ॥

ठठे दिक्परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्स य परिमाणे ॥ ऊर्ध्व दिशि, अधोदिशि, तिर्यग्दिशियें जावा, आववा तणा नियम लइ जांग्या. अनाजोगें विस्मृत लगे अधिक जूमि गया. पाठवणी आधी, पाठी मोकली, वाहाण व्यवसाय कीधो, वर्षाकालें गामतरुं कीधुं. जूमीका एक गमां संक्षेपी. बीजी गमां वधारी ॥ ठठे दिक्परिमाणव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अति ॥ १० ॥

सातमे जोगोपजोगविरमणव्रतें जोजन आश्रयी पांच अतिचार अने कर्महुंती पंदर, एवं बीश अतिचर ॥ सच्चित्ते पन्निबद्धे ॥ सचित्त नियम लीधे अधिक सचित्त लीधुं अपक्काहार, दुःपक्काहार, तुहोषधि तणुं जक्षण कीधुं. उंला, उंबी, पोंक, पापनी, कीधां ॥ सचित्त दव विगई, वाणह तंबोल वन्न कुसुमेसु ॥ वाहण सयण विलेवण, बंज दिसी न्हाण जत्तेसु ॥ ए चौदनियम दिनगत रात्रिगत लीधा नहीं. लेखने जांग्यां. वावीश अजह्य, बत्रीश अनंत कायमांहि आहुं, मूला, गाजर पिरु, पिरालु, कचूरो, सूरण, कुंदी आंबली, गलो तथा वाघरमां खाधां. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवसनं उंदन लीधुं. मधु, महुमां, माखण, माटी, वेंगण, पीलु, पीचु, पंपोटा, विष, हिम, करहा, घोलवमां, अजाण्यां फल, टिंवरु, गुंदां, महोर, अथाणुं, आमण बोर, काचुं मीतुं, तिल, खसखस तथा कोठिंवरुं खाधां. रात्रि जोजन कीधा. लगबग वेलायें वालुं कीधुं. दिवस विण उगे शीराव्या, तथा कर्मतः पन्नर कर्मादान ॥ इंगालकम्मे, वणकम्मे, साडीकम्मे, जामीकम्मे, फोनीकम्मे, ए पांच कर्म । दंतवाणिज्जे, लखवाणिज्जे, रसवाणिज्जे, केसवाणिज्जे, विसवाणिज्जे. ए पांच वाणिज्ज ॥ जंतपिह्वणकम्मे, निह्वणकम्मे, दवग्गिदावणया, सरदहतलाय सोसणया, असईपोसणया, ए पांच सामान्य ॥ ए पांच कम्म, पांच

वाणिज्य, पांच सामान्य, एवं पन्नर कर्मादान, बहु सावद्य महारंज रांग
णी, लीहाला कराव्या. इंट, निंजामा पचाव्या. धाणी, चणा, पकान्न करी वेच्यां.
वाशी माखण तपाव्यां, तिल व्होस्या. फागुण मास उपरांत राख्यां. दलीदो
कीधो, अंगीठा कराव्या. श्रान, बीलामां, शूना सालहि, पोष्या. अनेरा जे
कांश् बहुसावद्य खर कर्मादिक समाचख्यां. वाशी गार राखी, लींपणे, धूपणे
महारंज कीधो. अणशोष्या चूला संधूक्या. घी. तेल, गोल तथा ठास तणां
जाजन उघामां मूक्यां. तेमांहि माखी, कुंती उंदर, के गिरोली पनी. कीडी
चनी. तेनी जयणा न कीधी ॥ सातमे जोगोपजोगविरमणव्रत विषश्च ॥११

आठमे अनर्थदंरविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुश्च ॥ कं
दर्पलगे विटचेष्टा. हास्य, खेल, कुतूहल कीधां, पुरुष स्त्रीना हाव, जाव, रू
प, श्रृंगार, विषयरस वखाण्या. राजकथा, जक्तकथा, देशकथा, स्त्रीकथा
कीधी, पराश् तांत कीधी, तथा पैशुन्यपणुं कीधुं. आर्त्त, रौद्र ध्यान ध्यायां.
खांमां, कटार, कोश, कूहामा, रथ, उखल, मुशल, अग्नि, घंटी, निसाह,
दातरडां प्रमुख अधिकरण मेढी, दाक्षिण्यलगे माग्यां आप्यां, पापोपदेश
दीधो. अष्टमी, चतुर्दशीयें खांरवा, दलवा तणा नियम जांग्या. मूरखपणा
लगे असंबंध वाक्य बोल्या. प्रमादाचरण सेव्यां. अंधोळे, नाहाणे, दात
णे, पगधोअणे, खेलपाणी तेल ठांव्यां, जीलणे जील्या. जूवटें रम्या हिं
चोळे हिंच्या, नाटक प्रेक्षणक जोयां, कण, कुवस्तु, ढोर लेवराव्यां, कर्क
श वचन बोल्या, आक्रोश कीधा, अबोला लीधा, करकडा मोड्या, मत्सर
धस्यो, संजेरा लगाड्या, शाप दीधा, जैसा, सांड, हुकु, कूकमा, श्रानादिक
फूजाख्यां, फूजतां जोया. खादि लगे अदेखाश् चिंतवी. माटी, मीतुं, कण कपा
शीया काज विण चांप्या. ते उपर बेठा. आद्वी वनस्पति खूंदी. सूश् शस्त्रादि
क निपजाव्यां. घणी निद्रा कीधी. राग, द्वेष लगे एकने रुद्धि परिवार वांढी. ए
कने मृत्यु हानि वांढी ॥ ए आठमे अनर्थदंडविरमणव्रत विषश्च अने ॥११॥

नवमे सामायिक व्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे दुप्पणिहाणे ॥ सामा
यिक लीधे मन आहट्ट दोहट्ट चिंतव्युं. सावद्य वचन बोड्यां, शरीर अ-
णपक्विलेद्युं हलाव्युं. उती वेलायें सामायिक न लीधो. सामायिक लेश उ
घाडे मुखें बोड्या. उंघ आवी, वात. विकथा, घर तणी चिंता कीधी, बीज
दीवा तणी उज्जेहि हुश्, कण, कपाशिया, माटी, मीतुं, खनी, धावनी, अर
णेटो पाषाण प्रमुख चांप्या, पाणी, नील, फूल, सेवाल, हरिकाय, बीयकाय,

इत्यादिक आज्ञायां. स्त्री, तिर्यच तणा निरंतर परस्पर संघट्ट हुआ, मुहपत्तीयो संघट्टी, सामायिक अणूप्रभृतं पाखुं, पारवुं विसाखुं ॥ नवमे सामायिकव्रत विषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्व दिवस ॥ १३ ॥

दशमे देशावगाशिकव्रतें पांच अतिचार ॥ आणवणे पेसवणे ॥ आणवणप्पजंगे, पेसवणप्पजंगे, सदाणुवाइ, रूवाणुवाइ, बहियापुग्गलपरकेवे ॥ नियमित जूमिकामांहि बाहेरथी कांइ अणावुं, आपण कन्हेथकी बाहेर कांइ मोकदुं, अथवा रूप देखाकी, कांकरो नाखी, साद करी, आपणपणुं ठतुं जणावुं ॥ दशमे देशावगाशिकव्रतविषयुं अनेरो जे कोइ अति ॥ १४ ॥

अग्यारमे पोषधोपवासव्रतें पांच अतिचार ॥ संथारुच्चारुविहि ॥ अप्पमि लेहिय, दुप्पमिलेहिय, सज्जासंथारण ॥ अप्पमिलेहिय, दुप्पमिलेहिय, उच्चार पासवणजूमि ॥ पोसह लिधे संथारातणी जूमि न पूंजी, बाहिरलां लहुनां वनां स्थंजिल, दिवसें शोध्यां नहिं, पमिलेह्यां नहिं. मातरुं अणपूज्युं हलावुं, अणपूज्जी जूमिकायें परठवुं. परठवतां, अणुजाणह जस्सग्गो, न कह्यो. परठव्या पूठें वार त्रण वोसिरे वोसिरे न कह्यो. पोसहशालामांहि पेसतां निसिहि, निसरतां आवस्सहि, वार त्रण जणी नहिं. पुढवी, अप्प, तेउ, वाऊ, वनस्पति, त्रसकाय तणा संघट्ट, परिताप उपडव हुआ. संथारा पो रिसीतणो विधि जणवो विसाख्यो, पोरिसिमांहे उंध्या, अविधें संथारो पाथरयो, पारणादिक तणी चिंता कीधी, काळवेलायें देव न वांध्या, पम्किमणुं न कीधुं पोसह असूरो लीधो, सवेरो पादयो, पर्वतिथें पोसह लीधो नही ॥ अग्यारमें पोषधोपवासव्रत विषयुं अनेरो जे कोइ अतिचार पद्व ॥ १५ ॥

बारमे अतिथिसंविज्ञागव्रतें पांच अतिचार ॥ सच्चित्ते निक्खिणवणे ॥ सच्चित्त वस्तु हेठे उपर ठतां महात्मा महासतीप्रत्यें असूजतुं दान दीधुं. देवानी बुद्धें असूजतुं फेडी सूजतुं कीधुं. देवानी बुद्धें परायुं फेडी आपणुं कीधुं अणदेवानी बुद्धें सूजतुं फेमी असूजतुं कीधुं. अणदेवानी बुद्धें आपणुं फेमी परायुं कीधुं, वहोरवा वेला टली रह्यां असूरें करी माहात्मा तेज्या, मत्सर धरी दान दीधुं गुणवंत आवे जक्ति न साचवी, ठती शक्तें साहम्मिवात्सल्य न कीधुं. अनेराइ धर्मक्षेत्र सीदातां ठती शक्तियें उद्धर्यां नहिं. दीन, क्षीणप्रत्यें अनुकंपादान दीधुं ॥ बारमे अतिथिसंविज्ञागव्रत विषयुं अनेरो जे कोइ अतिचार ॥ पद्व दिवसमांहि हुवो हुआ ॥ १६ ॥ संक्षेपणातणा पांच अतिचार ॥ इहलोए परलोए ॥ इहलोगासंस

प्यजगे, परलोगासंसप्यजगे, जीवियासंसप्यजगे, मरणासंसप्यजगे, कामजो
गासंसप्यजगे ॥ इहलोकें धर्मेना प्रज्ञाव लगे राजरुद्धि, सुख, सौजाग्य, प
रिवार, वांढयो. परलोकें देव, देवेंद्र, विद्याधर, चक्रवर्तीतणी पदवी वांढी,
सुख आवे जीवितव्य वांढयुं. दुःख आवे मरण वांढयुं. काम जोगतणी वां
ढा किधी ॥ संलेषणाव्रत विषइज अनरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवस
मांहे हुवो हुइ ॥ १७ ॥

तपाचारना बार जेद, ठ बाह्य, ठ अज्यंतर ॥ अणसणमूणोयरिआण ॥ अ
णसण जणी उपवास विशेष पर्वतिथें ठती शक्ते कीधो नहिं. जणोदरीव्रत
कोलिया पांच, सात, जणा रखा नहिं. वृत्तिसंदेप, ते द्रव्यजणी सर्ववस्तु
नो संदेप कीधो नहिं. रसत्याग तथा विगयत्याग न कीधो. कायक्लेश, लो
चादिक कष्ट कस्यां नहिं. संलीनता ते अंगोपांग, संकोची राख्यां नहिं, पञ्च
स्काण जांग्यां. पाटलो रुगतो फेड्यो नहिं. गंठसी पोरिसी, साढापोरिसी, पुरि
मह, एकासणुं, बेआसणुं, नीवि, आंबिल प्रमुख पञ्चस्काण पारवुं विसाखुं. बे
सतां नोकार न जण्यो, उठतां पञ्चस्काण करवुं विसाखुं, गंठसीउं जाग्युं,
नीवि, आंबिल, उपवासादिक तप करी काचुं पाणी पीधुं. वमन हुज ॥ बा
ह्यतप विषइज अनरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहे ॥ १८ ॥

अज्यंतरतप ॥ पायष्ठितं विणउण ॥ मनशुद्धें गुरुकन्हें आलोयणा दीधी
नहिं गुरुदत्त प्रायश्चित्त तप, लेखाशुद्धें पहोंचारयुं नहिं. देव, गुरु, संघ, सा
हम्मीप्रत्ये विनय साचव्यो नहिं. बाल, वृद्ध, ग्लान, तपस्वी प्रमुखनुं वैया
वच्च न कीधुं. वांचना. पृष्ठना, परावर्त्तना. अनुप्रेक्षा, धर्मकथालक्षण पंच
विध स्वाध्याय न कीधो. धर्मध्यान, शुद्धध्यान न ध्यायां. आर्त्तध्यान तथा
रौद्रध्यान ध्यायां. कर्मद्वय निमित्तें लोगस्स दश वीशनो काउस्सग न की
धो ॥ अज्यंतरतप विषइज अनरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमां ॥ १९ ॥

वीर्याचारना त्रण अतिचार ॥ अणिगूहिअ बलविरीउण ॥ पढवे, गुणवे,
विनय, वैयावच्च, देवपूजा, सामायिक, पोसह, दान, शील. तप, जावनादिक
धर्मकृत्यने विषे मन, वचन, कायातणुं ठतुं बल, वीर्य, गोपयुं. रूमां पंचांग
खमासमण न दीधां. वांदणांतणा आवर्त्तविधि साचव्या नहिं. अन्यचि
त्त निरादरपणे बेठा. उतावळुं देववंदन, पक्किमणुं कीधुं ॥ वीर्याचार विष
इज अनरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहे हुवो होय ते सण ॥ २० ॥

नाणाश्च अष्ट पञ्चवय, समसंवेहण पन्नर कम्मसेसु ॥ वारस तव विरिञ्च
तिगं, चउवीसं सय अईयारा ॥ १ ॥ पणिसिद्धाणंकरणेः—प्रतिषेध, अज्जदय,
अनंतकाय, बहुवीजज्जदण, महारंजपरिग्रहादिक कीधां. जीव जीवादिक
सूक्ष्म विचार सर्वद्वया नहिं. आपणी कुमति लगें उत्सूत्र प्ररूपणा कीधी.
तथा प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह, क्रोध, मान,
माया, लोभ, राग, द्वेष, कलह, अज्याख्यान, पैशुन्य, रति अरति, परप-
रिवाद, मायामृषावाद, मिथ्यात्व शब्द ए अटार पापस्थानक कीधां करा
व्यां, अनुमोद्यां होय. दिनकृत्य प्रतिक्रमण, विनय, वैयावच्च न कीधां. अनेरं
जे कांश्च वीतरागनी आज्ञाविरुद्ध कीधुं, कराव्युं, अनुमोद्युं होय. ए चिहुं प्र-
कारमांहे अनेरो जे कोश्च अतिचार पद्ध दिवसमांहे सूक्ष्म, बादर, जाणतां, अ
जाणतां हुं होय, ते सवि हुं मनै, वचनै, कायायें करी तस्स मिहामि डुक्कं
एवंकारें श्रावक तणे धमै श्रीसमकितमूल बार व्रत, एकशो चोवीश अ
तिचारमांहे अनेरो जे कोश्च अतिचार पद्ध दिवसमांहे सूक्ष्म, बादर, जा
णतां अजाणतां, हुं होय, ते सवि हुं मनै, वचनै, कायायें करी तस्स मिहामि
डुक्कं ॥ इति श्रीश्रावक पस्की चउमासी संवत्सरि अतिचाराः ॥ ५४ ॥

॥ अथ ॥

॥ नव स्मरणानि सार्थानि प्रारब्धन्ते ॥

॥ तत्र प्रथम सर्वस्मरणमांहे प्रधान; सर्वमंगलमां जावमंगलमय
एवा पंच परमेष्ठीनुं नमस्काररूप प्रथम स्मरण लखीयें ठैयें.
नमो अरिहंताणं, नमो सिद्धाणं, नमो आयरिञ्चा
णं, नमो उवञ्जायाणं, नमो लोए सबसाहूणं, एसो
पंच नमुक्कारो, सबपावप्पणासणो ॥ मंगलाणं च स
वेसिं, पढमं हवइ मंगलं ॥ इति प्रथमं स्मरणम् ॥ १ ॥

अर्थः—(अरिहंताणं के०) विहरमान श्रीअरिहंतने महारो (नमो
के०) नमस्कार हो. (सिद्धाणं के०) सर्वसिद्धने महारो (नमो के०)
नमस्कार हो. (आयरियाणं के०) पंचविध आचारने पावे, एवा श्री
आचार्य प्रत्ये महारो (नमो के०) नमस्कार हो. (उवञ्जायाणं के०)

पच्चीश गुणधारक एवा श्री उपाध्याय प्रत्ये महारो (नमो के०) नमस्कार हो. (लोए के०) अढीझीपरूप मनुष्य लोकने विषे (सबसाहूणं के०) स्थविरकटपादिक जेदोवाला सर्वसाधुप्रत्ये महारो (नमो के०) नमस्कार हो. (एसो के०) ए जे अरिहंतादिक संबंधी (पंचनमुक्कारो के०) पांच नमस्कार ठे, एटले ए नमस्कारपंचक जे ठे, ते केहवुं ठे ? तो के (सबपा व के०) ज्ञानावरणादिक सर्वपापप्रत्ये (प्यणासणो के०) प्रकषे करी ना शनुं करनार ठे, वली ए नमस्कारपंचक केहवुं ठे ? तो के (मंगलाणंचस वेसिं के०) सर्वमंगलमांहे (पढमं के०) प्रथम एटले मुख्य (मंगलं के०) मंगल (हवइ के०) ठे. एटले ए जावमंगल ठे, ते मोक्षसुखनुं आपनार ठे. आनो विस्तारार्थ आज ग्रंथना प्रारंभमां लख्यो ठे ॥ १ ॥

॥ अथ उवसग्गहरनामकद्वितीयस्सरणप्रारंभः ॥

उवसग्गहरं पासं, पासं वंदामि कम्मधणमुकं ॥ वि-
सहरविसनिन्नासं, मंगलकट्ठाणआवासं ॥ १ ॥ वि-
सहरकुलिंगमतं, कंठे धारेइ जो सया मणुउं ॥ त-
स्स ग्गहरोगमारी, डठ जरा जंति उवसामं ॥ २ ॥
चिठउ दूरे मंतो, तुअ पणामोवि बहुफलो होइ ॥ नर
तिरिएसुवि जीवा, पावंति न डुक्क दोगच्चं ॥ दोहग्गं ॥
॥ ३ ॥ तुह सम्मत्ते लब्धे, चिंतामणिकप्पपायवन्नहिण ॥
पावंति अविग्घेणं, जीवा अयरामरं ठाणं ॥ ४ ॥
इअ संशुउं महायस, जत्तिअर निअरेण हिअएण ॥
ता देव दिज्ज बोहिं, जवे जवे पास जिणचंद ॥ ५ ॥

ए उवसग्गहर स्तोत्रनो सविस्तर अर्थ; आज ग्रंथना चम्मोतेरमा पानामां आगल लखाई गयो ठे, तेथी आहीं लख्यो नथी.

॥ अथ संतिकरस्तोत्र नामकं तृतीयं स्सरणं प्रारंभ्यते ॥

॥ प्रथम आ स्तोत्र उत्पन्न थवानुं किंचित् कारण लखीयें ठैये. तपो गज्जनायक श्रीसोमसुंदरसूरिना पट्टप्रज्ञावक श्रीमुनिसुंदर सूरि मेदपाट

દેશ સંબંધી દેવકુલપાટ ગામને વિષે ચોમાસું રહ્યા હતા, તે સમયમાં શ્રી સંઘને વિષે અકસ્માત મરકીનો મહીટો ઉપડવ ઉત્પન્ન થયો. તે ઉપડવે પીઠિત એવા સંઘનાં લોકોને જોઈ જેમને સ્વગુરુ સાન્નિધ્યથી સદ્વિદ્યા પ્રાપ્ત થયેલી હતી એવા અને કરુણાસહિત હૃદયવાલા શ્રીમુનિસુંદરસૂરિ, તેમ જ શ્રીસૂરિમંત્રના આમ્નાયથી ગર્જિત એવું આ સંતિકરનામા સ્તોત્ર રચ્યું, એ ના પઠનપાઠનથી તથા એ સ્તોત્રમંત્રિત જલ ઠાંટવાથી શ્રીસંઘને સમસ્ત મરકીનો ઉપડવશાંત થયો, ત્યારથી આ સ્તોત્રને પઠનપાઠનાદિકનો સંપ્રદાય ચાલ્યો છે, તે સ્તોત્ર, અર્થસહિત લખીયેં ઠૈયેં ॥

સંતિકરં સંતિજિણં, જગસરણં જયસિરીઝ દાયારં ॥

સમરામિ ઋત્ત પાલગ, નિવાણી ગરુડકયસેવં ॥ ૧ ॥

અર્થ:-આ ઠેકાણેં અહં એ કર્તૃપદ અધ્યાહારથી લેવું. એટલે (અહં કેળું) હું (સંતિજિણં કેળું) વર્તમાન ચોવીશીના શોલમા તીર્થકર શ્રીશાંતિજિન, તે પ્રત્યેં (સમરામિ કેળું) મનમાં ચિંતવન કરું હું, એટલે ધ્યાન કરું હું. તે શ્રીશાંતિનાથ કેહવાં છે? તો કે (સંતિકરં કેળું) સર્વ ઉપડવના નિવારણ કરનારા છે, કેમ કે? પ્રભુ ગર્જગત થયા, તેવારે એમની માતાના પગ ધોયેલા જલના ઠાંટવાથકી લોકોને મરકીનો ઉપડવ શાંત થયો, તેથી માતા, પિતાયેં શાંતિનાથ એવું નામ પાડ્યું. વલી શ્રીશાંતિજિન કેહવા છે? તો કે (જગસરણં કેળું) જગન્નિવાસી લોક તેના શરણ એટલે ઋયનિવારણ કરનાર છે, વલી (જયસિરીઝ કેળું) જય તે પ્રધાન એવી શ્રી જે લક્ષ્મી, અથવા જય તે જય અને લક્ષ્મી જે શોભા તેને જયશ્રી કહિયેં, એ બેહુ વાનાંના (દાયારં કેળું) દાતાર છે. વલી કેહવા છે? તો કે (ઋત્ત કેળું) પોતાને ઋજનારા એવા જે ઋક્તલોક તેમને (પાલગ કેળું) પાલન કરનારા છે, એટલે તુષ્ટિ,પુષ્ટિના દેનારા છે, અર્થાત્ ઋક્તને વિઘ્નવિનાશપણાયેંકરી હિતકારક છે, વલી (નિવાણી કેળું) નીર્વાણી નામક દેવી તથા (ગરુડ કેળું) ગરુડ નામક યક્ષ, એ બેહુયેં (કયસેવં કેળું) કરેલી છે સેવા જેમની એવા છે ॥૧॥

ૐ સનમો વિષ્ણોસહિ પત્તાણં સંતિસામિપાયાણં ॥

ઐઞ્ઞ સ્વાહામંતેણં, સઘાસિવહરિઅહરણાણં ॥ ૨ ॥

અર્થ:-(સંતિસામિપાયાણં કે०) શ્રીશાંતિસ્વામીપાદને (ૐ સનમો કે०) ૐ કારેં સહિત નમસ્કાર થાઉં. તે શ્રી શાંતિસ્વામીપાદ કેહવા છે? તો કે (વિષ્ણોસહિપત્તાણં કે०) વિષ્ણોષધિ લલ્લિધને પ્રાપ્ત થયા એવા છે, તેમાં વિ જે વિદ્યા, અને પ્ર જે લઘુનીતિ તે ઔષધિરૂપેં છે જેમના એવા છે, વલ્લી કેહવા છે? તો કે (ઐઐં સ્વાહામંતેણં કે०) ઐઐં સ્વાહા એ પ્રકારનું સૂરિયેં કહેલું જે મંત્રબીજ, તેણેં કરી યુક્ત છે. વલ્લી કેહવા છે? તો કે “ૐસ નમો વિષ્ણોસહિપત્તાણં ઐઐં સ્વાહા” એવા મંત્રના પદેં કરીને સકલ જગતના (સર્વા સિવ કે०) સર્વ અશિવ એટલે મરકી અપસ્મારાદિક સર્વ ઉપદ્રવો, તેને તથા (હુરિય કે०) હુરિત જે પાપ તેને (હરણાણં કે०) હરણ કરનાર છે ॥ ૨ ॥

ૐ સંતિ નમુકારો, ચેલોસહિમાઈ લલ્લિપત્તાણં ॥
સૌં હ્રીં નમો સર્વોસહિ, પત્તાણં ચ દેહ સિરિં ॥ ૩ ॥

અર્થ:-(ૐ કે०) અહીં ૐ જે છે, તે અચ્યુપગમ અર્થમાં જાણવો. અર્થાત્ ૐ એટલે શોજાયમાન એવા (સંતિ કે०) શાંતિસ્વામીપાદને (નમુકારો કે०) નમસ્કાર થાઉં. તે શાંતિસ્વામીપાદ કેહવા છે? તો કે (ચેલોસહિમાઈલલ્લિપત્તાણં કે०) ચેલ જે શ્લેષ્મા કફ, તે આદિ સિંધાણાદિક, તેહીજ પરમ ઔષધિપણાયેં કરીને પ્રાપ્ત થયાં છે જેમને. અહીં માઈ ત્યાં મ કાર જે છે, તે લાક્ષણિક છે. (ચ કે०) વલ્લી તેને (સૌં હ્રીં નમો કે०) સૌં હ્રીં સહિત નમસ્કાર હો. વલ્લી તે કેહવા છે? તો કે (સર્વોસહિપત્તાણં કે०) સર્વ જે દંત, કેશ, નચ, રોમાદિક અંગરૂપ જે અવયવો, તે સર્વોષધિ પાણને પામ્યા છે જેમને એવા છે. અને તેડને કરેલો જે નમસ્કાર છે, તે જીવ્યોને (દેહસિરિં કે०) લક્ષ્મીને આપો. આર્હિં “ૐ હ્રીં નમોચેલોસહિ લલ્લિ પત્તાણં, તથા ૐ હ્રીં નમો સર્વોસહિપત્તાણં” એ બે સૂરિમંત્રપદો જે છે, તે સર્વોપદ્રવનાશકારક છે. વલ્લી ૐ કારસહિત શાંતિજિનનો નમસ્કાર જે છે, તે શ્લેષ્મૌષધ્યાદિ લલ્લિપ્રાપ્ત એવા સાધ્વાદિકને દ્રવ્યથી તથા જાવ થકી પણ એવી બે પ્રકારની શ્રી જે લક્ષ્મી તેને આપે છે ॥ ૩ ॥

વાણી તિહુઅણસામિણિ, સિરિ દેવી જસ્કરાય ગણિપિન્નગા ॥
ગહદિસિપાલસુરિંદા, સયાવિ રક્કંતુ જિણ્ણત્તે ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(વાણી કે) વાગ્દેવતા, જે શ્રુતાધિષ્ઠાયિની, (તિહુઅણસામિણિ કે) ત્રિચુવનસ્વામિની એટલે સૂરિમંત્રપીઠપંચકાધિષ્ઠાયિની એટલે એનું ધ્યાન કરનાર જે જાત જન, તેને પ્રાતિહાર્ય કરનારી એવી, અને પદ્મઢહ નિવાસિની વ્યંતરજાતિવાલી (સિરિદેવી કે) લક્ષ્મીનામા દેવી તથા (જ રકરાયગણિપિરુગા કે) ચક્ષોની મધ્યેં છુતિયેં કરીને જે રાજ એટલે અધિક શોજે તેને ચક્ષરાજ કહિયેં, અને ગણિપીટક જે દ્વાદશાંગ તેનો અધિષ્ઠાયિક છે, એ હેતુમાટેં તે ગણિપીટક નામા ચક્ષરાજ જાણવો, તથા (ગહ કે) સૂર્યાદિ નવગ્રહ તથા (દિસિપાલ કે) દશ દિક્પાલ તથા (સૂરિંદા કે) સુરના ઇંદ્ર. તે ચોશઠ ઇંદ્ર એ સર્વ સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવો છે, તે (સયાવિ કે) સદા નિરંતર પણ (જિણજ્જે કે) શ્રીતીર્થકરના જાતિકારક જનોને (રક્કંતુ કે) રક્ષાને કરો ॥ ૪ ॥

રક્કંતુ મમ રોહિણી, પન્નત્તી વજ્જસિંખલા ય સયા ॥

વજ્જંકુસિ ચક્કેસરિ, નરદત્તા કાલિ મહાકાલી ॥૫॥

અર્થ:—(મમ કે) મને અને ઉપલક્ષણથી અન્ય જીવોને પણ સર્વોપદ્રવોથી (સયા કે) નિરંતર (રક્કંતુ કે) રક્ષણ કરો. આહિં સર્વોપદ્રવોથી એ પદ અધ્યાહારથી લેવું. હવે તે કોણ રક્ષણ કરો? તો કે શોલ દેવીયો રક્ષણ કરો. તેનાં નામ કહે છે. એક (રોહિણી કે) પુણ્યરૂપ વીજને ઉત્પન્ન કરે છે માટેં રોહિણી કહિયેં, તે રોહિણીનામા દેવી રક્ષણ કરો. વીજી (ય કે) વલી (પન્નત્તી કે) પ્રકૃષ્ટ છે જ્ઞસિ એટલે જ્ઞાન જેને વિષે માટે પ્રજ્ઞસિદેવી એવું નામ કહિયેં, તથા ત્રીજી (વજ્જસિંખલા કે) વજ્રની પેટેં ડુર્જેય છે, ડુષ્ટ દમનાર્થ એવી શૃંખલા તે છે જેના હાથને વિષે તેમાટે તેને વજ્રશૃંખલા દેવી કહિયેં. એ ત્રણે દેવીયો મહારં રક્ષણ કરો. ચોથી (વજ્જંકુસિ કે) વજ્ર અને અંકુશ, એ બે અસ્ત્ર છે જેના હસ્તને વિષે માટેં તેને વજ્રાંકુશી કહિયેં. તથા પાંચમી (ચક્કેસરિકે) નિરંતર ચક્રનું ધારણ કરવાપણું છે જેના હાથને વિષે માટેં તેને ચક્રેશ્વરી કહિયેં, તથા ષઠી (નરદત્તા કે) નર જે મનુષ્ય તેને વરાદિકની દેવાવાલી છે. માટેં તેને નરદત્તા દેવી કહીયેં. તથા સાતમી (કાલિ કે) જેના શરીરને વિષે શ્યામવર્ણત્વ છે, માટેં કાલી દેવી કહીયેં. અથવા શત્રુ

उने विषे कालनी उपमा ठे माटें काली देवी कहियें. तथा आठमी (महाकाली के०) महाकाली देवी, आहिं महाशब्दें करीने विशेष जाणवुं॥५॥

गोरी तह गंधारी, महजाला माणवी अ वइरुद्धा ॥

अवुत्ता माणसिआ, महामाणसिआउं देवीउं ॥६॥

अर्थः—नवमी (गोरी के०) गौरवर्णपणुं ठे माटें गौरी देवी कहियें. (तह के०) तथा वली दशमी (गंधारी के०) गा एटले सुरजि तेना वाहनने धारण करे ठे माटे गांधारी कहियें. तथा अगीयारमी (महजाला के०) सर्व अस्त्रोनी महोटी ठे ज्वाला जेने तेने महाज्वाला कहियें. तथा बारमी (माणवी के०) मनुष्यथी जननी तुल्य, तेने मानवी कहियें. (अ के०) वली तेरमी (वइरुद्धा के०) अन्योऽन्य वैरोपशांत्यर्थ अद्य एटले आववुं ठे जेनुं ते वैरुद्धा कहियें. तथा चौदमी (अवुत्ता के०) पापने विषे जेने स्पर्श नथी तेने अवुत्ता कहियें. तथा पंदरमी (माणसिआ के०) ध्यान करनारना मनने सान्निध्य जेनाथकी थाय ठे ते माटें मानसिका कहियें. तथा शोलमी (महामाणसिआउं के०) ते पण पूर्वोक्त मानसिकानी जेम जाणवुं. एक महा पद ठे, ते महत्तावाचक ठे, ए शोल (देवीउं के०) देवियो जे ठे, ते रक्षण करो. ए शोले देवीयोनुं विद्याप्रधानत्व ठे ते माटें ए विद्यादेवीयो कहेवाय ठे. ए शोल देवीयोयें करी मंत्रावर्णावलि ससाधन थाय ठे. ए देवीयोनुं श्रीमंत्रपट्टमां पोतपोताना स्थानकोने विषे स्थापन थाय ठे, अने तेनुं ध्यान करनारने ए ध्यान, सुखावह होय ठे ॥६॥

हवे चोवीश तीर्थकरोना चोवीश यद्दोनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

जस्का गोमुह महज, र्क तिमुह जस्केस तुंबुरु कुसुमो ॥

मायंगो विजयाजिय, वंजो मणुज सुरकुमारो ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम (गोमुह के०) गोमुखनामा (जस्का के०) यद्द, बी जो (महजर्क के०) महायद्द, त्रीजो (तिमुह के०) त्रिमुख यद्द चो थो (जस्केस के०) ईश्वरनामा यद्द, पांचमो (तुंबुरु के०) तुंबुरुनामा यद्द, षष्ठो (कुसुमो के०) कुसुम नामा यद्द, सातमो (मायंगो के०) मातंगनामा यद्द, आठमो (विजय के०) विजयनामा यद्द, नवमो (अजिय के०) अजितनामा यद्द, दशमो (वंजो के०) ब्रह्मनामा

यद्, अगीयारमो (मण्ड के०) मनुजनामा यद्, वारमो (सुरकुमार के०) सुरकुमारनामा यद् ठे ॥ ७ ॥

ठम्मुह पयाल किन्नर, गरुडो गंधव तह्य जरिंदो ॥

कूबर वरुणो जिजडी, गोमेहो पास मायंगो ॥ ८ ॥

अर्थः—तेरमो (ठम्मुह के०) षण्मुखनामा यद्, चौदमो (पयाल के०) पातालनामा यद्, पन्नरमो (किन्नर के०) किन्नरनामा यद्, शोल मो (गरुडो के०) गरुडनामा यद्. सत्तरमो (गंधव के०) गंधर्वनामा यद्, (तह्य के०) तथा वली अठारमो (जरिंदो के०) यक्षेन्द्रनामा यद् ठे, उगणीशमो (कूबर के०) कूबरनामा यद्, वीशमो (वरुणो के०) वरुण नामा यद्, एकवीशमो (जिजडी के०) भृकुटिनामा यद्, बावीशमो (गोमेहो के०) गोमेधनामा यद्, त्रेवीशमो (पास के०) पार्श्वनामा यद्, चोवीशमो (मायंगो के०) मातंगनामा यद्, ठे॥ए प्रमाणें प्रत्येक तीर्थकर नो प्रत्येक यद् अनुक्रमें जाणवो.ए चोवीश तीर्थकरोना चोवीश यद्दोना वर्ण, वाहन, हस्त, आयुध्यो, तेमनुं सविस्तर वर्णन, श्रीप्रवचनसारोद्धारना मा ग्रंथना ठवीशमा छारमां ठपाइ गयाथी अर्हीयां लख्यां नथी ॥ ८ ॥

हवे चोवीश तीर्थकरोनी चोवीश देवीयोनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

देवीउं चक्केसरि, अजिआ डुरिआरि कालि महाकाली ॥

अच्चुअ संता जाला, सुतारया सोय सिरिवन्हा ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (चक्केसरि के०) चक्रेश्वरीनामा देवी, बीजी (अजिआ के०) अजितानामा देवी, त्रीजी (डुरिआरि के०) डुरितारिनामा देवी, चोथी (कालि के०) कालीनामा देवी, पांचमी (महाकाली के०) महा कालीनामा देवी, ठछी (अच्चुअ के०) अच्युतनामा देवी, सातमी (संता के०) शांतानामा देवी, आठमी (जाला के०) ज्वालानामा देवी, नवमी (सुतास्या के०) सुतारानामा देवी, दशमी (असोय के०) अशोका नामा देवी, अगीयारमी (सिरिवन्हा के०) श्रीवत्सानामा देवी, ए श्री तीर्थकरनी (देवीउं के०) देवीयो ठे ॥ ९ ॥

चंमा विजयंकुसि प, न्नइत्ति निव्वाणि अञ्चुआ धरणी ॥
वइरुद्धं बुत्त गंधा, रि अंब पजमावई सिद्धा ॥ १० ॥

अर्थः—चारमी (चंमा के०) चंद्रानामा देवी, तेरमी (विजय के०) विजयानामा देवी, चौदमी (अंकुसि के०) अंकुशानामा देवी, पन्नरमी (पन्नइत्ति के०) पन्नगानामा देवी, शोलमी (निव्वाणि के०) निर्वाणी नामा देवी, सत्तरमी (अञ्चुआके०) अच्युतानामा देवी, अट्टारमी (धरणी के०) धारिणीनामा देवी, उगणीशमी (वइरुद्ध के०) वैरोढ्यानामा देवी, वीशमी (बुत्त के०) अहुतानामा देवी, एकवीशमी (गंधारि के०) गंधारीनामा देवी, बावीशमी (अंब के०) अंबानामा देवी त्रेवीशमी (पजमावई के०) पद्मावतीनामा देवी, चोवीशमी (सिद्धा के०) सिद्धानामा देवी. ए प्रकारें चोवीश देवीयो अनुक्रमें चोवीश तीर्थकरोनी जाणवी. ए चोवीश देवीयोना वर्ण, वाहन, हस्त, आयुद्धादिक सर्व प्रवचनसारोद्धार नामा ग्रंथना सत्तावीशमा द्वारमां ठपाइ गयाथी आहिं लख्यां नथी ॥१०॥

इअ तिष्ठ रक्कण रया, अन्नेवि सुरा सुरी चउहावि ॥
वंतर जोइणि पमुहा, कुणंतु रक्कं सया अम्हं ॥ ११ ॥

अर्थः—(इअ के०) ए प्रकारें पूर्वोक्त यद्वा, यद्दिणी, तुमें (तिष्ठ के०) चतुर्विध संघरूप जे तीर्थ, तेनुं सर्वोपद्रवथकी जे (रक्कण के०) पालन करतुं, तेने विषे (रया के०) तसर थाउं. तथा (अन्नेवि के०) अन्य पण (चउहावि के०) चार प्रकारना एवा पण (सुरा के०) देवता, (सुरी के०) देवीयो जे जवनपत्यादिक चार निकायनां ठे, ते (वंतर के०) घंटाक र्णादिक बावन वीरविशेष, अथवा माणिजडादि क्षेत्रपालविशेष जाणवा. तथा (जोइणिपमुहा के०) जडकाली प्रमुख चोशठ योगिनी व्यंतरीविशेष, ते (रक्कं के०) रक्षाप्रत्ये (सया के०) निरंतर आ स्तोत्रनुं स्मरण करनारा एवा (अम्हं के०) अमोने (कुणंतु के०) करो ॥ ११ ॥

एवं सुदिठि सुरगण, सहिउं संघस्स संति जिणचंदो ॥
मज्जावि करेउ रक्कं, मुणिसुंदरसुरिधुअ महिमा ॥ १२ ॥

અર્થ:—(એવં કેળ) એમ (સુદિઠિસુરગણ કેળ) પૂર્વોક્ત સમ્યગ્દષ્ટિ દેવ તાનો સમૂહ, તેણે (સહિઝ કેળ) સહિત એવા (સંઘસસ કેળ) શ્રીસંઘ જે તેને (સંતિજિણચંદો કેળ) સામાન્ય કેવલીને વિષે આદ્વાદકારી માટે જિનચંદ્ર કહિયે; તે શ્રીશાંતિજિનચંદ્ર, તમે (મજ્જાવિ કેળ) મને પણ સર્વો પદ્મ નિવારણરૂપ (રક્કં કેળ) રક્ષા તેપ્રત્યે (કરેઝ કેળ) કરો. એ શ્રીશાંતિ જિનચંદ્ર કેહેવા છે? તો કે (મુણિ કેળ) મુનિને વિષે (સુંદર કેળ) પ્રધાન એવા જે શ્રુતકેવલી, મનઃપર્યવજ્ઞાનીયો તેણે તથા (સૂરિ કેળ) પંક્તિ તો તેમણે (શ્રુચ કેળ) સ્તુતિ કહ્યો છે (મહિમા કેળ) માહાત્મ્ય જેમનું એવા છે. અથવા પદ્માંતરે આ સ્તોત્રકર્તાનું નામ પણ શ્રીમુનિસુંદર સૂરિ છે, એમ જણાવવાને આ બેલું પદ લખ્યું છે ॥ ૧૨ ॥

ઇચ્છ સંતિ નાહ સમ્મ, દિઠી રક્કં સરઝ તિકાલં જો ॥

સવોવદ્ધવરહિઝ, સ લહઝ સુહસંપયં પરમં ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—(ઇચ્છ કેળ) એ પ્રકારે (સમ્મદિઠી કેળ) રૂમી છે દષ્ટિ જેની એવો તત્ત્વશ્રદ્ધાનવાલો (જો કેળ) જે કોઈ મનુષ્ય, (સંતિનાહ કેળ) શ્રી શાંતિનાથ તેની (રક્કં કેળ) રક્ષા જે છે તેને (તિકાલં કેળ) ત્રણે કાર્ણે ત્રિસંધ્યાયે (સરઝ કેળ) સરણ કરે છે, મને કરી ચિંતવન કરે છે, તે મનુષ્ય, (સવોવદ્ધવરહિઝ કેળ) સર્વોપદ્રવે કરી રહિત થાય છે, અને (સ કેળ) તે મનુષ્ય, (પરમં કેળ) સર્વોત્કૃષ્ટ એવા (સુહસંપયં કેળ) સુખસંપત્તિ અથવા સુખદાયક સંપદા તેને (લહઝ કેળ) પામે છે ॥ ૧૩ ॥

તવગઢગયણદિણયર, જુગવરસિરિસોમસુંદરગુરૂણં ॥

સુપસાયલ ધ્વગણહર, વિદ્વાસિદ્ધિ જણઝ સીસો ॥ ૧૪ ॥

ઇતિ શ્રી સંતિકરં નામ તૃતીયં સ્મરણમ્ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(તવગઢ કેળ) શ્રી તપોગઢરૂપ (ગયણ કેળ) ગગન તેને વિષે (દિણયર કેળ) દિનકર જે સૂર્ય તે સમાન (જુગવર કેળ) યુગપ્રધાન પદવીના જોગવનાર એવા (સિરિસોમસુંદરગુરૂણં કેળ) શ્રીસોમસુંદરસૂરિ નામા ગુરુ ધર્માચાર્ય તેમના (સુપસાય કેળ) સુપ્રસાદે કરીને (લઝ કેળ) પ્રાપ્ત થઈ એવી (ગણહરવિદ્વાસિદ્ધિ કેળ) ગણધર વિદ્યાસિદ્ધિને (સીસો

के०) शिष्य जे श्रीमुनिसुंदरसूरि, ते (जणइ के०) जणे ठे ॥१४॥इति॥३॥

॥ अथ तिजयपहुत्तनामकचतुर्थस्मरणस्य प्रारंभोऽयं ॥

तिजय पहुत्त पयासय, अठ महापाडिहेरजुत्ताणं ॥

समयखित्त ठिआणं, सरेमि चक्रं जिणंदाणं ॥ १ ॥

अर्थ:-हुं (जिणंदाणं के०) सामान्य केवलीने विषे इंड तुळ्य माटें जिनेंद्र कहियें ते जिनेंद्रोनुं (चक्रं के०) चक्र एटले वृंद अथवा चक्र एटले यंत्र तेनुं (सरेमि के०) स्मरामि एटले ध्यान करुं हुं. ते जिनेंद्रो केहवा ठे? तो के (तिजय के०) त्रण जगत् तेनुं (पहुत्त के०) प्रभुत्व जे ऐ श्र्वर्य तेने (पयासय के०) प्रकाशना करनारा ठे, वली (अठमहापाडिहेर के०) आठ जे महाप्रातिहार्य तेणें करी (जुत्ताणं के०) युक्त ठे. वली केहवा ठे? तो के (समय के०) कालविशेष उपलक्षणथी अहोरात्र ठे प्रधान जेने विषे एतुं जे (खित्त के०) क्षेत्र एटले पीस्तालीश लाख योजन प्रमाण अढीढीप लक्षण जे समयक्षेत्र ठे तेने विषे (ठिआणं के०) स्थित एटले वर्त्तता एवा उत्कृष्ट कालने विषे जेवारें कोइ पण क्षेत्रने विषे तीर्थकरनो विरह होतो नथी तेवारें पंदर कर्मचूमि क्षेत्रने विषे उत्कृष्टथी एकशो ने-सीत्तेर तीर्थकरो समकालें होय ठे, तेनुं हुं स्मरण करुं हुं ॥ १ ॥

हवे ए एकशो ने सीत्तेर समय क्षेत्र स्थित जिनवृंदने एकशो सीत्तेर संख्याना अंकना प्रमाणवालो अने महोदुं ठे माहात्म्य जेनुं एवो महा यंत्र ठे, ते यंत्रनो उद्धारविधि सात गाथायें करी देखाडे ठे.

ए यंत्रमां पांच कोष्टको ऊर्ध्व लखवां, अने पांच कोष्टको आमां लखवां, तेवारें पांच पच्चां पच्चीस कोष्टको थाय. तिहां मध्यने विषे पांच आमां कोष्टको जे ठे, तेमां “क्षिप ऊँ स्वाहा” ए पंचाक्षरी पंचमहाभूतात्मिका महाविद्या लखवी, तेमज वली उज्जां मध्यनां जे पांच कोष्टको ठे तेमां पण “क्षिप ऊँ स्वाहा” ए पंचाक्षरी महाविद्याज लखवी, तेमां (क्षि) ए पृथ्वी बीज ठे, (प) ए अप्बीज ठे, (ऊँ) ए तेजोबीज ठे, (स्वा) ए पवनबीज ठे, अने (हा) ए आकाशबीज ठे. एम ए पांच बीजो मध्यनी आनी लीटीना तथा मध्यनी उज्जी लीटीना दरेक कोष्टकमांलखवां, अने बीजां कोष्टको जे ठे

તેમાં અંકો લખવા. તિહાં યંત્રના આરંભની આડી પંક્તિનાં જે પાંચ કોષ્ટકો હે, તેમધ્યે લખવા યોગ્ય અંકોને ગાથાયેં કરી દેખાડે હે.

પણવીસા ય અસીઆ, પન્નરસ પન્નાસ જિણવર સમૂહો ॥

નાસેહ સયલ હુરિઅં, જવિઆણં જત્તિજુત્તાણં ॥ ૨ ॥

અર્થ:—તિહાં યંત્રની આમી પંક્તિના પાંચ કોષ્ટકો જે હે, તેના પ્રથમ કોષ્ટકમાં (પણવીસા કે) પચ્ચીશનો અંક લખવો, (ય કે) તથા બીજા કોષ્ટકમાં (અસીઆ કે) ઇંશીનો અંક લખવો, તથા ત્રીજું કોષ્ટક તો મધ્યમાં હે, તેથી તેમાં તો પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે (દ્વિ) અક્ષર લખેલુંજ હે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (પન્નરસ કે) પંદરનો અંક લખવો, તથા પાંચમા કોષ્ટકમાં (પન્નાસ કે) પચ્ચાસનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે લખેલો (જિણવર કે) સામાન્યકેવલીમાં શ્રેષ્ઠ એવા તીર્થકરોનો (સમૂહો કે) સમુદાય તેનો યંત્ર, તે (જત્તિજુત્તાણં કે) જત્તિયેં કરી યુક્ત એવા (જવિઆણં કે) જવ્ય જીવો જે હે, તેનાં (સયલ કે) સમગ્ર એવા (હુરિઅં કે) હુરિત જે પાપકર્મ તેને (નાસેહ કે) નાશ કરો ॥ ૨ ॥

હવે એ યંત્રની બીજી આડી પંક્તિનાં કોષ્ટકોને વિષે જે અંક

લખવા યોગ્ય હે, તે અંકો કહે હે.

વીસા પણયાલાવિય, તીસા પન્નત્તરી જિણવરિંદા ॥

ગહ મૂઅ રસ્ક સાહણિ, ઘોરુવસગ્ગં પણાસંતુ ॥૩॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (વીસા કે) વીશનો અંક લખવો, તથા બીજા કોષ્ટકને વિષે (પણયાલાવિય કે) પીસ્તાલીશનો અંક લખવો, તથા ત્રીજા મધ્ય કોષ્ટકમાં તો આગલ કહેલી રીતિપ્રમાણે (પ) અક્ષર લખાયેલુંજ હે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (તીસા કે) ત્રીશનો અંક લખવો. તથા પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (પન્નત્તરી કે) પંચોતેરનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે સર્વ મલી એકશો સીત્તેર (જિણવરિંદા કે) જિનવરો જે તીર્થ કરો તથા તે, (ગહ કે) મંગલાદિક ગ્રહો, (મૂઅ કે) વ્યંતરવિશેષ, (રસ્ક કે) રાદ્દસવિશેષ, (સાહણિ કે) શાકિની તે યાતુધાનીવિશેષ,

ए सर्वथकी उत्पन्न थया एवा जे (घोरुवसगं के०) घोर उपसगों तेमने (पणासंतु के०) प्रकर्षे करीने नाशने पमाणो ॥ ३ ॥

हवे ते यंत्रना मध्यमां रहेली आनी पंक्तिनां पांच कोष्टकोमां तो पूर्वोक्त रीति प्रमाणें “क्षिप ॐ स्वाह” ए पांच अक्षर लखेलाज ठे, माटे ते पढीनी चोथी आनी पंक्तिमां जे लखवा योग्य अंको ठे. ते कहे ठे.

सित्तिरि पणतीसाविय, सछी पंचेव जिणगणो एसो ॥

वाहि जलजलण हरि, करि चोरारिमहाजयं हरउ ॥४॥

अर्थः—प्रथम कोष्टकने विषे (सित्तिरि के०) सित्तेरनो अंक, बीजा कोष्टकने विषे (पणतीसाविय के०) पांत्रिशानो अंक, त्रीजा कोष्टकने विषे पूर्वोक्त रीति प्रमाणें (स्वा) अक्षर लखेलुंज ठे, ते पढी चोथी कोष्टकने विषे (सछीके०) शाठनो अंक, तथा पांचमा कोष्टकने विषे (पंचेव के०) पांचनो अंक लखवो. ए प्रमाणें (एसो के०) ए मनमां प्रत्यक्ष एवो (जिणगणो के०) तीर्थकर समूह, ते (वाहि के०) व्याधि, (जल के०) नदी समुद्रादि, अथवा पाठां तरें (जर के०) ज्वर ते सन्निपातादिक, (जलण के०) अग्न्यादि, (हरि के०) व्याघ्र, (करि के०) दुष्टहस्ती, (चोर के०) तस्कर, (अरि के०) शत्रु तेमनुं (महाजयं के०) महोदुं जे जय, तेने (हरउ के०) हरण करो ॥४॥

हवे आ यंत्रनी आनी पांचमी पंक्तिना कोष्टकोमां लखवा

योग्य जे अंको ठे, ते कहे ठे.

पणपन्ना य दसेव य, पन्नछी तह्य चेव चालीसा ॥

रखंतु मे सरीरं, देवासुरपणमिया सिधा ॥ ५ ॥

अर्थः—प्रथम कोष्टकने विषे (पणपन्ना के०) पन्नावन्ननो अंक, (य के०) वली बीजा कोष्टकने विषे (दसेव के०) दशनो अंक, (य के०) वली त्रीजा कोष्टकने विषे पूर्वोक्तरीतिप्रमाणें (हा) अक्षर लखेलुंज ठे, तथा चोथी कोष्टकने विषे (पन्नछी के०) पांशठनो अंक, (तह्यचेव के०) तेमज निश्चें पांचमा कोष्टकने विषे (चालीसा के०) चालीशनो अंक, एम सर्व अंकोना मली शरवाळे एकशो सीत्तेर जिनो ते (मे के०) महारं (सरीरं के०) शरीर जे इंद्रियायतन, तेने (रखंतु के०)

રક્ષા કરો. તે જિનો કેહવા છે ? તો કે (દેવાસુર કેળ) દેવ જે દેવતા અને અસુર જે દાનવ, તેણે (પળમિત્રા કેળ) પ્રણામ કસ્યો છે જેને એવા છે, તથા (સિદ્ધા કેળ) સિદ્ધ એટલે જસ કરી નાચ્યાં છે જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ કર્મો જેણે તે સિદ્ધ કહિયેં અર્થાત્ સિદ્ધ થયા છે એવા છે ॥ ૫ ॥

હવે પૂર્વોક્ત ગાથામાં કહ્યા પ્રમાણે લખ્યા છે અંકો જેમાં એવા યંત્રને વિષે બીજાં પણ બીજો લખવા યોગ્ય છે, તે કયાં બીજો? તથા તે બીજો કયા કોષ્ટકમાં કેવી રીતે લખવાં? તથા તે બીજોનો મહિમા પ્રમુખ શું છે? તે કહે છે.

ૐ હરહુંહઃ સરસુંસઃ, હરહુંહઃ તદ્વચેવ સરસુંસઃ ॥

આલિહિય નામ ગણં, ચક્રં કિર સઘર્જજદ્ ॥ ૬ ॥

અર્થ:-આ ગાથામાં “ હરહુંહ ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેણે કરી પદ્મા, જયા, વિજયા અને અપરાજિતા, એ ચાર દેવિયોનાં નામ અનુક્રમે પ્રત્યેક બીજે જાણવાં. તથા વલી આ ગાથામાં “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તે મહોટા પ્રજાવવાલા તથા વ્યંતરાદિક દુષ્ટ દેવોયે કરેલા ઉપસર્ગોના નિવારણ કરવાને અર્થે છે, તથા વલી પ્રથમમાં રહ્યા એવા “હરહુંહઃ” એ ચાર બીજાદારોને વિષે (હા) અક્ષર જે છે, તે સૂર્યબીજ છે તે દુરિતનાશકારક છે, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે, તે કલ્મષ એટલે પાપને દહનકારક છે, તથા (હું) અક્ષર જે છે, તે ક્રોધબીજ છે, તથા કવચ પણ છે, તે જૂતાદિત્રાસક છે, અને કવચત્વેં કરી આત્મરક્ષક પણ છે, તથા (હ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત છે. તે પઠી આ ગાથામાં બીજા “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેમાં (સ) અક્ષર જે છે, તે ચંદ્રબીજ છે તે સૌમ્યતાકારક તથા સર્વદા શિવકારક જાણવું, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે તે તેજોદીપન જાણવું. તથા (સું) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત બીજ છે, એમ જાણવું. હવે એ આઠે બીજો જે છે, તે કયા કોષ્ટકમાં કયા અંકની નીચે લખવાં? તે કહે છે.

તિહાં ગાથાના આરંભમાં ૐ બીજ જે છે, તે પરમાત્મવાચક તથા પંચપર મેઘિવાચક છે મારે તે પદનો ઉચ્ચાર કરીને તે યંત્રની પ્રથમ પંક્તિમાં લખેલા જે પાંચ કોષ્ટકો છે, તેના મધ્ય કોષ્ટકમાં તો (દિ) અક્ષર પૂર્વે લખેલુંજ છે, તે

विना बाकीनां चार कोष्टकोमां जिहां (१५) (००) (१५) (५०) एवा अंको जरेला ठे, ते चारे अंकोनी नीचें अनुक्रमें (हरहुंहुः के०) ह, र, हुं, हः, ए चार बीजो लखवां. तथा बीजी पंक्तिना मध्यना कोष्टकमां तो पूर्वे (प) अक्षर लखेलुंज ठे, पठी बाकीनां चार कोष्टकोमां जेमां (१०) (४५) (३०) (७५) एवा चार अंको लखेला ठे ते अंकोनी नीचें अनुक्रमें (सरसुंस के०) स, र, सुं, सः, ए चार बीजो लखवां. तथा त्रीजी पंक्तिना कोष्टकोमां तो पूर्वे “क्षिप उँ स्वाहा” ए पांच बीजमंत्राक्षरो लखेलांज ठे, तथा वली चोथी पंक्तिना कोष्टकोमांहेला मध्यकोष्टकमां तो पूर्वे (स्वा) अक्षर लखे लुंज ठे, ते विनानां बीजां चार कोष्टको जेमां (७०) (३५) (६०) (५ एवा अंको लखेला ठे, ते अंकोनी नीचें वली बीजी वारनां पण (हरहुंहुः के०) ह, र, हुं, हः, ए चार बीजो अनुक्रमें लखवां. तथा पांचमी पंक्तिना कोष्टकमांहेला मध्यकोष्टकमां तो (हा) अक्षर पूर्वे लखेलुंज ठे ते वि नानां बीजां चार कोष्टकोमध्ये (५५) (१०) (६५) (४०) एवा चार अंको पूर्वे लखेलाज ठे ते अंकोनी नीचें अनुक्रमें (सरसुंसः के०) स, र, सुं, सः, ए चार बीज लखवां, अने वली (आलिहिय के०) आलिखित ए टले (आ के०) समस्त प्रकारें करीनें (लिखित के०) लख्युं ठे (नाम के०) साधन करनार पुरुषनुं नाम उँ कारसहित, जे यंत्रना (गप्पं के०) गर्ज एटले मध्यजागना मध्य कोष्टकने विषे, एवो (किर के०) किल एटले निश्चें (सवर्जजदं के०) सर्वतोच्च एटले ऊर्ध्व पंक्तिनी गणनायें तथा आनी पंक्तिनी गणनायें तथा तीर्धी पंक्तिनी गणनायें तथा कोणगत पं-क्तिनी गणनायें सर्वतो एटले ए पंक्तिना सर्व प्रकारें अंको गणतां शरवाखे (१७०) थाय ठे, तेमाटें सर्वतोच्च एवुं (नाम के०) नाम ठे जेनुं, एवुं (चक्रं के०) चक्र ते यंत्र जाणवो, तथा वली (सर्वतः के०) सर्व प्रकारें जे थकी (जद के०) कल्याण थाय ठे. तेमाटें सर्वतोच्च नाम जाणवुं॥६॥
हवे पठी ते यंत्रना चारे तरफना पार्श्व प्रदेशोने विषे रखां एवां जे शोल कोष्टको, तेने विषे शोल विद्या देवीजनां नाम लखवां, ते कहे ठे.

उँ रोहिणी पन्नत्ती, वज्रासिखला तहय वज्रांकुसिआ ॥
चक्रेसरि नरदत्ता, कालि महाकालि तह गोरि ॥ ७ ॥

ગંધારી મહાજાલા, માણવિ વશ્રુદ્ધ તદ્ય અહુત્તા ॥

માણસિ મહાણસિઆ, વિચાદેવીઝં રક્કંતુ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—અહિં શોલ દેવીયોનાં નામ જે લખવાં, તે ઈં એટલે પ્રણવબીજ, અને બીજું હ્રીં એટલે માયાબીજ, ત્રીજું શ્રીં એટલે લક્ષ્મીબીજ. એવાં એ ત્રણ બીજ પૂર્વક લખવાં. તથા તેના અંતમાં નમઃ પદ પણ લખવું, જેમ કે પ્રથમ ઈં હ્રીં શ્રીં રોહિણ્યે નમઃ. એવી રીતે ત્રણ બીજ આગલ મૂકીને સર્વ શોલ દેવી યોનાં નામ કેહેવાં, બીજી પ્રજ્ઞત્યે નમઃ. એમ ત્રીજી વજ્રશ્રંખલાયે નમઃ. (તદ્ય કેળ) તથા વલી ચોથી વજ્રાંકુશ્યે નમઃ. પાંચમી ચક્રેશ્વર્યે નમઃ. ઢઠી નરદત્તાયે નમઃ. સાતમી કાલ્યે નમઃ. આઠમી મહાકાલ્યે નમઃ. (તદ્ય કેળ) તથા નવમીગૌર્યે નમઃ ॥૭॥ દશમી ગાંધાર્યે નમઃ. અગીયારમી મહાજ્વાલ્યે નમઃ. બારમી માનવ્યે નમઃ. તેરમી વૈરુદ્યાયે નમઃ. (તદ્ય કેળ) તથા વલી ચૌદમી અહુત્તાયે નમઃ. પંદરમી માનસ્યે નમઃ. શોલમી મહામાનસ્યે નમઃ. એ શોલ નામ, (ઈંકાર) તે પ્રણવબીજ તથા (હ્રીં) તે માયાબીજ તથા (શ્રીં) તે લક્ષ્મી બીજ એ ત્રણ બીજ પૂર્વક અને અંતમાં નમઃ પદ સહિત લખવાં. એવો આ મ્નાય છે, તેવી (વિચાદેવીઝં કેળ) હે વિચાદેવીઝં! તમે (રક્કંતુ કેળ) મારું રક્ષણ કરો. ॥ ૬ ॥

હવે એકશો સીત્તેર જિનવરોનું ઉત્પત્તિસ્થાનક કહે છે.

પંચદસ કમ્મ જૂમિસુ, ઉપ્પન્નં સત્તરિં જિણાણસયં ॥

વિવિદ્ રયણાશ્વન્નો, વસોંહિંચં દરઝ હરિઆઈ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—જંબૂદ્વીપ, ધાતકીલંક, પુષ્કરાર્ક લક્ષણ એવા સાર્કુદ્ધય દ્વીપોને વિષે પાંચ ઝરત ક્ષેત્રો, પાંચ એરવત ક્ષેત્રો અને પાંચ વિદેહ ક્ષેત્રો, એ (પંચદસ કેળ) પન્નર, (કમ્મજૂમિસુ કેળ) કૃષિવાણિજ્યાદિ કર્મ તે છે પ્રધાન જેમાં એવી જે જૂમિ તેને કર્મજૂમિ કહિયે, તે કર્મજૂમિઝંને વિષે (ઉપ્પન્નં કેળ) ઉત્પન્ન થયું, જે કારણ માટે ઉત્કૃષ્ટ કાલને વિષે પાંચ ઝરત ને વિષે પાંચ તીર્થકર, પાંચ એરવતને વિષે પાંચ તીર્થકર, તથા એક મહા વિદેહને વિષે બત્રીશ વિજયો, તેવા પાંચ મહાવિદેહોના એકશો ને શાઠ વિ જયો છે, તેમાં પ્રતિવિજયેં એકેક તીર્થકર થાય છે, એમ જેવારેં કોણપણ ક્ષેત્રને વિષે તીર્થકરનો વિરહ ન થાય? તેવારેં ઉત્કૃષ્ટા એકશો સીત્તેર તીર્થકર થાય છે માટેં કર્મજૂમિઝંને વિષે ઉત્પન્ન થયું એવું (સત્તરિંજિણાણસયં કેળ) એક

शो सित्तेर जिनोनो समूह, ते श्रीअजितनाथ तीर्थकरना समयने विषे होतो हवो. तेजनां नाम, तेजना अंगवर्ण, ते मथुरास्थ स्तूपथकी उद्धार करेला पट्टिकायंत्रं करी जाणवां. ते जिनसत्तत्यधिकशत केहेवुं ठे? तो के (विवि ह के०) विविध प्रकारना (रयणाइ के०) रत्नादिना (वन्न के०) वर्ण एटले श्वेत, पीत, रक्त, हरित, श्याम एवा वर्णोंयें करीने (उवसोहिअं के०) उपशोजित एटले अतिशोजित एवुं ठे. ते अमारां (दुरिआइ के०) दुरितो जे ठे, तेने (हरउ के०) हरण करो ॥ ए ॥

हवे ते केहेवा जिनोनुं ध्यान करवुं? ते कहे ठे.

चउतीसअइसयजुआ, अछमहापाडिहेरकयसोहा ॥

तिब्बयरा गयमोहा, जाएअवा पयत्तेणं ॥ १० ॥

अर्थ:—(चउतीस अइसय जुआ के०) चोत्रीश अतिशयोयें करीने युक्त, तथा वली केहेवा ठे? तो के (अछमहापाडिहेर के०) आठ महाप्रातिहार्य तेणें (कयसोहा के०) करी ठे शोजा जेमनी एवा, वली केहेवा ठे? तो के (गयमोहा के०) गयो ठे मोह जेमनो एवा (तिब्बयरा के०) तीर्थकरो, (पयत्तेणं के०) प्रयत्नें करीने (जाएअवा के०) ध्यातव्य ठे, अर्थात् हृद यनेविषे चिंतनीय ठे, एटले तीर्थकरोनां एवा रूपनुं ध्यान करवुं ॥ १० ॥

हवे ए एकशो सीत्तेर तीर्थकरोनो केहवो वर्ण ठे? ते कहे ठे.

उँ वरकणयसंखविहुम, मरगयघणसन्निहं विगयमोहं ॥

सत्तरिसयं जिणाणं, सवामरपूइअं वंदे ॥ स्वाहा ॥ ११ ॥

अर्थ:—केटला एक तीर्थकरोनो (वरकणय के०) श्रेष्ठकनक सरखो पीत वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (संख के०) शंखना सरखो वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (विहुम के०) प्रवालां सरखो वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (मरगय के०) मरकतमणिना सरखो वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (घण के०) मेघ तेना (सन्निहं के०) सर खो वर्ण ठे, तथा (विगयमोहं के०) गयो ठे मोह जेथकी तेने विगत मोह कहियें. एवुं, अर्थात् आ गाथांमां कहेला विविध वर्णवाळुं एवुं (सत्तरिसयंजिणाणं के०) जिनोनुं सत्तत्यधिकशत. ते केहवुं ठे? तो के (सवा

મરપૂજ્ય કે ૦) સર્વામરપૂજિત છે, તેને હું પણ (વંદે કે ૦) વંદન કરું હું
અને (સ્વાહા કે ૦) સુષુ. ઇટલે રૂઠું આહ નામ કહે છે તેને સ્વાહા કહિ
યેં. અર્થાત્ એ જિનેશ્વરોને નમસ્કાર કરવાથી શોચન સુખાદિક થાય છે.
અથવા બીજો અર્થ એમ છે કે:—“સ્વાહા દેવહવિર્દાને” એમ કહેલું છે, તેથી
દેવતાને હવિનું પ્રદાન છે. આ પ્રદાન કરીને દેવો પરિતુષ્ટ થાય છે ॥ ૧૧ ॥

હવે આ યંત્રના પ્રજાવેં કરી સર્વ દેવો પણ ઉપદ્રવ કરતા નથી, તે કહે છે.

ૐ ઋણવદ્ વાણ વંતર, જોડસવાસી વિમાણવાસી ચ ॥

જે કેવિ હુઠ દેવા, તે સવે ઉવસમંતુ મમ ॥ સ્વાહા ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:—આર્હિં (ૐ કે ૦) ૐ તે પંચપરમેષ્ઠિવાચક પદ જાણવું, તે મ-
હામંગલરૂપ છે, તેને આદિને વિષે પ્રયોજવું. (જેકેવિ કે ૦) જે કોઈ પણ
(હુઠદેવા કે ૦) હુષ્ટ દેવો તે મિથ્યાદૃષ્ટિ જૈનશાસનના દ્વેષકારક અને
જનોના અહિતકારક દેવો છે (તેસવે કે ૦) તે સર્વ પણ આ સ્તવનના પ્રજાવ-
થી (મમ કે ૦) મને (ઉવસમંતુ કે ૦) ઉપશાંત હો, અર્થાત્ વિઘ્નોનેમ
કરો. તે કયા હુષ્ટ દેવો ? તો કે (ઋણવદ્ કે ૦) ઋણવપતિ, (વાણવં
તર કે ૦) વાણવ્યંતર, (જોડસવાસી કે ૦) જ્યોતિષ્કવાસી દેવો, (ચ
કે ૦) તથા (વિમાણવાસી કે ૦) વિમાણવાસી દેવો છે. અને સ્વાહાપદ
જે છે, તેનો અર્થ પૂર્વની પેઠે જાણવો ॥ ૧૨ ॥

હવે એ યંત્રને ફલકાદિક જે કાષ્ઠપટ્ટાદિક તેને વિષે લખીને
પીવાનો પણ પ્રજાવ છે, તે કહે છે.

ચંદણકપ્પૂરેણં, ફલે લિહિજ્ઞણ ચાલિચ્ચં પીચ્ચં ॥

અંગંતરાઈ ગદ્ ભૂચ્ચ, સાઈણિ મુગ્ગં પણાસેઈ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—(ચંદણ કે ૦) ચંદન, અગરુ, કુંકુમ, તથા (કપ્પૂરેણં કે ૦) ક-
ર્પૂરાદિક તેણેં કરી (ફલે કે ૦) ફલક તે કાષ્ઠપટ્ટાદિક તેને વિષે (લિ-
હિજ્ઞણ કે ૦) લખીને, તથા વલી કોશ્ક પુરુષો કહે છે જે પવિત્ર એવા
કાંસ્યસ્થાલાદિકને વિષે કર્પૂર, ગોરોચન, કુંકુમ, ચંદન, અગરુ, કસ્તૂરી પ્ર-
જ્ઞાતિનો કર્દમ કરીને તે કર્દમેં કરી સાત વખત પ્રલેપન કરીને ઢાયાયેં કરી
શૂકવીને તેની ઉપર પૂર્વોક્ત યંત્રને લખી, પુષ્પધૂપાદિકેં પૂજન કરીને પ્રાતઃ

કાલને વિષે (શ્વાલિચ્ચં કેળ) દ્વાલન કસ્યો ઇવો જે યંત્ર, તેને જેણે (પી યં કેળ) પીધો હોય, તેમના (ઇગંતરાઈ કેળ) ઇકાંતરિક જ્વર આદિ શ્વદથીદ્વાંતરિક, ત્ર્યાંતરિક જ્વર પણ ગ્રહણ કરવા. તે સર્વ જાતિના જ્વર તથા (ગહ કેળ) ગ્રહ ગોચર તે અશુભ જાવવાલા જે ગ્રહ, અથવા ગ્રહ ણ કરે તેમને ગ્રહ કહિયેં, ઇવા (ચૂચ્ચ કેળ) ચૂત તે વ્યંતરવિશેષ અને (સાઈણિ કેળ) શાકિનીવિશેષ (મુગ્ગં કેળ) મોગક, ઉપલક્ષણથી અન્ય પણ હુષ્ટરોગ, ચૂત પ્રેતાદિ આવેશને તથા કૃતકર્મણાદિ જે છે, તેમને (પ ણાસેઈ કેળ) પ્રનાશન કરે છે ॥ ૧૩ ॥

વલી વીજો પણ પ્રકાર કહે છે.

ઈચ્ચ સત્તરિસયં જંતં, સમ્મં મંતં હુવારિ પહિલિહિચ્ચં ॥

હુરિચ્ચારિ વિજયવંતં, નિષ્પંતં નિચ્ચમચ્ચેહ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(ઈચ્ચ કેળ) આ (સત્તરિસયં કેળ) સતત્યધિકશતનામા ઇવો (જંતં કેળ) યંત્ર જે છે તેનું (સમ્મં કેળ) રૂઢે પ્રકારેં (નિષ્પંતં કેળ) નિ-સંદેહેં કરીને હે જગ્ય જીવો! (નિચ્ચં કેળ) નિરંતર, (અચ્ચેહ કેળ) અર્ચન કરો. હવે તે યંત્ર કેહવો છે? તો કે (મંતં કેળ) સર્વમંત્રમાં ગુહ્ય ઇટલે રહસ્ય છે, વલી કેહેવો છે? તો કે (હુવારિ કેળ) ગ્રહ દ્વારને વિષે વા શુદ્ધિ સ્થાનકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતેં (પહિલિહિચ્ચં કેળ) પ્રતિલેખન કરેલો છે. વલી તે યંત્ર કેહેવો છે? તો કે (હુરિચ્ચ કેળ) કષ્ટો અને (અરિ કેળ) શત્રુઈ, તેને (વિજયવંતં કેળ) વિજય ઇટલે નિરાકરણ કરતો ઇવો છે. આદિં વલી કેટલા ઇક તો ઇમ કહે છે, જે રૂપાના પત્રામાં અથવા તામ્રપત્રમાં લખીને ગ્રહમધ્યને વિષે પૂંજન કરવું, અને જ્યારેં કાર્ય પહે, તે વખતેં તે યંત્રનું શુદ્ધિ જલેં પ્રદ્વાલન કરીને તે પ્રદ્વાલિત જલનું પાન કરવું ॥ ૧૪ ॥ ઇતિ તિજયપદ્ધત્તનામકં ચતુર્થ સ્મરણં સમાપ્તં ॥ ૪ ॥

॥ અથ નમિઝાણનામકં પંચમં સ્મરણં લિખ્યતે ॥

તેમાં પ્રથમ મંગલાગ્નિધાનપુરસ્તર મંગલગાથા કહે છે.

નમિઝાણ પણયસુરગણ, ચૂડામણિ કિરણરંજિચ્ચં મુણિણો ॥

ચલણજુઅલં મહાજય, પણાસણં સંથવં વુહં ॥ ૧ ॥

અર્થ:- (મુણિણો કે૦) મુનિનું જે પાર્શ્વનાથ તેમનું (ચલણજુથલં કે૦) ચરણયુગલ ઇટલે જે ચરણારવિંદનું યુગલ તેને, (નમિજણ કે૦) નમસ્કાર કરીને હવે તે ચરણયુગલ કેહવું છે ? તો કે (પણય કે૦) પ્રણત ઇટલે નમસ્કાર કરનારા ઇવા જે (સુરગણ કે૦) દેવતાઝના સમૂહ તેના મસ્તકને વિષે રહેલા ઇવા જે (ચૂના કે૦) મુકુટ, તે મુકુટનેવિષે રહેલા જે (મણિ કે૦) મણિયો, તેના (કિરણ કે૦) કિરણો, તેણે કરીને (રંજિત કે૦) રંજિત ઇવું છે. વલી કેહવું છે ? તો કે (મહાજય કે૦) રોગ, જલ, જ્વલનાદિ ઇવા સોલ પદાર્થથી ઉત્પન્ન થયું ઇવું જે મહોટુ જય, તેને (પણાસણ કે૦) પ્રકર્ષે કરીને નાશ કરનારું ઇવું તે ચરણયુગલ છે, તેને નમસ્કાર કરીને હું આ પ્રકારના (સંથવં કે૦) શંસ્તવ જે તેને (વુહં કે૦) કહીશ ॥ ૧ ॥

હવે “ રોગ જલ જલણ ” એ પૂર્વોક્ત શોલ જય તે મધ્યે આઠ મહાજય છે, તન્નિવારણલક્ષણ પ્રચુનું અતિશય વર્ણન, તે પ્રત્યેક જયઆશ્રયી બે બે ગાથાએ કરી કહેતો ઠતો પ્રથમ રોગજયનિવારણલક્ષણ પ્રચુનો અતિશય, ગાથાયુગમે કરી કહે છે.

સમ્યિકરચરણનહમુહ, નિબુહ નાસા વિવન્ન લાયન્ના ॥
કુઠમહારોગાનલ, ફુલિંગનિદ્દહ સવંગા ॥ ૧ ॥ તે તુહ
ચલણારાદણ, સલિલંજલિ સેય વુદ્ધિય હાયા ॥ (જહાહા)
વણ દવદહા ગિરિપા, યવ વ પત્તા પુણોલહી ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (સમ્યિક કે૦) વિશીર્ણ છે ઇટલે સહી ગયેલાં છે (કરચરણનહમુહ કે૦) હાથ, પગ, નલ્લ અને મુલ્લ જેમનાં ઇવા, તથા (નિબુહ કે૦) નિમગ્ન છે, ઇટલે બેશી ગયેલી છે (નાસા કે૦) નાસિકા જેની ઇવા, તથા (વિવન્ન કે૦) વિનષ્ટ થયું છે (લાયન્ના કે૦) લાવણ્ય જેમનું ઇવા, (કુઠ કે૦) કુષ્ઠ પ્રસિદ્ધ ઇવો કોઢરૂપ (મહારોગ કે૦) મહાન્ રોગ તેનું સંતાપજનક પણું છે જેને એ હેતુ માટે (અનલ કે૦) અગ્નિસમાન તેનાં (ફુલિંગ કે૦) સ્ફુલિંગના સરલા ઇટલે અંગારના તણલા તે સમાન પીમાકારક તેણે કરી (નિદ્દહ કે૦) બાલ્યાં છે (સવંગા કે૦) સર્વ અંગ જેમનાં ઇવા ॥ ૧ ॥ (તે

કે૦) તે પ્રાણીયો પણ હે પાર્શ્વનાથ ! (તુહ કે૦) તવ ઇટલે તમારાં (ચલણારાહણ કે૦) ચરણોનું આરાધન જે સેવન તેજ (સલિલાંજલિ કે૦) સલિલાંજલિ જે પાણી પીવાની અંજલિ તેનું (સેઅ કે૦) સેક જે સેચન તેણે કરી (બુદ્ધિચઘાયા કે૦) વૃદ્ધિગત થઈ છે ગયા શોજા જેમ ની ઇવા ઠતા (પુણો કે૦) ફરીને (લઘ્વી કે૦) લઘ્વી જે આરોગ્યરૂપ સંપદા તેને (પત્તા કે૦) પ્રાપ્ત થાય છે. તેને વિષે ઉપમા કહે છે કે, જેમ (વણદવ કે૦) વનનો અગ્નિ તેણે કરી (દઢા કે૦) દગ્ધ થયેલા (ગિરિ પાયવ કે૦) ગિરિપાદપ ઇટલે પર્વતનાં વૃદ્ધો છે તેજ (વ કે૦) જેમ (બુદ્ધિચઘાયા કે૦) વૃદ્ધિ પામી છે શોજા જેમની, ઇવા થાય છે વલી બુદ્ધિજઘાહા ઇવો પણ પાઠ છે, તો તેનો અર્થ, એમ જાણવો જે વૃદ્ધિગતથી યો છે ઉત્સાહ જેમને ઇવા અર્થાત્ દવદગ્ધ વૃદ્ધો જે છે, તે વૃદ્ધિના જલે કરી સિંચેલા ઠતા ફરીને નવકોમલાદિ સંપત્તિનો પ્રાદુર્ભાવ કરે છે. તેમ કુદ્યાદિ મહારોગોયે કરીને વિવર્ણજાવને પામેલા ઇવા જનો, તે તમારા ચરણારા ધનામૃતે સિંચાયેલા ઠતા ફરી પાઠા મકરધ્વજતુલ્ય રૂપને પામે છે ॥ ૩ ॥

હવે ગાથાદ્યે કરીને પ્રજનું બીજું જલજયાપહરણ લક્ષણ

માહાત્મ્યને દેશ્વારુતો ઠતો કહે છે.

હુવાયસ્તુપ્રિયજલનિહિ, ઉપ્પડકલ્લોલઝીસણારાવે ॥

સંજંતઝયવિસંતુલ, નિશ્વામયમુક્કવાવારે ॥ ૪ ॥ અ

વિદલિઅ જાણવત્તા, સ્વણેણ પાવંતિ શ્ચિઅં કૂલં ॥ ૫

સજિણચલણજુઅલં, નિશ્વં ચિઅ જે નમંતિ નરા ॥ ૫ ॥

અર્થ:- (હુવાય કે૦) હુષ્ટવાત ઇટલે પ્રતિકૂલ પવન, તેણે (સુપ્રિઅ કે૦) ક્ષોજિત કર્યો ઇવો (જલનિહિ કે૦) જલનિધિ જે સમુદ્ર, તેના (ઉપ્પરુ કે૦) ઉપ્પટ ઇટલે ઉદાર ઇવા (કલ્લોલ કે૦) કલ્લોલ જે લહે રીયો તેમના (ઝીસણ કે૦) ઝયંકર છે (આરાવે કે૦) શબ્દો જેને વિષે ઇવો તથા (સંજંત કે૦) હવે શું કરવું જોઈયે? ઇવો વિચાર કરવાને વિષે મૂઢ થયેલા તથા (ઝય કે૦) ઝય જે બીક તેણે કરીને (વિસંતુલ કે૦) વિન્દહલ થયા ઇવા (નિશ્વામય કે૦) નિર્યામક ઇટલે સ્વાસીજ તેણે (મુક્કવાવારે કે૦) મૂક્યો છે વ્યાપાર જેને વિષે ॥ ૪ ॥ ઇવા પણ સમુ

ऊने विषे (अविदलिय के०) नथी जांगुं (जाणवत्ता के०) यान्पात्र ते वहाण जेमनुं एवा ठता (खणेण के०) दाणें करीने एटले घनीना ठठा जागें करी (इच्छिअं के०) इच्छित एवुं (कूलं के०) समुज्जतट एटले कांगो तेने (पावन्ति के०) प्राप्नुवन्ति एटले पामे ठे. ते कया नर जाणवा ? अर्थात् सर्वजन नहिं, परंतु (जे के०) जे (नरा के०) मनुष्यो (पासजि ण के०) श्रीपार्श्वजिन तेनुं (चलणजुअलं के०) चरणकमलनुं जुगल तेने (चिअ के०) चिअ शब्द अवधारणार्थ ठे (निच्चं के०) निरंतर (नमन्ति के०) नमन करे ठे, अथवा (निच्चंचिअ के०) नित्य गंधादिकें करी अर्चन करीने जे (नमन्ति के०) नमस्कार करे ठे, ते नरो समुज्जना पारने पामे ठे ॥५॥

हवे गाथायुगलें करीने प्रभुनो त्रीजो दावानलजया
पहारातिशय कहे ठे.

खरपवणुधुयवणदव, जालावल्लिमिलियसयलडुमगह
णे ॥ मज्झंतमुध्मयवहु, जीसणरवजीसणंमि वणे ॥६॥ ज
गगुरुणो कमजुअलं, निव्वाविअसयलतिहुअणाओअं ॥
जे संजरन्ति मणुआ, न कुणइ जलणो जयं तेसिं ॥७॥

अर्थः—आगल कहेशे ए प्रकारना (वणे के०) वनने विषे (जालणो के०) ज्वलन जे अग्नि ते जय करतो नथी. हवे ते वन केहवुं ठे ? तो के (खर के०) प्रचंरु एवो जे (पवण के०) वायु, तेणें करी (उडुय के०) उडूत सर्व दि शियोने विषे आणी तरफ पहेली तरफ प्रसारने पमाडेलो एवो (वणदव के०) वननो अग्नि तेनी (जाला के०) ज्वाला तेनी (आवली के०) श्रेणि तेणें करी ने (मिलिय के०) परस्पर एकीभूत थया ठे (सयल के०) समग्र (डुम के०) डुम एटले वृद्धो तेना (गहणे के०) गहन जेने विषे, एटले आ आंबानुं वन, आ चंपकवन, इत्यादिक ठे जे वनने विषे तथा वल्ली ते वन केहवुं ठे ? तो के (मज्झंत के०) दाजती एवी (मुद्ध के०) मुग्ध एटले सरल एवी जे (मयवहु के०) मृगवधू एटले हरणीयो तेमनो (जीसण के०) जयंकर (रव के०) आक्रंद, शब्द तेणें करीने (जीसणंमि के०) जयप्रद थयेलुं अर्थात् जयंकर थ येलुं. अहीं जी एटले जय तेने सन केतां आपे, तेने जीषण कहियें एवा

(વણે કે૦) વનને વિષે. વલી આહીં કેટલાએક તો એવો અર્થ કરે છે કે,
(મઝાંત કે૦) દહ્યાંત એટલે દહન થવા યોગ્ય એવું જે વન તેનો અંત એ
ટલે અવસાન છે જેમાં, તેને દહ્યાંત કહિયેં તે દહ્યાંત જે દવાગ્નિ તેની (મુઝ
કે૦) સરલ એવી જે જ્વાલા તેના આકુલિતપણાએ કરીને મૂઢ એવા જે
(મય કે૦) અરણ્યવાસી પશુઈ તેનો (બહુ કે૦) ઘણો અત્યંત (જીસ
ણ કે૦) જયંકર એવો (આરાવ કે૦) આક્રંદ તેણે કરીને (જીસણમિ કે૦)
જયજીત થયેલું એવું (વણે કે૦) વનને વિષે ॥૬॥ (જગગુરુણો કે૦) સ્વા
મર્થ્યથકી થયેલા એવા જગતના ગુરુ જે શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી તેમનું
(કમજુયલં કે૦) ચરણયુગલ, તે ચરણયુગલ કેહવું છે ? તો કે (નિવાવિ
અ કે૦) નિર્વાપિત એટલે આપત્તિના તાપને પ્રશમન કરી સુખીયો કચ્યો
છે (સયલતિહુઅણાજોઅં કે૦) સમગ્ર ત્રિભુવના જોગ એટલે પરિપૂર્ણ
ત્રણ ભુવન જેણે એવું ચરણયુગલ છે. આહીં આજોગ શબ્દ જે છે, તે અનિ
ર્વાપણનિષેધાર્થ છે, એવા પ્રત્નના ચરણકમલને (જે કે૦) જે મણુઆ
કે૦) મનુષ્યો (સંજરંતિ કે૦) સ્મરણ કરે છે. (તેસિં કે૦) તે સ્મરણ
કરનાર જનોને પૂર્વોક્ત જે (જલણો કે૦) દાવાગ્નિ તે (જયં કે૦) જય
પ્રત્યે (નકુણ્ઠ કે૦) નથી કરતો ॥ ૭ ॥

હવે ગાથાયુગ્મેં કરીને જગવંતનો ચોથો વિષધરજયનિવારકત્વ
મહિમાને દેખાવતો ઠતો કહે છે.

વિલસંત જોગ જીસણ, ફુરિઆરુણ નયણ તરલ જીહાલં ॥
ઝગ્ગજુઅંગ નવલજ, ય સઢહં જીસણાયારં ॥ ૮ ॥
મઝંતિ કીમ સરિસં, દૂર પરિહૂઠ વિસમ વિસવેગા ॥
તુહ નામસ્કર ફુહસિ, ઈમત્તં ગુરુઆ નરા લોણ ॥ ૯ ॥

અર્થ:- (વિલસંત કે૦) સુશોજિત એવા (જોગ કે૦) ફળા છે જેના
અથવા (વિલસંત કે૦) સુશોજિત છે (જોગ કે૦) દેહ જેનો એવો તથા
(જીસણ કે૦) જયંકર અને (ફુરિઅ કે૦) સ્ફુરિત એટલે ચપલ અને
(અરુણ કે૦) આરક્ત છે (નયન કે૦) ચક્ષુ જેનાં એવો તથા (તરલ
કે૦) ચંચલ છે (જીહાલં કે૦) જિહ્વા જેની એવો (ઝગ્ગજુઅંગ કે૦)

उग्र जुजंगम एटले जयंकर सर्प, वली ते सर्प केहेवो ठे? तो के (नवजलय के०) नवीन जलद एटले आषाढ महिनानो वर्षाद, तेना (सबह के०) सदृश ठे, एटले मेघनी पेरे श्यामवर्णे ठे. वली केहेवो ठे? तो के (जीसणा यारं के०) जीषणाकार एटले जयंकर ठे आकार जेनो, अथवा जयंकर ठे आचार कहेतां वेद्वन एटले आहिं त्याहिं त्रमण जेनुं एवो सर्प ॥ ७ ॥ ने (कीमसरिसं के०) कीटसदृश (मन्त्रंति के०) माने ठे. तेने कीटसदृश कोण माने ठे? तो के (दूर के०) अत्यंत दूर कस्यो ठे (परिबूढ के०) चारे तरफ टाढ्यो ठे (विसम के०) आकरो एवो (विसवेगा के०) विषनो वेग जेउयें. ते कोणें टाढ्यो ठे? तो के हे श्रीपार्श्वनाथ! (तुह के०) तमारं (नामस्कर के०) नामाक्षर तेज (फुल के०) स्फुट ठे प्रज्ञाव जेनो तेणें करीने (सिद्ध के०) सिद्ध थयेलो एवो (मंत्र के०) गारुमादिकनो मंत्र एटले तमारा नामना जे (पार्श्व) ए बे प्राज्ञाविक अक्षरो ठे, ते अक्षरोयें करीने सिद्ध थयेलो एवो जे गारुमादिक मंत्र, तेणें करीने (गुरुआ के०) गरिष्ठ एटले महोटा एवा जे (नरा के०) मनुष्यो जे (लोए के०) लोकने विषे ठे, तेणें टाढ्योठे. तेज पूर्वोक्त सर्पने कीटसदृश माने ठे ॥ ८ ॥

हवे गाथायुगलें करीने प्रजुनुं पांचसुं तस्करजयनिवारकत्व कहे ठे.

अम्वीसु जिह्व तकर, पुलिंदसहूलसदृशीमासु ॥

जयविहुरबुन्नकायर, उद्धूरिअ पहिअसत्तासु ॥ १० ॥

अविदुत्तविद्वसारा, तुह नाह पणाममत्तवावारा ॥

ववगयविग्घा सिग्घं, पत्ता हिय इब्बियं ठाणं ॥ ११ ॥

अर्थः—(अम्वीसु के०) सर्व अटवीयोने विषे. ते अटवीयो केहवी ठे? तो के (जिह्व के०) जिह्व जे पट्टीवासी लोक, तथा (तकर के०) तस्कर एटले चोर, (पुलिंद के०) वनचर जीवो, (सहूल के०) शार्दूल सिंह, तेने मारो, हणो, इत्यादिक जे (सद के०) शब्दो तेणें करीने (जीमासु के०) जयंकरबीहामणी एवी, तथा (जय के०) जय तेणें करीने (विह्व के०) विह्वल तथा (बुन्न के०) विषल एटले दुःखित एवा पुरुषोने (अकायर के०) अकातर एवा जिह्व लोकोयें (उद्धूरिअ के०) लूट्या

ढे, (पहिअसहासु के०) पंथीयोना साथो जेने विषे एवी अटवीयो ठे ॥१०॥
 एवी अटवीयोमां पण हे श्रीपार्श्वनाथ! (अविलुत्त के०) नथी चोखुं एतुं
 (विहवसारा के०) उत्कृष्टधन जेनुं, ते कोण पुरुषतुं उत्कृष्ट धन नथी
 चोखु? तो के (नाह के०) हे नाथ! (तुह के०) तमोने (पणाममत्त
 के०) प्रणाममात्र करवो, तेज ठे (वावारा के०) व्यापार जेमने, एटले
 ते अवसरनेविषे तमोने प्रणाम करवानुं ठे कृत्य जेमनुं एवा पथिको जे
 ठे, तेना (सिग्ध के०) शीघ्र एटले उतावला (विग्धा के०) विघ्नसमूह, (वव
 गय के०) विशेषें करी गया ठे जेथकी एवा पुरुष, (हिअइछिअं के०)
 पोताना हृदयने विषे इछित एवा (गणं के०) खनगरग्रामादिक जे मनोवां
 ङित स्थानक, ते प्रत्ये (पत्ता के०) प्राप्त थाय ठे ॥ ११ ॥

हवे गाथाछयें करीने ठहुं सिंहजयनिरासकारक प्रभुनुं

माहात्म्य कहे ठे.

पज्जलिअनलनयणं, दूरवियारियमुहं महाकायं ॥ नह

कुलिसघायविअलिअ, गइंदकुंजहल्लाओअं ॥ १२ ॥

पणयससंजमपड्वि, नहमणिमाणिकपमिअपमिस्स ॥

तुह वयणपहरणधरा, सीहं कुइंपि न गणंति ॥ १३ ॥

अर्थ:- (पज्जलिअ के०) प्रज्वलित एवो जे (अनल के०) अग्नि,
 तेना सरखां ठे (नयणं के०) नेत्र जेनां एवा, तथा (दूरवियारियमुहं
 के०) दूरथकी फाड्युं ठे जहाण करवाने अर्थें मुख, जेणें एवो, तथा (महा
 के०) महोठो ठे (कायं के०) देह जेनो एवो, तथा (नहकुलिस के०)
 नखरूप कुलिश जे वज्र, तेना (घाय के०) घात, एटले जे प्रहार, तेणें
 करी (विअलिय के०) विदलित एटले विशेषें जिन्न कस्यां ठे (गइंद के०)
 गजेंद्र जे हस्ती तेमनां जे (कुंजहल के०) कुंजस्थल तेना (आओअं के०)
 आओग एटले विस्तार जेणें एवो ॥ १२ ॥ अने (कुइंपि के०) क्रोधा
 यमान थयो एवो पण (सीहं के०) सिंह जे ठे तेने (नगणंति के०)
 नथी गणता, अर्थात् तेवा सिंहनेविषे पण जयहेतुतायें करी संज्ञावना
 करता नथी. ते कोण संज्ञावना करतानथी? तो के (पणय के०) नम

ता एवा (ससंजम के०) ससंजम एटले आदरसहित जे (पष्ठिव के०) पार्थिव जे राजाउं, ते संबंधीनुं अथवा पृथिवीने विषे विख्यात जे इंद्रो ते संबंधीनुं (नहमणिमाणिक के०) प्रचुना नखो तेहीज श्रेष्ठ मणिमाणिक्य तेने विषे (पम्पिय के०) पड्युं ठे (पम्पिस्स के०) प्रति बिंब जेमने एवा तमें ठो, ते (तुह के०) तमारा (वयणपहरण के०) वचनें करी जे नामग्रहण करवुं, ते रूप प्रहरण एटले शस्त्रो, ते शस्त्रोने (धरा के०) धारण कख्यां ठे जेमणें एवा, जनो सिंहने गणता नथी ॥१३॥

हवे गाथायुग्में करीने सातमो गजजयनिरासकारक प्रचुनो
अतिशय देखामतो ठतो कहे ठे.

ससिधवलदंतमुसलं, दीहकरुद्धालवुद्धिज्जाहं ॥ ममु
पिंगनयणजुअलं, ससलिलनवजलहरारावं ॥१४॥
जीमं महागइंदं, अच्चासन्नंपि ते न विगणंति॥जे तुम्ह
चलणजुअलं, मुणिवइ तुंगं समल्लीणा ॥ १५ ॥

अर्थ:- (मुणिवइ के०) हे मुनिपते! (ते के०) ते नरो, (अच्चा-सन्नंपि के०) अत्यासन्न एटले अतिशयें करीने निकटवर्ती एटले दूकनो रहे लो एवो पण (महागइंदं के०) महोदो एवो गजेंद्र तेने (नविगणंति के०) नथी गणता. अर्थात् ते नरो गजजय हेतुनी संज्ञावना करता नथी. हवे ते गजेंद्र केहेवो ठे? तो के (जीमं के०) बिहामणो अतिजयंकर एवो, वली केहेवो ठे? तो के (ससि के०) चंद्रमा तेना सरखो (धवल के०) धोलो ठे (दंतमुसलं के०) बे दांत रूप मुशल जेनें एवो अने (दीह के०) दीर्घ एटले लांबो एवो (कर के०) गुंढादंर तेनुं (उद्धाल के०) उंचु उमारवुं, तेणें करीने (बुद्धि के०) वृद्धिगत थयो ठे (उज्जाहं के०) उत्साह जेने एवो, तथा (मधु के०) मधु एटले मध तेना सरखुं (पिंग के०) पीतरक्त ठे (नयणजुअलं के०) नेत्रनुं युगल जेनुं एवो, तथा वली केहेवो ठे? तो के (ससलिल के०) जलें करी पूर्ण एवो जे (नवजलह-रारावं के०) नवीन मेघ, तेना सरखो ठे आराव एटले गर्जनारूप शब्द जेनो एवो, अहिं जलधर शब्द जे ठे, ते मेघवाचि जाणवो. कदापि

तेम न कहियें, तो प्रथम सलिल शब्द ग्रहण करेलो ठे, तेथी पुनरुक्ति दो
षनी आपत्ति थाय ठे माटे. वली ते नरो केहेवा ठे? तो के (जे के०) जे-
नरो, (तुम्हचलणजुअलं के०) तमारा चरणयुगल ते प्रत्ये (समष्टी
णा के०) सम्यगूरीतें आश्रयें करीने रह्या एवा ठे. ते तमारं चरणयुग
ल केहेवुं ठे? तो के (तुंग के०) सर्वथकी गुणोयें करीने उन्नत एवुं ठे.
हवे ए सर्वनो जावार्थ एज ठे जे, तमारा चरणाश्रित नरोने एतादृश ग-
जजय होतुं नथी ॥ १५ ॥

॥ हवे गाथायुग्में करीने आठमो प्रबुनो संग्रामजयहरातिश
यने कहेतो ठतो कहे ठे. ॥

समरम्मि तिखखग्गा, जिग्घायपविद्धुयकबंधे ॥
कुंतविणिज्जिन्न करि कलह,मुक्क सिक्कार पजरंमि॥१६॥
निज्जियदप्पुद्धरिउ, नरिंदनिवहा जडा जसं धवलं ॥
पावंति पाव पसमिण, पास जिण तुह प्पजावेण॥१७॥

अर्थ:- (पासजिण के०) हे पार्श्वजिन ! तथा (पावपसमिण के०)
हे पापना प्रकर्षे करी शमावनहार ! (जडा के०) जट जे सुजटो ते, (समर
म्मि के०) संग्रामने विषे (तुहप्पजावेण के०) तमारा प्रजावें करीने (ध
वलं के०) उज्ज्वल एवुं (जसं के०) यश जेठे तेने (पावंति के०) पामे
ठे. ते जटोयें तमारा प्रजावें करीने (निज्जिय के०) निर्जित एटले जीत्या
ठे (दप्पुद्धर के०) दर्प जे अहंकार तेणें करी मदोन्मत्त थयेला अर्थात्
“अमें योद्धा ठैयें.”तेवा अजिमान धरनारा एवा (रिउनरिंद के०) शत्रु एवा
जे राजाउं तेमना (निवहा के०) समूह जेमणें एवा थाय ठे ॥ १७ ॥
हवे पूर्वोक्त संग्राम केहवोठे? तो के (तिखखग्गा के०) तीक्ष्ण एवा जे
खज तेना (अजिग्घाय के०) प्रहार तेणें करीने (पविद्ध के०) उद्धुंखल जेम
तेमज (उद्धुय के०) आस तेम नाचवा लाग्यां ठे (कबंधे के०) मस्तक
रहित धरु जेने विषे एवो, तथा वली केहवो ते संग्राम ठे? तो के (कुंत
विणिज्जिन्न के०) कुंत जे जालां, तेमणें विशेषें करी जेदेलां ठे अंग जेनां
एवा जे (करिकलह के०) हस्तीना त्रीश वर्षना बालको, तेमणें (मु-

ક્લસિક્કાર કે૦) મૂકેલા એવા જે સીત્કારો તે સીત્કારાતિશયે કરીને (પઝ રમ્મિ કે૦) પ્રચુર એવો સંગ્રામ છે. એવા દારુણ સંગ્રામને વિષે તમારા પ્રજાવેં કરી તે સુજાટો જયને પામે છે ॥ ૧૬ ॥

હવે ઇટલા સ્તોત્રેં કરીને કવિયેં પ્રચુનું આઠ જયનિવારણાતિશય પાણું પૃથક્ પૃથક્ યુગ્મગાથાયેં કરીને કહ્યું, સાંપ્રત એક ગાથાયેં કરીનેજ પૂર્વેં કહ્યાં એવાં જે જયો, તેને નિરાસ કરતો ઠતો કહે છે.

રોગ જલ જલણ વિસહર, ચોરાંરિ મહંદ ગય રણ જયાઈ.

પાસજિણ નામ સંકિ, તણેણ પસમંતિ સવાઈ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(રોગ કે૦) રોગ જે કુષ્ઠાદિ, (જલ કે૦) પાણી (જલણ કે૦) અગ્નિ, (વિસહર કે૦) સર્પ, (ચોર કે૦) તસ્કર, (અરિ કે૦) શત્રુ, (મહંદ કે૦) સિંહ, (ગય કે૦) હસ્તી, (રણ કે૦) સંગ્રામ, તેનાં (સવાઈ કે૦) સર્વ (જયાઈ કે૦) જય તે, (પાસજિણનામસંકિત્તણેણ કે૦) પાર્શ્વજિનનાં શ્રદ્ધા પૂર્વક જે નામ, તેનું જે કીર્તન, તેને કરવે કરીને (પસમંતિ કે૦) પ્રકર્ષેં કરી શાંતિ પામે છે. અર્થાત્ પ્રશબ્દેં કરીને ફરી તે જય ઉત્પન્ન પણ થાય નહિં. આ ટેકાણેં મંત્ર કહે છે. તે જેમ કે:—“ૐ નમિજ્ઞણ પાસ વિસ વિસહર વસહ જિણ ફુલિંગ ક્ષીરોગ જલ જલણ વિસહર ચોરાંરિ મહંદ ગય રણ જયાઈ પાસ જિણ નામ સંકિત્તણેણ પસમંતિ મમ સ્વાહા ॥” આ મહામંત્ર છે, તે આ સ્તોત્રના વેરાણલા અદ્ધારોયેં કરી ઉત્પન્ન કરેલો છે ॥ ૧૭ ॥

હવે આ ગાથામાં આ સ્તોત્રનું માહાત્મ્ય કહે છે.

એવં મહાજયહરં, પાસજિણિંદસસ સંથવમુચ્ચારં ॥

જવિય જણાણંદયરં, કહ્લાણ પરંપર નિહાણં ॥૧૮॥

અર્થ:—(એવં કે૦) એ પૂર્વોક્ત રીતેં કહ્યું એવું, (પાસજિણિંદસસકે૦) શ્રી-પાર્શ્વજિનેંદ્રનું (સંથવં કે૦) સ્તવન છે, તે કેહેવું છે? તો કે (મહાજયહરં-કે૦) મહોદું એવું જે જય તેને હરનારું છે, અર્થાત્ અનર્થપ્રતિઘાતક છે. આ પદેં કરીને આ સ્તોત્રનું નામ પણ જયહર જાણવું. વલી તે કેહેવું છે? તો કે (ઉચ્ચારં કે૦) અર્થથકી અને શબ્દથકી ઉદાર છે. વલી કેહેવું છે? તો કે (જવિયજણાણંદયરં કે૦) જવ્ય જે મુક્તિગમન યોગ્ય જીવ, તેને આનંદ

करनारं ठे. आहिं कोइ शंका करे के, जवियानंदयरं एम न कहुं अने जवियजणाणंदयरं एम कहेवानुं शुं कारण ? अने कदाचित् पूर्वोक्त पाठ कह्यो हत, तो पण अर्थमां एमज आवत. ते जेम के:-जविकोने आनंद दे नारं ठे. त्यां समाधान करे ठे के, जो जन शब्दनुं ग्रहण करियें, तो अव्यवहारिक निगोदमां पण जविक जीव ठे, तो तेने आनंद थवानो संजव ठे नहीं, कारण के ते एकेंद्रिय ठे माटे मध्यें जन शब्दनुं ग्रहण कछु ठे. अहीं व्यवहारराशिमां जे उत्पन्न आय, तेने जन कहियें माटें जविक एवा जन ने आनंदकारक आ स्तवन ठे, एम जाणवुं. वली आ स्तवन केहवुं ठे ? तो के (कट्वाणपरंपरनिहाणं के०) कट्याण जे श्रेय तेनी परंपरा जे संतति तेनुं निदानरूप एवुं ठे. अहिं केटलाएक तो पदविजंजन करीने आम अर्थ करे ठे, ते जेम के:-जवियजणाणं के०) जविक जनोने (कट्वाणपरं के०) कट्याणैकस्थान एवुं ठे. वली केहवुं ठे ? तो के (परनिहाणं के०) परनिजानां एटले पर जे शत्रुं तेनां निज जे कपट ते उच्चाटनादि तेने (अंदयरं के०) बांधनारं ठे, अर्थात् प्रकारांतरें करी एम जाणवुं जे छुद्र कर्मोने स्तंजन करनारं ठे ॥ १९ ॥

हवे आ गाथायें करीने जे कोइ जयस्थानको होय, ते ठेकाणें आ स्तवन जणवुं, एवां जयस्थानकोने प्रगट करतो ठतो कहे ठे.

राय जय जस्क रस्कस, कुसुमिण डुस्सण रिस्क पीडासु ॥
संजासु दोसु पंथे, उवसग्गे तहय रयणीसु ॥ २० ॥

अर्थ:- (रायजय के०) राजजय, (जस्क के०) यक्षजय, (रस्कस के०) राक्षसजय, (कुसुमिण के०) कुसुमजय, तथा (डुस्सण के०) दुःशकुन, एटले दुष्ट शकुनजय तथा (रिस्क के०) अशुज ग्रह, ते सर्वनी (पीडासु के०) पीडाउने विषे, तथा (दोसुसंजासु के०) बे संध्या ते एक प्रातः काल अने बीजी सायंकाल तेनेविषे, तथा (पंथे के०) पंथ जे अरण्यादिक मार्ग तेनेविषे. तथा (उवसग्गे के०) देव अने मनुष्यकृत उपसर्गोने विषे (तह के०) तथा (य के०) च ते समुच्चयार्थवाचक ठे. र य णीसु के०) रात्रियोने विषे ॥ २० ॥

जो पढइ जो अ निसुणइ, ताणं कइणो य माणतुंगस्स ॥

पासो पावं पसमेउ, सयल जुवणच्चिअ चलणो ॥ ११ ॥

अर्थ:- (जो के) जे कोइ जन, ए उक्तप्रकारें करीने श्रीपार्श्वजिन नुं आ स्तव जे ठे, तेने (पढइ के०) जणे ठे, तथा (जोअनिसुणइ के०) जे उपयोग पूर्वक सांजले ठे, (ताणं के०) ते बेहु जननुं (य के०) वली (कइणो के०) आ प्रस्तुत स्तोत्रना कर्त्ता एवा (माणतुंगस्स के०) मानतुंग सूरि तेमना निजप्रजु एवा जे (पासो के०) पार्श्वनामा जिन. आहिं पार्श्व पदैं करीने पार्श्वयक्ष ग्रहण करवो नहिं, कारण के ते यक्षने हवे केहेसुं एवां विशेषणोनी अनुपपत्ति ठे माटें ते पार्श्वजिन, (पावं के०) पाप ते अशुच कर्म जे राजजयादिकनुं कारण, तेने (पसमेउ के०) विनाश करो. ते पार्श्वजिन केहेवा ठे ? तो के (सयलजुवणच्चियचलणो के०) सकल एतु जुवन जे जगत् तेणें, अहिं जुवनशब्दैं करीने त्रिजुवनमां रहेनारा जनो ग्रहण करवा, तेणें अर्चित एटले पूजित ठे चरण जेनां एवा ठे ॥ ११ ॥

हवे ते पार्श्वजिन केहवा ठे ? तेनो अतिशय, आ गाथायें करी कहे ठे.

उवसगंते कमठा, सुरम्मि जाणाउं जो न संचलिउं ॥

सुर नर किन्नर जुवइहिं, संथुउं जयउ पासजिणो ॥ १२ ॥

अर्थ:- (उवसगंते के०) उपसर्गकारक एवो (कमठासुरम्मि के०) कमठासुर ठेते पण (जो के०) जे जगवान् (जाणाउं के) षड्जीव नि काय हितचितनरूप एवा ध्यानथकी (नसंचलिउं के०) चलायमान थ या नही. अर्थात् क्षोज पाम्यानही. वली ते केहवा ठे ? तो के (सुर के०) देवो, (नर के०) मनुष्य, (किन्नर के०) किन्नर, (जुवइहिं के०) युवती एटले ते सर्वनी स्त्रीयो तेणें (संथुउं के०) रूढे प्रकारें एटले त्रिधा शुद्धियें करीने स्तुति करेला एवा (पासजिणो के०) श्रीपार्श्वजिन ते (जयउ के०) जयतु एटले उत्कर्षें जयवृद्धिने पामो ॥ १२ ॥

इअस्स मज्झयारे, अछारस अकरोहिं जो मंतो ॥

जो जाणइ सो जायइ, परम पयठं फुडं पासं ॥ १३ ॥

अर्थ:- (एअस्स के०) आ स्तोत्रना (मज्झयारे के०) मध्यमें विषे

वेरेला अक्षरोयें करी “नमिऊणपासविसहरवसहजिणफुलिंगं” ए (अष्टा रसअकरेहिं के०) अढार अक्षरोयें करीने (जो के०) जे चिंतामणिनामा गुप्त (मंतो के०) मंत्र ठे, तेने (जो के०) जे (जाणइ के०) गुरु उपदे शयकी जाणे ठे, (सो के०) ते, तेवा मंत्रें करीने (पासं के०) पार्श्वनाथने (जायइ के०) श्रीमंत्रमय पार्श्वप्रभुनुं ध्यान करे ठे, ते केहेवा श्री पार्श्व नाथ ठे ? तो के (फुडं के) प्रगटध्यान स्वरूपें करीने (परम के०) उ त्कृष्ट एवुं (पयहं के०) पद जे स्थानक तेने विषे रहेनारा ठे ॥ ३३ ॥

पासह समरण जो कुणइ, संतुठे हियएण ॥ अछुत

र सय वाहि जय, नासइ तस्स दूरेण ॥ ३४ ॥

इति श्रीमहाजयहरनामकं पंचमस्मरणं संपूर्णम् ॥ ५॥

अर्थः—(जो के०) जे जीवो, (संतुठेहियएण के०) संतुष्ट हृदयें क रीने (पासह के०) श्रीपांश्वनाथनुं (समरण के०) स्मरण जे ठे, तेने (कुणइ के०) करे ठे, (तस्स के०) ते जीवोना (अछुतरसय के०) एक शो ने आठ एवा (वाहि के०) व्याधि संबंधि जे (जय के०) जय, ते (दू रेण के०) दूर प्रत्यें (नासइ के०) नासे ठे ॥ ३४ ॥ इति नमिण ॥ ५ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री अजितशान्तिस्तवननाम्नः षष्ठस्मरणस्य प्रारंभः ॥

अजिअं जिअ सब जयं, संतिं च पसंत सब गय पावं ॥ जय
गुरु संति गुणकरे, दोवि जिणवरे पणिवयामि ॥ १ ॥ गाढा ॥

अर्थः—जगवान् गर्जस्थ ठते तेमनी विजया देवी माताने पोताना खा मी जितशत्रु राजाये द्यूतक्रीमाने विषे न जींती, माटें (अजियं के०) अजितनाथ नामा बीजा तीर्थकर, (च के०) वली (जिअसबजयं के) जीत्युं ठे, इह लोकादिक सप्तविध सर्व जय जेणें एवा, (संतिं के०) श्रीशान्तिनाथ जगवान् ते, जे वखत गर्जमां हता, ते समय पण जगत ना अशिवोनी उपशांतिने करता हवा, अने हमणां पण जे स्मरणयकी जीवने शान्तिने करे ठे. ते शान्तिनामक शोढमा तीर्थकर केहेवा ठे ? तो के (पसंत के०) अपुनर्जाविं करी निवृत्त थया ठे (सब के०)

સર્વે એવા (ગય કેળ) રોગ અને (પાવં કેળ) પાપ એટલે અશુભ કર્મ જે મનાં એવા છે, તે (દોવિ કેળ) બેહુ પણ (જિણવરે કેળ) જિનવર તેને (પણિવચામિ કેળ) પ્રણિપતામિ એટલે નનસ્કાર કરું હું. તે બેહુ જિનવર કેહેવા છે? તો કે (જય કેળ) જગત્ જે દેશનાઈ પ્રાણિવર્ગ તેના (ગુરુ કેળ) તત્વોપદેષ્ટા એવા છે, અથવા જગતના (ગુરુ કેળ) મહોટા એવા તથા (સંતિ કેળ) કષાયનો અજાવ, તથા (ગુણ કેળ) જ્ઞાનાદિક ગુણ તેને (કરે કેળ) કરે છે, અથવા શાંતિરૂપ ગુણના કરનાર છે ॥ ૧ ॥ આ, ગાથાનામક ઠંદ જાણવો. આ સર્વસ્તોત્રના ઠંદનું લક્ષણ ઠંદોરલાકરનામક ગ્રંથથી જાણવું ॥

વવગય મંગુલ જાવે, તેહં વિઝલ તવ નિમ્મલ સહાવે ॥

નિરુવમ મહપ્પજાવે, થોસામિ સુદિઠ સપ્પાવે ॥૨॥ ગાથા ॥

અર્થ:—(વવગય કેળ) વ્યપગત એટલે ગયો છે (મંગુલજાવે કેળ) અશોભન જાવ જેમનો એવા, આ કહ્યું એવું વવગયમંગુલજાવત્વ, તેનેવિષે વિશેષણદ્વારાયેં કરીને હેતુ કહે છે, તે જેમ કે:—(વિઝલ કેળ) વિસ્તીર્ણ તે બાહ્યાન્યંતર દ્વદાશવિધ એવું (તવ કેળ) તપ તેણેં કરીને (નિમ્મલસ હાવે કેળ) નિઃ કર્મા, છે, સ્વસત્તાયેં કરી સ્વજાવ જેમનો એવા, તે પૂર્વની ગાથા માં કહ્યા જે શ્રી અજિતનાથ તથા શાંતિનાથ, તે બેહુની હું નંદિષેણનામા સૂરિ, (થોસામિ કેળ) સ્તુતિ કરું હું. હવે તે બેહુ જિન કેહેવા છે? તો કે (નિરુવમ કેળ) નિરુપમ, ઉપમાતીત છે, (મહપ્પજાવે કેળ) મહાન્ એટલે મહોટો છે પ્રજાવ એટલે શક્તિ જેની એવા છે. અથવા નિરુપમ એટલે મહોટો એવો છે પ્રજાવ તે માહાત્મ્ય જેનું એવા છે. વહી કેહેવા છે? તો કે (સુદિ ઠ કેળ) રૂઢે પ્રકારેં કરી, અર્થાત્ કેવલજ્ઞાન અને કેવલ દર્શનેં કરી દીઠા છે (સપ્પાવે કેળ) વિદ્યમાન જીવાજીવાદિક જાવો જેમણેં એવા છે. આર્હિં 'તેહં' એ જે પાઠ છે, તે અપ્રામાણિક છે; કારણ કે તેનું પ્રાવાહિં કત્વેં કરીને આગમન છે, તથાપિ તે પાઠ સર્વજનો જાણે છે, તેથી આર્હિં લખ્યો છે ॥ ૨ ॥ આ પણ, ગાથાનામા ઠંદ જાણવો.

સઘ ડુલ્લ પ્પસંતીણં, સઘ પાવ પ્પસંતિણં ॥ સયા અ

જિય સંતીણં, એમો અજિય સંતિણં ॥ ૩ ॥ સિલોગો ॥

अर्थः—(सब के०) सर्व एवा जे जन्मजरादि विद्यमान कर्म, तेथकी उपनां जे (दुःख के०) दुःखतेनी (प्यसंतीणं के०) प्रशांति थइ ठे जेउने एवा ठे, अथवा सर्व योग्य जंतुजना दुःखनी प्रशांति करी ठे मजेणें ए-
वा ठे, तथा (सब के०) सर्व एवां जे प्राणातिपातादिक (पाव के०) पापकर्मों ठे, तेनी (प्यसंतीणं के०) प्रशांति थइ ठे जेमने एवा ठे, तथा वली (अजिअ के०) रागादिकें करी नथी पराजव पामेलो एवो (संति णं के०) शांति एटले उपशम ठे जेमनो एवा, (अजिअसंतिणं के०) श्रीअजितनाथजी तथा शांतिनाथजी तेमने (सया के०) सदा निरंतर (नमो के०) नमस्कार थाउं ॥३॥ आ गाथानो श्लोकनामा ठंद जाणवो॥

अजिअ जिण सुह प्यवत्तणं, तव पुरिसुत्तम
नाम कित्तणं ॥ तह य धिइ मइ प्यवत्तणं, तव
य जिणुत्तम संति कित्तणं ॥ ४ ॥ मागहिया ॥

अर्थः—(अजिअजिण के०) हे अजितजिन! तथा (पुरिसुत्तम के०) पुरुष जे मर्त्यलोक तेने विषे उत्तम एटले श्रेष्ठ तेना संबोधननेविषे हे पुरुषोत्तम! (तव के०) तमारं (नामकित्तणं के०) नामनुं जे कीर्त्तन, ते (सुहप्यवत्तणं के०) स्वर्गापवर्ग लक्षण जे सुख, तेनुं प्रवर्त्तन करनारं एवुं वर्त्तें ठे. (तहय के०) तथा वली (धिइ के०) धृति ते चित्तनी स्व स्थितारूप समाधि तथा (मइ के०) मति जे बुद्धि तेनुं (प्यवत्तणं के०) प्रवर्त्तन एटले प्रकर्षें करिने वर्त्तन करनारं ठे, तथा (जिणुत्तम के०) जिन जे सामान्य केवली, तेने विषे श्रेष्ठ एवा हे (संति के०) श्री शांतिनाथ! (तवय के०) वली तमारा नामनुं जे (कित्तणं के०) कीर्त्तन ठे, ते पण पूर्वोक्तगुणयुक्त ठे. कोइ ठेकाणें 'प्यवत्तण' एवो पाठ ठे, तेनो अर्थ पण तेमज जाणवो ॥ ४ ॥ आ गाथानो, मागधिका नामा ठंद जाणवो.

किरिया विहि संचिअं कम्म किलेस विमुक्त यरं, अ
जिअं निचिअं च गुणेहिं महामुणि सिद्धि गयं ॥ अजि
अस्स य संति महामुणिणोवि अ संतिकरं, सययं म
म निवुइ कारणयं च नमंसणयं ॥ ५ ॥ आदिंगणयं ॥

अर्थः—(किरियाविहि के०) कायिक अधिकरणीयादिक पच्चीश क्रिया, तेना विधि एटले जेद, तेणें करि (संचिअ के०) संचित करेलां एटले एकठां करेलां एवां जे (कम्म के०) ज्ञानावरणादिक आठ कर्म, तथा (किलेस के०) कषाय तेथकी (विमुक्कयरं के०) मूकावनारा ठे, एटले तेथकी अत्यंत अज्ञावना करावनारा ठे. अहीं किलेस ते कषाय तेनुं पण कर्मने विषे अंतर्गतपणुं ठे, तथापि संसारना कारणनेविषे कषायनुं मुख्यत्वपणुं ठे, एतुं सूचन करावाने कषायनुं जूडुं ग्रहण कखुं ठे, तथा (अजिअं के०) तीर्थातरीय एवा अन्यदर्शनीयो जे ईश्वरादिक देवो ठे, तेने वांदवानुं जे पुण्य, तेणें नथी जीत्या जेह एवा ठे. (च के०) वली केहवा ठे ? तो के (गुणेहिं के०) सम्यग् ज्ञान, दर्शन, चारित्रादिक गुणें करीने (निचियं के) निचित एटले व्याप्त एवा ठे. उपलक्षणथी ए गुणोनी प्राप्ति पण ज गवानने नमस्कार करवाथकी होय ठे. वली केहवा ठे ? तो के (महामुणि के०) महोटा मुनियो जे ऋषियो तेमनी (सिद्धि के०) अणिमादिक आठ सिधियो जे ठे, तेने (गयं के०) गत एटले प्राप्त थया एवा ठे, उपलक्षण थकीते अणिमादिक आठ सिद्धियोनी प्राप्ति पण जगवंतने नमस्कार करवा थकी थाय ठे, एवा (अजिअस्स के०) अजित नामें बीजा तीर्थकर तेमने अने (य के०) वली जे विघ्नोपशांतिने करे ठे, एवा (संति के०) श्री शांतिनाथ नामा शोलमा तीर्थकर, (महामुणिणोविअ के०) जे महामुनि ठे, तेमने अथवा महामुनियोने शांतिना करनार श्रीशांतिनाथ तेमने जे (नमंसणयं के०) विशिष्ट प्रणमन करवुं, ते (मम के०) मुज्जे (सययं के०) निरंतर, (संति करं के०) विघ्नोपशांति करवानुं अने (च के०) वली (निवुद्द के०) निर्वृत्ति जे मोक्षसुख तेनुं प्रशस्त, (कारणयंच के०) कारण, (जवतु के०) हो. अहीं जवतु ए पद अध्याहारथी लेवुं. कारण के ए पदमां जे ठेळुं कारणकं, त्यां क जे ठे, ते नमनप्रशंसाने विषे ठे ॥५॥ आ, आर्लिगनकनामा ठंद ठे ॥

पुरिसा जइ इक्कारणां, जइ अ विमग्गाह सुक्क
कारणं ॥ अजिअं संतिं च जावउं, अज्जयक
रे सरणं पवज्जाहा ॥ ६ ॥ मागहिआ ॥

अर्थ:—(पुरिसा के) हे मनुष्यो ! (जइ के०) यदि एटले जो तमें (दुस्कारणं के०) दुःखनुं प्रतिषेधन करवुं, तेने (विमग्गहके०) विमार्गयथ, एटले खोलो ठो, अर्थात् शोधवांठो ठो, अने (अ के०) वली (जइ के०) यदि एटले जो (सुस्कारणं के०) सुखनुं कारण एटले हेतु तेने पण विमग्गह एटले खोलो ठो, शोधो ठो, तो (अजिअं के०) श्रीअजितनाथनुं (च के०) तथा (संतिं के०) श्रीशान्तिनाथ तेमनुं (सरणं के०) शरण जे प्राण तेने (जावउं के०) जाव जक्तियें करीने, परंतु डव्यें करीने नहीं एवुं सूचन करवाने अर्थें जावउं ए शब्द ग्रहण कस्यो ठे. (पवज्जाहा के) प्राप्त थाउं. ए बेहु तीर्थकर केहेवा ठे ? तो के (अजय के०) निर्जय तेने (करे के०) करे एवा ठे ॥ ६ ॥ आ, मागधिका नामा ठंद जाणवो ॥

एम बेहु तीर्थकरनी स्तवना करीने हवे अनुक्रमें एकेक तीर्थकरनी स्तुति करे ठे. तेमां पण प्रथम श्रीअजितनाथने स्तवे ठे.

अरइ रइ तिमिर विरहिअ सुवरय जर मरणं, सुर
असुर गरुड जुयग वइ पयय पणिवइअं॥ अजिअ मह
मविअ सुनय नय निउण मज्जयकरं, सरण मुअसरिअ
जुवि दिविज महिअं सययमुवाणमे ॥ ७ ॥ संगययं

अर्थ:—(अरइ के०) संयमने विषे अरति अने (रइ के०) असंयमने विषे रति एटले समाधि तथा (तिमिर के०) अज्ञान, तेणें करी (विरहिअ के०) विरहित एवा, अथवा अरति ते मोहनीयउदयथकी उपन्यो जे चित्तोद्वेग अने रति ते मोहनीयोदयथकी उपनी जे चित्ताजिरति, ते बेहु सम्यक् ज्ञानने आह्वादन करनारी ठे, ते रूप तिमिर जे अंधकार, तेणें करी विरहित ठे, अने वली (उवरयजरमरणं के०) उपरत एटले निवृत्ति पाम्यां ठे जरा अने मरण जेनां अथवा (उवरयजरं के०) उपरत ठे जरा जेने तथा वली (अरणं के०) नथी रण ते युद्धादिक क्लेश जेने एवा, वली (सुर के०) वैमानिक देवो, (असुर के०) जवनपति, (गरुड के०) सुवर्णकुमार, (जुयग के०) नागकुमार, तेना (वइ के०) पति जे इंडो उपलक्षणथकी अन्य देवोना पण इंडो लेवा. तेमणें (पय

य के०) रूढे प्रकारें जेम थाय तेम (पणिवश्य के०) प्रणिप्रत्यं एटले नमस्कार कख्यो ठे जेने एवा. अथवा (सुर के०) वैमानिक, (असुर के०) जवनपति, (गरुड के०) ज्योतिषी, (जुयगा के०) जुज जे वृद्ध तेने विषे, गा नाम चाले एवा जे व्यंतर, ते वनचर संझायें करीने तेनुं रूढपणुं ठे, ए हेतु माटें तेमना (वड के०) पति तेमणें (पययं के०) शुक्रतायें करीने (पणिवश्य के०) प्रणिप्रत्य कखुं ठे जेमने एवा ठे, वढी केहवा ठे? तो के (अविश्य के०) अपिच एटले सर्व समीचीन एवां अन्य विशेषणोंयें युक्त एवा तथा (सुनय के०) शोजन एवा जे अनेकांतरूप नैगमादिक नय, तेमनुं (नय के०) प्रतीतिनुं पामनुं, तेने विषे (निउण के०) निपुण ऋह्या ठे, तथा (अजयकरं के०) निर्जयपणाना करनार अथवा जय रहित सुखना आपनारा, एवा जिनना (सरण के०) शरणने (उवस रिअ के०) उपसृत्य एटले शरणतायें करी प्रतिपादन करीने (जुवि के०) जुविज जे मनुष्यो, (दिविज के०) देवो तेमणें (महिअं के०) पूजित ठे एवा, (अजिअं के०) श्रीअजितनाथने (सययं के०) सततं एटले निरंतर (अहं के०) हुं स्तवन करनारो (उवणमे के०) उपनमे एटले सामीप्यं करीने नमस्कार करुं तुं ॥ ७ ॥ आ, संगतनामा ठंद जाणवो.

हवे शांतिजिनने स्तवे ठे.

तं च जिणुत्तम मुत्तम नित्तम सत्तधरं,
अज्जाव मद्दव खंति विमुत्ति समाहि
निहिं ॥ संतिकरं पणमामि दमुत्तम
तिब्बरं संतिमुणी मम संति समा
दिवरं दिसउं ॥ ८ ॥ सोवाणयं ॥

अर्थः—हुं (तं के०) ते जगत्प्रसिद्ध एवा (संतीमुणी के०) शांतिनामं जे मुनि, तेने (पणमामि के०) श्रद्धापूर्वक प्रणाम करुं तुं. (च के०) च ठे ते पादपूर्णार्थ ठे, ते शांतिमुनि केहवा ठे? तोके (जिण के०) सामान्य केवढी तेने विषे (उत्तम के०) तीर्थकरपणायें करीने श्रेष्ठ ठे, अने (उत्तम के०) प्रधान (नित्तम के०) निस्तम एटले अज्ञानरहित ठे,

અથવા નિસ્તમ એટલે કાંદારહિત છે, તથા (સત્તથરં કેળ) સત્ર એટલે જાવયજ્ઞ તેને ધારણ કરનારા છે, વલી (અજ્ઞાવ કેળ) આર્જવ, તે નિર્માયિ કપણું (મદ્વ કેળ) માર્દવ, તે નિરહંકારતા, (સંતિ કેળ) દામા, (વિમુક્તિ કેળ) નિર્લોચ્છતા તથા (સમાહિ કેળ) સમાધિ તેમના (નિહિં કેળ) નિધિ એવા છે, તથા (સંતિકરં કેળ) શાંતિક જે વિપત્તિનો ઉપશમ, તેને રં એટલે આપે છે એવા, વલી કહેવા છે? તો કે (દમુત્તમ કેળ) દમ જે ઇન્દ્રિય દમન એટલે ઇન્દ્રિયનો જય, તેણેકરીને ઉત્તમ એટલે પ્રધાન છે, વલી (તિ-હ્યરં કેળ) તીર્થ કરાવાનું છે શીલ જેનું તેને તીર્થકર કહિયે. એવા તે (મમ કે) મુજને (સંતિ કેળ) શાંતિ અને (સમાહિવરં કેળ) પ્રધાન સમાધિ જે ચિત્તની સ્વસ્થતા, તેહીજ વર એટલે વાંઙિતપણું તેને (દિસડ કેળ) દ્યો, આપો ॥ ૬ ॥ આ, સોપાનકનામા ઢંદ જાણવો.

હવે શ્રી અજિતનાથને ગાથાચુર્મ્મે કરીને સ્તવે છે.

સાવઙ્ગિ પુવ્વ પઙ્ગિવં ચ વર હઙ્ગિ મઙ્ગય પસઙ્ગ વિઙ્ગિ
ન્ન સંથિયં, થિર સરિઙ્ગ વઙ્ગં મયગલ લીલાયમા
ણ વર ગંધહઙ્ગિ પઙ્ગાણ પઙ્ગિયં સંથવારિહં ॥ હઙ્ગિ
હઙ્ગ વાહું ધંત કણ્ણગ રુઙ્ગગ નિરુવહય પિંજરં, પવર
લક્કણો વચિય સોમ ચારુ રૂવં, સુહ સુહ મણાજિરા
મ પરમ રમણિઙ્ગ વર દેવ હંહિદિ નિનાય મહુર
યર સુહગિરં ॥ ૯ ॥ વેઢ્ઢ ॥

અર્થ:—(સાવઙ્ગિ કેળ) શ્રાવસ્તિ શબ્દે કરીને અહીં અયોધ્યા ગ્રહણ કરવી, તેવિષે આગમનું પ્રમાણ છે, તે જેમ કે:—“શ્રક્કાગ ઝૂમિઢ્ઢા, સાવઙ્ગે વિણિયં કોસલપુરં ચ” માટે તે અયોધ્યાને વિષે (પુવ્વપઙ્ગિવં કેળ) પૂર્વ એટલે દીક્ષા ગ્રહણથી પહેલાં પાર્થિવ એટલે રાજા હતા, અથવા પૂર્વે કહેલી એવી અયોધ્યા તેના પાર્થિવ એટલે રાજા, (ચ કેળ) ચકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે. વલી (વર કેળ) શ્રેષ્ઠ એવો જે (હઙ્ગિમઙ્ગય કેળ) વનહસ્તી તેનું મસ્તક તેના સરખું (પસઙ્ગ કેળ) પ્રશસ્ત એટલે પ્રશંસા કરવા યોગ્ય અને (વિઙ્ગિ ન્ન કેળ) વિસ્તીર્ણ એવું છે શરીરનું (સંથિયં કેળ) શુદ્ધસંસ્થાન જેમનું

एवा ठे तथा (थिर के०) स्थिर कठिन (सरिष्ठ के०) सरखुं अविष
 म एवं (वठं के०) वद्ध एटले हृदय ठे जेमनुं, अथवा (थिर के०)
 निश्चल ऐवुं (सिरिष्ठ के०) श्रीवत्सनामा लक्षणविशेष ते ठे (वठं के०)
 वद्धःस्थलने विषे जेने एवा, तथा (मयगल के०) मदोन्मत्त अने
 (लीलायमाण के०) लीला करतो एवो (वर के०) प्रधान (गंधहृत्ति
 के०) गंधहस्ती तेनुं जे (पन्नाण के०) प्रस्थान एटले गमन तेनी पेरें
 (पन्निअं के०) पदसंक्रमण एटले गति ठे जेमनी एवा, तथा (संथवारिहं के०)
 संस्तव जे स्तुति ते वर्णन करवुं, तेने अर्ह एटले योग्य तथा (हृत्तिहृत्ति के०)
 हस्तीनो हस्त जे शृंढादंरु तेना सरखा सरल तथा लांबा ठे (वाहुं के०)
 बाहु जेना एवा, तथा (धंत के०) धमेळुं एवं जे (कणग के०) कनक
 एटले सुवर्ण तेनुं (रुअग के०) रुचक एटले जाजन अथवा आचरण
 विशेष तेना सरखु (निरुवह्य के०) निरुपहत एटले निष्कलंक एवो
 (पिंजरं के०) पीतवर्ण ठे जेनो एवा, तथा (पवर के०) प्रवर एटले
 श्रेष्ठ एवा शंख, चक्र, अंकुशादिक (लरकण के०) लक्षणो तेणें करीने
 (उवचिय के०) सहित ठे व्याप्त ठे, तथा (सोम के०) सौम्याकार
 एवं अने देखनाराने (चारु के०) मनोहर सुखदायक ठे (रूवं के०) रूप
 जेमनुं एवा, तथा (सुह के०) श्रुति जे कान, तेने (सुह के०) सुख
 नी दायक तथा (मण के०) मनने (अजिराम के०) मनोहर आढ्हा
 दकारी (परम के०) अत्यंत (रमणिज्जा के०) रमणिक, अथवा (पर
 के०) उत्कृष्ट ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा श्रीमंत जनो तेने, अथवा
 (पर के०) दूर ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा दरिद्री जनो, ते बे
 हुने (रमणिज्जा के०) रमाकनार एटले संतोष पमाकनार एवी, तथा (व
 र के०) श्रेष्ठ एवी (देवडुडुहि के०) देवडुडुजि तेनो (निनाय के०) शब्द
 तेना सरखी (मधुरयरसुह के०) मधुर तर शुभ्र कढ्याणकारिणी एवी ठे
 (गिरं के०) वाणी जेमनी एवा ठे ॥ ए ॥ आ, वेष्टकनामा ठंड जाणवो.

अजिअं जिअरिगाणं, जिअसवजयं जवो
 हरिउं ॥ पणमामि अहं पयउं, पावं पसमेउ
 मे जयवं ॥ १० ॥ रासाबुद्धं ॥ युग्मं ॥

अर्थः—(जिआरिगणं के०) जीत्या ठे, अष्टकर्मरूप शत्रुना समूह जे ऐं, तथा (जिअसवज्जयं के०) जीत्या ठे सर्वजय जेऐं, एम ए पदनों अर्थ, पूर्वें गयेला पदनी पेरें करवो. तथा तेना पुनरुक्तिदोष परिहारने अर्थें आम पण अर्थ करवो, ते जेम केः—(जिय के०) जीव ते अहीं पंचेंद्रिय जीव देवा तेने (सव के०) श्रव्य एटले सांजलवा योग्य ठे (जयं के०) जग एटले जाग्य जेमनुं एवा, तथा (जवीहरिउं के०) जव एटले संसार तेनो उंघ जे प्रवाह तेना रिपु एटले शत्रु ठे. अर्थात् संसारनुं उठे दकपणुं ठे जेमने एवा (अजिअं के०) श्रीअजितनाथ, ते प्रत्ये (पयउं के०) प्रयतः एटले मन, वचन अने कायायें करी उपयुक्त एवो ठतो (अहं के०) हुं (पणमामि के०) प्रणाम करं हुं. अने (जयवं के०) ते जगवान् (मे के०) महारं (पावं के०) पाप जे ठे, तेने (पसमेउ के०) प्रशमनु एटले प्रकर्षें करी शमावो, कारण के पापहय ठतेज मोह ठे, ते विना नथी ॥ १० ॥ आ रासालुब्धकनामा उंद जाणवो.

हवे बे गाथायें करी श्रीशान्तिजिनने स्तवे ठे.

कुरु जणवय हड्डिणाउर, नरीसरो पढमं तउं महा च
कवट्टि जोए महप्पजावो, जो बावत्तरि पुर वर सह
स्स वर नगर निगम जणवय वई, बत्तीसा राय वर
सहसाणुयाय मग्गो ॥ चउदस वर रयण नव महानि
हि चउसठि सहस्स पवर जुवईण सुंदरवइ, चुलसी
हय गय रह सय सहस्स सामी, बसवइ गाम कोनि
सामी आसिज्जो जारहम्मि जयवं ॥ ११ ॥ वेढुं ॥

अर्थः—(कुरु के०) कुरुनामें (जणवय के०) जनपद एटले देश, ते ने विषे (हड्डिणाउर के०) हस्तिनापुर नगर, तेना (नरीसरो के०) राजा ते (पढमं के०) प्रथम थया (तउं के०) तेवार पढी (महा के०) महोटा (चक्रवट्टि के०) चक्रवर्ती तेनो (जोए के०) जोग जे राज्य, तेने विषे वर्त्तता हवा, एटले ठ खंरुना राज्यना जोग जोगव्या (महप्पजावो

के०) महोदो जेनो प्रजाव एटले महिमा ठे, उत्सवोयें करी आत्माने प्रीति करनारी ठे, वली केहेवा ठे ? तो के (जो बावत्तरिपुरवरसहस्स के०) जे बहोंतेर हजार एवा पुरवर ते, जे घोयें करीने श्रेष्ठ तेने पुरवर कहियें तथा (वरनगर के०) श्रेष्ठ नगर जे गजपुरादि, जेमां कर नहीं, ते नगर कहियें अने (निगम के०) ज्यां महोटा रुद्धिबंत वणिकू व्यवसाय कर नारानी डुकानो होय ते, तथा (जणवय के०) जनपद ते देशविशेष जाणवा तेना (वई के०) अधिपति स्वामी, अथवा प्रकारांतरें बत्रीश सहस्र पुरवर, नगर, निगम, जनपद, तेना स्वामी एवा, अने (बत्तीसारायव रसहसा के०) बत्रीश हजार एवा जे रायवर एटले मुकुटबद्ध राजा ते बत्रीश हजार देशना नायकें (अणुयायमगो के०) अनुयात मार्ग ठे जेमनो एटले ते बत्रीश हजार देशना मुकुटबद्ध बत्रीश हजार राजा ते सर्व श्रीशांतिनाथ नामा चक्रवर्त्तीनी पठवाडे चालनारा ठे. वली केहेवा ठे ? तो के (चउदस के०) चउद ठे (वर के०) श्रेष्ठ एवा (रयण के०) रत्न जेने एवा, तथा (नवमहानिहि के०) नव महोटा निधि एटले निधान जंकार अखूट ठे जेने, वली (चउसठिसहस्स के०) चोशठ हजार (पवर के०) प्रवर एटले श्रेष्ठ एवी (जुवईण के०) युवती जे स्त्री तेना (सुंदरवइ के०) सुंदर पति एटले जर्त्तार ठे, वली (चुलसी के०) चोराशी (सयसहस्स के०) शत सहस्र एटले चोराशी शो हजार अर्थात् चोराशी लाख (हय के०) घोडा तथा चोराशी लाख (गय के०) गज ते हस्ती तथा चोराशी लाख (रह के०) रथ, तेना (सामी के०) स्वामी अधिपति जाणवा. वली कोइ ठेकाणें अठार क्रोड घोडा पण कहा ठे तथा वली (ठणवइगामकोमि के०) ठणुं क्रोड गाम तेना (सामी के०) स्वामी एवा (जयवं के०) जगवान् (जारहम्मि के०) जरतदेवने विषे (आसि ज्यो के०) होता हवा ॥ ११ ॥ आ वेष्टकनामा छंद जाणवो.

तं संतिं संतिकरं, संतिष्णं सब्रजया ॥ संतिं शुणामि
जिणं, संतिं वेहेउ मे ॥१२॥ रासानंदियं ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:—(तं के०) ते पूर्वोक्त (संतिं के०) मूर्त्तिमान् उपशमरूप एवा तथा (संतिकरं के०) स्व एटले पोताना अंतिक जे समीप ते मोक्ष

लक्षण, तेने (१ के०) आपनार एवा, अने (संतिष्ठं के०) रुडे प्रकारें तखु ठे (सब के०) सर्वोयें (जया के०) मृत्यु जेथकी, अर्थात् जेथकी सर्व मृत्युजय तरे ठे एवा, (संतिष्ठं के०) श्रीशांतिनाथ (जिणं के०) तीर्थकर तेने (शुणामि के०) स्तुति करुं हुं. श्या माटें स्तुति करुं हुं? तो के (मे के०) महारा उपसर्गनी (संतिष्ठं के०) शांति तेने (वेहेउं के०) विधातुं एटले करवाने अर्थें स्तुति करुं हुं ॥११॥ आ, रासानंदित ठंड ठे.

वली अजितनाथने स्तवे ठे.

इस्काग विदेह नरीसर, नर वसहा मुणि वसहा ॥
नव सारथ ससि सकलाणण, विगय तमा विहुअ
रया ॥ अजि उत्तम तेअ गुणेहिं, महा मुणि अ
मिअ बलाविजल कुला ॥ पणमामि ते जव जय
मूरण, जग सरणा मम सरणं ॥ १३ ॥ चित्तलेहा ॥

अर्थ:- (इस्काग के०) इक्ष्वाकुकुलवंशमां उत्पन्न थया माटें हे इस्काग कुलवंश्य ! तथा (विदेह के०) विदेहनामा देश तेना (नरीसर के०) नरेश्वर एटले राजा माटे हे विदेहनरेश्वर ! तथा (नर के०) मनुष्य तेमां (वसहा के०) वृषज एटले श्रेष्ठ माटें हे नरवृषज ! तथा (मुणिवसहा के०) मुनिमांहे एक अद्वितीय एटले मुनिधर्ममां धोरी, अथवा मुनींजोनी सजा तेने विषे ठे नवो स्तव जेमनो एवा, तेना संबोधने हे मुनिवृषज ! तथा (नव के०) नवो जग्यो एवो जे (सारथ के०) शारद एटले शरद् ऋतु संबंधी (ससि के०) चंद्रमा तेनी पेरें (सकल के०) शोचावंत ठे (आणण के०) आनन एटले मुख जेमनुं माटे हे नवशारदशशिसकला नन ! वली (विगयतमा के०) गयुं ठे तम ते अज्ञानरूप अंधकार जेना थकी माटे हे विगततम ! तथा (विहुअरया के०) विधुत एटले गयुं ठे फेड्युं ठे निकाचित कर्मरूप रज जेणें माटें हे विधुतरज ! तथा (अजित के०) रागादिकें न जीताय माटें हे अजित ! तथा (गुणेहिं के०) बाह्य अज्यंतर एवा गुणोयें करी (उत्तम के०) श्रेष्ठ ठे, (तेअ के०) तेज जेमनुं एवा माटें हे उत्तमतेज ! तथा (महामुणि के०) महातपस्वीयो जे महोटा

મુનિયો ઠે, તેઝથી પણ (અમિચ્છ કેળ) પ્રમાણ થઈ ન શકે એવું ઠે (બલા કેળ) સામર્થ્ય જેમનું ઇટલે અપરિમિતબલ ઠે જેમનું એવા માટેં હે મહા મુન્યમિતબલ ! તથા (વિઝલકુલા કેળ) વિપુલ ઇટલે વિસ્તીર્ણ ઠે કુલ ઇટલે વંશ જેમનો માટેં હે વિપુલકુલ ! તથા (જવજય કેળ) સંસારનું જય, તેને (મૂરણ કેળ) જાંજનાર માટે હે જવજયમૂરણ ! તથા (જગ સરણા કેળ) જગતના શરણ ઇટલે રક્ષણ કરનાર માટે હે જગહરણ ! તમે (મમ કેળ) મહારા પણ (સરણ કેળ) રક્ષણ કરનારા ઠો, અથવા (અમમ કેળ) મમત્વરહિત ઠો, માટે હે અમમ (તે પણમામિ કેળ) તમો ને હું પ્રણામ કરું હું ॥૧૩॥ ચિત્રલેખાહંદ. હવે શાંતિજિનને સ્તવે ઠે.

દેવ દાણવિંદ ચંદ સૂર વંદ હઠ તુઠ જિઠ પરમ ॥

લઠ રૂવ ધંત રૂપ્પ પટ્ટ સેય સુદ્ધ નિદ્ધ ધવલ ॥

દંત પંતિ સંતિ સત્તિ કિત્તિ મુત્તિ જુત્તિ ગુત્તિ પવર ॥

દિત્ત તેચ્ચ વંદ ધેચ્ચ સઘ્ગ લોચ્ચ જાવિચ્ચ પ્પજાવ ॥

ણેચ્ચ પડ્ડસમે સમાદિં ॥ ૧૪ ॥ નારાયણ ॥

અર્થ:- (દેવ કેળ) સુર, (દાણવ કેળ) અસુર, તેના (હંદ કેળ) હંદ, તથા (ચંદ કેળ) ચંદ્રમા અને (સૂર કેળ) સૂર્ય, તેમને (વંદ કેળ) વંદ્યમા ન ઠે પગ જેના, તથા (હઠ કેળ) આરોગ્યવંત (તુઠ કેળ) પ્રમોદવંત (જિ ઠ કેળ) પ્રશંસા કરવા યોગ્ય (પરમલઠ કેળ) અત્યંત કાંતિયુક્ત ઠે (રૂવ કેળ) રૂપ જેમનું, તથા (ધંત કેળ) ધમેલું એવું (રૂપ્પ કેળ) રૂપું, તેનો (પટ્ટ કેળ) પાટો, તેની પેરેં (સેય કેળ) શ્વેત તે ઘન (સુદ્ધ કેળ) નિર્મલ (નિ રૂ કેળ) સ્લિગ્ધ અરૂદ્ધ એવી (ધવલ કેળ) ઝજ્જલ ઠે (દંતપંતિ કેળ) દાં તની પંક્તિ જેમની, તથા (સત્તિ કેળ) શક્તિ તે પરાક્રમ જો સર્વ દેવતા એકઠા મલે, તો પણ પરમેશ્વરની પગની ટચલી આંગુલી ચલાવી ન શકે, અથવા મેરુ પર્વતને ટચલી આંગુલીયેં કરી ડપાડે, ઇટલી શક્તિ ઠે, (કિત્તિ કેળ) કીર્તિ ઠે સમુદ્રાંત જેહની (મુત્તિ કેળ) મુક્તિ તે નિર્લોજતા (જુત્તિ કેળ) યુક્તિ તે ન્યાયોપેત વચન, (ગુત્તિ કેળ) ગુપ્તિ તે ત્રણ પ્રસિદ્ધ ઠે, તેણેં કરીને (પવર કેળ) શ્રેષ્ઠ ઠે તથા (દિત્તતેચ્ચ કેળ) દીક્ષ ઠે તેજનું (વંદ કેળ)

વૃંદ જેમનું અથવા (વંદધેય કેળ) સુરેંદ્રાદિકે વાંદવા યોગ્ય છે ગણધરાદિ કને ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે, અથવા વાંદવા કોગ્ય જે મહામુનિયો તેમને ધ્યાન કરવા યોગ્ય સ્મરણ કરવા યોગ્ય એવા છે, તથા (સર્વ કેળ) સર્વ એવા જે (લોચ કેળ) લોક તેણે (જાવિચ કેળ) જાવિત છે, અવબુદ્ધ છે, જાણેલો છે (પ્પજાવ કેળ) પ્રજાવ જેમનો તેણે કરી (ણેચ કેળ) જ્ઞેય એટલે જાણવા યોગ્ય એવા (સંતિ કેળ) હૈ શ્રીશાંતિનાથ ! તમે (મે કેળ) મુક્તને (સમાર્હિ કેળ) સમાધિને (પદ્મ કેળ) પ્રદિશ એટલે આપો ॥ ૧૪ ॥ આ, નારાચક નામા હંદ જાણવો ॥

હવે ગાથાયુગ્મે કરીને અજિતનાથને સ્તવે છે.

વિમલ સસિ કલાશ્ચરેચ્ચ સોમં, વિતિમિર સૂર
કરાશ્ચરેચ્ચ તેચ્ચ ॥ તિચ્ચસ વદ્ ગણાશ્ચરેચ્ચ રૂવં,
ધરણિધર પ્પવરાશ્ચરેચ્ચ સારં ॥૧૫॥ કુસુમલયા ॥

અર્થ:- (વિમલ કેળ) નિર્મલ એવી (સસિકલા કેળ) ચંદ્રમાની કલા તે થકી (અશ્ચરેચ્ચ કેળ) અતિરેક તે અધિક છે (સોમં કેળ) સૌમ્યતા જેની તથા (વિતિમિર કેળ) ગયો છે મેઘનો અંધકાર જેથકી એવા (સૂરકર કેળ) સૂર્યનાંકિરણો, તે થકી પણ (અશ્ચરેચ્ચ કેળ) અધિક છે (તેચ્ચ કેળ) તેજ જેનું એવા છે, તથા (તિચ્ચસવદ્ કેળ) ત્રિદશ જે દેવતા તેમના પતિ જે હંદ્ર તેમના (ગણ કેળ) સમૂહ, તે થકી પણ (અશ્ચરેચ્ચ કેળ) અધિક છે (રૂવં કેળ) રૂપ જેનું, જેમાટે સર્વ દેવતા મલી પોતાનું રૂપ એકત્ર કરી પરમેશ્વરની ટચલી અંગુલી પાસે મૂકે, તો પણ સુવર્ણ અને ત્રાંવાના રૂપમાં જેટલો તફાવત હોય, તેટલો તફાવત ત્યાં દેલાથ, એટું તીર્થકર નું રૂપ વચાણું છે, તથા (ધરણિધર કેળ) પર્વતો તેમાંહે (પ્પવર કેળ) પ્રધાન શ્રેષ્ઠ એવો જે મેરુપર્વત, તેથકી પણ (અશ્ચરેચ્ચ કેળ) અધિક છે (સારં કેળ) સ્થૈર્ય એટલે ધૈર્ય જેમનું એવા છે ॥ ૧૫ ॥ આ, કુસુમલતા નામા હંદ જાણવો ॥ આ શ્લોક તથા આવતા શ્લોકનો સંબંધ એકત્ર છે ॥

સત્તે અ સયા અજિચ્ચં, સારીરે અ વલે અજિ
ચ્ચં ॥ તવ સંજમે અ અજિચ્ચં, એસ યુણામિ

જિણં અજિઅં ॥ ૧૬ ॥ ઋઅગપરિરંગિઅં ॥

અર્થ:-તથા (સત્તે કેળ) સત્ત્વને વિષે (સયા કેળ) નિરંતર (અજિઅં કેળ) અજિત છે એટલે નહીં પરાજીવને પામેલા એવા છે. ચકાર પાદપૂર્ણ થયે છે. તથા (અ કેળ) વહ્ની (સારીરે કેળ) દેહસંબંધી જે (વલે કેળ) વલ જે સામર્થ્ય તેને વિષે પણ (અજિઅં કેળ) વીજા પુરુષોથી ન જીતી શકાય એવા છે તથા (તવ કેળ) બાર પ્રકારનું તપ (અ કેળ) વહ્ની (સં જમે કેળ) સત્તર પ્રકારનો સંયમ તેનો સમૂહ તેણે કરીને પણ (અજિઅં કેળ) વીજા પુરુષોથી ન જીતાય એવા, (અજિઅં કેળ) શ્રીઅજિતનાથ નામે (જિણં કેળ) જિનવર તેમની (એસ કેળ) આ (યુણામિ કેળ) સ્તુતિ કરું હું ॥ ૧૬ ॥ આ ઋઅગપરિરંગિતનામા હંદ જાણવો ॥

હવે વિમલસસી શ્લોકિક કહેલા અર્થને જંગ્યંતરે કરીને કહે છે.

સોમ ગુણેહિં પાવઙ ન તં, નવ સરય સસી ॥ તેઅ ગુ
ણેહિં પાવઙ ન તં, નવ સરય રવી ॥ રૂવ ગુણેહિં પા
વઙ ન તં, તિઅસ ગણ વઙ ॥ સાર ગુણેહિં પાવઙ ન
તં, ધરણિ ધર વઙ ॥ ૧૭ ॥ ચિહ્નિઅયં ॥

અર્થ:- (સોમગુણેહિં કેળ) સૌમ્ય જે શાંતિગુણ તેણે કરીને (નવ કેળ) નવો ઉદયમાન થયેલો (સરય કેળ) શરદ કાલ સંબંધી જે (સસી કેળ) ચંદ્રમા તે પણ (તં કેળ) તે અજિતનાથના સૌમ્યગુણને એટલે સરખી સૌમ્યતા પ્રત્યે (નપાવઙ કેળ) પામી ન શકે તથા (તેઅગુણેહિં કેળ) તેજ એટલે શરીરની કાંતિના ગુણે કરીને (નવસરયરવી કેળ) નવો ઊગેલો એવો જે શરદ કાલનો સૂર્ય, એટલે શરદ ઋતુમાં આકાશ નિર્મલ હોવાથી સૂર્યનું તેજ શ્રેષ્ઠ હોય છે, તે પણ (તં કેળ) તે શ્રીઅજિતનાથના કાંતિગુણ પ્રત્યે તુલનાને (નપાવઙ કેળ) પામી ન શકે. તથા (રૂવ ગુણેહિં કેળ) રૂપગુણે કરીને (તિઅસગણવઙ કેળ) ત્રિદશ જે દેવતા તેના ગણ જે સમૂહ, તેના પતિ જે ઇન્દ્ર, તે પણ (તં કેળ) તે શ્રીઅજિતનાથનું અનુપમાનરૂપત્વ છે, માટે રૂપગુણની તુલનાપ્રત્યે (નપાવઙ કેળ) પામી ન શકે, તથા (સારગુણેહિં કેળ) સ્થિરતાના ગુણોયે કરીને (ધરણિધર કેળ)

पर्वतो तेनो (वई के०) पति एवो जे कनकाचल एटले मेरुपर्वत, ते पण (तं के०) ते जगवंतना स्थिरतागुणें करीने तुलनाप्रत्यें (न पावइ के०) पामी शके नहीं. अर्थात् ए पूर्वोक्त सर्व पदार्थों जगवंतना गुणनी बराबरी करी शकता नथी ॥ १५ ॥ आ, खिज्जितक नामा षंड जाणवो.

हवे श्री शांतिनाथजीने स्तवे ठे.

तिष्ठवर पवत्तयं तम रय रहियं, धीर जण शुच्य च्चिअं
चुअ कलि कलुसं ॥ संति सुह प्पवत्तयं तिगरण पयउं,
संति महं महामुणिं सरण सुवणमे ॥ १६ ॥ ललितअयं ॥

अर्थः—(तिष्ठवर के०) श्रेष्ठ तीर्थ जे चतुर्विध संघ अथवा प्रथम गणधर तेना (पवत्तयं के०) प्रवर्तक अथवा तीर्थमां वर एटले श्रेष्ठ एवो जे धर्म तेने तीर्थवर कहियें ते धर्मरूप तीर्थना प्रवर्तक एवा तथा (तम के०) अज्ञान(रय के०) रज ते वध्यमान कर्म, उपलक्षणथी बंधातुं एतुं जे कर्म, तेणें करी (रहियं के०) रहित एवा तथा (धीर के०) बुद्धियें करी शोझे, तेने धीर कहियें, एवा (जण के०) जन जे ठे, तेमणें (शुच्य के०) वाणीयें करी स्तुति कखा अने (अच्चिअं के०) फूलें करी अर्चन कखा एवा तथा (चुअ के०) ठांरुं ए (कलि के०) वैर अथवा कलह, तेनुं (कलुसं के) कालुष्य एटले पाप जेणें एवा तथा (संति के०) मोक्ष, तेनुं जे (सुह के०) सुख तेने अर्थें (प्पवत्तयं के०) प्रवर्तता एवा जे साधु तेने दं एटले पालन करनार अथवा मोक्षसुखना प्रवर्तक एटले करनार एवा (महामुणिसंतिं के०) महोटा मुनि जे श्रीशांतिनाथजी ते प्रत्यें (तिगरण के०) मन, वचन अने काया तेणें करी (पयउं के०) पवित्र ठतो एवो (अहं के०) हुं (सरणं के०) शरणप्रत्यें (उवणमे के०) उपनमे एटले जाउं हुं ॥ १६ ॥ आ ललितक नामा षंड जाणवो ॥

हवे त्रण श्लोकें करी श्री अजितनाथजीने स्तवे ठे.

विणउणाय सिरि रइ अंजलि रिसिगण संयुअं थि
मिअं॥विबुद्धाहिव धण वइ नर वइ थुय महि अच्चि
अं बहुसो ॥ अइ रुग्गय सरय दिवायर समहिअ

सप्पन्नं तवसा ॥ गयणंगण वियरण समुद्ध्य चार
ण वंदिअं सिरसा ॥ १९ ॥ किसलयमाला ॥

अर्थ:—(विण्णलणय के०) विनयें करी नत एटले नम्या एवा (सिरि के०) मस्तक तेने विषे (रइ के०) रची ठे, जोदी ठे (अंजलि के०) करसं-
पुट जेणें एवा (रिसिगण के०) ऋषियोना समूह तेमणें (संश्रुअं के०) रु
डे प्रकारें स्तुति करी ठे जेमनी एवा तथा (यिमिअं के०) स्तिमित एट
ले तरंग रहित एवो जे समुद्र तेनी पेटें निश्चल ठे. कारण के कर्म कृत
उंच नीच पणानो अज्ञाव ठे. तथा (विबुहाहिव के०) विबुधाधिप एटले
विबुध जे देवता तेमनाअधिप जे इंद्रो तथा (धणवइ के०) धनपति जे
धनद कुबेर लोकपाल, उपलक्षणथी बीजा पण सर्व लोकपाल जे ठे, तेमणें त
था (नरवइ के०) नरपति जे राजाउ चक्रवर्ती तेमणें (बहुसो के०) घणी
वार (श्रुय के०) वाणीयें करी स्तव्या, (महिअ के०) प्रणामादिकें करी पू
जन कख्या एवा तथा (अच्चिअं के०) पुष्पादिकें करी अर्चित कख्या एटले
पूज्या एवा तथा (तवसा के०) तपें करीने (अइरुगय के०) अचिरोज्जत एट
ले तत्कालनो उदय थयेलो एवो (सरय के०) शरदू ऋतुनो (दिवायर के०)
दिवाकर एटले सूर्य, तेथकी पण (समहिअ के०) समधिक एटले अत्यंत
अधिक ठे (सप्पन्नं के०) पोतानी प्रजा एटले कांति जेमनी एवा तथा
(गयणंगण के०) गगनांगण जे आकाश, तेने विषे (वियरण के०) विचर
ण एटले विचरबुं, चालबुं, तेणें करीने (समुद्ध्य के०) समुदित एटले एक
ठा थयेला एवा (चारण के०) जंघाचारणादिक मुनियो, तेमणें (सिरसा
के०) मस्तकें करीने (वंदिअं के०) वंदन कखुं ठे जेमने एवा ठे ॥ १९ ॥
आ, किसलयमाला नामा छंद जाणवो ॥

असुर गरुल परिवंदिअं, किन्नरोग एमंसिअं ॥ देवको
मिसय संश्रुअं, समण संघ परिवंदियं ॥ २० ॥ सुमुहं ॥

अर्थ:—बली केहेवा ठे ? तो के (असुर के०) असुर कुमार, (गरुल के०)
सुवर्णकुमार, उपलक्षणथी बीजा पण सर्व निकायना जवनपति देवो जे
ठे, ते पण लेवां. तेमणें (परिवंदिअं के०) समस्त प्रकारें वंदन कख्या एवा

तथा (किन्नरोरग के०) किन्नर अने उरग जे व्यंतरविशेष, तेमणें (एमं सिञ्चं के०) नमस्कार कख्यो ठे जेमने एवा तथा (देव के०) वैमानिक दे वो तेमना (कोमिसय के०) कोटिशत एटले शेंकना गमे कोटियो तेमणें (संशुञ्चं के०) स्तुति करी ठे जेमनी एवा, तथा (समणसंघ के०) यतिना संघ अथवा श्रमण एटले चतुर्विध संघ, तेणें (परिवंदिञ्चं के०) परि समंतात् एटले चोतरफजावें करीने वंदन कखुं ठें जेमने एवा ठे ॥ १० ॥
आ, सुमुखनामा छंद जाणवो ॥

अजयं अण्हं, अरयं अरुयं ॥ अजियं अ
जिञ्चं, पयजं पणमे ॥ ११ ॥ विज्जूविज्जसिञ्चं ॥

अर्थः—बली केहेवा ठे ? तो के (अजयं के०) सात प्रकारना जयें क री रहित एवा, तथा (अण्हं के०) अनघं एटले जेने अघ जे पाप, ते अ एटले नथी तेने अनघ कहियें एवा, तथा (अरयं के०) अरत एटले वैरागपणायें करीने विषयासक्तपणुं नथी अथवा अरत एटले मैथुन रहि त ठे एवा, तथा (अरुयं के०) अरुज एटले रोगरहित ठे, तथा (अजि यं के०) बाह्य अने अज्यंतर वैरीयोयें जेंने पराजव पमाड्या नथी एवा (अजिञ्चं के०) श्रीअजितनाथ तेने (पयजं के०) सादरपणे (पणमे के०) प्रणाम करुं तुं ॥ ११ ॥ आ, विद्युद्विलसित नामा छंद जाणवो ॥

हवे चार श्लोकें करीने शांतिनाथजीने स्तवे ठे.

आगया वर विमाण, दिव कणग रह तुरय पढ़कर सएहिं
हुलिञ्चं ॥ ससंजमो अरण, खुजिअ बुलिअ चल कुंडलं
गय तिरीड सोहंत मज्जि माला ॥ १२ ॥ वेह्वं ॥

अर्थः—(आगया के०) आगता एटले आव्या जे सुरसमुदाय श्री शां तिनाथनी समीपें ते केवी रीतें आव्या ठे ? तो के (वरविमाण के०) श्रेष्ठ विमान तथा (दिव के०) मनोहर एवा(कणगरह के०) कनकमयरथ, (तुरय के०) तुरंग तेना (पढ़कर के०) समूह तेना (सएहिं के०) शेंकना यें करीने (हुलिञ्चं के) शीघ्र उतावला वेगें तथा (ससंजम के०)

ससंजम एटले सत्वर (उअरण के०) आकाशथकी उतरबुं, तेणें करीने (खुजिअ के०) खुजित एटले संचलित ठते (बुलिअ के०) लोलायमान अरहां परहां हालतां (चल के०) चंचल एवां (कुंमल के०) काननां आचरण तथा (अंगय के०) अंगद जे बाजुबंध (तिरीरु के०) किरी ट जे मुकुट तेणें करी (सोहंत के०) शोजायमान थइ एवी ठे (मड लिमाला के०) मस्तकनी माला जेमनी एवा देवो ठे ॥ ३२ ॥ आ, वेष्ट कनामा ढंद जाणवो.

जं सुरसंधा सासुरसंधा, वेर विजत्ता जत्ति सुजुत्ता ॥
आयर जूसिअ संजम पिंडिअ, सुहु सुविन्दिअ
सब बलोघा ॥ उत्तम कंचण रयण रूपविअ, जासुर
जूसण जासुरिअंगा ॥ गाय समोणय जत्ति वसागय,
पंजलि पोसिअ सीस पणामा ॥ ३३ ॥ रयणमाला ॥

अर्थः—(जं के०) जे जगवंतनी समीपें (सुरसंधा के०) वैमानिकदेवस मूह आव्या ठे. ते केहेवा ठे? तो के (सासुरसंधा के०) असुर जे जवन पत्यादिक देव तेना संघ जे समूह तेणें करी सहित एवा ठे, तथा (वेर विजत्ता के०) वैरविमुक्ता वैररहित ठे तथा (जत्तिसुजुत्ता के०) सझ क्तियें करी बहुमानें करीने सहित एवा तथा (आयर के०) बाह्योपचार रूप आदर तेणें करी (जूसिय के०) जूषित एटले शोजित तथा (संजम के०) उतावळें करी (पिंडिअ के०) एकठा मळ्या एवा (सुहु के०) सुष्ट एटले अतिशयें करी (सुविन्दिअ के०) सुविस्मित जेम होय, तेनी पेरें (सब के०) सर्व जे (बल के०) गजतुरंगमादिक कटक, तेनो (उंघा के०) समूह तथा (उत्तम के०) श्रेष्ठ एवुं जे (कंचण के०) सुवर्ण अ- ने (रयण के०) रत्न तेणें करीने (परूविअ के०) प्रकृष्ट रूपयुक्त कस्यां एवा (जासुर के०) दीप्तिमंत जलहलतां जे (जूसण के०) जुजबंध क- टकादि आचरणो तेणें करी (जासुरिय के०) देदीप्यमान ठे (अंगा के०) अंगो जेमनां एवा, तथा (गाय के०) गात्र ते शरीर, तेणें करीने (समोणय के०) समोन्नत एटले समवनत ते सम्यकू प्रकारें नम्रीजूत

थया थका तथा (जत्तिवसागय के०) जत्तिने वशें आवेला एटले जत्तिनी आधीनताने प्राप्त थया थका (पंजलि के०) बे हाथ ललाटें लगाकीने (पेसिय के०) प्रेशित एटले कखो ठे (सीसपणामा के०)मस्तकें करीने प्रणाम जेणें एवा ठे ॥ ३३ ॥ आ रत्नमालानामा हंद जाणवो.

वंदिऊण थोऊण तो जिणं, तिगुणमेव य पुणो
प याहिणं ॥ पणमिऊण य जिणं सुरासुरा, पमु-
इआ सज्जवणाइं तो गया ॥ ३४ ॥ खित्तयं ॥

अर्थ:-एवी रीतें (वंदिऊण के०) वंदन करीने (तो के०) तेवार पढी (य के०) वढी (तिगुणमेव के०) त्रण वारज करी ठे (पयाहिणं के०) प्रदक्षिणा जेने अर्थात् त्रण प्रदक्षिणायें करीने उपासित एवा देवो ते, (जिणं के०) श्रीशांतिजिन, ते प्रत्यें (य के०) वढी (थोऊण के०) वाणीयें करी स्तुति करीने (पुणो के०) फरीने पोताना स्थानकप्रत्यें जवाने अवसरें (जिणं के०) श्रीशांतिजिनप्रत्यें (पणमिऊण के०) प्रणाम करीने एटले नमस्कार करीने (सुरासुरा के०) सुर अने असुर जे देवो ठे, ते (पमुइआ के०) प्रमुदिता एटले हर्षित थया थका (सज्जवणाइं के०) पोताना जवन जे सौधर्मादिक ते प्रत्यें (तो के०) ते स्थानकथकी (गया के०) गता एटले जाता हवा ॥ ३४ ॥ आ क्षित्तकनामा हंद जाणवो.

तं महामुणि महंपि पंजली, राग दोस जय
मोह वज्जियं ॥ देव दाणव नरिंद वंदियं,सं
तिमुत्तम महातवं नमे ॥ ३५ ॥ खित्तयं ॥

अर्थ:- (तं के०) ते (संतिं के०) श्रीशांतिजिन तेने (अहंपि के०) हुं पण (पंजली के०) प्रांजलि एटले जोड्या ठे हाथ जेणें एवो ठतो (नमे के०) नमस्कार करुं बुं, ते शांतिजिन केहेवा ठे? तो के (महं) (मुणिं के०) महोटा मुनियो ठे शिष्य जेमना एवा ठे तथा (राग के०) माया लोचरूप राग, अने (दोस के०) क्रोध, मान रूप द्वेष, (जय के०) जीति ते उद्देग. (मोह के०) अज्ञान, तेणें करी (वज्जियं के०) वर्जित ठे.

तथा (देवदाणवनरिंद के०) देव, दानव अने नरेंद्र, तेमणें (वंदिअं के०) वंदित ठे एटले बांधा एवा ठे, अथवा देव, दानव अने नरेंद्र तथा तदा श्रित लोकोने (वंदि के०) बंदीखानारूप जे संसार, तेने (अं के०) दं ए एले खंरुन करे एवा ठे. तथा (उत्तम के०) प्रधान एवुं (महातवं के०) महोदुं ठे तप जेमनुं एवा ठे ॥ १५ ॥ आ, क्षितक नामा बंद ठे.

हवे अजितनाथने चार श्लोकें करीने स्तवे ठे.

अंबरंतर विआरणिआहिं, ललिअ हंस बहु गामि
णिआहिं ॥ पीणसोणिथण सालिणीआहिं, सकल
कमल दल लोअणिआहिं ॥ १६ ॥ दीवयं ॥

अर्थः—आ आगलना ठंदोमां कहेशे एवा प्रकारनी देवांगनाउयें जेम नां चरणारविंदनुं वंदन कखुं ठे तेम ठतां पण जेमनुं मन किंचित् पण वि कारने पाम्युं नहीं, एवा जे श्रीअजिनाथ जगवान्, तेमने हुं नमस्कार करुं तुं. हवे ते देवांगनाउं केहवीयो ठे ? तो के (अंबरंतर के०) आका शमार्गना अंतरालने वीषे (विआरणिआहिं के०) विचरवानुं ठे शील जे मनुं तथा (ललिअ के०) रमणीय एवी जे (हंसबहु के०) हंसबधू जे हंसी तेनी पेरें (गामिणिआहिं के०) गमन करवानुं ठे शील जेमनुं, तथा (पी ण के०) पुष्ट एवो जे (सोणि के०) कटिप्रदेश तथा (थण के०) स्तन ते उ रोज तेणें करीने (सालिणिआहिं के०) शोजती एवी तथा (सकल के०) संपूर्ण (कमल के०) पद्म तेनां (दल के०) पत्रो, ते समान ठे (लो आणिआहिं के०) लोचन जेमनां एवीयो ठे ॥ १६ ॥ आ दीपकबंद ठे.

पीण निरंतर अणजर विणमिअ गायलआहिं ॥
मणि कंचण पसिढिल मेहल सोहिअ सोणितमा
हिं ॥ वर खिंखिणि नेजर सतिलय वलय विजूस
णिआहिं ॥ रइ कर चजर मणोहर सुंदर दंसणि
आहिं ॥ १७ ॥ चीत्तखरा ॥

अर्थः—बली ते देवसुंदरीयो केहवीयो ठे ? तो के (पीण के०) महो

टा अने कामुक पुरुषना हृदयने आढिहाद कारक एवा अने (निरंतर के०) निर्व्यवधानपणुं ठे ए हेतु माटें निबिऊ गाढ एवा (थण के०) स्तन जे पयो धर तेनो (जर के०) जार तेणें करीने (विणमिअ के०) विशेषे करीने नमेला ठे (गायलआहिं के०) गात्रो जेमनां अर्थात् सुकुमारपणुं तथा तनुपणुं ठे माटें लतावल्लीनी पेरें अत्यंत नमेलां ठे शरिर जेमनां एवीयो, तथा (मणि के०) मणियो, माणको अने (कंचण के०) सुवर्ण, तेनी करेली एवी अने (पसिढिल के०) प्रकषें करी शिथिल एवी जे (मेहल के०) मेखला, तेणें करीने (सोहिअ के०) शोजित ठे (सोणि तमाहिं के०) कटिनो प्रदेश जेमनो एवीयो तथा (वर के०) श्रेष्ठ एवी (खिंखिणि के०) किंकिणी अने (नेउर के०) नेपुर वली (सति लय के०) मनोहर तिलक तथा (बलय के०) कंकण, एवां जे आचूषण तेणें करीने (विभूसणिआहिं के०) विशेषें करीने सुशोजित एवीयो तथा (रझकर के०) रतिकर एटले प्रीति करनार एवुं तथा (चउरमणोहर के०) चतुर पुरुषना मनने हरण करनारुं एवुं (सुंदरदंसणिआहिं के०) सुंदर ठे दर्शन जेमनुं एवी देवीयो॥ठे ॥ ११ ॥ आ, चित्राकरानामा वृंद जाणवो.

देव सुंदरीहिं पाय वंदिआहिं वंदिया य जस्स ते
सुविक्रमा कमा अप्पणो निमालएहिं मंडणोडण
पगारएहिं केहिं केहिवि अवंग तिलय पतलेह ना
मएहिं चिल्लएहिं संगयं गयाहिं जति संनिविठ वंद
णागयाहिं हुंति ते वंदिआ पुणो पुणो ॥ १८ ॥ नारायउ ॥

अर्थः—(पायवंदिआहिं के०) पोताना शरीरने विषे पहेरेलां चूषणोनां अथवा शरीरनां पाद जे किरणो तेना वृंद जे समूह ते ठे जेमने एवीयो देवांगनाउ ठे. तेमणें (वंदिया के०) वंदन कख्यां (य के०) च पादपूर्णार्थ ठे. ते शुं वंदन कख्यां ठे ? तो के (जस्स के०) जे जगवंतना (ते के०) तो एटले ते प्रसिद्ध एवां अने (सुविक्रमा के०) रूनुं ठे पराक्रम जेनुं अथवा गति जेमनी एवां (कमा के०) चरणारविंद, तेने वंदन कख्यां. ते चरणारविंद शेणें करी वंदन कख्यां ? तो के (अप्पणोनिमालएहिं के०) पोतानां लला

टोयें करीने. ते देवीयो केहेवीयो ठे ? तो के जेमना शरीरने विषे (मंरुण के०) आचूषण तेनी (उडुण के०) रचना तेना (पगारएहिं के०) प्रकारो, ते(केहिंकेहिंवि के०) केहवा केहवा अपूर्व प्रकारो ? ते कहे ठे. (अवंगं के०) अपांग जे नेत्र तेना प्रांतमां जे अंजननी रचना तथा (तिलयं के०) तिलक एटले टीलां, (पत्तलेह के०) पत्रलेख ते कस्तूरिकादिकनां शरीरने विषे करेलां जे टबकां इत्यादिक (नामएहिं के०) नाम ठे जेनां एवा (चिह्नएहिं के०) देदीप्यमान मंरुननी रचनार्यें करी (संगय के०) संगत एटले मळ्या (अंगआहिं के०) शरीरना अवयव जेमना एवी देवांगना उ ते (जत्तिसन्निविष्ठ के०) जक्तियें करीने व्यासथकी (वंदणा के०) वंदन ने माटें (आगयाहिं के०) आवेदीयो एवीयो ठे. ते देवीयोयें (ते के०) ते पूर्वोक्त तमारां चरणारविंद श्रद्धातिशयें करीने (पुणोपुणो के०) वारं वार (वंदिआ के०) वंदन करेलां एवां (हुंति के०) ठे. अर्थात् तमारां चरणारविंदने श्रद्धातिशयथकी (देवसुंदरीहिं के०) देवांगनाउ वा रं वार वंदन करे ठे ॥ १७ ॥ आ, नाराचकनामा हंड जाणवो.

तमहं जिणचंदं, अजिअं जिअ मोहं ॥ धुय सब
किलेसं, पयउं पणमामि ॥ १८ ॥ नंदिअयं ॥

अर्थ:- (तं के०) ते पूर्वोक्त (जिणचंदं के०) जिनोमध्यें चंद्रमा समान एवा तथा (जिअमोहंके०) जीत्यो ठे मोह एटले अज्ञान जेमणें एवा तथा (धुअ के०) टाढ्या ठे (सब के०) समग्र एवा जे कर्मज नित शारीरिक अने मानसिक (किलेसं के०) क्लेश जेमणें एवा (अजिअं के०) श्रीअजितनाथनामा बीजा तीर्थकर तेने (पयउं के०) प्रयत्न ते मन, वचन अने कायांना उद्यमें करी युक्त थको एवो (अहं के०) हुं पण (पणमामि के०) प्रणमन करुं हुं, एटले नमस्कार करुं हुं ॥ १८ ॥ आ, नंदितक नामा हंड जाणवो ॥

हवे गाथायुग्में करीने शांतिनाथने स्तवे ठे.

शुअ वंदिअस्सा रिसी गण देवगणेहिं, तो देव व
हूहिं पयउं पणमिअस्सा ॥ जस्स जगुत्तम सासण

यस्सा, जत्ति वसागय पिंमिअयाहिं देव वर ञरसा बहु-
याहिं सुर वर रइ गुण पंडियआहिं ॥ ३० ॥ जासुरयं ॥

अर्थः—श्रीशांतिनाथ जे तेनां चरणारविंदने देवनर्त्तकियो जे ठे, तेणें नृत्य करी वंदन कखां, तेने हुं पण नमस्कार करुं तुं. ते शांतिनाथ केहेवा ठे? तो के (रिसीगण के०) ऋषियोना समूह तथा (देवगणोहिं के०) देवता उंना समूह, तेणें (शुअवंदिअस्सा के०) स्तुति करेला अने वंदन करेला ए वा अने (तोके०) तदनंतर (देववहूहिं के०) देववधू जे ठे तेमणें (पयउं के०) प्रयत्नथकी (पणमिअस्सा के०) प्रणाम करेला एवा (जस्सजगुत्तमसाणय स्सा के०) जेथकी जगत् मुक्ति पामवाने शक्तिमान थाय ठे माटें उत्तम ठे शासन जेमनुं एवा ठे. हवे ते देवनर्त्तकीयो केहवी ठे? तो के (जत्तिवसा गय के०) जत्तिवशें करीने देवलोकथकी जे आववुं तेणें करीने (पिंमि अयाहिं के०) एकठी मखेली एवीयो अने (देववर के०) नर्त्तक वादक देवो अने नृत्यकुशल एवी (ञरसा के०) अप्सराउं तेमना (बहुयाहिं के०) घ णाउंयें मखेली एवीयो अने (सुरवररइ के०) देवताउंने जेथकी प्रीति थाय एवा (गुण के०) गुणोने विषे (पंमियआहिं के०) पंमित एटखे माही एवीयो ठे ॥ ३० ॥ आ, जासुरकनामा हंद जाणवो.

वंस सह तंति ताल मेखिए तिउक्करा जिराम सह
मीसए कए अ सुइ समाणणे अ सुइ सज्ज गीअ
पाय जाल घंटीआहिं ॥ वलय मेहला कलाव ने
उराजिराम सह मीसए कए अ देव नट्टिआहिं हा
व जाव विज्जम प्पगारएहिं ॥ नच्चिऊण अगं हार
एहिं वंदिआ य जस्स ते सुविक्रमा कमा तयं तिखो
य सब सत्त संति कारयं ॥ पसंत सब पाव दोसमे
स हं नमामि संति मुत्तमं जिणं ॥ ३१ ॥ नारायउं ॥

अर्थः—हवे ते देवनर्त्तकीयोयें केवा प्रकारनां गीत, नृत्य करते उते प्र जुना चरणनुं वंदन कखुं? ते कहेठे. (वंससह के०) वांसनो शब्द एटखे

वेणुध्वनि, (तंति के०) वीणा, (ताल के०) चपटी पटहादिक तेणें (मेखि ए के०) मखे, एटखे एकीकृत थये ठते (च के०) वली (तिउस्कर के०) त्रि पुष्करनामा वाजित्रविशेष तेना (अजिराम के०) मनोहर एवा (सद् के०) शब्दो तेणें करीने (मीसए के०) मिश्रित (कए के०) करे ठते, तथा व ली (सुइ के०) श्रुति जे कान तेनुं (समाणणे के०) समानन एटखे ते सर्व शब्द सांजलवाने विषे काननुं समान करबुं, ते करे थके (सुऊ के०) अनुनासिकादि दोष रहित एवो (सज्जा के०) षड्रज ते मयुर, केका, शं खादिकना ध्वनिविशेषें करीने अथवा सज्जा एटखे अधिक गुणयुक्त एबुं जे (गीय के०) गीत तेणें करीने सहित एवी जे (पायजाल के०) पगने विषे जालना आकार वाली एवी (घंटिआहिं के०) घंटिका एटखे घू घुरीयो तेणें करीने उपलक्षित ठते तथा (वलय के०) सोनानां वलियां कंकण, (मेहला के०) मेखला ते कडनु आचरण, (कलाव के०) अ लंकार विशेष, (नेउर के०) नेफुर तेमनो (अजिराम के०) मनोहर एवो जे (सद् के०) शब्द तेणें करी (मीसएकए के०) मिश्रित करे ठते, (अ के०) वली (हाव के०) बहु कामविकार, (जाव के०) अल्प विकार अजिप्राय, (विप्रम के०) वित्रम एटखे विलास तेमना (प्पगारए हिं के०) प्रकारो ठे जेमने विषे एवा (अंगहारएहिं के०) जला अंगना विक्षेपें करीने (देवनट्टिआहिं के०) देवनर्त्तकीयो जे देवांगनाउ तेमणें पूर्वोक्त प्रकारें (नच्चिऊण के०) नृत्यें करीने, (सुविक्रमा के०) सुविक्रमा ए टखे उत्तम जेमनुं पराक्रम ठे एवा (जस्स के०) जे श्रीशांतिनाथजीना (ते के०) ते जगद्धिदित पराक्रमें करी सहित एवा (कमा के०) चरणो तेने (वंदिआय के०) वंदन कख्यां ठे. एमां चकार पादपूर्णार्थ ठे. एवा (तयं के०) ते (तिलोय के०) त्रिभुवनना (सबसत्त के०) सर्व सत्त्व एटखे प्राणीयो तेमने (संतिकारयं के०) शांतिना करनार एवा अने (पसंत के०) प्रशांत थया ठे (सबपावदोस के०) सर्व पाप तथा रागादिक दोष जेथकी एवा (उत्तमं के०) उत्तम जे (संतिं के०) श्रीशांति नामा (जि णं के०) जिन तेप्रत्यें (एस के०) आ प्रत्यक्ष, (हं के०) हुं (नमा मि के०) नमस्कार करं हुं ॥ ३१ ॥ आ, नाराचकनामा ठंइ जाणवो.

हवे त्रण श्लोकें करी अजितनाथ अने शांतिनाथने स्तवे ठे.
 ठत्त चामर पमाग जूव जव मंमिआ, ऊय वर मगर
 तुरय सिरिवड सुलंढणा ॥ दीव समुह मंदर दिसा
 गय सोहिआ, सन्निअ वसह सीह रहचक्रवरंकिया
 ॥ पाठांतर ॥ सिरिवड सुलंढणा ॥ ३५ ॥ ललिययं ॥

अर्थ:—(ठत्त के०) ठत्त, (चामर के०) चामर, (पमाग के०) पता
 का, (जूव के०) यूप, (जव के०) यव, एवां लक्षणोयें करीने (मंमि
 आ के०) मंमित सुशोजित एवा तथा (ऊयवर के०) सिंहादि रूपोपलक्षित
 ध्वजवर, (मगर के०) मगरमत्स्य, जलजंतु, (तुरय के०) अश्व, (सिरि
 वड के०) श्रीवत्स ते उत्तम पुरुषोना वद्धःस्थलमां होय ठे, अने पगमां
 पण थवानो संजव ठे. (सुलंढणा के०) ते सर्व शोजायमान ठे लांढन जे
 मने एवा तथा (दीव के०) द्वीप ते जंबूद्वीपादिक, (समुह के०) समुद्र,
 ते लवणोदधि प्रमुख, (मंदर के०) मेरु पर्वत अथवा प्रासाद पण जाणवो.
 (दिसागय के०) दिग्गज, जे प्रधान हस्ती, एवा लक्षणें करी एटले आकारें
 करीने (सोहिआ के०) शोजित एवा ठे तथा (सन्निअ के०) स्वस्तिक,
 (वसह के०) वृषज, (सीह के०) सिंह, (रह के०) रथ (चक्र के०) चक्र
 (वर के०) श्रेष्ठ तेणें करी (अंकियाके०) अंकित एटले चिन्हित एवां. पाठां
 तरें (सिरि के०) लक्ष्मी, (वड के०) वृद्ध, ते कल्पवृक्षादिक तेना (सुलंढणा
 के०) जलां शोजन लांढनो ठे एटले लक्षणो ठे, श्रीशांतिनाथना हाथ प
 गादिङ्ग अंगोने विषे एवा ठे ॥ ३५ ॥ आ, ललितकनामा छंद जाणवो.

सहाव लछा सम प्पइछा, अदोस डछा गुणेहिं
 जिछा ॥ पसाय सिछा तवेण पुछा, सिरिहिं इछा
 रिसीहिं जुछा ॥ ३३ ॥ वाणवासिया ॥

अर्थ:—बली केहेवा ठे ? तो के (सहाव के०) स्वजावें करीने (लछा के०)
 ललित एटले शोजायमान ठे, तथा (समप्पइछा के०) समा ते अस्थपुट
 एटले विषमोन्नत रहित एवी भूमिकाने विषे प्रतिष्ठित एटले रह्या ठे अ
 थवा असम एटले निरुपम ठे प्रतिमा जेमनी एवा ठे तथा (अदोसडुछा

के०) रागादिक दोषें करी अडुष्ट ठे, एटले रागादिक विकारें करी रहित ठे, तथा (गुणोहिं के०) कूर्मोन्नतत्व रक्तादिक जे गुण, तेणें करीने (जिष्ठा के०) ज्येष्ठ एटले महोटा ठे, अथवा गुण जे सम्यग् ज्ञान, दर्शन, चारित्र लक्षण तेणें करीने ज्येष्ठ एटले वृद्ध ठे. तथा (पसाय के०) प्रसाद जे अनुग्रह अथवा रागादिकनो क्षय तेथी जे निर्मलपणुं तेणें करी (सिष्ठा के०) श्रेष्ठ ठे तथा (तवेणपुष्ठा के०) बार प्रकारना तपें करीने पुष्ट ठे. तथा (सिरीहिं के०) श्री जे लक्ष्मी तेणें करीने (इष्ठा के०) इष्ट ठे, अथवा लक्ष्मीनामक देवीयें जेने पूज्या ठे एवा ठे. तथा (रिसीहिं के०) ऋषि जे मुनियो, तेमणें (जुष्ठा के०) जुष्ठा एटले निरंतर सेव्या ठे जेमने एवा ठे ॥ ३३ आ वानवासिका नामाहं द जाणवो.

ते तवेण धुय सब पावया, सब लोअ हिअ मूल
पावया ॥ संथुया अजिअसंति पायया, हुंतु
मे सिव सुहाण दायया ॥ ३४ ॥ अपरांतिका ॥

अर्थ:- (ते के०) ते पूर्वे वर्णन कइया एवा तथा (तवेण के०) तपें करीने (धुय के०) टाढ्युं ठे अथवा जस्सीभूत कछुं ठे (सब के०) सर्व एतुं जे शुचाशुच कर्म रूप (पावया के०) पाप जेमणें एवा, वली केहेवा ठे? तो के (सबलोअ के०) सर्व लोक तेने (हिअ के०) हित कारक एवो जे मोक्ष, तेनुं (मूल के०) मूल कारण जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र तेने (पावया के०) प्रापका एटले पमामनारा ठे, तथा जेने (संथुया के०) पूर्वोक्त प्रकारें शं, एटले सुख तेनें अर्थें स्तवन कछुं ठे जेमनुं एवा जे (अजिअसंतिपायया के०) श्री अजितशांतिपाद आहीं पाद शब्द पूज्यवाचक ठे ते पूज्य, (मे के०) मने (सिवसुहाणदायया के०) शिव सुखना देनार एवा (हुंतु के०) थाउं ॥ ३४ ॥ आ, अपरांतिका नामा हं द जाणवो ॥

एवं तव बल विउलं, थुअं मए अजिअ
संति जिण जुअलं ॥ ववगय कम्म रय मलं,
गइं गयं सासयं विउलं ॥ ३५ ॥ गाहा ॥

मयिअडुप्पमयियसद्यासंथारे नामा अतिचार जाणवो, तथा वलीनीति अने लघुनीति, परठववानी जे झूमि, ते झूमिने न पडिलेहवी, अथवा पडिलेहवी, तो कांश्क पडिलेहवी अने कांश्क न पडिलेहवी, ते त्रीजो अप्पडिलेहिअ डुप्पडिलेहिअ उच्चारपासहवणझूमि नामा अतिचार जाणवो. तेमज ते झूमिने न प्रमार्जवी, अथवा प्रमार्जवी तो कांश्क प्रमार्जवी कांश्क न प्रमार्जवी, ते चोथो अप्पमयिअ डुप्पमयिअ उच्चारपासहवणझूमिनामा अतिचार जाणवो. ए चारे अतिचार ते शय्या संथारो तथा लघुनीति, वलीनीतिनां ठंडिलने दृष्टियें करी जूवे नहीं, तेमज च रवला तथा दंडासणादिकें करी पूंजे, प्रमार्जे नहीं अथवा शून्यचित्तें जू ए, अने पूंजे ते संबंधी ए अतिचारचतुष्क कह्युं. (तहचेव के०) तथैव ए टले तेमज वली निश्चें (जोअणाजोए के०) जोजननो आजोय एटले आ जोग करवो चिंतवन करवुं, अर्थात् पोसह लीधा पढी जोजनादिकनी चिंता करे, एटले क्यारें पोसह पूर्ण अशे क्यारें पारणुं करशुं ? अथवा पारणे अमुक जोजन करशुं ? एवी चिंतवणा करवी, ते पांचमो जोअणाजोए नामा अतिचार जाणवो. ए पांच अतिचारोयें करीने (पोसहविहि विवरीए के०) पोसहव्रतनो विधि जे प्रकार ते विपरीत करे थके, (तइएसिस्कावए के०) पौषधोपवासनामा त्रीजा शिद्धाव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेलो जे अतिचार लाग्यो होय, तेने (निंदे के०) हुं निंडुं बुं ॥ ३९ ॥

हवे चोथा अतिथिसंविज्ञाग शिद्धाव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

सच्चित्ते निस्किवणे, पिहिणे ववएस मडरे चेव ॥

कालाश्कम दाणे, चउठे सिस्कावए निंदे ॥ ३० ॥

अर्थः—(सच्चित्ते के०) साधुने देवा योग्य जे ज्ञत्तादिक तेने पृथिव्यादिक जेसचित्त, ते सचित्तनी उपर पूर्वोक्त प्राशुक निदोषवस्तुनुं (निस्किवणे के०) नाक्षेपवुं मूकवुं ते सचित्तनिक्षेपण नामा प्रथम अतिचार जाणवो. तथा प्राशुक निदोष देवा योग्य वस्तुने सचित्त ते कंद, पत्र, पुष्पादि पदार्थें करी (पिहिणे के०) ढांकवी, ते सचित्तपिहिण नामा बीजो अतिचार जाणवो, तथा ववएस के०) व्यपदेश करवो एटले पोतानी वस्तुने अण देवानी बुद्धियें पारकी करीने कहेवी, तथा देवानी बुद्धियें पारकी वस्तुने पोतानी करीने

तेने पण (सुहृन्दिं के०) सुखवृद्धिने (दिसउ के०) आपो. (य के०) वली (मम के०) मुज्जने (संजमे के०) सत्तर प्रकारनो जे संयम तेने विषे (नंदिं के०) आनंदने (दिसउ के०) आपो ॥ ३७ ॥ आगाथा छंद ठे.

अहींयां केटलाएक वृद्ध पुरुष एम कहे ठे के श्रीशत्रुंजयनी गुफायें श्री अजित,अने शांति चोमासुंरह्या हता,पढी ते बन्ने तीर्थकरना पूर्वाजिमुख देरां थयां. तिहां एकदा श्रीनेमिनाथना गणधर, श्रीनंदिषेण सूरि तीर्थयात्रायें आढ्या थका श्रीअजित शांतिस्तवननी रचना कीधी, ते आहीं सुधी जाणवी.

हवे एना माहात्म्यनी आगली गाथाउं अनेरा बहुश्रुतें

कीधी ठे, ते वखाणीये ठैयें.

पश्चिअ चाउम्मासे, संवहरिए अवस्स जणिअवो ॥ सो

अवो सबेहिं, उवसग्ग निवारणो एसो ॥ ३८ ॥ गाथा ॥

अर्थ:- (पश्चिअ के०) पांखीना पम्किमणाने विषे तथा (चाउम्मासे के०) चोमासाना पम्किमणाने विषे तथा (संवहरिए के०) संवत्सरीना पम्किमणानी रात्रिने विषे (अवस्स के०) निश्चें (जणिअवो के०)जणवो, ते एक जणें जणेलो एवो जे आ स्तव, तेने (सबेहिं के०) सर्व संघें (सोअवो के०) सांजलवो. कारण के सर्व जनो जो एकज अवसरें एकठा पाठ जणे तो तेमां कोलाहल थवानो संजव ठे माटें एकज जणें जणवो अने बीजा सर्व संघ जनोयें सांजलवो. (एसो के०) ए स्तव जे ठे ते, (उवसग्गनिवारणो के०) उपसर्ग जे विघ्न, तेनुं निवारण करनारो ठे ॥ ३८ ॥ गाथाछंद.

जो पढइ जो अ निसुणइ, उज्जउं कालंपि

अजिअ संति थयं ॥ न हु हुंति तस्स रोगा,

पुबुप्पन्ना विना संति ॥ ३९ ॥ गाथा ॥

अर्थ:- (जो के०) जे कोइ पुरुष, (अजिअसंतिथयं के०) श्रीअजितनाथ अने श्रीशांतिनाथ तेना स्तवनने (उज्जउंकालंपि के०) प्रातःकाल तथा सायंकाल अने अपि शब्द थकी जणे काल लेवा तेने विषे (पढइ के०) जणे ठे, तथा (जोअ के०) जे वली (निसुणइ के०) निरंतर श्रवण करे ठे, तो (तस्स के०) ते पठन करनार अने सांजलनार पुरुषने

(રોગાઃ કે૦) રોગો જે છે તે, (નહુહુંતિ કે૦) નિશ્ચેં હોતા નથી અને (પુ
હુપ્પન્ના કે૦) પૂર્વોત્પન્ન થયેલા એવા જે રોગો, તે પણ (વિનાસંતિ કે૦)
વિશેષેં કરીને નાશ પામે છે ॥ ૩૯ ॥ આ પણ ગાથાહંદ જાણવો.

જહ્ ઇહ્દ પરમ પયં, અહ્વા કિત્તિં સુવિહ્વંદં યુવણે ॥ તા
તેલુકુહ્રણે, જિણ વયણે આયરં કુણહ ॥ ૪૦ ॥ ગાદા ॥

અર્થઃ—(જહ્ કે૦) યદિ ઇટલે જો (પરમપયં કે૦) પરમપદ જે મો
ક્ષ, તેની (ઇહ્દ કે૦) ઇહ્દા કરો ઢો, (અહ્વા કે૦) અથવા (યુવણે
કે૦) ત્રણ યુવનને વિષે (સુવિહ્વંદં કે૦) સુવિસ્તૃત ઇટલે વિસ્તાર પામે
લી એવી (કિત્તિં કે૦) કીર્તિ, તેની ઇહ્દા કરો ઢો, (તા કે૦) તો (તે
લુકુહ્રણે કે૦) ત્રણ લોકના ઝરૂઆર કરનારાં એવાં (જિણવયણે કે૦)
જિનવચનો જે છે, તેને વિષે (આયરં કે૦) આદર સત્કાર તેને (કુણહ
કે૦) કરો ॥ ૪૦ ॥ આ, ગાથાહંદ છે ॥ ઇતિ અજિતશાંતિસ્તવઃ સમાપ્તઃ ॥ ૬ ॥

॥ અથ ॥

॥ જક્તામરનામક સત્તમ સ્મરણ પ્રારંભઃ ॥

તેમાં પ્રથમ બે કાવ્યેં કરીને દેવતાનું નમસ્કારાત્મક મંગલ કરે છે.

જક્તામરપ્રણતમૌલિમણિપ્રજાણા, મુદ્યોતકં દ
લિતપાપતમોવિતાનમ્ ॥ સમ્યક્ પ્રણમ્ય જિન
પાદયુગં યગાદા, વાલંબનં જવજલે પતતાં જના
નામ્ ॥ ૧ ॥ યઃ સંસ્તુતઃ સકલવાહ્મયતત્ત્વબો
ધા, હ્રદ્ભૂતબુદ્ધિપટુજિઃ સુરલોકનાથૈઃ ॥ સ્તોત્રૈ
ર્જાગત્રિતયચિત્તહરૈરુદારૈઃ, સ્તોષ્યે કિલાહમપિ
તં પ્રથમં જિનેન્દ્રમ્ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(જક્તામર કે૦) જક્તિમંત એવા અમર જે દેવતાઈ તેના (પ્રણ
ત કે૦) નમેલા એવા જે (મૌલિ કે૦) મુકુટ, તેને વિષે રહેલા જે (મ
ણિ કે૦) મણિયો, તેની (પ્રજાણાં કે૦) કાંતિયોને (હ્રદ્યોતકં કે૦) પ્રકા

શ કરનારું એવું, તથા (દલિત કેળ) દલન કરી નાખ્યો છે (પાપ કેળ)
 પાપરૂપ જે (તમો કેળ) અંધકાર તેનો (વિતાનં કેળ) સમૂહ જેણે એવું
 તથા (જવંજલે કેળ) સંસારસમુદ્રને વિષે (પતતાં કેળ) પડેલા એવા
 (જનાનાં કેળ) જવ્યજનોને (યુગાદૌ કેળ) યુગને આદેં એટલે ત્રીજા આરા
 ના અંતમાં (આલંબનં કેળ) આલંબન તે આધારજૂત આશ્રયરૂપ એવું
 (જિનપાદયુગં કેળ) શ્રી તીર્થકરનું પાદયુગ, તેને મન, વચન તથા કાયા
 યેં કરી (સમ્યક્ કેળ) રૂઢે પ્રકારેં (પ્રણમ્ય કેળ) નમસ્કાર કરીને ॥ ૧ ॥
 (યઃ કેળ) જે જગવાન્ તે, (સકલ કેળ) સમસ્ત એવું (વાઙ્મય કેળ)
 શાસ્ત્ર તેનું (તત્ત્વ કેળ) રહસ્ય તેના (બોધાત્ કે) જાણવાથકી (ઉ-
 જ્ઞૂત કેળ) ઉત્પન્ન થઈ એવી જે નિપુણ (બુદ્ધિ કેળ) બુદ્ધિ તેણેં કરી (પટુજિઃ
 કેળ) કુશલ એવા (સુરલોકનાથૈઃ કેળ) દેવલોકનાનાથ જે ઇંદ્રો, તેણેં
 (જગત્રિતય કેળ) ત્રણ જગતના જે પ્રાણી તેનાં (ચિત્તહરૈઃ કેળ) ચિત્ત
 ને હરણ કરનારાં એવાં તથા (ઉદારૈઃ કેળ) અર્થથકી અને શબ્દથકી ઉ-
 દાર એવાં નિર્દોષ (સ્તોત્રૈઃ કેળ) સ્તોત્રોચેં કરીને (સંસ્તુતુઃ કેળ) સ્તુતિ
 કરેલા છે. (તં કેળ) તે ચોવિશ જિનની અપેક્ષાયેં સર્વ જિનોમાં (પ્રથમં
 કેળ) આથ એવા (જિનેંદ્ર કેળ) સામાન્ય કેવલીમાં ઇંદ્ર સરિશ્વા શ્રી કૃષ્ણ
 સ્વામી તેને (અહમપિ કેળ) હું પણ (કિલ કેળ) નિશ્ચેં કરી (સ્તોષ્યે
 કેળ) સ્તુતિ કરીશ ॥ ૨ ॥ આ, સર્વ સ્તોત્રના વસંતતિલકાહંદ છે.

હવે સ્તોત્રકર્તા શ્રી માનતુંગાચાર્ય, પોતાના ઉદ્ધતપણાનો ત્યાગ કરે છે.

બુદ્ધ્યા વિનાપિ વિબુધાર્ચિતપાદપીઠ, સ્તોતું સમુદ્ય
 તમતિર્વિગતત્રપોડહમ્ ॥ બાલં વિહાય જલસંસ્થિ
 તમિંહુર્વિંબ, મન્યઃ કહ્લ્હતિ જનઃસહસા ગ્રહીતુમ્ ॥૩॥

અર્થઃ—(વિબુધ કેળ) દેવતાઈ અથવા પંક્તિતો તેણેં (અર્ચિતકેળ) અ-
 ર્ચન એટલે પૂજન કરેલું એવું છે (પાદપીઠ કેળ) પાદાસન એટલે પગ રાખ
 વાનું આસન જેનું, તેના સંબોધનને વિષે છે વિબુધાર્ચિતપાદપીઠ! (બુદ્ધ્યા
 વિનાપિ કેળ) બુદ્ધિવિના પણ એટલે પાંક્તિય વિના પણ (વિગતત્રપઃ કેળ)
 વિશેષેં કરીને ગઈ છે ત્રપા એટલે લજ્જા જેની અર્થાત્ અશક્ય વસ્તુને વિષે

प्रवर्त्तनथकी गतलज्जा ठतो (स्तोतुं के०) स्तुति करवानी (समुद्यतमतिः के०) रूडे प्रकारें प्रयत्नवती करेदी ठे बुद्धि जेनी अर्थात् उद्यमवती अइ ठे बुद्धि जेनी एवो (अहं के०) हुं हुं. अहीं दृष्टांत कहे ठे. ते जेम के (जलसंस्थितं के०) जलने विषे रूडे प्रकारें रखां एटले प्रतिबिंबित थयेलुं एतुं जे (इंद्रविंबं के०) चंद्रमातुं प्रतिबिंब तेने (सहसा के०) तत्काल (अहीतुं के०) ग्रहण करवाने (बालंविहाय के०) बालक विना एटले बालक मूकीने (अन्यः के०) बीजो (कः के०) कयो (जनः के०) मनुष्य. (इष्टति के०) इष्टा करे ठे? अर्थात् बालक विना बीजो कोइ पण बुद्धिमान् जन, जलप्रतिबिंबत चंद्रने ग्रहण करवाने इष्टतो नथी. तेम हुं पण तमारुं स्तोत्र करवाने बालकनी पेरें अशक्य ठतो पण स्तुति करवाने अजिलाष करुं हुं. मा टें मने गतलज्जा बालकज जाणवो ॥ ३ ॥

हवे जगवान्नी स्तुति करवामां बीजाउनी दुष्करता देखाडे ठे.

वक्तुं गुणान् गुणसमुद्र ! शशांककांतान्, कस्ते क्षमः
सुरगुरुप्रतिमोपि बुद्ध्या ॥ कटपांतकालपवनोद्धत
नक्रचक्रं, कोवा तरीतुमलमंबुनिधिं जुजाज्याम् ॥ ४ ॥

अर्थः—(गुणसमुद्र के०) गुणसमुद्र एटले हे गुणरत्नाकर ! (ते के०) त मारा (शशांककांतान् के०) शशांक जे चंद्रमा, तेना सरखा मनोहर उज्ज्वल एवा (गुणान् के०) गुणो जे ठे तेने (वक्तुं के०) कहेवाने वर्णन करवाने (बुद्ध्या के०) बुद्धियें करीने (सुरगुरुप्रतिमोपि के०) बृहस्पति समान एवो पण (कः के०) कयो पुरुष, (क्षमः के०) समर्थ थाय ठे? अर्थात् को ई पण समर्थ थतो नथी. आहीं दृष्टांत कहे ठे, के जेम (कटपांतकाल के०) प्रलयकाल जे संहारकाल, तेनो (पवन के०) वायु, तेणें करी (उद्धत के०) उड्या एटले उठदी रहेला एवा ठे (नक्रचक्रं के०) नक्र चक्र एटले मगरमत्स्यना समूह जेने विषे एवो जे (अंबुनिधिं के०) समुद्र तेने (जुजाज्यां के०) बे हाथें करीने (अलं के०) परिपूर्ण (तरीतुं के०) तरवाने (कः के०) कोण (वा के०) वा ते दृष्टांतना अर्थमां ठे (क्षमः के०) समर्थ थाय? अर्थात् एतादृश समुद्रने बे हाथे करी तरवाने कोइ पण समर्थ थ

तो नथी. तेम तमारी स्तुति करवाने बुद्धियें करी बृहस्पति समान पुरुष
पण असमर्थ थतो नथी ॥ ४ ॥

हवे स्तवन रचनाने विषे प्रयत्न करवानुं कारण कहे ठे.

सोऽहं तथापि तव ऋक्तिवशान्मुनीश, कर्तुं स्तवं वि
गतशक्तिरपि प्रवृत्तः ॥ प्रीत्यात्मवीर्यमविचार्य मृगो
मृगेंडं, नाज्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थम् ॥ ५ ॥

अर्थः—(मुनि के०) मुनि जे मुमुक्षु तेमना (ईश के०) खामी, तेने
मुनीश कहियें तेना संबोधनने विषे हे मुनीश ! हुं तमारुं स्तोत्र करवाने
असमर्थ हुं. (तथापि के०) तो पण (तव के०) तमारा (ऋक्तिवशात् के०)
ऋक्तिना वशयकी एटले ऋक्तिवशपणायें करी अखतंत्र ठतो (विगतश
क्तिरपि के०) गइ ठे शक्ति जेनी अर्थात् स्तोत्र करवामां क्षीण ठे शक्ति
जेनी एवो ठतो पण (सः के०) ते पूर्वोक्त बुद्धिवृद्धिवर्जित एवो (अहं
के०) हुं मानतुंगनामा आचार्य, ते (स्तवं के०) तमारी स्तुति तेने (कर्तुं
के०) करवाने (प्रवृत्तः के०) प्रवृत्त थयो हुं. त्यां उपमान कहे ठे.
जेम (मृगः के०) हरिण ते, (प्रीत्या के०) स्नेहें करीनें (आत्मवीर्य
के०) पोतानुं बल तेने (अविचार्य के०) नहिं विचारिने (निजशिशोः
के०) पोताना बालकना (परिपालनार्थ के०) रक्षण करवाने अर्थें
(मृगेंड के०) सिंहप्रत्यें (किं के०) शुं (नाज्येति के०) सन्मुख युद्ध
माटें न जाय ? अर्थात् जायज ठे. तेम कवि कहे ठे के हुं पण तमारी
ऋक्तिवशें करीने स्तुति करवाना सामर्थ्यने न विचारतोथको पण तमा
री स्तुति करवाने प्रवृत्तेंलो हुं ॥ ५ ॥

हवे कवि स्तोत्र करवाने असमर्थ ठतो पण स्तोत्र करवाने
वाचालपणानुं कारण कहे ठे.

अल्पश्रुतं श्रुतवतां परिहासधाम, त्वङ्गक्तिरेव
मुखरीकुरुते बलान्माम् ॥ यत्कोकिलःकिल मधौ
मधुरं विरौति, तच्चारुचूतकलिकानिकरैकदेतुः॥६॥

અર્થ:- (અદ્યપશ્રુતં કેળ) અદ્ય ઠે શ્રુત ઇટલે શાસ્ત્રજ્ઞાન અવધારણ જેનું ઇ
કારણ માટે (શ્રુતવતાં કેળ) શ્રુતજ્ઞાનવંત એવા પુરુષો ઇટલે બહુશ્રુત જનો
તેમને (પરિહાસધામ કેળ) હાસ્ય કરવાનું સ્થાનકરૂપ એવો (માં કેળ)
મને (ત્વઙ્ગકિરેવ કેળ) તમારી જક્તિજ (બલાત્ કેળ) બલાત્કારથકી સ્તોત્ર
કરવાને (મુખરીકુસ્તે કેળ) વાચાલ કરે ઠે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે ઠે. (યત્
કેળ) જે કારણ માટે (મધૌ કેળ) ચૈત્ર માસને વિષે (કોકિલઃ કેળ) કો
કિલ જે ઠે, (કિલ કેળ) સત્ય (મધુરં કેળ) મનોહ્રમધુર સ્વરને (વિરૌ
તિ કેળ) જદ્યે ઠે, બોલે ઠે (તત્ કેળ) તે બોલવાને (ચારુચૂતકલિકા
કેળ) મનોહ્ર એવી આમ્રકલિકા તેનો (નિકર કેળ) સમૂહ, તેજ (એકદે
તુઃ કેળ) એક કારણ ઠે, તેમ મને તમારી જક્તિજ એક કારણ ઠે ॥ ૬ ॥

હવે સ્તવન રચનામાં જે ગુણ ઠે, તે કહે ઠે.

ત્વત્સંસ્તવેન જવસંતતિસન્નિબંધં, પાપં ક્ષણાત્કલ્ય
મુપૈતિ શરીરજ્ઞાજામ્ ॥ આક્રાંતલોકમલિનીલમશે
ષમાશુ, સૂર્યોશુન્નિન્નમિવ શાર્વરમંધકારમ્ ॥ ૭ ॥

અર્થ:- હે જિન ! (શરીરજ્ઞાજાં કેળ) દેહને જજનારા ઇટલે દેહધારી
જે જીવો ઠે, તેનું (જવસંતતિસન્નિબંધં કેળ) જવ જે જન્મ, જરા અને મરણ
રૂપ સંસાર તેની પરંપરાયે કરી બંધાયેલું એવું જે (પાપં કેળ) પાપ તે, (ત્વ
ત્સંસ્તવેન કેળ) તમારા રૂપા સ્તવને કરીને (ક્ષણાત્ કેળ) ઘડીના ઠઠા
જાગે કરીને (ક્લયં કેળ) ક્લયને (મુપૈતિ કેળ) પામે ઠે. કોની પેઠે પામે
ઠે? તો કે (આક્રાંતલોકં કેળ) લોકમાં વ્યાપી રહેલો એવો અને (અલિ
કેળ) ધ્રમરાના સરલો (નીલં કેળ) શ્યામ કાલો અને (શાર્વરં કેળ) અં
ધારીરાત્રિથકી ઉત્પન્ન થયો એવો જે (અંશેષં કેળ) સમસ્ત (અંધકારં
કેળ) અંધકાર જે ઠે તે, (આશુ કેળ) શીઘ્ર (શ્વ કેળ) જેમ (સૂર્યાશુ કેળ)
સૂર્યના અંશુ જે કિરણો તેનો જે પ્રકાશ તેણે કરીને (જિન્નં કેળ) નાશ પા
મેલો હોય ઠે, તેની પેઠે જાણી લેવું. ઇટલે તિમિર નાશમાં જેમ સૂર્યપ્ર
કાશ કારણ ઠે, તેમ પાપક્લયમાં તમારો સ્તવ ઠે ॥ ૭ ॥

હવે સ્તવનારંજ સામર્થ્યને દઢ કરતો ઠતો કહે છે.

મત્વેતિ નાથ ! તવ સંસ્તવનં મયેદ, મારજ્યતે ત
નુધિયાપિ તવ પ્રજાવાત્ ॥ ચેતોહરિષ્યતિ સતાં
નલિનીદલેષુ, મુક્તાફલદ્યુતિમુપૈતિ નનૂદવિંદુઃ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—(નાથ કેળ) હે નાથ ! (શ્તિ કેળ) એ પૂર્વોક્ત પ્રકારે પાપનું હર
ણ કરનારા એવા આ સ્તોત્રને (મત્વા કેળ) માનીને (તનુધિયાપિ કેળ) મં
દબુદ્ધિવાલો એવો પણ (મયા કેળ) હું જે હું, તેણે (તવ કેળ) તમારું (શ્દં
કેળ) આ (સંસ્તવનં કેળ) સ્તવન જે છે, તે કરવાને (આરંજ્યતે કેળ) આ
રંજ કરાય છે. તે (તવ કેળ) તમારા (પ્રજાવાત્ કેળ) પ્રજાવથકી (સતાં
કેળ) સંત પુરુષો એટલે સજ્જન પુરુષોનાં (ચેતઃ કેળ) ચિત્તને (હરિષ્યતિ
કેળ) હરણ કરશે, પરંતુ સ્વલ પુરુષોનાં (ચિત્તને) હરણ નહિં કરે, એવી સૂ
ચના કરવાને અર્થે (સતાં) એ પદ ગ્રહણ કર્યું છે. તિહાં ઉપમાન કહે છે,
તે જેમ કે:—(નલિનીદલેષુ કેળ) કમલપત્રને વિષે પડેલો એવો જે (ઉદવિં
દુઃ કેળ) ઉદકનો વિંદુ, તે કમલના પ્રજાવેં કરીને (મુક્તાફલદ્યુતિ કેળ)
મુક્તાફલની દ્યુતિ એટલે કાંતિ તેના જેવી શોજાને (નનુ કેળ) નિશ્ચે (ઉ
પૈતિ કેળ) પામે છે, તેમ તમારા પ્રજાવથી આ મહારું કરેલું જે સ્તવન, તે
સત્કવિવિરચિત કાવ્યની ઢાયાને પામશે ॥ ૬ ॥

હવે સર્વેજ્ઞ એવા જગવાનનું સ્તવન, તે તો સકલદોષ હરણકારક હો,
પરંતુ તે શ્રીસર્વજ્ઞસંબંધિની કથા પણ સકલહરિત હરે છે, તે કહે છે.

આસ્તાં તવ સ્તવનમસ્તસમસ્તદોષં, ત્વત્સંકથાપિ
જગતાં હરિતાનિ હંતિ ॥ દૂરે સદ્દેશચિરણઃ કુરુતે
પ્રજૈવ, પદ્માકરેષુ જલજાનિ વિકાશપ્રાંજિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—હે દૈવ ! (અસ્ત કે) નાશ પામ્યા છે (સમસ્તદોષં કેળ) સમગ્ર
દોષ જેથકી એવું (તવ કેળ) તમારું (સ્તવનં કેળ) સ્તવન જે છે, તે (આસ્તાં
કેળ) દૂર રહો, પરંતુ (ત્વત્સંકથાપિ કેળ) તમારી માત્ર આ જવ તથા પર
જવના ચરિત્રની કથા જે કરવી, તે પણ (જગતાં કેળ) જગન્નિવાસી લો :

કોનાં (હુરિતાનિ કેળ) પાપ જે છે, તેમને (હંતિ કેળ) હણે છે, તિહાં ઉપમા કહે છે, કે (સહસ્રકિરણઃ કેળ) સૂર્ય જે છે, તે તો (દૂરે કેળ) દૂર રહો, પરંતુ તેની (પ્રજૈવ કેળ) પ્રજા જે છે, તેજ (પદ્માકરેષુ કેળ) પદ્મના આકર, ઇટલે સમૂહ છે જેમાં ઇવાં સરોવરાદિક તેને વિષે રહેલાં ઇવાં જે (જલજાનિ કેળ) કમલો તેને (વિકાશજાંજિ કેળ) વિકસ્વર ઇટલે પ્રકાશને જજનારાં ઇવાંને (કુરુતે કેળ) કરે છે. અર્થાત્ સૂર્યેદય થયાથી પૂર્વે પ્રવર્તનારી ઇવી સૂર્યની પ્રજાજ જેવારેં કમલને વિકસ્વર કરનારી થાય છે, તેવારેં સૂર્ય પોતે તેનો વિકાશ કરે, તેમાં તો શુંજ કહેવું ? તેમ અહિંયાં પણ જગવંતની કથાજ જેવારેં હુરિતનાશિની છે, તો જગવંતનું સ્તોત્ર હુરિત નિવારણ કરે, તેમાં તો શુંજ કહેવું ? ॥ ૯ ॥

હવે જગવંતના ગુણની સ્તુતિનુ ફલ કહે છે.

નાત્યદ્ધુતં જુવનઙ્ગૂષણજૂત ! નાથ, જૂતૈર્ગુણૈવિ
જવંતમન્નિષ્ટુવંતઃ ॥ તુલ્યા જવંતિ જવતોનનુ તેન
કિં વા, જૂત્યાશ્રિતં યદ્દહ નાત્મસમં કરોતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થઃ—(જુવનઙ્ગૂષણજૂત કેળ) હે જગતને વિષે ઙ્ગૂષણરૂપ ! અર્થાત્ હે જગદાચરણસમાન ! (જૂતૈઃ કેળ) સત્ય ઇટલે અસત્ય નહિં ઇવા તમારા (ગુણૈઃ કેળ) ગુણોયેં કરીને (જુવિ કેળ) જગતને વિષે (જવંતં કેળ) તમોને (અન્નિષ્ટુવંતઃ કેળ) સ્તુતિ કરનારા ઇવા જે જનો છે, તે જનો, રૂપેં તથા ગુણેં કરીને (જવતઃ કેળ) તમારી (તુલ્યાઃ કેળ) તુલ્ય ઇટલે સમાન (જવંતિ કેળ) થાય છે. તેમાં (નઅત્યદ્ધુતં કેળ) અતિ આશ્ચર્ય નથી. (નનુ કેળ) પ્રશ્નમાં, (નાથ કેળ) હે નાથ ! (યઃ કેળ) જે કોઈ ધનવાન સ્વામી, (દ્દહ કેળ) આ લોકને વિષે પોતાને (આશ્રિતં કેળ) આશ્રય કરીને રહ્યો ઇવો જે સેવક, તેને (જૂત્યા કેળ) સંપત્તિયેં કરીને, (લક્ષ્મીયેં કરીને) મહત્વેં કરીને, (આત્મસમં કેળ) પોતાની તુલ્ય (ન કરોતિ કેળ) નહીં કરે, તો (વા કેળ) અથવા (તેન કેળ) તેસ્વામીયેં કરીને (કિં કેળ) શું ? અર્થાત્ કાંઈંજ નહીં. તેમ સ્તવનકર્તા કહે છે, કે હું પણ તમારી સ્તુતિ કરતો બતો તમારી પેઠેં તીર્થકર નામકર્મને સંપાદન કરનારો થાશ્શ ॥ ૧૦ ॥

હવે જગવદર્શનનું ફલ કહે છે.

દૃષ્ટ્વા જવંતમનિમેષવિલોકનીયં, નાન્યત્ર તોષમુપ
યાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ॥પીત્વા પયઃશશિકરદ્યુતિહ્રગ્ધ
સિંધોઃ, દ્ધારં જલં જલનિધેરશિતું કશ્ચેત્ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:-હે નાથ ! (અનિમેષવિલોકનીયં કેળ) મિષોન્મિષરહિતપણે ક
રીને જોવા યોગ્ય, ઇટલે દર્શન કરવા યોગ્ય ઇવા (જવંતં કેળ) તમોને (દૃષ્ટ્વા
કેળ) જોઈને (જનસ્ય કેળ) તે જોનારા લોકોનાં (ચક્ષુઃ કેળ) ચક્ષુર્જ
જે છે, તે (અન્યત્ર કેળ) તમારાથી વ્યતિરિક્ત જે અન્ય દવો છે, તેને વિષે
(તોષં કેળ) સંતોષને (નહપયાતિ કેળ) ન પામે છે, અર્થાત્ અ નિમેષદ
ષ્ટિયેં કરીને તમારા દર્શન કરનારા ઇવા જે જીવ્ય જનો, તે તમારે
વિષેજ પ્રીતિને પામે છે, પરંતુ અન્ય હરિહરાદિક દેવોને વિષે પ્રીતિ પા
મતા નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે (શશિ કેળ) ચંદ્રમા તેનાં (કર કેળ)
કિરણો તેની (દ્યુતિ કેળ) કાંતિ તેના સરખી હજ્જલ છે કાંતિ જેની ઇવો
જે (હ્રગ્ધસિંધોઃ કેળ) દ્ધીરસમુદ્ર તેનું (પયઃકેળ) પાણી. તેને (પીત્વાકેળ)
પાન કરીને (કઃ કેળ)કયો પુરુષ, (જલનિધેઃ કેળ) લવણસમુદ્ર જે છે, તે
નું (દ્ધારં જલં કેળ) ન પીવા યોગ્ય ઇવું અસ્વાદિમ ખારં પાણી તેને (અ
શિતું કેળ) પાન કરવાને (કશ્ચેત્ કેળ) કશ્ચ કરે? અર્થાત્ દ્ધીરસમુદ્રના પા
ણીસદૃશ ઇવું જે તમારું દર્શન, તેને ત્યાગ કરીને લવણસમુદ્રના પાણી તુ
લ્ય ઇવું જે અન્ય દેવોનું દર્શન, તેને કોણ કરે? અર્થાત્ કોઈ નજ કરે ॥૧૧॥

હવે જગવાનના રૂપનું વર્ણન કરે છે.

યૈઃ શાંતરાગરુચિજ્ઞિઃ પરમાણુજિસ્ત્વં, નિર્માપિતસ્ત્રિ
જુવનૈકલલ્લામજૂત! ॥ તાવંતેવ યદ્વુ તેપ્યણવઃ પૃ
થિવ્યાં, યત્તે સમાનમપરં નહિ રૂપમસ્તિ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:-(ત્રિજુવન કેળ) ત્રણ જુવનને વિષે (એક કેળ) અદ્વિતીય ઇટલે
એકજ (લલ્લામજૂત કેળ) સુંદરજૂત તેના સંબોધનને વિષે હે ત્રિજુવનૈકલલ્લામ
જૂત ! (યૈઃ કેળ)જે (શાંત કેળ) શાંતનામા જે નવમો રસ, તેનો(રાગ કેળ)
જાવ તેની (રુચિજ્ઞિઃ કેળ) ઠાયા છે જેમને વિષે ઇવા (પરમાણુજિઃ કેળ)

પરમાણુઝંચે કરીને (નિર્માપિતઃ કેળ) નિર્માણ કરેલા એવા શરીરવાલા (ત્વં કેળ) તમે ઓ. અને (તેપિ કેળ) તે પણ (અણવઃ કેળ) પરમાણુઝં (પૃથિવ્યાં કેળ) જગતને વિષે (તાવંતણવ કેળ) જગવન્નિર્મિતમાત્રજ છે, એટલે તે રાગદ્વેષની શાંતતા રૂપ પરમાણુઝં પણ (સ્વલુ કેળ) નિશ્ચે જગતમાં તેટલાજ છે, તેને વિષે હેતુ કહે છે. (યત્ કેળ) જે કારણ માટે (પૃથિવ્યાં કેળ) પૃથિવીને વિષે (તે કેળ) તમારા (સમાનં કેળ) સરસું (અપરં કેળ) બીજું કોઈ (રૂપં કેળ) રૂપ (નહિ કેળ) નહિં (અસ્તિ કેળ) છે ॥ ૧૨ ॥

હવે પ્રજ્ઞના મુખનું વર્ણન કરે છે.

વક્રં ક્વ તે સુરનરોરગનેત્રહારિ, નિઃશેષનિર્જિતજગ
ત્રિતયોપમાનમ્ ॥ વિંબં કલંકમલિનં ક્વ નિશાકર
સ્ય, યદ્વાસરે જવતિ પાંમુપલાશકલ્પમ્ ॥ ૧૩ ॥

અર્થઃ—હે નાથ ! (સુર કેળ) દેવતાઝં, (નર કેળ) મનુષ્યો, (ઊરગ કેળ) જીવનપતિ અથવા નાગકુમાર પ્રમુખ જે દેવો તેનાં (નેત્ર કેળ) ચક્ષુ, તેને (હારિ કેળ) હરણ કરવાનું છે શીલ જેનું એવું છે. વલ્લી કેહવું છે ? તો કે (નિઃશેષ કેળ) સમસ્ત એવાં જે (જગત્રિતયોપમાનં કેળ) ત્રણ જીવનને વિષે જેની ઉપમા દેવાય એવા કમલ, ચંદ્ર, દર્પણાદિ પદાર્થો તે સર્વના સૌંદર્યને (નિર્જિત કેળ) નિઃશેષપણાચે કરીને જીત્યું છે જેણે એવું (તે કેળ) તમારું (વક્રં કેળ) મુખ, તે (ક્વ કેળ) ક્યાં ? અને (કલંકમલિનં કેળ) લાંઠનેં કરી મલિન તથા (યત્ કેળ) જે (વાસરે કેળ) દિવસને વિષે (પાંમુપલાશકલ્પં કેળ) શાખરાના જામનું પાંદરુ જેવું પીલું પડી જાય, તેના સરસું (જવતિ કેળ) થાય છે. એવું (નિશાકરસ્ય કેળ) ચંદ્રમા તેનું (વિંબ કેળ) વિંબ તે (ક્વ કેળ) ક્યાં ? અર્થાત્ તમારા મુખનું અને ચંદ્રવિંબનું ઉપમેયત્વ ઘટતું નથી ॥ ૧૩ ॥

હવે જગવજ્ઞુણોની વ્યાસિ કહે છે.

સંપૂર્ણમંમલશશાંકકલાકલાપ, શુચ્રાગુણાસ્ત્રિ
જીવનં તવ લંઘયંતિ ॥ યે સંશ્રિતાસ્ત્રિજગદીશ્વરઃના
અમેકં, કસ્તાન્નિવારયતિ સંચરતોયથેષ્ટમ્ ॥ ૧૪ ॥

अर्थः—(त्रिजगदीश्वर के०) त्रण जगतना ईश्वर एटले हे त्रिजगन्नाथ ! (संपूर्णमंरुल के०) संपूर्ण ठे मंरुल जेनुं एवो जे पूर्णिमानो (शशां क के०) चंद्रमा तेनी (कला के०) कला तेनो (कलाप के०) समूह तेना सरखा (शुत्राः के०) शुत्र एटले उज्ज्वल एवा (तव के०) तमारा (गुणाः के०) गुणो ते (त्रिभुवनं के०) त्रण भुवनने (लंघयंति के०) उल्लंघन करे ठे, एटले तमारा जे ज्ञान, दर्शनादिक गुणो ठे, ते त्रण भुवनशी उपरांत ठे, वली (ये के०) जे गुणो (एकं के०) अद्वितीय अने (नाथं के०) त्रण भुवनना स्वामी एवा जगवंतने (संश्रिताः के०) आश्रय करी रहेला ठे ते गुणो, (यथेष्टं के०) स्वेच्छायें यथाजिप्रायें (संचरतः के०) सर्वत्र प्रकारें अस्खलनपणे संचरता एटले विचरता एवा ठे. (तान् के०) ते गुणोने (कः के०) कयो पुरुष, (निवारयति के०) निवारण करी शके ? अर्थात् कोइ पण निवारण करी शके नहिं ॥ १४ ॥

हवे जगवाननुं यथार्थ नामपणुं कहे ठे.

चित्रं किमत्र यदि ते त्रिदशांगनाजि, नीतं मनागपि
मनोन विकारमार्गम् ॥ कल्पांतकालमरुता चलिता
चलेन, किं मंदराद्रिशिखरं चलितं कदाचित् ॥ १५ ॥

अर्थः—हे प्रजो ! ठगस्थ अवस्थायें विचरता एवा तमोने (यदि के०) जो (त्रिदश के०) देवताउं तेनी (अंगनाजिः के०) स्त्रीयो जे तेणें (ते के०) तमारुं (मनः के०) मन जे ठे ते (मनागपि के०) किंचित् मात्र पण (विकारमार्ग के०) विकारना स्थानकप्रत्यें (न नीतं के०) न पमाड्युं एटले तमारुं मन, कोजने न पमाड्युं तो (अत्र के०) ए ठेकाणें (चित्रं के०) आश्चर्य (किं के०) शुं ? अर्थात् एमां कांइ पण आश्चर्य नथी. त्यां दृष्टांत कहे ठे. के (चलिताचलेन के०) चलायमान कख्या ठे अचल एटले महोटा महोटा पर्वतो जेणें एवो जे (कल्पांतकालमरुता के०) कल्पांत कालनो वायु एटले प्रलयकालनो वायरो ते वायुयें करीने (कदाचित् के०) क्यारें पण (मंदराद्रिशिखरं के०) मंदराचल एटले मेरुपर्वत तेनुं जे शिखर, ते (किं के०) शुं (चलितं के०) चलायमान थाय ? अर्थात् प्रलय कालना पवनें सर्व पर्वतोने तो चलाय मान कख्या, परंतु मेरुपर्वतने

ચલાયમાન ન કહ્યો. તેમ દેવતાની સ્ત્રીયોયેં પણ બીજા હરિહરાદિક દેવોને તો ચલાયમાન કહ્યા; પરંતુ તમોને કોજ પમાતી શકીયો નહીં॥૧૫॥

હવે જગવાનને દીપની ઉપમાની વ્યર્થતા કહે છે.

નિર્ઘૂમવર્તિરપવર્જિતતૈલપૂરઃ કૃત્સ્નં જગત્રયમિદં
પ્રકટીકરોષિ ॥ ગમ્યો ન જાતુ મરુતા ચલતાચલા
નાં, દીપોઽપરસ્ત્વમસિ નાથ ! જગત્પ્રકાશઃ ॥ ૧૬ ॥

અર્થઃ—(નાથ કેળ) હે નાથ ! (ત્વં કેળ) તમે (અપરઃ કેળ) વિલક્ષણ એ વો બીજોજ (જગત્પ્રકાશઃ કેળ) જગત્પ્રકાશક રૂપ (દીપઃ કેળ) દીપક (અસિ કેળ) ઓ. તે કેવી રીતે ઓ ? ત્યાં કહે છે. (નિર્ઘૂમવર્તિઃ કેળ) નિર્ગત ઇટલે ગયો છે ઇષ્ઠરૂપ ધૂમ્ર અને વર્તિ ઇટલે કામવશતારૂપ વાત્સ્ય જેથકી એવા અપૂર્વદીપક તમે ઓ. અને બીજા લૌકિક દીપક જે છે. તે તો ધૂમ્ર અને વત્તી તેણે કરી સહિત હોય છે, વલ્લી તમે કેહવા દીપક ઓ ? તો કે (અપવર્જિતતૈલપૂરઃ કેળ) અપવર્જિત થયો છે સ્નેહ પ્રકાશરૂપ તૈલનો પૂર જેથકી એવા દીપક ઓ અને બીજા લૌકિક દીપક તો તૈલપૂરેં કરી સહિત હોય છે. વલ્લી તમે કેહવા દીપક ઓ ? તો કે (ઇદં કેળ) આ (કૃત્સ્નં કેળ) સમગ્ર (જગત્રયં કેળ) ત્રણ જગતને (પ્રકટીકરોષિ કેળ) પ્રગટ કરો ઓ, ઇટલે કેવલજ્ઞાનરૂપ ઊઘોતેં કરી પ્રકાશ કરો ઓ, અને લૌકિક દીપક તો કેવલ શુદ્ધમાત્રનેજ પ્રકાશકારક છે. વલ્લી તમે દીપક જે ઓ, તે કેહવા ઓ ? તો કે (અચલાનાં કેળ) પર્વતોને (ચલતા કેળ) ચલાયમા ન કરતો એવો (મરુતા કેળ) વાયરો જે છે, તેણે કરીને (જાતુ કેળ) ક્યા રેં પણ (ગમ્યઃ કેળ) જાવા યોગ્ય (ન કેળ) નહિં ઓ, અને લૌકિક દીપક જે છે, તે તો પવનથકી જાવા યોગ્ય છે ॥ ૧૬ ॥

હવે પ્રજુને સૂર્યસાથેં ઉપમાની વ્યર્થતા કહે છે,

નાસ્તં કદાચિહ્નપયાસિ ન રાહુગમ્યઃ, સ્પષ્ટીકરોષિ
સહસા યુગપજ્ઞગંતિ ॥ નાંજોધરોદરનિરુદ્ધમહાપ્રજ્ઞા
વઃ, સૂર્યાતિશાયિમહિમાસિ મુર્નાંઙ, લોકે ॥ ૧૭ ॥

अर्थः—(मुनींद्र के०) हे मुनींद्र! तमो (लोके के०) जगतने विषे (सूर्यातिशयिमहिमा के०) सूर्यथकी अधिक महिमावाला एवा (असि के०) ओ. ते केवी रीतें सूर्यातिशयि ओ? तो के (कदाचित के०) क्यारें पण (अस्त के०) अस्तपणाने (नउपयासि के०) नथी पामता एवा ओ. अने सूर्य तो अस्त पामे ठे. तथा वली तमें (नराहुगम्यः के०) राहुयें ग्रसित होता नथी अने सूर्य तो राहुग्रस्त थाय ठे वली तमें तो (युगपत. के०) समकालें (जगंति के०) त्रण जगतने (सहसा के०) साथेंज (स्पष्टी करोषि के०) प्रकाश करो ओ, अने सूर्य तो एक जंबूद्वीपनेज प्रकाश करे ठे. तथा तमो तो (अंजोधर के०) ज्ञानावरणादिक पांच आवरणरूप मेघ तेनो (उदर के०) मध्यज्ञाग तेथकी (निरुद्ध के०) रोकायो ठे (महाप्रज्ञावः के०) महोटा महिमा जेनो एवा (न के०) नथी अने सूर्य तो मेघना वादलानो मध्यज्ञाग जे मेघघटा, तेणें रोकाय एवो ठे ॥ १७ ॥

हवे विशेषें करी चंद्रोपमान व्यर्थ करतो ठतो कहे ठे.

नित्योदयं दलितमोहमहांधकारं, गम्यं न राहुवदन
स्य न वारिदानाम् ॥ विज्राजते तव मुखाब्जमनदप
कांति, विद्योतयद्भगदपूर्वशशांकविंबम् ॥ १८ ॥

अर्थः—हे नाथ! (तव के०) तमारं (मुखाब्जं के०) मुखरूप कमल जे ठे ते, (अपूर्व के०) विलक्षण एवुं (शशांक के०) चंद्रमा तेना (विंबं के०) बिंबरूप (विज्राजते के०) शोजे ठे. ते केवी रीतें? तो के तमारं मुखरूप कमल तो (नित्योदयं के०) निरंतर उदय पामेहुं ठे अने चंद्रबिंब जे ठे, ते तो निरंतर उदय थवावाहुं थतुं नथी. तथा वली तमारं मुखाब्ज केहुं ठे? तो के (दलितमोहमहांधकारं के०) मोह एटले अज्ञानरूप महोटा अंधकारने दली नाख्यो ठे जेणें एवुं, अने चंद्रबिंब तेवा गुणवाहुं नथी ते तो मात्र अंधकारनोज नाश करे ठे. तथा वली तमारं मुखकमल तो, दुर्वादि जे कुतर्क करनारा वादियो तडूप (राहुवदनस्य के०) राहुनुं जे मुख तेनें (नगम्यं के०) ग्रसवा योग्य नथी अने चंद्रने तो राहुनुं मुख ग्रसे ठे. तथा वली तमारं मुखकमल तो (अनदपकांति के०) अदपकांतिवाहुं नथी थतुं अने चंद्रबिंब तो अदपकांतिवाहुं पण क्यारेंक थाय ठे. तथा वली

तमारं मुखाब्ज तो (नवारिदानां के०) मेघोने आह्लादन करवाने अशक्य
 ठे अने चंद्रबिंबने तो मेघ आह्लादन करवाने शक्तिमंत ठे अने तमारं
 मुखकमल तो (जगत् के०) त्रण जगतने (विद्योतयत् के०) प्रकाश करे ठे
 अने चंद्रबिंब तो एक जंबुद्वीपनेज मात्र प्रकाश करे ठे, मारें हे प्रजो!
 अपूर्वशशांकविंबपणुं ते तमारा मुखकमलने योग्यज ठे ॥ १८ ॥

हवे प्रभुना मुखेंडुपासैं सूर्य, चंद्रमा पण निःप्रयोजन
 वाला ठे, एवुं देखाडे ठे.

किं शर्वरीषु शशिनान्हि विवस्वता वा, युष्मन्मुखेंडु
 दलितेषु तमस्सु नाथ! ॥ निष्पन्नशालिवनशालिनि
 जीवलोके, कार्यं कियज्जलधरैर्जलचारनमैः ॥ १९ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हेनाथ! (युष्मन्मुखेंडु के०) तमारा मुखरूप इंडु
 जे चंद्रमा तेणें (तमस्सु के०) अज्ञानरूप जे अंधकारो ते (दलितेषु के०) द
 लन करे ठते पढी (शर्वरीषु के०) रात्रियोने विषे उदय थनारा एवा
 (शशिना के०) चंद्रमा तेणें करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे ?
 (वा के०) अथवा (अन्हि के०) दिवसने विषे उदय थनारा एवा
 (विवस्वता के०) सूर्यें करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे ? त्यां दृष्टां
 त कहे ठे, केजेम (निष्पन्न के०) पाकेलां एवां जे (शालिवन के०) शा
 लिनां वन, तेणें करी (शालिनि के०) शोचामान थयेला एवा (जीवलो
 के के०) मृत्युलोक तेने विषे (जलचारनमैः के०) जलनो जे चार तेणें क
 री नम्र थयेला एवा (जलधरैः के०) मेघोयें करी (कियत्कार्य के०)
 शुं प्रयोजन ? अर्थात् कांइ पण कार्यसिद्धि नहिं ॥ १९ ॥

हवे ज्ञानद्वारायें करी अन्यदेवोने तिरस्कार करतो ठतो कहे ठे.

ज्ञानं यथा त्वयि विजाति कृतावकाशं, नैवं तथा ह
 रिहरादिषु नायकेषु ॥ तेजः स्फुरन्मणिषु याति यथा
 महत्त्वं, नैवं तु काचशकले किरणाकुलेपि ॥ २० ॥

अर्थः—हे नाथ ! (कृतावकाशं के०) अनंत पर्यायात्मक जे पदार्थों, ते
 ने विषे कस्यो ठे अवकाश एतले प्रकाश जेणें एवुं (ज्ञानं के०) केवल

જ્ઞાન તે (યથા કે૦) જેવી રીતે (ત્વયિ કે૦) તમારેવિષે (વિજ્ઞાતિ કે૦)
 શોજે છે, (તથા કે૦) તેવી રીતે (નાયકેષુ કે૦) પોતપોતાના શાસન
 ના સ્વામી એવા (હરિહરાદિષુ કે૦) હરિ હરાદિક જે દેવો છે, તેને વિષે
 (એવં કે૦) એ પ્રકારનું (ન કે૦) નથી શોજતું. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે:-
 (યથા કે૦) જેવી રીતે (તેજઃ કે૦) પ્રકાશ જે છે, તે (સ્ફુરન્મણિષુ
 કે૦) દેદીપ્યમાન જાતિવંત મણિયોને વિષે (મહત્ત્વં કે૦) ગૌરવતાને
 (યાતિ કે૦) પામે છે, (તુ કે૦) વલી(એવં કે૦) એ પ્રકારે (કિરણાકુલે
 પિ કે૦) કાંતિયેં કરીને વ્યાસ ઇટલે ચલકતા એવાપણ (કાચશકલેકે૦)
 કાચના જે કટકા તેને વિષે ગૌરવતાને (નૈવં કે૦) પ્રાપ્ત નથીજ થતું.
 અર્થાત્ જેવું તમારે વિષે જ્ઞાન છે. તેવું અન્ય દેવોમાં નથી ॥ ૨૦ ॥

હવે જગવાનની નિંદાસ્તુતિ કહે છે.

મન્યે વરં હરિહરાદયએવ દૃષ્ટા, દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં
 ત્વયિ તોષમેતિ ॥ કિં વીક્ષિતેન જવતા જુવિ યેન
 નાન્યઃ, કશ્ચિન્મનોહરતિ નાથ ! જવાંતરેપિ ॥૨૧॥

અર્થ:- (મન્યે કે૦) હું વિચાર કરું હું કે, (હરિહરાદયઃ કે૦) હરિહ
 રાદિક દેવોતે (દૃષ્ટાઃ કે૦) દીઠા તે (વરંએવ કે૦) સારુંજ થયું. કેમ કે ?
 (યેષુ કે૦) જે દેવો (દૃષ્ટેષુ કે૦) દીઠે ઠટે મારું (હૃદયં કે૦) હૃદય જે
 ચિત્ત, તે (ત્વયિ કે૦) તમારે વિષે (તોષં કે૦) સંતોષને (એતિ કે૦)
 પામે છે. અને પ્રથમ (વીક્ષિતેન કે૦) દેખેલા એવા (જવતા કે૦) તમોયેં
 કરીને (કિં કે૦) શું થયું ? તો કે (યેન કે૦) જે તમારા દર્શનેં કરીને
 (જુવિ કે૦) પૃથ્વીને વિષે (કશ્ચિત્ કે૦) કોઈ (અન્યઃ કે૦) અન્યદેવ,
 (નાથ કે૦) હે નાથ ! (જવાંતરેપિ કે૦) અન્યજવને વિષે પણ (મનઃ
 કે૦) મારું મન, (ન હરતિ કે૦) હરણ કરતો નથી ॥ ૨૧ ॥

હવે માતાની પ્રશંસાદ્વારાર્યેં કરીને જગવદ્ધર્ણન કરે છે.

સ્ત્રીણાં શતાનિ શતશો જનયંતિ પુત્રાન, નાન્યા સુતં
 ત્વહુપમં જનની પ્રસૂતા ॥ સર્વાદિશો દધતિ જ્ઞાનિ
 સહસ્રરશ્મિ, પ્રાચ્યેવ દિગ્જનયતિ સ્ફુંદશુરજાલમ્ ॥ ૨૨ ॥

अर्थ:—हे नाथ ! लोकने विषे (स्त्रीणांशतानि के०) स्त्रीउंना शङ्कनाएटले घणी स्त्रीयो, ठे, ते स्त्रीयो, (शतशःके०) शङ्कमो गमे नाना प्रकारना स्वरूप वाला एवा (पुत्रान् के०) पुत्रोने (जनयंति के०) जन्म आपे ठे खरी, परंतु ते (अन्या के०) बीजी (जननी के०) माता जे ठे, ते (त्वदुप मं के०) तमारी उपमा देवाय एवा (सुतं के०) पुत्रने (नप्रसूता के०) उत्तन्न करी शकती नथी. त्यां दृष्टांत कहे ठे, के (सर्वादिशः के०) सर्वे मली आठ दिशाउं जे ठे, ते (जानि के०) अश्विन्यादिक नक्षत्रोने (दधति के०) धारण करे ठे, परंतु (प्राच्येवदिकू के०) एक मात्र पूर्वदिशाज (स्फुरदंशुजालं के०) देदीप्यमान ठे किरणजाल जेनां एवो अने (सह स्र के०) हजार ठे (रश्मिं के०) किरणो जेमनां एवा सूर्यने (जनयति के०) उत्तन्न करे ठे. अर्थात् जेम एक पूर्वदिशि सूर्यनी जननी ठे, तेम एक तमारी माताज तमारा सरखा सुपुत्रनी जननी ठे ॥ ३२ ॥

हवे प्रभुनी परमपुरुषत्वे करीने स्तुति करे ठे.

त्वामामनंति मुनयः परमं पुमांस, मादित्यवर्णमम
लं तमसः परस्तात् ॥ त्वामेव सम्यगुपलज्य जयं
ति मृत्युं, नान्यः शिवः शिवपदस्य मुनींश्च ! पंथाः ॥३३॥

अर्थ:—(मुनींश्च के०) हे मुनींश्च ! जे (मुनयः के०) महर्षि एवा सा धु जनो ठे, ते (त्वां के०) तमोने (तमसः के०) अंधकाररूप छुरित, ते नी (परस्तात् के०) आगळ (आदित्य के०) सूर्यना सरखा (वर्ण के०) कांतिवाला एवा अने रागद्वेष रहितपणें करीने (अमलं के०) निर्मल (परमंपुमांसं के०) परम पुमान् एटले निःकर्म सिद्ध एवाने (आमनंति के०) कहे ठे. तथा (त्वामेव के०) तमोने (सम्यक् के०) रूढे प्रकारें (उप लज्य के०) निश्चयत्वे करी जाणीने, ते महर्षियो (मृत्युं के०) मृत्युने (ज यंति के०) जीते ठे. माटें (अन्यः के०) बीजो कोइ (शिवःके०) निरुपलव एवो (शिवपदस्य के०) मोक्षपदनो (पंथाःके०) मार्ग, (न के०) नथी ॥३३॥

हवे सर्व देवना नामें करीने जिनने स्तवे ठे.

त्वामव्ययं विष्णुमर्चित्यमसंख्यमाद्यं, ब्रह्माण्मी

श्रमनंतमनंगकेतुम् ॥ योगीश्वरं विदितयोगमने
कमेकं, ज्ञानस्वरूपममलं प्रवदन्ति संतः ॥ १४ ॥

अर्थः—हे प्रजो! (त्वां के०) तमोने (संतः के०) संत पुरुषो जे ठे, ते (प्रवदन्ति के०) आ प्रमाणें कहे ठे. जे तमें (१) (अव्ययं के०) कय रहित ठो एटले सदास्थिरैकस्वजावी ठो. वली (२) (विभुं के०) परम ऐश्वर्यें करीने विशेषें शोजो ठो, अथवा कर्मोन्मूलन समर्थ ठो. (३) (अचिंत्यं के०) चिंतवन थइ शकें नहीं एवा महिमावंत ठो, अथवा तमारं स्वरूप कोइथी कला य नहीं एवा ठो. (४) (असंख्यं के०) गुणोनी संख्या रहित ठो, एटले तमारा गुणोनी संख्या थइ शके नहीं एवा ठो. अथवा संख्य एटले गुरू ते जेने (अ के०) नथी एवा ठो (५) (आद्यं के०) लोकसृष्टि हेतु पणायें करी आद्यमां ठो, अथवा आद्य तीर्थकर ठो. अथवा पंच परमेष्ठिमध्ये आद्य ठो. (६) (ब्रह्माणं के०) अनंत आनंदें करी सर्वथकी अधिक वृद्धि वाला ठो, माटें ब्रह्म ठो, निवृत्तिरूप ठो. (७) (ईश्वरं के०) ईश्वरशील ठो, सर्व देवना ईश्वर ठो. (८) (अनंतं के०) ज्ञानदर्शनना योगथी अनंत ठो, अथवा अंत रहित ठो. (९) (अनंगकेतुं के०) कामदेवने ठेदवा पणायें करीने केतु ठो. एटले जेम जगत्नो नाश करवाने केतु जे पूंठकीयो तारो ते कारणचूत ठे, तेम तमें पण कंदर्पना नाश करवाने कारणचूत ठो. (१०) (योगीश्वरं के०) योगी एटले मन, वचन अने कायारूप व्यापारने जीतनारा एवा जे सामान्यकेवली तेना ईश्वर ठो. (११) (विदितयोगं के०) विदित एटले ज्ञात ठे, अवगत ठे ज्ञान, दर्शन, चारित्ररूप योग हस्तामलकवत् जेने अथवा ज्ञानी पुरुषोयें तमाराथकी अष्टविध योग जाण्यो ठे एवा ठो, तथा (१२) (अनेकं के०) ज्ञानें करी सर्वगत होवाथी सर्वव्यापक ठो, माटें पर्यायथी अनेक ठो, (१३) (एकं के०) अद्वितीय उत्तमोत्तम ठो, अथवा जीव अव्यापेकार्यें अव्ययकी एक ठो अने अनन्य स्वरूपपणुं ठे. (१४) (ज्ञानस्वरूपं के०) द्वायिक केवलज्ञान रूपत्व ठो, माटें द्वायिक स्वरूपी ठो. (१५) (अमलं के०) अष्टादश दोषरूप पापमल रहित ठो ॥ १४ ॥

हवे बीजो अर्थ करी बीजा देवने नामें जिननी स्तुति करे ठे.

बुधस्त्वमेव विबुधार्चितबुद्धिबोधात्, त्वं शंकरोसि

शुवनत्रयशंकरत्वात् ॥ धातासि धीर ! शिवमार्गविधे
विधानात्, व्यक्तं त्वमेव जगवन् ! पुरुषोत्तमोऽसि ॥ १५ ॥

अर्थः—हे नाथ ! (विबुधार्चितबुद्धिबोधात् के०) देवताउर्यें अर्चित एटले
पूजित कखो ठे केवलज्ञाननो बोध जेमनो माटें (त्वमेव के०) तमेंज (बुरुः
के०) बुरु देवता ठो, एटले ज्ञानतत्त्वी ठो तथा (शुवनत्रयशंकरत्वात् के०)
त्रण शुवनने सुखना करनार होवाणी (त्वं के०) तमें (शंकरोसि के०)
शंकर देवता ठो. अन्यपक्षमां जे शंकर देवता ठे ते तो नग्न, कपाली,
जैरव, संहारक, तेणें करीने ते यथार्थनामा शंकर नथी. तथा (धीर के०)
हे धीर ! तमेंज (शिवमार्ग के०) मोक्षमार्ग तेनो (विधेः के०) रत्नत्रय
योगरूप क्रिया तेना (विधानात् के०) निःपादन करवाथकी (धाताके०)
विधाता एटले संपन्न (असि के०) ठो. अर्थात् तमेंज ब्रह्मदेव ठो, अन्य
पक्षमां जे ब्रह्मा ठे. ते तो जरु ठे, अने तेणें तो वेदोपदेशकी नरक
पथ उघाड्यो ठे, ते माटें यथार्थ ते ब्रह्मा नथी. वली (जगवन् के०) हे
जगवन् ! (त्वमेव के०) तमेंज (व्यक्तं के०) प्रगटपणे (पुरुषोत्तम के०) पुरुषो
त्तम ते नारायण देव, (असि के०) ठो. अन्यपक्षमां जे पुरुषोत्तम कृष्ण
ठे, ते तो सर्वत्र कपटवशकी यथार्थ पुरुषोत्तम नथी ॥ १५ ॥

हवे वली फरीने जिनने नमस्कार करतो ठतो कहे ठे.

तुज्यं नमस्त्रिशुवनार्तिहराय नाथ, तुज्यं नमः क्षि
तितलामलज्रूषणाय ॥ तुज्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्व
राय, तुज्यं नमोजिन ! ज्वोदधिशोषणाय ॥ १६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (त्रिशुवनार्तिहराय के०) त्रण शुवननी
आर्ति जे पीना तेने हरण करनारा एवा (तुज्यं के०) तमोने (नमःके०)
नमस्कार हो. तथा (क्षितितल के०) पृथिवीतल तेने विषे (अमल के०)
निर्मल (ज्रूषणाय के०) अलंकाररूप ठो अथवा पृथिवीतल जे पाताल
अने अमल जे स्वर्ग तेना ज्रूषणरूप एवा (तुज्यं के०) तमोने (नमः
के०) नमस्कार हो. तथा (त्रिजगतः के०) त्रण जगतना (परमेश्वराय
के०) प्रकृष्ट प्रभु एवा (तुज्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो.

તથા (જિન કેળ) હે શ્રીવીતરાગ ! (જ્ઞવોદધિ કેળ) સંસારરૂપ સમુદ્ર, તેને (શોષણાય કેળ) શોષણ કરનારા એવા (તુજ્યં કેળ) તમોને (નમઃ કેળ) નમસ્કાર હો. અહીંયાં તુજ્યં એ એક વચન ગ્રહણ કહ્યું છે, તે સર્વ અન્ય દેવોના નિષેધ સૂચનાર્થ કહ્યું છે ॥ ૨૬ ॥

હવે નિંદાસ્તુતિ કહે છે.

કોવિસ્મયોઽત્ર યદિ નામ ગુણૈરશેષૈ, સ્ત્વં સંશ્રિતો
નિરવકાશતયા મુનીશ ! ॥ દોષૈરુપાત્તવિવિધાશ્રયજા
તર્ગૈઃ, સ્વપ્નાંતરેપિ ન કદાચિદપીક્ષિતોસિ ॥ ૨૭ ॥

અર્થઃ—(મુનીશ કેળ) હે મુનિયોના ઈશ્વર ! (નામ કેળ) નામ એ પદ જે છે, તે કોમલામંત્રણમાં છે. (યદિ કેળ) યદિશબ્દ અંગીકારાર્થમાં છે. (ત્વં કેળ) તમે (અશેષૈઃ કેળ) સમગ્ર એવા (ગુણૈઃ કેળ) ગુણોયેં (નિરવકાશતયા કેળ) નિરંતરપણે (સંશ્રિતઃ કેળ) રૂઢા પ્રકારેં આશ્રય કરાવેલા હો (અત્ર કેળ) અને વિષે (કોવિસ્મયઃ કેળ) શું આશ્ચર્ય ? અર્થાત્ કાંદિં નહિં. અને (ઉપાત્ત કેળ) ગ્રહણ કરેલા એવા જે (વિવિધાશ્રય કેળ) વિવિધ આશ્રયો, તેણેં કરીને (જાત કેળ) ઉત્પન્ન થયા એવા (ગર્ગૈઃ કેળ) ગર્વરૂપ અવગુણ તેના (દોષૈઃ કેળ) દોષોયેં કરીને સહિત એવા જનોયેં તમો (સ્વપ્નાંતરેપિ કેળ) સ્વપ્નાંતરને વિષે પણ (કદાચિદપિ કેળ) ક્યારેં પણ (નદિક્ષિતોસિ કેળ) જોયેલા નથી ॥ ૨૭ ॥

હવે કેટલાએક પ્રાતિહાર્યનેં પ્રગટ કરતો જિનની સ્તુતિ કરે છે.

ઉચ્ચૈરશોકતરુસંશ્રિતમુન્મયૂર્લ, માજ્ઞાતિ રૂપમમ
લં જવતોનિતાંતમ્ ॥ સ્પષ્ટોદ્ભવસત્કિરણમસ્તતમો
વિતાનં, વિંબં રવેરિવ પયોધરપાર્શ્વવર્તિ ॥ ૨૮ ॥

અર્થઃ—હે જિન ! આઠ પ્રાતિહાર્યમાંહેલો પ્રથમ પ્રાતિહાર્ય, (ઉચ્ચૈરશોકતરુ કેળ) પ્રજુના અંગથકી બાર ગુણો ઝંચો એવો જે અશોકવૃક્ષ તેને વિષે (સંશ્રિતં કેળ) આશ્રય કરીને રહેલું અર્થાત્ અશોકની નીચેં વેઠેલા હો, તે સમયેં (મુન્મયૂર્લ કેળ) ઝંચા છે અધિક છે મયૂર્લ એટલે કિરણો જેનાં એવું (જવતઃ કેળ) તમારું (રૂપં કેળ) શરીર તે (નિતાંતં

के०) अत्यंत (अमलं के०) निर्मल (आजाति के०) शोजे ठे. त्यां दृष्टांत कहे ठे, के (स्पष्टोद्धसत्किरणं के०) प्रगट उंचां गयेलां ठे किरणो जेनां एवुं (रवेः के०) सूर्य जे तेनुं (बिंबं के०) बिंब जे ठे, ते (पयोधर के०) मेग, तेना (पार्श्ववर्त्ति के०) पार्श्वमां वर्त्ततुं एटले पासें रबुं थकुं (इव के०) जेम होय नहिं ? एटले सूर्य पोतानां प्रकाशित किरणो वडे करीने (अस्ततमोवितानं के०) अंधकारना समूहने अस्त करी नाखीने एटले नाश करीने शोजाने पामे ठे, तेम तमें अशोकवृक्षनी नीचें बेठा थका शोजाने पामो ठे ॥१७॥

हवे वली पण जगवंतना शरीरुं वर्णन करे ठे.

सिंहासने मणिमयूखशिस्वाविचित्रे, विभ्राजते तव
वपुः कनकावदातम् ॥ बिंबं वियद्विलसदंशुलता
वितानं, तुंगोदयाद्रिशिरसीव सहस्ररश्मेः ॥ १८ ॥

अर्थः—हे देव ! (मणि के०) मणियो तेनां (मयूख के०) किरणो, तेनी (शिखा के०) पंक्तियो, तेणें करीने (विचित्रे के०) चित्र विचित्र एवुं (सिंहासने के०) सिंहापलङ्कित आसन, तेने विषे (कनक के०) सुवर्ण तेना सरखुं (अवदातं के०) मनोझ एवुं (तव के०) तमारुं वपुः के०) शरीर, ते (विभ्राजते के०) विशेषें करी शोजे ठे. त्यां दृष्टांत कहे ठेः—(तुंगं के०) उंचो एवो जे (उदयाद्रि के०) उदयाचल पर्वत तेना (शिरसि के०) शिर उपर जे (वियत् के०) आकाश तेने विषे जेनां (विलसत् के०) उद्योत मान (अंशु के०) किरणो तेनी (लता के०) शाखाउं तेनो (वितानं के०) समूह ठे जेने एवो (सहस्ररश्मेः के०) सूर्य जे तेनुं (बिंबं के०) बिंब ते (इव के०) जेम शोजाने पामे ठे, तेम प्रभुनुं शरीर सिंहासन उपर शोजाने पामे ठे ॥ १८ ॥

हवे फरी पण प्रकारांतरें जगवानना शरीरुं वर्णन करे ठे.

कुंदावदातचलचामरचारुशोजं, विभ्राजते तव वपुः
कलधौतकांतम् ॥ उद्यत्तशांकशुचिनिर्जरवारिधार,
मुच्चैस्तटं सुरगिरेरिव शातकौंजम् ॥ ३० ॥

અર્થ:—હે નાથ ! (કુંદ કેળ) મોઘરાનાં પુષ્પ,તેના સરખાં (શ્રવદાત કેળ)ઝ
જ્જલ અને (ચલ કેળ)ચંચલ ઘટલે ઇંદ્રાદિકેં વીંજેલાં એવાં જે (ચામર કેળ)બે
ચામરો તેણેં કરીને (ચારુશોઝં કેળ)મનોહર છે શોઝા જેની એવુ, અને (કલ
ધૌતકાંતં કેળ) સુવર્ણના સરખું મનોહર એવું (તવ કેળ) તમારું (વપુઃ કેળ)
શરીર, તે (વિઝાજતે કેળ) વિશેષેં કરી શોઝે છે, ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. (ઝ
દ્યત્ કેળ) ઝદય પામેલો એવો (શશાંક કેળ) ચંદ્રમા તેના સરખું (શુચિ
કેળ) નિર્મલ અને (નિર્ઝર કેળ) નિર્ઝરણાની (વારિધારં કેળ) જલ
ધારા જેને વિષે વહી રહ છે એવું (શાતકૌંઝં કેળ) સુવર્ણમય જે (સુરગિરેઃ
કેળ) મેરુપર્વત તેનું (ઝઙ્ઙૈઃ કેળ) ઝંઙું એવું (તટં કેળ) તટ ઘટલે શિખર તે
જેમ શોઝે છે (ઇવ કેળ) તેની પેરેં તમારું શરીર પણ શોઝે છે ॥ ૩૦ ॥

હવે ઢત્રત્રયનામા પ્રાતિહાર્યને વર્ણન કરતો ઢતો કહે છે.

ઢત્રત્રયં તવ વિજ્ઞાતિ શશાંકકાંત, મુઙ્ઙૈઃસ્થિતં સ્થ
ગિતજ્ઞાનુકરપ્રતાપમ્ ॥ મુક્તાફલપ્રકરજાલવિટ્
દ્શોઝં, પ્રખ્યાપયત્રિજગતઃ પરમેશ્વરત્વમ્ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—હે પ્રજો ! (શશાંકકાંતં કેળ) ચંદ્રમાના સરખું મનોહર એવું
(ઝઙ્ઙૈઃસ્થિતં કેળ) તમારી ડપર રહ્યું અને (સ્થગિતજ્ઞાનુકરપ્રતાપં કેળ) ઢાં
કી દીધો છે સૂર્યના કિરણોનો પ્રતાપ જેણેં એવું તથા (મુક્તાફલ કેળ) મો
તી તેના (પ્રકર કેળ) સમૂહ તેની (જાલ કેળ) રચના,તેણેં કરીને (વિટ્
દ્શોઝં કેળ) વિશેષેં કરી વૃઙ્ઙિ પામી છે શોઝા જેનીએવું, (ત્રિજગતઃ
કેળ) ત્રણ જગત્ જે છે તેનું (પરમેશ્વરત્વં કેળ) પરમેશ્વરપણું તેને (પ્ર
ખ્યાપયત્ કેળ) પ્રકર્ષેં કરીને જણાવનારું એવું (તવ કેળ) તમારું (ઢત્ર
ત્રયં કેળ) ઢત્રત્રય જે છે, તે (વિજ્ઞાતિ કેળ) શોઝે છે ઘટલે તમોને ઢ
પ્રાતિઢત્ર એવાં ત્રણ ઢત્ર જે ધરાય છે, તે ત્રણ જગતનું પ્રજુત્વ પ્રખ્યાપન
કરે છે. તિહાં ઇક ઢત્રેં કરી પાતાલ લોકનું પ્રજુત્વ સૂચન કરાયઢે, બી
જા ઢત્રેં કરી મૃત્યુલોકનું સ્વામિત્વ સૂચન કરાય ઢે, અને ત્રીજા ઢત્રેં ક
રી દેવલોકનું સ્વામિત્વ સૂચન કરાય ઢે ॥ ૩૧ ॥

हवे अतिशय द्वारायें जिनने स्तुति करतो ठतो कहे ठे.

उन्निजहेमनवपंकजपुंजकांति, पर्युल्लसन्नखमयूख
शिखाजिरामौ ॥ पादौ पदानि तव यत्र जिनेंज !

धत्तः, पदानि तत्र विबुधाः परिकल्पयन्ति ॥ ३१ ॥

अर्थः—(जिनेंज के०) हे जिनेंज ! (उन्निज के०) विकसित (हेम के०) सुवर्णनां (नव के०) नवसंख्या ठे जेनी अथवा नवीन एवां (पंकज के०) कमल, तेना (पुंज के०) समूह तेनी (कांति के०) श्रुति तेणें करिने (पर्युल्लसत् के०) चारे तरफ उठलतां एवां, (नखमयूख के०) परमे श्वरना पगना नख तेनां जे किरणो तेनी (शिखा के०) प्रकाशपंक्ति जे ने आसमंतात् जागमां फेली रही ठे तेणें करीने (अजिरामौ के०) म नोहर एवां (तव के०) तमारां (पादौ के०) चरणो ते, (यत्र के०) जे जूमिनेविषे (पदानि के०) गमननां स्थानकप्रत्ये (धत्तः के०) धा रण करे ठे. (तत्र के०) ते स्थलने विषे (विबुधाः के०) देवताउं (प दानि के०) कमलोने (परिकल्पयन्ति के०) रचना करे ठे. एटले बे क मल चरणनी नीचें अने सातकमल मार्गमां रचे ठे. अहीं नख कमलनी कांति दर्पण सदृश ठे, अने देवताउयें रचेलां एवां सुवर्णकमलनी कांति पीत ठे, ते बेहुना मलवाथी चरणोनो विचित्र वर्ण थयो ॥ ३१ ॥

हवे एक अतिशयें करीने बीजाउने उत्क्षेप करता उपसंहार करे ठे.

इहं यथा तव विभूतिरभूज्जिनेंज !, धर्मोपदेशनवि
धौ न तथा परस्य ॥ यादृक् प्रजा दिनकृतः प्रहृतांघ
कारा, तादृक्तोग्रहगणस्य विकाशिनोपि ॥ ३२ ॥

अर्थः—(जिनेंज के०) हे सामान्य केवलीने विषे इंद्र तुल्य ! दुर्गतिथें पर- ता प्राणीनं धरी राखे एवो जे श्रुत चारित्र लक्षण (धर्म के०) धर्म, ते धर्मना (उपदेशनविधौ के०) उपदेश विधिने विषे एटले उपदेश करवाना समयने विषे, (इहं के०) ए पूर्वे कही एवी (तव के०) तमारी (विभूतिः के०) अतिशयनी संपदा ते, (यथा के०) जे प्रकारें (अभूत् के०)

થઈ (તથા કેળ) તેવી (પરસ્ય કેળ) બીજા જે હરિહરાદિક દેવો છે, તેની (ન કેળ) નથી થતી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે જેમ (ગ્રહત કેળ) પ્રકર્ષે કરી હાળ્યો છે (અંધકારા કેળ) અંધકાર જેણે એવી (દિનકૃતઃ કેળ) સૂર્ય જે તેની (યાદૂક્પ્રજા કેળ) જેવી કાંતિ છે, (તાદૂક્ કેળ) તેવી કાંતિ, (વિકા શિનોપિ કેળ) પ્રકાશિત થયેલા એવા (ગ્રહગણસ્ય કેળ) જૌમાદિક જે ગ્રહ ના સમૂહ તેની પ્રજા (કુતઃ કેળ) ક્યાંથી હોય ? એટલે સર્વથા નજ હોય. અર્થાત્ દેશના સમયે જે અશોક વૃદ્ધાદિક આઠ મહા પ્રાતિહાર્ય તથા ચોત્રિશ અતિશયવાલી એવી તમારી જે સમૃદ્ધિ છે, તેવી હરિહર બ્રહ્મા દિકની ક્યાંથી હોય ? કારણ કે એમને સરાગપણાને લીધે કર્મદાયપણું નથી તે કર્મદાય વિના ઉત્તમોત્તમતાને પમાય નહીં. અને ઉત્તમોત્તમતા વિના પ્રાતિહાર્યાદિક સમૃદ્ધિનો અજાવજ હોય છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જિનને ગજજયહર દર્શાવતો ઠતો કહે છે.

શ્ચ્યોતન્મદાવિલવિલોલકપોલમૂલ, મત્તઞ્રમદૂઞ્રમ
રનાદવિવૃદ્ધકોપમ્ ॥ ઐરાવતાઞ્રમિઞ્રમુદ્ધતમાપતંતં,
દૃષ્ટ્વા જયં જવતિ નો જવદાશ્રિતાનામ્ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:-હે નાથ ! (શ્ચ્યોતત્ કેળ) ઝરતો એવો (મદ કેળ) મદ તેણે કરીને (આવિલ કેળ) કલુષ થયેલા એવા અને (વિલોલ કેળ) ચંચલ એવા જે (કપોલમૂલ કેળ) ગંઠસ્થલ જે ગંઠપ્રદેશ તેણે કરીને (મત્ત કેળ)મદોન્મત્ત થયેલો એવો અને (ઞ્રમત્ કેળ) અહિં તહિં ઞ્રમણ કરનારા એવા જે (ઞ્રમ ર કેળ) ઞ્રમરાઈ તેના (નાદ કેળ) ઝંકારશબ્દ તેણે કરીને (વિવૃદ્ધકોપ કેળ) વૃદ્ધિ પામ્યો છે ક્રોધ જેને એવો અને (ઐરાવતાઞ્ર કેળ) ઐરાવત હાથીના સરસીઠે આજ્ઞા એટલે કાંતિ જેની એવો અને (ઉદ્ધતં કેળ) અવિની ત એટલે અંકુશાદિક શસ્ત્રને અવગણના કરતો એવો જે (શ્ચં કેળ) હસ્તી, તેને (આપતંતં કેળ) સન્મુખ આવતા એવાને (દૃષ્ટ્વા કેળ) જોઈને (જવત્ કેળ) તમારા (આશ્રિતાનાં કેળ) આશ્રય કરીને રહેલા એવા જનોને અર્થાત્ તમારા જક્ત જનો જે છે તેને, (જયં કેળ) જયજે છે, તે (નોજવતિ કેળ) નથી થતું ॥૩૪॥

हवे सिंहजयापहारी जगवानने दर्शवतो ठतो कहे ठे.
जिन्नेजकुंजगलज्ज्वलशोणिताक्त, मुक्ताफलप्रक
रज्जुषितज्जूमिजागः ॥ बद्धक्रमः क्रमगतं हरिणाधि
पोऽपि, नाक्रामति क्रमयुगाचलसंश्रितं ते ॥ ३५ ॥

अर्थः—(जिन्न के०) जेदन करेला एवा जे (इजकुंज के०) हस्तीनां कुं
जस्थल, तेथकी (गलत् के०) नीचें खऱ्या, पड्या एवा (उज्ज्वल के०) उ
ज्ज्वल ते रक्त श्वेत वर्ण युक्त एवा (शोणिताक्त के०) रुधिर व्याप्त एट
ले लोहीथी खरमायेला एवा (मुक्ताफलप्रकर के०) मुक्ताफलना समूह
तेणें करीने (जूषित के०) शोजाव्यो ठे (जूमिजागः के०) पृथिवीनो जाग
जेणें तथा (बद्धक्रमः के०) कीलित ठे क्रम एटले पाद जेना एवो (हरि
णाधिपोऽपि के०) अरण्य पशुजनों अधिप जे सिंह ते पण (ते के०) तमा
रा (क्रमयुगाचल के०) चरणयुगरूप पर्वत तेने (संश्रितं के०) आश्रय क
रीने रह्यो एवो पुरुष, जो ते सिंहनी (क्रम के०) फाल तेने विषे (गतं
के०) प्राप्त थयो होय तो पण तेने ते सिंह (नाक्रामति के०) प्रहार क
रवाने दोस्तो नथी, एटले हे प्रजो ! तमारा आश्रित जनोने पूर्वोक्त विं
शेषणवालो सिंह पण पराजव करतो नथी ॥ ३५ ॥

हवे दावानल जयने दलन करतो ठतो स्तवे ठे.

कल्पांतकालपवनोद्धतवन्धिकल्पं, दावानलं ज्व
लितमुज्ज्वलमुत्फुल्लिगम् ॥ विश्वं जिघत्सुमिव संमु
खमापतंतं, त्वन्नामकीर्तनजलं शमयत्यशेषम् ॥ ३६ ॥

अर्थः—हे कर्मकाननाम्ने ! (कल्पांतकाल के०) प्रलय कालनो जे (पवन
के०) वायरो तेनी सहायतायें करीने (उद्धत के०) जोरमां आवी गयेलो
एवो जे (वन्दि के०) अग्नि तेना (कल्पं के०) सदृश एवो अने (ज्वलितं
के०) जाज्वल्यमान थयेलो अने (उज्ज्वलं के०) उज्ज्वल अने (उत्फुलिं
गं के०) उंचा गया ठे तणखां जेना एवो तथा (अशेषं के०) समस्त (वि
श्वं के०) जगत् तेने (जिघत्सुमिव के०) जाणें गढी जवाने इहा
करतो होय नहीं ? एवो जे (दावानलं के०) वनमां लागेलो अग्नि ते

અચાનક (સંમુખં કે०) સન્મુખ (આપતંતં કે०) આવી પ્રાપ્ત થયો તેને (ત્વન્નામકીર્તનજલં કે०) તમારા નામનું જે કીર્તન કરવું, તે રૂપ જલ્લ તે (અ શેષં કે०) નિરવશેષ એવા અગ્નિને (શમયતિ કે०) શાંત કરી મૂકે છે. ઇટલે વિશ્વને બાહી નાખવાની ઇચ્છા કરનારો એવો જે દાવાગ્નિ, તે પણ તમારા નામ સ્મરણરૂપ જલ્લે કરીને શાંતતાને પામે છે, એવો તમારા કીર્તનનો પ્રજાવ છે, તેવારે તમારી આજ્ઞાદિક પાલવાથી શું સર્વોત્કૃષ્ટતા પ્રાપ્ત ન થાય? ॥૩૬॥

હવે ઊરગત્રય નિવારણ કરતો ઠતો કહે છે.

રક્તેક્ષણં સમદકોકિલકંઠનીલં, ક્રોધોદ્ભૂતં ફણિન
મુત્ત્ફણમાપતંતમ્ ॥ આક્રામતિક્રમયુગેન નિરસ્ત
શંક, સ્ત્વન્નામનાગદમની હૃદિ યસ્ય પુંસઃ ॥ ૩૭ ॥

અર્થઃ—(રક્તેક્ષણં કે०) રાતાં છે નેત્ર જેનાં એવો અને (સમદ કે०) મદોન્સત્ત એવો તથા (કોકિલ કે०) કોકિલ તેનો (કંઠ કે०) કંઠ તેના સરખો (નીલં કે०) શ્યામવર્ણવાલો એવો અને (ક્રોધોદ્ભૂતં કે०) ક્રોધે કરીને ઉદ્ભૂત થયેલો તથા (મુત્ત્ફણં કે०) ઝંચી કરેલી છે ફણા જે છે એવો જે (ફણિનં કે०) સર્પ તે (આપતંતં કે०) ઉતાવલો સન્મુખ આવતો હોય તેને પણ (નિરસ્તશંકઃ કે०) શંકા રહિત થયો થકો પો તાના (ક્રમયુગેન કે०) ચરણયુગલે કરીને (આક્રામતિ કે०) ઝલ્લંઘન કરે છે. તે કયો પુરુષ ઝલ્લંઘન કરે છે? તો કે (યસ્ય કે०) જે (પુંસઃ કે०) પુરુષના (હૃદિ કે०) હૃદયને વિષે (ત્વન્નામ કે०) તમારા નામ રૂપ જે (નાગદમની કે०) નાગદમનીનામેં ઔષધિ ઝરેલી છે, તે તમારા નામરૂપ નાગદમની ઔષધિયેં કરીને ઝગ્ર સર્પના ઝયથકી પણ નિઃશં કિત થાય છે ॥ ૩૭ ॥

હવે રણઝયાપહરણ કરતો ઠતો કહે છે.

વલ્ગત્તુરંગગજગર્જિતઝીમનાદ, માજૌ બલં બલ
વતામપિપ્પૂતીનામ્ ॥ ઝદ્યદિવાકરમયૂઃશિખાપ
વિધં, ત્વત્કીર્તનાત્તમશ્વાશુ ઝિદામુપૈતિ ॥ ૩૮ ॥

અર્થઃ—જે (આજૌ કે०) સંગ્રામને વિષે (વલ્ગત્ કે०) યુદ્ધ કરતા

एवा (तुरंग के०) घोडा ते जेने विषे दोमी रह्या ठे अने (गज के०) हस्ती तेनी (गर्जित के०) गर्जना तेणें करी (ज्रीम के०) जयंकर ठे (नादं के०) शब्दो जेने विषे एवुं (बलवतामपिभूपतीनां के०) अतिशय बलवान् राजाउं तेनुं पण (बलं के०) सैन्य ते (त्वत्कीर्त्तनात् के०) तमारा ना मना कीर्त्तनथकी (आशु के०) शीघ्र (जिदां के०) जेदने (उपैति के०) पामे ठे, एटले तरत नाशी जाय ठे, ते कोनी पेवें ? तो के (उच्चद्वाकर के०) उदय थयेलो एवो जे सूर्य, तेनां (मयूख के०) किरणो तेनी (शिखा के०) शिखाउं तेणें करीने (अपविद्धं के०) उत्क्रिस्त एटले जेदन थयेलुं एवुं (तमः के०) अंधकार तेज (श्व के०) जेम होय नहीं ? अर्थात् सूर्यकिरणोयें करीने जेम अंधकार नाश पामे ठे, तेम तमारा नाम ग्रहण प्रजावथकी शत्रुनुं सैन्य संग्रामने विषे पलायन थाय ठे ॥ ३० ॥ हवे वली पण प्रकारांतरें करीने संग्रामजयने निरास करतो ठतो कहे ठे.

कुंताग्रजिन्नगजशोणित वारिवाह, वेगावतारतरणा
तुरयोधजीमे ॥ युद्धे जयं विजितदुर्जयजेयपक्षा,
स्त्वत्पादपंकजवनाश्रयिणो लज्जन्ते ॥ ३१ ॥

अर्थ:- (कुंत के०) बरढी, तेमना (अग्र के०) अग्रजाग जे अणी तेणें करी (जिन्न के०) जेदेला एवा (गज के०) हस्ती तेना (शोणित के०) रुधिररूप (वारिवाह के०) जलना प्रवाह तेने विषे जे (वेगाव तार के०) उतावलुं प्रवेश थवुं एटले रुधिररूप पाणीमां तणाइ जवाने तैयार थयेला तेमांथी (तरणातुर के०) फरी पाढा तरी नीकलवाने आ तुर थयेला एवा जे (योध के०) सुजटो तेणें करीने (जीमे के०) जयं कर देखातुं एवुं (युद्धे के०) युद्ध तेने विषे पण (त्वत्पाद के०) तमारा चरणारविंद ते रूप जे (पंकजवन के०) कमलवन तेने (आश्रयिणः के०) आश्रय करीने रह्या एवा जे पुरुष, (दुर्जय के०) नहीं जीताय एवा जे (जेयपक्षाः के०) शत्रुना वर्गो ते जेमणें (विजित के०) जीत्या ठे एवा ठता (जयं के०) जयने (लज्जन्ते के०) पामे ठे ॥ ३१ ॥

हवे समुद्रजय निरास करतो ठतो कहे ठे.

अंजोनिधौ क्षुजितजीषणनक्रचक्र, पाठीनपीठजय

दोढबणवाडवाग्नौ ॥ रंगत्तरंगशिखरस्थितयान पात्रा,
स्त्रासं विहाय ज्वतः स्मरणाद्ब्रजंति ॥ ४० ॥

अर्थ:—(कुजित के०) दोऊ पमाड्या ठे (जीषण के०) महाजयंकर
एवा (नक्रचक्रपाठीनपीठ के०) नक्र चक्र अने पाठीनपीठ एटले मत्स्य
विशेष जीव जेने विषे एवा तथा (जयद के०) जय उत्पन्न करनारो एवो
उढबण के०) जयंकर ठे (वारुवाग्नौ के०) वारुवाग्नि जेने विषे एवा
(अंजोनिधौ के०) समुद्रने विषे (रंगत् के०) उढलता एवा (तरंग के०) तरंगो
तेनां (शिखर के०) शृंगो तेनी उपर (स्थित के०) रह्युं ठे (यानपात्रा के०)
वहाण जेमनुं एवा पुरुषो जे ठे, ते (ज्वतः के०) तमारा (स्मरणात् के०)
स्मरणथकी (त्रासं के०) त्रासने (विहाय के०) त्याग करीने समुद्र पारनें
(ब्रजंति के०) पामे ठे. एटले इडित द्वीपांतरने विषे पहुँचे ठे ॥ ४० ॥

हवे रोगजयने निवारण करतो ठतो स्तवे ठे.

उद्धूतजीषणजलोदरजारजुग्नाः, शोच्यां दशामुपग
ताश्च्युतजीविताशाः ॥ त्वत्पादपंकजरजोऽमृतदिग्ध
देहा, मर्त्या ज्वंति मकरध्वजतुल्यरूपाः ॥ ४१ ॥

अर्थ:—हे जगन्नाथ! (उद्धूत के०) उत्पन्न थयो एवो (जीषण के०)
जयंकर (जलोदर के०) जलयुक्त होय ठे उदर जेणें करीने तेने जलोदर
रोग कहियें अने ते जलोदर रोगना (जार के०) जारें करीने (जुग्नाः के०)
वक्र थया एवा अने (च्युतजीविताशाः के०) त्याग करी ठे जीवितनी
आशा जेमणें एवा अने (शोच्यां दशामुपगताः के०) शोक करवा योग्य एवी
दशाने प्राप्त थवा अने (त्वत्पादपंकजरजोऽमृतदिग्धदेहाः के०) तमारां
चरणकमलनुं जे रज ते रूप जे अमृत तेणें करी दिस ठे अंग जेमनां
एवा (मर्त्याः के०) जीवो जे ठे ते, (मकरध्वजतुल्यरूपाः के०) काम
देवसमान ठे रूप जेनुं एवा (ज्वंति के०) होय ठे. अर्थात् जेम अमृत
दिसदेही पुरुष सकल शारीरिक रोगनाशें करीने कामदेव समान थाय ठे.
तेम तमारा चरणारविंदनी रजें करी दिस अंग ठे जेनां एवा जीव पण
सकल रोगक्षयें करीने कामदेव तुल्यरूपवाला थाय ठे ॥ ४१ ॥

હવે નિગમાદિ બંધનનું જય ટાલતો હતો કહે છે.

આપાદકંઠમુરુશૃંખલવેષ્ટિતાંગા, ગાઢં બૃહન્નિગમ
કોટિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ ॥ ત્વન્નામમંત્રમનિશં મનુજાઃસ્મ
રંતઃ, સઘઃ સ્વયં વિગતબંધજ્ઞયા જવંતિ ॥ ૪૨ ॥

અર્થ:-હે કર્મબંધનરહિત ! (આપાદકંઠં કે०) જેના પગથી માંનીને ગ
લા પર્યંત (ઊરુશૃંખલ કે०) મહોટી શૃંખલાઈ તેણે કરી (વેષ્ટિતાંગા કે०)
વેષ્ટિત છે એટલે નિબઝૂ છે સર્વ અંગો જેમનાં એવા અને (ગાઢં કે०) અ
ત્યંત (બૃહન્નિગમકોટિ કે०) મહોટી વેમીયો તેની કોટિયો જે જીળી અળી
યો તેણે કરીને (નિઘૃષ્ટજંઘાઃકે०) નિઃશેષપણાએ કરીને ઘસાતી છે જંઘાઈ જેમ
ની એવા ડુઃખિત થયેલા પુરુષો હતાં (ત્વન્નામ કે०) તમારું જે નામ તે રૂ
પ (મંત્ર કે०) મંત્ર જે છે, તેને (અનિશં કે०) રાત્રિ દિવસ અર્થાત્ નિરંત
ર (સ્મરંતઃ કે०) સ્મરણ કરતા એવા (મનુજાઃ કે०) મનુષ્યો, તે (સઘઃ
કે०) તત્કાલ (સ્વયં કે०) પોતાની મેલે (વિગતબંધજ્ઞયાઃ કે०) વિશેષે
કરીને ગયું છે વંધનજય જેમનું એવા (જવંતિ કે०) થાય છે ॥ ૪૨ ॥

હવે પૂર્વોક્ત સર્વ જયને ત્યાગ કરતો હતો સંકેપથી કહે છે.

મત્તદ્વિપેંડમૃગરાજદવાનલાહિ, સંગ્રામવારિધિમહો
દરબંધનોહમ્ ॥ તસ્યાશુ નાશમુપયાતિ જયં જિયે
વ, યસ્તાવકં સ્તવમિમં મતિમાનધીતે ॥ ૪૩ ॥

અર્થ:-હે પ્રજો! (યઃ કે०) જે (મતિમાન્ કે०) બુદ્ધિમાન્ પુરુષ,
(તાવકં કે०) તમારું (ઈમં કે०) આ (સ્તવં કે०) સ્તવન જે છે તેને
(અધીતે કે०) જાણે છે, (તસ્ય કે०) તે પુરુષને (મત્ત કે०) મદોન્મત્ત
એવો (દ્વિપેંડ કે०) મહાન્ હસ્તી અને (મૃગરાજ કે०) સિંહ, તથા (દ
વાનલ કે०) વનાગ્નિ તથા (અહિ કે०) સર્પ અને (સંગ્રામ કે०) સં
ગ્રામ, અને (વારિધિ કે०) સમુદ્ર, તથા (મહોદર કે०) જલોદરાદિ રો
ગ, અને (બંધન કે०) બંધીલાનું એ આઠ વાનાં તે થકી (હં કે०) હ
ત્પન્ન થયું એવું જે (જયં કે०) જય તે (જિયેવ કે०) બીકેં કરીનેજ જે
મ હોય નહિં? તેમ (આશુ કે०) શીઘ્ર હતાવહું (નાશં કે०) નાશને

(ઉપયાતિ કે૦) પામે છે. અર્થાત્ આ તમારા સ્તોત્રના પાઠ કરનારને પૂર્વોક્ત આઠ પ્રકારના જયનો નાશ થાય છે ॥ ૪૩ ॥

હવે સ્તવનપ્રજાવ સર્વસ્થને કહે છે.

સ્તોત્રસ્ત્રજં તવ જિનેંદ્ર ? ગુણૈર્નિબધ્નાં, ઋક્ત્યા મયા
રુચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ્ ॥ ધત્તે જનો યદ્દહ કંઠગતા
મજસ્રં, તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥ ૪૪ ॥
इति ऋक्तामर नामकस्तोत्रं सप्तमस्मरणम् ॥ ७ ॥

અર્થ:- (જિનેંદ્ર કે૦) હે જિનેંદ્ર ! (તવ કે૦) તમારી (દ્દહ કે૦) આલો કને અષે (યઃ કે૦) જે (જનઃ કે૦) પુરુષ, (સ્તોત્રસ્ત્રજં કે૦) સ્તોત્ર તેજ પદ સં દર્જિતપણે કરીને જાણે માલાજ હોય નહિં ? તે સ્તોત્રરૂપ પુષ્પમાલાને (કંઠગતાં કે૦) પોતાનાં કંઠને વિષે (અજસ્રં કે૦) નિરંતર (ધત્તે કે૦) ધારણ કરે છે, (તં કે૦) તે (માન કે૦) ચિત્તની ઉન્નતિ તેણે કરીને (તુંગં કે૦) અત્યંત ઉન્નત થયેલો એવો પુરુષ અથવા સ્તોત્રના કર્તા શ્રી માનતુંગાચાર્ય જે છે તે (અવશા કે૦) અસ્વતંત્ર એવી જે (લક્ષ્મીઃ કે૦) સ્વર્ગપવર્ગ અને સત્કાવ્યરૂપ લક્ષ્મી તેને, (સમુપૈતિ કે૦) પામે છે. હવે તે સ્તોત્ર રૂપસ્ત્રજ કેહવી છે ? તો કે માનતુંગાચાર્યનામક એવો (મયા કે૦) હું જે તેણે (ઋક્ત્યા કે૦) ઋક્તિ જે શ્રદ્ધા, અથવા પુષ્પમાલાપદેં ઋક્તિ જે વિચિત્ર રચના તેણે કરીને અને (ગુણૈઃ કે૦) પ્રજ્ઞુના ગુણે કરીને અથવા પુષ્પમાલાપદેં ગુણ જે સૂત્ર તેણે કરીને (નિબધ્નાં કે૦) બાંધેલી છે, ગુંથેલી છે. વક્ત્રી કહેવી છે તો કે (રુચિર કે૦) મનોહર એવાં (વર્ણ કે૦) બાવન અદ્ધર તેજ છે (વિચિત્રપુષ્પાં કે૦) ચિત્ર વિચિત્ર પુષ્પો જેને વિષે અને પુષ્પમાલા પદ્ધમાં મનોહર છે વર્ણ જેના એવાં વિચિત્રપુષ્પો છે જેમાં એવી છે. આ સ્તોત્રના અંતમાં પુષ્પસ્ત્રજ શબ્દ જે છે તે અઙ્ગીષ્ટ શકુનપણાયેં કરી મહોત્સવનાં આનંદનો કારણભૂત છે અને લક્ષ્મી શબ્દ જે છે, તે માંગદ્યવાચી છે, તેણે કરી આ સ્તોત્રના પાઠ કરનાર તથા શ્રવણ કરનાર પુરુષને આ સ્તોત્રની સમાપ્તિ પર્યંત કદ્યાણ પરંપરા આશે, એવો જાવ છે ॥ ૪૪ ॥ इति ऋक्तामर स्तोत्रनामक सप्तमस्मरणस्य बालावबोधः समाप्तः ॥ ७ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री कल्याणमंदिरस्तोत्रनामक अष्टमस्मरणं लिख्यते ॥

॥ वसंततिलकावृत्तम् ॥

कल्याणमंदिरमुदारमवद्यजेदि, जीताजयप्रदम्
निंदितमंग्रिपद्मं ॥ संसारसागरनिमज्जदशेषजंतु,
पोतायमानमजिनम्य जिनेश्वरस्य ॥ १ ॥ यस्य स्व
यं सुरगुरुर्गरिमांबुराशेः, स्तोतुं सुविस्तृतमतिर्न
विजुर्विधातुम् ॥ तीर्थेश्वरस्य कमठस्मयधुमकेतो,स्त
स्याहमेष किल संस्तवनं करिष्ये ॥ २ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः—(एषः के०) आ प्रत्यक्ष मूर्ख एवो (अहं के०) हुं सिद्धसेन दिवा
करनामा आचार्य ते (तस्य के०) ते श्रीपार्श्वनाथ (तीर्थेश्वरस्य के०)
तीर्थ जे चतुर्विध संघ तेना ईश्वर तेनुं (किल के०) निश्चै (संस्तवनं के०)
स्तवन जे तेने (करिष्ये के०) करीश, हवे ते श्रीपार्श्वनाथ तीर्थेश्वर केह
वा ठे? तो के (कमठ के०) दश जन्मनो ठे वैरजाव जेने एवो जे कमठ
नामा दैत्य तेनो (स्मय के०) अहंकार तेने विषे (धूमकेतोः के०) पूठमी
या तारा सरखा ठे एटले कमठ दैत्यनो गर्व नाश करवाने धूमकेतु सद
श ठे, बली केहवा ठे? तो के (सुविस्तृतमतिः के०) विस्तार पामी ठे बु
द्धि जेनी एवो (स्वयं के०) पोतें (सुरगुरुः के०) बृहस्पति जे ठे, ते पण
(यस्य के०) जे श्रीपार्श्वनाथना (गरिमा के०) महिमा जे तेनो (अंबुरा
शेः के०) समुद्र तेनुं जे (स्तोत्रं के०) स्तवन तेने (विधातुं के०) करवाने
(नविजुः के०) समर्थ थतो नथी, एवा श्रीपार्श्वनाथनी हुं स्तवना करवाने
क्यांथी समर्थ थाउं? तथापि स्तवना करुं हुं. ते शुं करीने स्तवना करुं
हुं? तो के (जिनेश्वरस्य के०) ते श्रीजिनेश्वर तेना (अंग्रिपद्मं के०)
चरणकमल तेने (अजिनम्य के०) नमस्कार करीने स्तवना करुं हुं. हवे
ते चरणकमल केहुं ठे? तो के (कल्याणमंदिरं के०) कल्याण एटले
मांगलिक तेनुं मंदिर एटले घर ठे, बली केहुं ठे? तो के (उदारं के०)

મહોટું છે, અથવા જીવ્ય જીવોના મનોવાંઙિત અર્થ દેવાને ઉદાર છે, તથા વલી કેહેવું છે? તો કે (અવચ્ચ કેળ) અવચ્ચ જે પાપ તેને (જોદિ કેળ) જોદ નારું છે, તે માટે અવચ્ચજોદિ છે; વલી કેહેવું છે? તો કે (જીત કેળ) સંસાર જયેં ત્રાસ પામતા જે જીવો, તેને (અજય કેળ) મોક્ષ તેને (પ્રદં કેળ) પ્રકર્ષેં કરીને દેનારું એવું છે, વલી કેહેવું છે? તો કે (અનિંદિતં કેળ) નિંદા રહિત છે અર્થાત્ જેને વિષે આણુમાત્ર પણ દોષનો સંજવ નથી, વલી કેહેવું છે? તો કે (સંસારસાગર કેળ) સંસારરૂપ જે સમુદ્ર તેને વિષે (નિમજ્ઞાત્ કેળ) ભૂરૂતા એવા જે (અશોષજંતુ કેળ) સમગ્ર પ્રાણીયો તેને (પોતાયમાનં કેળ) વહાણ સરખુ એવું જિનેશ્વરનું ચરણકમલ છે. આ સ્તોત્રના શ્લોક સર્વ વસંતતિલકાવૃત્તેં જાણવા. આ બે શ્લોકનો એકઠો અર્થ વચ્ચાણ્યો ॥ ૨ ॥

હવે જગવાનની સર્વ પ્રકારેં વિશેષેં કરીને સ્તુતિ કરવાને તો હું સમર્થ નથી, પરંતુ સામાન્યેં કરીને પણ પ્રજુની સ્તુતિ કરવાને હું અસમર્થ હું, એમ દેખાડે છે.

સામાન્યતોઽપિ તવ વર્ણયિતું સ્વરૂપ, મસ્માદ્દશાઃ ક
અમધીશ! જવંત્યધીશાઃ॥ ધૃષ્ટોપિ કૌશિકશિશુર્યદિ
વા દિવાંધો, રૂપં પ્રરૂપયતિ કિં કિલ ધર્મરશ્મેઃ ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—(અધીશ કેળ) હે સ્વામિન્ ! (અસ્માદ્દશાઃ કેળ) મહારા સરખા મંદમતિ પુરુષો જે છે, તે (સામાન્યતોપિ કેળ) સામાન્યપણે ઘટલે વિશેષ વિરહિતત્વેં કરીને પણ (તવ કેળ) તમારું (સ્વરૂપં કેળ) સ્વરૂપ જે છે તેને (વર્ણયિતું કેળ) વર્ણન કરવાને (કથં કેળ) કેમ (અધીશાઃ કેળ) સમર્થ (જવંતિ કેળ) થાય છે? અર્થાત્ થાતા નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, તે જેમ કેઃ—(યદિવા કેળ) જો પણ (કૌશિકશિશુઃ કેળ) ધૂરુનો બાલક, તે (ધર્મરશ્મેઃ કેળ) સૂર્યચંબના (રૂપં કેળ) સ્વરૂપને (કિં કેળ) શું (પ્રરૂપયતિ કેળ) કહી શકે? (કિલ કેળ) નિશ્ચેં. અર્થાત નથી કહી શકતો. હવે તે કૌશિકશિશુ કેહવો છે? તો કે (ધૃષ્ટોપિ કેળ) દૃઢ હૃદય પાળાયેં કરીને પ્રગલ્ભ છે તો પણ (દિવાંધઃકેળ) દિવસને વિષે અંધ છે ॥૩॥ હવે હું તો મંદમતિ હું, તેથી મહારામાં સ્તુતિ કરવાનું સામર્થ્ય ન હોય તે યોગ્યજ છે, પરંતુ કેવલજ્ઞાની પુરુષો, કેવલજ્ઞાનેં કરીને સર્વ જાણતા બતા પણ જિનગુણોને કહેવાને સમર્થ થાતા નથી, તે કહે છે.

मोहद्वयादनुजवन्नपि नाथ ! मर्त्यो, नूनं गुणान् गण
यितुं न तव क्षमेत ॥ कट्पांतवांतपयसः प्रकटोऽपि
यस्मा, न्मीयेत केन जलधेर्ननु रत्नराशिः ॥ ४ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ! (मोहद्वयात् के०) मोहनीयादिक कर्म
ना क्षय्यथकी अथवा अज्ञानक्षय्यथकी (अनुजवन्नपि के०) गुणोने अनुजव
कर्तो एटखे तमारा गुणोने जाणतो ठतो पण (मर्त्यः के०) मनुष्य जे ठे
ते, (नूनं के०) निश्चें (तव के०) तमारा (गुणान् के०) गुणो जे ठे तेने
(गणयितुं के०) गणवाने एटखे संख्या करवाने (न क्षमेत के०) न सम
र्थ थाय.त्यां दृष्टांत कहे ठे, ते जेम केः—(ननु के०) आशंकाने विषे (यस्मा
त् के०) जे कारण माटें (कट्पांत के०) प्रलयकालने विषे (वांत के०) विद्धि
स थयुं ठे (पयसः के०) जल जेने विषे एवो (जलधेः के०) समुद्र जे ठे
तेनो (प्रकटोऽपि के०) प्रत्यक्ष एवो पण (रत्नराशिः के०) रत्ननो समूह ते
(केन के०) कया पुरुषें (मीयेत के०) मापी शकाय ? अर्थात् कोईथी प
ण माप करी शकाय नहिं ॥ ४ ॥

हवे जो पण जगवानना गुणो तो असंख्य ठे, ते कहेवाने अशक्य हुं,
तो पण जक्तिवशथकी स्वशक्त्यनुसारें हुं स्तुति करुं हुं.

अच्युद्यत्तोऽरिम तव नाथ! जडाशयोऽपि, कर्तुं स्तवं लसद
संख्यगुणाकरस्य ॥ बालोऽपि किं न निजबाहुयुगं
वितत्य, विस्तीर्णतां कथयति स्वधियांबुराशेः ॥ ५ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ! हुं (जडाशयोऽपि के०) जडअंतःकरणवा
लो वा जरुना सरखा अजिप्राय बालो हुं तो पण (तव के०) तमारुं (स्तवं
के०) स्तवन जे ठे तेने (कर्तुं के०) करवाने (अच्युद्यत्तोऽस्मि के०) उद्यम
मुक्त थयो हुं, एटखे सावधान थयो हुं. ते तमें केहवा ठो? तो के (लसत्
के०) देदीप्यमान एवा जे (असंख्यगुण के०) अनंतगुणो तेना (आकरस्य
के०) निधानरूप ठो. तेज अर्थने दृष्टांतें करीने दृढ करे ठे. (बालोपि के०)
बालक पण (निजबाहुयुगं के०) पोताना बे हाथने (वितत्य के०) विस्ता
रीने (स्वधिया के०) पोतानी बुद्धियें करीने (अंबुराशेः के०) समुद्र जे ठे

તેની (વિસ્તીર્ણતાં કે०) વિસ્તારતા જે છે તેને (કિં કે०) શું (ન કથયતિ કે०) નહિં કહે છે,અર્થાત્ કહે છેજ.ઘટલે જેમ બાલક પોતાના બે હાથ પસારીને સમુદ્રનો વિસ્તાર કહે છે,જે સમુદ્ર આટલો મહોટો છે,તેમ બાલકની પેરેં હું પણ તમારું સ્તવન કરવાને કહ્યો છે ઉદ્યમ જેણે એવો હું ॥૫॥

ફરી પૂર્વે કહેલા બે શ્લોકોનાજ અર્થને દૃઢ કરતો હતો કહે છે.

ये योगिनामपि न यांति गुणास्तवेश,वक्तुं कथं न्रव
ति तेषु ममावकाशः॥ जाता तदेवमसमीक्षितकारि
तेयं, जटपंति वा निजगिरा ननु पक्षिणोऽपि ॥६॥

અર્થ:—(ફેશ કે०) હે સ્વામિન્ ! (યે કે०) જે (તવ કે०) તમારા (ગુણા: કે०) ગુણો જે છે,તે (યોગિનામપિ કે०) રત્નત્રયરૂપ યોગારાધને કરીને સમુત્પન્ન છે જ્ઞાન જેમને એવા યોગીંદ્ર પુરુષોનેં પણ (વક્તુ કે०) કહેવાને (ન યાંતિ કે०) આવી શક્તા નથી તો (તેષુ કે०) તે ગુણોને વિષે (મમ કે०) મહારી (અવકાશ: કે०) બોલવાની શક્તિ તે (કથં કે०) કેમ (ન્રવતિ કે०) હોય? (તત્ કે०) તે કારણ માટેં (એવં કે०) એ પ્રકારેં (ઇયં કે०)આ પ્રસ્તુતસ્તુતિવિષય તે (અસમીક્ષિતકારિતા કે०)અવિચાર્યકારિતા (જાતા કે०) થઇ.કેમ કે? અનવકાશને વિષે જે સ્તુતિ કરવી તે અવિચાર્યકારીજ કહેવાય છે.આહિં દૃષ્ટાંત કહે છે.(વા કે०) અથવા (નનુ કે०) નિશ્ચેં (પક્ષિણોપિ કે०) પક્ષિયો પણ યદ્યપિ મનુષ્ય વાણીયેં કરી બોલવાને અસમર્થ છે તો પણ (નિજગિરા કે०) પોતાની જેવી તેવી વાણીયેં કરીને (જટપંતિ કે०) અર્થાત્ બોલેજ છે? તેમ હું પણ સ્તુતિ કરવાને પ્રવર્ત્યો હું ॥ ૬ ॥

હવે જગવત્સ્તોત્રનું તથા જગવન્નામગ્રહણનું માહાત્મ્ય કહે છે.

આસ્તામર્ચિત્યમહિમા જિન સંસ્તવસ્તે, નામાપિ પા
તિ ન્રવતો ન્રવતોજગંતિ ॥ તીવ્રાતપોપહતપાંથજના
ન્નિદાઘે, પ્રીણાત્તિ પદ્મસરસઃ સરસોનિલોઽપિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—(જિન કે०) હે જિનેશ્વર ! (અર્ચિત્યમહિમા કે०) નથી ચિંતન કરવા યોગ્ય મહિમા જેનો એવો (તે કે०) તમારો (સંસ્તવ: કે०) સ્તવ

જે છે,તે તો (આસ્તાં કેળ) દૂર રહો, પરંતુ (જવતઃ કેળ) તમારું (નામાપિ કેળ) શ્રીપાર્શ્વનાથ એવું નામ જે છે તે પણ (જવતઃ કેળ) સંસારથકી (જ ગંતિ કેળ) ત્રણ જગત્ને (પાતિ કેળ) રક્ષણ કરે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. (પદ્મસરસઃ કેળ) કમલોપલક્ષિત એવા તલાવનું જે પાણી તે તો (આ સ્તાં કેળ) દૂર રહો. પરંતુ તે પદ્મસરોવરનો (સરસઃ કેળ) સુંદર ઠંઠો જલશીકર યુક્ત એવો (અનિલોડપિ કેળ) વાયરો પણ (નિદાધે કેળ) ગ્રીષ્મકાલને વિષે (તીવ્ર કેળ) આકરો એવો (આતપ્ય કેળ) તરુકો તેણે કરીને (ઉપહત કેળ) હણાણા એવા (પાંચજનાન્ કેળ) પથિક જનોને (પ્રીણાતિ કેળ) સંતોષ કરે છે. અર્થાત્ પદ્મસરોવરનો વાયરો પણ પથિકોને પ્રસન્ન કરે છે, તેવારે જલનું તો શુંજ કહેવું ? તેમ હે પ્રજો ! તમારું નામ પણ ત્રણ જગત્ને પવિત્ર કરે છે, તેવારે તમારા સ્તોત્ર ની તો શીજ વાર્તા કહેવી ? ॥ ૭ ॥

હવે સ્વામીના ધ્યાનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

હૃદ્ધર્ત્તિનિ ત્વયિ વિષ્ણો!શિથિલીઝવંતિ,જંતોઃ ક્ષણેન
નિવિડાઅપિ કર્મવંધાઃ ॥ સદ્યોન્નુજંગમમયાશ્વ મ
ધ્યજાગ, મધ્યાગતે વનશિખંડિનિ ચંદનસ્ય ॥ ૮ ॥

અર્થઃ—(વિષ્ણો કેળ) હે સ્વામિન્ ! (ત્વયિ કેળ) તમો (હૃદ્ધર્ત્તિનિ કેળ) હૃદયને વિષે વર્તે છે ઠટે (જંતોઃ કેળ) પ્રાણીના (નિવિડાઅપિ કેળ) દૃઢ એવા પણ (કર્મવંધાઃ કેળ) કર્મના જે બંધો તે પણ (ક્ષણેન કેળ) ક્ષણમાત્રે કરી ને (શિથિલીઝવંતિ કેળ) શિથિલ થઈ જાય છે,એટલે નિવિરુતાને ઢોરીને શિથિલતાને ઝડે છે.અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે.તે જેમ કેઃ—(વનશિખંડિનિ કેળ) વનનો મયુર તે (મધ્યજાગં કેળ) વનના મધ્યજાગપ્રત્યે (અધ્યાગતે કેળ) આવે ઠટે (ચંદનસ્ય કેળ) ચંદનના વૃક્ષના જે (ન્નુજંગમમયાશ્વ કેળ) સર્પ મયવંધનો જે છે તે જેમ (સદ્યઃ કેળ) તત્કાલ શિથિલ થઈ જાય છે,તેની પેરે જાણી લેવું. એટલે જેમ વનમયુર વનના મધ્યજાગે આવે ઠટે ચંદનવૃક્ષનાં સર્પવેષ્ટન શિથિલ થઈ જાય છે, તેમ તમે પણ પ્રાણીના હૃદય મધ્યે આવે ઠટે તે પ્રાણીના દૃઢ કર્મવંધ પણ શિથિલ થઈ જાય છે ॥ ૮ ॥

हवे स्वामीना दर्शननुं माहात्म्य कहे ठे.

मुच्यंतएव मनुजाः सहसा जिनेन्द्र, रौद्रैरुपद्रवश
तैस्त्वयि वीक्षितेपि ॥ गोस्वामिनि स्फुरिततेजसि
दृष्टमात्रे, चौरैरिवाशु पशवः प्रपलायमानैः ॥ ए ॥

अर्थः—(जिनेन्द्र के०) हे सामान्य केवलीना इन्द्र ! (त्वयि के०) तमो (वी
क्षिते के०) जोये ठते पण (मनुजाः के०) मनुष्यो (सहसा के०) शीघ्र
पणें करीने (रौद्रैः के०) जयानक बीहामणा एवा (उपद्रवशतैः के०)
उपद्रवोना जे शेंकमा तेथकी (मुच्यंतएव के०) मुकाइ जाय ठेज. आहीं
दृष्टांत कहे ठे. जेम केः—(स्फुरिततेजसिके०) देदीप्यमान ठे तेज जेनुं ए
दळे जगत्मां प्रकाश करवे करीने विस्तृत ठे तेज जेनुं एवो (गोस्वामिनि
के०) गो जे किरणो तेनो स्वामी जे सूर्य अथवा गो जे पृथिवी तेनो स्वा
मी जे राजा ते पण स्फुरित ठे प्रताप जेमनो एवो ठे, अथवा गो एदळे
पशुं तेनो स्वामी जे गोवालीयो ते पण बलरूप स्फुरित ठे तेज जेनुं ए
वो ठे. एवा ए त्रण जे ठे ते, (दृष्टमात्रे के०) दृष्टमात्रें एदळे जोवाये थके
(प्रपलायमानैः के०) पलायन करता नासता एवा (चौरैः के०) चोरो थकी
(श्व के०) जेम (आशु के०) शीघ्र उतावला (पशवः के०) पशुं जे गो
महिष्यादि चोपगां जनावरो जेम मूकाय ठे, तेम जीवो पण तमो जोवाये
थके शेंकमो उपद्रवोथकी मूकाय ठे. ए तात्पर्य ठे ॥ ए ॥

हवे स्वामीना ध्याननुं माहात्म्य कहे ठे.

त्वं तारकोजिन ! कथं जविनां तएव, त्वामुद्रहंति ह
दयेन यदुत्तरंतः ॥ यद्वा दृतिस्तरति यज्जलमेषू
न, मंतर्गतस्य मरुतः स किलानुजावः ॥ १० ॥

अर्थः—(जिन के०) हे जिनेश्वर ! (त्वं के०) तमें (जविनां के०) संसारी
जीवोना (कथं के०) केम (तारकः के०) तारक ठो? (यत के०) जे कारण
माटें उलटा (तएव के०) ते संसारी जीवोज (उत्तरंतः के०) संसार स
मुझने उतरता ठता (हृदयेन के०) हृदयें करीने (त्वां के०) तमोने (उ

झहंति के०) वहन करे ठे, माटें तमें केवी रीतें संसारी जीवोना तारक ठो? कारण के वाह्य वाहकमां वाह्यने तारकपणानो असंजव ठे, जेम नाव ठे ते पोताना मध्यमां रहेला पुरुषोने तारे ठे परंतु नावमां रहेला पुरुषो कांइ नावने तारता नथी, तेम जव्य जीवो पण तमोने पोताना ह्दयमां राखीने तारे ठे, परंतु तमें ते जव्य जीवोने तारो, ते तो महोदु आश्चर्य ठे. हवे एवा तर्कनुं समाधान करे ठे, के हे प्रजो! तमेंज जव्योने तारो ठो. ते (यद्वा के०) युक्त ठे. अहीं दृष्टांत कहे ठे (यत् के०) जे कारणमाटे जेम (दृतिः के०) चर्ममयपात्र एटले चामरानी मसक जे ठे ते (नूनं के०) निश्चें (जलं के०) नद्यादिकना पाणी प्रत्यें (तरति के०) तरे ठे (सण्ष के०) ते आ प्रत्यह्द (अंतर्गतस्य के०) ते मसकनी मध्यवर्त्ति यें आव्यो एवो जे (मरुतः के०) पवन तेनोज (किल के०) निश्चें (अनुजावः के०) प्रजाव ठे. एटले चर्मनी मसकना मध्यगत जे वायु ठे ते जेम मसकनो तारक ठे, तेम जव्य जीवोना ह्दयस्थ तमें ठो, माटें तमें पण जव्योना तारक ठो, एमां शुं अयुक्त ठे? ॥ १० ॥

हवे त्रण श्लोकें करीने जगवंतनुं राग द्वेष विरहितपणुं देखाडे ठे.

यस्मिन् हरप्रभृतयोऽपि हतप्रजावाः, सोऽपि त्वया
रतिपतिःक्षपितः क्षणेन ॥ विध्यापिता हुतशुजः पय
साथ येन, पीतं न किं तदपि दुर्धरवाडवेन ॥ ११ ॥

अर्थः—(यस्मिन् के०) जे कामदेवने विषे (हरप्रभृतयोऽपि के०) हर हरि विरंचि प्रमुख पण (हतप्रजावाः के०) हणाणो ठे प्रजाव जेमनो ए वा थाय ठे. अर्थात् जे कामदेवें हरह्रस्वादिक देवोने जीत्या ठे, (सोपि रतिपतिः के०) ते कामदेव पण (त्वया के०) तमोयें (क्षणेन के०) क्षण मात्रें करीने (क्षपितः के०) क्षय पमाळ्यो. ए अर्थ कह्यो. परंतु दृष्टांत बिना प्रतीत थाय नहीं माटे आहीं दृष्टांत कहे ठे. (अथ के०) अथ पद दृष्टांत उपन्यासार्थ ठे. (येन के०) जे (पयसा के०) जलें (हुतशुजः के०) अग्नियो (विध्यापिताः के०) बूजावी दीधा (तदपि के०) तो पण ते पाणी जे ठे ते (दुर्धरवारुवेन के०) दुस्सहवरुवानलें (किं न पीतं के०) शुं न पीधुं? अर्थात् पीधुंज. एटले जे जलें अन्य अग्नियो बूजा

व्या एतुं पण समुद्रगत जे जल, ते वरुवानलें शोषण कखुं, तेमज जे का मदेवें हरहृद्यादिक जीत्या, तेज कामने तमोयें जीत्यो ठे. आ श्लोक करे थके श्रीपार्श्वनाथनी मूर्ति प्रगट थइ, ते वात सर्वत्र प्रसिद्ध ठे ॥ ११ ॥

स्वामिन्ननद्वपगरिमाणमपि प्रवन्ना, स्त्वां जंतवः कथ
महो हृदये दधानाः ॥ जन्मोदधिं लघुतरंत्यतिलाघ
वेन, चिंत्यो न हंत महतां यदि वा प्रज्ञावः ॥ १२ ॥

अर्थः—(स्वामिन् के०) हे स्वामिन् ! तमोने (प्रपन्नाः के०) स्वामी पणायें करी पाय्या एवा (जंतवः के०) प्राणीयो (अनद्वपगरिमाणमपि के०) घणुं महोटापणुं ठे जेमनुं एवा पण (त्वां के०) तमोने (हृदये के०) हृदयने विषे (दधानाः के०) धारण करता थका (अहो के०) आश्चर्यें (अतिलाघवेन के०) थोमा पण जारना अज्ञावें करीने (जन्मोदधिं के०) जवसमुद्रने (लघु के०) शीघ्रपणें जेम होय तेम (कथं के०) केम (तरंति के०) तरे ठे ? अर्थात् अत्यंत जारें करीने युक्त एवा तमें ठो तेने हृदयने विषे धारण करता ठता जाणे थोमा पण जारें करीने रहितज होय नहिं ? एवा थका संसार समुद्रथकी जव्यजीवो केम तरे ठे ? केम के जे अतिजार युक्त होय, ते तो तरवाने असमर्थ होय ठे. अहीं (यदि वा के०) समाधान अर्थमां ठे माटें समाधान कहे ठे, (हंत के०) निश्चें (महतां के०) त्रण जगत्मां उत्तम महोटा पुरुषोनो ए (प्रज्ञाव के०) महिमाज ठे, माटें एमां (न चिंत्यः के०) चिंतवन करवा योग्य कांइ पण नथी, कारण के अत्यंत जार युक्त एवा जीवोने पण पोताना प्रज्ञावथी जाणे सर्वथा जार रहितज होय नहिं ? तेवी रीतें महोटा पुरुषो करे ठे, माटें तमो जव्य जीवोने तारो ठो, तेमां आश्चर्य नथी ? ॥ १२ ॥

क्रोधस्त्वया यदि विज्ञो ! प्रथमं निरस्तो, ध्वस्तास्तदा व
त कथं किल कर्मचौराः ॥ श्लोषत्यमुत्र यदि वा शिशिरा
पि लोके, नीलघुमाणिविपिनानि न किं हिमानी ॥ १३ ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (त्वया के०) तमोयें (यदि के०) ज्यारें (क्रोधः के०) क्रोध जे ठे, ते (प्रथमं के०) प्रथमज (निरस्तः के०) परास्त कख्यो एटले दुर कीधो, (तदा के०) त्यारें पढी क्रोध विना

(बत के०) आश्चर्य ठे के (कर्मचौरा: के०) कर्मरूप जे चोरो ठे, ते (कथं ध्वस्ता: के०) कैवी रीतें हण्णा ? (किल के०) निश्चें. अर्थात् तमें क्रोध विनाज कर्म चोरोने हण्णा ए महोदु आश्चर्य ? (यदिवा के०) समाधान अर्थमां जेम के:-(अमुत्र के०) आ (लोके के०) लोकने विषे (शिशिरा पि के०) शीतल एवी पण (हिमानी के०) हिमसंहति जे बरफ ते (नील जुमाणि के०) नीलां ठे वृद्धो जेने विषे एवां (विपिनानि के०) वन जे तेने (किं के०) शुं (न प्लोषति के०) न बाढे ठे ? अर्थात् बाढे ठेज. एटले जे शीतल एवी हिमसंहति ठे, ते नीलां वृद्धानां वनोने दहन करे ठे, तेम क्रोध रहित एवा तमो पण कर्मचोरोने हण्णो ठो, ते युक्तज ठे ॥ १३ ॥

हवे योगियोयें ध्यान करवा योग्य एक जिनस्वरूपने कहे ठे.

त्वां योगिनो जिन ! सदा परमात्मरूप, मन्वेषयन्ति हृद
यांबुजकोशदेशे ॥ पूतस्य निर्मलरुचेर्यदिवा किमन्य,
ददस्य संजवि पदं ननु कर्णिकायाः ॥ १४ ॥

अर्थ:-(जिन के०) हे जिन ! (योगिनः के०) महर्षियो जे ठे ते (हृदयांबुजकोशदेशे के०) हृदयरूप जे कमल तेना कोश एटले कली ते ना मध्यप्रदेशने विषे (परमात्मरूपं के०) सिद्धस्वरूप एवा (त्वां के०) त मोने (सदा के०) नीरंतर (अन्वेषयन्ति के०) ज्ञानचक्षुये करीने जोवे ठे, ए अर्थ युक्त ठे. (यदिवा के०) अथवा जेम (ननु के०) निश्चें (निर्मलरु चे: के०) निर्मल ठे रुचि एटले कांति जेमनी एवुं अने (पूतस्य के०) प वित्र एवुं (अदस्य के०) कमलनुं बीज जे ठे तेनुं (कर्णिकायाः के०) क र्णिकायकी (अन्यत् के०) बीजुं एटले कमलमध्यप्रदेश टालीने बीजुं (प दं के०) स्थानक (किं संजवि के०) शुं संजवे ठे ? ना संजवतुं नथी. त्या रें. शुं संजवे ठे ? तो के कमलनी कर्णिकाज संजवे ठे ? तेम तमें पण निर्म लरुचि युक्त तथा सकल कर्ममलना अपगमयकी पवित्र थयेला एवा ठो. ए माटें तमारुं पण योगीन्द्रोना हृदयकमलकर्णिकारूपस्थानकने विषे रहेवुं थाय ठे, ते योग्यज ठे ॥ १४ ॥

हवे तमारा ध्यान करनारा पण तमारी जेवाज थाय ठे ते कहे ठे.

ध्यानाज्जिनेश ! ज्वतोच्चविन क्षणेन, देहं विहाय

પરમાત્મદશાં વ્રજંતિ ॥ તીવ્રાનલાહપલજાવમપાસ્ય
લોકે, ચામીકરત્વમચિરાદિવ ધાતુજેદાઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થઃ—(જિનેશ કેળ) હે જિનેશ ! (જવિનઃ કેળ) જવ્ય પ્રાણીયો જે છે તે (જવતઃ કેળ) તમારા (ધ્યાનાત્ કેળ) ધ્યાનથકી અથવા સ્મરણથકી (ક્ષણેન કેળ) એક ક્ષણમાત્રે કરીને (દેહં કેળ) શરીરને (વિહાય કેળ) ત્યાગ કરીને (પરમાત્મદશાં કેળ) સિદ્ધાવસ્થાને (વ્રજંતિ કેળ) પામે છે. કહેલું છે કે, “ વીતરાગં યતોધ્યાયન્, વીતરાગોજવેદ્ભવી ॥ ઈલિકા ત્રમરીજીતા, ધ્યાયંતી ત્રમરી યથા ॥ ૧ ॥ ” એનો અર્થ એમ છે જે વીતરાગનું ધ્યાન કરતો ઠતો જીવ, વીતરાગરૂપ થાય છે, કેની પેટે? તો કે ત્રમરીથકી બીક પામતી એવી જે ઈલ, તે ત્રમરીનું ધ્યાન કરતી ઠતીજ ત્રમરીરૂપ થાય છે. આર્હિં દૃષ્ટાંત કહે છે. તે જેમ કેઃ—(લોકે કેળ) લોકને વિષે (ધાતુજેદાઃ કેળ) મૃત્તિકાપાષાણ વિશેષો જે છે તે (તીવ્રાનલાત કેળ) પ્રબલઅગ્નિથકી (ઉપલજાવં કેળ) પાષાણજાવ જે છે, તેને (અપાસ્ય કેળ) ટાલીને (અચિરાત્ કેળ) થોડા સમયમાં (ચામીકરત્વમિવ કેળ) સુવર્ણ પાણનેજ જેમ (વ્રજંતિ કેળ) પામે છે, તેમ પ્રાણીયો જે છે, તે તમારા ધ્યાનથકી દેહને ત્યાગ કરીને સિદ્ધાવસ્થાને પામે છે ॥ ૧૫ ॥

અંતઃસદૈવ જિન ! યસ્ય વિજ્ઞાવ્યસેત્વં, જવ્યૈઃ કથં
તદપિ નાશયસે શરીરમ ॥ એતત્સ્વરૂપમથ મધ્યવિ
વર્તિનો હિ, યદ્વિગ્રહં પ્રશમયંતિ મહાનુજાવાઃ ॥ ૧૬ ॥

અર્થઃ—(જિન કેળ) હે જિન ! (જવ્યૈઃ કેળ) જવ્ય પ્રાણીયો જે છે, તે મળે (યસ્ય કેળ) જે દેહ તેના (અંતઃ કેળ) મધ્યજાગ એટલે જે હૃદય તેને વિષે (સદૈવ કેળ) નિરંતર (ત્વં કેળ) તમો (વિજ્ઞાવ્યસે કેળ) વિશેષે કરી વિચારાઉં ઢો, ચિંતવન થાઉં ઢો, (તદપિ કેળ) તો પણ તમે તે જ વ્યના (શરીરં કેળ) શરીર જે તેને (કથં કેળ) કેમ (નાશયસે કેળ) ડુર કરો ઢો? અર્થાત્ તે જવ્ય જીવોને મુક્તિ પમાડીને શરીર રહિત કરો ઢો, માટે જે સ્થાનમાં જવ્ય જીવ તમોને ચિંતવન કરે છે તે સ્થાન તમારે નાશ કરવું યોગ્ય નહીં. આર્હિં દૃષ્ટાંત કહે છે, જેમ કેઃ—(અથ કેળ) અથ શબ્દ અર્થ ડ-

पन्यासने माटें ठे. (महानुच्चावाः के०) महोटो ठे प्रज्ञाव जेमनो एवा (मध्यविवर्तिनः के०) मध्यस्थ अपक्षपाती पुरुष जे ठे तेनुं (एतत्स्वरूपं के०) एवुंज स्वरूप ठे, एटले स्वप्नाव ठे के (यत् के०) जे कारण माटें (विग्रहं के०) वढवारु जे मांहोमांहे थता क्लेश, तेनो परस्पर विवाद तेने (प्रशमयंति के०) उपशमावे ठे. तेम तमें पण शरीर अने जीवनो परस्पर विग्रह टालवाने शरीरनो नाश करो ठो, ते (हि के०) निश्चें युक्तज ठे ॥ १६ ॥

आत्मा मनीषिजिरयं त्वदज्ञेदबुद्ध्या, ध्यातो जिनेन्द्र !

जवतीह जवत्प्राजवः॥ पानीयमप्यमृतमित्यनुचित्य
मानं, किं नाम नो विषविकारमपाकरोति ॥ १७ ॥

अर्थः—(जिनेन्द्र के०) हे जिनेन्द्र ! (मनीषिजिः के०) पंक्तितो जे ठे तेम ऐं (अयं के०) आ (आत्मा के०) जीव ते, (त्वदज्ञेदबुद्ध्या के०) तमारी साथें अज्ञेदबुद्धियें करीने (ध्यातः के०) ध्यान कख्यो ठतो (जवत्प्राजवः के०) तमारा सरखो ठे महिमा जेनो एवो (इह के०) आ संसारनेविषे (जवति के०) थाय ठे. त्यां दृष्टांत कहे ठे. जेम केः—(नाम के०) नामशब्द कोमलामंत्रणमां ठे. अथवा प्रसिद्ध अर्थमां ठे. (पानीयमपि के०) जल जे ठे, ते पण (अमृतं के०) अमृत ठे (इति के०) ए प्रकारें (अनुचित्यमानं के०) चिंतन कखुं ठतुं अथवा मणिमंत्रादिकें करी संस्कारित कखुं ठतुं (विषकारं के०) विषना विकारने (किं के०) शुं (नोअपाकरोति के०) नथी दूर करतुं ? अर्थात् अमृत बुद्धियें चिंतवन कखुं अथवा मंत्रित कखुं एवुं जल पण अमृत तुल्य थइने विषविकारने टाळेज ठे ॥ १७ ॥

हवे अन्यदर्शनीयोयें पण नामांतर कल्पनायें करीने तमो श्रीवीत
रागदेवज ध्यान करेला ठो, ते कहे ठे.

त्वामेव वीततमसं परवादिनोपि, नूनं विज्ञो ! हरिह
रादिधिया प्रपन्नाः॥ किं काचकामलिजिरीश ! सितो
पिशंखो, नो गृह्यते विविधवर्णविपर्ययेण ॥ १८ ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (नूनं के०) निश्चें (परवादिनोपि

કે૦) પરતીર્થિક પણ (હરિહરાદિધ્યા કે૦) વિષ્ણુ, મહેશ્વર અને બ્રહ્માદિ કની બુદ્ધિયેં કરીને (ત્વામેવ કે૦) તમોનેજ (પ્રપન્નાઃ કે૦) આશ્રય કરીને રહેલા છે,અર્થાત્ અન્યદર્શની જે શૈવ,સાંખ્ય,નૈયાયિકાદિકો જે છે, તે પણ નામાંતર પરાવર્તેં કરીને તમારુંજ આરાધન કરે છે.તે તમેં કેહેવા ઓ? તો કે (વીતતમસં કે૦) અજ્ઞાન રહિત ઓ. આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે,કે(ઈશ કે૦) હે ઈશ ! (કાચકામલિજિઃ કે૦) કાચકામલિનામેં રોગ છે જેની આંખમાં એવા પુરુષો જે છે,તેણેં (સિતોપિ કે૦) શ્વેત એવો પણ (શંખઃ કે૦) શંખ જે છે,તે વિવિધવર્ણવિષયયેણ કે૦) નીલ,પીતાદિક વિવિધ પ્રકારના વર્ણપરાવર્તેં કરીને (કિં નો ગૃહ્યતે કે૦) શું નથી ગ્રહણ કરાતો? એટલે ગ્રહણ કરાયા છે. અર્થાત્ જેમ કમલના રોગવાલો પુરુષ ઝજ્જ્વલ શંખને પણ જૂદા જૂદા વર્ણેં કરી જૂવે છે,તેમ અન્યતીર્થી પુરુષોયેં પણ વીતરાગ એવા જે તમો તે આ હરિ,આ હર,આ બ્રહ્મા,એવી બુદ્ધિયેં કરીને આરાધન કરાઉં ઓ॥૧૭॥

હવે આઠ કાવ્યોયેં કરી આઠ મહાપ્રાતિહાર્ય સૂચનદ્વારા જગવાનની

સ્તુતિ કરે છે, તેમાં પ્રથમ અશોકવૃદ્ધાતિશયને કહે છે.

ધર્મોપદેશસમયે સવિધાનુજાવા, દાસ્તાં જનો જવ
તિ તે તરુરપ્યશોકઃ ॥ અચ્યુજ્જતે દિનપતૌ સમહીરુ
હોપિ, કિં વા વિબોધમુપયાતિ ન જીવલોકઃ ॥૧૮॥

અર્થઃ—હે સ્વામિન્ ! (ધર્મોપદેશસમયે કે૦) ધર્મદેશનાના અવસરને વિષે (તે કે૦) તમારા (સવિધાનુજાવાત્ કે૦) સમીપના પ્રજાવચ્ચકી (જનઃ કે૦) લોક જે છે તે તો (આસ્તાં કે૦) દૂર રહો, પરંતુ (તરુરપિ કે૦) વૃદ્ધ જે છે તે પણ (અશોકઃ કે૦) શોક રહિત (જવતિ કે૦) થાય છે. હવે એજ વાતને દૃષ્ટાંતેં કરીને સમર્થન કરે છે.(વા કે૦) અથવા (દિનપતૌ કે૦) સૂર્ય જે છે તે (અચ્યુજ્જતે કે૦) ઝડપ પામે થકે (સમહીરુહોપિ કે૦) વૃદ્ધાદિકેં સહિત એવો પણ (જીવલોકઃ કે૦) જીવલોક જે સમસ્ત જગત્ તે (વિબોધં કે૦) વિકાશત્વને (કિં કે૦) શું (ન ઉપયાતિ કે૦) ન પામે ? અર્થાત્ પામેજ છે, એટલે જેમ સૂર્યોદય થયાથી કેવલ લોકજ નિઝાનો ત્યાગ કરીને વિબોધને પામે છે એટલુંજ નહીં પરંતુ વનસ્પતિ જે છે તે પણ પત્રસંકોચાદિ લક્ષણ નિઝાનો ત્યાગ કરીને વિકાશ પાળાને

પામે છે, તેમ તમારા સમીપથી કેવલ જવિક લોકજ અશોક થાય છે
 ઇટલુંજ નહીં, પરંતુ વૃદ્ધ પણ અશોક થાય છે ॥ ૧૯ ॥

હવે સુરકૃત પુષ્પવૃષ્ટિલક્ષણ દ્વિતીય પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

ચિત્રં વિજો ! કથમવાદ્મુખવૃંતમેવ, વિષ્વક પતત્ય
 વિરલા સુરપુષ્પવૃષ્ટિઃ ॥ ત્વજોચરે સુમનસાં યદિ વા
 મુનીશ, ગઢંતિ નૂનમધર્મવ હિ બંધનાનિ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:- (વિજો કે) હે સ્વામિન્ ! અવિરલા કે (નિરંતર (સુરપુ
 ષ્પવૃષ્ટિઃ કે) દેવતાઝંચે કરેલી જે પુષ્પની વૃષ્ટિ તે (વિષ્વક કે) ચારે
 તરફ (અવાદ્ કે) નીચું છે (મુખ કે) મુખ જેનું ઇતું જે (વૃંતં કે)
 વીટ તે (એવ કે) જેમ હોય તેમજ (કથં કે) કેમ (પતતિ કે)
 આકાશથી જૂમિને વિષે પડે છે. એ (ચિત્રં કે) આશ્ચર્ય છે. હવે (ય
 દિવા કે) એનું દૃષ્ટાંતે કરી સમાધાન કરે છે. અથવા (મુનીશ કે) હે
 મુનીશ ! (ત્વજોચરે કે) તમો પ્રત્યક્ષ થતે તમારા સમીપને વિષે (સુમ
 નસાં કે) શોચાયમાન છે મન જેમનાં એવા જવ્યજનો તથા દેવતાઝં તે
 ઝનાં (બંધનાનિ કે) નિગનાદિક બાહ્ય બંધન અને સ્નેહાદિક અર્ચ્યંતર
 બંધન તે (નૂનં કે) નિશ્ચે (હિ કે) યસ્માત્ જે કારણમાટે (અધર્મવ
 કે) નીચેજ (ગઢંતિ કે) જાય છે. અર્થાત્ તમારા સમીપે સુમનસ જે
 ફૂલ તેનાં વીટ જે બંધન તે અધોમુખ થાય છે, અને સુમનસ જે જવ્યજી
 વ, તેનાં બાહ્યાર્ચ્યંતર બંધન પણ નીચાં થાય છે ॥ ૨૦ ॥

હવે દિવ્યધ્વનિલક્ષણ તૃતીય પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

સ્થાને ગંજીરહૃદયોદધિસંજવાયાઃ, પીયૂષતાં તવ
 ગિરઃ સમુદીરયંતિ ॥ પીત્વા યતઃ પરમસંમદસંગ્રા
 જો, જવ્યા વ્રજંતિ તરસાપ્યજરામરત્વમ્ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:- હે સ્વામિન્ ! (ગંજીર કે) ગંજીર એવો જે (હૃદયોદધિ કે)
 હૃદયરૂપ સમુદ્ર તેથી (સંજવાયાઃ કે) ઊપની એવી જે (તવ કે) ત
 મારી (ગિરઃ કે) વાળી તેના (પીયુષતાં કે) અમૃતત્વને શ્રોતાઝં (સમુદીર

યંતિ કેળ કહે છે,તે (સ્થાને કેળ) યુક્તજ છે. કારણ કે અમૃતની ઉત્પત્તિ તો સમુદ્રથકીજ છે. અને આ વાણીરૂપ અમૃતની ઉત્પત્તિ તો હે પ્રજો ! તમારા હૃદયરૂપસમુદ્રથકી થાય છે. હવે આ વાણીને અમૃતપણું કેમ ઘટે ? ત્યાં કહે છે. (યતઃ કેળ) જે કારણમાટે (પરમ કેળ) ઉત્કૃષ્ટ (સંમદ કેળ) હર્ષ તેનો (સંગ કેળ) સંયોગ તેના (જ્ઞાનઃ કેળ) જનનાર એવા (જ્ઞાન્યાઃ કેળ) જ્ઞાન પ્રાણીયો જે છે. તે તમારી વાણીને (પીત્વા કેળ) પાન કરીને એટલે કાળેંદ્રિયેં કરી આદર સહિત સાંજલીને (તરસાપિ કેળ) શીઘ્રપણે એટલે વેગેં કરીને પણ (અજરામરત્વં કેળ) અજરામરપણાને (વ્રજંતિ કેળ) પામે છે. અર્થાત્ જેમ અમૃતપાન જે કરે છે, તે અજરામર થાય છે, તેમ તમારી વાણીના શ્રવણથકી પણ અજરામરપણું પ્રાપ્ત થાય છે, માટે તમારી વાણીને અમૃતપણું કહ્યું, તે યોગ્યજ છે ॥ ૨૧ ॥

હવે ચામરલક્ષણ ચોથો પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

સ્વામિન્ ! સુદૂરમવનમ્ય સમુત્પતંતો, મન્યે વદંતિ શુ
ચયઃ સુરચામરૌઘાઃ॥ યેઽસ્મૈ નર્તિં વિદધતે મુનિપુંગ
વાય, તે નૂનમૂર્ધ્વગતયઃ સ્વલુ શુરુજ્ઞાવાઃ ॥ ૨૨ ॥

અર્થઃ—વલી સ્તુતિ કરતો ઠતો કહે છે,કે (સ્વામિન્ કેળ) હે સ્વામિન્ ! હું (મન્યે કેળ) એમ માનું હું જે (શુચયઃ કેળ) પવિત્ર એવા (સુરચામરૌઘાઃ કેળ) દેવતાઝયેં વીંજેલા એવા જે ચામરોના સમૂહ, તે (સુદૂરં કેળ) અત્યંતપણે (અવનમ્ય કેળ) નીચા નમીને ફરી (સમુત્પતંતઃ કેળ) ઝંચા ઝબલતા ઠતા આ પ્રકારેં (વદંતિ કેળ) કહે છે. કે (યે કેળ) જે મનુષ્યો (અસ્મૈ કેળ) આ પ્રત્યક્ષ એવા (મુનિપુંગવાય કેળ) મુનિયોને વિષે પ્રધાન જે શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી તેને (નર્તિ કેળ) નમસ્કાર તેને (વિદધતે કેળ) કરે છે, (તે કેળ) તે મનુષ્યો (સ્વલુ કેળ) વાક્યાલંકારમાં છે (નૂનં કેળ) નિશ્ચેં (ઝર્ધ્વગતયઃ કેળ) ઝંચી છે ગતિ જેની એવા થાય છે. તથા (શુરુજ્ઞાવાઃ કેળ) શુરુ છે જાવ જેમનો એવા થાય છે. અર્થાત્ ચામરો કહે છે કે અમો પણ પ્રજા આગલ નીચાં નમીને પઠી ઝંચાં ચમીયેં ઠેયેં, તેમ વીજા પણ જે પ્રજાને નમસ્કાર કરનારા જ્ઞાન જીવો છે, તે ઝર્ધ્વગતિને પામશે ॥ ૨૨ ॥

હવે પાંચમો સિંહાસનનામા પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.
શ્યામં ગંજીરગિરમુજ્જ્વલહેમરત્ન, સિંહાસનસ્થમિદ્
ઞ્ચશિખંડિનસ્ત્વામ્ ॥ આલોકયંતિ રત્નસેન નદંત
મુઞ્ચૈ, શ્યામીકરાદિશિરસીવ નવાંબુવાદ્મ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:-હે સ્વામિન્ ! આ સંસારક્ષેત્રને વિષે (ઞ્ચશિખંડિનઃ કેળ) ઞ્ચરૂપ શિખંડી જે મોર છે, તે (હ્રદ કેળ) આ સમવસરણનેવિષે (ત્વાં કેળ) તમોને (મુજ્જ્વલ કેળ) નિર્મલ દેદીપ્યમાન (હેમરત્ન કેળ) સુવર્ણ તથા રત્ન તેણે મિશ્રિત એવા (સિંહાસનસ્થં કેળ) સિંહાસનને વિષે બેઠા થકા અને (શ્યામં કેળ) શ્યામવર્ણયુક્ત તથા (ગંજીરગિરં કેળ) ગંજીર છે વાળી જેમની એવા તમોને (રત્નસેન કેળ) ઉત્સુકપણાયે કરીને (આલોકયંતિ કેળ) જોવે છે, તે કેવી રીતે જોવે છે? તો કે (ચામીકરાદિ કેળ) મેરુપર્વતના (શિરસિ કેળ) શિખર તેને વિષે (મુઞ્ચૈઃ કેળ) ઝંચે સ્વરેં કરી (નદંતં કેળ) શબ્દ કરતો ઇટલે ગર્જના કરતો એવો (નવાંબુવાદ્મ કેળ) નવીન મેઘનેજ (હ્રવ કેળ) જેમ. અર્થાત્ આહિં મેરુપર્વતને સ્થાનકેં સિંહાસન જાણવું, અને મેઘને સ્થાનકેં પ્રચુનું શ્યામ શરીર જાણવું તથા ગર્જનાને સ્થાનકેં પ્રચુની વાળી સમજવી ॥ ૧૩ ॥

હવે જ્ઞામંમલાખ્યનામા ષઠો પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે,
ઝજ્ઞતા તવ શિતિદ્યુતિમંમલેન, હ્રુત્તદ્ભવિરશો
કતરુર્વજ્રૂવ ॥ સાન્નિધ્યતોઽપિ યદિ વા તવ વીતરાગ,
નીરાગતાં વ્રજતિ કોન સચેતનોપિ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:-હે સ્વામિન્ ! (તવ કેળ) તમારું (ઝજ્ઞતાકેળ) ઝંચું જાતું એવું અથવા પ્રસરતું એવું (શિતિદ્યુતિમંમલેન કેળ) શ્યામ જે પ્રજ્ઞા તેનું જે મંમલ અર્થાત્ જ્ઞામંમલ. તેણે કરીને (હ્રુત કેળ) હોપાળી છે ઇટલે આ જ્ઞાદિત યદ્ છે (હ્રદ કેળ) પાનમાની (હ્રવિઃ કેળ) હવિ ઇટલે કાંતિ અર્થાત્ રક્તતા જેની એવો (અશોકતરુઃ કેળ) અશોકવૃક્ષ તે (વજ્રૂવ કેળ) હોતો હવો. એ અર્થ યુક્તજ છે, કેમ કે? (યદિવા કેળ) અથવા (વીતરાગ કેળ) ગયો છે રાગ અને દ્વેષ જેથકી એવા હે વીતરાગ!

(तव के०) तमारा (सान्निध्यतोऽपि के०) सान्निध्यथकी पण एटखे त मारं वचनश्रवण तथा तमारं रूपदर्शन तो दूर रहो, परंतु तमारा सान्निध्यथकी पण (सचेतनोपि के०) चेतनायें करी सहित एवो पण एटखे अचेतन अशोक तो दुर रहो, पण चेतना सहित जे होय ते पण (कःके०) कोण (नीरागतां के०) नीरागताने एटखे निर्ममत्वने वैराग्यने (न के०) नहिं (व्रजति के०) पामे? अर्थात् तमारा सांनिध्यथी जीव अवश्य नीरागीज थाय ॥ १४ ॥

हवे देवडुंडुजिलक्षण सातमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.

जोजोः प्रमादमवधूय जजध्वमेन, मागत्य निर्वृति
पुरिं प्रति सार्थवाहम् ॥ एतन्निवेदयति देव जग
त्रयाय, मन्ये नदन्नजिनजः सुरडुंडुजिस्ते ॥ १५ ॥

अर्थः—(मन्ये के०) हुं एम मानुं हुं के, (देव के०) हे देव! (ते के०) तमारो (सुरडुंडुजिः के०) देवडुंडुजि जे ठे, ते (अजिनजः के०) आकाशने अजिव्यापीने (नदन् के०) शब्दायमान थयो ठतो (जगत्रयाय के०) त्रण जगतने (एतत् के०) आ प्रकारें निवेदयति के०) निवेदन करे ठे, जेम केः—(जोजोः के०) हे जगत्रयजनो! तमें (प्रमादं के०) आ लस तेने (अवधूय के०) त्याग करीने आगत्य के०) आवीने (एनं के०) ए जे श्रीपार्श्वप्रभु तेने (जजध्वं के०) जजो. ते केवा पार्श्वप्रभु ठे? तो के (निर्वृतिपुरिंप्रति के०) निर्वृतिपुरि जे मोक्षपुरि ते प्रत्ये (सार्थवाहं के०) मार्गवाहक एवा ठे. अर्थात् ते सुरडुंडुजि कहे ठे के हे लोको! तमें प्रमाद दुर करीने मोक्षदायक एवा पार्श्वप्रभुने जजो ॥ १५ ॥

हवे उन्नत्रयनामक आठमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.

उन्नोतितेषु जवता जुवनेषु नाथ, तारान्वितो विधुर
यं विहताधिकारः ॥ मुक्ताकलापकलितोद्धृतितात
पत्र, व्याजात्रिधा धृत्ततनुर्ध्रुवमच्युपेतः ॥ १६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे खामिन्! (अयं के०) आ तमारा उपर जे त्रण उन्न ठे, ते त्रण उन्न नथी, परंतु शुं ठे? तो के (मुक्ता के०) मोती

તેના (કલાપ કેળ) સમૂહ, તેણે કરી (કલિત કેળ) સહિત અને (ઉદ્ભવિત કેળ) ઉદ્ભવિત એવા જે (આતપત્ર કેળ) ત્રણ ઢત્ર તેના (વ્યાજાત કેળ) મીશં કરીને (તારાન્વિત: કેળ) તારામંડલ સહિત ઠતો (ધ્રુવ કેળ) નિશ્ચયથકી (ત્રિધા કેળ) ત્રણ પ્રકારનું, (ધૃતતનુ: કેળ) ધારણ કહ્યું છે શરીર જેણે એવો (વિધુ: કેળ) ચંદ્રમા જે છે, તે તમારી સેવાકરવાને અર્થે જાણિયે (અન્યુપેત: કેળ) તમારી પાસે આવ્યો હોય નહીં? તે ચંદ્રમા કેહવો થકો આવ્યો છે? તો કે (વિહતાધિકાર: કેળ) વિશેષે કરી ને હણાણો છે જગત્ને વિષે વિદ્યોત કરવારૂપ અધિકાર ઇટલે વ્યાપારજેનો એવો છે. તે વ્યાપાર શા વાસ્તે હણાણો? તો કે (જવતા કેળ) તમોયે (જુવનેષુ કેળ) ત્રણ જુવન જે છે તે (ઉદ્યોતિતેષુ કેળ) પ્રકાશિત કરે છે તે ઇટલે તમે જગત્નો પ્રકાશ કહ્યો, તેવારે ચંદ્રમાને પ્રકાશ કરવાનો અધિકાર વિફલીજૂતે થયો ॥ ૧૬ ॥

હવે રત્નાદિનિર્મિત વપ્રત્રયને વિષે મધ્યસ્થાયિપણું તથા દેવેંદ્રવંધ ત્વ એવા લોકોત્તર અતિશયદ્વયને કાવ્યદ્વયે કરીને કહે છે.

સ્વેન પ્રપૂરિતજગત્રયપિંક્તિતેન, કાંતિપ્રતાપ
યશસામિવ સંચયેન ॥ માણિક્યદેમરજતપ્રવિ
નિર્મિતેન, સાલત્રયેણ જગવન્નન્નિતોવિજ્ઞાસિ ॥૧૭॥

અર્થ:—(જગવન્ કેળ) હે જગવન્ ! તમે (અજિત: કેળ) ચારે પાસે (માણિક્ય કેળ) નીલ રત્ન અને (દેમ કેળ) સુવર્ણ તથા (રજત કેળ) રૂપું, તેણે કરીને (પ્રવિનીર્મિતેન કેળ) પ્રકર્ષે કરીને વીનિર્મિત કરેલો એવો જે (સાલત્રયેણ કેળ) ત્રણ ગઢ, ત્રિગઢો ગઢ તેણે કરીને (વિજ્ઞાસિ કેળ) શોજો ઢો, બિરાજો ઢો, ઇટલે એક ગઢ રત્નમય, વીજો સુવર્ણ મય, અને ત્રીજો રૌપ્ય મય, એવા ત્રણ ગઢે કરીને તમે શોજો ઢો, તે કેની પેઠે શોજો ઢો? તૈની ઉપર કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, તે જેમ કે:—(સ્વેન કેળ) પોતાનાં ઇટલે પ્રજુનાં (પ્રપૂરિત કેળ) પ્રકર્ષે કરીને પૂછું છે (જગત્રય કેળ) ત્રણ જગત્ જેણે તેણે કરી (પિંક્તિતેન કેળ) પિંક્તિજૂત થઈને રહ્યાં એવા (કાંતિ કેળ) શરીરનો વર્ણ અને (પ્રતાપ કેળ) પ્રતાપ તથા (યશસાં કેળ) યશ તેમના (સંચયેન કેળ) સંચયે કરીનેજ ઇટલે સમૂદે કરીનેજ (ઇવ કેળ) જા

णीयें होय नहीं? अर्थात् कांति, प्रताप अने यश तेना समूहेंज जाणे शोजे ठे. केम के? नीलरत्नना गढने प्रजुना श्यामवर्णनी सदृशता ठे तथा सुवर्ण ना गढने जगवानना प्रतापनी सदृशता ठे, तथा रूपाना गढने जगवानना यशनी सदृशता ठे, माटें ए उत्प्रेक्षा करी, ते योग्यज ठे ॥ १५ ॥

दिव्यसृजोजिन! नमत्रिदशाधिपाना, मुत्सृज्य रत्न
रचितानपि मौलिवंधान् ॥ पादौ श्रयंति ज्वतो यदि
वा परत्र, त्वत्संगमे सुमनसो न रमंत एव ॥ १६ ॥

अर्थ:—(जिन के०) हे जिन! (दिव्यसृजः के०) मनोहर एवी जे पुष्पनी मालाळ ठे ते (नमत्रिदशाधिपानां के०) तमारा चरणने विषे नमेला एवा जे देवेंद्रो तेमना (रत्नरचितानपि के०) वैसुर्य मणिरत्नोयें रचित एवा पण (मौलिवंधान् के०) मुकुटो जे ठे तेने (मुत्सृज्य के०) त्याग करीने (ज्वतो के०) तमारा (पादौ के०) चरणारविंदने (श्रयंति के०) आश्रय करे ठे, एटखे इंद्रोना मुकुटमां रहेलीयो जे पुष्पमालाळ ठे, ते मुकुटनो त्याग करीने जगवानना चरणारविंदमां पडे ठे. आहीं दृष्टांत कहे ठे.—(यदिवा के०) अथवा (सुमनसः के०) पंक्ति अथवा देवताळ जे ठे, ते (त्वत्संगमे के०) तमारा संगम ठते (परत्र के०) अन्यस्थानकें (न रमंत एव के०) नथीज रमता. कारण के तेळ तमारा संग ठतेज आनंद पामे ठे, तेम पुष्पलुं नाम पण सुमनस ठे माटें पुष्पमालायें जे तमारा चरणारविंदनो आश्रय कस्यो ठे, ते युक्तज ठे ॥ १६ ॥

हवे जिनोक्त मार्गने जे आश्रय करीने रह्या ठे, तेने जिन तारे ठे, तेकहे ठे.

त्वं नाथ! जन्मजलधेर्विपराङ्मुखोपि, यत्तारयस्यसु
मतो निजपृष्ठलग्नान् ॥ युक्तं हि पार्थिवनिपस्य सत
स्तवैव, चित्रं विज्ञो! यदसि कर्मविपाकशून्यः ॥ १७ ॥

अर्थ:—(त्वं के०) तमें (नाथ के०) हे स्वामिन्! (जन्मजलधेः के०) जवसमुद्रथकी (विपराङ्मुखोपि के०) विशेषें करी पराङ्मुख थयेला ठे ठता पण (निजपृष्ठलग्नान् के०) तमारी पोतानी वांसे वलगेला ए वा (असुमतः के०) प्राणीयो जे ठे, तेने (यत् के०) जे कारण माटें

(તારયસિ કેળ) તારો ઠો, તે (પાર્થિવનિપસ્ય કેળ) વિશ્વના સ્વામી અને (સતઃ કેળ) સુઙ્ગ એવા (તવૈવ કેળ) તમોનેજ (હિ કેળ) નિશ્ચે (યુક્ત કેળ) યુક્ત છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ પાર્થિવ જે પૃથિવિની મૃત્તિકા તેથીજી ઉત્પન્ન થયેલો એવો (નિપ કેળ) ઘટ છેતે પણ પાણી ઉપર રહ્યો હતો તેના પૃષ્ઠદેશમાં લાગેલા જનોને તારે છે, તેમ તમે પણ પાર્થિવનિપ ઠો માટે તમારી પૂર્વે વલગેલા જનોને સંસારસમુદ્રથી તારો ઠો, તે યુક્તજ છે. પરંતુ અર્હિયાં (ચિત્રં કેળ) એક આશ્ચર્ય છે, તે શું આશ્ચર્ય છે? તોકે (યત્ કેળ) જે કારણ માટે (વિજ્ઞો કેળ) હૈ સ્વામિન્ ! તમો (કર્મ વિપાકશૂન્યઃ કેળ) જ્ઞાનાવરણાદિક આઠ કર્મના વિપાક જે ફલ તેથી શૂન્યઃ એટલે રહિત (અસિ કેળ) ઠો અને પાર્થિવનિપ જે માટીમય ઘટ છે તે તો કુંજકારાદિકૃત પચનાદિક ક્રિયાયેં કરી યુક્ત છે, તેથી તે કર્મવિપાકશૂન્ય નથી, માટેં એટલુંજ તમારામાં આશ્ચર્ય છે ॥ ૩૬ ॥

હવે વિરોધાલંકારગર્જિત એવા જિનના અર્ચિત્યસ્વરૂપને કહે છે.

વિશ્વેશ્વરોઽપિ જનપાલક ડુર્ગતસ્ત્વં, કિં વાદ્દરપ્રકૃ
તિરપ્યલિપિસ્ત્વમીશ ॥ અજ્ઞાનવત્પિ સદૈવ કથંચિ
દેવ, જ્ઞાનં ત્વચિસ્ફુરતિ વિશ્વવિકાશદેતુઃ ॥ ૩૭ ॥

અર્થઃ—(જનપાલક કેળ) જન જે લોક તેનું પાલન કરે, તેને જનપાલક કહિયેં. તેના સંબોધનમાં હૈ જનપાલક ! (ત્વં કેળ) તમે (વિશ્વેશ્વરો પિ કેળ) વિશ્વ જે ત્રણ જગત તેના ईશ્વર ઠો તો પણ (ડુર્ગતઃકેળ) દરિડી ઠો. અહીં જે વિશ્વનો ईશ્વર હોય તે દરિડી કેમ હોય? એ વિરોધાલંકાર છે, તે વિરોધનો પરિહાર કરે છે, કે તમે વિશ્વેશ્વર ઠો, તો પણ (ડુર્ગતઃકેળ) ડુઃસ્વેં કરીને જ્ઞાત ઠો જાણવા યોગ્ય ઠો. અથવા“જનપાલકડુર્ગતઃ” એ શબ્દનાં આવી રીતેં પદ કાદ્દામીને અર્થ કરવો, જેમ કેઃ—(જનપ કેળ) હૈ જનપ ! તમે (અલક કેળ) કેશ તેળેં કરી (ડુર્ગતઃ કેળ) દરિડી ઠો, એટલે તમારે દીક્ષાગ્રહણાંતર કેશવૃદ્ધિનો અજાવ છે (વા કેળ) અથવા પદ્ધાંતરે (ત્વં કેળ) તમે (ईશ કેળ) હૈ સ્વામિન્ ! (કિં કેળ) શું (અદ્દરપ્રકૃતિરપિ કેળ) અદ્દર એટલે મોક્ષ સ્વજાવી ઠો, તો પણ (અલિપિઃ કેળ) બ્રાહ્મી આદિક લિપિયેં કરી રહિત વર્તો ઠો, એટલે જે અદ્દર સ્વજાવી

હોય, તેતો લિપિરૂપ હોય, એ પણ વિરોધ છે, તે વિરોધનો પરિહાર કરે છે. (અક્ષર કેળ) સ્થિર છે નિશ્ચલ છે (પ્રકૃતિ: કેળ) સ્વચ્ચાવ જેનો તે અક્ષર પ્રકૃતિ કહિયે, અર્થાત્ શાશ્વતરૂપ ઢો, અથવા અક્ષર જે મોક્ષ તેજ છે પ્રકૃતિ એટલે સ્વચ્ચાવ જેનો એવા તથા (અલિપિ: કેળ) નથી કર્મરૂપ લેપ જેને એવા તમે ઢો તથા (અજ્ઞાનવત્યપિ કેળ) અજ્ઞાનવાલા એવા પણ (ત્વ યિ કેળ) તમારે વિષે નિશ્ચેયકી (વિશ્વવિકાશહેતુ: કેળ) ત્રણ જગત્ને પ્રકાશ કરવાનું હેતુચૂત એવું જે (જ્ઞાનં કેળ) જ્ઞાન તે (સદૈવ કેળ) નિરંતર (કથંચિત્ કેળ) કેમજ (એવ કેળ) નિશ્ચે (સ્ફુરતિ કેળ) સ્ફુરે છે? એટલે જે અજ્ઞાનવાન્ હોય, તેને જ્ઞાન સ્ફુરે નહીં, એ વિરોધ છે, તે વિરોધના પરિહારને માટે કહે છે. અજ્ઞાન અને અવતિ એ બે પદ જૂદાં કરીને અર્થ કરવો, ત્યારે (અજ્ઞાન્ કેળ) જ્ઞાન રહિત એવા જે મૂર્ખજન તેને (અવતિ કેળ) સમ્યક્ બોધ કરે ઢતે (ત્વયિ કેળ) તમારે વિષે જ્ઞાન સ્ફુરે છે ॥ ૩૦ ॥

હવે જે જિનની અવજ્ઞા કરે છે, તેને તે અવજ્ઞા અનર્થને માટે થાય છે, તે ત્રણ કાવ્યેં કરી કહે છે.

પ્રાગ્જ્ઞારસંજ્ઞતનન્નાંસિ રજાંસિ રોષા, હ્રાપિતાનિ
કમઠેન શઠેન યાનિ॥ ઢાયાપિ તૈસ્તવ ન નાથ ! હતા
હતાશો, ઘસ્તસ્ત્વમીજિરયમેવ પરં હુરાત્મા ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—(નાથ કેળ) હે નાથ ! (કમઠેન કેળ) કમઠાસુર જે તેણે (રોષાત્ કેળ) કોપથકી એટલે કષાયના ઉદયથકી (યાનિ કેળ) જે રજાંસિ કેળ) રજો, તમારા ઉદ્દેશેં કરીને (હ્રાપિતાનિ કેળ) હ્રાપિતાનિ (તૈ: કેળ) તે રજોયેં કરીને (તવ કેળ) તમારી (ઢાયાપિ કેળ) શરીરની ઢાયા એટલે કાંતિ તે પણ (ન હતા કેળ) ન હાણી, તે રજ કેવીયો છે? તો કે (પ્રાગ્જ્ઞાર કેળ) અધિકપણાયેં કરીને (સંજ્ઞત કેળ) જ્ઞાન છે વ્યાપ્યાં છે (નન્નાંસિ કેળ) આકાશો જેણેં એવી છે. હવે તે કમઠાસુર કેહવો છે? તો કે (શઠેન કેળ) મૂર્ખ એવો છે. (પરં કેળ) પરંતુ (હતાશ: કેળ) હાણી છે આશા જેની એવો (હુરાત્મા કેળ) હુદ્ધ છે આત્મા જેનો એવો (અયમેવ કેળ) એજ કમઠાસુર તે પોતેજ (અમીજિ: કેળ) એજ રજોયેં કરીને (ઘસ્ત: કેળ) વ્યાસ થયો. રજ જે પાપરૂપ કર્મ તેણેં કરીને પોતેજ વ્યાસ થયો ॥ ૩૧ ॥

यज्ज्जिज्जितघनौघमदन्नजीमं, त्रश्यत्तन्निमुसल
मांसलघोरधारम् ॥ दैत्येन मुक्तमथ दुस्तरवारि
दध्रे, तेनैव तस्य जिन ! दुस्तरवारिकृत्यम् ॥३१॥

अर्थः—(जिन के०) हे जिन ! (दैत्येन के०) कमठासुर जे ठे तेणें
(दुस्तर के०) दुःखें तरवा योग्य एटले असह्य एवुं (वारि के०) पाणी
ते (यत् के०) जे कारणें उपसर्ग करवाने माटें तमारा उपर (मुक्तं के०)
मूक्युं वर्षाव्युं, (अथ के०) एटलाथकी अनंतर हवे (तेनैव के०) तेज
पाणीयें (तस्य के०) ते कमठासुरने (दुस्तरवारिकृत्यं के०) चून्नी तरवा
रनुं कार्य (दध्रे के०) कीधुं एटले माठी तरवारें करी जेम ठेदन जेदन
थाय तेम संसारनें विषे ठेदन जेदनादिक लक्षण जे कार्य ते कखुं, अर्थात्
जगवाननी उपर जलप्रक्षेप जे कख्यो, ते सांसारिक दुःखहेतु ठे माटें
दुस्तर तरवारनी येरें कमठासुरने पोतानेज ठेदन जेदन वधादिकनो हेतु
थयो, हवे ते दुस्तर पाणी वर्षाव्युं ते केहवुं ठे ? तो के (गर्ज्जात् के०)
गर्ज्जना करतो अने (उज्जित के०) प्रबल बलवंत एवो ठे (घनौघं के०)
मेघनो समूह जेने विषे एवुं ठे, तथा वली केहवुं ठे ? तो के (अदन्नजीमं
के०) घणुं जयंकर एवुं ठे, वली केहवुं ठे ? तो के (त्रश्यत् के०) आका
शथकी परती एवी (तन्नि के०) विजली ठे जेने विषे एवुं ठे. वली के-
हवुं ठे ? तो के (मुसल के०) मुशलना सरखी (मांसल के०) पुष्ट ठे अने (घोर
के०) बीहामणी जयंकर एवी ठे (धारं के०) धारा जेने विषे एवुं ठे ॥३१॥

ध्वस्तोर्ध्वकेशविकृताकृतिमर्त्यमुंड, प्रालंबचृद्भ्रय
दवक्रविनिर्यदग्निः ॥ प्रेतव्रजः प्रति ज्वंतमपीरितो
यः, सोऽस्याऽजवत्प्रतिज्वं ज्वदुःखहेतु ॥ ३२ ॥

अर्थः—हे स्वामिन् ! कमठनामा दैत्य जे ठे, तेणें (यः के०) जे (प्रेत
व्रजः के०) दैत्यनो समूह (ज्वंतं के०) तमारी (प्रति के०) प्रत्यें (ईरितः
के०) प्रेक्ष्यो (सः के०) ते दैत्यसमूह (अपि के०) पण (अस्य के०)
ए कमठासुरनेज (प्रतिज्वं के०) ज्व ज्वने विषे (ज्वदुःख हेतुः के०)
संसारनां जे दुःख तेनुं कारण (अजवत् के०) होतो हवो. हवे ते दैत्य-

સમૂહ કેહવો છે? તો કે (ધ્વસ્ત કે) નીચે પડ્યા એવા જે (ઝર્વકેશ કે) ડાહ્યાના કેશ તેણે કરીને (વિકૃતાકૃતિ કે) વિરૂપ થઈ છે આકૃતિયો જેની એવાં જે (મર્ત્યમુંડ કે) મનુષ્યનાં માથાં તેનું (પ્રાલંબ કે) પૂલતું ઇટલે હૃદય પર્યંત અવલંબિત થાય એવું જે જુમણું તેને (જૃત કે) ધારણ કરે છે, એવો પ્રેતવ્રજ છે, વહી કેહવો છે? તો કે (જયદ કે) જયને દેનારાં એવાં જે (વક્ર કે) મુઝ તેથી (વિનિર્યદશિઃ કે) નિકલેલ છે અગ્નિ જેને એવો પ્રેતવ્રજ છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જે પ્રાણી જિનનું આરાધન કરે છે, તેની પ્રશંસા કરે છે.

ધન્યાસ્તૈર્જુવનાધિપ! યે ત્રિસંધ્ય, મારાધયંતિ વિધિવદ્ધિધુતાન્યકૃત્યાઃ ॥ જત્તયોલ્લસત્પુલકપદ્મલદેહદેશાઃ, પાદદ્વયં તવ વિજો! જુવિ જન્મજાજઃ ॥ ૩૪ ॥

અર્થઃ—(જુવનાધિપ કે) હે ત્રણ જગત્ના અધિપતિ ! તથા (વિજો કે) હે સ્વામિન ! (તૈર્જુવ કે) તેજ જનો (ધન્યાઃ કે) ધન્ય છે ઇટલે પ્રશંસનીય છે, તે કયા જનો ધન્ય છે? તો કે (યે કે) જે (જન્મજાજઃ કે) જન્મ જનો (જુવિ કે) પૃથિવીને વિષે (વિધિવત્ કે) વિધિપૂર્વક ઇટલે જલે પ્રકારે કરી (ત્રિસંધ્યં કે) ત્રણે કાલે (તવ કે) તમારું (પાદદ્વયં કે) ચરણયુગલ જે છે, તેને (આરાધયંતિ કે) આરાધન કરે છે ઇટલે સેવે છે, તે જન ધન્ય જાણવા. તે કેવા જનો છે? તો કે (વિધુતાન્યકૃત્યાઃ કે) વિશેષે કરી ટાલ્યાં છે અન્યકૃત્યો ઇટલે બીજાં કાર્યો જેમણે એવા છે, વહી કેહવા છે? તો કે (જત્તયોલ્લસત્ કે) જત્તિયે કરી ડહાસ પામતો એવો જે (પુલક કે) રોમાંચ તેણે કરી (પદ્મલ કે) વ્યાસ છે (દેહદેશાઃ કે) શરીરના જાગ જેમના એવા છે ॥ ૩૪ ॥

હવે આઠ કાવ્યે કરીને ગ્રંથકર્તા પોતાની વિજ્ઞાસિને કહે છે.

અસ્મિન્નપારજવવારિનિધૌ મુનીશ !, મન્યે ન મે શ્રવણગોચરતાં ગતોઽસિ ॥ આકર્ણિતે તુ તવ ગોત્રપવિત્રમંત્રે, કિં વા વિપદ્રિષધરી સવિધં સમેતિ ॥ ૩૫ ॥

અર્થઃ—(મુનીશ કે) હે મુનીશ ! (મન્યે કે) હું એમ માનું છું, કે

(अस्मिन् के०) आ (अपारजववारिनिधौ के०) नथी पार जेनो एवो जे संसाररूप पाणीनो समुद्र, तेने विषे तमें (मे के०) महारा (श्रवण गोचरतां के०) कानना विषय ते प्रत्ये (न गतः के०) न प्राप्त थयेला एवा (असि के०) ठो, एटले में आ संसार समुद्रने विषे तमोने कोइ वारें पण सांजळ्या नथी. एज वातने समर्थन करे ठे, ते जेम केः—(वा के०) अथवा जो (तव के०) तमारा (गोत्रपवित्रमंत्रे के०) नामरूप जे पवित्र मंत्र ते (आकर्णिते तु के०) श्रवण करे ठते पण (विपद्भिषधरी के०) आ पदारूप जे सर्पिणी ठे ते (किं के०) शुं (सविधं के०) समीप. (समे ति के०) आवे ? अर्थात् तमारां नाम सांजळ्या पढी तो आपदा आवे नही अने मने तो आ संसाररूप आपत्तियो आवेही ठे, तेथी एम मानुं हुं, के में पूर्वजवोने विषे क्यारें पण तमारां नाम सांजळ्युं नथी ॥ ३५ ॥

जन्मांतरेपि तव पादयुगं न देव !, मन्ये मया महि
तमहितदानदक्षम् ॥ तेनेह जन्मनि मुनीश ! पराज
वानां, जातोनिकेतनमहं मथिताशयानाम् ॥ ३६ ॥

अर्थः—(देव के०) हे देव ! (मन्ये के०) हुं मानुं हुं, संजावना करुं हुं के (मया के०) में (जन्मांतरेपि के०) जन्मांतरने विषे पण (तव के०) तमारां (पादयुगं के०) चरणयुगल जे ठे तेने (न महितं के०) नथी पूज्युं, ते चरणयुगल केहुं ठे ? तो के (हित के०) वांछित तेनुं जे (दान के०) देवुं तेने विषे (दक्षं के०) चतुर एवुं ठे, हवे तेज कहे ठे. जे (मुनीश के०) हे मुनीश ! (तेन के०) तेकारण माटे (अहं के०) हुं (इह के०) आ (जन्मनि के०) जन्मने विषे (मथिताशयानां के०) मथन कस्यो ठे चित्तनो आशय जेमणें एवा (पराजवानां के०) पराजवो जे तेमनुं (निकेतनं के०) स्थानक (जातः के०) थयो, अर्थात् तमारा चरणारविंदनो पूजक, पराजवनुं स्थानक होतो नथी, परंतु में पूर्व जवोने विषे तमारां चरणारविंद क्यारें पण पूज्यां नथी, एम जासे ठे ॥ ३६ ॥

नूनं न मोहतिमिरावृतलोचनेन, पूर्वं विज्ञो ! सक्त
दपि प्रविलोकितोऽसि ॥ मर्माविधो विधुरयंति हि मा
मनर्थाः, प्रोद्यत्प्रबंधगतयः कथमन्यथैते ॥ ३७ ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (नूनं के०) निश्चें में (पूर्व के०) प्रथम (सकृदपि के०) एक बार पण तमो (न के०) नहीं (प्रविलोकि तोऽसि के०) जोयेला ठो, ते हुं केहवो ? तो के (मोहतिमिरावृतलोचनेन के०) मोहरूप तिमिर जे अंधकार तेणें आवृत थयां ठे नेत्र जेनां एवो हुं. शा माटें नथी जोया ? तो के (हि के०) जे कारण माटें (अन्यथा के०) जो तमारुं दर्शन कछुं हत तो (एते के०) आ, (अनर्थाः के०) अनर्थरूप कष्टो (मां के०) मुजने (कथं के०) केम ? (विधुरयंति के०) पीडे ठे, अर्थात् पूर्वे जो तमारुं दर्शन थयुं हत, तो आ अनर्थो मुने पि रत नहीं. हवे ते अनर्थो केहवा ठे ? तो के (मर्माविधः के०) मर्मस्था नने जेदनारा ठे तथा वली केहवा ठे ? तो के (प्रोद्यत्प्रबंधगतयः के०) प्रकर्वें करी प्राप्त थइ ठे सविस्तर कर्मप्रबंध तेनी प्रवृत्ति जेने एवाठे ॥ ३९ ॥

आकर्णितोऽपि महितोऽपि निरीक्षितोऽपि, नूनं न चेतसि
मया विधृतोऽसि ज्ञत्तया॥जातोऽस्मि तेन जनबांधव ! दुःख
पात्रं, यस्मात्क्रियाः प्रतिफलंति न जावशून्याः ॥ ३८ ॥

अर्थः—(जनबांधव के०) जन जे लोक तेना बांधव एटले हितकर्ता अर्थात् हे जनहितकारिन् ! (मया के०) हुं जे तेणें कोइ जवने विषे तमो (आकर्णितोऽपि के०) सांजळ्या पण तथा (महितोऽपि के०) पू ज्या पण तथा (निरीक्षितोऽपि के०) दीठा पण परंतु (नूनं के०) निश्चें (ज्ञत्तया के०) ज्ञक्तियें करीने (चेतसि के०) चित्तने विषे (नविधृतोऽसि के०) धारण करेला नथी. (तेन के०) ते कारण माटें (दुःखपात्रं के०) दुःखनुं पात्र, हुं (जातोऽस्मि के०) उत्पन्न थयेलो हुं. (यस्मात् के०) जे कारण माटें (क्रियाः के०) आकर्णितादिक क्रियाउं जे ठे, ते (जावशून्याः के०) जावें करि रहित एवी ठती (न के०) नहीं (प्रति फलंति के०) विशिष्टफल देवावाली थाय ठे ॥ ३८ ॥

त्वं नाथ ! दुःखिजनवत्सल ! हे शरण्य ! कारुण्यपुण्यव
सते ! वशिनां वरेण्य ! ॥ ज्ञत्तया नते मयि महेश ! दयां
विधाय, दुःखांकुरोद्दलनतत्परतां विधेहि ॥ ३९ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे स्वामिन्! (दुःखिजनवत्सल के०) दुःख ठे जेने ते दुःखी कहियें, अने दुःखी एवा जे जनो तेने विषे वत्सल एटले कृपापर तेना संबोधनमां हे दुःखिजनवत्सल! (हेशरण्य के०) शरणें आवेला प्राणीने हितकारक तेना संबोधनमां हे शरण्य! तथा (कारुण्यपुण्यवसते के०) कारुण्य जे दयापणुं तेनी पुण्य एटले पवित्र वसति एटले स्थानक तेना संबोधनने वीषे हे कारुण्यपुण्यवसते! अथवा कारुण्य जे दया अने पुण्य जे धर्म अर्थात् दया धर्मनी वसति एटले घर एवा तथा (वशिनां वरेण्य के०) वश ठे इंद्रियो जेमने एवा जितेंद्रिय पुरुषोमां वरेण्य एटले श्रेष्ठ तेना संबोधनने विषे हे वशिनां वरेण्य! तथा (महेश के०) महोटा एवा ईश जे स्वामी तेने महेश कहियें तेना संबोधनने विषे हे महेश! (जक्त्या के०) जक्तितें करीने (नते के०) नमस्कार कस्यो ठे जेणें एवा (मयि के०) मारे विषे (दयां के०) कृपा जे तेने (विघाय के०) करीने (दुःखांकुर के०) दुःखनो अंकुर जे उत्पत्तिस्थानक, तेनुं (उद्वलन के०) खंवन तेने विषे (तत्परतां के०) तत्परपणुं तेने (विधेहि के०) करो ॥ ३९ ॥

निःसंख्यसारशरणं शरणं शरण्य, मासाद्य सादि,
तरिपुप्रथितावदातम् ॥ त्वत्पादपंकजमपि प्रणिधा
नवंध्यो, वध्योऽस्मि चेज्जुवनपावन! हा हतोऽस्मि ॥ ४० ॥

अर्थः—हे स्वामिन्! तथा (जुवनपावन के०) हे त्रण जगतने पवित्र करनार! (त्वत्पादपंकजं के०) तमारा चरणारविंदना (शरणं के०) शरण तेने (आसाद्य के०) पामीने (अपि के०) पण (प्रणिधानवंध्यः के०) प्रणिधान जे तमारं ध्यान करवुं, तेणें करीने वांजियो थयो एटले शून्य थयो एवो (अस्मि चेत् के०) जो हुं बुं, तो (वध्यः के०) रागादिक शत्रुयें करी हणवा योग्य बुं, ए कारण माटें (हा के०) हा! इति खेदे (हतोस्मि के०) दुर्दैवें मारेलो बडं हवे तमारं पादपंकज केहवुं ठे? तो के (निःसंख्य के०) असंख्य एटले अनंत एवुं जे (सार के०) बल तेनुं (शरणं के०) घर एवुं ठे तथा (शरण्यं के०) शरण करवा योग्य ठे, बली केहेवुं ठे? तो के (सादित के०) क्षय पमाड्या ठे (रिपु के०)

रागादिक वैरी जेणें, तेणें करीने (प्रथित के०) प्रसिद्ध ठे (अवदात के०) प्रज्ञाव जेनो एवुं ठे ॥ ४० ॥

देवेंद्रवंध ! विदिताखिलवस्तुसार !, संसारतारक !

विज्ञो ! जुवनाधिनाथ ॥ त्रायस्व देव ! करुणाहृद

मां पुनीहि, सीदंतमद्य जयदव्यसनांबुराशेः ॥ ४१ ॥

अर्थः—(देवेंद्र के०) देवतानो जे इंद्र तेणें (वंध के०) वंदन करवा यो ग्य तत्संबोधने हे देवेंद्रवंध ! वली (विदित के०) जाण्युं ठे (अखिल के०) समग्र (वस्तु के०) वस्तुनुं (सार के०) रहस्य जेणें, तेना संबोधन मां हे विदिताखिलवस्तुसार ! तथा (संसारतारक के०) हे संसारसमुद्र थकी तारनार ! (विज्ञो के०) हे समर्थ ! तथा (जुवनाधिनाथ के०) हे त्रिजुवनना नाथ ! तथा (देव के०) हे देव ! तथा (करुणाहृद के०) करुणाना डह, उपलक्षणथी हे करुणाना समुद्र ! (अद्य के०) हमणां (सीदंत के०) सीदातो विषादने प्राप्त थयो एवो (मां के०) मुजने (जयद के०) जयनो देनारो एवो (व्यसनांबुराशेः के०) व्यसननो जे समुद्र तेथकी (त्रायस्व के०) रक्षण करो अने (पुनीहि के०) पापनो नाश करी पवित्र करो ॥ ४१ ॥

यद्यस्ति नाथ ! ज्वदंघ्रिसरोरुहाणां, जक्तेः फलं कि

मपि संततिसंचितायाः ॥ तन्मे त्वदेकशरणस्य शर

ण्य! ज्यूयाः, स्वामी त्वमेव जुवनेऽत्र जवांतरेऽपि ॥ ४२ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (यदि के०) जो (ज्वदंघ्रिसरोरुहाणां के०) तमारां चरणारविंदसंबंधी (जक्तेः के०) जक्तिनुं (किमपि के०) कांई पण (फलं के०) फल (अस्ति के०) ठे (तत् के०) तो (शरण के०) हे शरणागतवत्सल ! (त्वदेकशरणस्य के०) जेने तमारुंज एक शरण ठे एवा (मे के०) मने (अत्र के०) आ (जुवने के०) लोकने विषे तथा (जवांतरेऽपि के०) जवांतरने विषे (त्वमेव के०) तमेज (स्वामी के०) स्वामी (ज्यूयाः के०) थाउं. हवे पूर्वोक्त जक्ति केहवी ठे ? तो के (संततिसंचितायाः के०) निरंतर संताननी परंपरायें संचेदी

ઘટલે વૃદ્ધિગત થઈ એવી છે. તથા આર્હિં ચરણનું તો યુગલ છે તથાપિ “અંગિસરોરુહાણ” એ બહુ વચન લખ્યું છે તે પુણ્યત્વજ્ઞાપનને માર્તે છે ॥૪૨॥

હવે કવિ સ્તવનનો ડપસંહાર કરતો હતો તથા પોતાના નામ

ને પ્રકાશ કરતો હતો કહે છે.

શ્લોક સમાહિતધિયો વિધિવજ્જિનેંડ, સાંડોલ્લસત્પુલ
કકંચુકિતાંગજાગાઃ ॥ ત્વદ્વિંબનિર્મલમુખાંબુજબદ્ધ
લક્ષ્મી, યે સંસ્તવં તવ વિજો રચયંતિ જ્ઞવ્યાઃ ॥ ૪૩ ॥
જનનયનકુમુદચંડ, પ્રજાસ્વરાઃ સ્વર્ગસંપદો જુક્ત્વા ॥
તે વિગલિતમલનિચયા, અચિરાન્મોદં પ્રપદ્યંતે
॥ ૪૪ ॥ યુગ્મમ્ ॥ ઇતિ શ્રીકલ્યાણમંદિરનામક
અષ્ટમસ્મરણં સમાપ્તમ્ ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—(જિનેંડ કેળ) હે જિનેંડ ! તથા (વિજો કેળ) હે સ્વામિન્ !
તથા (જનનયનકુમુદચંડ કેળ) જન જે મનુષ્ય તેના નેત્રરૂપ જે ચંડવિક !
સિ કમલ, તેને વિષે ચંડમા સમાન તેના સંબોધનને વિષે હે જનનયનકુ
મુદચંડ ! આર્હિં અર્ચ્યંતરમાં કવિયેં શ્રીસિદ્ધસેન દિવાકરાચાર્યેં દીક્ષા સમય
માં ગુરુયેં દીધેલા કુમુદચંડ એવા પોતાના નામનું પણ સૂચન કહ્યું છે. (યે
કેળ) જે (જ્ઞવ્યાઃ કેળ) જ્ઞવ્યપ્રાણીયો (શ્લોક કેળ) એમ પૂર્વોક્ત પ્રકારેં (વિધિ
વત્ કેળ) વિધિપૂર્વક, (તવ કેળ) તમારા (સંસ્તવં કેળ) સ્તોત્રને (રચયંતિ
કેળ) રચે છે (તે કેળ) જ્ઞવ્યપ્રાણીયો, (અચિરાત્ કેળ) થોડાએક કાલમાં
(મોદં કેળ) અનંતજ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્ય, સ્વરૂપ નિઃશ્રેયસને (પ્રપદ્યં
તે કેળ) પામે છે. શું કરીને પામે છે ? તો કે (સ્વર્ગસંપદઃ કેળ) દેવલોક
ની સંપદા સુખને (જુક્ત્વા કેળ) જોગવીને, તે કેવી સ્વર્ગ સંપદા ? તો કે
(પ્રજાસ્વરાઃ કેળ) પ્રકર્ષે ઘટલે અત્યંત જાસ્વર નામ દેદીપ્યમાન એવીયો,
તથા તે જ્ઞવ્યો કેહવા છે ? તો કે (સમાહિતધિયઃ કેળ) સમાધિવાલી ધ્યા
નયુક્ત નિશ્ચલ છે બુદ્ધિ જેની એવા છે, વહી કેહવા છે ? તો કે (સાંડોલ્લ
સત્ કેળ) આકરો, ડહાસ પામતો એવો (પુલક કેળ) રોમાંચ તેણેં (કં
ચુકિત કેળ) કંચુકેં કરી સહિત છે (અંગજાગાઃ કેળ) શરીરનો દેશ

જેનો એવા, વહી કેહેવા છે? તો કે (ત્વદિંબ કેળ) તમારું જે પ્રતિબિંબ તેનું (નિર્મલ કેળ) મલરહિત એવું જે (મુખાંબુજ કેળ) મુલકમલ તેને વિષે (બહુલક્ષ્યાઃ કેળ) બાંધ્યું છે લક્ષ્યાઃ એટલે ધ્યાન જેમણે એવા, તથા વહી કેહેવા છે? તો કે (વિગલિત કેળ) વિશેષે કરીને ગહી ગયો છે (મલનિચ્યાઃ કેળ) કર્મરજોલક્ષણ મલસમૂહ જેમનો એવા છે. અર્થાત્ આ પ્રકારના કહેલા એવા, જે જીવ્યપ્રાણીયો તમારું સંસ્તવન કરે છે. તે સ્વર્ગલોકમાં દેવતાઈ થઈને ત્યાં સ્વર્ગ સુખોને જોગવી ફરી મનુષ્ય જન્મ પામીને થોડાક કાલમાં શિવસુખને પામે છે ॥ આ સ્તોત્રમાં પ્રાયઃ દરેક શ્લોકમાં મંત્રો છે, પરંતુ રૂઢી રીતે આહીં કહેલા નથી, માર્ટે તે ગુરુના આમ્નાયથી જાણવા ॥ ૪૪ ॥ ઇતિ શ્રી કલ્યાણમંદિરનામકં અષ્ટમં સ્મરણં સંપૂર્ણમ્ ॥ ૮ ॥

॥ અથ ॥

॥ બૃહજ્ઞાંતિસ્તવનામકં નવમસ્મરણં પ્રારજ્યતે ॥
 જો જો જીવ્યાઃ શૃણુત વચનં પ્રસ્તુતં સર્વમે
 તત્, યેયાત્રાયાં ત્રિજીવનગુરોરાર્હતાં જક્તિજ્ઞા
 જાંઃ ॥ તેષાં શાંતિર્જવતુ જવતામર્હદાદિપ્રજાવા,
 દારોગ્યશ્રીધૃતિમતિકરી ક્લેશવિધ્વંસદેતુઃ ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(જોજોજીવ્યાઃકેળ) જોજો એ સંબોધને કરી હે જીવ્યાઃ એટલે હે મુક્તિયોગ્ય પ્રાણીયો! તમો (પ્રસ્તુતં કેળ) પ્રસ્તાવ એટલે અવસરને યોગ્ય એવું અને (સર્વ કેળ) સાઘંત એવું તથા (એતત્ કેળ) આ સમીપતરવર્તિ એવું (વચનં કેળ) વચન જે તેને (શૃણુત કેળ) સાંજલો. તે સમીપતરવર્તિ એવું કયું વાક્ય? તો કે (આર્હતાં કેળ) અર્હત જે વીતરાગ તે છે દેવ જેને એવા (તેષાં કેળ) પ્રસિદ્ધ (જવતાં કેળ) તમે તે તમારી (શાંતિઃ કેળ) શાંતિ, (જવતુ કેળ) હો. તે શાંતિ શેણે કરીને થાય? તો કે (અર્હદાદિપ્રજાવાત્ કેળ) અર્હત, સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય સાધુ, તેમના માહાત્મ્ય થકી, વહી તે કેહેવા તમો જીવ્ય પ્રાણીયો કે જેને શાંતિ થાય? તો કે (યે કેળ) જે જીવ્યપ્રાણીયો (ત્રિજીવનગુરોઃ કેળ) ત્રિજીવનના ગુરુ જે જગવાન્ તે

मनी (यात्रायां के०) यात्राने विषे (जक्तिजाजः के०) जक्तिना जजना रा ठे. ते जव्य प्राणीयोने शांति आय. हवे ते शांति केहेवी ठे ? तो के (आरोग्यश्रीधृतिमतिकरी के०) आरोग्य, श्री, धृति अने मति, ए चार वानां ने करनारी एवी ठे, तथा वली (क्लेशविध्वंसहेतुः के०) क्लेशना विध्वंस नी कारणभूत ठे ॥ १ ॥

वली पण कहे ठे.

॥ गद्यं ॥ ओ ओ जव्यलोका इह हि जरतैरावतविदेह संजवानां समस्ततीर्थकृतां जन्मन्यासनप्रकंपानंतर मवधिना विज्ञाय सौधर्माधिपतिः सुघोषाघंटाचाल नानंतरं सकलसुराऽसुरैः सह समागत्य सविनय मर्हद्भट्टारकं गृहीत्वा गत्वा कनकाजिभृंगे विहित जन्माजिषेकः शांतिमुद्घोषयति यथा ततोऽहं क तानुकारमिति कृत्वा महाजनो येन गतः स पंथाः इति जव्यजनैः सह समेत्य स्नात्रपीठे स्नात्रं विधाय शांतिमुद्घोषयामि तत्पूजायात्रास्नात्रादिमहोत्सवा नंतरमिति कृत्वा कर्णं दत्वा निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा ॐ पुण्याहं पुण्याहं प्रीयतां प्रीयतां जगवंतोऽ र्हंतः सर्वज्ञाः सर्वदर्शिनस्त्रिलोकनाथास्त्रिलोकमहि तास्त्रिलोकपूज्यास्त्रिलोकेश्वरास्त्रिलोकोद्योतकराः ॥

अर्थः—(ओओजव्यलोकाः के०) हे जव्यलोको ! (हि के०) जेकारण माटे (इह के०) आ (जरतैरावतविदेह के०) जरत, ऐरावत अने म हाविदेह तेने विषे (संजवानां के०) उत्पन्न थया एवा (समस्ततीर्थकृ तां के०) समग्र तीर्थकरो जेठे तेमना (जन्मनि के०) जन्म समयने विषे (आसन के०) सौधर्माधिपतिनां आसन, (प्रकंप के०) प्रकंपित थयां तेनी (अनंतरं के०) पढी (अवधिना के०) अवधिज्ञाने करीने

(विज्ञाय के०) जिनजन्मने जाणीने (सुघोषाघंटा के०) सुघोषानामा घंटा ना (चालनानंतरं के०) चलन एटले वगाड्या पढी (सौधर्माधिपतिः के०) सौधर्मेन्द्र जे ठे ते, (सकल के०) समग्र (सुर के०) देवता, (असुर के०) पातालवासी देवो तेना (इंद्रैःसह के०) इंद्रोनी साथें एटले असुरसुरेंद्रो यें युक्त ठतो (समागत्य के०) त्यां आवीने (सविनयं के०) विनय जे स्तुति तेणें करीने (अर्हद्भट्टारकं के०) अर्हतूरूप जट्टारक तेने (गृहीत्वा के०) करसंपुटमां ग्रहण करीने (कनकाद्रिशृंगें के०) मेरुपर्वतना शिखर उपर (गत्वा के०) जइने (विहित के०) निर्माण कस्यो ठे (जन्माजिषेकः के०) स्नात्र महोत्सव जेणें एवो ठतो ते स्नात्रनी समाप्ति थये ठते शांतिमुद्घोषयति के०) महोटा एवा शब्दें करीने शांतिने पठन करे ठे (ततः के०) ते कारण माटें (अहं के०) हुं पण (कृतानुकारं के०) तेमज अनुकृति (यथा के०) जेम थाय, (इति के०) ए प्रकारें (कृत्वा के०) करीने तथा विचारीने, शुं विचारीने? तो के (महाजनः के०) इंद्रादिक देव समूह (येन के०) जे मागें (गतः के०) प्रवर्त्यो (सः के०) तेज (पंथाः के०) मार्ग तेने आपणें पण अनुसरवुं. अर्थात् आपणें पण देवसमूहें कस्युं ते म करवुं. (इति के०) ए कारण माटें (जव्यजनैः के०) जव्य प्राणीयो जिनालयने विषे (सह समेत्य के०) रूमी रीतें एकठा मढी साथें आवीने, (स्नात्रपीठे के०) स्नात्र पीठने विषे (स्नात्रं विधाय के०) श्रीजिननो स्नात्र करावीने (शांतिं के०) शांतिना पाठने हुं जे (उद्घोषयामि के०) उद्घोषणा करुं तुं ते (तत्पूजायात्रास्नात्रादिमहोत्सवानंतरं के०) तेनी पूजा, यात्रा, स्नात्रादि, महोत्सवानंतर (इतिकृत्वा के०) ए प्रकारें करीने शांतिना महोत्सवनी उद्घोषणाने हे जव्यजनो! तमो (कर्णं दत्वा के०) सांजलवा माटें कानने सावधान करीने (निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा के०) सांजलो सा जलो. स्वाहा ए मंत्राद्वार पूर्वक अहिं द्विरुक्ति ठे, ते अत्यादर ख्यापनने माटे ठे. (उँ के०) उँकार जे ठे, ते पंच परमेष्ठिवाचक मंगलने माटें उच्चारण करीने कहे ठे, के हे जव्यप्राणीयो! (पुण्याहं पुण्याहं के०) आज पुण्यनो दिवस ठे, पुण्यनो दिवस ठे, तथा (जगवंतः के०) समग्र ऐश्वर्ययुक्त एवां (अर्हतः के०) तीर्थकरो ते (प्रीयतां प्रीयतां के०) अतिसंतुष्ट थाउं, अतिसंतुष्ट थाउं. ते अर्हत जगवान् कहेवा ठे? तो के (सर्वज्ञाः के०) सचराचर

जगत् जे तेने केवलज्ञानें करीने जाणे एवा ठे. वली केहवा ठे? तो के (सर्वदर्शिनः के०) केवल दर्शनें करीने सर्वने जोवे ठे, तथा (त्रिलोकनाथाः के०) लोकत्रय जे स्वर्ग, मृत्यु अने पाताल, तेना नाथ एवा, तथा (त्रिलोकमहिताः के०) पूर्वोक्त त्रण लोकें करी अर्चित एवा, अने वली (त्रिलोकपूज्याः के०) त्रण लोकने पूजन करवा योग्य एवा, तथा (त्रिलोकेश्वराः के०) त्रण लोकना ईश्वर एवा, तथा (त्रिलोकोद्योतकराः के०) अज्ञानतिमिरनाशकत्वे करी त्रण लोकना प्रकाशकारक ठे.

ॐ ऋषज अजित संजव अजिनंदन सुमति पद्मप्रज
सुपार्श्व चंजप्रज सुविधि शीतल श्रेयांस वासुपूज्य
विमल अनंत धर्म शांति कुंथु अर मद्धि मुनिसुव्रत
नमि नेमि पार्श्व वर्धमानांता जिनाः शांताःशांतिकरा
जवंतु स्वाहा ॐ मुनयो मुनिप्रवरा रिपुविजयड
र्निहकांतारेषु दुर्गमार्गेषु रक्षंतु वो नित्यं स्वाहा ॥

अर्थः—वली ते केहवा ठे? तो के (शांताः के०) क्रोधादिकना अज्ञाव
थकी उपशांत थयेला एवा तथा (जिनाः के०) रागादिकना जय कर
नारा एवा श्री ऋषजदेवजी जेमां आदि ठे तथा (वर्धमानांताः के०)
श्रीवीरस्वामी ठे अंतमां जेने एता चोवीश तीर्थकरो ते (शांतिकराः के०)
शांतिना करनारा एवा (जवंतु के०) हो. (ॐ के०) ॐ कार मंगलार्थ
वाचक जाणवो. तथा (मुनिप्रवराः के०) मुनियोने विषे श्रेष्ठ एवा (मु
नयः के०) साधुजं जे ठे ते (रिपुविजय के०) शत्रुकृत पराजव, तथा
(दुर्निह के०) दुष्काल तथा (कांतारेषु के०) चोर कंटकादिकें दूषि
तमार्गने विषे तथा (दुर्गमार्गेषु के०) अरण्यमार्गने विषे (वः के०)
तमोने (नित्यं के०) निरंतर (रक्षंतु के०) रक्षण करो ॥

ॐ ह्रीं श्री धृति मति कीर्त्ति कांति बुद्धि लक्ष्मी
मेधा विद्यासाधनप्रवेशननिवेशनेषु सुगृहीत
नामानो जयंतु ते जिनेंदाः ॥

अर्थ:- (ॐ के०) ॐ कार परमात्मावाचक प्रणव बीज ठे, (ह्रीं के०) ह्रींकार मायाबीज ते वश करनार ठे, (श्रीं के०) श्रींकार लक्ष्मीबीज ते अव्यागमन कारण ठे, तथा (धृति के०) धैर्य, (मति के०) बुद्धि, कीर्ति के०) यश, (कांति के०) शोभा, (बुद्धि के०) वर्तमानें उपजती संपत्ति के०) धनादि संपत्ति, (मेधा के०) धारण करने वाली बुद्धि, (विद्यासाधन के०) चौद विद्यानुं साधन, तथा (प्रवेशन के०) ग्रहप्रवेश तथा (निवेशनेषु के०) निवेशन जे मुकाम तेने विषे (सुगृहीतनामानः के०) शोचन ग्रहवा योग्य ठे नाम जेमनुं एवा (ते के०) ते पूर्वोक्त (जिनेंद्राः के०) तीर्थकरो ते सदैव (जयंतु के०) जयवंता वर्तों ॥

ॐ रोहिणी प्रज्ञप्ति वज्रशृंगखला वज्रांकुशी अप्रति
चक्रा पुरुषदत्ता काली माहाकाली गौरी गांधारी
सर्वास्त्रा महाज्वाला मानवी वैरुट्या अबुद्धा मानसी
महामानसी षोडश विद्यादेव्यो रक्षंतु वो नित्यं
स्वाहा ॥ ॐ आचार्योपाध्यायप्रभृति चातुर्वर्ण्यस्य ॥
श्री श्रमणसंघस्य शान्तिर्जवतु तुष्टिर्जवतु पुष्टिर्जवतु ॥

अर्थ:- वली रोहिणीशी आरंजिने मूलमां लखेली एवी महामानसी देवी पर्यंत (षोडश के०) शोल एवी (विद्यादेव्यः के०) विद्याधिष्ठात्री देवीयो (वः के०) तमोने (नित्यं के०) निरंतर (रक्षंतु स्वाहा के०) रक्षण करो. ए ठेकारणें (स्वाहा के०) स्वाहा जणवुं. कारण के ते वृद्धनो आम्नाय ठे. कोइ ठेकारणें ॐ स्वाहा एवो पण पाठ ठे. वली आहिं (ॐ के०) ॐ कार ते मंगलार्थ बोलवो. पढी (आचार्योपाध्यायप्रभृति के०) आचार्य अने उपाध्याय प्रमुख (चातुर्वर्ण्यस्य के०) आचार्य, उपाध्याय, साधु, साध्वी, ए चार प्रकारवाला एवा (श्रीश्रमणसंघस्य के०) सुशोभित एवा श्रमण जे श्रीवीर जगवान् तेना संघने (शान्तिर्जवतु के०) शान्ति हो, (तुष्टिर्जवतु के०) तुष्टि थाउं (पुष्टिर्जवतु के०) धर्मनी पुष्टि थाउं ॥

ॐ ग्रहाश्वंज सूर्योगारक बृहस्पति शुक्र शनैश्वर
राहु केतु सहिताः सलोकपालाः सोम यम वरुण कु

बेर वासवादित्य स्कंद विनायकोपेताः ये चान्येऽपि
ग्रामनगर क्षेत्र देवतादयस्ते सर्वे प्रीयंता प्रीयंतां
अक्षीणकोशकोष्ठागारा नरपतयश्च जवंतु स्वाहा ॥

अर्थः—हवे वली पण पूर्वोक्त श्रीसंघने (ॐ ग्रहाः के०) नव ग्रहो जे ठे
तेनां नाम कहे ठे. चंद्र, सूर्य, अंगारक, बुध, बृहस्पति, शुक्र, शनैश्चर, राहु
अने केतु (सहिताः के०) परस्पर मढ्या ते सोम, यम, वरुण अने कुबेर
ए (सलोकपालाः के०) चार लोकपालें सहित तथा वासव ते इंद्र, आ
दित्य ते बार प्रकारना सूर्य, स्कंद अने विनायक जे गणेश, तेणेंकरी (उ
पेताः के०) मढ्या एवा सर्व देवताउं (ये च अन्येऽपि के०) वली अनेरा प
ण जे ग्राम, नगर, क्षेत्रना (देवतादयस्ते सर्वे के०) देवतादिक ठे ते सर्वे
(प्रीयंतां प्रीयंतां के०) प्रसन्न थारुं, प्रसन्न थारुं, तथा (अक्षीण के०) नथी
क्षय पास्या एवा (कोश के०) जंमार जेना तथा (कोष्ठागाराः के०)
धान्यनां गृह जेमनां एवा (नरपतयः के०) राजाउं जे ठे ते प्रसन्न (ज
वंतु के०) थारुं, (स्वाहा के०) स्वाहानो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥

ॐ पुत्र मित्र भ्रातृ कलत्र सुहृद् स्वजन सं
बंधि बंधुवर्गसहिता नित्यं चामोद प्रमोद
कारिणः अस्मिँश्च जूमंमलायतनानिवसिसाधु
साध्वी श्रावकश्राविकाणां रोगोपसर्गव्याधि
दुःखदुर्निद्वदौर्मनस्योपशमनाय शान्तिर्भवतु ॥

अर्थः—पुत्र एटले सुत, मित्र एटले हितकारक, भ्रातृ एटले सहोदर कलत्र
एटले स्त्री, सुहृद् एटले समान वयवाला, स्वजन एटले ज्ञाति, संबंधी एट
ले श्वशुरपक्षवाला, बंधुवर्ग एटले सगोत्रीय ते (सहिताः के०) परस्पर
मढ्या, एवा ते सर्व (नित्यं के०) निरंतर (च के०) वली आमोद ए
टले हर्ष अने प्रमोद एटले चित्तप्रसन्नता तेने कारिणः एटले करनारा हो,
तथा (अस्मिन् के०) आ मृत्युलोकने विषे (जूमंमलायतन के०) पृथि
वीमां पोताना स्थानकोने विषे (निवासि के०) निवास करनारा एवा
साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका तेमना रोग, उपसर्ग, व्याधि, दुःख, दुर्नि

હા અને ડુર્મનપણું તેમના (ઉપશમનાય કે) ઉપશમને અર્થે શાંતિ જે છે, તે (જવતુ કે) હો.

ૐ તુષ્ટિ પુષ્ટિ શુદ્ધિ વૃદ્ધિ માંગલ્યોત્સવાઃ સદા પ્રાહુર્નૂતાનિ પા પાનિ શામ્યંતુ હરિતાનિ શત્રવઃ પરાહ્મુસ્વા જવંતુ સ્વાહા ॥

અર્થ—(ૐ કે) ૐ કાર જે છે તે મંગલાર્થજ છે (તુષ્ટિ કે) સંતોષ, (પુષ્ટિ કે) શરીરાદિ તોષ, અથવા પુરુષાર્થસાધન સામર્થ્ય, (શુદ્ધિ કે) સંપત્તિ, ઇટલે ધનધાન્યાદિબાહુલ્ય, (વૃદ્ધિ કે) પુત્રપૌત્રાદિક પરિવારનો વિસ્તાર, (માંગલ્ય કે) કલ્યાણ અને (ઉત્સવાઃ કે) પુત્રજન્મ વિવાહાદિ મહોત્સવ તે સર્વ થાઉં, તથા (સદા કે) નિરંતર (પ્રાહુર્નૂતાનિકે) ઉત્પન્ન થયાં એવાં જે (પાપનિ કે) પાપો, તે (શામ્યંતુ કે) શાંતિને પામો. (હરિતાનિ કે) અશુભફલાગમરૂપ તે પણ શાંતિને પામો, અને તમારા (શત્રવઃ કે) વૈરીયો જે છે, તે સર્વ (પરાહ્મુસ્વાઃ કે) અવલું છે મુશ્કેલી જેમનું એવા જવંતુ કે) થાઉં, (સ્વાહા કે) સુષ્ટુ ઇટલે રૂઠું આહ ઇટલે કહે છે ॥

હવે શાંતિને માટે શ્રી શાંતિનાથને નમસ્કાર કરતો હતો કહે છે.

શ્રીમતે શાંતિનાથાય, નમઃ શાંતિવિધાયિને ॥

ત્રૈલોક્યસ્યામરાધીશ, મુકુટાન્યર્ચિતાંબ્રયે ॥ ૧ ॥

અર્થ—(શાંતિનાથાય કે) શ્રીશાંતિનાથને (નમઃ કે) નમસ્કાર થાઉં, તે શ્રીશાંતિનાથ કેહવા છે ? તો કે (શ્રીમતે કે) સમવસરણાદિ શુદ્ધિ તે છે જેને એવા અને વલી કેહવા છે ? તો કે (શાંતિવિધાયિને કે) શાંતિ જે દુઃખ દુરિતોપસર્ગનિવૃત્તિરૂપ, તેને કરનારા એવા, તે કોને કરનારા ? તો કે (ત્રૈલોક્યસ્ય કે) ત્રણે લોકને, તથા વલી તે કેહવા છે ? તો કે (અમરાધીશ કે) ચોશઠ ઇંદ્રો તેમના (મુકુટ કે) મુકુટ તેમણે (અન્યર્ચિત કે) પૂજિત છે (આંબ્રયે કે) ચરણ જેમનું એવા છે ॥ ૧ ॥

શાંતિઃ શાંતિકરઃ શ્રીમાન્, શાંતિં દિશતુ મે ગુરુઃ ॥

શાંતિરેવ સદા તેષાં, યેષાં શાંતિર્ગૃહે ગૃહે ॥ ૨ ॥

અર્થ—(શાંતિકરઃ કે) શાંતિને કરનાર એવા (શાંતિઃ કે) શ્રીશાંતિ

नाथ, (मे के०) मने (शांति के०) दुःखदुःखरितोपशांतिने (दिशतु के०)
आपो. कारण के (येषां के०) जमना (गृहे के०) घरने विषे (गुरुः के०)
यथार्थोपदेशना करनार एवा (श्रीमान् के०) सुशोभित एवा (शांतिः
के०) श्रीशांतिनाथनामा जे जिन तेनुं पूजन थाय ठे, (तेषां के०) ते
मना (गृहे के०) घरने विषे (सदा के०) निरंतर (शांतिरेव के०)
शांतिज थाय ठे ॥ २ ॥

हवे श्री शांतिनाथना केवल नामग्रहण मात्रनुं माहात्म्य कहे ठे.

उन्मृष्टरिष्टदुष्ट, ग्रहगतिदुःस्वप्नदुर्निमित्तादि ॥

संपादितहितसंप, ग्रामग्रहणं जयति शांतेः ॥३॥

अर्थः—(शांतेः के०) श्रीशांतिनाथनुं (नामग्रहणं के०) नामग्रहण पण
(जयति के०) उत्कृष्ट वर्त्ते ठे. सेवातत्पर सेवकोने सुखश्रेयस्कारक एवुं
वर्त्ते ठे. हवे ते नामग्रहण केहवुं ठे? तो के (उन्मृष्ट के०) दूर कस्यां ठे
(रिष्टदुष्टग्रहगति के०) उपद्रव तथा दुष्ट एवी अंगारकादि ग्रहनी गति,
तथा (दुःस्वप्नदुर्निमित्तादि के०) खर, उंट, महिषादिकनुं देखवुं तथा डह,
नदी, समुद्रादिमां परवुं तथा खशिरनुं परवुं, इत्यादिक दुःस्वप्न जे दुखोनां
कारण ठे तेने, अने बली केहवुं ठे? तो के (संपादित के०) संपादन
करी ठे (हितसंपत् के०) हितनी संपत्ति जेणें एवुं ठे ॥ ३ ॥

हवे शांतिनो उद्घोषविशेष कहे ठे

श्रीसंघजगज्जनपद, राजाधिपराज्यसन्निवेशानाम् ॥

गोष्ठिकपुरमुख्यानां, व्याहरणैर्व्याहरेन्नांतिम् ॥ ४ ॥

अर्थः—(श्रीसंघजगज्जनपदराजाधिपराज्यसन्निवेशानां के०) ए सर्वना
(व्याहरणैः के०) नामग्रहणें करीने तथा (गोष्ठिकपुरमुख्यानां के०) गो
ष्ठिकपुरप्रमुख जे नगरना मुख्य पुरुष तेना पण (व्याहरणैः के०) उपक
रण नामसंग्रह तेणें करीने एटखे ए सहुना नाम लक्ष लक्षने (शांति
के०) शांति जे तेने (व्याहरेत् के०) उंचे स्वरें करीने उद्घोषणा करो॥४॥

હવે પૂર્વે કહેલા શ્લોકમાં નામગ્રહણ કરીને ઉદ્ધોષ કરવો એમ જે કહ્યું, તેહીજ નામો કહે છે.

શ્રીશ્રમણસંઘસ્ય શાંતિર્જવતુ, શ્રીપૌરજનસ્ય શાંતિર્જવતુ, શ્રીજનપદાનાં શાંતિર્જવતુ, શ્રીરાજાધિપાનાં શાંતિર્જવતુ, શ્રીરાજસન્નિવેશાનાં શાંતિર્જવતુ, શ્રીગોષ્ઠિકાનાં શાંતિર્જવતુ, શ્રીપુરમુખ્યાણાં શાંતિર્જવતુ, શ્રીબ્રહ્મલોકસ્ય શાંતિર્જવતુ, ઊં સ્વાહા ઊં સ્વાહા ઊં શ્રીપાર્શ્વનાથાય સ્વાહા ॥

અર્થ:—સુશોજિત એવા શ્રમણસંઘની વિઘ્નનિવૃત્તિરૂપ શાંતિ થાઉં, તથા પુરને વિષે વસનારાં લોકોની વિઘ્નોપશમરૂપ શાંતિ થાઉં. તથા જનપદ જે દેશ તેની વિઘ્નોપશમરૂપ શાંતિ થાઉં. તથા રાજા અને અધિપતિ તેની શાંતિ થાઉં, તથા રાજાના ઉપદેશનસ્થાનક જે સન્નિવેશ, તેની વિઘ્નોપશમરૂપ શાંતિ થાઉં, તથા ગોષ્ઠિકાનાં ઘટલે ધર્મસન્નાસ્થજનો તેમની કષાયો દયોપશમરૂપ શાંતિ થાઉં, તથા પુરના મુખ્ય જે પુરુષો તેમની વિઘ્નોપશમરૂપ શાંતિ થાઉં. બ્રહ્મલોક જે છે તેની વિઘ્નોપશમરૂપ શાંતિ થાઉં. પહેલી વાર નું ઊં સ્વાહા એ પદ જે છે, તે મંગલાર્થ છે, તથા બીજી વારનું ઊં સ્વાહા જે પદ છે, તે રૂઢેં પ્રકારેં દેવોને કહે છે, તથા (ઊં શ્રીપાર્શ્વનાથાય સ્વાહા કેળ) કુંકુમ, ચંદન, વિલેપન, પુષ્પ, અદ્ધત, ધૂપ, દીપાદિક, પૂજાનાં ઉપકરણ શ્રીપાર્શ્વનાથને સંતોષને માટેં થાઉં ॥

હવે તે શાંતિપાઠ કહ્ય વચ્ચેં જાણવો ? તે કહે છે.

एषा शान्तिप्रतिष्ठा यात्रास्नात्राद्यवसानेषु शान्तिकलशं गृहीत्वा कुंकुमचंदनकर्पूरागरुधूपवासकुसुमांजलिसमेतः स्नात्रचतुष्पिकायां श्रीसंघसमेतः शुचिशुचिवपुः पुष्पवस्त्रचंदनाभरणालंकृतः पुष्पमालां कंठे कृत्वा शान्तिसुद्धोषयित्वा शान्तिपानीयं मस्तके दातव्यमिति ॥

અર્થ:—(એષા કેળ) આ (શાંતિઃ કેળ) શાંતિપાઠ, તે (પ્રતિષ્ઠા કેળ)

प्रतिष्ठाना तथा (यात्रा के०) यात्राना तथा (स्नात्र के०) स्नात्रना (अवसानेषु के०) अवसान जे अंत तेने विषे जणवो. तथा: (आदि के०) आदि शब्दें करी पाक्षिक, सांवत्सरिक प्रतिक्रमणना अंतमां अवश्य पाठ करवो, तथा बीजा पण धर्मकार्योनी समाप्तिमां मंगलार्थ ते शांतिपाठ अवश्य उद्घोषण करवा योग्य ठे. हवे ते केहवी रीतें उद्घोषण करवुं? ते कहे ठे. कोइ पण विशिष्टगुणवान् श्रावक, उजो यइने (शांतिकलशं के०) शांतिने माटें शुरुजखें जरेला शांतिकलशने आबा हाथने विषे (गृहीत्वा के०) ग्रहण करीने तेनी उपर दक्षिण कर स्थापन करीने (कुंकुमचंदनकर्पूरागर धूपवासकुसुमांजलिसमेतः के०) कुंकुम, चंदन, कर्पूर, अगर धूप, वास, कुसुमांजलि, तेणें समेत एटले युक्त ठतो (स्नात्रचतुष्किकायां के०) स्नात्र मंरुपमां (श्रीसंघसमेतः के०) चतुर्विध संघयुक्त ठतो (शुचिशुचिवपुः के०) बाह्यान्त्यंतर मलिनतारहित ठे वपु एटले शरीर जेनुं एवो (पुष्प के०) पुष्प, (वस्त्र के०) पवित्र देवपूजायोग्य जे वस्त्र, तथा (चंदन के०) चंदन, (आचरण के०) वलयमुद्रिकादिक, तेमणें (अलंकृतः के०) सुशो जित ठतो (पुष्पमालां के०) पुष्पनी जे माला तेने (कंठे के०) पोताना कंठने विषे (कृत्वा के०) करीने एटले धारण करीने (शांतिमुद्घोषयित्वा के०) महोटा शब्दें शांतिने उद्घोष करीने पढी ते महान् पुरुषें तथा बीजाउयें (शांतिपानीयं के०) शांतिकलशनुं जे जल तेने (मस्तके के०) मस्तक नेविषे (दातव्यं के०) क्षेपण करवुं. (इति के०) इति ए समाप्तिना अर्थमां ठे.

हवे फरीने जव्यजनो स्नात्रप्रांतमां शुं करे ठे? ते कहे ठे.

नृत्यंति नित्यं मणिपुष्पवर्ष, सृजंति गायंति
च मंगलानि ॥ स्तोत्राणि गोत्राणि पठंति मं
त्रान्, कल्याणजाजो हि जिनाजिषेके ॥ १ ॥

अर्थ:- (जिनाजिषेके के०) जिनना अजिषेकने विषे एटले स्नात्रमहोत्सवने विषे जे जव्यजनो (नित्यं के०) निरंतर (नृत्यंति के०) नृत्य करे ठे, (मणि के०) रत्न, उपलक्षणशी मोतीयो अने (पुष्पवर्ष के०) पंचवर्ण युक्त फूलो तेमनी वृष्टिने (सृजंति के०) करे ठे. (च के०) वली (मंगलानि के०) मंगल एवां एवां गीत अने धवल तेने (गायंति के०)

ગાન કરે છે, તથા (સ્તોત્રાણિગોત્રાણિ કેળ) સ્તોત્ર જે તેમને તથા ગોત્ર જે તીર્થકરના વંશ તેમને (પઠંતિ કેળ) પઠન કરે છે, વલી (મંત્રાન્ કેળ) મંત્ર ગર્જિત એવા પાઠોને પઠન કરે છે, અને વલી બીજા જનોયે પઠન કરેલા એવા મંત્રોને સાંજલે છે, તે જવ્ય જીવો, (કલ્યાણજાજઃ કેળ) કલ્યાણને જજનારા એવા થાય છે. (હિ કેળ) નિશ્ચે ॥ ૧ ॥

હવે આ ઠેકાણે આશીર્વાદ કહે છે.

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ, પરહિતનિરતા જવંતુ જૂતગણાઃ ॥

દોષાઃ પ્રયાંતુ નાશં, સર્વત્ર સુખીજવંતુ લોકાઃ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સર્વજગતઃ કેળ) સમગ્ર જગત્ જે તેનું (શિવમસ્તુ કેળ) કલ્યાણ થાઉં, તથા (જૂતગણાઃ કેળ) ગ્રાણિસમૂહ જે છે, તે (પરહિતનિરતાઃ કેળ)પરહિત કરવામાં પ્રીતિયુક્ત (જવંતુ કેળ) સાવધાન થાઉં, તથા (દોષાઃ કેળ) દોષ જે આધિ, વ્યાધિ, દુઃખ દુર્મેનપણું તે (નાશં કેળ) વિશેષે કરીને નાશને (પ્રયાંતુ કેળ) પામો, તથા (સર્વત્ર કેળ) સર્વસ્થાનકને વિષે (લોકાઃ કેળ) સમગ્રલોકો, (સુખીજવંતુ કેળ) સુખી થાઉં ॥૧॥

અહં તિહ્યરમાયા, સિવા દેવી તુમ્હ નયરનિવાસિની ॥ અ

મ્હ સિવં તુમ્હ સિવં, અસિવોવસમં સિવં જવતુ ॥ સ્વાહા ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—(અહં કેળ) હું, (તિહ્યરમાયા કેળ) તીર્થકર જે શ્રી નેમિનાથ તેમની માતા, જે (સિવાદેવી કેળ) શિવા દેવી હું, તે કેવી હું? તો કે (તુમ્હા કેળ) તમારા (નયર કેળ) નગરને વિષે (નિવાસિની કેળ) નિવાસ કરનારી હું, ઇટલે સાન્નિધ્યકારી હું. એ કારણ માટે (અહ્ય કેળ) અમારું (સિવં કેળ) કલ્યાણ હો, અને (તુમ્હા કેળ) નામોચ્ચારમાત્રે કરી તમારું (સિવં કેળ)કલ્યાણ હો. (અસિવોવસમં કેળ) અશિવનો છે ઉપશમ જેમાં એવું (સિવં કેળ)કલ્યાણ (જવતુ કેળ) હો. સ્વાહા એ પદનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥૩॥

ઉપસર્ગાઃ ક્યં યાંતિ, હિંચંતે મિઘવલ્લયઃ ॥

મનઃ પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥ ૪ ॥

અર્થઃ—(જિનેશ્વરે કેળ) જિનેશ્વર તે (પૂજ્યમાને કેળ) પૂજ્યે ઠટે (વિઘ્ન વલ્લયઃ કેળ) વિઘ્નની વલ્લિયો જે છે, તે હિંચંતે કેળ) ઠેદાય છે, અને (મનઃ

કે૦) મન જે છે, તે (પ્રસન્નતાં કે૦) પ્રસન્નતાને (ઇતિ કે૦) પામે છે, અને (ઉપસર્ગાઃ કે૦) ઉપસર્ગો (ક્વયં યાંતિ કે૦) ક્વયને પામે છે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં
સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(સર્વમંગલ કે૦) સર્વ લૌકિક મંગલપદાર્થ તેને વિષે (માંગલ્યં કે૦) મંગલ કરનારું તથા (સર્વકલ્યાણકારણં કે૦) સંપૂર્ણ આરોગ્યતાનું કારણ, (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વધર્મોને વિષે (પ્રધાનં કે૦) શ્રેષ્ઠ એવું (જૈનં કે૦) જિનસંવંધિ (શાસનં કે૦) શાસન તે (જયતિ કે૦) સર્વોત્કૃષ્ટ વર્તે છે ॥ ૫ ॥ ઇતિ બૃહજ્ઞાંતિનામકં નવમસ્કરણં સમાપ્તમ્ ॥ ૧ ॥

॥ અથ પ્રત્યાખ્યાનાધિકારપ્રારંભઃ ॥

હવે ગુરુવંદનાના અધિકારમધ્યે પચ્ચસ્કાણ ઘણા વિસ્તાર જાણી કહ્યાં નહીં, તે જાણી હમણાં વચ્ચાણીયેં ઠેયેં. તે પચ્ચસ્કાણ વે જેદેં છે, એક મૂલ ગુણ પચ્ચસ્કાણ, વીજુ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ. તિહાં મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ વહી વે જેદેં છે, એક દેશથી, વીજું સર્વથી, તેમાં સર્વથી મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ જે પંચ મહાવ્રતરૂપ, તે તો સાધુને હોય, અને દેશથી મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ પંચ આણુવ્રતરૂપ શ્રાવકને હોય, તેમજ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ પણ દેશથી અને સર્વથી એવા વે જેદેં છે, તિહાં સાધુને સર્વથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે પિંમવિશુદ્ધિ, પાંચ સમિતિ, બાર જાવના, બાર પ્રકારનું તપ, બાર પ્રતિમા અન્નિગ્રહ, ૯ આદેં દેશને અનેક પ્રકારેં છે, તથા શ્રાવકને દેશથી ઉત્તર ગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે સાત શિક્ષાવ્રત પ્રમુખરૂપ છે.

હવે પહેલું પન્નિક્કમણું કરતાં ૪ માસી તપના કાઉસ્સગમાંહે જે આજ અમુક પચ્ચસ્કાણ કરશું, પઠી ચૌદ નિયમ યથાશક્તિયેં લેશ્ ગુરુમુખેં પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો ગુરુ પ્રત્યક્ષ ન હોય તો સ્થાપનાચાર્ય સમક્ષ, અથવા દેવપૂજા કરે, તેવારેં દેવની સમક્ષ પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો પ્રજ્ઞાતનું પન્નિક્કમણું ગુરુ માંકલે, પોશાલેં ન કીધું હોય, તો ઉપાશરે જશ્ ગુરુને પગે વે વાંદણાં દશ ગુરુમુખેં અથવા ગુરુને આદેશે કોશ્ સાધુને મુખેં પચ્ચસ્કાણ કરે.

અહીંયાં ગુરુ અને પચ્ચસ્કાણના લેનાર શ્રાવક આશ્રી ચાર જાંગા ઉપ જે છે, તે કહે છે. એક તો ગુરુ પણ પચ્ચસ્કાણનો જાણ, અને શ્રાવક પણ

पञ्चस्काणनो जाण, ए प्रथम चांगो शुद्ध जाणवो. बीजो गुरु जाण अने श्रावक अजाण होय, तेवारें गुरु तेने पञ्चस्काणनुं स्वरूप संक्षेपें समजावी ने करावे, तेथी ए चांगो पण शुद्ध जाणवो, त्रीजो गुरु अजाण ठे, पण पञ्च स्काणनो करनार श्रावक जाण ठे, माटें ए चांगो पण जलो जाणवो, चोथो गुरु अजाण अने श्रावक पण अजाण. ए चांगो अशुद्ध जाणवो.

हवे ते पञ्चस्काण संक्षेपी जोश्यें तो त्रण जेदें ठे, एक अक्षापञ्चस्काण, बीजुं सांकेतिक पञ्चस्काण अने त्रीजुं अजिग्रह पञ्चस्काण. हवे तिहां अक्षा एटले काल तेनुं पञ्चस्काण. ते पोरिसी, साहूपोरिसी, पुरिमह अवह, पद्मपण, मासपणादिक, ए सर्व अक्षापञ्चस्काणसां कहेवाय. तथा बीजुं सांकेतिक पञ्चस्काण, ते जिहां संकेत कीधो होय, जेम गंठसहिअं मुठिसहिअं, वींटीसहिअं प्रमुख एटले ए पञ्चस्काण बीजा पञ्चस्काणनी वच्चें थाय ठे. जेम के कोइ एक श्रावकें पोरिसी प्रमुख पञ्चस्काण कीधुं होय, पठी क्षेत्रादिकें गयो, अथवा घेर बेठांज पोरिसी पूर्ण थइ, परंतु हजी चोज ननी सामग्री तैयार थइ नथी, तेवारें विचारे जे एटलो काल वचमां अपञ्चस्काणी पणे श्रावकने रहेवुं नही? माटें अंगुठसहिअं पञ्चस्कामि एटले ज्यां सुधी मुठिमां अंगुठो राखु बुं, तिहां सुधी महारे वली पण पञ्चस्काण नी सीमा ठे, एमज बीजी मूठि बांधी राखे, तेने मुठिसहिअं पञ्चस्कामि क हियें. त्रीजुं गांठ बांधवी ते गंठसहिअं कहियें, चोथुं घरसहिअं, पांचमुं अंगना परसेवानो बिंडु निकले, त्यां सुधी, ते सेउसहिअं कहियें. ठठुं उस्सास सहित, सातमुं पाणीना बिंडुआ जाजनादिकें शूके त्यां सुधी ते थिबुकसहिअं कहियें, तथा आठमुं दीवाप्रमुखनी ज्योतिसहित ते, जोइसहिअं कहियें. ए पञ्चस्काण जेम बीजा पञ्चस्काणनी वच्चें थाय ठे, तेम जो बीजा पोरिसीयादिक पञ्चस्काण न करे, अने केवल एवो अजिग्रहज करे, के गांठ प्रमुख न ठोरु, तिहां सुधी महारे अमुक पञ्चस्काण ठे, एम अजिग्रहने विषे पण ए पञ्च स्काण थाय ठे, तथा साधुने पण कोइक स्थानकें मांरुव्यादिकें गुरु आदिक आव्या नथी, अथवा सागारिकादिकनुं कांइ कारण होय, तो पण अजिग्रहें सांकेतिक पञ्चस्काण थाय ठे. एने सांकेतिक पञ्चस्काण कहियें. अने त्रीजुं अजिग्रह प्रत्याख्यान ते विगय, नीवी, आर्यंबिल, प्रमुख कर वां, ए सर्व अजिग्रह प्रत्याख्यान जाणवां.

हवे विस्तारें जोइयें,तो साधुने अने श्रावकने उत्तरगुण पञ्चस्काण दश जेदें ठे,एक नवकारसहिअ.बीजुं पोरिसी,त्रीजुं पुरिमह,चोथुं एकासण,पांच मुं एकलठाणुं, ठहुं विगइ,सातमुं आयंबिल,आठमुं उपवास, नवमुं दिवस चरिम,दशमुं अजिग्रह.ए दश पञ्चस्काण तथा तेने लगता बीजा पञ्चस्काणना विचार अने आगारनी युक्ति कह्यीयें ठैयें. बीजी पञ्चस्काण संबंधि स विस्तर वातो प्रवचनसारोद्धार तथा बीजा ग्रंथांतरथी जाणवी.

॥ प्रथम नमुकारसहियनुं पञ्चस्काण ॥

उगगए सूर नमुकारसहिअं पञ्चस्कामि चउविहंपि
आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणा
जोगेणं सदसागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ १ ॥

अर्थः—(उगगएसूरे के०) सूर्यना उदयथी मांमीने बे घमी प्रमाण एट ले रात्रिजोजननो दोष निवारवाने अर्थें,बे घमी पढी(नमुकारसहिअं के०) नवकार कहिने पारुं तिहां सुधी (पञ्चस्कामि के०) पञ्चस्काण करुं तुं, एटले नियम लउं तुं.अहीयां नवकार कहिने पञ्चस्काण पारवुं ठे,मार्टें ए पञ्चस्काणनु नास नवकारसी कहेवाय ठे,तथा गुरु पञ्चस्काइ कहे, अने शिष्य पञ्चस्कामि कहे,एस सर्व पञ्चस्काणोने विषे जाणी लेवुं. ए नवकारसीनुं पञ्चस्काण बे घमी प्रमाण काल पर्यंत चउविहारज होय, एवो आम्राय ठे, एटले रात्रिना चार पहोर जे रात्रिजोजननो नियम कस्यो हतो, तेना तीरण रूप एटले शिक्षारूप ए पञ्चस्काण ठे, अहीं कोइ पूढे जे नवकारसीनुं मान तो एक मुहूर्त्तज लीधुं ठे, तेने बदले जो मुहूर्त्तछयादिक लीधां होय,तो शी हरकत ठे ? कारण के ते काल पण पोरिसी ना कालथी अद्वय ठे. हवे तेने एम केहवुं जे सर्वथी स्तोक काल अद्वापञ्चस्काणनो एक मुहूर्त्त ज ठे मार्टें एक मुहूर्त्तज लेवो. ए नवकारसी पञ्चस्काण सूर्योदय पहेलां करवु अने पंचपरमेष्ठि नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंगदोष लागे. ए नवकारसी कस्या पढी आगले पोरसियादिक थाय, परंतु नवकारसी विना पोरसीयादिक न थाय. तथा कोइ कहेशे के सायंकाल पर्यंतमां गमे ते वखत नवकार कहिने पारीयें, अथवा एक घमी पढी नवकार कहिने पारीयें, तो पञ्चस्काण पहाँचे किंवा न पहाँचे ? तेने कहियें के नव

કારસી એ શબ્દનો અર્થજ આવો છે, કે બે ઘની વીત્યાં નવકાર ગણીયેં ત્યારેજ પહોંચે, પરંતુ બીજે વચ્ચે ન પહોંચે, એ પચ્ચસ્કાણમાં બે ઘની સુધી ચડવિહાર હોય, માર્ટેં બે ઘની વીત્યા પઠી નવકાર ગણે, તો પહોંચે, પણ બે ઘની વીત્યાની અગાડ નવકાર ગણે, તો ન પહોંચે. તથા જો દિવસ ગુર્યાથી પહેલાં બે ઘની ની અંદર અને પાઠલી બે ઘનીની પઠી જમે, તો તેને રાત્રિજોજનનો દોષ લાગે.

હવે શાનું પચ્ચસ્કાણ કરે? તે કહે છે. (ચડવિહંપિઆહારં કેળ) ચારપ્રકારનો આહાર ન કરવો, તેનું પચ્ચસ્કાણ કરે, તે આહારનાં નામ કહે છે.

એક (અસણં કેળ) અશન એટલે શાલિ, જ્વાર, ગોધૂમ, બંટી પ્રમુખ તથા સર્વ જાતિના ઝંડન એટલે જાત તથા મગ, મઠ અને તૂવર પ્રમુખ સર્વ કઠોલ તથા સાથુઆદિક સર્વ જાતના લોટ, તથા મોદકાદિક સર્વ જાતિનાં પકાન્ન, તથા સૂરણાદિક સર્વ જાતિનાં કંદ, તથા માંડા પ્રમુખ સર્વ જાતિની કેલવેલી વસ્તુ, એ સર્વને અશન કહિયે. તેમજ વેશણ, વરિયાલી, ધાણા, સૂઆ આદિક એને પણ અશનજ કહિયે.

બીજું (પાણં કેળ) પાણી તે કાંજી, યવ, ચોખા અને કાકની પ્રમુખ નાં ધોયણ તથા નદી પ્રમુખ સર્વ જલાશયનાં પાણી, એ સર્વ પાણી કહીયે. તથા શાકરવાણી, ડાઢવાણી, આંબિલવાણી અને શેલડીરસ પ્રમુખ એ સર્વ, યદ્યપિ પાણીમાંહે આવે છે. તથાપિ એને વ્યવહારથી અશનજ કહિયે.

ત્રીજું (સાશ્મં કેળ) સાદિમ તે ચારેક, બદામ, શિંગોનાં, ચજૂર, કોપરાં, ડાઢ, તથા અલોનાદિક સર્વ જાતિનો મેવો, તથા કાકની, આંબાં, ફણસ અને નાલિયેર પ્રમુખ સર્વ જાતનાં ફલ, તથા શેકેલાં ધાન્ય, તે જેવાં કે:-ધાણી, પહુઆપ્રમુખ તથા પાપર પ્રમુખ સર્વ સાદિમ કહિયે.

ચોથું (સાશ્મં કેળ) સાદિમ તે દંતકાષ્ઠ, શુંઠ, હરડે, પીંપરી, મરી, અજમો, જાયફલ, કસેલો, કાથો, ચસચસ, જેઠીમધ, તજ, તમાલપત્ર, એલચી, લવિંગ, જાવંત્રી, સોપારી, પાન, બીમ્લવણ, આજો, અજમોદ, કલિંજણ, પિંપલીમૂલ, ચિણિકવાવ, કચૂરો, મોથ, કાંટાસેલીયો, કપૂર, સંચલ, બેહેડાં, આમલાં, હિંગલાષ્ટક, હિંગ, ત્રિવિંસો, પુષ્કરમૂલ, જવાસામૂલ, બાબચી બાલબાલ, ધવળાલ, ચેરળાલ, ચિજનાળાલ, પાન, પંચકૂલ, તુલસી, જીરું, એ જીરાને પચ્ચસ્કાણજાણ્ય તથા પ્રવચનસારોચ્ચારમાં સાદિમ કહ્યું છે, અને

શ્રીકલ્પવૃત્તિમાંહે સ્વાદિમ કહ્યું છે, તથા અજમાને પણ કેટલા એક સ્વાદિમ કહે છે. તથા કોઠપત્ર, કોઠવત્તી, આમલગંઠી, લિંબુષ્પત્ર, આંબા ગોટલી પ્રમુખને સ્વાદિમ કહિયે. એ ચાર પ્રકારના આહાર કહ્યા.

હવે અનાહાર વસ્તુ કહિયેં ઠેયે. તેમાં લિંબુનાં પાંચ અંગ, તે મૂલ, ઢાલ, પત્ર, ફૂલ, ફલ, તથા ગોમૂત્ર, ગલો, કઢૂ, કરિયાતું, અતિવિષ, સુખડ, રાસ, હલદર, રોહિણી, ઉપલેટ, વજ, ત્રિફલા, ધમાસો, નાદી, આસંધિ, રિંગણી, દલીયો, ગુગલ, વોળી, બદરી, કંચેરમૂલ, કરીરમૂલ પુશ્પાક, આઠી, મજીઠ, બોલ વીઝ, કુંચાર, ચિત્રો, કુંદરૂ, તમાકુ, બાઝલઢાલ પ્રમુખ. અનિષ્ટ સ્વાદવાલી વસ્તુ તથા સ્વાદ વિના રોગાદિક કારણે ચતુર્વિધ આહારાદિક કલ્પે, અપિણ પ્રમુખ પણ એમજ જાણવાં. એટલે જે વસ્તુ સ્વાતાં થકાં જીવને અરુચિ ઉપજે, અલસામણા લાગે, તે સર્વ અનાહાર વસ્તુ જાણવી. એ વસ્તુ અહીંયાં પ્રસંગે લખી. એમ એ પૂર્વોક્ત ચારે પ્રકારના આહારનો હું નિયમ લઉં હું. હવે એ નિયમજંગ થવાના જયને લીધે અહીંયાં નોકારસીના પચ્ચસ્કાણને વિષે બે આગાર મોકલાં મૂકે છે, તે કહે છે.

૧ (અન્નજ્ઞાનાજોગેણં કેળ) અન્યત્રાનાજોગાત્ એટલે વિસરવા થકી તે અહીંયાં પચ્ચસ્કાણનો ઉપયોગ વિસરવાથકી અજાણપણે અનુપયોગે કોઈ વસ્તુ મુખમાં પ્રક્ષેપ કરવાથી પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય, પરંતુ વચમાં પચ્ચસ્કાણ સાંજરે, તેવારેં તરત મુખથી ત્યાગ કરે, થૂંકી નાલે તો પચ્ચસ્કાણ ન જાંગે, અથવા અજાણપણે મુખથી દેતું ઉતરું પઠી કાલાંતરેં સાંજરું, અથવા તુરત સાંજરું, તો પણ પચ્ચસ્કાણ ન જાંગે, પણ શુદ્ધ વ્યવહાર માટેં ફરી નિઃશંક ન થાય, તેમાટેં યથાયોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત લેવું, એ રીતેં સર્વ આગારોને વિષે જાણી લેવું.

૨ (સહસાગારેણં કેળ) જે પચ્ચસ્કાણ કહ્યું છે તેનો ઉપયોગ તો વિસર્યો નથી, પણ કાર્ય કરવામાં પ્રવર્તતાં યોગ્ય લક્ષણ સહસાત્કાર એટલે સ્વજાવેજ મુખમધ્યે પ્રવેશ થાય, જેમ દધિ મથતાં ઢાંટો ઝડી મુખમાં પડે, અથવા ગાય, જૈંશ પ્રમુખ દોહોતાં થકાં તથા ઘૃતાદિક મથતાં તથા ઘૃતાદિકનો તોલ કરતાં અચાનક ઢાંટો મુખમાં પડે, અથવા ચઢવિહાર ઉપવાસેં વર્ષાકાલેં મેઘના ઢાંટા મુખમાં પડે, તેથી પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય. એ રીતેં ઉક્ત બે પ્રકારના આગારેં કરી (વોસિરામિ કેળ) બે ઘમ્ની સુધી ચારે આહારને વોસિરાવું હું, એટલે અપચ્ચસ્કાણી આત્માને ઢાંડું હું. અહીંયાં 'વોસિરે' એ ગુરુનું વચન છે, અને 'વોસિરામિ' એ શિષ્યનું વચન છે ॥ ૧ ॥

॥ अथ नमुक्कारसहिअं मुठिसहिअं पच्चस्काण ॥
 उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं मुठिसहिअं पच्चस्काइ
 चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं ॥
 अन्नढणा जोगेणं सहसागारेणं महत्तरागारेणं सब
 समाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ १ ॥

अर्थः—एना अर्थमां (मुठिसहिअं के०) मूठि सहित, एटले ज्यां सुधी
 मूठि होय, त्यां लगे पच्चस्काण अने नोकार गणी मूठि मोकली मूळं, तेवारें पच्च
 स्काण मोकलुं थाय. एना आगारोनो अर्थ बीजा पच्चस्काणोथी जाणवो ॥ १ ॥

॥ अथ पोरिसि साहूपोरिसिनुं पच्चस्काण ॥

॥ उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साहूपोरिसिं
 मुठिसहिअं पच्चस्काइ ॥ उग्गए सूरे चउविहंपि आहा
 रं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणाजोगेणं स
 हसागारेणं पन्नकावेणं दिसामोहेणं साहुवयणेणं
 महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ ३ ॥

अर्थः—(पोरिसिं के०) प्रहर दिवस सुधी अने (साहूपोरिसिं के०) सा
 रूँपोरिसि एटले अरूँ प्रहर सहित एक प्रहर अर्थात् दोढ प्रहर सुधी
 (पच्चस्काइ के०) नियम लहुं लुं. इहां पुरुष प्रमाण शरीरनी ढाया ज्यां हो
 य, पण अधिक न्यून न होय तेने पोरिसि कहियें, अथवा पुरुष जमणे
 काने सूर्यनुं बिंब राखीने, दक्षिणायनना प्रथम दिवसें ढीचणी ढाया जे
 वखतें बे पगलां होय, ते वखतें पोरिसी थाय. जे माटें श्री उत्तराभ्ययन
 मां कहुं ठे के ॥ आसाढि पुष्णिमाए, दुपया पोसे चउप्पया चित्ता ॥ आ
 सुए एसु मासेसु, तिपया हवइ पोरिसि ॥ १ ॥ हवे हानि वृद्धि ते आ प्र
 माणें जाणवी, ते जेम केः—अंगुलं सत्त रत्तेणं, पस्केणं तु दु अंगुलं ॥ व
 हए हाय एवावि, मासेण चउरंगुलं ॥ ३ ॥ अर्थः—बार अंगुलनुं एक पगलुं
 कहियें. हवे पुरुषें उजो रही जमणे काने सूर्यमंडलनुं बिंब राखीने ढीच
 णनी ढाया जोवी. तिहां आषाढी पूर्णिमायें कर्कसंक्रांतिना प्रथम दिवसें जे

वखत ते ठाया बे पगप्रमाण होय ते वखत पोरिसि कहीयें. तेवार पढी महीना पर्यंत मास मासनी संक्रांतियें चार चार आंगुल वधारता जश्यें, तेवारें पोष मासनी मकर संक्रांतियें चार पगनी ठायायें पोरिसी थाय. तेवार पढी वली मास मासनी संक्रांतियें चार चार आंगुलनी हानि करियें, तो फरी आषाढ महीने बे पगनी ठाया थाय, तेमज आश्विन अने चैत्रमासें त्रण त्रण पगनी ठाया जाणवी, तथा तेवीज रीतें आषाढनी संक्रांति थकी सात दिवसैं एक अंगुल अने पखवाडे बे अंगुल ठायानी वृद्धि करवी, अने पोषमासनी संक्रांतियेकी सात दिवसैं एक अंगुल अने पखवाडीये बे अंगुल ठायानी हानि करवी, तेम महिने चार अंगुलनी हानी वृद्धि करवी, एटले पोरिसी एक प्रहरनी थइ. अने मुठिसहिअनो अर्थ तो पूर्वे लख्यो ठे,

(असरणपाणखाश्मंसाश्मं के०) अशन, पान, खादिम अने खादिम, ए चार प्रकारना आहारनो नियम करुं तुं. हवे आगार कहे ठे, एक (अन्नहणाजोगेणं के०) अनाजोगें ते अजाणते विसारवा थकी, बीजो (सहसागारेणं के०) सहसात्कारें. त्रीजो (पञ्चन्नकालेणं के०) कालनी प्रह-
न्नता ते मेघादि, ग्रहादि, दिग्दाह, रजोवृष्टि तथा पर्वत अने वादल प्र-
मुखें करी सूर्य ढंकाइ जाय तेणें करी वखतनी बराबर खबर न पडे एवां
अजाण पणायें करी अधूरी पोरिसियें पण पोरिसि पूर्ण थइ, एतुं समजी
ने पञ्चस्काण पालवामां आवे. तो तेषी जंग नहीं, अने कदापि ए रीतें
अधूरी पोरिसियें जमवा बेठा एटलामां तावको जोयो, अने जाण्युं जे
हजी सवार ठे, पोरिसिनो वखत पूर्ण थयो नथी, तेवारें जे मुखमां को-
लीयो होय, ते राखमां परठवीने बेसी रहे, अने यावत् पोरिसि पूर्ण थया
पढी जमवा बेसे, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं.

चोथो (दिसामोहेणं के०) दिशिने मूढपणे एटले दिशिविपर्यास थ
याथी अजाणते पूर्वने पश्चिम अने पश्चिमने पूर्व करी जाणे. एम अजा-
णतां वहेतुं पलाय तो पञ्चस्काण जंग नहीं, अने थोरु जम्या पढी कोइ
ना कह्याथी जाणवामां आवे तो मुखमांनो कोलीयो थूकी नाखे. ए रीतें
दिङ्मोह टढ्या पढी, अरु जम्यो बेसी रहे तो जंग नहीं.

पांचमो (साहुवयणेणं के०) 'उध्घार पोरिसि' एवा साधुना वचनें करी पो-
रिसि जणी, सांजलीने पाळे, तो पञ्चस्काण जंग नहीं, पढी ज्यारें जाणवामां

આવે કે સાધુ તો ઠ ઘમીની પોરિસી જાણે છે, તેવારેં પૂર્વલી રીતેં તેમજ બે સી રહે, તો પચ્ચસ્કાણ જાંગે નહીં. એ પાઠલા બે આગાર ત્રમતાનાં છે.

ઠું (સવસમાહિવત્તિયાગારેણં કે) સર્વ પ્રકારેં શરીરમાં અસમાધિ રહે, ઇટલે પચ્ચસ્કાણ કસ્યા પઠી તીવ્ર શૂલાદિક રોગ ઉપને થકે અથવા સર્પાદિકેં ફર્યો હોય, તે વેદનાથી જીવ આર્તિમાં પડે, અથવા જેવારેં અ-કસ્માત્ કષ્ટ થાય, તેવારેં સર્વ ઇન્દ્રિયોની સમાધિને અથેં અપૂર્ણ પચ્ચસ્કાણે પણ પથ્ય ઔષધાદિક લેવાં પડે તો તેથી પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય, અને સમાધિ થયા પઠી તેમજ પાઠલો વિધિ કરે. ઇહાં પણ ગુરુ વોસિરે, કહે અને શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર તે વોસિરામિ કહે.

એ પચ્ચસ્કાણમાં મુઠ્ઠિસહિઅં સાથેં લીધું છે, તેથી મહત્તરાગારેણં એ આગાર વધ્યો છે, તેનો અર્થ આમ છે, કે (મહત્તર કે) મહોટે કાર્યેં ઇટલે જેટલો પચ્ચસ્કાણમાં નિર્જીરાનો લાજ થાય છે, તે કરતાં પણ અ-ત્યંત મહોટો નિર્જીરાનો લાજ જે કાર્યમાં થતો હોય, અર્થાત્ કોઈ ગ્લાન, પ્રાસાદ, સંઘ અથવા દેવના વૈયાવચ્ચને અથેં કોઈ વીજા પુરુષથી તે કાર્ય ન થઈ શકતું હોય, ત્યારેં ગુરુ તથા સંઘના આદેશથી મુઠ્ઠિસહિઅંનો વલ ત પૂર્ણ થયા વિના પણ જો પાલવામાં આવે, તો પચ્ચસ્કાણજંગ ન થાય. અને તે કાર્ય પૂર્ણ થયા પઠી પાઠલોજ વિધિ સમજવો ॥ ૩ ॥

॥ અથ પુરિમહ્ અવહ્નું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ સૂરે ઝગ્ગા નમુકારસહિઅં પુરિમહ્ મુઠ્ઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઈ. સૂરે ઝગ્ગા ચઝવિહંપિ આહારં અસણં પાણં શ્વાઈમં સાઈમં અન્નઢણાન્નેમેણં સહસાગરેણં પચ્ચન્નકાલેણં દિસામોદેણં સાહુવયણેણં મહત્તરાગારેણં સવસમાહિવત્તિયાગારેણં વીસિરે ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (સૂરેઝગ્ગા કે) સૂર્યના ઉદયથી માંનીને (પુરિમહ્ કે) પહે, લા પ્રહર સુધી પુરિમાઈ કહિયેં, અને જો અવહ્નું પચ્ચસ્કાણ લેવું હોય, તો ઉપર સૂત્રમાં અવહ્નું નામ કહિયેં. અવહ્ન ઇટલે ત્રીજા પ્રહર સુધી અશનાદિ કે ચાર આહાર પચ્ચસ્કું હું, એના આગારોના અર્થ પ્રથમ લખાઈ ગયા છે ॥૪॥

॥ अथ विगइ निविगइनुं पञ्चस्काण ॥

॥ विगइउं निविगइअ पञ्चस्कामि अन्नञ्जणाजोगेणं
सहसागारेणं लेवालेवेणं गिहब्बसंसठेणं उक्कि
त्तविवेगेणं पडुच्च मस्किएणं पारिष्ठावणियागारेणं
महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥५॥

अर्थ:-जोजन करतां जे थकी कामादिक उन्मादरूप विकार आय,तेने विगइ कहियें,ते विगइ सर्व मली दश ठे.तेमां मांस, मदिरा, माखण अने मध, ए चार तो अन्नद्वयज ठे.बाकी जद्वय विगय ठ प्रकरानां ठे. एक दूध,बीजुं दहीं, त्रीजुं घृत, चोथुं तेल, पांचमो गोल अने ठठुं पकान्न. ए ठ प्रकार नी विगइमांथी एक पण विगइनुं जे पञ्चस्काण करवुं, तेने विगइउं पञ्च स्काण कहियें, अने समस्त विगइनुं जे पञ्चस्काण करवुं तेने (निविगइअ पञ्च स्कामि के०) निवि पञ्चखुं बुं. एटले निविनुं पञ्चस्काण कहियें.

त्यां श्रावकने निविमांहे निविआता लीधा कट्टे नहीं, जो लागठ तप मांझुं होय, तो तेमांहे त्रण दिवस पढी निवियाता लीधा कट्टे.

तथा साधुने तो एक निविमांहे निवियाता लीधा कट्टे ठे,अने विग इआता तथा जो निवियातानो नियम लीये तो,तेवारें आयंबिल पञ्चस्के, तेथी आयंबिलमांहे जे कट्टे, ते वस्तु टालीने बीजी सर्व वस्तुनो नियम लीये. हवे पञ्चस्काण जंगना जयथी जे आगार मोकलां मूके ठे, ते कहे ठे.

एक अन्नञ्जणाजोगेणं. बीजो सहसागारेणं. ए बेना अर्थ लखाइ गया ठे. त्रीजुं (लेवालेवेणं के०) लेपालेप ते आवी रीतें के घृत प्रमुख जे वि गइनो नियम साधुने होय तेवी घृतादिक विगइथी गृहस्थनो हाथ खरका येलो होय,पढी तेने लुंठी नाख्यो होय,तेवा हाथथी अथवा खरडायेला चाटु वाने लुंठीने ते चाटुवाथी बहोरावे अथवा पीरसे, तो पञ्चस्काण जंग न थाय.

चोथुं (गिहब्बसंसठेणं के०) गृहस्थनुं जे वाटकी प्रमुख जाजन ते वि गइ प्रमुखें खरख्युं होय, तेवा जाजनथी जे गृहस्थ अन्न आपे, ते अन्न विगइ प्रमुखें मिश्र होय, अने जो ते अन्न जमे. तो पञ्चस्काण जांगे नहीं. पांचमुं (उक्कित्तविवेगेणं के०)गाढी विगइ जे गोल पकान्नादिक ठे.तेना

कटका रोटली उपर नाखी करी पढी उपानी परहा कख्या होय, तेवी रो
टली प्रमुख लेतां पण पच्चस्काण जंग न थाय.

ठुं (पुच्छमस्किणं के०) रोटला प्रमुखने लगारेक सुंहाला राखवा
ने अर्थे मोण दीधुं होय, अथवा लगारेक हाथ चोपनी कीधी होय, ते
रेचवाली रोटली प्रमुख तथा पुन्हादिक लेतां पच्चस्काण जंग न थाय.

सातमुं पारिष्ठावणियागारेणं, आठमुं महत्तरागारेणं, नवमुं सबसमाहि
वत्तिआगारेणं, ए त्रण आगारनो अर्थ, बीजा पच्चस्काणोथी जाणवो ॥५॥

॥ अथ बेआसणां तथा एकासणां पच्चस्काण ॥

उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साहपोरिसिं पु
रिमहं मुठिसहियं पच्चस्काइ॥उग्गए सूरे चउव्हिहंपि
आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणाजोगे
णं सहसागारेणं पढन्नकावेणं दिसामोहेणं साहुवय
णेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तिआगारेणं बेआ
सणं पच्चस्काइ. तिविहंपि आहारं असणं खाइमं
साइमं अन्नढणाजोगेणं सहसागारेणं सागारियागा
रेणं आउट्टणपसारेणं गुरुअप्पुठाणेणं पारिष्ठावणि
यागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं
पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा अन्हेण वा बहुलेवे
ण वा ससिन्हेण वा असिन्हेण वा वोसिरो॥एकासणां
नुं पच्चस्काण करवुं होय तो बे आसणानि ठामें एका
सणं पच्चस्काइ एवो पाठ कहेवो ॥ इति ॥ ६ ॥ ७ ॥

अर्थः—उग्गए सूरे इत्यादिकनो अर्थ प्रथमनां पच्चस्काणोमां लखाइ
गयो ठे. अने ज्यां एक वार (असणं के०) जोजन करवुं तेने एकासणं
कहियें; अथवा ज्यां एकज आसन ठे ते एकासणं कहेवाय ठे, अने बे वार
अशन एटले जोजन करीयें, तेने बेआसणं कहियें, ते (पच्चस्कामि के०)

पञ्चकुं हुं, एटले नियम लेउं हुं. इहां जो डुविहंपि आहारं करे तो बे आहार ते एक अशन अने बीजुं खादिम ठांडे, एटले जम्या पढी एक पाणी अने बीजुं सोपारी प्रमुख खादिम वस्तु लीये, तेवारें असणं खाश्मंनो पाठ कहियें, अने जो तिविहंपि आहारं करे, तो त्रण आहार ते अशन, खादिम अने खादिम, ए त्रण आहारतुं पञ्चस्काण करे, अने जम्या पढी एक पाणी मोकलुं राखे, तेवारें असणं खाश्मं साश्मंनो पाठ कहियें. तथा च उविहंपि आहारं करे तो जम्या पढी चारे प्रकारना आहारनो त्याग करे. हवे एनां आगार कहे ठे. त्यां एक अन्नवृणाजोगेणं अने बीजो सहसागराणं, ए वे आगारना अर्थ तो प्रथम लखाइ गया ठे.

त्रीजुं (सागरियागारेणं के०) साधु जमवा बेठा पढी त्यां कोइ सागरिक जे गृहस्थ ते आव्यो, पढी ते चाल्यो जतो होय तो क्वाण एक सबूर करे, वेशी रहे, अने जो तेने त्यां स्थिर रहेतो जाणे, अने गृहस्थनी नजर पडे तो साधु त्यांथी उठीने बीजे स्थानकें जइ आहारलीये. केम के गृहस्थनी देखतां जमे तो प्रवचनोपघातादिक महादोष सिद्धांतमां कहा ठे, ते लागे. ए साधु आश्री कछुं, अने गृहस्थ आश्री तो गृहस्थ एकासणं करवा बेठा पढी जेनी दृष्टि परतां अन्न पचे नहीं, एवा कोइ पुरुषनी दृष्टि पडे, अथवा सर्प आवे, चोर आवे, बंदीवान आवी उचो रहे, अकस्मात् अग्नि लागे, घर परवा मांडे तथा अकस्मात् पाणीनो रेल आवे, इत्यादिक कारणें ते स्थानकथी उठीने बीजे स्थानकें जइ एकासणं करतां पञ्चस्काण जांगे नहीं

चोथुं (आउट्टणपसारेणं के०) जमवा बेठा पढी हाथ पग जंघादिक अंगोपांग पसारतां तथा संकोचतां कांइ आसन चलायमाम थाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय. पांचमुं (गुरुअपुष्ठाणेणं के०) पञ्चस्काणें जमवा बेठा ठतां गुरु जे आचार्य, उपाध्याय तथा साधु ते आवे थके तेमनो विनय साचववाने अर्थें बे पगने ठामें राखी उठवुं पडे. तो पञ्चस्काण जंग न थाय,

ठठुं (पारिष्ठावणियागारेणं के०) विधियें निर्दोषपणे ग्रहण करेखुं अने विधियें वेहेंची आप्युं जे अन्न तेने साधुयें विधियें जुक्त कस्यां थकां कांहीं उगखुं एवं पारिष्ठापन योग्य जे अधिक अन्न ते स्निग्ध अन्नने परठवतां जीव विराधनादि घणा दोष उपजे ठे, एवं जाणीने तेवुं अन्न तथा विगयादिकने गुरुनी आज्ञायें एकासणादिकथी मांकीने उपवास पर्यंत पञ्च

स्काण वालाने ते वधेला आहारने जमतां पञ्चस्काण जंग न थाय, पण तिहां एटलुं विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिष्ठावणियागारेणं थाय, अने तिविहार उपवासना पञ्चस्काणें अन्नादिकनुं पारिष्ठावणियागारेणं थाय. ए आगार यतिने होय पण श्रावकने न होय, तथापि आलावो वूटे माटें गृहस्थने एकज पाठ संलग्न कहेतां दोष नथी. सातमुं महत्त रागारेणं, अने आठमुं सबसमाहिवत्तियागारेणं एना अर्थ लखाइ गया ठे.

हवे पाणस्सना आगार कहीयें ठैयें. जो तिविहारें तथा चउविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कखुं होय, तो अवश्य पाणस्सना आगार कहीयें, तथा जो दुविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कखुं होय, अने ते मां अचित्त जोजी अचित्तपाणी पीवामां लीये, तो पण पाणस्सना आगार कहीयें. अने दुविहार पञ्चस्काणमांहे सचित्त आहर लीये, तथा सचित्त पाणी पीये, तेवारें पाणस्सना आगार न कहियें. (पाणस्स के०) पाणी, ते पाणी केहवुं? तो के (लेवेणवा के०) जे अन्नादिकें करी जाजनादिक खरमाय ते लेपकृत आचाम्ल, तथा उंसामण गल्लीने पीये. आदिशब्द थकी डाढादिक आम्लकादिक पानकादिक जाणवां. ते पीवाथकी पञ्चस्काण जंग न थाय.

बीजुं (अलेवेणवा के०) अलेपकृत पाणी ते सौवीर, कांजी, धोयण, आदिशब्दथकी गमुलजरवाणी प्रमुखने पीये तो पञ्चस्काण न जांगे.

त्रीजुं (अठेणवा के०) अठ ते ऊसजल तथा बीजां पण निर्मल उकाळ्यां पाणी, नीतखुं फलादिकनुं धोयण प्रमुख तेने पीये तो पञ्चस्काण जंग न थाय,

चोथुं (बहुलेवेणवा के०) बहुलेप एटले मोहोलुं चोखा प्रमुखनुं धोवण तेने गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण न जांगे,

पांचमुं (ससिठेणवा के०) सिठसहित अन्नादिक दाणाना स्वाद विना धोवण तथा दाथरादिकनुं धोवण तेने गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण न जांगे.

ठहुं (असिठेणवा के०) सिठरहित कणक प्रमुखें हाथ खरड्यो होय, तेनुं धोवण गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं, ए ठ आगार पाणीनां कहा, ते टाली बीजा पाणीने (वोसिरामि के०) वोसिरावुं लुं ॥ ६ ॥ ७ ॥

हवे एकलछाणानुं पञ्चस्काण पण एकासणा प्रमाणें ठे, परंतु तेमां सात आगार ठे, माटें एक आउट्टणपसारेणं ए आगार न कहेवो ॥ ८ ॥

॥ अथ आयंबिलनुं पञ्चकाण विख्यते ॥

जग्गए सूरें नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साढुपोरिसिं मुठिसहि
अं पञ्चकाइ. जग्गए सूरें चउविहंपि आहारं असणं पाणं
खाइमं साइमं अन्नढणाजोगेणं सहसागारेणं पन्नकाळे
णं दिसामोहेणं साहुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिव
त्तियागारेणं आयंबिलं पञ्चकाइ. अन्नढणाजोगेणं सहसा
गारेणं लेवालेवेणं गिह्णसंसठेणं उक्खित्तविवेगेणं पारिष्ठा
वणियागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं ए
गासणं पञ्चकाइ, तिविहंपि आहारं असणं खाइमं साइ
मं अन्नढणाजोगेणं सहसागारेणं सागारियागारेणं आ
उट्टणपसारेणं गुरुअञ्जुछाणेणं पारिष्ठावणियागारेणं मह
त्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं पाणस्स लेवेण वा
अलेवेण वा अळेण वा बहुलेवेण वा ससिळेण वा असि
ळेण वा वोसिरे ॥ इति आयंबिल पञ्चकाण समाप्त ॥ ए ॥

अर्थः—(आयंबिलपञ्चकाइ के०) आंबिल पञ्चकुं हुं. एक अन्नढणा
जोगेणं बीजुं सहसागारेणं ए वे आगारना अर्थ आगल लखाइ गया ठे.
त्रीजुं (लेवालेवेणं के०) तेमां जे विगय तथा शाकादिकने सस्नेहले
आंगुली तथा जाजनादिक खरड्युं होय, तेने लेप कहियें, पढी तेनेज धणी
सारी रीतें लुंढी नाखीने जेमां विगयादिकना अवयव कांइ पण देखाय
नहीं एतुं कखुं होय, तेने अलेप कहियें. एवां लेप अलेपवालां जाजन होय
अथवा हाथ लेपालेपवाला होय, एवा कांइ लेप अलेपवाला जाजनें तथा
हाथे पीरसवाथकी पञ्चकाण जंग न थाय. एने लेपालेप आगार कहियें.
चोथुं (गिह्णसंसठेणं के०) गृहस्थें पोताने अर्थ हाथ तथा चाटुआ
दिकने विगयें करी खरड्या होय, तेवा हाथे अथवा चाटुवादिकें अन्न
आपे, ते अन्न जमतां थकां आंबिल जंग न थाय, पांचमुं (उक्खित्तविवेगेणं

કે૦) ગાઢી વિગય જે ગોલ પકાન્નાદિક ઢે તેને રોટલી ઉપર મૂકીને ફરી પરહિ કરી હોય, તેવી રોટલી નિવિ આંબિલમાં લેતાં પચ્ચસ્કાણ ઝંગ ન થાય.

ઠહું (પારિઠાવણિઆગારેણં કે૦) પરઠવતો આહાર લેતાં ઇટલે કોઈ સા ધુયેં અધિક વહોલું હોય પઢી તે તેને પરઠવવાનું હોય, તે પરઠવતાં તેને ઘણીજ અજયણા લાગે, અને તેજ વિગઈ પ્રમુખનું પોતાને પચ્ચસ્કાણ પળ હોય,અથવા પોતેં ઉપવાસાદિક તપ કહું હોય, તેમ ઠતાં પણ, ગુરુની આ જ્ઞાયેં તેવા આહારને લેવાયકી પણ ઝંગ ન થાય.

સાતમું (મહત્તરાગારેણં કે૦) મહોટી નિર્ઝારાને લાઝેં પચ્ચસ્કાણ ઝાં ગે નહીં. આઠમું (સવસમાહિવત્તિયાગારેણં કે૦) સર્વ પ્રકારેં શરીર અસ માધિયેં પચ્ચસ્કાણ ઝાંગે નહીં, વોસિરામિ ઇનો અર્થ સુલઝ ઢે ॥ ૯ ॥

॥ અથ ચઝવિહાર ઉપવાસનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ સૂરે ઝગ્ગા અઝત્તઠં પચ્ચસ્કાઈ ચઝવિહંપિ આહારં
અસણં પાણં સ્વાઈમં સાઈમં અન્નઢણાઝોગેણં સહસા
ગારેણં પારિઠાવણિયાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવસમા
હિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:-સૂર્યના ઉદયથી માંમીને (અઝત્તઠંપચ્ચસ્કામિ કે૦)અઝત્તાર્થ ઇટ લે જાત પાણીનો નિયમ લહું હું, (ચઝવિહંપિ આહારં કે૦) ચારે આહારનો નિયમ લહું હું,તે ચાર આહારનાં નામ કહે ઢે.એક અશન,બીજો પાન,ત્રીજો સ્વાદિમ, અને ચોથો સ્વાદિમ, હવે ઇના આગાર કહે ઢે. એક અન્નઢણા ઝોગેણં, બીજો સહસાગારેણં, ત્રીજો પારિઠાવણિયાગારેણં, ચોથો મહત્તરાગારેણં, અને પાંચમો સવસમાહિવત્તિયાગારેણં, ઇના અર્થ લખાઈ ગયા ઢે.

તથાપિ પારિઠાવણિયાગારેણંનું વિશેષ ઇટલું ઢે કે, પાણી અને આહાર ઇ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ગુરુની આજ્ઞાયેં આહાર કીધો કલ્પે, પણ ઇકલો આહારજ કોઈ પરઠવતો હોય તો તે આહાર કીધો કલ્પે નહીં, કેમ કે? ચઝવિહાર પાણીનો નિયમ ઢે, અને પાણી વિના મુખ શુદ્ધ ન થાય માટેં પાણી અને આહાર ઇ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ચઝવિહાર ઉપવાસમાં લીધા કલ્પે,અને તિવિહાર ઉપવાસમાં તો પાણી મોકલું ઢે,માટેં ઇકલો આહાર કોઈ પરઠવતો હોય તો પણ ગુરુની આજ્ઞાયેં લીધો કલ્પે॥૧૦॥

॥ अथ तिविहार उपवासनुं पञ्चस्काण ॥

॥ सूर उग्गए अजत्तठं पञ्चस्काइ तिविहंपि आहारं अ
सणं खाइमं साइमं अन्नवणाजोगेणं सहसागारेणं पा
रिठावणियागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागा
रेणं पाणहार पोरिसिं साहूपोरिसिं मुठिसहिअं घरस
हिअं पञ्चस्काइ. उग्गए सूर पुरिमहं अवहं पञ्चस्काइ.
अन्नवणाजोगेणं सहसागारेणं पन्नकालेणं दिसामोहे
णं साहुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं
पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा अन्नेण बहुलेवेण वा
ससिन्नेण वा असिन्नेण वा वोसिरे ॥ इति ॥ ११ ॥

अर्थः—(सूरउग्गए के०) सूर्यना उदयथी प्रारंजीने (अजत्तठं के०)
अजत्तार्थ एटले उपवास प्रत्ये (पञ्चस्कामि के०) पञ्चकुं तुं, ए त्रिविहा
रमां एक पाणीनो आहार मोकलो, वाकीना (असणं के०) अशन अने
(खाइमं के०) खादिम, तथा (साइमं के०) खादिम ए (तिविहंपिआहारं
के०) त्रण आहार न करवा, तेनो नियम लउं तुं. हवे एना आगार कहे ठे.
एक अन्नवणाजोगेणं, बीजो सहसागारेणं, त्रीजो पारिठावणियागारेणं,
चोथो महत्तरागारेणं, पांचमो सबसमाहिवत्तियागारेणं. एना अर्थ लखाणा ठे

ए पञ्चस्काणमां (पाणहार के०) पाणीनो आहार मोकलो ठे तेनो
अवधि तथा आगार कहे ठे. (उग्गएसूरे के०) सूर्यना उदयथी प्रारंजी
ने (पोरिसिं के०) प्रहर लगें (साहूपोरिसिं के०) मोठ प्रहर लगें (मुठि
सहिअं के०) नोकार गणी मूठि मोकली मूके तेवारें पञ्चस्काण मोकलुं
थाय. (घरसहिअं के०) पोताने घेर जई नवकार गणी पञ्चस्काण पारुं
(उग्गएसूरे के०) सूर्योदयथी प्रारंजीने (पुरिमह के०) बे प्रहर लगें
(अवह के०) अवह लगें (पञ्चस्कामि के०) पञ्चकुं तुं. हवे पाणी न
पीवाना वखत सुधीना आगार कहे ठे. एक अन्नवणाजोगेणं, बीजो सह
सागारेणं, त्रीजो पन्नकालेणं, चोथो दिसामोहेणं, पांचमो साहुवयणेणं,
छठो महत्तरागारेणं, सातमो सबसमाहिवत्तियागारेणं. एना अर्थ लखाणा ठे.

હવે (પાણસ્સ કે૦) પાણી પીવાના ઠ આગાર છે, તે કહે છે, (લેવેણ વા કે૦) લેપજલ તે સ્વજૂરનું તથા આઠણ, બીજું (અલેવેણવા કે૦) અલેપ જલ તે ધોયણ પ્રમુખ, ત્રીજું (અઠેણવા કે૦) નિર્મલ ઝણ પાણી, ચોથું (બહુલેવેણવા કે૦) મહોલું તાંદૂલનું ધોઅણ પ્રમુખ, પાંચમું (સસિઠેણવા કે૦) સીથ સહિત પીઠનું ધોયણ, ઠઠું (અસિઠેણવા કે૦) સીથરહિત ફાસૂ જલ ઇટલાં ટાલી બાકીનાં પાણીને (વોસિરામિ કે૦) વોસિરાવું હું ॥૧૧॥

॥ અથ ચઠઠ ઠઠ જત્તાદિકનું પચ્ચસ્કાણ આવી રીતે કહેવું ॥

સૂરે ઝગ્ગા ચઠઠજત્તં અજત્તઠં પચ્ચસ્કાઙ્. સૂરે ઝગ્ગ
 એ ઠઠજત્તં અજત્તઠં પચ્ચસ્કાઙ્, સૂરે ઝગ્ગા અઠમ
 જત્તં અજત્તઠં પચ્ચસ્કાઙ્. ઇત્યાદિપ્રકારે આગાર સ-
 હિત કહેવું. એના અર્થ સુલજ છે ॥ ૧૭ ॥

હવે એ પચ્ચસ્કાણને પ્રસંગે દશ વિગયમાંહેલા ઠ જદ્દ વિગય છે, તે પ્રત્યેકના પાંચ પાંચ નિવિયાતા કરતાં ત્રીશ નિવિયાતા થાય છે. તે કહે છે.

પ્રથમ દૂધ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. ત્યાં એક જે દૂધ ઘણું હોય, અને ચોખા થોડા હોય, તેને પેયા કહે છે, બીજો ટાટી ઠાશ સહિત જે દૂધ અર્થાત્ દૂધમાં સ્વટાશ નાલી પચાવીયેં અથવા ત્રણ દિવસની પ્રસૂત ગાયનું દૂધ ઝકાલીયેં તેને ડુરુઠ્ઠી કહે છે. ત્રીજું ડાક્ક ટોપરાદિક નાલીને રાંધેલું જે દૂધ, તેને પયસાની કહે છે. ચોથું ચોખાનો થોડો લોટ નાલીને રાંધેલું જે દૂધ, તેને અવલેહી કહે છે. પાંચમો ચોખા ઘણા અને દૂધ થોડુ, એ રીતે જે રાંધેલું હોય તેને સ્ત્રીર કહે છે. જ્ઞેદાંતરેં વલી એના પળ જ્ઞેદ થાય છે

હવે દહીંનાં પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક દહીંને ઘોલીને અથવા ઝકાલીને તેમાં વડાં નાલે, તેને ઘોલવડાં કહે છે. બીજું દહીં ઘોલીને વસ્ત્ર માંથી ગાલીયેં તેને મથ્યું અથવા ઠાણ્યું દહીં કહે છે. ત્રીજું દહીંને હાથ થી મથન કરી તેમાં સ્વાંડ અથવા સાકર જ્ઞેલીયેં તેને શિશ્વરણી અથવા શિશ્વર કહે છે. ચોથું દહીં અને રાંધેલા ચોખા એકઠા કરીયેં તેને કરબો કહે છે. પાંચમું લૂણ નાલીને જે દહીં મથન કરેલું હોય તેને સલવણ કહે છે.

હવે ઘૃતના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક ઔષધિયેં કરી પકાવેલું ઘૃત તેને પકઘૃત કહે છે. બીજું ઘૃતની કીટી જે મેલ થાય છે તે વઘારિ પ્રમુખ, ત્રીજું

જે ઘૃતમાં કોઈ ઔષધિ પકાવ્યું હોય તેના ઉપરની તરીનું ઘૃત, ખંન્નાદિકસ હિત તેને પકૌષધિ ઘૃત કહે છે. ચોથું પક્વાન્ન તલતાં વધેલું ઘૃત તેને નિષ્પંજ ન કહે છે. ઇટલે ત્રણ ઘાણ તલ્યા પઠીનું રહેલું ઘૃત અથવા સીરાદિક ઉપ રનું ઘૃત જાલવું. પાંચમું દહીની તરીમાં ગઢૂનો લોટ નાખીને જે તાવડે ત પાવીયે. તેને વિસંદણ કહે છે. એના પળ જેદાંતર જેદ ઘણા થાય છે.

હવે તેલના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક તિલકુટી તે ઘાણીમાંહે તિ લ પીલેલાની સામી તેમાંહે ખંન્નાદિક નાખે તે. બીજી તેલની મલી, ત્રીજી લાક્ષાદિક ડ્રવ્યે કરી પકાવેલું તેલ, ચોથું પાકેલા ઔષધની તરી. પાંચ મું ઘાણ પઠવાડેનું બલેલું તેલ, એના પળ જેદાંતરે જેદ ઘણા થાય છે.

હવે ગોલ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક અર્ઘ્ન કાઢેલો શેલની નો રસ, બીજું ગોલવાણું, ગોલની રાબ, ગોલના પાણીમાં લોટ નાખે તે, ત્રીજો શાકરની જાત, ચોથો ખાંન્ની જાત સર્વ જાણવી, પાંચમો ગોલની પાતી જાણવી. એના પળ જેદાંતરે જેદ ઘણા થાય છે.

હવે કડાવિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. જો એક સ્કાજાંવડે કન્નાઈ જ રાઈ ગઈ હોય તો તેથી બીજું ધાજું નિવિયાતું થાય છે, પળ તેમાં માત્ર બીજું ઘૃત નાખવું ન જોઈયે, તેજ ઘૃત વડે પકાવીયે, તેને પ્રથમ નિવિયાતો કહીયે. બીજું એકની ઉપર એક નાખીયે એમ ત્રણ ઘાણ ઉપરાંત તેજ ઘૃતમાં જે ચો થો પકાવીયે, તે બીજો નિવિયાતો જાણવો. ત્રીજો ગોલધાણી, ગોલપાપની પ્રમુખનો નિવિયાતો જાણવો. ચોથો પાણી, ગોલ, ઘૃત, એકઠાં ઝકાલી પઠી તે પાણીમાં લોટ નાખી રાંધેલી લાપશી કરીયે, તે નિવિયાતો જાણ વો. પાંચમો નિવિયાતો કરી ચોપડી કાઢાડેલા તાવમ્મની ઉપર પુરલા પ્ર મુખ કરે, તે પાંચમો નિવિયાતો જાણવો. એના પળ જેદાંતર ઘણા થાય છે.

॥ અથ ઢઠ અઠમાદિક તપ કરે અને બીજા દિવસાદિકે પાણી વાવ રવું હોય, ત્યારે પાણહારનું પચ્ચસ્કાણ કરે, તે કહે છે.

॥ પાણહાર પોરિસિં મુંઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઈ. અન્નઘ્ણા
જોગેણં સહસાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવ્વસમાદિવત્તિયા
ગારેણં પાણસ્સ લેવેણ વા અલેવેણ વા અઢેણ વા બહુ
લેવેણ વા સસિઢેણ વા અસિઢેણ વા વોસિરે ॥ ૨૩ ॥

॥ अथ गंतसहियं आदि अजिग्रहोतुं पञ्चस्काण ॥

॥ गंतसहियं वेहसहियं दिवसहियं थिबुगसहियं
मुठिसहियं पञ्चस्काइ. अन्नञ्जणाजोगेणं सहसागारे
णं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥१४॥

॥ अथ चउदनियम धारनारने देसावगासिकनु पञ्चस्काण ॥

देसावगासियं उवजोग परिजोगं पञ्चस्काइ अन्नञ्जणाजोगेणं सहसा
गारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥इति॥१५॥

अर्थः—(देसावगासियं के०) दिशिना अवकाशनुं व्रत अथवा बद्धा नि
यम आश्री तो (देस के०) थोनामां अवकाश आणे, तेने देशावकाशिक
व्रत कहियें. एटखे इहां जे एकली दिशिनुंज पञ्चस्काण करे, तेवारें उवजोग
परिजोगनो पाठ न कहियें तेने देसावगासियं पञ्चस्कामिज कहियें. (उव
जोग के०) एकवार जोगवीयें एवा आहार तथा विद्वेषनादिक तेने उप
जोग कहियें. अने (परिजोगं के०) वारंवार जोगवियें एवी वस्तु जे आ
जरण वस्त्रादिक तेनुं प्रमाण करे, एटखे जे चौद नियम संजारे, तेने ए
उपजोग परिजोगनो पाठ कहियें, एना आगारोनो अर्थ सुलज ठे ॥ १५ ॥

॥ अथ चउदनियमनी गाथा कहे ठे ॥

॥ सचित्तदव विगई, वाणह तंबोल वढ कुसुमेसु ॥

वाहण सयण विलेवण, बंज दिसि न्हाण जत्तेसु ॥१॥

अर्थः—पहेलुं (सचित्त के०) पाणी, फल, बीज, दातण, कण प्रमुख
सचित्त चीजनुं प्रमाण करे. बीजु (दव के०) जे वस्तुनो जिन्न स्वाद
ते ड्रव्य कहियें, तेनुं मान करे, त्रीजुं (विगई के०) घृत प्रमुख ठे विगय
मां जेटली खावाने मोकली राखवी होय, तेनुं मान करे, उपरांत निषेध
करे. चोथुं (वाणह के०) उपानह ते पगरखानुं मान करे. पांचमुं (तं
बोल के०) पान सोपारी प्रमुख सर्वने तंबोल कहियें, तेनुं मान करे. षष्ठुं
(वढ के०) वस्त्र जे पोताना शरीरें वापरवानां वस्त्र होय, तेनुं मान करे.
(कुसुमेसु के०) फुलनुं मन करे. आठमुं (वाहण के०) वाहन ते
अ, पालखी, कोली, गामां प्रमुख जे वाहन, तेनुं मान करे. नवमुं (स

यण के०) शय्या तथा आसन प्रमुखनुं मान करे, दशमुं (विलेपण के०)
चंदन तेल प्रमुख विलेपन करवानी वस्तुनुं मान करे. अगीयारमुं (बंज
के०) ब्रह्मचर्य पालवाने मैथुननी मर्यादा करे. बारमुं (दिसि के०) दि
शिविदिशिनुं मान करे. तेरमुं (न्हाण के०) खान कंकोमी प्रमुखें नावुं,
तथा अंधोलीनुं मान करे. चौदमुं (जत्तेसु के०) जात पाणीनुं मान करे.
अहिंयां बीजा पण नियम ठे, ते प्रसंगें लखीयें ठैयें, पन्नरमुं पृथ्वीकाय
आश्री माटी, मीनुं, खडी प्रमुख पोताने निमित्तें वावरे, तो तेनुं प्रमाण
करे. शोलमुं अप्पकाय आश्री पाणी पीवामां अथवा न्हावा प्रमुखमां
वापरवामां आवे, तेनुं प्रमाण करे. सत्तरमुं तेजकाय आश्री पोताना शरी
रना जोगोपजोगमां चूला, चाडी, शघनी, अंगीठी प्रमुखनुं रांध्युं, नीपज्युं,
तपाव्युं, शेक्युं, तेनुं प्रमाण करे. अठारमुं वायुकायआश्री पंखा, हिंचोला,
पन्दा तथा बुगमादिकथी पवन करवानुं प्रमाण करे. उंगणीशमुं वनस्प
तिकाय आश्री लीलां फल, फूल, शाक, दातण प्रमुख खावानुं तथा वा
वरवानुं प्रमाणकरे. वीशमुं त्रसकाय जे त्रास पामे एवा जीव ते कीनी
कीमा, विंठी, गाय मत्स्य, पक्षी, मनुष्य, देव नरकादिक मांहेला कोइ जी
वने विना अपराधें संकटप करी मारुं नहीं. तेनो नियम करे. एकवीशमुं
असि ते तरवार, जालां, तीर, बुरी, कोश, कोदाल, पावमा, घंटी प्रमुख
जीवघात करनारी वस्तुनो नियम करे. बावीशमुं मसी ते शाइना खनीया,
कलम प्रमुख वापरवानुं प्रमाण करे. त्रेवीशमुं कृषि ते जमीन खोदवादिक
घर हाट क्षेत्र प्रमुख तलाव कूपादिकने खोदवा, तथा तेना शस्त्रनो निय
म करे, ए चौदे नियमादिक त्रेवीश बोल जे ठे, ते जेवी रीतें पोताथी पळे
तेवी रीतें अवश्य पाले ॥ १ ॥

॥ अथ सांजनां पञ्चस्काण ॥

॥ बेआसण, एकासण, निविगड, आयंबिल, उपवास, उठ अष्टमादि त
प करनार ऊणजल वावरे, ते सांजे पाणहारनुं पञ्चस्काण लीये ते कहे ठे.

॥ अथ पाणहार दिवसचरिमुं पञ्चस्काण ॥

॥ पाणहार दिवसचरिमुं पञ्चस्काइ अन्नढणाजोगेणं सहसागारेणं
महत्तरागारेणं सबसमादिवत्तिआगारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ २६ ॥

॥ અથ રાતેં ચઢવિહાર કરવો, તેનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઙ્ગ ચઢવિહંપિ આહારં અસણં
પાણં શ્વાહમં સાહમં અન્નઢણાન્નોગેણં સહસાગારેણં
મહત્તરાગારેણં સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(દિવસચરિમં કે) દિવસના ઢેડાથી માંમીને નવો સૂર્ય ડગે
ત્યાં સુધી (પચ્ચસ્કામિ કે) પચ્ચસ્કું હું. (ચઢવિહંપિ આહારં કે) ચઢવિ
હાર તે ચાર પ્રકારના આહારને પચ્ચસ્કું હું. શેષ અર્થ સુલજ્ઞ ઢે ॥ ૧૭ ॥

॥ અથ રાત્રેં તિવિહાર તે ઇક પાણી મોકલું રાલે, તેનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઙ્ગ તિવિહંપિ આહારં અસણં
શ્વાહમં સાહમં અન્નઢણાન્નોગેણં સહસાગારેણં મહત્ત
રાગારેણં સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ૧૮ ॥

॥ અથ રાત્રેં ડુવિહાર તે પાણી અને શ્વાદિમ મોકલું રાલે, તેનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઙ્ગ ડુવિહંપિ આહારં અસણં શ્વા
હમં સાહમં અન્નઢણાન્નોગેણં સહસાગારેણં મહત્તરાગારે
ણં સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥

॥ અથ પચ્ચસ્કાણના આગારની ગાથા ॥

દોલેવ નમુકારે, આગારા ઢલેવ પોરિસિણ ॥ સતેવય પુરિમઢે
ઈકાસણગંમિ ઇઢેવ ॥ ૧ ॥ સત્તેગઢાણેસુ ઇ, ઇઢેવય ઇંબિ
લંમિ આગારા ॥ પંલેવ ય ઙ્ગત્તઢે, ઢપ્પાણે ચરિમચત્તારિ ॥ ૨ ॥
પંલચઢરો ઇન્નિગઢે, નિલ્લીણ ઇઢનવ આગારા ॥ ઇપ્પાઢ
રણે પંલચઢ હવંતિ સેસેસુ ચત્તારિ ॥ ૪ ॥

॥ હલે ઢ પ્રકારેં પચ્ચસ્કાણ શુરૂ થાય ઢે, તે કઢે ઢે ॥

॥ ફાસિઇં, પાલિઇં, સોહિઇં, તીરિઇં, કિઢિઇં, આરાહિ
ઇં, ઙંચ ન આરાહિઇં, તસસ મિઢામિ ડુકઢં ॥ ઇતિ ॥

अर्थः—पञ्चकाणविधें कखुं, उचित वेलायें जे प्राप्त थयुं, तेने फासिअं कहियें. पञ्चकाण वारं वार उपयोग देइने संचारवुं, तेने पालिअं कहियें. प्रथम गुरुने आहर पाणी देइ थाकतुं नोजन करवुं, तथा अतिचार न ल गारवो तेने शोजित कहियें. (तीरिअं के०) पञ्चकाण पूगा पढी पण थो मो अधिक काल थये पालवुं, निर्मल करवुं. (किट्ठिअं के०) नोजन वे लायें अमुक माहारे पञ्चकाण ठे, एम संचारवु. (आराहिअं के०) पञ्चका ण जे रीतें कीधुं, ते रीतें आराधवुं. ए ठ सुधी जाणवी. (जंचनाराहिअंके०) जे में पञ्चकाण न आराध्युं होय, अतिचार लगाड्या होय. (तस्समिहामिडु करुं के०) ते महारुं पाप मिथ्या थाल. एवा पञ्चकाणोने विषेज विवेकी पुर पें उद्यम करवो; केम के? शुद्ध धर्मनें प्रजावें जीव मोक्ष प्रमुखनां सुख पामे.

॥ अथ साधुजीने चौद प्रकारना दाननी निमंत्रणा करवी, ते कहेठे ॥

॥ पञ्चकाण कस्या पढी वे ढींचण अने मस्तक नूमियें लगानी, मावे हाथे मुखें मुहपत्ती देइ जमणो हाथ गुरुने पगें लगानी आवी रीतें कहे.

॥ इहाकारि जगवन् पसाय करी फासुअं एसणि
जोणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं वड्ड पडिग्गह कं
बल पायपुड्डणेणं पाडिहारिअ पोढ फलग सिद्धा सं
थारएणं उंसह जेसजोणं जयवं अणुग्गहो कायवो ॥

अर्थः—इहाकारि जगवन्, पसाय करी प्राशुक एटले अचित्त(एसणि जोणं के०) ऐषणिक ते सुजतो एटले जे साधुने कट्ठे, एवो आधाकर्मादिक दोषें रहित अशन, पाणी, (खाइमं के०) सुखनी, (साइमं के०) शूठ, हलदर प्रमुख (वड्ड के०) वड्ड ते चोलपटादिक, (पडिग्गह के०) पडगा दिक पात्रां प्रमुख, (कंबल के०) कांबली, (पायपुड्डणेणं के०) बेसवानुं पोठणुं, (पाडिहारि के०) अणवहोरी वस्तु जे गृहस्थनी थकां वाव रीने पढी गृहस्थने पढी अपाय ठे, तेवी वस्तु (पोढ के०) बाजोठ, (फलग के०) पाटीयुं, (सिद्धा के०) वस्ति, एटले रहेवानो उपाश्रय, (संथारएणं के०) पाट अथवा नाज प्रमुख, वली (उंसह के०) औषध जे काथ, चूर्ण, गोली प्रमुख एकज वस्तु होय ते (जेसजोणं के०) त्रिगड्ड,

त्रिफला प्रमुख, ए पूर्वोक्त वस्तुयें करी (जयवं के०) हे जगवन् गुरुजी !
(अणुगहोकायवो के०) अनुग्रह करवो, एटले जे जोश्यें ते बहोरजो.

॥ अथ पञ्चस्काण पारवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहियाए पम्किस्मीयें.यावत् जगचिंतामणिनुं चैत्यवंदन
जयवीयराय सुधी करवुं. पढी मन्हजिणाणंनी सच्चाय कही, मुहपत्ती पडि
लेहवी.इहामिण्ड्वाकापञ्चस्काण पारुं,यथाशक्ति इहामिण्ड्वाकापञ्चस्का
ण पाखुं, तहत्ति एम कही जमणो हाथ कटासणां चरवला उपर थापी
एक नवकार गणी पञ्चस्काण कखुं होय ते कही पारवुं, ते लखीयें ठैयें.

॥ उगगए सूरें नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साह्यपोरिसिं गंठसहिअं मुठि
सहिअं पञ्चस्काण कखुं चउबिहार आंबिल,नीवी,एकासणुं बेआसणुं कखुं
तिविहार पञ्चस्काण फासिअं,पालिअं,सोहिअं, तीरिअं, किटिअं,आराहि
अं जं च न आराहिअं तस्स मिहामि डुक्कं एम कही एक नवकार गणवो.

॥ अथ सामायिक लेवानो विधि ॥

॥ प्रथम उंचें आसनें पुस्तक प्रमुख मूकीनें श्रावक, श्राविका कटासणुं,
मुहपत्ती चरवलो देइ,शुद्ध वस्त्र जग्या पुंजी,कटासणा उपर बेसी,मुहपत्ती
काबा हाथमां मुखपासें राखी,जमणो हाथ थापनाजी सन्मुख राखी, एक
नवकार गणी पंचिंदिय कही, इहामि खमासमण देइ इरियावहिया, तस्स
उत्तरी, अन्नन्न उससिएणं कही, एक लोगस्सनो अथवा चार नवकारनो
काउस्सग करी,पारी, प्रगट लोगस्स कही,खमासमण देइ, इहामि कारेण सं
दिसह जगवन्,सामायिक मुहपत्ती पम्किहेहुं? इहं एम कहि मुहपत्ती तथा
अंगनी पम्किहेहणना पचास बोल कही,मुहपत्ती पम्किहेहियें. पढी खमास
मण देइइहामि कारेण संदिसह जगवन्!सामायिक संदिसाहुं? इहं. वली ख
मासमण देइ इहामि सामायिक ठाउं? इहं. एम कही बे हाथ जोनी एक
नवकार गणी,इहामि कारी जगवन्, पसाय करी सामायिक दंमकउच्चरावोजी.
तेवारें वमिल करेमी जंते कहे. पढी खमासमण देइ इहामि बेसणे संदिसा
हुं? ॥ इहं खमाण॥इहामि बेसणे ठाउं? खमाण॥ इहं इहामि ॥ सच्चाय सं
दिसाहुं ॥ इहं खमाण ॥ इहामि ॥ सच्चाय करुं ॥ इहं ॥ एम कही त्रण
गणवा, पढी बे घरी सच्चाय धर्म ध्यान करवुं ॥ इति ॥

पञ्चस्काण पारवानो तथा सामायिक खेवानो विधि. ३७१

॥ अथ सामायिक पारवानो विधि ॥

॥ खमासमण देइ इरियावहि पम्किमवाथी जावत् लोगस्स सुधी कही खमाणाइडाणामुहपत्ती पम्किहेहुं कही, मुहपत्ती पडिलेहि, खमासमण देइ ॥ इडाणासामायिक पारं. यथाशक्ति वली खमासमण देइ, इडाण ॥ सामायिक पाखुं; तहत्ति कही, पढी जमणो हाथ चरवला उपर अथवा कटा सणां उपर थापी, एक नवकार गणी, सामाश्यवयजुत्तो कहियें. पढी जमणो हाथ थापना सन्मुख सवलो राखीने एक नवकार गणी ऊठवुं ॥ इति ॥

॥ अथ पम्किहेहण करवानो विधि ॥

॥ नवकार पंचिंदिय कही इरियावहि पम्किमी स्थापना होय तो नवकार पंचिंदिय न कहेवुं. पढी तस्सउत्तरी कही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग करी, प्रगट लोगस्स कही उजे पणें बेसी मुहपत्ती, कटासणुं, चवलो, उत्तरासण, धोतीयुं, कंदोरो, आदें पम्किहेहवां, पढी काजो काहामी, जीव कलेवर सचित्त आदे जोवुं. पढी काजो काहामनार थापनाजी सन्मुख उजो रही इरियावहि पम्किमे, पढी काजो परठववा जग्या शोधी त्रण वार अणुजाणह जस्सगो कही, काजो परठवे, पढी त्रण वार वोसिरे कहे ॥ इति पम्किहेहण करवानो विधि ॥

॥ अथ देव वांदवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहि पम्किमवाथी मांकीने जावत् लोगस्स कही, पढी उत्तरासण नाखीने चैत्यवंदन नमुहुणं कही, आजवमखंडा सुधी अऊंजय वीअराय कहे. वली बीजुं चैत्यवंदन करी, नमुहुणं कही जावत् चार थोयो कहियें, वली नमुहुणं कही जावत् बीजी चार थोयो कहियें ठैयें, त्यां सुधी बधुं कहेवुं, पढी नमुहुणं तथा ने जावंती कही, एटले जावंति चेइआइ तथा जावंत केवि साहु ए बे कही. उवसगगहरं अथवा स्तवन कही अऊं जयवीयराय आजव मखंसासुधी कही, पढी चैत्यवंदन कही नमुहुणं कही संपूर्ण जयवीयराय कहेवा. प्रजाते देव वांदवा तेमां मन्हजिणाणंनी स जाय कहेवी, अने मध्यान्हें तथा सांजे देव वांदे तेमां सजाय न कहेवी ॥ इति

॥ अथ देवसि प्रतिक्रमण विधि प्रारंभः ॥

॥ प्रथम सामायिक लीजें. पढी पाणी वावखुं होय तो मुहपत्ती पम्किहे

हवी,अने आहार वावख्यो होय तो वांदणां वे देवां,त्यां वीजा वांदणां
 आवसीयाए ए पाठ न कहेवो.यथाशक्ति पच्चस्काण करवुं.खमासमण देइ
 इठाकारेण कही, वडेरा अथवा पोतें चैत्यवंदन कहीने पढी जंकिंचिनमु
 षुणं कही,उच्चा थइने अरिहंतचेइयाणं कहीने एक नवकारनोकाउस्सग्ग
 करी नमोऽर्हत्कहिने प्रथम थोय कहेवी.पढी लोगस्स,सबलोए,अरिहंत
 चेइयाणं कहीने एक नवकारनो काउस्सग्ग पारीने बीजी थोय कहेवी.
 पढी पुस्करवरदी कही,सुअस्स जगवळं करेमि काउस्सग्गं वंदणं एक नव
 कारनो काउस्सग्ग पारी त्रीजी थोय कहेवी. पढी सिद्धाणं बुद्धाणं कही
 वेयावच्च गराणं करेमि काउस्सग्गं अन्नत्तं कही,एक नवकारनो काउस्सग्ग
 पारी,नमोऽर्हत्कही,चोथी थोइ कहेवी.पढी वेसी हाथ जोरी नमुषुणं क
 हेवुं. पढी चार खमासमण देवा पूर्वक जगवान्, आचार्य, उपाध्याय सर्व
 साधु प्रत्ये थोच वंदन करियें.पढी इठाकारेण ॥ देवसि प्रतिक्रमणे ठा
 उं, एम कही, जमणो हाथ चवला कटासणा उपर थापीने इठं सबसवि
 देवसिअं कहेवुं पढी उच्चा थइ करेमि जंते इठामि ठामि काउस्सग्गं जो
 में देवसिउं तस्सउत्तरीं कही,पढी आठ गाथानो काउस्सग्ग करवो. आ
 ठ गाथा न आवडे तो आठ नवकारनो काउस्सग्ग करवो,ते पारीने,पढी
 लोगस्स कहेवो.पढी वेसीने त्रीजा आवश्यकनी मुहपत्ती पढी लेहीने
 वांदणां वे देवां,पढी उच्चा थइने इठाकां देवसिअ आलोउं इठं आलो
 एमि जो मे देवसिउं कहीनें,पढी सात लाख कहेवा.पढी अठार पाप स्था
 नक आलोइने सबसवि देवसिअ कहीने बेसवुं.बेसीने एक नवकार गणी
 पढी करेमि जंते इठामि पक्कमिउं कहीने,वंदितु कहेवुं,पढी वांदणां वे
 देवां. पढी अप्पुठिउहं अप्पितर देवसिअ खामीने वांदणां वे देवां. पढी उ
 चा थइ आयरिय उवझाए कहीने,करेमि जंते इठामि ठामि काउस्सग्गं
 जो मे देवसिउं तस्सउत्तरीं कही,पढी वे लोगस्सनो अथवा आठ नवका
 रनो काउस्सग्ग करी लोगस्स प्रगट कहेवो,पढी सबलोए,अरिहंत चेइया
 णं,वंदणवत्तिआए कही,एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग्ग
 पारीने.पुस्करवरदीं सुअस्स जगवळं करेमि वंदणं एक लोगस्स अथवा
 चार नवकारनो काउस्सग्ग पारीने, सिद्धाणं बुद्धाणं कही सुअदेवयाए
 करेमि काउस्सग्गं एक नवकारनो काउस्सग्ग पारी नमोऽर्हत् कही,

पुरुषें सुअदेवयानी पहेली थोय कहेवी, अने स्त्रीयें कमलदलनी पहेली थोय कहेवी. पढी खित्तदेवयाए करेमि काउस्सगंग कही एक नवकारनो काउस्सग पारी नमोऽर्हतं कही क्षेत्र देवयानी बीजी थोय स्त्रीयें तथा पुरुषें बन्नेयें कहेवी. पढी प्रगट एक नवकार गणी बेसीने, ठछा आवश्यकनी मुहपत्ती पम्बिलेहि, बे वांदणां आपीयें, पढी सामायिक चउविसबो, वंदनक, पम्बिक्रमाणं, काउस्सग अने पञ्चकाण ए ठ आवश्यक संचारवां. पढी इन्ना मि अणुसठिं कही नमो खमासमणणं कही, नमोऽर्हतं कहीने पुरुष, नमो स्तु वर्द्धमानाय कहे, अने स्त्री संसार दावानी त्रण गाथा कहे. पढी नमुहुणं कही स्तवन कहेवुं. पढी वरकनक कही जगवान् आदें वांदवा. पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी अट्टाश्लोसु कहेवुं. पढी देयसिअ पायडित्तनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करवो. पढी ते काउस्सग पारी, प्रगट लोगस्स कही, बेसीने खमासमण बे देइ सद्यायनो आ देश मागी एक नवकार गणी, सद्याय कहीयें, पढी वली एक नवकार गणी यें, पढी डुरकरकडं कम्मरकडंनो काउसग चार लोगस्सनो संपूर्ण अथवा शोल नवकारनो करवो. एक वडेरें अथवा पोतें पारीने नमोऽर्हतं कही लघुशांति कहेवी, पढी प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी इरियावही तस्स उत्तरी कही एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग करी प्रगट लोगस्स कहेवो. पढी चउक्कसाय कही, नमुहुणं, जावंति बे कही, उवसगहरं, जय वीयराय कही, मुहपत्ती पम्बिलेहवी. इन्नामिण॥ इन्नाकाण॥ सामायिक पारं. यथाशक्ति इन्नामिण॥ इन्नाकाण॥ सामायिक पाखुं तहत्ति कही, पढी जमणोहाथ उपधी उपर थापी एक नवकार गणीने सामाअवयजुत्तो कहेवो. पढी थापना होय तो एक नवकार गणी उठे ॥ ए देवसि प्रतिक्रमणनो विधि कह्यो, बाकी अंतरविधि वडेरानी समजवो॥ इति देवसि प्रतिक्रमण विधि ॥

॥ अथ राइ प्रतिक्रमण विधि ॥

॥ प्रथम पूर्वली रीतें सामायिक दीजें, पढी कुसुमिण डुसुमिणनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करी, पारी, प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी खमासमण देइ जगचिंतामणिनुं चैत्यवंदन जयवीयराय सुधी करवुं. पढी चार खमासमण पूर्वक जगवान्, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु प्रत्यें वांदवा, खमासमण बे देइ, सद्यायनो आदेश मागी एक नवकार ग

णीने जरहेसरनी सझाय कहीने फरी एक नवकार गणवो. पढी इठकार सुहराइनो पाठ कहेवो. पढी इठाकाणराइ प्रतिक्रमणे ठाउं कहीने जमणो हाथ उपधी उपर स्थापीने इठं सबस्सवि राइय डुचिंतियण्कही ॥ नमुहु णं तथा करेमि जंतो कही. इठामि ठामि काउस्सगं० जोमेराइयो तस्सउत्तरी कही एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग पारी प्रगट लोगस्स कही, सबलोए अरिहंतण्कही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग पारी पुस्करवरदीण्मुअस्सण्वंदण कही, अतिचारनी आठ गाथानो अथवा आठ नवकारनो काउस्सग पारी, सिद्धाणं बुद्धाणं कही ने, त्रीजा आवश्यकनी मुहपत्ती पम्बिलेही वांदणां बे देवां. त्यांथी ते अप्पुठि उं खामि वांदणां बे दीजें, त्यां सुधी देवसीनी रीतें जाणवुं. पण जे ठामें देवसिअं आवे ठे ते ठामें राइयं कहेवुं. पढी आयरिअ उवझाएण्करेमि जं ते इठामि ठामि काउस्सगं तस्स उत्तरी कही, तप चिंतामणि करतां न आवडे तो चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो काउस्सग करवो. ते पारी प्रगट लोगस्स कही, पढी ठठा आवश्यकनी मुहपत्ती पम्बिलेहीने वांदणां बे देवां, ते पढी तीर्थवंदन करवुं, पढी यथाशक्तियें पञ्चस्काण करवुं. पढी इठाकारेण संदिसह जगवन् सामायिक, चउविसठो, वंदनक, पम्बिक्रमणं, काउस्सग अने पञ्चस्काण ए ठ आवश्यक संजारवां. पञ्चस्काण कखुं होयतो कखुं ठे जी. कहेवुं, अने धाखुं होय तो धाखुं ठे जी? एम कहेवुं. पढी इठामो अणुसठिं नमो खमासमणाणं० नमोऽर्हतं०, विशाल लोचन, नमुहुणं, अरिहंतवेइयाणं एटलां कही एक नवकारनो काउस्सग पारीने नमोऽर्हतं० कही कळ्याणकंदनी प्रथम थोइ कहेवी. पढी लोगस्स, पुस्करवरदि, सिद्धाणं बुद्धाणं, कही अनुक्रमें चार थोयो कहीयें ठैयें त्यां सुधी सर्व कहेवुं. पढी नमुहुणं कही, जगवान् आदि चारने चार खमासमणे वांदवा. पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी अट्टाइजोसु कहेवुं. पढी श्रीसीमंधर स्वामीनुं चैत्य वंदन, स्तवन, जयवीयराय, काउस्सग थोय पर्यंत करवुं. पढी खमासमण पूर्व क श्रीसिद्धाचलजीनुं चैत्यवंदन, स्तवन, जयवीयराय, काउस्सग थोय सुधी करवुं. पढी सामायिक पारवाना विधिनी रीतें सामायिक पारवा सुधी कहेवुं ॥ इति ॥

॥ अथ पस्किप्रतिक्रमणनो विधि लिख्यते ॥

॥ देवसि प्रतिक्रमणमां वंदित्तुं कहियें ठैयें त्यां सुधी सर्व कहेवुं, पण चैत्य

વંદન સકલાઽર્હતનું કહેવું ને થોયો સ્નાતસ્યાની કહેવી. પઠી સ્વાસમણ
 દેશને શ્વાકારેણ સંદિસહ જગવન્, દેવસિચ્ચ આલોશ્ચ પમિક્કંતા શ્વા
 કાઞ પચ્ચિ મુહપત્તી પડિલેહું, એમ કહી મુહપત્તી પચ્ચિલેહિયેં. પઠી વાંદણાં
 બે દીજેં, પઠી શ્વાકાઞસંબુદ્ધા સ્વામણેણં અપુષ્ઠિત્તં અપિતર પચ્ચિચ્ચં સ્વા
 મેઝં શ્વ સ્વામેમિ પચ્ચિચ્ચં પન્નરસદિવસાણં પન્નરસરાશ્ચાણં જંકિંચિ અપ
 ત્તિચ્ચં કહી શ્વાકાઞ કહી પચ્ચિચ્ચં આલોએમિ શ્વં આલોએમિ જો મે પ
 ચ્ચિત્તં અશ્ચારોકં કહી શ્વાકાઞકહી પચ્ચિ અતિચાર આલોઝં, એમ કહીને
 અતિચાર કહિયેં. પઠી એવંકારેં શ્રાવક તણે ધમેં શ્રીસમકિત મૂલ બા
 ર વ્રત એકશો ચોવીશ અતિચારમાંહે જે કોશ અતિહાર પદ્ધ, દિવસમાંહે
 સૂક્ક, બાદર જાણતાં અજાણતાં હુઝં હોય, તે સચિ હું મનેં, વચનેં કાયા
 ચેં કરી મિથામિ ડુક્કં. સવસ્સવિ, પચ્ચિચ્ચ, ડુચ્ચિતિચ્ચ, ડુપ્પાસિચ્ચ, ડુચ્ચિ
 ચ્ચ, શ્વાકારેણ સંદિસહ જગવન્, તસ્સ મિથા મિ ડુક્કં. શ્વાકારિ જગવન્!
 પસાઝં કરી પચ્ચિ તપઃપ્રસાદ કરોજી. એમ ઉચ્ચાર કરીને આવી રીતેં ક
 હિયેં. ચઝઞેણં એક ઉપવાસ, બે આયંબિલ ત્રણ નિવિ, ચાર એકાસણાં, આઠ
 વિયાસણા, બે હજાર સઘાય, યથાશક્તિ તપ કરી પ્રવેશ કચ્ચો હોય તો પડ
 ઠિ કહિયેં. અને કરવો હોય તો તહત્તિ કહિયેં. તથા ન કરવો હોય તો અણ
 બોલ્યા રહિયેં. પઠી બે વાંદણાં દીજેં; પઠી શ્વાકાઞ પત્તેય સ્વામણેણં અપુ
 ઠિત્તં અપિતર પચ્ચિચ્ચં સ્વામેઝં શ્વં સ્વામેમિ પચ્ચિચ્ચં પન્નરસ દિવસાણં
 પન્નરસ રાશ્ચાણં જંકિંચિ અપત્તિચ્ચં પઠી વાંદણં બે દીજેં, પઠી દેવસિચ્ચં
 આલોશ્ચ પમિક્કંતા શ્વાકારેણ સંદિસહ જગવન્, પચ્ચિચ્ચં પમિક્કમું સમં
 પમિક્કમામિ શ્વં એમ કહી કરેમિ જંતે સામાશ્ચં કહી, શ્વામિ પમિક્કમિઝં
 જો મે પચ્ચિત્તં કહ્યા પઠી સ્વાસમણ દેશ શ્વાકારેણ કહી પચ્ચિસૂત્ર પડું,
 એમ કહી ત્રણ નવકાર ગણી સાધુ હોય તો પચ્ચિસૂત્ર કહે, અને સાધુ ન
 હોય તો ત્રણ નવકાર ગણીને શ્રાવક વંદિતું કહે, તિહાં પ્રથમ સુઅદેવયાની
 થોય કહેવી. પઠી હેઠા બેસી જમણો ઢીચણ ઝઝો રાણી એક નવકાર
 ગણી કરેમિ જંતે શ્વામિ પમિક્કમિઝં કહી, વંદિતું, કહેવું. પઠી કરેમિ જં
 તે, શ્વામિ ઠામિ કાઝસ્સગ્ગં, જો મે પચ્ચિત્તં, તસ્સ ઝત્તરી, અન્નઢઞ્ઞકહીને બાર
 લોગસ્સનો કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તે લોગસ્સ ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી કહેવા,
 અથવા અમતાલીશ નવકારનો કાઝસ્સગ્ગ કરીને પારવો. પારીને પ્રગટ લો

गस्स केहवो. पढी मुहपत्ती पडिखेहीने, वांदणां बे दीजें. पढी इच्छाकाण समास खामणेंणं अप्पुठ्ठिउहं अप्पितर पस्सिअं खामेउं इहं खामेमि पस्सिअं एक परकाणं पन्नरस दिवसाणं पन्नरस राइआणं जं किंचि अपत्तिअं कही पढी खमासमण देइने इच्छाकाण कही, पस्सि खामणा खामुं? एम कहीने खामणां चार खामवां. पढी देवसि प्रतिक्रमणमां वंदित्तु कहा पढी वांदणां बे देइने त्यांथी सामायिक पारियें, त्यां सुधी देवसिनी पेठें जाणवुं; पण सुअदेवयानी थोयोने ठेकाणें ज्ञानादिकनी थोयो कहेवी, स्तवन अ जितशांतिनुं कहेवुं, सद्यायने ठेकाणें उवसग्गहरं तथा संसारदावानी चार थोयो कहेवी. अने लघुशांतिने ठेकाणें महोटी शांति कहेवी ॥ इति ॥

॥ अथ चउम्मासी प्रतिक्रमणविधि ॥

॥ ए उपर लखेला पस्सिना विधि प्रमाणेज ठे, पण एटलो विशेष जे बार लोगस्सना काउस्सग्गने ठेकाणें वीश लोगस्सनो काउस्सग्ग करवो, अने पस्कीना आगारने ठेकाणें चोमासीना कहेवा. तथा तपने ठेकाणें ठ छेणं, बे उपवास, चार आंबिल, ठ निवी, आठ एकासणां, शोल बीआसणां, चार हजार सज्जाय, ए रीतें कहेवुं ॥ इति चउम्मासी प्रतिक्रमणविधि ॥

॥ अथ सांवत्सरी प्रतिक्रमणविधि ॥

॥ ए पण उपर लखेला पस्कीना विधि प्रमाणें ठे, तथापि बार लोगस्सना काउस्सग्गने ठेकाणे चाहीश लोगस्स अथवा एकशो ने शाठ नवकारनो काउस्सग्ग करवो, अने तपने ठेकाणें अष्ठम जत्तं एटले त्रण उपवास, ठ आंबिल, नव निवि, बार एकासणां, चोवीश बेआसणां, अने ठ हजार सज्जाय, ए रीतें कहेवुं तथा पस्कीना आगारने ठेकाणें संवत्सरीना आगार कहेवा ॥ इति सांवत्सरी प्रतिक्रमणविधि: ॥

॥ हवे ठ आवश्यकनां नाम कहे ठे ॥

॥ एक करेमि जंतें ए सामायिकनामा पहेलु आवश्यक, बीजुं चउविसठो नामा आवश्यक, त्रीजुं मुहपत्ती पडिखेहीने वांदणां बे देवां, ते वंदनावश्यक चोथुं 'देवसियं आलोइ' ए सूत्रकही यावत् अप्पुठ्ठिउं खामीयें, ते पस्सिअं आवश्यक, पांचमुं बे वादणां देइने आयरिय उवद्यायना त्रण काउस्सग्ग कीधे काउस्सग्ग नामें आवश्यक थाय. ठहुं पच्चरकाणनुं संचारवुं. ते पच्चरकाणनामा आवश्यक, ए ठ आवश्यकनां नामा कहां, अहीं पस्की, चोमा

સી અને સંવત્સરી એ પન્નિક્કમણાનામેં ચોથા આવશ્યકમાહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે એ ઠ આવશ્યકના સંદેપેં અર્થ કહે છે ॥

॥ જે અવશ્ય કરવું તેહને આવશ્યક કહીયેં, અને સર્વજીવો સાર્થેં જે સ મતાજાવ તથા સર્વ સાવચ વ્યાપારથી વિરમવું, તેને સામાયિક કહીયેં, “સમં આયાતિ સામાયિકં” ઇતિ વચનાત્. બીજું ચોવીશ જિનના સ્તવન થી દર્શન મોહનીયકર્મનો ક્યોપશમ થઈને સમકેત શુદ્ધ થાય, તે ચંડ વિસંહો. ત્રીજું ગુરુવંદનથી જ્ઞાન, દર્શન નિર્મલ થાય, તે વંદનાવશ્યક. ચોથું પન્નિક્કમણથી શ્રાવકને એકશો ને ચોવીશ અતિચારની આલોચણા થાય. પાંચમું કાઠસ્સગથી સબલ કષાયનું જીતવું થાય, અને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રાદિકની શુદ્ધિ થાય. ઠહું પચ્ચસ્કાણ આવશ્યકથી તપ પચ્ચસ્કાણનું સંજારવું, તથા પચ્ચસ્કાણનું લેવું થાય. એ ઠ આવશ્યકના સંદેપેં અર્થ કહ્યા, વિસ્તારેં અર્થ ગ્રંથાંતરથી જાણવા.

હવે એ ઠ આવશ્યકેં સાત નય ફલાવીયેં ઠેયેં.

॥ ત્યાં પ્રથમ સામાયિક આવશ્યકેં સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમનયે એકજીવ અથવા ઘણા જીવ તેને સામાયિક કહીયેં, અને મોક્ષના કારણ છે તેથી મોક્ષ પળ કહીયેં; કેમ કે? કારણે કાર્યોપચાર છે માટે.

૨ સંયદ્ધનયે જીવનો ગુણ તેજ સામાયિક, તદ્ગ્નેદ આત્મા એ આથી જે આત્મા, તેજ સામાયિક. ૩ વ્યવહારનયે સમતા અને યત્તાયેં પ્રવર્તેં, તેવારેં સામાયિકવંત આત્મા જાણવો. ૪ ઋજુસૂત્રનયે ઉપયોગરહિત બાહ્ય યત્તા હોય, તે સમયનો જે સામાયિકવંત આત્મા તે સ્થૂલ ઋજુસૂત્રનયનો મત છે, અને ઉપયોગયુક્ત બાહ્ય યત્તાવંતને તે સમય જે સામાયિક કહેવું, તે સૂક્ષ્મ ઋજુસૂત્રનું મત જાણવું. ૫ શબ્દનયે પાંચ સમિતિ તથા ત્રણ ગુણિ પાલે, અને સાવચથી નિવર્તેં, ક્રોધાદિકનો ત્યાગ કરે, તેવારેં તે આત્માને સામાયિક માને છે. ૬ સમજિરૂઢ નયમતેં તો જીવને અપ્રમાદિ થકા જે જે ગુણ ઉત્પન્ન થાય છે તે તે ગુણને વાક્યજેદેં કરી એ નય જિન્ન સામાયિક માને છે. ૭ એવંજૂતનયમતેં ત્રિવિધ ત્રિવિધેં મન, વચન, કાયા ના અશુદ્ધ જાવ જે સાવચયોગ, તેને નિષેધીને જે નિશ્ચલ શુદ્ધસ્વજાવ તે સામાયિક જાણવો.

॥ હવે ત્રીજા ચતુવિસત્ત્વો નામા આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે.

૧ નૈગમનયમતે અનુપયોગી સર્વ દ્રવ્યાત્માની સ્તુતિ કીધે મોક્ષ હોય તે સામાન્ય નૈગમનું મત છે, અને અરિહંતના ચાર નિદોષને સ્તવને મોક્ષ માનવો અથવા ચતુવિસત્ત્વો માનવો, તે વિશેષ નૈગમનું મત છે. ૨ સંગ્રહનયનેમતે આત્માનું સ્તવન કીધે મોક્ષપ્રાપ્તિ છે. ૩ વ્યવહારનયમતે ચૂત જાવિ જે ચોવીશ જિનમાંહે વ્યક્ત ગુણ છે, માર્તે તેહની સ્તવનાયે મોક્ષ હોય. ૪ ઋજુસૂત્રનયમતે વર્તમાનકાલે ચોવીશ જિનનાં કીર્તન, વંદન, પૂજન, જે સમય કરવાં તે સમય, મોક્ષનું કારણ છે, એ સ્થૂલ ઋજુસૂત્રનું મત, તથા ચોવીશ જિન જે સમય, મોક્ષે ગયા, તે સમયનું જે કાલદ્રવ્ય, તે સૂદ્ધ ઋજુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દનયમતે સમવસરણે વિરાજમાન અરિ હંતને અથવા સિદ્ધ અવસ્થા પામ્યા તેહને પણ જાવિજિન કહિયેં માર્તે તેની સ્તવનાયે ચતુવિસત્ત્વો જાણવો. ૬ સમન્નિરૂદ્ધ નયમતે જે જીવ મોક્ષ ના પર્યાય અનુજવે, તેહની સ્તવના કરવે ચતુવિસત્ત્વો જાણવો. ૭ એવં ચૂતનય મતે અરિહંતપણું તીર્થંકરની ઋદ્ધિ જોગવી, સંસારથી નીકલી આ ધાતિ ચાર કર્મ દાય કરી સિદ્ધશિલાઉપર રહ્યા, તેમની સ્તુતિયેં મોક્ષ છે.

॥ હવે ત્રીજા વંદનાવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ અને સંગ્રહ, એ બે નયને મતે સર્વ જીવમાંહે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રાદિકની સત્તા છે માર્તે જીવને વાંદવાથીજ મોક્ષ હોય, એ વિનયવાદીનું મત છે. ૨ વ્યવહારનયમતે જેહમાં સાધુની આચારણા દેખીયેં, તેહને વાંદવા . તે વંદન છે. ૪ ઋજુસૂત્રનયમતે તો જે કાયાયેં કરી ચારિત્ર પાલે, તે વાંદવા યોગ્ય. એ સ્થૂલ ઋજુસૂત્રનું મત છે, અને જે સમય શ્રુતજ્ઞાન સહિત ક્રિયા પાલે, તે સમય વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય, એ સૂદ્ધ ઋજુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતે તો શુદ્ધ જ્ઞાન. દર્શનના અનુજવ કરનારને વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ છે.

॥ હવે ચોથા પ્રતિક્રમણાવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહને મતે જે જીવ, તે પન્નિક્કમણું. ૨ વ્યવહારનય મતે પન્નિક્કમણાની ક્રિયા કરતો હોય, તે જીવને પન્નિક્કમણું કહિયેં ૪ ઋજુસૂત્રનયમતે ઉપયોગ વિના જે સમય દ્રવ્ય પન્નિક્કમણું કરવું, તે સ્થૂલ ઋજુસૂત્રમતે પન્નિક્કમણું છે, અને ઉપયોગસહિત જે સમયે પન્નિક્કમણાની

ક્રિયા કરવી, તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનયમતે પન્નિક્કમણું જાણવું. ૫ શબ્દાદિક ત્રણે નયમતે જે શુદ્ધ જ્ઞાન, દર્શન, તેજ પન્નિક્કમણું જાણવું.

॥ હવે પાંચમાં કાઠસ્સગ્ગનામા આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહનયમતે જીવ તે કાઠસ્સગ્ગ. ૨ વ્યવહારનયમતે શુદ્ધ ક્રિયાયેં કાયા સ્થિર મુદ્દાયેં રાખવી, તેને કાઠસ્સગ્ગ કહે છે. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતે જે સમયેં ઉપયોગ વિના કાઠસ્સગ્ગ કરવો, તે સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રનું મત છે, અને જે સમયેં ઉપયોગસહિત કાઠસ્સગ્ગ કરવો. તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતેં જે જ્ઞાન તેહીજ કાઠસ્સગ્ગ જાણવો.

॥ હવે ઠઠા પચ્ચસ્કાણ આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહનયમતેં જે આત્મા તેજ પચ્ચસ્કાણ. ૨ વ્યવહાર નયમતેં અશનાદિક ચારનું લોકલાજેં જે પચ્ચસ્કાણ કરવું, તેને પચ્ચસ્કાણ કહેવું. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતેં જે ઉપયોગ વિના પચ્ચસ્કાણ લેવું, તે સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રના મતેં પચ્ચસ્કાણ છે, તથા ઉપયોગસહિત શુદ્ધ પચ્ચસ્કાણ, તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રના મતેં પચ્ચસ્કાણ છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતેં તો જ્ઞાન, દર્શનરૂપ પરિણામ, તેને પચ્ચસ્કાણ કહિયેં.

॥ હવે ૬ ષઠાવશ્યકેં કાલાદિક પાંચ કારણ ઉતારે છે ॥

૧ જે કાલેં ઠ આવશ્યકની ક્રિયા કરવાથી ઠ આવશ્યક નિપજે, તે પ્રથમ કાલકારણ. ૨ જીવને પન્નિક્કમણું કરવાનો સ્વજ્ઞાવ છે. માટેજ પન્નિક્કમણું કરે છે. તે બીજું સ્વજ્ઞાવકારણ. ૩ જેથકી આવશ્યક કાર્ય થાય, તે ત્રીજું નિશ્ચયકારણ, એટલે ૬ ઠ આવશ્યક નિશ્ચય થવાનાં હોય તો થાય. ૪ પુણ્ણપાપાદિક તે કર્મ કહેવાય છે, તે અહીં મોહાદિક કર્મનો ક્કયોપશમ હોય તો ઠ આવશ્યકનો ઉદય આવે તે ચોથું કર્મનામા કારણ. ૫ તે બધાં કારણ મલે પળ ૬ ઠ આવશ્યક માંહે જે ઉદયમ ફોર વવો, તે ઉદયમનામા પાંચમું કારણ છે.

॥ હવે ઠ આવશ્યકેં ઉત્પાદ, વ્યય અને ધ્રુવનું દ્વાર દેખાડે છે ॥

૧ સામાયિક કરવાથી સાવધયોગથી વિરમવા પળાનો ગુણ ઉપજે, ચ ઉવિસઘાથી સમ્યક્ત્વગુણ ઉપજે, વંદનાથી વિનયગુણ ઉપજે, પન્નિક્કમણાથી પાપથી ઉપરાંતો થવારૂપ ગુણ ઉપજે, કાઠસ્સગ્ગથી જ્ઞાન દર્શન રૂપ શુદ્ધગુણ ઉપજે, પચ્ચસ્કાણથી આશ્રય નિરોધગુણ ઉપજે, ૬ વ્યવહારનયેં કરી ગુ

ણનું ઉત્પાદકપણું દેખાડ્યું. ૧ એ ઠણે આવશ્યકથી અશુભકર્મનો નાશ થાય છે, તે માટે અહિં અશુભ કર્મનો વ્યય જાણવો. ૩ એ ઠણે આવશ્યકથી જીવ નિર્મલસ્વજાવમાંહે ધ્રુવપણું જાણવું.

॥ હવે ષઠાવશ્યકેં હેય, જોય અને ઉપાદેય દેખાડે છે ॥

૧ ઠ આવશ્યકને વીધે જે નય નિદેપાનું જ્ઞાન તે જોય છે. એટલે જાણવા યોગ્ય છે. કેમ કે ? ક્ષપક શ્રેણી ચઢાવાને અનુપયોગી છે, કામ નાવે માટે. ૧ નામ, સ્થાપના અને દ્રવ્ય, એ ત્રણ નિદેપા મોહાર્થેં હેય છે, એટલે ઠાંમવા યોગ્ય છે, ૩ ચોથો જાવનિદેપો તે મોહાર્થેં ઉપાદેય છે, માટે તે આદરવા યોગ્ય છે.

॥ હવે ઠ આવશ્યકેં ષડ્દ્રવ્યનો વ્યવહાર આત્મા સાથેં અશુદ્ધિશ્ચયનયમતે યુક્તિ દેખાડે છે.

॥ જે વેલાર્યેં જીવ ચાલે, તેવારેં ધર્માસ્તિકાય પોતાની સાથેં બાંધ્યો, આયત કીધો, પણ બીજાં દ્રવ્ય ઘૂટાં છે. એમ અધર્માસ્તિકાય, આકાશ તથા કાલ અને પુજ્જલ જાણવા. પણ શુદ્ધ નિશ્ચયનયમતે તો આત્મા બંધાય, ઠોમાય નહીં, પુજ્જલ, બંધાય ઠોમાય છે.

હવે એ ઠ આવશ્યકમાંહે કયું કયું આવશ્યક, નવતત્ત્વમાંહેલા કયા કયા તત્ત્વમાં છે ? તે દેખામવાનું દ્વાર કહે છે.

॥ સામાયિકમાંહે જે શુજાશ્રવ થાય, તેહનો સંવર તત્ત્વમાંહે અંતર્જીવ થાય છે, માટે સામાયિક સંવરતત્ત્વ છે. ચતુર્વિસઠો તે મોહતત્ત્વમાં અંતર્જૂત છે, તથા વંદના, પશ્ચિમક્રાણું, કાલસ્સગ્ગ અને પચ્ચસ્કાણ, એ ચાર આવશ્યકયદ્યપિ શુજાશ્રવમધ્યે છે, તથાપિ વિશેષેં આત્માની પરિણતિયેં ષઠાવશ્યક સાશવતા નિર્જારાતત્ત્વમાંહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે ઠ એ આવશ્યકેં સત્તજંગી કહે છે ॥

૧ સામાયિક સંવરરૂપેં અસ્તિ છે, ચતુર્વિસઠો કિર્ત્તનરૂપેં અસ્તિ છે, વાંદણાં ગુણવંત પ્રતિપત્તિરૂપેં અસ્તિ છે, પશ્ચિમક્રાણું આલોચણારૂપેં અસ્તિ છે, કાલસ્સગ્ગ, જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, આરાધનરૂપેં સ્યાત્ અસ્તિ છે, અને પચ્ચસ્કાણ તે વ્રત ધારણરૂપેં અસ્તિ છે, એ પૂર્વોક્ત ગુણરૂપ ષઠાવશ્યક સ્યાત્ અસ્તિરૂપેં છે, એ પ્રથમ જંગ જાણવો.

१ ए षमावश्यक अशुज बंधपणे नथी, माटे एमां अशुज बंधनी ना स्ति ठे, तेथी स्यात् नास्तिपणुं, ए बीजो जंग जाणवो.

३ ए षमावश्यक स्वकीय एटले पोताने डव्य, क्षेत्र, कालजावें अस्ति रूपें ठे, ते अस्ति जांगो ठे, अने एहीज डव्य ते परडव्यनां डव्य, क्षेत्र, काल जावपणे नथी, ते नास्तिनामें जांगो ठे, माटे जे समये अस्ति ठे ते सम येज नास्ति जंग पण ठे; ए स्यात् अस्ति नास्ति नामें त्रीजो जंग जाणवो;

४ ए पूर्वोक्त त्रिजंगीयें करी ठ आवश्यकनुं स्वरूप जाणीयें, पण ए समय समकालें कहेवाय नहीं, केम के? वचननुं तो क्रमें प्रवर्तन ठे, तेथी एक सम यमां सर्व धर्म कहेवाय नहीं, माटे ए अवक्तव्य नामा चोथो जंग जाणवो.

५ ए षमावश्यकमांहे एक समयने विषे अस्तिपणाना अनंता धर्म रह्या ठे, ते जाणे खरो, पण एक समयें कहेवाय नहीं, केम के एक अक्षरनो उच्चार करतां पण असंख्याता समय लागे ठे; माटे ए स्यात् अस्ति अव क्तव्य एवे नामें पांचमो जंग जाणवो.

६ ए षमावश्यकमांहे एक समयने विषे नास्तिपणाना अनंता धर्म र ह्या ठे, ते जाणे खरो, पण एक समयमांहे वचनें करी कह्या जाय नहीं. माटे ए स्यात् नास्ति अवक्तव्य नामा ठठो जंग जाणवो.

७ ए षमावश्यकमां पोताना रूपें अस्तिपणे एक समयने विषे अनंता धर्म ठे, अने पररूपें नास्तिपणें पण अनंताधर्म एक समयने विषे ठे, पण ते एक समयें वचनें करी कह्या जाय नही; माटे ए स्यात् अस्ति, स्यात् नास्ति युगपत् अवक्तव्य नामा सातमो जंग जाणवो.

हवे ए प्रत्येक आवश्यकें चार नामादिक निक्षेपा तथा क्षेत्र अने काल ए ठ वानां जूदां जूदां विवरीने कहे ठे.

॥ त्यां प्रथम सामायिकावश्यकें ठ वानां कहे ठे ॥

१ सामायिक एह्नुं नाम, ते नाम सामायिक, २ सामायिकनी क्रिया, रचना, विशेष, सूत्रनी स्थापना, ते स्थापना सामायिक ए वे जेदें ठे. ३ सूत्रना शुद्ध अक्षरनो उच्चार ते डव्य सामायिक. ४ संकल्प विकल्प रहित शुज जावना जे आत्माना अध्यवसाय तेहने जावसामायिक कहियें. ५ जे क्षेत्रें सामायिक करियें, ते क्षेत्र सामायिक. ६ अने एनो अंतरमुहूर्त प्रमाण काल, ते कालसामायिक.

૧૧. હવે ચતુર્વિસઘ્ના નામા બીજા આવશ્યક ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ કૃષ્ણાદિક ચોવીશ જિનનાં નામ તે નામ ચતુર્વિસઘ્નો કહીયેં. જી નની કાષ્ઠમય ચિત્રિત પુતલી તથા પિત્તલાદિકની મૂર્તિ તે સ્થાપના નામા ચતુર્વિસઘ્નો, તેના બે જોડ છે. એક જે સ્થાપનાના અંગોપાંગ તાદૃશ દેખાય તે સંજ્ઞાવસ્થાપના જાણવી, અને બીજી શંકા પ્રમુખે જે ગુરુની સ્થાપના કરીયેં, તે અસંજ્ઞાવસ્થાપના. એ બે જોડે સ્થાપના ચતુર્વિસઘ્નો જાણવો. ૩ જીવજિન તે દ્રવ્ય ચતુર્વિસઘ્નો કહીયેં. ૪ સમવસરણસ્થ જિન તે જ્ઞાવ ચતુર્વિસઘ્નો. ૫ જે ક્ષેત્રે તે ક્ષેત્ર ચતુર્વિસઘ્નો. ૬ જે કાલે તે કાલ ચતુર્વિસઘ્નો.

૧૨. હવે વંદનાવશ્યક નામા ત્રીજાં આવશ્યક ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ વાંદણાં એહું નામ, તે નામ વાંદણું. ૨ કોશ્ક વાંદણાને કાષ્ઠ ચિત્રાદિકને વિષે સ્થાપે, જે આ મેં વાંદણું સ્થાપ્યું છે, તે સ્થાપના વાંદણું. ૩ આવર્ત બાર તથા પચ્ચીશ આવશ્યકાદિક શુદ્ધ ઉપયોગ વિના કરવાં, તે દ્રવ્યવંદન કહીયેં. ૪ જ્ઞાવપૂર્વક ઉપયોગ સહિત વાંદણું, તે જ્ઞાવવંદન. ૫ જે ક્ષેત્રે વાંદણું, તે ક્ષેત્રવંદન. ૬ જે કાલે વાંદણું, તે કાલવંદન.

૧૩. હવે પન્નિક્રમણાં આવશ્યક ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ પન્નિક્રમણ એવું નામ, તે નામ પન્નિક્રમણું. ૨ જીવાજીવનિ જ્ઞાપે કાષ્ઠાદિક સ્થાપીયેં, તે સ્થાપનાપન્નિક્રમણું. ૩ જે ઉપયોગ વિના કરવું, તે દ્રવ્ય પન્નિક્રમણું. ૪ જ્ઞાવથી ઉપયોગ સહિત કરવું, તે જ્ઞાવ પન્નિક્રમણું. ૫ જે ક્ષેત્રે પન્નિક્રમણું કરવું. તે ક્ષેત્રપન્નિક્રમણું. ૬ જે કાલે પન્નિક્રમણું કરવું, તે કાલ પન્નિક્રમણું. એ પન્નિક્રમણાની પરંજ કાઠસ્સગ્ગ તથા પચ્ચસ્કાણ એ બન્ને આવશ્યકના નામાદિક ઠ એ બોલ જાણી લેવાં.

અથ વઘ્ની નીતિ લઘુનીત્યાદિ પરઠવણ, યોગ્ય જગ્યા પ્રતિલેખણ નિમિત્તે પોસહમાં ચોવીશ મંરુલ કરવાં, તે કહે છે. ત્યાં પ્રથમ સંચારા પાસેની જગ્યાયેં.

૧ આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૨ આઘાડે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે. ૩ આઘાડે મઝે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૪ આઘાડે મઝે પાસવણે અણહિયાસે. ૫ આઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૬ આઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે.

૧૪. હવે ઉપાશ્રયના બારણાંના માંહેની તરફનાં ॥

૧ આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૨ આઘાડે આસન્ને પા

सवणे अहियासे. ३ आघाडे मळे उच्चारें पासवणे अहियासे. ४ आघाडे मळे पासवणे अहियासे. ५ आघाडे दूरे उच्चारें पासवणे अहियासे. ६ आघाडे दूरे पासवणे अहियासे.

॥ हवे उपाश्रयनां बारणां बाहिर नजिक रहीने करे ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारें पासवणे अणहियायासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणे अणहियासे. ३ अणाघाडे मळे उच्चारें पासवणे अणहियासे. ४ अणाघाडे मळे पासवणे अणहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारें पासवणे अणहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणे अणहियासे.

॥ हवे उपाश्रयशी शो हाथ आशरे दूरें रहे, ते करवां ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारें पासवणे अहियासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणे अहियासे. ३ अणाघाडे मळे उच्चारें पासवणे अहियासे. ४ अणाघाडे मळे पासवणे अहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारें पासवणे अहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणे अहियासे ॥ इति मंगल बोल चोवीश समाप्त ॥

अथ

श्री देवेंद्रसूरिविरचितं चैत्यवन्दनादिजाप्यत्रयं

बालावबोधसहितं प्रारज्यते ॥

तत्र प्रथमं

श्री चैत्यवन्दनजाप्यप्रारंभोऽयं,

ग्रंथकर्त्ता मंगलाचरण माटे गाथा कहे ठे.

वंदितु वंदणिले, सवे चिश्चंदणाइ सुवियारं ॥

बहु-वित्ति-जास-चुष्पी, सुयाणुसारेण वुडामि ॥१॥

बालावबोध कर्त्तानुं मंगलाचरण कहे ठे.

प्रणम्य प्रणतानंद, कारकं विघ्नवारकम् ॥ श्रीमद्विजयदेवाहं,

लसल्लावण्यधारकम् ॥ १ ॥ मेरुधीरं स्फुरधीरं, गंजरीरं, नीर-

धीशवत् ॥ जाप्यत्रयार्थ बोधाय, बालबोधो विधीयते ॥ २ ॥

अर्थ:- (वंदणिये के०) वंदनीयान् एतत्वे वांदवा योग्य एवा जे (सर्वे के०) सर्वे श्रीतीर्थकर देव अथवा श्रीअरिहंतादिक (सर्वे के०) सर्वे

પાંચે પરમેષ્ઠી તેમને (વંદિતુ કે०) વંદિત્વા ઇટલે વાંદીને (ચિશ્વંદણાઈ કે०) ચૈત્યવંદનાદિક ઇટલે ચૈત્યવંદન તથા આદિશબ્દથી ગુરુવંદન અને પચ્ચસ્કાણ પણ લેવાં. તે રૂપ (સુવિચારં કે०) સુવિચારં ઇટલે રૂપા વિચાર પ્રત્યે (બહુ કે०) ઘણા એવા જે (વિત્તિ કે०) વૃત્તિ, (જાસ કે०) જાણ્ય અને (જુષી કે०) ચૂર્ણિ તથા નિર્યુક્તિ પ્રમુખ ગ્રંથો તદ્દૂપ (સુયાણુસારેણ કે०) શ્રુતને અનુસારેં કરીને (બુઢામિ કે०) કહીશ. પરંતુ મહારી મતિકલ્પનાયેં નહીં કહીશ. ઇટલે ધર્મરુચિ જીવોને પંચાંગી સમ્મત ચૈત્યવંદનાદિકનો વિધિ કહીશ. કારણ કે સમકેતનું બીજ તો શુરુ દેવ, શુરુ ગુરુ અને શુરુ ધર્મનું સ્વરૂપ જાણવું, અને સદ્દેહું છે તે માટેં અઢાર દોષ રહિત, નિષ્કલંક એવા જે શ્રીઅરિહંત દેવ છે, તે શુરુ દેવ છે તેના સ્થાપનાદિક ચારે નિદ્દેષા વાંદવા યોગ્ય છે, તો હ્માં ચૈત્યશબ્દેં શ્રીઅરિહંત તથા શ્રીઅરિહંતની પ્રતિમા તેની જે વંદના કરવી, તે વિધિસહિત કરવી તે વિધિ કહીશ ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥

હવે તે ચૈત્યવંદનનો વિધિ મૂલ્ય તો ચોવીશ દ્વારેં સચવાય છે, તે ચોવીશના વલી ઉત્તર જ્ઞેદ ૧૦૭૪ થાય છે. માટેં ચોવીશ દ્વારનાં નામ, પ્રત્યેક દ્વારના ઉત્તરજ્ઞેદની સંખ્યા સહિત ચાર ગાથાયેં કરી કહે છે.

દહતિગ અહિગમ-પણગં, હુદિસિ તિહુગ્ગહ તિહા ડ વંદણ
યા ॥ પણિવાય-નમુક્કારા, વસા સોલ-સય-સીયાલા ॥ ૧ ॥ ૬
ગસીઈ સયં તુ પયા, સગ-નજઈ સંપયાડ પણ દંમા ॥ બાર
અહિગાર ચડવં, દણિજા, સરણિજા ચડહ જિણા ॥ ૩ ॥ ચ
જરો થુઈ નિમિત્તઠ, બારહ દેઝઅ સોલ આગારા ॥ ગુણ
વીસ દોસજસ્સ, ગા માણ શુત્તં ચ સગવેલા ॥ ૪ ॥ દસ આ
સાયણ ચાડં, સઘે ચિશ્વંદણાઈ ઠાણાઈ ॥ ચડવીસ હવારે
દિં, હસહસ્સા હુંતિ ચડ સયરા ॥ ૫ ॥ ઇતિદારગાહા ॥

અર્થ:—પ્રથમ દેવ વ્રાંદતાં નૈષેધિક આદિક (દહતિગ કે०) દશ ત્રિક સાચવવા જોઈયેં, તેનું દ્વાર કહીશ, બીજું (અહિગમપણગં કે०) અજિગમ પંચક ઇટલે પાંચ અજિગમનું દ્વાર કહીશ ત્રીજું દેવ વંદન કરતાં સ્ત્રીને કયી દશાયેં અને પુરુષને કયી દશાયેં ડાઝા રહેવું જોઈયેં, તે (હુદિસિ કે०)

द्विदिशि एटले वे दिशाउनुं द्वार कहीश, चोथुं जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट एवा (तिउग्गह के०) त्रण प्रकारना अवग्रहनुं द्वार कहीश, पांचमुं (तिहा उवंदणया के०) त्रिधातुवंदनया एटले त्रण प्रकारें वली चैत्यवंदना करवी. तेनुं द्वार कहीश, ठंठुं पंचांग एटले पांच अंगें (पणिवाय के०) प्रणिपात करवो, तेनुं द्वार कहीश, सातमुं (नमुक्कारा के०) नमस्कार करवानुं द्वार कहीश, आठमुं देववंदनना अधिकारें जे नवकार प्रमुख नव सूत्रां आवे ठे, तेना (वष्ठा के०) वर्ण एटले अक्षर ते (सोलसयसीयाला के०) शोलशें ने सुस्तालीश थाय. तेने गणी देखाम्वानुं द्वार कहीश ॥ १ ॥

नवमुं देववंदनना अधिकारें नवकार प्रमुख नव सूत्रानां (इगसीशसयं के०) एकसोने एक्यासी (तु के०). वली (पया के०) पदो थाय ठे, ते देखाम्वानुं द्वार कहीश, दशमुं एज नवसूत्रानां (सगनउइ के०) ससनव ति एटले सत्ताणुं (संपयाउं के) शंपदाउं थाय ठे, ते देखाम्वानुं द्वार कहीश, अगीयारमुं नमुहुणादिक (पणदंडा के०) पांच दंमकनुं द्वार कहीश, बारमुं चैत्यवंदनने विषे पांच दंमकमां (बारअहिगार के०) बार अधि कार आवेठे, तेनुं द्वार कहीश, तेरमुं (चउवंदणिज्जा के०) चार वांदवा यो ग्य तेनुं द्वार कहीश, चौदमुं उपडव टालवा निमित्तें एक (सरणिज्जा के०) सरण करवा योग्य जे सम्यग्दृष्टि देवो तेमनुं द्वार कहीश, पन्नरमुं नामस्था पनादिक (चउहजिणा के०) चार प्रकारना जिननुं द्वार कहीश ॥ २ ॥

शोलमुं (चउरोथुइ के०) चार स्तुति कहेवानुं द्वार कहीश, सत्तरमुं देव वांदवामां पापक्षपणादिक (निमित्तछ के०) निमित्त आठ ठे, तेनुं द्वार कहीश, (अ के०) वली उगणीशमुं अपवादें काउस्सगना (सोलसआगारा के०) शोल आगारनुं द्वार कहीश, वीशमुं काउस्सगमां (गुणवीसदोस के०) उगणीश दोष उपजे तेनुं द्वार कहीश, एकवीशमुं (उस्सगमाण के०) का उस्सगना प्रमाणनुं द्वार कहीश, बावीशमुं श्रीवीतरागनुं (शुत्त के०) स्त वन केवा प्रकारें करवुं ? तेनुं द्वार कहीश, त्रेवीशमुं (अ के०) वली दिन प्रत्यें चैत्यवंदन (सगवेला के०) सात वेला करवुं तेनुं द्वार कहीश ॥३॥

चोवीसमुं देववंदन करतां देरासरमां तांबूल प्रमुख (दसआसायणचाउं के०) दश आशातनानो त्याग करवो, तेनुं द्वार कहीश, एम (सवे के०) सर्वे

(चिश्चंदणाङ्गाणाङ् के०) चैत्यवन्दननां स्थानक ते (चउवीसडुवारेहिं के०)
चोवीशें द्वारें केरीनिं (डुसहस्सा के०) बे हजारनी ऊपर (चउसयरा के०) चुम्भो
तेर (हुंति के०) थाय ॥५॥ (दारगाहा के०) ए द्वारनी गाथाउं चार जाणवी॥

चोवीश द्वारनां उत्तरजेदसहित यंत्रनी स्थापना.

अंक	मुलद्वारनां नाम.	उत्तरजेदनी संख्या.	सरवालो.
१	नैषेधिकादिक दशत्रिकनुं द्वार.	३०	३०
२	पांच अजिगम साचववानुं द्वार.	५	३५
३	देववांदतां स्त्री पुरुषने उच्चारहेवानीबेदिशाउनुं द्वार.	२	३७
४	जघन्य, मध्यमादि त्रण अवग्रहनुं द्वार.	३	४०
५	त्रण प्रकारें वंदना करवी तेनुं द्वार.	३	४३
६	प्रणिपात पंचांगें करवानुं द्वार.	१	४४
७	नमस्कार करवानुं द्वार.	१	४५
८	नवकार प्रमुख नवसूत्रानां वर्णोनुं द्वार.	१६४७	१६६२
९	नवकार प्रमुख नव सूत्रानां पदसंख्यानुं द्वार	१८१	१८७३
१०	नवकार प्रमुख नवसूत्रानी संपदानुं द्वार.	९७	१९७०
११	नमोऽस्तुत्यादि पांच दंडकनुं द्वार.	५	१९७५
१२	देव वांदवाना बार अधिकारनुं द्वार	१२	१९८७
१३	चार शुद्ध कहेवानुं द्वार.	४	१९९१
१४	स्मरण करवा योग्यनुं द्वार.	१	१९९२
१५	नामादि चार प्रकारे जिननुं द्वार.	४	१९९६
१६	चार शुद्ध कहेवानुं द्वार.	४	२०००
१७	देव वांदवाना आठ निमित्तनुं द्वार.	८	२००८
१८	देव वांदवाना बार हेतुनुं द्वार.	१२	२०२०
१९	काउस्सगना शोल आगारनुं द्वार.	१६	२०३६
२०	काउस्सगना उगणीश दोषनुं द्वार.	१९	२०५५
२१	काउस्सगना प्रमाणनुं द्वार.	१	२०५६
२२	स्तवन केम करवुं? तेनुं द्वार.	१	२०५७
२३	सात वार चैत्यवन्दन करवानुं द्वार.	७	२०६४
२४	दश आशातना त्यागवानुं द्वार.	१०	२०७४

हवे ए चोवीशे द्वारना उत्तर जेदनुं स्वरूप अनुक्रमें देखामतो थको प्रथम दश त्रिकोनुं द्वार कहेतो ठतो बे गाथायें करी दश त्रिकोना नाम कहे ठे.

तिन्नि निसिही तिन्निउ, पयाहिणा तिन्नि चेव य पणामा ॥

तिविहा पूया य तहा, अवह-तिय-जावणं चेव ॥ ६ ॥

तिदिसि-निरस्कण-विरई, पयचूमि-पमज्जाणं च तिस्कुत्तो ॥

वन्नाइ-तियं मुद्दा, तियं च तिविहं च पणिहाणं ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम देरासरें जातां (तिन्निनिसिही के०) त्रणवार नैषिधिकी कहेवी, बीजुं देरासरें (तिन्निउ के०) त्रण वली (पयाहिणा के०) प्रद क्षिणा देवी, त्रीजी (तिन्नि के०) त्रण वार (चेवय के०) ए निर्धार वाच क शब्द ठे (पणामा के०) प्रणाम करीयें, चोथो (तिविहा के०) त्रण प्रकारनी अंगपूजादिक (पूया के०) पूजा करवी, पांचमी (य के०) वली (तहा के०) तथा प्रजुनी पिंडस्थावस्थादिक (अवहति यजावणं के०) अवस्थात्रयनुं जावुं जाणवुं, (चेव के०) निश्चें ॥

ठठ्ठी चार दिशिमांथी मात्र जगवान् जे दिशियें बेठेला होय तेज एक दिशिनी सामुं जोवुं अने शेष (तिदिसिनिरस्कणविरई के०) त्रण दि शिनी सन्मुख जोवानुं विरमण करवुं, सातमी (पयचूमिपमज्जाणं के०) पग मूकवानी चूमितुं प्रमार्ज्जन ते (च के०) वली (तिस्कुत्तो के०) त्र ण वार करवुं, आठमी (वन्नाइतियं के०) वर्णादिकना आलंबन त्रण कहेशे (च के०) वली नवमी (मुद्दतियं के०) त्रण मुद्दा कहेशे, दशमी (तिविहं के०) त्रण प्रकारें (च के०) वली (पणिहाणं के०) प्रणिधा न कहेशे, जे त्रण बोलनो समुदाय तेने त्रिक कहीयें ए दश त्रिकनां नाम कहां ॥ ७ ॥

हवेप्रथम निसिही त्रण कये कये स्थानकें करवी? ते कहे ठे.

घर-जिणहर-जिण-पूया, वावारच्चायउं निसिहि-तिगं ॥

अग्ग-द्वारे मज्जे, तइया चिइ-वंदणा-समए ॥ ८ ॥

अर्थः—जे सावध व्यापारनो मन, वचन अने कायायें करी निषेध करवो तेने निसिही कहीयें, ते एक पोताना (घर के०) घरनां बीजी (जिणह

ર કે૦) જિનઘર તે દેરાસરનાં, ત્રીજી (જિણપૂજ્યા કે૦) શ્રીજિનેશ્વરની પૂજાનાં જે (વાવાર કે૦) વ્યાપાર ઇટલે એ ત્રણના જે વ્યાપાર તેને (આ ચઉ કે૦) ત્યાગવાચકી (નિસિહીતિગં કે૦) નૈષિધિકીત્રિક થાય તે માં પ્રથમ નિસિહી તે પોતાના ઘર, હાટ, પરિવારાદિક સંબંધી જે સાવધ વ્યાપાર તે સર્વ નિવર્ત્તાવવા માટે શ્રીજિનમંદિરને (અગ્ગદારે કે૦) અગ્ર દ્વારે કહે. ઇટલે દેરાસરનાં મૂલ બારણે દરવાજામાં પેસતાંજ કહે, પણ હ્રાં શ્રીજિનઘરને પૂંજવા સમારવા સંબંધી તથા પૂજા સંબંધી સર્વ વ્યાપાર આદરે, તથા બીજી નિસિહી તે જિનઘર સંબંધી વ્યાપારથી નિવર્ત્તવા રૂપ દેરાસરની (મજ્જે કે૦) મધ્ય ગંજારામાં પેસતાં કહે, તિહાં દેરાસર પહ્યા આખડ્યાની ચિંતાનો તથા દેરાસરમાં પૂંજવાદિકનો ત્યાગ કરીને ડ્રવ્યપૂજાદિકનો પ્રારંજ કરે, એમ સર્વ પ્રકારની પૂજા વિધિસહિત સાચવી રહ્યા પઠી (તણ્યાકે૦) ત્રીજી નિસિહી જે જિનપૂજા સંબંધી વ્યાપારના ત્યાગ રૂપ છે તે. જિનપૂજા વ્યાપાર ત્યાગ તો (ચિશ્વંદણાસમણ કે૦) ચૈત્ય વંદન કરવાના અવસરે કહે, હ્રાં ડ્રવ્યપૂજા વ્યાપાર સર્વ નિવર્ત્તાવીને કૈવલ્ય જાવપૂજારૂપ ચૈત્યવંદન સ્તવનાદિકનો એકાગ્ર ચિત્તે કરી પાઠ કરે, એ રીતે ત્રણ નિસિહી સાચવે.

અથવા મન, વચન અને કાયાયે કરી ઘરસંબંધી વ્યાપાર નિષેધવા રૂપ ત્રણ નિસિહી દેરાસરના અગ્રદ્વારમાં કહેવી, અને તેજ પ્રમાણે મનાદિક ત્રણે યોગે દેરાસર સંબંધી વ્યાપાર ત્યાગવા આશ્રયી ત્રણ નિસિહી ગંજારામાં કહેવી, તથા વલી ચૈત્યવંદનાદિ કહેવાને અવસરે પણ મન વચન કાયાયે કરી જિનપૂજા વ્યાપાર ત્યાગરૂપ ત્રણ નિસિહી કહેવી, એ રીતે દરેક વખતે મન, વચન અને કાયાના યોગે કરી ત્રણ ત્રણ નિસિહી કહેવી, અથવા દરેક વખતે એકજ નિસિહી કહેવી. પરંતુ ઘર સંબંધી દેરા સંબંધી અને જિનપૂજા સંબંધી વ્યાપાર નિષેધ કરીયે ઠેયે, એમ સમજીને દેરાસરમાં પેસતાંજ ત્રણે નિસિહી કહી દેવી નહીં. એ તાત્પર્ય છે. એ પ્રથમ નિસિહીત્રિક કહ્યું ॥ ૫ ॥

હવે બીજું પ્રદક્ષિણાત્રિકું નામ પ્રથમ સામાન્યે ઠઠી ગાથામાં કહેલું છે, તેનો પ્રગટ અર્થ છે, માટે જૂંડ વચાણું નથી. તથાપિ ચૈત્યના દક્ષિણ જાગથી ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેવી, ઇટલે સંસારના જવત્રમણ ટાલવા રૂપ જાવ

नायें श्रीप्रतिमाजी महाराजनी जमणी बाजुथी अनुक्रमें ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी आराधना रूप त्रण फेरा फरवा. ए बीजुं प्रदक्षिणात्रिक कह्युं.

हवे त्रीजुं प्रणामत्रिक कहे ठे.

अंजलि-बंधो अक्षो, एउं अ पंचंगउं अ तिपणामा ॥

सव्वड वा तिवारं, सिराइनमणे पणाम-तियं ॥ ए ॥

अर्थः—श्रीजिन प्रतिमा देखी बे हाथ जोकी निह्वाडे लगामी प्रणाम करीयें ते प्रथम (अंजलिबंधो के०) अंजलिबंध प्रणाम कह्यीयें, तथा क टिदेशथी उपरहुं अर्धुं शरीर तेने लगारेक नमाकी प्रणाम करीयें, अथ वा ऊर्ध्वादि स्थानकें रक्षां थकां कांश्चक शिर नमाकीयें, तथा शिर करादि कें करी भूमिका पादादिकुं फरसहुं ते एक अंगथी मांकीने चार अंग पर्यंत नमारुहुं ते बीजो (अक्षोणुं के०) अर्द्धावनत प्रणाम कह्यीयें, तथा (अ के०) वली बे जानु, बे कर अने पांचमुं उत्तमांग ते मस्तक, ए पांच अंग नमाकी खमासमण आपीयें, ते त्रीजुं (पंचंगउं के०) पंचांग प्रणाम जाणवो. ए (तिपणामा के०) त्रण प्रणाम जाणवा.

(वा के०) अथवा (सव्वड के०) सर्वत्र प्रणाम करवासमये (तिवारं के०) त्रण वार (सिराइनमणे के०) मस्तकादिक नमारुवे करी एटले शिर, कर, अंजली प्रमुखें करी जे त्रण वार नमन आवर्त्त करहुं ते (पणामतियं के०) प्रणामत्रिक जाणवुं. ए त्रीजुं प्रणामत्रिक कह्युं ॥ ए ॥

हवे चोथुं पूजात्रिक कहे ठे.

अंगगन्नावभेया, पुष्पाहार शुद्धिं पूयतिगं ॥

पंचोवयारा अछो, वयार सबोवयारा वा ॥ १० ॥

अर्थः—(अंगग के०) अंगने अग्र एटले पहेली अंगपूजा अने बीजी आगल ढोवारूप अग्रपूजा, तथा त्रीजी चैत्यवन्दनरूप (जाव के०) जावपूजा ए त्रण (जेया के०) जेदथकी अनुक्रमें (पुष्पाहारशुद्धिं के०) पुष्पाहारस्तुतिजिः एटले पहेली पुष्प केसरादिके अने बीजी आहार फला दि ढोकनें तथा त्रीजी स्तुति करवे करीने (पूयतिगं के०) पूजा त्रिक थाय ठे.

तेमां प्रथम अंगपूजा ते श्रीबीतरागनी पूजा अवसरे मनःशुद्धि, वचनशुद्धि, कायशुद्धि, वस्त्रशुद्धि, नीतिनुं धन, पूजाना उपकरणनी शुद्धि, नू मिशुद्धि, ए सातवाना शुद्ध करी धवल निर्मल सुपोत धोतीयां पुरुष पहेरे, अने जेनो आठपमो मुखकोश थाय एहवी एक सामी उत्तरासंगनी धरे, ए बी रीतें पुरुषें पूजा अवसरें बे वस्त्र राखवां अने स्त्रीनें तो विशेष वस्त्रा दिकनी शोचा जोइयें तथापि हमणां संप्रदायें त्रण वस्त्र पहेरी पूजा करे, ए रीतें वस्त्र पहेरी आशातना टालतो थको प्रथम पुंजणीयें करी श्रीजिन बिंबनें पूंजे, पूंजवाथी मांझी पर्वनेविषे त्रण, पांच, सात, कुसुमांजलि प्रक्षेप करे. न्हवण. अंगदूहणां धरतो, विलेपन, नूषण, अंगीरचन, पुष्प च कावतो जिनहस्तमां नारिकेरादिक, धूपाक्षेप, सुगंधवासक्षेपणादिक करतो पूजा करे. ए सर्व अंगपूजा जाणवी.

बीजी अग्रपूजा; तेमां धूप, दीप, नैवेद्यादि शब्दें आहार ढोकन पुष्प प्रकर, गंधिम, वेढिम पूरिम, संघातिमादि जेदें जल, लवणोत्तारण, आरती, मंगलदीपक, अष्टमंगलचरण, ए सर्व बीजी अग्रपूजा जाणवी.

त्रीजी जावपूजामध्ये स्तुति, गीत, गान, नाटक, षत्र, चामर, विंजवादि तथा देवद्रव्य वधारवा प्रमुख सर्व जावपूजा जाणवी. ए पूजात्रिक कळुं. अथवा करवा, कराववा अने अनुमोदवा रूप ए पण त्रिविध पूजा जाणवी.

अथवा एक विघ्नोपशामिनी, बीजी अर्युदयसाधनी, त्रीजी निवृत्तिदायिनी, ए पूजात्रिक जाणवुं. यदुक्तं ॥ विघ्नोवसायिगेगा, अपुदयसाहणि जवे बीया ॥ निवृत्तिकरणी तस्या, फलयाज जहृष्ट नामेहिं ॥ १ ॥ इत्यावश्यकनिर्युक्तिवचनात् ॥

(वा के०) अथवा (पंचोवयारा के०) पंचोपचारा पूजा ते १ गंध, २ माख, ३ अधिवास, ४ धूप, ५ दीप. अथवा १ कुसुम, २ अक्षत, ३ गंध, ४ धूप, ५ दीप ए पांच प्रकारें पण प्रथम अंगपूजा जाणवी.

बीजी (अष्टोवयार के०) अष्टोपचार एटले १ कुसुम २ स्कह ३ गंध ४ पईव ५ धूव ६ नैवेज्ज ७ जल ८ फलेहि पुणो ॥ अष्टविह कम्म महणी, अष्टुवयारा हवइ पूया ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तिवचनं ए आठ प्रकारें पूजा जाणवी.

त्रीजी (सवोवयारा के०) सर्वोपचारा ए सर्वोपचार पणे पूजा प्रते

णाम मात्रादिक सर्व लोकोपचार विनय ते सर्वपूजा जाणवी. अथवा जे टली वस्तु मळे तेणें करीने पूजा करवी, ते सर्वोपचारपूजा जाणवी. तिहां १ न्हवण, २ विलेपन, ३ देवदुष्यवस्त्र, तथा चक्षुयुगल, ४ वासपूजा, ५ फूलपगर, ६ फूलमाल, ७ बूटां फूल, ८ चूर्णघनसारादि, तथा आंगी रचनादि, ९ ध्वजारोपण, १० आचरण, ११ फूलघर, १२ फूलनो मेघ, १३ अष्टमंगल रचना, १४ धूप दीप आरती मंगल दीपादिक नैवेद्य ढोकन, १५ गीतगान, १६ नाटक, १७ वाजित्र. ए सत्तर प्रकारें पूजा, तथा वली २१ प्रकारें पूजा, तेनां नाम कहे ठे. १ स्नात्र, २ विलेपन, ३ जूषण, ४ फल, ५ वास, ६ धूप, ७ दीप, ८ फूल, ९ तंडुल, १० पत्र, ११ पूगी, १२ नैवेद्य, १३ जल, १४ वस्त्र, १५ ठत्र, १६ चामर, १७ वाजित्र, १८ गीत, १९ नृत्य, २० स्तुति, २१ देवद्रव्यकोशवृद्धि, एवं एकवीश जेद, तथा एकशो आठ प्रकारादि ए सर्व बहुविध पूजा जाणवी. ए रीतें पंचोपचार अष्टोपचार अने सर्वोपचार मली त्रण जेदें पूजा जाणवी. ए चोथुं पूजात्रिक कळुं ॥ १० ॥

हवे पांचमुं, अवस्थात्रिक कहे ठे:-

जाविजा अवलित्यं, पिंडल पयल रूवरहितं ॥

उडमल केवलितं, सिद्धतं चैव तस्सबो ॥ ११ ॥

अर्थ:-हे जव्यजीव! तुं (जाविद्य के०) जाव्य. श्रीजगवंतनी (अवलित्यं के०) त्रण अवस्था प्रत्ये एटले त्रण अवस्थानी जावना जावि ये, ते कहे ठे. प्रथम (पिंडल के०) पिंरुस्थावस्था जावीये बीजी (पयल के०) पदस्थ अवस्था जावीये, त्रीजी (रूवरहितं के०) रूपवरहितत्वं एटले रूपरहित एवी रूपातीत अवस्था जावीये, तिहां जे पिंरुस्थावस्था ते (उडमल के०) उडमस्थावस्थायें जावीये, तीर्थकर पदनां पिंड जे शरीर तीर्थकर नामकर्मयोग्य ठे, ते पिंरुस्थावस्था ठे अने पदस्थावस्था ते (केवलितं के०) केवलज्ञान अवस्थायें जावीये एटले केवल ज्ञान पा म्या पढी प्रभुपदस्थ थया ते, तथा रूपातीतावस्था ते (सिद्धतं के०) सिद्धत्वं एटले सिद्धपणानी अवस्थायें जाववी, कारण के सिद्धपणुं जे ठे, ते रूपथकी अतित ठे, माटे सिद्धरूपपणुं जावतां रूपातीत जावना कही

યે. એ (ચેવ કેળ) નિશ્ચે (તસ્સઙ્ગો કેળ) તે પિંડસ્થાદિક ત્રણ અવસ્થા નો અર્થ જાણવો ॥ ૧૧ ॥

॥ હવે એ ત્રણે અવસ્થા ક્યાં ક્યાં જાવવી ? તેનાં ઠામ કહે છે.

અહવણચ્છગેહિં ઠગમ, ઠવઠ પઢિહાર ગેહિં કેવલિયં ॥

પલ્લિયં કુસ્સગ્ગેહિય, જિણસ્સ ભાવિજ્ઞ સિદ્ધત્તં ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:- (અહવણચ્છગેહિં કેળ) સ્વપનાર્ચકૈઃ એટલે ન્હવણ, પલાલ, અર્ચાદિ પૂજાના અવસરે, પૂજા કરનારા પૂજક પુરુષોયે (જિણસ્સ કેળ) શ્રીજિનેશ્વરની (ઠગમઠવઠ કેળ) ઠગ્ગસ્થાવસ્થાને જાવવી, તે ઠગ્ગ સ્થાવસ્થાના ત્રણ જેદ છે, એક જન્માવસ્થા, બીજી રાજ્યાવસ્થા અને ત્રીજી શ્રમણાવસ્થા, તેમાં પ્રભુને ન્હવણ અર્ચાદિક પ્રદાલન કરતાં જન્માવસ્થા જાવવી, અને મેરુપર્વતની ઉપર જે જન્મ મહોત્સવ જાવવો તે પણ જન્માવસ્થાજ જાણવી.

તથા માલાધારાદિ, પુષ્પ, કેશર, ચંદન અને અલંકારાદિ ચઢાવતાં રાજ્યાવસ્થા જાવવી. વહી જગવંતને અપગત શિરકેશ, શીર્ષ, રમશ્રુ કૂર્ચ રહિત એવા મુખ મસ્તકાદિક દેહીને શ્રમણાવસ્થાની જાવના જાવવી. એ પ્રથમ ઠગ્ગસ્થાવસ્થા ત્રણ જેદેં વિવરીનેં કહી.

તથા કિંકલી, કુસુમવૃષ્ટિ અને દિવ્યધ્વનિ પ્રમુખ (પઢિહારગેહિં કેળ) આઠ મહાપ્રાતિહાર્યે કરીને એટલે પ્રાતિહાર્ય યુક્ત જગવાનને દેહીને બીજી પદસ્થાવસ્થા એટલે (કેવલિયં કેળ) કેવલી પણાની અવસ્થા જાવીયે.

તથા (પલ્લિયં કેળ) પર્યાકાસને કરી સહિત એટલે પલોંઠી વાલીને બેઠા એવા (કુસ્સગ્ગેહિં કેળ) કાઝસ્સગ્ગીયાને આકારેં (ય કેળ) વહી (જિણસ્સ કેળ) જિનનું બિંબ દેખવે કરીને (સિદ્ધત્તં કેળ) સિદ્ધત્ત્વ એટલે સિદ્ધપણાની અવસ્થા અર્થાત્ રૂપાતીતપણાની અવસ્થા પ્રત્યેં (જાવિજ્ઞ કેળ) જાવવી. કેમ કે ? કેટલાએક તીર્થકરો પર્યાકાસને કાઝસ્સગ્ગ મુદ્રાયેં મુક્તિ ગયા છે મારેં જ્યોતિરૂપ અવગાહના જાવવી. આ ગાથામાં જાવિજ્ઞ એ ક્રિયાપદ સર્વત્ર સંગત કરવું, એ પાંચમું અવસ્થાત્રિક કહ્યું ॥ ૧૨ ॥

હવે ઠંદુ ત્રણે દિશિ જોવાથી નિવર્તવાનું ત્રિક કહે છે.

ઝઘાહો તિરિઆણં, તિદિસાણ નિરક્કણં ચક્કહવા ॥

પઞ્ચિમ દાહિણ વામણ, જિણ મુહ વ્રહ્મ દિઠિ જુઠં ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:-શ્રીજિનપ્રતિમા જુહારતાં પ્રજુ ઉપર એકાંત ધ્યાન રાખવા નિમિત્તે એક (ઝઘા કેળ) ઝર્ધ્વદિશિ, બીજી (અહો કેળ) અધોદિશિ અને ત્રીજી (તિરિઆણં કેળ) તીર્થ દિશિ, તે આડું અવલું એ (તિદિસાણ કેળ) ત્રણ દિશિનું (નિરક્કણં કેળ) જોવું (ચક્કહ કેળ) ઠાંમરું ઇટલે વર્જન કરવું. (અહવા કેળ) અથવા (પઞ્ચિમ કેળ) પાઠલી પૂંઠની દિશિયેં (દાહિણ કેળ) જમણી દિશિયેં તથા (વામણ કેળ) ઠાલી દિશિયેં ઇટલે જે દિશાયેં શ્રીજગવંતની પ્રતિમા હોય, તે દિશિ ટાલીને શેષ પૂંઠની બાજુ તથા જમણી બાજુ અને ઠાલી બાજુ, એ ત્રણ દિશાયેં જોવાનું વર્જન કરવું, માત્ર (જિણમુહ કેળ) શ્રી જિનેશ્વરના મુખનેવિષે પોતાની (દિઠિ કેળ) દૃષ્ટિને (વ્રહ્મ કેળ) ન્યસ્ત ઇટલે સ્થાપી રાખેલી હોય, તેણે કરી (જુઠં કેળ) યુક્ત ઇટલે સહિત એવો થકો વંદન કરે. ઇટલે જિનપ્રતિમા ઉપર પોતાનાં લોચન થાપી એકાગ્ર મન કરે, પરંતુ આડું અવલું અરહું પરહું જૂવે નહીં. એ ઠંદુ ત્રણ દિશિ નિરક્કણ વર્જવાનું ત્રિક કહ્યું ॥ ૧૩ ॥

હવે સાતમું પદ્મૂમિપ્રમાર્જનત્રિક કહે છે, તે આવી રીતે કે:-શ્રીજિન વંદનાયેં ઇરિયાવહિ પમિક્કમતાં તથા ચૈત્યવંદન કરતાં જીવ્યલને અર્થે રૂઢે પ્રકારેં દૃષ્ટિવઢે જોડને પદ સ્થાપવાની ઝૂમિ ત્રણ વાર પૂંજવી. તિહાં ગૃહસ્થ હોય તો વસ્ત્રાંચલેં કરી પૂંજે, અને સાધુ હોય તો રજોહરણેં કરી પૂંજે. એ સાતમું ત્રિક થયું.

હવે આઠમું આલંબનત્રિક અને નવમું મુદ્રાત્રિકનું સ્વરૂપ કહે છે.

વન્નતિયં વન્નઞ્ઞા, લંબણમાલંબણં તુ પઢિમાઈ ॥

જોગ જિણ મુત્તસુત્તી, મુદ્દાજેણ મુદ્દતિયં ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:-(વન્નતિયં કેળ) વર્ણત્રિકં ઇટલે વર્ણત્રિક તે, કયું તે કહે છે. (વન્નઞ્ઞાલંબણં કેળ) વર્ણાર્થાલંબનં ઇટલે એક વર્ણાલંબન, બીજું અર્થાલંબન, તિહાં નમોહુંણાદિક સૂત્ર જાણતાં તેમાં આવેલા જે હલવા નારે અક્કર તે

न्यूनाधिकरहित पणे यथास्थित बोलवां, तथा संपदा प्रमुखनुं बराबर चिं तन राखवुं, ते प्रथम वर्णाखंबन जाणवुं, अने जे नमोबुणं प्रमुख सूत्रो जणतां तेना अर्थ हृदयमां जाववा, ते बीजुं अर्थाखंबन जाणवुं, तथा (आखंबणं तु के०) आखंबन ते वली शुं कहीयें? तोके (परिमाई के०) प्रतिमादि एटले जिनप्रतिमा तथा आदिशब्दथकी जाव अरिहंतादिकनुं तथा स्थापनादिकनुं पण ग्रहण करवुं, तेनुं जे स्वरूप आखंबन धारवुं, ते बीजुं प्रतिमाखंबन जाणवुं, ए आठसुं आखंबनत्रिक कछुं.

हवे नवमुं मुद्रात्रिक कहे ठे. एक (जोग के०) योगमुद्रा, बीजी (जिण के०) जिनमुद्रा अने त्रीजी (मुत्तसुत्ती के०) मुक्ताशुक्ति मुद्रा ए (मुद्धानेण के०) योग मुद्रादिकना जेदें करीने (मुदितियं के०) मुद्रात्रिक जाणवुं ॥ १४ ॥

हवे प्रथम योगमुद्रानुं स्वरूप कहे ठे:-

अन्नुसंतरिअंगुलि, कोसागारेहिं दोहिं हजेहिं ॥
पिटोवरि कुप्परि सं, ठिएहिं तह जोगमुदत्ति ॥ १५ ॥

अर्थ:- (अन्नुसंतरिअंगुलि के०) अन्योन्यांतरितांगुलि एटले बे हाथ नी दशे अंगुलिने अन्योन्य ते मांहोमांहे अंतरित करीठे जिहां एवी अने (कोसागारेहिं के०) कमलना डोडाने आकारें जोडीने कीथा एवा (दो हिं हजेहिं के०) बे हाथे करीने, ते बेहु हाथ केहवा? तो के (पिटोवरि के०) पेट उपरें (कुप्परि के०) कोणी ते (संठिएहिं के०) संस्थित एटले रही ठे जेनी एवा प्रकारें रहेवे करी (जोगमुदत्ति के०) योगमुद्रा इति एटले योग मुद्रा एम होय. ए पहेली योगमुद्रानुं स्वरूप कछुं ॥ १५ ॥

हवे बीजी जिनमुद्रानुं लक्षण कहे ठे.

चत्तारि अंगुलाइं, पुरउं ऊणाइं जठ पञ्चिमउं ॥
पायाणं उस्सग्गो, एसा पुण होइ जिणमुदा ॥ १६ ॥

अर्थ:- (जठ के०) यत्र एटले जिहां (पायाणं के०) पगना जे (पुरउं के०) आगलना अंगुलिनी बाजु तरफना पडोचाने मांहोमांहे (चत्तारि अंगुलाइं के०) चार आंगुलनो आंतरो राख्यो होय, अने पगना (पञ्चिमउं

के०) पाठवनी पानीनी बाजुना जागमां मांहोमांहे चार आंगुलथी कांश्क (ऊणां के०) ऊणो आंतरो राख्यो होय. ए रीतें पग राखीने (उस्सगो के०) काउस्सग करीयें (एसा के०) ए प्रकारें (पुण के०) वली (जिणमुद्दा के०) जिनमुद्दा (होइ के०) होय ॥ १६ ॥

हवे त्रीजी मुकाशुक्तिमुद्दा कहे ठे.

मुत्ता सुत्ती मुद्दा, जठ समा दोवि गप्पिआ ह्वा ॥

ते पुण निलामदेसे, लग्गा अन्ने अलग्ग ति ॥ १७ ॥

अर्थः—(जठ के०) जिहां (दोवि के०) बेहुए पण (ह्वा के०) हाथ ते (समा के०) सरखा बराबर (गप्पिआ के०) गर्जित पणे राखी (ते के०) ते बे हस्त (पुण के०) वली (निलामदेसे के०) ललाटना देश एटले ललाटनां मध्य जागने विषे (लग्गा के०) लग्गाड्या होय, वली (अन्ने के०) अन्य एटले बीजा केटलाएक आचार्यों कहे ठे के (अलग्गति के०) अलग्गाम्या होय एटले ललाटदेशथी दूर राख्या होय. इति एटले ए प्रकारें (मुत्तासुत्तीमुद्दा के०) मुक्ताशुक्तिनामे मुद्दा कहीयें. एमां अंगुलिनां ठिड विना जेम मोतीना ठीपनो जोमो मलेलो होय, तेवा आकारें हाथ राखवा, ए मुद्दानुं ए लक्षण ठे ॥ १७ ॥

हवे ए त्रण मुद्दा मांहेली कइ मुद्दायें क्रिया करवी. ते कहे ठे.

पंचंगो पणिवाउं, थयपाढो होइ जोगमुद्दाए ॥

वंदण जिणमुद्दाए, पणिहाणं मुत्तसुत्तीए ॥ १८ ॥

अर्थः—एक इष्टामि खमासमणनो पाठ तेने (पंचंगो पणिवाउं के०) पंचांग प्रणिपात कहीयें. बीजो (थयपाढो के०) स्तवपाठ ते श्रीजिने श्रवणा गुणनी स्तुति जे स्तवनादिकनो पाठ करवो ते (जोगमुद्दाए के०) योगमुद्दायें करीने (होइ के०) होय, तथा (वंदण के०) वांदणा देवां अने काउस्सग जे अरिहंतचेइयाणं इत्यादि सर्व (जिणमुद्दाए के०) जिनमुद्दायें करीने थाय, तथा जावंति चेइआइं, जावंत. केवि साहु अने जयवीयराय ए त्रणे (पणिहाणं के०) प्रणिधान संज्ञामां आवे. पण इहां ते संप्रदायगत एकज जयवीयरायने कहीयें ठैयें, ते (मुत्तसुत्तीए के०) मुक्ताशुक्ति मुद्दायें कहीयें ॥ १८ ॥ इहां श्रीसंघाचार

ज्ञाप्यमध्ये मुक्ताशुक्ति मुद्रायें स्त्रीने स्तनादिक अवयवो प्रगट देखाय तेम न थवुं जोश्यें, एवा हेतु माटे स्त्रीने उंचाललाटदेशें हाथ लगाडवा कह्या नथी. ए नवमुं मुद्रात्रिक कळुं ॥

हवे दशमा प्रणिधानत्रिकनुं स्वरूप कहे ठे.

पणिहाणतिगं चेइय, मुणिवंदण-पढणा-सरूवं वा ॥

माण-वय-काएगत्तं, सेस-तियडो उ पयडुत्ति ॥ १९॥ दारं ॥ १॥

अर्थः—(पणिहाणतिगं के०) प्रणिधानत्रिक, ते कयुं? ते कहे ठे. ति हां जावंति चेइआइं ए गाथा (चेइय के०) चैत्यवांदवा रूप ते प्रथम प्रणिधान जाणवुं. तथा जावंत केवि साहु ए गाथा (मुणिवंदण के०) मुनि वांदवा रूप, ते बीजुं प्रणिधान जाणवुं. तथा जयवीरराय आ चव मखंका पर्यंत ए गाथा (पढणासरूवं के०) प्रार्थनास्वरूप ते त्रीजुं प्रणिधान जाणवुं. (वा के०) अथवा एक (मण के०) मननुं बीजुं (वय के०) वचननुं अने त्रीजुं (काय के०) कायानुं (एगत्तं के०) एकत्व एटले एकाग्र पणुं ते पण प्रणिधानत्रिक कहियें. इहां शिष्य पूढे ठे के चैत्यवंदनायें प्रणिधान आवे ठे, अने वीजी शेष वंदना तो प्रणिधान विनाज थाय ठे, तिहां ए बोल सचवाता नथी ते केम? तेने गुरु कहे ठे, के तिहां मन, वचन अने कायानी एकाग्रता ठे ए मुख्य प्रणिधान ठे ए दशमुं प्रणिधान त्रिक कळुं.

हवे (सेस के०) शेष रह्या जे (तिय के०) त्रिक एटले आहीं गाथायें करी जेनुं स्वरूप नही वखाण्युं एवुं बीजुं अने सातमुं त्रिक, तेनो (अडो के०) अर्थ ते (तु के०) वली (पयडुत्ति के०) प्रकट ठे, माटे तेनुं स्वरूप मूल गाथासां लख्युं नथी, एस जाणवुं. तथापि बालावबोधकर्तायें ते त्रिकोना अनुक्रमें संक्षेप अर्थ ते ते स्थानकें लख्या ठे, एटले दशत्रिकनुं ए प्रथम मूल द्वार थयुं अने उत्तर बोल त्रीश थया ॥ १९

हवे बीजुं पांच प्रकारना अजिगमनुं द्वार कहे ठे.

सचित्त दध मुज्जाण, मचित्त मणुज्जाणं मणोगत्तं ॥ इग

सामि उत्तरासं, ग अंजलि सिरसि जिण दिठे ॥ २० ॥

अर्थः—चैत्यादिकने विषे प्रवेश करवानो विधि तेने अजिगम कहियें. ते

पांच प्रकारें ठे. तिहां देहरे जातां (सचित्तद्वं के०) सचित्तद्रव्य जे पोताना अंगे आश्रित कुसुमादिक, फलादिक, होय, तेनुं (उज्जाणं के०) ठाम्बुं, ते प्रथम अजिगम, तथा (अचित्तं के०) अचित्त पदार्थ जे द्रव्यनाणादिक तथा आचरणादिक वस्त्रादिक वस्तु तेनुं (अणुज्जाणं के०) अणुठाम्बुं एटले पोतानी पासें राखवानी अनुज्ञा ते बीजो अजिगम. तथा (मणेतं के०) मननुं एकाग्रपणुं करबुं, ते त्रीजो अजिगम. तथा (इगसामि के०) एकपं मुं वस्त्र बेहु ठेडायें सहित होय तेनो (उत्तरासंग के०) उत्तरासंग करवो, ते चोथो अजिगम. तथा (जिणदिठे के०) श्रीजिनेश्वरने दूरथकी नजरें दीठे थके (अंजलि के०) बे हाथ जोरनीने (सिरसि के०) मस्तकनेविषे लगाववा एटले अंजलिबरु प्रणाम करवो, ते पांचमो अजिगम जाणवो ॥१०॥

इय पंचविहाजिगमो, अहवा मुच्चंति रायचिन्हाइं ॥ खग्गं
ठत्तोवाण्ह, मउडं चमरे अ पंचमए ॥ ११ ॥ दारं ॥ १ ॥

अर्थः—(इय के०) पूर्ववती गाथामां कह्या जे (पंचविहाजिगमो के०) पांच प्रकारें अजिगम ते देव तथा गुरु पासें आवतां साचववा (अहवा के०) अथवा वंदना करनार श्रावक जो पोतें राजादिक होय तो ते ए पांच अजिगम साचवे, अने वली बीजां (रायचिन्हाइं के०) राजानां पांच चिन्ह ठे ते प्रत्ये (मुच्चंति के०) मूके एटले ठांडे तेनां नाम कहे ठे, एक (खग्गं के०) खड्ग, बीजुं (ठत्त के०) ठत्त, त्रीजुं (उवाण्ह के०) उपा न्ह, एटले पगनी मोजडी, चोथो माथानुं (मउडं के०) मुकुट अने (पंचमए के०) पांचमुं (चमरेअ के०) चामर, ए पण पांच अजिगम जाणवा ॥११॥ एटले पांच अजिगमनुं बीजुं द्वार पूर्ण थयुं ॥ उत्तर बोल पांत्तीश थया ॥ ॥ हवे बे दिशिनुं त्रीजुं द्वार, तथा त्रण अवग्रहनुं चोथुं द्वार कहे ठे ॥

वंदंति जिणे दाहिण, दिसिठिआ पुरिस वा
मदिसि नारी ॥ दारं ॥ ३ ॥ नवकर जहन्नु सठि,
करजिठ मकुग्गहो सेसो ॥ १२ ॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थः—(जिणे के०) श्रीजिनने (दाहिण दिसिठिआ के०) दक्षिणदिशि स्थिता एटले मूल नायकनी जमणी दिशायें रह्या थका (पुरिस के०) पुरुषो

(वंदंति के०) वांदे एटले चैत्यवंदना करे, अने मूल नायकने (वामदिसि के०) काबे पासें रही थकी (नारी के०) स्त्री जनवांदे, एटले चैत्यवंदना करे. इहां चैत्यवंदना पूजाना अधिकार माटें प्रसंगथी जमणी पासें दीपक थापवो, अने काबी पासें धूपादिक नाणुं, फलादिक, जिन आगलें तथा हस्तें आपीयें. ए बे दिशिनुं त्रीजुं द्वार थयुं. अने उत्तर बोल सारुत्रीश थया.

हवे त्रण अवग्रहनुंचोथुं द्वार कहे ठे. तिहां जगवंतथकी (नवकार के०) नव हाथ वेगला रहीने चैत्यवंदना करवी, ते प्रथम (जहनु के०) जघन्य अवग्रह जाणवो, तथा जगवंतथकी (सठिकर के०) षष्ठिकर एटले शाठ हाथ वेगला रहीने चैत्यवंदना करवी, ते बीजो (जिठ के०) ज्येष्ठ एटले उत्कृष्ट अवग्रह जाणवो, अने (सेसो के०) शेष जे नव हाथथी उपर अने शाठ हाथनी मांहेली कोरें एटली वेगलाईयें रही चैत्यवंदना करवी, ते सर्व त्रीजुं (मद्युग हो के०) मध्यम अवग्रह जाणवो. तथा केटलाएक आचार्य बार प्रकारना अवग्रह कहे ठे के ॥ उक्कोस सठि पन्ना, चत्ता तीसा दसठ पणदसगं ॥ दस नव ति छु एगळ, जिणुगहं बारस विजेयं ॥ १ ॥ एटले ६०, ५०, ४०, ३०, २०, १५, १०, ७, ३, १, ० ॥ ए बार अवग्रह थया एटले अर्द्धा हाथथी मांकीने शाठ हाथ पर्यंत श्रीजिनगृहें तथा गृहचैत्यादिकें आसोव्वासादि आशातना वर्जवा निमित्तें ए अवग्रह जाणवां ॥ २१ ॥ ए चोथुं त्रण अवग्रहनुं द्वार कहुं, इहां सुधी सर्व मली उत्तर बोल ४० थया ॥ २२ ॥

हवे त्रण प्रकारें चैत्यवंदना करवी, तेनुं पांचमुं द्वार कहे ठे

नमुकारेण जहन्ना, चिश्वंदण मव दंरु थुइ जुअला ॥

पण दंरु थुइ चउक्कग, थय पणिदाणेहिं उक्कोसा ॥ २३ ॥

अर्थ:—(नमुकारेण के०) एक नमस्कार श्लोकादिक रूप तथा नमो अरिहंताणं कहीनें अथवा हाथ जोकी मस्तक नमारुवे करी अथवा नमो जिनाय कही नमवे करी अथवा एक श्लोकादि केहेवे करी अथवा हमणां देहरे चैत्यवंदन कहियें ठैयें, इत्यादि रूपें सर्व प्रथम (जहन्ना के०) जघन्य (चिश्वंदण के०) चैत्यवंदन जाणवुं. तथा (दंडथुइजुअला के०) दंडक युगल ते अरिहंत चेष्ट्याणनुं युगल तथा स्तुतियुगल ते चार थुइ. एटले एक नमस्कार श्लोकादिरूप कही, शक्रस्तव कही, उजा थइ, अरि

हंत चेइयाणं कही काउस्सग्ग करी, शुइ कहेवी, ते बीजी (मद्य के०) मध्यम चैत्यवंदना जाणवी. तथा (पणदंरु के०) पांच नमोहुणा रूप पांच दंरुकें करी अने (शुइचउक्कग के०) स्तुतिचतुष्क एटले आठ शुइयें करीने, (थय के०) स्तवनें करीने तथा जावेंति चेइआइ, जावंत केवि साहु अने जयवीयराय, ए त्रण (पणिहाणेहिं के०) प्रणिधाने करीनें त्रीजी (उक्कोसा के०) उत्कृष्टी चैत्यवंदना जाणवी ॥ २३ ॥

अन्ने बिंति गेणं, सकळएणं जहन्न वंदणया ॥ तहुग तिगे
ए मग्गा, उक्कोसा चउहिं पंचहिं वा ॥ २४ ॥ दारं ॥ ५ ॥

अर्थः—(अन्ने के०) अन्य एटले बीजा वली केटला एक आचार्य एम (बिंति के०) ब्रुवेंति एटले कहे ठे के (इगेणं के०) एकेन एटले एक (सकळ एणं के०) शक्रस्तवें करीनें देव वांदीयें ते (जहन्न के०) जघन्य (वंदणया के०) चैत्यवंदना जाणवी. अने (तहुगतिगेण के०) तद्धिकत्रि केण एटले तेहीज बे तथा त्रण शक्रस्तवें करी (मद्या के०) मध्यम चैत्य वंदना जाणवी. तथा (चउहिं के०) चार शक्रस्तवें करी (वा के०) अथवा (पंचहिं के०) पांच शक्रस्तवें करीने प्रणिधान युक्त करीयें ते (उक्कोसा के०) उत्कृष्ट चैत्यवंदना जाणवी, अने ज्ञाप्यादिकने विषे स्तुती युगल कहां ठे, ते त्रण शुइ स्तुतिरूप एक गणीयें ठैयें. अने चोथी शुइ शिक्षारूप समकेतदृष्टिनी सहायरूप जूदी गणी ते माटें स्तुति युगल कहे ठे, तेनो विचार आवश्यकवृत्तिथकी जाणवो ॥ २४ ॥ एटले त्रण जेदे चैत्यवंदनानुं पांचमुं द्वार कळुं. सर्व मली उत्तर बोल त्रेंतालीश थया ॥

हवे ठहुं प्रणिपातद्वार तथा सातमुं नमस्कार द्वार कहे ठे.

पणिवाउं पंचंगो, दो जाणू करडुगुत्तमंगं च ॥ दारं ॥ ६ ॥ सुम
द्वड नमुक्कारा, इग डग तिग जाव अछसयं ॥ २५ ॥ दारं ॥ ७ ॥

अर्थः—जिहां प्रकर्षें करी जक्ति बहुमानपूर्वक नमनुं तेने (पणिवाउं के०) प्रणिपात कहीयें ते (पंचंगो के०) पांच अंग जूमियें लगाववा रूप जाणवो, तेनां नाम कहे ठे (दोजाणू के०) बे जानु, एटले बे हींचण, अने (करडुग के०) बे हाथ, (च के०) वली पांचमुं

(ઉત્તમંગ કેળ) ઉત્તમાંગ તે મસ્તક, એ પાંચ અંગ જિહ્વાં ચમાસમણ આ પતાં જૂમિયેં લાગે, તે પંચાંગ પ્રણિપાત કહીયેં. એળેં કરી “ શ્વામિ ચમા સમણો વંદિઉં જાવણિવાણિસીહિયાએ મહાણે વંદામિ ” એ પાઠ કહે. એ ઠંઠું પ્રણિપાત દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ ચુસ્માલીશ થયા ॥

હવે સાતમું નમસ્કાર દ્વાર કહે છે. (સુ કેળ) જલા એવા (મહા કેળ) અત્યંત મહોટા ગહન અર્થ છે જેહના એટલે જ્ઞાતિ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય દિશાના દીપક એવા (નમુકારા કેળ) નમસ્કાર કહેવા તે (શ્ગ કેળ) એક તથા (ડુગ કેળ) બે, તથા (તિગ કેળ) ત્રણથી માંડીને (જાવચ ઠસયં કેળ) યાવત્ એકશો ને આઠ પર્યંત કહે ॥ એ સાતમું નમસ્કાર દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ પીસ્તાલીશ થયા ॥ ૩૫ ॥

હવે દેવવંદનના અધિકારેં જે નવકાર પ્રમુખ નવ સૂત્રાં આવે છે, તેમને એક વારનાં ઉચ્ચાર્યાં હલવાં તથા જારે મલીને સર્વ ગણીયેં તેવારે ૧૬૪૭ અક્ષર થાય અને ૧૮૧ પદ થાય તથા ૯૭ સંપદા થાય, એ અક્ષર, પદ તથા સંપદા મલી ત્રણે દ્વાર એકઠાં કહે છે. તેની સાથેં સંપદાનાં નામ તથા અર્થ પણ કહેશે. યદ્યપિ શ્વામિ ચમાસમણો તથા જે અર્ધ્યાસિદ્ધા એ ગાથા તથા તસ્સ ઉત્તરી, અન્નહ, ઇત્યાદિ અપર ગ્રંથાંતરેં તો એ સૂત્રમાં સંકલિત નથી તથાપિ જાણ્યમાંહેલા દેવવંદનાધિકારેં બોલ્યા છે, અન્યથા જે પૂર્વેં ઉત્તરદ્વાર કહ્યાં, તે પૂર્ણ ન થાય, તેમાટેં તે સર્વ દ્વાર એકઠાં કહે છે.

અમ્સઠિ અઠવીસા, નવનજયસયં ચ હસય સગ નજયા ॥ દો

ગુણતીસ હસઠા, હ સોલ અમ્નજયસય હવન્નસયં ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:—૧ પ્રથમ “ પંચ મંગલ મહાસુચસ્કંધ ” એહવું નામ નવકારનું છે, તેનાં અક્ષર (અમ્સઠિ કેળ) અમ્સઠ તે હવશ્ મંગલં એવો પાઠ જણતાં થાય, કેમ કે શ્રીમહાનિશીથ સૂત્રમધ્યે પ્રકટાક્ષરેં હવશ્ મંગલં એ હવો પાઠ છે ॥ યદુક્તં ॥ પંચ પયાણં પણતિસ, વણ્ણચૂલાઈં વણ્ણ તિત્તીસં ॥ એવં સમ્મે સમપ્પશ્. ફુહ મસ્કર મઠ્ઠસઠીએ ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥ તેમાટેં જો નમસ્કારનો એક અક્ષર ડંઠો કરે, તો ચોશઠ વિધાનેં નમસ્કાર સાધવો તે ન્યુન થાય, તેથી જ્ઞાનની આશાતનાનો અતિચાર લાગે, એવું શ્રીજહ્વાહુ સ્વામીયેં નમસ્કાર કહ્યેં પ્રકાશ્યું છે, માટેં હવશ્ મંગલં એવો પાઠ કહેવો.

૧ બીજું “ પ્રણિપાત ” એવું નામ ઇશ્વામિશ્વમાસમણનું છે, તે થોજસૂત્રમાં ગુરુવંદનાધિકારે વાંદણામાં આવશે, પણ હ્રાં ચૈત્યવંદનં માટે જેલું કહ્યું છે. તેના અક્ષર (અષ્ટવીસા કેળ) અષ્ટાવીશ છે.

૨ ત્રીજું “પશ્ચિમમણ સુચરકંધ” એવું નામ શરિયાવહિયાનું છે તે સૂત્રના ઇશ્વામિ પશ્ચિમમણ હ્રાંથી માંડીને યાવત્ ઠામિ કાઢસસગં લગેં અક્ષર (સયંચ કેળ) એકશોને વલી ઉપરે (નવનહ ય કેળ) નવાણું છે.

૪ ચોથું “શકસ્તવ” એવું નામ નમોહુણનું છે. તેના અક્ષર (હુસયસગનહયા કેળ) બશેં ને સત્તાણું જાણવા.

૫ પાંચમું “ચૈત્યસ્તવ” એવું નામ અરિહંતચેશ્યાણનું છે, તેના અક્ષર (દો ગુણતીસ કેળ) બશેં ને ડંગણત્રીશ છે.

૬ ઢંઢું “નામસ્તવ” એવું નામ લોગસસનું છે, વર્તમાન જિન ચોવીશીના નામનું ગુણોત્કીર્તનરૂપ તેના અક્ષર (હુસઠા કેળ) બશેં ને શાઠ છે.

૭ સાતમું “શ્રુતસ્તવ” એવું નામ પુસ્કરવરદીનું છે તેના અક્ષર (હુ સોલ કેળ) બશેનેં શોલ છે.

૮ આઠમું “ સિદ્ધસ્તવ ” એવું નામ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણનું છે તેના અક્ષર (અરુનહયસય કેળ) એકશોને અષ્ટાણું છે.

૯ નવમું “ પ્રણિધાન ત્રિક ” એવું નામ જાવંતિ ચેશ્યાઈ જાવંત કે વિ સાહુ અને સેવણા આજવલંના પર્યંત જયવીરયાય એ ત્રણેનું છે. તેના અક્ષર (હુવન્નસયં કેળ) એકશો ને બાવન છે ॥ ૨૬ ॥

इअ नवकार खमासण, इरिअ सकळआइ दंमसु ॥ ५

णिहाणेसु अ अडुरु, त वन्नसोलसय सीयाला ॥ २७ ॥

અર્થ:—(ઇઅ કેળ) એ પૂર્વે કહ્યા જે અક્ષર તે અનુક્રમેં અમશઠ અક્ષર (નવકાર કેળ) નવકારને વિષે જાણવા, અષ્ટાવીશ અક્ષર (ખમાસણ કેળ) ખમાસમણને વિષે જાણવા, તથા એકશો નવાણું અક્ષર (શરિય કેળ) શરિયા વહિયાના ઠામિ કાઢસસગં લગેં જાણવા, (૧૨૦૦) અક્ષર (સકલ આઈ ઢંઢેસુ કેળ) શકસ્તવાદિક પાંચ દંરુકને વિષે અનુક્રમેં જાણવા. તેમાં નમુહુણના સઘે તિવિદેણવંદામિ લગેં ૨૭, તથા અરિહંતચેશ્યાણના અપ્પાણં વો સિરામિ લગેં ૨૭, તથા લોગસસના સવલોણ લગેં ૨૬, તથા પુસ્કરવર

दीना सुअस्सज्जगवडं लगे २१६, तथा सिद्धाणं बुद्धाणंना वेआवच्चगराणं, संतिगराणं, सम्मदिट्ठि समाहिगराणं लगे १९७, ए सर्व मल्ली पांच दंरुक ना १२०० अक्षर थया. तथा १५२ अक्षर जावंति चेइ आइं, जावंत के वि साहु अने जयवीयराय सेवणा आज्ञव मखंका लगे ए त्रण (पणिहाणेसु के०) प्रणीधानने विषे जाणवा. ए रीतें ए नव सूत्रांना अक्षरो एकठा करियें. ल्यारे (अधुरुत्त के०) अद्विरुत्त एटले बीजी वार अण उच्चत्या एवा (व न्ना के०) वर्ण एटले अक्षर ते सर्व मल्ली (सोलसयसीयाला के०) शो लशें ने सुमतालीश थाय ॥ २९ ॥

हवे पदसंख्या कहे ठे.

नव बत्तीस तित्तीसा, तिचत्त अडवीस सोल वीसपया ॥

मंगल इरिया सक्र, ङयाइसु इगसीइ सयं ॥ २७ ॥

अर्थः—नवकारनां (नव के०) नव पद ठे, इरियावहिनां (वत्तीस के०) वत्तीश पद, नमोत्तुणंनां (तित्तीसा के०) तेत्तीश पद, अरिहंतचे इयाणंना (तिचत्त के०) त्रैतालीश पद, लोगस्सनां (अरुवीस के०) अष्टावीश पद, पुस्करवदीनां (सोल के०) शोल पद, सिद्धाणंबुद्धाणंनां (वीसपया के०) वीश पद, एम (मंगल के०) नवकार, (इरिया के०) इरियावहि अने (सक्रङ्गयाइसु के०) शक्रस्तवादिक पांचे दंरुक ए सात सूत्रांने विषे सर्व मल्ली (इगसीइसयं के०) एकशो ने एक्याशी पदनी संख्या जाणवी. अने प्रणीपातनां पद तो वांदणां जेलां गुरु वंदनमां कहेसे. तथा प्रणिधानत्रिकनी पद संपदा अनुक्रमें ठे, तेमाटे न कळुं “ वारिज्जाइ ” इ त्यादि गाथा जक्तिनी योजना ठे, ते इहां गणी नही ॥ २७ ॥

हवे संपदानी संख्या कहे ठे.

अठ्ठ नवठय अठ्ठ वी,स सोलसय वीस वीसामा ॥

कमसो मंगल इरिया, सक्रथयाइसु सगनउई ॥ २९ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारनी (अठ्ठ के०) आठ संपदा, तथा इरियावहिनी (अठ्ठ के०) आठ संपदा, तथा नमोत्तुणंनी (नव के०) नव संपदा, तथा अरिहंत

ચેડ્યાણંની (અઠ કે૦) આઠ સંપદા, (ય કે૦) વહી લોગસ્સની (અઠવીસ કે૦) અઠાવીશ સંપદા, તથા પુસ્કરવરદીની (સોલસ કે૦) શોલ સંપદા, (ય કે૦) વહી સિદ્ધાણંબુદ્ધાણંની (વીસ કે૦) વીશ સંપદા જાણવી. એ લગારેક રહેવાનું સ્થાન તથા અર્થનો (વીસામા કે૦) વીસામો લેવાનું સ્થાન તેને સંપદા કહીયે. તે (કમસો કે૦) અનુક્રમે (મંગલ કે૦) નવકારને વિષે, (ઇરિયા કે૦) ઇરિયાવહિનેવિષે અને (સક્કથ યાઈસુ કે૦) શકસ્તવાદિક પાંચ દંરુકનેવિષે એ સર્વ મહી સાત સૂત્રાંને વિષે સર્વ સંપદા (સગનઝઈ કે૦) સસનવતી ઇટલે સત્તાણું થાય ॥ ૨૯ ॥

હવે નવકારના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેલાહે છે.

વણ્ઠસઠિ નવ પય, નવકારે અઠ સંપયા તઢાસગ સંપય પય તુહ્લા, સતરસ્કર અઠમી હુ પયા ॥ ૩૦ ॥ “નવસ્કર અઠમી હુપયઠઠી” ઇત્યન્યે

અર્થ:- (નવકારે કે૦) નવકારને વિષે (વણ્ઠસઠિ કે૦) અરુશત વર્ણ હોય, તથા નમોઅરિહંતાણં આદિક (પય કે૦) પદ તેં (નવ કે૦) નવ હોય, અને (સંપયા કે૦) સંપદા તો (અઠ કે૦) આઠ હોય, (તઢ કે૦) તિહાં તે આઠ સંપદામાંહે પ્રથમની “ સઘપાવપ્પણા સણો ” સુધીની જે (સગસંપય કે૦) સાત સંપદા છે, તે તો (પયતુહ્લા કે૦) પદને તુહ્લ જાણવિ ઇટલે જેટલા પદ તેટલી સંપદા પણ જાણવી. તથા (અઠમી કે૦) આઠમી સંપદા તો “મંગલાણં ચસવેસિં” પઢમં હવઙ મંગલં એ બે પદને એકઠાં કહીયે માટે એ (હુપયા કે૦) બે પદની જાણવી, તથા અન્ય કેટલાએક આચાર્ય એમ કહે છે, કે “પઢમં હવઙ મંગલં ” એ (નવસ્કર અઠમી કે૦) નવ અક્ષરની આઠમી સંપદા તથા “ એસોપંચ નમુક્કારો, સઘપાવપ્પણાસણો ” એ (હુપય કે૦) બે પદની અને શોલ અક્ષરની (ઠઠી કે૦) ઠઠી સંપદા જાણવી ॥ ૩૦ ॥

હવે પ્રણિપાત ધ્વમાસમણના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેલાહે છે.

પણિવાય અસ્કરાઈ, અઠાવીસં તહાય ઇરિયાએ ॥ નવ

નઝ અ મસ્કર સયં, હુતીસ પય સંપયા અઠ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:- (પણિવાય કે૦) પ્રણિપાત ઢંડકને વિષે (અઠાવીસં કે૦) અઠાવીશ

(અસ્કરાં કે૦) અક્ષર ઠે, (તહાય કે૦) તથાચ એટલે તેમજ વલી
(શ્રિયાએ કે૦) શ્રિયાવહિને વિષે (નવનહઅમસ્કરસયં કે૦) નવનવ
તિ અક્ષરશતં એટલે નવાણુયેં અધિક એકશો અક્ષર જાણવા અર્થાત્ એક
શો ને નવાણું અક્ષર જાણવા, તથા (હુતીસ કે૦) ઠત્રીશ (પય કે૦) પદ
જાણવાં અને (સંપયા કે૦) સંપદા (અઠ કે૦) આઠ જાણવી ॥ ૩૧ ॥

એ આઠ સંપદાના પદની સંખ્યા તથા સંપદાના આદિ પદ કહે છે.

હુગ હુગ હગ ચહ હગ પાણ, હગાર હગ શ્રિય સંપયાશ પયા ॥
હજા શ્રિ ગમ પાણા, જે મે એગિંદિ અન્નિ તસ્સ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:-પહેલી સંપદા (હુગ કે૦) બે પદની, બીજી સંપદા પાણ (હુગ
કે૦) બે પદની, ત્રીજી (હગ કે૦) એકપદની, ચોથી (ચહ કે૦) ચાર
પદની, પાંચમી (હગ કે૦) એકપદની, ઠઠી (પાણ કે૦) પાંચ પદની, સાતમી
(હગાર કે૦) અગીયારપદની, આઠમી (હગ કે૦) ઠ પદની જાણવી ॥

હવે એ (શ્રિય કે૦) શ્રિયાવહીનીં સર્વ (સંપયા કે૦) સંપદાઝના (આ
શ્રયા કે૦) આદિપદ એટલે પ્રથમના પદ જે સંપદાના ધુરિયાં તે કહે છે.
તિહાં પ્રથમ (હજા કે૦) હજામિ એ પહેલી સંપદાનું પહેલું પદ, (શ્રિકે૦)
શ્રિયાવહિયાએ એ બીજી સંપદાનું પહેલું પદ, (ગમ કે૦) ગમણાગમણે એ
ત્રીજી સંપદાનું પહેલું પદ, (પાણા કે૦) પાણક્રમણે એ ચોથી સંપદાનું પ
હેલું પદ, (જેમે કે૦) જેમેજીવાવિરાહિઆ એ પાંચમી સંપદાનું પહેલું પદ,
(એગિંદિ કે૦) એગિંદિયા એ ઠઠી સંપદાનું પહેલું પદ, (અન્નિ કે૦) અ
ન્નિહયા એ સાતમી સંપદાનું પહેલું પદ, (તસ્સ કે૦) તસ્સહત્તરી કરણેણ
એ આઠમી સંપદાનું પહેલું પદ જાણવું ॥ ૩૩ ॥

॥ હવે એ શ્રિયાવહિની આઠ સંપદાનાં નામ કહે છે ॥

અપ્રુવગમો નિમિત્તં, હદે અરહેહ સંગદે પંચ ॥

જીવવિરાહણ પઢિ, ક્રમણ જેયહતિન્નિ ચૂલાએ ॥ ૩૩ ॥

અર્થ:-અન્યુપગમ એટલે અંગીકાર કરવું તે આહીં પાપના ક્ષયનું જે
આલોચના લક્ષણ કાર્ય તેનો અંગીકાર કરવો તે સ્વરૂપ એટલા માટે હજામિ
પન્નિક્કમિહં એ બે પદની પ્રથમ (અપ્રુવગમો કે૦) અન્યુપગમ સંપદાજાણવી.

१ ते अंगीकार कृत वस्तुनें उपजाववाना कारण रूप इरियावहियाए विराहणाए वे पदनी बीजी (निमित्तं के०) निमित्त संपदा जाणवी.

२ सामान्य प्रकारें प्रायश्चित्त उपजाववा रूप गमणागमणे ए एक पदनी बीजी (उहे के०) उघ एटले सामान्य हेतु संपदा जाणवी. ए जीव हिंसा उपजाववानो सामान्य हेतु गमनागमन ठे.

४ जीवहिंसाना विशेष हेतु रूप एटले विशेषपणे प्राण बीजादिक आक्रमण रूप ते पाणक्रमणे, वीथक्रमणे, हरियक्रमणे, उंसा उत्तिंग पण ग दगमट्टीमकरा संताणा संक्रमणे, ए चार पदनी चोथी (इअरहेउके०) इतरहेतु एटले विशेष हेतु संपदा जाणवी. जे सामान्यथी इतर ते विशेष होय; माटे विशेष हेतु एवुं नाम जाणवुं.

५ समस्त जीवना परिताप रूप जीवविराधना संग्रह रूप ते जे मे जीवा विराहिया ए एकपदनी (पंच के०) पांचमी (संगहे के०) संग्रह संपदा.

६ एकेंद्रियादिक पांच जीवने देखाडवा रूप जीवजेद ५६३ प्रमुख कथन रूप एगिंदिया, वेइंदिया, तेइंदिया, चउरिंदिया, पंचिंदिया, ए पांच पदनी ठठी (जीव के०) जीव संपदा जाणवी.

७ ते जीवादिक जेदने परितापना विराधना रूप ते अजिहयाथी मांमीनें तस्स मिठामि डुक्कं लगे अगीयार पदनी सातमी (विराहण के०) विराधना संपदा जाणवी.

८ प्रायश्चित्तविशोधनकरण रूप ते तस्सउत्तरी करणेण्थी मांमीने ठामि काउस्सगं लगे ठ पदनी आठमी (पन्निक्कमण के०) प्रतिक्रमण संपदा.

(जेयउं के०) ए जेदथकी. ए मांहे प्रथमनी पांच संपदा ते इरियावहिनी मूल संपदा जाणवी, अने पाठवनी (तिन्नि के०) त्रण संपदा ते इरिया वहिनी (चूलाए के०) चूलिकारूप जाणवी ॥ ३३ ॥

हवे नमुहुणंणी प्रत्येक संपदाना पदनी संख्या तथा आदिपद कहे ठे.

इति चउ पण पण पणइ, चउ तिपय सकथय संपयाइपया ॥

नमु आइग पुरिसो, लोग अज्जय धम्मऽप्प जिण सव्वं ॥ ३४ ॥

अर्थ:-पहेली (डु के०) वे पदनी, बीजी (ति के०) त्रण पदनी, बीजी (चउ के०) चार पदनी, चोथी (पण के०) पांच पदनी, पांचमी (पण

के०) पांच पदनी, ठठी (पण के०) पांच पदनी, सातमी (हु के०) बे पदनी, आठमी (चउ के०) चार पदनी अने नवमी (तिपय के०) त्रण पदनी ए (सकथय के०) नमुहुणंने विषे संपदानां पद कळां, ते सर्व मळी ते त्रीश जाणवां.

हवे नमुहुणंनी (संपया के०) संपदाना (आइपया के०) आदिना एटले पहेला धुरियांनां पद कहे ठे. (नमु के०) नमोहुणं ए पहेली (संपदानुं प्रथम पद जाणवुं, (आइग के०) आइगराणं ए बीजी संपदानुं प्रथम पद, (पुरिसो के०) पुरिसुत्तमाणं ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (लोग के०) लो गुत्तमाणं ए चौथी संपदानुं प्रथम पद, (अजय के०) अजयदयाणं ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (धम्म के०) धम्मदयाणं ए ठठी संपदानुं प्रथम पद, (अप्प के०) अप्पहिहयवरणाणंदसणधराणं ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (जिण के०) जिणाणं जावयाणं ए आठमी संपदानुं प्रथम पद, अने (सव के०) सववुणं सवदरिसिणं ए नवमी संपदानुं प्रथम पद.

हवे ए शक्रस्तवनी नव संपदानां नाम कहे ठे.

थोअव संपया उह, ईयरहेऊ वजंग तधेऊ ॥ सविसेसु

वजंग सरूव, हेउ नियसमफलय सुके ॥ ३५ ॥

अर्थः—श्रीअरिहंत जगवंत ते विवेकी जनोयें स्तववा योग्य ठे एटला माटे नमुहुणं अरिहंताणं, जगवताणं ए बे पदनी पहेली (थोअव संपया के०) स्तोतव्य संपदा जाणवी. पठी ते स्तववा योग्यनुं सामान्य हेतु कहेवा माटे आइगराणंथी मांकीने सयंसंबुद्धाणं लगें त्रण पदनी बीजी (उह के०) उघ एटले सामान्यहेतु संपदा जाणवी. पठी ए बीजी संपदाना अर्थने विशेषें दीपावे तेमाटे सामान्यहेतुथी (ईयरहेऊ के०) इतरहेतु ते विशेषहेतुरूप त्रीजी संपदा जाणवी, पठी आद्य संपदाना अर्थने विशेषें दीपावे एटले सामान्य स्तवनानो उपयोग, तेनुं कहेवुं ते चौथी (उवजंग के०) उपयोग संपदा जाणवी. पठी ए उपयोग संपदा नाज अर्थ ने हेतु सज्जावें करी दीपावे ते पांचमी (तद्धेऊ के०) तत् हेतु संपदा जाणवी, अथवा उपयोग हेतु संपदा जाणवी, पठी एजं उपयोग हेतु संपदाना अर्थ गुण दीपाववा निमित्तें अर्थ विशेषें जणावे एटले कारण सहित स्तववा योग्यनुं स्वरूप कहेवुं ते ठठी (सविसेसुवजंग के०)

सविशेष उपयोग हेतु संपदा जाणवी, पढी यथार्थ पोताना स्वरूपनु हेतु प्रकटार्थ देखावता रूप सातमी (सरूवहेउ के०) स्वरूप हेतु संपदा जाणवी, तथा पोताने समान फलदायक प्रकटार्थ रूप एटले स्तवना कराने आप्तुव्य करे एवी परम फलदायिनी एटले पोतानी समान परने फलनु करण एटला माटे आठमी (नियसमफल्य के०) निज समफलदनामे संपदा जाणवी, तथा मोक्ष स्वरूप प्रकटार्थ रूप मोक्षपदनु स्वरूप, एटला माटे नवमी (सुखे के०) मोक्ष संपदा जाणवी. जे माटे कह्युं ते के “ सब झूआइं पढमो, बीउं सिवमयल माइ आलावो ॥ तइउं नमोजिणाणं जिय जयाणं तन्निदिष्टो ॥ १ ॥ इत्यावश्यक ॥ ३५ ॥

हवे नमोबुणंना अक्षरादिकनी एकंदर सरवाले संख्या कहे ठे.

दो सगनऊआ वसा, नवसं पय तितीस सकथए ॥

चेइयथयछ संपय, तिचत्त पय वस छसयगुणतीसा ॥ ३६ ॥

अर्थ:- (सकथए के०) शकस्तव जे नमोबुणं तेने विषे सर्व मलीने (दोसगनऊआ के०) वशेंने सत्ताणुं (वसा के०) वर्ण जाणवा अने (नवसंपय के०) नव संपदा जाणवी, तथा (पयतितीस के०) पद तेत्रीश जाणवां.

हवे (चेइयथय के०) चैत्यस्तव एटले अरिहंत चेइयाणं विषे सर्व मली (अठसंपय के०) आठ संपदा जाणवी अने (तिचत्तपय के०) तें तालीश पद जाणवां, तथा (वस के०) वर्ण एटले अक्षर ते (छसयगुणतीसा के०) वशें ने उगणत्रीश जाणवा ॥ ३६ ॥

हवे चैत्यस्तव जे अरिहंत चेइयाणं तेनी प्रत्येक संपदाना पदनु

मान तथा प्रत्येक संपदाना आदिपद एटले धुरियां कहे ठे.

ड ठ सग नव तिय ठ चउ, ठप्पय चिइ संपया पया पढमा ॥

अरिहं वंदण सिद्धा, अन्न सुहुम एव जा ताव ॥ ३७ ॥

अर्थ:- पहेली (ड के०) बे पदनी, बीजी (ठ के०) ठ पदनी, त्रीजी (सग के०) सात पदनी, चौथी (नव के०) नव पदनी, पांचमी (तिय के०) त्रण पदनी, षठी (ठ के०) ठ पदनी, सातमी (चउ के०) चार पदनी, आठमी (ठप्पय के०) ठ पदनी जाणवी.

हवे ए (चिह्न के०) चैत्यस्तवनी प्रत्येक (संपदा के०) संपदानां (पढ मा के०) प्रथमना एटले आदिनां धुरीयांनां (पया के०) पद कहे ठे. ति हां (अरिहं के०) अरिहंत चेइयाणं ए पहेली संपदानुं प्रथम पद (वंदण के०) वंदणवत्तियाए ए बीजी संपदानुं प्रथम पद (सिद्धाए के०) सिद्धाए ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (अन्न के०) अन्नव्वउससिएणं ए चोथी संपदानुं प्रथम पद, (सुहुम के०) सुहुमेहिं अंगसंचालेहिं ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (एव के०) एवमाइएहिं आगारेहिं ए ठठी संपदानुं प्रथम पद, (जा के०) जाव अरिहंताणं ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (ताव के०) तावकायं ए आठमी संपदानुं प्रथम पद ॥ ३९॥

हवे ए चैत्यस्तवनी संपदार्जनां नाम कहे ठे.

अप्पुवगमो निमित्तं, हेउ इग बहु वयंत आगारा॥

आगंतुग आगारा, उस्सग्गावहि सरूवठ ॥ ३८ ॥

अर्थः—जे अंगीकार करवुं तेने अच्युपगम कहियें माटे इहां अरिहंत वांदवानी अंगीकाररूप प्रथम (अप्पुवगमो के०) अच्युपगम संपदा जाणवी, तथा काउस्सग्ग कया निमित्तें करी करीयें? ते बीजी (निमित्त के०) निमित्त संपदा जाणवी. तथा श्रद्धादिक हेतु वधते वधते करी करियें, केम के श्रद्धादिक कारण विना निष्फल थाय माटें त्रीजी (हेउ के०) हेतु संपदा जाणवी. तथा आगार राख्या विना निरतिचारपणे काउस्सग्ग न थाय, एटला माटें आगार राखवानी अन्नव्वउससीएणं इत्यादि उह्वासादिकने करवे करी चोथी (इगवयंत के०) एकवचनांत आगार संपदा जाणवी. तथा “सुहुमेहिं अंगसंचालेहिं” एटले सूद्धनेत्रादिकफुरकवादि मात्र आदिकें करी पांचमी (बहुवयंत आगारा के०) बहुवचनांत आगार संपदा जाणवी. इहां आगारा पद बेहुने जोरवुं, तथा एक सहज बीजो अद्वयबाहुद्वय एटले एवमाइएहिं एणे करी अग्निस्पर्श, पंचेंद्रिय वेदन, चौरादिज्ञय, सर्पादि, कदाचित् आवी मले तो इत्यादि आगार कहां, माटें बहुहेतु आगंतुक जावरूप अथवा अग्न्यादिक उपघात रूप ठठी (आगंतुग आगारा के०) आगंतुकागार संपदा जाणवी. तथा जाव अरिहंताणं इत्यादिक काउस्सग्गनो अवधि मर्यादा रूप जे संपदा, ते सात

मी (उस्सग्गावहि के०) कायोत्सर्गावधि संपदा जाणवी, तथा कायोत्सर्गनुं यथावस्था रूप स्वरूप ते आठमी (सरूव के०) स्वरूप संपदा जाणवी. ए (अठ के०) आठ संपदानां नाम कहां ॥ ३८ ॥

हवे नामस्तव एटले लोगस्सादिकने विषे पद आदिकनी
संख्यादिक कहे ठे.

नामथयाइसु संपय, पयसम अरवीस सोल वीस कमा ॥

अडुरुत्त वण दो सठ, डसय सोलठ नउअ सयं ॥ ३९ ॥

अर्थः—(नामथयाइसु के०) नामस्तवादिकने विषे एटले नामस्तव ते लोगस्स तथा आदिशब्दयकी पुस्करवरदी ते श्रुतस्तव जाणवुं अने सिद्धस्तव ते सिद्धाणं बुद्धाणं जाणवुं. ए त्रण सूत्रने विषे (पयसम के०) पद समान (संपय के०) संपदा जाणवी. एटले जेटलां ए सूत्रोनां पद ठे, तेटलां विशामानां स्थानक जाणवां. तिहां लोगस्सनां पद पण (अरु वीस के०) अष्टावीश अने संपदा पण अष्टावीश जाणवी. अने पुस्कर वरदीनां पद पण (सोल के०) शोल अने संपदा पण शोल जाणवी. तथा सिद्धाणं बुद्धाणंना पद पण (वीस के०) वीश अने संपदा पण वीश जाणवी. ए (कमा के०) अनुक्रमें संपदा तथा पद कहेवां, तथा लोगस्सने विषे (अडुरुत्त के०) वीजी वार अणउच्चया एवा, (दोसठ के०) वशे ने शाठ (वण के०) वर्ण एटले अक्षर जाणवा. तथा पुस्करवरदीना सुअस्स जगवर्ध पर्यंत (डसयसोल के०) वशे ने शोल अक्षर जाणवा, अने सिद्धाणं बुद्धाणंना करेमि काउस्सग्गं पर्यंत (अठनउअसयं के०) एकशो ने अष्टाणुं अक्षर जाणवा ॥ ३९ ॥

पणिहाण डुवन्नसयं, कमेण सग ति चउवीस तितीसा ॥ गुणतीस अठवीसा, चउतीसिगतीस बार गुरु वणा ॥ ४० ॥ दारं ॥ ४१ ॥ १०

अर्थः—हवे जावंतिचेइआइं तथा जावंत केवि साहू अने सेवणा आ जवमखंका लगें जयवीयराय, ए त्रण (पणिहाण के०) प्रणिधान सूत्र ठे, तेने विषे (डुवन्नसयं के०) एकशो ने बावन अक्षर जाणवा.

हवे (कमेण के०) अनुक्रमें संयोगीया गुरु एटले जारे अक्षर सर्व सू

त्रांना कहे ठे. तिहां प्रथम नवकारनें विषे ङा, ञा, व, हू, का, व, प्प, ए (सग के०) सात अक्षर गुरु एटखे जारे जाणवा.

तथा खमासमणने विषे ङा, जा, ङ, ए (ति के०) त्रण अक्षर गुरु जाणवा. तथा श्रियावहिने विषे ङा, क, क, क, क, चिं, टि, क, चि, टि, इ, स्स, ङा, क, स्स, त, डि, त, ह्वी, म्म, ग्वा, ङा, स्स, गं, ए (चउ वीस के०) चोवीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा नमुहुणने विषे हु, ङ, ङा, त, डि, त, ज्ञो, खु, ग्ग, म्म, म्म, म्म, म्म, क, ह्री, प्प, इ, न्ना, ङा, ता, व, शु, व, खे, वा, चि, डि, ता, ङा, स्सं, इ, वे, ए (तित्तीसा के०) तेत्रीश अक्षर गुरु जाणवा. केट ला एक ढउमाण पदना ठकारने गुरु कहेता नथी अने केटलाएक इ ङ, म्म, ए त्रणने गुरु गणीने तेत्रीश गुरु अक्षर करे. तिहां चूलिकानी गाथा गुरु नथी गणता. इत्यादिक बहु मतांतर ठे, पण इहां तो संप्रदायागत एक टकार जारे गणीयें ठैयें.

तथा अरिहंत चैश्याणं रूप चैत्यस्तवने विषे स्स, गं, चि, चि, का, चि, म्मा, चि, चि, ग्ग, चि, ङा, प्पे, हू, स्स, ग्ग, न, ङ, रु, ग्गे, त, ङा, छि, ग्गे जि, स्स, ग्गे, का, प्पा, ए (गुणतीश के०) उगणत्रीश अक्षर गुरु ठे.

तथा लोगस्सरूप नामस्तवने विषे स्स, ज्ञो, म्म, ङ, त, स्सं, प्प, प्प, प्फ, ज्ञं, ज्ञं, म्मं, लिं, व, ठ, ऊ, ङ, चि, स्स, त, ङा, ग्ग, त, म्म, धे, ङा, डि, व, ए (अठवीसा के०) अठावीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा पुस्करवरदीरूप श्रुत स्तवने विषे र्क, हे, म्मा, ऊं, स्स, स्स, स्स, प्फो, स्स, स्स, ह्वा, र्क, स्स, चि, स्स, म्म, स्स, प्र, ऊं, न, न, स्स, प्रू, चि, ङ, छि, क, च्वा, म्मो, इ, म्मु, त, इ, स्स, ए (चउतीस के०) चोत्रीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा सिद्धाणं बुद्धाणंरूप सिद्ध स्तवने विषे ङा, ङा, ग्ग, व, ङा, को, का, स्स, छ, स्स, जिं, र्का, स्स, म्म, क, हिं, ठ, ता, ठ, बी, ठ, छि, ङा, ङा, डिं, च, म्म, दि, छि, स्स, गं, ए (इगतीस के०) एकत्रीश अक्षर गुरु ठे.

तथा प्रणिधान त्रिकनेविषे हे, वा, ङ, वे, ग्गा, हू, डि, ऊ, च्वा, ङ, व, ए (बार गुरुवर्णा के०) बार गुरुवर्ण एटखे जारे अक्षर जाणवा ॥

एतले वर्ण संख्या, पदसंख्या अने संपदा मली त्रण द्वार कहां, तेनी साथें पूर्वे कहेलां सात द्वार मेलवतां मूल दश द्वार कहेवाणां, अने उ उर जेद १९७० थया. ए सूत्रांना अर्थ सर्व श्रीआवश्यकनिर्मुक्तिनी वृत्ति थी जाणजो. इहां घणो ग्रंथ वधे माटे अर्थ लख्यो नथी ॥ ४० ॥

ए आठमो, नवमो अने दशमो मली त्रणे द्वारना यंत्रनी स्थापना.

सूत्र.	सूत्रांना नाम.	पदसंख्या.	संपदा	सर्वाक्षर.	गुरुअलघुअ	लघुअ
नवकार.	पंचमंगलसुअ०	९	८	६८	७	६१
इष्टामिखमासम०	प्रणिपातबोजसूत्र		०	२८	३	२५
इरियावहि.	पडिक्रमणासूत्र.	३२	८	१९९	२४	१७५
नमोबुणं.	शक्रस्तव.	३३	९	२९७	३३	२६४
अरिहंतचेष्ट्याणं.	चैत्यस्तवाध्ययन.	४३	८	२२९	२९	२००
लोगगस्त.	नामस्तव.	२८	२८	२६०	२८	२३२
पुरकरवरदीवहे.	श्रुतस्तव.	१६	१६	२१६	३४	१८२
सिद्धाणंबुद्धाणं.	सिद्धस्तव.	२०	२०	१९८	३१	१६७
जावंतिचेष्ट्याइं.	प्रणिधानत्रिक.	अनुक्रमें.	अनु०			
जावंतकेविसाहु.	..					
जयवीराराय.			१५२	१२	१४०

सर्वमली सरवाले....

१८१

९७

१६४७

२०१

१४४६

इरियावहिनीसंपदा	संपदानां पद.	धुरियांनां पद.
१ अज्युपगमसंपदा.	२	इष्टामि.
२ निमित्तसंपदा.	२	इरियावहियाए.
३ उधसंपदा.	१	गमणागमणे.
४ इतरहेतुसंपदा.	४	पाणक्रमणे.
५ संग्रहसंपदा.	१	जेमेजीवाविराहिया.
६ जीवसंपदा.	५	एगिंदिया.
७ विराधनासंपदा.	११	अजिह्या.
८ पडिक्रमणसंपदा.	६	तस्त उत्तरि.

ચૈત્યસ્તવની સંપદા.	સંપદાનાં પદસંખ્યા.	ધુરિયાનાં પદ.
૧ અન્યુપગમસંપદા.	૨	અરિહંતચેશ્યાણં.
૨ નિમિત્તસંપદા.	૬	વંદણવત્તિઆણ.
૩ હેતુસંપદા.	૭	સિદ્ધાણ.
૪ એકવચનાંતસંપદા.	૯	અન્નઠ્ઠસસીણં.
૫ બહુવચનાંતસંપદા.	૩	સુદુમેહિંઅંગસંચાદેહિં.
૬ આગંતુગાગારસંપદા.	૬	એવમાણ્ણિંઆગારેહિં.
૭ કાયોત્સર્ગાવધિસંપદા.	૪	જાવઅરિહંતાણં.
૮ સ્વરૂપસંપદા.	૬	તાવકાયં.

શક્રસ્તવની સંપદા.	સંપદાનાં પદ.	ધુરિયાનાં પદ.
૧ સ્તોતવ્ય સંપદા.	૨	નમોહુણં.
૨ ઝંઘસંપદા.	૩	આણ્ણરાણં.
૩ શ્તરહેતુસંપદા.	૪	પુરિસુત્તમાણં.
૪ ઉપયોગસંપદા.	૫	લોગુત્તમાણં.
૫ તઠ્ઠેતુસંપદા.	૫	અન્નયદયાણં.
૬ સવિશેષોપયોગસંપદા.	૫	ધમ્મદેસિયાણં.
૭ સ્વરૂપહેતુસંપદા.	૨	અપ્પમિહયવરં
૮ નિજસમફલદસંપદા.	૪	સવ્વન્નાણં
૯ મોક્ષસંપદા.	૩	જિણાણંજાવયાણં.

હવે અગીયારમું પાંચ દંડકનું દ્વાર અને બારમું પાંચ દંમકને

વિષે દેવ વાંદવાના જે બાર અધિકાર છે, તેનું દ્વાર કહે છે.

પણદંડા સક્કહય, ચેહ્મ નામ સુઅ સિદ્ધહય ઇઠ ॥દારં॥૧૧॥

દો ઇગ દો દો પંચ ય, અહિગારા વારસ કમેણ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ:- (પણદંડા કે) પાંચ દંમકનાં નામ કહે છે. તેમાં પહેલું નમોહુણંને (સક્કહય કે) શક્રસ્તવ દંમક કહિયે. વીજું અરિહંત ચેશ્યાણંને (ચેહ્મ કે) ચૈત્યસ્તવ દંમક કહિયે. ત્રીજું લોગ્ગસ્સને (નામ કે) નામસ્તવ દંમક કહિયે. ચોથું પુસ્કરવરદીને (સુઅ કે) શ્રુતસ્તવ

दंरुक कहियें. पांचमुं सिद्धाणंबुद्धाणंने (सिद्धय के०) सिद्धस्तव दंरुक कहियें. ए पांच दंरुकना नामनुं अगीयारमुं द्वार कह्युं. सर्व मली उत्तर बोळ १९७५ थया ॥

हवे (इह के०) ए पांच दंरुकने विषे देव वांदवाना बार अधिकार ठे, तेमनुं बारनुं द्वार कहे ठे.

तिहां प्रथम शक्रस्तव मध्ये (दो के०) वे अधिकार ठे, तथा बीजा अरिहंतचेष्ट्याणंरूप चैत्यस्तवमध्ये (इग के०) एक अधिकार ठे, तथा त्रीजा नामस्तव एटले लोगस्सने विषे (दो के०) वे अधिकार ठे, तथा चोथा श्रुतस्तव मध्ये (दो के०) वे अधिकार ठे, पांचमा सिद्धस्तवमध्ये (पंचय के०) पांच अधिकार ठे. ए (कमेण के०) अनुक्रमें कहेवा. सर्व मली चैत्यवन्दनने विषे (बारसअहिगारा के०) बार अधिकारो ठे. ॥ ४१ ॥

हवे ए बार अधिकारनां धुरियानां पद एटले आद्यनां पद कहे ठे.

नमु जेइअ अरिहं, लोग सब पुस्क तम सिद्ध जो देवा ॥

उच्चिं चत्ता वेअ्रा, वच्चग अहिगार पढम पया ॥ ४२ ॥

अर्थ:—(नमु के०) नमोबुणं ए पहेला अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (जेइअ के०) जेअ अईअ सिद्धा ए बीजा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं. तथा (अरिहं के०) अरिहंत चेष्ट्याणं ए त्रीजा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (लोग के०) लोगस्स उज्जोयगरे ए चोथा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं. (सब के०) सबलोए अरिहंत चेष्ट्याणं ए पांचमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (पुस्क के०) पुस्करवरदीवट्टे ए ठठा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (तम के०) तमतिमिर परल विडंसणस्स ए सातमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (सिद्ध के०) सिद्धाणं बुद्धाणं ए आठमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (जोदेवा के०) जो देवाणविदेवो ए नवमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (उच्चिं के०) उच्चित सेलसिहरे ए दशमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं (चत्ता के०) चत्तारि अठ दस दोय, ए अगीयारमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (वेआवच्चग के०) वेआवच्चगराणं ए बारमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं ए बार (अहिगार के०) अधिकारोना (पढ मपया के०) पहेला पद एटले आदिनां पद धुरियां जाणवां ॥ ४२ ॥

ए बार अधिकार मांहेला कया अधिकारें कोने वांदवा? ते कहे ठे.

પદમ અહિગારે વંદે, જાવજિણે બીયણુ દવ્વજિણે ॥

इगचेइय ठवणजिणे, तइय चउढंमि नामजिणे ॥४३॥

અર્થ:-નમુહુણંથી માંનીને જિયજયાણં પર્યંત (પદમઅહિગારે કે०) પ હેલા અધિકારને વિષે જે તીર્થંકર થયા, કેવલજ્ઞાન પામ્યા છે. એવા (જાવ જિણે કે०) જાવજિનને એટલે જાવતીર્થંકરને (વંદે કે०) હું વાંડું હું, તથા જે અઈંચ્યા સિદ્ધા એ ગાથાયેં (બીયણુ કે०) બીજો અધિકાર છે, તેને વિષે વલી જે આગલ થાશે એવા (દવ્વજિણે કે०) દ્રવ્યજિનને હું વાંડું હું. એ બે અધિકાર નમુહુણંના જાણવા. તથા (તइय કે०) ત્રીજા અધિકારેં (इगचेइय ठवणजिणे કે०) એક ચૈત્યના સ્થાપનાજિનને હું વાંડું હું, એટલે એક દેરાસર માંહેલી સર્વ પ્રતિમારૂંને વંદન કરવું એ અરિહંત ચેડ્યાણંને પાતેં જાણવો. એ સૂત્રાંમાં એકજ અધિકાર છે. તથા લોગસ્સ ડહ્હોયગરે રૂપ (चउढंमि કે०) ચોથા અધિકારને વિષે (नामजिणे કે०) શ્રીઋષજ્ઞાદિક નામ જિનને હું વાંડું હું ॥ ૪૩ ॥

तिहुअण ठवणजिणे पुण,पंचमए विहरमाण जिण ठठे ॥

सत्तमए सुयनाणं, अठमए सब सिद्ध शुई ॥ ४४ ॥

અર્થ:-(પુણ કે०) વલી સવલોએ અરિહંતચેડ્યાણંરૂપ (પંચમએ કે०) પાં ચમા અધિકારને વિષે સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ રૂપ (तिहुअण કે०) ત્રણ જીવનને વિષે જે શાશ્વતા અને અશાશ્વતા એવા (ठवणजिणे કે०) સ્થાપના જિન છે તે પ્રત્યેં હું વાંડું. તથા પુસ્કરવરદીવદ્દેની પહેલી ગાથા રૂપ(ठठे કે) ઠઠા અધિકારને વિષે અઢી ઢીપમધ્યેં શ્રીસીમંધર સ્વામ્યાદિ (विहरमाण-जिण કે०) વિચરતા જાવ જિનપ્રત્યેં વાંડું હું. તથા તમતિમિરપરુલ શ્હાંથી માંનીને સુઅસ્સ જગવડં પર્યંત (सत्तमए કે०) સાતમા અધિકારને વિષે (सुयनाणं કે०) શ્રીશ્રુતજ્ઞાનપ્રત્યેં હું વાંડું. તથા સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં એ ગાથા રૂપ (अठमए કે०) આઠમા અધિકારને વિષે તીર્થ અતીર્થાદિક પન્નર જોદ વાલા એવા (सबसिद्धशुई કે०) સર્વ સિદ્ધની સ્તુતિ જાણવી ॥ ૪૪ ॥

तिढाहिव वीरथुइ. नवमे दसमे य उज्जयंत थुई ॥ अठवा
याइ इगदिसि, सुदिठि सुर समरणा चरिमे ॥ ४५ ॥

अर्थः—तथा जो देवाणविदेवो अने इक्कोवि नमुकारो ए बे गाथा रूप (नवमे के०) नवमा अधिकारने विषे आ वर्त्तमान (तिढाहिव के०) तीर्थना अधिपति ठाकुर जे श्री (वीर के०) वीर जगवान् तेनी (थुइ के०) स्तुति जाणवी. तथा उज्जितसेलसिहरे ए गाथा रूप (दसमे के०) दशमा अधिकारने विषे (अ के) वली (उज्जयंत के०) श्रीरैवतकाचल पर्व तने विषे श्रीनेमिनाथ जगवाननी (थुई के०) स्तुति जाणवी. तथा “चत्तारि अठदस दोय बंदिया” ए गाथा रूप (इगदिसि के०) अगीयारमा अधिकारने विषे (अठवायाइ के०) अष्टपादादिकने विषे श्रीजरतेश्वरें करावेली चोवीश जिन प्रतिमानी स्तुति जाणवी. तथा वेयावच्चगराणं ए गाथारूप (चरिमे के०) ठेला बारमा अधिकारने विषे (सुदिठि के०) सम्यग्दृष्टि (सुर के०) देवताने (समरणा के०) स्वरवारूप स्तुति जाणवी ॥४५॥

आ ठेकाणें अगीयारमा अधिकारने विषे चत्तारि अठदस इत्यादि गाथा मां घणां प्रकारें देव बांध्या ठे ते मांहेला केटला एक इहां लखीयें ठैयें. संजवादिक चारजिन दक्षिणदिशें, तथा सुपार्श्वदिक आठ जिन पश्चिमदिशें, तथा धर्मादि दशजिन उत्तरदिशें, तथा श्रीकृष्ण अने अजित ए बे जिन पूर्वदिशें. एवं चोवीश जिन बांध्या ठे, तथा बीजे अर्थें प्रथमना चार ने आठ गुणा करीयें, तेवारें बत्तीश थाय. अने वचला दशने बे गुणा करियें, त्थारें बीश थाय, ए बे आंक मेलवीयें तेवारें बावन थाय, ते बावन चैत्य, नंदीश्वरद्वीपें ठे, तेने बांध्या ठे.

तथा त्रीजे अर्थें (चित्त के०) ठांम्या ठे (अरि के०) वैरी जेणें ए वा अठदस एटले अठार अने बे पाठला मेलवीयें त्थारें बीश तीर्थकर थाय ते श्रीसमेतशिखरें सिद्ध थया तेने बांध्या. अथवा विचरता जिन उत्कृष्टे कालें एक समयें जन्मथी बीश होय तेमने बांध्या.

तथा चोथे अर्थें आठने दश अठार थाय, तेनी साथें बीशनो चोथो जाग पांच थाय, ते मेलवीयें, तेवारें त्रेवीश थया. ते एक श्रीनेमीश्वर विना त्रेवीश जिन श्रीशत्रुंजयें समवसख्या ठे, माटें तेने बांध्या.

પાંચમે અર્થે દશને આઠ ગુણા કરીયે, તેવારે એંશી થાય, તેને બમણા કરતાં એકશો ને સાઠ થાય, તે ઉત્કૃષ્ટકાલે પાંચ મહાવિદેહેં વિચરે, તેને વાંધ્યા.

ઠઠે અર્થે આઠ અને દશ મલી અઢાર થાય, તેને ચાર ગુણા કરતાં બહોતેર થાય. એ ત્રૈકાલિક ત્રણ ચોવીશી જરતાદિક ક્ષેત્રની વાંદી.

સાતમે અર્થે ચારને આઠ યુક્ત કરીયે, તેવારે બાર થાય તેને દશ ગુણા કરીયે, તેવારે એકશોને વીશ થાય, તેને બમણા કરતાં બશે ને ચાલીશ થાય તે જરતાદિક દશ ક્ષેત્રની દશ ચોવીશી વાંદી.

આઠમે અર્થે મૂલ ચાર ઠે, તથા વલી આઠને આઠ ગુણા કરતાં ચોસઠ થાય, તથા દશને દશ ગુણા કરતાં એકશો થાય. તેની સાથે પાઠલા બે મેલવતાં ૧૭૦ જિન થાય. તે ઉત્કૃષ્ટ કાલે વિચરતા જિનને વાંધ્યા.

નવમે અર્થે અનુત્તર, ઐવેયક, વિમાનવાસી અને જ્યોતિષી એ ચાર સ્થા નક ઝર્ધ્વલોકે ઠે તિહાનાં ચૈત્ય તથા આઠ વ્યંતરનિકાય, દશ જવનપતિ, એ અધોલોકનાં ચૈત્ય તથા મનુષ્યલોકમાં તો શાશ્વતી અને અશાશ્વતી પ્રતિમા એ ત્રણ લોકનાં ચૈત્ય વાંધ્યાં. એવી રીતે એ ગાથા મધ્યે સર્વ તીર્થ વંદના લક્ષણ અર્થ ઘણા ઠે, તે સર્વ વસુદેવ હિંમ પ્રમુખ ગ્રંથોથી જોડે લેવા. અહીંયાં વિસ્તાર ઘણો થાય મારે લખ્યા નથી ॥ ૪૫ ॥

નવ અહિગારા હ્રહ લલિ, અવિઞ્જરા વિત્તિઆહ આણુસારા ॥

તિસિ સુયપરંપરયા. બીયડ દસમો હગારસમો ॥ ૪૬ ॥

અર્થ:- (હ્રહ કેળ) એ બાર અધિકારમાંથી પહેલો, ત્રીજો, ચોથો, પાંચમો, ઠઠો, સાતમો, આઠમો, નવમો, અને બારમો, એ (નવ અહિગારા કેળ) નવ અધિકાર તે (લલિઅવિઞ્જરા કેળ) લલિતવિસ્તરા નામે જાણ્ય ની (વિત્તિઆહ કેળ) વૃત્તિ આદિકના (આણુસારા કેળ) અનુસારથી જાણવા. અને (બીયડ કેળ) બીજો અધિકાર, જે અર્હ્યા સિદ્ધા તથા (દસમો કેળ) દશમો અધિકાર ઝજ્જિતસેલ એ ગાથોક્ત તથા (હગાર સમો કેળ) અગીયારમો અધિકાર ચત્તારિ અઠદસ એ ગાથોક્ત એટલે જે અર્હ્યા, ઝર્ધંત અને ચત્તારિ, એ (તિસિ કેળ) ત્રણ અધિકાર, તે (સુયપરંપરયા કેળ) શ્રુતની પરંપરાથી એટલે જેમ સિદ્ધાંતનું વ્યાખ્યાન ઠે, તેમ તથા ગીતાર્થ સંપ્રદાયથી જાણવા ॥ ૪૬ ॥

આવસ્સય ચુણીએ, જં ઝણિયં સેસયા જહિઢાએ ॥

તેણં ડહંતાઙ્ગિ, અહિગારા સુયમયા ચેવ ॥ ૪૭ ॥

અર્થ:—(જં કે૦) જેમ (આવસ્સયચુણીએ કે૦) આવશ્યક સૂત્રની ચૂર્ણીને વિષે તથા પ્રતિક્રમણ ચૂર્ણીમધ્યે (ઝણિયં કે૦) કહ્યું છે. જે ડહિં તાદિક (સેસયા કે૦) શેષ અધિકાર તે (જહિઢાએ કે૦) યથેઢાયેં જાણવા. (તેણં કે૦) તે કારણ માટેં એ (ડહંતાઙ્ગિ કે૦) ડહંતસેલસિહરે ઇત્યાદિક ગાથાયેં જે પણ (અહિગારા કે૦) અધિકારો તે સર્વ (સુયમયા કે૦) શ્રુતમય જાણવા. (ચેવ કે૦) ચકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે અને એવ શબ્દ નિશ્ચયવાચક છે ॥ ૪૭ ॥

બીઝં સુયઢયાઙ્ગ, અઢઝં વઢ્ઢિઝં તહિં ચેવ ॥ સક

ઢયંતે પઢિઝં, દ્વારિહવસરિ પયઢઢો ॥ ૪૮ ॥

અર્થ:—અને “જે અઈઆસિઢ્ઢા જે ઝવિસ્સંતિ” ઇત્યાદિ ગાથાયેં જે ઢવ્ય જિવ વંદન રૂપ (બીઝં કે૦) બીજો અધિકાર તે પણ (સુયઢયાઙ્ગ કે૦) શ્રુતસ્તવાદિ ઇટલે શ્રુતસ્તવની આદિમાં આવેલી પુસ્કરવરદી નામની ગાથાને વિષે છે તે (અઢઝં કે૦) અર્થથકી તો (તહિં કે૦) તે શ્રુતસ્તવ માંહેજ (ચેવ કે૦) નિશ્ચેં શ્રીઆવશ્યકચૂર્ણીને વિષે (વઢ્ઢિઝં કે૦) વર્ણિતો ઇટલે વર્ણવ્યો છે. જેમ કે ડક્રોસેણં સત્તરિણંજિણયર સયં જહ્નન ણં વીસં તિઢયરાએ, ઇતાય ઇગકાલેણં ઝવંતિ અઈઆ અણાગયા અણંતા તે તિઢયરા નમંસંતિ ॥ એ પાઠ છે. અહીં કોઙ શંકા કરે કે ત્યાં ઝલે તેમ ઝણો, પરંતુ આંહી લલેલા પાઠેં કરીને શું ? તો ત્યાં કહે છે, કે (સકઢ યંતે કે૦) શકસ્તવના અંતને વિષે જે (પઢિઝં કે૦) પઢિતઃ ઇટલે કહ્યો છે અર્થાત્ પૂર્વાચાર્યોં શકસ્તવના અંતમાં સ્થાપન કરેલો છે, તે (દ્વારિહવસરિ કે૦) ઢવ્યઅરિહંત વાંદવાના અવસરેં ઇટલે જાવ અરિહંત વંદના નંતર ઢવ્ય અરિહંત વંદનાનું અનુક્રમેં પ્રાપ્તપણું છે, માટેં એ આલ્ય અધિકાર માં પણ નવમી સંપદાને વિષે કાંઙક ઝણવાથકી તેનું વિસ્તારાર્થપણું છે તેમ (પયઢઢો કે૦) પ્રકટાર્થો ઇટલે પ્રગટાર્થ જાણવો માટે એ પણ શ્રુતમય જાણવો. આ પ્રકારેં નિર્યુક્તિ અને ચૂર્ણીનાં વચન તે પ્રમાણજ છે, જે માટેં કહ્યું છે ॥ ૪૮ ॥

અસઢાઇનણ વજ્ઞં, ગીઅઢ અવારિઅંતિ મજ્ઞઢા આ
યરણા વિઢુ આણ, તિ વયણઁ સુ બઢુ મઞ્ઞંતિ ॥૪૯॥

અર્થ:—જે આચારણા (અણવજ્ઞં કેળ) અનવઢ્ય હોય ઇટલે પાપર
હિત હોય, અને વઢી તે (ગીઅઢઅવારિઅં કેળ) ગીતાર્થે અવારિત હોય
ઇટલે વીજા કોઈ ગીતાર્થ પુરુષે તેને વારી નહીં હોય (ઇતિ કેળ) ઇવા
(મઢ્ઢઢા કેળ) મઢ્યસ્થ રાગ દ્વેષ રહિત (અસઢાઇન કેળ) અશઠ પંક્તિ
ત, ગીતાર્થ, પુરુષો તેણે જે આચર્યો હોય તો તેવા ગીતાર્થની કરેલ્લી
જે (આયરણાવિ કેળ) આચારણા તે પણ (ઢુ કેળ) નિશ્ચેં શ્રીજગવંતની
(આણ કેળ) આજ્ઞાજ કહીયેં (ઇતિ વયણઁ કેળ) ઇવું વચન ઢે, તે
માટે (સુ કેળ) સુષ્ટુ ઇટલે જઢા અથવા સુવિહિત અશઠ ગીતાર્થની ક
રેલ્લી આચરણાને પણ (બઢુમઞ્ઞંતિ કેળ) ગીતાર્થ જન ઘણું માને ॥ ૪૯ ॥
ઇ વાર અધિકારનું વારસું ઢાર કહ્યું, ઇહાં સુધી ઉત્તર વોલ ૧૯૭ થયા ॥
હવે ચાર વાંઢવા યોગ્યનું તેરસું આઢે ઢેઢને વીજાં પણ ઢાર કહે ઢે.

ચઢ વંઢણિજ્ઞા જિણ સુણિ, સુય સિઢ્ઢા ॥ઢારં(॥૧૩॥)

ઇહ સુરાઇ સરણિજ્ઞા ॥ ઢારં ॥ ૧૪ ॥ ચઢહ

જિણા નામ ઠવણ, ઢઢ જાવ જિણ જેણાં ॥ ૫૦ ॥

અર્થ:—(ચઢવંઢણિજ્ઞા કેળ) ચાર વંઢનીયક ઇટલે ચાર વાંઢવા યોગ્ય
કહ્યા ઢે, તે કયા કયા? તેનાં નામ કહે ઢે. ઇક (જિણ કેળ) જિન તીર્થક
ર અરિહંત, વીજા (સુણિ કેળ) મુનિરાજ સાધુ, ત્રીજો (સુય કેળ) શ્રુત
સિઢ્ઢાંત પ્રવચન અને ચોથા (સિઢ્ઢા કેળ) સિઢ્ઢ જગવાન્ જે મોઢ્ઢ
પ્રાપ્ત થયા તે જાણવા. ઇ ચાર વંઢનીકનું તેરસું ઢાર કહ્યું. ઉત્તર વોલ
૧૯૮ થયા ॥ ૧૩ ॥

હવે ઇક સરવા યોગ્યનું ચૌઢસું ઢાર કહે ઢે. (ઇહ કેળ) ઇ શ્રીજિન
શાસનમાંહે સમ્યગ્દષ્ટિ અધિષ્ઠાયિક (સુરાઇ કેળ) ઢેવતાપ્રમુખ (સર
ણિજ્ઞા કેળ) સરણીય ઢે ઇટલે સરવા યોગ્ય જાણવા. ઇ સરવા યોગ્ય
નું ચૌઢસું ઢાર કહ્યું. ઉત્તર વોલ ૧૯૯ થયા ॥ ૧૪ ॥

हवे चार प्रकारना जिननुं पन्नरमुं द्वार कहे ठे.

(चउहजिणा के०) चार प्रकारना जिन कहा ठे ते कहे ठे. एक (नाम के०) नामजिन, बीजा (ठवण के०) स्थापना जिन, त्रीजा (द्व के०) द्रव्यजिन, चोथा (जाव के०) जावजिन ए चार (जिणजेणुं के०) जिनना जेदें करीने चार जिन जाणवा ॥ ५० ॥

हवे ए चार प्रकारना जिननुं स्वरूप चार निक्षेपे कहे ठे.

नामजिणा जिणनामा, ठवणजिणा पुण जिणंद पन्निमाउं ॥ द्व जिणा जिणजीवा, जावजिणा समवसरणह ॥ ५१ ॥ दारं ॥ १५ ॥

अर्थ:-प्रथम (जिणनामा के०) श्रीकृष्णादिक जिननां जे नाम ठे ते; मने ते ते नामें बोलावीये ठैयें तेने (नामजिणा के०) नाम थकी जिन कहियें, (पुण के०) वली बीजा (जिणंदपन्निमाउं के०) श्रीजिनेंदनी जे शाश्वती अशाश्वती प्रतिमाउं ठे तथा पगलां ठे ते सर्वने (ठवणजिणा के०) स्थापना जिन कहियें, त्रीजा जेणे तीर्थकर नाम कर्म बांध्युं ठे ए वा श्रीकृष्ण,श्रेणिकादिक ए सर्व तथा जे तेज जवमां तीर्थकर पदवी पामने पण दीक्षा लइने ज्यां सुधी केवलज्ञान नथी पाम्या त्यांसुधी तेपण (जिणजीवा के०) जिनना जीव कहेवाय, तेने (द्वजिणा के०) द्रव्यथकी जिन कहियें. चोथा जे केवल ज्ञान पामीने (समवसरणह के०) श्रीसमवसरणने विपे स्थित थया, वेठा थका धर्मोपदेश आपे तेने (जावजिणा के०) जावथकी जिन जाणवा ॥ ५१ ॥ (दारं के०) ए चार प्रकारें जिन ना नामनुं पन्नरमुं द्वार कहुं. उत्तर बोल १९९६ थया ॥

हवे चार थोयोनुं शोलमुं द्वार कहे ठे.

अहिगय जिण पढमथुई, बीया सव्वाण तइअ नाणस्स ॥

वेयावच्च गराणउ, उवउंगह चउह थुई ॥ ५२ ॥ दारं ॥ १६ ॥

अर्थ:-जेनी आगल देव वांदीयें एवी जे नामे मूलनायकनी प्रतिमा होय एटले प्रस्तुत अंगीकखो जे चोवीश जिन मांहिलो कोइ श्रीकृष्णादिक एक जिन तेने (अहिगयजिण के०) अधिकृतजिन कहियें तेनी (पढमथुई के०) प्रथम स्तुति ते एक जिननीज जाणवी. तथा (बीया

के०) बीजी स्तुति तो (सवाण के०) सर्व तीर्थकरोनी साधारण ऋक्ति रूप जाणवी. तथा (तइअ के०) त्रीजी स्तुति ते (नाणस्स के०) ज्ञान नी एटले श्रुत सिद्धांत प्रवचननी जाणवी. तथा श्रीजिनशासनना रख वाला (वेयावच्चगराण के०) वैयावृत्त्यना करनार एवा सम्यग्दृष्टि देवता उंनी (तु के०) वली (उवउगहं के०) उपयोग मनःस्मरणने अर्थें (चउ वुइ के०) चोथी स्तुति जाणवी ॥ ५१ ॥ ए चार शुद्धुं शोलसुं द्वार कहुं ॥ उत्तर बोल १००० थया ॥

हवे आठ निमित्तनुं सत्तरसुं द्वार कहे ठे.

पाव खवणह इरिआई, वंदणवत्तिआइ ठ निमित्ता ॥ पवयण सुर सरणहं, उस्सग्गो इअ निमित्तं ॥ ५३ ॥ द्वारं ॥ १७ ॥

अर्थः—गमनागमनशी उपना जे (पाव के०) पाप ते (खवणह के०) खपाववाने अर्थें (इरिआई के०) इरियावहि प्रथम पन्निक्कमवी ते प्रथम निमित्त जाणवुं. तथा श्रीतीर्थकरने (वंदणवत्तिआइ के०) वंदणवत्ति यादि (ठ के०) ठ (निमित्ता के०) निमित्तें काउस्सग्ग करवो, जेम के प्रथम वंदणवत्तिआए एटले श्रीजिनराजने वांदवाथी जे लाज थाय, ते काउस्सग्गमां मुजने लाज थारुं. बीजो पूअणवत्तिआए एटले केशर चं दनादिक धूप प्रमुखें परमेश्वरने पूजवाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउ स्सग्गमां लाज थारुं. त्रीजो सक्कारवत्तिआए एटले सत्कार ते श्रीजिनेश्व रने आचरणादि चढाववाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थारुं. चोथो सम्माणवत्तिआए एटले सन्मान ते श्रीजिनना स्तवनगुण कहेवाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थारुं, पांचमो बो हिवाज वत्तिआए एटले आगले जवें समकेतनो लाज थाय, ते निमित्तें काउस्सग्ग करुं. ठहुं निरुवसग्ग एटले निरुपसर्ग ते जन्म जरा मरणादि उपसर्ग टालवा निमित्तें काउस्सग्ग करुं. ए ठ निमित्त अने एक प्रथम कहुं एवं सात थयां. तथा आठसुं (पवयणसुर के०) प्रवचनना अधिष्ठा यक सुर एटले देवता तेने (सरणहं के०) स्मरवाने अर्थें (उस्सग्गो के०) एक नवकारनो काउस्सग्ग चैत्यवंदनने विषे करवो (इअ के०) ए (नि

मित्तं के०) निमित्त आठ जाणवां. ते देववन्दनने विषे होय. ए आठ निमित्तनुं सत्तरमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल १००० थया ॥ ५३ ॥

हवे बार हेतुनुं अठारमुं द्वार कहे ठे.

चउ तस्स उत्तरीकरण, पमुह सझाइ आय पण हेउ ॥ वेया
वच्चगरताइं, तिन्नि इअ हेउ बारसगं ॥ ५४ ॥ दारं ॥ १८ ॥

अर्थः—तिहां प्रथम देव वांदतां पाप टले ठे (तस्स के०) ते पाप टा
लवाना (उत्तरीकरण के०) उत्तरीकरण (पमुह के०) प्रमुख (चउ के०)
चार ठे. ते कहे ठे. एक तस्सउत्तरी करणेणं एटले पापने आलोववे क
रीने अर्थात् पापकर्म नीर्घातन करवे करी, बीजो पायञ्चित्तकरणेणं एटले
अजिह्या पदथी उपन्युं जे प्रायश्चित्त ते लेवे करी, त्रीजो विसोहिकरणे
णं एटले राग द्वेषनुं टालवुं अतिचार टालवानी विशुद्धि करवे करी, चो
थो विसद्धी करणेणं एटले माया मात्सर्यादि वर्जवे करी मन वचन का
यानी निःशब्दत्व त्रिकाल अतीत अनागत वर्त्तमानने विषे अरिहंतादि
क पद पद साथें पापकर्म टालवे काउस्सगनुं फल आपे ए चार उत्तरी
करणादि निमित्त कहां तथा (सझाइआ के०) श्रद्धादिक (य के०)
वली (पणहेउ के०) पांच हेतु ठे तेनां नाम कहे ठे, सझाए, मेहाए धिईए, धा
रणाए, अणुप्पेहाए एटले एक श्रद्धा, बीजी मेधा एटले बुद्धि, त्रीजी धृ
ति एटले चित्तस्वस्थता, चोथी धारणा ते यथा किंचित् शिद्धा ग्रहणता
पांचमी अनुपेक्षा ते तदेकाग्रता, ए सर्व पांचे वानां वधते थके पांचहेतु
जाणवा तथा (वेयावच्चगरताइं के०) वेयावच्चकरत्वादिक वेआवच्चगराणं
संतिगराणं, सम्महिठिसमाहिगराणं ए (तिन्नि के०) त्रण हेतु करे, ते
कहे ठे. एक वैयावच्चकर सम्यग्गृह्णि देव, बीजो संतिगराणं एटले सम्य
कृद्विष्टिने रोगादिकनी शांति करवे करीने, त्रीजो समाहिगराणं एटले स
म्यकृद्विष्टिने समाधि उपजाववे करीने ए त्रण हेतुयें देव संचारवा एटले
चार उत्तरीकरण तथा पांच श्रद्धादिक अने त्रण वैयावच्चकर (इअ के०)
ए (बारसगं के०) द्वादशकं एटले बार (हेउ के०) हेतु चैखवन्दनने
विषे जाणवा एटले बार हेतुनुं अठारमुं द्वार पूरं थयुं अने उत्तर बोल
१०१० थया ॥ ५४ ॥

हवे शोल आगारनुं उंगणीशमुं द्वार कहे ठे.

अन्नढयाइ बारस, आगारा एवमाइया चउरो ॥ अगणि
पणिंदि विंदण, बोही खोजाइ रुकोय ॥५५॥ दारं ॥ १९ ॥

अर्थः—(अन्नढयाइ बारस आगारा के०) अन्नढयादि बार आगार एट
ले अन्नढउससिएण्णी मांकीने सुहुमेहिंदिठिसंचालेहिं पर्यंत बार आगार
जाणवां. तेनां नाम कहे ठे. पहेलो उंचो श्वास लेवे, बीजुं नीचो श्वास
लेवे, त्रीजुं खांसी ऊधस आवे, चोथुं ठीक आवे, पांचमुं बगासुं आवे,ठहुं
उरुकार ते ऊर्ध्वात आवे, सातमुं अधोवात आवे,आठमुं जमरि आवे,नवमुं
वमन पित्त मूर्छा आवे,दशमुं सूक्ष्म अंगस्फुरकण्णी, अगीयारमुं खेलसिंघाण
नामक मेल संचारथी, बारमुं दृष्टि प्रमुख संचारथी काउस्सग न जांगे.

तथा (एवमाइया चउरो के०) एवमादिक चार आगार कहे ठे एक
(अगणि के०) अग्निनो उपद्रव उपने थके तिहांथी पूंजतो अलगो जाय
अथवा दीवा प्रमुखनी उजेई थातां तथा अग्निनो स्पर्श थतो होय तेवारें
काउस्सगमांहे कपनाथी शरीर ढांके, अथवा पूंजतो अलगो जइ रहे,
बीजुं (पणिंदिविंदण के०) पंचेंद्रियविंदन पंचेंद्रियनुं वेदन थतुं होय अ
थवा मूषकादिक पंचेंद्रिय जीव, ते स्थापनाचार्य अने पोतानी वचमां
जाता होय, तेवारें पूंजतो अलगो जइ रहे, तो काउस्सगजंग न थाय.
त्रीजुं (बोहीखोजाइ के०) बोधिदोजादि ते जिहां राजा अथवा चो
रादिक मनुष्य तेना पराजयें करी पढी धर्मनी दोजणा थाय माटें काउ
स्सगमांहे तिहांथी अलगो जइ रहे तो काउस्सग जंग न थाय, चोथुं
(रुकोअ के०) रुक्क ते साप प्रमुखना रुकना जयें करी अथवा साप प्र
मुख पासें आवतो होय तो तेना जयथी अलगुं जवुं पडे, तेथी काउ
स्सग जंग न थाय, ए शोल आगारनुं उंगणीशमुं द्वार थयुं. उत्तर
बोल २०३६ थया ॥ ५५ ॥

हवे काउस्सगना उंगणीश दोष त्यागवा, तेनां नामनुं वीशमुं द्वार कहे ठे.

घोडग लय खंजाई, माळु धी निअल सबरि खलिण वडू ॥

लंबुत्तर थण संजइ, जमुहंगुलि वायस कविठे ॥ ५६ ॥

अर्थः—प्रथम घोडानी परें एक पग उंचो राखे, बांको, पग राखे, ते (घोरुग के०) घोटक दोष, बीजो जेमवायराथी वेलमी कंप्पे तेम शरीर ने धूणावे, ते (लय के०) लता दोष, त्रीजो थांजा प्रमुखने उठिगे रहे, ते (खंजाई के०) स्तंजादि दोष, चोथो मेडा उपरने माखे माथुं लगावी रहे ते (माल के०) माल दोष, पांचमो गामानी ऊधिनी परें अंगुठा तथा पानी मेलवी पग राखे, ते (उद्धी के०) उधि दोष, छठो नेउलमां पग नाख्यानी परें पग मोकला राखे, ते (नियल के०) निगरु दोष, सातमो नागी जिह्वडीनी परें गुह्यस्थानकें हाथ राखे ते (सबरि के०) शबरि दोष, आठमो घोराना चोकमानी परें हाथ रजोहरणें राखे, ते (खलिण के०) खलिण दोष, नवमुं नवपरिणीत बहूनी परें माथुं नीचुं राखे ते (वहू के०) वधूदोष, दशमो नाजिनी उपरें अने ढीचणथी नीचे जानुं उपरें लोंबुं वस्त्र राखे ते (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर दोष, ए दोष यति आश्रयी जाएवो. केमके कुंटीथी चार अंगुल नीचें अने ढीचणथी चार अंगुल उपर यतिने चोलपट पहेरवो कछो ठे. अगीयारमुं डास मसाना जयें अथवा अज्ञानथी लज्जाथी स्त्रीनी परें हैयुं ढांकी राखे, हृदय आछादे, ते (थण के०) स्तनदोष, बारमो शीतादिकने जयें साधवीनी परें वेहु खंजा ढांकी राखे एटले समय शरीर आछादी राखे ते (संजइ के०) संयतिदोष, तेरमो आलावो गणवाने अथें संख्या करवाने अंगुली तथा पांपणना चाला करे, ते (जमुहंगुलि के०) जमुहंगुली दोष, चउदमो वायसनी परें आंखना मोला फेरवे, ते (वायस के०) वायस दोष, पंदरमो पहेरेलां वस्त्र ते यूका तथा प्रस्वेदें करी मलिन थवाना जयने लीधे कोठनी परें लुगुं गोपवी राखे ते (कविष्ठे के०) कपिष्ठ दोष ॥५६॥

सिरकंप मूअ वारुणि, पेहति चइज्ज दोस उस्सग्गे ॥ लंबुत्तर

थण संजइ, न दोस समणीण सवहु सहीणं ॥५७ दारं ११

अर्थः—शोलमो यहावेसितनी परें माथुं धूणावे, ते (सिरकंप के०) शिरःकंपदोष, सत्तरमो मुंगानी परें हू हू करे, ते (मूअ के०) मूकदोष, अठारमो आलावो गणतो थको मदिरानी परें बरुबनाट करे, ते (वारुणि के०) मदिरा दोष, उगणीशमो वानरनी परें अरहुं परहुं जोवे, उंष्ट पुट

चलावे, ते (पेह के०) प्रेष्य दोष (इति के०) ए प्रकारें ए उंगणीश दोष ते (उस्सगो के०) काउस्सगने विषे जाणवा. तेने (चइळा के०) ठांडे. ए उंगणीश दोषमां केटलाएक जमूह अने अंगुली बे जूदा दोष करे ठे, तेवारें वीश थाय, तथा एक (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर, बीजो (थण के०) स्तन अने त्रीजो (संजइ के०) संयति ए त्रण (दोस के०) दोष ते (समणीण के०) श्रमणीने (न के०) न होय, केम के एतुं वस्त्रावृत शरीर होय, पण एटलुं विशेष जे साध्वी प्रतिक्रमणादि क्रिया करते मस्तक उघाडुं राखे एटले शोल दोष साधवीने लागे, अने ए त्रण दोषने (बहु के०) बधू दोषें करी (स के०) सहित करियें तेवारें लंबुत्तरादि चार दोष थाय. ते (सट्टीण के०) श्राविकानें न होय, शेष पंदर दोष श्राविकाने लागे ए सर्व दोष टाट्टीने काउस्सग करवो एटले काउस्सगना दोषनुं वीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल २०५५ थया ॥ ५९ ॥

हवेकाउस्सगना प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार तथा स्तवननुं बावीशमुं द्वार कहे ठे

इरि उस्सग पमाणं, पणवीसुस्सास अठ सेसेसु ॥ दारं ॥ ५१ ॥

गंजीर महुर सइं, महजुत्तं हवइ थुत्तं ॥ ५८ ॥ दारं ॥ ५२ ॥

अर्थः—(इरिउस्सग के०) इरियावहिना काउस्सगनुं (पमाणं के०) प्रमाण (पणवीसुस्सास के०) पच्चीश श्वासोद्धासनुं जाणवुं. एटले संप्रदायें “चंदेसु निम्मलयरा” पर्यंत यावत् पच्चीश पदनुं काउस्सग कराय ठे, अने (सेसेसु के०) शेष काउस्सग जे देव वांदता स्तुति काउस्सग ते (अठ के०) आठ श्वासोद्धास प्रमाण जाणवो. केम के संप्रदायें एक नवकारनी संपदा आठ ठे माटे. ए काउस्सग प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल २०५६ थया.

हवे श्रीवीतरागनु स्तवन केहवा प्रकारें कहेवुं ? तेनु बावीशमुं द्वार कहे ठे, (गंजीर के०) मेघनी पेरें गंजीर अने (महुरसइं के०) महुर शब्द ठे जिहां अने वली (महजुत्तं के०) महाअर्थयुक्त चक्ति, ज्ञान, वैराग्य अने आत्मानंदादि दशायुक्त एवुं श्रीवीतरागनुं (थुत्त के०) स्तुत एटले स्तवन (हवइ के०) होय. ए स्तवन जणवानुं बावीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल २०५७ थया ॥ ५८ ॥

हवे चैत्यवंदन एक दिवसमां केटलीवार करवुं ? तेनुं त्रेवीशमुं द्वार कहे ठे
पडिक्कमाणे चेइय जिमण, चरिम पन्निक्कमाण सुअण पडिबो
हे ॥ चिइवंदण इअ जइणो, सत्तउ वेला अहोरत्ते ॥ ५९ ॥

अर्थः—एक (पन्निक्कमाणे के०) प्रजातने पन्निक्कमाणे पञ्चकाण करतां
देव वांदवाने विषे विशाललोचन कही चैत्यवंदन करे, बीजुं (चेइअ
के०) चैत्यगृहमां जगवंत आगळे चैत्यवंदन करे, त्रीजुं (जिमण के०)
जमती वखत पञ्चकाण पारे, तेवारें चैत्यवंदन करे, चोथुं (चरिम के०) ठेहे
लो जमीने उठ्या पठी एटलेआहार करी रह्या पठी दिवसचरिम पञ्चकाण
करतां चैत्यवंदन करे, पांचमुं (पन्निक्कमाण के०) संध्याने पन्निक्कमाणे न
मोस्तु वर्द्धमानादि चैत्यवंदन करे, ठहुं (सुअण के०) सूती वखतें शयन
संधारा पोरिसी जणावतां चैत्यवंदन करे, सातमुं (पन्निबोहे के०) पा
ठली रात्रे जाग्या पठी कुसुमिण दुसुमिणकाउस्सग कख्या पठी किरियानी
वेलायें चैत्यवंदन करे, (इअ के०) ए कख्या जे (सत्तउवेला के०) सात
वखतना (चिइवंदण के०) चैत्यवंदन करवां ते (अहोरत्ते के०) एक अ
होरात्रमध्ये (जइणो के०) यतिने होय ॥ ५९ ॥

हवे श्रावकने एक अहोरात्रमां केटलां चैत्यवंदन होय ? ते कहे ठे.

पन्निक्कमिउ गिहिणोवि हु, सगवेला पंचवेला इअरस्स ॥

पूआसु ति संजासु अ, होइ ति वेला जहन्नेण ॥ ६० ॥

अर्थः—एक प्रजाते अने बीजो सांजे ए बे वार (पन्निक्कमिउ के०)
पन्निक्कमाणुं करता एवा (गिहिणोवि के०) गृहस्थने पण (हु के०) निश्चें
यतिनी येरें (सगवेला के०) सात वार चैत्यवंदन थाय. तथा जे एक वार
पडिक्कमाणुं करता होय एवा गृहस्थने (पंचवेला के०) पांचवार चैत्यवंद
न थाय, तेमां एक पोरिसि सांजलतां, एक क्रिया करतां अने त्रणवार दे
व वांदता मली पांच थाय. अने तेथी (इअरस्स के०) इतर एटले जे
पन्निक्कमाणुं नथी करता एवा गृहस्थने तो प्रजात, सांज अने मध्यान्हे ए
(तिसंजासुअ के०) त्रण संध्यायें (पूआसु के०) पूजाने विषे (जहन्ने
ण के०) ए जघन्यथी पण गृहस्थने माटें (तिवेला के०) त्रणवार चै

ત્યવંદના (હોઈ કેળ) હોય. એ સાત પ્રકારના ચૈત્યવંદનનું ત્રેવીશમું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલ ૨૦૬૪ થયા ॥ ૬૦ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત સર્વ બોલ જો આશાતનાનો પરિહાર કરે, તો સફલ થાય, માટે શોવીશમું દશ આશાતનાનું દ્વાર કહે છે.

તંબોલ પાણ જોયણ, વાણહ મેહુન્ન સુઅણ નિઠવણ ॥

મુત્તચ્ચારં જૂઅં, વજ્જે જિણનાહ જગઈ એ ॥ ૬૧ ॥

અર્થ:-પ્રથમ આશાતના શબ્દનો અર્થ કરે છે. જે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રનો આય એટલે લાજ તેની શાતના એટલે ધ્વંસ કરવી, તેને આશા તના કહીયે તે જિનઘરમાં ન કરવી તે આશાતના જઘન્યથી દશ પ્રકારે છે, તેનાં નામ કહે છે. પ્રથમ (તંબોલ કેળ) તાંબૂલ તે સોપારી, નાગરવ દ્વીના પાન અને પંચસુગંધાદિકનું, ખાવું, બીજી (પાણ કેળ) પાણી પીવું, ત્રીજી (જોયણ કેળ) જોજન કરવું, ચોથી (વાણહ કેળ) વપાનહ એટલે મોજની પગરખાદિક પહેરવાં, પાંચમી (મેહુન્ન કેળ) મૈથુન તે કા મચેષ્ઠા કરવી, ષઠી (સુઅણ કેળ) સુવું તે શયન કરવું, સાતમી (નિઠવણ કેળ) શૂંકવું, શ્લેષ્મ નાખવું આઠમી (મુત્ત કેળ) માત્રા એટલે લઘુ નીત કરવી, નવમી (ઉચ્ચારં કેળ) ઉચ્ચાર તે વનીનીતિનું કરવું, દશમી (જૂઅં કેળ) જૂવટે રમવું, એ દશ આશાતના તે (જિણનાહ કેળ) જિન નાથ એટલે જગવાનના દેરાસરની (જગઈએ કેળ) જગતીને વિષે એટલે દેરા સરની કોટનીમાંહે પેસતાં એ દશવાનાં (વજ્જે કેળ) વર્જવાં એ જઘન્યથી દશ આશાતના મહોટી છે, તેનાં નામ કહ્યાં ॥ ૬૧ ॥

હવે ઉત્કૃષ્ટથી ચોરાશી આશાતના ત્યજવી જોઈયે તેનાં નામ જ્યાં પ્રસંગે લખીયે છે. ૧ સ્વેલશ્લેષ્મ, ૨ ઘૂતાદિક્રીના, ૩ કલહ, ૪ ધનુર્વેદાદિક ક લા. ૫ કોગલા નાખવા, ૬ તાંબૂલ પૂગીફલ પત્રાદિ જઘણ, ૭ તાંબૂલ ખાવાના કૂચા, તથા ઉજાર નાખવો, ૮ ગાલો દેવી; વિરુદ્ધ બોલવું, ૯ લઘુનીત વનીનીત કરવી, વાતનિર્ગમનાદિ પવિત્ર કરણાદિ, ૧૦ શરીર ધોવન, ૧૧ કેશ સમારવા, ૧૨ નખ સમારવા, ૧૩ રુધિરાદિ નાખવા, ૧૪ શેકેલા ધાન્ય પ્રમુખ ખાવાં, ૧૫ ત્વચ્ચાત્માદિક નાખવાં, ૧૬ ઔષધા દિકેં કરી પિત્ત વમન કરે, ૧૭ વમન કરે, ૧૮ દંતધાવનાદિક કરે, ૧૯ વીસા

मण करावे, १० बकरी, गज, अने अश्वादिकुं दमन बंधन करे, ११ दांत, १२
 आंख, १३ नख, १४ गंरुस्थल, १५ नासिका, १६ कान, १७ मस्तका
 दिक, ते सर्वनो मेल ठांडे, १८ सूवे, १९ मंत्र जूतादि ग्रह तथा राजादि
 कार्यना आलोच विचार करे, २० वृद्ध पुरुषनो समुदाय तिहां आवी म
 ले, २१ नामां लेखां करे, २२ धनना जाग प्रमुख मांढोमांढें वहेंचे, २३
 पोतानुं डव्यजंमार करी तिहां थापे, २४ पग उपर पग चमावीने बेसे,
 २५ ठाणां थापे, २६ वस्त्र सुकवे, २७ दाल ठंडणीयादिक उगवे, २८ पा
 पन शालेवां करे, २९ वनीआदि देश कचर चीजनी प्रमुख सर्व शाक जाति
 उगवे, ३० राजादिकना जयथी देरासर मध्ये नासीने जुपी रहे, ३१ शो
 कादिकें रुदन आक्रंद करे, ३२ स्त्री, जक्त, राज्य, देशादिकनी विकथा करे,
 ३३ शर, बाण, तथा बीजा पण अधिकरण शस्त्र घडे, ३४ गाय,
 बलद, प्रमुख थापे, ३५ टाढें पीड्यो अग्नि सेवे, ३६ अन्नादिकनुं रांधवुं
 करे, ३७ नाणादिक पारखे, ३८ अविधियें निसिद्दी कद्या विना प्रवेश
 करे, ३९ ठत्र, ४० उपानह, ४१ शस्त्र, ४२ चामर न मूके. एटले ए
 चार वानां साथें लइ प्रवेश करे, ४३ मननी एकाग्रता न करे, ४४ अ
 न्यंग एटले शरीरें तैलादिक चोपडे, ४५ सचित्त पुष्पफलादिक न मूके, ४६
 अजीव वस्तु जे हार मुद्रादिक वस्त्रादिक ते बाहेर मूकी कुशोजावंत थइ
 देरासरमां प्रवेश करे, ४७ जगवंत दीते अंजलि न जोडे, ४८ एक शाटक
 उत्तरासंग न करे ४९ मुकुट मस्तकें धरे, ५० मैत्री पाघनी उपर वस्त्र बो
 कानी घोस पेच प्रमुख न ठोडे, ५१ कुसुमना सेहरा, ठोगां प्रमुख माथाथी
 न मूके, ५२ होड पाके, ५३ गेमीदडे रमत करे, ५४ प्राहुणादिकने जु
 हार करे, ५५ जांरु चेष्टा, गाल; काख पूंठ वजावे, ५६ रेकार तुकारादि
 तिरस्कारनां वचन बोले, ५७ लेवा देवा आश्रयी धरणुं मांडे, ५८ रण
 संग्राम करे. ५९ वाळ वूटा होय ते समा करे जूआ करे, माथुं खणे,
 ६० पलांठी पग बांधे, ६१ चांखनीयें चडे, ६२ पग पसारी बेसे, ६३ पुर
 पुडी देवरावे, ६४ पगनो मेल जाटके, ६५ वस्त्रादिक जाटके, ६६ माकन
 थुकादिक वीणे, तथा तेने त्यांज नाखे, ६७ मैथुनक्रीडा करे, ६८ जमण
 करे, ६९ व्यापार क्रयविक्रय करे, ७० वैडु करे, ७१ शय्या समारे, ७२ गुह्य
 लिंगादिक उघाडे, तथा समारे, ७३ बाहुयुद्ध करे तथा कुक्कादिकना

युद्ध करावे, ८४ वर्षाकालादिकने विषे प्रणालीशी पाणी संग्रहे अंधोल खान करे, तथा पाणी पीवाना जाजन मूके, ए उत्कृष्टशी चोराशी आशा तना जिन जुवनमां वर्जवी.

हवे मध्यम बहेंतालीश आशातना वर्जवी तेनां नाम कहे ठे. १ मूत्र, २ पुरीष, ३ पाणी, ४ उपानह, ५ शयन, ६ अशन, ७ स्त्रीप्रसंग, ८ तंबोल ए थुंकवुं, १० जूवटुं रसवुं, ११ जूवटादिकनुं जोवुं, १२ पलांठी वालवी, १३ पग पसारवा, १४ परस्पर विवाद, १५ परिहास, १६ मत्सर, १७ सिंहासन परिजोग, १८ केश शरीर विन्नूषा, १९ ठत्र, २० खड्ग, २१ मुकुट, २२ चामरनुं राखवुं २३ धरणुं करवुं, २४ हास्यादि विलास परि हास, २५ विटसाथें प्रसंग करवो, २६ मुखकोश न करवो, २७ मलिन शरीर राखे, २८ मलिन वस्त्र पहेरे, २९ अविधियें पूजा करे, ३० मननुं एकाग्रपणुं न करे, ३१ सचित्त द्रव्य बाहिर न मूकी आवे, ३२ उत्तरो संग न करे, ३३ अंजलि न करे, ३४ अनिष्ट, ३५ हीन, कुसुमादि पूजा पकरण राखे, ३६ अनादर करे, ३७ जिनेश्वरना प्रत्यनीकने वारे नही, ३८ चैत्यद्रव्य खाय, ३९ चैत्यद्रव्यनी उपेक्षा करे, ४० ठती सामर्थ्य पूजावंदनादिकें मंदता करे, ४१ देवद्रव्यादि जहक साथें व्यापार मित्राइ सगाइ करे, ४२ तेहवा वडेरांनी मुख्यता करे, तथा तेनी आझायें प्रवर्त्ते, ए बहेंतालीश मध्यम आशातना वर्जवी. एटले ए चोवीशमुं आशातनानुं द्वार थयुं ॥ उत्तर बोल १०७४ पूर्ण थया ॥

हवे देव वांदवानो विधि कहे ठे.

इरि नमुक्कार नमुहुण, अरिहंत थुई लोग सब थुइ पुक्क ॥

थुइ सिधा वेआ थुइ, नमुठ जावंति थय जयवी ॥ ६२ ॥

अर्थः—प्रथम (इरि के०) इरियावहि संपूर्ण पन्निक्कमि पठी चैत्यवंदननो आदेश मागी (नमुक्कार के०) नमस्कार कही पठी (नमुहुण के०) नमु हुणं कहे. पठी उजो थइ (अरिहंत के०) अरिहंत चेइयाणं कही काठ स्सग करी एक तीर्थकरनी (थुई के०) स्तुति कहे. पठी (लोग के०) लोगस्स कहीयें पठी (सबथुइ के०) सबलोए अरिहंत चेइयाणं कही करी सर्व तीर्थकरनी बीजी स्तुति कहियें, पठी (पुक्क

के०) पुस्करवरदी कही काउस्सग करी श्री सिद्धांतनी त्रीजी (शुद्ध के०) स्तुति कहेवी पढी (सिद्धा के०) सिद्धाणं बुद्धाणं (वेद्या के०) वेद्याव च्चगराणं इत्यादिक कही काउस्सग करी अधिष्ठायिक देवोनी चोथी (शुद्ध के०) स्तुति कही पढी नीचें बेसीने (नमुहु के०) नमुहुणं शंपूर्ण क हीने (जावंति के०) जावंति चेइयाइं जावंत केवि साहु कही नमोर्हत सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुज्यः कही (अय के०) स्तवन कहीने, संपूर्ण (जयवी के०) जयवीयराय कहीयें. ए देव वांदवानो विधि कह्यो ॥ ६२ ॥

हवे यद्यपि कोइ प्राणी एटला बोल तथा एवो विधि न जाणतो होय तो पण आ कहेला आठ बोल तेमां होय तेने जक्तिवंत कहीयें. जेमाटे सं बोध प्रकरणमध्ये कहुं ठे ॥ जत्ति बहुमाणोवण, संजलण आसायणाइ परिहारो ॥ पक्किणीय संगवज्जण, सइ सामढे तज्जण ॥१॥ विहिजुंजण मस्स वण, मवही वायाण विहि पडिसेहो ॥ सिद्धाए इय अरुगुण, जुत्तो संपुण विहिजुत्तो ॥ २ ॥

ए वे गाथानो जावार्थ कहे ठे. एक जक्ति ते अंतरंग राग, बीजुं बहु मान ते बाह्य लोकोपचार विनयादि गुण. त्रीजो वर्णवाद यशोवादनं बो लहुं. चोथो आशातनादिकनो परिहार, पांचमो तेमना प्रत्यनीकनी साथें संग वर्ज्जवो, ठष्ठो ठती सामर्थ्ये विघ्नतुं टालहुं, सातमो आगलाने विधि मां जोरुहुं, आठमो अवर्णवाद न सांजलवापूर्वक अविधिनो निषेध क रवो अने विधिनो प्रतिसेवन करवो, एवा आठ गुण विशुद्ध्युक्त ते सर्वो पाधि विशुद्ध संपूर्ण विधि युक्त कहीयें ॥ २ ॥

सबोवाहि विसुद्ध, एवं जो वंदए सया देवे ॥

देविंदविंद महिअं, परमपयं पावइ लहुसो ॥६३॥

अर्थः—एम (सबोवाहि विसुद्ध के०) सर्वोपाधि विशुद्ध जेम होय (एवं के०) एम एटले सर्व श्रीजिनधर्म संबंधिनी चिंता तेणे करी निर्दोष प्रकारें शुद्ध श्रद्धायें करी (जो के०) जे जव्य प्राणी (देवे के०) श्रीदे वाधिदेवने (सया के०) सदा सर्वदा (वंदए के०) वांदे ते जव्य प्राणी जवजयरूप पद जिहां नथी एवो (परमपयं के०) परमपद एटले मोक्ष रूप पद ते प्रत्यें (लहुसो के०) शीघ्र उतावलो (पावइ के०) पामे. ते

પરમ પદ કહેવું છે? તો કે (દેવિંદ કે) દેવના ઇંદ્ર તેમના (વિંદ કે) સમૂહ ઇંદ્રને સમૂહને જોને (મહિયં કે) અર્ચિતં ઇંદ્રને પૂજ્યું એવું છે. એમાં ગ્રંથકર્તા શ્રીદેવેંદ્રસૂરિયે પોતાનું નામ પણ સૂચવ્યું છે એ શ્રીચૈ-લ્યવંદન જાણ્યું વાર્ત્તિક સંદેપથી કહ્યું. અને વિસ્તારથી તો શ્રીઆવશ્ય-કનિર્યુક્તિ તથા પ્રવચનસારોદ્ધારની વૃત્ત્યાદિકથી જાણવું. ઇતિ શ્રેયઃ ॥ ઇતિ શ્રીદેવવંદનજાણ્યં બાલાવબોધસહિતં સંપૂર્ણમ્ ॥ ૬૩ ॥

હવે એ શ્રીદેવાધિદેવને વિધિ વાંદવાના ફલના કહેવાવાલા તે શ્રીગુરુ છે માટે તેમને પણ જાતિ વિનયેં કરી વિધિ પૂર્વક વંદના કરવા થકી સકલ આગમનાં રહસ્ય પામીયેં. એ શ્રીગુરુને વાંદવાનાં પણ ઘણાં ફલ આગમમાંહે કહ્યાં છે ॥ યદુક્તં ॥ વંદણેણં જંતે જીવે કિં જણે, ગોયમા વંદણેણં જીવે નીયાગોયં સ્વેદે, ઉચ્ચાગાયં શિબંધે. સાહગ્ગંચણં અપ-ક્લેહિયં આણાફલં નિવિત્તેદ દાહિણ જાવચ જણય ઇતિ ॥ તેણે પ્રસંગે આવ્યોજે ગુરુવંદનાધિકાર તે હવે કહે છે.

અથ

બાલાવબોધ સહિત શ્રીગુરુવંદન જાણ્ય પ્રારંજનઃ

ગુરુવંદણ મહ તિવિહં, તં ફિટ્ટા બોમ બારસાવત્તં ॥

સિર નમણાશ્સુ પઢમં, પુણ સ્વમાસમણ હુગિબીચ્ચં ॥૧॥

અર્થઃ—(અહ કે) અથ શબ્દ તે મંગલાદિકારેં છે, તથા પ્રથમ પ્રારંજને કારણે અથ શબ્દેં કરી ચૈત્યવંદનજાણ્ય કહ્યા પઠી હવે ગુરુવંદન જાણ્ય કહીયેં થૈયેં. (તં કે) તે (ગુરુવંદણં કે) ગુરુવંદન (તિવિહં કે) ત્રણ પ્રકારેં છે તેમાં પહેલું (ફિટ્ટા કે) ફેટા વંદન, બીજું (બોમ કે) થોજવંદન, ત્રીજું (બારસાવત્તં કે) દ્વાદશાવર્ત વંદન, તિહાં (સિરનમણા શ્સુ કે) મસ્તક નમાવવાદિકને વિષે આદિ શબ્દ થકી અંજલિકરણ તે હાથ જોડવાદિક જાણવા. તે (પઢમં કે) પહેલું ફેટા વંદન જાણવું. તથા (પુસ્સસ્વમાસમણહુગિ કે) પૂર્ણ પંચાંગ બે સ્વમાસ-મણા દેવે કરીને ઇંદ્રને બે હાથ, બે ગોઠણ અને એક મસ્તક એ પાંચ અંગ નમાવવા રૂપ તે (બીયં કે) બીજું થોજવંદન જાણવું ॥ ૧ ॥

इहां शिष्य पूछे ठे के थोचवंदने तथा द्वादशावर्त वंदने प्रथम एक वार वांदीने फरी बीजी वार शे हेतुयें वांदीयें ठैयें? त्यां आचार्य उत्तर आपे ठे.

जह दूज रायाणं, नमिउं कळां निवेइउं पळा ॥

वीसज्जिउंवि वंदिअ, गच्छइ एमेव इच्छ डुगं॥१॥

अर्थ:—(जहदूज के०) जेम इतपुरुष ठे ते (रायाणं के०) राजाने. (नमिउं के०) नमिने (कळांनिवेइउं के०) कार्य निवेदन करे वली (पळा के०) पाछे राजायें (वीसज्जिउंवि के०) विसज्यों थको पण (वंदिअ के०) वांदीने (गच्छइ के०) जाय (एमेव के०) एनी पेरे (इच्छ के०) इहां गुरुवंदनने विषे पण वंदननुं (डुगं के०) छिक जाणनुं ॥ १ ॥ अने द्वादशावर्त वंदनें तो बेहु वांदणे मलीने आवश्यक आवर्त्तादि बोल नीप जे ठे, ते माटे बेहु वांदणानी जोरीयें एकज वंदन कहेवाय ठे ॥

हवे वांदणां देवानुं कारण शुं ? ते कहे ठे.

आयरस्सउ मूलं विणउं सो गुणवउं अ पडिवत्ती ॥

सा य विहि वंदणाउं, विही इमो बारसावत्ते ॥ ३ ॥

अर्थ:—जे माटे श्रीसर्वज्ञप्रणीत जे (आयरस्स के०) आचार तेनो (उ के०) वली (मूलं के०) मूल जे ठे, ते (विणउं के०) विनय ठे (सोके०) ते विनय केवी रीतें होय ? ते कहे ठे. (गुणवउं के०) गुणवंत गुरुनी (अ के०) वली (पडिवत्ती के०) प्रतिपत्ति एटले सेवा करवी जाणवी (सा के०) ते जक्ति (च के०) वली (विहिवंदणाउं के०) विधियें करीने वांदवाथकि थाय ते (विही के०) विधि (इमो के०) आआगल (बारसावत्ते के०) द्वादशावर्त वंदनने विषे कहेसो ॥ ३ ॥

हवे ए त्रीजुं द्वादशावर्त वंदन केम होय ? ते कहे ठे.

तइयं तु वंदण डुगे, तव मिहो आइमं सयल संघे ॥

बीयं तु दंसणीण य, पयठिआणं च तइयं तु ॥ ४ ॥

अर्थ:—(तइयं के०) त्रीजुं द्वादशावर्त वंदन ते (तु के०) वली (वंदणडुगे के०) बे वांदणां देवे करीने होय, एटले बे वांदणां देवे करी थाय, इहां वंदण शब्द वंदनवाचक जाणवो. (तव के०) ते पूर्वोक्त त्रण वांदणां

मां (आइमं के०) आदिम एटले पहेलुं फेटावंदन जे ठे ते साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविकारूप चतुर्विध (सयलसंधे के०) समस्तश्रीसंघें मली (मिहो के०) मिथो एटले मांहोमांहे परस्पर तेवा तेवा अवसरने विषे करवुं होय त्यारें थाय, अने (बीयं के०) बीजुं जे ओजवंदन ठे, ते (तु के०) निश्चें वली सुसाधु एवा (दंसणीण के०) दर्शनीयनेज अर्थें होय, एटले एक गहगत, बीजो अनुयोगी, त्रीजो अनियतवासी, चोथो गुरुसेवी, पांचमो आयुक्त जे संयममार्गमां सावधान एवा गुणवंत यतिने ए वांदणुं देवाय, तथा (य के०) चकारथी, तथा विधिविशिष्ट कार्यने विषे लिंगमात्रधारी पण जो सम्यक्त्वदर्शनवंत होय, तो ते पण ओजवंदने वंदनीय होय. तथा (तइयं के०) त्रीजुं द्वादशावर्त्त वंदन जे ठे ते (तु के०) वली आचार्य, उपाध्याय, गुणवंत गीतार्थादिक एवा (पयछिआणं के०) पदप्रतिष्ठित जे होय तेमने (च के०) निश्चें होय ॥ ४ ॥

हवे ए वांदणानां पांच नाम ठे, ते कहे ठे.

वंदण चिइ किइ कम्मं, पुआकम्मं च विणयकम्मं च ॥

कायवं कस्स व के, ए वावि काहेव कइ खुत्तो ॥ ५ ॥

अर्थः—एक (वंदण के०) वंदन कर्म अने अजिवादन स्तुतिरूप, अर्द्धावन तकाय करवी, ते शरीर मस्तकादिकें अवनत तथा कर्मथकी जलां कर्म बंधाय एटला माटें बीजुं (चिइ के०) चितिकर्म, त्रीजुं (किइकम्मं के०) कृतिकर्म वांदणुं, (च के०) वली जलां मन, वचन अने कायानी चेष्टानुं जे कर्म करवुं, ते माटें चोथुं (पूआकम्मं के०) पूजाकर्म कहियें, तथा विनयनुं करवुं तेमाटें पांचसुं (विणयकम्मं के०) विनयकर्म कहियें, ए पांच प्रकारें वंदन (च के०) वली (कायवं के०) करवुं एटले पांच प्रकारें वांदणां देवां ते (कस्स के०) केने अर्थें देवां? (व के०) वली (किणवावि के०) केहने वादणां देवां? अपि शब्द निश्चयार्थमां ठे. (काहेव के०) केवारें वांदणां देवां? (कइखुत्तो के०) केटली वार वांदणां आपीयें? ॥ ५ ॥

कइउणयं कइसिरं, कइहि व आवस्सएहिं परिसुद्धं ॥

कइदोसविप्पमुक्कं, किइकम्मं कीस किरइवा ॥ ६ ॥

अर्थः—वांदणाने विषे (कइउणयं के०) केटला अवनत करवा, (क

इसिरं के०) केटली वार मस्तक नमामुं, (कइहि के०) केटला (व के०) वली (आवस्सएहिं के०) आवश्यकें करीने (परिसुऊं के०) प रिशुऊ थको तथा (कइदोसविप्पमुक्कं के०) केटला दोषें करी विप्रमुक्त एटले रहित थके (कीस के०) किशामाटें (किरई के०) करी, (किइक्क म्मं के०) कृतिकर्म वांदणां दिजें? वा शब्द पुनर्वाचक ठे ॥ ६ ॥ ए पां चमी अने ठठी बे गाथा आवश्यक निर्युक्तिमां कही ठे ते इहां कही ॥

हवे त्रण गाथायें करी वंदनानां बावीश द्वार कहे ठे.

मूलदार गाहा ॥ पण नाम पणाहरणा, अजुग्गपण जुग्गप
ण चउअदाया ॥ चउदाय पणनिसेहा, चउअणिसेहठ कार
णया ॥ ७ ॥ आवस्सय मुहणंतय, तणुपेह पणिस दोस ब
तीसा ॥ ८ ॥ गुण गुरु ठवण डग्गह, डव्वीसकर गुरु पणीसा
॥ ९ ॥ पय अमवन्न ठाणा, ठ गुरु वयणा, आसायण ति
तीसं ॥ डविहि डवीसदारेहिं, चउसया बाणउइछाणा ॥ १० ॥

अर्थः—(मूलदारगाहा के०) मूलद्वारनी गाथाउं जाणवी. पहेलुं वांदणां
नां (पणनाम के०) पांच नाम कहेशे, बीजुं वांदणां (पणाहरणा के०)
पांच आहरण एटले वांदणां पांच उदाहरण दृष्टांत डव्व अने जावथी
कहेशे; बीजुं वांदणां देवाने (अजुग्गपण के०) अयोग्य एवा पांच पास
ठादिक कहेशे, चोथुं वांदणां देवाने (जुग्गपणके०) योग्य एवा आचार्या
दिक पांच कहेशे, पांचमुं जेनी पासें वांदणां न देवरावीयें एवा (चउअ
दाया के०) चार जण वांदणां अदाता कहेशे, ठठुं जेनी पासें वांद
णां देवरावीयें एवा (चउदाय के०) चार वांदणां दातार कहेशे, सा
तमु (पणनिसेहा के०) पांच स्थानकें वांदणानो निषेध करवो एटले वांद
णां न देवां ते कहेशे, आठमुं (चउअणिसेह के०) चार स्थानकें वांदणां
नो अनिषेध करवो एटले चार स्थानकें वांदणां देवां ते कहेशे, नवमुं
वांदणां देवानां (अछकारणया के०) आठ कारण कहेशे ॥ ७ ॥

दशमुं वांदणाने विषे (आवस्सय के०) आवश्यक साचववां, अग्यारमुं
(मुहणंतय के०) मुखनंतक एटले मुहपत्तिनी पम्बिलेहणा करवी, बारमुं
(तणुपेह के०) शरीरनी पम्बिलेहणा करवी, ए त्रणे वानां (पणिस के०)

પચ્ચીશ પચ્ચીશ કરવાં તે કહેશે, પણિસ શબ્દ સર્વને જોખવો. તેરમું વાદણાં દેતાં (દોસબત્તીસા કે૦) બત્રીશ દોષ ટાલવા તે કહેશે, ચૌદમું વાંદણાં દેતાં (ઠગુણ કે૦) ઠ ગુણ ડપજે તે કહેશે, પન્નરમું વાંદણાં દેવામાં સાક્ષાત્ ગુરુ ન હોય તેવારેં સજ્ઞાવ અને અસજ્ઞાવ રૂપ (ગુરુઠવણ કે૦) ગુરુની સ્થાપના કરવી તે કહેશે, શોલમું વાંદણાં દેતાં (ડુગ્ગહ કે૦) બે અવગ્રહ સાચવવા, તે કહેશે, સત્તરમું વાંદણાના સૂત્રને વિષે (ડુઠવીસસ્કર કે૦) બશેને ઠવીશ અક્ષર ઠે, તેમ (ગુરુપણીસા કે૦) ગુરુ અક્ષર પચ્ચીશ ઠે તે કહેશે ૭

અઠારમું વાદણાનાં સૂત્રાંને વિષે (પયઅરુવન્ન કે૦) પદ અઠાવન ઠે તે કહેશે, ડંગણીશમું વાંદણાં દેતાં શિષ્યને પ્રશ્ન પૂઠવાલક્ષણ વીશામાનાં (ઠંગણા કે૦) ઠ સ્થાનક ઠે તે કહેશે, વીશમું વાંદણાં દેતાં પ્રશ્નોત્તર રૂપ (ઠગુરુવચણા કે૦) ઠ ગુરુનાં વચન ઠે, તે કહેશે, એકવીશમું વાંદણાં દેતાં ગુરુની (આસાયણતિત્તીસં કે૦) તેત્રીશ આશાતના ન કરવી તેનાં નામ કહેશે, બાવીશમું વાંદણાને વિષે (ડુવિહિ કે૦) બે પ્રકારનો વિધિ કહેશે. એમ વાંદણાના (ડુવીસદારેહિં કે૦) બાવીશઘારેં કરીને સર્વ મલી (ચડસયાબાણડઠ્ઠાણા કે૦) ચારશેને બાણું સ્થાનક થાય ॥ ૯ ॥

અંક	મૂલઘારનાં નામ.	ઉત્તર જેદ.	શર વાલો	અંક	મૂલઘારનાં નામ.	ઉત્તર જેદ.	શર વાલો.
૧	વંદનનામ,	૫	૫	૧૨	શરીરપમિલેહણ.	૨૫	૧૨૦
૨	દૃષ્ટાંત.	૫	૧૦	૧૩	વાંદણાંના દોષ.	૩૨	૧૫૨
૩	વાંદવાનેઅયોગ્ય.	૫	૧૫	૧૪	વાંદણાંના ગુણ.	૬	૧૫૮
૪	વાંદવાનેયોગ્ય	૫	૨૦	૧૫	ગુરુ સ્થાપના.	૧	૧૫૯
૫	વાંદણાંના અદાતા.	૪	૨૪	૧૬	અવગ્રહ.	૨	૧૬૧
૬	વાંદણાંના દાતા.	૪	૨૮	૧૭	અક્ષરની સંખ્યા.	૨૨૬	૩૮૭
૭	નિષેધનાં સ્થાનક.	૫	૩૩	૧૮	પદની સંખ્યા.	૫૮	૪૪૫
૮	અનિષેધનાંસ્થાનક.	૪	૩૭	૧૯	સ્થાનક.	૬	૪૫૧
૯	વાંદણાંનાં કારણ.	૮	૪૫	૨૦	વાંદણાંમાંગુરુવચન.	૬	૪૫૭
૧૦	આવશ્યક.	૨૫	૭૦	૨૧	ગુરુની આશાતના.	૩૩	૪૯૦
૧૧	મુહપત્તિપમિલેહણ.	૨૫	૯૫	૨૨	વિધિ.	૨	૪૯૨

हवे पूर्वोक्त बावीश द्वारमां पहेळुं पांच नामनुं द्वार कहे ठे.

पडिदार गाहा ॥ वंदणयं चिश्कम्मं, किश्कम्मं विणयकम्म पुअ
कम्मं ॥ गुरु वंदण पण नामा, दवे जावे ड्होदेण ॥१०॥ दारं ॥१॥

अर्थः—(पडिदारगाहा के०) प्रतिद्वारनी गाथा कहे ठे. प्रथम (वंदणयं के०) वंदनकर्म ते अजिवादन स्तुति रूप जाणवुं. बीजुं (चिश्कम्मं के०) चितिकर्म ते रजोहरणादि उपकरण विधि सहितपणे कुशलकर्मनुं करवुं जाणवुं. त्रीजुं (किश्कम्मं के०) कृतिकर्म ते शरीर मस्तकादिकें अवनमन करवुं. चोथुं (पुअकम्मं के०) पूजाकर्म ते प्रशस्त मन, वचन अने काय चेष्टा रूप जाणवुं. पांचमुं (विणयकम्म के०) विनयकर्म ते पूर्वोक्त चार प्रकारें विशेष उद्यमपणुं जाणवुं. ए (गुरुवंदन के०) गुरु वांदणां (पणनामा के०) पांच नाम ते वंदनानां पर्याय जाणवा. ए (दवेजावे के०) एक अव्ययकी वांदणां अने बीजां जावथकी वांदणां एम (ड्हो के०) वे प्रकारें (उदेण के०) उधेन एटले सामान्यप्रकारें जाणवां ॥१०॥

हवे पांच दृष्टांतोनुं बीजुं द्वार कहे ठे.

सीयलय खुडुए वीर, कन्ह सेवग ड पालए संवे ॥

पंचेए दिठंता, किश्कम्मे दव जावेहिं ॥११॥ दारं ॥१॥

अर्थः—प्रथम वंदन कर्मउपर अव्यवंदन अने जाववंदन आश्रयी (सीयलय के०) शीतलाचार्यनो दृष्टांत, बीजा चितिकर्म उपर (खुडुए के०) खुड्काचार्यनो दृष्टांत जाणवो. त्रीजा कृतिकर्म उपर (वीरकन्ह के०) वीरा शालवीनो अने कृष्ण महाराजनो दृष्टांत जाणवो. चोथा पूजाकर्म उपर (सेवग ड के०) राजाना वे सेवकोनो दृष्टांत जाणवो. पांचमा विनयकर्म उपर (पालए संवे के०) श्रीकृष्णमहाराजना पुत्र पालक अने साम्बनो दृष्टांत जाणवो (ए के०) ए (पंचे के०) पांच (दिठंता के०) दृष्टांत ते (किश्कम्मे के०) कृतिकर्म एटले वांदणाने विषे (दवजावेहिं के०) अव्य जावें करीने जाणवा ॥११॥ हवे ए पांचे दृष्टांतोनी कथा कहे ठे.

हज्जिणाउर नयरना वज्रसिंह राजानी सौजाग्यमंजरी राणीने शीतलना मा पुत्र हतो, अने शृंगारमंजरी नामे पुत्री हती. कंचनपुर नगरें विक्र

मसेन राजाने परणावी, अनुक्रमें शीतलपुत्र राजा थयो, तेणें धर्मघोष सूरि पासेंथी दीक्षा लीधी, पठी विज्ञात सिद्धांत गीतार्थ थइ, आचार्यपद पाम्या. हवे तेनी जगिनीनें चार पुत्र सकलकलामां निपुण थया जाणी तेमनी माता निरंतर पोताना पुत्र आगल जाइनी प्रशंसा करे अने क हे के धन्य कृतपुण्य पृथिवीमांहे एक तमारो मातुल ठे, के जेणें राज चार ठांकी दीक्षा लीधी? एवी प्रशंसा सांजली ते चारे पुत्र संवेग पणुं पाम्या. पठी स्थविरपासें दीक्षा लइ बहुश्रुत थइ गुरुने पूठी पोताना मा मा शीतलाचार्यने एक पुरें आव्या सांजली तेने वांदवाने अथैं गया. तिहां जातां विकाल वेलायें गाम बाहेर एक देवलमां रह्यां. मांहे पेसतां एक श्रावकने जणाव्युं के अमारा मातुलने कहेजो जे जाणेज साधु आव्या ठे. हवे ते चारे जाणेजने रातें शुजध्यानथी केवलज्ञान उपज्युं. प्रजातें ते मनुं अनागमन जाणी मातुल आव्या, तेहने अनादर करता जाणी कषाय दंडकमां आवते दंरुक थापी इरिया पथिका प्रतिक्रमी द्रव्यथी वंदनक की धुं, तेवारें ते बोल्या अहो द्रव्यवंदने कषाय करुक वधते वांद्या, परंतु जा वंदने कषायोपशान्तियें वांदो, ते सांजली मामोजी बोल्या तमें केम जा एयुं? तेवारें जाणेज बोल्या के अमें अप्रतिपाती ज्ञानें करी जाण्युं. ते सांजली मामोजी मनमां विचारवा लाग्या के अहो में केवलीनी आशातना करी, एम विचारी कषायस्थानकथी निवर्त्या अने ते चारे केवलीने वांदवा लाग्या, अनुक्रमें चोथा केवलीने वांदतां मामाने पण केवलज्ञान उपनुं. ए शी तलाचार्यने प्रथम द्रव्यवंदन पठी जाववंदनकर्म थयुं. ए प्रथम उदाहरण ॥

हवे बीजा चितिकर्म उपर कुल्लकनो दृष्टांत कहे ठे. जेम एक कुल्लक जला लक्षणवालांन, आचार्यें अंत समयें पोताने पदें स्थाप्यो, गीतार्थ साधु पासें जणे, ते पण विशेषथी जक्ति साचवे. एकदा समयें मोहनीय कर्मना उदयथी जग्नपरिणामी थयो; पठी साधु जिद्दायें गये थके बाहेर जूमिनेविषे निकल्यो पठी एक वनने विषे एक दिशें जातां थकां, तिलक, अशोक चंपकादि विविधवृक्ष तिहां हता तेम ठतां एक शमी एटले खी-जमीनो वृक्ष तेनुं कोश्क पूजन करतो हतो ते देखी पूजक प्रत्यें पूज्युं, के तमे ए कंटक वृक्षनें केम पूजो ठे? तेणे कहुं के अमारा वमिलोयें पूवें ए वृक्षने पूज्युं ठे माटें अमें पण पूजीये ठैयें. ते वचन सांजलीने कुल्लकें

विचाखुं जे आ शमी एटले जांखरांना वृद्ध सरिखो हुं बुं; तेने उत्तम वृद्ध समान गुणवंत लोक पूजे ठे. अने महारामां श्रमणपणुं नथी; मात्र रजोहरणादि चितिकर्मशुणे करी मुकने पूजे ठे, एम विचारी, पाठो आवी-साधुनी, पासें आलोयणा लई, उजमाल थयो एम एने पूर्वें डव्य चिति, कर्म हतुं, पढी जावचितिकर्म उत्पन्न थयुं. ए बीजुं उदाहरण जाणवुं.

हवे त्रीजा कृतिकर्म उपर वीरा शालवी अने श्रीकृष्णनुं उदाहरण कहे ठे. श्रीनेमिनाथ जगवान् द्वारिकायें समोसखा तेवारें श्रीकृष्ण सर्वसाधुउने द्वादशावर्त वांदणे वांछा, एने जावकृतिकर्म कहीये, अने श्रीकृष्णने रूमुं मनाववानें अर्थें वीरा शालवीयें पण वांछा एने डव्यकृतिकर्म कहीयें. एना संबंघनो विस्तार आवश्यकवृत्तिथी जाणवो. ए त्रीजुं उदाहरण जाणवुं.

हवे चोथा पूजाकर्म उपर बे सेवकनो दृष्टांत कहे ठे. जेम एक राजा ना बे सेवक हता ते गामनी सीमा निमित्तें विवाद करता राजपंथें जातां हता, मार्गमां साधु देखीने प्रशस्त मन, वचन अने कायायें करी एकें क खुं के “साधौ दृष्टे ध्रुवा सिद्धि:” एटले साधु दिठे ठते निश्चयें कार्यसिद्धि थाय, एमां संशय नथी, एम कही एकाग्र चित्तें साधुने वांछा. अने बीजे सेव कें उलटी हांसी रूपें व्यवहार मात्रें तेने अवनमन कखुं. पढी राजद्वारें गये थके पहेला सेवकनो जय थयो, अने बीजानो पराजय थयो एम एकनें डव्यथी पूजाकर्म अने बीजानें जावथी पूजाकर्म थयुं; ए चोथुं उदाहरण.

हवे पांचमा विनयकर्मने विषे पालक अज्ञव्य अने सांबनो दृष्टांत कहे ठे. श्रीनेमिनाथ जगवान् द्वारिका नगरीयें समोसखा, तेवारें श्रीकृष्ण वोढ्या के जे श्रीनेमीश्वर जगवानमें सर्वथी पहेलुं जई वंदन करशे, तेने महारो पट तुरंगमविशेष आपीश, ते सांजली तुरंगमने लोचें प्रथम रात्रि ठतां पण पालकें आवीने वांछा, ते डव्यथकी वंदन जाणवुं. अने त्यां सां व कुमारें जावथकी वांछा ठे, ते जाववंदन जाणवुं. ए पांचमुं उदाहरण कखुं. ए पांच दृष्टांतनुं बीजुं द्वार थयुं, उत्तर बोल दश थया ॥ ११ ॥

हवे पासढादिक पांच अवंदनीयनुं त्रीजुं द्वार कहे ठे.

पासढो उस्सन्नो, कुसील संसत्तउ अहाबंदो ॥ डग डग
ति डगणेग विहा, अवंदणिजा जिण मयंमि॥१॥दारां॥३॥

अर्थः—जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी पासें रहे ते प्रथम (पासडो के०) पासडो जाणवो तथा जे साधु सामाचारीने विषे प्रमाद करे ते बीजो (उस्सडो के०) उस्सडो जाणवो. तथा जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी विराधना करे ते त्रीजो (कुशील के०) कुशीलीयो जाणवो. तथा जे वैरागी मळे तो तेनी साथें पोतें पण वैरागी जेवो बनी बेसे अने जो अनाचारी मळे तो तेनी साथें पोतें पण अनाचारी बनी बेसे, ते चोथो (संसत्तड के०) संसत्त जाणवो तथा जे श्रीतीर्थकरनी आझा विना पोतानी इढायें प्रवर्त्तें, पोतानी इढायें प्ररूपणा करे, ते पांचमो (अथाढंदो के०) यथाढंदो जाणवो. ए पोताने ढंदे प्रवर्त्तें माटे एने ढंदो कहीयें. तिहां एक देशथी बीजो सर्वथी मली (डुग के०) बे जेद पासडाना, तथा एक देशथी बीजो सर्वथी मली (डुग के०) बे जेद उस्सडाना, तथा ज्ञानकुशील, दर्शनकुशील अने चारित्रकुशील मली (ति के०) त्रण जेद कुशीलीयाना, तथा संक्लिष्ट चित्त अने असंक्लिष्ट चित्त मली (डुग के०) बे जेद संसक्तना, तथा (अण्णगविहा के०) अनेक प्रकार, ढंदाना जाणवा, एटले यथाढंदा अनेक जेदना थाय ठे ए पासडदिक पांच जे कह्या ते (जिणमयंमि के०) श्रीजिनमतने विषे (अवंदणिज्जा के०) अवंदनीय जाणवा ॥ १२ ॥

हवे ए पांचेनुं कांश्क विशेष स्वरूप लखीयें ठैयें. तिहां मिथ्यात्वादिक बंध हेतुरूप पास तेने विषे जे रहे, तेने पासडो कहीयें. अथवा ज्ञानादिकने पोतानी पासें करी मिथ्यात्वादिक पासमां रहे एटले ज्ञानादिकने पासें राखे पण सेवे नही, अथवा पासनी परें पोतानुं पासुं मलिन राखे तें पासडो कहीयें. तेना बे जेद ठेः—एक देशपासडो अने बीजो सर्वपासडो. तेमां जे कारणविना शय्यांतर पिंरु, अज्याहृत एटले साहामो आण्यो पिंरु, राज्यपिंरु, नित्यपिंड अने अग्रपिंरुदिक जुंजे. तथा गाम, देश, कुल आवकनी ममता मांडे, जेम के “आ महारा वासित जाव्या ठे” ते कुलादिकनी निश्रायें विचरे, तथा गुर्वादिकने जे विशेष जक्तियोग्य रहस्यभूत थापना कुल ठे, ते कुलमांडे निष्कारणे प्रवेश करे, तथा “नित्यप्रत्यें समने एटलुं देशुं तमें नित्य आवजो” एवी रीतनी जे निमंत्रणा करे तेनी पासें ते पिंरु लीये तेने नित्य पिंरु कहीये. तथा जाजनमांडेथी वापस्या विना उंदन जक्तादिकनी शिखा उपरितन जाग ल्हण लीये, ते

ने अग्रपिंक कहियें. केटलाएक एम कहे ठे के कारण विना प्रधान सरस आहार लीये तेने अग्रपिंक कहियें. तथा बहेंतालीश दोष आहारना न राखे, वारं वार आहार लीये तथा जमणवार, विवाह अने प्राहुणामां शि खंमि जोतो फरे, आहारनी लालचें मुखें कहे. तिहां निमित्त दोष न होय, सूजतो होय ते माटे. तथा सूर्य आथमता उगताथी मांकी जमे, मांक लीये आहार न करे, सन्निधि राखे, पोतानी निश्रायें औषधादिक अलगुं गृहस्थने घरे मूकावे, द्रव्यादिक सहित विचरे, तथा ज्ञानद्रव्यादिक मिषें करी स्वनिश्रायें ज्ञानादि जंकारनां नाम लेई, पुस्तकादि संग्रहे, द्रव्यादि सहित विचरे, मुखें कहे अमें निर्ग्रथ ठैयें पूर्व साधु समान गर्व राखे. इत्यादिक अनेक प्रकारें साधु लक्षणथी विपरीत होय ते देश पासडो जाणवो.

तथा जे सर्वथा ज्ञान, दर्शन अने चारीत्रथी अलगो रहे, केवल लिं गधारी, वेषविम्वक, गृहस्थाचार धारी होय, ते सर्वथी पासडो जाणवो.

बीजो जे क्रियामार्गने विषे शिथिलता करे, अथवा खेद पामे तेने उ स्सन्नो कहियें; तेना बे जेद ठे. एक देशथी अवसन्नो अने बीजो सर्वथी अवसन्नो. तिहां जे आवश्यक, प्रतिक्रमण, देववंदनादि, सज्जाय ते पठन पाठ नादि, पडिखेहण, मुखवस्त्रिका, वस्त्रपात्रादि, जिह्वा ते गोचरी कालादि, ध्यान ते धर्मध्यानादि, अजक्तार्थ ते तप नियम अजिग्रहादि, आगमन ते बाहेरथी उपाश्रयमां प्रवेशलक्षण, निसिहिया ते पग पूंजवादि निर्गमन ते प्रयोजनविना उपाश्रयथी बाहेर निकलवा लक्षण, स्थान ते कायोत्सर्गादि, निषीदन ते बेसवुं, तुयछण ते त्वग्वर्तन एटले शयन इत्यादिक, दश विध चक्रवाल साधु समाचारी, तथा उंघ पद विज्ञाग सामाचारी प्रमुख विधि संयुक्त न करे, अथवा उंठी अधिकी करे अथवा कषाय कंकक सहित करे, अथवा राजवेठनी परें करे जय मानीने करे तथा गुर्वादिकना वचन सांजले, डुमणो थइने वचन खंरुन करे, आक्रोश करे, इत्यादिक लक्षणें करी देश अवसन्नो जाणवो.

अने सर्वथकी अवसन्नो तो चोमासा विना शेषकालें पाट, बाजोठ, निष्कारण संथारे, सेवे, स्थापना पिंक जमे. संथारो पाथखो राखे, प्राभृ-तिकादि दोष जमे. इत्यादिक लक्षणें सर्व अवसन्नो जाणवो.

त्रीजो जेनुं कुत्सित, निर्दनीय मातुं शील एटले आचार होय, तेने कु

શીલ કહીયે. તેના ત્રણ ખેદ છે. જ્ઞાનકુશીલ, દર્શનકુશીલ અને ચારિત્રકુશીલ, તિહાં જ્ઞાનકુશીલ તે અકાલ, અવિનય, અબહુમાન, ગુરુનિન્હવતા, યોગ ઉપધાન હીન સૂત્ર, અર્થ અને તદુજય હીન, इत्यादિક આશાત નાયુક્ત થકો જ્ઞાન જણે તથા આજીવિકાહેતેં પઠન પાઠન સંજલાવવું, લખવું, લખાવવું, જંઘાર કરાવવા, નંદી સમારચનાદિ સ્વાર્થના ઉપદેશ દેવા, તથા આજીવિકા હેતેં ધર્મકથા કહે, જણે, ઘરઘર ધર્મ સંજલાવવાં જાય, પોતાના થવાને હેતેં સ્ત્રીબાલકાદિકને જણાવે, અનેરા જ્ઞાનના જંઘાર ડલવે જ્ઞાનને ડલવે, લખવાં, લખાવવાં, ક્રયવિક્રય પુસ્તકાદિકોનો કરે, કરાવે, इत्यादિક લક્ષણે જ્ઞાનકુશીલ જાણવો.

બીજો દર્શનકુશીલ તે શંકા કાંઢા વિચિકિત્સા વ્યાપન્ન, દર્શનનિન્હવ, અઘાઠંદા, કુશીલિયા વેષવિઠંબનાદિક સાથેં પરિચય કરે, ઇટલે તેની સાથેં આલાપ સંલાપ પઠનાદિક કરે, તે દર્શનકુશીલ જાણવો.

ત્રીજો ચારિત્રકુશીલ તે જ્યોતિષ, નિમિત્ત, અદ્ધરકર્મ, યંત્ર, મંત્ર, જૂત કર્મ, બલિપિંઠ, ઉલ્લેખી, દાનાદિ, સૌજાગ્ય દૌર્જાગ્યકારી, જમ્મી, મૂલી, વીઘારોહણાદિક, પાદલેપ, આંખ અંજન, ચૂર્ણ, સ્વપ્નવિદ્યા, ચિપુટીદાન પ્રમુખ, અતીત અનાગત વર્તમાન નિમિત્તકથન, પોતાની જાતિ કુલ વિજ્ઞાનાદિક સ્વાર્થકાર્યેં પ્રકાશ કરે, નલ, કેશ, શરીર, શોઝા કરે, વસ્ત્ર પાત્ર દંડાદિક બહુમૂલ્યવાલા સુંદર સુકોમલની વાંઝા કરે, શિષ્યાદિક પરિગ્રહની વિશેષ તીવ્રતા ધરે, નિષ્કારણ અપવાદ પદ સદૂષણ માર્ગે પ્રકાશે, તથા સેવે, इत्याદિક લક્ષણે ચારિત્રકુશીલ જાણવો.

ચોથો સંસક્ત, તે પાસઢા અથવા સંવિજ્ઞાદિક જન જેવાની સાથેં મલે ત્યાં તેવો અર્થ પ્રવર્તે, અથવા મૂલોત્તર ગુણ દોષ સર્વેં એકઠા પ્રવર્તે, જે મ ગાયની આગલ સુંઘલો મૂક્યો હોય તેમાં સરસ, નીરસ, કપાશિયા, સોલ, ઘૂત, ડુઘાદિક એકતું મેદ્યું હોય તો તે સર્વને એકઠાંજ ખાઈ જાય પણ તેનું વિવેચન ન કરે. તેમ એ પણ ગુણ અને દોષ સર્વને એકઠા પ્રવર્તે, વીંદેલાડે તેને સંસક્તો કહીયે, તે એક સંક્લિષ્ટચિત્ત સંસક્તો અને બીજો અસંક્લિષ્ટચિત્તસંસક્તો એવા બે ખેદેં જાણવો.

તિહાં જે પ્રાણાતિપાતાદિક પાંચ આશ્રવનો સેવનાર, કઙ્કિગારવ, રસ ગારવ અને શાતાગારવ એ ત્રણ ગારવેં કરી સહિત, સ્ત્રીગૃહાદિક સેવનને

विषे प्रसक्त, अपध्यानशील, परगुणमत्सरी, इत्यादि गुण युक्त ते संक्लिष्ट चित्तसंसक्तो जाणवो. तथा पोताना आत्माने जेवारें जेवो प्रसंग मळे ते वारें तेवो थाय एटले प्रियधर्मी साधु मळे तेवारें साधुना आचार पाळे अने अप्रियधर्मी पासब्बो मळे तेवारें तेवो थाय लिंबूना पाणीनी पेरें त डूप थइ जाय ते असंक्लिष्टचित्तसंसक्तो जाणवो. इति ॥

पांचमो यथाब्बंदो ते थया रुचियें प्रवत्तें, थया तथा लवे, उत्सूत्र ज्ञावे, पोताना स्वार्थना उपदेश आपे, खमति विकल्पित करे, परजातिने विषे प्रवत्तें, पारकी तांत करे, उपकारी धर्माचार्यादिकनी हेळना करे, आचार्य उपाध्यायना अवर्णवाद बोळे, जेनाथी ज्ञानादिक पामे तेवा बहुश्रुतनी निंदा करे, गारव प्रतिबंधि होय, कारणविना विगय खाय, इत्यादिक अनेक जेदें यथाब्बंदो जाणवो. ए पांचेनां विशेष लक्षण श्रीप्रवचनसारो ऋारवृत्ति तथा आवश्यकवृत्ति तथा उपदेशमालावृत्ति प्रमुख ग्रंथोथी जा णवा. ए पांचेने अवंदनीय जाणवा. एमने वांदवाथी कर्मनिर्झरा न थाय, केवल क्लेश अने कर्मबंध उपजे तथापि ए कहेलां लक्षणवालो जो ज्ञान, दर्शन अने चारित्रना सहाय कारणे सेव्यो होय तो वंदनीय जाण वो. जे माटे श्रीआगममांहे कळुं ठे के पासब्बादिक चारित्रना असंजवी होय पण दर्शनना असंजवी न होय ते कारणे ते सेव्य जाणवो पण इ हां तो चारीत्रीयो वंदनीय कह्यो ठे ते अधिकार माटे चारित्रवंत ते वं य ठे अन्यथा जो अचारित्रीयाने बंध कहीयें तो जेटला तेना प्रमादनां स्थानक ठे ते सर्व अनुमोदनीय थाय तेथी तेने वांदतो थको प्रवचन बाधाकारी थाय. ए रीतें वांदणां देवाने पासब्बादिक पांच अयोग्य तेमनुं त्रीजुं द्वार कळुं. उत्तर बोल पन्नर थया ॥ १२ ॥

हवे पांच वांदवाने योग्य तेमनुं चोथुं द्वार कहे ठे.

आयरिअ उवप्पाए, पवत्ति थेरे तदेव रायणिण ॥ किइ
कम्मनिज्जरठा, कायव्व मिमेसि पंचन्हं ॥ १३ ॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थ: पहिला ज्ञानादिक पांच आचारें करी युक्त ते (आयरिय के०) श्रीआचार्य कहीयें, बीजा (उवप्पाए के०) श्रीउपाध्यायजी, त्रीजा जे तप संयमने विषे प्रवर्त्तावे, गह्वनी चिंता करे ते (पवत्ति के०) प्रवर्त्तक

कहीयें, चोथा जे चारित्र्यी परता होय तेने प्रतिबोध आपीने पाठा ठेकाणें आप्णे तेने (येरे के०) शिविर कहीयें (तहेव के०) तथैव एट ले तेमज वली पांचमा गहने अर्थें क्षेत्र जोवा माटे विहार करे, सूत्र अर्थना जाण तेने (रायणिण के०) रत्नाधिक गणाधिप कहीयें, (इमे सिपंचन्हं के०) ए कह्या जे आचार्यादिक पांच जण तेने (किष्कम्म के०) कृतिकर्म एटले वादणानुं कर्म (कायवं के०) करवुं एटले वांदणां दे वां ते केवल (निज्जरठा के०) कर्मनिज्जराने अर्थें जाणवुं ॥ १३ ॥ ए आचार्यादिक पांचनुं कांश्क विशेष स्वरूप नीचें लखीयें ठैयें.

आचार्य ते सूत्र अने अर्थ उजयना वेत्ता, प्रशस्त समस्त लक्षणें लक्षित, प्रतिरूपादि गुणयुक्त शरीर होय, जाति कुल गांजीर्य धैर्यादि अनेक गुणमणियुक्त, आठ प्रकारनी गणिसंपदायें करी युक्त, पंचाचार, पालक, पलाववाने समर्थ. उत्रीश उत्रीशी गुणें करी बिराजमान, आर्य पुरुषें सेववा योग्य, गहमूलस्तंजचूत गहचिंतारहित अर्थज्ञापी, एटले जेमां गहचिंता न उपजे एवा अर्थ ज्ञाषे एवा गुण युक्त ते आचार्य जाणवा.

तथा उपाध्याय ते जेनी पासें अगीथार अंग, बार उपांग, चरणसित्तिरी, करणसित्तिरी जणीयें, आचार्यने युवराज समान, ज्ञान, दर्शन अने चारित्र रूप रत्नत्रयी युक्त, सूत्र अर्थना जाण, आचार्यने हितचिंतक, ते उपाध्याय तथा प्रवर्तक ते यथोचितप्रशस्त योग जे तप संयम तेनेविषे साधुसमुदायने प्रवर्तवि, गहने योगक्षेम करवानी योग्यतानी संचालना करनार जाणवा.

तथा शिविर ते ज्ञानादिकगुणोने विषे सीदाता साधुने इहलोक तथा परलोकना अपाय दृष्टांत देखामी संयममार्गमां स्थिर करे, ते स्थविर त्रण प्रकारें ठे. एक शाठवर्षना ते वयःस्थविर, बीजा वीश वरसदीक्षा पर्याय जेने थया होय ते पर्यायस्थविर, त्रीजा जे निशीथादिक छेदग्रंथना रहस्य जाणे, जघन्यथी समवायांगादि श्रुत जाणे, ते श्रुत स्थविर पण इहांतो जेने आचार्यादिकें स्थविर कीधा होय ते स्थविर जाणवा.

तथा रत्नाधिक ते गहने कार्यें शिष्य उपधि प्रमुख लाजनें अर्थें विहारक रणशील सूत्रार्थवेत्ता एनुं गणावहेदक एवुं पण नाम कहीयें एवा गुणवंत ते पर्यायें ज्येष्ठ अथवा लघु होय तो पण तेने रत्नाधिक कहीयें. एटले पांच वंदनिकनुं चोथुं द्वार थयुं. उत्तर बोल वीश थया ॥

हवे चार जण पासें वांदणां न देवराववां तेनुं पांचमुं द्वार तथा चार जण पासें प्रायः वांदणां देवरावां, तेनुं ठहुं द्वार, ए बे द्वार साथें कहे ठे.

माय पिअ जिठ जाया, अउमावि तहेवसवरायणिए ॥ किइकम्म न कारिज्जा, चउसमणाई कुणंति पुणो ॥१४॥द्वारं॥५॥६॥

अर्थः—एक (माय के०) पोतानी माता, बीजो (पिअ के०) पोतानो पिता, त्रीजो (जिठजाया के०) पोतानो ज्येष्ठ चाइ एटले महोटो चाइ, चोथो (अउमावि के०) वयादिकें लघु होय एटले वय प्रमुखें तो यवपि पोताथी न्हानो होय तो पण (तहेव के०) तेमज ए त्रणेनी परें ते (सवरायणिए के०) सर्वरत्नाधिक एटले सघला पर्यायें करी ज्येष्ठ होय ज्ञान, दर्श न अने चारित्र्य करी अधिक होय ए चारनी पासें प्रायः (किइकम्म के०) वांदणां देवराववानुं (न कारिज्जा के०) न करावे. ए विधि साधुने जाणवो, अने गृहस्थ पासें तो वंदन देवरावे. ए पांचमुं द्वार अयुं. उत्तर बोल चोवीश थया॥

तथा (चउसमणाई के०) चार श्रमणादिक एटले साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका ए चार जण ते कृतिकर्मने (पुणो के०) वली (कुणंति के०) करे एटले ए चार जन वांदणां आपे. ए ठहुं वांदणां देवा योग्य चार जण तेनुं द्वार अयुं. उत्तर बोल अष्टावीश थया ॥ १४ ॥

हवे पांच स्थानकें वांदणां न देवांतेनुं सातमुं द्वार कहे ठे.

विक्खित्त पराहुत्त, पमत्त मा कयाइ वंदिज्जा॥आहारं
नीहारं, कुणमाणे काउ कामे अ ॥ १५ ॥ द्वारं ॥७॥

अर्थः—एक (विक्खित्त के०) विक्षित्त गुरुथके एटले जेवारें धर्मकथा करवामां व्यग्रचित्त होय, बीजो कार्यादिकें करीने (पराहुत्ते के०) पर, डमुख होय एटले संमुख बेठा न होय पण उपरांठा बेठा होय, त्रीजुं (पमत्ते के०) प्रमादी थका होय एटले क्रोधादिकें अथवा संथारवादिकें प्रमाद सेवता होय, निद्रालु थका होय, चोथुं (आहारं के०) आहार पांचमुं (नीहारं के०) नीहार एटले लघुनीति अथवा वसीनीति प्रत्यें (कुणमाणे के०) करता होय, अथवा (काउ के०) करवानी (कामे के०) कामना एटले वांठना करता होय (अ के०) वली करवा

जता होय एटले स्थानकें (कयाइ के०) केवारें पण गुरुने (मा वंदि
जा के०) वांदवा नही. आहीं माशब्द निषेधवाचक ठे ॥ १५ ॥ ए
सातमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल तेत्रीश थया ॥ ३३ ॥

हवे चार स्थानकें वांदणां देवां, तेनुं आठमुं द्वार कहे ठे.

पसंते आसणहे अ, उवसंते उवठिए ॥ अणुन्नवि तु
मेहावी, किइकम्मं पज्झई ॥ १६ ॥ दारं ॥ ७ ॥

अर्थः—एक (पसंते के०) प्रशांतचित्त व्याक्षेपरहित गुरु होय, बीजुं
(आसणहे के०) आसनस्थ एटले पोताने आसने बेठा होय, (अ के०)
वली त्रीजुं (उवसंते के०) उपशांतचित्त एटले क्रोधादिकें रहित होया
चोथुं (उवठिए के०) उपस्थित होय एटले ठंदेण इत्यादिक कहेवाने सं
मुख उजमाल थया होय, एवा गुरुआदिकने वांदणां देवानी (अणुन्नवि
के०) अनुज्ञा मागीने (तु के०) वली वांदणां देवाना विधिना जाण एवा
(मेहावी के०) मेधावी एटले पंक्तिजनो ते (किइकम्मं के०) कृतिकर्म
एटले वांदणां देवाप्रत्ये (पज्झई के०) प्रयुंजे एटले उद्यम करे ॥ १६ ॥
ए आठमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल सारुत्रीश थया ॥

हवे आठ कारणे वांदणां देवां, तेनुं नवमुं द्वार कहे ठे.

पडिक्कमणे सज्जाए, काउस्सग्गे वराह पाहुणए ॥ आलो
यणसंवरणे, उत्तमठे य वंदणयं ॥ १७ ॥ दारं ॥ ८ ॥

अर्थः—एक (पडिक्कमणे के०) प्रतिक्रमणने विषे सामान्य प्रकारें वां
दणां देवाय, बीजा (सज्जाए के०) स्वाध्यायवाचनादि लक्षण तथा स
ज्जाय पढाववाने विषे विधिवांदणां देवाय, त्रीजा (काउस्सग्गे के०) पच्च
खाण करवाना कायोत्सर्गने विषे एटले आचाम्लादियोगादि पारणे परि
मितविगय विसर्जामणी विगयपरिजोगनी आज्ञा रूपें वांदणां देवाय, चो
था (अवराह के०) अपराध एटले गुरुनो विनय उलंघवा रूप पोतानो
अपराध खमावतां वांदणां देवाय, पांचमा (पाहुणए के०) प्राहुणो
सुहोटो यति आवे तेवारें तेमने वांदणां देवाय एटले महोटाना समागमने
वांदणां देवाय. ठठा गुरुनी पासें (आलोयण के०) आलोचना ले
वाने अर्थे एटले आलोचना विहारादि समाचारीपदजिन्न हुंते थके वांद

णां देवाय, सातमा पञ्चकाण करंतां अथवा मासखमणादिक विशेष तप रूप (संवरणे के०) संवरने विषे वांदणां देवाय आठमा (उत्तमठे के०) उत्तमार्थे एटले अंतसमये अनशन करवाने विषे संक्षेपणाने विषे (य के०) वली वांदणां देवाय, अथवा वांदवुं थाय. ए आठ कारणे (वंदणयं के०) वांदणां देवाय, तेनुं नवमुं द्वार थयुं. उत्तर बोळ पिस्तादीश थया ॥१७॥ हवे अवश्य साचववा माटे आवश्यक कहीयें, ते वांदणां देतां पच्चीश

आवश्यक सचवाय, तेनुं दशमुं द्वार कहे बे

दोवणय महाजाय, आवत्ता बार चउसिरतिगुत्तं ॥

उपवेसिग निस्कमाणं, पणवीसावसय किइकम्मे ॥१८॥

अर्थः—(दोवणयं के०) बे अवनत वांदणाने विषे जाणवां एटले बे वार उपरितन शरीर जाग नमारुवो तिहां एक तो जेवारें “इहामि खमा समणो वंदितं जावणिज्जाए निसीहिआए” एम कहीने नमे तेवारें ठंदेणनी अणुजाणह एटले आझा मागतो शरीरनो उपरितन जाग नमाडे त्यारे गुरु ठंदेण कहे. एएक. अवनत थयुं, एम बीजी वार वांदणां देतां बीजुं अवनत थाय. ए बे अवनत रूप बे आवश्यक थयां.

तथा (अहाजाय के०) एक यथाजात एटले जे रूपें दीक्षानो जन्म थयो हतो अर्थात् रजोहरण, मुहपत्ति चोलपट्टमात्रपणे श्रमण थयो हतो तेटलाज जेला थई हाथ जोडे अथवा योनिथी बालक निकलते जेम रचितकर संपुट होय तेम करसंपुट कस्या हाथ जोडेलाने ललाटे लगाडे ते यथाजात कहीयें एम बे अवनत अने त्रीजुं यथाजात मली त्रण आवश्यक थयां.

हवे शरीरना व्यापार रूप (बार के०) बार (आवत्ता के०) आवर्त्त सूत्राजिधान गर्जित कायव्यापारविशेष जाणवां. तेमां प्रथम वांदणे ठ आवर्त्त थाय, ते आवी रीतिंः—प्रथम त्रण आवर्त्त तो “अहो” “कायं” “काय” ए बे बे अक्षरें नीपजे एटले पोताना हाथनां तळां बे उंधा गुरु चरणे लगाडे तथा उत्तान हाथें पोतानो ललाटदेश फरसे अने “ १ अहो २ कायं ३ काय संफासं ” कहैतो मस्तक नमाडे तेवार पढी “खमणिज्जोथी मांणीने वइकंतो” पर्यंत थावत् कर संपुटे कहीने वली त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अक्षरना कहे तेमां एक अक्षर गुरुचरणे हाथ

લગામતાં કહે, બીજો અક્ષર ઉત્તાન હાથે વચાલે વિશામાં રૂપ કહે અનેત્રી જો અક્ષર લલાટદેશે હાથ લગામતાં કહે, જેમ “જ ત્તા જે” “જ વણિ” “જ્ઞં ચ જે” એવા ત્રણ આવર્ત ત્રણ ત્રણ અક્ષરના કહેતો સ્વામે મિ સ્વામાસમણો કહી બીજી વાર મસ્તક નમાડે. એ રીતે એ પ્રથમ વાંદણે ઠ આવર્ત થયાં તેમ મલી બીજે વાંદણે પણ એજ રીતે ઠ આવર્ત થાય, બે વાર મલી વાર આવર્ત રૂપ વાર આવશ્યક થાય. સર્વે મલી પંદર થયાં.

તથા (ચતુસિર કેળ) ચતુઃશિરઃ એટલે ચાર વાર શિર નમામ્બું તિહાં પહેલે વાંદણે બે વાર મસ્તક નમામ્બું અને બીજે વાંદણે પણ બે વાર મસ્તક નમામ્બું મલી ચાર વાર શિર નમન થાય. એવં ઝંગળીશ આવશ્યક થયાં.

તથા (તિગુત્ત કેળ) ત્રણ ગુપ્તિ તે મન, વચન અને કાયા એ ત્રણ ને અન્યવ્યાપારથી ગોપવી રાખે એ ત્રણને દ્રવ્યથી તથા જાવથી અચત્વાયે ન પ્રવર્તવે, એવં બાવીશ આવશ્યક થયાં.

તથા (દુપવેસ કેળ) દ્વિપ્રવેશ એટલે બે વાર આવશ્યકે બે વાર ગુરુની આજ્ઞા માગી અવગ્રહમાંહે પ્રવેશ કરવા રૂપ બે આવશ્યક અને (દ્વિગ નિક્રમણ કેળ) એક વાર અવગ્રહથી બાહર નિકલે એટલે પહેલે વાંદણે આજ્ઞા માગી નિસીદિ કહેતો પગ પૂંજતો થકો એકવાર અવગ્રહ માંહે પ્રવેશ કરે અને પઠી આવસ્થિયાએ કહેતો પાઠલ પૂંજતો એકવાર પહેલે વાંદણે અવગ્રહથી બાહર નિકલે, અને બીજા વાંદણમાં પ્રવેશ કરે પણ ફરી પાઠો બાહર નિકલે નહીં માટે બે વાર પેસવું અને એકવાર નિકલવું મલી ત્રણ આવશ્યક થયાં તે પૂર્વોક્ત બાવીશ સાથે મેલવતાં (પણવીસા કેળ) પચ્ચીશ (આવસય કેળ) આવશ્યક તે (કિશ્કમ્મે કેળ) કૃતિકર્મ એટલે વાંદણાંને વિષે થાય ॥ ૧૬ ॥

કિંચ કમ્મંપિ કુણંતો, ન હોંચ કિશ્કમ્મ નિજ્જારાં જાગી ॥

પણવી સામન્નયરં, સાધુ ઠાણં વિરાહંતો ॥ ૧૭ ॥ દારં ॥ ૧૮ ॥

અર્થઃ— હવે એ (પણવીસાં કેળ) પચ્ચીશ આવશ્યક જે છે, તેમાં (અન્નયરં કેળ) અનેરું એક પણ (ઠાણં કેળ) સ્થાનક પ્રત્યે (વિરાહંતો કેળ) વિરાધતો એવો જે (સાધુ કેળ) સાધુ તેમજ સાધવી શ્રાવક, શ્રાવિકા હોય, તે (કિશ્કમ્મંપિકુણંતો કેળ) કૃતિકર્મને કરતો ઠતો પણ એટલે વાંદણાં

દેતો ઠતો પણ (કિશ્કમ્મ કે) કૃતિકર્મ થકી જે કર્મપરિશાટનરૂપ (નિ
જારા કે) નિર્જારા થાય તેનો (જાગી કે) સંવિજાગી (ન હોઈ કે)
ન થાય ઇટલે તે વાંદણાંનું જે નિર્જારારૂપ ફલ, તે ન પામે ॥ ૧૯ ॥ એ
દશમું દ્વાર થયું ઉત્તર બોલ સિત્તેર થયા ॥

યંત્ર સ્થાપના.

અવનત નમવું.	યથાજાત મુદ્રા.	આવર્ત.	શિરો નમન.	ગુપ્તિ.	પ્રવેશ.	નિકલવું.
૨	૧	૧૨	૪	૩	૨	૧

હવે મુહપત્તિની પચ્ચીશ પમ્લેહણાંનું અગીયારમું દ્વાર કહે છે.

દિઠિ પમ્લેહ એગા, ઠ ઝટ્ટપ્પ્ફોમ તિગ તિ અંતરિઆ ॥

અસ્કોમ પમજ્ઞાણયા, નવનવ મુહપત્તિ પણવીસા ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:-પ્રથમ મુહપત્તિને પહેલે પાસેં સૂત્ર અને બીજે પાસેં અર્થ તેનું
તત્ત્વ, સમ્યક્ પ્રકારેં હૃદયને વિષે ધરું એમચિંતવીને મુહપત્તિ ડખેલી તેના
બેહુ પાસાં સર્વત્ર દૃષ્ટિયેં કરી જોવાં તે (દિઠિપમ્લેહ કે) દૃષ્ટિ પડિલે
હણા (એગા કે) એક જાણવી. તેવાર પઠી (ઠ કે) ઠ (ઝટ્ટપ્પ્ફોમ કે)
ઝંચા પલોના કરવા ઇટલે મુહપત્તિને ફેરવી બે હાથેં સાહીને એકેકા હાથેં
નચાવવા રૂપ ત્રણ ત્રણ ઝંચા પલોના કરવા તિહાં માબે હાથેં કરતાં સ
મ્યક્ત્વ મોહનીય, મિશ્રમોહનીય અને મિથ્યાત્વમોહનીય એ ત્રણ મોહનીય
પરિહરું એમ ચિંતવીયેં તથા જમણે હાથે કરતાં કામરાગ, સ્નેહરાગ અને
દૃષ્ટિરાગ, એ ત્રણ રાગ પરિહરું. એમ ચિંતવીયેં એ ઠ લંચેરવા રૂપ ઠ પમ્લેહ
ણા થઈ તેની સાથેં પ્રથમની એક દૃષ્ટિ પમ્લેહણા મેલવીયેં તેવારેં સાત થાય.

તેવાર પઠી (તિગ કે) ત્રણ (અસ્કોમ કે) અસ્કોના અને (તિ કે)
ત્રણ (પમજ્ઞાણયા કે) પ્રમાર્જાના ઇટલે પૂંજવું તે અનુક્રમે એક બીજા
કેડે ત્રણવાર (અંતરિઆ કે) એકેકને અંતરે કરવા ઇટલે મુહપત્તિયેં
એક પદ વાલી મુહપત્તિના ત્રણ વધૂટક કરી જમણા હાથની અંગુલીના
આંતરાની વચમાં જરાવીને ત્રણ અસ્કોના પસલી જરીયેં ત્રણવાર મુહ
પત્તિ ઝંચી રાખી માબા હાથના તલાને અણ લાગતે લંચેરીયેં પણ હાથને
તલે લગામીયેં નહીં પઠી ત્રણ પ્રમાર્જાના પશલીમાંહેથી ઘસી કાઢા

હીયેં એમ એકેકને આંતરે ત્રણવાર ત્રણ ત્રણ અસ્કોના કરવા અને ત્રણ વાર ત્રણ પ્રમાર્જાના કરવી. એવી રીતે ત્રણ વાર કરતાં (નવ કેળ) નવ અસ્કોડા સંચેરવા રૂપ થાય. અને (નવ કેળ) નવ પરસ્કોના પ્રમાર્જાના ઇટલે પૂંજવા રૂપ થાય. મલી અઢાર પન્હિલેહણા થાય તેની સાથેં પૂર્વોક્ત સાત મેલવીયેં, તેવારેં સર્વ મલી (મુહપત્તિ કેળ) મુહપત્તિની પન્હિલેહણા (પળવીસા કેળ) પચ્ચીશ થાય ॥ ૨૦ ॥ હવે અઢાર પન્હિલેહણા કરતાં એકેકા ત્રિકેં શું શું મનમાં ચિંતવિયેં? તે કહે ઢે.

પહેલા ત્રણ અસ્કોનામાં સુદેવ, સુગુરુ અને સુધર્મ, એ ત્રણ તત્ત્વ આદરું, પઠી ત્રણ પ્રમાર્જાનામાં કુદેવ, કુગુરુ અને કુધર્મ, એ ત્રણ પરિહરું, બીજા ત્રણ અસ્કોનામાં જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, એ ત્રણ આદરું, પઠી ત્રણ પ્રમાર્જાનામાં જ્ઞાનવિરાધના દર્શનવિરાધના અને ચારિત્રવિરાધના એ ત્રણ પરિહરું, ત્રીજા ત્રણ અસ્કોનામાં મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ અને કાયગુપ્તિ એ ત્રણ ગુપ્તિ આદરું, પઠી ત્રણ પ્રમાર્જાનામાં મનોદંરુ, વચનદંરુ, અને કાય દંરુ, એ ત્રણ દંરુ પરિહરું, એવી રીતે મનમાં ચિંતવવું, એ ક્રિયા કરવાની મુહ પત્તિ એક વેંતને ચાર અંગુલ આત્મ પ્રમાણની જોડ્યેં અને રજોહરણ તથા ચરવલો બત્રીશ અંગુલનો જોડ્યેં તેમાં ચોવીશ અંગુલની દાંમી અને આઠ અંગુલની દશી જોડ્યેં અથવા ન્યૂનાધિક કરી હોય તો પણ સરસાલે બત્રીશ અંગુલ જોડ્યેં, એ પચ્ચીશ પન્હિલેહણા સ્ત્રી પુરુષ બેહુયેં કરવી. એ અગીઆરમુ દ્વાર થયું, અને ઉત્તર બોલ પચ્ચાણું થયા ॥

હવે શરીરની પચ્ચીશ પન્હિલેહણાનું વારમું દ્વાર કહે ઢે.

પાયાહિણેણ તિચ્ચ તિચ્ચ, વામેચ્ચર બાહુ સીસ મુહ હિય
એ ॥ અંસુદ્ધાહો પિઠે, ચઝ ઢપ્પય દેહ પળવીસા ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:—(પાયાહિણેણ કેળ) પ્રદક્ષિણાયેં ઇટલે પ્રદક્ષિણાવત્તેં કરી એક (વામ કેળ) માલે (બાહુ કેળ) બાહુયેં અને બીજું (ઇચ્ચર કેળ) ઇતર તે જમણે બાહુયેં તથા ત્રીજું (સીસ કેળ) મસ્તકેં, ચોથું (મુહ કેળ) મુઠ્ઠેં અને પાંચમું (હિય કેળ) હીયાને વિષે એ પાંચ ઠામે (તિચ્ચતિચ્ચ કેળ) ત્રણ ત્રણ વાર પન્હિલેહણા કરવી ઇટલે મુહપત્તિને વધૂટકની પેરેં ગ્રહણ કરીને વા મચુજાદિક પાંચ સ્થાનકેં ફેરવવી તેવારેં પન્નર પન્હિલેહણ થાય, અને (અં

सुहाहो के०) अंसुह एटले बे खंजानी उपर अने ते बे खंजानी अहो एट
ले नीचें काखमां (पिछे के०). पिछ एटले वांसानी बाजुयें (चउ के०)
चार पडिलेहण करवी एटले बे खंजा उपर अने बे काखने विषे. एमज(ठ
प्पय के०) ठ पन्डिलेहण बे पगनी उपर करवी तेमां त्रण वाम पगे अने
त्रण दक्षिण पगे करतां ठ थाय, एवी रीतें सर्व मढी (देह के०) शरीरनी
पन्डिलेहणा (पणवीसा के०) पच्चीश थाय ॥ ११ ॥

इहां यद्यपि श्रीआवश्यक वृत्ति तथा प्रवचनसारोद्धारादिकें पन्डिलेहणा
नो विशेष विचार कइयो नथी तो पण इहां परंपराथी संप्रदाय समाचारीयें
स्त्रीनुं शरीर वस्त्रें आवृत होय माटें एने शरीरनी पन्डिलेहणा पच्चीशमां
थी त्रण मस्तकनी, त्रण हृदयनी अने बे पासाना खंजानी चार, एवं दश
पन्डिलेहणा न होय शेष पन्नर होय तथा वढी साध्वीने तो उघाडे माथे
क्रिया करवानो व्यवहार ठे माटें तेने मस्तकनी त्रण पन्डिलेहणा होय
शेष सात न होय बाकी अठार पडिलेहणा होय.

ए पन्डिलेहणा जे ठे, ते यद्यपि जीवरक्षानी कारणभूत जव्य जीवनें
ठे एम तीर्थकरनी आझा ठे तो पण मनरूप मांकडाने नियंत्रवा सारु
बोल धारीयें ते यद्यपि आवश्यकवृत्ति तथा प्रवचनसारोद्धारादि ग्रंथें कहुं
नथी तोपण अद्वयमतिने मन स्थिर राखवा माटें “ सुत्तञ्ज तत्तदिष्टि ”
इत्यादि पांच गाथानुं कुलक कहुं ठे, ते इहां वांदणमां अधिकार नथी
तोपण ते पांच गाथानो अर्थ लखीयें ठैयें.

जमणा फेरथी मुहपत्तिने वधूटकनी पेरें ग्रहण करीने पडिलेहण क
रीयें ते कहे ठे. माबा हाथनी जुजायें. त्रण वार पुंजियें त्यां हास्य, रति
अने अरति, ए त्रण परिहरूं. एम चिंतवीयें. जमणा हाथनी जुजायें त्रण
वार पुंजीयें त्यां जय, शोक अने दुगंठा, ए त्रण परिहरूं, एम चिंतवीयें.
मस्तक त्रण वार पुंजीयें तेमां कृष्ण, नील अने कापोत ए त्रण माठी
लेख्या ठांहुं, एम चिंतवीयें. मुखनी त्रण पन्डिलेहण करीयें त्यां रुद्रिगारव,
रसगारव अने शातागारव, ए त्रण परिहरूं, एम चिंतवीयें. हृदयनी त्रण
पन्डिलेहणा करीयें त्यां मायाशल्य, नियाणाशल्य अने मिथ्यात्वशल्य ए त्रण
शल्य ठांहुं, एम चिंतवीयें. डाबा खंजा अने जमणा खंजानी नीचें उपर बे
पासानी पन्डिलेहणा चार करीयें त्यां क्रोध, मान, माया अने लोभ ए चार

कषायने ठांरुं; एम चींतवीयें. काबे जमणे पगे अनुक्रमें त्रण पम्बिहेहणा करीयें, तिहां अनुक्रमें पृथ्वीकाय, अपकाय, तेउकाय वायुकाय, वनस्पतिकाय अने त्रसकाय, ए ठ काय जीवोनी रक्षा करूं, एम चींतवीयें ॥

तथा वल्ली पम्बिहेहणना अधिकार माटें वस्त्र, पात्र, पाट, बाजोठ, पाया वाला, पाटला, पाटली, स्थापनाना रुबा, ढाकणां, अने जाजन प्रमुखनी पच्चीश पम्बिहेहण तथा कणदोरा, मांसा अने मांसीनी दश पम्बिहेहण तथा थापनानी तेर, पायानी तेर इत्यदिक् सर्व परंपरागतें जाणवी ॥

आवस्सएसु जह जह, कुणइ पयत्तं अहीण मइरित्तं ॥

तिविह करणोवउत्तो, तह तह से निज्जरा होई ॥ ११ ॥

अर्थः—ए (आवस्सएसु के०) आवश्यकने विषे तथा मुहपत्ति अने शरीरनी पम्बिहेहणाने विषे (जहजह के०) जेम जेम उजमाल चित्त थको (पयत्तं के०) प्रयत्न एटले उद्यमप्रत्ये (अहीण के०) हीन हीन परंतु जेम कह्यो ठे तेमज करे, पण तेथकी उठो करे नही तेमज (अइरित्तंके०) अतिरिक्त ते तेथकी जूदो एटले जेम हीन न करे, तेम अधिक पण न करे एवी रीतें जल्ली बुद्धियें सहित थको (तिविहकरण के०) त्रिविध करण ते मन, वचन अने काया, ए त्रण करणे करी (उवउत्तो के०) उपयुक्त थको एटले शुद्ध उपयोगी थयो थको एकाग्रचित्त ठतो (कुणइ के०) करे (तहतह के०) तेम तेम (से के०) ते उद्यम करनार पुरुषने (निज्जरा होई के०) विशेषें कर्मोनी निर्ज्जरा थाय अने जो अविधियें प्रतिलेखना दिक् करे तो ते ठ कायनो विराधक कह्यो ठे. एटले पम्बिहेहणानुं बारसुं द्वार थयुं. उत्तर बोल एकशो वीश थया ॥ ११ ॥

हवे चार गाथायें करी बत्तीश दोष त्यागवानुं तेरसुं द्वार कहे ठे,

दोस अणाद्धिअ अट्ठिअ, पविइ परिपिंरिअं च ठो

लगई ॥ अंकुस कब्ज रिंणिअ, महुवत्तं मणपउठं

॥ १३ ॥ वेइयबइ जयंतं, जय गारव मित्त कारणा

तिन्नं ॥ पडिणीय रुठ तज्जिअ, सठ हिलिअ विप

लिय चिअयं ॥ १४ ॥ दिठमदिठं सिंगं, कर तम्मो

अण अणि ५ णालि ६ ॥ ऊणं उत्तर चूलिअ, मूअं
ढट्टर चुडलिअं च ॥ १५ ॥ बत्तीस दोस परिसुद्धं,
किङ्कम्मं जो पउंजई गुरूणं ॥ सो पावइ निवाणं,
अचिरेण विमाणवासं वा ॥ १६ ॥ दारं ॥ १३ ॥

अर्थः—जे अनादार पणे संत्रांत थको वांदि, ते पहेलो (अणाद्धिय के०)
अनादत (दोस के०) दोष. तथा जे जात्यादिकें करी धीगो थको स्तब्ध
पणुं राखतो वांदि, अथवा उव्य जावादिक चउजंगीयें करी स्तब्ध थको
वांदि ते बीजो (थट्ठिअ के०) स्तब्ध दोष. तथा जे वांदणां आपतो जाहु
तनी परें तुरत नासे, अथवा वांदणां देतो अरहो परहो फरे ते त्रीजो
(अपविद्ध के०) अपविद्ध दोष. तथा जे घणा साधु प्रत्ये एकज वांदणे
वांदि अथवा आवर्त्त, व्यंजन, अने आलाप ए सर्व एकठा करे, ते चोथो
(परिपिम्मिय के०) परिपिंडित दोष. (च के०) वल्ली जे तीमनी परें उठल
तो एटले उपकी उपकी विसंष्टुल वांदि, ते पांचमो (ढोलगई के०) ढो
लगति दोष. तथा जे अंकुशनी परें रजोहरणने बे हाथे ग्रहीने वांदि ते
ठठो (अंकुस के०) अंकुश दोष. तथा जे काठबानीपरें रिंगतो रिंगतो
वांदि, ते सातमो(कठजरिंगिय के०) कठजरिंगित दोष. तथा जे उजो थइ
बेसीने जलमांहेला माठबानी परें एकने वांदीने उतावलो ठपी फरी
बीजाने वांदि, अथवा पाठ प्रवृत्त करे अथवा रेचकावत्त अनुलोम प्रति
लोम वांदि, ते आठमो (महुवत्त के०) मत्स्योद्धर्त दोष. तथा कोइ साधु
पोताथी एकादे गुणें हीन होय ते दोषने मनमां चिंतवतो ईर्ष्यासहित
थको वांदि, ते नवमो (मणपउठं के०) मनःप्रदुष्ट दोष जाणवो ॥ १३ ॥

तथा जे बे ढींचणनी उपर तथा हेठे हाथ राखीने अथवा बे हाथविचा
लें बे ढींचण राखीने अथवा बे हाथनी वचमां एक ढींचण राखीने
अथवा खोले हाथ मूकीने वांदि, ते दशमो (वेइयवद्ध के०) वेदिकाबद्ध
दोष जाणवो. तथा ए कांइक अमने जजशे एटले विद्यामंत्रादिक शीख
वशे इत्यादिक लालचनी बुद्धियें वांदि, अथवा नही वांदीश तो रीश करशे
एवुं जाणीने वांदि, ते अगीयारमो (जयंत के०) जजंत दोष जाणवो.

તથા એમને નહીં વાંદીશ તો મુજને ગઢાદિકથી બાહિર કાઢીમૂકશે, અથવા શાપાદિક આક્રોશ કરશે, ઇત્યાદિક જયેં કરી વાંદે, તે વારમો (જય કેળ) જયદોષ જાણવો. તથા જો હું જલ્લી રીતે વાંદીશ તો સર્વ એમ જાણશે જે એ સામાચારીમાં કુશલ છે, રાહ્યો છે, વિધિપ્રવીણ છે, એવી રીતે જાણપણાના ગારવેં કરી વાંદે, તે તેરમો (ગારવ કેળ) ગારવ દોષ જાણવો. તથા એમની સાથે મહારે પૂર્વે મિત્રાઈ છે, એહું જાણી મિત્રાદિક ની અનુવૃત્તિયેં વાંદે, તે ચૌદમો (મિત્ર કેળ) મિત્રદોષ જાણવો. તથા જે જ્ઞાનદર્શનાદિક કારણ વિના વીજા અન્ય કારણ જે વસ્ત્રાદિક પદાદિક મુજને દેશે, એમ ઉદેશીને જે વાંદે, તે પંચરમો (કારણ કેળ) કારણ દોષ જાણવો. તથા જે ચોરની પરેં ઠાનો રહ્યો થકો વાંદે એટલે પરથી પોતાની આત્માને ઠાનો રાખે, રહે કોઈ મુજને ડંલચી લેશે તો માહારી લઘુતા થશે, એવી રીતે પોતાને બુપાવતો વાંદે, તે શોલમો (તિન્ન કેળ) સ્તૈન્યદોષ જાણવો. તથા આહારાદિકની વેલાયેં પ્રત્યનીકપણે અનવસરેં વાંદે, તે સત્તરમો (પરિણીય કેળ) પ્રત્યનીક દોષ જાણવો. તથા ક્રોધેં ધમધમ્યો થકો વંદના કરે, અથવા ક્રોધાંતપ્રત્યેં વાંદે, તે અઢારમો (રુઠ કેળ) રુઠદોષ જાણવો. તથા જે ઘણીયે વાર વાંચ્યા, તો પણ પ્રસન્ન થતા નથી તેમ કોપમાં પણ થતા નથી કાષ્ટની પેરેં દેખાય છે, એમ તર્જાના કરતો વાંદે, અથવા તર્જાની અંગુલિયાદિકેં તર્જાના દેતો થકો વાંદે, એટલે કહે કે એને રૂપેથી શું ? અને તુટેથી પણ શું ? એમ તર્જાતો થકો વાંદે, તે ડગણીશમો (તર્જિય કેળ) તર્જિત દોષ જાણવો. તથા જે માયાદિક કપટેં કરી વાંદે, અથવા ગ્લાનાદિક વ્યપદેશ કરી સમ્યક્ પ્રકારેં ન વાંદે, તે વીશમો (સઠ કેળ) શઠ દોષ જાણવો. તથા હે ગણિ ! હે વાચક ! તમને વાંદવાથી શું ફલ થાય ? એવી રીતે જાત્યાદિકની હેલના કરતો થકો વાંદે, તે એકવીશમો (હિલિય કેળ) હિલિત દોષ જાણવો. તથા અર્ઘ્યા વાંદણાં દેશને વચમાં વલી દેશકથાદિક વિકથાડ કરતો કરતો અજિયાને વાંદે, તે બાવીશમો (વિપલિયચિઅયં કેળ) વિપલતચિત્તકં એટલે વિપલિતચિત્ત દોષ જાણવો ॥ ૩૪ ॥

જે મુંગો રહી ઠાનો માનો વેસે તેને કોઈ વીજો જાણી જાય જેઆ ઠાનો વેસી રહ્યો છે તો વાંદે તથા કોઈ અપરતું વચમાં અંતર ઢતે ન વાંદે, એ

म दीतुं अणदीतुं करे, एटले कोश्यें दीतुं कोश्यें न दीतुं एम लाजतो थको
अंधारामां वांदणां आपे, ते त्रेवीशमो (दिष्ठमदिष्ठं के०) दृष्टादृष्ट दोष जा
णवो. तथा जे पोताना मस्तकने एक देशें करी एटले मस्तकनुं एक पासुं
गुरुने पगे लगाडे तथा मुद्राहीन पणे धर्मोपकरणादिक विपरीत पणे रा
खतो ठतो वांदे, ते चोवीशमो (सिंगं के०) शृंग दोष जाणवो. तथा जे
राजादिकना कर वेठनी पेरें जाणीने वांदे, पण कर्मनिर्झराने अर्थें वांदे न
ही, ते पच्चीशमो (कर के०) करदोष जाणवो. तथा जे गुरुने वांदणां दीधां
विना बुटको नथी, केवारें एथी बुटचुं ? एम चिंतवतो वांदे, ते ठवीशमो (त
म्मोअण के०) तन्मोचन दोष जाणवो. तथा सत्तावीशमा आश्लिष्टाना
श्लिष्टदोषनी चउजंगी थाय ते आवी रीतें के, हाथें करी रजोहरण अने
मस्तक फरसे ए प्रथम जांगो ते शुरु जाणवो तथा रजोहरणने हाथ लगाडे
पण मस्तकें हाथ न लगाडे. ए बीजो जांगो, तथा मस्तकें हाथ लगाडे पण
रजोहरणने हाथ न लगाडे ते त्रीजो जांगो, तथा रजोहरण अने मस्तक
वेहुने हाथ फरसे नही एटले लगाडे नहीं, आश्लेषे नही, ते चोथो जंग
जाणवो. ए चार जागामां प्रथम जांगो शुरु ठे अने पाठला त्रण जांगा
अशुरु दोषावतार जाणवा. ए त्रण जांगे करी वंदन करे ते सत्तावीशमो (अ
णिरुणाखिरुं के०) आश्लिष्टानाश्लिष्ट दोष जाणवो. तथा जे आवश्य
कादिकें पाठ आलावा असंपूर्ण कहेतो थको वांदे, ते अष्टावीशमो (ऊणं
के०) ऊण दोष जाणवो. तथा जे वांदणे वांदीने पढी महोटे शब्दें करी
'मन्त्रएण वंदामि' एम कहे, ते उंगणत्रीशमो (उत्तरचूलिअ के०) उत्तरचू
लिका दोष जाणवो. तथा जे आलाप आवर्त्तादिकने मूकनी परें अणउ
च्चरतो वांदे, ते त्रीशमो (मूअं के०) मूकदोष जाणवो. तथा जे आला
वाने अत्यंत महोटे खरें उच्चार करतो वांदे, ते एकत्रीशमो (ढहूर के०)
ढहूर दोष जाणवो. तथा जे अंबुअमानी परें रजोहरण ठेहडे ग्रहण करी
रजोहरणने जमामतो थको वांदणां आपे, ते (च के०) वली बत्रीशमो
(चुडलियं के०) चुडलिक दोष जाणवो ॥ १५ ॥

ए पूर्वोक्त (बत्तीसदोस के०) बत्रीश दोष तेणे करीने रहित थको
(परिसुरुं के०) परिसुरु निदोषपणे (किश्कम्मं के०) कृतिकर्म जे वांद
णां तेने (गुरुणं के०) गुरुना चरणप्रत्यें (जो के०) जे जव्यप्राणी (पउंजइ

કે૦) પ્રયુજે, ઇટલે આપે છે (સો કે૦) તે પ્રાણી (અચિરેણ કે૦) થોડા કાલમાં (નિવાણં કે૦) નિર્વાણ ઇટલે કર્મરૂપદાવાનલનો ઉપશમ જે મોક્ષ તે પ્રત્યે (પાવશ્ કે૦) પામે (વા કે૦) અથવા (વિમાણવાસં કે૦) વૈમાનિક દેવપણાના વાસપ્રત્યે પામે ॥ ૨૬ ॥ ઇટલે એ તેરમું બત્રીશ દોષ નું દ્વાર પૂરું થયું, ઉત્તર બોલ ૧૫૨ થયા ॥

હવે વાંદણાં દેતાં ૪ ગુણ ઉપજે, તેનું ચૌદમું દ્વાર કહે છે.

इह उच्च गुणा विणज, वयारमाणाश्जंग गुरुपूआ ॥ तिष्ठ
यराणय आणा, सुअधम्माराहणा किरिया॥२७॥दारां॥२४॥

અર્થ:- (ઇહ કે૦) એ વાંદણાને વિષે (ઉચ્ચ કે૦) ૪ વલી (ગુણા કે૦) ગુણ ઉપજે તે કહે છે. તેમાં એક તો (વિણજવયારં કે૦) વિનયો પચાર કરવો તે ગુણ ઉપજે ઇટલે જે વિશેષે કરી સર્વકર્મનો નાશ કરે તે ને વિનય કહીયે. તેહિજ ઉપચાર ઇટલે આરાધવાનો પ્રકાર જાણવો.

બીજો (માણાશ્જંગ કે૦) પોતાના અગ્નિમાનાદિકનો જંગ થાય ઇટલે પોતાના માનનું ગાલવું થાય. ત્રીજો (ગુરુપૂઆ કે૦) ગુરુ જે પૂજ્યજન તેમની પૂજા સેવા જક્તિનું સાચવવું થાય. ચોથો સમસ્ત કંઠ્યાણનું મૂલ રૂપ એવી (તિષ્ઠયરાણય કે૦) શ્રીતીર્થંકર દેવની (આણા કે૦) આ જ્ઞા તેનું આરાધન થાય ઇટલે આજ્ઞાનું પાલવું થાય કેમ કે જગવંતે વિનય મૂલ ધર્મ કહ્યો છે, તથા પાંચમો (સુઅધમ્મારાહણા કે૦) શ્રુતધર્મની આરાધના થાય, કેમ કે શ્રુતજ્ઞાન જે ગુરુ પાસેથી જાણવું તે પણ વંદન પૂર્વક જાણવું કહ્યું છે. તથા ઠઠો ગુણ તો પરંપરાયેં એથી (અકિરિઆ કે૦) અક્રિયારૂપ ફલ ઇટલે સિરૂપણું પામીયેં એ ૪ ગુણ વાંદણાં દેવાથી ઉપજે, તેનું ચૌદમું દ્વાર પૂર્ણ થયું, ઉત્તર બોલ ૧૫૦ થયા ॥ ૨૭ ॥

હવે ત્રણ ગાથાયેં કરી ગુરુસ્થાપનાનું દ્વાર કહે છે.

गुरुगुणजुतं तु गुरुं, ठविज्जा अहव तठ अस्काइं ॥
अहवा नाणाइतिअं, ठविज्ज सखं गुरुअजावे ॥२८॥
अके वराडए वा, कठे पुढे अ चित्तकम्मे अ ॥ स
आवमसआवं, गुरुठवणा इत्तराव कहा ॥ २९ ॥ गुरु

विरहंमि ठवणा, गुरुवएसोव दंसणहं च ॥ जिणवि
रहंमि जिणबिं, ब सेवणा मंतणं सहलं ३०॥दारां॥१५॥

अर्थः—(गुरु के०) महोटा विशेष प्रतिरूपादि ठत्रीश (गुणजुत्तं के०) गुणें करी युक्त एवा (तु के०) निश्चें (गुरुं के०) गुरुने (ठविज्जा के०) स्थापन करीने तेनी आगल प्रतिक्रमणादि क्रिया करीयें (अहवा के०) अथवा (सरकं के०) साक्षात् पूर्वोक्त गुणयुक्त एवा (गुरुअजावे के०) गुरुनो अजाव ठते (तब्ब के०) तत्र एटले ते गुरुने स्थानकें (अस्काई के०) अद्दादिक स्थापीने तेनी आगल क्रिया करीयें ते अद्दादिक स्थापनाचार्य न होय तो (नाणाइतियं के०) ज्ञानादिक त्रण एटले एक ज्ञान, बीजुं दर्शन, त्रीजुं चारित्र, ए त्रणेना उपकरण जे पोथी नोकरवा ली प्रमुख ठे तेने (ठविज्जा के०) स्थापीने तेनी आगल क्रिया करीयें. परंतु अगुरुने विषे गुरुबुद्धि आणीने तेनी आगल क्रिया करवी नहीं. केमके आगममां अगुरुने विषे जे गुरुबुद्धि आणवी तेने अत्यंत आकरं लोकोत्तर मिथ्यात्व कहुं ठे ॥ १७ ॥

हवे अद्दादिक जे कया ते कह्ने ठे. एक (अस्के के०) अद्दा ते चंदन प्र सिद्ध मालानी स्थापना जाणवी, तेना अजावे (वरामए के०) वराटके एटले त्रण लीटीना कोमानी स्थापना करवी, (वा के०) अथवा (कठे के०) काष्ठ मांसा मासी प्रमुख चंदनादिकनी पाटी आदिकनी स्थापना करवी, (पुठे के०) पुस्तकनी स्थापना करवी, (अ के०) वली तेना अजावें (चित्तकम्मे के०) चित्रकर्म ते गुरुनी मूर्तिनां चित्राम आलेख, अथवा गुरुनी काष्ठनी प्रतिमा ए पाठ श्रीअनुयोगद्वार सूत्रथी लखीयें ठैयें, “से किंतं ठवणाणुणा जणं वा अस्के वा वराडए वा कठकम्मे वा पोढकम्मे वा लेपकम्मे वा चित्तकम्मे वा गंधिकम्मे वा वेढिकम्मे वा पूरिकम्मे वा संघातिकम्मे वा एगे अणेंगे वा सप्पाउ वा असप्पाउ वा ठवणा ठविज्जति॥ एवी रीतें गुरुनी स्थापना करवी. ते बे प्रकारें जाणवी ते कह्ने ठे, (सप्पाव मसप्पावं के०) एक सप्पावस्थापना अने बीजी असप्पाव स्थापना तिहां गुरुनी मूर्ति तथा प्रतिमादिकनी आकार सहित जे स्थापना ते सप्पाव स्थापना जाणवी, अने आकारविना अद्दादिकनी जे स्थापना करवी ते

असंज्ञाव स्थापना जाणवी, वली (गुरुवणा के०) गुरुनी स्थापना ते ए क (इत्तर के०) इत्तर अने बीजी (यावकहा के०) यावत् कथिका तेमां इत्तर ते थोमा काल लगें स्थापना रहे, जेम नोकरवालीअने पुस्तकादिक नीजे स्थापना ठे, ते स्थापना क्रिया करवाने वखतें थापे ठे, माटें ज्यां सु धी ते क्रिया करीयें, तिहां सुधी ते स्थापना रहे, जो दृष्टि तिहांनी तिहां रा खीयें, तो रहे, नही तो वली फरी बीजी स्थापना स्थापवी पडे ते इत्तर का लनी स्थापना जाणवी. अने बीजी यावत्कथिक स्थापना ते घणा काल प र्यंत रहे, ते प्रतिमादिक तथा अक्षादिकनी बे प्रकारनी स्थापना करीयें ठैयें. ए स्थापनानी आशातना पण गुर्वादिकनी पेरें टालवी ॥ ३९ ॥

हवे स्थापना शा कारण माटें स्थापवी ? ते कहे ठे. जेवारें साक्षात् गुणवंत (गुरुविरहंमि के०) गुरुनो विरह एटले अज्ञाव होय, तेवारें (गुरुवदेसोवदंसणं के०) गुरुपदेशोपदर्शनने अर्थें एटले गुरुनो उपदेश देखारुवाने माटें (ठवणा के०) स्थापना स्थापवी जोइयें (च के०) इहां ज्ञावार्थ ए ठे जे, स्थापनानी आगल क्रिया करतां ते एवुं जाणे जे गुरुज मुजने आदेश आपे ठे, ते महारे इहाकारि कहीप्रमाण करवुं. केम के? गुरुना अज्ञावें जे धर्मानुष्ठान करवुं, ते शून्यज्ञाव गणाय. हवे दृष्टांत कहे ठे. जेम (जिणविरहंमी के०) हमणां श्रीजिनेश्वरनो विरह ठतां (जिण बिंब के०) श्रीतीर्थकरना बिंब एटले प्रतिमानी (सेवण के०) सेवन क रीने (आमंतण के०) आमंत्रण करवुं. जे हे जगवंत ! तमें मुजेनें संसार स मुद्रथकी तारो, मोक्ष आपो इत्यादिकजे कहेवुं, ते (सहलं के०) सकल थाय ठे. ए दृष्टांतें इहां पण श्रीगुरुना विरहें गुरुनी स्थापना पण सफल होय ठे. ए गुरु स्थापनाना एकज बोलनुं पन्नरमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १५९ थया ॥ ३० ॥

हवे बे प्रकारना अवग्रहनुं शोलमुं द्वार कहे ठे.

चउदिसि गुरुग्गहो इह, अहुठ तेरस करे सपरपस्के ॥

अण्णुन्नायस्ससया, न कप्पए तह पविसेज॥३१॥ दारां॥१६॥

अर्थः—(इह के०) ए श्रीजिनशासनमांहे (गुरुग्गहो के०) गुरुथकी अवग्रह (चउदिसि के०) चारे दिशाने विषे (सपरपस्के के०) स्व अने परपक्ष आश्रयी अनुक्रमें केटलो केटलो होय? ते कहे ठे. तिहां एक (अ

हुठ के०) सामा त्रण अने बीजो (तेरस के०) तेर (करे के०) हाथनुं जाणवुं. तेमां स्वपक्ष ते पोतामां साधु साधुमां अने बीजा श्रावक जाणवा. तथा परपक्ष ते साधु अने साध्वी तथा श्राविका जाणवी. तेमां साधु साधुने तथा श्रावकने मांहोमांहे सामा त्रण हाथ वेगलो अवग्रह होय अने गुर्वा दिकथी साध्वी तथा श्राविकाने तेर हाथ वेगलो अवग्रह होय. तेमज साध्वी तथा श्राविकाने मांहोमांहे सामा त्रण हाथनो अवग्रह होय (तड के०) तेटला अवग्रहमांहे (अणुण्णायस्स के०) गुरुनी अनुज्ञा दीधा विना (सया के०) सदा निरंतर (पविसेउं के०) प्रवेश करवाने वली (नकप्पए के०) न कट्टे. ए वे अवग्रहनुं शोलमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १६१ थया॥३१॥

ह्वे वांदणांना सूत्रांना अक्षरनी संख्यानुं सत्तरमुं द्वार तथा पदनी संख्यानुं अठारमुं द्वार कहे ठे.

पण तिग बारस डुग तिग, चउरो ठठाण पय इगुणतीसं ॥ गुण तीस सेस आव, ससयाइं सबपय अडवन्ना॥३१॥ दारं ॥१७॥१७॥

अर्थः—प्रथम वंदनक सूत्रना अक्षर (११६) ठे. तेमां लघु अक्षर (१०१) ठे, अने गुरु अक्षर तो इडामिथी मांकीने वोसिरामि पर्यंत पच्चीश ठे ते लखे ठे, डा, जा ग्ग जाओ प्प कं ना जां क क ती न डा क क क व व ठो व म्मा क स्स क प्पां. ए पच्चीश अक्षर गुरु जाणवा एटले सत्तरमुं वंदनक सूत्रना अक्षरोनुं द्वार थयुं. उत्तर बोल (३७७) थया.

ह्वे अठारमुं वंदनक सूत्रना पदनी संख्यानुं द्वार गाथाना अर्थे कहे ठे. तिहां 'विजक्तयंतं पदं' एटले विजक्ति जेना अंतमां होय तेने पद कहीयें ते इहां वंदनक सूत्रना ठ स्थानक मध्ये सर्व मल्ली अष्टावन पदनी संख्या ठे, तिहां प्रथम स्थानकमां इडामि, खमासमणो, वंदितं, जावणिजाए, निसीहियाए, ए (पण के०) पांच पद जाणवां.

तथा बीजा स्थानकमां अणुजाणह, मे, मिजग्गहं, ए (तिग के०) त्रण पद जाणवां, तथा त्रीजा स्थानक मध्ये निसीहि, अहो, कायं, काय संफासं, खमणिजाओ, जे किलामो, अप्पकिलंताणं, बहुसोजेण, जे दिवसो, वई कंतो, ए (बारस के०) बार पद जाणवां, तथा चोथा स्थानकमां जत्ता, जे, ए (डुग के०) वे पद जाणवां. तथा पांचमा स्थानकमां जवणिजां, च, जे,

ए (तिग के०) त्रण पद जाणवां, तथा ठठा स्थानकमां खामेमि, खमास मणो, देवसियं, वइक्कमं, ए (चउरो के०) चार पद जाणवां, एम (ठठाण के०) ठ स्थानकने विषे (पय इगुणतीसं के०) उंगणत्रीश पद जाणवां.

तथा (सेस के०) शेष रह्यां जे (गुणतीस के०) उंगणत्रीश पद ते (आवस्सियाइं के०) आवस्सिआएथी मांमीने वोसिरामि पर्यंत थाय, तेवारें (सव्व के०) सर्वे मदीने (पय के०) पद (अरुवन्ना के०) अठा वन्न थाय ठे. हवे ए पाठला उंगणत्रीश पद कही देखाडे ठे. आवस्सि याए पक्किरुमामि खमासमणाणं देवसियाए आसायणाए तिच्चीसन्नयराए जं किंचि मिन्हाए मण्डुक्कनाए वयडुक्कनाए कायडुक्कनाए कोहाए माणाए मायाए लोच्चाए सव्वकालियाए सव्वमिन्डोवयाराए सव्वधम्माइक्कमणाए आसायणाए जो मे अइयारो कउं तस्स खमासमणो पक्किरुमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि. ए उंगणत्रीश पद थयां. आ ठेकाणें केट लाएक जंकिंचिमिन्हाए ए एक पद माने ठे तथा केटलाएक आवस्सियाए ए अनिष्ठित पद ठे माटे नथी गणता. तेमाटे बहुश्रुत कहे ते प्रमाण जाणवुं. ए अठावन पदनुं अठारमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल ४४५ थया ॥ ३२ ॥

हवे वांदणांना दायकना स्थानकनुं उंगणीशमुं द्वार कहे ठे.

इत्थाय अणुन्नवणा, अवाबाहं च जत्त जवणा य ॥ अवरह्खामणावि य, वंदण दायस्स ठठाणा ॥ ३३ ॥ दारं ॥ १९ ॥

अर्थ—(इत्थाय के०) इत्थामि खमासमणो वंदितं जावणिज्जाए नि सीहिआए लगें पांच पदनुं प्रथम स्थानक जाणवुं, तथा (अणुन्नवणा के०) अणुजाणह मे मिउग्गहं ए त्रण पदनुं बीजुं स्थानक, तथा (अवा बाहं च के०) अव्याबाध एटले निराबाध पणुं पूठवा अर्थे निसीहिथी मां डीनें दिवसो वइक्कंतो पर्यंत बार पदोनुं त्रीजुं स्थानक जाणवुं, तथा (जत्त के०) जत्ता जे ए बे पदोनुं चोथुं स्थानक, तथा (जवणाय के०) जव णिज्जं च जे ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक, तथा (अवरह्खामणाविय के०) अपराधनुं खमाववुं एटले खामेमि खमासमणो देवसियं वइक्कमं ए चार पदोनुं ठठुं स्थानक जाणवुं. अपिच एटले वली ए (वंदणदायस्स के०) वांदणानो जे देवावालो तेनां (ठठाणा के०) ठ स्थानक जाणवां.

॥ ३३ ॥ ए ठ स्थानकनुं उगणीशमुं द्वार थयुं ॥ उत्तर बोळ ४५१ थया.
हवे ए ठ स्थानकमां ठ गुरु वचन होय तेनुं वीशमुं द्वार कहे ठे.

ठंदेणणुज्जाणामि, तहत्ति तुअंपि वट्टए एवं ॥ अहम
वि खामेमि तुमं, वयणाइं वंदणरिहस्स ॥ ३४ ॥

अर्थ:-जिहां इहामि खमासमणो वंदितं जावणिज्जाए निसीहिआए
एटलो पाठ शिष्य कहे, तेवारें गुरु जो वांदणां देवरावे तो (ठंदेण के०)
ठंदेण ए पाठ कहे, अने वांदणां न देवरावे तो “तिविहेण” एवो पाठ कहे,
ए प्रथम गुरुवचन जाणवुं, तथा ‘अणुज्जाणह मे मिउग्गहं’ ए पाठ शि
ष्य कहे, तेवारें गुरु कहे (अणुज्जाणामि के०) आझा आपुंहुं. ए बीजुं
गुरुवचन जाणवुं, तथा निसीहि इत्यादिक जेवारें शिष्य कहे, तेवारें गुरु
कहे (तहत्ति के०) तथेत्ति ए त्रीजु गुरुवचन जाणवुं, तथा जेवारें
जत्ता जे इत्यादि शिष्य कहे, तेवारें गुरु कहे (तुअंपि वट्टए के०) तुम
ने काजें पण वतें ठे. ए चोथुं गुरुवचन जाणवुं, तथा जेवारें जवणिज्जं
च जे शिष्य कहे तेवारें गुरु कहे (एवं के०) एमज, तुं पूठे ठे तेमज. ए
पांचमुं गुरुवचन जाणवुं. तथा जेवारें खामेमि खमासमणो शिष्य कहे, ते
वारें गुरु कहे (अहमविखामेमितुमं के०) हुं पण खमावुं हुं तुम प्रत्ये. ए
ठहुं गुरुवचन जाणवुं. ए ठ (वयणाइं के०) वचन ते (वंदण के०)
वांदणां देवा योग्य (आरिहस्स के०) आचार्यादिकनां जाणवां, एटले
वीशमुं ठ गुरुना प्रतिवचननुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोळ ४५९ थया ॥३४॥

हवे त्रण गाथायें करी तेत्रीश आशातनानुं एकवीशमुं द्वार कहे ठे. तिहां
प्रथम आशातना शब्दनो अर्थ करे ठे. जिहां ज्ञान, दर्शन अने चारित्र तेनो
(आय के०) लाज थाय ते लाजने (शातना के०) पामवुं नाश करवो तेने
आशातना कहियें ते इहां शिष्यादिक जो अविनयशी प्रवर्त्तता होय, गुरु आ
दिकनी आशातना करे, ते तेत्रीश प्रकारें ठे तेनां नाम गाथाना अर्थशी कहे ठे.

पुरउं पस्कासन्ने, गंता चिठ्ठण निसीअणायमणे ॥ आलोय
ए पफिसुणणे, पुवाळवणे अ आलोए ॥ ३५ ॥ तह उवदंस
निमंतण, खधा ययणे तहा अपडिसुणणे ॥ खदत्ति य त

ढगए, किं तुम तज्जाय नो सुमणे ॥ ३६ ॥ नो सरसि कह
 ङित्ता, परिसंजित्ता अणुठिवाइ कहे ॥ संथार पायघट्टण,
 चिहु च समासणे आवि ॥ ३७ दारं ॥ २१ ॥

अर्थः—प्रथम गुरुने (पुरज के०) आगल चालतां शिष्यने विनयजंगादिक
 लागे माटे ए अकारणें आशातना थाय परंतु जो मार्गादिकनी विषमता
 होय अथवा गुरुने मार्ग देखारुवा माटे जो गुरुथी आगल चालवुं परे
 तो ते अकारणमां गणाय नहीं. बीजी (पस्क के०) गुरुने परुखे बहु
 पासें गमन करे गुरुनी बराबर चाले तो आशातना थाय, त्रीजी (आसन्ने
 गंता के०) एमज गुरुने आसन्ने एटले अरुकतो गंता एटले चाले पठवाडे दू
 कमो चाले तो श्वास, ठीक, श्लेष्म, उध्रसादि दोष रूप आशातना थाय,
 एम ए त्रण आशातना जेटले जूमिजागें गुरुनी साथें चालतां थकां थाय,
 तेटलेज जूमिजागें गुरुनी पासें (चिहण के०) उच्चा रहेवाथकी पण
 पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय, एम त्रणे स्थानकें गुरुनी पासें (निसिअ
 णा के०) बेसता थकां पण पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय. एवं नव थइ, द
 शमी (आयमणे के०) आचमने एटले गुरुनी साथें उच्चार जूमियें गयां थ
 कां शिष्य जो आचार्यथकी पहेला आचमन लीये अथवा गुरुनी पहेलां च
 लु करे अथवा हाथवाणी लीये त्रो आशातना थाय. अगीयारमी उच्चार
 दिक बहिर्दिशीगुर्वादिक साथें आव्या पठी गमणागमणाथी जो गुरुथकी प्र
 थम (आलोयण के०) आलोये, तो आशातना थाय, बारमी गुर्वादिक
 वडेरा तथा रत्ताधिक जे होय ते रात्रियें बोलावे जे कोण सूतो ठे? कोण
 जागे ठे? एम वचन सांजलतो जागतो थको पण (अपन्निमुणणे के०)
 अण सांजलतानी पेरें पाठो प्रत्युत्तर नहीं आपे तो आशातना थाय, ते
 रमी गुरुआदिकने आलाववा बोलाववा योग्य एवा कोइ श्रावकादिक आ
 व्या होय अथवा आवेला जे तेने आवर्ज्जवा माटे गुरु बोलाव्यानी (पु
 वालवणेय के०) पूर्वेंज पोते बोलावे तो आशातना थाय, (अ के०) वली
 चौदमी अशन पान खादिम स्वादिम ए चारे आहार रूप जे जिह्वा
 आणी होय ते प्रथम कोइ बीजा शिष्यादिक आगल आलोईने पठी गुरु
 आगले (आलोए के०) आलोचे तो आशातना थाय ॥ ३५ ॥

पन्नरमी (तह के०) तेमज वली अशनादिक चार जे लाव्या होय ते प्रथम बीजा यतिने देखाहीने पढी गुरुने (उवदंस के०) देखाडे तो आशातना थाय, शोलमी तेमज अशनादिक चार लाव्या होय तेनी प्रथम बीजा यतिने निमंत्रणा करे के आ जात पाणी देशो ? पढी गुरुने (निमंत्रण के०) निमंत्रणा करे तो आशातना थाय. सत्तरमी अशनादिक चार सूरि प्रमुख साथें जिकायें आणीने पढी गुर्वादिकने पूढ्या विना जेनी साथें पोतानुं मन माने तेने मधुर जाणीने (खरू के०) खवरावे तो आशातना लागे, अठारमी गुर्वादिक तथा रत्नाधिक साथें जमतो थको (आयणेण के०) अशनादिक स्निग्ध सरस होय ते पोतेंज वावरे, ते आशातना जाणवी. यदुक्तं दशाश्रुतस्कंधसूत्रे ॥ सहेअसणं वा राशिए सेहिं जुंजमाणे तह सेहे खरूं खरूं मायं मायं उसहूं उसहूं मणुखं मणुखं मणा मं मणामं निरूं निरूं लुखं लुखं आहारित्ता इवइ आसायणा लेहस्सत्ता ॥ (तहा के०) तेमज उगणीशमी गुरु जेवारें साद करे तेवारें (अपनिसुणेण के०) अप्रतिश्रवणे एटले आणसांजलतानी पेरें गुरुने पाठो जुबाब आपे नही, ते आशातना जाणवी. ए आशातना पूर्वे कही ठे, परंतु ते रात्रिसंबंधी शयन करवा पढीनी जाणवी, अने आ ते दिवससंबंधि धिठाइ पणे तथा अनाजोग पणे जाणवी. वीशमी रत्नाधिक तथा गुर्वादिक जे वारें साद करे, तेवारें तेने (खरूत्तिअ के०) खर एटले अत्यंत कर्कश महोटे खरें करी पशुत्तर घणा वाले, कहे के अरे जाइ खाधो रे जाइ खाधो ! केम केरु मूकता नथी. इत्यादिक कठिन वचन बोले, अथवा आक्रोश गाढस्वरादिक गुरुने करावे. ते आशातना जाणवी, वली एकवीशमी गुर्वादिकें बोलाव्यो थको (तहगए के०) त्यांथीज एटले पोताने ठेकाणें बेठो थकोज उत्तर आपे, परंतु गुरुनी समीपें आवीने जबाप न आपे तो आशातना थाय. बावीशमी वली गुर्वादिकें बोलाव्यो थको कहे के (किं के०) शुं ठे ते ? (तुम के०) तमें कहो. कोण कहेवरावे ठे ? शुं कहो ठो ? इत्यादिक विनयहीन वचन बोले, ते आशातना जाणवी, तथा त्रेवीशमी वली गुर्वादिकें बोलाव्यो थको कहे के तूंज कां नथी करतो ? एवी रीतें पोताना पूज्यने एक वचनांत बोलावे अथवा कहे के तमे कोण थका मुऊने प्रेरणा करो ठो ? इत्यादिक वचन कहे ते आशातना जाणवी. चोवीशमी

गुर्वादिक तथा रत्नाधिक शिष्यने कहे के तमें समर्थ ठो, पर्यायें लघु ठो, माटे वृद्धनुं तथा ग्लाननुं वैयावच्च करो तेवारें ते पाठो जवाप आपे के जो तमेंज लाज जाणो ठो, तो तमे पोतें केम नथी करता? तथा तमारो बीजो पण शिष्यादिकनो बहु परिवार ठे ते शुं लाजनो अर्थी नथी? तो तेमनी पासें करावो. तेवारें वली गुर्वादिक तेने कहे के हे शिष्य! तमें आ लसु न थाउं. तेवारें वली गुरुने कहे के तमे ते शुं अमनेज दीठा ठे? एवी री तनां वचन बोलीने गुरुनी (तज्जाय के०) तर्जाना करे ते आशातना जा णवी. पच्चीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कहेता होय तेवारें शिष्य डुमणो थाय परंतु (नोसुमणे के०) सुमनो न थाय, गुर्वादिकना गुणनी प्रशंसा करे नही अने कहे के तमें गृहस्थने विशेष प्रकारें समजावो ठो, कहो ठो, तेरीतें अमने समजावता नथी अथवा गुर्वादिक तथा रत्नाधिकनो जे रागी होय तेने देखीने डुमणो थाय ते आशातना जाणवी ॥ ३६ ॥

ठवीशमी जेवारें गुरु कथा करता होय तेवारें कहे के तमने ए अर्थ (नोसरसि के०) नथी सांज्जरतो? आ अमुकनो अर्थ एम न होय एवी रीतें. कहेतां आशातना लागे. सत्तावीशमी गुर्वादिक कथा करतां होय तेनी व चमां पोतानुं माहापण जणाववाने अर्थें सज्य लोकने कहे के ए कथा हुं तमने पढी समजावीश एम कही (कहञ्जित्ता के०) कथानो छेद करे, ते आशातना जाणवी, अठावीशमी गुरु कथा कहेता थका होय अने तेने सज्य लोक हर्षवंत हृदयथी सांजलतां होय ते सज्यजनोने देखतां ठतां गुरुने कहे के एवमी शी कथा कहो ठो? हमणां जिद्दानो अवसर ठे, जोज नवेला पोरिसि वेला ठे, एम कही (परिसंजित्ता के०) पर्षदानो जंग करे तो आशातना थाय, उंगणत्रीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कही रह्या पढी पर्षदा (अणुठिआ के०) अणउठे थके तेज कथाने पोतानुं माहापण जणाववाने हेतुयें जे गुरुयें अर्थ कह्यो होय तेहिज अर्थ वली विशेषथी विस्तारी चर्ची देखामीने (कहि के०) कहे तो आशातना थाय, त्रीशमी (संथारपायघट्टण के०) गुरुनी शय्या तथा संथाराने पोताना पादादिकें करी संघट्टे तेने खमावे नही तो आशातना थाय, इहां शय्या ते सर्वांग प्रमाण जाणवी, अने संथारो ते अढी हाथ प्रमाण जाणवो, अथवा श य्या ते ऊर्णादिवस्त्रमय जाणवी, अने संथारो ते दर्जादिक तृणमय जाण

वो. एकत्रीशमी गुरुनी शय्या संधारो तथा बेसणादिकने विषे(चिष्ठ के०) तिष्ठेत् एटले बेसे,अथवा आलोटे असन्यशरीरने अवयवे करी फरसे, तो आशातना थाय, बत्रीशमी गुरुथी (उच्च के०) उंचे आसने बेसे, अथ वा अधिक बेसणे बेसे तथा गुरु जेवां वस्त्र पहेरे, तेथकी अधिक मूढ्य वालां वस्त्रादिकनो परिजोग करे, तो आशातना थाय, तेत्रीशमी (समा सणेयावि के०) गुरुने समान आसने बेसे, अथवा गुरुना जेवां वस्त्रा दिक होय, तेवांज समान वस्त्रादिकनो परिजोग करे तो आशातना थाय ठे. इहां अपिशब्द निश्चयवाचक ठे, तथा गुरुने आगल अने पाठल तथा बे बाजुयें बेसवादिकनी आशातना तो पूर्वे कहेली ठे. ए तेत्रीश आशा तना टालतो थको शिष्य विनयी कहेवाय, ते शिष्य वांदणां देवा देवरा ववाने योग्य जाणवो, ए प्रवचनपात्र थाय ॥३९॥ ए तेत्रीश आशातनानुं एकवीशमुं द्वार संपूर्ण थयुं. सर्व बोल (४९०) थया ॥

हवे बे विधिनं बावीशमुं द्वार कहे ठे. एटले पन्निक्कमणुं करवानी सा मग्नीना अज्ञावें तथा बे प्रतिक्रमण करणादि पर्यासिने अज्ञावें प्रज्ञातें अ ने संध्यायें वांदणां बे देवां, ते बेहु विधिनो अनुक्रम जाणवो ते कहे ठे.

इरिया कुसुमिणुस्सग्गो, चिश्चंदण पुत्ति वंदणालोयं ॥

वंदण खामण वंदण, संवर चउ ङोउ सज्जाउ ॥ ३८ ॥

अर्थः—तिहां प्रथम प्रज्ञातनो वंदनक विधि कहे ठे. इहां पहेली १(इ रिया के०) इरियापथिकी प्रतिक्रमीने, पढी २ (कुसुमिणुस्सग्गो के०) कुसुमिण डुसुमिणि उन्नाविणी निमित्तें चार लोग्गस्सनो काउस्सग्ग करे,ते वार पढी ३ आदेश मागीने, (चिश्चंदण के०) चैत्यवंदन करे. पढी ४ आदेश मागीने, (पुत्ति के०) मुहपत्ति पन्निक्केहे, पढी (वंदण के०)वांदणां बे आपे, तेवार पढी ६ (आलोयं के०) राश्यं आलोए, तेवार पढी ७ (वं दण के०) बे वांदणां आपे. पढी ८ (खामण के०) अप्पुठ्ठिउमि अप्पिं तर राइउ खामवुं, पढी ९ (वंदण के०) बे वार वांदणां आपे, पढी १० (संवर के०) पच्चस्काण करे, पढी ११ (चउङ्गोउ के०) चार ख मासमण पूर्वक जगवन् आचार्यादिक चारने थोउ वंदन करे, पढी १२ (डुसज्जाउ के०) सवायसंदिसाहुं, सवाय करुं,ए बे खमासमणें बे आ

દેશ માગી સજ્જાય સંદિસાઝં સજ્જાય કરે. એ પ્રજાતવંદનવિધિ જાણવો ॥ ૩૭
હવે સંધ્યાવંદનકવિધિ અથવા લઘુપ્રતિક્રમણવિધિ કહે છે.

ઇરિયાં ચિઙ્વંદણ પુ, ત્તિ વંદણં ચરિમવંદણાલોયં ॥ વંદણસ્વા
મણ ચઝઝો જ, દિવસુસ્સગ્ગો હસપ્પાઝ ॥ ૩૯ ॥ દારં ॥ ૪૨ ॥

અર્થ:—પ્રથમ ૧ (ઇરિયા કે०) ઇરિયાવહિ પઢિક્કમીને પઠી આદેશમાગીશ
(ચિઙ્વંદણ કે०) ચૈત્યવંદન કરે, તેવાર પઠી ૩ (પુત્તિ કે०) મુહપત્તિ પઢિ
લેહે, પઠી ૪ (વંદણ કે०) બે વાંદણાં દીયે, તે દેશને પઠી ૫ (ચરિ
મ કે०) દિવસચરિમ પચ્ચક્કણ કરે, પઠી ૬ (વંદણ કે०) બે વાંદણાં દે
શને ૭ (આલોયં કે०) દેવસિયં આલોય. પઠી ૮ (વંદણ કે०) બે વાંદ
ણાં દેશને, ૯ (સ્વામણ કે०) દેવસિયં સ્વામણું કરે, પઠી ૧૦ (ચઝઝોજ કે०)
ચાર સ્વામાસમણાં દેશ જગવાનાદિક ચારને વાંદી પઠી આદેશ માગીને
૧૧ (દિવસુસ્સગ્ગો કે०) દેવસિયપાયઙ્ગિત્તવિસોહણઙ્ગ ચાર લોગસ્સનો કા
ઝસ્સગ્ગ કરી આદેશ માગીને ૧૨ (હસપ્પાઝ કે०) બે સ્વામાસણે સઘાય
કરે, ઇટલે એક સ્વામાસમણે સિઘાય સંદિસાઝં, બીજે સ્વામાસમણે સઘાય ક
રું. ઇતિ સંધ્યાવંદનકવિધિ: સમાપ્ત: એ બાવીશમું દ્વાર પ્રાજ્ઞાતિકવંદન તથા સં
ધ્યાવંદન મઢી બે વિધિયેં કરી બે પ્રકારનું કહ્યું. ઉત્તર ખેદ ૪૯૨ થયા ॥ ૩૯ ॥

એયં કિઙ્કમ્મવિહીં, જુંજંતા ચરણ કરણ માઝ્ઝા ॥

સાહૂ સ્વંતિ કમ્મં, અણેગજ્ઞવસંચિયમણંતં ॥ ૪૦ ॥

અર્થ:—(એયં કે०) એ પૂર્વે કહી આવ્યા જે બોલ, તેણેં કરી (કિઙ્ક
મ્મ કે०) કૃતિકર્મ જે વાંદણાં, તેનો જે (વિહીં કે०) વિધિ જે વ્યવહાર
તે પ્રત્યેં (જુંજંતા કે०) પ્રયુંજતાં થકાં (ચરણકરણં કે०) ચરણસિત્તરી
અને કરણસિત્તરી તેના ગુણેં કરી (માઝ્ઝા કે०) આયુક્ત ઇટલે સહિત
થકા એવા જે (સાહૂ કે०) સાધુ નિર્ગ્રંથ ચારિત્રીયા તે (અણેગજ્ઞવસંચિ
યં કે०) અનેક જવનાં સંચિત ઇટલે. કોટિ જન્મનાં ઉપાર્જન કરેલાં
અને જેનાં (અણંતં કે०) દુરંત વિપાક છે ઇટલે અનંતા કાલ પર્યંત જો
ગવાય એવાં અઢેહપણે રહેનારાં જે કર્મ અથવા અનંત કાલનાં ઉપાર્જન
કરેલાં એવાં જે (કમ્મં કે०) કર્મ છે તે કર્મોં પ્રત્યેં તુરત શીઘ્રપણે (સ્વંતિ
કે०) દેપવી નિરાકરણ કરે છે, અર્થાત્ કય પમાડે છે ॥ ૪૦ ॥

अप्पमइ जवबोहं, जासियं विवरियं च जमिह
मए॥ तं सोहंतु गीयन्ता, अणज्जिनिवसि अमन्त
रिणो ॥ ४१ ॥ इति गुरु वंदनकजाण्यं समाप्तम् ॥

अर्थ:-आ वांदणांनो विचार ते (अप्पमइ के०) अप्प ठे मति जेहनी
एवा जे (जव के०) जव्यप्राणी तेमना (बोहं के०) बोध ज्ञानने अर्थ
(जासियं के०) जाख्यो परंतु आवश्यक बृहद्व्यादिक ग्रंथने विषे एनो
अत्यंत विस्तार ठे त्यांथी विशेषें जोवुं, इहां संक्षेपथी कह्यो ठे.तेमांहे जे
अनाजोगें (विवरिअं के०) विपरीतपणे (च के०) वली (जं के०) जे (इह
के०) ए जाण्यमांहे (मए के०) महाराथी कहेवाणुं होय (तं के०)
तेने वली (अणज्जिनिवेसि के०) अकदाग्रही एटले हठवादरहित एवा
अने (अमन्तरिणो के०) मत्सरपणाना परिणामें रहित, गुणना रागी
एवा जे (गीयन्ता के०) गीतार्थ एटले गीतना अर्थ तेना जाण अर्थ,
तू सूत्रार्थना जाण तथा निश्चय व्यवहारने विषे कुशल होय ते (सोहं
तु के०) शोधजो, अर्थात् शुद्ध करजो. ए ४६९ बोलें करी श्रीगुरुने वांदणां
देवानो विधि कह्यो ॥ आंहीं “ इहामि खमासमाणो वंदितं जावणिज्जा
ए निसीहिआए ” इत्यादिक गुरुवंदन सूत्र जो पण ग्रंथकारें मूल पाठ
मां गाथारूपें कह्युं नथी, तो पण प्रसंगथी तेनो अर्थ लखवो जोइ
यें, परंतु आ प्रतिक्रमणने विषे प्रथम सुगुरु वांदणांमां ते अर्थ सविस्तर
लखाइ गयेलो होवार्थी आ ठेकाणें लख्यो नथी. इति श्रीगुरुवंदनक-
जाण्य अर्थ सहित संपूर्ण ॥ ४१ ॥

हवे एवा गुणवंत गुरुप्रत्ये वांदणां देइने तेमना मुखथी यथाशक्तियें
पच्चस्काण लेवुं, केम के ‘ज्ञानस्य फलं विरतिः’ एवुं वचन ठे. वली आगम
मध्यें कह्युं ठे के, “पच्चस्काणेणं जंतं जीवे किं जणयइ पच्चस्काणेणं य आसव
दाराइनिरुज्जति” तेमाटें पच्चस्काण करवानो महोटो लाज ठे. ते पच्चस्काण
शुं? अने ते केटला प्रकारनां पच्चस्काणो ठे? इत्यादिक जाणवा माटें त्रीजुं
पच्चस्काण जाण्य कहे ठे.

॥ અથ ॥

॥ તૃતીયપચ્ચરકાણનાખ્યપ્રારંભઃ ॥

તિહાં પ્રથમ પચ્ચરકાણનાં નવદ્વાર એક ગાથાયેં કરી કહે છે.

દર પચ્ચરકાણ ચતુર્વિદિ, આહાર હુવીસગાર અહુરુતા ॥

દસ વિગઈ,તિસ વિગઈ, ગય હુહંગા ઠ સુદ્ધિ ફલં ॥૧॥

અર્થઃ—પ્રથમ (દસપચ્ચરકાણ કેળ) પચ્ચરકાણના દશ જોદ છે, તેનું દ્વાર કહેશે. વીજું પચ્ચરકાણ કરવાને વિષે પાઠ વિશેષરૂપ (ચતુર્વિદિ કેળ) ચાર પ્રકારનો વિધિ છે તેનું દ્વાર કહેશે. ત્રીજું ચાર પ્રકારના (આહાર કેળ) આહારના સ્વરૂપનું દ્વાર કહેશે, ચોથું પચ્ચરકાણમાં (અહુરુતા કેળ) અદ્વિરુક્ત ઇટલે વીજી વારનાં અણ ઉચ્ચર્યાં અર્થાત્ એકવાર કહ્યાં તેનાં તે ફરી જુદાં જુદાં પચ્ચરકાણમાં આવે, તે ન લેવાં એવા (હુવીસગાર કેળ) બાવીશ આગારનું દ્વાર કહેશે, પાંચમું (દસ વિગઈ કેળ) દશ વિકૃતિ ઇટલે દશ વિગયની સંખ્યાનું દ્વાર કહેશે, ષઠું (તિસવિગઈગય કેળ) ત્રીશવિકૃતિગત ઇટલે ઠ મૂલ વિગયના ત્રીશ નિવીયાતા થાય તેની સંખ્યાનું દ્વાર કહેશે, સાતમું એક મૂલ ગુણ પચ્ચરકાણ તથા વીજું ઉત્તરગુણ પચ્ચરકાણ એમ (હુહંગા કેળ) બે પ્રકારના જાંગા પચ્ચરકાણના થાય, તેનું દ્વાર કહેશે. આઠમું પચ્ચરકાણની (ઠ સુદ્ધિ કેળ) ઠ શુદ્ધિનું સ્વરૂપ નિશ્ચેષી, કહેવું તેનું દ્વાર કહેશે. નવમું પચ્ચરકાણ કહ્યાથી શ્હલોક તથા પરલોક મલી બે ઠેકાણે (ફલં કેળ) ફલ થાય તેનું દ્વાર કહેશે ॥ ૧ ॥ એ મૂલ નવદ્વારનાં નામ કહ્યાં. એનાં ઉત્તરદ્વાર આહીં વિવચ્યાં નથી, પણ ગ્રંથાંતરેં નેવું કહ્યાં છે, અને અહીં પણ શરવાલો આપતાં નેવું થાય છે, તે આગલ વિસ્તારેં કહેશે.

શ્હાં પ્રથમ પચ્ચરકાણ શબ્દનો અર્થ કરે છે. તિહાં એક પ્રતિ, વીજું આ, અને ત્રીજું આખ્યાન, એ ત્રણ પદ મલીને પ્રત્યાખ્યાન શબ્દ થયો છે. તેમાં અવિરતિપણાનાં સ્વરૂપપ્રત્યેં પ્રતિ ઇટલે પ્રતિકૂલપણે કરી આ ઇટલે આગાર મર્યાદાકરણસ્વરૂપેં કરી આખ્યાન ઇટલે કહેવું કથન કરવું તે છે જેને વિષે, તેને પ્રત્યાખ્યાન કહીયેં.

अथवा प्रति एटले आत्मस्वरूप प्रत्ये आ एटले अजिब्यापीने करण एटले करवुं एटले अनाशंसारूप गुण आत्माने उपजे एम करे तेनुं जे आख्यान एटले कथनरूप ते ठे जेने विषे तेने प्रत्याख्यान कहीयें.

अथवा (प्रति के०) परलोके (आ के०) क्रिया योगार्थे शुभाशुभ फल कथनरूप जेने विषे ठे तेने प्रत्याख्यान कहीयें. एम घणां व्याख्यान ठे.

ते प्रत्याख्यान एक मूलगुणरूप अने बीजुं उत्तरगुणरूप एवा बे जेदे ठे. तेमां मूलगुणनुं पञ्चस्काण यतिने पंचमहाव्रतादि रूप ठे अने उत्तरगुण प्रत्याख्यान तो यतिने पिंरुविशुद्ध्यादिक ठे तथा श्रावकने मूल गुण तो पांच आणव्रतादिकनुं ठे अने उत्तर गुण तेशिद्धाव्रतादिकनुं ठे. तथा सामान्य प्रकारें जे अविरतिपणानुं प्रतिपक्ष ते सर्व पञ्चस्काण कहीयें.

हवे प्रतिदिन उपयोगीपणा माटे उत्तरगुण प्रत्याख्यान दश प्रकारें

होय, ते आ ग्रंथना प्रथम द्वारना जेद रूपें कहे ठे.

अणागय मझ्कंतं, कोडीसहियं नियंति अणागारं ॥

सागार निरवसेसं, परिमाणकडं सके अ-श ॥ १ ॥

अर्थः—प्रथम जे कारण विशेषें आगलथी करे पण ते दिवसें न करी शके ते (अणागयं के०) अनागत पञ्चस्काण ते पर्युषणादिक पर्व आव्या नी पहेलांज एवुं विचारे जे गुरु, ग्लान, शिष्य तपस्वी प्रमुखनुं वैया वच्च महारे करवुं परुशे, तेवारें व्याकुलताने लीधे महाराथी अष्टम्यादिक तपश्चर्या थइ शकशे नही, तो मने लाजनी हानि थशे माटें ते पर्व आव्या नी पहेलांज गुरुपासें पञ्चस्काण लइने तप करे ते अनागत जावी पञ्चस्काण.

बीजुं (अझ्कंतं के०) अतिक्रान्त पञ्चस्काण ते पूर्वोक्त रीतें पर्युषणादि क पर्व अतिक्रम्या पढी तेहिज कार्यादिकने हेतुयें जे पाठलथी अष्टम्यादि क तप गुरुपासें पञ्चस्काण लइने करे तेने अतिक्रान्त अतीत पञ्चस्काण कहीयें.

त्रीजुं (कोडीसहियं के०) कोटिसहित पञ्चस्काण ते प्रजातें उपवास प्रमुख व्रत करीने वढी बीजा दिवसना प्रजात समये पण तेहिज उपवा सादिकनुं पञ्चस्काण करे, एम ठठादिकनी पण कोटि एटले संधि मेलवे एटले ठठादि एक पञ्चस्काण पूर्ण थयानी वखतें बीजुं पञ्चस्काण पञ्चस्के. एवा कोटिकमें जे तप करवुं, ते कोटिसहित तप अथवा नीवी, एकाशनादि

कने विषे पञ्चस्काण पास्या पहेलां आंबिलादिक करवुं ते, एटले एकनो अंत अने बीजा पञ्चस्काणनी आदि ते कोटिसहित पञ्चस्काण जाणवुं.

चोथुं (नियंति के०) नियंत्रित तप ते पुष्ट नीरोगी तथा ग्लानपणे होय तो पण एवुं चिंतवे जे अमुक दिवसें महारे अमुक ठठ अठमादिक तप करवुं. पठी गमे तेवुं कारण उपजे तो पण ते निर्धारेला दिवसें ते तप अवश्य करे, पण मूके नही. एम नियतकालें ते पञ्चस्काण चौदपूर्वीं हमणां व्युष्ठिन्न थयुं ठे. शिविर पण ते वेलायें ते तप करता हता, परंतु हमणां ते पञ्चस्काण नथी. ए नियंत्रित पञ्चस्काण जाणवुं.

पांचमुं (अणगारं के०) अनागार तप ते “अन्नहणाजोगेणं” तथा “सहसागरेणं” ए बे आगार तो सर्वत्र होयज ठे, परंतु महत्तरागारादिक आगार जे पञ्चस्काणने विषे न होय, ते आगार रहित पञ्चस्काण कहियें. ए पण पहेला संघयणनी साथें व्युष्ठेद थयुं.

ठठुं (सागार के०) आगार सहित ते महत्तरागारादि आगारसहित पञ्चस्काण करवुं, ते आगार सहित पञ्चस्काण जाणवुं.

सातमुं (निरवसेसं के०) निरवशेष तप ते समस्त अशनादिक चार आहार वस्तु अने अनाहार वस्तु प्रमुख सर्वनुं पञ्चस्काण करीयें. चउ विहार प्रमुख करीयें अनशन करियें ते निरवशेष पञ्चस्काण जाणवुं

आठमुं (परिमाणकडं के०) परिमाणकृत तप पञ्चस्काण ते दातीनी संख्या करे तथा कवलनी संख्या करे तथा घरनी संख्या करे, एटले दातीनुं परिमाण तेमज कोढीयानुं परिमाण तथा घरनुं परिमाण जे जिह्वादिकें करवुं, अथवा मग अरुद प्रमुख द्रव्यादिकें जे जिह्वा नो परित्याग ते सर्व परिमाणकृत पञ्चस्काण जाणवुं.

नवमुं (सके के०) सांकेतिक पञ्चस्काण ते इहां (केत के०) गृह तेणें करी जे सहित वर्त्ते तेने गृहस्थ कहियें, ते संबंधी प्रायः ए पञ्चस्काण गृहस्थने होय अथवा (संकेत के०) चिन्ह जे अंगुष्ठादिक तेणें करी होय ते संकेत कहेवाय एटले कोइएक श्रावक पोरिसी आदिक पञ्चस्काण करीने बाहेर कोइ कामें अथवा क्षेत्रादिकें गयो होय तिहां पोरिसीनो काल पूर्ण थयो अथवा घरमांज बेगो ठे अने पोरिसीनो काल पूर्ण थयो

ढे, परंतु चोजन सामग्री तैयार थइ नथी ते वखत विचार करे जे एटलो काल वचमां महारो अपञ्चस्काणपणे रहेरो, ते श्रावकने योग्य नथी. एम चिंतवी एक अंगुष्ठ सहिअं पञ्चस्कामि एटले जिहां सुधी मुठीमां अंगुठो राखुं त्यां सुधी महारे पञ्चस्काणनी सीमा ढे. एमज बीजुं मुठसहियं पञ्चस्का मि एटले मुठी बांधी. राखुं तिहां सुधी. त्रिजुं गंठसहियं पञ्चस्कामि एटले गां ठ बांधी राखुं तिहां सुधी. चोथुं घरसहियं पञ्चस्कामि, पांचमुं प्रस्वेदसहियं ते ज्यां सुधी अंगना परसेवाना बिंदु निकले, त्यां सुधी. ढठुं उस्सासस हियं पञ्चस्कामि. सातमुं शिबुकसहियं पञ्चस्कामि एटले स्तिबुक ते ज्यां सुधी पाणीना बिंदूया जाजनादिकें तथा करादिक सूके तिहां पर्यंत जाणवुं. आठ मुं जोश्रकसहियं पञ्चस्कामि एटले ज्योतिष्क जे दीवा प्रमुखनी ज्योति रहे तिहां सुधी संकेत करे. ए आठ प्रकारें नवमुं सांकेतिक पञ्चस्काण कहेवाय ढे जेमाटे कहुं ढे के ॥ अंगुष्ठ मुठी गंठी, घर सेउ उस्सास शिबुक जो श्रको ॥ पञ्चस्काण विचाले, किञ्च मणजिग्गहे सुचियं ॥ १ ॥ तथा कोश पोरिसी आदि पञ्चस्काण न करे अने केवल अजिग्रहज करे तो गांठ प्रमुख न ठोडे त्यां लगें पञ्चस्काण तेने थाय, तेथी ए पञ्चस्काण जेम बीजा पञ्च स्काणोनी वचमां थाय ढे, तेम अजिग्रहने विषे पण थाय ढे. तथा साधुने पण कोशक स्थानकें ज्यां सुधी मंरुव्यादिकें गुर्वादिक न आव्या होय त्यां लगें अथवा सागारिकादिकुं कांश कारण होय, तेवारें पण ए अजिग्रह शंकेत पञ्चस्काण थाय.

दशमुं (अस्का के०) अस्का ते काल मुहूर्त्त पौरुष्यादिक प्रमाणने पण उपचारथी जाणी लेवो. ते काल पञ्चस्काण जाणवुं ॥ २ ॥

हवे ए दश पञ्चस्काण कहां, तेमां ठेहवुं अस्का पञ्चस्काण कहुं, तेना दश जेद ढे, ते एक गाथायें करी कहे ढे.

नवकार सहिअ पोरिसि, पुरिमिहे गासणेगठाणे अ ॥

आयंबिल अन्नतठे, चरिमे अ अजिग्रह विगई ॥ ३ ॥ दारं ॥ १ ॥

अर्थः—प्रथम (नवकारसहिअ के०) नवकारसहित एटले नवकार क हीने पारीयें ते बे घमी प्रमाण नोकारसी पञ्चस्काण कहीयें, बीजुं प होर दिवससुधी पञ्चस्काण ते (पोरि के०) पोरिसि कहीयें, एमां साह

पोरिसी सार्द्ध एटले दोढ पहोरनुं पञ्चस्काण पण जाणवुं. त्रीजुं (पुरिमह के०) पुरिमार्द्ध, ते बे पहोर प्रमाणनुं पञ्चस्काण. चोथुं (एगासण के०) ए काशननुं पञ्चस्काण (अ के०) अनेपांचमुं (एगठाणे के०) एकलठाणुं. ए त्रणे नुं बे पहोर प्रमाण पञ्चस्काण जाणवुं. ठहुं जिहां एक हाथ विना बीजुं अंग हावे नही ते(आयंबिल के०)आयंबिल पञ्चस्काण.सातमुं(अजत्तठे के०) अजत्ताथै एटले उपवासनुं पञ्चस्काण. आठमुं (चरिमे अ के०) दिवसचरिम अथवा जवचरिमादिरूप जाणवुं. नवमुं (अजिग्गहे के०) अजिग्रह पञ्चस्काण ते अमुक वस्तु तेवारेंज खाउं जेवारें अमुक करुं ? इत्यादिक अजि ग्रह करे ते. तथा दशमुं (विगई के०) विगई निविगइनुं पञ्चस्काण जाणवुं. ए दशे पञ्चस्काणोने कालनी मुख्यता ठे माटें अरुद्धा पञ्चस्काण कहीयें॥३॥

इहां शिष्य पूढे ठे के पोरिसी प्रमुखने काल पञ्चस्काण कहुं ते खरुं पण नोकारसीनुं कालमान न कहुं माटें नोकारसी जे ठे, ते अजिग्रह पञ्चस्काण कहेवाय पण कालपञ्चस्काण थइ शके नहीं ?

त्यां गुरु उत्तर कहे ठे.नवकारसहियं एमां सहित शब्द आव्यो माटें सहि त शब्दें कालप्रमाण जाणवुं, अने अद्वय आगार ठे माटें अद्वयकाल जाणवो.

तेवारें शिष्य पूढे ठे के पोरिसी तो एक प्रहरकाल प्रमाण ठे माटें ए नवकारसीने विषे मुहूर्त्तछयादिक काल केम न लीधो? केम के मुहूर्त्त छ यादिक काल पण पोरिसीथी अद्वय ठे माटें बे घनीनुंज मान शा वास्ते लीधुं?

गुरु उत्तर कहे ठे, के हे शिष्य ! तें कहुं ते सत्य ठे, परंतु सर्वथी स्तोक काल अरुद्धापञ्चस्काणनो एक मुहूर्त्तज ठे, मुहूर्त्तैरुद्धा अरुद्धा इति वचनात् तेमाटें एनुं एक मुहूर्त्त कालमान जाणवुं.

हवे ए नवकारसी पञ्चस्काण, सूर्योदय पहेलांज करवुं अने नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंग लागे, नोकारसी कस्या पढी आगल पोरिसी यादिक थाय, परंतु ते विना न थाय अने यद्यपि नोकारसी विना पोरि सीयादिक करे तो काल संकेत रूप जाणवो, तथा बली वृद्ध संप्रदायें एम कहे ठे जे नोकारसी पञ्चस्काणजे ठे, ते रात्रें चउविहारादिक पञ्चस्का णना तारण रूप ठे एटले शिद्धा रूप ठे. इत्यादिक घणो विचार ठे ते प्रवचनसारोद्धारग्रंथनी वृत्तिथी जाणवो. अहीयां विशेषें करी लख्यो नथी.

हवे पुरुष प्रमाण ठाया जेहने विषे थाय ते पोरिसी जाणवी “आसा ढमासे डुपया” इत्यादिक पाठ श्रीउत्तराध्ययनादि सूत्रथी जाणवो.

ए रीतें नोकारसी, पोरिसी, दिननुं पूर्वार्द्ध ते पुरिमह, एकासण, एक लठाणुं, आयंबिल, उपवास, दिवसचरिम, अजिग्रह अने विगइ एवं दश पञ्चस्काणना नामनुं ए प्रथमद्वार थयुं. उत्तर जेद दश थया ॥ ३ ॥

हवे बीजे द्वारें पञ्चस्काण करवानो पाठरूप विधि चार प्रकारें कहे ठे.

उग्गए सुरे अ नमो, पोरिसि पञ्चस्क उग्गए सुरे ॥

सुरे उग्गए पुरिमं, अजत्तठं पञ्चस्काइति ॥ ४ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारसीनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (उग्गए सुरे के०) उग्गए सुरे (अ के०) वली (नमो के०) नमुक्कार सहिअं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नद्वणजोगेणं सहस्सा गारेणं वोसिरई ए उच्चार करवानो प्रथम विधि जाणवो.

बीजो (पोरिसि के०) पोरिसीनुं (पञ्चस्क के०) पञ्चस्काण उच्चरीयें, तेवारें (उग्गए सुरे के०) उग्गए सुरे पोरिसियं पञ्चस्काइ, उग्गए सुरे चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नद्वणजोगेणं सहस्सा गारेणं ए उच्चार करवानो बीजो विधि जाणवो.

त्रीजो पुरिमार्द्धनुं पञ्चस्काण उच्चरियें तेवारें (सुरेउग्गएपुरिमं के०)सुरे उग्गए पुरिमहं पञ्चस्काइ चउविहंपिआहारं ए उच्चार करवानोत्रीजोविधि.

चोथो अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (अजत्तठं पञ्चस्काइ के०) अजत्तठं पञ्चस्काइ तिविहंपि आहारं चउविहंपि आहारं (इति के०) एम उच्चार करीयें, ए चोथो विधि जाणवो

अहींयां पुरिमार्द्ध ते दिवसनुं पूर्वार्द्ध समजनुं एटले नोकारसी आदि पञ्चस्काण जो पूर्वें सूर्योदयथी न कखुं होय तो पण पुरिमह थाय, एम उपवासादिक पण थाय. तथा सूर्योदयथी मांढीने यावत् आगला दिवसनो सूर्योदयथाय, त्यां सुधी अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण कहेवाय ठे, एम जणाववाने तथा रात्रिनो चउविहार कखो होय अने बीजे दिवसें एक उपवासनुं पञ्चस्काण करे, तेहने चोथजत्तनुं पञ्चस्काण थाय. तथा रात्रियें चउविहारनुं पञ्चस्काण न कखुं होय अने बीजे दिने उपवास करे,

તેને અજત્તનું પચ્ચસ્કાણ કહીયેં, પણ ચોથજત્તનું પચ્ચસ્કાણ ન કહીયેં. અને ઉજ્જયકોટિ ઇકાસણાદિકેં તો ચોથજત્તનું પચ્ચસ્કાણ હોયજ. इत्यादिकं જાણાવવા માટેં ચારે વિધિ દેખાડ્યા ॥ ૪ ॥

હવે બીજા પણ ચાર વિધિ છે, તે દેખાડે છે.

ત્રણઈ ગુરુ સીસો પુણ, પચ્ચસ્કામિત્તિ એવ વોસિરઈ ॥

ઊવર્તંગિહ પમાણં, ન પમાણં વંજણહલણા ॥ ૫ ॥

અર્થ:-પ્રથમ (ગુરુ કેળ) ગુરુ જે પચ્ચસ્કાણનો કરાવનાર હોય, તે પચ્ચસ્કાઈ એમ (ત્રણઈ કેળ) ત્રણે, એટલે કહે; એ પ્રથમ વિધિ જાણવો. (પુણ કેળ) વલી (સીસો કેળ) શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર હોય તે (પચ્ચસ્કામિ કેળ) પચ્ચસ્કામિ (ઈતિ કેળ) એમ કહે એ બીજો વિધિ જાણવો. અને (એવ કેળ) એમ સંપૂર્ણ પચ્ચસ્કાણે ગુરુ (વોસિરઈ કેળ) વોસિરઈ કહે. એ ત્રીજો વિધિ જાણવો અને શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર હોય તે વોસિરામિ કહે, એ ચોથો વિધિ જાણવો. ચાર વિધિ કહ્યા.

(ઈહ કેળ) ઇહાં પચ્ચસ્કાણને વિષે કરતાં તથા કરાવતાં થકાં પોતાના મનનો જે (ઊવર્તંગ કેળ) ઉપયોગ એટલે મનની ધારણા છે તેજ (પમાણ કેળ) પ્રમાણ છે એટલે મનમાંહે જે પચ્ચસ્કાણ ધાસું હોય તેજ પ્રમાણ છે. પરંતુ (વંજણ કેળ) અક્કર તેની (હલણા કેળ) હલના છે એટલે સ્વલના છે. અર્થાત્ અનાજોગને લીધે ધારેલા ત્રિવિહાર પચ્ચસ્કાણથી બીજો કોઈ ચઢવિહાર પચ્ચસ્કાણનોજ પાઠ ઉચ્ચરીયેં, તે વંજણ હલના જાણવી તે (ન પમાણ કેળ) પ્રમાણ નથી ॥ ૫ ॥

હવે તેહીજ ઉચ્ચારનો વિશેષ વિધિ કહે છે.

પઢમે ઠાણે તેરસ, બીએ તિન્નિઝં તિગાઈ તઈઅંમિ ॥

પાણસ્સ જ્ઞહંમિ, દેસવગાસાઈ પંચમએ ॥ ૬ ॥

અર્થ:-હવે એનાં પાંચ સ્થાનક છે તેમાં (પઢમેઠાણે કેળ) પ્રથમ સ્થાનકને વિષે કાલપચ્ચસ્કાણરૂપ નોકારસી પ્રમુખ (તેરસ કેળ) તેર પચ્ચસ્કાણ જાણવાં, તેનાં નામ આગલી ગાથાયેં કહેશે, તથા (બીએ કેળ) બીજા સ્થાનકને વિષે વિગઈ, નીવી અને આયંબિલ એ (તિન્નિઝં કેળ) ત્રણ પચ્ચસ્કાણ જાણવાં. તથા (તઈઅંમિ કેળ) ત્રીજા સ્થાનકને વિષે (તિગાઈ

गारेणं, पाचमो (सव के०) सवसमाहिवत्तियागारेणं, ए (पंच के०) पांच आगार (खवणे के०) उपवासना पञ्चस्काणनेविषे जाणवा. तथा एमां अचित्त पाणी पीये माटे (पाणि के०)पाणस्सना पञ्चस्काणने विषे लेवेणवा अलेवेणवा, अहेणवा बहुलेवेणवा, ससिहेणवा, असिहेणवा, ए (लेवाई के०) लेपादिक (ठ के०)ठ आगार जाणवा, तथा एक (अन्न के०) अन्न षणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (मह के०) महत्तरा गारेणं, चोथो (सवे के०) सवे समाहिवत्तियागारेणं ए (चउ के०) चार आगार ते (चरिम के०)दिवस चरिमना पञ्चस्काणने विषे तथा (अंगुठाइ जिग्गहि के०) अंगुठमुठिसहियादिक अजिग्रहना पञ्चस्काणने विषे जाणवा ॥११॥

पञ्चस्काणना आगारोनी संख्याना यंत्रनी स्थापना.

अंक.	पञ्चस्काणनाम.	संख्या.	आगारोनां नाम.
१	नोकारसी.	१ अन्न० ॥ सह० ॥	
२	पोरिसी.	६ अन्न० ॥ सह० ॥ पठन्न० ॥ दिसामो० ॥ साहु०सव०	
३	साहुपोरिसी.	६ " " " " " " " "	
४	पुरिमह.	७ अन्न० सह० पठ० दिसा० साहु० सव० महत्त० ॥	
५	अवह.	७ " " " " " " " " " "	
६	एकासणुं.	८ अन्न० सह० सागा० आडं० गुरु०पारि० मह०सव०	
७	बियासणुं.	८ " " " " " " " " " "	
८	एकलठाणुं	७ अन्न० सह० सागारि० गुरु० पारि० मह० सव०	
९	नीवी.	९ अन्न० सहस्सा० लेवा० गिह० उक्कि० पडुच्च०	
१०	विगइ.	९ पारि० महत्त०सव०	
११	आयंबिल.	८ अन्न० सह० लेवा०गिह० उक्कि० पारि० मह०सव०	
१२	उपवास्त.	५ अन्न० सह० पारि० मह० सव०चोलपट्टागारयतिने.	
१३	पाणहार.	६ लेवे० अले० अहे० बहु० ससिहे० असिहे०	
१४	अजिग्रहसंकेत	४ अन्न० सह० मह०सव०	
१५	दिवसचरिमं.	४ " " " "	
१६	जवचरिमं.	४ " " " "	
१७	देसावगासिक.	४ " " " "	
१८	समकेतना.	६ राया० घणा० बला० देवा० गुरुनि० वित्ति०	

स्काण करवुं, तथा (तश्य के०) त्रीजा स्थानकने विषे (पाणस्स के०) पाणीना ठ आगारनुं पच्चस्काण करवुं तथा (तुरिए के०) चोथा स्थान-
कने विषे (देसावगासं के०) देसावगासिकनुं पच्चस्काण करवुं तथा पांच
मा स्थानकने विषे (चरिमे के०) ठेहेमानुं पच्चस्काण जे दिवस चरिमं
एटले रात्रिनुं डुविहार, त्रिविहार, चउविहार पाणहार प्रमुखनुं पच्चस्का
ण ते (जहसंजवं के०) यथासंजवं जे पोताने करवानी इच्छा होय ते
यथाशक्तियें करवुं तथा जवचरिमादि जे ठे, ते पण यथासंजवं करवुं. एम
(नेयं के०) जाणवुं. ए पांच मांहेवुं जे कोइ करवुं ते पच्चस्काण कहीयें॥७॥

वली ए पच्चस्काण करवाना पाठनोज विशेष कहे ठे.

तह मद्य पच्चस्काणे, सु न पिहु सूरुग्गयाइ वोसिरई ॥

करण विहिउ न जन्नइ, जहावसीयाई बिअठंदे ॥ ९ ॥

अर्थः—(तह के०) तथा ए पद विशेष देखामवा वाची ठे (मद्यप
च्चस्काणेषु के०) मध्यनां वे स्थानक जे विगइ, नीवी अने आयंबिलनुं
तथा एकासण, बियासण अने एकलठाणानुं ए बेनां ठ पच्चस्काणोने विषे
पृथग् पृथग् पच्चस्काणे (सूरुग्गयाइ के०) सूरु जग्गए विगइठं पच्चस्काइ इत्या
दिक पाठ (नपिहु के०) वारंवार न कहेवो, एटले प्रथम जे पच्चस्काण
मांडे, तिहां सूरु जग्गए कहेवो, परंतु पच्चस्काण पच्चस्काण प्रत्यें न कहे
वो, तेमज (वोसिरई के०) वोसिरइ तथा वोसिरामि ए पाठ पण अंत
ने विषे एक वार कहीयें, पण वारं वार न कहीयें ए (करणविहीउ के०)
करवानो विधि एटले पूर्वाचार्य परंपरायें एमज कहेता आव्या ठे कर
वानो एहज विधि ठे. माटें महोटा पुरुष पण (नजणइ के०) नथी
जणता. (जहा के०) जेम (आवसीयाई के०) आवस्सियाए ए पाठ
(बिअठंदे के०) बीजा वांदणाने विषे कहेता नथी, ए पण पूर्वाचार्यनी
परंपरा ठे तेम इहां पण जाणी लेवुं ॥ ९ ॥

तह तिविह पच्चस्काणे, जन्नंति अ पाणग ठ आगारा ॥

डुविहाहारे अचित्त, जोइणो तहय फासु जले ॥ १० ॥

अर्थः—(तह के०) तेमज वली (तिविहपच्चस्काणे के०) त्रिविहारना

पञ्चस्काणने विपे तथा एकासणादिक पञ्चस्काणे प्रासुक निर्जीव जलपान संबंधि (पाण्ण के०) पानक गटले पाणीना (छ आगारा के०) ठ आगार (जणंतिअ के०) जणे ठे कहे ठे. तेनां नाम कहे ठे. पाणस्स लेवेण वा, अले वेण वा, अग्गेण वा, बहुलेवेण वा, ससिन्हेण वा, असिन्हेण वा. ए ठ आगारनां नाम जाणवां. तथा (दुविद्दाहारे के०) द्विविधाहार पञ्चस्काणने विपे (अचिन्तजोझ्णो के०) अचिन्तजोजी होय सचिन्तजोय परिहारें तेने तथा (तहय) के०) तेमज जे एकासणा धियासणाविना (फासुजले के०) फासु पाणी लेनो होय गवा सचिन्त परिहारीने पण पञ्चस्काणने विपे पाणीना ठ आगार कहेवा. ए प्रथम विकल्प.

तथा अचिन्तजोजी होय अने फासु निर्जीव पाणी पीतो न होय तेने पाणम्मना आगार न कहेवा. ए वीजो विकल्प. तथा जे सचिन्तजोजी होय पण फासु पाणी पीये ठे तो तेने पाणस्सना आगार ठ कहेवा. ए त्रीजो विकल्प तथा सचिन्तजोजी ठे अने फासु पाणी पीतो नथी तो तेने पाणम्मना ठ आगार न कहेवा. तथा सचिन्तजोजी ठे अने केवल खादिस, अशन अने स्वादिस रूप त्राण आहारना पञ्चस्काणने उद्देशें रात्रिप्रमुखें तिदिहार करे ठे. तिहां पण पाणम्मना आगार न कहेवा. ए चोथो विकल्प ए चार विकल्प आगारना कथा. अर्ही तथा शब्दर्थी विशेष जाणवुं॥१०॥

इत्तुच्चिय ग्ववाणं विल, निवियाइसु फासुयं चिय जलं तु ॥

सह्यत्रि पियंति तदा, पञ्चस्कंति य तिद्दाहारं २१ ॥

अर्थः—(इत्तुच्चिय के०) पटलाज माटें अचिन्तजोजी होय तेने (खवण के०) क्षपण गटले उपवासने विपे (अं विल के०) आयं विलने विपे. तथा (निवियाइसु के०) निवि आटिक गटले निवि एकासणादिक तिदिहार पञ्चस्काण तथा आदिशब्दर्थी सचिन्त परिहारने विपे (चिय के०) निश्चयथकी (फासुयं के०) फासुक अचिन्त (जलं के०) जल ते (तु के०) जेम यति फासुक निर्जीव पाणी पीये (तदा के०) तेनी परें (सह्यत्रि के०) श्रावक पण फासुक पाणी (पियंति के०) पीये तेने पण एहिज आगार कहीयें, परंतु ते (य के०) बली (तिद्दाहारं के०) तिदिहार पञ्चस्काण (पञ्चस्कंति के०) पञ्चस्के तेवारेंज होय पण दुविहारें न होय. सचिन्तजोजीने पण उपवास, आयं विल, निविनुं पञ्चस्काण तिदिहारें

होय ते ऊष्ण पाणी पीये अने एकासणादि पञ्चस्काणनो नियम नथी.
एमां तो डुविहार, त्रिविहार, चउविहार यथासंजवे होय ॥ ११ ॥

चउहाहारं तु नमो, रत्तिपि मुणीण सेस तिह चउहा॥

निसि पोरिसि पुरिमे गा, सणाइ सद्वाण डतिचउहा ॥ १२ ॥ १

अर्थः—(नमो के०) नोकारसीनुं पञ्चस्काण तथा (रत्तिपि के०) रा
त्रिनुं पञ्चस्काण (मुणीण के०) मुनिने, यतिने (तु के०) वली निय
मा (चउहाहारं के०) चउविहारज होय अने (सेसके०) शेष पोरिसी
आदिक पञ्चस्काण ते मुनिने (तिहचउहा के०) त्रिविहारा तथा चउवीहारा
यथासंजवे होय. हवे श्रावक आश्रयी कहे ठे. (निसीके०) रात्रिनुं पञ्च
स्काण, (पोरिसिके०) पोरिसीनुं पञ्चस्काण, (पुरिम के०) पुरिमहनुं
पञ्चस्काण अने (एगासणाइ के०) एकासणादिक पञ्चस्काण जे ठे, ते
(सद्वाण के०) श्रावकने अर्थ (डु ति चउहा के०) डुविहार त्रिविहार
अने चउविहार, ए त्रण प्रकारें यथायोग्यें होय, तिहां नवकारसी अने
पोरसी तो श्रावकने चउविहार पञ्चस्काणेज होय, अने शेष पूरिमह्वादि पञ्च
स्काण तथा रात्रिनुं दिवस चरिमादि पञ्चस्काण ते डुविहार त्रिविहार अने
चउविहारें यथायोग्यें होय, परंतु ग्रंथांतरें एटलोविशेष ठे जे एकासणादि
त्रिविहार पञ्चस्काणीने रात्रें पाणहार होय अने डुविहार पञ्चस्काणे एका
सणादिकने विषे रात्रें चउविहार होय तथा केटलेएक स्थानकें श्रावकने
पण पोरिसी त्रिविहारें बोली ठे. अने डुविहार पञ्चस्काणे रात्रें त्रिविहार
होय परंतु ते कारणिक जाणवुं, व्यवहारें समजवुं नही. इत्यादि बीजी
विशेष वात ग्रंथांतरथी जाणवी, एटले चार विधिनु बीजुं द्वार पूर्ण अयुं
उत्तर बोल चौद थया ॥ १२ ॥ २ ॥

हवे चार प्रकारना आहारनुं त्रीजुं द्वार कहे ठे.

खुहपसम खमेगागी, आहारिव एइ देइ वा सायं ॥

खुहिउ वि खिवइ कुठे, जं पंकुवम तमाहारो ॥ १३ ॥

अर्थः—प्रथम सामान्य प्रकारें आहारनुं लक्षण कहे ठे. जे (खुहपस
म के०) कुधाने उपशमाववाने अर्थ (खम-के०) समर्थ होय एवोजे

(एगागी के०) एकाकी डव्य होय तथा वली (आहारिव के०) आहारने विषे पण (एइ के०) एति एटले आवे एवा लवण हिंवादिक जे आहारमांहे (सायं के०) खाद प्रत्ये (देइ के०) आपे ते, (वाके०) वली (जं के०) जे (पंकुवम के०) पंकोपम एटले कादवनी परें असार होय कादवनी उपमा धारण करे एवं कादव सरखुं डव्य होय परंतु (खुहिउंवि के०) कुधितोपि एटले कुधित थको पण (कुठे के०) कोठामां उदरमां (खिवइ के०) क्षिपति एटले क्षेपवे ठे तो (तं के०) ते सर्व (आहारो के०) आहार जाणवो ॥१३॥

हवे ए आहारना मूल चार भेद ठे, ते कहे ठे.

असणे मुग्गोयण स, तु मंम पय खज्जा रब्ब कंदाई ॥

पाणे कंजिय जव कयर, कक्कोडोदग सुराइजलं ॥१४॥

अर्थ:-तिहां एक (असणे के०) अशन ते, आशु एटले शीघ्र जे कुधाने उपशमावी नाखे तेने अशन कहियें, तेने विषे (मुग्ग के०) मगादि सर्व कठोल जाति जाणवी. तथा (जंयण के०) उंदन ते चावल जात प्रमुख सर्व उंदन जाति जाणवी. तथा (सत्तु के०) साधुउं (मंम के०) मांमा, रोटली, पक्कान्न, रोटला पूरा प्रमुख. (पय के०) दूध, दही, घृत, तेल. माखण विगयादि प्रमुख (खज्जा के०) खाजलां पक्कान्न खीर सुकुमारिका लापसी दहींथरां प्रमुख पक्कान्न. (रब्ब के०) राबनी घेंस प्रमुख (कंदाई के०) कंदादिक ते सूरणकंदादिक जाणवां. तथा तेमज, तुलसी नागरवड्यादि पत्र विना सर्व जातिनां फल फूल पत्र सर्वकंद सर्व वनस्पतिविकार शाकादि कूल्हरी चूरिम पर्पिटिकादि सर्व वस्तुनी जाति अशनमांहे आवे, तथा लवण, हिंम, सूया, अजमो, वरीयाली, धाणादिकें तद्व्यां एक वेसण पण अशनमांआवे, इत्यादि सर्व अशन जाति समजवी

हवे बीजो (पाणे के०) पानने विषे तिहां जेने पीजीयें ते पाणी कहियें तेमां अपकाय ते नदी, तलाव, डह, समुद्र इत्यादि पाणीना आश्रय संबन्धि सर्व स्थलानुं पाणी जाणवुं. तथा (कंजिय के०) कांजीनुं पाणी ठासनी आठ, तथा (जव के०) यवनुं धोयण, (कयर के०) केरनुं धोयण, आमलादिकनुं धोयण, डादनुं धोयण, तथा (कक्कोदग

કે૦) કાકની પ્રમુખ સર્વ ફલનાં ધોયણનું ઉદક ઇટલે પાણી, તથા (સુરાજ્જલં કે૦) સુરાદિ જલ તે મદિરાદિકનાં પાણી જાણવાં, એ અજ ક્યમાં જલે છે. એમાં આદિશબ્દથી દ્રાક્ષાદિકના આસવ, નાલિકેરાદિ કનાં પાણી, શ્કુરસ, સૌવીર, તક્ર તે ઠાશ ઇત્યાદિ સર્વ પદાર્થ પાણીને વિષે કલ્પે છે, તથાપિ શ્કુરસ, તક્ર તે ઠાસ અને મદિરાદિ તથા નાલિકેરાદિકનાં જલને સાંપ્રત જિતવ્યવહારેં અશનમાં ગણીયેં ઠેયેં ॥ ૧૪ ॥

આશ્મે જત્તોસ ફલાઈ, સાશ્મે સુંઠિ જીર અજમાઈ ॥ મહુ ગુડ તંબોલાઈ, આણાહારે મોય નિંબાઈ ॥૧૫॥દારં ॥ ૩ ॥

અર્થ:—હવે ત્રીજો આદિમ આહાર કહે છે. (સ્વ કે૦) આકાશ ઇટલે મુખનું વિવર કહીયેં. તેને પૂરવાને લગારેક ચૂંચ માત્ર જાંજે, પણ અન્નાદિકની પરેં તૃપ્તિ ન કરે, પરંતુ કાંઈએક અશનસમાન થાય તે આદિમ વસ્તુ કહીયેં. તે (આશ્મે કે૦) આદિમને વિષે તિહાં પ્રથમ (જત્તોસ કે૦) જત્તોષ ઇટલે શેકેલાં ધાન્ય ચણા પ્રમુખ તથા અર્ચોરુ સુઆશિકા સર્વ જાણવા, તથા આંબા કેલાં પ્રમુખ સર્વ (ફલાઈ કે૦) ફલાદિક જાણવાં, તથા ફલજાતિની સુખની મેવા સર્વ કચરી પાકાદિકની જાતિયો, ગુંદપાકાદિક, દ્રાક્ષ, ચારોલી પ્રમુખ મેવા જાતિનું સર્વ પકાન્ન આંરુ શાકરાદિ તેના વિકાર જે આંરુ કાતલી પ્રમુખ તે સર્વ આદિમને વિષે લીધા કલ્પે. પરંતુ જિતવ્યવહારેં પ્રસિદ્ધ પાણે અશન મધ્યે લેપકૃત્ય ઉત્તમ દ્રવ્યમાં ગણ્યા છે. પરંપરાયેં ઇત્યાદિક સર્વ આદિમ “જત્તાસં દંતાઈ, સ્વજુર નાલિકેર આઈ દરકાઈ ॥ કક્રમિ અંબગ ફણસાઈ, બહુવિહં આશ્મે નેયં ॥ ૧ ॥ ઇત્યાદિક વિચાર સર્વ પ્રવચનસારોદ્ધાર ગ્રંથથી જાણવો ॥ એ ત્રીજો આદિમ આહાર કહ્યો ॥

હવે ચોથો (સાશ્મે કે૦) આદિમને વિષે શું કલ્પે? તે કહે છે. તિહાં પ્રથમ તે જે આસ્વાદેં કરી લઈયેં અથવા આહારાદિક જે કીધાં હોય તે સર્વ તેના આદમાં વિનાશ પામે, લયલીન થાય તે આદિમ કહીયેં તેમાં (સુંઠિ કે૦) સુંઠ, (જીર કે૦) જીરું, (અજમાઈ કે૦) અજમાદિક, આદિ શબ્દચક્રી પીપર, મરિચ, હરડે, બેહેમાં, આમલાં, મરી પીંપલી મૂલ, પીપર, અજમોદ, આજો, કાજો કાથો, કુલિંજર, કસેલો, કચસેલિ, ચો મોથ, જેઠીમધ, પુષ્કરમૂલ, ફલ્લી, બાબલી, ચિણિકબાબ, કર્પૂર, તજ,

તમાલપત્ર, નાગકેસર, કેશર, જાયફલ, લવિંગ, હિંગુલાષ્ટક, હિંગુત્રેવીસો, સંચલ, સૈંધવ, યવચાર, ચયરસાર, કોઠવલી, ગોલી સર્વ જાતિની અશના દિમાં ન જલે તેવી જાણવી, સર્વ જાતિનાં દાતણ, તુલસી પત્ર, શ્રીપત્ર, ચાર, સોયા, મેશી, ગોમૂત્રાદિકના કીઘા અન્નમેલાદિકની ગોલીયો, ચિત્રો, પિં કાર્થ, કોણક તો પિંડાર્થને ચજુર કહે છે. પરંતુ ગ્રંથાંતરે એને સૂરણા દિ કંદનાં ચારચૂદાં કરે છે, તેને કહે છે. કર્પૂર, કચૂરો, ત્રિગુણ, પંચ પ ટોલ, ચિત્તલવણ, ઇત્યાદિક અનેક જાતિના સ્વાદિમ આહાર જાણવા.

તથા (મહુ કેળ) મધુ ઇટલે મધ અને (ગુરુ કેળ) ગોલ, ચાંડ, સાકર તથા (તંબોલાઈ કેળ) તંબોલાદિક તે વિવિધ જાતિનો તંબોલ નાગ રવેલીનાં પાન તથા સોપારી પ્રમુખ એ પણ સ્વાદિમ જાણવા.

હવે અણાહાર વસ્તુ કહે છે. અને પૂર્વે કહેલા ચારે આહારમાંહેલા કોઈ પણ આહારમાં ન આવે, પરંતુ ચઢવિહાર ઉપવાસે તથા રાત્રિને ચઢ વિહારે વાવરી કલ્પે, તે અણાહાર વસ્તુ જાણવી. તેનાં નામ કહે છે.

(અણાહારે કેળ) અનાહારને વિષે કલ્પે તે વસ્તુ કહે છે. (મોચ કેળ) લઘુ નીતિ જાણવી, અને (નિંબાઈ કેળ) નિંબાદિક તે નિંબની શલી પાનના પ્રમુખ પાંચે અંગ એ સર્વ અનાહાર વસ્તુ જાણવી, આદિ શબ્દચક્રી ત્રિફલા, કઢૂ, કરિયાતું, ગલો, નાહિ, ધમાસો, કેરનામૂલ, બોરઘાલિ મૂલ, વાવલઘાલિ, કંચેર મૂલ, ચિત્રો, ચયરસાર, સૂચન, મલયાગરુ, અગરુ ચીન, અંબર, કસ્તૂરી, રાચ, ચૂનો રોહિણી વજ, હલિદ્ર, પાતલી, આસ ગંધી, કુંદરુ, ચોપચીની, રિંગણી, અફિણાદિક સર્વજાતિનાં વિષ, સાજી ચાર, ચૂનો, જાકો, ઉપલોટ, ગૂગલ, અતિવિષ, પૂંચાન, ઇલીઝં, ચૂણીફલ સૂરોચાર, ટંકણચાર ગોમૂત્ર આદે દેશને સર્વ જાતિનાં અનિષ્ટ મૂત્ર, ચોલ, મંજીઠ, કણચરમૂલ, કુંઆર, થોહર, અર્કાદિક પંચકૂલ, ચારો, પ ટકની, ચિત્તેન ઇત્યાદિક વસ્તુ સર્વ અનિષ્ટ સ્વાદવાન છે, અને ઇષ્ટા વિના જે ચીજ મુખમાં પ્રવેષ કરીયે તે સર્વ અણાહાર જાણવી. એ ઉપવાસમાં પણ લેવી સૂજે, અને આયંબિલ મધ્યે પાણહાર પચ્ચસ્કાણ કચ્ચા પઠી સૂજે એ આહારનું ત્રીજું ઘટાર થયું, ઉત્તર જેઠ ઘટાર થયા ॥ ૧૫ ॥

हवे नवकारसी प्रमुखना आगारनी संख्यानुं चोथुं छार कहे ठे.

दो नवकार ठ पोरिसि, सग पुरिमहे इगासणे अछ ॥

सत्तेगठाण अंबिल, अछ पण चउडि ठ प्पाणे १६॥

अर्थ:— जे मूलगुण उत्तरगुण रूप पञ्चस्काण राखवाने अर्थे वानी रूप होय ते आगार जाणवा. तिहां अपवाद पदें ड्रव्य, क्षेत्र, काल अने ज्ञावादिकें विचारतां मूलगुण पञ्चस्काणने विषे अन्नद्वणादिक चार आगार जाणवा. अने उत्तरगुण पञ्चस्काणने विषे यथोक्त रीतें आगल कहेसे ते प्रमाणें सर्वत्र आगार जाणवा. ते सर्व मली एकवार उच्चस्थां थकां बावीश आगार थाय. यद्यपि अन्नद्वडससिएणादिक शोल आगार काउस्सगना ठे तथा समकितना रायाजिउंगेणादिक ठ आगार ठे, तेमज एक चोलपट्टागारेणं ठे, एवं सर्व मली (४५) आगार थाय ठे, परंतु अहीं यां तो दश पञ्चस्काणने विषे बावीश आगारनुंज काम ठे, माटें ते कहे ठे.

(नवकार के०) नोकारसीना पञ्चस्काणने विषे (दो के०) वे आगार जाणवा. (पोरिसि के०) पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे (ठ के०) ठ आगार तेम सार्द्ध पोरिसिना पञ्चस्काणे पण ठ आगार, (पुरिमहेके०) पुरिमार्द्ध ना पञ्चस्काणने विषे (सत्त के०) सात आगार, (इगासणे के०) एकास णाना पञ्चस्काणने विषे (अछ के०) आठ आगार, (एगठाण के०) ए कलठाणाना पञ्चस्काणने विषे (सग के०) सात आगार, (अंबिलअछ के०) आयंबिलना पञ्चस्काणने विषे आठ आगार जाणवा. (चउडि के०) चो थउक्तें एटले उपवासना पञ्चस्काणने विषे (पण के०) पांच आगार, (प्पा णे के०) पाणस्सना पञ्चस्काणने विषे (ठ के०) ठ आगार जाणवा ॥१६॥

चउ चरिमे चउजिग्गहि, पण पावरणे नवठ निव्वीए॥

आगारुक्कित्तविवेग, मुत्तु दव्व विगइ नियमिठ॥१७॥

अर्थ:—(चरिमे के०) दिवसचरिमना पञ्चस्काणने विषे (चउ के०) चार आगार जाणवा, (अजिग्गहि के०) अजिग्रहना पञ्चस्काणने विषे (चउ के०) चार आगार जाणवा. (पावरणे के०) प्रावरण एटले वच्च मूकवाना पञ्चस्काणने विषे (पण के०) पांच आगार जाणवा, (नवठ

निवीए के०) निवीना पञ्चस्काणने विषे नव आगार पण होय अने आठ आगार पण होय, तिहां जे पिरु अने डव्य रूप बेहु विगइतुं पञ्चस्काण करे तेहने नव आगार जाणवा, अने जे एकली (दवविगइ के०) डव्यविगइमात्रनो (नियमि के०) नियम करे तेने (उक्कित्तविवेग के०) उक्कित्तविवेगेणं ए (आगार के०) आगार तेने (मुत्तु के०) मूकीने बाकीना (अठ के०) आठ आगार होय ॥ १७ ॥ तेना यंत्रनी स्थापना आगल करी ठे.

हवे प्रत्येक आगार संबंधी आगारोनां नाम कही देवाडे ठे.

अन्न सह ड नमुकारे, अन्न सह पढ दिसय साहु सब ॥

पोरिसि ठ सहपोरिसि, पुरिमह सत्त समहत्तरा ॥ १८ ॥

अर्थ:—(नमुकारे के०) नवकारसिना पञ्चस्काणने विषे एक (अन्न के०) अन्नछणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं ए (डु के०) वे आगार जाणवा. तथा एक (अन्न के०) अन्नछणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहसागारेणं, त्रीजो (पढ के०) पढन्नकाळेणं, चोथो (दिसय के०) दिसामोहेणं, पांचमो (साहु के०) साहुवयणेणं, ठठो (सब के०) सबसमाहिवत्तियागारेणं ए (ठ के०) ठ आगार ते (पोरिसि के०) पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे जाणवा. तेमज (सहपोरिसी के०) सारु पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे पण एहिज ठ आगार जाणवा. तथा वली एज पोरिसीना ठ आगारने एक (महत्तरा के०) महत्तरागारेणं ए आगारें करी (स के०) सहित करीयें तेवारें (सत्त के०) सात आगार थाय ते (पुरिमह के०) पुरिमह तथा अवहना पञ्चस्काणने विषे जाणवा ॥ १८ ॥

हवे एकासणा तथा एकलठाणाना आगार कहे ठे.

अन्न सहस्सागारिय, आउंटण गुरुअ पारि मह सब ॥

एगविआसणि अठउ, सग इगठाणे अउट विणा ॥ १९ ॥

अर्थ:—एक (अन्न के०) अन्नछणाजोगेणं, बीजो (सहस्सा के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (सागारिय के०) सागारियागारेणं, चोथो (आउंटण के०) आउट्टणपसारेणं, पांचमो (गुरुअ के०) गुरुअपुछाणेणं, ठठो (पारि के०) पारिठावणियागारेणं, सातमो (मह के०) महत्तरा

गारेणं, आठमो, (सव के०) सव समाहिवत्तियागारेणं, ए (अष्टके के०)
 आठआगारते(एगबिआसणि के०) एकासण अने बियासणना पच्चस्काणने
 विषे जाणवा. तथा एज आठमांथी एक (अउटविणा के०) आउंटणपसा
 रेणं ए आगार विना शेष एकासणने विषे जे कहा ठे तेज (सग के०) सात
 आगार ते(इगठाणे के०) एकलठाणना पच्चस्काणने विषे होय ॥१९॥ जिहां
 जमणा हाथें जमे, मात्र कोलीया खेवानेज हाथ फेरवे, परंतु अंगोपांगने तो
 खरज खणवादिकने कामे पण हलावे नहीं ते एटलठाणं जाणवुं ॥ १९ ॥

हवे विगइ, नीवि तथा आयंबिलना आगार कहे ठे.

अन्न सह लेवा गिह, उस्कित्त पडुच्च पारि मह सबे॥

विगइ निविगए नव, पडुच्च विणु अंबिले अछा॥२०॥

अर्थः—एक (अन्न के०) अन्नढण्णाजोगेणं, बीजो (सह के०) सह
 स्सागारेणं, त्रीजो (लेवा के०) लेवालेवेणं, चोथो (गिह के०) गिह
 संसंठेणं, पांचमो (उस्कित्त के०) उस्कित्तविवेगेणं, षष्ठो (पडुच्च के०)
 पडुच्चमस्किणं, सातमो (पारि के०) पारिठावणियागारेणं, आठमो
 (मह के०) महत्तरागारेणं नवमो (सबे के०) सबसमाहिवत्तियागारेणं,
 ए (नव के०) नव आगार ते (विगइ के०) विगइ तथा (निविगए के०)
 निविगइ मली बे पच्चस्काणने विषे जाणवा, तथा ए नवमांहेथी एक
 (पडुच्चविणु के०) पडुच्चमस्किणं ए आगार विना शेष (अष्ट के०) आठ
 आगार जे विगइ अने नीविना कहा तेज (अंबिले के०) आयंबिलना पच्च
 स्काणने विषे जाणवा. जिहां आम्ल एटले खाटो चोथो रस तेहथी निव
 र्तवुं ते आयंबिल कह्यीं, तेना त्रण प्रकार ठे, एक उंदन, बीजो कुट्माष,
 त्रीजो साथुआदिक ए त्रण जेदें ठे. अथवा (आचाम्ल के०) उंसामणनी
 पेरें जिहां अन्नादिक नीरस थइ निकले तेने आयंबिल कह्यीं ॥ २० ॥

हवे उपवासना आगार कहे ठे.

अन्न सह पारि मह सब, पंच खवण ठ पाणि लेवाई ॥

चउ चरिमंगुठाइ, जिग्गहि अन्न सह मह सबे ॥२१॥

अर्थः—एक (अन्न के०) अन्नढण्णाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागा
 रेणं, त्रीजो (पारि के०) पारिठावणियागारेणं, चोथो (मह के०) महत्तरा

गारेणं, पाचमो (सव के०) सवसमाहिवत्तियागारेणं, ए (पंच के०) पांच
आगार (खवणे के०) उपवासना पञ्चस्काणनेविषे जाणवा. तथा एमां
अचित्त पाणी पीये माटे (पाणि के०)पाणस्सना पञ्चस्काणने विषे लेवेणवा
अलेवेणवा, अढेणवा बहुलेवेणवा, ससिढेणवा, असिढेणवा, ए (लेवाई
के०) लेपादिक (ठ के०)ठ आगार जाणवा, तथा एक (अन्न के०) अन्न
हणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (मह के०) महत्तरा
गारेणं, चोथो (सवे के०) सवे समाहिवत्तियागारेणं ए (चउ के०) चार आगा
र ते (चरिम के०)दिवस चरिमना पञ्चस्काणने विषे तथा (अंगुठाइ जिग्गहि
के०) अंगुठमुठिसहियादिक अजिग्रहना पञ्चस्काणने विषे जाणवा ॥११॥

पञ्चस्काणना आगारोनी संख्याना यंत्रनी स्थापना.

अंक.	पञ्चस्काणनाम.	संख्या.	आगारोनां नाम.
१	नोकारसी.	१	अन्न० ॥ सह० ॥
२	पोरिसी.	६	अन्न० ॥ सह० ॥ पढन्न० ॥ दिसामो० ॥ साहु० सव०
३	साहुपोरिसी.	६	" " " " " "
४	पुरिमह.	९	अन्न० सह० पढन्न० दिसा० साहु० सव० महत्त० ॥
५	अवह.	९	" " " " " " " " " "
६	एकासणुं.	८	अन्न० सह० सागा० आउं० गुरु० पारि० मह० सव०
७	वियासणुं.	८	" " " " " " " " " "
८	एकलठाणुं	९	अन्न० सह० सागारि० गुरु० पारि० मह० सव०
९	नीवी.	९	अन्न० सहस्सा० लेवा० गिह० उक्कि० पडुच्च०
१०	विगइ.	९	पारि० महत्त० सव०
११	आयंविख.	८	अन्न० सह० लेवा० गिह० उक्कि० पारि० मह० सव०
१२	उपवास.	५	अन्न० सह० पारि० मह० सव० चोलपट्टागारयतिने.
१३	पाणहार.	६	लेवे० अले० अढे० बहु० ससिढे० असिढे०
१४	अजिग्रहसंकेत	४	अन्न० सह० मह० सव०
१५	दिवसचरिमं.	४	" " " "
१६	जवचरिमं.	४	" " " "
१७	देसावगासिक.	४	" " " "
१८	समकेतना.	६	राया० घणा० बला० देवा० गुरुनि० वित्ति०

इहां उक्त्तिविवेगेण ए जे आगार ठे, ते आगार पिंरुविगइ आश्रयी ठे, ते पिंरु विगय जणाववा माटे विगयना जेद कही देखाडे ठे. परंतु विगयना जेदो कहेवानुं द्वार तो आगल आवशे हाल अंहीयां तो मात्र पिंरु विगय उलखाववाने निमित्तेंज कहे ठे.

इधमहु मद्य तिलं, चउरो दवविगइ चउर पिंरुदवा ॥

घय गुल दहियं पिसियं मखण पक्कन्न दो पिंरु ॥२२॥

अर्थ:-एक (दुग्ध के०) दुग्ध, बीजो (मधु के०) मधु त्रीजो (मद्य के०) मद्य एटले मदिरा अने चोथो (तिलं के०) तैल ए (चउरो के०) चार (दवविगइ के०) द्रव्य विगय ठे ए चार ते ढीळुं विगय होय रस रूप होय, माटे एने रसविगय कहीयें अने एक (घय के०) घृत, बीजो (गुल के०) गोल, त्रीजो (दहियं के०) दधि एटले दही अने चोथो (पिसियं के०) पिशितं ते मांस ए (चउर के०) चार विगय जे ठे ते (पिंरुदवा के०) पिंरुद्रव्यरूप रसरूप जाणवा. ए चार पिंरु होय एतुं द्रव्य कोइ वेला द्रव्य होय, तथा कोइ वेला पिंरु रूप श्रीणो पिंरु होय. तथा एक (मखण के०) माखण, बीजो (पक्कन्न के०) पक्कन्न ए (दो के०) बे कमाविगय जाणवां. ते खजावें करीने (पिंरु के०) पिंरु रूप होय कठिन होय, माटे एने पिंरुविगय कहीयें. ए दस विगय कहां. इहां उक्त्तिविवेगेण ए आगार जे ठे ते पिंरुविगयनो ठे ते जणाववा माटे आ गाथा कही ॥ २२ ॥

हवे केटलांएक पञ्चकाण मांहोमांहे आगार तथा पाठ उच्चार विशेषें करी सरखा ठे एटले तेना आगार पण मांहो मांहे सरखा ठे, अने पाठ पण सरखो ठे, ते कहे ठे.

पोरिसि सद्धमवहं, उज्जत्त निविगइ पोरसाइ समा ॥

अंगुष्ठ मुठि गंठी, सचित्त द्वाइं जिंग्गहिअं ॥ २३ ॥

अर्थ:- (पोरसाइसमा के०) पोरिसि आदि देइने पञ्चकाण जे ठे, ते सरखां जाणवां, एटले एक पोरिसि अने बीजी (पोरिसिसद्ध के०) सार्द्ध पोरिसि ए बे सरखां जाणवां एटले पोरिसीने सार्द्ध पोरिसीના પચ્ચકાણના પા

ठनो उच्चार तथा आगार पण सरखा ठे तेमज पुरिमह ने (अवहं के०) अवहनुं पञ्चस्काण पण सरखुं जाणवुं, तथा एकासणुं अने (हुज्जत् के०) हुज्जत् एटले बीआसणानुं पञ्चस्काण अने आगार पण सरखा जाणवा, तथा विगइ ने (निविगइ के०) नीविनुं पञ्चस्काण अने आगार पण सरखा जाणवा. तथा (अंगुष्ठ के०) अंगुष्ठसहियं, (मुठि के०) मुठिसहियं, (गंठी के०) गंठिसहियं, (सचित्तदवाइं के०) सचित्त डव्यादिकनुं पञ्चस्काण एटले सचित्त डव्यादिक एटले सचित्त डव्यादिकना पञ्चस्काण जे देसावगासिक तेमज दिवसचरिमादिनां पञ्चस्काण ए सर्व (अजिगहियं के०) अजिग्रह पञ्चस्काण कहेवाय, तेना पण मांहोमांहे पाठ तथा आगार सरखा जाणवा. परंतु कालप्रमाणादिकें तथा स्थानकें तो फेर फार होयज ॥ ३३ ॥

हवे ए सर्व आगारोना अर्थ कहे ठे.

विस्सरण मणाजोगो, सहस्सागारो सय मुहपवेसो ॥

पन्नकाल मेहाई, दीसि विवज्जासु दिसिमोहो ॥ ३४ ॥

अर्थ:—जे (विस्सरण के०) विस्सरण थइ जाय ते (अणाजोगो के०) अनाजोगथी थाय एटले पञ्चस्काणनो उपयोग अनाजोग थकी वीसरी जाय तेवारें अजाणपणे कांइ मुखमां प्रक्षेप करे तो तेथी पञ्चस्काण जंग न थाय. ए प्रथम अणाजोगेण आगार कह्युं एनी साथें अन्नन्न शब्द जोरुयें ते वारें अन्नन्नणाजोगेण एवुं नाम थाय माटें तेनुं कारण समजवाने नीचें अर्थ लखीयें ठैयें, अन्नन्नणाजोगेण एटले अन्यत्र अने अनाजोगात् तिहां अन्यत्र एटले जे आगार कहां होय ते आगार वर्जिने बीजा सर्वत्र स्थानकें पञ्चस्काण पालवानी यत्ना राखवी. अन्नन्न ए पद सर्वे आगारें जोरुवुं, एम जाणवुं तथा अनाजोगात् एटले वीसरवाथकी अर्थात् पञ्चस्काणनो उपयोग वीसरते अजाणतां कांइ मुखमां प्रक्षेप कराइ जाय पढी पञ्चस्काण सांजरी आवे तेवारें तरत मुखथकी त्याग करे तेथी पञ्चस्काण जंग थाय नही अथवा अजाणे मुखथकी हेठे उतखुं पढी कालांतरें अथवा तुरत स्मरणमां आवे तो पण पञ्चस्काणनो जंग थाय नही परंतु शुद्धव्यवहार ठे तेथी फरी निःशंक न थाय ते माटें यथायोग्य प्रायश्चित्त लेवुं. ए बात सर्व आगारोने विषे जाणवी. माटें आहीं पीठिकारूपें लखी.

વીજો (સહસાગારો કે) સહસાત્કાર તે (સયમુદ્ધ કે) પોતાની મેલેં આવી મુખમાંહે (પવેસો કે) પ્રવેશ કરે તે જાણું. એટલે પચ્ચસ્કાણ કીધું છે તેનો ઉપયોગ તો વીસચ્ચો નથી પણ કાર્ય કરવાના પ્રવર્તનયોગ લક્ષણ સહસાત્કારેં સ્વજાવેંજ પોતાના મુખમાં કાંઈ પ્રવેશ થઈ જાય જેમ દધિ મથતાં થકાં ઢાંટો ડૂબીને મુખમાં પડી જાય અથવા અન્નાદિકનો કણ મુખમાં પડી જાય તથા ચઢવિહાર ઉપવાસ હોય અને વર્ષાકાલમાં મેઘનો ઢાંટો મુખમાં પડી જાય તો પચ્ચસ્કાણ જાંગે નહીં.

ત્રીજો (પચ્ચન્નકાલ કે) પ્રચ્ચન્નકાલ તે કાલની પ્રચ્ચન્નતા જાણવી. જેમ (મેહાઈ કે) મેઘાદિ એટલે મેઘના વાદલે કરીને ઢંકાઈ ગયેલા સૂર્યની સ્થિતિ ન પડે તથા આદિશબ્દથી દિગ્દાહ, ગ્રહાદિક, રજોવૃષ્ટિ, પર્વત પ્રમુખ સર્વત જાણી લેવું. તિહાં પર્વત અને વાદલા પ્રમુખેં અંતરિક્ષ, સૂર્ય દેખાય નહીં અથવા રજ ડૂબે કરી ન દેખાય તેવારેં પોરિસીયાદિ કના કાલની સ્થિતિ ન પડતાં અપૂર્ણ થયેલીને સંપૂર્ણ થયેલી જાણીને જ મવા બેસી જાય તો પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય પરંતુ જાણવામાં આવે તો પઠી અર્ધો જમ્યો થકો હોય તો પણ એમજ બેસી રહે, અને પોરિસી આદિ પૂર્ણ થાય પઠી જમે તો જંગ ન થાય, પરંતુ હજી પૂર્ણ થઈ નથી એવું જાણ વામાં આવે તો પણ પડે નહીં અને જમે તો પચ્ચસ્કાણ જંગ થઈ જાય ॥

ચોથો (દિસિમોહો કે) દિસામોહેણ તે (દિસિવિવજ્ઞાસુ કે) દિશિના વિપર્યાસપણાથી જોવારેં દિઝ્મૂઢ થઈ જાય તેવારેં પૂર્વને પશ્ચિમ કરી જાણે અને પશ્ચિમને પૂર્વ કરી જાણે એમ સ્થિતિ ન પડવાથી અપૂર્ણ પચ્ચસ્કાણે પૂર્ણકાલ થયો જાણીને જમે તો પચ્ચસ્કાણ જંગ નહીં અને દિઝ્મોહ મટી ગયાં પઠી જોવારેં જાણવામાં આવે તેવારેં પૂર્વની પેઠેં અર્ધો જમ્યો થકો હોય તો પણ પચ્ચસ્કાણ પૂર્ણ થાય તિહાં સુધી એમજ બેસી રહે અને કાલ પૂરો થયા પઠી જમે ॥ ૩૪ ॥

સાહુવયણ ઝગ્ધાઢા, પોરિસિ તણુ સુઢયા સમાહિત્તિ ॥

સંઘાઈ કજ્ઞ મહત્તર, ગિદ્ધ બંદાઈ સાગારી ॥૩૫ ॥

અર્થ:-પાંચમું (ઝગ્ધામપોરિસિ કે) ઝગ્ધામ પોરિસી એવો (સાહુ વયણ કે) સાહુનું વચન એટલે બહુપદિપુષ્પા પોરિસિ એવું સાંજલીને જો

अपूर्ण पञ्चखाणे जमे तो पण पोरिसी जंग न थाय, पढी कोइकना क हेवा उपरथी जाणवामां आवे के हजी खगण पोरिसीनो काल पूर्ण थयो नथी तेवारें पूर्वोक्त रीतें अर्कजुक्त रहे अने पोरिसीनो काल पूर्ण थया पढी जमे ए साहुवयणेणं नामें आगार जाणवो.

ठोठो (तणु के०) शरीर तेनुं (सुहया के०) स्वस्थता जे निराबाध पणुं तेने (तणु के०) समाधि (इति के०) एम कहीयें एटला माटे ए सबसमाहिवत्तियागारेणं कहेवाय इहां तीव्रशूलादिक रोग उपने थके, आर्त्त रौडनी सर्वथा निराशें जे शरीरनी स्वस्थता ते सर्व समाधि कहीयें तत्पात्ययिक जे कारण ते सर्वसमाधिवर्तिताकार कहीयें. ते समाधिने नि मिनें जे औषध पथ्यादिकनी प्रवृत्तिने विषे अपूर्ण प्रत्याख्याने जमतां पण पञ्चखाण जंग थाय नहीं.

सातमुं (संघाश्कळा के०) संघादिकनुं कोइ कार्य उपने थके वडेरानी आझा पाळे तेने (महत्तर के०) महत्तरागार कहीयें, ते आवी रीतें के जे पञ्चखाण कीधुं ठे तेनी अनुपादनाथकी पण जो निर्झरानी अपेक्षायें विचारीयें तो महोदुं निर्झरा लाज हेतु कार्य ठे, अने अन्य पुरुषांतरें ते कार्य असाध्य ठे, बीजा कोइ पुरुषथी थाय तेम नथी एवुं कोइ संघनुं तथा आदि शब्दथकी चैत्य ग्लानादिकना कायें प्रयोजन ठे तेहिज आकार ते महत्तराकार कहीयें. तिहां अपूर्ण कालें जमतां पञ्चखाण जंग न थाय.

आठमुं (गिहृष्ठ के०) गृहस्थनी नजर पडे तथा (बंदाइ के०) सर्प बंदि वानादिकनी नजर पडे तेने (सागारी के०) सागारिआगारेणं कहियें. तिहां आगार एटले घर तेणे करी सहित ठे जे तेने सागारिकहीयें तेनी नजरें देखतां साधुने आहार करवो कह्ये नहीं. केम के एथकी प्रवचनोपघातादिक बहु दोषनो संजव थाय माटे साधुने जमतां थकां जो सागारी आवी पडे अने ते जो चल होय एटले तरत जवावालो होय तो क्षणैक बेसी रहे अने तेने स्थिर रहेतो जाणे तो स्वाध्यायादिकना जंग पातकना जयथकी अन्यत्र जइने तेहिज आसने जमे तो पञ्चखाण जंग न थाय. ए जेम गृह स्थने सागारिक कहीयें तेमज जेहनी दृष्टें देखतां अन्न खाइयें ते पचे नहीं तेने पण सागारिक कहीयें तथा उपलक्षणें आदि शब्दथकी सर्प, अग्नि, प्रदीप, नरेली, पाणीनी रेल आवे तथा गृहपातादिक एटले घर पनुं होय

ए आगार पण लेवा. इत्यादिक उपद्रवोना कारणे अन्यस्थानकें जइ ज मतां पण पञ्चस्काण जंग न थाय ॥ १५ ॥

आउंटण मंगाणं, गुरु पाहुण साहु गुरुअचुठाणं ॥
परिठावण विहि गहिए, जइण पावरण कडिपट्टो ॥ १६ ॥

अर्थः—नवमो (अंगणं के०) पग प्रमुख अंग तेनुं (आउंटण के०) आकुंचन एटले संकोचवुं तथा पसारवुं ते अणखमते करवुं पडे एटला माटे एने आउट्टणपसारेणं आगार कहीयें तेथी जमतां थकां कांश्क पोतानां आसनादिक चलायमान थाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय.

दशमो (गुरु के०) पोताना दीक्षागुरु आवे अथवा कोइ महोटो पा हुणसाहु के०) प्राहुणो साधु आवे थके जमतां उठवुं पडे तो (गुरुअ चुठाणं के०) गुरुअपुठाणेणं आगार थाय एटले ते आवेला आचार्यादिक गुरुनां विनयादिक करवा माटे अज्युत्तानादिक साचववा सारु उठवुं पडे, फरी तेमज बेसीने जमे तो पञ्चस्काण जंग न थाय ॥

अगीयारमो (पारिठावण के०) जे अन्न परठवातुं होय ते (विहिगहिए के०) विधियें ग्रहण करेलु होय ते उपवासादिक पञ्चस्काणमां पण लेवुं पडे तेने पारिठावणियागारेणं कहीयें एटले जे विधियें करी निर्दोष पणे ग्रहण कखुं अने विधियें वहेंची आप्युं होय पठी अन्य साधुयें विधियें जुक्त कत्या थकी कांश्क आहार उगस्यो ते पारिष्ठापन योग्ग थयुं परंतु ते अधिक आहारने परठवतां दोष उपजे ठे एवुं जोणीने तेहवुं अन्न तथा विगयादिकने गुरुनी आझायें आहारतां पञ्चस्काण जंग न थाय. तिहां एटलुं विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिठावणियागारेणं थाय तथा तिविहार उपवासना पञ्चस्काणमां अन्नादिकनुं पारिठावणिया गारेणं थाय, परंतुविगयादिकनुं पारिठावणियागारेणं न थाय, अने बीजा सर्व पञ्चस्काणोने विषे थाय. ए आगार यतिने होय परंतु पाठ संलग्न ठे माटे गृहस्थने पण पाठमां कहेवाय ठे.

वारमो (जइण के०) यतिने अर्थे आगार जाणवो ते यतिने अर्थे (पावरण के०) पावरणना पञ्चस्काणे (कडिपट्टो के०) चोलपट्ट तेहनो आगार जाणवो, एटले वस्त्र मूकी नग्न थइ बेठो होय अने गृहस्थ आवे

एटले लज्जाने माटे उठीने चोलपट्ट पहेरे, तेने चोलपट्टागारेणं कहीयें एथी पञ्चस्काणजंग न थाय. ए आगर पण यतिने होय ॥ २६ ॥

खरडिय लुहिअ मोवा, इ लेव संसठ मुच्च मंमाई ॥ उक्कि
त पिंरु विगई, एं मस्कियं अंगुलीहिं मणा ॥ २७ ॥

अर्थः—तेरमो, प्रथम (खरडिय के०) खरड्यो ते लेप अने पढी तेने लुहिअ के०) लुंढी नाख्यो होय एटले खरड्यो ते लेप अने लूठयुं ते अलेप एवो (मोवाइ के०) मोयो चाटुवो प्रमुख होय ते (लेव के०) लेवाखेवेण आगार जाणवो, एटले जोजननुं जाजन अथवा चाटुवा प्रमुख होय ते अकटपनीय एवा विगय अने शाक प्रमुख अन्नादिकें खरड्या होय, पढी ते कढी प्रमुखने लुंढीने अलेप कीधां होय तो पण कांश्क विगयादिक अवयवना सझावें सहित ठे तेवा जाजने करी आयंबिलादिक पञ्चस्काण वालाने जमतां पञ्चस्काण जंग थाय नही.

चौदमो गिह्ठसंसठेणं एटले जक्तदायक गृहस्थसंबंधि विगयादिकें वधारादिकें (संसठ के०) संसृष्ट एटले मिश्र कीधुं एवुं (मुच्च के०) शाकादिक केरंबादिक तथा (मंमाई के०) मांडादिक ते लगारेक हाथे गोल प्रमुखें चोपड्या कीधा होय तेने गृहस्थसंसृष्ट कहीयें ते निविना पञ्चस्काणे लेवा कट्टे तथा आयंबिलमां पण किंचिन्मात्र तैलादिकें स्निग्ध हाथे लगा डेला एवा मंडकादिक होय ते पण यतिने लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय.

पन्नरमो (पिंरु विगईणं के०) पिंरुरूप विगयनुं (उक्कित्त के०) उत्कृष्ट एटले पातुं लेवुं एटला माटे एने उक्कित्तविवेगेणं नामें आगार कहीयें. एटले ए जाव जे मांमां प्रमुख अन्न तथा पूषिकादिक ऊपर गोल प्रमुख तथा माखणादिक मूक्यां होय, ते फरी पाठा तेना उपरथी उपासी पण लीधा होय एटले ए गोल माखणादिक जे पिंरु विगय ठे ते एवां ठे के जे पदार्थ ऊपर राखेलां होय तेने फरी जेवारें तेना उपरथी पाठां उ ऊरी लश्यें तेवारें ते निःशेषपणे एटले बधां पाठां लेवाइ शकाय नही कां इक पण रोटला प्रमुखने लागेलां थकांज रही जाय माटे जेना उपरथी पिंरुविगई अलगी करी लीधी होय एवा रोटलाप्रमुखने विगईना पञ्चस्काण वालो, जो गृहस्थना घरथी वहोरीने जुंजे, तो पञ्चस्काणजंग न थाय.

शोलमो (मरिक्कियं के०) मसद्वयुं (अंगुलीहिं के०) अंगुलीयें करीने (मणा के०) लगारेक एटले ए जाव जे अंगुलियें घृतादिक चोपडी ते अंगुलीयें चोपडीने मांका प्रमुख करे तेने पमुच्चमरिक्किएणं कहीयें. ते सर्व था रूक्क एवा मंमकादिक होय तेने लगारेक स्नेहवंत सुकुमारता उपजा ववाने अर्थे बहुचूइ प्रमुख स्तंगुलीयें करी अक्षित कीधुं होय ते नीवि प च्चस्काणमां लेतां पच्चस्काण जंग न आय, परंतु घृतादिकनी धारयें करी अक्षित करे, तो लेवुं कट्टे नहीं. ए शोल आगार अशन आश्री कहा॥१३॥

हवे पाणस्सना ठ आगारनो अर्थ कहे ठे

लेवाडं आयमाई, इअर सोवीरमड मुसिणजलं ॥ धोअण बहुल ससिहं, उस्सेइम इअर सिहविणा ॥१८॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थः—प्रथम (लेवानं के०) लेपकृत पाणी ते कोने कहीयें? के (आयमाई के०) आचाम्बादि उंसामण आदिशब्द थकी आंवली तथा द्राक्षनुं पाणी पण जाणवुं एटला माटे ए आगारनुं नाम लेवेणवा कहीयें.

बीजो (इअर के०) इतर एटले पूर्वोक्त लेपथकी उलटु अलेपकृत पाणी लेवुं ते माटे ए आगारनुं नाम अलेवेण वा जाणवुं. ते (सोवीरं के०) सौवीर कांजी धोयण आदिशब्दथी गडूल जरवाणी प्रमुख जाणवुं

त्रीजो (अहं के०) अह ते निर्मल पाणी (उसिणजलं के०) ऊष्ण पाणी एटले त्रिदंतोत्कालित ऊष्ण जल अथवा बीजुं पण निर्मल पाणी नितखुं फलादिकनुं धोयण जाणवुं एटला माटे अहेणवा नाम कहीयें.

चोथो (धोअण के०) चोखा प्रमुखना धोयण प्रमुखनुं पाणी तेने (बहुल के०) बहुलेप कहीयें एटला माटे एनुं बहुलेवेणवा एवुं नाम ठे ए तंडुलधावनादिक गंडुल पाणी जाणवुं.

पांचमो (ससिहं के०) सीथ सहित पाणी ते (उस्सेइम के०) आटाथी खरड्या हाथनुं धोयण एटले उस्सेइम एवुं पिष्टजलनुं नाम ठे एटला माटे ससिहेणवा एवुं ए आगारनुं नाम ठे.

छठो ए पूर्वोक्त पांचमा ससिहेण वा ए आगारथी (इअर के०) इतर ते आटावाला हाथनुं धोयण तेने वस्त्रादिकें करी गद्वयुं होय तेथी ते (सिहविणा के०) सीथ विनानुं जाणवुं, एटले अन्नादिक आटाना दाणाना स्वाद

વિનાનું થાય, ઇટલા માટે તેનું નામ અસિન્હેણ વા કહેવાય. એ ઠ આગાર પાણીના કહ્યા. તેની સાથે પૂર્વે કહેલા શોલ આગાર મેલવીયેં, તેવારેં સર્વ મલી બાવીશ આગારોની સંખ્યા થાય ॥ ૨૮ ॥

આંદીયાં પ્રત્યેક આગારેં વા શબ્દ મૂકેલો છે તે એક એકથી બીજા બી જામાં વિશેષ દેખાવવાને માટે છે, ઇટલે લેપથી અલેપ વિશેષ, અલેપથી અઢ વિશેષ, અઢથી બહુલેપ વિશેષ, બહુલેપથી સસિઢ વિશેષ, સસિઢથી અસિઢ વિશેષ જાણવો, પરંતુ લેપાદિકનું પાણી લીયે તો પણ ઉપવાસાદિ કનો જંગ થાય નહીં. ઇતિ જાવઃ ॥ એ પ્રકારેં અપુનરુક્ત ઇટલે ફરી ન ઉચ્ચરીયેં એવા બાવીશ આગારોના અર્થનું વ્યાખ્યાન લેશથી દેખાડ્યું. એ આગારોના અર્થનું ચોથું. દ્વાર પૂર્ણ થયું ઉત્તર બોલ ચાલીશ થયા ॥

હવે દશ વિગણના સ્વરૂપનું પાંચમું દ્વાર કહે છે.

પણ ચઝ ચઝ ચઝ હ હવિહ, ઠ ઝસ્કહહાઇવિગઇ ઇગવીસં ॥

તિ હ તિ ચઝવિહ અઝસ્કા, ચઝ મહુમાઈ વિગઇબાર ॥૧૯॥

અર્થઃ—જે ઇંદ્રિયાદિકને પુષ્ટ કરે, મન, વચન અને કાયાના યોગને અપ્ર શસ્ત વિકાર ઉપજાવે, તે વિગઇ કહીયેં, તે વિગઇ દશ જેદેં છે. તેમાંથી ચાર વિગઇ તો સાધુ અને શ્રાવક બેહુને અઝઘ્યજ છે ઇટલે જઢાણ કરવા યોગ્ય નથી, અને ઠ ઝઘ્યવિગઇ સાધુ અને શ્રાવક બેહુને ઝઘ્ય કરવા યોગ્ય છે માટે એને ઝઘ્ય વિગઇ કહીયેં, તેના ઉત્તર જેદ બાર થાય તે કહે છે.

પ્રથમ હુધ વિગઇ (પણ કેળ) પાંચ જેદેં છે, બીજી દધિ વિગઇ (ચઝ કેળ) ચાર જેદેં છે, ત્રીજી ઘૃતવિગઇ (ચઝ કેળ) ચાર જેદેં છે, ચોથી તેલ વિગઇ (ચઝ કેળ) ચાર જેદેં છે. પાંચમી ગોલવિગઇ (હુ કેળ) બે જેદેં છે. ઠઠી પક્કાઢવિગઇ (હુવિહ કેળ) દ્વિવિધ ઇટલે બે જેદેં છે, એ (હુઝાઇ કેળ) હુઘાદિક (ઠ કેળ) ઠ (ઝસ્ક કેળ) જઢાણ કરવા યોગ્ય (વિગઇ કેળ) વિગઇ છે તેના સર્વ મલી ઉત્તરજેદ (ઇગવીસં કેળ) એકવીસ થાય છે.

હવે ચાર અઝઘ્ય વિગણના ઉત્તર જેદ કહે છે. પ્રથમ મધુ વિગઇ (તિ કેળ) ત્રણ જેદેં છે, બીજી મદિરા વિગઇ (હુ કેળ) બે જેદેં છે, ત્રીજી માંસ વિગઇ (તિ કેળ) ત્રણ જેદેં છે, ચોથી માંસવિગઇ (ચઝવિહ કેળ) ચાર જેદેં છે. એ (મહુમાઈ કેળ) મધુ આદિક (ચઝ કેળ) ચાર (અઝસ્કા કેળ)

અજઞ્ઘ્ય (વિગઈ કેળ) વિગઈ છે, તેના સર્વ મલી ઉત્તર જ્ઞેદ (બાર કેળ)
બાર થાય તે સર્વ નામપૂર્વક આગલ કહેશે ॥ ૨૯ ॥

હવે પ્રથમ ઠ જઞ્ઘ્ય વિગઈના એકવીશ જ્ઞેદ વ્યક્તે કરી કહે છે.

સ્રીર ઘય દહિ અ તિલ્લં, ગુડ પક્કન્નં ઠ જસ્ક વિગઈં ॥

ગો મહિસિ ઝંટિ અય એ, લગાણ પળહ્ અહ ચરો ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:-પ્રથમ ઠ જઞ્ઘ્ય વિગઈનાં નામ કહે છે. એક (સ્રીર કેળ) દૂધ,
બીજો (ઘય કેળ) ઘૂત, ત્રીજો (દહિ કેળ) દધિ, (અ કેળ) વલી ચો
થો (તિલ્લં કેળ) તૈલ, પાંચમો (ગુડ કેળ) ગોલ, ઠઠો (પક્કાન્નં કેળ) પ
કાન્ન, એ (ઠ કેળ) ઠ (જસ્કવિગઈં કેળ) જઞ્ઘ્યવિગઈ જાણવા. એટલે એ
ઠ વિગઈ જે છે તે સાધુ તથા શ્રાવકને જઞ્ઘણ કરવા યોગ્ય છે માટેં એને
જઞ્ઘ્ય વિગઈ કહ્યા, હવે એ ઠ જઞ્ઘ્ય વિગઈના ઉત્તર જ્ઞેદનાં નામ કહે છે.

તિહાં પ્રથમ દૂધવિગઈનું નામ કહ્યું છે માટેં દૂધના ઉત્તર જ્ઞેદ કહી દે
લાડે છે. એક (ગો કેળ) ગાયનું દૂધ, બીજું (મહિસી કેળ) જૈષનું
દૂધ, ત્રીજું (ઝંટિ કેળ) ઝંટનીનું દૂધ, ચોથું (અય કેળ) અજા એટલે
ઠાલીનું દૂધ, પાંચમું (એલગાણ કેળ) એકા તે ગારુનીનું દૂધ એ (પળ
કેળ) પાંચ જાતિનાં (હુરુ કેળ) દૂધ તે સર્વ વિગઈ જાણવાં, અને શેષ
મનુષ્યની તથા બીજા પશુઆદિકનાં જે સ્રીર થાય છે તે વિગઈમાં ગણાય
નહી. (અહ કેળ) અથ એટલે હવે (ચરો કેળ) ચાર જાતિનું ઘૂત
તથા ચાર જાતિનું દહીં કહે છે ॥ ૩૦ ॥

ઘય દહિઆ ઝટ્ટિ વિણા, તિલ્લ સરિસવ અયસિલ્લટ્ટિ તિલ્લ ચરુ ॥
દવગુડ પિંમગુડા દો, પક્કન્નં તિલ્લ ઘય તલિયં ॥ ૩૧ ॥ દારં ॥ ૫ ॥

અર્થ:-પ્રથમ (ઘય કેળ) ઘૂત જાણવું, બીજી (દહિઆ કેળ) દધિજા
ણવું, એ બે વિગઈના એક (ઝટ્ટિવિણા કેળ) ઝંટનીના દૂધ વિના બાકી
ચાર ચાર જ્ઞેદ જાણવા. કેમ કે ઝંટનીનું દૂધ જમાય નહીં માટેં તે વિના બાકી
ચાર, એક ગાયના દહીંનું ઘી, બીજું જૈષના દહીંનું ઘી, ત્રીજું ઠાલીના
દહીંનું ઘી, અને ચોથું ગારુના દહીંનું ઘી, એ ચાર જ્ઞેદ ઘૂતના જાણવા
તથા દહીંના પણ એજ ચાર જ્ઞેદ. એક ગાયના દૂધનું દહીં, બીજું જૈષના

दूधनुं दही, त्रीजुं ठालीना दूधनुं दही अने चोथुं गाररना दूधनुं दही, ए चार दहीना जेद विगइरूप जाणवा.

हवे तेल विगयना चार जेद कहे ठे. एक (तिल के०) तिलनुं तेल, बीजुं (सरिसव के०) सरशवनुं तेल त्रीजुं (अयसि के०) अलसीनुं तेल अने चोथुं (लट्ट के०) कावरी कसुंबा धान्य खसखसना दाणानुं तेल, ए (तिल के०) तेल विगइना (चऊ के०) चार जेद विगइयाता रूपें जाणवा. अने बीजा एरंमीयानां फूलां, दिमोल, मधुकफल, नाखियेर, खदिर, शिंश पादिक यावत् लाहापाकादिक सर्व जातिनां तेल ते नीवियातां जाणवां.

हवे गोल विगइना बे जेद कहे ठे. एक (दवयुरु के०) अव्यगोल तेढीलो राबमीयो रसरूप गोल जाणवो, बीजो (पिंरुगुमा के०) पिंरु रूप गोल ते काठो विविध जातिनो गोल जाणवो. ए (दो के०) बे प्रकारना गोल जाणवा.

हवे (पक्कन्न के०) पक्कन्न विगइना बे जेद कहे ठे, तेमां एक तो पूर्वे जे चार जातिनां तेल कइयां ठे, तेमां तद्वयुं होय तेने (तिल्वतलिय के०) तेलमां तलेलुं पक्कन्न कहियें बीजुं पुर्वे जे चार जातिना घृत कइयां ठे, तेमां तद्वयुं होय तेने (घयतलियं के०) घृतमां तलेलुं पक्कन्न कहियें. त लियं शब्द बे स्थानकें जोरुवो. ए रीतें दूधना पांच, घृतना चार, दहीना चार तेलनां चार, गोलना बे अने पक्कन्नना बे, मली एकवीश जेद जद्वय विगयना कइया. ए विगयना नामनुं पांचमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल पच्चास थया॥ हवे ए जद्वय विगयना निवीयाता त्रीश कराय ठे तेना जेदोनुं ठहु द्वार कहेठे.

पयसाडि खिर पेया, वलेहि डुधट्टि डुधविगइगया ॥

दस्क बहु अप्प तंडुल, तच्चुन्नंबिल, सहिअ डुधे॥३१॥

अर्थः—प्रथम दूधना पांच निवियाता थाय ते कहे ठे. एक (दस्क के०) डाख अने टोपरादिक नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (पयसानि के०) पय सामी कहियें, बीजुं (बहुतंडुल के०) घणा चोखा नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (खीर के०) खीर कहियें, त्रीजुं (अप्पतंडुल के०) अद्वपतंडुल एटले थो डा चोखा नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (पेया के०) पेया कहियें, चोथुं (तच्चुन्न के०) ते चोखाना चूर्णे करी सहित एटले ते चोखानो आटो लोक जाषायें फूकरणुं कहे ठे, ते नाखीने, दूध पचाव्युं होय, रांध्युं होय

તેને (અવલેહિ કે૦) અવલેહિકા કહીયે, પાંચમું (અંબિલસહિઅંબુઝે કે૦) ટાટો રસ કરી આઠ કાંજી પ્રમુખ ટાટાશે સહિત ડુધ ઝળણ કરે, અથવા એલોક જાણાયેં દૂધમાં ટાટાશ હોય તેમાટેં એને ફેદરી કહે છે અથવા ત્રણ દિવસ પ્રસૂત ગોડુગ્ધ વલહી વલહટાં તે (ડુઝટ્ટી કે૦) ડુઝટ્ટી કહીયે. એ પાંચ (ડુઝ કે૦) ડુગ્ધના (વિગઝગયા કે૦) વિકૃતિગતા ઇટલે નિવીયાતા જાણવા. જેદાંતરેં એનાં પળ વીજા જેદો થાય છે ॥ ૩૨ ॥

હવે ઘૃતવિગઝ તથા દહીવિગઝના પાંચ પાંચ નિવીયાતા કહે છે.

નિપ્રંજણ વિસંદણ, પક્કોસહિ તરિય કિટ્ટિ પક્કઘયં ॥ ૬ .
હિંદ કરંબ સિહરિણિ, સલવણ દહિ ઘોલ ઘોલવડા ॥૩૩॥

અર્થ:—એક પક્કાન્ન તલ્યાપઠી ઝતલું જે વલેલું ઘૃત તેને (નિપ્રંજણ કે૦) નિપ્રંજણ ઇટલે નિર્જનઘૃત, પક્કાન્નનું તલણ ઘૃત કહીયે, વીજું દહીની તરી અને ધાન્યની કણક વેલું એકઠા મેલવીને નીપજાવ્યું જે ડ્રવ્ય વિશેષ કુદ્ધર ઇતિજાણા સપાદલક્ક દેશપ્રસિદ્ધ તે (વીસંદણ કે૦) વિસંદન ઇટલે વિસ્પંદન કહીયે, ત્રીજું (પક્કોસહિતરિય કે૦) પક્કોષધિતરિત ઇટલે ઔષધિને ઘૃત સાથેં પચાવીયેં તેની ડપર જે ઘૃતની તરિકા વલે છે, એવું કૂરિયા સરિયું ઘૃત પચીને થાય તે ઘીની ડપરત્લી તરી કહીયે, ચોથું ઘૃતનો મેલ ડતરે તેને (કિટ્ટિ કે૦) ઘૃતનો મેલ તે કીટું કહીયે, પાંચમું (પક્કઘય કે૦) પાકું ઘૃત તે ઔષધિયેં પચાવેલું ઘૃત જાણવું, સ્વર આમલાદિક બ્રાહ્મી પ્રમુખ ઔષધિયેં કરી પચાવ્યું હોય તે જાણવું એના જેદાંતર ઘણા થાય.

હવે દહીના પાંચ નિવીયાતા કહે છે. પ્રથમ (દહિં કે૦) દહીને વિષે ઝંદન ઇટલે કૂર એકલું મેલવીને કીધું તે દધિ સીધોરો ઇત્યાદિ લોક જાણાયેં કહે છે, તેને (કરંબ કે૦) કરંબો કહીયે, વીજું સ્વામ નાચીને હાથથી મથન કરેલું દહી તથા સ્વામયુક્ત વાંધેલું દહી તેને (સિહરિણી કે૦) સિહરિણી કહીયે, ત્રીજું લૂસના કણ નાચીને મથેલું વલેં અણગદ્યું જે દહી, તે (સલવણદહિ કે૦) સલવણસહિત દધિ કહીયે, ચોથું લુગમથી ઢાળેલું મથેલું દહી તેને (ઘોલ કે૦) ઘોલેલું દહી કહીયે, પાંચમું દહીના ઘોલયુક્ત વટક કરવાં કાંજીવમાં, દહીવમાં તથા દહી ઢાળીને તપાવે, પઠી માંહે વમાં નાચે, તેને (ઘોલવમા કે૦) ઘોલવમાં ક

हीयें, इहां विवेकीने एटलुं विशेष के जिहां विद्वलयुक्त करवुं पडे, तिहां दही तथा ठास जे वरामांहे नाखवी होय तेने जण्ण करी नाखीयें तेवारें श्रावकने जक्षण करवा योग्य थाय, अन्यथा धोलवमां वावीश अज्जइयमां गणाय ते जक्षण करवा योग्य नथी. अकट्पनीय जाणवां ॥ ३३ ॥

हवे तेल तथा गोल विगइना पांच पांच नीवियाता कहे ठे.

तिलकुट्टि निप्रंजण, पकृतिल पकुसहितरिय तिल्ल मली ॥

सकर गुलवाणय पाय, खंम अधकट्टिय इस्करसो ॥ ३४ ॥

अर्थः—प्रथम (तिलकुट्टी के०) तिल तथा गोल कूटीने खांसीने एकठां करियें, ते तिलवट कहियें, वीजुं तल्या पकान्नथी उतरेलुं दजेलुं वलेलुं तेल एटले पकान्ननुं तलण जाणवुं, अथवा केरी प्रमुखादिकना सरसीया दिक तेल ते (निप्रंजण के०) निप्रंजन एटले निर्जन जाणवुं. वीजुं सर्व औषधवाला तेल एटले लाक्षादिक द्रव्यथी पकावेलां तेलने (पकृतिल के०) औषधपक तेल कहियें, चोथुं तेलमांहे नारायणादिक औषधी पचाव्या पठी औषध उपर तरी वले ते (पकुसहितरिय के०) पकौषधियी तरिय तेल एटले पकौषधियी वलेली तरि कहियें. पांचमुं (तिल्लमलीके०) तेलनी मली एटले तेलनो मेल कीटी जाणवी. ए पांच नीवियाता तेलना जाणवा. एना पण जेदांतरें घणा जेदो थाय.

हवे गोलना नीवियाता कहे ठे. एक (सकर के०) साकर मिश्री, वी जो (गुलवाणिय के०) गोलवाणी तथा रांघेलुं गुलवाणुं अखान्नीजें कराय ते देशप्रसिद्ध ठे, वीजो (पाय के०) गोलनी पांति ते पाकगुरु जेणें करी खाजादिक लेपीयें तैयें एने मालवादिक देशने विपे काकवपांति एम जाणायें कहे ठे, चोथो (खंम के०) खांमनी सर्वजाति, पांचमो (अधक ट्टिय इस्करसो के०) अर्द्धो काढेलो इहु एटले सेलनी तेनो रस, ए पांच नीवियाता गोलना जाणवा. एना पण जेदांतर घणा थाय ठे ॥ ३४ ॥

हवे कमाविगइना पांच नीवियाता कहे ठे.

पूरिअ तव पूअ विअ, पूअ तमेह तुरिय घाणाई ॥ गुल हाणी जल लप्पसि, य पंचमो पूत्तिकय पूर ॥ ३५ ॥

अर्थः—(पूरिअतवपूअ के०) पूखो एटले दांख्यो सर्व तावडो ठे जे.

एवा पुडला उपर (बिअपूअ के०) बीजो पुम्लो तली काढीयें, ते बीजो पुम्लो नीवीयातो जाणवो, एटले घृतादिकें पूरित एवो जे तवो तेने विषे एक पूर्ण करी पूख्यो समस्त तवो तेहमां एक वार तली वली तेहिज पूपिका दिक पर्यटकादिकें अपूरित स्नेह एवा तवामां बीजी वार तथा त्रीजी वार क्षेपवीने तली काढीयें जे पक्कान्न ते निवीयातुं जाणवुं.

बीजुं (तन्नेह के०) तेशी अन्य एटले त्रण घाण तली काढ्या पठी उपरां त बीजुं घृत क्षेपव्युं नथी एवं जे तवा मांहेलुं मूलगुं घृत तेहिज त्रण घाण नां तलणमांहे तळ्या जे अने (तुरियघाणाइ के०) चोथा घाणवा आदिक ते सर्व बीजुं नीवीयातुं जाणवुं, तथा त्रीजुं (गुलहाणी के०) गोलघाणी करवी, ते त्रीजुं निवीयातुं जाणवुं.

चोथुं सुकुमारिकादिक काढ्या पठी एटलें पक्कान्न तली काढ्या पठी उरुत जे घृतादिक एटले वघेलुं जे घृतादिक तेणें करी खरडेलो जे तवो तेने विषे पाणी साथे रांधी एवी जे लापसी गहूंनुं उरणगोलनुं पाणी घृतादिकें जेदी सीजवे ठे एने मरुदेशें प्रसिद्धपणे लापसी तथा लहगटु कहे ठे ते (जल लप्पसिअं के०) जललापसी निवीयातुं जाणवुं. एटले तावमीनी चीगट टालवा सारु मांहे लोट नाखी पाणीसाथें लापसी करीयें ते जाणवी. (पंचमो के०) पांचमुं (पुत्तिकयपूठ जे०) पोतकृत पुम्लो ते घृत तेलें खर डेला एवा स्नेहदिग्ध तवासे विषे गुमादिकनुं पोतुं आपी गळ्या पुडा करे ठे एटले पक्कान्न तळ्या पठी खरड्या तावमां मांहे गोलादिकनुं पोतुं देश्ने पुम्लो साजवीयें ते निवीयातुं जाणवुं ॥ ए ठ जह्न विगयना त्रीश निवीयाता कहा.

जिहां घी अने तेलमां पाणीनो जाग आवे ते निवीयाता तळ्या चि णादि सर्व जाणवा, अने जे कमाह मांहेथी घी तथा तेल उपर फरी वले नही, चिलमिलाट न थाय एवं तलेलुं होय ते पण विगयातुं नही कहेवाय. इत्यादिक परंपरागत लेवानो विचार बहु प्रकारें ठे, ते गह्वसमाचारिगत प्रसंगथी योगादिकमांहे कढपाकढप विजागें लखीयें ठैयें.

लहचूर्ण, पूपिकादि, पोतकृत पूपक, वेढमीतदिनकृत, करंब, घोळ, फूल, वधारित पूरण, वधारिका, पटीरमी, मथित अगलित तक्रादिक, कस्मिन्न पि योगे कोइ पण योगने विषे न कढपे अनेरी योग विना निवीमां कढपे. लहिगटुं, गोठरा, वधारिक वमां, धारवमां, साज्यपक खीचमी, सेवतिका,

વધારિત ચણકાદિક, ઉત્તરાધ્યયન યોગને વિષે આચારાંગ મધ્યગત સત્તસ સકાધ્યયનને વિષે ચમરોદેશક અનુજ્ઞા યાવત્ જગવતીયોગને વિષે ન કલ્પે, બીજા સર્વે યોગમધ્યે કલ્પે.

અને પઢોગરી, ફૂંકરણું, ઉકલધું, વાંશી કરંબ, તિલવટી, કુંદ્લર, નિવી યાતાં, વિગડ, ગાંઠીયાના ધારા, દલિયા, ગુંદવિના મગીયાદિ, ઔષધાદિ, મો દક, પેટક, ધંમા, સિતાવર, સોલાં, વાસી, ગુંરુપાક, ગુદપાક, વગર તલ્યાં કાંકરિયાં, અનુત્કાલિત ઇન્દુરસ, દિનત્રયાવધિ પ્રસૂત ગોડુગ્ધ, બલહટ્ટી, અં ગારાથી ઉતારી આજ્યાદિ મિશ્રિત લીચડી તથા સેવડકા પાઠલા દિવસની પચાવેલી તિલવટી, પરપટકાદિ, ગુમાદિકેં મિશ્રિત ન કરેલી તિલવટી, ઇત્યા દિક નીવીયાતાં શ્રીઆવશ્યક, દશવૈકાલિક, ઉત્તરાધ્યયનાદિ સર્વે યોગને વિષે પ્રાયઃ કલ્પે. એવો વિચાર પ્રસંગથી જાણવા માટે લખ્યો છે ॥ ૩૫ ॥ હવે ગિહ્વસંસંઘેણં એ આગારથકી નીવીનાં પન્ચસ્કાણમાંહે જે નીવીયાતાં સાધુને કલ્પે સંસ્ટ્ર ડ્રવ્ય કહીયેં, તે સંસ્ટ્ર ડ્રવ્ય જાણવાને કહે છે.

હ ૬ દહી ચરંગુલ, દવ ગુડ ઘય તિલ્લ એગ જત્તુવારિં ॥

પિંરુગુલ મરુકણાણં, અદામલયં ય સંસઠં ॥ ૩૬ ॥

અર્થઃ—(હુરુ કેળ) હુગ્ધ અને (દહી કેળ) દધિમાંહે કૂર પ્રમુખ નાલીયેં ઇટલે દૂધ દહીમિશ્રિત કૂરાદિક હોય, તે જો દૂધ તથા દહી કૂરથી (ચર રંગુલ કેળ) ચાર અંગુલ ઉપર ચડે તેને સંસ્ટ્ર ડ્રવ્ય કહીયેં, તે નીવીયાતું નીવીમાં કલ્પે ઇટલે જાત રોટી ઉપર દૂધ, દહી, ચાર અંગુલ પ્રમાણ ઊંચુ ચડ્યું હોય તો નીવીપ્રમુખ માંહે સાધુને કલ્પે અને ચાર અંગુલથી અધિક પાંચ આદિક અંગુલના પ્રારંજથી જેવારેં ઊંચુ ચડે, તેવારેં તે વિગડ જાણવું. માટે તે ન કલ્પે.

અને (દવગુડ કેળ) ડ્રવ્યગોલ ઇટલે ઢીલો નરમ ગોલ અને (ઘય કેળ) ઘૃત (તિલ્લ કેળ) તેલ એ ત્રણે જ્યાં સુધી (જત્તુવારિં કેળ) જત્ત જે જાત અથવા રોટી તે ઉપરેં (એગ કેળ) એક અંગુલ પ્રમાણ ઊંચાં ચડ્યાં હોય ત્યાં સુધી સંસ્ટ્ર ડ્રવ્ય કહેવાય, ઇટલે નીવીયાતું કહેવાય તે લેવું કલ્પે અને બીજા અંગુલથી પ્રારંજીને ઊંચા ચડતા દેખાય, તેવારેં વિકૃત ડ્રવ્ય ઇટલે વિગડડ્રવ્ય જાણવાં, તે લેવાં કલ્પે નહીં.

(पिंरुगुल के०) पिंरुगोल एटले काठो गोल साथें (मस्कणणं के०) मसद्वयुं जे चूरमुं प्रमुख तेमांहे (अदामलयं के०) आर्दाम्लक एटले शण पीळूना महोर ते समान नहाना कणीयाना जेवा प्रमाणवाला एवा गोलना बहु खंरु रहे तो पण तेने (च के०) वली (संसठं के०) संसृष्ट डव्य कहियें. ते नीवीयातामांहे लेवा कदपे परंतु एथी महोटा खंड गोलना रहे तो ते विकृतिगत जाणवा, ते कदपे नही ॥ ३६ ॥

हवे वली एहिज नीवीयातातुं स्वरूप दर्शावा कांश्क विशेष कहे ठे.

द्वहयविगइ विगइ, गयं पूणो तेण त हय दव्वं ॥

उ ऋरिए तत्तमिय, उक्किठ दव्वं इमं चन्ने ॥ ३७ ॥

अर्थः—(दव्व के०) डव्य जे कलम शाल चोखा प्रमुख तेणें (हय के०) हणी निर्वीर्य करी एवी जे क्षीरादिक (विगइ के०) विगइ तथा वणिका दिकें हणी एवी जे घृतादिक विगइ तेने (विगइगयं के०) विकृतिगत एटले नीवीयातुं कहीयें. (तेण के०) ते कारण माटें (पूणो के०) वली ते तंडुला दिकें हण्युं एवुं जे विकृतिगत (तं के०) तेने (हयं दव्वं के०) हत डव्य कहीयें. तथा सुखडी तावनामांहेथी (उद्धरिए के०) उद्धर्या पठी एटले सुखनी कहाडी लीधा पठी उगखुं जे घृत (तत् के०) ते टाहाडुं अथा पठी तेमां लोट नाखीने हलावियें (तम्मिय के०) ते घृत तावडो हेगो उताख्या पठी (उक्किठदव्वं के०) उत्कृष्ट डव्य कहेवाय एटले विगय जाणवुं (इमं चन्ने के०) एम अनेरा आचार्य कहे ठे. इति गाथार्थः ॥ ३७ ॥

इहां जावार्थ ए ठे जे अन्न प्रमुख डव्यें विगइना पुज्जल हण्या तेवारें विगयनो खाद फरी गयो तेथी ते नीवीयातु कहेवाय, परंतु विगइ तथा नि वृत्तिक न कहेवाय, एटला माटे ते नीवीना पच्चस्काण वालाने लेवी कदपे.

अने सुकुमारिकादिक सुखडीने तावडामांहेथी काढ्या पठी उगखुं जे घृतादिक तेने विषे चूला उपर ठेते अग्निसंयोगथी तपे थकें तेमांहे हेपव्युं जे कणिकादिक दल प्रमुख तेने उत्कृष्ट डव्य कहीयें, ते विकृतिगत जाणवुं. ते केम के? चूरिम पूर्वे कडाह विगइ थई जन्न कणिका कीधी ते ऊण घृत गोल परस्परें डव्य हत थइने पठी ते कणिका दोप करी मोदक बांध्या एवुं जे चूरमादिक ते विकृतिगत जाणवुं, पण विगय समजवी

नहिं, एनुं नाम उत्कृष्ट द्रव्य जाणवुं. एम केटलाएक आचार्य कहे ठे. नामां तरे गीतार्थाजिप्रायें तो एम के जो चुद्धाना माथायी उतस्या पढी शीत थया केमें जे कणिकादिक क्षेपवीयें, ते तथाविध पाकाजावथी विकृतिगत कहीयें अन्यथा परिपक्व विशेष थये द्रव्यगत कहीयें पण विगड तथा निर्विकृतिक न कहीयें एवं व्याख्यान प्रवचनसारोद्धारवृत्तिना अजिप्राय थी लख्युं ठे, पण तिहां एम कहुं ठे जे सुधियें जली परें विचारवुं, जे माटे निर्विकृतिक अनेक जेदें ठे. ते बहुश्रुतनी आचरणा परंपरायी जाणवां॥३३॥

हवे केटलीएक वस्तुनां नाम उत्तम द्रव्य कहां ठे, ते देखाडे ठे.

तिल सकुलि वरसोलाई, रायणांवाइ दसकवाणाई ॥

मोदी तिद्धाईया, सरसुत्तम दव लेवकडा ॥ ३४ ॥

अर्थः—(तिल के०) तेलथी नीपनी एवी (सकुलि के०) तिल सांकली तथा खारेक, टोपरां, सिंगोरां प्रमुख नाहोलाना हारना तेने (वरसोलाई के०) वरसोलां कहीयें अने आदिशब्दथकी साकर खांरना विकार साकरीया पापक, नालिकेर, खांर कातली, पाक, सर्व मेवा प्रमुख, राजदना आदिक, तथा (रायण के०) रायण (अंवाइ के०) आंवादिक एटले आम्रादिक फल सर्व अचित्त कहां पाकादिकें नीपजाव्यां मधुका दिकनां, नालिकेरादिकनां, (दसकवाणाई के०) दसकवाणी प्रमुख, नालेरवाणी प्रमुख (मोदीतिद्धाईया के०) मोदी तेल आदि शब्दथकी नालिकेर सरशव प्रमुखनुं तेल, एरंड प्रमुखनुं तेल जाणवुं. अस्कोमादिक मेवा हलवा प्रमुख ए सर्व (सरसुत्तमदव के०) सरस उत्तम द्रव्य कहीयें तथा एने (लेवकडा के०) क्षेपकृत पण कहीयें. ए नीवीमां कटपनीय जाणवां ॥ ३४ ॥

हवे ए सर्व पदार्थ कारणे लेवां कटपे, पण सहज पणे रसगुध्रतायें लेवां कटपे नहीं, ते कहे ठे.

विगडगया संसठा, उत्तमदवाइ निविगड्यंमि ॥

कारणजायं मुत्तुं, कप्पंति नमुत्तुं जं बुत्तं ॥ ३५ ॥

अर्थः—एक (विगडगया के०) विकृतिगता एटले दूध प्रमुख विगडथी उत्पन्न थया जे नीवीयाता जे संख्यायें त्रीश पूर्वें कहां ठे ते, बीजा (संसठा के०) संसृष्ट द्रव्य जे करंवादिक, मगदल, पापनी पिंनदिक, त्रीजी (उत्तम

दवाइ के०) उत्तम द्रव्यादिक ते तिलसांकली, साकर, मेवादिकसरसोत्तम द्रव्य जे पूर्वे कही आव्या ते ए त्रण प्रकारनी वस्तु ते (निविगश्यंमि के०) नीवीना पञ्चस्काणने वीषे कोइ (कारणजायं के०) कारणजातं एटखे पुष्टालंबन वीशेष प्रयोजनरूप वातादिक कारण (मुत्तुं के०) मूकीने, सा धुने (मुत्तुं के०) जोगवुं लेवुं (न के०) नहीं (कप्पंति के०) कट्टे. जेने जावजीव सुधी ठ विगयनां पञ्चस्काण होय, किं वा तथाविध विशेष तपें उजमाल होय, किंवा वैयावच्च करवाने उजमाल होय, ज्ञानादिकनो उद्यमी होय, तेवारें शरीरें ग्लानादिक निमित्तें औषधादिक कारणें लेवां कट्टे, अन्यथा कारणविना लेवां कट्टे नहीं, (जंके०) जेमाटे (वुत्तं के०) कहुं ठे ते आगली गाथायें कहेठे ॥ ३९ ॥

विगइं विगइं जीउ, विगइगयं जो अ जुंजए साहू ॥

विगइ विगई सहावा, विगई विगइं बला नेई ॥४०॥

अर्थ:- (वीगइं के०) दूध प्रमुख जे विगइ ठे ते प्रत्यें अने (विगइगयं के०) विकृति गत जे क्षीरादिक त्रिविध द्रव्य नीवीयाता कह्या ठे ते प्रत्यें (विगइं के०) विगति एटखे विरुद्धगति ते नरक, तिर्यच, कुदेवो कुमाणसत्त्व रूप जे माठी गतियो ठे तेनाथकी (जीउके०) जीती राखतो एटखे बीहीतो अथवा संयम ते गति अने तेनो प्रतिपक्षी जे असंयम ते विगति जाणवी. तेवी विरुद्धगतिथकी बीहितो एवो (जो के०) जे (अ के०) बली (साहू के०) साधु ते (जुंजए के०) जुंजे एटखे खाथ ते साधुने (विगई के०) विगइ ते (विगइं के०) विगति जे नरकादिकनी विरुद्धगति तेने विषे (बला के०) बलात्कारें एटखे ते साधु जो पण दुर्गतिमां जवाने नथी वांडतो तो पण बलात्कारें तेने माठी गति प्रत्यें (नेई के०) पहुँचाडे. ते (विगइ के०) विगइ केहेवी ठे? तो के (विगइसहावा के०) विकृतिस्वभाव, एटखे विकार उपजाववानो ठे स्वभाव जेने एवी ठे. केम के ए विकृत ते अवश्य शब्दादिक कामजोगने वधारे एवी ठे माटें कारण विना विगया दिक न लेवां, अने श्रावकने पण निबी प्रमुखने पञ्चस्काणे कोइ महोटा कारण विना तथा विशेष तप विना नीविता लेवा कट्टे नहीं, एनो विस्तार " श्रीआवश्यकनिर्मुक्तिनी वृत्तिथी तथा प्रवचनसारोद्धारनी

વૃત્તિઆદિક ગ્રંથથી જાણવો. આંહીં સંક્ષેપ માત્ર લખ્યો છે ॥ ૪૦ ॥

હવે ચાર અજદ્ય વિગય છે, તેના ઉત્તરજેદ કહે છે.

કુત્તિય મઙ્ગિય જામર, મહુ તિહા કઠ પિઠ મઘ હુહા ॥ જલચલ
ચગ મંસ તિહા, ઘયઘ મસ્કણ ચઝ અજસ્કા ॥ ૪૧ ॥ દારં ॥ ૬ ॥

અર્થ:—તિહાં પ્રથમ મધુવિગયના જેદ કહે છે. એક (કુત્તિય કેળ) કુત્તાં
બગતરાં જંગલમધ્યે થાય છે. તથા વર્ષાકાલે વિશેષ થાય છે, તેહનું મધ, બીજું
(મઙ્ગિય કેળ) માલીનું મધ, અને ત્રીજું (જામર કેળ) જમરાનું મધ એવું
(તિહા કેળ) ત્રણ પ્રકારનું (મહુ કેળ) મધુ એટલે મધ જાણવું તથા એક
(કઠ કેળ) કાષ્ઠ તે ધાતુની પ્રમુખ કાઠથી મહુઆદિકથી નીપન્યું મધ, બીજું
(પિઠ કેળ) પિષ્ઠ તે જ્વારપ્રમુખના આટાદિકથી નીપની મદિરા એ (મઘ
કેળ) મધ એટલે મદિરા તે (હુહા કેળ) બે પ્રકારની જાણવી. હવે માંસના જેદ
કહે છે. એક (જલ કેળ) જલચર જીવ જે મત્સ્યાદિક તેનું, (ચલ કેળ)
ચલચર જીવ જે દ્વિપદચતુષ્પદાદિક તેનું, ત્રીજું (ચગ કેળ) ચેચર જીવ જે
પક્ષીયાદિક તેનું, એ (તિહા કેળ) ત્રિધા એટલે ત્રણ પ્રકારનું (મંસ કેળ) માંસ
જાણવું, તથા (ઘયઘ કે) ઘૃતવત્ એટલે જેમ ઘૃત, ગાય જૈષ ગાંડરી અને ઢાલી
એ ચાર પ્રકારે કહ્યું તેમ (મસ્કણ કેળ) માસ્કણ પણ એહજ ચાર પ્રકારનું જા
ણવું, પણ એટલું વિશેષ છે જે માસ્કણ છે તે સર્વ (ચઝઅજસ્કા કેળ) ચારે પ્રકાર
નું અજદ્યજ છે અને ઘૃત જે છે તે ચારે પ્રકારનું જદ્ય વિગયમાં કહ્યું છે, જેમાટે
બોદ થઈ ચઝાસેં ચલિત રસપણું પામીયેં એવી એક મદિરા, બીજું ઠાસથી બાહર
નીકલ્યું એવું માસ્કણ, ત્રીજું જીવિત શરીરથી અલગું થયું એવું માંસ, રુધિર તેપણ
એમજ જાણવું, તથા ચોથું મધુપુસ્પાથી ઉપન્યું મધુ, એ ચારે પદાર્થોને વિષે
અંતર મુહૂર્તમધ્યે અસંખ્યાતા બે ઇન્દ્રિય જીવ ઉપજે, તેમાં માંસપેશી મધ્યે
તો પક્ક તથા અપક્ક તથા અગ્નિ ઉપરે પચ્યમાન એવો થકો પણ તેમાંહે અ
સંખ્ય બેન્દ્રિય તથા પંચેન્દ્રિય તથા નિગોદ જીવ અનંતા પણ પોતે પોતાની
મેલે ઉપજતા કહ્યા છે, તેમાટે એ ચાર વિગય જે છે, તે સર્વથા અજદ્ય વર્જી
નીચ કહ્યાં છે. એ ત્રીશ નિવિગશ્નું ઠંડું દાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલવું થયા ૪૧

હવે પચ્ચસ્કાણના બે જાંગાનું સાતમું દાર કહે છે.

પચ્ચસ્કાણ બે જેદેં છે, એક મૂલગુણરૂપ અને બીજું ઉત્તર ગુણરૂપ તિહાં

साधुने मूलगुण ते पांच महाव्रत अने उत्तरगुण ते पिंरुविशुद्ध्यादिक जाणवां, तथा श्रावकने मूलगुण ते पांच अणुव्रत अने उत्तरगुण ते त्रण गुणव्रत अने चार शिद्दाव्रत जाणवां, तिहां सर्व पञ्चस्काणादिक तेहना जांगा जे रीतें थाय, ते रीतें कहे ठे.

तेमां सर्व उत्तरगुण पञ्चस्काण अनागतादिक दश प्रकारें पूर्वे कहां, अने देशोत्तर गुण पञ्चस्काण सात प्रकारें ते त्रण गुणव्रत अने चार शिद्दाव्रत मली थाय, तथा वली एक इत्वर अने बीजुं यावत्कथिक, ए बे जेदें उत्तरगुण प्रत्याख्यान तेमां साधुने इत्वरगुण पञ्चस्काण ते कांश्क अजिग्रहादिक जाणवां अने यावत्कथिक ते पिंरुविशुद्ध्यादिक तथा अजियंत्रितादिक जे दुर्जिद्दादिकें पण अजग्र होय जंग न थाय ते सर्व यावत्कथिक जाणवां अने श्रावकने तो इत्वर ते चार शिद्दाव्रतादिक ठे अने यावत्कथिक त्रण गुणव्रतादिक ठे. ते श्रावक बे जेदें ठे, एक अविरति सम्यग्दृष्टि ते केवल सम्यग्दर्शन युक्त कृष्ण श्रेणिकादिकनी परें जाणवा अने बीजा विरति सम्यग्दर्शन युक्त कृष्ण श्रेणिकादिकनी परें जाणवा अने बीजा विरति सम्यग्दृष्टि ते वली बे जेदें एक सान्निग्रही अने बीजा निरजिग्रही.

ते वली विजज्यमान थका आठ जेदें थाय, ते केवी रीतें? तो के एक दुविध, त्रिविध, बीजो द्विविध द्विविध, त्रीजो द्विविध एकविध, चोथो एक विध त्रिविध, पांचमो एकविध द्विविध, षष्ठो एकविध एकविध, ए ठ जांगा पांच व्रत आश्रयी थाय अने कोइएक उत्तरगुणमांदेलुं कोइएक व्रत लीये ते सातमो जांगो जाणवो, अने आठमो जांगो कोइ नियम मात्र नज लीये ते जाणवो. ए रीतें पूर्वोक्त पांच अणुव्रतादिकने तेने ठ जांगे गुणी ये तेवारें त्रीश जंग थाय तेनी साथें एक उत्तरगुणनो जांगो मेलवीयें, तेवारें एकत्रीश जांगा थाय, तेनी साथें वली कोइ नियम मात्र व्रत न लीये. तेनो एक जांगो मेलवीयें तेवारें बत्रीश जेदें श्रावक सम्यग्दर्शनी शंका कांदादि रहित अमूढदृष्टिपणे जाणवा. श्र्यादिक जेदनी वक्तव्यता बहु ठे, पण इहां मुख्यतायें उगणपच्चास जांगा थाय, ते जांगा गाथाना अर्थें कहे ठे. मण वयण काय मणवय, मणतणु वयतणु तिजोगि सग सत्त ॥ कर कारणमइ ड ति जुय, तिकादि सीयाल जंगसयं ॥ ४५ ॥

अर्थः—एक प्राणातिपातादिकने (मण केण) मने करी न करूं, बीजो (व

यण के०) वचनें करी न करूं, त्रीजो (काय के०) कायायें करी न करूं, चोथो (मणवय के०) मन अने वचनें करी न करूं. पांचमो (मणतणु के०) मन अने कायायें करी न करूं, ठठो (वयतणु के०) वचन अने कायायें करी न करूं, सातमो (तिजोगि के०) मन, वचन अने काया. एत्रणे योगें करी न करूं, ए एक संयोगी (सग के०) सात जांगा (थया,

ते सात जांगा (कर के०) करवा आश्रयी जाणवा. तेमज (सत्त के०) सात जांगा (कार के०) कराववा आश्रयी जाणवा. अने सात जांगा (अणुमइ के०) अनुमति आपवाना एटखे अनुमोदन देवाना पण जाणवा

ते आवी रीतें के:-प्राणातिपातादिकने एक मने करी न करावुं, बीजो वचनें करी न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, चोथो मन अने वचनें करी न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करावुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करावुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं. ए सात कराववाना जांगा कक्षां. हवे सात अनुमोदवाना कहे ठे. एक प्राणातिपातादिकने मने करी न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न अनुमोडुं. त्रीजो कायायें करी न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न अनुमोडुं, पांचमो मन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ठठो वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं सातमो मन वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ए सात जांगा अनुमोदन देवाआश्री कक्षा, एम सात करवाना, सात कराववाना अने सात अनुमोदवाना मली एकवीश जांगा थया.

हवे (हुति जुअ के०) द्विक त्रिक योग सहित सात सात जांगा करी यें, ते आवी रीतें के एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न करावुं. बीजो वचनें करी न करूं, न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करूं न करावुं. चोथो मन अने वचनें करी न करूं न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करूं, न करावुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करूं, न करावुं, सातमो मन, वचन अने काया, ए त्रणे करी न करूं, न करावुं ए करवा कराववा आश्री सात जेद कक्षा. तथा एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न अनुमोडुं बीजो वचनें करी न करूं, न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करूं, न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न करूं न

अनुमोडुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करूं न अनुमोडुं, ठगे वचन अने कायायें करी न करूं, न अनुमोडुं, सातमो मन वचन अने काया, ए त्रणें करी न करूं, न अनुमोडुं, ए सात जंग, न करवा, तथा न अनुमोदवा आश्री कहा, तथा एक प्राणातिपातादिकने मनें करी न करावुं न अनुमोडुं, बीजुं, वचनें करी न करावुं न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, चोथो मनें करी वचनें करी न करावुं, न अनुमोडुं, पांचमो मनें करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, ठठो वचनें करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, ए न कराववा न अनुमोदवा आश्री सात जंग कहा. एम सात न करवा न कराववा आश्री अने सात न करवा न अनुमोदवा आश्री तथा सात न कराववा न अनुमोदवा आश्री. एवं सर्व मली द्विकसंयोगें ए वीश जंग थया. तेनी साथें पूर्वोक्त एक संयोगना एकवीश मेलवतां, बहेंतालीश जांगा थया.

हवे त्रिक संयोगें सात जंग थाय, ते कहे ठे. एक प्राणातिपातादिकने मनें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडुं, बीजो, वचनें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडुं, पांचमो मन, अने कायायें करी न करूं, न करावुं, अने न अनुमोडुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडुं. सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करूं, न करावुं अने न अनुमोडुं. ए त्रिकसंयोगी सात जांगा थया. ते पूर्वोक्त बहेंतालीश साथें मेलवतां सर्व मली उगणपचास जांगारूप ते अणुव्रत, गुणव्रत अने अजिग्रहादिक ना जेद उपजे, तेने (तिकालि के०) त्रण काल ते अतीत, अनागत अने वर्तमान, ए त्रण कालें करी गुणीयें, तेवारें (सीयालजंगसयं के०) एकशो ने सुमतालीश (१४७) जांगा थाय. माटें जे एटला जांगा जाणे, ते पञ्च खाणनो कुशल कहीयें. यडुक्तं ॥ सीयालं जंगसयं, जस्स विसुद्धि ए होइ उ वलरू ॥ सो खलु पञ्चखाणे, कुशलो सेसा अकुसलाय ॥ १ ॥ इति ॥ एना विशेषें जांगा षड्जंगीना श्रावकनाव्रतसंबंधी थाय ते कहे ठे. गाथा ॥ तेर सकीमी सयाइ, चुलसी जुयाइ, बारसय लखा ॥ सत्तासीइ सहस्सा, दोय

સયા તહ ડુરપ્રહિયા ॥ ૧ ॥ તેરશેં કોડાકોડી, ચોરાસી કોડી, વારલાખ સત્યાસી હજાર વશેંને બે થાય. એમજ નવજંગીના નવાણું હજાર નવશે ને નવાણું કોડી, ડપર નવાણું લાખ નવાણું હજાર, નવશે ને નવાણું ઇટલા જાંગા થાય એણ એણ એણ એણ એણ એણ એમજ એકવીશ જંગી તથા જંગણપ ચાસ જંગીના વિશેષ જાંગા થાય, તેસર્વ આવશ્યકબૃહદ્વૃત્તિથી, તથા દીપિ કાથી તથા પ્રવચનસારોક્ષારવૃત્તિથી, તથા શ્રાવકવ્રતજંગપ્રકરણવૃત્તિથી તથા દેવકુલિકાથકી જાણવા. તે પચ્ચસ્કાણનો કુશલ હોય તેણે વિચારવા.

હવે એ પચ્ચસ્કાણનુંજ સ્વરૂપ કહે છે.

એયં ચ ઉત્તકાલે, સયં ચ મણ વયણ તણ્ણહિં પાલણિયં ॥ જા
ણગજાણગ પાસિ,તિજંગ ચજગે તિસુઅણુણા ॥૪૩॥દારાં॥૭॥

અર્થ:—(એયં ચ કેળ) એપૂર્વોક્ત વલી (ઉત્તકાલે કેળ) ઉત્તકાલ જે પોરિસીયાદિક કાલ પ્રમાણ રૂપ તે(સવી ચ કેળ) પોતાની મેલેં જેવી રીતેં બોલ્યું હોય યથોક્તરૂપેં જે જંગાદિકેં લીધું હોય તે જંગાદિકેં (મણવયણત ણ્ણિં કેળ) મન, વચન અને કાયાયેં કરી (પાલણિયં કેળ) પાલવા યોગ્ય તે (જાણગજાણગ પાસિ કેળ) જાણગજાણગ પાસેં કરી ઇટલે જાણ અજાણા પાસેં કરે (ઇત્તિ કેળ) એમ (જંગચજગે કેળ) જંગચતુષ્કે એટલે ચાર જાંગાને વિષે કરે તેમાં (તિસુઅણુણા કેળ) પહેલા ત્રણ જાંગાને વિષે અનુજ્ઞા ઇટલે આજ્ઞા છે ઇટલે પચ્ચસ્કાણને કરવા કરાવવા રૂપ ચ જંગી થાય તે કહે છે. એક પચ્ચસ્કાણનો કરનાર શિષ્ય પણ જાણ હોય, અને બીજો પચ્ચસ્કાણ કરાવનાર ગુરુ પણ જાણ હોય, એ પ્રથમ જંગ શુરુ જાણવો. બીજો પચ્ચસ્કાણ કરાવનાર ગુરુ જાણ હોય અને પચ્ચસ્કાણ કરનાર શિષ્ય અજાણ હોય, એ બીજો જાંગો પણ શુરુ જાણવો. ત્રીજો પચ્ચસ્કાણ કરનાર શિષ્ય જાણ હોય અને પચ્ચસ્કાણનો કરાવનાર ગુરુ અજાણ હોય, એ ત્રીજો જાંગો પણ શુરુ જાણવો. ચોથો પચ્ચસ્કાણ કરનાર શિષ્ય અને પચ્ચસ્કાણ કરાવનાર ગુરુ, એ બેહુ અજાણ હોય તે ચોથો જાંગો અશુરુ જાણવો. એ રીતેં ચાર જાંગામાંહેથી ત્રણ જાંગે પચ્ચસ્કાણ કરવાની આજ્ઞા છે, અને ચોથા જાંગાને વિષે આજ્ઞા નથી ॥ એ મૂલગુણ, ઉત્તરગુણરૂપ પચ્ચસ્કાણનું સાતમું દ્વાર થયું. ઉત્તર જ્ઞેદ વ્યાપી થયા ॥ ૪૩ ॥

हवे पूर्वोक्त जंगादिकें विचारीने पण जेम संयमयोग हीन थाय नही, ते रीतें पञ्चस्काण कीधुं थकुं पण ठ प्रकारनी शुद्धियें करी सफल थाय, माटें पञ्चस्काणनी ठ विशुद्धिनुं आठमुं द्वार कहेवे.

फासिय पालिय सोहिय, तिरिय किट्टिय आराहिय ठ सुधं ॥

पञ्चस्काणं फासिय, विहिणोचिय कालि जं पत्तं ॥ ४४ ॥

अर्थः—एक (फासिय के०) फासित एटले पञ्चस्काण फरशुं, बीजुं (पालिय के०) पालित एटले पञ्चस्काण पाढ्युं, त्रीजुं, (सोहिय के०) शोजित एटले पञ्चस्काण शोजाव्युं, चोशुं (तिरिय के०) तीर्ण एटले पञ्चस्काण तीखुं, पांचमुं (किट्टिय के०) कीर्तित एटले पञ्चस्काण कीर्त्युं, ठहुं (आराहिय के०) आराधित एटले पञ्चस्काण आराध्युं ए (ठ सुद्धं के०) ठ प्रकारें शुद्धें करी शुद्ध एवुं (पञ्चस्काणं के०) पञ्चस्काण, फलदायक, होय. हवे ए ठ विशुद्धिना अर्थ कहे वे.

तिहां प्रथम सम्यक् प्रकारें (विहिणोचियकालि के०) विधियें करी उचित कालें एटले उचितवेलायें (जं पत्तं के०) पञ्चस्काण प्राप्त थयुं एटले सूर्योदयथी पहेलां पञ्चस्काण उचितकालें जे पाम्युं एटले जे पञ्चस्काण कीधुं ते यावन्मात्र जेटला काल लगण ग्रहण कखुं, तावन्मात्र तेटला काल लगें पहोंचारुनुं तेने (फासिय के०) फरशुं कहीयें ॥ ४४ ॥

पालिय पुण पुण सरियं, सोहिय गुरुदत्त सेस ज्ञोयणउ ॥

तिरिय समहिय कालो, किट्टिय ज्ञोयण समय सरणे ॥ ४५ ॥

अर्थः—बीजुं ज्यां लगें पञ्चस्काण पूरुं न थाय, तिहां लगें (पुणपुण के०) वारं वार उपयोग देइने सावधानतायें (सरियं के०) संज्ञाखुं जे महारे अमुक पञ्चस्काण आजे वे, ए रीतें पञ्चस्काणने स्मरणमां राखवुं, ते (पालिय के०) पाखुं कहीयें.

त्रीजुं (सोहिय के०) शोजित एटले शोजाव्युं, ते आहारादिक लाव्या होइयें ते प्रथम (गुरुदत्त के०) गुर्वादिकने निमंत्री आपीने पढी (सेस के०) शेष रहुं होय जे (ज्ञोयणउ के०) ज्ञोजन तेने पोतें क्षेत्राथकी एटले पञ्चस्काण कीधुं वे ते पूरण थया पढी ते वस्तु लावी पहेला गुरुने आपी पढी

पोतें वावरे ते (सोहियं के०) पञ्चस्काण शोजाव्युं कहीयें. चोथुं (समहि यकालो के०) समधिककाल ते पञ्चस्काणनो काल पूर्ण थया पढी पण थो मोसो अधिक काल लगे पडस्कीने सबुर करीने पढी पञ्चस्काण पारे, तेने (तिरिश्च के०) पञ्चस्काण तिरित एटले तीखुं कहीयें. पांचमुं (जोयणस मय के०) जोजनना समयने विषे जोजननी वेलायें (सरणे के०) संजा खुं जे फलाणुं अमुक पञ्चस्काण हतुं, ते आज महारुं पूर्ण थयुं ठे. हवे अ शन करुं ? आरोखुं ? निस्तारुं ? इत्यादिक विनय जाणा साचवीने जमवुं, तेने (किट्टिय के०) पञ्चस्काण कीर्त्युं कहीयें ॥ ४५ ॥

इअ पडिअरिअं आरा, हियं तु अहवा ठ सुद्धि सदहणा ॥

जाणण विणयणु जासण, अणुपालण जावसु ऋत्ति ॥ ४६ ॥ दारां ॥

अर्थ:-ठहुं (इअ के०) ए सर्व प्रकारें करी (पक्रियरियं के०) प्रतिचरितं एटले आचखुं जे पञ्चस्काण एटले ए सर्व प्रकारें संपूर्ण निश्चायें पमाळ्युं निराशंसपणे श्रीजिनाज्ञा पालन पूर्वक संयमयात्रा निर्वाहक षट्कारण साधनपूर्वक अप्रमादपणे महोदो कर्मद्वयने कारणे थयुं तेने (आराहियं के०) आराधितं एटले आराध्युंकहीयें (अहवा के०) अथवा प्रकारांतरें करी (तु के०) वढी पण पञ्चस्काणनी (ठसुद्धि के०) ठ शुद्धि प्रकारांतरें बीजी ठे ते कहे ठे. प्रथम सम्यग्दर्शनी श्रद्धावंतना मुख्थी पञ्चस्काण करवुं अने निःशंकता आचारयुक्त शुद्ध सदहणा पूर्वक करवुं एटले करेला पञ्चस्काण उपर शुद्ध जाव होय ते (सदहणा के०) सदहणा शुद्धि जाणवी, बीजी पञ्चस्काणने डव्य, क्षेत्र, काल अने जावथी जाणीने तथा मूल उत्तरगुणे जेद जंगादिकें जाणीने वढी जाणनी पासें पञ्चस्काण करे, ते (जाणण के०) जाणवापणुं ए बीजो अधिकार शुद्ध जाणवो. त्रीजी सुज्ञानादिक आचारसंयुक्त अतिचार अविधि र हित गुरुनी पासें वांदणां देवा प्रमुख विनय साचवीने पञ्चस्काण करवुं, ते (विणय के०) विनयशुद्धि जाणवी. चोथी गुर्वादिक कहेता होय ते प्रत्यें आगारादिकनुं पोतें जांखवुं, एटले गुरु पञ्चस्काण करावे, अने पाठलथी पोतें आगार उच्चरे, ते (अणुजासण के०) अनुज्ञापणशुद्धि जाणवी. पांचमी निराशंसपणे रूढी रीतें पाले जो विषम जय कष्ट आवी उपजे

તો પણ દઢ રહે પરંતુ પચ્ચસ્કાણ જંગ ન કરે, પચ્ચસ્કાણથી ચૂકે નહીં, તે (અણુપાલણ કેળ) અનુપાલણા શુદ્ધિ જાણવી. ઠઠી પૂર્વોક્ત સર્વપ્રકાર થી નિર્જારારૂપ શ્વલોક પરલોકની વાંઘારહિતપણે આશંકાદિ દોષે કરી રહિત તે (જાવસુદ્ધિ કેળ) જાવશુદ્ધિ છે શક્તિ ઇટલે એમ જાણવું. એ ઠ શુદ્ધિ પણ સમસ્ત સર્વે પચ્ચસ્કાણોનેવિષે જાણવી. એમ જંગાદિ વિ શુદ્ધિના વિસ્તારનાં બીજક ગ્રંથાંતરથી જાણવાં. ઇટલે એ આઠમું ઠ શુ ક્તિનું દ્વાર થયું ॥ ઉત્તર બોલ અઠાશી થયા ॥ ૪૬ ॥

હવે પચ્ચસ્કાણનું ફલ બે પ્રકારેં થાય, તેનું નવમું દ્વાર કહે છે.

પચ્ચસ્કાણસ્સ ફલં, શ્વ પરલોએય હોશ હવિહંતુ ॥

શ્વલોએ ધમ્મિદ્વાઈ, દામન્નગમાશ્ પરલોએ ॥૪૭॥દારં ॥૯॥

અર્થ:- (પચ્ચસ્કાણસ્સફલં કેળ) પચ્ચસ્કાણનું ફલ તે (શ્વપરલોએય કેળ) શ્વ લોક તથા પરલોક આશ્રી (હવિહં તુ કેળ) બે પ્રકારનું વલ્લી (હોશ કેળ) હોય, તેમાં કોશ્વક પ્રાણીને શ્વલોકેં એજ જવમાં તુરત ફલ થાય, અને કોશ્વકને પરલોકેં ઇટલે પરજવેં ફલ થાય, તિહાં (શ્વલો એ કેળ) આ લોકઆશ્રયી તો (ધમ્મિદ્વાઈ કેળ) ધમ્મિલાદિકનો દ દ્વાંત વસુદેવહિંમીગ્રંથથી જાણવો, ઇટલે ધમ્મિદ્વેં ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ ચા રિત્રરૂપ ઠ મહીનાપર્યંત આયંબિલ પ્રમુખ તપ કહ્યું, તેથી તેહીજ જવેં ઘ ણી લબ્ધિ ઉપની, શરીરના મલ મૂત્ર સર્વ ઔષધરૂપ થયાં, રાજસંપદાનો ગર્વી મોક્ષપદવી પામ્યો. અને (પરલોએ કેળ) પરલોકનેવિષે ઇટલે પર જવમાં (દામન્નગમાશ્ કેળ) દામન્નકાદિ પ્રમુખના ઇટલે દામનક નામેં વ્ય વહારીયાના બેટાનો દ્વાંત શ્રીઆવશ્યકનિર્યુક્તિપ્રમુખ ગ્રંથચક્રી જાણવો. ઇટલે પચ્ચસ્કાણ ફલનું નવમું દ્વાર થયું. ઉત્તર બોલ નેવું થયા ॥ ૪૭ ॥

એમાં આજવ આશ્રયી પચ્ચસ્કાણના ફલસંબંધી ધમ્મિદ્વકુમારાદિકનો દ્વાંત કહ્યો છે, તેની કથા સંદેપથી લખવી જોશ્યેં, પરંતુ એ ધમ્મિદ્વનો રાસ ઠપાશ્ ગયો છે, તેમાં એમની સંપૂર્ણ કથા ઘણા સજ્ઞાનોને વાંચવામાં આવી ગયેલી છે, મારેં આંહી લખી નથી, જે સજ્ઞાનોને વાંચવાની અજિલાષા હોય તેમણેં રાસ વાંચી લેવો.

અને પરજવેં દામન્નકાદિકને ફલ થયું. છે તે દામન્નકનો દ્વાંત સંદેપ

मात्रें लखीयें ठैयें:-राजपुर नगरें एक कुलगर रहेतो हतो तेनो जिनदास
 श्रावक मित्र हतो तेनी संगतथी कोइक दिवसें साधु पासें गयो, त्यां मत्स्य
 ना मांसनो नियम दीधो,अनुक्रमें दुर्जिह्वा थयु तेवारें घणा लोक मत्स्या
 हारी थके शालिकादि पुरुषें बलात्कारें ढ्रह समीपें आण्यो, तिहांते जाल
 मां नाखेला मत्स्यने जोइने मूकी आपे. एम त्रण दिवस सुधी बलात्कार
 कराव्यो, तेवारें एक मत्स्यनी पांख त्रूटी देखी बलात्कारें तेशी निवत्प्यो,
 पढी अणसण खेइ मरण पामी राजगृह नगरें शेठनो पुत्र थयो, दामन्नक नाम
 दीधुं, ते आठ वर्षनो थयो तेवारें तेनुं कुल मरकीना रोगथी मरण पाभ्युं, उ
 छिन्न थयुं, तेवारें ते दामन्नक कोइ सागरदत्त व्यवहारीने घरे दुःखित थको
 रह्यो. एकदा साधुनुं युगल जिद्दाने अर्थें ते व्यवहारीने घेर आव्युं,तिहां
 ते बालकने देखीने परस्पर साधु बोदया जे ए बालक ए घरनो स्वामी थ
 शे, ते प्रबन्नप्रवृत्ति घरना अधीशें जाणी तेवारें अमर्षपणे करी ते बाल
 कने मारवा जणी अंत्यजने आप्यो, तेणें अजिज्ञान देखाव्या निमित्तें ते
 नी टचली अंगुली ह्नेदी परं तेने नीर्विषय जय देखामी परहो काढ्यो, पढी
 ते बालक अनुक्रमें नाठो थको ते शेठनुं जिहां गोकुल ठे, ते ग्रामें आव्यो,
 तिहां ते गोकुलना स्वामीयें तेने स्वरूपवान् तथा विनीतदेखी पुत्रपणे थाप्यो,
 यौवन पाभ्यो. पढी अनुक्रमें केटलाएक वर्षातरें तिहां सागरदत्त शेठ आ
 व्यो, तेणें तेने देखीने उलख्यो, तेवारें कोइ कार्यनुं निमित्त करी लेख लखी
 ने आप्यो, तेमां शेठें पोताना पुत्रने लख्युं जे एने विष आपजो. एवो
 लेख आपी पोताने नगरें मोकळ्यो, ते आंत थयो थको उद्यानमांहे का
 मदेवना प्रासादें आवी सूतो, तिहां वरार्थिनी एवी शेठनी पुत्री कामदे
 व पूजवा आवी, तिहां तेणें तेने सूतो देखी कागलमां पोताना पिताना
 अद्दर देखी कागल वांच्यो, तेमां विष देवानुं लख्युं जोइने पोतानुं नाम
 विषा ठे तेशी तेनी इहक थइ मनमां विचाखुं जे महारा पितायें सुंदर स्
 रूपवान् जाणी वर मोकळ्यो ठे,पण विष देजो एवुं लख्युं ठे ते महारा पिता
 कागल लखतां चूली गया ठे विषाने स्थानकें विष लखाइ गयुं ठे, अने
 कामदेवें पण महारा उपर प्रसन्न थइने ए वर मुजने आप्यो, मांटें काग
 लमां विष लख्युं हुतुं तिहां विषा देजो. एम कन्यायें अंजनशलाकायें ल
 खीनें पाठो लेख तेने ठेकाणे मूकी दीधो. अनुक्रमें ते घेर आव्यो,तिहां त

रत लग्न लेइ कन्या परणावीने जामाता कीधो. एवी वात सांजलीने शेठ घरे आव्यो क्रोधाध्मांत थको कहेवा लागो जे मातृपूजन निमित्ते पाणि ग्रहण मांगलिक वधाववा जणी जमाइने मोकलो अने शेठें मारवां सारु अत्यंजने संकेत कराव्यो हतो. हवे ते मातृपूजन निमित्तें जाय एटलामां वीकालवेला जाणी नवपरणीत हतो माटे शेठनो पुत्र कहेवा लाग्यो के तमारीवती हुं मातृपूजन करवा जाजं हुं, एम कही ते गयो एटलामां वच्चे रस्तामां अत्यंजें तेनो संकेत जाणी ते शेठना पुत्रने जमाइ समजी मारी नाख्यो. जवितव्यताथी बलवत्तर कोइ नथी. पढी ते पुत्रमरणनुं वृत्तांत सांजलीने हृदयस्फोट थइ शेठ पण मरण पाम्यो. अनुक्रमें घरनो स्वामी दामन्नक थयो. रुषिजाषित वचन अन्यथा न थाय.

अनुक्रमें एकदा पाठले पहोरेपाहरी देतो तेणे एक मंगल पाठक गाथा कहि. तद्यथा ॥ अणुपुंखमावहंतावि, अन्नढा तस्स बहु गुणा हुंति ॥ सुह दुस्ककम्म पुढंतो, जस्स कयंतो वहइ पक्कं ॥ १॥ ए गाथानो अर्थ सांजली एक लक्षनुं दान दीधुं, एमत्रण वार गाथा सांजली त्रण लक्ष दान दीधुं रा जायें ते वात सांजलीने पोतानी पासें तेकाव्यो. पढी सर्व वीतक वात राजा आगल कही, राजा हर्ष पाम्यो थको तेने नगरशेठनी पदवीयें स्थाप्यो. एकदा गुरु आव्या सांजलीवांदवा गयो, तिहां धर्मदेशना सांजली अने पुरा तन जव मत्स्य मांस पञ्चस्काणादिक सर्व सांजखुं, बोधिलाज पाम्यो, धर्मानुष्ठान साचवी देवलोके गयो. तिहांथी महावीदेहमां सुकुलमां उपजशे, तिहां बोधिलाज पामी चारित्र लही केवलज्ञान पामी परंपरायें मोक्षसुख पा मशे, अने केटलाएक तेहीज जवें सिद्धि पामे. ए बे प्रकारें फलनुं नवमुं द्वार थयुं ॥

एटले सर्व मूलगुण प्रत्याख्यान सर्व उत्तरगुण प्रत्याख्यान तथा अजिग्रहादिक देशउत्तरगुण पण होय अने श्रावकनें देश मूलगुण प्रत्याख्यानते अणुव्रत तथा देश उत्तरगुणप्रत्याख्यान ते गुणव्रतअने शिक्षाव्रत जाणवां. ते वली बे बे जेदें एक इत्तर ते अद्वयकालि अनागतादि पञ्चस्काण मूल उत्तरगुण पञ्चस्काण अने उत्तरगुणपञ्चस्काण तेशिक्षाव्रतादि तथा देशे मूलगुण पञ्चस्काणअने सर्वेथी उत्तरगुण पञ्चस्काण अने मूलगुण क्रियारुपें एवुं पञ्चस्काण धम्मिद्वादिकने जाणवुं. इत्यादिक पञ्चस्काणना जंग विकल्प

ઘણા છે, તે ગુરુના વિનયથી જાણીયેં, માટે યથાચ્છેદિત જંગેં પચ્ચક્ષાણ આ રાધવાં,તેતું ગમન સંપૂર્ણદ્વારાયેં કહે છે ॥ ૪૭ ॥

હવે ગ્રંથ સમાપ્તિ અર્થેં ગાથા કહે છે.

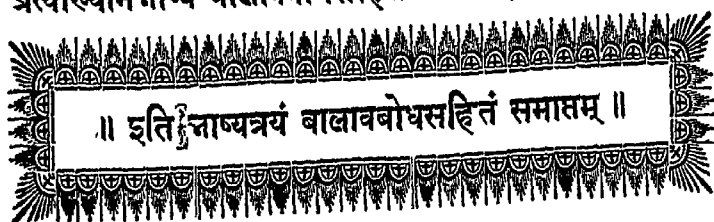
પચ્ચક્ષાણમિણં સે, વિઝ્ઞાણ જ્ઞાવેણ જિણવરુ દિઠં ॥

પત્તા અણંત જીવા' સાસય સુક્કં આણાવાહં ॥ ૪૮ ॥

॥ ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનજ્ઞાણ્ય સંપૂર્ણમ્ ॥

અર્થ:—(પચ્ચક્ષાણં કે०) પચ્ચક્ષાણ તે (ઇણં કે०) એ યથોક્ત કહ્યું તે પ્રત્યેં (જ્ઞાવેણ કે०) જાવેં કરીને ઇટલે જ્ઞાવસહિત, શ્રદ્ધાયેં કરી નિઃશંકિત સમ્યગ્દર્શન સહિત જે રીતેં (જિણવર કે०) જિનેશ્વર જગવાનેં જ્ઞાન ક્રિયા સહિત ઉત્તયનયસમ્મત (ઉદ્ધિઠં કે०) કહ્યું છે, પ્રકાશ્યું છે તે પ્રકારેં એવા ગુણધારણ રૂપ પચ્ચક્ષાણને (સેવિઝ્ઞાણ કે०) સેવીને, આદ રીને, પાલીને, ત્રિકાલાપેદ્ધાયેં (અણંત જીવા કે०) અનંત જીવ જવ્યપ્રાણી તે (સાસયસુક્કં કે०) શાશ્વતં સુખ (આણાવાહં કે०) અનાવાધ અવ્યા વાધ નિરાવાધ, ઇટલે નથી કોઈ વાધા જિહાં એવું જે મોક્ષસ્થાનક તે પ્રત્યેં (પત્તા કે०) પામ્યા, પામે છે, અને પામશે ॥ ૪૮ ॥

એ અર્થ સંક્ષેપમાત્રથી લખ્યો છે, વધી જે વિશેષાર્થના સ્વપી હોય તેણેં આવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિ, પ્રવચનસારોદ્ધારવૃત્તિ, કલ્પાકલ્પશતક પ્રકરણ, ઇત્યાદિ ગ્રંથ જોવા. આ વાલાવબોધ શ્રીજ્ઞાનવિમલ સૂરિ મહા રાજેં કરેલો હતો, પણ તેતું લખાણ સંકોચમાં હોવાને લીધે વીજી કેટલી એક ટવા પ્રમુખની પ્રતો સાથેં મેલવી પદોના અર્થ કાંઈક ખુલાસા પૂર્વક લખેલા છે, તથાપિ મહારી મંદમતિને લીધે તથા ઘાપવાની ઉતાવળને લીધે જે ચૂલો રહી ગયેલીયો હોય તે ચતુર પુરુષોયેં શોધીને વાંચવી. હું મહારાથી થયેલી અશુદ્ધતાનું મિઠ્ઠા મિ ડુક્કરુ સર્વ વાંચનાર સાહેબોની સાથેં કરું હું. ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનજ્ઞાણ્ય વાલાવબોધસહિતં સમાપ્તમ્ ॥ શુભં જવતુ ॥

॥ अथ चैत्यवंदनानि विख्यन्ते ॥

॥ तत्र प्रथम सिद्धाचल चैत्यवंदनं ॥

विमल केवल ज्ञान कमला, कलित त्रिभुवन हितकरम् ॥ सुरराज सं
स्तुत चरण पंकज, नमो आदिजिनेश्वरम् ॥ १ ॥ विमल गिरिवर शृंग
मंरुन, प्रवर गुणगणभूधरम् ॥ सुर असुर किन्नर कोमि सेवित ॥ नमो ॥
॥ २ ॥ करित नाटक किन्नरीगण, गाय जिनगुण मनहरम् ॥ निर्जरा
वली नेम अहोनिश ॥ नमो ॥ ३ ॥ पुंरुरीक गणपति सिद्धि साधी, को
मी पण मुनि मनहरम् ॥ श्री विमल गिरिवर शृंगसिद्धा ॥ नमो ॥ ४ ॥
निज साध्य साधन सुर मुनिवर, कोमिनंत ए गिरिवरम् ॥ मुक्ति रमणी
वस्था रंगें ॥ नमो ॥ ५ ॥ पाताल नर सुरलोकमांही, विमल गिरिवर
तोपरम् ॥ नहिं अधिक तीरथ तीर्थपति कहे ॥ नमो ॥ ६ ॥ एम विमल
गिरिवर शिखरमंरुन, दुःखविहंरुण ध्याश्यें ॥ निजशुद्ध सत्ता साधनार्थ
परम ज्योतिने पाश्यें ॥ ७ ॥ जित मोह कोह विडोह निद्रा, परमपद स्थित ज
यकरम् ॥ गिरिराज सेवा करण तत्पर, पद्मविजय सुहितकरम् ॥ ८ ॥ इति ॥ १ ॥

अथ श्रीशत्रुजयचैत्यवंदनं ॥

श्री शत्रुजय सिद्ध क्षेत्र, दीठे दुर्गति वारे ॥ जावधरीने जे चढे, तेने
जव पार उतारे ॥ १ ॥ अनंत सिद्धनुं एह ठाम, सकल तीर्थनो राय ॥ पूर्व
नवाणुं रिखजदेव, ज्यां ठविया प्रभु पाय ॥ २ ॥ सूरजकुंरु सोहामणो, कविरु
यद्ध अजिराम ॥ नाजिराया कुलमंरुणो, जिनवर करुं प्रणाम ॥ ३ ॥ इति ॥ २ ॥

॥ अथ पंचतीर्थी चैत्यवंदनं ॥

॥ आज देव अरिहंत नमुं, समरुं तारुं नाम ॥ ज्यां ज्यां प्रतिमा जिन
तणी, त्यां त्यां करुं प्रणाम ॥ १ ॥ शत्रुजय श्रीआदिदेव, नेम नमुं गिरिना
र ॥ तारंगे श्री अजितनाथ, आबू रिखज जुहार ॥ २ ॥ अष्टापद गिरि
ऊपरें, जिनचोवीशी जोय ॥ मणिमय मूरति मानशुं, जरतें जरावी सोय
॥ ३ ॥ समेत शिखर तीरथ वरु, ज्यां बीशे जिन पाय ॥ वैचारकगिरि ऊप
रें, श्री वीरजिनेश्वर राय ॥ ४ ॥ मांरुवगढनो राजियो. नामें देव सुपास
॥ रिखज कहे जिन समरतां, पहोंचे मननी आश ॥ ५ ॥ इति ॥ ३ ॥

॥ अथ चोवीश जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ पद्मप्रज ने वासुपूज्य, दोय राता कहीयें ॥ चंद्रप्रज ने सुविधिनाथ, दोय

उज्ज्वल लहीयें ॥१॥ मल्लीनाथ ने पार्श्वनाथ, दो नीला निरख्या ॥ मुनि
सुव्रत ने नेमनाथ, दो अंजन सरिखा ॥२॥ शोले जिन कंचन समा ए, एवा
जिन चोवीश ॥ धीरविमल पंकित तणो, ज्ञानविमल कहे शिष्य ॥३॥ इति ॥४॥

॥ अथ श्रीचोविश जिन समकितजवगणतीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ प्रथम तीर्थकर तणा हुवा, जव तेर कहीजें ॥ शांतितणा जव बार
सार, नव जव नेम लहीजें ॥ १ ॥ दश जव पासजिणंदने, सत्तावीश श्री
वीर ॥ शेष तीर्थकर त्रिहुं जवें, पाम्या जवजल तीर ॥ २ ॥ ज्यांथी सम
कित फरसियुं, त्यांथी गणीयें तेह ॥ धीरविमल पंकित तणो, ज्ञानविमल
गुणगेह ॥ ३ ॥ इति ॥ ४ ॥

॥ अथ चउदशें बावन गणधरनुं चैत्यवंदन ॥

॥ गणधर चोराशी कह्या, वली पंचाणुं ठेक ॥ दोय अधिक इग सय ग
णा, शोल अधिक शत एक ॥१॥ शत सुमति ने गणधरा, एकसय अधि
का सात ॥ पंचाणुं त्राणुं तथा, अरुसी इगसी वात ॥ २ ॥ ठोहोतेर ठा
शठ सगवन, पचास त्रेतावीश ॥ ठत्तिस पणतिस कुंथुने, अर गणधर ते
त्रीश ॥ ३ ॥ अडवीस अष्टादश कह्या, नमि सत्तर गणधार ॥ एकादश
दश शिव गया, वीर तणा अगीयार ॥ ४ ॥ रिखजादिक चोवीशना, एक
सहस सय चार ॥ अधिकेरा बावन कह्या, सर्व मली गणधार ॥ ५ ॥ अ
क्य पद वरिया सवे ए, सादि अनंत निवास ॥ करियें शुच चित्त वंदना,
जव लग घटमां श्वास ॥ ६ ॥ इति ॥ ६ ॥

॥ अथ पंच परमेष्ठिचैत्यवंदनं ॥

॥ बार गुण अरिहंत देव, प्रणमीजें जावें ॥ सिद्ध आठ गुण समरतां, दुःख
दोहग जावे ॥१॥ आचारज गुण ठत्रीस, पंचवीश उवचाय ॥ सत्तावीश
गुण साधुना, जपतां सुख थाय ॥ २ ॥ अष्टोत्तर सय गुण मली ए, एम
समरो नवकार ॥ धीरविमल पंकित तणो, नय प्रणमे नित सार ॥३॥ इति ॥७॥

॥ अथ सीमंधरजिन चैत्यवंदनं ॥

॥ श्री सीमंधर वीतराग, त्रिजुवन तुमें उपगारी ॥ श्री श्रेयांसपिताकुलें,
बहु शोचा तुमारी ॥१॥ धन्य धन्य माता सत्यकी, जेणें जायो जयकारी ॥
वृषज लंठनें विराजमान, वंदे नर नारी ॥२॥ धनुष पांचशें देहरी ए, सो
हीयें सोवन वान ॥ कीर्तिविजय उवचायनो, विनय धरे तुम ध्यान ॥३॥

॥ अथ सीमंधर जिन चैत्यवंदनं ॥

सीमंधर परमात्मा, शिव सुखना दाता ॥ पुष्कलवद् विजयें जयो, सर्व जीवना त्राता ॥ १ ॥ पूर्वविदेह पुंरुरिगिणी, नयरीयें शोहे ॥ श्रीश्रेयांस राजा तिहां, जवियणनां मन मोहे ॥ २ ॥ चउद सुपन निर्मल लही, स त्यकी राणी मात ॥ कुंथु अर जिन अंतरे, श्री सीमंधर जात ॥ ३ ॥ अ नुक्रमें प्रभु जनमीया, वली यौवन पावे ॥ मात पिता हरखें करी, रूकमि णी परणावे ॥ ४ ॥ जोगवी सुख संसारनां, संयम मन लावे ॥ मुनिसु व्रत नमि अंतरे, दीक्षा प्रभु पावे ॥ ५ ॥ घाती कर्मनो क्षय करी, पाम्या केवल नाण ॥ रिखज लंठनें शोजता, सर्व जावना जाण ॥ ६ ॥ चोराशी जस गणधरा, मुनिवर एकशो कोड ॥ त्रण जुवनमां जोयतां, नहीं कोय एहनी जोड ॥ ७ ॥ दश लाख कछा केवली, प्रभुजीनो परिवार ॥ एक स मय त्रण कालना, जाणे सर्व विचार ॥ ८ ॥ उदयपेढाल जिनांतरें ए, थाशे जिनवर सिद्ध ॥ जसविजय गुरु प्रणमतां, शुजवांठित फल लीध ॥ ९ ॥

॥ अथ सीमंधरचैत्यवंदनं ॥

॥ श्रीसीमंधर जगधणी, आ जरतें आवो ॥ करुणावंतकरुणा करी, अम ने वंदावो ॥ १ ॥ सकल जक्त तुमो धणी ए, जो होवे अम नाथ ॥ जवो जव हुं तुं ताहरो, नहीं महेबुं हवे साथ ॥ २ ॥ सयल संग ठंकी करी ए, चारित्र लेईशुं ॥ पाय तुमारा सेवीने, शिव रमणी वरीशुं ॥ ३ ॥ ए अलजो मुऊने घणो ए, पूरो सीमंधर देव ॥ इहां थकी हुं विनबुं, अवधारो मुऊसेव ॥ ४ ॥

॥ अथ बीश स्थानकनुं चैत्यवंदन ॥

पहेले पद अरिहंत नमुं, बीजे सर्व सिद्ध ॥ त्रीजे प्रवचन मन धरो, आचारज सिद्ध ॥ १ ॥ नमो थेराणं पांचमे, पाठक गुण ठठे ॥ नमो लोए सबसाहुणं जे ठे गुण गरीठे ॥ २ ॥ नमो नाणस्स आठमे, दर्शन मन जा वो ॥ विनय करी गुणवंतनो, चारित्रपद ध्यावो ॥ ३ ॥ नमो बंजवयधारिणं, तेरमे किरियाणं ॥ नमो तवस्स चउदमे, गोयम नमी जिणाणं ॥ ४ ॥ चारित्र ज्ञान सुअस्सने ए, नमो तिब्बस्स जाणी ॥ जिन उत्तम पदपद्मने, नमतां होय सुखखाणी ॥ ५ ॥ इति ॥ ११ ॥

॥ अथ वीशस्थानकतपना काउस्सगगनुं चैत्यवंदन ॥

॥ चोवीश पंदर पिसतालीशनो, ठत्रीशनो करीयें ॥ दश पचवीश सत्ता वीशनो, काउस्सगग मन धरीयें ॥ १ ॥ पंच सरसठ दश वली, सीत्तेर नव पणवीश ॥ बार अरुवीस लोगस्स तणो, काउस्सगग धरो गुणीश ॥ २ ॥ वीश सत्तर इगवन, द्वादश नेपंच ॥ एणी परें काउस्सगग जो करे, तो जाये जव संच ॥ ३ ॥ अनुक्रमें काउस्सगग मन धरो, गुणी लेजो वीश ॥ वीश स्थानक एम जाणीयें, संक्षेपथी लेश ॥ ४ ॥ जाव धरी मनमां घणो ए, जो एकपद आराधे ॥ जिन उत्तम पदपद्मने, नमी निज कारज साधे ॥ ५ ॥

॥ अथ रोहिणीतपचैत्यवंदनं ॥

रोहिणी तप आराधीयें, श्रीश्री वासुपूज्य ॥ दुःख दोहग दूरें टले, पू जक होये पूज्य ॥ १ ॥ पहेला कीजें वासुदेव, प्रह ऊठीने प्रेम ॥ मध्यान्हें करी धोतीयां, मन वच काया हेम ॥ २ ॥ अष्ट प्रकारनी रचीयें, पूजा नृत्य वाजित्र ॥ जावें जावना जावीयें, कीजें जन्म पवित्र ॥ ३ ॥ त्रिहु कालें लेइ धूप दीप, प्रभु आगल कीजें ॥ जिनवर केरी जक्तिशुं, अविचल सुख लीजें ॥ ४ ॥ जिनवर पूजा जिनस्तवन, जिननो कीजें जाप ॥ जिनवर पदने ध्याइयें, जिम नावे संताप ॥ ५ ॥ कोड कोरु गुण फल दिये, उत्तर उत्तर जेद ॥ मान कहे ए विध करो, ज्युं होवे जवनो ठेद ॥ ६ ॥ १३ ॥

॥ अथ विचरता जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ सीमंधर प्रमुख नमुं, विहरमान जिन वीश ॥ रिखचादिक वली वंदीयें, संपड जिन चोवीश ॥ १ ॥ सिद्धाचल गिरनार आबु, अष्टापद वलि सार ॥ समेतशिखर ए पंचतीर्थ, पंचमी गति दातार ॥ २ ॥ ऊर्ध्व लोके जिनहर नमुं, ते चोराशी लाख ॥ सहस्र सत्ताणुं उपरें, त्रेवीश जिनवर जांख ॥ ३ ॥ एक शो बावन कोरु वली, लाख चोराणुं सार ॥ सहस्र चुम्माली सात शें, शाठ जिन पन्निमा उदार ॥ ४ ॥ अधोलोके जिनजवन नमुं, सात कोरु बोहोंतेर लाख ॥ तेरशें कोरु नेव्याशी कोरु, शाठलाख चित्त राख ॥ ५ ॥ व्यंतर ज्योतिषीमां वली ए, जिनजवन अपार ॥ ते जवि ! नित्य वंदन करो, जेम पामो जवपार ॥ ६ ॥ तिर्था लोके शाश्वतां, श्रीजिनजवन वि शाख ॥ बत्रीशशें ने उंगणशाठ, वंदूं थइ उजमाल ॥ ७ ॥ लाख त्रण ए काणुं सहस्र, त्रणशें वीश मनोहार ॥ जिनपन्निमा ए शाश्वती, नित्यनित्य

करं जुहार ॥ ७ ॥ त्रण जुवनमांही वली ए, नामादिक जिन सार ॥
सिद्ध अनंता वंदीयें, महोदय पद दातार ॥ ८ ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ बीजनं चैत्यवंदन ॥

॥ दुविध धर्म जिणे उपदिश्यो, चोथा अजिनंदन ॥ बीजें जन्म्या ते
प्रभु, जवडुःख निकंदन ॥ १ ॥ दुविध ध्यान तुम्हें परिहरो, आदरो दोय
ध्यान ॥ एम प्रकाश्यं सुमति जिनें, ते चविया बीज दिन ॥ ११ ॥ दोय वं
धन राग द्वेष, तेहनें जवि तजीयें ॥ मुळ परें शीतल जिन कहे, बीजदि
न शिव जजीयें ॥ ३ ॥ जीवाजीव पदार्थनुं, करो नाण सुजाण बीज दिनें
वासुपूज्य परें, लहो केवल नाण ॥ ४ ॥ निश्चय नय व्यवहार दोय, एकां
त न ग्रहियें ॥ अर जिन बीज दिनें चवी, एम जन आगल कहियें ॥ ५ ॥
वर्त्तमान चोवीशीयें, एम जिन कढ्याण ॥ बीजदिनें केइ पामीया, प्रभु
नाण निर्वाण ॥ ६ ॥ एम अनंत चोवीशीयें ए, हुआं बहु कढ्याण ॥ जिन
उत्तम पदपद्मने, नमतां होय सुख खाण ॥ ७ ॥ इति ॥ १५ ॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ त्रिगळे बेठा वीरजिन, जांखे जविजन आगें ॥ त्रिकरणशुं त्रिहुं लोक
जन, निसुणो मन रागें ॥ १ ॥ आराहो जली जातसें, पांचम अजुवा
ली ॥ ज्ञान आराधन कारणें, एहज तिथि निहाली ॥ २ ॥ ज्ञान विना
पशु सारिखा, जाणो इण संसार ॥ ज्ञान आराधनथी लखुं, शिवपद
सुख श्रीकार ॥ ३ ॥ ज्ञान रहित किरिया कही, काशकुसुम उपमान ॥ लो
कालोक प्रकाशकर, ज्ञान एक परधान ॥ ४ ॥ ज्ञानी श्वासोच्छासमें, करे
कर्मनो खेह ॥ पूर्व कोनी वरसां लगें, अज्ञानें करे तेह ॥ ५ ॥ देश आरा
धक क्रिया कही, सर्व आराधक ज्ञान ॥ ज्ञान तणो महिमा घणो, अंग पांच
मे जगवान ॥ ६ ॥ पंच मास लघु पंचमी, जावज्जीव उत्कृष्ट ॥ पंच वरस
पंच मासनी, पंचमी करो शुजट्टि ॥ ७ ॥ एकावनही पंचनो ए, काठ
स्सग लोगस्स केरो ॥ उजमणुं करो जावशुं, टाळे जव फेरो ॥ ८ ॥
एणी पेरें पंचमी आराहीयें ए, आणी जाव अपार ॥ वरदत्त गुणमंजरी
परें, रंगविजय लहो सार ॥ ९ ॥ इति ॥ १६ ॥

॥ अथ अष्टमीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ माहा शुद्धी आठमने दिनें, विजयासुत जायो ॥ तेम फागुणशुदि

आठमें, संजव चवि आयो ॥ १ ॥ चैत्र वदनी आठमें, जनम्या ऋषज
जिणंद ॥ दीक्षा पण ए दिन लही, हुआ प्रथम मुनिचंद ॥ २ ॥ माधव शु
दि आठम दिनें, आठ कर्म कस्यां दूर ॥ अजिनंदन चोथा प्रजु, पाम्या सु
ख जरपूर ॥ ३ ॥ एहीज आठम ऊजली, जन्म्या सुमति जिणंद ॥ आठ
जाति कलशें करी, नवरावे सुरविंद ॥ ४ ॥ जन्म्या जेठ वदि आठमें मु
नि सुव्रतस्वामी ॥ नेम आपाढ शुदि आठमें, अष्टमी गति पामी ॥ ५ ॥
श्रावण वदनी आठमें, नमि जन्म्या जगजाण ॥ तिम श्रावणशुदि आ
ठमें, पासजीनुं निर्वाण ॥ ६ ॥ ज्ञाऊवा वदि आठमदिनें, चविया स्वामी
सुपास ॥ जिन उत्तमपद पद्मनें, सेव्याथी शिववास ॥ ७ ॥ इति ॥ १७ ॥

॥ अथ एकादशीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ शासन नायक वीरजी, प्रजु केवल पायो ॥ संघ चतुर्विध स्थापवा,
महसेन वन आयो ॥ १ ॥ माधव सीत एकादशी सोमल द्विज यज्ञ ॥
इंद्रजूति आदे मल्या, एकादश विज्ञ ॥ २ ॥ एकादशसें चउ गुणा, तेहनो
परिवार ॥ वेद अर्थ अवलो करे, मन अजिमान अपार ॥ ३ ॥ जीवा
दिक संशय हरी ए, एकादश गणधार ॥ वीरें स्थाप्या वंदीयें, जिन शासन
जयकार ॥ ४ ॥ मल्ली जन्म अर मल्ली पास, वर चरण विलासी ॥ ऋषज
अजित सुमति नमी, मल्ली घनघाति विनाशी ॥ ५ ॥ पद्मप्रज शिववास
पास, जवजावना तोडी ॥ एकादशी दिन आपणी, रुद्धि सघली जोरी ॥ ६ ॥
दश क्षेत्र त्रिहुं कालनां, त्रणशें कल्याण ॥ वरस अग्यार एकादशी, आराधो
वर नाण ॥ ७ ॥ अगीयार अंग लखावीयें, एकादश पाठां पूजणी ठवणी
विंटीणी, मषी कागल काठां ॥ ८ ॥ अगीयार अव्रत ठांफवां ए, व्हो पन्निमा
अगीयार ॥ खिमाविजय जिनशासनें, सफल करो अवतार ॥ ९ ॥ १८ ॥

॥ अथ चोवीश तीर्थकरनी राशियोनुं चैत्यवंदन ॥

॥ शांति नमी मल्ली मेष ठे, कुंथु अजित वृष जाति ॥ संजव अजिनंदन
मिथुन, धर्म करक सिंह सुमति ॥ १ ॥ कन्या पद्मप्रज नेम वीर, पास
सुपास तुला ए ॥ शशी वृश्चिक धन ऋषजदेव, सुविधि शीतल जिनराय ॥ २ ॥
मकर सुव्रत श्रेयांसने ए, बारमा घट मीन लील ॥ विमल अनंत अर
नामथी, सुखीया श्री शुजवीर ॥ ३ ॥ इति ॥ १९ ॥

॥ अथ श्रीपरमात्मानुं चैत्यवंदन ॥

॥ परमेश्वर परमात्मा, पावन परमिष्ठ ॥ जय जगगुरु देवाधिदेव,
नयणें में दिष्ट ॥ १ ॥ अचल अकल अविकार सार, करुणारससिंधु ॥
जगतीजन आधार एक, निःकारण बंधु ॥२॥ गुण अनंत प्रभु ताहरा ए, कि
मही कल्या न जाय ॥ राम प्रभु जिन ध्यानथी, चिदानंद सुख थाया ॥३॥१॥

॥ अथ श्रीजिनपूजानुं चैत्यवंदन ॥

॥ निजरूपें जिननाथके, डव्यें पण तिमही ॥ नाम थापना जेदथी,
प्रगट जगमांही ॥ १ ॥ अध्यातमथी जोडीयें, निस्केपा चार ॥ प्रभुरूप
समान जाव, पामे निरधार ॥ २ ॥ पावन आतमनें करे ए, जन्म जरादि
दूर ॥ ते प्रभु पूजा ध्यानथी, राम कहे सुख पूर ॥ ३ ॥ इति ॥ २१ ॥

॥ अथ श्रीचंदकेवलीना रासमांथी चैत्यवंदन.

॥ अरिहंत नमो जगवंत नमो, परमेश्वर जिनराज नमो ॥ प्रथम जि
नेसर प्रेमें पेखत, सिद्धां सघलां काज नमो ॥ अ० ॥ १ ॥ प्रभु पारंगत
परम महोदय, अविनाशी अकलंक नमो ॥ अजर अमर अद्भुत अतिश
यनिधि, प्रवचन जलधिमयंक नमो ॥ अ० ॥ २ ॥ तिहुयण जवियणजन
मन वंठिय, पूरण देव रसाल नमो ॥ ललि ललि पाय नमुं हुं जालें, कर
जोनीने त्रिकाल नमो ॥ अ० ॥ ३ ॥ सिद्ध बुरू तूं जग जन सज्जन, नय
नानंदन देव नमो ॥ सकल सुरासुर नर वर नायक, सारे अहोनिश सेव
नमो ॥ अ० ॥ ४ ॥ तूं तीर्थकर सुखकर साहिब, तुं निःकारण बंधु नमो ॥
शरणागत जविने हितवत्सल, तुंही कृपारससिंधु नमो ॥ अ० ॥ ५ ॥
केवलज्ञानादर्शें दर्शित, लोका लोक स्वजाव नमो ॥ नाशितसकलकलंकक
लुषण, दुरित उपद्रवजाव नमो ॥ अ० ॥ ६ ॥ जगचिंतामणि जगगुरु
जगहित, कारक जगजननाथ नमो ॥ घोर अपार जवोदधितारण, तूं
शिवपुरनो साथ नमो ॥ अ० ॥ ७ ॥ अशरण शरण नीराग निरंजन,
निरुपाधिक जगदीश नमो ॥ बोधि दीयो अनुपम दानेसर, ज्ञानविमल
सूरीश नमो ॥ अ० ॥ ८ ॥ इति ॥ २२ ॥

॥ अथ श्री संखेश्वर पार्श्वजिनहंद ॥

॥ सेवो पास संखेसरो मन्न बुद्धें, नमो नाथ निश्चें करी एक बुद्धें ॥
देवी देवलां अन्यने शुं नमो ठो, अहो जव्यलोको बुलां कां जमो ठो ॥१॥

त्रिलोकना नाथने शुं तजो ठो, पड्या पाशमां चूतने कां चजो ठो ॥
 सुरधेनु ठंकी अजा शुं अजो ठो, महापंथ मूकी कुपंथें व्रजो ठो ॥ १ ॥
 तजे कोण चिंतामणि काचमाटे, ग्रहे कोण रासजने हस्ति साटे ॥ सुर
 ड्रुम उपाकी कुण आक वावे, महामूढ ते आकुला अंत पावे ॥ ३ ॥
 किहां कांकरो ने किहां मेरुशृंगं, किहां केशरी ने किहां ते कुरंगं ॥ किहां
 विश्वनाथ किहां अन्य देवा, करो एकचित्तें प्रभु पास सेवा ॥ ४ ॥ पूजो
 देव प्रजावती प्राणनाथं, सहू जीवने जे करे ठे सनाथं ॥ महा तत्त्व
 जाणी सदा जेह ध्यावे, तेनां दुःख दारिद्र्य दूरें पलावे ॥ ५ ॥ पामी मानु
 षोने वृथा कां गमो ठो, कुशीळें करी देहनें कां दमो ठो ॥ नहीमुक्तवासं
 विना वीतरागं, चजो जगवंतं तजो दृष्टिरागं ॥ ६ ॥ उदयरत्न जांखे सदा
 हेत आणी, दयाजाव कीजें प्रभु दास जाणी ॥ आज माहरे मोतीडे मेह
 बुछा, प्रभु पास शंखेश्वरो आप तूठा ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ पार्श्वजिनस्तोत्रं लिख्यते ॥

॥ कट्याणकेलिसदनाय नमोनमस्ते, श्रीमत्सरोजवदनाय नमोनम
 स्ते ॥ रागारिवारकदनाय नमोनमस्ते, वज्राजिरामरदनाय नमोनमस्ते
 ॥ १ ॥ अंजोधराजकरणाय नमः ॥ लोकातिरिक्तवरणाय नमः ॥ संसारवा
 र्द्धितरणाय नमः ॥ त्रैलोक्यसारशरणाय नमः ॥ २ ॥ सन्निर्मितांघ्रिमहनाय
 नमः ॥ रागोरुदारुदहनाय नमः ॥ विध्वस्तकृत्स्नकुहनाय नमः ॥ पुण्यजुमा
 लिगहनाय नमः ॥ ३ ॥ संसारतापशमनाय नमः ॥ निर्दाह्यदाह्यदमनाय
 नमः ॥ सुव्यक्तमुक्तिगमनाय नमः ॥ रूपाजिज्ञूतकमनाय नमः ॥ ४ ॥ पा
 पौघपांसुपवनाय नमः ॥ सेवापरत्रिभुवनाय नमः ॥ क्रोधाशुशुक्ष्णिवनाय
 नमः ॥ संसृत्युदन्वदवनाय नमः ॥ ५ ॥ नेत्राजिज्ञूतकमलाय नमः ॥ शक्रा
 र्चितांघ्रियमलाय नमः ॥ निर्नाशिताखिलमलाय नमः ॥ पद्मोद्वसत्परिम
 लाय नमः ॥ ६ ॥ श्री अश्वसेनतनयाय नमः ॥ सर्वाङ्गुतैकविनयाय नमः ॥
 विख्यातनिश्चितनयाय नमः ॥ निर्णीतचूर्युपनयाय नमः ॥ ७ ॥ श्रीसंधर्ष
 सुविनेयकधर्मसिंह, पादारविंदमधुक्षिणमुनिरत्नसिंहः ॥ पार्श्वप्रजोर्जगव
 तः परमं पवित्रं, स्तोत्रं चकार जनताजिमतार्थसिद्धये ॥ ८ ॥

॥ अथ श्री महावीरजिन वंद ॥

॥ सेवो वीरने चित्तमां नित्य धारो, अरि क्रोधने मन्त्राणी दूर वारो ॥

संतोष वृत्ति धरो चितमांहि, राग द्वेषथी दूर थाउं उछाहिं ॥१॥ पड्या मोह
 ना पासमां जेह प्राणी, शुद्धतत्त्वनी वात तेणें न जाणी ॥ मनु जन्म पामी
 वृथा कां गमो ठो, जैनमार्ग ठंकी जुलां कां जमो ठो ॥२॥ अलोत्री अमानी
 नीरागी तजो ठो, सलोत्री समानी सरागी जजो ठो ॥ हरि हरादिअन्य
 थी शुं रमो ठो, नदी गंग मूकी गल्लीमां पमो ठो ॥३॥ केइ देव हाथे असि
 चक्रधारा, केइ देव घाळे गळे रुंदमाळा ॥ केइ देव उत्सर्गे राखे ठे वामा,
 केइ देव साथें रमे वृंद रामा ॥ ४ ॥ केइ देव जपे लेइ जापमाळा, केइ
 मांसजव्ही महावीकराळा ॥ केइ योगिणी जोगिणी जोग रागें, केइ रुद्राणी
 ठागनो होम मागे ॥५॥ इस्या देव देवी तणी आश राखे, तदा मुक्तिनां सु
 खने केम चाखे ॥ जदा लोचना थोकनो पार नाव्यो, तदा मधनो बिंडुउं
 मन्न जाव्यो ॥ ६ ॥ जेह देवलां आपणी आश राखे, तेह पिरने मन्नशुं
 लेय चाखे ॥ दीन हीननी जीरु ते केम जांजे, फुटो ढोल होये कहो के
 म वाजे ॥ ७ ॥ अरे! मूढ ज्ञाता जजो मोक्षदाता, अलोत्री प्रभुने जजो
 विश्वख्याता ॥ रत्न चिंतामणि सारिखो एह साचो, कलंकी काचना पिरु
 शुं मत्त राचो ॥८॥ मंदबुद्धिशुं जेह प्राणी कहे ठे, सवि धर्म एकत्व जू
 लो जमे ठे ॥ किहां सर्षवा ने किहां मेरु धीरं, किहां कायरा ने किहां शूरवी
 रं ॥९॥ किहां स्वर्णथाळं किहां कुंजखंड, किहां कोद्रवा ने किहां खीर
 मंरुं ॥ किहां क्षीरसिंधु किहां क्षारनीरं, किहां कामधेनु किहां ठागखीरं
 ॥ १० ॥ किहां सत्यवाचा किहां क्रूरवाणी, किहां रंकनारी किहां राय
 राणी ॥ किहां नारकी ने किहां देवजोगी, किहां इंद्र देही किहां कुष्ठरोगी
 ॥ ११ ॥ किहां कर्मघाती किहां कर्मधारी, नमो वीरस्वामी जजो अन्य
 वारी ॥ जिंसी सेजमां स्वप्नथी राज्य पामी, राचे मंदबुद्धि धरी जेह स्वा
 मी ॥१२॥ अथिर सुख संसारमां मन्न माचे, ते जना मूढमां श्रेष्ठ शुं इष्ट
 ठाजे ॥ तजो मोह माया हरो दंजरोषी, सजो पुण्य पोषी जजो ते अ
 रोषी ॥१३॥ गति चार संसार अपार पामी, आव्या आश धारी प्रभु पाय
 स्वामी ॥ तुहीं तुहीं तुहीं प्रभु परमरागी, जव फेरनी शृंखला मोह जांगी
 ॥१४॥ मानियें वीरजी अर्ज ठे एक मोरी, दीजें दासकुं सेवना चरण तोरी ॥
 पुण्य उदय हुं गुरु आज मेरो, विवेकें लह्यो में प्रभु दर्श तेरो ॥१५॥ इति॥

॥ अथ श्री गौतमाष्टक ढंद ॥

॥ वीर जिणेंसर केरो शिष्य, गौतम जपो निशदिस ॥ जो कीजें गौतमनुं ध्यान, तो घर विलसे नवे निधान ॥ १ ॥ गौतम नामें गिरिवर चढे, मनोवांढित हेला संपजे ॥ गौतम नामें नावे रोग, गौतम नामें सर्व संयोग ॥ २ ॥ जे वैरी विरुआ वंकरा, तस नामें नावे दूकडा ॥ झूत प्रेत नवि खंडे प्राण, ते गौतमनां करुं वखाण ॥ ३ ॥ गौतम नामे निर्मल काय, गौतम नामें वाधे आय ॥ गौतम जिनशासन शणगार, गौतम नामें जयजयकार ॥ ४ ॥ शाल दाल सुरहा घृत गोल, मनोवांढित का परु तंबोल ॥ घर सुगृहिणी निर्मल चित्त, गौतम नामें पुत्र विनीत ॥ ५ ॥ गौतम उदयो अविचल जाण, गौतम नाम जपो जग जाण ॥ महोटां मंदिर मेरु समान, गौतम नामें सफल विहाण ॥ ६ ॥ घर मयगल घोमा नी जोरु, वारू पहोंचे वांढित कोरु ॥ महियल माने महोटा राय, जो तू ठे गौतमना पाय ॥ ७ ॥ गौतम प्रणम्यां पातक टले, उत्तम नरनी संग त मले ॥ गौतम नामें निर्मल ज्ञान, गौतम नामें वाधे वान ॥ ८ ॥ पुण्य वंत अवधारो सहु, गुरु गौतमना गुण ठे बहु ॥ कहे लावण्यसमय कर जोड गौतम तूठे संपति कोरु ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ नवकारनो ढंद ॥

॥ दुहा ॥ वांढित पूरे विविध परें, श्री जिनशासन सार ॥ निश्चें श्री नवकार नित्य, जपतां जयजयकार ॥ १ ॥ अडशठ अक्षर अधिक फल, नव पद नवे निधान ॥ वीतराग स्वयंमुख वदे, पंच परमेष्ठि प्रधान ॥ २ ॥ एकज अक्षर एक चित्त, समस्यां संपत्ति थाय ॥ संचित सागर सातनां, पातक दूर पलाय ॥ ३ ॥ सकल मंत्र शिर मुकुटमणि, सजुरु जावि त सार ॥ सो जवियां मन शुद्धशुं, नित्य जपीयें नवकार ॥ ४ ॥ ढंद ॥ नवकारथकी श्रीपाल नरेश्वर, पाम्यो राज्य प्रसिद्ध ॥ स्मशान विषे शिवनाम कुमरने, सोवन पुरिसो सिद्ध ॥ नव लाख जपतां नरक निवारे, पामे जवनो पार ॥ सो जवियां जत्तें चोखे चित्तें, नित्य जपीयें नवकार ॥ ५ ॥ बांधि वरुशाखा शिके बेसी, हेठल कुंरु हुताश ॥ तस्करने मंत्र समर्थ्यो आवकें, ऊढ्यो ते आकाश ॥ विधिरीतें जपतां विषधर विष टाले, ढाले अमृत धार ॥ सो ॥ ६ ॥ वीजोरा कारण राय महाबल, व्यंतर दुष्ट

विरोध ॥ जेणें नवकारें हत्या टाली, पाम्यो यद्द प्रतिबोध ॥ नव लाख
 जपतां थाये जिनवर, इस्यो ठेअधिकार ॥ सो० ॥ ७ ॥ पद्मीपति शिख्यो
 मुनिवरपासें, महामंत्र मन शुद्ध ॥ परजव ते रायसिंह पृथिवीपति,
 पाम्यो परिगल रिद्ध ॥ ए मंत्रथकी अमरापुर पहोतो, चारुदत्त सुविचार ॥
 सो० ॥ ८ ॥ संन्यासी काशी तप साधंतो, पंचाग्नि परजाळे ॥ दीठो
 श्रीपासकुमारें पन्नग, अधबलतो ते टाळे ॥ संजलाव्यो श्रीनवकार स्वयंमुख,
 इंद्रचुवन अवतार ॥ सो० ॥ ९ ॥ मनशुद्धें जपतां मयणासुंदरी, पामी
 प्रिय संयोग ॥ इण ध्यानथकी कष्ट टढ्युं उंबरनुं, रक्तपित्तनो रोग ॥
 निश्चेशुं जपतां नवनिधि थाये, धर्मतणो आधार ॥ सो० ॥ १० ॥ घटमांहे
 कृष्ण जुजंगम घाढ्यो, रहिणी करवा घात ॥ परमेष्टि प्रजावें हार फूलनो
 वसुधामांहे विख्यात ॥ कमलावतीयें पिंगल कीधो, पाप तणो परिहार ॥
 सो० ॥ ११ ॥ गयणांगण जाति राखी ग्रहीनें, पाडी बाण प्रहार ॥
 पद पंच सुणंतां पांरुपति घर, ते थड कुंता नार ॥ ए मंत्र अमूलक
 महिमा मंदिर, जवडुःख जंजणहार ॥ सो० ॥ १२ ॥ कंबल संबलें कादव
 काढ्यां, शकट पांचशें मान ॥ दीधे नवकारें गया देवलोकें, विलसे अमर
 विमान ॥ ए मंत्रथकी संपति वसुधामां लही, विलसे जैनविहार ॥
 सो० ॥ १३ ॥ आगें चोवीशी हुड अनंती, होशे वार अनंत ॥ नवकार
 तणी कोड आदि न जाणे, एम जांखे अरिहंत ॥ पूरव दिशि चारे आदि
 प्रपंचें, समरे संपति थाय ॥ सो० ॥ १४ ॥ परमेष्टि सुरपद ते पण पामे,
 जे कृत कर्म कठोर ॥ पूंरुगिरि उपर प्रत्यक्ष पेख्यो, मणिधर ने एक मोर ॥
 सह गुरु सन्मुख विधें समरंतां, सफल जनम संसार ॥ सो० ॥ १५ ॥ शूक्ति
 कारोपण तस्कर कीधो, लोहखरो परसिद्ध ॥ तिहांशेठें नवकार सुणाव्यो, पाम्यो
 अमरली रिद्ध ॥ शेठने घर आवी विघ्न निवाख्या, सुरें करी मनोहार ॥ सो० ॥ १६
 पंच परमेष्टि ज्ञानज पंचह, पंच दान चारित्र ॥ पंच सद्याय महाव्रत पंचह, पंच
 समिति समकित ॥ पंच प्रमाद विषय तजो पंचह, पालो पंचाचार ॥ सो०
 ॥ १७ ॥ कलश ॥ ठप्पय ॥ नित्य जपीयें नवकार, सार संपत्ति सुखदायक ॥ सिद्ध
 मंत्र शाश्वतो, जपे एम श्री जगनायक ॥ श्री अरिहंत सुसिद्ध, शुद्ध आचार्य
 गणीजें ॥ श्री उवद्याय सुसाधु, पंच परमेष्टी शुणीजें ॥ नवकार सार संसार ठे कुं
 शल लाज वाचक कहे ॥ एक चितें आराधतां, विविध रुद्धि वांढित लहे ॥ १८ ॥

॥ अथ श्री शोल सतीनो ढंढ ॥

॥ आदि नाथ आदें जिनवर वंदी, सफल मनोरथ कीजियें ए॥प्रजातें
उठी मांगलिक कामें, शोल सतीनां नाम लीजिये ए ॥ १ ॥ बाल कुमारी
जग हितकारी, ब्राह्मी जरतनी बहेनकी ए ॥ घट घट व्यापक अक्षर रूपें,
शोल सतीमांहे जे बनी ए ॥ २ ॥ बाहुबल जगिनी सतीयशिरोमणि,
सुंदरी नामें ऋषजसुता ए ॥ अंक स्वरूपी त्रिजुवनमांहे जेह अनुपम
गुणजुता ए ॥३॥ चंदनबाला बालपणाथी, शीयलवती शुद्ध आबिका ए ॥
अरुदना बाकुला वीर प्रतिबान्या, केवल लही व्रत आबिका ए ॥ ४ ॥
उग्रसेन धुआ धारिणी नंदनी, राजिमती नेम वल्लजा ए ॥ जोबन वेशें कामने
जीत्यो, संयम लेइ देव दुल्लजा ए ॥५॥ पंच जरतारी पांरुव नारी, छुपद
तनया बखाणीयें ए ॥ एक शो आठे चीर पूराणां, शीयलमहिमा तस
जाणीयें ए ॥ ६ ॥ दशरथ नृपनी नारी निरुपम, कौशल्या कुलचंद्रिका
ए ॥ शीयल सलूणी राम जनेता, पुण्य तणी परणादिका ए ॥ ७ ॥ कोशं
बिक ठामें संतानिक नामें, राज्य करे रंग राजीयो ए ॥ तस घर रहिणी
मृगावती सती, सुरजुवनें जस गाजीयो ए ॥८॥ सुलसा साची शीयलें न
काची, राची नहिं विषयारसें ए ॥ मुखरु जोतां पाप पलाये, नाम लेतां
मन उल्लसे ए ॥९॥ राम रघुवंशी तेहनी कामिनी, जनकसुता सीता सती
ए ॥ जग सहु जाणे धीज करंतां, अनल शीतल थयो शीलथी ए ॥१०॥
काचे तांतणे चालणी बांधी, कूबाथकी जल काढीयुं ए ॥ कलंक उतारवा
सती सुजडा, चंपा बार उधाकीयुं ए ॥११॥ सुरनर वंदित शीयल अखंनित,
शिवा शिवपदगामिनी ए ॥ जेहने नामें निर्मल थइयें, बलिहारी तस नामनी
ए ॥ १२ ॥ हस्तिनागपुरें पांरुरायनी, कुंता नामें कामिनी ए ॥ पांरुव माता
दसे दसारनी, बहेन पतिव्रता पद्मिनी ए ॥१३॥ शीयलवती नामें शीलव्रतधारि
णी, त्रिविधें तेहने वंदीयें ए ॥ नाम जपंतां पातक जाये, दरिसण डुरित नि
कंदीयें ए ॥ १४ ॥ निषिधा नगरी नलह नरिंदनी, दमयंती तस गेहिनी ए ॥ सं
कट पमतां शीयलज राख्युं, त्रिजुवन कीर्ति जेहनी ए ॥१५॥ अनंग अजीता
जगजन पूजिता, पुष्पचूला ने प्रजावती ए ॥ विश्वविख्याता कामितदाता,
शोलमी सती पद्मावती ए ॥१६॥ वीरें ज्ञांखी शाखें साखी, उदयरतन ज्ञांखे
मुदा ए ॥ वहाणुं वातां जे नर जणशे, ते लहेशे सुख संपदाए ॥१७॥ इति॥

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ सिद्धार्थ नूपति सोहे हत्रियकुमें, तस घेर त्रिशला कामिनी ए ॥
 गजवर गामिनी पोढिय जामिनी, चउद सुपन लहे जामिनी ए ॥ त्रुटक ॥
 जामिनी मध्ये शोचतां रे, सुपन देखे बाल ॥ मयगल वृषज ने केसरी, कमला
 कुसुमनी माल ॥ इंदु दिनकर ध्वजा सुंदर, कलश मंगल रूप ॥ पद्मसर
 जलनिधि उत्तम, अमरविमान अनूप ॥ रत्नो अंबार उज्ज्वल, वन्हि
 निर्धूम ज्योत ॥ कट्याण मंगलकारी माहा, करत जग उद्योत ॥ चौद
 सुपन सूचित विश्वपूजित, सकल सुखदातार ॥ मंगल पहेलुं बोलीयें
 ए, श्री वीर जगदाधार ॥ १ ॥ मगध देशमां नयरी राजगृही, श्रेणिक
 नामें नरेशरू ए ॥ धनवर गोवर गाम वसे तिहां, वसुचूति विप्र मनोहर ए
 ॥ त्रुटका ॥ मनोहर तस मानिनी, पृथ्वी नामें नार ॥ इंद्रचूति आदें अठे, त्रण
 पुत्र तेहने सार ॥ यज्ञकर्म तेणें आदखुं, बहु विप्रने समुदाय ॥ तेणें समे
 तिहां समोसख्या, चोवीशमा जिनराय ॥ उपदेश तेहनो सांचली, लीधो
 संयम चार ॥ अगीथार गणधर आपीया, श्री वीरें तेणी वार ॥ इंद्रचूति
 गुरुजगतें थयो, महा लब्धिनो जंभार ॥ मंगल बीजुं बोलीयें, श्री गौतम
 प्रथम गणधार ॥ २ ॥ नंद नरिंदनो पारुली पुरवरें, सकलाल नामें मंत्री
 सरू, ए॥ लाठलदे तस नारी अनुपम, शीयलवती बहुसुखकरू ए ॥ त्रुटका ॥
 सुखकरू संतान नव दोय, पुत्र पुत्री सात ॥ शीयलवंतमां शिरोमणि,
 शूलिचक्र जग विख्यात ॥ मोहवशें वेष्ट्यामंदिर, वस्या वर्षज बार ॥
 जोग जली पेरें जोगव्या, ते जाणे सहु संसार ॥ शुद्ध संयम पामी वि
 षय, वामी, पामी गुरु आदेश ॥ कोश्याआवासें रह्या निश्चल, रुग्यो
 नहिं लवलेष ॥ शुद्ध शीयल पाळे विषय टाळे, जगमां जे नर नार ॥
 मंगल त्रीजुं बोलीयें, श्री शूलिचक्र अणगार ॥ ३ ॥ हेम मणि रूप मय घ
 मित अनुपम, जडित कोशीसां तेजें जगे ए ॥ सुरपतिनिर्मित त्रण गढ
 शोचित, मध्ये सिंहासन जगमगे ए ॥ त्रुटका ॥ जगमगे जिन सिंहासनेए, वा
 जित्र कोमा कोरु ॥ चार निकायना देवता, ते सेवे बेहु कर जोरु ॥ प्रातिहा
 रज आठशुं रे, चोत्रीश अतिशयवंत ॥ समवसरणें विश्वनायक, शोचे
 श्री जगवंत ॥ सुर नर किल्लर मानवी, बेठी ते पर्षदा बार ॥ उपदेश देअ
 रिहंतजी, धर्मना चार प्रकार ॥ दान शीयल तप जावना रे, टाळे सघलां

कर्म ॥ मंगल चोथुं बोलीयें, जगसांहे श्री जिनधर्म ॥ ए चार मंगल गावशे जे, प्रजातें धरी प्रेम ॥ ते कोसि मंगल पामशे, उदयरल जांखे एम ॥ ४ ॥

॥ अथ श्री वीतरागाष्टकं ॥ जुजंगप्रयात बंद ॥

॥ शिवं शुद्ध बुद्ध परं विश्वनाथं, न देवो न बंधुर्न कर्म न कर्त्ता ॥
न अंगं न संगं न चेष्टा न कामं, चिदानंदरूपं नमो वीतरागं ॥ १ ॥ न बंधो न मोक्षो न रागादि लोकं, न योगं न जोगं न व्याधिर्न शोकं ॥ न क्रोधं न मानं न माया न लोभं ॥ चि० ॥ २ ॥ न हस्तौ न पादौ न घ्राणं न जिह्वा, न चक्षुर्न कर्णं न वक्त्रं न निद्रा ॥ न स्वामी न भृत्यं न देवो न मर्त्य ॥ चि० ॥ ३ ॥ न जन्मं न मृत्युर्न मोदं न चिंता, न क्रुद्धो न ज्ञीतो न कृश्यं न तुंझा ॥ न स्वेदं न खेदं न वर्णं न मुद्रा ॥ चि० ॥ ४ ॥ त्रिदंडे त्रिखंडे हरे विश्वनाथं, हृषीकेश विध्वस्त कर्मारिजातं ॥ न पुण्यं न पापं न चाक्षादि प्रायं ॥ चि० ॥ ५ ॥ न बाहो न वृद्धो न तुष्टो न मूढो, न खेदं न जेदं न मूर्त्तिर्न मेहा ॥ न कृष्णं न शुक्लं न मोहं न तंझा ॥ चि० ॥ ६ ॥ न आद्यं न मध्यं न अंतं न मन्या, न द्रव्यं न क्षेत्रं न दृष्टो न जावा ॥ न गुरुर्न शिष्यो न हीनं न दीनं ॥ चि० ॥ ७ ॥ इदं ज्ञानरूपं स्वयं तत्त्ववेदी, न पूर्णं शून्यं न चैत्यस्वरूपी ॥ न चान्योऽन्यजिन्नं न परमार्थमेकं ॥ चि० ॥ ८ ॥ शार्दूलविक्रीमितं वृत्तं ॥ आत्मारामगुणाकरं गुणनिधिं चैतन्यरत्नाकरं, सर्वे ज्ञातगतागते सुखदुःखे ज्ञाते त्वया सर्वगे ॥ त्रैलोक्याधिपते स्वयं स्वमनसा ध्यायंति योगी श्वरा, वंदे तं हरिवंशहर्षहृदयं श्रीमान् हृदाज्युद्यतम् ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ स्तुतयोद्विख्यंते ॥

॥ तत्र प्रथम श्री सीमंधर जिनथोय ॥

॥ सीमंधर जिनवर, सुखकर साहेब देव ॥ अरिहंत सकलनी, जाव धरी करुं सेव ॥ सकल आगम पारग, गणधर जांखित वाणी ॥ जयवंती आणा, ज्ञानविमल गुणखाणी ॥ १ ॥ ए थोय चार वखत पण कहेवाय ठे.

॥ अथ सीमंधरजिननी थोय ॥

॥ श्रीसीमंधरे देव सुहंकर, मुनि मन पंकज हंसा जी ॥ कुंथु अर जिन अंतर जनम्या, तिहुअण जस परशंसा जी ॥ सुव्रत नमि अंतर वरी दीक्षा, शिक्षा जगत निरासैं जी ॥ उदय पेढाल जिनांतरमां प्रभु, जाशे शिववहू

पासैं जी ॥१॥ बत्रीश चउसठि चउसठि मखिया, इगसठि उक्किछा जी ॥
 चउ अरु अरु मली मध्यम कालें, वीश जिनेश्वर दिछा जी ॥ दो चउ चार
 जघन्य दश जंबु, धायइ पुस्कर मोजारें जी ॥ पूजो प्रणमो आचारांगें, प्रव
 चनसार उद्धारें जी ॥ २ ॥ सीमंधर वर केवल पामी, जिनपद खवण
 निमित्तें जी ॥ अर्थनिदेशन वस्तु निवेशन, देतां सुणत विनीतें जी ॥ द्वा
 दश अंग पूरवयुत रचियां, गणधर लब्धि विकसियां जी ॥ अपज्जवसिय
 जिनागम बंदो, अक्षर पदना रसियां जी ॥ ३ ॥ आणारंगी समकितसंगी,
 विविध जंग व्रतधारी जी ॥ चउबिह संघ तीरथ रखवाली, सहु उपद्रव
 हरनारी जी ॥ पंचांगुली सूरि शासनदेवी, देती तस जस रुद्धि जी ॥
 श्रीशुचवीर कहे शिव साधन, कार्य सकलमां सिद्धि जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ आदिजिनस्तुति प्रारंभः ॥

॥ आदि जिनवर राया, जास सोवन्न काया, मरुदेवी माया, धोरी लंठन
 पाया ॥ जगत स्थिति निपाया शुद्ध चारित्र पाया, केवल सिरीराया, मोक्ष
 नगरें सिधाया ॥ १ ॥ सवि जन सुखकारी, मोह मिथ्या निवारी, दुरगति
 दुःख जारी, शोक संताप वारी ॥ श्रेणि कृपक सुधारी, केवलानंतधारी,
 नमियें नर नारी, जेह विश्वोपकारी ॥ २ ॥ समवसरण बेठा, लागे जे जिन
 मीठा, करे गणप पइछा, इंद्र चंडादि दिछा ॥ द्वादशांगी वरिछा, गुंथतां टाळे
 रिछा, जविजन होय हिछा, देखि पुण्यें गरिछा ॥ ३ ॥ सुर समकितवंता,
 जेह रुकें महंता, जेह सुजनसंता, टाळियें मुऊ चिंता ॥ जिनवर सेवंतां,
 विघ्न वारे दुरंता, जिन उत्तम शुणंता, पद्मनैं सुख दिंता ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ शाश्वतजिनस्तुति ॥

॥ कृषक चंडानन वंदन कीजें. वारिषेण दुःख वारे जी ॥ वर्द्धमान जि
 नवर वली प्रणमो, शाश्वत नाम ए चारे जी ॥ जरतादिक क्षेत्रें मली होवे,
 चार नाम चित्त धारे जी ॥ तेणें चार ए शाश्वत जिनवर, नमीयें नित्य
 सवारें जी ॥ १ ॥ ऊर्ध्व अधो तीर्थें लोकें थइ, कोमी पन्नरशें जाणो जी ॥
 उपर कोमी बहेंतालीश प्रणमो, अरुवन्न लख मन आणो जी ॥ ठत्रीश
 सहस एंशी ते उपर, बिंब तणो परिमाणो जी ॥ असंख्यात व्यंतर ज्योति
 षीमां, प्रणमुं ते सुविहाणो जी ॥ २ ॥ रायपश्रेणी जीवाजिगमें, जगवती
 सूत्रें जांखी जी ॥ जंबूद्वीपपन्नत्ती ठाणांगें, विवरीने घणुं दाखी जी ॥ वलीय

अशाश्वती ज्ञाताकल्पमां, व्यवहार प्रमुखें आखी जी ॥ ते जिन प्रतिमा लोपे पापी, जिहां बहु सूत्र ठे साखी जी ॥ ३ ॥ ए जिन पूजाथी आरा धक, ईशानइंद्र कहाया जी ॥ तिम सूरियाज प्रमुख बहु सुरवर, देवी तणा समुदाया जी ॥ नंदीश्वर अछाइ महोत्सव, करे अति हर्ष जराया जी ॥ जिन उत्तम कल्याणक दिवसें, पद्मविजय नमे पाया जी ॥ ४ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धचक्रस्तुति ॥

॥ जिन शासन वंठित, पूरण देव रसाल ॥ जावें जवि जणीयें, सिद्धचक्र गुणमाल ॥ त्रिहुं कालें एहनी, पूजा करे उजमाल ॥ ते अमर अमर पद, सुख पामे सुविशाल ॥ १ ॥ अरीहंत सिद्ध बंदो, आचारिज उवज्जाय, मुनि दरिसण नाण, चरण तप ए समुदाय ॥ ए नवपद समुदित, सिद्धचक्र सुखदाय ॥ ए ध्यानें जविनां, जव कोटि दुःख जाय ॥ १॥ आसो चैत्रीमां, शुद्धि सातमथी सार ॥ पूनम लगें कीजें, नव आंबिल निरधार ॥ दोय सहस गणेंहुं, पद सम साक्षा चार ॥ एकाशी आंबिल तप, आगमने अनु सार ॥ ३ ॥ सिद्धचक्रनो सेवक, श्री विमलेश्वर देव ॥ श्रीपालतणी परें, सुख पूरे स्वयमेव ॥ दुःख दोहग नावे, जे करे एहनी सेव ॥ श्रीसुमति सुशुरुनो, राम कहै नित्यमेव ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ सिद्धचक्रस्तुति ॥

॥ अरिहंत नमो बलि सिद्ध नमो, आचारज वाचक साहु नमो ॥ दर्शन ज्ञान चारित्र नमो तप, ए सिद्धचक्र सदा प्रणमो ॥ १ ॥ अरिहंत अनंत थया थाशे, बलि जाव निरूपे गुण गाशे ॥ पद्मिक्कमणां देवचंदन विधिशुं आंबिल तप गणणुं गणो विधिशुं ॥ २ ॥ ठरिपाली जे तप करशे, श्रीपाल तणी परें जव तरशे ॥ सिद्धचक्रने कुण आवे तोलें, एहवा जिन आगम गुण वोले ॥ ३ ॥ साक्षाचारे वरसें तप पूरूं, ए कर्म विदारण तप शूरूं ॥ सिद्धचक्र मनमंदिर थापो, नयविमलेश्वर वर आपो ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ बीज तिथिनी स्तुति ॥

॥ दिन सकल मनोहर, बीज दिवस सु विशेष ॥ राय राणा प्रणमे, चंद्र तणी ज्यां रेख ॥ तिहां चंद्रविमानें, शाश्वत जिनवर जेह ॥ हुं बीज तणे दिन, प्रणमुं आणी नेह ॥ १ ॥ अजिनंदन चंदन, शीतल शीतलनाथ ॥ अरनाथ सुमति जिन, वासुपूज्य शिव साथ ॥ इत्यादिक जिनवर, जन्म

જ્ઞાન નિર્વાણ ॥ હું બીજતણે દિન, પ્રણમું તે સુવિહાણ ॥ ૨ ॥ પરકાશ્યો
 બીજે, ડુવિધ ધર્મ જગવંત ॥ જેમ વિમલા કમલા, વિઝલ નયનવિકસંત
 ॥ આગમ અતિ અનુપમ, જિહાં નિશ્ચય વ્યવહાર ॥ બીજે સવિકીજે, પાતક
 નો પરિહાર ॥ ૩ ॥ ગજગામિની કામિની, કમલ સુકોમલ ચીર ॥ ચક્કે
 સરી કેશરી, સરસ સુગંધ શરીર ॥ કર જોડી બીજે, હું પ્રણમું તસ પાય ॥
 એમ લબ્ધિવિજય કહે, પૂરો મનોરથ માય ॥ ૪ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ પંચમીની સ્તુતિ ॥

॥ શ્રાવણ શુદિ દિન પંચમી એ, જનમ્યા નેમ જિણંદ તો ॥ શ્યામવર્ણ
 તન શોજતું એ, મુખ શારદકો ચંદ તો ॥ સહસ વરસ પ્રભુ આઝઁણું એ, બ્રહ્મચા
 રી જગવંત તો ॥ અષ્ટ કરમ હેલેં હણી એ, પહોતા મુક્તિ મહંત તો ॥ ૧ ॥ અષ્ટા
 પદ આદિ જિન એ, પહોતા મુક્તિમજાર તો ॥ વાસુપૂજ્ય ચંપાપુરી એ, નેમ
 મુક્તિ ગિરનાર તો ॥ પાવાપુરી નગરીમાં વલ્લિ એ, શ્રી વીરતણું નિર્વાણ તો ॥
 સમેત શિખર વીશ સિદ્ધ હુઆ એ, શિર વહુ તેહની આણ તો ॥ ૨ ॥ નેમનાથ
 જ્ઞાની હુવા એ, જાંઘેસાર વચન્ન તો ॥ જીવદયા ગુણવેલની એ, કોજેં તાસ જતં
 ન તો ॥ મૃષા ન બોલો માનવી એ, ચોરી ચિત્ત નિવાર તો ॥ અનંત તીર્થકર એમ
 કહે એ, પરહરિયેં પરનાર તો ॥ ૩ ॥ ગોમેદ નામેં યદ્દ જલો એ, દેવીશ્રીઅં
 વિકા નામ તો ॥ શાસન સાંનિધ્ય જે કરે એ, કરે વલ્લિ ધર્મનાં કામ તો ॥ ત
 પગઢનાયક ગુણનિલો એ, શ્રી વિજયસૈન્ય સૂરિરાય તો ॥ રૂષજદાસ પાય
 સેવતાં એ, સફલ કરો અવતાર તો ॥ ૪ ॥ ઇતિ શ્રી પંચમીસ્તુતિ સંપૂર્ણ ॥

॥ અથ અષ્ટમીની સ્તુતિ ॥

॥ મંગલ આઠ કરી જસ આગલ, જાવ ધરી સુરરાજજી ॥ આઠજાતિના
 કલશ કરિને, ન્હવરાવે જિનરાજ જી ॥ વીર જિનેશ્વર જન્મ મહોત્સવ, કર
 તાં શિવસુખ સાધે જી ॥ આઠમનું તપ કરતાં અમ ઘર, મંગલ કમલા વાધે
 જી ॥ ૧ ॥ અષ્ટ કરમ વૈરી ગજગંજન, અષ્ટાપદપરેં બલીયા જી ॥ આઠમે આઠ
 સુરૂપ વિચારી, મદ આઠે તસ ગલીયા જી ॥ અષ્ટમી ગતિપરેં પહોતા જિ
 નવર, ફરસ આઠ નહિં અંગ જી ॥ આઠમનું તપ કરતાં અમ ઘર, નિત્ય
 નિત્ય વાધે રંગ જી ॥ ૨ ॥ પ્રાતિહારજ આઠ વિરાજે, સમવસરણ જિન રાજે
 જી ॥ આઠઢે આઠ શો આગમ જાંઘી, જિવિ મન સંશય જાંજે જી ॥ આઠે
 જે પ્રવચનની માતા, પાલે નિરતિચારો જી ॥ આઠમને દિન અષ્ટ પ્રકારેં,

जीवदया चित्त धारो जी ॥ ३ ॥ अष्टप्रकारी पूजा करीने, मानव जवफल
लीजें जी ॥ सिद्धाश् देवी जिनवर सेवी, अष्ट महासिद्धि दीजें जी ॥ आठ
मनुं तप करतां लीजें, निर्मल केवल ज्ञान जी ॥ धीर विमल कवि सेवक
नय कहे, तपशी कोडि कल्याण जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ एकादशीनी स्तुति ॥

॥ एकादशी अति रूअमी, गोविंद पूढे नेम ॥ कोण कारण ए पर्व महो
हुं, कहो मुजशुं तेम ॥ जिनवर कल्याणक अति घणां, एकशो ने पंचास ॥
तिण कारण ए पर्व महोहुं, करो मौन उपवास ॥ १ ॥ अगियार श्रावक
तणी प्रतिमा, कहे ते जिनवर देव ॥ एकादशी एम अधिक सेवो, वनगजा
जिम रेव ॥ चोवीश जिनवर सयल सुखकर, जेसा सुरतरु चंग ॥ जेम गंग
निर्मल नीर जेहुं, करो जिनशुं रंग ॥ २ ॥ अगीयार अंग लखावियें,
अगीयार पाठां सार ॥ अगियार कवली विंटाणां, ठवणी पूंजणी सार ॥
चाबली चंगी विविधरंगी, शास्त्र तणे अनुसार ॥ एकादशी एम ऊजवो,
जेम पामियें जवपार ॥ ३ ॥ वर कमलनयणी कमलवयणी, कमल सुकोम
ल काय ॥ जुजदंड चंड अखंड जेहने, समरंतां सुख थाय ॥ एकादशी
एम मन वसी, गणि हर्ष पंकित शिष्य ॥ शासनदेवी विघन निवारो,
संघ तणां निश दिस ॥ ४ ॥ इति स्तुति ॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी स्तुति ॥

॥ पूढे गौतम वीरजिणंदा, समवसरण बेठा सुखकंदा, पूजित अमर
सूरिंदा ॥ केम निकाचे पद जिनचंदा, किणविध तप करतां जवफंदा, टाळे
डुरितह दंदा ॥ तव जांखे प्रभुजी गतनिंदा, सुण गौतम वसुभूतिनंदा, नि
र्मल तप श्रविंदा ॥ वीश थानक तप करत महिंदा, जिम तारक समुदायें
वृंदा, तिम ए सवि तप इंदा ॥ १ ॥ प्रथम पदें अरिहंत नमीजें, बीजे
सिद्ध पवयण पद त्रीजे, आचारज शेर ठवीजें ॥ उपाध्याय ने साधु ग्रही
जें, नाण दंसण पद विनय वहीजें, अगीयारमे चारित्र लीजें ॥ बंचवयधा
रिणं गणीजें, किरियाणं तवस्स करीजें, गोयम जिणाणं लहीजें ॥ चारित्र
नाण श्रुत तिष्ठस्स कीजें, त्रीजे जव तप करत सुणीजें, ए सवि जिन
तप लीजें ॥ २ ॥ आदि नमो पद सघळे ठवीश, बार पन्नर बार वली
ठत्रीश, दश पणवीस सगवीस ॥ पांच ने सकशष्ठ तेर गणीश, सत्तर नव कि

रिया पञ्चवीश, बार अष्टावीश चउवीश ॥ सीत्तेर इगवन्न पीस्तालीश, पांच
 लोगस्स काउस्सग्ग रहीश. नोकरवाली वीश ॥ एक एक पदे उपवासज
 वीश, मास खटे एक उली करीश, इम सिद्धांत जगीश ॥ ३ ॥ शक्ते ए
 कासणुं तिविहार, ठठ अठम मास खमण उदार, पक्किमणां दोय वार
 ॥ इत्यादिक विधि गुरुगम धार, एक पद आराधन जव पार, उजमणुं वि
 विध प्रकार ॥ मातंग यद्ध करे मनोहार, देवी सिद्धाई शासन रखवाल, सं
 घविघन अपहार ॥ विमाविजय जस ऊपर प्यार, शुज जविघण धर्मी
 आधार, वीरविजय जयकार ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ पर्युषण स्तुति ॥

॥ सत्तरजेदी जिनपूजा, रचीने, स्नात्र महोत्सव कीजें जी ॥ ढोल ददा
 मा जेरी नफेरी, ऊह्वरी नाद सुणीजें जी ॥ वीरजिन आगल जावना जा
 बी, मानवजव फल लीजें जी ॥ पर्व पजूसण पूर्व पुएयें, आव्यां इम जा
 णीजें जी ॥ १ ॥ मास पास वली दसम डुवालस, चत्तारी अठ कीजें जी ॥
 उपर वली दश दोय करीने, जिम चोवीश पूजीजें जी ॥ वडा कट्पनो ठठ
 करीने, वीर वखाण सुणीजें जी ॥ पडवेने दिन जन्म महोत्सव, धवल मं
 गल वरतीजें जी ॥ २ ॥ आठ दिवस लगें अमारि पलावी, अठमनुं तप
 कीजें जी ॥ नागकेतुनी परें केवल लहीयें, जो शुजजावें रहीयें जी ॥
 तेलाधर दिन त्रएय कळ्याणक, गणधर वाद वदीजें जी ॥ पास नेमीसर
 अंतर त्रीजे, कषज चरित्र सुणीजें जी ॥ ३ ॥ बारशें सूत्रने सामाचारी,
 संवत्सरी पक्किमियें जी ॥ चैत्यप्रवाही विधिजुं कीजें, सकल जंतुने खामी
 जें जी ॥ पारणाने दिन साहम्मीवत्सल, कीजें अधिक बसाई जी ॥ मानवि
 जय कहे सकल मनोरथ, पूरो देवी सिद्धाई जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनी स्तुति ॥

॥ नद्धत्र रोहिणी जेदिन आवे, अहोरत पौषध करी शुज जावें, च
 उविहार मन लावे ॥ वासुपूज्यनी जक्ति कीजें, गणणुं पण तस नाम जपी
 जें, वरस सत्तावीश लीजें ॥ थोरी शक्ते वरस ते सात, जावजीव अथवा
 विख्यात, तप करी करो कर्म घात ॥ निजशक्ति ऊजमणुं आवे, वासुपू
 ज्यनुं बिंब जरावे, लाल मणिमय ठावे ॥ १ ॥ इम अतीत अने वर्त्तमा
 न, अनागत वंदे जिन बहुमान, कीजें तस गुण गान ॥ तपकारकनी

जक्ति आदरीयें, साधर्मिक बली संधनी करियें, धर्म करी जव तरीयें॥रोग
सोग रोहिणीतपें जाय, संकट टखे तसु जस बहु थाय, तस सुर नर गुण
गाय ॥ नीराशंस पणे तप एह, शंका रहित पणे करो तेह ॥ नवनिधि
होय जिम गेह ॥ १ ॥ उपधान थानक जिनकळ्याण, सिद्धचक्र शत्रुंजय
जाण, पंचमी तप मन आण ॥ पडिमातप रोहिणी सुखकार, कनकावली
रत्नावली सार,मुक्तावली मनोहार ॥ आठम चउदश ने वर्द्धमान, इत्यादिक
तपमांहे प्रधान, रोहिणी तप बहु मान ॥ इणीपरें जांखे जिनवर वाणी,
देशना मीठी अमिय समाणी, सूत्रें तेह गुंथाणी ॥३॥ चंदा यक्षणी यक्ष
कुमार, वासुपूज्य शासन सुखकार, विघ्न मिटावन हार ॥ रोहिणीतप क
रता जिन जेह, इह जव परजव सुख लहे तेह, अनुक्रमें जवनो बेह ॥
आचारी पंक्ति उपकारी, सत्य वचन जांखे सुखकारी, कपूरविजय व्रत
धारी ॥ खिमाविजय शिष्य जिन गुरु राय, तस शिष्य गुरु मुज उत्तम
थाय, पद्मविजय गुण गाय ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ स्तवनोनो समुदाय लिख्यते ॥

॥ तत्र श्री सीमंधरजिन स्तवन ॥ इमर आंबा आंबली रे ॥ ए देशी ॥
॥ पुष्कलवद् विजयें जयो रे, नयरी पुंफरीगिणी सार ॥ श्री सीमंधर सा
हिबा रे, राय श्रेयांस कुमार ॥ जिणंदराय ॥ धरजो धर्म सनेह ॥ १ ॥ ए
आंकणी ॥ महोटा न्हाना अंतरो रे, गिरुआ नवि दाखंत ॥ शशि दरिसण
सायर वधे रे, कैरव वन विकसंत ॥ जि० ॥ २ ॥ ठाम कुठाम न लेखवे रे,
जग वरसंत जलधार ॥ कर दोय कुसुमें वासियें रे, ठाया सवि आधार ॥
जि० ॥ ३ ॥ रायने रंक सरिखा गणे रे, उद्योतें शशी सूर ॥ गंगाजल ते
बिहुं तणा रे, ताप करे सवि दूर ॥ जि० ॥ ४ ॥ सरिखा सहुने तारवा रे,
तिम तुमें ठो महाराज ॥ मुजशुं अंतर किम करो रे, बांहे ग्रहानी लाज ॥
जि० ॥ ५ ॥ मुख देखी टीळुं करे रे, ते नवि होय प्रमाण ॥ मुजरो माने
सवि तणो रे, साहिब तेह सुजाण ॥ जि० ॥ ६ ॥ वृषजलंढन माता
सत्यकी रे, नंदन रुकमिणी कंत ॥ वाचकजस एम वीनवे रे, जयजंजन
जगवंत ॥ जि० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सीमंधरजिन स्तवन ॥

॥ सुणो चंदाजी, सीमंधर परमात्म पासें जाजो ॥ मुज विनतकी, प्रेम

धरीने एणी परें तुमें संजलावजो ॥ ए आंकणी ॥ जे त्रण जुवननो नायक
 ठे, जस चोशष्ठ इन्द्र पायक ठे, नाण दरिसण जेहने खायक ठे ॥ सुणो०
 ॥ १ ॥ जेनी कंचन वरणी काया ठे, जस धोरी लंठन पाया ठे, पुंमरी
 गिणि नगरीनो राया ठे ॥ सुणो० ॥ २ ॥ बार पर्षदामांहि बिराजे ठे,
 जस चोत्रीश अतिशय ठाजे ठे, गुण पांत्रीश वाणीयें गाजे ठे ॥ सुणो०
 ॥ ३ ॥ जविजननें ते पम्बोहे ठे, तुम अधिक शीतल गुण शोहे ठे, रूप
 देखी जविजन मोहे ठे ॥ सुणो० ॥ ४ ॥ तुम सेवा करवा रसीयो हुं, पण
 जरतमां दूरें वसीयो हुं, महामोहराय कर फसीयो हुं ॥ सुणो० ॥ ५ ॥
 पण साहिव चित्तमां धरियो ठे, तुम आणाखड्ग कर ग्रहियो ठे, पण
 कांश्क मुऊथी डरीयो ठे ॥ सुणो० ॥ ६ ॥ जिन उत्तम पूंठ हवे पूरो,
 कहे पद्मविजय थाउं शूरो, तो वाधे मुऊ मन अति नूरो ॥ सुणो० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्री तीर्थमालास्तवनं लिख्यते ॥

॥ शत्रुंजे ऋषज समोसखा जला गुण जख्या रे ॥ सिद्धा साधु अनंत ॥
 तीरथ ते नमुं रे ॥ तीन कल्याणक तिहां अथां, मुगतें गया रे ॥ नेमीश्वर
 गिरनार ॥ ती० ॥ १ ॥ अष्टापद एक देहरो, गिरि सेहरोरे ॥ जरतें जराव्यां
 बिंब ॥ ती० ॥ आबु चौमुख अति जलो, त्रिजुवन तिलो रे ॥ विमल वसे वस्तु
 पाल ॥ ती० ॥ २ ॥ समेतशिखर सोहामणो, रलियामणो रे ॥ सिद्धा तीर्थ
 कर वीश ॥ ती० ॥ नयरी चंपा निरखीयें, हैये हरखीयें, रे ॥ सिद्धा श्री वासु
 पूज्य ॥ ती० ॥ ३ ॥ पूर्वदिशें पावापुरी, ऊळें जरी रे ॥ मुक्ति गया महावीर
 ॥ ती० ॥ जेसलमेर जुहारीयें, दुःख वारीयें रे ॥ अरिहंत बिंब अनेक ॥ ती०
 ॥ ४ ॥ बिकानेरज वंदीयें, चिर नंदीयें रे ॥ अरिहंत देहरां आठ ॥ ती० ॥
 सोरिसरो संखेश्वरो पंचासरो रे, फलोधी थंजण पास ॥ ती० ॥ अंतरिक
 अंजावरो, अमीऊरो रे ॥ जीरावलो जगनाथ ॥ ती० ॥ त्रैलोक्य दीपक
 देहरो, जात्रा करो रे ॥ राणपुरें रिसहेस ॥ ती० ॥ ६ ॥ श्रीनामुलाई जाद
 वो, गोमी स्तवो रे ॥ श्रीवरकाणो पास ॥ ती० ॥ नंदीश्वरनां देहरां, बावन
 जलां रे ॥ रुचककुंठलें चार चार ॥ ती० ॥ ७ ॥ शाश्वती अशाश्वती,
 प्रतिमा ठती रे ॥ स्वर्ग मृत्यु पाताल ॥ ती० ॥ तीरथ यात्रा फल तिहां,
 होजो मुऊ इहां रे ॥ समयसुंदर कहे एम ॥ ती० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलजीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ आंखनीयें रे में आज शत्रुंजय दीठो रे, सवा लाख टकानो दाहानो रे, लागे मुने मीठो रे ॥ सफल थयो रे महारा मननो उमाहो, वाहाला महा रा जवनो संशय जांग्यो रे ॥ नरक तिर्यच गति दूर निवारी, चरणे प्रभुजीने लाग्यो रे ॥ शत्रुंजय दीठो रे ॥ १॥ ए आंकणी ॥ मानव जवनो लाहो लीजें ॥ वा० ॥ देहडी पावन कीजें रे ॥ सोना रूपाने फूलडे वधावी, प्रेमें प्रदक्षिणा दीजें रे ॥ शत्रुं ॥ २॥ दुधडे पखाळीने केशरें घोळी ॥ वा० ॥ श्रीआदीश्वर पूज्या रे ॥ श्री सिद्धाचल नयणें जोतां, पाप मेवासी धुज्या रे ॥ शत्रुं ॥ ३ ॥ श्रीमुख सैधर्मा सुरपति आगें ॥ वा० ॥ वीर जिणंद एम बोळे रे ॥ त्रण्य जुवनमां तीरथ महोदुं, नहिं कोइ शत्रुंजय तोळें रे ॥ श॥ ॥ ४॥ इंडसरखा ए तीरथनी ॥ वा० ॥ चाकरी चित्तमां चाहे रे ॥ कायानी तो कायर काढी, सूरजकुंरुमां नाहे रे ॥ श॥ ॥ ५ ॥ कांकरे कांकरे श्री सिद्धदेवें ॥ वा० ॥ साधु अनंता सिद्धा रे ॥ ते माटें ए तीरथ महोदुं, उद्धार अनंता कीधा रे ॥ श॥ ॥ ६॥ नाजिराया सुत नयणें जोतां ॥ वा० ॥ मेह अमीरस वूठा रे ॥ उदयरल कहे आज महारे पोतें, श्री आदीश्वर तूठा रे ॥ श॥ ॥ ७ ॥ सवा० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचल स्तवन ॥

॥ विमलाचल निल वंदीयें, कीजें एहनी सेवा ॥ मानुं हाथ ए धर्मनो, शिवतरुफल लेवा ॥ वि० ॥ १ ॥ उज्जाल जिनगृहमंरुळी, तियां दीपे उक्त गा ॥ मानुं हिमगिरि विज्रमें, आई अंबरगंगा वि० ॥ २ ॥ कोइ अनेरुं जग नहीं, ए तीरथ तोळें ॥ एम श्रीमुख हरि आगळें, श्रीसीमंधर बोळे ॥ वि० ॥ ३॥ जे सधलां तीरथ कख्यां, यात्रा फल कहीयें ॥ तेहथी ए गिरि जेटतां, शतगणुं फल लहीयें ॥ वि० ॥ ४ ॥ जनम सफल होय तेहनो, जे ए गिरि वंदें ॥ सुजस विजय संपद लहे, ते नर चिर नंदे ॥ वि० ॥ ५॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचलजीनुं स्तवन ॥ देशी लालननी ॥

॥ सिद्धगिरि ध्यावो जविका, सिद्धगिरि ध्यावो ॥ घेर बेठां पण बहु फल पावो जविका, बहु फल पावो ॥ ए आंकणी ॥ नंदीसर यात्रायें जे फल होवे, तेथी बमणेरुं फल पुंडरगिरि होवे ॥ ज० ॥ पुं ॥ १ ॥ तिगणुं रुचकगिरि चोगणुं गजदंता, तेथी बमणेरुं फल जंबु महंता ॥ ज० ॥

ज० ॥ खटगणुं धातकी चैत्य जुहारें, ठत्रीस गणेरुं फल पुखल विहारे ॥
 ज० ॥ पु० ॥ २ ॥ तेथी तेरशगणुं फल मेरु चैत्य जूहारें, सहस्र गणेरुं फल
 समेतशिखरे ॥ ज० ॥ स० ॥ लाख गणेरुं फल अंजन गिरि जूहारें, दश
 लाख गणेरुं फल अष्टापद गिरनारें ॥ ज० ॥ अ० ॥ ३ ॥ कोडि गणेरुं फल
 श्रीसिद्धाचल जेटें, जेम रे अनादिनां दुरित उमेटें ॥ ज० ॥ दु० ॥ जाव
 अनंतें अनंत फल पावे, ज्ञानविमल सूरि एम गुण गावे, ॥ ज० ॥ ए० ॥ ४ ॥

॥ अथ श्री समेतशिखर गिरिनुं स्तवन ॥ क्रीडा करी घेर
 आवियो ॥ ए देशी ॥

॥ समेत शिखर जिन वंदियें, महोदुं तीरथ एह रे ॥ पार पमाडे जव
 तणो, तीरथ कहीयें तेह रे ॥ स० ॥ १ ॥ अजितथी सुमति जिणंदूलगें,
 सहस्र मुनि परिवार रे ॥ पद्मप्रभु शिव सुख वस्त्या, त्रणशें अड अणगार रे ॥
 स० ॥ २ ॥ पांचशें मुनिपरिवारशुं, सुपास जिणंद रे ॥ चंद्रप्रभु श्रेयांस
 लगें, साथें सहस्र मुणंद रे ॥ स० ॥ ३ ॥ ठ हजार मुनिराजशुं, विमल
 जिनेश्वर सिद्धां रे ॥ सात सहस्रशुं चउदमा, निज कारज वर कीधारे ॥
 ॥ स० ॥ ४ ॥ एकशो आठशुं धर्मजी, नवशेंशुं शांतिनाथ रे ॥ कुंथु अर
 एक सहस्रशुं, साचो शिवपुर साथ रे ॥ स० ॥ ५ ॥ मल्लिनाथ शत पांच
 शुं, मुनि नमि एक हजार रे ॥ तेत्रीश मुनियुत पासजी, वरिया शिव
 सुख सार रे ॥ स० ॥ ६ ॥ सत्तावीश सहस्र त्रणशें, उपर उगणपंचास रे ॥
 जिन परिकर बीजा केइ, पाम्या शिवपुर वास रे ॥ स० ॥ ७ ॥ ए वीशे
 जिन एणें गिरि, सिद्धा अणसण लेई रे ॥ पद्मविजय कहे प्रणमीनें, पास
 शामलनुं चेई रे ॥ स० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ समेतशिखरजीनुं स्तवन ॥

॥ जइ पूजो लाल, समेत शिखरगिरि उपर पासजी शामला ॥ जिन ज
 क्ति लाल, करतां जिनपद पावे टळे जव आमला ॥ ए आंकणी ॥ ठरी पाढी
 दर्शन करीयें, जव जव संचित पातक हरियें, निज आतम पुण्यरसें जरि
 यें ॥ जइ ॥ १ ॥ ए गिरिवर नित्य सेवा कीजें, जिम शिव सुखडां करमां
 लीजें, चिदानंद सुधारस नित्य पीजें ॥ जइ ॥ २ ॥ जिहां शिवरमणी
 वरवा आव्या, अजितादिक वीशे जिनराया, बहु मुनिवर युत शिव व
 धू पाया ॥ जइ ॥ ३ ॥ तेणें ए उत्तम गिरि जाणो, करो सेव आतम

करी शाणो, ए फरी फरी नहिं आवे टाणो ॥ जइ० ॥ ४ ॥ तुमें धन कण
कंचननी माया, करतां अशुचि कीनी काया, किम तरशो विण ए गिरिराया
॥ जइ० ॥ ५ ॥ एम शुभमति वचन सुणी ताजां, ए जजो जगगुरु आतम
राजा, गिरि फरसे धरी मन शुचि माजा ॥ जइ० ॥ ६ ॥ संवत सररिषि
गज चंद समे, फाणुणशुदि त्रीज बुधवार गमे, गिरिदर्शने करतां चित्त
रमे ॥ जइ० ॥ ७ ॥ प्रभु पदपद्म तणी सेवा, करतां नित्य लहियें शिव
मेवा, कहे रूपविजय मुऊ ते हेवा ॥ जइ० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री गिरिनारभूषण नेमनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ गो वाठरकां चारवां, आहिरनो अवतार ॥ रूढु गोकुलीयुं ॥ ए देशी ॥
॥ राजुल उज्जी मालीये, जपे जोमी हाथ ॥ साहेब शामलीया ॥ कामणगारा
कंथजी, उरा आवो नाथ ॥ सा० ॥ १ ॥ मुख मटकाहुं ताहरुं, अणियालां
लोचन ॥ सा० ॥ मोहनगारी मूरतें, मोछुं माहरुं मन्न ॥ सा० ॥ ११ ॥ वहाला
केम रह्या वेगला, तोरण उजा आया ॥ सा० ॥ पुरव पुरव पुण्यें में लह्यो, एवो आज
बनाव ॥ सा० ॥ ३॥ एहवे सहु पशुयें मली, कीधो सबलो शोर ॥ सा० ॥ ठोकावी
पाठा वल्या, राजुल चित्तकुं चोर ॥ सा० ॥ ४ ॥ सहसा वनमाहे जइ, सहज पुरुष
संघात ॥ सा० ॥ सर्व विरति नारी वरी, आपण सरखी जात ॥ सा० ॥ ५ ॥ पंचा
वनमें दहामळे, पाम्या केवल नाण ॥ सा० ॥ लोकालोकप्रकाश तुं, जाणे
जग्यो जाण ॥ सा० ॥ ६ ॥ राजुल आवी रंगशुं, लागी प्रभुने पाय ॥ सा० ॥ मुजने
मूको एकली, केम शिवमंदिर जाय ॥ सा० ॥ ७ ॥ वीतराग जावें वख्या, संयम
लइ जिनहाथ ॥ सा० ॥ शिवमंदिर जेलां थयां, अविचल बेहुनो साथ
॥ सा० ॥ ८ ॥ वाचक रामविजय कहे, सुण स्वामी अरदास ॥ सा० ॥
राजुल जेम तारी तुमें, तेम तारो हुं दास ॥ सा० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीअष्टापदजीनुं स्तवन ॥ कुंअर गंजारो नजरें ॥

देखतां जी ॥ ए देशी ॥

॥ चउ अठ दस दोय वंदीयें जी, वर्तमान जगदीश रे ॥ अष्टापद गीरी
ऊपरें जी, नमतां वाधे जगीश रे ॥ च० ॥ १ ॥ जरत जरतपति जिनमुखें जी,
उच्चरियां व्रत बार रे ॥ दर्शन शुद्धिने कारणें रे, चोवीश प्रभुनो विहार रे
॥ च० ॥ २ ॥ उंचपणे कोश तिग कछुं जी, योजन एक विस्तार रे ॥ नि
ज निज मान जरावीयां जी, बिंब खपर उपगार रे ॥ च० ॥ ३ ॥ अजि

तादिक चउ दाहिणें जी, पछिमे पजमाइ आठ रे ॥ अनंत आदें दश
उत्तरें जी, पूर्वें रिखज वीर पाठ रे ॥ च० ॥४॥ रिखज अजित पूर्वें रखा
जी, ए पण आगम पाठ रे ॥ आत्म शक्तें करे जातरा जी, ते जवि मुक्ति वरे
हणी आठ रे ॥ च० ॥५॥ देखो अचंचो श्री सिद्धाचलें जी, हुवा असंख्य
उद्धार रे ॥ आज दिनें पण इणें गिरि जी, जगमग चैत्य उदार रे ॥ च० ॥
६ ॥ रहेशे उत्सर्पिणी लगें जी, देवमहिमा गुण दाखि रे ॥ सिंहनि
षद्यादिक थिरपणें जी, वसुदेव हिंरुनी साख रे ॥ च० ॥७॥ केवली जिन
मुख में सुण्युं जी, इणे विधें पाठ पठाय रे ॥ श्री शुजवीर वचन रसें जी,
गायो रिखज शिवठाय रे ॥ च० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीआबुजीनुं स्तवन ॥ चित्त चेतो रे ॥ ए देशी ॥

आदि जिणेसर पूजतां, दुःख मेढो रे ॥ आबू गढ दढचित्त ॥ जवि
जइ जेढो रे ॥ देलवाडे देहरां नमी ॥ दु० ॥ चार परिमित नित्य ॥ ज० ॥
॥ १ ॥ वीश गज बल पद्मावती ॥ दु० ॥ चक्रेसरी द्रव्य आण ॥ ज० ॥
शंख दिये अंबी सुरि ॥ दु० ॥ पंच कोश वहे बाण ॥ ज० ॥ २ ॥ बार
पातसा जींतीने ॥ दु० ॥ विमलमंत्री आह्लाद ॥ ज० ॥ द्रव्य जरी धरती
कीयो ॥ दु० ॥ ऋषज देव प्रसाद ॥ ज० ॥ ३ ॥ बिहुंतर अधिकां आठशें
॥ दु० ॥ बिंब प्रमाण कहाय ॥ ज० ॥ पन्नरशें कारीगरें ॥ दु० ॥ वर्ष
त्रिकें ते आय ॥ ज० ॥ ४ ॥ द्रव्य अनुपम खरचियुं ॥ दु० ॥ लाख त्रेपन
बार कोरु ॥ ज० ॥ संवत दश अव्याशीयें ॥ दु० ॥ प्रतिष्ठा करी मन
होरु ॥ ज० ॥ ५ ॥ देराणी जेठाणीना गोखमा ॥ दु० ॥ लाख अढार
प्रमाण ॥ ज० ॥ वस्तुपाल तेजपालनी ॥ दु० ॥ ए दोइ कांता जाण
॥ ज० ॥ ६ ॥ मूल नायक नेमीश्वरु ॥ दु० ॥ चारशें अरुशठ बिंब ॥ ज० ॥
ऋषज धातुमयी देह रे ॥ दु० ॥ एकशो पीस्तालीश बिंब ॥ ज० ॥ ७ ॥
चौमुख चैत्य जूहारियें ॥ दु० ॥ काउस्सगगीया गुणवंत ॥ ज० ॥ बाणुं मित्त
तेहमां कहुं ॥ दु० ॥ अगन्यासी अरिहंत ॥ ज० ॥ ८ ॥ अचल गढें प्रजुजी
घणा ॥ दु० ॥ यात्रा करो हुशियार ॥ ज० ॥ कोमितपें फल जे लहे ॥ दु० ॥
ते प्रजु जक्ति विचार ॥ ज० ॥ ९ ॥ सालंबन निरालंबनें ॥ दु० ॥ प्रजु
ध्यानें जव पार ॥ ज० ॥ मंगललीला पामियें ॥ दु० ॥ वीरविजय जय
कार ॥ ज० ॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अर्बुदगिरिनुं स्तवन ॥

॥ चालो चालो ने राज, गिरिधर रमवा जइयें ॥ ए देशी

॥ आवो आवो ने राज, अर्बुद गिरि जइयें ॥ श्री जिनवरनी चक्ति करीने, आत्म निर्मल थइयें ॥ आ० ॥ ए आंकणी ॥ विमल वसहिना प्रथम जिणेसर, मुख निरखे सुख पइयें ॥ चंपक केतकी प्रमुख कुसुमवर, कंठें टो मर ठवीयें ॥ आ० ॥ १ ॥ जमणे पासे लूणग वसहि, श्री नेमीश्वर नमीयें ॥ राजिमती वर नयणें निरखी, दुःख दोहग सवि गमीयें ॥ आ० ॥ २ ॥ सिद्धाचल श्री ऋषज जिनेश्वर, रेवत नेम समरीयें ॥ अर्बुद गिरिनी यात्रा करतां, चिहुं तीर्थ चित्त धरीयें ॥ आ० ॥ ३ ॥ मंरुप मंरुप विविध कोरणी निरखी हियडे ठरीयें ॥ श्रीजिनवरनां बिंब निहाली, नर जब सफलो करीयें ॥ आ० ॥ ४ ॥ अविचल गढ आदीश्वर प्रणमी, अशुज कर्म सवि हरीयें ॥ पास शांति निरखी जब नयणें, मन मोछुं डुंगरीये ॥ आ० ॥ ५ ॥ पाजें चढतां ऊजम वाधे, जेम घोडे पाखरीये ॥ सकल जिनेश्वर पूजी केसर, पाप परुल सवि हरियें ॥ आ० ॥ ६ ॥ एकज ध्याने, प्रभुने ध्यातां, मनमाहिं न वि मरियें ॥ ज्ञानविमल कहे प्रभु सुपसायें, सकल संघ सुख करियें ॥ आ० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्री राणकपुरजीनुं स्तवन ॥

॥ श्री राणकपुर रलीयामणुं रे ॥ ला० ॥ श्री आदीश्वर देव ॥ मन मोछुं रे ॥ उत्तंग तोरण देहरुं रे ॥ ला० ॥ नीरखीजें नित्यमेव ॥ म० ॥ १ ॥ चउ विश मंरुप चिहुं दिशें रे ॥ ला० ॥ चउमुख प्रतिमा चार ॥ म० ॥ त्रिभुवन दीपक देहरुं रे ॥ ला० ॥ समोवरु नहिं संसार ॥ म० ॥ श्री० ॥ ११ ॥ देहरी चोराशी दीपती रे ॥ ला० ॥ मांड्यो अष्टापद मेर ॥ म० ॥ जळें जुहाव्यां जो यरां रे ॥ ला० ॥ सूता उठी सवेर ॥ म ॥ श्री० ॥ १३ ॥ देश जाणीतुं देहरुं रे ॥ ला० ॥ महोटो देश मेवारु ॥ म० ॥ लख नवाणुं लगावीयुं रे ॥ ला० ॥ धन धरणें पोरवारु ॥ म० ॥ श्री० ॥ १४ ॥ खरतर वसइ खांतशुं रे ॥ ला० ॥ निरखतां सुख थाय ॥ म० ॥ पांच प्रासाद बीजां वलीरे ॥ ला० ॥ जोतां पा तक जाय ॥ म० ॥ श्री० ॥ ५ ॥ आज कृतारथ हुं थयो रे ॥ ला० ॥ आज थयो आनंद ॥ म० ॥ यात्रा करी जिनवर तणी रे ॥ ला० ॥ दूरें गयुं दुःख दंद ॥ म० ॥ श्री० ॥ १६ ॥ संवत शोख ने ठोंतेर रे ॥ ला० ॥ मागशिर मास मकार ॥ म० ॥ राणकपुरें यात्रा करी रे ॥ ला० ॥ समयसुंदर सुखकार ॥ म० ॥ १७ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धचक्रजीनुं स्तवन ॥ आठेलावनी देशी ॥

॥ संसरी शारदा माय, प्रणमी निजगुरु पाय ॥ आठे लाव ॥ सिद्ध
चक्र गुण गायशुं जी ॥ ए सिद्धचक्र आधार, जवि उतरे जव पारा ॥ आणा
ते जणी नवपद ध्यायशुं जी ॥ १ ॥ सिद्धचक्र गुणगेह, जस गुण अनंत
अठेह ॥ आणा समस्यां संकट उपशमे जी ॥ लहियें वांछित जोग, पामी
सवि संजोग ॥ आण ॥ सुर नर आवी बहु नमे जी ॥ २ ॥ कष्ट निवारे
एह, रोगरहित करे देह ॥ आण ॥ मयणासुंदरी श्रीपालने जी ॥ ए सि
द्धचक्र पसाय, आपदा दूरें जाय ॥ आणा आपे मंगल मालनें जी ॥ ३ ॥ ए
सम अवर नहिं कोय, सेवे ते सुखीयो होय ॥ आणा मन वच काया वश
करी जी ॥ नव आंबिल तप सार, पक्रिमणुं दोय वार ॥ आणा देववंदन
त्रण टंकनां जी ॥ ४ ॥ देव पूजो त्रण वार, गरणुं ते दोय हजार ॥
आणा स्नान करी निर्मल पणे जी ॥ आराधे सिद्धचक्र, सांनिध्य करे ते
नी शक्र ॥ आणा जिनवर जन आगें जणे जी ॥ ५ ॥ ए सेवो निश दीस,
कहियें वीशवा वीश ॥ आणा आल जंजाल सवि परिहरो जी ॥ ए चिंता
मणि रत्न, एहनां कीजें यत्न ॥ आण ॥ मंत्र नहिं एह उपरें जी ॥ ६ ॥
श्री विमलेश्वर यक्ष, होजो मुक्त प्रत्यक्ष ॥ आणा हुं किंकर हुं ताहरो जी ॥
पाम्यो तुंहीज देव, निरंतर करुं हवे सेव ॥ आण ॥ दिवस वढ्यो हवे
माहरो जी ॥ ७ ॥ विनति करुं हुं एह, धरजो मुक्तशुं नेह ॥ आण ॥
तमनें शुं कहीयें वली वली जी ॥ श्रीलक्ष्मीविजय गुरु राय, शिष्य केसर
गुण गाय ॥ आण ॥ अमर नमे तुक्त लली लली जी ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री संजवनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ साहिब सांजलो रे, संजव अरज हमारी ॥ जवोजव हुं जम्यो रे,
न लहि सेवा तुमारी ॥ नरय निगोदमां रे, तिहां हुं बहु जव जमियो ॥ तुम
विना दुःख सद्यां रे, अहोनिश क्रोधें धमधमियो ॥ साण ॥ १ ॥ इंद्रिय
वश पढ्यो रे, पाढ्यां व्रत नवि सुसैं ॥ त्रस पण नवि गण्या रे, हणीया
थावर हुंशे ॥ व्रत चित्त नवि धखुं रे, बीजुं साचु न बोढ्युं ॥ पापनी गो
ठकी रे, तिहां में हश्मखुं खोढ्युं ॥ साण ॥ २ ॥ चोरी में करी रे, चढवि
ह अदत्त न टाढ्युं ॥ श्री जिन आणशुं रे, में नवि संयम पाढ्युं ॥ मधु
कर तणी परें रे, शुद्ध न आहार गवेख्यो ॥ रसना लावचें रे, नीरस

पिंड उवेख्यो॥ सा० ॥ ३ ॥ नर जव दोहिलो रे, पामी मोह वश परी
यो ॥ परस्त्री देखीने रे, मुक्त मन तिहां जई अडियो ॥ काम न को सखां
रे, पापें पिरु में जरीयो ॥ सुध बुध नवि रही रे, तेणें नवि आत्म तरीया
॥ सा० ॥ ४ ॥ लक्ष्मीनी लावचें रे, में बहु दीनता दाखी ॥ तोपण नवि
मली रे, मली तो नवि रही राखी ॥ जे जन अजिबसे रे, तेतो तेहथी
नासे ॥ तृणसम जे गणे रे, तेहनी नित्य रहे पासें ॥ सा० ॥ ५ ॥ धन
धन ते नरा रे, एहनो मोह विठोडी ॥ विषय निवारीने रे, जेहने धर्ममां
जोरी ॥ अज्ञद्वय ते में जख्यां रे, रात्रिजोजन कीधां ॥ व्रत ठ नवि पाखि
यां रे, जेहवां मूलथी लीधां ॥ सा० ॥ ६ ॥ अनंत जव हुं जम्यो रे, जम
तां साहिब मखियो ॥ तुम विना कोण दिये रे, बोध रयण मुक्त बखियो॥
संजव आपजो रे, चरण कमल तुम सेवा ॥ नय एम वीनवे रे, सुणजो
देवाधिदेवा ॥ सा० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीतुं स्तवन ॥

॥ सहजानंदी शीतल सुख जोगी तो, दुःख हरियें सतावरी ॥
केशर चंदन घोली पूजो रे कुसुमें ॥ अमृतवेदिना वैरीनी बेटी तो, कंत
हार तेहनो अरि ॥ के० ॥ १ ॥ तेहना स्वामीनी कांतातुं नाम तो, एक
वरणें लक्षण जरी ॥ के० ॥ ते धुर थापीने आगल ठवियें तो, ऊष्माण
चंद्रक खंधारी ॥ के० ॥ २ ॥ फरसनो वरण ते नयन प्रमाणे तो, मात्रा सुंदर
शिर धरी ॥ के० ॥ वीसरज सुत दाहक नामें तो, तिगवरणादि दूरें करी
॥ के० ॥ ३ ॥ एकवीशमे फरसे धरी करण तो, अर्थाजिध ते सम हरी
॥ के० ॥ अंतस्थें बीजो खर टाली तो, शिवगामी गति आचरी ॥ के० ॥
॥ ४ ॥ वीश फरस वली संयम माने तो, आदिकरण धरी दिख धरी ॥
के० ॥ ईणें नामें जिनवर नित्य ध्याउं तो, जिनहर जिनकुं परिहरी ॥ के० ॥
॥ ५ ॥ त्र्यंबकें दाह्यो वृष जन बोले तो, वात ए दिलमें न उतरी ॥ के० ॥
अज ईश्वर पण सीतानी आगें तो, जास विवश नटता धरी ॥ के० ॥ ६ ॥
ते जिनतस्कर तूं जिनराजा तो, हरि प्रणमे तुज पाउं परी ॥ के० ॥ बाल
पणे उपगारें हरिपति, सेवन ठल लंछन हरि ॥ के० ॥ ७ ॥ प्रभु प्रत्य
यिक जशलीहोत रहियें तो, जव जवमां नहीं शली कली ॥ के० ॥ मन
मंदिर महाराज पधारे तो, हरि उदयें न विजावरी ॥ के० ॥ ८ ॥ सा

रंगमां संपा जीउं ऊरकत, ध्यान अनुजव लेहरी ॥ के० ॥ श्री शुजवरी
विजय शिववहूने तो, घर तेडंतां दोय घरी ॥ के० ॥ ए इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीनुं स्तवन ॥

॥ अंतरजामी सुण अलवेसर, महिमा त्रिजग तुमारो ॥ सांजलीने
आव्यो हुं तीरें, जनम मरण दुःख वारो ॥ १ ॥ सेवक अरज करे ठे राज,
अमने शिवसुख आपो ॥ ए आंकणी ॥ सहुकोनां मनवांछित पुरो, चिंता
सहुनी चूरो ॥ एहुं बिरुद ठे राज तुमारुं, केम राखो ठो दूरो ॥ से० ॥ २ ॥
सेवकने वलवदतो देखी, मनमां महेर न धरशो ॥ करुणासागर केम कहे
वाशो, जो उपकार न करशो ॥ से० ॥ ३ ॥ लटपटनुं हवे काम नहीं
ठे, प्रत्यक्ष दरिसण दीजें ॥ धुंआडे धीजुं नही साहिब, पेट पड्यां पती
जें ॥ से० ॥ ४ ॥ श्री शंखेश्वर मंरुण साहिब, वीनतनी अवधारो ॥ कहे
जिनहर्ष मया कर मुजने, जवसाथरथी तारो ॥ से० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीपार्श्वनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ सजनी मोरी पास जिणेसर पूजो रे ॥ स० ॥ जगमां देव न दूजो रे
॥ स० ॥ सारंग पूर शणगार रे ॥ स० ॥ पूजा दोय प्रकार रे ॥ १ ॥ स० ॥
जिनपडिमा जयकार रे ॥ स० ॥ वारी जाउं वार हजार रे ॥ ए आंकणी ॥
॥ स० ॥ गणधर सूत्रें वखाणी रे ॥ स० ॥ सिद्धनी उपमा आणी रे ॥ स० ॥
समकितनी वृद्धिकारी रे ॥ स० ॥ ते केम जाशे निवारी रे ॥ स० ॥ २ ॥
॥ स० ॥ जगवइ अंगें धारो रे ॥ स० ॥ चारण मुनि अधिकारो रे ॥ स० ॥
जिनपडिमा जिनसरखी रे ॥ स० ॥ सूत्र उववाई निरखी रे ॥ स० ॥ ३ ॥
॥ स० ॥ रायपसेणी ज्ञांखी रे ॥ स० ॥ जीवाजिगमें दाखी रे ॥ स० ॥
व्यवहारें पण आखी रे ॥ स० ॥ शुद्धि पडिमा साखी रे ॥ स० ॥ ४ ॥
॥ स० ॥ जंबूपन्नति ठाणांग रे ॥ स० ॥ बोले दशमुं अंग रे ॥ स० ॥ माहा
निशीथें विचारो रे ॥ स० ॥ पूजानो अधिकारो रे ॥ स० ॥ ५ ॥ स० ॥
सातमे अंगें विख्यात रे ॥ स० ॥ आणंद आवक वात रे ॥ स० ॥ अन
जडी पडिमा वारी रे ॥ स० ॥ सूधा समकित धारी रे ॥ स० ॥ ६ ॥ स० ॥
ज्ञाता पाठ देखावे रे ॥ स० ॥ कुमति जरम न जावे रे ॥ स० ॥ एम अने
क सूत्र साख रे ॥ स० ॥ कहो हवे केहनो वांक रे ॥ स० ॥ ७ ॥ स० ॥
अर्चा अरोचक आशे रे ॥ स० ॥ नव दंभकमां जाशे रे ॥ स० ॥ जीव

करम वश जाणो रे ॥ स० ॥ कुण डुमक कुण राणो रे ॥ स० ॥ ७ ॥
 स० ॥ जिनवर सेवा सारो रे ॥ स० ॥ विषय करो परिहारो रे ॥ स० ॥
 सेवा अबंधक जाव रे ॥ स० ॥ जवजल तरवा नाव रे ॥ स० ॥ ए ॥ स० ॥
 मणि उद्योत प्रभु साचो रे ॥ स० ॥ जेहवो हीरो जाचो रे ॥ स० ॥ शंका
 मन नवि लावो रे ॥ स० ॥ शुं जाजुं कहेवरावो रे ॥ स० ॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ श्री दीवालीतुं स्तवन ॥

॥ वाढहाजीनी वाटकी अमें जोतां रे ॥ ए देशी ॥

॥ जय जिनवर जग हितकारी रे, करे सेवा सुर अवतारी रे, गौतम
 पमुहा गणधारी ॥ १ ॥ सनेही वीरजी जयकारी रे ॥ अंतरंग रिपुने त्रासे
 रे, तप कोपाटोपें वासे रे, लक्षुं केवल नाण उद्धासें ॥ स० ॥ २ ॥ कटि
 लंकें वाद वदाय रे, पण जिनसाथें न घटाय रे, तेणें हरिलंठन प्रभु पाय
 ॥ स० ॥ ३ ॥ सवि सुरवदू थेश थेशकारा रे, जलपंकजनी परें न्यारा रे,
 तजी तृष्णा जोग विकारा ॥ स० ॥ ४ ॥ प्रभुदेशना अमृतधारा रे, जिन
 धर्म विषे रथकारा रे, जेणें ताच्या मेघकुमारा ॥ स० ॥ ५ ॥ गौतमने
 केवल आली रे, वस्त्रा खांतियें शिव वरमाली रे, करे उत्तम लोक दीवा
 ली ॥ स० ॥ ६ ॥ अंतरंग अलढ निवारी रे, शुभ सज्जनने उपगारी
 रे, कहे वीर विभु हितकारी ॥ स० ॥ ७ ॥ इति समाप्तम् ॥

॥ अथ श्रीमहावीर स्वामीनी जन्म कुंदलीतुं स्तवन ॥ देसीकेरबानी ॥

॥ सेवधी संचउ घेरियां, अलबेले सांझ, क्युं रे लगार्त अति बेरियां
 ॥ ए आंकणी ॥ दीये बिनां न चले. ठोरु न पीठे वले, बाबत आप उठेरियां
 ॥ अलबेण ॥ क्युं ॥ जाग्य अतुल बली, मागत अटकली, जन्म बलि ग्रह
 चारीयां ॥ अ० ॥ क्युं ॥ १ ॥ संवत पास ईश, दो शत अडतालीश ॥
 उज्ज्वल चैतर तेरशें ॥ अ० ॥ क्युं ॥ शाठ घमी न जणी, उत्तराफाल
 गुणी, मंगल वार निशावशें ॥ अ० ॥ क्युं ॥ २ ॥ सिद्धियोग घमी, पन्न
 र चारें चरी, वेला मुहूर्त त्रेवीशमे ॥ अ० ॥ क्युं ॥ लग्न मकर वहे,
 स्वामी जनम लहे, जीव सुखी सहु ते समे ॥ अ० ॥ क्युं ॥ ३ ॥ त्रिशला
 राणीयें जायो, देव देवीयें गायो, सुत सिद्धारथ जूपको ॥ अ० ॥ क्युं ॥
 मंगल केतु लगें, रवि बुध चोथे जवनें, दशमे शनिश्चर उच्चको ॥ अ० ॥ क्युं ॥
 ॥ ४ ॥ पंचमे जीव राहु, सातमे वेद साहु, केंद्र जुवन ग्रह मंगली ॥ अ० ॥

॥क्युं॥जाग्रु जुवन शशी, शुक्र संतान वसी, मेघ धुआ एक वीजली ॥अ॥
 क्युं ॥५॥ चंद्रदिशा विपाकी, मास जुवन बाकी, जन्म दशा शनी संय
 मी ॥अ॥क्युं ॥गुरु महादशामें, केवल ज्ञान पामे, तामुख बानी मेरे दिल
 रमी ॥ अ॥ क्युं ॥ ६ ॥ थावर विगलमें, काल अनंत जमे, मेंवी नि
 कलीया साथमें ॥अ॥क्युं॥ नारक तिरि गति, सुख न एक रति काल
 निगमियो अनाथमें ॥ अ॥ क्युं ॥ ७ ॥ बहोत में नाच नचे, चिहुंगति
 चोक बिचें, नेक न मेलियें नाथ जी ॥अ॥क्युं॥ पोतप्रकाश दिये, आश
 निराश किये, अलग किया में आजर्धी ॥अ॥क्युं॥ ८ ॥ मानव गण लही,
 तुम सन्मुख रही, बेर बेर शिव मागते ॥अ॥ क्युं ॥ बात न उर कहूं,
 लीये बिना न रहूं, बाब हल्यो रस लागते ॥ अ॥ क्युं ॥ ९ ॥ नाथ
 नजर करी, बेर न एक घनी, सदा मगन सुख लहेरसें ॥ अ॥क्युं॥ मं
 गल तुरवरा, गावत अपहरा, श्री शुजवीर प्रभु महेरसें ॥अ॥क्युं॥ १० ॥

॥ अथ श्री सिद्धजगवाननुं स्तवन ॥

॥ सिद्धनी शोचा रे शी कहूं ॥ए आंकणी ॥ सिद्ध जगत शिर शोचता
 रमता आतमराम ॥ लक्ष्मी लीलानी लहेरमां, सुखीया ठे शिव ठाम ॥ सि॥
 ॥१॥ महानंद अमृतपद नमो, सिद्धिकैवल्य नाम ॥ अपुनर्जव ब्रह्मपद बली,
 अक्षय सुख विशराम ॥ सि॥ ॥ २ ॥ संश्रेय निश्रेय अक्षरा, दुःख समस्तनी
 हाण ॥ निर्वृत्ति अपवर्गता, मोक्षमुक्ति निर्वाण ॥ सि॥ ॥ ३ ॥ अचल
 महोदय पद लखूं, जोतां जगतना ठाठ ॥ निज निज रूपें रे जूजुआ,
 वीत्यां कर्म ते आठ ॥ सि॥ ॥ ४ ॥ अगुरु लघु अवगाहना, नामें विकसे वद
 न्न ॥ श्री शुजवीरने वंदतां, रहियें सुखमां मगन्न ॥ सि॥ ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ वर्द्धमान स्वामीजीनुं स्तवन ॥

॥ राग धन्याश्री ॥ गीरुआ रे गुण तुम तणा, श्री वर्द्धमान जिनरायारे ॥
 सुणतां श्रवणें अमी ऊरे, महारी निर्मल थाये काया रे ॥ गी॥ ॥ १ ॥ तुम गुण
 गण गंगाजलें, हुं जीली निर्मल थाउं रे ॥ अवर न धंधो आदरूं, निशि दिन
 तोरा गुण गाउं रे ॥ गी॥ ॥ २ ॥ जीब्या जे गंगाजलें, ते ठीद्वरजल नवि पेसे
 रे ॥ जे मालतीफूलें मोहिया, ते बाबल जइ नवि बेसे रे ॥ गी॥ ॥ ३ ॥
 एम अमें तुम गुण गोठशुं ॥ रंगें राच्या ने बली माच्या रे ॥ ते किम पर
 सुर आदरूं, जे परनारी वश राच्या रे ॥ गी॥ ॥ ४ ॥ तुं गति तुं मति आ

शरो, तुं अवलंबन मुज प्यारो रे ॥ वाचक जस कहै माहरे, तुं जीवन जीव आधारो रे ॥ गी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री समकित्तुं स्तवन ॥

॥ ढाल पहेली ॥ ते मुज मिहामि डुक्कनं ॥ ए देशी ॥

॥ सांजल रे तुं प्राणीया, सदगुरु उपदेशो ॥ मानव जव दोहिलो लह्यो, उत्तमकुल एसो ॥ १ ॥ सां० ॥ देवतत्व नवि उलख्यो, गुरुतत्व न जा एयो ॥ धर्मतत्व नवि सदह्यो, हियडे ज्ञान न आएयो ॥ २ ॥ सां० ॥ मिथ्यात्वी सुर जिनप्रत्ये, सरखा करी जाएया ॥ गुण अवगुण नवि उलख्या, वयणें वखाएया ॥ ३ ॥ सां० ॥ देव थया मोहें ग्रह्या, पासैं रहे नारी ॥ कामतणे वशें जे पड्या, अवगुण अधिकारी ॥ ४ ॥ सां० ॥ केइ क्रोधी देवता, वली क्रोधना बाह्या ॥ के कोईथी बीहता, हथीयार सवाह्या ॥ ५ ॥ सां० ॥ क्रूर नजर जेहनी घणुं, देखंतां करियें ॥ मुझा जेहनी एहवी, तेहथी शुं तरीयें ॥ ६ ॥ सां० ॥ आठ करम सांकल जड्यां, जमे जवही मजारो ॥ जन्म मरण जव देखीयें, पाम्या नहिं पारो ॥ ७ ॥ सां० ॥ देव थइ नाटक करे, नाचे जण जण आगें ॥ वेष करी राधा कृष्णनो, वली जिह्वा मागे ॥ ८ ॥ सां० ॥ मुखें करी वाये वांसली, पहेरे तन बाधा ॥ जावंतां जोजन करे, एहवा ज्रम लाग्या ॥ ९ ॥ सां० ॥ देखो दैत्य संहारवा, थयो उद्यमवंतो ॥ हरि हिरणाकश मारीयो, नरसिंह बलवंतो ॥ १० ॥ सां० ॥ मत्स्य कब अवतार लइ, सहु असुर विदाह्या ॥ दश अवतारें जूजु आ, दश दैत्य संहार्या ॥ ११ ॥ सां० माने मूढ मिथ्यामति, एहवा पण देवो ॥ फरि फरि अवतार ले, देखो कर्मनी टेवो ॥ १२ ॥ सां० ॥ स्वामी सोहे जेहवो, तेहवो परिवारो ॥ एम जाणीने परिहरो, जिनहर्ष विचारो ॥ १३ ॥ सां० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ उधव माधवने कहेजो ॥ ए देशी ॥

॥ जगनायक जिनराजने, दाखवियें सही देव ॥ मूकाणा जे कर्मथी, सारे सुरपति सेव ॥ १ ॥ ज० ॥ क्रोध मान माया नहिं, नहिं लोचन आ ज्ञान ॥ रति अरति वेदे नहिं, ठांड्यां मद स्थान ॥ २ ॥ ज० ॥ निद्रा शोक चोरी नहिं, नहिं वयण अलीक ॥ मत्सर जय वध प्राणनो, न करे तहकीक ॥ ३ ॥ ज० ॥ प्रेमक्रीडा न करे कदी, नहिं नारी प्रसंग ॥ हा

स्यादिक अठार ए, नहिं जेहने अंग ॥ ४ ॥ ज० ॥ पद्मासन पूरी करी,
 बेठा अरिहंत ॥ निश्चल लोयण तेहनां, नासाग्र रहंत ॥ ५ ॥ ज० ॥
 जिनमुद्रा जिनराजनी, शीठां परम उद्धास ॥ समकित थाये निर्मलुं, तपे
 ज्ञान उजास ॥ ६ ॥ ज० ॥ गति आ गति सहु जीवनी, देखे लोका
 लोक ॥ मनः पर्याय सवी तणा, केवल ज्ञान आलोक ॥ ७ ॥ ज० ॥ मूर्ति
 श्रीजिनराजनी, समताजंमार ॥ शीतल नयन सुहामणां, नहिं वांक लगा
 र ॥ ८ ॥ ज० ॥ हसत वदन हरखे हैयुं, देखि श्रीजिनराय सुंदर
 ठबि प्रभुदेहनी, शोजा वरणी न जाय ॥ ९ ॥ ज० ॥ अवर तणी एहवी
 ठबि, किहां एम दीसंत ॥ देवतत्त्व ए जाणीयें, जिनहर्ष कहंत ॥ १० ॥ ज०
 ॥ ढाल त्रीजी ॥ जत्तणीनी देशी ॥

॥ श्री जिनवर प्रवचन जांख्या, कुगुरु तणा गुण दाख्या ॥ पासठादि,
 क पांचेइ, पाप श्रमण कह्या साचेइ ॥ १ ॥ गृहीना मंदिरथी आणी,
 आहार करे जात पाणी ॥ सुवे उंधे निश दीस, प्रमादी विशवा वीश ॥ २ ॥
 किरिया न करे किणि वार, पन्निकमणुं सांज सवार ॥ न करे पच्चस्काण
 सघाय, विकथा करतां दिन जाय ॥ ३ ॥ घृत दूध दहीं अप्रमाण, खाये न
 करे पच्चस्काण ॥ ज्ञान दर्शन ने चारित्र, मूकी दीधां सुपवित्र ॥ ४ ॥ सुवि
 हित मुनि सामाचारी, पाळे नहिं ते अणगारी ॥ आहारना दोष बायाल,
 टाले नहिं किणही काल ॥ ५ ॥ धव धव धसमसतो चाले, काचे जळें
 देव पखाळे ॥ अर्चा रचना वंदावे, वस्त्रादिक शोजा बनावे ॥ ६ ॥ परि
 ग्रह वली जाजा राखे, वली वली अधिकाने धाखे ॥ माठी करणी जे
 कहीयें, ते सघली जिणमें लहियें ॥ ७ ॥ एहवा जे कुगुरु आरंजी, मुनि
 साधु कहेवाये दंजी ॥ किइकम्म प्रशंसा करीयें, जवजव गृहमां अवतरियें
 ॥ ८ ॥ लोहानी नावा तोळे, जवसायरमां जे बोळे ॥ जिनहर्ष जलो
 अहि काळो, पण कुगुरुनी संगति टालो ॥ ९ ॥

॥ ढाल चोशी ॥ कर जोकी आगल रही ॥ ए देशी ॥

॥ गुण गिरुआ गुरु उलखो, हियडे सुमति विचारी रे ॥ गुरु सुपरीक्षा दो
 हिली, झूल पडे नर नारी रे ॥ १ ॥ गुण ॥ पांच इंद्रिय जे वश करे, पांच महा
 व्रत पाळे रे ॥ चार चार कषाय तजी जेणें, पांचे किरिया टाले रे ॥ २ ॥ गुण ॥
 पांच समिति समिता रहे, तिन गुप्ति जे धारे रे ॥ दोष बहेंतालीश लीटाने,

पाणीजात आहारे रे ॥३॥गुण॥ ममता ठांकी देहनी, निलोंची निर्मायी रे॥
नवविध परिग्रह परिहरे, चित्तमें चित्ते न कांइ रे ॥ ४ ॥ गुण ॥ धर्मतणों
उपकरण धरे, संयम पालवाकाजें रे ॥ चूमि जोई पगलां जरे, लोक वि
रोधथी लाजें रे ॥ ५ ॥ गुण ॥ पखिलेहण निरति विधें, करे प्रमाद निवां
री रे ॥ कालें शुद्धक्रिया करे, इहा जोग निवारी रे ॥ ६ ॥ गुण ॥ वस्त्रां
दिक शुद्ध एषणी, ले देखी सुविशेषें रे ॥ काल प्रमाणें खप करे, दूषण टल
तां देखे रे ॥ ७ ॥ गुण ॥ कुस्की संबल जे कहां, सान्निध्य केमही न राखे
रे ॥ दे उपदेश यथास्थितें, सत्यवचन मुख जांखे रे ॥ ८ ॥ गुण ॥ तन
महेलां मन ऊजलां, तप करी खीणी देही रे ॥ बंधन बे ठेदी करी, बिचरे
जन निःखेही रे ॥ ९ ॥ गुण ॥ एहवा गुरु जोई करी, आदरीयें शुभ
जावें रे ॥ बीजुं तत्त्व सुगुरुतणुं, ए जिनहर्ष कहावे रे ॥ १० ॥ गुण ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ कर्म न बूटे रे प्राणीया ॥ ए देशी ॥

॥ जवसायर तरवा जणी, धर्म करे हो सारंज ॥ पहर नावें रे बेसीने,
तरवो समुद्र दुर्लज ॥ १ ॥ जण ॥ आपे गोकुल गायनां, आपे कन्या रे
दान ॥ आपे क्षेत्र पुण्याथें, ब्राह्मणने देइ मान ॥२॥ जण ॥ लूटावे घाणी
वली, पृथिवी दान सुप्रेम ॥ गोला कलशा रे मोरिया, आपे हल तिल हे
म ॥३॥ जण ॥ वली खणावे रे खांतशुं, कूआ सुंदर वाव ॥ पुष्करिणी क
रणी जली, सरोवर सखर तलाव ॥ ४ ॥ जण कंद मूल मूके नहीं, अ
ग्यारशने हो दीस ॥ आरंज ते दिन अति घणो, धर्म किहां जगदीश
॥ ५ ॥ जण ॥ याग करे होमे तिहां, घोमा नर ने रे ठाग ॥ होमे जलचर
मीनकां, धर्म किहां वीतराग ॥६॥ जण ॥ करे सदाये रे नोरतां, जीवतणा
आरंज ॥ हणें महिष ने बोकमा, जेहथी नरक सुलंज ॥ ७ ॥ जण ॥ सारे
सरावे ब्राह्मण कने, पूर्वजनां रे शराध ॥ तेनी पोषे रे कागमा, देखो एह
उपाधि ॥८॥ जण ॥ तीरथ जाय गोदावरी, गंगा गया प्रयाग ॥ न्हाये अण
गल नीरमें, धर्म तणो नहिं लाग ॥९॥जण॥ इत्यादिक करणी करे, परजव सु
खने रे काज ॥ कहे जिनहर्ष मले नहीं, एहथी शिवपुरराज ॥१०॥ जण ॥

॥ ढाल ठाठी ॥ रे जाया तुज विण घमी रे ठ मास ॥ ए देशी ॥

॥ धर्म खरो जिनवर तणो जी, शिव सुखनो दातार ॥ श्री जिनराजें प्रका
शियो जी, जेहना चार प्रकार ॥१॥ जविक जन, ज्ञान विचारी रे जोय ॥

दुर्गति पडता जीवने जी, धारे ते धर्म होय ॥ ज० ए आंकणी ॥ पंच
महाव्रत साधुनां जी, दशविध धर्म विचार ॥ हित करीने जिनवर कहां जी,
श्रावकनां व्रत बार ॥ २ ॥ ज० ॥ पंचुंबर चारे विगय जी, विष सहु माटी
रे हीम ॥ रात्रिजो जनने कहां जी, बहुबीजांनो नीम ॥ ३ ॥ ज० ॥
घोलवनां वली रींगणां जी, अनंतकाय वत्रीश ॥ अणजाण्यां फल फूल
मां जी, संधाणां निश दीस ॥ ४ ॥ ज० ॥ चलित अन्न वासी अयुं जी,
तुष्ट सहु फल दक्ष ॥ धर्मि नर खाये नहीं जी, ए बावीश अन्नदय ॥ ५ ॥
ज० ॥ न करे निरुंधसपणे जी, घरना आरंज धीर ॥ जीवतणी जयणा
घणी जी, न पिये अणगल नीर ॥ ६ ॥ ज० ॥ घृत परें पाणी वावरे जी,
बीये करतां पाप ॥ सामायिकव्रत पोषधें जी, टाळे जवना ताप ॥ ७ ॥
ज० ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनी जी, सेवा जक्ति सदीव ॥ धर्मशास्त्र सुणतां
थकां जी, समजे कोमल जीव ॥ ८ ॥ ज० ॥ मास मासने आंतरे जी,
कुश अग्र जुंजे वाल ॥ कला न पहोंचे शोलमी जी, श्री जिनधर्म विशा
ल ॥ ९ ॥ ज० ॥ जिनधर्म मुक्तिपुरी दीये जी, चउगति त्रमण मिथ्यात्व ॥
एम जिनहर्ष प्रकाशियेंजी, त्रीजुं तत्त्व विख्यात ॥ १० ॥ ज० ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ मधुकर आज रहो रे मत चलो ॥ ए देशी ॥

॥ श्रीजिनधर्म आराधियें जी, करी निज समकित शुद्ध ॥ जवियण ॥
तप जप किरिया कीधली जी, लेखे पडे विशुद्ध ॥ १ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ कंचन
कशी कशी लीजीयें जी, नाणुं लीजें परीख ॥ ज० ॥ देव धर्म गुरु जोधनेंजी,
आदरियें सुणि शीख ॥ २ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ कुगुरु कुदेव कुधर्मने जी, पर
हरियें विष जेम ॥ ज० ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनें जी, ग्रहीयें अमृत तेम
॥ ३ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ मूलधर्म तो जिन कह्यो जी, समकित सुरतर एह
॥ ज० ॥ जव जव सुख संपत्तिथकी जी, समकितशुं धरि नेह ॥ ४ ॥
॥ ज० ॥ श्री० ॥ सत्तरशै ठत्रीश समे जी, नज शुदि दशमी दीस ॥ ज० ॥ स
मकितसीत्तरी ए रची जी, पुर पाटण सुजगीश ॥ ५ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ जण
जो गुणजो जावशुं जी, लेशो अविचल श्रेय ॥ ज० ॥ शांतिहर्षवाचक तणो
जी, कहे जिनहर्ष विनेय ॥ ६ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ इति समकितसित्तरी संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री आराधनानुं स्तवन प्रारंजः ॥

॥ दोहा ॥ सकल सिद्धिदायक सदा, चोवीशे जिनराय ॥ सहगुरुसा

मिनी सरसती, प्रेमें प्रणमं पाय ॥१॥ त्रिभुवनपति दिशला तणो, नंदन गुण
गंजीर ॥ शासननायक जग जथो, वर्द्धमान वड वीर ॥२॥ एक दिन वी
र जिणंदने, चरणे करी प्रणाम ॥ जविक जीवना हित जणी, पूढे गौतम
स्वामि ॥ ३ ॥ मुक्तिमार्ग आराधियें, कहो केणी परें अरिहंत ॥ सूधा स
रस तव वचन रस, जांखे श्री जगवंत ॥ ४ ॥ अतिचार आलोइयें, व्रत ध
रीयें गुरु साख ॥ जीव खमावो सयल जे, योनि चोराशी लाख ॥ ५ ॥
विधिशुं वली वोसिरावियें, पापस्थान अढार ॥ चार शरण नित्य अनुस
रो, निंदो डुरित आचार ॥ ६ ॥ शुचकरणी अनुमोदियें, जाव जलो
मन आणि ॥ अणसण अवसर आदरी, नवपद जपो सुजाण ॥ ७ ॥
शुचगति आराधन तणा, ए ठे दश अधिकार ॥ चित्त आणीने आदरो,
जिम पासो जवपार ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल पहेली ॥ ए ठिंकी किहां राखी ॥ ए देशी ॥

ज्ञान दरिसण चारित्र तप वीरज, ए पांचे आचार ॥ एह तणा इह
जव परजवना, आलोइयें अतिचार रे ॥ १ ॥ प्राणी ज्ञान जणो गुणखा
णी ॥ वीर वदे एम वाणी रे ॥ प्राण ॥ गुरु उलवीयें नहिं गुरु विनयें,
कालें धरी बहुमान ॥ सूत्र अर्थ तडुजय करि सूधां, जणीयें वही उप
धान रे ॥ २ ॥ प्राण ॥ ज्ञानोपकरण पाटी पोथी, ठवणी नोकरवाली
॥ तेह तणी कीधी आशातना, ज्ञान जक्ति न संजाली रे ॥ ३ ॥ प्राण ॥
इत्यादिक विपरीतपणाथी, ज्ञान विराध्युं जेह ॥ आ जव परजव वलिय
जवोजवें, मिढाडुकरु तेह रे ॥ ४ ॥ प्राणी ॥ समकित ल्यो शुद्ध जाणी ॥
जिनवचनें शंका नवि कीजें, नवि परमत अजिलाषा ॥ साधुतणी निंदा परिह
रजो, फलसंदेह म राख रे ॥ ५ ॥ प्राण ॥ सण ॥ मूढपणुं ठंफो परशंसा, गुणवं
तने आदरियें ॥ साहम्मी धमें करी स्थिरता, जक्ति प्रजावना करीयें रे ॥ ६
प्राण ॥ सण ॥ संघचैत्य प्रासादतणो जे, अवर्णवाद मन लेख्यो ॥ ड्रव्य
देवको जे वणसाड्यो, विणसंतां उवेख्यो रे ॥ ७ ॥ प्राण ॥ सण ॥ इत्यादिक
विपरीतपणाथी, समकित खंड्युं जेह ॥ आजवण ॥ मिढाण ॥ प्राणी ॥ चारित्र
ल्यो चित्त आणी ॥ पांच समिति त्रण गुप्ति विराधि, आठे प्रवचन माय
॥ साधुतणे धमें परमादें, अशुद्ध वचन मन काय रे ॥ ८ ॥ प्राण ॥ चाण ॥
आवकने धमें सामाधिक, पोसहमां मन वाली ॥ जे जयणापूर्वक जे आठे

प्रवचनभाय न पाक्षी रे ॥ १० ॥ प्रा० ॥ चा० ॥ इत्यादिक विपरीतप्रणाली,
 चारित्र रुहोदयुं जेह ॥ आ जव० ॥ मिठा० ॥ ११ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥
 बारें जेदें तप नवि कीधुं, ठते योगें निजशकें ॥ धर्में मन वच काया
 वीरज, नवि फोरवियुं जगतें रे ॥ १२ ॥ प्रा० चा० ॥ तपवीरज आचारें
 इणी परें, विविध विराध्यां जेह ॥ आ जव० ॥ मिठा० ॥ १३ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥
 वल्लीय विशेषें चारित्र केरा, अतिचार आलोश्यें ॥ वीर जिनेसर वयण
 सुणीने, पाप मयल सवि धोश्यें रे ॥ १४ ॥ प्रा० चा० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ पृथिवी पाणी तेउ वाउ, वनस्पति ॥ ए पांचे आवर कक्षां ए ॥ करि
 कर्षण आरंज, क्षेत्र जे खेमीयां ॥ कूवा तलाव खणावीया ए ॥ १ ॥ घर
 आरंज अनेक, टांकां जोंयरां मेनी माल चणावीया ए ॥ लिंपण धुंपण
 काज, एणीपरें परपरें ॥ पृथिवीकाय विराधीया ए ॥ २ ॥ धोयण नाहण
 प्राणी, जीलण अपकाय ॥ ठोती धोती करी दूहव्यां ए ॥ जाठीगर कुंजार,
 लोह सोवनगरा ॥ जामुजुंजा ॥ लिहालागरा ए ॥ ३ ॥ तापण शेकण काजें,
 वस्त्र निखारण ॥ रंगण रांधण रसवती ए ॥ एणीपरें कर्मादान, परें परें
 केलवी ॥ तेउ वाउ विराधीया ए ॥ ४ ॥ वाडी वन आराम, वावी वनस्पति ॥
 पान फूल फल चूटीयां ए ॥ पहाँक पापनी शाक, शेक्यां शूकव्यां ॥ ठेव्यां
 हुंव्यां आशीयां ए ॥ ५ ॥ अलसीने एरंरु, घाणी घालीनें ॥ घणा तिलादिक
 पीलिया ए ॥ घाली कोलुं मांहि, पीली शेकमी ॥ कंद मूल फल वेचीयां ए
 ॥ ६ ॥ एम एकेंद्रिय जीव, हण्णा हणावीया ॥ हणतां जे अनुमोदीया ए ॥
 आ जव परजव जेह ॥ वलिण ॥ ते मुऊण ॥ ७ ॥ क्रमी सरमीयां कीना, गारुर
 गंमोला, इयल पूरा अक्षशीयां ए ॥ वाला जलो चूडेल, विचलित रसतणा ॥
 वल्ली अथाणां प्रमुखनां ए ॥ ८ ॥ एम वेइंद्रिय जीव, नेमें दूहव्या ॥ ते मु
 ऊण ॥ उदेही जू लीख, मांकरु मंकोमा ॥ चांचरुकीडी कंथुआ ए ॥ ९ ॥ गह
 हीयां धीमेल, कानखजूरमा गींगोडा धनेडीयां ए ॥ एम तेइंद्रिय जीव, जेमें
 दुहव्या ॥ ते मुऊण ॥ १० ॥ माखी मत्सर डांस, मसा पतंगीया ॥ कंसारी
 कोलियावडा ए ॥ ढांकण वींनु तीड, जमरा जमरीयो ॥ कोंता बग खड
 मांकनी ए ॥ ११ ॥ एम चौरिंद्रिय जीव ॥ जे में दूण ॥ ते मुऊण ॥ जलमां
 नाखी जाल, जलचर दूहव्या ॥ वनमां मृग संतापीयाए ॥ १२ ॥ पीड्या

पंखी जीव, पानी पाशमां ॥ पोपट घाट्या पांजरे ए ॥ एम पंचेंद्रिय जीव,
जे में दूहव्या ॥ ते मुकुण ॥ इति ॥ १३ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ वाणी वाणी हितकरी जी ॥ ए देशी ॥

॥ क्रोध लोचन जय हास्यथी जी, बोढ्यां वचन असत्य ॥ कूरु करी धन
पारकां जी, दीधां जेह अदत्त रे ॥ जिनजी ॥ १ ॥ मिठाडुकड आज ॥
तुम साखें महाराज रे ॥ जिनजी ॥ देई सारुं काज रे ॥ जिनजी ॥ मिण
॥ ए आंकणी ॥ देव मनुज तिर्यचनां जी, मैथुन सेव्यां जेह ॥ विषयारस
लंपटपणे जी, घणुं विमंढ्यो देह रे जिण ॥ २ ॥ मिण ॥ परिग्रहनी समता
करी जी, जव जव मेढी आथ ॥ जे जिहांनी ते तिहां रही जी, कोइ न
आवी साथ रे जीण ॥ ३ ॥ मीण ॥ रयणीजोजन जे कस्यां जी, कीधां जड्य
अजड्य ॥ रसनारसनी लालचें जी, पाप कस्यां प्रत्यक्ष रे ॥ जिण ॥ ४ ॥
॥ मिण ॥ व्रत वेई विसारीयां जी, वली जांग्यां पच्चकाण ॥ कपट हेतु
किरिया करी जी, कीधां आप वखाण रे ॥ जिण ॥ ५ ॥ मिण ॥ त्रण ढाल
आठे डुहे जी, आलोया अतिचार ॥ शिवगति आराधनतणो जी, ए
पहेलो अधिकार रे ॥ जिण ॥ ६ ॥ मिण ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ साहेलडीनी देशी ॥

॥ पंच महाव्रत आदरो ॥ साहेलमी रे ॥ अथवा व्यो व्रत बार तो ॥ यथा
शक्ति व्रत आदरी ॥ साण ॥ पालो निरतिचार तो ॥ १ ॥ व्रत दीधां संचारी
यें ॥ साण ॥ हियडे धरिय विचार तो ॥ शिवगति आराधनतणो साण ॥ ए
बीजो अधिकार तो ॥ २ ॥ जीव सवे खमावियें ॥ साण ॥ योनि चोराशी लाख
तो ॥ मन ॥ शुद्धं करो खामणां ॥ साण ॥ कोइशुं रोष न राख तो ॥ ३ ॥ सर्व मित्र
करी चिंतवो ॥ साण ॥ कोइ न जाणो शत्रु तो ॥ राग द्वेष एम परिहरो ॥
साण ॥ कीजें जन्म पवित्र तो ॥ ४ ॥ साहम्मी संघखमावियें ॥ साण ॥ जे उपनी
अप्रीति तो ॥ सज्जन कुटुंब करी खामणां ॥ साण ॥ ए जिनशासन रीति तो
॥ ५ ॥ खमियें अने खमावियें ॥ साण ॥ एहज धर्मनो सार तो ॥ शिवगति
आराधन तणो ॥ साण ॥ ए त्रीजो अधिकार तो ॥ ६ ॥ मृषावाद हिंसा चोरी
॥ साण ॥ धनमूर्खा मेहुन्न तो ॥ क्रोध मान माया तृष्णा ॥ साण ॥ प्रेम द्वेष
पैशुन्य तो ॥ ७ ॥ निंदा कलह न कीजीयें ॥ साण ॥ कूडां न दीजें आल
तो ॥ रति अरति मिथ्या तजो ॥ साण ॥ माया मोस जंजाल तो ॥ ८ ॥ त्रिविध

त्रिविध वोसिरावियें ॥ सण ॥ पापस्थान अढार तो ॥ शिवगति आराधना
तणो ॥ साण ॥ ए चोथो अधिकार तो ॥ ए ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ हवे निसुणो इहां आवीया ए ॥ ए देशी ॥

॥ जन्म जरा मरणें करी ए, ए संसार असार तो ॥ कस्यां कर्म सहुअनु
जवे ए, कोइ न राखणहार तो ॥ १ ॥ शरण एक अरिहंतनुं ए, शरण सिद्ध
जगवंत तो ॥ शरण धर्म श्रीजैननो ए, साधु शरणगुणवंत तो ॥ २ ॥
अवरमोह सवि परीहरी ए, चार शरण चित्तधारतो ॥ शिवगति आराधन
तणो ए, ए पांचमो अधिकार तो ॥ ३ ॥ आ जव परजव जे कस्यां ए,
पापकर्म केइ लाख तो ॥ आत्मसाखें निंदीयें ए, पडिक्कमियें गुरु साख
तो ॥ ४ ॥ मिथ्यामति वर्त्तावियां ए, जे जांख्यां उत्सूत्र तो ॥ कुमति क
दाग्रहने वशें ए, वली उत्थाप्यां सूत्र तो ॥ ५ ॥ घड्यां घडाव्यां जे घ
णां ए, घरटी हल हथीयार तो ॥ जव जव मेली मूकीयां ए, करतां जी
व संहार तो ॥ ६ ॥ पाप करीने पोषियां ए, जनम जनम परिवार तो ॥
जन्मांतर पढोता पढी ए, कोइ न कीधी सार तो ॥ ७ ॥ आ जव परजव
जे कस्यां ए, एम अधिकरण अनेक तो ॥ त्रिविधें त्रिविधें वोसिरावियें
ए, आणी हृदय विवेक तो ॥ ८ ॥ दुःकृत निंदा एम करीए, पाप कस्यां
परिहार तो ॥ शिवगति आराधनतणो ए, ए ठणो अधिकार तो ॥ ए ॥

॥ ढाल ठढी ॥ आदि तुं जोइने आपणी ॥ ए देशी ॥

॥ धन्य धन्य ते दिन माहरो, जिहां कीधो धर्म ॥ दान शिखल तप आद
री, टाट्यां दुष्कर्म ॥ धण ॥ १ ॥ शत्रुंजादिक तीर्थनी, जे कीधी यात्र ॥
युगतें जिनवर पूजीया, वली पोख्यां पात्र ॥ धण ॥ २ ॥ पुस्तक ज्ञान
लखावियां, जिणहर जिणचैत्य ॥ संघ चतुर्विध साचव्या, ए साते क्षेत्र ॥
॥ धण ॥ ३ ॥ पन्निक्कमणां सुपरें कस्यां, अनुकंपा दान ॥ साधु सूरि उववा
यनें, दीधां बहुमान ॥ धण ॥ ४ ॥ धर्मकारज अनुमोदियें, इम वारं वार ॥
शिवगति आराधनतणो, सातमो अधिकार ॥ धण ॥ ५ ॥ जाव जलो म
न आणीयें, चित्त आणी ठाम ॥ समताजावें जावियें, ए आतमराम
॥ धण ॥ ६ ॥ सुख दुःख कारण जीवने, कोइ अवर न होय ॥ कर्म आ
प जे आचस्यां, जोगवियें सोय ॥ धण ॥ ७ ॥ समता विण जे अनुसरे,
आणी पुण्णकाम ॥ ठार उपर ते दीपणुं, जांखर चित्राम ॥ धण ॥ ८ ॥

जाव जल्ली परें जावियें, ए धर्मनो सार ॥ शिवगति आराधन तणो, ए
आठमो अधिकार ॥ ४० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ रेवतगिरि ऊपरें ॥ ए देशी ॥

॥ हवे अवसर जाणी, करिय संलेशण सार ॥ अणसण आदरियें, पञ्चस्की
चार आहार ॥ ललुता सवि मूकी, ठांरी ममता अंग ॥ ए आतम खेदे,
समता ज्ञान तरंग ॥ १ ॥ गति चारें कीधा, आहार अनंत निःशंक ॥ पण
तृप्ति न पांम्यो, जीव लालचियो रंक ॥ डुलहो ए वल्ली वल्ली, अणसणनो
परिणाम ॥ एथी पामीजें, शिवपद सुरपद ठाम ॥ २ ॥ धन धना शालि
जड, खंधो मेघकुमार ॥ अणसण आराधी, पांम्या जवनो पार ॥ शिवमं
दिर जाशे, करी एक अवतार ॥ आराधन केरो, ए नवमो अधिकार ॥ ३ ॥
दशमे अधिकारें, महामंत्र नवकार ॥ मनथी नवि मूको, शिवसुख फल
सहकार ॥ ए जपतां जाये, दुर्गति दोष विकार ॥ सुपरें ए समरो, चउद
पूरवनो सार ॥ ४ ॥ जन्मांतरें जातां, जो पामे नवकार ॥ तो पातक गाढी,
पामे सुर अवतार ॥ ए नव पद सरिखो मंत्र न कोई सार ॥ इह जवने
परजवें, सुख संपत्ति दातार ॥ ५ ॥ जुळ जील जीलडी, राजा राणी थाय
॥ नवपद महिमाथी, राजसिंह माहाराय राणी रतनवती बेहु, पांम्यां
ठे सुरजोग ॥ एक जवथी वेशे, सिद्धिवधू संयोग ॥ ६ ॥ श्रीमती ने ए व
ल्ली, मंत्र फट्यो ततकाल ॥ फणिधर फीटीने, प्रगट थई फुलमाल ॥
शिवकुमरें योगी, सोवनपुरिसो कीध ॥ एम एणे मंत्रें, काज घणानां सीध
॥ ७ ॥ ए दश अधिकारें, वीर जिणेसर जांख्यो ॥ आराधन केरो, विधि
जेणें चित्तमां राख्यो ॥ तेणें पाप पखाळी, जवजय दूरें नाख्यो ॥ जिन
विनय करंतां, सुमति अमृतरस चाख्यो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल आठमी ॥ नमो जवि जावजुं ॥ ए देशी ॥

॥ सिद्धारथ राय कुलतिलो ए, त्रिशला मात सहार तो ॥ अवनीतलें
तुमें अवतल्या ए, करवा अम उपगार ॥ १ ॥ जयो जिन वीरजी ए ॥ में
अपराध कख्या घणा ए, कहेतां न लहुं पार तो ॥ तुम चरणें आव्या जणी
ए, जो तारो तो तार ॥ २ ॥ ज० ॥ आश करीने आवीयो ए, तुम चरणें
महाराज तो ॥ आव्याने उवेखशो ए, तो केम रहेसो लाज ॥ ३ ॥ ज० ॥
कर्म अलूजण आकरां ए, जन्म मरण जंजाल तो ॥ हुं हुं एहथी ऊजग्यो

ए, ठोरुव देवदयाल ॥ ४ ॥ ज० ॥ आज मनोरथ मुज फट्याए, नाठां दुःख
 दंदोल तो ॥ तूठो जिन चोवीशमो ए, प्रगट्या पुण्य कट्ठोल ॥ ५ ॥ ज० ॥ जव
 जव विनय तुमारमो ए, जाव जक्ति तुम पाय तो ॥ देव दया करी दीजियें
 ए, बोधबीज सुपसाय ॥ ६ ॥ ज० ॥ इति अथ कलश ॥ इय तरण तारण,
 सुगति कारण, दुःखनिवारण. जग जयो ॥ श्रीवीर जिनवर, चरणश्रुणतां,
 अधिक मन, ऊलट थयो ॥ १ ॥ श्री बीजयदेव, सूरिंद पटधर, तीर्थ जंगम,
 इणे जगें ॥ तपगह्वपति श्री, विजयप्रज सूरि, सूरि तेजें ऊगमगे ॥ २ ॥
 श्रीहीरविजय सूरि, शिष्य वाचक, कीर्तिविजय सुरगुरु समो ॥ तस
 शिष्य वाचक, विनयविजयें, श्रुणो जिन, चोवीशमो ॥ ३ ॥ सइ सत्तर
 संवत, उगणत्रीशें, रही रांदेर, चोमास ए ॥ विजयदशमी, विजय कारण,
 कियो गुण, अज्यास ए ॥ ४ ॥ नरजव आराधन, सिद्धि साधन, सुकृत
 दील, विलास ए ॥ निर्जराहेतें, स्तवन रचियुं, नामें पुण्य, प्रकाश ए ॥ ५ ॥
 इति श्रीवीरजिन आराधनारूप पुण्य प्रकाश स्तवन संपूर्ण ॥ श्लो० ॥ सं० ॥ १२९ ॥

॥ अथ श्री ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ॥

॥ पुण्य प्रशंसीयें ॥ ए देशी ॥ सुत सिद्धारथ जूपनो रे, सिद्धारथ
 जगवान ॥ बारह परखदा आगदें रे, जाखे श्री वर्द्धमानो रे ॥ १ ॥ जवि
 यण चित्त धरो ॥ मन वच काय अमायो रे, ज्ञान जक्ति करो ॥ ए आं
 कणी गुण अनंत आतम तणा रे, मुख्यपणे तिहां दोय ॥ तेमां पण ज्ञा
 नज वकूं ॥ रे, जिणथी दंसण होय रे ॥ २ ॥ ज० ॥ ज्ञानें चारित्र गुण वधे
 रे, ज्ञानें उद्योत सहाय ॥ ज्ञानें थिविरपणुं लहे रे, आचारिज उवजाय
 रे ॥ ३ ॥ ज० ॥ ज्ञानी आसोह्वासमां रे, कठिण कर्म करे नाश ॥ वह्नि
 जेम इंधण दहे रे, ज्ञानमां ज्योति प्रकाशो रे ॥ ४ ॥ ज० ॥ प्रथम ज्ञान
 पठें दया रे, संवर मोह विनाश ॥ गुणठाणंग पग आदीयें रे, जेम चढे मो
 ह आवासो रे ॥ ५ ॥ ज० ॥ मइ सुअ उहि मण पज्जावा रे, पंचम केवल
 ज्ञान ॥ चउ मूंगा श्रुत एक ठे रे, खपरप्रकाश निदान रे ॥ ६ ॥ ज० ॥ तेह
 नां साधन जे कहां रे, पाटी पुस्तक आदि ॥ लखे लखावे साचवे रे, ध
 र्मी धरी अप्रमादो रे ॥ ७ ॥ ज० ॥ त्रिविध आशातना जे करे रे, जणतां
 करे अंतराय ॥ अंधा बहेरा बोबडा रे, मूंगा पांगुल आय रे ॥ ८ ॥ ज० ॥
 जणतां गुणतां न आवडे रे, न मळे वल्लज चीज ॥ गुणमंजरी वरदत्त परें

रे ज्ञान विराधन बीज रे ॥ ए ॥ जण ॥ प्रेमें पूढे परखदा रे, प्रणमी जगंगु
रु पाय ॥ गुणमंजरी वरदत्तनो रे, कंरो अधिकार पसायो रे ॥ १० ॥ जण ॥

॥ ढाल बीजी ॥ कपूर होये अति ऊजलो रे ॥ ए देशी ॥

॥ जंबुझीपना जरतमां रे, नयर पदमपुर खास ॥ अजितसेन राजा
तिहां रे, राणी यशोमती तास रे ॥ १ ॥ प्राणी ॥ आराधो वर ज्ञान ॥ एहज
मुक्तिनिदान रे ॥ प्राणीआण ॥ एआंकणी ॥ वरदत्तकुंवर तेहनो रे, विनया
दिक गुणवंत ॥ पितरें जणावा मूकियो रे, आठ वरस जब हुंतरे ॥ २ ॥
प्राण ॥ पंमित यल करे घणो रे, ढात्र जणावण हेत ॥ अद्दर एक नआव
डे रे, ग्रंथ तणी शी चेतरे ॥ ३ ॥ प्राण ॥ कोढें व्यापी देहडी रे, राजा राणी स
चित्त ॥ श्रेष्ठी तेहिज नयरमां रे, सिंहदास धनवंत रे ॥ ४ ॥ प्राण ॥ कपूर
तिलका गेहिनी रे, शीखेंशोजितअंग ॥ गुणमंजरी तस बेटडी रे, मूंगी
रोगें व्यंग रे ॥ ५ ॥ प्राण ॥ शोल वर्षनी सा थईरे, पामी यौवनवेश ॥
दुर्जग पण परणे नहीं रे, मात पिता धरे खेद रे ॥ ६ ॥ प्राण ॥ तेणें अवस
रें उद्यानमां रे, विजयसेन गणधार ॥ ज्ञानरयण रयणायरू रे, चरण
करण व्रतधार रे ॥ ७ ॥ प्राण ॥ वनपालक नूपालने रे, दीध वधाई जाम ॥
चतुरंगी सेना सजी रे, वंदन जावे ताम रे ॥ ८ ॥ प्राण ॥ धर्मदेशना सां
जवे रे, ॥ पुरजन सहित नरेश ॥ विकसितनयन वदन मुदा रे, नहीं प्र
माद प्रवेश रे ॥ ९ ॥ प्राण ॥ ज्ञान विराधन परजवें रे, मूरख पर आधी
न ॥ रोगें पीड्या टलववे रे, दीसे दुःखीया दीन रे ॥ १० ॥ प्राण ॥ ज्ञान
सार संसारमां रे, ज्ञान परम सुख हेत ॥ ज्ञान विना जग जीवका रे,
न लहे तत्त्वसंकेत रे ॥ ११ ॥ प्राण ॥ श्रेष्ठी पूढे मुणिंदने रे, जांखो करु
णावंत ॥ गुणमंजरी मुऊ अंगजा रे, कवण कर्म विरतंत रे ॥ १२ ॥ प्राण ॥

॥ ढाल बीजी ॥ सूरती सहिनानी देशीमां ॥

॥ धातकी खंरुनाजरतमां, खेटक नयर सुठाम ॥ व्यवहारी जीनदेव
ढे, घरणी सुंदरी नाम ॥ १ ॥ अंगज पांच सोहामणा, पुत्री चतुराचार ॥
पंमित पासैं शीखवा, तातें मूक्या कुमार ॥ २ ॥ बालखजावें रामतें, करतां
दहामा जाय ॥ पंडित मारे त्यारें, मा आगल कहे आय ॥ ३ ॥ सुंदरी सुखि
णी शीखवे, जणावानुं नहीं काम ॥ पंड्यो आवे जो तेरुवा, तो तस हणजो
ताम ॥ ४ ॥ पाटी खकिया देखणो, बाली कीधां राख ॥ शठने विद्या

नवि रुचे, जेम करहाने डाख ॥ ५ ॥ पाडा परें महोटा थया, कन्या न
 दिये कोय ॥ शेठ कहे सुण सुंदरी, ए तुज करणी जोय ॥ ६ ॥ त्रटकी चांखे
 जामिनी, बेटा बापना होय ॥ पुत्री होये मातनी, जाणे ठे सहु कोय ॥ ७ ॥
 रे रे पापिणी! सापिणी, सामा बोल म बोल ॥ रीसाळी कहे ताहरो, पा
 पी बाप नितोल ॥ ८ ॥ शेठें मारी सुंदरी, काळ करी तत खेव ॥ ए तुज वे
 टी उपनी, ज्ञानविराधन हेव ॥ ९ ॥ मूर्धागत गुणमंजरी, जातिस्मरण पा
 मी ॥ ज्ञानदिवाकर साचो, गुरुने कहे शिर नामि ॥ १० ॥ शेठ कहे सुणो
 स्वामी, केम जाये ए रोग ॥ गुरु कहे ज्ञान आराधो, साधो, वांढित थो
 ग ॥ ११ ॥ उज्ज्वल पंचमी सेवो, पंच वरस पंच मास ॥ नमो नाणस्स
 गणणुं गणो, चोविहार उपवास ॥ १२ ॥ पूरव उत्तर सन्मुख, जपियें दोय ह
 जार ॥ पुस्तक आगल ढोश्यें, धान्य फलादि उदार ॥ १३ ॥ दीवो पंचदीव
 ट तणो, साधियो मंगलगेह ॥ पोसह मान करी शके, तिणिविध पारण एह
 ॥ १४ ॥ अथवा सौजग्यपंचमी, उज्ज्वल कार्तिक मास ॥ जावजीव लगें
 सेवियें, उजमणां विधि खास ॥ इति ॥ १५ ॥

॥ ढाल चोथी ॥ एकवीशानी देशीमां ॥

ढाल ॥ पांच पोथी रे, ठवणी पाठां विटांगणां ॥ चाबखी दोरा रे, पा
 टी पाटला वतरणां ॥ मशी कागल रे, कांबी खडीया लेखणी ॥ कवली मा
 बली रे, चंडुवा ऊरमर पुंजणी ॥ १ ॥ त्रुटक ॥ प्रासाद प्रतिमा, तास झूख
 ण, केसर चंदन, माबली ॥ वासकूपी, वालाकूंची, अंगलुहणां, ढाबडी ॥
 कलश थाली, मंगलदीवो, आरती ने, धूपणां चरवला मुहपत्ति, साहम्मी
 वल्ल, नोकरवाली, आपना ॥ २ ॥ ढाल ॥ ज्ञान दरिसण रे, चरणनां साध
 न जे कहां ॥ तपसंयुत रे, गुणमंजरीयें सद्दयां ॥ नृप पूढे रे, वरदत्त कुं
 रने अंग रे ॥ रोग उपनो रे, कवण कर्मना जंग रे ॥ ३ ॥ त्रुटक ॥ मुनि
 राज जासे, जंबुद्वीपें, जरतसिंहपुर, ग्राम ए ॥ व्यवहारी वसु, तास नं
 दन, वसुसार वसुदेव, नाम ए ॥ वनमांहे रमतां, दोय बांधव, पुण्ययोगें,
 गुरु मढ्या ॥ वैराग्य पामी, जोग वामी, धर्मधामी, संवस्था ॥ ४ ॥ ढाल ॥
 लघुबांधव रे, गुणवंत गुरु पदवी लहे ॥ पणसय मुनिनी रे, सारण वारण
 नितु दिये ॥ कर्मयोगें रे, अशुभ उदय थयो अन्यदा ॥ संथारे रे, पोरिसी
 जणी पोढ्यो यदा ॥ ५ ॥ त्रुटक ॥ सर्वघाती, निंद व्यापी, साधु मागे, वां

चणा ॥ उंघमां अंतराय थातां,सूरि हूवा दूमणा ॥ ज्ञान उपर,द्वेष जाग्यो
लाग्यो मिथ्या,जूतडो ॥ पुण्य अमृत, ढोली नाख्युं, जख्यो पाप, तणो घनो
॥ ६ ॥ ढाल ॥ मन चिंतवे रे, कां मुऊ लाशुं पाप रे ॥ श्रुत अन्यासो रे,
तो एवमो संताप रे ॥ मुऊ बांधव रे, जोथण सयण सुखें करे ॥ मूरखना
रे, आठ गुण मुख उच्चरे ॥३॥त्रुण॥ बार वासर, कोइ मुनिने, वायणा, दी
धी नहीं ॥ अशुज ध्यानें, आयु पूरी, जूप तुज नंदन सही ॥ ज्ञानविराध
न, मूढजरुपणुं, कोढनी वेदन लही ॥ वृद्धबांधव, मानसरवर, हंसगति,
पाम्यो सही ॥७॥ ढाल ॥ वरदत्तने रे, जातिसमरण उपनो ॥ जव दीगो
रे, गुरु प्रणमी कहे शुजमनो ॥ धन्य गुरुजी रे,ज्ञान जगत्रय दीवडो ॥ गु
ण अवगुण रे, चासन जे जग परवडो ॥ ए त्रुण ॥ ज्ञान पावन, सिद्धि
साधन, ज्ञान कहो केम, आवडे ॥ गुरु कहे तपथी, पाप नासे, टाढ जेम,
घन तावडे ॥ जूप पजणे, पुत्रने प्रजु, तपनी शक्ति, न एवडी ॥ गुरु कहे
पंचमी, तप आराधो, संपदा ल्यो, बेवकी ॥ १० ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ मेंदी रंग लागो ॥ ए देशी ॥

सज्जु वयणां सुधारसें रे, जेदी साते धात ॥ तपशुं रंग लागो ॥ गुणमंज
री वरदत्तनो रे, नागो रोग मिथ्यात्व ॥ तण ॥१॥ पंचमी तप महिमा घ
णो रे, पसख्यो महियलमांहि ॥ तण ॥ कन्या सहस सयंवरा रे, वरदत्त
परण्यो त्यांहि ॥ तण ॥ २ ॥ जूपें कीधो पाटवी रे, आप थयो मुनिजूप
॥ तण ॥ जीम कांति गुणें करी रे, वरदत्त रवि शशिरूप ॥ तण ॥ ३ ॥ राजरमा
रमणी तणारे, जोगवे जोग अखंरु ॥ तण ॥ वरसें वरसें ऊजवे रे, पंचमी
तेज प्रचंरु ॥ तण ॥ ४ ॥ शुक्तजोगी थयो संयमी रे, पाळे व्रत षटकाय ॥ तण ॥
गुणमंजरी जिनचंद्रने रे, परणावे निजताय ॥ तण ॥ ५ ॥ सुख विलसी
थइ साधवी रे, वैजयंतें दोय देव ॥ तण ॥ वरदत्त पण उपनो रे, जिहां
सीमंधर देव ॥ तण ॥ ६ ॥ अमरसेन राजाघरें रे, गुणवंत नारी पेट ॥ तण ॥ ल
क्षणलक्षित रायने रे, पुण्यें कीधो जेट ॥ तण ॥ ७ ॥ शूरसेन राजा थयो
रे, सो कन्या जर्तार ॥ तण ॥ सीमंधर स्वामी कने रे, सुणी पंचमी अधि
कार ॥ तण ॥ ८ ॥ तिहां पण ते तप आदखुं रे, लोक सहित जूपाल ॥ तण ॥
दश हजार वरसां लगें रे, पाळे राज्य उदार ॥ तण ॥ ९ ॥ चार महाव्रत
चोंपशु रे, श्रीजिनवरनी पास ॥ तण ॥ केवल धरि मुक्तें गयो रे, सादि अ

नंत निवास ॥तण॥१॥ रमणीविजय शुजापुरी रे, जंबु विदेह मजार ॥तण॥
 अमरसिंह महिपालने रे, अमरावती घर नार ॥ तण ॥ ११ ॥ वैजयंत
 थकी चवी रे, गुणमंजरीनो जीव ॥तण॥ मानसरस जेम हसलो रे, नाम
 धखुं सुग्रीव ॥ तण ॥ १२ ॥ वीशे वरसें राजवी रे, सहस चोराशी पुत्र
 ॥ तण॥ लाख पूरवसमता धरेरे, केवलज्ञान पवित्र ॥ तण ॥ १३ ॥ पंचमी
 तप महिमाविषे रे, जांखे निज अधिकार ॥ तण ॥ जेणें जेहथी शिव पद
 लखुं रे तेहने तस उपकार ॥ तण ॥ १४ ॥ इति ॥

॥ ढाल ठठी ॥ करंकुने करुं वंदणां ॥ ए देशी ॥

चोवीश दंमक वारवा ॥ हुं वारी लाल ॥ चोवीशमो जिनचंद रे ॥ हुं वारी
 लाल ॥ प्रगठ्यो प्राणांत स्वर्गथी ॥ हुं ॥ त्रिशला उर सुखकंद रे ॥ हुं
 ॥ १ ॥ महावीरने करुं वंदना ॥ हुं ॥ ए आंकणी ॥ पंचमी गतिने
 साधवा ॥ हुं ॥ पंचम नाण विलास रे ॥ हुं ॥ महानिशीथ सिद्धांतमां
 ॥हुं॥ पंचमी तप प्रकाश रे ॥ हुं॥१॥ अपराधी पण उरुख्यो ॥हुं॥ चंद्र
 कोशीयो साप रे ॥ हुं ॥ यज्ञ करंता बांजणा ॥हुं॥ सरखा कीधा आप
 रे ॥ हुं ॥ ३ ॥ देवानंदा ब्राह्मणी ॥हुं॥ रिखचदत्त वली विप्र रे ॥ हुं
 व्याशी दिवस संबंधथी ॥ हुं ॥ कामित पूख्यो क्षिप्र रे ॥ हुं ॥ ४ ॥
 कर्म रोगने टालवा ॥ हुं ॥ सवि औषधनो जाण रे ॥ हुं ॥ आदख्यो
 में आशा धरी ॥ हुं ॥ मुळ ऊपर हित आणी रे ॥ हुं ॥ ५ ॥ श्रीविजय
 सिंह सूरीशनो ॥ हुं ॥ सत्यविजय पंन्यास रे ॥हुं॥ शिष्य कपूरविजय
 कवि ॥हुं॥ चंद्रकिरण यश जास रे ॥हुं॥६॥ पास पंचासरा सान्निध्यें ॥हुं॥
 खिमाविजय गुरुनाम रे ॥ हुं ॥ जिनविजय कहे मुळ हजो ॥ हुं ॥ पं
 चमी तप परिणाम रे ॥ हुं ॥ ७ ॥ कलश ॥ इय वीर लायक, विश्वनायक,
 सिद्धिदायक, संस्तव्यो ॥ पंचमी तप सं, स्तवन टोकर, गूंथी निज, कंठें
 ठव्यो ॥ पुण्यपाटण, क्षेत्रमांहे, सत्तर त्राणुं, संवत्सरें ॥ श्रीपार्श्वजन्म,
 कढ्याणदिवसें, सकल जवि, संगल करे ॥७॥ इति श्रीपंचमीदिनस्तवनं ॥

॥ अथ आदिजिनस्तवनं ॥ गरबानी देशीमां ॥

आदिजिणंद अरिहंत जी ॥ प्रभु अमनें रे ॥ तुमें द्यो दरिसन महाराज
 ॥ शुं कहुं तुमनें रे ॥ आठ पहोरमां एक घडी ॥ प्रण ॥ लागुं तमारुं ध्या
 न ॥ शुं ॥ १ ॥ मधुकरने मन मालती ॥ प्रण ॥ जिम मोराने मन मेह

॥ शुं० ॥ सीताने मन रामजी ॥ प्र० ॥ तेम वाध्यो तुमशुं नेह ॥ शुं॥ १ ॥
 रोहिणीने मन चंदजी ॥ प्र ॥ वली रेवायें गजराज ॥ शुं० ॥ समय समय
 प्रचु सांजरे ॥ प्र० ॥ मनकासां महाराज ॥ शुं ॥ ३ ॥ निःछेही थइ न
 वि बूटीयें ॥ प्र० ॥ करुणानंद कहाउं ॥ शुं० ॥ गुण अवगुण जोता रखे,
 ॥ प्र० ॥ तो तारक केस कहाउं ॥ शुं० ॥ ४ ॥ रह लागी प्रचु रूपनी ॥ प्र० ॥
 मुने न गमे बीजी वात ॥ शुं० ॥ वाहे वात बने नहिं ॥ प्र० ॥ मखियें मूकी
 त्रांति ॥ शुं० ॥ ५ ॥ सेवे चिंतामणि फले ॥ प्र० ॥ तुं तो त्रिजुवननाथ
 ॥ शुं० ॥ सो वातें ठोमुं नहिं ॥ प्र० ॥ हवे आव्या मूक हाथ ॥ शुं० ॥ ६ ॥
 सुहनी वात मूको परी ॥ प्र० ॥ जिम जाणो तिम तार ॥ शुं ॥ सहगुरु
 सुंदर कविरायनो ॥ प्र० ॥ पन्नने प्रचुशुं प्यार ॥ शुं० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सिद्धचक्रस्तवनं ॥

अवसर पामिने रे, कीजें नव आंबिलनी उंदी ॥ उंदी करतां आपद जाये,
 कृद्धि सिद्धि लहियें बहुली ॥ अ० ॥ १ ॥ आशो ने चैत्रें आदरशुं, सात
 मथी संजादी रे ॥ आलस महेदी आंबिल करशे, तस घर नित्य दीवा
 ली ॥ अ० ॥ १॥ पूनमने दिन पूरी आते, प्रेसेशुं पखादी रे ॥ सिद्धचक्रने
 शुद्ध आराधी, जाप जपे जपमादी ॥ अ० ॥ ३ ॥ देहरे जइने देव जुहारो, आ
 दीश्वर अरिहंत रे ॥ चोवीशे चाहीने पूजो, जावेशुं जगवंत ॥ अ० ॥ ४ ॥
 वे टंकें पडिक्कमणुं बोढ्युं, देववंदन त्रण काल रे ॥ श्रीश्रीपालतणी परें
 समजी, चित्तमां राखो चाल ॥ अ० ॥ ५ ॥ समकित पामी अंतरजामी,
 आराधो एकांत रे ॥ स्थाष्टादपंथें संचरतां, आवे जवनो अंत ॥ अ०
 ॥ ६ ॥ सत्तर चोराणुयें शुदि चैत्रीयें, बारशें वनावी रे ॥ सिद्धचक्र गातां
 सुख संपत्ति, चालीने घेर आवी ॥ अ० ॥ ७ ॥ उदयरतन वाचक उपदेशें, जे नर
 नारी चाले रे ॥ जवनी जावठ ते जांजीने, मुक्तिपुरीमां महाले ॥ अ० ॥ ८ ॥

॥ अथ पूजाविधिआश्रयी श्रीसुविधिजिनस्तवनं ॥

॥ चोपाइनी देशीमां ॥ सुविधिनाथनी पूजा सार, करतां सघले जय ज
 थकार ॥ पूजानी विधि धारो सही, श्रीजगवंतें शास्त्रें कही ॥ १ ॥ पूर्व स
 न्मुख स्नान आदरो, पश्चिमदिशि रही दातण करो ॥ उत्तरें वस्त्र पहरो
 सही, पूजो उत्तर पूर्व मुख रही ॥ २ ॥ घरमां पेलतां वामें जाग, देरासर
 करवानो लाग ७ दोढ हाथ जूमिथी कीजीयें, उंचुं नीचुं सहुथी वरजीयें

॥ ३ ॥ पूर्व उत्तरमुख पूजा जाण, वीजी दिशें हुए करतां हाण ॥ नवांग
 पूजानो विधि एह, विधि करतां होय निर्मल देह ॥ ४ ॥ पग जंघ ने हाथ
 बे तणी, खंजा मस्तकनी पांचमी जणी ॥ जाल कंठ हृदय ए जाण, उ
 दरें नवमुं तिलक वखाण ॥ ५ ॥ चंदन विण पूजा नवि होय, वासपूजा
 प्रजातें जोय ॥ कुसुमपूजा मध्यान्हें करो, सांजे धूप दीप आदरो ॥ ६ ॥ धूप
 उस्केवो राबे पास, जमणे पासें दीप प्रकाश ॥ ढोणुं आगल मूको सही,
 चैत्यवंदन करो दक्षिण रही ॥ ७ ॥ हाथथकी जे नूमियें पडे, पग लागे म
 लीन आचडे ॥ मस्तकथी जंचुं परिहरो, नाची थकी नीचुं मत करो ॥ ८ ॥
 कीडे खाधुं तजीयें फूल, एम फलादिक ढोश्यें अमूल ॥ फूल पांखरी
 नवि ठेदियें, कलिका कदिये नवि जेदीयें ॥ ९ ॥ गंध धूप आखे पाणीयें,
 फूल दीप बलि फल जाणीयें ॥ पाणी आठमुं सुंदर सही, आठ प्रकारी
 पूजा कही ॥ १० ॥ शांतिकारण उज्ज्वल वस्त्र, लाजस्कारणें पीत पवित्र ॥
 बैरी जीपवा पहेरो श्याम रातुं वस्त्र ते मंगल काम ॥ ११ ॥ पंच वर्ण वस्त्रें
 होय सिद्ध, खंडित सांध्यां वस्त्र निषिद्ध ॥ पद्मासनने मौन रह्यो, मुखको
 श पूजाविधि कही ॥ १२ ॥ ए विधि पूजा कीजें सदा, जिम पांमीजें सुख संपदा
 ॥ आनंदविमल पंडितनो दास, प्रीतिविजय प्रणमे उद्धास ॥ १३ ॥ इति ॥

॥ अथ अष्टापदतीर्थस्तवन ॥

॥ तीरथ अष्टापद नित्य नमीयें, ज्यां जिनवर चउवीश जी ॥ मणिमय
 बिंब जराव्यां जरतें, ते वंदूं नित्य दीस जी ॥ १ ॥ निज निज देह प्रमा
 णें मूर्ति, दीठडे मनरु मोहे जी ॥ चत्तारि अठ दश दोय इणी परें, जिन चो
 वीशे सोहे जी ॥ २ ॥ बत्रीश कोशनो पर्वत जंचो, आठ तिहां पाव
 कीयो जी ॥ एकेकी चउकोश प्रमाणें, नवि जाये कोइ चकीयो जी ॥ ३ ॥
 ॥ ३ ॥ गौतमस्वामी चकीया लब्धें, वांध्या जिन चोवीश जी ॥ ४ ॥ जगचिंता
 मणि स्तवन त्यां कीधु, पूगी मननी जगीश जी ॥ ५ ॥ तझव मोक्ष
 गामी जे मानव, ए तीरथने वांदे जी ॥ जंघाविद्याचारण वांदे, ते तो ल
 ङ्घिप्रसादें जी ॥ ६ ॥ शाठ सहस सुत सगर चक्रीना, ए तीरथ से
 वंतां जी ॥ बारमा देवलोके ते पहोता, वेहशे सुख अनंतां जी ॥ ७ ॥
 ॥ ८ ॥ कंचनमय प्रासाद इहां ठे, वंदन करवा योग्य जी ॥ ए अधिकार ठे
 आवश्यकसूत्रें, जो जो दइ उपयोग जी ॥ ९ ॥ जिहां आदीश्वर मु

कैं पड़ोता, अविचल तीरथ एह जी ॥ जशवंतसागर शिष्य पयंपे जिनें
ऊ वधते नेह जी ॥ ती० ॥ ७ ॥ इति अष्टापद स्तवन ॥

॥ अथ नेमराजुलनुं चोमासुं लिख्यते ॥

॥ श्रावण वरसे रे स्वामी, मेली न जाशो अंतरजामी ॥ माता मेहुआ
रे वरसे, प्रीतम एणी रीतें केम परवरुशे ॥ मारा सम जाउं मां रे वहाला,
लालच लागी तुमशुं लाला ॥ मा० ॥ १ ॥ चादरवो जरजोरें गाजे, नदीयें
नीर खलाखल वाजे ॥ धरती शोभे नीलाचर साही, वालम संयम ले
जो परणी ॥ मा० ॥ ११ ॥ आशोर्यें आश घणैरी अमने, जीवन जावुं न घटे
तमने, आचूषण पहेरी परवरियां, सखूणा साहेब रंगें न रमिया ॥ मा० ॥
३ ॥ कार्तिकें कंताजी शुं कहो ठो, चतुर थइने शुं चूको ठो ॥ जीवजीव
नने सोलशें राणी, तेमां एके नहिं निर्वाणी ॥ रूपचंद बोले ठे चोमासुं,
नेमजीने मन मलवानुं साचुं ॥ मा० ॥ ४ ॥

॥ अथ समवसरणुं स्तवन ॥ एक वार गोकुल आवजो ॥

॥ गीर्विंदजी ॥ ए देशी ॥

एक वार वल्लदेश आवजो ॥ जिणंद जी ॥ एक वार वल्लदेश आवजो ॥ द
र्शन नयन ठहरावजो ॥ जिणंदजी ॥ एक वार आवजो ॥ जयंतीने पाय न
मावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ वली समवसरण देखावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ ए
आंकणी ॥ समवसरण शोभा जे दीठी, कण कण सांजरी आवशे ॥ जि०
॥ एक० ॥ १ ॥ झूतल सुगंधीजल वरसावे, फुलना पगर जरावशे ॥ जि० ॥
कनक रतननो पीठ करीने, त्रिगडानी शोभा रचावशे ॥ जि० ॥ एक० ॥ ११ ॥
रूपानो गढ ने कनक कोशीशां, वच्चें रतन जडावशे ॥ जि० ॥ रतनगढें
मणिनां कोशीशां, जगमग ज्योति दीपावजो ॥ जी ॥ एक० ॥ चार डु
वारें एंशी हजार, शिवसोगान चढावजो ॥ जी० ॥ एक० ॥ ३ ॥ देव चा
रे कर आयुधधारी, डुवारें खना करे चाकरी ॥ जि० ॥ एक० ॥ दूर पा
सथी एक समयें वंदे, जरंतीने लघु ठोकरी ॥ जि० ॥ एक० ॥ ४ ॥ सह
स्र योजन ध्वज चार ते उंचा, तोरण चउ आठ वावनी ॥ जि० ॥ एक० ॥
मंगल आठने धूप घटामी, फूलमाला करपूतली ॥ जि० ॥ एक० ॥ ५ ॥ आ
ठ सुरी वीजेगढहारें, रत्नगढें चउ देवता ॥ जि० ॥ एक० ॥ जातिवै
र ठंकी पशुपंखी, लुफपद कमलने सेवतां ॥ जि० ॥ एक० ॥ ६ ॥ पंचव

र्णमयी जल थल केरां, फूल अमर वरसावता ॥ जि० ॥ एक० ॥ पर्वदा
 सात ते उपर बेसे, मुनिनर नारी देवता ॥ जि० ॥ एक० ॥ ७ ॥ आवश्य
 कटीकार्ये पण उत्तर, थाये न कुसुम किलामणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ साध
 वी वैमानिकनी देवी, उज्जी सुणे दोय तुरणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ ८ ॥ बत्री
 श धनुष अशोक ते उंचो, चामर ठत्र धरावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ चउ
 मुख रयणसिंहासन बेसी, अमृतवयणां सुणावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥
 ॥ ९ ॥ धर्मचक्र जामंरुल तेजे, मिथ्यातिमिर हरावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥
 गणधर वाणी जब अमें सुणीये, तब देवढें सुहावजो ॥ जि० ॥ एक०
 ॥ १० ॥ देवतासुर कवि साचुंबोले, जिहां जाशो तिहां आवशे ॥ जि० ॥ ए
 क० ॥ रंजादिक अपठरनी टोली, वंदी नभी गुण गावशे ॥ जि० ॥ एक०
 ॥ ११ ॥ अंतरजामी दूरें विचारो, मुऊ चित्त चीतुं ज्ञानशुं ॥ जि० ॥ एक०
 हृदयथकी जो दूरें जाठ तो, कौतुक अमें मानशुं ॥ जि० ॥ एक० ॥ १२ ॥ सुखसा
 दिक नव जिनपद दीधुं, अमशुं अंतर एवको ॥ जि० ॥ वीतराग जो
 नाम धरावो तो, सहुने सरिखा त्रेवको ॥ जि० ॥ एक० ॥ १३ ॥ ज्ञाननजरणी
 वात विचारो, रागदशा अम रूअडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ सेवक रागें साहेब
 रीजे, धन धन त्रिशला मावकी ॥ जि० ॥ एक० ॥ १४ ॥ तुऊ विण सुरपति
 सवलातूसे, पण अमें आमणदूमणा ॥ जि० ॥ एक० ॥ श्रीशुजवीर हजूरें
 रहेतां, उत्सव रंग वधामणां ॥ जि० ॥ एक० ॥ १५ ॥ इतिसमवसरणस्तवन ॥

॥ अथ सीमंधर जिनस्तवन ॥ रासकाना रागमां ॥

रूपैयो ते आलुं रोकको, महारा वालाजी रे ॥ ए देशी ॥ मनडुंते
 महारं मोकले, महारा वालाजी रे ॥ ससिहर साथें संदेश, जइने कहे
 जो महारा वालाजी रे ॥ ए आंकणी ॥ जरतना जक्तने तारवा ॥ महा०
 एक वार आवोने आ देश ॥ जइ० ॥ १ ॥ प्रजुजी वसो पुष्कलावती ॥ म
 हा० ॥ महाविदेहक्षेत्र सजार ॥ जइ० ॥ पुरी राजें पुंररीणिणी ॥ महा०
 जिहां प्रजुनो अवतार ॥ जइ० ॥ ११ ॥ श्रीसीमंधर साहिबा ॥ महा० ॥ वि
 चरंता वीतराग ॥ जइ० ॥ पकिबोहरे बहुप्राणीने ॥ महा० ॥ तेहनो पामे
 कोण ताग ॥ जइ० ॥ १३ ॥ सन जाणे ऊकी मलुं ॥ महा० ॥ पण पोतें नहिं
 पांख ॥ जइ० ॥ जगवंत तुम जोवा जणी ॥ महा० ॥ अलजो धरे ठे आंख
 रे ॥ जइ० ॥ ४ ॥ दुर्गम महोटा डूगरां ॥ महा० ॥ नदी नालानो नहिं

पार ॥ जइ ॥ घाटीनी आंटी घणी ॥ म० ॥ अटवी पंथ अपार ॥ जइ ॥
॥ ५ ॥ कोडी सोनैये काशीदी ॥ महा० ॥ करनारो नहिं कोय ॥ जइ ॥
कांगलीयो केम मोकहुं ॥ महा० ॥ होंश तो नित्य नवली होय ॥ जइ ॥
॥ ६ ॥ लाखुं जे जे लेखमां ॥ महा० ॥ लाख गमे अजिलाष ॥ जइ ॥
तमे लेजामां ते लहो ॥ महा० ॥ मुऊ मन पूरे ठे साख ॥ जइ ॥ ७ ॥
लोका लोक स्वरूपना ॥ महा० ॥ जगमां तुमें ठो जाण ॥ जइ ॥ जाण
आगें शुं जणावियें ॥ सह० ॥ आखर अमें अजाण ॥ जइ ॥ ८ ॥ वा
चकउदयनी विनति ॥ महा० ॥ ससीहर कहा संदेश ॥ जइ ॥ मानी
लेजो माहरी ॥ महा० ॥ वस्ती दूर विदेश ॥ जइ ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री युगमंधर जिनस्तवन ॥ मधुकरनी देशीमां ॥

॥ कायापामी अति कूडी, पांख नहीं रे आहुं ऊमी, लब्धि नहिं
कोय रूडी रे ॥ श्रीयुगमंधरने कहेजो ॥ १ ॥ के दधिसुत विनतनी सुण
जो रे ॥ श्रीयुग० ॥ ए आंकणी ॥ तुम सेवामांहे सुर कोमी, ते इहां
आवे एक दोमी, आश फले पातक मोमी रे ॥ श्रीयुग० ॥ २ ॥ दुःख
म समयमां इणे जरतें, अतिशय नाणी नवि वरते, कहियें कहो कोण
सांजलते रे ॥ श्रीयुग० ॥ ३ ॥ श्रवणें सुखीया तुम नामें, नयणां दरि
सण नवि पामे, ए तो ऊगडानो ठामें रे ॥ श्रीयुग० ॥ ४ ॥ चार आंगल
अंतर रहेवुं, शो कडलीनी परें दुःख सहेवुं, प्रभु विना कोण आगल कहे
वुं रे ॥ श्रीयुग० ॥ ५ ॥ महोटा मेल करि आपे, बेहुने तोल करी थापे,
सज्जन जश जगमां व्यापे रे ॥ श्रीयुग० ॥ ६ ॥ बेहुनो एक मतो आवे,
केवल नाण जुगल पावे, तो सवि वात बनी आवे रे ॥ श्रीयुग० ॥ ७ ॥
गजलंढन गजगतिगामी, विचरे विप्रविजय स्वामी, नयरीविजया गुण
धामी रे ॥ श्रीयुग० ॥ ८ ॥ मातासुतारायें जायो, सुदढ नरपतिकुल आयो,
पंक्ति जिनविजयें गायो रे ॥ श्रीयुग० ॥ ९ ॥ इति युगमंधरजिन स्तवन ॥

॥ अथ नेमिजिन स्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ जइने रहेजो महारा वहालाजी रे, श्रोगिरनारने गोंख ॥ जइने ॥
अमें पण तिहां आवशुं ॥ महारा० ॥ जिहारें पामीशुं जोख ॥ जइ॥ १ ॥
जान लेई जूनेगढें ॥ महा० ॥ आव्या तोरण आप ॥ जइ ॥ पशुआं
पेखी पाठा वढ्या ॥ महा० ॥ जातां न दीधो जबाप ॥ जइ ॥ २ ॥ सुंद

र आपण सारिखा ॥ महा० ॥ जोतां नहिं मळे जोरु ॥ ज५० ॥ बोढ्या
 अण बोढ्या करो ॥ महा० ॥ ए वातें तमने खोरु ॥ ज५० ॥ ३ ॥ हुं रागी
 तुं वैरागीयो ॥ महा० ॥ जगमां जाणे सहु कोय ॥ ज५० ॥ रागी तो लागी
 रहे ॥ महा० ॥ वैरागी रागी न होय ॥ ज५० ॥ ४ ॥ वर बीजो हुं नवि
 वरुं ॥ महा० ॥ सघला मेळी सवाद ॥ ज५० ॥ मोहनीयाने ज५ मळी ॥
 महा० ॥ महोटा सार्थें श्यो वाद ॥ ज५० ॥ ५ ॥ गढ तो एक गिरनार ठे ॥
 महा० ॥ निरतो ठे एक श्रीनेम ॥ ज५० ॥ रमणी एक राजीमती ॥
 महा० ॥ पुरो पाड्यो जेणें प्रेम ॥ ज५० ॥ ६ ॥ वाचक उदयनी वंदना ॥
 महा० ॥ मानी वेजो महाराज ॥ ज५ ॥ नेम राजुल मुक्तें मळ्यां ॥ महा० ॥
 सास्यां आतमकाज ॥ ज५० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सूरशशि कृत जिन प्रभुनी आंगीनुं स्तवन ॥

॥ धन धन रे दीवाली मारे आजुनी रे, मेंतो ठबी नीरखी जिनराजनी रे ॥
 ध० ॥ ए आंकणी ॥ पहेरी आंगी आलौकिक जातिनी रे, मांही बुढी दी
 धीठे जात जातनी रे ॥ ध० ॥ १ ॥ मणि हिरला मुकुटमां जड्या बहु रे, का
 ने कुंडलनी शोळा हुं शी कहुं रे ॥ ध० ॥ २ ॥ मुने कृपा करी ते हुं कहुं
 कशी रे, महारे वहाले मुज सामुं जोयुं हसी रे ॥ ध० ॥ ३ ॥ प्रभु शांति
 जिणंद हृदयें वस्या रे, अई सूरशशीनी चढती दशा रे ॥ ध० ॥ ४ ॥

॥ अथ बीजनुं स्तवन ॥ फतमल पाणीमाने जाय ॥ ए देशी ॥

॥ प्रणमी शारद माय, शासन वीर सुहंकरु जी ॥ बीज तिथि गुणगेह,
 आदरो जवियण सुंदरु जी ॥ १ ॥ एह दिन पंच कट्याण, विवरीने क
 हुं ते सुणो जी ॥ महाशुदि बीजें जाण, जन्म अजिनंदन तणो जी ॥ २ ॥
 श्रावण शुदिनी हो बीज, सुमति चव्या सुरलोकथी जी ॥ तारण जवो
 दधि तेह, तस पद सेवे सुर थोकथी जी ॥ ३ ॥ समेतशिखर शुज ठाण,
 दशमा शीतल जिन गणुं जी ॥ चैत्रवदिनी हो बीज, वस्या मुक्ति तस
 सुख घणुं जी ॥ ४ ॥ फाट्युन मासनी बीज, उत्तम उज्ज्वल मासनी जी ॥
 अरनाथ तस च्यवन, कर्मक्षयें तव पासनी जी ॥ ५ ॥ उत्तम माघज मा
 स, शुदि बीजें वासुपूज्यनो जी ॥ एहिज दिन केवल नाण, शरण करो
 जिनराजनो जी ॥ ६ ॥ करणीरूप करो खेत, समकित रूप रोपो तिहां जी ॥
 खातर किरिया हो जाण, खेड समता करी जिहां जी ॥ ७ ॥ उपशम

तद्रूप नीर, समकित ढोड प्रगट होवे जी ॥ संतोष करी अहो वान, पञ्च
स्काण व्रत चोकी सोहे जी ॥ ७ ॥ नासे कर्मरिपु चोर, समकित बृद्ध फळो
तिहां जी ॥ मांजर अनुजव रूप, उतरे चारित्र फल जिहां जी ॥ ८ ॥
शांति सुधारस वारी, पान करी सुख लीजीयें जी ॥ तंबोल समद्वयो खाद,
जीवने संतोष रस कीजीयें जी ॥ १० ॥ बीज करो बावीश मास, उत्कृष्टी
बावीश मासनी जी ॥ चोविहार उपवास, पाळीयें शीख वसुधा सनी जी
॥ ११ ॥ आवश्यक दोय वार, पडिखेहण दोय लीजीयें जी ॥ देववंदन
त्रण काल, मन वचकायायें कीजियें जी ॥ १२ ॥ उजमणुं शुच चित्त,
करि धरीयें संयोगथी जी ॥ जिनवाणी रस एम, पीजियें श्रुत उपयो
गथी जी ॥ १३ ॥ इणविध करीयें हो बीज, राग ने द्वेष दूरें करी जी ॥
केवल पद लहि तास, वरे मुक्ति उलट धरी जी ॥ १४ ॥ जिनपूजा गुरु
जक्ति, विनय करी सेवो सदा जी ॥ पद्मविजयनो शिष्य, जक्ति पामे
सुखसंपदा जी ॥ १५ ॥ इति ॥

॥ अथ पंचमीनुं लघुस्तवन लिख्यते ॥

॥ पंचमीतप तमें करो रे प्राणी, जेम पामो निर्मल ज्ञान रे ॥ पहेलुं ज्ञा
न ने पढी क्रिया, नहिं कोइ ज्ञान समान रे ॥ पंचमी ॥ १ ॥ नंदीसूत्रमां
ज्ञान वखाण्युं, ज्ञानना पांच प्रकार रे ॥ मति श्रुत अवधि ने मनःपर्यव,
केवल एक उदार रे ॥ पंचमी ॥ १॥ मति अष्टावीश श्रुत चउदह वीश,
अवधि ठे असंख्य प्रकार रे ॥ दोय जेदें मनःपर्यव दाख्युं, केवल एक उ
दार रे ॥ पंचमी ॥ ३ ॥ चंद्र सूर्य ग्रह नक्षत्र तारा, एकथी एक अपार
रे ॥ केवल ज्ञान समुं नहीं कोइ, लोकालोक प्रकाश रे ॥ पंचमी ॥ ४ ॥
पारसनाथ प्रसादें करीने, महारी पूरो उमेद रे ॥ समयसुंदर कहे हुं पण
पामुं, ज्ञाननो पांचमो जेद रे ॥ पंचमी ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अष्टमीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ हारें मारे ठाम धरमना सामा पचवीश देश जो, दीपे रे त्यां देश
मगध सहुमां शिरें रे लो ॥ हारें मारे नगरी तेहमां राजगृही सुवि
शेष जो, राजे रे त्यां श्रेणिक गाजे गजपरें रे लो ॥ १ ॥ हारें मारे गाम
नगर पुर पावन करता नाथ जो, विचरंता तीहां आवी वीर समोसख्या रे
लो ॥ हां ॥ चउद सहस्स मुनिवरना साथें साथ जो, सूधा रे तप सं

यम शीयलें अलंकस्या रे लो ॥१॥हां॥ फूट्या रसज्जर फूट्या अंब कदंब
जो, जाणुं रे गुणशील वन हसी रोमांचीयो रे लो ॥ हां० ॥ वाया वाय
सुवाय तिहां अविलंब जो, वासे रे परिमल चिहुं पासें संचियो रे लो
॥३॥ हां॥ देव चतुर्विध आवे कोमा कोडि जो, त्रिगमो रे मणि हेम
रजतनो ते रचे रे लो ॥हां॥ चोशठ सुरपति सेवे होकाहोर जो, आगें
रे रस लागे इंद्राणी नचे रे लो ॥४॥हां॥मणिमय हेम सिंहासन बेठा आ
प जो, ढाळे रे सुर चामर मणिरत्नें जड्यां रे लो ॥ हां० ॥ सुणतां उंडु
जिनाद टले सवि ताप जो, वरसे रे सुर फूल सरस जानु अड्यां रे लो॥५॥
॥हां॥ ताजे तेजें गाजे घन जेम लुंब जो, राजे रे जिनराज समाजे धर्म
ने रे लो ॥हां॥ निरखी हरखी आवे जनमन लुंब जो, पोषे रे रसन पडे
घोषे जर्ममां रे लो ॥ ६ ॥ हां० आगम जाणी जिननो श्रेणिक राय
जो, आव्यो रे परवरियो ह्य गय रथ पायगें रे लो ॥हां० ॥ देइ प्रदक्षि
णा वंदी बेठो ठाय जो, सुणवा रे जिनवाणी महोटे ज्ञायगें रे लो ॥७॥
॥हां॥ त्रिभुवन नायक लायक तव जगवंत जो, आणी रे जन करुणा
धर्मकथा कहे रे लो ॥ हां० ॥ सहज विरोध विसारे जगना जंतु जो,
सुणवा रे जिनवाणी मनमां गहगहे रे लो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ वालम वहेला रे आवजो ॥ ए देशी ॥

॥ वीर जिनवर एम उपदिशे, सांचलो चतुर सुजाण रे ॥ मोहनीनिं
दमां कां पनो, उलखो धर्मेनां ठाण रे ॥ विरति ए सुमति धरि आदरो
॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ परिहरो विषय कषाय रे ॥ बापमा पंच प्रमादशी,
कां पनो कुगतिमां धाय रे ॥वि०॥१॥ करी शको धर्मकरणी सदा, तो करो
ए उपदेश रे ॥ सर्वकालें करी नवि शको, तो करो पर्व सुविशेष रे ॥वि०
॥३॥ जूजुआ पर्व षटनां कहां, फल घणां आगमें जोय रे ॥ वचन अनुसारें
आराधतां, सर्वथा सिद्धि फल होय रे ॥ वि० ॥४॥ जीवने आयु परजव
तणुं, तिथिदिनें बंध होय प्राय रे ॥ तेह जणी एह आराधतां, प्राणीयो
सज्जति जाय रे ॥ वि० ॥५॥ तेहवे अष्टमी फल तिहां, पूढे गौतम स्वामि
रे ॥ जविक जीव जाणवा कारणें, कहे वीर प्रभु ताम रे ॥ वि० ॥६॥ अ
ष्टमहासिद्धि होय एहशी, संपदा आठनी बृद्धि रे ॥ बुद्धिना आठ गुण
संपजे, एहशी आठ गुण सिद्धि रे ॥ वि० ॥७॥ लाज होय आठ पन्निहा

रनो, आठ पवयण फल होय रे ॥ नाश आठ कर्मनो मूलशी, अष्टमीनुं
फल जोय रे ॥ वि० ॥७॥ आदिजिन जन्म दीक्षा तणो, अजितनुं जन्म
कल्याण रे ॥ च्यवन संजव तणुं एह तिथें, अजिनंदन निर्वाण रे ॥ वि०
॥९॥ सुमति सुव्रत नमि जनमीया, नेमनो मुक्तिदिन जाण रे ॥ पास जि
न एह तिथें सिद्धला, सातमा जिन च्यवनमान रे ॥ वि०॥१०॥ एह ति
थि साधतो राजियो, दंरुविरज लही मुक्ति रे ॥ कर्म हणवा जणी अष्ट
मी, कहे सूत्र निर्युक्ति रे ॥ वि० ॥११॥ अतीत अनागत कालना, जिन त
णां केइ कल्याण रे ॥ एह तिथें वली घणा संयमी, पामशे पद निर्वा
ण रे ॥ वि० ॥१२॥ धर्मवासित पशु पंखीयां, एह तिथें करे उपवास रे ॥
व्रतधारी जीव पोसो करे, जेहने धर्म अच्युत रे ॥ वि० ॥१३॥ जांखीयो
वीरें आठम तणो, जविकहित एह अधिकार रे ॥ जिनमुखें उच्चरे प्रा
णीया, पामशे जव तणो पार रे ॥ वि०॥१४॥ एहथी संपदा सवि लहे, ट
ले कष्टनी कोडि रे ॥ सेवजो शिष्य बुध प्रेमनो, कहे कांति कर जोनि रे ॥
वि० ॥१५॥ कलश ॥ एम त्रिजग जाणण, अचल शासन, बर्द्धमान, जिने
श्वरू ॥ बुध प्रेम गुरु सुपसाय पामी, संशुण्यो अलवेसरू ॥ जिनगुण प्र
संगें, जणो रंगें, स्तवन ए, आठम तणो ॥ जे जविक जावें, सुणे गावे,
कांति सुख, पावे घणो ॥ १ ॥ श्लोक संख्या ॥ ४३ ॥

॥ अथ एकादशीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ जगपति नायक नेमि जिणंद, द्वारिका नगरी समोसख्या ॥ जगप
ति वंदवा कृष्ण नरिंद, जादव कोरुशुं परिवख्या ॥ १ ॥ जगपति धिगुण
फूल अमूल, जक्ति गुणे माला रची ॥ जगपति पूजी पूढे कृष्ण, द्वायिक
समकित शिवरुचि ॥ २ ॥ जगपति चारित्र धर्म अशक्त, रक्त आरंज परिग्रहे ॥
जगपति मुक्त आतम उद्धार, कारण तुम विण कोण कहे ॥ ३ ॥ जगपति
तुम सरिखो मुक्त नाथ, माथे गाजे गुणनिलो ॥ जगपति कोइ उपाय व
ताव, जिय व शिववधू कंतलो ॥ ४ ॥ नरपति उज्ज्वल मागशिर मास,
आराधो एकादशी ॥ नरपति एकशो ने पंचाश, कल्याणक तिथि उल्लसी
॥ ५ ॥ नरपति दश क्षेत्रें त्रण काल, चोवीशी त्रीशे मल्ली ॥ नरपति नेहुं
जिननां कल्याण, विवरी कहुं आगल वली ॥ ६ ॥ नरपति अर दीक्षा
नमी नाण, मल्लीजन्म व्रत केवली ॥ नरपति वर्तमान चोवीशी, मांहे क

व्याण कक्षां वली ॥ ७ ॥ नरपति मौनपणे उपवास, दोढशो जपमाला ग
णो ॥ नरपति मन वचकाय पवित्र, चरित्र सुणो सुव्रत तणो ॥ ८ ॥ नर
पति दाहिण धातकी खंरु, पश्चिम दिशि इच्छुकारथी ॥ नरपति विजय
पांटण अजिधान, साचो नृप प्रजापालथी ॥ ९ ॥ नरपति नारी चंद्राव
तीतास, चंद्रमुखी गजगामिनी ॥ नरपति श्रेष्ठी शूर विख्यात, शिखलस
लीला कामिनी ॥ १० ॥ नरपति पुत्रादिक परिवार, सार नृषण चीवर
धरी ॥ नरपति जाये नित्य जिनगेह, नमन स्तवन पूजा करे ॥ ११ ॥
नरपति पोषे पात्र सुपात्र, सामायिक पोषध वरे ॥ नरपति देववंदन आ
वश्यक, काल वेलायें अनुसरे ॥ १२ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ एकदिन प्रणमी पाय, सुव्रत साधु तणा री ॥ विनयें विनवे शेठ
मुनिवरकरि करुणा री ॥ १ ॥ दाखो मुऊ दिन एक, थोमो पुण्य कीयो री ॥
वाधे जिम वरुबीज, शुज अनुबंधी थयो री ॥ २ ॥ मुनि जासे महाजा
ग्य, पावन पर्व घणां री ॥ एकादशी सुविशेष, तेहमां सुण सुमनारी ॥ ३ ॥
सीत एकादशी सेव, मास अग्यार लगें री ॥ अथवा वरस इग्यार, उज
वी तपशुं वगे री ॥ ४ ॥ सांजली सजुरु वेण, आनंद अति उल्लस्यो
री ॥ तप सेवी उजवीय, आरण स्वर्ग वस्यो री ॥ ५ ॥ एकवीश सागर
आय, पाली पुण्यवशें री ॥ सांजल केशवराय, आगल जेह थशे री
॥ ६ ॥ सौरी पुरमां शेठ, समृद्धदत्त वडो री ॥ प्रीतिमती प्रिया तास,
पुण्यजोग चढ्यो री ॥ ७ ॥ तस कूखें अवतार, सूचित शुज स्वपनें री ॥
जनम्यो पुत्र पवित्र, उत्तम ग्रह शकुनें री ॥ ८ ॥ नालनिक्षेप निधान, जूमि
थी प्रगट हवो री ॥ गर्जदोहद अनुजाव, सुव्रत नाम ठव्यो री ॥ ९ ॥
बुद्धि उद्यम गुरु जोग, शास्त्र अनेक जण्यो री ॥ यौवनवय अग्यार, रूप
वती परण्यो री ॥ १० ॥ जिन पूजन मुनिदान, सुव्रत पञ्चक्राण धरे री ॥
अगीयार कंचन कोमि, नायक पुण्य जरे री ॥ ११ ॥ धर्मघोष आणगार,
तिथि अधिकार कहे री ॥ सांजली सुव्रत शेठ, जातिस्मरण लहे री ॥
१२ ॥ जिनप्रत्यय मुनि शाख, जत्तें तप उच्चरे री एकादशी दिन आठ,
पहोरो पोसो धरे री ॥ १३ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

पत्नी सयुतें पोसह् लीधो, सुव्रतशेठें अन्यदा जी ॥ अवसर जाणी तस्कर
आव्या, घरमां धन लूटे तदा जी ॥ १ ॥ शासन जकें देवी शकें थंजाणा
ते बापडा जी ॥ कोलाहल सुणी कोटवाल आव्यो, झूप आगल धव्या
रांकमा जी ॥ २ ॥ पोसह् पारी देव जुहारी, दयावंत लेइ जेटणां जी ॥ रायने
प्रणमी चोर मुकावी, शेठें कीधां पारणां जी ॥ ३ ॥ अन्य दिवस विश्वा
नल लागो, सोरीपुरमां आकरो जी ॥ शेठजी पोसह् समरस बेठा, लोक
कहे हठ कां करो जी ॥ ४ ॥ पुण्यें हाट वखारो शेठनी, उगरी सहु प्रशं
सा करे जी ॥ हरखे शेठजी तपजमणुं, प्रेमदा साथें आदरे जी
॥ ५ ॥ पुत्रने घरनो चार जलावी, संवेगी शिर सेहरो जी ॥ चठनाणी
विजयशेखर सूरिपासें, तप व्रत आदरे जी ॥ ६ ॥ एक खटमासी चार
चौमासी, दोसय ठठ सो अठम करे जी ॥ बीजां तप पण बहुश्रुत सुव्रत,
मौन एकादशी व्रत धरे जी ॥ ७ ॥ एक अधम सुर मिथ्यादृष्टि, देवता
सुव्रत साधुने जी ॥ पूर्वोपार्जित कर्म उदेरी, अंगें वधारे व्याधिने जी
॥ ८ ॥ कर्मैं नडियो पापें जफियो, सुर कहे जाठ औषध जणी जी ॥
साधु न जाये रोष जराये, पाटु प्रहारें हण्यो मुनि जी ॥ ९ ॥ मुनि मन
वचन कायत्रियोगें, ध्यान अनल दहे कर्मने जी ॥ केवल पामी जितपद
रामी, सुव्रत नेम कहे श्यामने जी ॥ १० ॥

॥ ढाल चौथी ॥

कान पयंपे नेमने ए ॥ धन्य धन्य यादव वंश, जिहां प्रभु अवतत्या
ए ॥ मुज मनमानसहंस, जीयो जिन नेमने ए ॥ १ ॥ धन्य शिवादेवी माव
नी ए, समुद्रविजय धन्य तात ॥ सुजात जगतगुरु ए, रत्नत्रयीअवदात ॥
॥ ज० ॥ २ ॥ चरण विराधी उपन्यो ए, हुं नवमो वासुदेव ॥ ज० ॥ तिणें
मन नवि उल्लसे ए, चरणधर्मनी सेव ॥ ज० ॥ ३ ॥ हाथी जेम कादव
गढ्यो ए, जाणुं उपादेय हेय ॥ ज० ॥ तो पण हुं न करी शकुं ए, डुष्ट
कर्मनो जेय ॥ ज० ॥ ४ ॥ पण शरणुं बलीया तणुं, ए कीजें सीजे
काज ॥ ज० ॥ एहवां वचनने सांजली ए, बांहे ग्रह्यानी लाज ॥ ज० ॥
॥ ५ ॥ नेम कहे एकादशी ए, समकित युत आराध ॥ ज० ॥ थार्श

जिनवर बारमो ए, जावि चोवीशियें लख्ख ॥ जयो० ॥६॥ कलश इय नेमि
जिनवर, नित्य पुरंदर, रेवताचल, मंरुणो ॥ बाण नंद मुनि, चंद वरसें, १७७५
राजनगरें, संशुण्णो ॥ संवेगरंग, तरंग जलनिधि, सत्यविजय, गुरु, अनुसरी ॥
कपूरविजय कवि, क्षमाविजय गणि, जिनविजय, जयसिरि वरी ॥१॥३॥ ति॥

॥ अथ श्रीवीरप्रभुनुं दीवालीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ मारगदेशक मोहनो रे, केवल ज्ञाननिधान ॥ जावदया सागर
प्रभु रे, पर उपगारी प्रधानो रे ॥१॥ वीर प्रभु सिद्ध थया ॥ संघ सकल
आधारो रे, हवे इण जरतमां ॥ कोण करशे उपगारो रे ॥ वीर० ॥ १ ॥
नाथ विहूणुं सैन्य जुं रे, वीर विहूणा रे जीव ॥ साधे कोण आधारथी
रे, परमानंद अजंगो रे ॥ वीर० ॥ २ ॥ मात विहूणो बाल जुं रे, अरहो
परहो अथमाय ॥ वीरविहूणा जीवमारे, आकुल व्याकुल थाय रे ॥ वीर०
॥ ४ ॥ संशय ठेदक वीरनो रे, विरह ते केम खमाय ॥ जे दीठे सुख
उपजे रे, ते विण केम रहेवायो रे ॥ वीर० ॥ ५ ॥ निर्यामक जव समुद्र
नो रे, जवअरुवी सन्नवाह ॥ ते परमेश्वर विण मळे रे, केम वाधे उत्सा
हो रे ॥ वीर० ॥ ६ ॥ वीरथकां पण श्रुत तणो रे, हतो परम आधार ॥
हवे इहां श्रुत आधार ठे रे, अहो जीनमुद्रा सारो रे ॥ वीर० ॥ ७ ॥ त्र
ण कालें सवि जीवने रे, आगमथी आणंद ॥ सेवो ध्यावो जवि जना रे,
जीनपरिमा सुखकंदो रे ॥ वीर० ॥ ८ ॥ गणधर आचारज मुनि रे, सहूने एणी
परें सिद्धि ॥ जव जव आगम संगथी रे, देवचंद्र पद लीध रे वीर० ॥ ९ ॥

॥ अथ आंबील तप आश्रयी श्रीसिद्धचक्रजीनुं स्तवन ॥

॥ जीहो कुंअर बेठा गोंखडे ॥ ए देशी ॥

॥ जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति ॥ लाला ॥ शिव सुखकारी अशेष ॥
जीहो आशोई चैत्री जणी ॥ लाला ॥ अछाई विशेष ॥ १ ॥ जवि
कजन, जिनवर जग जयकार ॥ जीहो जिहां नवपद आधार ॥ ज० ॥ ए
आंकणी ॥ जीहो तेह दिवस आराधवा ॥ लाला ॥ नंदीश्वर जाय ॥ जीहो
जीवाजिगममांहे कहुं ॥ ला० ॥ करे अरु दिन महिमाय ॥ २ ॥ ज० ॥
जीहो नवपद केरा यंत्रनी ॥ ला० ॥ पूजा किजें रे जाप ॥ जीहो रोग शोक
सवि आपदा ॥ ला० ॥ नासे पापनो व्याप ॥ ३ ॥ ज० ॥ जीहो अरिहंत
सिद्ध आचारज ॥ ला० ॥ उवजाय साधु ए पंच ॥ जीहो दंसण नाण

चारित्र तवो ॥ ला० ॥ ए चउ गुणनो प्रपंच ॥ ४ ॥ ज० ॥ जीहो ए नव
पद आराधतां ॥ ला० ॥ चंपापति विख्यात ॥ जीहो नृप श्रीपाल सुखीयो
थयो ॥ ला० ॥ ते सुणजो अवदात ॥ ५ ॥ ज० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ कोइलो पर्वत धूंधलो रे लो ॥ ए देशी ॥

॥ मालव धुर उज्जैणीयें रेलो, राज्य करे प्रजापाल रे ॥ सुगुणी नर ॥
सुरसुंदरी मयणासुंदरी रे लो, बे पुत्री तस बाल रे ॥ सु० ॥ १ ॥ श्री
सिद्धचक्र आराधियें रेलो, जेम होय सुखनी माल रे ॥ सु० ॥ श्री० ॥
॥ ए आंकणी ॥ पहेली ॥ मिथ्या श्रुतजणी रे लो, बीजी जिन सिद्धांत रे
॥ सु० ॥ बुद्धि परीक्षा अवसरें रे लो, पूढी समस्या तुरंत रे ॥ सु० ॥ १॥
श्री० ॥ तूगे नृप वर आपवा रेलो, पहेली करे ते प्रमाण रे ॥ सु० ॥
बीजी कर्म प्रमाणथी रे लो, कोप्यो ते तव नृपजाण रे ॥ सु० ॥ ३ ॥
श्री० ॥ कुष्टी वर परणावियो रे लो, मयणा वरे धरी नेह रे ॥ सु० ॥ रामा
हजीय विचारियें रे लो, सुंदरी विणसे तुज देह रे ॥ सु० ॥ ४ ॥ श्री० ॥
सिद्धचक्र प्रजावथी रेलो, नीरोगी थयो जेह रे ॥ सु० ॥ पुण्यपसायें कम
ला लही रे लो, वाढ्यो घणो ससनेह रे ॥ सु० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ माउले
वात ते जव लही रे लो, वांदवा आव्यो गुरु पास रे ॥ सु० ॥ निज घर तेनी
आवियो रे लो, आपे निज आवास रे ॥ सु० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ श्रीपाल
कहे कामिनी सुणो रे लो, हुं जाउं परदेश रे ॥ सु० ॥ माल मता बहु
लावशुं रे लो, पूरशुं तुम तणी खांत रे ॥ सु० ॥ ७ ॥ श्री० ॥ अवधि
करी एक वरसनी रे लो, चाढ्यो नृप परदेस रे ॥ सु० ॥ शेठ धवल
साथें चढ्यो रे लो, जलपथें सुविशेष रे ॥ सु० ॥ ८ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ इमर आंबा आंबली रे ॥ ए देशी ॥

॥ परणी बब्बर पति सुता रे, धवल मूकाव्यो ज्यांह ॥ जिनहर बार
उघारते रे, कनककेतु बीजी त्यांह ॥ १ ॥ चतुर नर, श्री श्रीपालचरित्र
॥ ए आंकणी ॥ परणी वस्तुपालनी रे, समुद्रतटें आवंत ॥ मकरकेतु
नृपसुता रे, वीणावाढ़ें रीजंत ॥ च० ॥ १ ॥ पांचमी त्रैलोक्यसुंदरी रे
परणी कुब्जा रूप ॥ उठ्ठी ॥ समस्या पूरती रे, पंच सखीशुं अनृप ॥ च० ॥
॥ ३ ॥ राधा वैधी सातमी रे, आठमी विष उतार ॥ परणी आव्यो निज
घरें रे, साथें बहु परिवार ॥ च० ॥ ४ ॥ प्रजापालें सांचली रे, परदल

केरी वात ॥ खंधें कुंहामो लेई करी रे, मयाणा हुइ विख्यात ॥ च० ॥ ५ ॥
चंपाराज्य लेई करी रे, जोगवी कामितजोग ॥ धर्म आराधी अवतस्यो रे,
पहोतो नवमे सुरलोग ॥ च० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ कंत तमाकू परिहरो ॥ ए देशी ॥

॥ एम महिमा सिद्धचक्रनो, सुणि आराधे सुविवेक ॥ मोरे ढाल
॥ १ ॥ श्री सिद्धचक्र आराधीयें ॥ ए आंकणी ॥ अडदल कमलनी थाप
ना, मध्ये अरिहंत उदार ॥ मो० ॥ चिहुं दिशें सिद्धादिक चउ, वक्र
दिशें तुं गुणधार ॥ मो० ॥ २ ॥ श्री० ॥ बे पक्रिमणां जंत्रनी, पूजा देव
वंदन त्रिकाल ॥ मो० ॥ नवमे दिन सविशेषथी, पंचामृत कीजें पखाल
॥ मो० ॥ ३ ॥ श्री० ॥ जूमिशयन ब्रह्मविध धारणा, रूंधी राखो त्रण जो
ग ॥ मो० ॥ गुरु वैय्यावच्च कीजियें, धरो सदहणाजोग ॥ मो० ॥ ४ ॥
श्री० ॥ गुरु पमिलाजी पारियें, सहाम्मिवल्ल पण होय ॥ मो० ॥ उजम
णां पण नव नवां, फल धान्य रयणादिक ढोय ॥ मो० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ इह
जव सवि सुख संपदा, परजवें सवि सुख थाय ॥ मो० ॥ पंकित शांति
विजय तणो, कहे मानविजय उवजाय ॥ मो० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनुं स्तवन ॥

॥ हारि मारे वासुपूज्यनो नंदन, मधवा नाम जो ॥ राणी तेहनी कम
ला, पंकजलोयणी रे लो ॥ हारि मारे आठ पुत्रने, ऊपर पुत्री एक जो ॥ मात
पिताने वहाली, नामें रोहिणी रे लो ॥ १ ॥ हारि मारे देखी यौवन, वय
निजपुत्री जूप जो ॥ स्वयंवर मंरुप मांमी, नृप तेकाविया रे लो ॥ हारि मारे
अंग वंग ने, मरुधर केरा राय जो ॥ चतुरंगी फोजांथी चंपायें, आविया रे लो
॥ २ ॥ हारि मारे पूरव जवना रागें, रोहिणी ताम जो ॥ जूप अशोकने कंठें,
वरमाला धरे रे लो ॥ हारि मारे गज रथ घोडा, दान अने बहु मान जो ॥
देइ बोलावी बेटी, बहु आडंबरें रे लो ॥ ३ ॥ हारि मारे रोहिणी राणी,
जोगवतां सुख जोग जो ॥ आठ पुत्रने पुत्री, चार सोहामणी रे लो ॥ हारि
मारे आठमा पुत्रनुं लोकपाल ठे नाम जो ॥ तेखोले लेइ बेठी, गोंखे जामिनी
रे लो ॥ ४ ॥ हारि मारे एहवे कोइक, नगर वणिकनो पुत्र जो ॥ आयुःकथें
श्री बालक, मरणदशा लहे रे लो ॥ हारि मारे मात पितादिक, सहु तेनो
परिवार जो ॥ रक्तो पक्तो गोंख तले, थइने वहे रे लो ॥ ५ ॥ हारि मारे ते

देखी अति हरखी, रोहिणी ताम जो ॥ पिउने जांखे ए नाटक, कुण
जातनुं रे लो ॥ हारि मारे दीप कहे ए, पूरव पुण्य संकेत जो ॥ जन्मथ
की नवि दीतुं दुःख, कोइ जातनुं रे लो ॥ ६ ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ पिउ कहे जोवन मदमाती, सहुने सरखी आशा ॥ ए बालकना दुःख
श्रीरोवे, तुजने होवे तमासा ॥ बोलो बोल विचारी राज, एम केम कीजें
हांसी ॥ १ ॥ तव राणीने रीश करी खोलेथी, पुत्रने खूंची दीधो ॥ रोहि
णी राणी नजरें जोतां, गोंखथी नाखी दीधो ॥ बो० ॥ २ ॥ ते देखी सहु
अंतेउरमां, खजनें पोकार ते कीधो ॥ रोहिणी एम जाणे जे बालक, को
इकें रमवा दीधो ॥ बो० ॥ ३ ॥ नगरतणे रखवाले देवें, अधर ग्रहो ति
हां आवी ॥ सोनाने सिंहासण धाप्यो, आचूषण पहेरावी ॥ बो० ॥ ४ ॥
नगरलोक सहु जाग्य वखाणे, राजा विस्मय थावे ॥ दीप कहे जस पुण्य
सखाइ, तिहां सहु नव निधि थावे ॥ बो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ रूमो मास वसंत ॥ ए देशी ॥

॥ एक दिन वासुपूज्य जिनवरना, अंतेवासी मुनिराज वहाला ॥ रूप
कुंज ने सुवर्णकुंजजी, चउ झानी जवजहाज वहाला ॥ १ ॥ रोहिणी तप फल
जग जयवंतुं ॥ ए आंकणी ॥ पाउ धाखा प्रभु नयर समीपें, हरख्यो रोहिणी
कंत वहाला ॥ सहु परिवारशुं पदयुग वंदे, निसुण्यो धर्म एकंत वहाला ॥ रो०
॥ २ ॥ कर जोमी नृप पृठे गुरुने, रोहिणी पुण्यप्रबंध वहाला ॥ शुं कीधुं प्रभु
सुकृत एणें, जांखो ते सयल संबंध वहाला ॥ रो० ॥ ३ ॥ गुरु कहे पूर्व
जवमां कीधुं, रोहिणीतप गुणखाण वहाला ॥ तेथी जन्मथकी नवि दीतुं,
सुख दुःख जाण अजाण वहाला ॥ रो० ॥ ४ ॥ जांखशे गुरु हवे पूर्व जव
नो, रोहिणीनो अधिकार वहाला ॥ दीप कहे सुणजो एक चित्तें, कर्मप्रपं
च विचार वहाला ॥ रो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥

॥ गुरु कहे जंबू क्षेत्र जरतमां, सिद्धपुर नगर मजाररे ॥ पृथिवीपाल
नरेसर राजा, सिद्धमती तस नार ॥ राजन सुणजो रे ॥ कांइ पूरव जव
अधिकार, दिलमां धरजो रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ एक दिन आव्या चंद्र उ
द्यानें, राणी ने वली राय रे ॥ खेले क्रीडा नव नव जातें, जोजो कर्म नि

दान ॥ रा० ॥ १॥ एहवे कोइक मुनि तिहां आव्यो, गुणसागर तस नाम रे ॥
 राजा ते मुनिवरने देखी राणीने कहे ताम ॥ रा० ॥ ३॥ ऊठो ए मुनिने व
 होरावो, जे होय सुजतो आहार रे ॥ निसुणी राणीने मुनि उपर, उपन्यो क्रोध
 अपार ॥ रा० ॥ ४ ॥ विषयथकी अंतराय थयो ते, मनमां बहु दुःख
 लावे रे ॥ रीशें बलती कडुं तुंबरुं, ते मुनिने वहोरावे ॥ रा० ॥ ५ ॥
 मुनिने आहारथकी विष व्याप्युं, कालधर्म तिहां कीघो रे ॥ राजायें
 राणीने ततक्षण, देशनिकालो दीघो ॥ रा० ॥ ६ ॥ सातमे दीन मुनि ह
 त्यापापें, गलत कोढ थयो अंगें रे ॥ काल करीने ठठी नरकें, उपनी पाप
 प्रसंगें ॥ रा० ॥ ७ ॥ नारकीने तिर्यच तणा जव, जटकी काल अनंत रे ॥
 दीप कहे हवे धर्मजोगनो, कहिशुं सरस वृत्तंत ॥ रा० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ ते राणी मुनि पापथी ॥ केशरीया लाल ॥ फरती जवचक्र फेर रे ॥ केश
 रीया लाल ॥ तारा नयरमां उपनी ॥ के० ॥ वनमित्र शेठने घेर रे ॥ के० ॥
 ॥ १॥ जूठ कर्म विटंबना ॥ के० ॥ धनवनी कुखें उपनी ॥ के० ॥ दुर्ग
 धा तस नाम ॥ रे ॥ के० ॥ नगर वणिकना पुत्रने ॥ के० ॥ परणावी बहु
 मान रे ॥ के० ॥ २ ॥ जू० ॥ सुखशय्यानी उपरें ॥ के० ॥ आवी कंतनी
 पास रे ॥ के० ॥ बहु दुर्गधता उबली ॥ के० ॥ स्वामी पाम्यो त्रास रे ॥
 ॥ के० ॥ ३ ॥ जू० ॥ मूकी परदेशें गयो ॥ के० ॥ जुठ जुठ कर्म खजाव
 रे ॥ के० ॥ एक दिन कन्यानो पिता ॥ के० ॥ झानीने पूढे जाव रे ॥ के०
 ॥ ४ ॥ जू० ॥ झानीयें पूर्वजव कह्यो ॥ के० ॥ जांख्यो सहु अवदात रे
 ॥ के० ॥ फरी पूढे गुरुरायने ॥ के० ॥ केम होवे सुख शात रे ॥ के० ॥
 ॥ ५ ॥ जू० ॥ गुरु कहे रोहिणीतप करो ॥ के० ॥ सात वर्ष सात मास
 रे ॥ के० ॥ रोहिणी नक्षत्रने दिनें ॥ के० ॥ चोविहारो उपवास रे
 ॥ के० ॥ ६ ॥ जू० ॥ वासुपूज्य जगवंतनी ॥ के० ॥ पूजा करो शुभ जाव
 रे ॥ के० ॥ एम ए तप आराधतां ॥ के० ॥ प्रगटे शुरू खजाव रे
 ॥ के० ॥ ७ ॥ जू० ॥ करजो तप पूरण थये ॥ के० ॥ उजमणुं जली
 जात रे ॥ के० ॥ तेथी एक जव आंतरे ॥ के० ॥ लेशो ज्योति महांत रे
 ॥ के० ॥ ८ ॥ जू० ॥ एम मुनि मुखथी सांजली ॥ के० ॥ आराधी ते सार
 रे ॥ के० ॥ ए तारी राणी अई ॥ के० ॥ रोहिणी नामें नार रे ॥ के० ॥

॥ए॥जू॥ इम निसुणी हरख्यां सह ॥के॥रोहिणी ने वली राय रे॥के॥
दीप कहे मुनि कुंजने ॥ के॥ ॥प्रणमी स्थानक जाय रे ॥ के॥ ॥१०॥जू॥

॥ ढाल ठही ॥

॥ एक दिन वासुपूज्यजी ए, समोसखा जिनराज ॥ नमो जिनराजने
रे ॥ राय ने रोहिणी हरख्यां ए, सीधां सघलां काज ॥ न० ॥ १ ॥ बहु
परिवारशुं आवियां ए, वंदे प्रजुना पाय ॥न०॥ प्रजुमुखर्षी वाणी सुणी ए,
आनंद अंग न माय ॥ न० ॥१॥ राय ने रोहिणी बेहु जणां ए, लीधोसंय
म खास ॥न०॥ धन्य धन्य संयमधर मुनि ए, सुर नर जेहना दास ॥न०॥
॥ ३ ॥ तप तपी केवल लही ए, तख्यां बहु नर नार ॥न०॥ शिवपद अवि
चल पद लछुं ए, पाम्या जवनो पार ॥ न० ॥ ४ ॥ एम जे रोहिणी तप
करे ए, रोहिणीनी परं तेह ॥ न० ॥ मंगलमाला ते लहे ए, वली अजरा
मर गेह ॥ न० ॥५॥ धन्य वासुपूज्यना तीर्थने ए, धन्य धन्य रोहिणी नार
॥ न० ॥ ए तप जे जावें करे ए, पामे ते जयकार ॥ न० ॥ ६ ॥ संवत
अठार उगणशाठनो ए, उज्ज्वल जाडव मास ॥ न० ॥ दीपविजयें तस
गाइयो ए, करी खंजात चोमास ॥ न० ॥ ७ ॥ कलश ॥ वासुपूज्य जग, नाथ
साहेब, तास तीर्थें, ए थया ॥ चार पुत्र ने, आठ पुत्रीथी, दंपती, मुगतें
गयां ॥ तपगढ विजयाणंद पटधर, विजय देवेंड, सूरीसर ॥ तास
राज्यें, स्तवनकीधुंसकल संघ, तोहंकरु ॥ सकल पंक्ति, प्रवर जूषण, प्रेम
रत्न गुरु, ध्यायिया ॥ कवि दीपविजयें, पुण्य हेतें, रोहिणी गुण, गाइया॥१॥

॥ अथ श्री विनयविजयजी कृत आदिजिननी विनति ॥

॥ पामी सुगुरु पसाय रे, शत्रुंजय धणी ॥ श्रीरिसहेसर विनतुं ए ॥१॥
त्रिजुवननाथक देव रे, सेवक वीनति ॥ आदीश्वर अवधारीयें ए ॥ २ ॥
शरणें आव्यो स्वामी रे, हुं संसारमां ॥ विरुए वैरीयें नड्यो ए ॥ ३ ॥
तार तार मुज तात रे, वात किशी कहुं ॥ जव जव ए जावठ तणी ए
॥ ४ ॥ जन्म मरण जंजाल रे, बाल तरुणपणुं ॥ वली वली जरा दहे
घणुं ए ॥ ५ ॥ केमे न आव्यो पार रे, सार हवे स्वामी ॥ श्यें न करो एक
माहरी ए ॥ ६ ॥ ताखा तुमें अनंत रे, संत सुगुण वली ॥ अपराधी पण
उद्धर्या ए ॥ ७ ॥ तो एक दीन दयाल रे, बाल दयामणो ॥ हुं शा माटें
वीसख्यो ए ॥ ८ ॥ जे गिरुआ गुणवंत रे, तारो तेहने ॥ तेमाहे अचरि

ज किश्युं ए ॥ ए ॥ जे मुऊ सरिखो दीन रे, तेहने तारतां ॥ जग विस्तरशे
 यश घणो ए ॥ १० ॥ आपद पनियो आज रे, राज तुमारडे ॥ चरणे हुं
 आव्यो वही ए ॥ ११ ॥ मुज सरिखो कोइ दीन रे, तुऊ सरिखो प्रभु ॥
 जोतां जग लाजे नहीं ए ॥ १२ ॥ तोये करुणासिंधु रे, बंधु जुवन त
 णा ॥ न घटे तुम उवेखुं ए ॥ १३ ॥ तारणहारो कोइ रे, जो बीजो
 हुवे ॥ तो तुम्हने शाने कहुं ए ॥ १४ ॥ तुंहिज तारीश नेट रे, पहिवां
 ने पठें ॥ तो एवमी गाढिम कीशी ए ॥ १५ ॥ आवी लाग्यो पाय रे, ते
 केम ठोरुशे ॥ मन मनाव्यां विण हवे ए ॥ १६ ॥ सेवक करे पोकार रे,
 बाहिर रखा जस ॥ तो साहिब शोचा कीसी ए ॥ १७ ॥ अतुली बल
 अरिहंत रे, जगने तारवा ॥ समरथ ठो स्वामी तुमें ए ॥ १८ ॥ शुं आवे
 ठे जोर रे, मुऊने तारतां ॥ के धन बेसे ठे किश्युं ए ॥ १९ ॥ कहेसो तुमें
 जिणंद रे, जक्ति नथी तेहवी ॥ तो ते जक्ति मुऊने दीयो ए ॥ २० ॥
 वली कहेसो जगवंत रे, नहिं तुऊ योग्यता ॥ हमणां मुक्ति जावा तणी ए
 ॥ २१ ॥ योग्यता ते पण नाथ रे, तुमहीज आपशो ॥ तो ते मुऊने दी
 जियें ए ॥ २२ ॥ वली कहेसो जगदीश रे, कर्म घणां ताहरे ॥ तो तेहज
 टालो परां ए ॥ २३ ॥ कर्म अमारां आज रे, जगपति वारवा ॥ वली
 कोण बीजो आवशे ए ॥ २४ ॥ वली जाणो अरिहंत रे, एहने वीनति ॥
 करतां आवरुती नथी ए ॥ २५ ॥ तो तेहीज महाराज रे, मुऊने शीख
 वो ॥ जेम ते विधिंशुं वीनवुं ए ॥ २६ ॥ माय ताय विण कोण रे, प्रेम
 शीखवे ॥ बालकने कहो बोलवुं ए ॥ २७ ॥ जो मुऊ जाणो देव रे, एह
 अपावन ॥ खरड्यो ठे कलिकादवें ए ॥ २८ ॥ केम लेउं उत्संग रे, अंग
 जखुं एहनुं ॥ विषयकषाय अशुचिंशुं ए ॥ २९ ॥ तो मुऊ करो पवित्र रे,
 कहो कोण पुत्रने ॥ विण सावित्र पखालशे ए ॥ ३० ॥ कृपा करी मुऊ
 देव रे, इहां लगें आणीयो ॥ नरक निगोदादिकथकी ए ॥ ३१ ॥ आव्यो
 हवे हजूर रे, ऊजो थइ रह्यो ॥ सामुं श्ये जूउ नहीं ए ॥ ३२ ॥ आनो
 मांकी आज रे, बेगो बारणें ॥ सावित्र तुमें मनावशो ए ॥ ३३ ॥ तुमें
 ठो दयासमुद्र रे, तो मुऊने देखी ॥ दया नथी श्ये आणता ए ॥ ३४ ॥
 उवेखश्यो अरिहंत रे, जो आणी वेला ॥ तो महारी शी पेर थशे ए ॥ ३५ ॥
 उजा ठे अनेक रे, मोहादिक वैरी ॥ ठल जुए ठे साहरां ए ॥ ३६ ॥

तेहने वारो वेगें रे, देव दया करी ॥ बली बली शुं वीनबुं ए ॥ ३७ ॥ म
रुदेवी निजमाय रे, वेगें मोकली ॥ गज बेसारी मुक्तिमां ए ॥ ३८ ॥ जर
तेसर निज नंद रे, कीधो केवली ॥ आरीसा अवलोकतां ए ॥ ३९ ॥ अ
छाणुं निज पुत्र रे, प्रतिबोधा प्रेमें ॥ जुऊ करता वारीया ए ॥ ४० ॥
वाहुबलने नेट रे, नाण केवल तमें ॥ स्वामी सहामुं मोकव्युं ए ॥ ४१ ॥
इत्यादिक अवदात रे, सघला तुम तणा ॥ हुं जाणुं बुं मूलगा ए ॥ ४२ ॥
महारी बेला आज रे, मोन करी वेठा ॥ उत्तर शें आपो नहीं ए ॥ ४३ ॥ वीत
राग अरिहंत रे, समता सागरू ॥ महारां तहारांशुं करो ए ॥ ४४ ॥ एक वार
महाराज रे, मुऊने स्वमुखें ॥ बोलावो सेवक कही ए ॥ ४५ ॥ एटले सिद्धां काज
रे, सघलां माह्रां ॥ मनना मनोरथ सवि फल्या ए ॥ ४६ ॥ खमजो मुज
अपराध रे, आसंगो करी ॥ ॥ असमंजसजे वीनव्युं ए ॥ ४७ ॥ अवसर पामी
आज रे, जो नवि विनबुं ॥ तो पठतावो मन रहे ए ॥ ४८ ॥ त्रिचुव
न तारणहार रे, पुण्यें माहरे ॥ आवी एकांतें मल्या ए ॥ ४९ ॥ बालक
बोले बोल रे, जे अविगतपणे ॥ माय तायने ते रुचे ए ॥ ५० ॥ नयणें
निरख्यो नाथ रे, नाजि नरिंदनो ॥ नंदन नंदनवन जिस्थो ए ॥ ५१ ॥
मरुदेवी उरहंस रे, वंश इस्कागनो ॥ सोहाकर सोहामणो ए ॥ ५२ ॥ मा
य ताय प्रभु मित्र रे, बंधव माहरो ॥ जीव जीवन तुं बालहो ए ॥ ५३ ॥
अवर न को आधार रे, इण जग तुज विना ॥ त्राण शरण तुं मुज धणी
ए ॥ ५४ ॥ बलि बलि करुं प्रणाम रे, चरणे तुम तणे ॥ परमेश्वर सन्मुख जु
उं ए ॥ ५५ ॥ जव जव तुम पाय सेव रे, सेवकने देजो ॥ हुं माणुं बुं एटबुं
ए ॥ ५६ ॥ श्री कर्तिविजय उवजाय रे, सेवक एणि परें ॥ विनय विनय करी
वीनवे ए ॥ ५७ ॥ इति श्री आदिजिनविनतिः समाप्ता ॥ श्लोकसंख्या ॥ ४८ ॥

॥ अथ श्री गौतमस्वामीनो रास प्रारंभः ॥

॥ जापा वीर जिणेसर चरणकमल, कमला कय वासो पणमवि पज
णिशुं सामिसाल, गोयम गुरु रासो ॥ मण तणु वयण एकंत करवि, निसुणो
जो जवियां ॥ जिम निवसे तुम्ह देह गेह, गुण गण गहगहिया ॥ १ ॥ जं
बूदीव सिरि जरह खित्त, खोणीतल मंरुण ॥ मगधदेस सेणिय नरीसर, रिउ
दल बल खंरुण ॥ धणवर गुबर गामनाम, जिहां जणगुणसज्जा ॥ विप्प वसे
वसुञ्ज तव, जसु पुहवी जज्जा ॥ २ ॥ ताण पुत्त सिरि इंदूइ, जूवलय

पसिद्धो ॥ चउदह विद्याविविह रूव, नारीरस विद्धो ॥ विनय विवेक वि
 चार सार, गुणगणह मनोहर ॥ सात हाथ सुप्रमाण देह, रूपें रंजावर
 ॥ ३ ॥ नयण वयण कर चरण जिण, विपंकज जल पाडिय ॥ तेजें
 ताराचंद सूर, आकास जमानिय ॥ रूवें मयण अनंग करवि, मेढिहउं नि
 रधानिय ॥ धीरमें मेरू गंजीर सिंधु, चंगमचयचाडिय ॥ ४ ॥ पेखवी निरु
 वम रूव जास, जिण जंपे किंचिय ॥ एकाकी किल जीत इह, गुण मेढहा
 संचिय ॥ अहवा निश्चें पुव जम्म, जिणवर इण अंचिअ ॥ रंजा पडमा
 गौरी गंगा, रतिहा विधि वंचिय ॥ ५ ॥ नहिं बुध नहिं गुरू कवि न कोइ,
 जसु आगल रहियो ॥ पंचसया गुणपात्र ठात्र, हिंडे परवरियो ॥ करे निरंत
 र यज्ञकर्म, मिथ्यामति मोहिय ॥ इण ठल होशे चरम नाण, दंसण
 ह बिसोहिय ॥ ६ ॥ वस्तु छंद ॥ जंबूदीवह जरह वासंमि, खो
 णीतल मंरुणो ॥ मगध देस सेणिय नरेसर, वरगुवर गाम तिहां ॥ विष्ण
 वसे वसुच्छुइ सुंदर, तसु जज्जा पुहवी सयल, गुण गण रूव निहाण ॥
 ताण पुत्त विद्यानिलउं, गोयम अतिहि सुजाण ॥ ७ ॥ जाषा ॥
 चरम जिणेसर केवल नाणी, चउविह संघपइठा जाणी ॥ पावापुर सा
 मी संपत्तो, चउविह देवनिकायें जुत्तो ॥ ८ ॥ देवें समवसरण तिहां
 कीजें, जिण दीठे मिथ्यामति खीजें ॥ त्रिजुवनगुरू सिंहासण वइठो, तत
 खिण मोह दिगंतें पइठो ॥ ९ ॥ क्रोध मान माया मद पूरा, जाये नाठा
 जिम दिन चोरा ॥ देवडुंडुहि आकाशें वाजी, धर्म नरेसर आवियो गाजी
 ॥ १० ॥ कुसुमवृष्टि विरचे तिहां देवा, चोशठ इंद्र जसु मागे सेवा ॥ चा
 मर ठत्र सिरोवरि सोहे, रूपेंहि जिणवर जग सहु मोहे ॥ ११ ॥ उवसम
 रस जर जरी वरसंता, जोजन वाणी वखाण करंता ॥ जाणवि वरुमाण
 जिण पाया, सुर नर किन्नर आवे राया ॥ १२ ॥ कंतिसमूहें जलजलकं
 ता, गयण विमाणें रण रणकंता ॥ पेखवि इंदच्छुइ मन चिंते, सुर आवे
 अम्ह जगन होवेंते ॥ १३ ॥ तीर तरंकक जिम ते वहता, समवसरण
 पहोता गहगहता ॥ तो अजिमानें गोयम जंपे, इणि अवसरें कोपें तणु
 कंपे ॥ १४ ॥ मूढ लोक अजाणिउं बोले, सुर जाणंता इम कांइ कोले ॥
 मुं आगल कोइ जाण जणीजें, मेरु अवर किम उपमा दीजें ॥ १५ ॥
 ॥ वस्तुछंद ॥ वीर जिणवर वीर जिणवर नाण संपन्न ॥ पावा पुरिसुरमं

हिय पत्तनाह संसार तारण ॥ तिहिं देवेहिं निम्मविय समवसरण बहु
सुखकारण ॥ जिणवर जग उज्जाय करे तेजें करि दिनकार ॥ सिंहा
सण सामिय ठविउं, हुउं सुजय जयकार ॥ १६ ॥ जाषा ॥ तो चढि
उं घण माण गजें, इंदजूइ जूयदेव तो ॥ हुंकारो करी संचरिउं, कव
ण सुजिणवर देव तो ॥ जोजन जूमि समोसरण, पेखवी प्रथमारंज
तो ॥ दहदिसि देखे विबुधवहू, आवंती सुररंज तो ॥ १७ ॥ मणिम
य तोरण दंरु धजा, कोसीसैं नव घाट तो ॥ वैर विवर्जित जंतुगण, प्राती
हारज आठ तो ॥ सुर नर किन्नर असुरवर, इंड इंडाणीराय तो ॥
चित्तें चमकिय चितवे ए, सेवंता प्रभुपाय तो ॥ १८ ॥ सहसकिरण सम
वीर जिण, पेखवी रूप विशाल तो ॥ एह असंजव संजव ए, साचो ए इंड
जाल तो ॥ तो बोलावे त्रिजग गुरु, इंदजूई नामेण तो ॥ श्रीमुख
संसय सामि सवे, फेडे वेदपण तो ॥ १९ ॥ मान मेढ्हि मद ठेली करे,
जगतें नामे सीस तो ॥ पंचसयाशुं व्रत लिउं ए, गोयम पहिलो सीस तो ॥
बंधव संजम सुणवि करे, अगनिजूइ आवेइ तो ॥ नाम लेइ आजाष करे,
तं पुण प्रतिबोधेइ तो ॥ २० ॥ इणि अनुक्रमें गणहररण, आप्या वीर इ
ग्यार तो ॥ तो उपदेशें जुवन गुरु, संजमशुं व्रत बार तो ॥ बिहुं उपवा
सैं पारणुं ए, आपणपें विहरंत तो ॥ गोयम संजम जग सयल, जय
जयकार करंत तो ॥ २१ ॥ वस्तुछंद ॥ इंदजूई इंदजूई चढिय बहुमा
न ॥ हुंकारो करि संचरिउं समवसरण पुहतो तुरंतो ॥ इह संसा सामि
सवे, चरमनाह फेडे फुरंतो ॥ बोधबीज सज्जाय मने, गोयम जवह
विरत्त ॥ दिख्क लेइ सिक्का सहिय, गणहर पय संपत्त ॥ २२ ॥
जाषा ॥ आज हुउं सुविहाण, आज पचेदिमां पुष्प जरो ॥ दीठा गोय
म सामि, जो नियनयणें अमिय जरो ॥ सिरिगोयम गणहार, पंच
सया मुनि परवरिय ॥ जूमिय करय विहार, जवियां जन पक्किबोह करे
॥ समवसरण मजार, जे जे संसा उपजे ए ॥ ते ते पर उपगार,
कारण पूढे मुनिपवरो ॥ २३ ॥ जिहां जिहां दीजें दिक्क, तिहां तिहां के
वल उपजे ए ॥ आप कन्हे अण हुंत, गोयम दीजें दान इम ॥
गुरु उपर गुरुजत्ति, सामिय गोयम उपनिय ॥ इण ठल केवल नाण, राग
ज राखे रंग जरे ॥ २४ ॥ जो अष्टापद शैल, वंदे चढि चउवीस जिण ॥

आत्म लब्धि वसेण, चरमसरीरी सोइ मुनि ॥ इअ देसण निसुणेइ,
 गोयम गणहर संचलिउं ॥ तापस पन्नरस एण, तो मुनि दीगो आवतो
 ए ॥ १५ ॥ तव सोसिय निय अंग, अम्ह शक्ति नवि उपजे ए ॥ किम
 चढशे दढकाय, गज जिम दीसे गाजतो ए ॥ गिरुउं ए अजिमान,
 तापस जो मन चिंतवे ए ॥ तोमुनि चढियो वेग, आलंबवि दिनकरकिरण
 ॥ १६ ॥ कंचन मणि निप्पन्न, दंरु कलस धज वरु सहिय ॥ पेखवि
 परमाणंद, जिणहर जरहेसर महिय ॥ निय निय काय प्रमाण, चउदि
 सि संठिअ जिणहबिंब ॥ पणमवि मन उह्वास, गोयम गणहर तिहां
 वसिय ॥ १७ ॥ वयर सामीनो जीव, तिर्यक् जूजक देव तिहां ॥ प्रतिबो
 धे पुंडरीक, कंदरीक अध्ययन जणी ॥ वलता गोयम सामी, सवि ताप
 स प्रतिबोध करे ॥ लेइ आपणे साथ, चाळे जिम जूथाधिपति ॥ १८ ॥
 खीर खरुघृत आणि, अमिअ वूठ अंगुठ ठवे ॥ गोयम एकण पात्र,
 करावे पारणुं सवे ॥ पंचसया सुज जाव, उज्जल जरिउं खीरमीसैं ॥ साचा
 गुरु संजोग, कवल ते केवल रूप हुउं ॥ १९ ॥ पंचसया जिणनाह,
 समवसरण प्राकार त्रय ॥ पेखवि केवल नाण, उप्पन्नो उज्जोय करे ॥
 जाणे जिणह पीयूष, गाजंतो घण मेघ जिम ॥ जिणवाणी निसुणेइ, ना
 णी हूआ पंचसया ॥ २० ॥ वस्तुढंद ॥ इणे अनुक्रमें इणे अनुक्रमें ना
 णसंपन्न ॥ पन्नरह सय परवरिय हरिय डुरिय जिणनाह वंदइ ॥ जाणवि
 जगगुरु वयण तिह नाण अप्पाण निंदइ ॥ चरम जिणसर इम जणइ,
 गोयम म करिस खेउ ॥ ठेह जइ आपण सही, होशुं तुह्वा बेउ ॥ २१ ॥
 जाषा ॥ सामिउं ए वीर जिणंद, पूनिमचंद जिम उह्वसिअ ॥ विहरिउंए
 जरहवासंमि, वरिस बहुत्तर संवसिअ ॥ ठवतो ए कणय पउमेव, पायक
 मल संघें सहिअ ॥ आविउं ए नयणाणंद, नयर पावा पुरि सुर महिय ॥ २२ ॥
 पेखियो ए गोयमसामी, देवशर्मा प्रतिबोध करे ॥ आपण ए त्रिशलादेवि,
 नंदन पढोतो परम पए ॥ वलतो ए देव आकास, पेखवि जाणिय जिण
 समे ए ॥ तो मुनि ए मन विखवाद, नाद जेद जिम उपनो ए ॥ २३ ॥
 कुण समो ए सामिय देखि, आप कन्हे हुं टालियो ए ॥ जाणंतो ए तिहु
 अणनाह, लोक विवहार न पालियो ए ॥ अति जलुं ए कीधेजुं सामि,
 जाणियुं केवल मागशे ए ॥ चिंतवियुं ए बालकजेम, अहवा केमें लागशे

ए ॥ ३४ ॥ हुं किम ए वीर जिणंद, जगतें ज़ोलो ज़ोलविउं ए ॥ आपणो
 ए अविहल नेह, नाह न संपे सूचव्यो ए ॥ साचो ए इह वीतराग, नेह न
 जेणें लाखिउं ए ॥ इण समे ए गोयमचित्त, राग वैरागें वाखिउं ए ॥ ३५ ॥
 आवतो ए जो ऊलट, रहेतो रागें साहिउं ए ॥ केवलु ए नाण उप्पन्न,
 गोयम सहेजें उमाहिउं ए ॥ तिहुअण ए जय जयकार, केवलु महिमा
 सुर करे ए ॥ गणहरु ए करय वखाण, जवियण जव इम निस्तरे ए ॥
 ॥ ३६ ॥ वस्तुतंद ॥ पढम गणहर पढम गणहर वरस पंचास ॥ गि
 हिवासें संवसिय तीस वरिस संजम विजूसिय ॥ सिरिकेवल नाण पुण
 बार वरिस तिहुयण नमंसिय ॥ रायगिहि नयरीहिं ठविअ बाणवइ वरि
 साउं ॥ सामी गोयम गुणनिलो, होशे शिवपुर ठाउं ॥ ३७ ॥ जाषा ॥
 जिम सहकारें कोयल टहुके, जिम कुसुमवनें परिमल बहेके, जिम चं
 दन सुगंधनिधि ॥ जिम गंगाजल लहेरें लहके, जिम कणयाचल तेजें
 ऊलके, तिम गोयम सौजाग्य निधि ॥ ३८ ॥ जिम मानसरोवर निवसे
 हंसा, जिम सुरवर सिरि कणयवतंसा, जिम महुयर राजीववनी ॥ जिम
 रयणायर रयणें विलसे, जिम अंबर तारागण विकसे, तिम गोयम गुण
 केलिवनी ॥ ३९ ॥ पूनिम निसि जिम ससिहर सोहे, सुरतरु महिमा जिम
 जग मोहे, पूरव दिसि जिम सहसकरो ॥ पंचानन जिम गिरिवर राजे,
 नरवइ घर जिम मयगल गाजे, तिम जिनशासन मुनिपवरो ॥ ४० ॥
 जिम सुरतरुवर सोहे शाखा, जिम उत्तम मुख मधुरी जाखा, जिम वनके
 तकी महमहे ए ॥ जिम भूमिपति जुयबल चमके, जिम जिनमंदिर घंटा
 रणके, तिम गोयम लब्धें गहगहे ए ॥ ४१ ॥ चिंतामणि कर चढिउं आ
 ज, सुरतरु सारे वंठिय काज, कांमकुंज सवि वश हुउं ए ॥ कामगवी पूरे
 मनकामिय, अष्ट महासिद्धि आवे धामिय, सामिय गोयम अणुसरो ए ॥
 ॥ ४२ ॥ पणवस्कर पहेलो पजणीजें, मायाबीज श्रवण निसुणीजें, श्रीमति
 शोचा संजवे ए ॥ देवह धुरि अरिहंत नमीजें, विनयपहु उवघाय शु
 णीजें, इण मंत्रें गोयम नमो ए ॥ ४३ ॥ पुर पुर वसतां कांइ करीजें, दे
 श देशांतर कांइ जमीजें, कवण काज आयास करो ॥ प्रह ऊठी गोयम
 समरीजें, काज समग्रह ततखण सिजे, नवनिधि विलसे तास घरे ॥
 ॥ ४४ ॥ चउदह सय बारोत्तर वरसें, गोयम गणहर केवल दिवसें,

किञ्च कवित्त उपगार करो ॥ आदेहिं मंगल एह पञ्चणीजें, परब महोष्ठव
 पहिलो लीजें, रुद्धि वृद्धि कल्याण करो ॥ ४५ ॥ धन्य माता जिणें उयरें
 धरिया, धन्य पिता जिण कुल अवतरिया, धन्य सह गुरु जिणें दिस्किया
 ए ॥ विनयवंत विद्याजंकार, जस गुण कोइ न लप्ते पार, विद्यावंत गुरु
 वीनवे ए ॥ गौतमस्वामीनी रास जणीजें, चउविह संघ रक्षियायत कीजें,
 रुद्धि वृद्धि कल्याण करे ॥ ४६ ॥ इति श्री गौतमस्वामीनो रास संपूर्ण ॥

॥ अथ दीवालीनुं स्तवन ॥

॥ प्रभु कंठें ठवि फूलनी माला ॥ ए देशी ॥

॥ रमती जमती अमुन साहेली, बेहु मली लीजियें एक ताली रें ॥
 सखि आज अनोपम दीवाली ॥ लील विलासें पूरण मासें, पोष दशम
 निशि रढीयाली रे ॥ स० ॥ १ ॥ पशु पंखी वसीयां वनवासें, ते पण सुखी
 यां समकाली रे ॥ स० ॥ एणी रात्रें धेर धेर उत्सव होशे, सुखीयां जगत
 मां नर नारी रे ॥ स० ॥ २ ॥ उत्तम ग्रह विशाखा जोगें, जन्म्यां प्रभु
 जी जयकारी रे ॥ स० ॥ साते नरकें थयां अजुवालां, आवरने पण सुख
 कारी रे ॥ स० ॥ ३ ॥ माता नमी आवे दिगकुमरी, अधोलोकनी वस
 नारी रे ॥ स० ॥ सूतीघर ईशानें करती, जोजन एक अशुचि टाली रे
 ॥ स० ॥ ४ ॥ ऊर्ध्व लोकनी आठज कुमरी, वरसावे जल कुसुमाली रे ॥ स० ॥
 पूरव रुचक आठदर्पण धरती, दक्षिणी अरु कलशाली रे ॥ स० ॥ ५ ॥ अरु
 पङ्क्तिमनी पंखा धरती, उत्तर आठ चमर ढाली रे ॥ स० ॥ विदिशिनी चउ
 दीपक धरती, रुचक छीपनी चउ बाली रे ॥ स० ॥ ६ ॥ केलतणां घर त्रणें
 करीने, मर्दन स्नान अलंकारी रे ॥ स० ॥ रक्षापोटली बांधी बेहुने, मंदि
 र मेहल्यां शणगारी रे ॥ स० ॥ ७ ॥ प्रभु मुख कमळें अमरी जमरी,
 रास रमंती लटकाली रे ॥ स० ॥ प्रभु माता तुं जगतनी माता, जन दी
 पकनी करनारी रे ॥ स० ॥ ८ ॥ माजी तुज नंदन घणुं जीवो, उत्तम
 जीवने उपगारी रे ॥ स० ॥ ठप्पन दिगकुमरी गुण गाती, श्री शुजवीर
 वचन शाली रे ॥ स० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ आमलकी क्रीडानुं स्तवन ॥

॥ आव्यो आषाढो मास, नाव्यो धृतारो रे ॥ ए देशी

॥ माता त्रिशला नंदकुमार, जगतनो दीवो रे ॥ मारा प्राण तणो आधा

र, वीर घणुं जीवो रे ॥ ए आंकणी ॥ आमलकी क्रीनार्यें रमतां, हाखो
 सुर प्रभु पामी रे ॥ सुणजोने स्वामी आतमरामी, वातकहुं शिर नामी रे ॥
 वीर घणुं जीवो रे ॥ १ ॥ मा० ॥ सौधर्मा सुरलोकें रहेतां, अमो मिथ्या
 त जराणां रे ॥ नागदेवनी पूजा करतां, शिर न धरी प्रभु आणा रे
 ॥ वी० ॥ २ ॥ मा० ॥ एक दिन इंद्र सज्जामां बेठां, सोहमपति एम बोले
 रे ॥ धैरजवल त्रिभुवननुं नावे, त्रिशलावालक तोळें रे ॥ वी० ॥ ३ ॥
 मा० ॥ साचुं साचुं सह सुर बोळ्या, पण में वात न मानी रे ॥ फणिधर
 ने लघु वालक रूपें, रमत रमीयो ठानी रे ॥ वी० ॥ ४ ॥ मा० ॥ वर्द्धमान
 तुम धैरज महोदुं, वलमां पण नहिं काचुं रे ॥ गिरुआना गुण गिरुआ गावे,
 हवे में जाण्युं साचुं रे ॥ वी० ॥ ५ ॥ मा० ॥ एकज मुष्टिप्रहारें मारुं,
 मिथ्यात जाणुं जाय रे ॥ केवल प्रगटे मोहरायने, रहेवानुं नहिं थाय रे
 ॥ वी० ॥ ६ ॥ मा० ॥ आजयकी तुं साहेब मारो, हुं हुं सेवक तहारो
 रे ॥ खिण एक स्वामी गुण न विसारुं, प्राणयकी तुं प्यारो रे ॥ वी० ॥
 ॥ ७ ॥ मा० ॥ मोह हरावे समकित पावे, ते सुर सरग सधावे रे ॥ मा
 हावीर प्रभु नाम धरावे, इंद्रसजा गुण गावे रे ॥ वी० ॥ ८ ॥ मा० ॥
 प्रभु मल पता निज घेर आवे, सरखा मित्र सोहावे रे ॥ श्रीशुजवीरनुं
 मुखनुं देखी, माताजी सुख पावे रे ॥ वी० ॥ ९ ॥ इति स्तवन संपूर्ण ॥
 ॥ अथ नेमिनाथनुं स्तवन ॥ आवो हरि कुंकुमने पगले ॥ ए देशी ॥

॥ सुणो सखि सज्जन ना विसरे ॥ आठ जवंतर नेहनि वाही, नवमे
 केम विठडे ॥ सु० ॥ नेह विबुद्धा आ दुनीयामां, जंपापात करे ॥ सु० ॥
 ॥ १ ॥ घर ठंडी परदेशें फरतां, पूरण प्रेमें ठरे ॥ सु० ॥ जान सजी करी
 जादव आये, नयनसैं नयन मिले ॥ सु० ॥ २ ॥ तोरण देख गये गिरनारे,
 चारित्र्य लेख विचरे ॥ सु० ॥ दुःखण जरियां दुर्जन लोकां, दयिता दोष जरे
 ॥ सु० ॥ ३ ॥ माता शिवासुत सांजल सज्जन, साचा एम ठरे ॥ सु० ॥ तोर
 ण आवी मूळ समजावी, संयम शान करे ॥ सु० ॥ ४ ॥ राजुल रागविरा
 गें रहेतां, ज्ञान वधाइ वरे ॥ सु० ॥ प्रीतम पासैं संजम वासैं, पातक
 दूर हरे ॥ सु० ॥ ५ ॥ सहसावनकी कुंज गलनमें, ज्ञानसैं ध्यान धरे
 ॥ सु० ॥ केवल पामी शिवगति गामी, आ संसार तरे ॥ सु० ॥ ६ ॥ नेमं
 जिनेश्वर सुखसज्जायें, पोढीया शिवनगरें ॥ सु० ॥ श्री शुजवीर अखंरु

सनेही, कीर्ति जग पसरे ॥ सु० ॥ ७ ॥ इति श्री नेमिनाथस्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री नेमीनाथनुं स्तवन ॥

॥ सुण गोवाली, गोरसगावाली रे ऊज्जीरहेने ॥ ए देशी ॥

॥ शामलीया लाल, तोरणथी रथ फेख्यो, कारण कहोने ॥ गुण गिरुवा
लाल, मुजने मूकी चाढ्या, दरिसन थोने ॥ ए आंकणी ॥ हुं हुं नारी
तमारी, तुमें श्ये प्रीत मूकी अमारी, तुमें संयमस्त्री मनमां धारी ॥ शा० ॥
गु० ॥ १ ॥ तुम पशुआ उपर कृपा आणी, तुमें मारी वात को नव जाणी
तुमें विण परणुं नहिं को प्राणी ॥ शा० ॥ गु० ॥ २ ॥ आठ जवानी प्री
तमी, मूकीने चाढ्या रेतमी, नहिं सज्जननी ए रीतरुदी ॥ शा० ॥
गु० ॥ ३ ॥ नवि कीधो हाथ उपर हाथे, तो कर मूकावुं हुं माथे, पण
जावुं प्रजुजीनी साथें ॥ शा० ॥ गु० ॥ ४ ॥ एम कही प्रजु हाथे व्रत लीधो,
पोतानो कारज सवि कीधो, पकड्यो मारग एणें शिव सीधो ॥ शा० ॥
॥ गु० ॥ ५ ॥ चोपन दिन प्रजुजीयें तप करियो, पण पोतें केवल वर
धरियो, पणसत ठत्रीशशुं शिव वरियो ॥ शा० ॥ गु० ॥ ६ ॥ एम त्रण
कढ्याणक गिरनारें, पाम्या ते जिन उत्तम तारे, जो पदपद्म तस शिर
धारे ॥ शा० ॥ गु० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलजीनुं स्तवन ॥ सेलुंगर तुं शीदनें आव्यो ॥ ए देशी ॥

॥ आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें, पाप हरी निर्मल तो थश्यें, कुमति
कदाग्रहने तजीयें, आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें ॥ १ ॥ तारण तीरथ
दो कहीयें, थावर जंगमने लहियें, लोकोत्तरने नित्यजजीयें ॥ आ० ॥ २ ॥ पद
अणवाणे पथ चरियें, पुण्य घणो लाजें जरीयें, सिद्धा अनंता कांकरीयें
॥ आ० ॥ ३ ॥ सोना रूपाने फूलें, मुक्ताफल अमुलक मूलें, पूजीने नाम
नहीं चूले ॥ आ० ॥ ४ ॥ चमीयें गिरिवर अनुकरमें, अंतर ध्यान रसें
रमीयें, मरुदेवा नंदनने नमीयें ॥ आ० ॥ ५ ॥ रायण हेठल जिनरा
या, पूर्व नवाणुं इहां आव्या, लली लली तस प्रणमुं पाया ॥ आ० ॥
॥ ६ ॥ सूरजकुंरुमां जलें नहाशुं, पेरण क्षीरोदक आबुं, आंगी रची
जिनगुण गाशुं ॥ आ० ॥ ७ ॥ तीरथ दरशनें फरीयें, जोग उपाधि दूरें
करियें, लाज अनंतो एणें गिरियें ॥ आ० ॥ ८ ॥ गाम बगोदरेथी आवे,
संघवी संघवण मन जावे, जिन गुणमाला कंठें ठावे ॥ आ० ॥ ९ ॥ उगणीश

बीलोत्तर वरषें, ऊजल पोसनी ठठ दिवसैं, जिनवर जेटी मन उल्लसे ॥
 आ० ॥ १० ॥ देवकी नंदन अनुसरीयें, उलखा जोलें जल जरीयें, सिद्धशिला
 काउस्सग धरीयें ॥ आ० ॥ ११ ॥ जावें डुंगर, चित्त लाया, सिद्धवडनी
 शीतल ढाया, जाणुं मावली माया ॥ आ० ॥ १२ ॥ विमलाचल फरसे प्राणी,
 जीव जविक होवे नाणी, रिखज कहे वरे शिवराणी ॥ आ० ॥ १३ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचल स्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ श्रीसिद्धाचल मंडण स्वामी रे, जगजीवन अंतर जामी रे, एतो
 प्रणमुं हुं शिर नामी ॥ जात्रीमा जात्रा नवाणुं करीयें रे ॥ करियें तो जवज
 ल तरियें ॥ जात्री० ॥ १ ॥ श्रीऋषज जिनेश्वरराया रे, जिहां पूर्व नवा
 णुं आया रे, प्रजु समवसखा सुखदाया ॥ जात्री० ॥ २ ॥ चैत्री पूनम
 दिन वखाणुं रे, पांच कोमी पुंरुरिक जाणुं रे, जे पाम्या पद निर्वाणुं ॥
 जात्री० ॥ ३ ॥ नमि विनमि राजा सुख सातें रे, बे कोडी साधु संघातें रे,
 एतो पढोता पद लोकांतें ॥ जात्री० ॥ ४ ॥ काति पूनमें करमने तोमी
 रे, जिहां सिद्धा मुनि दस कोमी रे, तेतो वंदो बे कर जोडी ॥ जात्री० ॥
 ॥ ५ ॥ एम जरतेश्वरने पाटें रे, असंख्याता मुनिवाटें रे, पाम्या मुक्तिर
 मणीए वाटें ॥ जात्री० ॥ ६ ॥ दोय सहस मुनि परिवार रे, थावचासुत
 सुखकार रे, सयपंच सैलग अणगार ॥ जात्री० ॥ ७ ॥ वली देवकीसुत
 सुजगीश रे, सिद्धा बहु जादववंश रे, ते प्रणमो रे मन हंस ॥ जात्री० ॥
 ॥ ८ ॥ पांचे पांरुव एणें गिरि आव्या रे, सिद्धा नव नारद ऋषि राया रे,
 वली सांव प्रद्युम्न कहाया ॥ जात्री० ॥ ९ ॥ ए तीरथ महिमावंत रे, जिहां
 सिद्धा साधु अनंत रे, इम जांखे श्रीजगवंत ॥ जात्री० ॥ १० ॥ उज्ज्वलगि
 रि समो नहीं कोय रे, तीरथ सघलां में जोय रे, जे फरस्यां पाप न होय
 ॥ जात्री० ॥ ११ ॥ एकल आहारी (१) सचित्त परिहारी (२) रे, पदचारीने
 (३) जूमिसंधारी (४) रे, शुद्ध समकित (५) ने ब्रह्मचारी (६) जात्री० ॥ १२ ॥
 एम ठहरी जे नर पाले रे, बहुदान सुपात्रें आले रे, ते जन्म मरण जय टाले
 ॥ जात्री० ॥ १३ ॥ धन्य धन्य तेह नर नारी रे, जेते विमलाचल एक तारी
 रे, जाउं तेहनी हुं बलिहारी ॥ जात्री० ॥ १४ ॥ श्रीजिनचंद्रसूरि सुपसायें
 रे, जिनहर्ष होय उहायें रे, इम विमलाचल गुण गाये ॥ जात्री० ॥ १५ ॥

॥ અથ સીતાજીની સલાય પ્રારંભ ॥

॥ જનકસુતા હું નામ ધરાવું, રામ છે અંતરજામી ॥ પાલવ અમારો
મેલને પાપી, કુલને લાગે છે સ્વામી ॥ અરુશો માંજો, માંજો માંજો માંજો
॥ અઠ ॥ મહારો નાહલીયો ડુહવાય ॥ અઠ ॥ મને સંગ કેનો ન સુહાય
॥ અઠ ॥ મહારું મન માંહેથી અકુલાય ॥ અઠ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ મેરુ મ
હીધર ઠામ તજે જો, પહર પંકજ ઝગે ॥ જો જલધિ મર્યાદા મૂકે, પાંગલો
અંબર પૂગે ॥ અઠ ॥ ૨ ॥ તો પણ તું સાંજલને રાવણ, નિશ્ચય શીલ ન લવું ॥
પ્રાણ અમારો પરલોક જાયે, તો પણ સત્ય ન ઠંકું ॥ અઠ ॥ ૩ ॥ કુણ મણિ
ધરના મણિ લેવાને, હૈંડે ઘાલે હામ ॥ સતી સંઘાતે સ્નેહ કરીને, કહો
કુણ સાથે કામ ॥ અઠ ॥ ૪ ॥ પરદારાનો સંગ કરીને, આલો કોણ ઝગરિયો ॥
જંઘું તો તું જોય આલોચી, સહિ તુજ દહાડો ફરિયો ॥ અઠ ॥ ૫ ॥ જન
કસુતા હું જગ સહુ જાણે, જામંમલ છે જાણ ॥ દશરથ નંદન શિર છે
સ્વામી, લલમણ કરશે લડાઈ ॥ અઠ ॥ ૬ ॥ હું ધણીયાતી પીયુ ગુણરાતી,
હાથ છે મહારે ઠાતી ॥ રહે અલગો તુજ વયળે ન ચલું, કાં કુલે વાયે છે
કાતી ॥ અઠ ॥ ૭ ॥ ઉદયરતન કહે ધન્ય એ અલલા, સીતા જેહનું નામ ॥
સતીયામાંહે શિરોમણિ કહિયે, નિત્ય નિત્ય હોજો પ્રણામ ॥ અઠ ॥ ૮ ॥

અથ ॥ આયંબિલ તપમાં આહાર લેવાના વિધિનો સ્વાધ્યાય ॥

॥ પ્રારંભ: ॥ ચોપાઈની દેશીમાં ॥

॥ સમરી શ્રુતદેવી શારદા, સરસ વચન વર આપો સદા ॥ આંબિલ
તપનો મહિમા ઘણો, જીવિજન જાવથકી તે સુણો ॥ ૧ ॥ વિગય સકલનો
જિહાં પરિહાર, અશનમાંહે પણ જોદ વિચાર ॥ વિદલ સર્વ તિલ તૂંચર
વિના, અલસી કોડ્રવ કાંગની મના ॥ ૨ ॥ લલ ધાન્ય પૂંહક ડુકટ ફલ સર્વ,
વર્જીજે આંબિલને પર્વ ॥ ઝંસામણ પરે જો જલ જલે, તો આંબિલ અંબિલ
રસ ટલે ॥ ૩ ॥ બીડ લવણ શૂંઠ મિરચ ને સુઆ, મેથી સંચલ રામઠ કહ્યા ॥
અજમાદિક જેલા રંધાય, તો આંબિલમાં લેવા થાય ॥ ૪ ॥ જીરું જલે તે
જે વઠી કહી, તે સૂજે પણ જીરું નહીં ॥ ગોમૂત્ર વિના અથે અણાહાર, તે
સવિ લેવાનો વ્યવહાર ॥ ૫ ॥ સાત જાતિ જે તંડુલ તળી, જે સૂજતી આંબિ
લમાં જણી ॥ શેકેલ ધાન્ય અપકી દાલ, માંડા લાલ લેવા ટાલ ॥ ૬ ॥
હલદર લવિંગ પિંપર પીંપલી, હરડે સૈંધવ વેશણ વલી ॥ લાલિમ સ્વાલિમ

जे कहेवाय, ते आंबिलमां नवि देवाय ॥ ७ ॥ उत्कृष्ट विधे जूषणजल
नीर, जघन्य विधे कांजीतुं नीर ॥ एम निर्दूषण आंबिल करे, मुख धोव
ण दातण नवि करे ॥ ८ ॥ जे निर्दूषण दिये आहार, उदननो तेने व्यव
हार ॥ आटो खिगट पणी विनु, ते पण आंबिलमां सूजतुं ॥ ९ ॥ अ
शठ गीतारथ अण मत्सरी, जे जे विधि बोले ते खरी ॥ लाजाजाज वि
चारे जेह, विधि गीतारथ कहियें तेह ॥ १० ॥ आंबिल तप उत्कृष्ट
कष्टुं, विघ्न विदारण कारण लक्षुं ॥ वाचक कीर्त्तिविजय सुपसाय, चाखे
विनयविजय उवजाय ॥ ११ ॥ इति आंबिल तपनी सद्याय ॥

॥ अथ चेतन शिखामणनी सद्याय ॥

॥ चेतन अब कबु चेतीयें, ज्ञान नयन ऊघाकी ॥ समता सहजपणुं
जजो, तजो ममता नारी ॥ चे० ॥ १ ॥ या दुनीयां हे बाजरी, जेसी बा
जीगर बाजी ॥ साथ कीसीके नां चले, ज्युं कुलटा नारी ॥ चे० ॥ २ ॥
माया तरुवाया परें, न रहे स्थिरकारी ॥ जानत हे दिलमें जनी, पण करत
बिगारी ॥ चे० ॥ ३ ॥ मेरी मेरी तुं क्या करे, करे कोणशुं यारी ॥ प
लटे एकण पलकमें, ज्युं घन अंधियारी ॥ चे० ॥ ४ ॥ परमात्म अविच
ल जजो, चिदानंद आकारी ॥ नय कहे नियत सदा करो, सब जन
सुख कारी ॥ चे० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ आत्मबोधनी सद्याय ॥

॥ होसुण आतमा मत, परु मोह पंजरमांहे ॥ माया जाल रे ॥ धन राज्य,
जोवन रूप रामा, सुत सुता घरबार रे ॥ हुकम होदा हाथी घोडा, कारि
मो परिवार ॥ माया जाल रे ॥ हो० ॥ १ ॥ अतुलबल हरि चक्री रामा
तुं जो ऊर्जित मदमत्त रे ॥ कुर जमबल निकट आवे, गलित जावे सत्त
॥ माया० ॥ हो० ॥ २ ॥ पुहवीने जे ठत्र परें करे, मेरुनो करे दंरु रे ॥
ते पण गया हाथ घसता, मूकी सर्व अखंरु ॥ मा० ॥ हो० ॥ ३ ॥ जे
तखत बेसी हुकम करता, पहेरी नवला वेश रे ॥ पाघ सहेरा धरत टेढा,
मरी गया जमदेश ॥ मा० ॥ हो० ॥ ४ ॥ मुख तंबोल ने अधर राता,
करत नव नवा खेल रे ॥ तेह नर बल पुण्य घाठे, करत परघर टेल
॥ मा० ॥ हो० ॥ ५ ॥ जज सदा जगवंत चेतन, सेव गुरुपदपद्म रे ॥
रूप कहे कर धर्मकरणी, पामे शाश्वत सद्म ॥ मा० ॥ हो० ॥ ६ ॥ इति

॥ अथ सांज्ञल सयणानी सव्वाय ॥

॥ सांज्ञल सयणा साची सुणावुं, पूरव पुण्यें तुं पाम्यो रे जाइ ॥ नरक निगोदमां जमतां नरजव, तें निःफल केम वाम्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ १ ॥ जैनधर्म जयवंतो जगमां, धारी धर्म न साध्यो रे जाइ ॥ मेघघटा सरि खा गज साटे, गर्दज घरमां बांध्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ ११ ॥ कटपवृद्ध कूहा डे कापी, धंतुरो घेर धारे रे जाइ ॥ चिंतामणि चिंतित पूरण ते, काग उन्नावण मारे रे जाइ ॥ सां० ॥ एम जाणी जांवा नवि दीजें, नर नारी नर जवनें रे जाइ ॥ उलखी शुद्धधर्मने साधो, जे मान्यो मुनि मन ने रे जाइ ॥ सां० ॥ ४ ॥ जे विज्ञाव परज्ञावमां जजीयें, रमणस्वज्ञाव मां करियें रे जाइ ॥ उत्तमपदपद्मने अवलंबी, जवियण जवजल तरी यें रे जाइ ॥ सां० ॥ ५ ॥ इति आत्महित सव्वाय ॥

॥ अथ जोवन अस्थिरनी सझाय ॥ राग प्रज्ञाती ॥

॥ जोवनीयांनी मोजां, फोजां जाय नगरां देती रे ॥ घमी घमी घमी याळां वाजे, तोही न जागे तेथी रे ॥ जो० ॥ १ ॥ जरा राक्षसी जोर करे ठे, फेलावे फजेती रे ॥ आवी अवघें उशंके नहीं, लखपतिने लेती रे ॥ जो० ॥ २ ॥ माळें बेठो मोज करे ठे, खातें जोवे खेती रे ॥ जमरो जमरो ताणी लेशे, गोफण गोळासेंती रे ॥ जो० ॥ ३ ॥ जिनराजानें शर णें जाळ, जोराळो को न जेथी रे ॥ दुनीयामां दूजो दीसे नहीं, आखर तर शो तेथी रे ॥ जो० ॥ ४ ॥ दंत पड्या ने डोसो थयो, काज सखुं नहिं केथी रे ॥ उदयरत्न कहे आपें समजो, कहियें वातो केती रे ॥ जो० ॥ ५ ॥

॥ अथ निंदावारक सझाय ॥

॥ निंदा म करजो कोझनी पारकी रे, निंदानां बोढ्यां महापाप रे ॥ वयर विरोध वाधे घणो रे, निंदा करतां न गणे माय बाप रे ॥ निं० ॥ १ ॥ दूर बलंती कां देखो तुम्हें रे, पगमां बलती देखोसहु कोय रे ॥ परना मलमांधोयां लूगडां रे, कहो केम ऊजलां होय रे ॥ निं० ॥ २ ॥ आप सं जालो सहुको आपणो रे, निंदानी मूको पकी टेव रे ॥ थोडे धणे अवगुणें सहु जख्या रे, केहनां नलीयां चुवे केहनां नेव रे ॥ निं० ॥ ३ ॥ निंदा करे ते थाये नारकी रे, तप जप कीधुं सहु जाय रे ॥ निंदा करो तो कर जो आपणी रे, जेम हुटकवारो थाय रे ॥ निं० ॥ ४ ॥ गुण ग्रहेजो सहु

को तणो रे, जेहमां देखो एक विचार रे ॥ कृष्णपरें सुख पामशो रे, समय
सुंदर सुखकार रे ॥ नि० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ धोबीमानी सझाय ॥

॥ धोबीडा तुं धोजे मननुं धातियुं रे, रखे राखतो मेल लगार रे ॥
एणे रे मेळें जग मेलो कखो रे, विण धोयुं न राखे लगार रे ॥ धो० ॥
॥ १ ॥ जिनशासन सरोवर सोहामणुं रे, समकिततणी रूमी पाल रे ॥
दानादिक चार बारणां रे, मांही नवतत्त्व कमल विशाल रे ॥ धो० ॥ २ ॥
तिहां जीवे मुनिवर हंसला रे, पिये ठे तप जप नीर रे ॥ शम दम आदें
जे शील रे, तिहां खाले आपणुं चीर रे ॥ धो० ॥ ३ ॥ तपवजे तप तरु
के करी रे, जालवजे नवतत्त्ववारु रे ॥ ढांटा उडाडे पाप अढारना रे,
एम उजळुं होशे ततकाल रे ॥ धो० ॥ ४ ॥ आलोयण साबूको सूधो
करे रे, रखे आवे माया सेवाल रे ॥ निश्चें पवित्रपणुं राखजे रे, पठें आप
णी नीमी संजाल रे ॥ धो० ॥ ५ ॥ रखे मूकतो मनमोकळुं रे, चल मेळीने
संकेल रे ॥ समयसुंदरनी शीखडी रे, सुखमी अमृतवेल् रे, ॥ धो० ॥ ६ ॥

॥ अथ ढंढणरुषिजीनी सझाय ॥

॥ ढंढण रुषिजीने वंदणा ॥ हुं वारी लाल ॥ उत्कृष्टो अणगार रे ॥ हुं वारी
लाल ॥ अजिग्रह लीधो आकरो ॥ हुं वारी ॥ लब्धें लेखुं आहार रे ॥ हुं
वारी लाल ॥ ढं० ॥ १ ॥ दिनप्रति जावे गोचरी ॥ हुं० ॥ न मळे शुरू आ
हार रे ॥ हुं० ॥ न लीये मूल असूजतो ॥ हुं० ॥ पींजर हूवो गात रे ॥
हुं० ॥ ढं० ॥ २ ॥ हरि पूठे श्री नेमने ॥ हुं० ॥ मुनिवर सहस्र अढार रे
॥ हुं० ॥ उत्कृष्टो कोण एहमें ॥ हुं० ॥ मुजने कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
ढं० ॥ ३ ॥ ढंढण अधिको दाखीयो ॥ हुं० ॥ श्रीमुख नेम जिणंद रे ॥ हुं० ॥
कृष्ण उम्माहो वांदवा ॥ हुं० ॥ धन्य जादव कुलचंद रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ४ ॥
गलीआरें मुनिवर मळ्या ॥ हुं० ॥ वांदे कृष्ण नरेश रे ॥ हुं० ॥ किणही
मिथ्यात्वी देखीने ॥ हुं० ॥ आव्यो जावविशेष रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ५ ॥
आवो अम धर साधुजी ॥ हुं० ॥ द्यो मोदक ठे शुरू रे ॥ हुं० ॥
रुषिजी लेई आविया ॥ हुं० ॥ प्रजुजी पास विशुरू रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥
॥ ६ ॥ मुज लब्धें मोदक मढ्या ॥ हुं० ॥ पूठे ठे कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
लब्धि नहिं वत्स ताहरी ॥ हुं० ॥ श्रीपति लब्धि निहाल रे ॥ हुं० ॥

॥ ढं ॥ ७ ॥ तो मुऊने खेवो नहीं ॥ हुं ॥ चाख्यो परठण काज रे ॥ हुं ॥ इंट निंजाडे जाइने ॥ हुं ॥ चूरे कर्म समाज रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ७ ॥ आवी सूधी जावना ॥ हुं ॥ पाम्यो केवल नाण रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ढण कृषि मुक्तें गया ॥ हुं ॥ कहे जिनहर्ष सुजाण रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ मुहपत्तीना पञ्चास बोलनी सव्वाय ॥

॥ ढाल ॥ सिरिजंबूरे, विनयजक्ति शिर नामिने ॥ कर जोमी रे, पूढे सो हमस्वामीने ॥ जगवंता रे कहो शिवकांता केम भले ॥ कहे सोहम रे, मिथ्या ज्रमदूरेंढे ॥ त्रुटक ॥ दूरेंढे विष गरल ईहा, उजय अनुसरी ॥ एक ज्ञान दूजी करत क्रिया, अज्ञेदारोपण करी ॥ जिम पंगु दर्शित चरण कर्षित, अंध बिहुं निज पुर गया ॥ तिम सत्त्व सजतां तत्त्व जजतां, जविक केइ सुखिया थया ॥ १ ॥ ढाल ॥ वैकल्य जुं रे, कष्ट ते करवुं सोहिलुं ॥ पण जंबू रे, जाणपणुं जग दोहिलुं ॥ तेणें जाणी रे, आवश्यक किरिया करो ॥ उपगरणे रे, रजहरणो मुहपत्ती धरो ॥ त्रुटक ॥ मुहपत्ती श्वेतें मानोपेतें, शोख निज अंगुल जरी ॥ दोय हाथ जाली दग निहाली, दृष्टि पडिलेहण करी ॥ त्यां सूत्र अर्थ सुतत्त्व करीने, सद्दहुं एम जावियें ॥ नचा वच्चारूप तिग तिग, पखोना षट लावियें ॥ २ ॥ ढाल ॥ समकित मोहनी रे, मिश्र मिथ्यात्वने परिहरुं ॥ काम राग रे, स्नेह दृष्टिराग संहरुं ॥ ए साते रे, बोल कह्या हवे आगलें ॥ अंगुलि वच्चें रे, त्रण बधूटक कर तलें ॥ त्रुटक ॥ करतलें वामें अंजलि धरि, अखोडा नव कीजियें ॥ प्रमार्जन नव तेमज करियें, तिग तिगंतर लीजियें ॥ सुदेव सुगुरु सुधर्म आदरुं, प्रतिपद्दी परि हरुं ॥ बली ज्ञान दर्शन चरण आदरुं, विराधक त्रिक अपहरुं ॥ ३ ॥ ॥ ढाल ॥ मनोगुप्ति रे, वचन कायगुप्ति जजुं ॥ मनोदंरु रे, वचन काय दंडने तजुं ॥ पचवीश रे, बोल ए मुहपत्तीना लह्या ॥ हवे अंगना रे, परि हरुं एम सघला कह्या ॥ त्रुटक ॥ कह्या बधूटक करि परस्पर, वाम हा थें त्रिक करो ॥ हास्य रति ने अरति ठंढी, इतर कर त्रिक अनुसरो ॥ जय शोक डुगंठा तजीने, पयाहीणो आचरो ॥ कृष्णलेख्या नील कापोत, ल लाटें त्रिक परिहरो ॥ ४ ॥ ढाल ॥ रस गारव रे, रुद्धि शाता गारवा ॥ मुख हैडे रे, त्रण त्रण एम धारवा ॥ मायाशब्द रे, नियाण मिथ्यात्व टाखियें ॥ वाम खंधें रे, क्रोध मान दोय गालियें ॥ त्रुटक ॥ गालीयें माया लोच द

दिण, खंध ऊर्ध्व अधो मली ॥ त्रिक वाम पादें पुढवीने अप, वली तेजनी
रक्षा करी ॥ जमणे पगे त्रण वाज वणसई, त्रसकायनी रक्षा करुं ॥ पंचा
श बोलें पम्बिलेहण, करत ज्ञानी जव हरुं ॥५॥ ढाल ॥ एह मांहेथी रे,
चालीश बोल ते नारीने ॥ शीशहृदयना रे, खंध बोल दश वारीने ॥ इ
ण विधिश्युं रे, पम्बिलेहणथी शिव लह्यो ॥ अवधि करी रे, ठक्कायनो विरा
धक कह्यो ॥ त्रुटक ॥ कह्यो किंचित् आवश्यकथी, तथा प्रवचन सारथी ॥
जावना चेतन पावना कही, गुरु वचन अनुसारथी ॥ शिव लहे जंबू
रहे जो शुभ, वीरवीजयनी वाणीयें ॥ मन मांकडुं वनवास रमतुं, वश
करि करी घर आणियें ॥ ६ ॥ इतिसंज्ञाय संपूर्ण ॥

॥ अथ काया उपर सञ्ज्ञाय ॥

॥ काया रे वामी कारमी, सीचंतां रे शूके ॥ उठ कोमि रोमावली, फल
फूल न मूके ॥ काण ॥ १ ॥ काया माया कारमी, जोवंतां जाशे ॥ मारग
लेजो मोक्षनो, जीवडो सुख पाशे ॥ काण ॥ ११ ॥ अरिहंत आंबो मोरीयो,
सामायिक थाणे ॥ मंत्र नवकार संचारजो, समकित शुद्ध ठाणे ॥ काण ॥
॥ ३ ॥ वाडी करो विरतां तणी, सवि लोभ निवारो ॥ शील संयम दोनुं
एकठा, जली पेरें पालो ॥ काण ॥ ४ ॥ पांच पुरुष देशावरी, बेठा इण
डाळी ॥ फल चूटीने चोरियां, न करी रखवाली ॥ काण ॥ ५ ॥ इण वाडी
एक शूडलो, सुख पिंजर बेठो ॥ बहुत जतन करी राखीयो, जातोकिणही
न दीठो ॥ काण ॥ ६ ॥ कां जोलपणे जव हारियो, मत मोमी संचाळी ॥
रत्न चिंतामणि सारिखी, कांइ गांठ न वाळी ॥ काण ॥ ७ ॥ रत्नतिलक सेवक
जणे, सुणजो वनमाळी ॥ वारुजली परें पालजो, करजो ढंग वाळी ॥ काण ॥ ८ ॥

॥ अथ वणजारांनी सञ्ज्ञाय ॥

॥ नरजव नयर सोहामणुं ॥ वणजारा रे ॥ पामीने करजे व्यापार ॥
अहो मोरा नायक रे ॥ सत्तावन संवर तणी ॥ वण ॥ पोठी जरजे उदार
॥ अण ॥ १ ॥ शुभ परिणाम विचित्रता ॥ वण ॥ करियाणां बहुमूल
॥ अण ॥ मोक्षनगर जावा जणी ॥ वण ॥ करजे चित्त अनुकूल ॥ अण ॥
॥ २ ॥ क्रोध दावानल उलवे ॥ वण ॥ मान विषम गिरिराज ॥ अण ॥
उलंघजे हलवें करी ॥ वण ॥ सावधान करे काज ॥ अण ॥ ३ ॥ वंशजाळ
माया तणी ॥ वण ॥ नवि करजे विशराम ॥ अण ॥ खामी मनोरथ जट

तणी ॥ व० ॥ पूरणनुं नहिं काम ॥ अ० ॥ ४ ॥ राग द्वेषदोय चोरटा ॥ व० ॥
 वाटमां करशे हेरान ॥ अ० ॥ विविध वीर्य उद्धासथी ॥ व० ॥ ते हणजे
 रे स्थान ॥ अ० ॥ ५ ॥ एम सवि विघन विदारीने ॥ व० ॥ पहुँचजे शिव
 पुरवास ॥ अ० ॥ खय उपशम जे जावना ॥ व० ॥ पोतें जख्या गुणराश
 ॥ अ० ॥ ६ ॥ द्वायिक जावें ते थशे ॥ व० ॥ लाज होशे ते अपार ॥ अ० ॥
 उत्तम वणिज जे एम करे ॥ व० ॥ पद्म नमे वारं वार ॥ अ० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सोदागरनी ॥ सद्याय ॥

॥ लावोने राज, मोंघा मुलनां मोती ॥ ए देशी ॥

॥ सुन सोदागर बे, दिलकी बात हमेरी ॥ तें सोदागर दूर विदेशी,
 सोदा करनकुं आया ॥ मोसम आये माल सवाया, रतनपुरीमें ठाया
 ॥ सु० ॥ १ ॥ तिनुं दलालकुं हर समजाया, जिनसें बहोत नफाया ॥
 पांचुं दीवानुं पाजुं जमाया, एककुं चोकी बिठाया ॥ सु० ॥ २ ॥ नफा
 देख कर माल विहरणां, चुआ कटे न थुं धरनां ॥ दोनुं दगाबाजी दूर
 करनां, दीपकी ज्योतें फिरनां ॥ सु० ॥ ३ ॥ ऊर दिन वली महेलमें रहनां,
 बंदरकुं न हलानां ॥ दश सहेरसें दोस्तीहिं करनां, उनसें चित्त मिलानां ॥
 ॥ सु० ॥ ४ ॥ जनहर तजनां जिनवर जजनां, सजनां जिनकुं दलाइ ॥
 नवसर हार गलेमें रखनां, जखनां लखकी कटाइ ॥ सु० ॥ ५ ॥ शिरपर
 मुकुट चमर ढोलाइ, अम घर रंग बधाइ ॥ श्रीशुचवीर विजय घर जाई,
 होत सताबी सगाइ ॥ सु० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ अथ आपखजावनी सद्याय ॥

॥ आप खजावमां रे, अवधू सदा मगनमें रहेनां ॥ जगत जीव हे
 कर्माधीना, अचरिज कबुअ न लीना ॥ आ० ॥ १ ॥ तुम नहिं केरा कोइ
 नही तेरा, क्या करे मेरा मेरा ॥ तेरा हे सो तेरी पास, अवर सबे अने
 रा ॥ आ० ॥ २ ॥ वपु विनाशी, तुं अविनाशी, अब हे इनकुं विलासी ॥
 वपु संघ जब दूर निकासी, तब तुम शिवका वासी ॥ आ० ॥ ३ ॥ राग ने
 रीसा दोय खवीसा, ए तुम दुःखका दीसा ॥ जब तुम उनकुं दूरी करीसा,
 तब तुम जगका ईसा ॥ आ० ॥ ४ ॥ परकी आसा सदा निरासा, ए हे जग
 जन पासा ॥ ते काटनकुं करो अज्यासा, लहो सदा सुखवासा ॥ आ० ॥
 ॥ ५ ॥ कबहीक काजी कबहीक पाजी, कबहीक हुआ अपन्नाजी ॥ कब

हीक जगमें कीर्ति गाजी, सब पुजलकी बाजी ॥ आ० ॥ ६ ॥ शुरू उपयोग
ने समताधारी, ज्ञान ध्यान मनोहारी ॥ कर्म कलंककुं दूर निवारी, जीव
वरे शिवनारी ॥ आ० ॥ ७ ॥ इति सद्याय ॥

॥ अथ श्री शोल सतीयोनी सद्याय ॥

॥ शोल सतीनां दीजें नाम जेथी मनोवंडित शुच काम ॥ जक्ति जाव
अति आणी घणो, जाव धरीने जवियण सुणो ॥ १ ॥ ब्राह्मी चंदनबाला
नाम, राजिमती डौपदी अजिराम ॥ कौशल्या ने मृगावती, सुलसा
सीता ए महासती ॥ २ ॥ सती सुजडा सोहामणी, पोल उघाडी चंपा
तणी ॥ शिवा नाम जपो जगवती, जगीश आपे कुंती सती ॥ ३ ॥ शीखव
ती शीखें शोजती, जजो जावें ए निर्मल मती ॥ दमयंती ने चूला सती, प्र
जावती ने पद्मावती ॥ ४ ॥ शोल सतीनां नाम उदार, जणतां गणतां शिव
सुखकार ॥ शाकिनी काकिनी व्यंतर जेह, सतिनामें न पराजवे तेह ॥ ५ ॥
आधि व्याधि सवि जाये रोग, मन गमता सवि पामे जोग ॥ संकट विकट
जाये सविदूर, तिमिर समूह जेम जगे सूर ॥ ६ ॥ राज रुद्रि घरें होये बहु, राय
राणा ते माने सह ॥ वाचक धर्मविजय गुरुराय, रत्नविजय जावें गुण गाय ॥ ७ ॥

॥ अथ आत्मशिक्षानी सद्याय ॥ राग रामग्री ॥

॥ आतमरामें रे मुनि रमे, चित्त विचारिने जोय रे ॥ तहारुं दीसे नवि
कोय रे, सहु स्वारथी मट्युं जोय रे, जन्म मरण करे लोय रे, पूठें सब
मढी रोय रे ॥ आ० ॥ १ ॥ स्वजनवर्ग सवि कारमो, कूमो कुटुंब परि
वार रे ॥ कोइ न करे तुज सार रे, धर्म विण नही कोइ आधार रे,
जिणें पामे जवपार रे ॥ आ० ॥ २ ॥ अनंत कलेवर मूकीयां, तें कीयां
सगपण अनंत रे जव उद्वेगें रे तुं जम्यो, तोही न आव्यो तुज अंत रे ॥
चेतो हृदयमां संत रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ जोग अनंता तें जोगव्या, देव मणु
अ गति मांहि रे ॥ तृप्ति न पाम्यो रे जीवमो, हजी तुज बांढा ठे त्यांहि
रे, आण संतोष चित्तमांहि रे ॥ आ० ॥ ४ ॥ ध्यान करो रे आतम तणुं,
परवस्तुथी चित्त वारी रे ॥ अनादि संबंध तुज को नहीं, शुरू निश्चय इम
धारी रें, इणविध निज चित्त ठारी रें, मणिचंद्र आतम तारी रे ॥ आ० ॥ ५ ॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी सद्याय ॥

॥ श्रीसीमंधर साहिब आगें ॥ ए देशी ॥ अरिहंत पहेले स्थानक गणी

यें बीजे पद सिद्धाणं ॥ त्रीजे पवयण आचरिय चोथे, पांचमे पद थेराणं
 रे ॥ जविया ॥ बीश स्थानक तप कीजें ॥ उलीबीश करीजें रे ॥ ज० ॥
 गणणं एह गणीजें रे ॥ ज० ॥ जिम जिनपद पामीजें रे ॥ ज० ॥ नरजव
 लाहो बीजें रे ॥ ज० ॥ बी० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ उवज्जाय ठे सव
 साहूणं, सातमे आठमे नाण ॥ नवमे दंसण दसमे विणयस्स, चारित्र अगी
 यारमे जाण रे ॥ ज० ॥ बी० ॥ २ ॥ वारमे बंजवयधारीणं, तेरसमे किरिया
 णं ॥ चउदमे तव पनरमे गोयम, सोलसमे नमो जिणाणं रे ॥ ज० ॥
 बी० ॥ ३ ॥ चारित्तस्स सत्तरमे जपीयें, अठारसमे नाणस्स ॥ उंगणीश
 मे नमो सुयस्स संजारो, बीशमे नमो तिब्बस्स रे ॥ ज० ॥ बी० ॥ ४ ॥
 एकासणादिक तप देववंदन, गणणं दोय हजार ॥ संघ विनय बुध शिष्य
 सुदर्शन, जंपे एह विचार रे ॥ ज० ॥ बी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ शीयलविष शिखामणी सवाय ॥

॥ ढाल ॥ एतो नारी रे, वारी ठे दुर्गतितणी ॥ ठांर संगति रे, मूरख
 तुं परखी तणी ॥ जीव जोला रे, मोला तेहशुं म म करे ॥ शीख मानी रे,
 ठानी वात तुं परिहरे ॥ १ ॥ त्रुटक ॥ जो वात करिश परनारी साथें,
 लोक सहु हेरे अठे ॥ राय रांक थइने रव्या रानें, सुखें नहिं वेसे पठें
 ॥ ए मदनमाती विषय राती, जेसी काती कामिनी ॥ पहेलुं तो बली
 सुख देखाडे, पठे पठाडे जामिनी ॥ २ ॥ ढाल ॥ कर पगना रे, नयण
 वयण चाला करे ॥ बोलावी रे, नरने लेइ धाई पडे ॥ जोलावी रे, हाव
 जाव देखारुशे ॥ पगे लागी रे, मरकलडे मन पाडशे ॥ ३ ॥ त्रुटक ॥
 ए पास पाडे धन गमाडे, मान खंडे लीलढी ॥ बोलंती रूनी चित कू
 नी, कूरु कपटनी कोथली ॥ ए नर अमूलक व्यसन पन्थियो, पठें न पोसा
 ये पायको ॥ दीवान दंडे मान खंडे, मार सहे पठे रायको ॥ ४ ॥ ढाल ॥
 ठांकी लेशे रे, वेश्याना लंपट नरा ॥ सहु सधवा रे, विधवा दासी दूरें
 करा ॥ जा नाशी रे, रूप देखी जीव एह तणुं ॥ ऊजो रही रे, एह स
 हामुं म म जो घणुं ॥ ५ ॥ त्रुटक ॥ घणुं म जोइश एह सामुं, कुलखी
 दीठे नवि गमे ॥ जिम शुनी पूठें श्वान हींडे, तेम परनारी पूठें कां जमे
 ॥ जिम विद्वानो दूध देखे, मोले डांग न देख ए ॥ परनार पेध्यो पुरु
 ष पापी, कियो जय न लेख ए ॥ ६ ॥ ढाल ॥ फुलवेणी रे, शिरसिंडु

र सैंथो जख्यो ॥ ते देख रे, फट मूरख मन कां कख्यो ॥ देखी टीलां
रे, ढीलां इड्रिय करि गहगह्यो ॥ शिर राखनी रे, आंखदेई तुं कां रह्यो
॥ ७ ॥ त्रूटक ॥ कां रह्यो मूरख आंख देई, शणगार चार इण्णे धख्या ॥
ए ऊली जीहा, आंखे पीहा, कानकूपा मल जख्या ॥ नारी अग्नि पुरुष
माखण, बोल बोलतां विगरे ॥ स्त्रीदेहमां शुं सार दीठो, मूढ महियां
कां करे ? ॥ ८ ॥ ढाल ॥ इड्रिय वाह्यो रे, जीव अज्ञानी पापीयो ॥ माने
नरगह रे, सरग करी विष व्यापीयो ॥ कां चूलो रे, शणगार देखी ए
हना ॥ जाणो प्राणी रे, ए ठे दुःखनी अंगना ॥ ए ॥ त्रूटक ॥ अंगना
तुं ठोकी ठोकरे, यश कीर्त्ति सघले लहे ॥ कुशीलनुं जो नाम लीये
को, परलोक दुर्गति दुःख सहे ॥ विजयचक्र बोले नवि डोले, शीयल
थकी जे नरवरा ॥ तस पाय लागुं सेवा मागुं, जे जगमांहे जयंकरा ॥ १० ॥

॥ अथ श्रीशान्तिजिननी आरती ॥

॥ जय जय आरंती शान्ति तुमारी, तोरां चरण कमलकी में जाळं व
लिहारी ॥ ज० ॥ १ ॥ वीश्वसेन अचिराजीके नंदा, शान्तिनाथ मुख पू
नमचंदा ॥ ज० ॥ २ ॥ चालीश धनुष्य सोवनमय काया, मृगलांढन प्र
चुचरण सुहाया ॥ ज० ॥ ३ ॥ चक्रवर्ती प्रभु पांचमा सोहे, शोखमा
जिनवर, जग सहू मोहे ॥ ज० ॥ ४ ॥ मंगल आरति तोरी कीजें, ज
न्म जन्मनो लाहो लीजें ॥ ज० ॥ ५ ॥ कर जोडी सेवक गुण गावे, सो
नर नारी अमपरद पावे ॥ ज० ॥ ६ ॥ इति शान्तिजिन आरती ॥

॥ अथ श्रीआदिजिननी आरती ॥

॥ अप्सरा करती आरती, जिन आगें ॥ हां रे जिन आगें रे जिनआ
गें, हां रे ए तो अविचल सुखडांमागे ॥ हां रे नाचिनंदन पास ॥ अप्स
रा करती आरती जिन आगें ॥ १ ॥ ता थेश नाटक नाचती, पाय ठमके ॥
हां रे दोय चरणे जांऊर ऊमके ॥ हां रे सोवन घूघरी धमके ॥ हां रे लेती
फुदनी बाल ॥ अ० ॥ ॥ ११ ॥ ताल मृदंग ने वांसली, रुफ वीणा ॥ हारेंरूकां
गावंती खर जीणा ॥ हां रे मधुर सुरासुर नयणां ॥ हां रे जोती मुखडुं
निहाल ॥ अ० ॥ ॥ १३ ॥ धन्य मरुदेवामातने, प्रभु जाया ॥ हां रे तोरी कंचन
वरणी काया, हां रे में तो पूरवपुण्यें पाया ॥ हां रे देख्यो तोरो देदार ॥ अ०
॥ १४ ॥ प्राणजीवन परमेश्वर प्रभु प्यारो ॥ हारें प्रभु सेवक हुं हुं तारो ॥

हां रे जवो जवनां दुःखडां वारो ॥ हां रे तुमें दीनदयाल ॥ अ० ॥ ५ ॥ सेव
क जाणी आपणो, चित्त धरजो ॥ हां रे मोरी आपदा सघडी हरजो ॥
हां रे मुनि माणक सुखीयो करजो ॥ हां रे जाणी पोतानो बाल ॥ अ० ॥ ६ ॥

॥ अथ जिननवअंगपूजाना दोहा लिख्यते ॥

॥ जल जरी संपुटपत्रमां, युगलिक नर पूजंत ॥ कृषज चरण अंगू
ठमो, दायक जव जल अंत ॥ १ ॥ जानुबलें काउस्सगग रह्या, विचख्या
देश विदेश ॥ खमां खमां केवल लछुं, पूजो जानु नरेश ॥ २ ॥ लोकांतीक वच
नें करी, वरस्या वरशीदान ॥ करकांडे प्रभु पूजना, पूजो जवि बहु
मान ॥ ३ ॥ मान गयुं दोय अंशथी, देखी वीर्य अनंत ॥ जुजाबलें जव
जल तख्या, पूजो खंध महंत ॥ ४ ॥ सिद्धशिला गुण ऊजली, लोकांतें
जगवंत ॥ वसीया तिण कारण जवि, शिरशीखा पूजंत ॥ ५ ॥ तीर्थकर
पदपुण्यथी, तिहुअण जन सेवंत ॥ त्रिजुवन तिलक समा प्रभु, जाल
तिलक जयवंत ॥ ६ ॥ शोल पहोर प्रभु देशना, कंठविवर वर्तूल ॥ मधु
रध्वनि सुर नर सुणे, तिणे गढे तिलक अमूल ॥ ७ ॥ हृदय कमल उप
शमबलें, बाळ्या राग ने रोष ॥ हीम दहे वनखंडने, हृदय तिलक
संतोष ॥ ८ ॥ रत्नत्रयी गुण ऊजली, सकल सुगुणविश्राम ॥ नाजिक
मलनी पूजना, करतां अविचल धाम ॥ ९ ॥ उपदेशक नव तत्त्वना, तेणें
नव अंग जिणंद ॥ पूजो बहुविध रागथी, कहे शुजवीर मुणींद ॥ १० ॥

॥ अथ श्रीपार्श्वनाथनी आरती ॥

॥ आरती कीजें पास कुंवरकी, जन्म मरण जयहर जिनवरकी ॥ न
यरि वणारसी जन्म कहावे, वामा मात प्रभु हुलरावे ॥ आ० ॥ १ ॥ यौ
वन वन फलजोगी जणावे, नारी प्रजावती सती परणावे ॥ काय नीरो
ग जोग विलसावे, पुरिसादाणी बिरुद धरावे ॥ आ० ॥ २ ॥ ज्ञानवि
लोकी कमठ हरावे, गहन दहनथी फणी नीकसावे ॥ सेवकमुख नव
कार सुणावे, धरणाराय पदवी निपजावे ॥ आ० ॥ ३ ॥ क्रोधी कमठ
हठ तप लय लावे, जिन दर्शनसें सुरगति पावे ॥ जोग संयोग वियोग
बनावे, संयमश्री आतम परणावे ॥ आ० ॥ ४ ॥ ध्यान लेहरीयां काउ
स्सगग जावें, स्वामीकूं वरु लय तव ठावे ॥ मेघमाळी जलधर वरसावे,
जव नासा जर जर जल लावे ॥ आ० ॥ ५ ॥ तव धरणेंद्रासन कंपावे,

पद्मावतीसाथें त्यां आवे ॥ नाथ ऊर्ध्व शिर फणीकुं धरावे, जइ अपरा
धी देव करावे ॥ आ० ॥ ६ ॥ सांइ शरण लइ समकित पावे, फणिपति
नाटक विधि विरचावे ॥ प्रभुचरणे नमि गेह सिधावे, जगदीश्वर घन
घाती हरावे ॥ आ० ॥ ७ ॥ साकारें केवल दुग पावे, धर्म कही जिन
नाम खपावे ॥ भूतल विचरी मोक्ष सिधावे, अगुरु लघु गुण प्रभु निपजा
वे ॥ आ० ॥ ८ ॥ आरतिगतकी आरती गावे, श्रोता वक्ता रति उतरावे ॥
मनमोहन प्रभु पास कहावे, श्री शुचवीर ते शीश नमावे ॥ अ० ॥ ९ ॥

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ चारो मंगल चार, आज महारे चारो मंगल चार ॥ देख्यो दरस
सरस जिनजीको, शोभा सुंदर सार ॥ आज० ॥ १ ॥ ठिनु ठिनु जनमन मोहन
अर्चो, घसी केसर घनसार ॥ आ० ॥ २ ॥ विविध जातिके पुष्प मंगावो,
सफल करो अवतार ॥ आ० ॥ ३ ॥ धूप लुकेवो ने करो आरती, मुख बोलो
जयकार आ० ॥ ४ ॥ समवसरण आदीश्वर पूजो, चोमुख प्रतिमा चार
॥ आ० ॥ ५ ॥ हैये धरी जाव जावना जावो, जिम पामो जवपार आ० ॥ ६ ॥
सकलसंघ सेवक जिनजीको, आनंदघन उपकार ॥ आ० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ ॥ श्रीपांच कारणनुं स्तवन ॥

॥ दोहा ॥ सिद्धारथसुत वंदियें, जगदीपक जिनराज ॥ वस्तुतत्त्व
सवि जाणीयें, जस आगमथी आज ॥ १ ॥ स्याद्वादथी संपजे, सकल व
स्तु विख्यात ॥ ससर्जंगि रचना विना, बंध न बेसे वात ॥ २ ॥ वाद वदे
नय जूजुआ, आप आपणे ठाम ॥ पूरण वस्तु विचारतां, कोइ न आवे
काम ॥ ३ ॥ अंधपुरुषें एह गज, ग्रही अवयव एकेक ॥ दृष्टिवंत लहे पूर्ण
गज, अवयव मली अनेक ॥ ४ ॥ संगति सकलनयें करी, जुगतियोग
शुद्धबोध ॥ धन्य जिनशासन जग जयो, जिहां नहिं किश्यो विरोध ॥ ५ ॥

॥ ढाल पहेली ॥ राग आशावरी ॥

॥ श्री जिनशासन जग जयकारी, स्याद्वाद शुद्धरूप रे ॥ नय एकांत
मिथ्यात निवारण, अकल अर्जंग अनूप रे ॥ श्री० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ कोइ
कहे, एक कालतणें वश, सकल जगत गति होय रे ॥ कालें उपजे कालें
विणसे, अवर न कारण कोय रे ॥ श्री० ॥ २ ॥ कालें गर्ज धरे जग वनि
ता, कालें जन्मे पुत्त रे ॥ कालें बोले कालें चाले, कालें जाळे घरसुत्त,

रे ॥ श्री० ॥ ३ ॥ कालें दूधधकी दहीं थाये, कालें फल परिपाक रे ॥
 विविध पदारथ काल उपावे, कालें सहु थाय खाख रे ॥ श्री० ॥ ४ ॥ जिन
 चोवीश बार चक्रवर्ती, वासुदेव बलदेव रे ॥ कालें कलित कोई न दीसे,
 जसु करता सुर सेव रे ॥ श्री० ॥ ५ ॥ उत्सर्पिणी अवसर्पिणीआरा, ठए
 जुई जुइ जात रे ॥ षड्रक्तुकाल विशेष विचारो, जिन जिन दिन रात
 रे ॥ श्री० ॥ ६ ॥ कालें बालविलास मनोहर, यौवन काला केश रे ॥
 वृद्ध पण वढी पढी वपु अति दुर्बल, शक्ति नहिं लवलेश रे ॥ श्री० ॥ ७ ॥
 ॥ ढाल बीजी ॥ गिरुआ गुणवीरजी ॥ ए देशी ॥

॥ तव स्वज्ञाववादी वदे जी, काल किस्थुं करे रंक ॥ वस्तुस्वज्ञावें
 नीपजे जी, विणसे तिमज निःशंक ॥ सुविवेक विचारी, जुठ जुठ वस्तु
 स्वज्ञाव ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ ठते योग जोबनवती जी, वांऊणी न जणे
 बाल ॥ मुछ नहिं सहिलामुखें जी, करतल उगे न वाल ॥ सु० ॥ २ ॥
 विण स्वज्ञाव नवि नीपजे जी, केम पदारथ कोय ॥ आंब न लागे लींबडे
 जी, बाग वसंतें जोय ॥ सु० ॥ ३ ॥ मोरपिछ कुण चीतरे जी, कोण करे
 संध्यारंग ॥ अंग विविध सवि जीवनां जी, सुंदर नयन कुरंग ॥ सु० ॥ ४ ॥
 कांटा बोर बबुलना जी, कोणें अणीयाळा कीध ॥ रूप रंग गुण जूजुआ
 जी, तरु फल फूल प्रसिद्ध ॥ सु० ॥ ५ ॥ विषधर मस्तक नित्य वसे जी, मणि
 हरे विष ततकाल ॥ पर्वत थिर चल वायरो जी, ऊर्ध्व अग्निनी ज्वाल ॥
 सु० ॥ ६ ॥ मत्स्य तुंब जलमां तजे जी, बूडे काग पहाण ॥ पंखी जात
 गयणे फिरे जी, झणी परें सयल विनाण ॥ सु० ॥ ७ ॥ वायु शुंठथी उप
 शमे जी, हरडे करे विरेच ॥ सीजे नहिं कण कांगडू जी, शक्ति स्वज्ञाव
 अनेक ॥ सु० ॥ ८ ॥ देश विशेषें काष्ठना जी, जूमिमां थाय पहाण ॥ शंख
 अस्थिनो नीपजे जी, क्षेत्र स्वज्ञाव प्रमाण ॥ सु० ॥ ९ ॥ रवि तातो शशी
 शीतलो जी, जव्यादिक बहु जाव ॥ ठए द्रव्य आप आपणांजी, न तजे
 कोई स्वज्ञाव ॥ सु० ॥ इति स्वज्ञाववादः ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ कपूर होय अति उजलो रे ॥ ए देशी ॥

॥ काल कीशुं करे बापनो जी, वस्तु स्वज्ञाव अकळा ॥ जो नवि हो
 ये जवितव्यता जी, तो केम सीजे कळा रे ॥ प्राणी म करो मन जंजाल,
 जाविज्ञाव निहाल रे ॥ प्राणी म० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ जलनिधि तरे जं

गल फरे जी, कोमि जतन करे कोय ॥ अणजावी होवे नहीं जी, जावी होय ते होय रे ॥ प्रा० ॥ १ ॥ आंबे मोर वसंतमां जी, माळें माळें केइ लाख ॥ केइ खख्यां केइ खाखटी जी, केइ आधां केइ साख रे ॥ प्रा० ॥ २ ॥ बाउ ल जेम जवितव्यता जी, जिण जिण दिशि उजाय ॥ परवश मन माणस तणुं जी, तृण जेमपूठे घाय रे ॥ प्रा० ॥ ४ ॥ नियतिवशें विण चिंतव्यु जी, आवि मळे ततकाल ॥ वरसा सोनुं चिंतव्युं जी, नियति करे विसरा ल रे ॥ प्रा० ॥ ५ ॥ ब्रह्महत्त चक्रीतणां जी, नयण हणे गोवाल ॥ दोय सहस्स जस देवता जी, देह तणा रखवाल रे ॥ प्रा० ॥ ६ ॥ कोकुहो कोय ल करे जी, केम राखी शके प्राण ॥ आहेडी शर ताकियो जी, उपर जमे सींचाण रे ॥ प्रा० ॥ ७ ॥ आहेमी नागें रुख्यो जी, बाण लाग्यो सींचाण ॥ कोकुहो ऊमी गयो जी, जुळ जुळ नियति प्रमाण रे ॥ प्रा० ॥ ८ ॥ शस्त्र हण्यां संग्राममां जी, रानें पड्या जीवंत ॥ मंदिरमांथी मानवी जी, राख्या ही न रहंत रे ॥ प्रा० ॥ ९ ॥ इति जवितव्यतावादः कथितः ॥

॥ ढाल चोथी ॥ राग मारुणी ॥ मनोहर हीरजी रे ॥ ए देशी ॥

॥ काल खजाव नियतमती कूनी, कर्म करे ते थाय ॥ कमें निरय ति रिय नर सुरगति जी, जीव जवांतरें जाय ॥ चेतन चेतीयें रे ॥ १ ॥ कर्म समो नहिं कोय ॥ चेतन० ॥ ए आंकणी ॥ कमें राम वस्या वनवासें, सी ता पामे आल ॥ कमें लंकापति रावणनुं राज थयुं विसराल ॥ चे० ॥ २ ॥ कमें कीनी कमें कुंजर, कमें नर गुणवंत ॥ कमें रोग शोक दुःखपी डित, जन्म जाय विलपंत ॥ चे० ॥ ३ ॥ कमें वरस लगे रिसहेसर, उद क न पामे अन्न ॥ कमें वीरने जुवो योगमां रे, खीला रोप्या कन्न ॥ चे० ॥ ४ ॥ कमें एक सुखपालें बेसे, सेवक सेवे पाय ॥ एक ह्य गय रथ चढ्या चतुर नर, एक आगल उजाय ॥ चे० ॥ ५ ॥ उद्यममानी अंध तणी परें, जग हींडे हाहूतो ॥ कर्मबली ते लहे सकल फल, सुख जर सेजें सूतो रे ॥ चे० ॥ ६ ॥ उंदर एकें कीधो उद्यम, करंनियो करकोले ॥ मांहे घणा दिवसनो नूख्यो, नाग रह्यो दुःख डोले रे ॥ चे० ॥ ७ ॥ विवर वरी मूषक तस मुखमां, दिये आपणो देह ॥ मार्गे लइ वन नाग पधास्या, कर्ममर्म जुळ एह ॥ चे० ॥ ८ ॥ इति कर्म विवादः कथितः ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ हुवे उद्यमवादी जणे ए, ए चारे असमर्थ तो ॥ सकल पदार्थ साधवा एक उद्यम समर्थ तो ॥ १ ॥ उद्यम करतां मानवी ए, शुं नवि र्सीजे काज तो ॥ रामें रयणाथर तरी ए, लीधुं लंका राज्य तो ॥१॥ कर नियत ते अनुसरे ए, जेहमां शक्ति न होय तो ॥ देउल वाघमुखें पंखियां ए, पियु पेसंतां जाय तो ॥ ३ ॥ विण उद्यम किम नीकले ए, तील मांहेथी तेल तो ॥ उद्यमथी उंची चढे ए, जुळ एकेंद्रिय वेल तो ॥ ४ ॥ उद्यम करतां एक समे ए, जेह नवि सीजे काज तो ॥ ते फरी उद्यमथी हुवे ए, जो नविआवे वाज तो ॥ ५ ॥ उद्यम करी उंख्या विना ए, नवि रंभाये अन्न तो ॥ आवी न पडे कोढीयो ए, मुखमां पखे जतन्न तो ॥ ६ ॥ कर्म पुत्त उद्यम पिता ए, उद्यमें कीधां कर्म तो ॥ उद्यमथी दूरें टले ए, जुवो कर्मनो मर्म तो ॥ ७ ॥ दढप्रहारी हत्या करी ए, कीधां पाप अनंत तो ॥ उद्यमथी षट्मासमां ए, आप थयो अरिहंत तो ॥ ८ ॥ टीपे टीपे सर जरे ए, कांकरे कांकरे पाल तो ॥ गिरि जेहवा गढ नीपजे ए, उद्यम शक्ति निहाल तो ॥९॥ उद्यमथी जल वींढुळ ए, करे पाषाणमां ठाम तो ॥ उद्यमथी विद्या जणे ए, उद्यम जोडे दाम तो ॥१०॥ इति॥

॥ ढाल ठळी ॥ ए ठंढी किहां राखी ॥ ए देशी ॥

॥ ए पांचे नयवाद करंता, श्रीजिनचरणे आवे ॥ अमियसरस जि नवाणी सुणीने, आनंद अंग न मावे रे प्राणी ॥ समकित मति मन आणो ॥ नय एकांत म ताणो रे प्राणी ॥ ते मिथ्यामति जाणो रे प्राणी ॥ सम ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ ए पांचे समुदाय मिळ्या विण, कोई काज न सीजे ॥ अंगुलियोगें करतणी परें, जे बूजे ते रीजे रे प्राणी ॥स०॥१॥ ग्रह आणी कोइ एकने, एहमां दीजें वडाई ॥ पण सेना मिळी ॥ २ ॥ रणांगण, जीते सुजट लढाई रे प्राणी ॥ सम ॥ ३ ॥ तंतुखजावें पट उपजावे, काल क्रमें रे वणाये ॥ जवितव्यता होये तो निपजे, नहिं तो विघ्न घणांय रे प्राणी ॥ सम ॥ ४ ॥ तंतुवाय उद्यम जोक्तादिक, जाग सकल सहकारी ॥ एम पांचे मळी सकल पदार्थ, उत्पत्ति जुळ विचार रे प्राणी ॥ सम ॥ ५ ॥ नियतिवशें हलुकरमो थडने, निगोदथकीनिदो यो ॥ पुणें मनुज जवादिक पामी, सङ्गरुने जड मलियो रे प्राणी ॥सम॥

॥ ६ ॥ जवस्थितिनो परिपाक थयो तव, पंक्तिवीर्य उल्लसीयो ॥ जव्यस्व
जावें शिवगति पामी, शिवपुर जइने वसियो रे प्राणी ॥ सम ॥ ७ ॥ वर्द्ध
मान जिन एणी परें विनयें, शासननायक गायो ॥ संघ सकलसुख होये
जेहूथी, स्याद्वादरस पायो रे प्राणी सम ॥ ८ ॥ कलश॥इय धर्म नायक, मुक्ति
दायक, वीर जिनवर, संशुल्को ॥ सय सतर संवत वन्हि लोचन, वर्ष हर्ष,
धरी घणो ॥ श्रीविजय देव, सूरिंद पटधर, श्रीविजयप्रज्ञ, मुणींद ए ॥
श्री कीर्तिविजय वाचक, शिष्य इणी परें, विनय कहे, आणंद ए ॥ ९ ॥

॥ अथ सामायिकना बन्नीश दोषनी सचाय ॥

॥ चोपाई ॥ शुज गुरु चरणे नामी शीश, सामायिकना दोष बन्नीश ॥
कहीशुं त्यां मनना दश दोष, दुशमन देखी धरतो रोष ॥ १ ॥ सामायिक
अविवेकें करे, अर्थ विचार न हैडे धरे ॥ मन उद्वेग इहे यश मन घणो, न क
रे विनय वढेरा तणो ॥ २ ॥ जय आणे चिंतें व्यापार ॥ फलसंशय नीयाणां
सार ॥ हवे वचनना दोष निवार, कुवचन बोले करे दुंकार ॥ ३ ॥ लइ
कुंची जा घर ऊघाड, मुखें लवी करतो वढवार ॥ आवो जावो बोले गाल
मोह करी हुलरावे बाल ॥ ४ ॥ करे विकथा ने हास्य अपार, ए दश दोष
वचनना वार ॥ कायाकेरां दूषण बार, चपलासन जोवे दिशि चार ॥ ५ ॥
सावध काम करे संघात, आलस मोडे जंचे हाथ ॥ पग लांबे बेसे अवि
नीत, उर्गींगण ले थांजो जीत ॥ ६ ॥ मेल उतारे खरज खणाय, पग उप
र चढावे पाय ॥ अति उघाडुं मेलें अंग, ढांके तेम वली अंग उपंग ॥ ७ ॥
निद्रायें रसफल निर्गमे, करहा कंटक तरुयें जमे ॥ ए बन्नीशे दोष निवा
र, सामायिक करजो नर नार ॥ ८ ॥ समता ध्यान घटा ऊजली, केश
री चोर हुवो केवली ॥ श्रीशुजवीर वचन पालती, स्वर्गे गइ सुलता रेव
ती ॥ ९ ॥ इति सामायिक बन्नीश दोषस्वाध्यायः ॥

॥ इति श्रीश्रावकस्य दैवसिकादिकपंचप्रतिक्रमण
सूत्राणि सार्थानि, स्तवनसचायस्तुत्यादि
सहितानिच समाप्तानि ॥